

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı

Yayın Nu: 12

Dîvân-ı Humâyûn Sicilleri Dizisi : I

3 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

966–968 / 1558–1560

ANKARA–1993

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati GÜLTEPE

Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı

Necati AKTAŞ

Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Yayına Hazırlayanlar

Nezihi AYKUT Cevdet KÜÇÜK

İdris BOSTAN Özcan MERT

Murat CEBECİOĞLU Abdülkadir ÖZCAN

Feridun EMECAN İlhan ŞAHİN

Mücteba İLGÜREL Hüdai ŞENTÜRK

Mehmet İPŞİRLİ Mustafa Çetin VARLIK

Bilgisayar Dizgi

Yaşar YILMAZ

Yakup YILDIRIM

Sadık KINIK

Sevinç AKÇA

Sayfa Düzenleme

Nizamettin OĞUZ

Yücel DAĞLI

Baskıya Hazırlama

Murat ŞENER

Metin ŞEN

İngilizce Tercüme

Neclâ İlimen

ISBN 975-19-0787-X

3 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

966-968 / 1558-1560

Ö N S Ö Z

Devletlerin her türlü hizmet ve faaliyetlerini belgeleyen ve kültür varlıklarının başında gelen arşivler, devlet, millet ve birey haklarının korunmasında da birinci derecede önemi haizdirler. Öte yandan tarihî ve güncel arşivler, günümüz yönetim birimlerinin işlerini kolaylaştırıcı, yönlendirici ve sağlıklı kararlara ulaştırıcı olmaları yönünden vaz geçilmez kaynaklardır.

Türkiye Cumhuriyeti, devraldığı Osmanlı dönemi arşiv malzemesine ilâveten, Millî Mücadele, onu takip eden dönem ve Cumhuriyetin ilânından bugüne kadar teşekkül eden arşiv malzemesi ile dünya arşivleri arasında zengin bir potansiyele, müstesna bir yere sahiptir. Ayrıca geçen yüzyılda Osmanlı eyaletleri olan Orta, Yakın Doğu, Balkan ve Kuzey Afrika devletlerinin tarihleri için Osmanlı Sadareti'ne ait Hazine-i Evrak'a baş vurmaları, arşivlerimizin uluslararası niteliğini ortaya koyan özelliştir. Bu ülkelere mensup araştırmacılar, kendi millî arşivlerini kurmak, toplum ilimleri açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit ve değerlendirmek için Osmanlı Arşivlerinde araştırmalar yapmak mecburiyetini duymaktadırlar.

Diğer taraftan, yurtiçi ve devletlerarası siyasî platformlarda ortaya çıkan sorunların çözümünde, arşivlerden yararlanma yoluna gitmek, bunları objektif bir kaynak olarak değerlendirmek, gerektiğinde önemli belgeleri yayınlamak idarî ve kanunî bir görev olarak devlet arşiv mevzuatımızda yer almıştır.

Bilindiği üzere, modern arşiv idarelerinin, sahip oldukları malzemeyi muhafaza ve tasniften sonra önemli bir görevi de tanıtım ve yayındır. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi'ndeki muazzam belge ve defter koleksiyonlarının yerli ve yabancı bilim âlemine tanıtımında dış siyasî gelişmelere paralel olarak belge yayınına başlamış, öncelikle Türk Cumhuriyetlerine ve onların yaşadıkları coğrafyaya yönelik belge neşriyatı yapmıştır.

Bu defa, Osmanlı Arşivi'ndeki önemli defter fonlarından Mühimme Defterleri serisi içinde yer alan 3 Numaralı Mühimme Defterini yayına hazırlamıştır. Osmanlı idaresinde üst düzey karar organı olan Divân-ı Hümâyûn'a ait ferman suretlerini ihtiva eden bu defterin yayınlanması, dönemin siyasî, idarî ve kültürel olaylarına ışık tutacak, kültür ve medeniyet tarihimize ait bir takım yanlış yorumlara açıklık getirecektir.

Osmanlı Devleti, bölge siyasetine yön verme açısından dünyanın en güçlü devleti; müesseselerin hızlı işleyişi açısından da dünyanın en modern devleti idi. Kurumların çalışma tarzını ve işleri neticelendirmedeki maharetini, belge ve defterleri karşılaştırarak yapılan işlemlerin seyrinden anlamak mümkündür.

Ayrıca, dönemin Avrupa ülkeleri Fransa, Avusturya, Portekiz ve diğer devletler ile yapılan yazışmaların da yayımlanan defterde yer alışı, devletlerarası münasebetlerin boyutunu ortaya koymaktadır.

“Osmanlı Arşivi 3 Numaralı, 1558-1560 Tarihli Mühimme Def-teri” neşrinin, bilim tarihine, kültür ve medeniyet tarihimizin zenginliğini ortaya koyma hususunda önemli bir katkı sağlayacağını ümit ediyorum. Eserin hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür eder, ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Dr. Yücel EDİL

Başbakanlık Müsteşarı V.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

ÖNSÖZ

İÇİNDEKİLER

DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU VE HÜKÜM ÖZETLERİ.....	1
İNDEKS.....	723
SEÇİLMİŞ BİBLİYOGRAFYA.....	815

1

Diyarbakir Beylerbeyi'ne: İsyan ile Şehzade Sultan Selim üzerine gelerek cenk edip firar eden şehzade Bâyezîd'in ele geçirilmesi ve Malatya'daki eşkıyânın haklarından gelinip Malatya nâzırı Mahmud'un yakalanması hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 13 Ramazân sene 966

Diyarbakir beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp münâsib olan mahalde cem'iyet üzre olup etrâf ü cevânibe nâzır olup bir maslahat vâkı' olursa bezl-i makdûr eylesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ oğlum Bâyezîd ba'zı ehl-i fesâd cem' idüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* üzerine gelüp ehl-i İslâm ile ceng idüp firâr itmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp cem'iyet ile Malâtıyye geçidi'ne gelüp bir münâsib olan mahalde hâzır u müheyyâ olup etrâf ü cevânibe nâzır olup ahvâl ü etvârın dâ'imâ tettebbu' u tecessüs idüp dahı her ne cânibe teveccüh iderse arkurı yolına varup inâyet-i Hakk ile hakkından

gelesin. Bu bâbda müşârün-ileyh oğlum Selîm *tâle bakâhu* yanında olan beglerbegiler ve asker ile yürimek emr olup vezîrüm Mehmed Paşa dahı Rûm-ili beglerbegisi ve külliyyen Rûm-ili askeri ve silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin mikdârı yeniçeri ile segbânlarum-başı bile irsâl olunmuşdur. Sen dahı gereği gibi mukayyed olup, gaflet üzre olmayasın. Her ne mahalle gelüp ve ne tedârük üzre olup ve ne haber aldığın yazup bildüresin ve Malâtıyye'de ba'zı ehl-i şenâ'at üzre olduğın sancağı begi arz itmişdür. Anun gibileri yoklayup ehl-i fesâd ü şenâ'at olanların Şer'ile haklarından gelüp re'âyâdan ve gayrıdan kimesneyearak kullandurmayasın. Ve Malâtıyye Nâzırı olan Mehmed'i dahı her ne tarîkla olursa ele getirüp mecâl vermeyüp hakkından gelesin, ihmâlden hazer idesin. Ve müşârün-ileyh çavuşı eğlendürmeyüp ber vech-i isti'câl berüye gönderesin.

2

Diyarbakir Beylerbeyi'ne: Siverek beyinin adamları ve subaşılarının fesat ve zulümlerini tahkik için Âmid kadısının görevlendirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 31 Ramazân¹ sene 966

Diyarbakir beglerbegisine hüküm ki:

Siverek kâdısı mektûb gönderüp Siverek Sancağı Begi Abdullâh *dâme izzuhû*'nun sübaşıları bir niçe kimesneler ile ittifâk idüp

kâfirlerün bed-nâmî günleri keferi ile varup her yirde hamr idüp ba'zı kimesneyi rencide itdüklerinde şikâyetçileri gelüp âdem gönderilüp meclisleri târâc itdürilüp mezkûr sübaşılar müşârün-ileyh begün âdemleri ile kimi kılıc ve kimi nacak ile mahkemeyi basup Şer'-i Şerîf'e hakâret idüp niçe âdemlerin mecrûh idüp müşârün-ileyhe i'lâm olındukda ihmâl idüp:

"Mezkûrlar firâr eyledi" diyü cevâb virüp taht-ı livâsında Şer'-i Şerîf aslâ icrâ olunmayup "Re'âyâ, zulümlerinden müşevveşü'l-hâl olmuşlardır" diyü arz itdüğü ecilden bu husûsun teftîşine Âmid kâdîsı gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp emrüm mücebince mevlânâ-yı müşârün-ileyhi bir yarar âdem ile ta'yîn idüp irsâl eylesin ki varup husûs-ı mezbûrı teftîş idüp, müşârün-ileyh sancak-beginün âdemleri ve sübaşları vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at eyledükleri ve Şer'-i Şerîfe adem-i inkıyâdları Şer'ile sâbit ü zâhir olursa mufassal yazup arz idesin.

3

Kırım Hanı'na: İsyan eden Şehzade Bâyezîd'in ele geçirilmesine dair.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 13 Ramazân sene 966

Hân hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd, isyân ü tugyân eyleyüp ba'zı ehl-i fesâd cem' eyleyüp ferzend-i ercmen oğlum Selîm tâle bakâhu üzerine gelüp ehl-i İslâm ile ceng eyleyüp binâyeti'llâhi te'âlâ münhezim ü makhûr olup bâkΩ kalan eşîrrâ ile firâr itmişdür. Eyle olsa muhtemeldür ki, gemi ile Kefe ve yâhûd Çerâkise taraflarına gitmek mekrinde ola. Eyle

olsa gerekdür ki, Âstâne-i sa'âdet'imüze olan vüfur-i ihlâs ü ihtisâsınız muktezâsınca bu bâbda siz dahı dâ'imâ mukayyed olup ol cevânibi ve yalıları ve Çerâkise semtlerini gereği gibi her zamânda tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup anun gibi çete ve yâhûd gemi ile ol cânibe varmalu olursa mecâl vormeyüp ele getirüp hakkından gelesin ve eger ölisidür ve eger dirisidür makbûldür. Gaflet ile bir cânibe firâr itdürmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin, gaflet üzre olmayasın. Eger bu husûsdan, eger sâ'ir a'dâ tarafından vâkıf olduğun ahabâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

4

Yukarıdaki hükmün bir örneğinin Kefe Begi Süleyman Bey'e gönderildiğine dair kayıt.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Bir sûreti Kefe Begi Sinân Beg'e ve nefsi-i Kefe'de ve ol cânibde olan matrabâzlarda bulunan yağ kimesneye virdürmeyüp mahrûse-i İstanbul'a gön-deresin.

5

Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Memuren Kefe canibine gönderilen Çavuş Mahmud'un, oraya sâlimen ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mahmûd zîde kadruhû Kefe cânibine ba'zı husûs için ulağ ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyh vardukda, eger deryâdan ve eger karadan emîn ü sâlim irsâl ü îsâl idesin.

6

Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Küffârdan zabtolunan ve havâss-ı hümayûn ile bazı zeâmet ve timar sahiplerine tahrir ve tevzi edilen karyelere hariçten kimsenin müdahale ettirilmemesine dair.

Yazıldı.

Kâsım Paşa'nun kethudâsına virildi.

Fî 13 Ramazân sene 966

Tımişvar Beglerbegisi Kâsım Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem kuvve-i kâhire-i husrevânemle feth u teshîr olup, ba'zı havâss-ı hümayûnuma ve ba'zı begler ve zu'amâ vü erbâb-ı timar kullaruma tahrîr ü tevzî' olup bi'l-fi'l tasarruflarında olan ba'zı kurâyâ, Kral-oğlu tarafından dahl olunur imiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp beglerbegili-ğüne varup dahı hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'yyet ve emn ü emân-ı vilâyet bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin. Anun gibi mukaddemâ alınıp tahrîr olunup begler kullaruma ve havâss-ı hümayûnuma ta'yîn olup ve sâ'ir zu'amâ vü erbâb-ı timara virilen kurâyâ dahı hâricden kimesneyi dahl itdürmeyesin. A'dâ taraflarından vâkıf olduğun ahbârı i'lâmdan hâlî olmasın.

7

Velican Bey'e: Velican Bey'in salıverilmesi hakkında Segedin Beyi Derviş Bey'e hüküm gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Fî 13 Ramazân sene 966

Velican Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp vâkı' olan günâhun afv olmak bâbında istid'â-yı âtfet itmişsin. İmdi, afv-ı cerâ'im ü günâh, âdet-i hasene-i Südde-i

sa'âdet-destgâh'um olmağın, cerîde-i cürmüne rakam-ı afv çeküp habsden itlâk olman emr idüp ol bâbda Segedin Begi Dervîş *dâme izzuhû*'ya hükm-i hümayûnum gönderilüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre itlâk olduğunda devâm-ı devletüm için du'âyâ iştigâl göstereyin.

8

Şam beylerbeyine: Sancakların, serhatların ve reâyânın korunmasına dikkat edilmesi ve Şehzade Bâyezîd'in ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsı Ahmed'e virildi.

Fî 18 Ramazân sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'ümden hükm-i şerîf varup beglerbegiliğüne müte'allık olan ümerâyı yanuna getirüp bir münâsib olan mahalde cem'iyet eyleyüp etrâf ü cevânibe nâzır olup hıfz u hırâsetde basîret üzre olup, lâkin ba'zı ümerânun sancakları serhadd olup A'râb-ı bed-fi'âl fırsat bulup memleket ve re'âyâyâ el uzadup sancaklarının hıfzı lâzım olmağın Gazze Sancağı Begi Süleymân *dâme izzuhû* ol cânibde olan sancakların ve kendü sancağının

zabt u hıfzı için icâzet virilüp eger asker lâzım olursa, yedi-sekiz günde cem'iyet yirine gelüp hâzır olmak şartı üzre gönderildi diyü bildürmüşsin. İmdi, bu emr-i şerîfümünden sonra tekrâr fermân-ı hümayûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün isyân üzre olup, ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakâhu* üzerine gelüp ehl-i İslâm ile ceng idüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ münhezim olup firâr itmişdür. Bu bâbda basîret üzre olup her cânibe göz-kulak olup tettebbu' u tecessüsden hâlî olmayup anun gibi zikr olunan eşirrâ ol cânibe varmalu olursa asker ile yek-dil olup, bir cânibe dahı salıvmeyüp cümlesinin haklarından gelesin diyü emrüm olmuş idi. Ol

emr-i sâbıklarum girü kemâ-kân mukarrer olup **buyurdum ki:**

Arz itdüğün üzre muhâfazaya ta'yîn itdüğün müşârün-ileyhden gayrı cümle beglerbegiliğüne müte'allık olan begler ve sâ'ir asker halkı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyle hâzır u müheyyâ olup dahı etrâf ü cevânibe göz-kulak olup dâ'imâ müşârün-ileyhün evzâ' u etvârın ve ne mahalle teveccüh

üzre idüğün ma'lûm idinüp anun gibi ol câniblere varmalu olursa ele getürmek bâbında emr-i sâbık üzre ikdâm ü ihtimâm eyleyüp gaflet ile bir cânibe firâr itdürmekden ziyâde hazer idesin. Ele getürenler her kim olursa envâ'-ı inâyetümle behre-mend olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup dâ'imâ hâzır u müheyyâ olup gaflet üzre olmayasın.

9

Segedin Beyi Dervîş Bey'e: Budin Beylerbeyiliğine, Tuygun Paşa'nın vefatından dolayı Tameşvar Beylerbeyisi Rüstem Paşa'nın tayin edildiğine ve Budin'in korunmasına dikkat edilmesine dair.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Fî 31 Ramazânⁱⁱ sene 966

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Budun Beglerbegisi olan Toykun'un fevt olduğın bildürmişsin. İmdi, zikr olunan beglerbegilik, Tımsıvar Beglerbegisi

Rüstem dâme ikbâlühû'ya tefvîz olunup **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh varınca, vilâyet-i Budun'un hıfz u hırâsetinde dakΩka fevt itmeyüp a'dâdan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp onat vechile mukayyed olup envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

10

Dervîş Bey'e: Filek sancağı Beyi Velican Bey'in salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Dervîş Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Filek Sancağı Begi olup emr ile habs olunan Velican dâme izzuhû'nun

habsden ıtlâk olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emrüm üzre müşârün-ileyhi ıtlâk idesin.

11

Budin Beylerbeyisi Rüstem Paşa'ya: Maaş tevzii işinde bulunmak için yeni memuriyet mahalli olan Budin'e varması hakkında.

Yazıldı.

Kâsım Paşa'nun kethudâsına virildi.

Fî 13 Ramazân sene 966

Budun Beglerbegisi Rüstem Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Budun'da olan erbâb-ı mevâcibe mevâcibleri virilmek için hazîne irsâl olup tevzî' olmak üzredür. Senün dahı mu'accelen varup irişmen lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp ber-vech-i isti'câl irişüp mevâcibün tevzî'inde mücidd olup, müstahıkk olmayanlara virilmeyüp mâl isrâf ü telef olmakdan hazer idüp kânûn üzre müstahıkk olanlara tevzî' idesin ve memleket ü vilâyetün zabt u rabtında re'âyânun refâhiyyet ü itmi'nânında mücidd ü merdâne olup emn ü emân-ı vilâyetde dakΩka fevt itmeyüp, a'dâdan dahı gaflet itmeyüp dâ'imâ evzâ' u etvârların ve

fıkr-i fâsîd ve hayâl-i kâsîdlerin dâ'imâ tettebbu' u tecessüs idüp dahı ana göre tedârüklerin görüp

tamâm basîret üzre olasin ve vâkıf olduğun ahhârı i'lâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 14 Ramazân sene 966 [20.06.1559]

12

Gazze beyine: Şehzade Selim'in validesinin Eyle'de olan evkaflı mahsulünün Rodos'dan gelecek Müslüman gemilerine sattırılması hakkında.

Yazıldı.

Şâm çavuşlarından Ali Çavuş'a virildi.

Gazze begine hüküm ki:

Oğlum Selîm vâlidesi merhûme Sultân'un Eyle'de olan evkâf terekesin Rodos cânibinden varan rencber Müslimân gemilerine virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, müşârün-ileyhânun anda olan evkâf terekesin varan gemilere bey' itdüresin, ol bâbda kimesne mâni' olmaya. Ammâ küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnû'dur. Rodos beginden temessük ile gelenlere viresin, hâricden kimesneye virdürmeyesin ve bu bahâne [ile] evkâf terekesinden gayrı kimesneye emre mugâyir tereke bey' itdürmeyesin.

13

Rodos beyine: Şehzade Selim'in validesinin Remle'de olan evkaflı mahsulünün Müslüman gemilerine sattırılması hakkında.

Yazıldı.

Kapudan kethudâsı Durak'a virildi.

Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

Rodos begine hüküm ki:

Müşârün-ileyhânun Remle'de olan evkâfınun terekesi anda olan rencber gemilerine virilmesin emr idüp ol bâbda Gazze Begi Süleymân Beg'e hükm-i şerîf gönderilüp senden temessük ile varan gemilere tereke virilmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi Rodos'a tereke getürmek için giden gemilere temessük viresin ki varup tereke alalar. Ammâ gönderdügün gemilere yarar âdemler koyup bile gönderesin ki terekeyi alup küffâra virmek ihtimâli olmayup getürüp anda ehl-i İslâma bey' itdüresin. Bu bahâne ile emre mugâyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekten ziyâde hazer ide[sin]; sonra istimâ' olına, özrün makbûl olmaz.

14

Konya kadısına ve dizdarına: Tekeli Beyi Bâlî Beyin evvelce Konya Kalesi'nde hapsedtiği Emin Yusuf hakkında siyaset icrasına dair.

Yazıldı.

Durdı Beg-oğlu Hasan Çavuş'a virildi.

Fî 14 Ramazân sene 966

Konya kâdısına ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ bundan akdem Teke-ili Sancağı Begi olan Bâlî dâme izzuhû'nun emr-i şerîfümle

ele getirüp Konya kal'ası'nda habs itdüğü Emîn
Yûsuf nâm kimesnenün siyâset olmasın emr
idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Durdı
Beg-oğlu Hasan Çavuş *zîde kadruhû* vardukda,
aslâ te'hîr itmeyüp hakkından gelüp emr-i
şerîfüm yirine varduğun yazup bildüresin.

15

*Sultan Selim'in lalasına: Gönderilen barut ile fitil ve sairenin geldiğini
bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.

**Sultân Selîm hazretleri lalasına hüküm
ki:**

Hâliyâ müşârün-ileyh oğlum için elli
kantâr bârût-ı siyâh ve bir yük fitil otı ile tûfeng

fitili katırlara tahmîl olup irsâl olunmuşdur.
Buyurdum ki:

Zıkr olunan cebehâne espâbı varup teslim
olduğun ve ne zamânda ve ne mahalde varduğun
yazup arz idesin.

16

*Vezir Mehmed Paşa'ya: Şehzade Sultan Selim için gönderilen cephanenin bir
an evvel ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 16 Ramazân sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle
bakâhu*'ya elli kantâr bârût-ı siyâh ve bir yük
fitil otı ile tûfeng fitili katırlara tahmîl olup ol
cânibe îsâl için Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından
Mehmed Çavuş *zîde kadruhû* ile irsâl olındı.
Buyurdum ki:

Alınup sana teslim itdükde alup kabz
eyleyüp aynı ile irsâl olunan cebehâneyi sana ne

maalde teslim itdüğüne eline temessük virüp
dahı zıkr olunan cebehâneyi aslâ te'hîr itmeyüp
müşârün-ileyh oğluma irsâl [ü] îsâl idesin. Şöyle
ki, tahmîl olunan davar yolda dura, kirâ ile davar
bulup ber-vech-i isti'câl cebehâneyi avk
itmeyüp mûmâ-ileyhe ulaşıdurasın. Bu bâbda
müşârün-ileyhün lalasına dahı hükm-i şerîf
yazılmışdur. Alup anı dahı bile gönderüp teslim
idesin. Teslim olduğına arz alup gönderesin.
Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur,
ulaşturmakda ihtimâm idesin.

17

*Mihal oğlu Hızır Bey'e: Edirne yakınında softalar tarafından kaçırılan bir
erkek çocuğun babasına teslimi ve softaların ele geçirilip hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Nazar'a virildi.

Fî 14 Ramazân sene 966

Arzda göricek akçası tevzî'i husûsı olup, hüküm
yazmak için defterdâra gönderildi.

Mihal-oğlu Hızır Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bu bendeye fermân
olunan kâdîlıklarun hıfz u hırâsetine alâ-mâ
huve'l-me'mûr şürû' olındukda sâ'ir memleket

emn ü emân üzre olup lâkin mahmiyye-i Edirne kurbinden birkaç nefer sühtevât tâ'ifesi bir kimesnenün oğlını cebren çeküp firâr iderler iken kasaba-i Pınar kurbinde sülûk ideriken kâdîsı olan MehmedPınar zikr olunan oğlanı ellerinden alup atasına dahı virmeyüp, kendü yanında hıdmetlendürmekle mezkûrûn sühte tâ'ifesi kasaba-i mezbûrun etrâfında gezüp kasabayı basmak kasdın eylerler imiş diyü istimâ' olunup, Kâdî Mehmed, mezbûr oğlanı

atasına virmemekle bir fesâda bâ'is olmak fehmi olunur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan sühmeleri her ne tarıkla olursa ele götürüp, dahı anun gibi oğlan çekdikleri sâbit olursa habs idüp arz idesin ve oğlan husûsında dahı emr-i Şer' neyse görüp, eger babasına teslim itmekdür ve eger kendü murâd itdüğü yirde durmakdur, ol bâbda dahı Şer'ile lâzım geleni icrâ itdürüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmesin.

18

Gönüllü Reisleri Kapudanı Deve Hoca'ya: Derya muhafazası için gönderilen Kapudan Piyale Paşa ile hizmet ve yoldaşlık etmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Hasan Re'îs'e virildi.
Fî 14 Ramazân sene 966

Gönüllü re'îslerine kapudan olan Deve Hoca'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp a'dâya müte'allık ba'zı ahhâr bildürmüşsin, ma'lûm oldu. Hâliyâ deryâ muhafazasıyçün kapudanum Piyâle irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp yanına varup vech ü münâsib gördüğü üzre envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulnasın.

Yevmü's-sülâsâ fî 15 Ramazânü'l-mübârek sene 966 [21.06.1559]

19

Kocaali Beyi Ali Bey'e: Sancağına giderken beraber götürdüğü kayık ile başardayı ve azapları alıp gelmesi hakkında.

Yazıldı.

Sâbıkâ Rodos Begi olup, hâliyâ Koca-ili Begi olan Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ gelüp sancağına gitmelü oldu-ğunda Ca'fer Beg'ün oğullarından alınan kayığı bile alup ve kendü başardene binüp ve Galata

azeblilerinden Teberrük ve Hacı Kâbil-oğlu Memi ve Küçük Hamza ve Yûsuf ve Mustafa nâm kimesneleri bile alup gelmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre zikr olunan kayık ile başardayı ve mezkûrları alup bile gelesin.

20

Edremid kadısına: Deryaya tereke verilmemesi ve verenlerin hapsedilmesi hakkında.

Yazıldı.
Sûret-i sicil getüren Çit (1) nâm karyeden Nasûh ve Şa'bân'a virildi.
Fî 15 Ramazân sene 966

Edremid kâdîsına hüküm ki:

Nâ'ibün Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicil gönderüp Hüseyin ve Ahmed nâm kimes-neler

ile nâm zimmî deryâya küffâra tereke virdüklerin ikrâr idüp sicill itdüğün bildürmüş. İmdi, deryâya tereke virilmek memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Göresin; vâkı' ise min-ba'd deryâya emr-i hümayûnuma muhâlif tereke virdürmeyesin ve tereke virüp ikrâr idüp müseccel olan

meşkûr zuhûra getürüp envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y idesiz ki, in-şâ'allâhü'l-e'azz, beglerden ve sâ'ir kullarumdan her kimün hıdmet ve yoldaşlığı sebkât ide, envâ'-ı inâyetümle behre-mend ve ber-murâd olmak mukarrer bilüp ana göre bu inâyetümi begler kullaruma ve sâ'ir asâkir halkına gereği gibi bildürüp istimâlet eylesesin ki, her biri mahallinde dakΩka fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olup, sâ'ir hıdmete kıyâs itmeyüp, ehl-i fesâd ü şenâ'at olanları ve bu fesâda bâdî olan oğlum Bâyezîd'i ele getürüp haklarından geeler ki sa'irlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Sen dahı bu husûslarda envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup berü cânibün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsîd ve hayâl-i kâsîdin her ne yüzden ise ma'lûm idinüp dahı ana göre tedârükün görüp, vech ü münâsib olup mahall iktizâ itdüğüne göre begler kullarum ile hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile ehl-i fesâd ü şenâ'atlerin ele gelüp haklarından gelmek bâbında ve sâ'ir devlet-i ebed-

peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından ziyâde hazer idesin ve ma'lûmun olan ahhâr-ı sahîhayı mütevâliyen i'lâmdan hâlî olmayasın. Bu bâbda ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* dahı Aksarây taraflarına varmak emr olunup ve vezîrüm Mehmed Paşa dahı Rûm-ili beglerbegisi ve silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin yeniçeri ile irsâl olunmuşdur. Ve Malâtıyye begine dahı senün yanuna varmak emr olunup ve emr-i sâbık üzre Malâtıyye begin dahı yanuna getürüp ümerâdan ve zu'amâdan ve erbâb-ı timardan ve re'âyâdan müşârün-ileyhün her kim ölüsin [ve yâhûd] dirisin getürürse envâ'-ı inâyet-i husrevânemle behre-mend kılınmak mukarrerdür. Bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve ne mahalde ve ne tedârükde olup ol cânibden ne haber alduğun yazup bildüresin.

23

İstanbul kadısına, Defterdar Kasım Bey'e ve mimara: İnşâ olunan camiye getirilen su miktarının bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren ahur halkından Mustafa'ya virildi.

Fî 16 Ramazân sene 966

İstanbul kâdîsına ve Defterdâr Kâsım Beg'e ve Mi'mâra hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Defterdâr'sın, mektûb gönderüp bundan akdem câmi'-i şerîf mühimmâtı için getirilmesi fermân olunan su yolu lâğımı tamâm olup alâkası kalmayup, su dahı salıvirilüp bi'l-fi'l akduğun, lâkin ölçilüp

sanduğa alınmamağın, ne mikdâr su olduğu ma'lûm olmaduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup zikr olunan sunun üzerine varup göresin; asıl su ne mikdâr lüle olur ve sonradan ilhâk olunan dahı ne kadar lüle olur, her birin başka görüp dahı sanduğa münâsib olan mahalle varup sanduğa alındukda cümle kaç lüle olduğın yazup bildüresin.

24

İstanbul kadısına: Aynı hususa dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Müceddeden binâ olunan câmi'-i şerîfe getirilmesi fermân olunan su, ne mikdâr lüle olduğu ma'lûm olmak mühimm olmağın Hızâne-i Âmire'm Defterdârı Kâsım *dâme*

ulüvvuhû ve mi'mâra hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Bu husûsda sen dahı bile olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhimâ ile haberleşüp dahı zikr olunan sunun üzerine bi'z-zât varup ol hükm-i şerîf mücebince görüp vukø'ı üzre arz idesin.

25

Bursa ve Sultanönü kadılarına: Yörük taifesinde bulunan koyunların Bursa kasapları için alınması ve daha ne kadar koyun varsa bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 16 Ramazân sene 966

Burusa ve Sultân-öni sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda olan yörük tâ'ifesinde bulunan koyun Burusa kassâbları için alıvrilmesin emr idüp buyurdum ki:

Çavuş-oğlu Mehmed vardukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup yörük tâ'ifesinde bıçağa yarar ne mikdâr erkek koyun bulunursa bahâsiyle Burusa kassâblarına alıviresin ve her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr koyun bulunup ve kangı kassâba alıvirdüğünüz defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

26

Kütahya kadısına: Evvelce Şehzade Bâyezîd'in hezimete uğradığı sırada bindiği at ile üzerindeki eğerin, Anadolu kethudâsı adamlarının elinde ise alınıp gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çelebi'ye virildi.

Fî 16 Ramazân sene 966

Kütahya kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd münhezim oldukda bindüğü gümüş eyer ve bozdoğan ile mükemmel atı, Ağaç-köy dimekle ma'rif

karyede sancağa çıkan Anadolu kethudâsı âdemleri elinde imiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup üzerine varup bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp zikr olunan kimesneleri ele getirüp eger anlardadur, eger âhardadur, mezbûr at her kimde ise zuhûra getirüp üzerinde olan rahtı ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme mu'accelen irsâl idesin.

27

Budin beylerbeyine: Fetih olunarak havâss-ı hümayûna ve bazı beylerle zeâmet ve timar sahiplerine verilen köy ve mezraalara, kralın oğlu tarafından müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Solnok Begi Mahmûd dâme izzuhû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, bundan akdem feth olunup, hîn-i tahrîrde havâss-ı hümayûna ve begler ve zu'amâ ve erbâb-ı timara virilen bi'l-fi'l berâtla mutasarrıf oldukları ba'zı kurâya Kral-oğlu tarafından dahl olunduğun bildürmüş. İmdi, kuvvet-i kâhire-i husrevânemle feth u teshîr olunan kurâ vü mezâri' ki eger havâss-ı hümayûnuma müte'allıkdur ve eger begler ve

zu'amâ vü erbâb-ı timara, ellerinde olup bi'l-fi'l berât ile mutasarrıflar ola, ol vechile dahl olınmak aslâ câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

Göresin, kazıyye arz olunduğu gibi olup, mukaddemâ feth olunup tahrîr olunup havâss-ı hümayûnuma ve begler kullaruma ve sâ'ir erbâb-ı timara berât-ı hümayûn virilen kurâ vü mezâri'a ve varoşlara müşârün-ileyh tarafından kimesneyi dahl itdirmeyesin; idenleri men' idüp memnû' olmayanları öte cânibe bildüresin ki, tenbîh ü te'kîd idüp men' ideler.

28

Valide Sultan Vakfı mütevellisi Turgud'a: Remle'de olan Valide Sultan Vakfı mahsulünü Rodos'dan temessük ile gelecek gemilere satıp Hristiyanlara satmaması ve vakıf olmayan köy ve mezraalara müdahale edilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getiren Ali Çavuş'a virildi.

Fî 20 Ramazân sene 966

Merhûme Sultân mütevellîsi olan Turgud'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Remle'de olan tereke husûsın ve andan Sayda suyu'nun etrâfında beglerbegi hâsalarından bir köy ve üç mezra'a dahı vakf oldu diyü istimâ' olup ammâ vakf nâmı şâyi' olmağın mahsulün zabt itdüğün bildürmüşsin. İmdi, tereke için varan gemilere virilmek için hükm-i şerîf gönderilüp ve Rodos begine dahı hükm-i hümayûnum gönderilüp zikr olunan terekeyi ehl için almak ecliçün

temessük ile gemiler gönderesin diyü emr olup buyurdum ki:

Emrüm üzre Rodos beginden tereke almak için temessük ile gemiler geldükde vakf terekesinden bey' idesin. Ammâ bu bahâne ile deryâya ve yâhûd küffâr-ı hâksâra tereke bey' itmekden ve vakf nâmına âhar tereke bey' itmekden ve temessük ile varmayan gemilere tereke virmekden ziyâde hazer idesin. Sonra sorılup zâhir oldukda özrün makbûl olmaz. Ana göre emre mugâyir iş itmeyesin ve elinde olan vakf-nâme ve defterde mukarrer vakf kayd olmayan kurâ vü mezârî'a dahl itmeyüp vakf-nâmede mastûr olanların, kemâl-i emânet ü istikâmetle zabt idesin.

29

Tameşvar beylerbeyine: Budin taraflarına düşman geldiğinde yardım istenildiği zaman derhal yetişilmesi ve daima dikkatli ve uyanık bulunulması hakkında.

Yazıldı.

Mumcı-oğlu Hızır Çavuş'a virildi.

Fî 28 Şevvâl sene 966

Tımsıyar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfle memleket ü vilâyet muhafazası fermân olunup hıdmet-i mezbûrede iken Budun câniblerine bir yirde düşmen gelmelü olup mu'âvenete yetişmesi lâzım gelürse ne vechile fermân olunur diyü arz eylemişsin. İmdi, buyurdum ki:

Hareket idüp varmak lâzım gelüp varıcak göresin; şöyle ki, Budun tarafına bir cânibden düşmen mu'âvenet için seni taleb eyleyeler, bir

ân te'hîr itmeyüp yetişüp dîn ü devlete mûte'allık mesâlih u umûrda sarf-ı kudret idüp düşmen-i bed-âyîn taraflarından memleket ü vilâyete zarar u gezend ırgürmemek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîle vücûda getüresin. Anun gibi fehm olup varmak lâzım gelürse, berü cânibi dahı hâlî komak câ'iz değildir. Onat vechile tedârük idüp gidesin ki sonra sen hareket itmek ile bir zarâr ihtimâli olmaya. Bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzre olasin.

30

Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Kral Frenduş tarafından ahidnâme üzere kimsenin geçirilmemesi ve serhatların muhafazasından da gafil bulunulmaması ve ahde mugayir harekete meydan bırakılmaması hakkında.

Yazıldı.

Mumcı-oğlu Hızır Çavuş ile müşârün-ileyhimâya îsâl için Semendire muhâ-fazasında olan Hüseyin Beg'e gönderildi.

Fî 26 Şevvâl sene 966

Tımsıyar Beglerbegisi Kâsım Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr üzre muhafaza-i memleketde olup, begler ve sâ'ir asker halkına

tenbîh ü te'kîd idüp Ferenduş Kral tarafına dahl itdürilmeyüp anlar tarafından Memâlik-i mahrûse'ye şimdiye değin dahl ü ta'arruz olunmaduğın bildürmişsin. İmdi, hâliyâ dahı müşârün-ileyhün yarar âdemi ile Südde-i sa'âdet'üme ahd-nâmesi gelüp fermân-ı şerîfüm üzre virgülerin virüp Âstâne-i sa'âdet'üm ile sulh u salâh itmeğın Südde-i sa'âdet'ümden dahı ahd-nâme-i hümayûnum erzânî kılınup, emr üzre, mâdâmki anlardan vilâyet ü memlekete dahl ü tecâvüz olmaya, berü cânibden dahı dahl olmaya diyü ahd olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup serhadd-i vilâyet-i ma'mûremde olan eger begler kullarumdur, eger zu'amâ vü erbâb-ı timar ve sâ'ir kılâ' u bikâ' ve nevâhî vü

kurâya ve re'âyâ vü berâyâyâ dahl olunmayup ve haydud u harâmîleri zabt olunup kendü hallerinde olalar. Berü cânibden dahı ahd ü emânı gereği gibi hıfz idüp Kral-ı müşârün-ileyhün vilâyetine kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp serhadleri onat vechile zabt u rabt eyleyüp ammâ gaflet dahı câ'iz değildir. Dâ'imâ evzâ' u etvârların ve fikr ü firâsetlerin dâ'imâ tetebbu' u tecessüs idüp tamâm ma'lûm idüp dahı ana göre basîret üzre olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'yyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp, anlardan ki ahde mugâyir vaz' sâdır olmaya. Berü cânibden dahı ahde münâkız vaz' sudûrından hazer idesin, muhtâc-ı arz olanı ve sâ'ir ahbâr-ı sahîhayı bildüresin.

-30/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Budun beglerbegisine gönderildi.

31

Maarra Beyi Sinan Bey'e: Ma'arra'da bulunup fitne ve fesada hazırlandıkları bildirilenlere göz açtırılmaması ve isyan ettiklerinde haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Ma'arra Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefsi-i Ma'arra'da sâkin olan Setliş-oğulları dimekle ma'rûf Muhammed ve Ahmedeyn ve Doğancı Hasan nâm kimesnelerün ahvâlin ve iki taraf olup üç yüz mikdârı yay alup hâzır idüp fitne vü fesâda mübâşeret itmek fikrinde oldukların bildürmüş. İmdi, ehl-i fesâd ü şenâ'at ele gelüp gereği gibi haklarından gelinmek lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda onat vechile mukayyed olup anun gibi fesâd ü şenâ'ate bâdî olanlar eger mezkûrlardur ve eger gayrıdır, te'hîr ü terâhî itmeyüp arz itdüğün üzre fitne vü fesâdları zâhir olanları mecâl vermeyüp muhkem hakkından gelesin ki, sâ'irlere mücib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola ve kimesnenün fesâd ü şenâ'at itmeğe mecâli olmaya. Ammâ bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl olmakdan ve yâhûd idenlere himâyet olunup ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer idüp, fesâd ü şenâ'atleri zâhir olanların haklarından gelesin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 17 Ramazân sene 966 [23.06.1559]

32

Diyarbakir beylerbeyine: Şehzade Bâyezid'in karşılanması için uygun bir şekilde diğer beyler ile de haberleşilip firarına meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Rûm beglerbegisine gönderildi.

Rûm çavuşlarından Ca'fer ve Üveys ve Hüseyin ile.

Fî 17 Ramazân sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hüma-yûnum gönderilüp Malâtiyye semtlerine gelüp oğlum Bâyezîd'ün ahvâl ü etvârın tecessüs idüp dahı her ne cânibe teveccüh iderse yolın alup ele getürmek bâbında sa'y ü ikdâm eyleyüp gaflet üzre olmayup ve Erzurum beglerbegisi ile haberleşüp her ne yüzden el virirse vech ü münâsib olduğı üzre ikdâm eylesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Rûm beglerbegisi mektûb gönderüp müşârün-ileyh hufyeten Amâsiyye'ye varup şehir[i] küçe-bend eyleyüp, tekrâr âdem gönderüp davar cem' eyleyüp ve halka mâl salup bir cânibe firâr itmek üzre olduğın bildürmiş, ekser ihtimâl Gürci içinden Çerâkise vilâyetine duhûl fikrinde olmuşdur. İmdi, ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakâhu* cümle Anadolu askeri ile ve Karaman ve Dulkâdirlü askeri ve kendü tevâbi'i ile ve vezîrüm Mehmed Paşa dahı cümle Rûm-ili askeri ve silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve

garîb-yiğitlerüm ve iki bin yeniçeri müstevfâ darbzenler ile yürüyüp irişmek üzredür. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gaflet üzre olmayup etrâf ü cevânibi ve müşârün-ileyh Bâyezîd'ün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsidin tecessüs ü tettebbu' idüp dahı her ne cânibe teveccüh-i nâ-müvecceh iderse Rûm ve Erzurum beglerbegileri ile haberleşüp müşârün-ileyh oğlum Selîm *tâle-bakâhu* ve vezîrüm ile dahı haberleşüp mahall iktizâ itdüğüne göre her ne vechile vech ü münâsib ise yek-dil ü yek-cihet olup mecâl vermeyüp yolın alup emr-i sâbıklarum üzre hakların-dan gelüp gaflet ile bir cânibe firâr itmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûrî sâ'ir umûra kıyâs câ'iz değildir. Tamâm mertebe teyakkuz u intibâh üzre olup, eger Gürci cânibleridür ve eger Dulkâdirlü semtleridür ve eger sâ'ir mürûr u ubûr olınacak mahalleri dâ'imâ yokladup dahı ana göre tedârük görüp gaflet itmeyesin ve ahvâl ü etvârı ne yüzden olduğın ma'lûm olduğı üzre Südde-i sa'âdet'üme arz etmekden hâlî olmayasın. Anun gibi fırsat el virdükde birbiriniz ile haberleşmeğe tevakkuf itmeyüp vech olduğı üzre fırsatı fevt itmeyesin.

33

Erzurum beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in yakalanması için yalıların da muhafaza altına alınarak firarına meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Bir sûreti Erzurum beglerbegisine; Malâtiyye semtlerine gelmek yazılmadı. Anun gibi fırsat el virdükde birbiriniz ile haberleşmeğe tevakkuf itmeyüp vech ü münâsib olduğı üzre fırsatı fevt itmeyesin.

Ve Trabzon ve ol cevânibde vâkı' olan yalılarun dahı hıfzı lâzım olmağın, bu husûs

içün Trabzon Sancağı Begi Hasan ta'yîn olunup, ol bâbda kendüye müstakıl hüküm-i şerîf gönderilmişdür. Emrüm üzre ta'yîn eyleyüp, gereğı gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki varup yalılarun hıfzında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

34

Rum beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Rûm çavuşlarından Ca'fer ve Hüseyin ve Üveys'e virildi.

Fî 17 Ramazân sene 966

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp emr üzere irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe yirlü yirine irsâl olunup ve andan gayrı münhezim olan oğlum Bâyezîd'ün Amâsiyye'ye gelüp at ve katır ve asker cem' eyleyüp Amâsiyye'yi kûçe-bend eyleyüp ve etrâf ü cevânibe mâl salup, şöyle ki müzâyaka ola, Şîrvân câniblerine gitmek ihtimâli vardır diyü bildürmüşsin. İmdi, ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakâhu* cümle Anadolu ve Karaman ve Dulkâdirli askeriyle ve vezîrüm Mehmed Paşa Rûm-ili askeri ve sâ'ir silâhdârlarum ve ulûfecilerüm ve garîb-yiğitlerüm ve iki bin mîkdârı yeniçeri kullarum ile yürümek üzere olup anlardan mâ'adâ Diyârbekr beglerbegisi Malâtıyye semtlerine gelmek emr olunup Erzurum beglerbegisi dahı

anı getürdüp ol dahı hâzır olmak fermân olmuştur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı gaflet üzere olmayup hâzır u müheyyâ olup dahı dâ'imâ müşârün-ileyhün ahvâl ü etvârın ve kangı cânibe teveccüh ideceğin tamâm ma'lûm idüp dahı Diyârbekr beglerbegisi ve Erzurum beglerbegisi ile haberleşüp ve müşârün-ileyh oğlum Selîm *tâle bakâhu* ile haberleşüp dahı her ne yüzden el virirse ele getürmek bâbında yek-dil olup ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt itmeyüp, gaflet ile bir cânibden halâs olup firâr etmek ihtimâli olmaya ve vâkıf olduğun ahvâlin mütevâliyen arz etmekden hâlî olmayasın. Şöyle ki, fırsat el vire, birbirinüz ile haberleşmeğe tevakkuf itmeyüp vech ü münâsib olduğu üzere fırsatı fevt itmeyesin ve sana irsâl olunan hükümleri mu'accelen yirlü yirine îsâl idesin.

35

Trabzon beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in deniz yoluyla Çerkezistan tarafına kaçması ihtimaline karşı müteyakkız bulunulması hakkında.

Yazıldı.

Rûm beglerbegisine gönderildi.

Fî 17 Ramazân sene 966

Trabzon begine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd isyân üzere olup asâkir cem' idüp bundan akdem oğlum Selîm *tâle bakâhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng itdükde bi-inâyeti'llâhi te'âlâ münhezim ü makhûr olmuş idi. Hâliyâ Amâsiyye'ye varup girü re'âyâdan akça ve davar cem' idüp bir cânibe firâr etmek üzere olduğu arz olunup ekser-i ihtimâl ol cânibden deryâ ile Çerâkise ve yâhûd bir taraf-ı âhara firâr etmek [ihtimâli] vardır. İmdi, eger Trabzon ve eger Canik ve ol cevânibe vâkı' olan Karadeniz yahılarının hıfzı için seni ta'yîn eyleyüp bu bâbda Erzurum beglerbe-gisine dahı hüküm-i şerîf gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp müşârün-ileyhün ahvâlin tecessüs ü tettebbu' idüp dahı anun gibi deryâdan bir cânibe firâr etmek üzere ise her ne taraftan ki teveccüh etmek isteye, vech ü münâsib olduğu üzere hüsn-i tedârük idüp yolların bend idüp ele getürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eylesin. Gaflet ile bir cânibe firâr itdürmekden ziyâde hazer idesin. Yahıları ve anun gibi gemi gelüp yanaşacak yirleri gicelerde ve gündüzlerde onat vechile hıfz idüp bir vechile tedârük idesin ki, yahılardan gemi ile bir cânibe geçüp halâs olmak ihtimâli olmaya. Şöyle ki, gaflet ile haberün olmayup gemi ile bir tarafa firâr ide, sonra özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup eşedd-i ikâb ile mu'âkab olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup dâ'imâ ahvâlin ve fikr-i fâsidin ma'lûm idüp dahı ana göre tedârükün göresin ve vâkıf olduğun ahvâlin yazup bildüresin.

36

Vezir Mehmed Paşa'ya: Ankara ve Çubuk'daki eşkiyânın Şehzade Bâyezid'e gidiyoruz diyerek fesat çıkarmağa başlamaları üzerine o havalinin muhafazası hakkında.

Yazıldı.

Hızır Çavuş'a virildi.

Fî 17 Ramazân sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Ankara ve Çubuk kâdîları mektûb gönderüp memleket harâm-zâdesi ayağ üzre kalkup sancak-begi ve yarar âdemleri olmamağla alâniyen âdem soyup oğlum Bâyezid'e giderüz diyü köyler yağmâ eyleyüp yevmen fe-yevmen fesâdları ziyâde olup vilâyetün hıfzı lâzımdur diyü bildür-meğîn **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olınan kasabayı ve ol cevânibi hıfz için ve ehl-i fesâd men' u def'i için yarar âdem ta'yîn eyleyüp gönderesin ki, varup ol cevânibi gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp anun gibi ehl-i fesâdı ele getirüp haklarından gele ve zikr olınan sancak, oğlum Selîm *tâle bakâhu* lalası-oğlu Mehmed'e virilmişdür. Tenbîh ü te'kid eylesesin ki sancağınun zabt u rabtı için yarar âdemlerin mu'accelen gönderüp hıfz u hırâset ide.

37

Vezir Mehmed Paşa'ya: Şehzade Sultan Selim ile buluşup Şehzade Bâyezid'in bir an evvel hakkından gelinmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına dair.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Bu dahı.

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp Çâşnigîr köprüsi'ne doğru yürüyüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu*'ya mülâkΩ olup vech ü münâsib olduğı üzre eşirrânun ele gelmeleri bâbında sa'y idesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ oğlum Bâyezid-i bâgΩ kalkup Amâsiyye'ye varup re'âyâdan at ve sâ'ir davar ve akça cem' eyleyüp firâr itmek üzre olduğı istimâ' olmağın buyurdum ki:

Vusûl buldukda, eger müşârün-ileyh oğlum *tâle bakâhu* ile cem' olmalarına haberleşüp

münâsib olan mahalde arkurı gelüp seninle cem' olup dahı eger mûmâ-ileyh Bâyezid yukarı câniblere teveccüh iderse cidd ü cehd eyleyüp önün alup ele getirüp ve eger hareket itmeyüp oturursa hüsn-i ittifâk u ittihâd ile yürüyüp üzerine varup in-şâ'allâhü te'âlâ inâyet-i Hakk ile hakkından gelesin. Bu bâbda her ne yüzden el virüp müşârün-ileyhi tedârükün görüp atlatmadın irişmek ardınca olasın ve Rûm beglerbegisinün ılgar ile üzerine varmak ihtimâli vardır. Tetebbu' eyleyüp vâkı' ise görüp mu'accelen irişüp tedârükün göresin ve Rûm beglerbegisine bir hüküm gönderilmişdür, ulaşıdurasın.

38

Samsun, Sinop ve Trabzon'a varıncaya kadar yol üzerinde olan kadılara: Şehzade Bâyezid'in denizden firarına meydan verilmemesi için icap eden istihbaratın yapılması ve firarına sebep olanların ceza göreceklerinin teki di hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 17 Ramazân sene 966

Samsun ve Sinop ve Trabzon'a varınca yalılarda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i hümayûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd isyân idüp, ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile mukâtele eyleyüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ münhezim olup firâr itmişdür. Taht-ı kazânuzda olan yalıları gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp, anun gibi müşârün-ileyh gemi ile bir cânibe firâr eyleyüp gitmelü olursa ele getüresin diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz bi'z-zât mukayyed olup müşârün-ileyhün ahvâlin tettebbu' u teccüssüs idüp dahı ana göre tedârükün görüp yalıları, gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi hıfz u hırâset idüp gemi ile bir cânibe firâr itmekden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, birinizün taht-ı kazâsında bir cânibe gidesiz, tutmayasın, sonra özrinüz makbûl olmayup azl ile iktifâ olunmayup eşedd-i ikâb ile mu'âkab olmanız mukarrer bilüp ana göre basîret üze olup anun gibi gelmelü olursa her ne tarıkla olursa ele getürmeğe sa'y idesin.

39

Rum beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in nerede olduğunun, yanına kimlerin geldiğinin ve hezîmete uğradıktan sonra ne fikirde ve ne yapmakta bulunduğunun bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Hızır Çavuş'a virildi.
Fî 17 Ramazân sene 966

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp münâsib olan mahalde cem'iyet üze olasın diyü emrüm olmağın ol emr-i hümayûnum mukarrer olup buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bi'l-fi'l ne mahalde olup ve beglerden ve zu'amâ vü erbâb-ı timardan yanına kimler geldiğün yazup bildüresin ve andan mâ'adâ oğlum Bâyezîd münhezim olup varalıdan berü ne halde olup ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidi nedür? Ne tedârük üzredür? Tamâm tettebbu' u teccüssüs idüp dahı ma'lûmun olan ahbârı i'lâmdan hâlî olmayasın.

40

Antalya kadısına: Mısır'a gönderilen Çavuş Mehmed'in gemiyle o tarafa gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Antâliyye kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed ba'zı mühimm ü müsta'cel maslahat içün

mahrûse-i Mısır'a irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrı mu'accelen gemiye koyup ol cânibe irsâl etmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın vücûda getüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 18 Ramazân sene 966 [24.06.1559]

41

Sultan Selim'in Lalası'na: Şahhûbân Hatun'un merhum Tarsus Beyi Ferruh Bey'den alacağından dolayı muhalledfâtının zabtedilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sultân Selîm lalasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-havâtîni'l-mükerrremât Şâh Hûbân Hâtûn *dâme[ı]* *ıffetühâ* tarafından Dergâh-ı mu'allâ'ma şöyle arz olındı ki, bundan akdem Tarsus Sancağı Begi olup hâliyâ fevt olan Ferruh Beg'de bi-tarîkı'l-karz sekiz yüz yigirmi sikke altını var imiş. Müteveffâ-yı merkûmun

ne mikdâr muhallefâtı var ise cümlesin deyni için zabt olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müteveffâ-yı merkûmun küllî ve cüz'î ne mikdâr muhallefâtı var ise cümlesin defter eyleyüp vârisleri ma'rifeti ile hıfz eyleyüp ne mikdâr nesnesi hıfz olduğın yazup bildüresin.

42

Vilâyet Kâtibi Murad Çelebi'ye: Malatya sancağı tahriririnden çıkan fazlalığın mîrî için ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Karındaşı Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Vilâyet Kâtibi Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp Malâtıyye sancağı müceddeden yazılup tamâm olup emr-i âlî

mûcebince tevcih ü taksîm olunup beş yüz elli bin akça mikdârı zevâ'idi zâhir olup merd-i mîrîleri dahı beyâz olunup gönderilmek üzredür diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, livâ'-i mezbûrun arz itduğün üzre zâhir olan zevâ'idin mîrî için zabt itdüresin.

43

Amasya'ya varıp asker toplayarak firar üzere bulunan Şehzade Bâyezîd'in o taraflara gelmesi ihtimaline karşı, araştırılıp rast gelinirse hakkından gelinmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 966

Hân hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i hümâyû-numuz gönderilüp, oğlum Bâyezîd isyân idüp asker çeküp oğlum Selîm *tâle bakāhu* üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng eyleyüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ münhezim olup ol taraflara firâr itmek ihtimâli vardır. Anun gibi ele gelürse hakkından gelesin diyü tenbîh olmuş idi. Hâliyâ Amâsiyye'ye varup asker cem' eyleyüp girü firâr itmek üzre idüğü istimâ' olunmağın, bundan akdem istimâ' olındığı gibi, Kefe begine ve kâdısına mükerrer hükm-i şerîfüm gönderilüp

bir kadirga ve bir kalita irsâl eyleyüp dâ'imâ yalıları ve gemi gelecek limanları ve sâ'ir mevâzı'ı yoklayup ve emînlere ve dizdârlara ve sâ'ir halka dahı tenbîh ü te'kîd eyleyüp yir yir bekledüp anun gibi ol cânîblere çıkarsa mecâl virmeyüp ele götürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmuşdur. Eyle olsa Südde-i sa'âdet'imüze olan vüfur-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsinuz mûcebince hükm-i hümâyûn-ı sâbikum muktezâsınca dâ'imâ mukayyed olup, müşârtün-ileyh ol yalılarda ve Çerâkise semtlerine gidecek mahalleri dahı yoklayup tettebbu' idüp anun gibi râst gelinürse mecâl virmeyüp hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîle zuhûra getüresin.

44

Yine bu hususda Kefe beyine ve kadısına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Kefe begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd isyân üzre olup, oğlum Selîm *tâle bakâhu* ile ceng eyleyüp münhezim olup firâr itmişdür. Ol câniblere varursa mecâl vermeyüp ele getüresin diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i hümayûnum mukarrer olup **buyurdum ki:**

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup tamâm basîret üzre olup, anlarda olan gemilerden bir kadirga ve bir kalita müretteb ta'yîn eyleyüp ol cânibde olan yalıları ve limanları ve bi'l-cümle

gemi yanaşacak yirleri gereği gibi leyl ü nehâr tettebbu' u tecessüs itdürüp ve yalılarda ve sancağunda olan dizdârlara ve ümenâ vü ummâle gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, her biri bu husûsda gereği gibi mukayyed olup tettebbu' eyleyüp gereği gibi ol cânibe varılı olursa mecâl vermeyüp eger ölüsid[ür], eger dirisidür, ele getüresin. Şöyle ki, gaflet ile ol cânibe varup çıksa duyulmaya, aslâ kimesnenün özri makbûl olmayup envâ'-ı ikâb ile giriftâr olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup yarar gemi ile yalıları kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup gaflet ile bir vaz' olmakdan hazer idesin.

45

Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Kefe'ye gidecek olan Çavuş Mehmed'in oraya selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Akkirman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Haliya Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Mehmed, ulak ile Kefe'ye irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûrî avk itmeyüp, eger karadan, eger denizden emîn ü sâlim irsâl ü îsâl eylesin.

46

Bursa kadısına: Orduculardan kasap olanların orduya gönde-rilmesi ve geri kalanların şehirde emre hazır bulunması hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren âdemine virildi.
Fî 18 Ramazân sene 966

Bursa kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf mücebince ordücü ihrâc olunup ol zamândan berü şehir kurbinde oturup, ammâ ba'zınun davarı serika olunup ve ba'zınun kırılıp hasâret üzre olup bir mahalle varmak emr oluncaya değin girü şehre girüp hâzır olmaların bildürmüşsin. İmdi, zikr

olınan orduculardan kassâb yazılan kimesneler ordu-yı hümayûnuma gelüp mâ'adâsı şehre girüp hâzır olup emr-i şerîfûme müterakkıb olmaların buyurdum ki:

Vardukda, emrüm muktezâsınca kassâb olanı koyunları ile ordu-yı hümayûnuma gönderüp, bâkQsin icâzet viresin ki şehre girüp hâzır u müheyyâ olup emr-i şerîfûmün vürûdına nâzır olalar. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla âmil olalar.

47

İbrâil kadısına: İstanbul'a kayıklarla arpa gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ahur halkından Hüseyin b. Abdullâh ile Şehr-emîni'ne gönderildi.

Fî 18 Ramazân sene 966

Brayıl kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem arpa cem' idüp İstanbul'a göndermen için sana hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ zahîre husûsı ehemmi-mühimmâtından olmağın taht-ı kazândan cem'

olunan arpa, şaykalara tahmîl olup dahi Hırsova iskelesi'ne gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i sâbikum üzre tedârük ü ihzâr olunan arpayı te'hîr ü terâhî itmeyüp şaykalara tahmîl idüp zikr olunan iskeleye gönderüp ve ne mikdâr arpa tedârük olup gönderildiğün sûret-i defterin Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

48

Hırsova kadısına: İbrâil'den İstanbul'a gönderilecek arpalar hakkında.

Yazıldı.

Bu dahi.

Hırsova kâdisına hüküm ki:

Brayıl kâdisına hükm-i şerîf gönderilüp Brayıl'dan mahrûse-i İstanbul'a irsâl olınacak arpayı şayka ile Hırsova'ya irsâl idüp araba ile

Köstence iskelesi'ne irsâl olup, andan berî cânibden varan at gemilerine tahmîl olmasın emr idüp müşârün-ileyh emrüm üzre arpayı Hırsova'ya gönderdükde arabalara tahmîl eyleyüp zikr olunan iskeleye iletürsesin ki andan varan at gemilerine tahmîl olup mahrûse-i mezbûreye irsâl olına.

49

Bağdad beylerbeyine: Lahsa vilâyetindeki evkafın bir senelik fazlalığını Hazineye vermeyen Tarîk Çavuş ile adam katleden gönüllü kethudâsı Hasan'ın yakalanmaları hakkında emir gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Lahsâ beglerbegisi mektûb gönderüp bundan akdem Lahsâ çavuşlarından Tarîk Çavuş, vilâyet-i Lahsâ'da vâkı' olan evkâfun zevâ'idâtın bir sene mikdârı zabt idüp yüz on iki bin Osmânî cem' idüp Lahsâ hazînesi'ne bir akça ve bir habbe teslîm itmeyüp ve andan gayrı Çese gönüllüleri kethudâsı olan Hasan,

gönüllülerden Mustafa nâm kimesneyi katl idüp mezkûr çavuş ile mezbûr Hasan gaybet idüp ol cânibde olduğın arz itmeğün buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları hufyeten tecessüs eyleyüp ele götürüp kayd ü bend idüp, yarar âdemlere koşup Lahsâ'ya irsâl eylesin. Koşup gönderdiğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki, onat hıfz idüp gaybet itdirmekten hazer ideler.

50

İpsala kadısına ve Vize yörükleri Subaşı Piri'ye: Suyolu hizmetine gitmeyen eşkincilerden Hüseyin'in küreğe konulmak üzere Kavala kaptanına teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sübaşı âdemi Nasûh'a virildi.

Fî 18 Ramazân sene 966

İpsala kādîsına ve Vize yürükleri Sübaşısı Pîrî'ye hüküm ki:

Sen ki kādîsin; mektûb gönderüp onbaşı olan Ali-oğlu Nûrî mahfil-i Şer'a gelüp eşkünci tâ'ifesi bu sene suyolu hıdmetine fermân olup tâ'ife-i mezbûr-dan kasaba-i mezbûrda Abdî Halîfe mahallesi'nde sâkin olan Hüseyin b.

Koca, mahall-i mezbûra fermân-ı şerîf mücebince gitmek tenbîh ü te'kîd olındukda mezbûr, emr-i şerîfe itâ'at itmeyüp hıdmetine gitmediğin arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; arz itdüğün gibi ise mezbûrı tutup Kavala kapudanına teslim idesin ki, küreğe konıla.

51

Kilis sancağı beyine: Şikâyeti hâvi sunulan arzuhalin kendisine gönderildiğine dair.

Klis sancağı begine hüküm ki:

Rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunulup senden şikâyet olunmağın sunulan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, nazar idüp göresin; içinde münderic olan mevâddı tamâm ma'lûm idünüp dahı her birine cevâbun neyse yazup arz eylesesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fi 20 Ramazân sene 966 [26.06.1559]

52

Mehmed Paşa'ya: Şehzade Bâyezîd'in ele geçirilmesi için hizmet edeceklerin terakki ve taltiflere mazhar olacağına dair.

Yazıldı.

Beg hazretleri müsvedde idüp Dîvân-ı âlî'de yazılıp.

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp isyân u tугyân iden oğlum Bâyezîd'ün ve yanında olan erbâb-ı fitne vü fesâd ve ashâb-ı şakâvet ü inâdun ele getirilüp haklarından gelinmesi için bile koşılan asker halkı ile yürüyüp üzerine varmak emr olınmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vardukda, bir ân te'hîr ü terâhî itmeyüp yanında olan bölük-halkı ve yeniçeri kullarum ile ve sâ'ir asker halkı ile yek-dil ü yek-cihet olup erbâb-ı şenâ'at ü tугyân ve ashâb-ı şakâvet ü isyân olanların muhkem haklarından

gelinmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Herkesün şecâ'at ü merdâneliği zuhûra gelecek zamândur. Şöyle ki, bölük-halkı ve yeniçeri kullarumdan ve sâ'ir asâkir-i zafer-me'âsirden her kimün yoldaşlığı zâhir olursa in-şâ'allâhü'l-e'azz her biri envâ'-ı inâyet-i Pâdişâhâne[m] ve asnâf-ı himâyet-i Şehen-şâhânem ile behre-mend ve ber-murâd olup fevka mâ yutesavver küllî ri'âyetler ve terakkîler olunmak mukarrerdür. Ana göre her biri devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr ideler ve bu hükm-i şerîfümü cümle yanında olan asâkir-i nusret-me'âsirümi cem' eyleyüp alâniyen okudup her birine tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, def' u ref'-i a'dâ-yı dîn ü devlet bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyeler.

53

Rumeli beylerbeyine: Suçluların haklarından gelinmesi için Vezir Mehmed Paşa'yla bir an evvel görüşülerek kendisiyle birlikte çalışılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.
Vech-i meşrûh üzre olup.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp mu'accelen beglerbegiliğine müte'allık olan begler ve zu'amâ vü erbâb-ı timar ve sâ'ir asâkir-i zafer-me'âsir ile varup vezîrüm Mehmed Paşa'ya mülâkΩ olup yek-dil ü yek-cihet olup vâkı' olan hıdemâtıda bezl-i

makdûr eyleyesin diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vardukda, bir ân te'hîr ü terâhî itmeyüp yanunda olan begler ve zu'amâ ve erbâb-ı timar ile müşârün-ileyhe mülâkΩ olup yek-dil ü yek-cihet olup erbâb-ı şenâ'at ü tugyân ve ashâb-ı şakâvet ü isyân olanların haklarından gelmen bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

54

Vezir Mehmed Paşa'ya: Vezir Mehmed Paşa ile gönderilen bölük halkına ve yeniçerilere dağıtılmak üzere gönderilen üç yüz akçe hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Kurd'a virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ senünle ırsâl olunan bölük-halkı ve yeniçeri kullaruma mahallinde tevzî' için

mezîd-i âtıfet-i husrevânemden üç yüz akça inâyet idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ta'yîn olunan akçayı mahallinde kullarumun hıdmetinde ve yoldaşlıkda bulunanların istihkâklarına göre tevzî' u taksîm eyleyesin.

55

Vulçitrın Beyi Süleyman Bey'e: Rusyanın memâlik-i mahrûseye zarar kasdiyle hareket etmesi üzerine, akıncılarla Akkirman tarafına gidip müteyakkız olması hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren Hızır İlyâs nâm âdemîsine virildi.
Fî 20 Ramazân sene 966

Vulçitrın Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i hümayûn vârid olup cenâb-ı emâret-me'âb Hân dâmet me'âlîhi, Rus-ı menhûsun hareketi olup Memâlik-i mahrûse'ye zarar kasdında oldu-ğın arz itmeğın akıncı tâ'ifesiyle mu'accelen Akkerman cânibine varup mûmâ-ileyh tarafına nâzır olasın diyü fermân olmağın, akıncı tâ'ifesi perâkende ve ba'îd vilâyetlerde olduklarından gayrı, ekseri

fevt ve ba'zıları pîr-i nâ-tüvân olup eski akıncı amele yaramaz isti'câl üzre ihrâcları için âdem gönderildükde cem' olınmaları mümkün olmayıcak, yanunda mevcûd olınca yoldaşlarınla Akkerman câniblerine teveccüh itdüğün bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbıkum üzre Akkerman'a vâsıl olduğunda anda oturup etrâf ü cevânibe göz-kulak dutup ve müşârün-ileyh Hân'la haberleşüp muttali' olduğun ahvâli yazup bildüresin. Bir emr-i şerîfüm dahı vârid olmadın âhar yire gitmeyesin.

56

Yeniçeri ağasına: Yeniçerilerden müstahak olanlara tevzi olunmak üzere beş yük akçe verildiğine dair.

Yazıldı.

Yeniçeri agasına hüküm ki:

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i inâyet-i husrevânem zuhûra getirüp mâ-beynlerinde tevzî' için beş yüz akça inâyet idüp **buyurdum ki:**

Zikr olunan akçanın üç yüzi segbân-başı ile giden kullaruma virilüp, iki yüzi bunda olan kullaruma tevzî' olmak mı münâsibdür, yohsa tansîf olmak mı münâsibdür? Vech ü münâsib neyse ana göre kullarumun müstahakk olanlarına âdet ü kânûn üzere tevzî' u taksîm idesin.

57

Şam beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in hezimete uğradıktan sonra Arabistan taraflarına firar edeceği duyulduğundan, ümerâ, meşâyih ve Arap kabileleriyle birlikte, ele geçirilmeye çalışılmasına dair.

Yazıldı.

Bâyezîd Çavuş ile Kara Ali-oğlu Mustafa'ya virildi. İçerüye gönderilüp irsâl olınmışdur.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ dâ'ire-i itâ'atden hurûc iden oğ-lum Bâyezîd, «³İŸ†«³ŽŽĂ†Ē«³İŸ†«³Ž—”Ēž†Ē«³Ē: n-1 şerîfinden rû-gerdân olup Memâlik-i mahrûse'mde vâkı' olan ehl-i fesâdı yanına cem' idüp anların igvâsiyle tarîk-ı isyân u tугyâna sülûk idüp erşed-i evlâdumdan olan ferzend-i ercmen-i erşed-i es'ad-i izzet-şi'âr-ı devlet-disâr-ı mahz-ı avâtufî'llâhi'l-Meliki'l-alîm oğlum Selîm *tâle bakâhu*'nun üzerine varup anunla ve anun yanında müctemi' olan asâkir-i nusret-me'âsirüm ile muhârebe vü mukâtele idüp bi-inâyeti'llâhi te'âla maglûb ü münhezim olup bakıyyetü's-süyûf olan etbâ' u eşya'ıyla Arabistân'a firâr itmek üzredür diyü istimâ' olmağın müşârün-ileyhi ele getirüp hakkından gelmek aksâ-yı maksûdum olmağın, bu husûs için cümle vilâyet-i Şâm'da olan ümerâ ve sâ'ir şüyûh-ı kabâ'il-i A'râb'dan dirlik tasarruf idenler ve itmeyen sâhib-i aşâ'ire müstakıll ahkâm-ı şerîfe yazılup sana gönderilüp cümlesi kâdir oldukları âdem ile hâzır u müheyyâ olup anun gibi müşârün-ileyh ol câniblere teveccüh eyleye, senünle yek-dil olup, cümle yek-dil olup ma'an mı varmak münâsibdür, yohsa her biri müstakıl yürimek mi evlâdur? Vech ü münâsib

olduğı üzere ele getürmekde sa'y idüp ele getürenlere envâ'-ı inâyetüm va'de olmuştur.

Buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, irsâl olunan ahkâm-ı şerîfeyi yirlü yirine irsâl [ü] îsâl idüp dahı gereği gibi sen dahı her birine tenbîh ü te'kîd eylesin ki, her biri Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet ü ihtisâsları muktezâsınca aşâ'ir u kabâ'ilinde olan tûfeng kulların ve ok ve yay ve sâ'ir âlât-ı harb u kîtal isti'mâl ider ne denlû âdemleri var ise yanlarına cem' eyleyüp hâzır u müheyyâ olup anun gibi hıdmet vâkı' oldukda senünle müşâvere idüp ne yoldan ve ne mahalden varup mezbûr âsînin yolın alup ele getürmek bâbında her biri müstakıl varmak mı münâsibdür, senünle olmak mı evlâdur? Vech ü münâsib olduğı üzere ele getirüp hakkından gelmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp hıdmetde bulunmağa sa'y idüp yanunda cem' olan usâtı kılıçdan geçürüp emvâl ü espâbların yağmâ idüp hemân kendüyi dutup hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Ele getüren sancak-begi ise beglerbegilik ve za'im ise sancak ve sâ'ir erbâb-ı timar ise ze'âmet inâyet olunup ve re'âyâ [ise] avârız-ı dîvâniyye ve tekâlif-i örfiyyeden mu'âf olup behre-mend kılınurlar. Ana göre mukayyed olup dakΩka fevt itmeyeler.

58

Bu hükmün bir suretinin Haleb ve bir suretinin Diyarbekir beylerbeyine gönderildiğine dair kayıt.

Yazıldı^{iv}.
Bu dahi.

Bir sûreti Haleb beglerbegisine yazıldı.

-58/a-

Mustafa Çavuş'a virildi.

Bir sûreti Diyârbekr beglerine (boşluk) beglerbegine ve Kürd beglerine ve Diyârbekr'e tâbî' olan şüyûh-ı Urbâna ve Türkmen kethudâlarına ve boy-beglerine.

59

İsyân eden Şehzade Bâyezîd'in ele geçirilmesine çalışılmasına ve bu işte yararlıkları görüleceklerin taltiflerinin kararlaştırıldığına dair.

Yazıldı.

Bu hükmün müsveddesi Şehzâde Sultân Selîm hazretlerinden gelüp içerüye vâsıl olup bu müsveddenün aynı ile hükm-i şerîf yazılsun diyü müsveddenün üzerinde hatt-ı şerîf olmağın yazılıp Bâyezîd Çavuş ve Mustafa Çavuş'a virildi.

Fi 21 Ramazân sene 966

Hâliyâ dâ'ire-i itâ'atden ba'id olan oğlum Bâyezîd, «fY†«ZZÁ†Ê«fY†«Z—”ÊZ†Ê«ÊZİ fermân-ı şerîfinden rû-gerdân olup Memâlik-i mahrûse'de vâkı' olan ehl-i fesâdı yanına cem' idüp anların igvâsiyle tarîk-ı isyân u tугyâna sülûk idüp erşed-i evlâdum olan ferzend-i ercmen-i izzet-şi'âr-ı devlet-disâr oğlum Selîm tâle bakâhu'nun üzerine varup anunla ve anun yanında müctemi' olan asâkir-i nusret-me'âsirüm ile muhârebe vü mukâtele idüp bi-avni'llâhi te'âlâ maglûb ü münhezim olup bakıyyetü's-süyûf olan etbâ' u eşyâ' ile Arabistân'a firâr etmek üzredür diyü istimâ' olunup müşârün-ileyh ele getürdülüp hakkından gelinmesi aksâ-yı maksûd-ı şerîfüm olmağın, ol husûs için Şâm Beglerbegisi Ahmed dâme ikbâlühû'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp gereği gibi ismarlanmışdur ve anı her kim ele getürürse ve ele getürmeğe delîl ü sebeb olursa eger sancak-begi ise beglerbegilik ve eger za'im ise sancak ve eger râ'iyet ise

ibtidâdan ağır ze'âmet olmağa emr-i şerîfüm olup ve dirlik recâ itmez aşâ'ir ve kabâ'il ise anun gibileri neslen ba'de neslin avâriz-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf ü müsellemler itmeğe mu'âhede-i hümâyûnum olmuşdur. **Buyur-dum ki:**

Sana dahi hükm-i şerîf-i vâcibül-ittibâ'um varıcak, cibilletünde merkûz olan gayret ü hamıyyeti ve ihlâs u sadâkati bu def'a zuhûra getürüp taht-ı hükûmetünde olan aşâ'ir ü kabâ'ilden tûfeng kullanur ve sâ'ir ok ve yay ve âlât-ı harb ü kıtâl isti'mâl ider ne denlû âdemlerün var ise cümlesin yanuna cem' idüp müşârün-ileyh beglerbegi ile müşâvere itdükden sonra ne yolda ve ne mahalde varup mezbûr âsî ve tâgÖnün yolını sedd ü bend etmek münâsib ise eger beglerbegi ise ma'an ve eger müstakillen varup bu husûsa gereği gibi mübâşeret idüp şöyle ki, bi-avni'llâhi te'âlâ fırsat ve nusret size müyesser olursa mezkûr âsî ve tâgÖnün âdemlerin kılıçdan geçürüp ve mâl ü menâlini ve davar ve espâbını cümle yağmâ idüp hemân kendüyi tutup ele getürüp hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. İn-şâ'allâhü'l-azîz bu hıdmet ve yoldaşlık mukâbelesinde mu'âhade-i hümâyûnum üzre envâ'-ı avâtuf-ı aliyye-i husrevâneme mazhar vâkı' olmağın^v

mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup sa'y ü

ikdâmda dakΩka fevt itmeyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i mezbûrede ze'âmet tasarruf iden Gazlân'a.

-59/g-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i Ba'lbek'de ze'âmet tasarruf iden Begtemür-oğlu'na.

-59/h-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i mezbûrede ze'âmet tasarruf iden Mîr Mûsâ'ya.

-59/i-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i Cebel-i Kesrevân'da ze'âmete mutasarrıf Mîr Kayıt Beg'e.

-59/j-

Yazıldı.

Bir sûreti nâhiye-i Şeref b. Ma'n'da ze'âmet tasarruf iden Emîr Muhammed Beg

-59/k-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Sâ'd b. Sa'îd Şeyhi; nâhiye-i Benî-Ken'ân'da. Dirliği yoktur.

-59/l-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ahmed ve Muhammed; nâhiye-i Benî-Cevher Şeyhi'dür. Dirliği yoktur.

-59/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Şâm beglerbegiliğine müte'allık olan sancak-beglerine.

-59/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Sancak-begi Ebû-Rîş Muhammed b. Müdliç.

-59/c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Cebel-i İbn-i Sâ'id nâhiyesinde ze'âmet tasarruf iden Mîr Kansûh[a].

-59/d-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i Havran'da ze'âmet tasarruf iden Na'im'e.

-59/e-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti nâhiye-i mezbûrede ze'âmet tasarruf iden Nasrullâh'a.

-59/f-

-59/m-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Gazâlî ve karındaşı Hayr Beg;
Şeyh-i nâhiye-i Havran. Dirlikleri yokdur.

-59/n-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ahmed b. Ziyâd nâhiye-i Urza'
(«Ė—')da şeyhdür. Dirlikleri yokdur.

-59/o-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Muhammed ve Ahmed; nâhiye-i
Şeyh'de şeyhlerdür. Dirlikleri yokdur.

-59/p-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dîger Muhammed; nâhiye-i Dağ
Arablarına şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/r-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Câbî Beg el-Cârî (?); nâhiye-i
Ceydûr'da şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/s-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mûsâ-oğlı; nâhiye-i Cevlân'da
(ÄË%øşeyhdür.

-59/t-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Harb b. Bîşâc; nâhiye-i
Kunaytara'da (?) şeyh. Dirliği yokdur.

-59/u-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şerefuddîn ve Ali; nâhiye-i
Mercânü'l-fev'de (?) mezbûrlar şeyhdür.
Dirlikleri yokdur.

-59/v-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Tırrîn-oğulları; nâhiye-i Karalar'a
şeyhdür. Erbâb-ı timardandır.

-59/y-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Muhammed b. Sa'd ve Ömer b.
Yalku; nâhiye-i Zeydânî'de şeyh. Dirlikleri
yokdur.

-59/z-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ali b. Abdân ve Sâlim el-
Kesrevanî; nâhiye-i Zebîb'de şeyhlerdür.
Dirlikleri yokdur.

-59/aa-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Mânsûr b. Şerefuddîn;
nâhiye-i Nuhkerek[de] şeyhdür. Dirliği yokdur.

-59/ab-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Mîr Mansûr ve Mîr Hüseyin;
nâhiye-i şeyhleridir. Dirlikleri yoktur.

-59/ac-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Zeynüddîn ve Muhammed;
nâhiye-i Şevku'l-Ebyâz şeyhleridir. Dirlikleri yoktur.

-59/ad-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Nâsiruddîn; nâhiye-i Hammâre şeyhidür.

-59/ae-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Alâ'üddîn b. Abrişe; nâhiye-i Vâdi't-tem (?) şeyhidür. Dirliğı yoktur.

-59/af-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Fâ'ik b. Savvâf; nâhiye-i şeyhidür. Dirliğı yoktur.

-59/ag-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Mîr Korkmaz; nâhiye-i İbn-i Ma'n'a şeyhidür. Dirliğı yoktur.

-59/ah-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti İzzüddîn b. Allâf; nâhiye-i Şevk b. Allâf şeyhidür.

-59/ai-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Şerefuddîn ve Şeyh Bedrüddîn; nâhiye-i Burc-i Mebrûd'da şeyhlerdür. Mezkûr Mîr Şerefüddîn za'îmdür. Bedrüddîn'ün dirliğı yoktur.

-59/aj-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Ali ve Ahmed; nâhiye-i Sayd'da şeyhlerdür. Dirliğı yoktur.

-59/ak-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Şihâbüddîn; İklîm-i Zebîbe şeyh[i]dür. Dirliğı yoktur.

-59/al-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Mukaddim Muhammed ve Mukaddim Alâ'eddîn; nâhiye-i Zebîbe şeyhleridir. Dirlikleri yoktur.

-59/am-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Gazâlî; tâ'ife-i Müsâ'id şeyhidür. Livâ'-i Kerek'e tâbi'dür. Dirliğı yoktur.

-59/an-

Yazıldı.
Bu dahi.

Yûnus ve Yûsuf b. Asker; tâ'ife-i Hasene şeyhleridir. Dirlikleri yoktur. Tâbi'-i livâ'-i m[ezbûr].

-59/ao-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Megâmiz-oğulları; tâ'ife-i Kilâbiyye şeyhleridir. Dirlikleri yokdur. Tâbi'-i [livâ'-i] m[ezbûr].

-59/ap-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Yergin-oğulları; tâ'ife-i Dümeyrâ'da şeyhlerdür. Livâ'-i Aclun'a tâbi'. Dirlikleri yokdur.

-59/ar-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ahmed b. Şeyh Ali; Benî-Senhî tâ'ifesinün şeyhidür. Dirliği yokdur. Tâbi'-i livâ'-i m[ezbûr].

-59/as-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Bedr; tâ'ife-i Benî-Mehdiyye şeyhidür. Dirliği yokdur.

-59/at-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti tâ'ife-i Benî-Sa'îd. Bunların dahı dirlikleri yokdur.

-59/au-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Kâdir b. Elvân'a.

-59/av-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Mansûr b. Derdük(?); tâ'ife-i Kûzetü'l-fevk şeyhleridir. Dirliği yokdur.

-59/ay-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ecved b. Nussâr; Şeyh-i Kûzetü'l-eymen şeyhleridir. Dirliği yokdur.

-59/az-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ali'ye; Şeyh-i Benî-. Dirliği yokdur.

-59/ba-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ca'berî'ye; nâhiye-i Halîlü'l-Rahmân şeyhidür. Sâhib-i timardur. Livâ'-i Kuds-i Şerîf'de.

-59/bb-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Ahmed b. Şettâ; nâhiye-i Benî-Zeyd şeyhidür. Dirliği yokdur. Der-livâ'-i mezbûr.

-59/bc-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Muhammed el-Celîs; nâhiye-i Benî-Hâzeyd şeyhidür. Dirliği yokdur. Tâbi'-i livâ'-i m[ezbûr].

-59/bd-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Muhammed b. Tevbe; tâ'ife-i Kavâdire şeyhidür. Livâ'-i Nablus'a tâbi'.

-59/be-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Yûsuf ve Şeyh İbrâhîm.
Livâ'-i mezbûrda.

-59/bf-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı Evlâd-ı Hasan. Livâ'-i
mezbûra tâbi'.

-59/bg-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Kâşif-oğulları'na. Livâ'-i
Gazze'ye tâbi'.

-59/bh-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Şeyh Yûsuf ve Şeyh Ömer'e.
Erbâb-ı timardur.

-59/bi-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti tâ'ife-i Benî-Atıyye ve Benî-Atâ.
Livâ'-i mezbûrâ tâbi'.

-59/bj-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Mîr Ali b. Turabeg[e]. Livâ'-i
Leccûn'a tâbi'.

-59/bk-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Yürük Türkmenlerinin boy-
beglerine. Bu dahı Îsâ ve bu dahı Mûsâ ve bu
dahı Tûrûk ve bu dahı Arab-oğlı.

-59/bl-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı Haleb beglerbegiliğine tâbi'
olan sancak-beglerine.

-59/bm-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Hamâ Begi Bâyezîd Beg'e.

-59/bn-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Hıms Begi Hüseyin Beg'e.

-59/bo-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Birecik Begi Sinân Beg'e.

-59/bp-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ekrâd Begi Canpulad Beg'e.

-59/br-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Ma'arra Begi Sinân Beg'e.

-59/bs-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Üzeyr Begi Muhammed Beg'e.

-59/bt-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Bâlis Begi Ahmed Beg'e.

-59/bu-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Selemiyeye Begi Ni'metullâh Beg'e.

-59/bv-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Ane Begi Ebû-Rîşe Beg'e.

-59/by-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti cemâ'at-i Bulacılarlu boyunun begi Asıl Beg'e ve oğullarına. Bunlar Haleb'e müte'allık Ekrâd aşâ'irlerdür.

-59/bz-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti İrişuvanlu Kethudâsı Hamza Beg'e.

-59/ca-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Hammâzlu Kethudâsı Durak ve Dâvûd Beg'e.

-59/cb-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Ömerlü Kethudâsı Kubâd-oğulları'na.

-59/cc-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Süleymânlu Kethudâsı Dürrî'ye.

-59/cd-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Ulu Kethudâsı Hacuy'a.

-59/ce-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Deşt (?) Boyın Begi Şâhdil.

-59/cf-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti cemâ'at-i Hâlid Boyın Emîr Sultân.

-59/cg-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Zu'b Arablarınınun şeyhleri olan Gurgur'a ve Ahmed'e.

-59/ch-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti cemâ'at-i Ka'bere şeyhleri Ebû-Bekr Nâ'il'e.

-59/ci-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Benî-Ali Şeyhi Ebû-Zeyd'e.

-59/cj-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Cemâ'atü'l-Fâzıl ve Âlûs Şeyhi Bâd-Muş (?) ve Tatan'a.

-59/ck-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Bozulus Türkmenlerine.

-59/cl-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Yeni-Deli Boyın Begi Divâne
Pîrî'ye.

-59/cm-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Bozkoyunlu Boyın Begi Kılıç ve
Seydî'ye.

-59/cn-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Harfeyn Kethudâsı Sârım ve
Cum'a'ya.

-59/co-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Harman-dilü Boyı Begi
Mahmûd'a.

-59/cp-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti İnallu Boyı Begi Ali ve oğlu
Ahmed'e.

-59/cr-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti diğer Kethudâsı Sâlim Beg'e.

-59/cs-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Sâlur Kethudâsı Muhammed
Mekîs[e] (?).

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Ramazân sene 966 [27.06.1559]**60**

**Bağdad beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in Bağdad havalisine firarı ihtimaline
binâen, dikkatli bulunularak ele geçirilmesi hakkında.**

Yazıldı.
Dîvân'da vüzerâ öninde okunup makbûl olup,
Mustafa Çavuş ile gönderildi.
Fî 21 Ramazân sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana bir-iki def'a ahkâm-ı
şerife gönderilüp, oğlum Bâyezîd isyân u tугyân
eyleyüp ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle*
bakâhu üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng
eyleyüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ münhezim ü
makhûr olup ol cânibe firâr itmek ihtimâli
vardur. Beglerbegiliğüne müte'allık olan begler
ve sâ'ir asker halkı ile müretteb ü mükemmel
hâzır u müheyyâ olup bir münâsib mahalde
cem'iyet idüp etrâf ü cevânibe nâzır olup

mezbûrun ahvâlin tettebbu' u tecessüs idüp,
fikrin ne idüğün bilüp ana göre tedârük eyleyüp
ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm
olmuş idi. Eyle olsa ol emr-i hümâyûnum
mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, cümle beglerbegiliğüne
müte'allık, eger ümerâ'-i Kürdîstân ve sâ'ir
begler kullarumdur, müretteb ü mükemmel
düşmen yarağı ile hâzır u âmâde eyleyüp kal'a-i
Bagdâd'un eger zahîresi husûsîdur ve eger
yarağıdır, kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tedârük
idüp müretteb ü mükemmel eyleyüp, eger
Bagdâd ve sâ'ir beglerbe-giliğüne müte'allık
olan yirlerün zahîrelerin kal'alarda hıfz idüp
kal'aya karîb mahalde cem'iyet ile hâzır olup
berü câniblere nâzır olup, mezbûrun ahvâlin

tetebbu' u tecessüs eyleyüp ma'lûm idüp, anun gibi ol cânibe varmalu olursa, eger karşı varmak mı münâsibdür, eger gice ile baskun itmek mi evlâdur? Mahall iktizâ itdüğüne göre Kürdistân begleri kullaruma ve sâ'ir ümerâya istimâlet virüp dahı cümlenüz yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile müşârün-ileyhi her ne yüzden ele getürmek mümkün ü mutasavver ise dakΩka fevt itmeyüp ele getürüp hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz'dan ve bir cânibe firâr itdürmekden ziyâde hazer idüp, kemâl-i basîret ü intibâh üzre olasın. Bu bâbda mezbûrı ele

getüren ve ele getürmeğe delîl ü sebep olan, eger begler kullarumdan ise beglerbegilik ve eger za'îm ise ve dirliksüz ra'îyyet ise ibtidâdan ağır ze'âmet ve dirlik recâ itmez aşâ'ir ü kabâ'il ise anun gibileri, neslen-ba'de neslin avâriz-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf olmak mukar-rerdür. Ana göre bu inâyetümi begler kulla-ruma ve sâ'irlerine bildüresin ki mahallinde hıdmetde dakΩka fevt itmeyeler ve mühürlü kîse ile Rakka beglerbegisine îsâl için sana hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ulaşdırmak ehemmi-i mühimmâtındandır. İhmâl itmeyüp mu'accelen ulaşıdurasın.

61

Basra beylerbeyine: Şehzade Selim üzerine varıp hezimeye uğrayan Şehzade Bâyezîd'in Bağdad'a firar eylemesi ihtimaline karşı müteyakkız bulunularak ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş ile Bagdâd beglerbegisine gönderildi.

Fî 21 Ramazân sene 966

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd isyân u tuğyân idüp ba'zı ehl-i fesâd ü şenâ'ati cem' eyleyüp ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu*, üzerine varup ehl-i İslâm ile ceng idüp bi-inâyeti'llâh münhezim ü makhûr olup bakıyyetü's-süyûf olan ehl-i fesâd ile firâr idüp Bagdâd semtlerine ve ol cevânibe gitmek fikrinde olduğu istimâ' olmağın, ol bâbda Bagdâd beglerbegisine hüküm-i hümayûnum

gönderilüp hâzır olup anun gibi ol cevânibe varursa ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı beglerbe-giliğüne müte'allık olan begler ve sâ'ir asker ile hâzır u müheyâyâ olup etrâf ü cevânibi tetebbu' u tecessüs itdürüp, anun gibi berü câniblerden halâs olup ol taraflara varmalu olursa mecâl vormeyüp hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile vech ü münâsib olduğu üzre her ne yüzden mümkün ise ele getürüp hakkından gelesin. Bu husûsda müşârün-ileyhi her kim ele getürürse envâ'-ı inâyetümle behre-mend olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup gaflet üzre olmayasın.

62

Diyarbakir beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in Bağdad tarafına firar etmek istediği haber alındığından, ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâyezîd Çavuş'a virildi.

Fî 21 Ramazân sene 966

Diyarbakir beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerife gönderilüp oğlum Bâyezîd ol câniblere firâr itmek [ihtimâli] vardır; Malâtıyye

semtlerine gelüp etrâf ü cevânibi tetebbu' idüp anun gibi ol cânibe teveccüh iderse, yolın alup her ne tarîkla olursa ele getürüp hakkından gelesin diyü emrüm olmuş idi.

Hâliyâ Bagdâd câniblerine teveccüh murâdı idüğü tevâtüre karîb olmuşdur. Eyle olsa ol evâmir-i şerîf[e]m kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup müşârün-ileyhün ahvâl ü etvârın tettebbu' idüp ma'lûm idinüp dahı ana göre tedârükün görüp ol cânibe teveccüh iderse her ne yüzden el virürse ele getürmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Gaflet üzre olmayup Mardin yollarında ve Musul cevâniblerin ve Cezîre tarafların gereği gibi sedd ü bend eyleyüp ol cânibden firâr itmek ihtimâli olmaya. Bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzre olup gicelerde ve gündüzlerde her cânibi tettebbu' u tecessüs idüp her ne tarafa teveccüh-i nâ-müvecceh iderse mecâl vermeyüp mahall iktizâ itdüğüne göre ya-nunda olan begler kullarum ve sâ'ir asker ile

yek-dil ü yek-cihet olup müşârün-ileyhün hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Gaflet ile bir cânibden firâr itdürmekden ziyâde hazer idesin ve Bagdâd'a irsâl olunan çavuşuma yarar âdemler koşup yedek atları virüp mahûf u muhâtara olan yirlerde emîn ü sâlim geçürdüp Bagdâd'a ulaşıdurasın. Yolda zarar u gezend irmekden ve avk u te'hîr olmakdan hazer idesin ve beglerbegiliğüne müte'allık olan kal'aları dahı gereği gibi hıfz itdüresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varduğın ve ne vechile tedârük itdüğün ve ne haber aldüğün yazup bildüresin.

63

Bursa kadısına: İhraç olunan ve şehre girmelerine müsaade edilen orduların ordu-yı hümayûna gönderilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi.

Fî 21 Ramazân sene 966

Burusa kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf muktezâsınca ihrâc olunan ordular, şehir kurbinde haylî zamândan berü oturup şehre girmeleri husûsın bildürdüğün ecilden bir mahalle ta'yîn olunca

şehre gireler diyü emr olınmışdı. El-hâletü hâzihi zikr olunan ordular bunda ordu-yı hümayûnuma gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mukaddemâ emr-i şerîfüm mücebince ihrâc olunan orduları ordu-yı hümayûnuma gönderesin.

64

Gelibolu Muhafızı Sinan Bey'e: Seferde İstanbul'a gelmeleri emredilen Dergâh-ı Âlî neferlerinin Gelibolu'dan geçmeyip İstanbul'dan geçmeleri hakkında.

Yazıldı.

Yelken Re'îsi İbrâhîm'e virildi.

Fî 22 Ramazân sene 966

Gelibolu muhâfazasında olup Silistre sancağı virilen Sinân Beg'e, Gelibolu kâdisı mektûb gönderüp sefer-i hümayûn için İstanbul'a gelmek fermân olunan Dergâh-ı mu'allâ kulları Gelibolu iskelesi'nden geçmek

kasd itdüklerinde kalafatçılar kethudâsı mâni' olup Rûm-ili beglerbegisi dahı kul tâ'ifesi'nün gelüp Gelibolu'dan geçmelerin câ'iz görmeyüp İstanbul'da geçmek gerekdür didüğün arz eylemeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Dergâh-ı mu'allâ kulların Gelibolu'dan geçürmeyesin ki gelüp İstanbul'dan geçeler.

65

Canik Beyi Ali Bey'e: Seferihisar Kalesi'nde hapsolunan üç eşkiyânın sancak subaşısına teslimi hakkında.

Yazıldı.
Beg'ün âdemi Mahmûd'a virildi.
Fî 24 Ramazân sene 966

Mukaddemâ Canik Sancağı Begi olup mehâyif teftîşinde olan Ali Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Begbâzârı ve Mihalıçcık ve Seferî-hisâr kâdîlığında vâkı' olan ehl-i fesâdun teftîşiyçün vârid olan hüküm-i şerîf mûcebince mahall-i me'mûra varup, toprak

kâdîsı ma'rifetiyle teftîş olındukda, üç nefer ehl-i fesâd bulunup Seferî-hisâr kal'asında habs olındı diyü bildürmişsin. Sûret-i sicillerin bile göndermişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan mücrimleri sancak sübaşısına teslîm idesin ki mahallinde Şer'ile lâzım geleni icrâ eylesin ve sen varup vezîrüm Mehmed Paşa'ya mülâkΩ olup hîdmetde olasın.

66

Yoros kadısına: Yoros Kalesi Dizdârı Sadullah'ın kale içindeki evleri otluk ile doldurduğu, gece bağ ve bahçesine gidip, kale muhafazasında bulunmadığı hakkında teftîş yapmasına dair.

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi.

Yoros kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Yoros kal'ası erenleri cânibinden arz-ı hâl sunulup Yoros dizdârı kethudâsı kal'a içinde olan evleri otluk ile doldurup ve gice ile bağ ve bahçesine varup kal'a hıfzında olmayup

hâlî koyup dâ'imâ hevâlarında oldukların bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle çavuşum Mehmed vardukda, onat vechile teftîş idüp görüp fi'l-vâkı' kal'a içinde olan hisâr-erenlerinin evlerinde otluk var mıdır? Kal'ayı hâlî koyup taşra çıkup kendü hevâsında olduğu vâkı' midür, nicedür? Tamâm ma'lûm idinüp vukø'ın ve adem-i vukø'ın yazup bildüresin.

67

Yalakâbâd kadısına: Karamürsel halkından tedarik olunduğu bildirilen zahîrenin, lüzumunda tayin olunacak mahalle gönderilmek üzere yerinde muhafaza edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrdan zahîre ihrâc olunmağıçün hüküm-i şerîfüm vârid olmağın Karamürsel halkı otuz müd arpa ve Yalak-ova halkı yigirmi dört müd arpa ve yeni terekeden dahı kırk altı müd ve elli araba otluk

ve elli araba saman ve elli araba odun ve yüzer re[']s koyun ve üç müd un ve beş yüz akçalık ve elli kantar bal ve yağ tedârük olunduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Zikr olunan zahîreyi yirlü yirinde hıfz idesin ki, lâzım olduğu vakit ta'yîn olunan mahalle getirile. Şöyle bilesin.

68

İstanbul kadısına ve mimarına: İstanbul hisarlarının dış ve içlerine ev ve dükkân yapılmaması hakkında.

Yazıldı.

İstanbul Kādîsı'na ve Mi'mâr'a hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrenün hisârının taşrasından ve içerüsinden evler ve dükkânlar yapılmasun diyü emrüm olup, ol cânibde olan evler ve dükkânlar dahı yıkdurılmış idi. Ol

emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî eylemeyüp bu husûsa bi'z-zât mübâşeret eyleyüp şehrin etrâf ü cevânibinde anun gibi emr-i şerîfûme mugâyir kimesne hedm olan yirlere nesne binâ itmişler ise hedm idüp fermân-ı şerîfûme mugâyir bir kimesneye iş itdirmeyesin.

69

Sinop kadısına: Sinop Kalesi'nin tamirine ve yalıların muhafazası için gönderilen kadırgalara dair.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 22 Ramazân sene 966

Sinob kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ kal'a-i Sinob'un ta'mîre [muhtâc] yirleri olmağın çavuşum Mehmed irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûrenün ta'mîr ü termîmine muhtâc olan yirlerin yoklayup dahı muhtâc olan yirlerin gereği gibi ta'mîr eyleyüp metîn ü hasîn eylesesin. Ammâ ta'mîrde kemâl-i basîret ü istikâmet üzre olup isrâf ü itlâfdan hazer idesin. Ne mikdâr yiri ta'mîr olunup ve ne kadar harc ile olduğın defter idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve

dâ'imâ gicelerde ve gündüzlerde kal'ayı ve şehri gereği gibi hıfz u hurâset itdürüp eşîrâ vü eşkıyâdan kimesneyi getürdmeyüp anun gibi gelüp (boşluk) itmek isteyüp ve yâhûd akça ve sâ'ir nesne teklîf itmeğe gelenden mecâl vermeyüp ele getürüp hakkından gelesin ve ol cevânibi ve yalıları hıfz için kadırga irsâl olmuşdur. Ol ele gelüp habs olan emîni, kadırgalar anda geldükde re'îse teslim idesin. Muhkem kadunaya urup hıfz ideler ve kangı re'îse teslim itdüğün yazup bildüresin. Şöyle ki, müşârün-ileyh çavuşumla irsâl olunan akça kal'a ta'mîrine kifâyet itmezse dahı ne mikdâr lâzım olursa tedârük eyleyüp maslahatı itmâma irişdüresin. Sen ne mikdâr akça tedârük itdüğün yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesin.

70

Kocaeli sancağı kadılarına: Dîvân-ı Hümâyûn kâtiplerinden Reis Mehmed'in bazı deveçileri yaralayan kölesi Hüseyin'in ve aynı durumdakilerin ele geçirilip hapsedilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr âdemine virildi.

Fî 22 Ramazân sene 966

Koca-ili sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dîvân-ı Hümâyûn'um kâtipleri-nün re'îsi olan Mehmed'ün Hüseyin nâm Rûsu'l-asl tîrâş bir deveci kulu, ba'zı deveçileri mecrûh idüp gaybet itmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle âdemi Ahmed vardukda, her kangınuzun taht-ı kazâsında ele gelürse

mukayyed ve mahbûs, mezbûr âdemîsine teslim idüp gönderesin ve taht-ı kazânuzda olan yavacılar ve halka tenbîh idesin ki, dâ'imâ gözedüp anun gibi râst geldüklerinde aslâ mecâl vermeyüp dutup kayd ü bend ile hıfz idüp dahı her kangınuzun taht-ı kazâsında bulunursa habs idüp yazup bildüreler. Şöyle ki, taht-ı kazânuzda yavacılar ve gayrıları ele getürüp, bildürmeyüp ya bey' ideler ve yâhûd gaybet itdüreler, özleri makbûl olmayup ana olacak anlara olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olalar.

71

Kütahya kadısına ve subaşıasına: İsyan eden Şehzade Bâyezîd'in adamlarından elde edilen Behmen oğlu İbrahim'in İsfendiyar Çavuşla göndermesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fi 23 Ramazân sene 966

Kütâhya kâdısına ve sübaşıasına hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd âdemlerinden Behmen-oğlu İbrâhîm ki bi'l-fi'l ele gelüp anda mahbûs imiş. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından İsfendiyâr vusûl buldukda, mezkûrı kayd ü bend ile mezbûra teslim eyleyüp, sen ki sübaşısın, Dil-iskelesi'ne değin bile getirüp andan berü dahı âdemlerin bile koşup gönderesin. Ammâ yolda ve izde gereği gibi hıfz idüp gaybet itdirmekden ziyâde hazer idesin.

72

İstanbul kadısıyla su başısına: İstanbul hisarları dibine ev yapılmaması ve yapılacak evlerin nasıl yapılması lâzım geleceği hakkında.

İstanbul Kâdîs'na ve sübaşıasına hüküm ki:

Bundan akdem sene sitte ve erba'ın ve tis'a-mi'e târîhinde hükm-i şerîfüm virilüp mahrûse-i İstanbul hisârı'nun iç yüzünde dîvâra muttasıl ve dîvâr üzerinde ba'zı kimesnelerin evleri ve şehnişinleri olup husûsâ Yehûdâ tâ'ifesi tabakâtla âlî evler ve çârtâklar ihdâs eyleyüp ve dîvârın taşra yüzine dahı hisâra muttasıl dükkânlar olup ve ağaççılar dîvâra muttasıl ve dîvâra karîb mahallere ağaçlar ve tahta yığmağla her gâh harka kâbiliyyet gelüp Müslimânlara eksüksüz mazarrat ü hasâret olduğu ecilden min-ba'd bu husûsları ref' idüp bi'z-zât mübâşeret idüp ol yirlerin üzerine varup göresin; mahrûse-i mezbûrede hisâr dîvârının iç yüzünden hisâra muttasıl ve hisâr dîvârı üzerinde yapılmış eger evlerdür ve eger şehnişinlerdür, bi'l-cümle her neyse ve her kimün ise külliyyen ref' idüp getürdüp, hisâr dîvârı üzerinde aslâ anun gibilerden binâ eseri komayasın ve dîvârın iç yüzünden dahı bennâ arşuniyle dört arşun mikdârı hisâra karîb yirde evler olmağa emrüm yokdur. Ol bâbda dahı tamâm ihtimâm üzre olup, şol kimesnelerin ki bi'l-fi'l yapılmış evleri hisâr dîvârından ıraklığı dört arşun veyâ dört arşundan ırak ola, ana müte'âriz olmayup hâli üzre koyasın. Ammâ mâ-beyni dört arşundan eksük olan eger evlerdür ve eger dükkânlardur, her ne mikdârsa cümlesin vech ü münâsib olduğu üzre tedârük idüp her vechile [tenbîh]

eyleyesin ki hisâr dîvâriyle külliyyen evlerin mâ-beyninde emrüm üzre dört arşun mikdârı hâlî ve açuk yir kalup tarîk-ı âmm ola ve bi'l-fi'l yanan yirlerden dahı anun gibi yapılmalu oldukda kezâlik hisâr dîvârına muttasıl ve dîvâr üzerinde kat'â bir ferde cüz'î ve küllî nesne yapdurmayup hisârla mâ-beynleri yine emrüm üzre dört arşun mikdârı yir olup mühim tabakâtla âlî evler ve çardaklar yapdurılmak câ'iz değildir. İki tabakadan ziyâde binâ itdirmeyüp yukarı tabakada aşağıdan çıkan dîvârdan zâ'id sokak üzerine nesne uzatdurmayup aşağıdan ve yukarunun dîvârların beraber itdüresin ve evleri saçaklı yapdurmayup âdet üzre tûladan kerpi itdürüp buna muhâlif bir ferde iş itdirmeyesin ve dükkânlar dahı yapılmalu oldukda dükkânın kadîmî sınırı ve haddi neyse ana göre yapdurup dükkânlar önünde suffalar ve pîşhûnlar itdirmeyesin ve dîvârın taşra deryâ tarafında dahı emrüm bunun üzerinedür ki, dîvâra muttasıl min-ba'd dükkânlar olmayup ve hisâr dîvârına karîb mahallerde ağaç ve tahta cinsinden bir nesne konılmaya; ol bâbda dahı tamâm ihtimâm üzre olasın. Bi'l-fi'l hisâr dîvârına muttasıl her ne mikdâr dükkân var ise ref' idüp ve hisâra karîb yıkılmış ağaçları ve tahtaları giderdüp ve gereği gibi tenbîh idesin ki yanan yirlerden yapılmalu oldukda dahı hisâra karîb yirde bir ferde dükkân yapdurmayup ve ağaç ve tahta bindürmeyüp her ne mikdâr tevsi' itdirmek mümkün ise itdürüp bir vechile tedârük

eyleyesin ki, nâgâh âteş oldukda dahı dîvâra ulaşmağa kâbiliyyet kalmayup tamâm emr-i şerîfüm yirine vara. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâmum vardır. Şöyle ki, min-ba'd emrüne muhâlif hisâr dîvârının iç yüzünde ve taşrasında ve yâhûd dîvâr üzerinde cüz'î ve küllî evler ve şehnişînler ve dükkânlar olduğu istimâ' olına, aslâ kimesnenün özri makbûl olmak ihtimâli yoktur. Emr-i şerîfüne muhâlefet idenler her kimler ise siyâset olunmak mukarrerdür, bilmiş olasın ve bu hükm-i şerîfümün sûretin sicillâtuna kayd itdüresin ki senden sonra gelen kudât dahı dâ'imâ mazmûn-ı hümayûniyle âmil

olup aslâ vü kat'â hilâfına cevâz göstermeyeler diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ ol emr-i hümayûnuma mugâyir ba'zı yirlere girü binâ yapılup ve kapular olup ve bu hükm-i hümayûnumun sûreti, sicilde mukayyed olduğu bulunmağın tekrâr yazılup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sûretin sicill-i mahfûza kayd eyleyüp dahı bi'z-zât bu husûsa mübâşeret idüp emr-i şerîfüne mugâyir olan yirleri men' u def' idüp hâliyâ fermân-ı cilîlül-kadrüm ile âmil olasın.

73

Eskişehir ve Seyitgazi kazalarında Seydi Gazi ışıklarından suçlu olanların tutuklanmaları hakkındaki tekiden yazılan hüküm.

Yazıldı.

Eskişehir kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup mazmûn-ı hümayûnunda Eskişehir ile Seydî Gâzî kazâlarında sâkin olan Seydî Gâzî ışıklarının ba'zı ehl-i fesâdı olup anun gibilerin kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Kütâhya kal'asında habs idesin ve espâbların defter idüp arz idesin diyü fermân olunmuş idi. Emr-i âlî mûcebince teftiş olındukda Eskişehir

kâdîlığında iki nefer ıstık bulunup biri yigirmi yıldan ve biri on beş yıldan Ehl-i Sünnet Cemâ'ati târikına sülûk idüp ve ikisi dahı te'ehhül idüp bi'l-fi'l ehl ü iyâlleri olup kendü hâllerinde olduklarından mâ'adâ hiç bir vechile töhmet-i sâbıkaları dahı olmayup, eyülüklerine ol kazânun halkı şahâdet eyledüklerin bildürmüşsin. İmdi, buyurdum ki, emr-i sâbık ile amel idüp anun gibi ehl-i fesâda ruhsat virmeyesin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 24 Ramazânî'l-mübârek sene 966 [30.06.1559]

74

Kütahya kadısına: Gönderilen Çavuş Seydi Ali'nin topladığı koyunların ordu-yı hümayûn için gönderilmesi hakkında

Yazıldı.

Kütahya kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümayûnum için taht-ı kazândan koyun ihrâcı için irsâl olunan Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Seydî Ali zîde kadruhû şimdiye değin ne mikdâr koyun

cem' itmişse ordu-yı hümayûnuma getürmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, cem' olunan koyun ne mikdâr ise mu'accelen ordu-yı hümayûnuma yarar âdemler ile gönderesin ki getürüp teslim ideler ve müşârün-ileyh anda kalup emr-i sâbık üzre dahı koyun cem' ide.

75

Ürgân Beyine: Sancağına evvelce mutasarrıf olan kimsenin Şehzade Bâyezid'in yanında olduğu ve aşiret halkını da saptıracağı haber alındığından, bunlara fırsat verilmeyip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Âdemlerinden Budak'a virildi.

Fî 25 Ramazân sene 966

Ürgân Sancağı Begi İsâ Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem ülkâ-i mezbûrda mutasarrıf olan (boşluk) hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd'ün yanında olup aşîreti halkını dahı idlâl itmek üzre olup anlardan dahı ba'zı inâd ü muhâlefet üzredür diyü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr ü terâhî eylemeyüp zikr olunan aşîreti gereği gibi hıfz u zabt eyleyüp ehl-i fesâd ü şenâ'at olanların Şer'ile haklarından gelüp anun gibi fırsat el virürse begleri olup müşârün-ileyh oğlum yanına varanı dahı mecâl vermeyüp hakkından gelesin.

[Yev]mü's-sebt fî 25 Ramazân sene 966 [01.07.1559]**76**

Ma'arra sancağı beyine: Ma'arra sancağında havâss-ı hümayûnda yakalanan haramzâdenin suç işlediği yerde kanuna göre hareket edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ma'arra sancağı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda olan havâss-ı hümayûnda ba'zı kuttâ'u't-tarîk harâm-zâdeler ele gelüp siyâset olunmalu olduklarında ümenâ vü ummâl tâ'ifesi el altından ba'zı nesne ekl itmekle: "*Havâss-ı hümayûn i'tiyâdudur*" diyü harâm-zâdeyi ele vermeyüp siyâset olmağa tâbi' olurlar ve ba'zı çeri-başları dahı: "*Bizüm timarımız serbestdür, elimizde emrimüz vardır*" diyü karyelerine âdem koyup harâm-

zâdeyi yanlarında saklayup nizâ' iderler diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre Şer'ile siyâsete müstahıkk olanları eger havâss-ı hümayûnumdadur ve eger zu'amâ ve çeri-başı ve alay-begi ve gayrıdadur, ta'allül ü bahâne itdirmeyüp toprak kâdîları ma'rifeti ile fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olan harâm-zâdeyi günâh itdüğü mahalde Şer'ile siyâset idüp havâss-ı hümayûn ra'ıyyetleridür ve serbest timarlardur diyü hilâf-ı Şer' u kânûn ta'allül ü nizâ' itdirmeyesin.

77

Defterdar Kasım Bey'e: Su yolu hizmetine tayin olunan müsellemlerin hangi tarihte işe başladıklarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş-oğlu Abbâs'a virildi.

Fî 25 Ramazân sene 966

Defterdâr Kâsım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ suyolu hıdmetine ta'yîn olunan müsellemler tâ'ifesinin ne târîhde gelüp hıdmete

mübâşeret itdükleri ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, hıdmet-i mezbûre için ta'yîn olunan müsellemler sancaklarının müsellemleri gelüp ne târîhde ve ne zamânda hıdmete mübâşeret itmişlerdür, yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 26 Ramazân sene 966**78**

Kefe beyine: Evvelce gönderilen kadırgalardan on ikisinin İstanbul'a gönderilmesine ve düşman hakkındaki istihbaratın bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî [Yev]m[-i] m[ezbûr]

Kefe begine hüküm ki:

Bundan akdem anda irsâl olunan kadırgaların iki pâresi Südde-i sa'âdet'üme göndermek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr eylemeyüp zikr olunan kadırgaların iki pâresini müretteb espâbı ile

Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve ol cânibün ahvâl ve a'dâ taraflarının etvârın ve fikr-i fâsîd ve hayâl-i kâsîdin ve bi'l-cümle vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî ve't-te'âkub i'lâmdan hâlî olmayasın.

79

Kefe beyine: Düşmanın Azak Kalesi'ni muhasarasında hizmette ve yardımda bulunan Nogay mirzalarının han tarafından müdahale ve rencide ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp küffâr-ı bed-girdârun hareketi olup Azak kal'ası'nı muhâsara idüp *bi-inâyeti'llâhi te'âlâ* zarar olmayup ve Nogay mîrzâları dahi gereği gibi hîdmetde ve yoldaşlıkda bulundukların bildürmüşsin. Ammâ cenâb-ı emâret-me'âb Hân *dâmet me'âlîhi*

anların anda olduğın istemeyüp rencide iderimiş diyü istimâ' olındı. Şöyle ki, arz itdüğün üzre onların anda olması kal'a hıfzına ve sâ'ir hîdmete enfa' olup anlardan ihtiyât itmezsen vech gördüğün üzre anda duralar. Müşârün-ileyh tarafından dahl ü rencide itdürmeyesin. Anda nevbetci olan yeniçeri kullarumun dahi zahîrelerin tedârük idüp müzâyaka çekdürmeyesin.

80

Kefe cânibi için gönderilen yeniçerilerin Yayabaşısı Hamza'ya: Maiyetindeki yeniçerilerle Kefe beyi emrine giderek Azak Kalesi muhafazasına çalışması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Kadırgalar ile mahrûse-i Kefe cânibi hıfzı için irsâl olunan yüz nefer yeniçeri kullaruma baş ta'yîn olunan Yaya-başı Hamza'ya hüküm ki:

Hâliyâ Kefe begi mektûb gönderüp küffârın hareketi olup Azak kal'ası'nun hıfzı lâzım olup sâbıkâ ta'yîn olunan nevbetci

yeniçeri kullarum kifâyet itmeyüp senün dahi yanında olan segbân neferi yeniçeri kullarum ile anda nevbetci tarîkıyla muhâfazada olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ve müşârün-ileyh vech gördüğü üzre varup kal'a-i mezbûrede yanında olan yeniçeri kullarum ile muhâfazada olup hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin.

81

Azak Kalesi Nöbetçileri Başbuğu Derviş Mehmed'e: Düşmanın ve Dimitraş'ın, Azak Kalesi'ni muhasara etmesi üzerine, kadırga ile gönderilen yeniçerilerin, kalenin korunmasında bulundurulması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Kal'a-i Azak'da nevbetci kullarum üzerine başbuğ ta'yîn olunan Yaya-başı Dervîş Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Kefe Begi Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp küffârın ve Dimitraş-ı bedma'âşun hareketi olup Kal'a-i Azak'ı muhâsara itdüğün bildürmeğın kadırgalar ile irsâl olunan segbân nefer-i yeniçeri kullarum ve yaya-başlılarıyla anda nevbetci yeniçeri kullarum ile

gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi kal'anun
hıfz u hırâsetinde olup a'dâdan zarar

irişdürmemek bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

82

Ferhad Paşa'ya: İstanbul surları içine ve dışına bina inşa ettirilmemesi ve yapılmış binaların yıktırılması hakkında.

Yazıldı.

Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul hisârı'nun taşrasında ve içerüsünde kimesne dört arşun yirde evler ve dükkânlar binâ itmeyüp ve kimesne kereste yıkmayup tarîk-ı âmm olmak emr olunup ve anlardan gayrı dahı her ne emr olmuş ise mufassal hükm-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ ol emr-i şerîfe mugâyir ba'zı yirde kuyular ve dükkânlar ve evler ihdâs olunup ve tûfeng-hâne olan yirde bir çârtâk ihdâs olup kal'a üzerine karîb olup ve Odun-iskelesi'nden Unkapanı'na varınca şehre muttasıl ba'zı kereste yıkılıp ve dükkânlar ihdâs olduğu istimâ' olunmağın ol emr-i hümayûnum mukarrer olup sûreti tekrâr yazılıp mahrûse-i İstanbul Kâdîsı'na ve Mi'mâr-başı'na gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bu husûsı müşârün-ileyhimâ ile görüp anun gibi eger hisârun taşrasında ve içerüsünde hisâra muttasıl eger evlerdür ve eger dükkânlardur ve eger sâ'ir kerestedür, giderüp min-ba'd emr-i hümayûna mugâyir bir ferde iş itdürmeyüp ve emre mugâyir ne mikdâr dükkân ve ev ve sâ'ir kereste bulunup ref' olduğın ve kimler ihdâs itdüklerin yazup bildüresin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup aslâ vü kat'â eger hisâr içerüsünde ve eger taşrasında hisâra muttasıl eser-i binâdan ve sâ'ir keresteden bir nesne komayup emr-i celîlü'l-kadrümün icrâsında dakΩka fevt itmeyesin ve eger hisârun taşrası ve içerüsü husûsında ve anlardan gayrı emrlerde her ne derc olunmuş ise yarar mu'temedün-aleyh âdemün ta'yîn eyleyüp müşârün-ileyhimâ ile görüp emre mugâyir olanları ref' idüp emr üzre hisârun eger içerüsidür, eger taşrasından tarîk-ı âmm olup mürûr olına.

83

Kefe beyine: Azak Kalesi, Rusya ve Dimitraş'la ilgili mektubuna cevaben; kadırgalardan ikisinin İstanbul'a gönderilmesi ve memleketi muhafaza hususunda gereği gibi çalışılması hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 26 Ramazân sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kadırgalar ahvâlin ve anda varan yaya-başı ile segbân nefer-i yeniçeri nevbetci durmasın ve Azak ahvâlin ve Rus-ı menhûs ahvâlin ve Dimitraş-ı bed-ma'âş husûsın ve anda tershâne binâ olmasın ve andan mâ'adâ her ne arz itmiş isen ma'lûm oldu. İmdi, anda irsâl olunan kadırgalardan iki pâresi mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme irsâl olup bâkΩ kalan dört pâresi dahı emr-i sâbık üzre mevsimi ile irsâl olup ve kalitalar dahı anun gibi anda bir mühim hıdmet olup ahkonılmak

îcâb itmezse anlardan bâkΩ kalan dört pâre kadırgalar ile mevsimi ile irsâl olunmasın ve arz itdüğün üzre zikr olunan segbân nefer-i yeniçeri kullarum yaya-başılariyle anda nevbetci tarîkiyla anda muhafazada olmasın emr idüp, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan iki pâre kadırgayı mu'accelen varan çavuşum ile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ve bâkΩ kalan kadırgalar ile kalitaları dahı anun gibi havf olup mühim ü lâzım olursa kalitaları muhafaza için ahkoyup deryâya kadırgayı vakit geçmedin irsâl idüp eger Azak'dur ve eger Kefe'dür ve sâ'ir hıfz u hırâseti lâzım olan mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset idüp gaflet ile bir mahalle a'dâdan

zarar u gezend iriştürmekden ziyâde hazer idüp dâ'imâ ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin dâ'imâ tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup ve sâ'ir ma'lûm idinüp dahı ana göre tedârüklerin görüp tamâm basîret üzre olup ma'lûmun olan ahvâlî i'lâmdan hâlî olmayasın (boşluk) ve Moskof küffârına hükm-i hümâyûn

gönderilmesin bildürmiş-sin. Vech ü münâsib olduğı üzre sen bu ahvâlî i'lâm idesin ve Nogay mîrzâları dahı Azak hisârı'nda yoldaşlık itdüklerin bildürmüşsin. Anun gibi anlardan bir ihtiyât yogise ol cevânibde münâsib olan mahalde oturalar ki vakt-i hâcetde hıdmetde ola.

[Yev]mü'l-isneyn fî 27 Ramazân sene 966 [03.07.1559]

84

Darende kadısına: Yeniil voyvodasından şikâyet edildiğini Yeniil kadısı bildirdiğinden, teftiş yapılması hakkında.

Yazıldı.

D[â]rende kâdısına hüküm ki:

Yeni-il kazâsından Begdili nâm cemâ'at, Yeni-il voyvodasından şekvâ idüp ol bâbda Yeni-il kâdısı arz gönderüp ve mezkûr voyvoda dahı anlar husûsında mektûb ve sûret-i siciller irsâl itmeğın, müşârün-ileyh kâdının arzunun ve voyvodanın mektûbının ve sûret-i sicillerün aynı ile sûretleri ihrâc olunup hakikatı ma'lûm olmak için sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp, bizzat mahall-i hâdiseye varup gönderilen sûretlere nazar idüp mastûr olan mevâddı onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresin. Ol bâbda kâdının arz itdüğü husûslar vâkı' midür? Voyvodasının mektûbının dahı aslı var mıdur? Hak kangı cânibdedür? Ve bu husûslarda voyvodanın üzerinde bi-hasebi'-Şer' kimesnenün hakkı sâbit ü zâhir olursa hakların alıvirüp dahı hakikat-i hâlî ma'lûmun olduğı üzre mufassal yazup bildüresin.

85

Sapanca kadısına: Bir yaya beyinin kızını alan müteveffa Ahmed Paşa'nın, Voyvoda Mustafa'nın mîrî tarafından zabtı emredilen çiftlik mevcuduna ait defteri ile beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Abdülkâdir Çavuş'a virildi.
Fî 27 Ramazân sene 966

Sabancı kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem fevt olan Ahmed Paşa'nun Mustafa Voyvoda'sı anda bir yaya-beginün kızın alup çiftliği varımış; her nesi varsa mîrî için zabt olmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrun çiftliği eger taht-ı kazâdadur ve eger âhar kazâdadur, her ne yirdeyse üzerine varup eger davardan ve eger terekeden ve kul ve câriyeden ve sâ'ir çiftlikde her nesi varsa cüz'î ve küllî defter idüp mîrî için zabt u kabz idüp dahı defterin virilüp mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

86

Yenişehir kadısına: Firar ederek Şehzade Bâyezid'in yanına giden bir kimsenin çiftliğinin zabt edilerek mevcudu bildiren defterinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 27 Ramazân sene 966

Yenişehir kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem firâr idüp, oğlum Bâyezîd yanına varup taht-ı kazânda olan çiftliği mîrî için zabt olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât üzerine varup dahı çiftliğinde eger terekeden, eger davardan ve

sâ'ir espâbdan ve kuldân ve câriyeden her nesi varsa cüz'î ve küllî defter idüp mîrî için zabt u kabz eyleyüp dahı defterin mühürleyüp mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

87

Kütahya, Karahisar, Sandıklı ve Şeyhlü kadılarına: Şehzade Bâyezîd'e firar edenlerin afvedildiğine dair.

Yazıldı.

Bâlf Çavuş'a virildi.

Fi 28 Ramazân sene 966

Kütahya ve Kara-hisâr ve Sanduklu ve Şeyhlü kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün firâr idenleri her kande ise ele götürüp hakkından gelesin diyü

emrüm olmuş idi. Hâliyâ anların kemâl-i merâhim-i husrevânemden günâhların avf idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her biriniz taht-ı kazânuzda bu husûsı nidâ itdürüp halka i'lâm idesiz ki, min-ba'd anun gibi âdemlerinden kimesneyi dutup rencide itdürmeyesin ve idenleri men' idesin.

88

Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Ulak ile Kefe'ye gönderilen Çavuş Mehmed'in sâlimen oraya ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Akkirman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed, ulak ile Kefe'ye irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger karadan eger deryâdan mezbûra yarar âdemler koşup emîn ü sâlim ulaşıdurasın. Şöyle bilesin.

89

Kefe beyine: İstanbul'a arpa gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi 27 Ramazân sene 966

Kefe beyine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da arpa bâbında müzâyaka olup arpa irsâl olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bulunan arpayı rencber gemilerine tahmîl idüp, mahrûse-i mezbûreye irsâl idesin ki götürüp bey' idüp ashâbına ticâret hâsıl olup ve bu cânibün dahı ol bâbda müzâyakası def' ola.

90

Solnok Beyi Mahmud Bey'e: Eğri keferesinin, ahde mugâyir olarak elçi geldikten sonra bazı fesatlıklar yaparak bir neferi esir aldığı, bu hareketlerinin men'i ve esiri iadelerinde adamlarının salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 19 Şevvâl sene 966

Solnok Sancağı Begi Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Budun Beglerbegisi Tuygun Paşa gelüp çayırda olmak tenbîh eylemeğin çayıra gelinüp bile otururken, Eğrilü olan keferi ilçî geldükden sonra ba'zı fesâd ü şenâ'at eyleyüp ve Yûsuf nâm beşlüyi giriftâr eyleyüp anda olan guzât potereye seğirdüp Eğri kal'ası'na değin kuvvet yetiştirmeyüp anların çayırda bir mikdâr atlusı haberin alup basup on dört âdem ile otuz re's atların alup getirüp âdem ve atlardan aslâ nesne zâyî' olmayup hıfz olunmuşdur diyü bildürmüşsin. İmdi, emr ile olan ahd ü emân zamânında memleket ü

vilâyetimize bu vechile dahl ü tecâvüz olunmak câ'iz değildir. Bu vechile fesâd idenleri ele getirüp haklarından gelmek ve itdikleri ziyân tazmîn itdürilmek bâbında Ferenduş Kral'a nâme-i şerîfüm yazılup âdemi ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, gönderilen hükm-i şerîfümü ulaştırup ahd ü emân muktezâsınca berü cânibden aldıkları âdem ve espâb taleb olunup bî-kusûr gönderilüp teslim olındukdan sonra anlardan alınup habs olunan âdemleri ve atları her neyse bî-kusûr itlâk olunup min-ba'd mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir vaz' sâdır olmaya, mâ-beynde vâkı' olan ahd ü emâna mugâyir berü cânibden dahı bir vaz' sudûrından ziyâde hazer idesin.

91

Mısır beylerbeyine: Mısır'da Mel'a ve Feltube kâşifi Hızır'dan şikâyet edildiğinden, şeriâte göre muhakeme edilmesine dair.

Yazıldı.

Galata Emîni Ali'ye virildi ve kâdî-asker cânibinden kenîse husûsıyçün yazılan hüküm bile virildi.

Fî 10 Şevvâl sene 966

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Mel'a ve Feltûbe kâşifi olan Hızır'dan Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup şikâyet olup görilüp hilâf-ı Şer' u kânûn te'addîsi zâhir olursa def'i için sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan mevâddı ma'lûm idinüp, dahı anun gibi hilâf-ı Şer' u kânûn te'addîsi var ise men' u def' idüp Şer'-i Şerîf ve kânûn-ı münîfe mugâyir re'âyâdan ziyâde nesne almış ise husamâ muvâcehesinde Şer' ile sâbit olan hakkın ashâbına alıvirüp, min-ba'd mezkûra ve gayra hilâf-ı Şer' u kânûn re'âyâya te'addî itdürmesin. Şöyle bilesin ve zâhir olan zulm ü te'addîsin mu'accelen bildürüp arz idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 28 Ramazân sene 966 [04.07.1559]

92

Boğdan voyvodasına: Koyun ve davar almak için gönderildiklerini söyleyerek bunları tecessüs edenlerin hapsedilmesi ve temessüklerinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp ba'zı kimesneler sana varup koyun ve davar almak için gönderilmişdür diyü koyun ve davar tecessüs

itdiklerin bildürmüşsin. İmdi, ol kimesneler
habs olunup ahvâlleri arz olunmasın emr idüp
buyurdum ki:

Ol arz itdüğün kimesneleri dutup habs idüp,
koyun ve davar almak için ibrâz itdikleri
temessükleri mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin.

93

Boğdan voyvodasına: Boğdan tarafında suç işleyen Lehlileri ele geçirmesi, Leh ve Moskof taraflarından alınan haberlerin bildirilmesi ve memleketi muhafazaya dikkat edilmesi hakkında.

Yazıldı.

So[r]pol nâm âdemine virildi.

Fi 7 Şevvâl sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup vilâyet-i Boğdan'ı onat vechile hıfz u hırâset idüp re'âyâdan bir ferde kimesneden zarar u ziyân irişdürmeyesin diyü emr olunmağın gereği gibi hıfz u hırâset olunup şimdiye dek bir ferde kimesneden zarar u ziyân olunmayup emn ü emân üze olurlar iken, Lih cânibinden kat'â huzûr olunmayup Lih Kralı'nun memleketi serhaddinde vâkı' olan yarar begleri yanlarında yaramaz âdemler olup Lih Kralı'na hiç iltifât eylemezler ve dâ'imâ Boğdan cânibine gelüp envâ'-ı fesâd ü şenâ'at eylemekden hâlî değillerdir. Bundan evvel dahı husûs-ı mezbûr arz olunduğın ve Mayıs ayının yigirmi beşinci gününde Lih Kralı ile ittifâk olup yarar beglerini memleket serhaddine gönderüp müşâvere olup re'âyânun ziyânların edâ iderler diyü memleket serhaddine yarar âdemlerin gönderüp anların gelmelerine intizârda iken Lih Kralı yararlarından kimesne gelmeyüp ve maslahat dahı görilmeyüp re'âyâya envâ'-ı ziyân olup bir habbe nesne edâ

olunmayup bu fesâdât[ı], küllî serhad begleri idüp andan gayrı yanlarına bir niçe ehl-i fesâdı bulup kaldurmak için telbîs kâğıdı yazup bolarlarımıza ve memleket re'âyâsına nâ-ma'køl kelimât idüp idlâl iderler il (?) vilâyet re'âyâsı ol serhad beglerinden haylî zarar u ziyân gördüklerin ve sen dahı anlardan intikâm almak için icâzet recâ itdüğün ve anlardan gayrı mektûblarında Rus'a ve Tatar'a müte'âllık her ne arz itmiş isen ma'lûm oldu. İmdi, anlardan intikâm almak kasd idüp haklarından geldüğün takdîrce öte cânibden üzerüne küllî asker gelmeklü olursa tedârüklerin görüp def' u ref'a kâdir olursan ahd ü emâna mugâyir çünki anlar tarafından memleket ü vilâyete ve re'âyâya te'addî idenleri ele getirüp haklarından gelüp re'âyânun vâkı' olan ziyânların tazmîn itdürüp anun gibi ahde mugâyir vaz' idenler eger begleridür, eger^{vi} sâ'ir ehl-i fesâd ü şenâ'atdür, her ne tarîkla mümkünise mecâl vermeyüp haklarından gelesin ve ne vechile tedârük idersen yazup bildürüp ve andan mâ'adâ etrâf ü cevânibden ve Lih ve Maskov ve sâ'ir a'dânun vâkıf olduğun ahabârı i'lâmdan hâlî olmasın. Hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp gaflet ile memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya zarar irişdirmekden hazer idesin.

94

Kırkkilise Beyi Sinan Bey'e: Su yolu hizmetine tayin olunan müsellemler taifesinin kırk gün hizmetten sonra serbest bırakılması hakkında.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş-oğlu Abbâs'a virildi.

Fi 28 Ramazân sene 966

Kırk-kilise Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem suyolu hıdmetine ta'yîn olunan yürük ve müsellemler ta'ifesinin kırk gün dahı nafaka ile hıdmet itmelerin emr idüp,
buyurdum ki:

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhû* vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup sübaşlarına onat vechile tenbîh ü te'kîd eylesesin ki kırk gün dahı hademe istihdâm

eyleyüp andan sonra icâzet viresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur; ihmâlden hazer idüp, ta'yîn olınan zamân mikdârı dahı hıdmet üzre istihdâm eylesesin.

95

Simav kadısına: Şehzade Bâyezîd ile giden ve Simav kadısının kayınatası olan Kütahya kadısının evinde bulunduğu haber alındığından, gönderilen adamlara teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Karamanlı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 966

Simav kâdısına hüküm ki:

Kayın-atan olup bundan akdem Kütahya kâdîsı olup oğlum Bâyezîd ile bile giden kâdî,

hâliyâ ba'zı kimesneler ile gelüp evünde idüğü sahîh haber alınıp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varduklarında, aslâ ta'allül ü bahâne itmeyüp mezkûr mezbûrlara teslim eylesesin. Anun sana varduğu ma'lûm olmuştur. Başun gerekse ta'allül ideyin dimeyüp eger yanundadır, eger gayrı yirredür, mezkûrlara teslim idesin.

96

Simav kadısına: Ordu-yı hümayûna lüzumu olan zahirenin gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahı.
Fî [yev]m-i m[ezbûr].

Simav kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ ordu-yı hümayûnum için arpa ve koyun ve sâ'ir zahîre lâzım olmağın Dergâh-ı

mu'allâm çavuşlarından (boşluk) olınıp **buyurdum ki:**

Varduklarında, taht-ı kazânda vâfir vü müstevfâ koyun ve arpa ve sâ'ir zahîre tedârük ü ihzâr idesin ki husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur. Ana göre mukayyed olasın.

97

İstanbul kadısına: İstanbul ihtisap hizmetinin, sipahi oğlanlarından Ahmed'e tevcihi hakkında.

Yazıldı.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrenün ihtisâb hıdmetin sipâhî-oğlanları zümresinden dârende Ahmed'e emr idüp **buyurdum ki:**

Kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmet ile hıdmet-i mezbûreyi mezkûra itdüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî selh-i Ramazân sene 966 [06.07.1559]

98

İznikmid, Yoros, Kandıra, Taşköprü ve Gebze kadılarına: Ordu-yı hümayûn için parasız zahire almak isteyenlerin men'i ve alanların bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

İznikmid ve Yoros ve Kandırı ve Taşköprü ve Gekbuze kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ ordu-yı hümayûnumdan ba'zı hıdmetkâr tâ'ifesi nevâhî vü kurâya zahîre için varup arpa ve saman ve otluk aldıklarında re'âyâya hakların vormeyüp te'addî iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Haydar vardukda, bu bâbda her biriniz mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânuzdan zahîre almağa varanlara, kimesneye te'addî itdirmeyüp her ne alurlarsa bahâsı ve rızâlariyle aldurup müft ü meccânen kimesneden nesne aldurmayasın. Almak isteyenleri men' idüp men' ile memnû' olmayanları isimleri ve ne tâ'ifeden idüklerin yazup bildüresin. Bu husûsda gereği gibi mukayyed olup re'âyâya te'addî olmakdan hazer idesin.

99

Bolu sancağı kadılarına: Ordu-yı hümayûn için ne mikdar zahire gönderileceğinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Maksûd Çavuş'a ve çavuş-oğlanlarından Rüstem ve Muhib ve Dervîş'e virildi. Fî yevmi'l-'îdi'l-ekber sene 966

Bolu sancağı kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem size niçe def'a ahkâm-ı şerife irsâl olunup ordu-yı hümayûnum için koyun ve arpa ve sâ'ir zahîre tedârük idesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ emrüm üzre cem' olunan koyun ve arpayı her birinizün taht-ı kazâsında ne mikdâr ise İznikmid'e irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Her biriniz taht-ı kazânuzda ne mikdâr koyun ve arpa tedârük itmişsenüz te'hîr itmeyüp sâhibleri ve yâhûd vekîlleri ile mahall-i me'mûra irsâl idesiz ki, anda emrüm ta'yîn olmuşdur. Getürdüklerinde te'hîr itdürilmeyüp sâhiblerine bî-kusûr akçası teslîm olup kabz olunur. Bu husûs mahall-i ikdâm ve cây-ı ihtimâmdur. Ana göre her biriniz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr koyun ve arpa gönderdiğinizi ve kimlerün idüğün yazup defter idüp mühürleyüp bile gönderesiz ki geldüklerinde ana göre taleb olına. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Şevvâl sene 966 [09.07.1559]

100

Kütahya kadısına ve Carullah Çavuş'a: Ordu için toplanan koyunlardan yarısının gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Cârullâh Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Kütahya kâdısına ve Cârullâh Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Cârullâh Çavuş'sun, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sâbıkâ vârid olan emr-i şerîf mücebince Kütahya sancağından koyun cem' olup Kütahya öninde hâzır olmuşdur diyü arz itmişsin. İmdi, zikr olunan koyunun

nısfı ordu-yı hümâyûnum için gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, cem' olınan koyun ne mikdâr ise nısfın ordu-yı hümâyûnum için sâhibleri veyâ vekîlleri ile ordu-yı hümâyûnuma gönderesin ve nısf-ı âharın girü yirlü yirinde koyasın. Sonra

emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel eylesesin. Ammâ sağmalı koyun olmayup bıçağa yarar erkek koyun irsâl idüp ve ne mikdâr koyun irsâl idersen defterin bile gönderesin ki ana göre amel olına.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 6 Şevvâlü'l-mükerrem sene 966 [12.07.1559]

101

Çorlu kadısına ve mütevellisine: İmâret-i Âmire kilerinde bulunan nesnelerin mikdarının bildirilmesine dair.

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Çorlu kâdisına ve mütevellisine hüküm ki:

Bil-fi'l anda olan imâret-i âmirenün kilârında ne mikdâr nesne vardır ve matbahında

dahı ne mikdâr nesne vardır ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, imâret-i mezbûrenün bi'l-fi'l kilârında yağ ve bal ve pirinç ve kilâra lâzım olan keresteden ve matbahında dahı lâzım olan evâniden ne mikdâr nesne vardır? Mufasssal defter eyleyüp dahı mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

102

Boğdan voyvodasına: Azak ve Cankirman kalelerine düşmanın hareket etmesi üzerine; durumun gözden geçirilerek âsayişe, huzur ve emniyete mâni hâllerin giderilmesine dair.

Yazıldı.
Sorpol nâm âdemine virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Süleymân Çavuş elinden hükm-i şerîf vârid olup kal'a-i Azak üzre küffâr-ı hâksârın hareketi olup ve Dimitraş nâm müfsid bile olup ol cânibe hâzır u nâzır olasın diyü emrüm olup, emrüm üzre her ne zamânda hâzır olup ammâ Petro nâm nehr-i azîm olup kayıksuz geçmeğe kâbiliyyet olmayup ve senün kayıklarun olmaduğın ve Cankirman kâdisı sana mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârın hareketi olup Dimitraş-ı deniyy-i mel'ûn anlar ile bile olup Cankirman'a hücum-i şûmların mukarrer idüp ve sizden mu'âvenet taleb itdüğün bildürmüşsin. Andan gayrı her ne dimiş isen mâ'lûm oldu. İmdi, çünkü Azak câniblerine varılmak sana asîr ise müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyle hâzır u âmâde olup dahı anun

gibi kal'a-i Cankirman'a küffâr gelüp zarar kasdın iderse aslâ vü kat'â te'hîr itmeyüp Âstâne-i devlet-medâr'uma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca eger kendü nefsinledür ve eger kifâyet mikdârı âdem göndermek iledür, her ne tarîkla olursa olsun, mazarrat ü ifsâdların def' u ref' idüp haklarından gelmen bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur; ana göre dakΩka fevt itmeyüp mu'âvenet ü müzâheretde mücidd ü merdâne olup gaflet ile kal'aya ve ol cevânibe zarar irişdürmekden hazer idüp dâ'imâ a'dânun ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidin tettebbu' u tecessüs idüp ve müşârün-ileyh kâdî ile haberleşüp dahı mahall ıktizâ itdüğüne göre amel idüp Dîvân-ı Hümâyûn'uma müte'allık olan umûrdan ve a'dânun def' u ref'inde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin ve etrâf ü cevânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı yazup mütevâliyen i'lâmdan hâlî olmayasın.

103

Kral Ferenduş'a : Eğrililerin elçi geldikten sonra yaptıkları meşedet ve aldıkları esir üzerine, ahidlerine aykırı harekette bulunmalarına mâni olunması hakkında.

Yazıldı.

Ahd-nâme kîsesine koyulup Tercemân Murâd'a teslim olındı.

Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

Ferenduş Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Solnok Begi Mahmûd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Budun Beglerbegisi Tuygun Paşa bu cânibe gelüp çayırdı olmamıza fermân eyledüklerine binâ'en gelinüp zikr olunan çayırdı ma'an ikâmet üzre iken Eğrilü ilçî geldükden sonra evvelâ Kendiriş nâm karyeden yedi yüz elli re's davar sürüp ve Kangen nâm karyeden iki martolos ile bir avrat alup ve Peşte'ye buğdayımız gelürken sekiz yüz keyl zahîremüz alup ve bu cânibe harclık irâd iderken üç yüz gurus alup ve bu kulları bunda iken Solnok kurbinde Müslimânların olanca ineklerin sürüp ve Yûsuf nâm beşlüyi giriftâr eyledüklerinde anda muhâfazada olan guzât ve kûmât potereye yetüp Eğri kal'ası'na değin kovup yetişmek müyesser olmayacak, kal'a-i mezbûrenün çayırdı bir mikdâr atlusu haberin aldıklarında, basup on dört âdem ile otuz re's atların getürdiler ve irâd eyledükleri at ve âdemden bir ferd zâyi' olmayup hıfz olunmuşdur.

Emr-i şerîf neyse mücebi ile amel olunur diyü bildürdi. İmdi, ahd ü emân içinde memleket ü vilâyetimize bu vechile dahl ü ta'âruz olmak câ'iz değildir. Gerekdür ki, mâ-beynimizde olan mu'âhede muktezâsınca zikr olunan ehl-i fesâd her kim ise te'hîr olunmayup ele getirilüp gereği gibi haklarından gelinüp ve itdükleri ziyân bî-kusûr külliyyen tazmîn olunup ashâbına redd olına ki bir ferdün dahı âhde mugâyir bu maköle vaz' itmeğe iktidârı olmaya. Bu husûs içün Mahmûd *dâme izzuhu*'ya dahı hükm-i şerîf gönderilüp anların aldıkları âdem ve espâb bî-kusûr teslim olındukdan sonra berü cânibde habs olunan kimesneler atları ve sâ'ir espâbları ile itlâk olmak emr olunup min-bâ'd mâdâmki sizün tarafınızdan ahde mugâyir vaz' olmamaya, berü cânibden dahı kimesneye ahd ü emâna mugâyir iş itdürmeyesin; idenlärün gereği gibi haklarından gelesin diyü tenbîh olmuşdur. Siz dahi berü cânibden alınan eger âdemdür, eger sâ'ir davar ve espâblarıdır, bî-kusûr ashâbına redd itdürüp ehl-i fesâdın haklarından gelmen bâbında envâ'-ı mesâ'-î cemîle zuhûra getüresin ki, bâ'is-i te'kîd-i mebânî-i ahd ü emân idüğüne iştibâh yokdur.

104

Halep beylerbeyine: Selluriye Türkmenlerinin Ba'albek kazasında koyunlara verdikleri zarardan dolayı bunların dâvalarının görülmesi hakkında nâme-i hümmâyûn.

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi.

Fî 8 Şevvâl sene 966

Halep beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms Sancağı Begi Hüseyin *dâme izzuhû* mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbî' Sellûriyye Türkmenlerinin Ba'albek kazâsı'nda re'âyânun zirâ'atları içinde koyun ziyânlık idüp çiğnedüklerinin emr-i şerîfle teftîşi içün üzerlerine vilâyet-i mezbûre kâdîsı ve nâzırı ve

sübaşısı varduklarında, âlât-ı harbile karşı gelüp âdemlerin yaralayup isyân üzere oldukları bâ'isden Türkmen-i mezbûrî teftîş idüp ehl-i fesâdın habs idüp Südde-i sa'âdet'üme arz idesin diyü fermân olunmağın ber-müceb-i emr-i şerîf yaz evvelinde memlekete çıkup geldüklerinde kethudâları getürdülüp ehl-i şenâ'ati ihzâr idün diyü dikkat üzre tenbîh olunup talep olındukda ihzâr itmeyüp: "Varalum, getürelüm" diyü esâmîlerin yazdurup hîle idüp emr-i şerîfe itâ'at itmeyüp firâr idüp itâ'at-i Şer'-i Şerîf

itmeyenlerin isimlerin yazup bildürmüş. İmdi, sûreti ihrâc olunup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan tâ'îfeyi ihzâr idüp dahı husamâsı ile berâber idüp ber-müceb-i

Şer'-i kavîm, hakk üzre da'vâların gördürüp kimesnenün üzerlerinde hakkı sâbit olursa Şer'ile ashâbına alıvirüp ol bâbda emr-i Şer'-i Şerîf neyse icrâ idüp yerine koyasın.

105

Haleb beylerbeyisine: Humus sancağında Husayya Kalesi'ne tayin olunan atlılardan görevlerine gelmeyenlerin gediklerinin başkasına tevcih edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms Sancağı Begi Hüseyin dâme izzuhû mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Husayya kal'ası'nda ta'yîn olunan atlı bölüğü huccâcun ve sâ'ir âyende vü revendenün mürûr itdüğü yolların hıfz itmek için ta'yîn olunup mezkûrlardan Hışân-oğulları demekle ma'rûf Mehmed ve Ali ve Abdurrahîm nâm kimesneler berâtları târîhinden berü kal'aya gelmeyüp hıdmetde bulunmadukları sebebdan der-i devlete arz olunmuş idi. Hâliyâ hükûm-i şerîf vârid olup hıdmetinde mevcûd olmayanların gedüklerin

arz idesin diyü fermân olınmağın, tecessüs olındukda mezkûrlar mevcûd bulunmayup ve eben an-ceddin vilâyet-i Hıms re'âyâsından olup ve sâbıkdan fesâd ile müttehemler olup bir vechile kal'aya yazılmışlar ve kal'a-i mezbûre müstahfızlarından Ferec nâm kimesne dahı Yehûd-ı aslî olup ve sicillâtta mukayyed hırsuz olup bu makøle ehl-i fesâdun gedükleri emîn ü müstaklûm kimesnelere tevcih olunmak lâzım olmasın arz eylemeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, müşârün-ileyhe tenbîh eyleyesin ki, anun gibi kal'a-i mezbûre erenlerinden, hıdmetlerinde olmayup ihmâl ü müsâhelesi olanların gedüklerin âhara tevcih eyleyüp arz eyleye.

[Yev]mü'l-hamîs fi 8 Şevvâl sene 966 [14.07.1559]

106

Budin beylerbeyine: İslâm tarafından zarar verildiğine dair kraliçe ve kral oğlu vekillerinin şikâyet ettiği köyler hakkındaki tahkikat üzerine, fetholunan köylere onlar tarafından vâki' olacak müdahale ve taarruzun men' edilmesi için keyfiyetin kral oğluna bildirilmesi hakkında.

Solnok beginün kethudâsına virildi.

Fi 9 Şevvâl sene 966

Budin beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Solnok Sancağı Begi Mahmûd dâme izzuhû mektûb gönderüp bundan akdem Kraliçe ve Kral-oğlı'nun vekilleri Dergâh-ı mu'allâ'ya gelüp varup vilâyetimûze İslâm cânibinden dahl olunup karyelerimiz gâret ü hasâret olınmakdan hâlî değıldür diyü şekvâ eyledüklerinde, husûs-ı kazıyyenün görilmesi bâbında fermân-ı celîlü's-şân vârid olmağın Lipva'ya varılup Tımışvar Sancağı Begi Mustafa'nun mahzarında tefтіş olunup taleb eyledükleri karyelerin küllîsin

vilâyet kâtibi tahrîr eyleyüp ekseri cizyesin edâ eyleyüp hukøk ve rüsûmın edâ eylemiş köyler bulunup lâkin, ba'zı karyeler mezkûr cânibinden men' olınmağla harâca gelmeyüp, ammâ vilâyet kâtibi tevcihi mücebince sipâhî bendelerinin tezkirelerinde mastûr bulunup erbâb-ı timar tasarrufında olan karyelere anların medhali olmayup, eyle olsa anlar dahı zikr olunan kurâ ahâlîsine sît ü sadâ iderler ki vilâyet Kral-oğlı'na virildi, İslâm cânibine varup gelmanuz diyü tenbîh itmeğın, memlekete ihtilâl virüp ve bi'l-cümle mahsûlât-ı hâssaya noksân-ı küllî olmuştur. Vilâyet kâtibi yazup sipâhîye tevzî' itdüğü kurâdan gayrı fuzûlî bir cânibe tasarruf

olınmayup sâbıkâ vilâyet, Ferenduş'a tâbi' olup Varad kal'ası'nda (boşluk) Şemetlos palankası'n muhâsara idüp ba'dehû Ferenduş, Hırvat Yanoş, varoş-ı mezbûrî ihrâk iyledüğü esnâlar ki Kral-oğlu anda idi; ol zamânda kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile feth olmuş ba'zı kurâya Kral-oğlu kendü enbâların üzre kâğıdlar gönderüp tenbîh idüp vilâyet külliyyen bize virilmişdür. Ehl-i İslâm dahl itmez dimekle bu cânibe itâ'at eyleyen köyler dahı küliyyen rücû' itmişlerdür diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; kazıyye arz olduğı gibi ise anun gibi Kral-oğlu henüz vilâyet-i Erdel'e dühûl itmezden mukaddem

Ferenduşiler elinden kuvvet-i kâhire-i mülûkânemle feth ü teshîr olınup kitâbet olınup havâss-ı hümâyûna ve beglerbegiler ve begler kullaruma ve sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı timara virilen kurâ ve mezâri'a anlar tarafından ol vechile dahl ü ta'arruz olursa men' u def' eyleyüp vech-i meşrûh üzre Memâlik-i mahrûse muzâfâtından olan nevâhî vü kurâya anlar tarafından kimesneyi dahl itdürmeyüp men' ile memnû' olmayanları yazup Kral-oğlu'na bildüresin ki ol asılların gereğı gibi haklarından gelüp tenbîh ü te'kid eyleye ki, bir dahı kimesne bu asl vaz' itmeye.

107

Biga beyine ve Edremit kadısına: Biga ve Karasi sancaklarında bulunan eşkiyâdan Ahmet Fakih, oğlu İbrahim ve ortağı Çırpanoğlunun şeriate göre muhakeme edilmesi ve haklarından gelinmesine dair

Yazıldı.

Arz getiren Mustafa'ya virildi.

Fi 9 Şevvâl sene 966

Biga begine ve Edremid kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karesi ve Biga sancaklarında vâkı' olan ehl-i fesâd ü şenâ'at ele getirilüp haklarından gelinmek ve gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına buldurmaları ve siyâset olınmaları için vârid olan emr-i şerîf muktezâsınca nefis-i Balıkesrî'ye bi'z-zât gelinüp mukaddemâ Edremid Kâdîsı Mevlânâ Kemâl, arz itdüğü üzre sûhte adına olup cemî'-i ehl-i fesâda serdâr olan Çırpan-oğlu dimekle müte'âref Yörüğe, kasaba-i mezbûreden Ahmed FakΩh b. Eldelik (?) mâldâr Yörüğün oğlu İbrâhîm, tîb-i hâtirile yoldaşı olup, bundan akdem Rûm-ili vilâyetine gidüp beş-altı aydan sonra gelüp bir-iki ay Çırpan-oğlu yigirmi nefer mikdârı yoldaşlarıyla mezkûr Eldelik (?) Ahmed FakΩh evinde yataklanduğı şâyi' olup hattâ yigirmi bin mikdârı akçayı Ahmed FakΩh'e bir sûret ile virdükleri Müslimânların ma'lûmı olup

oğlu İbrâhîm zikr olunan ehl-i fesâdlardan ayrılmayup bile gidüp tekrâr fesâd ü şenâ'at üzre olup yollar kesüp ve evler basup katli nüfûs ve gâret-i emvâl olınduğı ecilden Ahmed FakΩh ele getirilüp oğlu İbrâhîm ve şerîki Çırpan-oğlu ve gayrı müfsidler bulmak teklîf olınup ele getürmek sadedinde iken sefer-i hümâyûna fermân olınmağla teveccüh olup mezbûr Ahmed FakΩh yarar kefillere virilüp bulmasın uhdesine alup tecessüs üzre idüğün arz eylemişsin. İmdi, mezkûrların ele getirilüp Şer'ile haklarından gelinmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa toprak kâdîsı ma'rifetiyle onat vechile mukayyed olup her ne tarîkla olursa ele getürüp dahı hak da'vâ idenleri berâber idüp hakk üzre teftîş idüp üzerlerine Şer'ile sâbit olan hakkı ashâbına alıvirdükden sonra ol bâbda emr-i Şer'-i kavîm neyse icrâ idüp fesâd ü şenâ'atleri zâhir olanların Şer'ile mahallinde haklarından gelüp fitne vü fesâdlarından ol cevânibi emîn ü sâlim idesin.

108

Vezir Ferhad Paşa'ya: Hazırlanan kadirga ile evvelce gönderilen kadirgaların Samsun, Sinop ve öteki sahillerde tarassut ve muhafaza hizmetlerinde bulunmaları ve yalılarda bir gemi ve kayık bırakılmaması hakkında.

Yazıldı.

İskender Çavuş ile gönderildi.

Fi 8 Şevvâl sene 966

Bâ-hatt-ı şerîf.

Hatt-ı şerîf, Paşa hazretlerindedür.

Vezîr Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ hâzır olan kadirganun mu'accelen yarın çıkup varup Samsun ve dahı öte ol yalıları sıyırdup ve sâbıkâ irsâl olan kadirgalara dahı tenbîh itmesin emr idüp ve bir yaya-baş[ı] ile yigirmi beş yeniçeri kullarum bile irsâl olmasın emr idüp ol bâbda agalarına tenbîh olup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan kadirganun levâzım ü mühimmâtın ve peksimâdın tedârük idüp dahı müretteb ü mükemmel mu'accelen çıkarup irsâl idesin ki Karadeniz kenârların ve

Sinob ve Samsun ve dahı öte yalıları ve limanları ve gemi yanaşmağa kâbil olan mevâzı'ı gicelerde ve gündüzlerde yoklayup sıyırdup yalılarda ve limanlarda aslâ vü kat'â gemi ve sandal ve sâ'ir gemi kısmından bir nesne komayup ve mukaddemâ irsâl olınan kadirgalara dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyüp me'mûr oldukları üzre anlar dahı yalıları görüp gözedüp hıdmetlerinde dakıka fevt itmeyeler. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp tamâm basîret üzre olup ve uğraduğu yalılara ve limanlara ve gemi gelmeğe kâbil olan yirlere onat vechile tenbîh ü te'kîd eyleye. Aslâ vü kat'â bir gemi komayalar, onat vechile hıfz ideler. Ve yarın ahşâma değin çıkarup irsâl eylesin ve yalılarda vâkı' olan kâdîlara ve vilâyet halkına gereği gibi tenbîh ideler ki, yalılara gemi getürmeyüp ve kadirgayı ne vakit göndereceğün yazup bildüresin.

109

Bursa kadısına: Ordu-yı hümayûn için üç adet kasabın gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Ordücü Mustafa'ya virildi.

Fi 9 Şevvâl sene 966

Bursa kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp ordu-yı hümayûnuna dört bin re's koyun irsâli için vârid olan emr-i şerîf mücebince hâzır bulunan iki bin re's koyun ile üç nefer kassâb irsâl olunup bunda hâzır kassâb kalmamışdur.

Mukaddemâ Südde-i sa'âdet'e koyunları ile irsâl olınan üç nefer kassâb ordu-yı hümayûn hıdmeti için kalmaların arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan kassâbların ordu-yı hümayûnuna geldükleri ma'lûm olmamağın gitmiş bulunmuşlar. Mezbûrları girü ordu-yı hümayûnuna irsâl idesin ki gelüp kassâblık ideler.

110

Şile kadısına: Bazı deveci at oğlanları ve ordular gibi kimselerin cebren narh harcı ve ücretsiz mal ve zahire almalarına meydan verilmemesi, buna cesaret edenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi.

Şili kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrdan Ömer Halife ve Pîr Mehmed ve Mahmûd ve Şa'bân ve

ba'zı kimesneler gelüp devecilerden ve at-oğlanlarından ve ordulardan ve gayrıdan çok kimesler gelüp iki ev bir yirde olmamağın ba'zısı aslâ bir akça virmeyüp cebren otluğumuz ve samanımız alup ba'zımızun tarlasına katır ve deve salup ve ba'zımızun evlerine girüp

espâbımız aldıklarından gayrı avratımıza ve oğlanımıza tecâvüz itmek isterler. Meclis-i Şer'a da'vet itduğumuzda şetm idüp gitdiklerin bildürüp ve yasakçı ta'yîn olup narh-ı rûzî üzere akçamız alıvirüp bize zulm itdirmeyeler diyü recâ eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, eyyâm-ı hümâyûn-ı adâlet-makrûnumda kimesneye bu makøle te'addî olmağa rızâ-yı şerîfüm yoktur. **Buyurdum ki:**

Halka tenbîh ü te'kîd eylesin ki, anun gibi gelüp zahîre isteyenlerden narh-ı rûzî üzere

hakların virmeyenleri da'vet-i Şer'-i Şerîf idüp hakların taleb ideler. Anun gibi mu'ânedet ü muhâlefet idenleri her kim olursa memleket halkı sana getüreler; sen dahı Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki re'âyâya te'addî idenün bir vechile hakkından geline ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Dâ'imâ bu bâbda mukayyed olup kimesneye ta'allül itdirmeyüp müft ü meccânen nesnelerin aldurmayasın ve arz itdüğün üzere yasakçı dahı irsâl olunur.

111

Segedin beyine: Segedin'den Budin'e kadar yollarda emniyet ve selâmetin temini ve gelen gidenlerin mal ve canlarının muhafazası hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Hızır'a virildi.

Fî 12 Şevvâl sene 966

Âmed sûret. Deftere sûret-i hüküm yazıldı.

Segedin [begin] hüküm ki:

Mektûb gönderüp Segedin'den Budun'a gelince vâkı' olan yollar hâlî vü beyâbân olmağın Memâlik-i mahrûse hıfz u hırâset olup hâs (?) olmak için Harka nâm mahalde Haymana'dan elli nefer müsellemler ta'yîn olmak recâsına bundan akdem arz itduğünde kimesnenün yazılı ra'ıyyet ve a'yân-ı Haymana'dan mahall-i mezbûrda elli hâne müsellemler tavattun itdürilmek için hüküm-i şerîfüm verilmeğın, nehr-i Tuna'da vâkı' olan Varadin ve İlok ve Erdud iskelelerinden geçüp Budun'a giden yolcu Segedin'e tâbî' Sonbor kal'ası'na gelüp andan Budun'a müteveccih olup zikr olunan Harka cânibinden giden yollar münsedd olduğundan gayrı Sonbor nâhiyesinde nehr-i Tuna'ya karîb olan karyeleri Sigetvar nâm

harbî kal'anun haydukları gâret itmekden hâlî olmadığı sebebdan memleketün hıfz u hırâseti ve yolların emni için nâhiye-i mezbûrda yeniden gelüp tavattun iden karyelerden kimesnenün yazılı ra'ıyyeti olmayan Haymana'dan sâbıkâ fermân olunan elli nefer müsellemler yerine elli nefer tûfeng-endâz müsellemler yazılıp ve bunlardan gayrı otuz nefer müsellemler dahı muhâfaza hıdmetine ta'yîn olup cümle seksen nefer tûfeng-endâz piyâde olup zikr olunan iskelelerden geçüp Budun'a giden yolcu, Bane nâm parkana değin gönderi gidüp ve her zamânda memleketün muhâfaza hıdmetinden hâlî olmayalar diyü arz itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Mâdâmki arz itdüğün üzere zikr olunan mevâzı'ı kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmet ile hıfz u hırâset eyleyüp âyende vü revendenün mâllarına ve cânlarına harâmî hayduktan zarar u gezend irişdürmemek üzere müsellemler olup hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin.

112

Eflâk voyvodasına: Memleket ve reâyânın selâmet ve refahlarına Boğdan voyvodasıyla birlikte hareket ederek dikkat ve gayret etmesi hakkında.

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel'e ve sâ'ir ol cevânibe müte'allık ba'zı husûslar arz idüp âdemün dahı her ne takrîr itmiş ise alâ-vechi't-

tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, dâ'imâ eger Erdel taraflarından ve eger sâ'ir her cevânibi dâ'imâ tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup ahvâl ü etvârların ma'lûm idüp hıfz u

hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp Boğdan voyvodası kulum ile dahı yek-dil olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp a'dâ taraflarından gaflet üzre olmayup eger Erdel

taraflarından ve eger sâ'irden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın. Gaflet ile memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp basîret ü intibâh üzre olasın.

[Yev]mü'l-ahad fî 10 Şevvâl sene 966 [15.07.1559]

Anadolu kadılarına: Tedavi için İzmir kefare kethudâsına teslim olunan ve iyileştikten sonra firar eden kürek suçlularının yakalanmasına dair.

113

Yazıldı.

Anadolu kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Yorgi nâm zimmî gelüp nefsi-i İzmir'de kefare kethudâsı olup sene-i sâbıkada donanma-yı hümayûnum ol cânibe vardukda, kapudanum kürekde olan mücrimlerden on üç nefer kimesneyi marîz olmağın kendüye timar itmek için teslim olup mezbûrlar ifâkat bulup habs olunmuşlar iken bir gice mahbesi bozup gaybet itdüklerinde müşârün-ileyh avdet idüp gelüp zikr olunan mücrimleri taleb idüp gaybet itmiş bulunmağın kendüye bulmak teklîf idüp kefile virdüğün arz itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, zikr olunan mücrimler kangınuzun taht-ı kazâsında bulunursa mecâl vormeyüp ele getirüp gaybet iderlerse yataklarına ve duraklarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ele getirüp hisâr-erenlerinden yarar âdemlere koşup gönderüp küreğe konmak için Rodos begine teslim itdüresin ve gönderdiğiniz âdemlere tenbîh idesin ki, teslim olunduğına temessük alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ bu bahâne ile ol gaybet iden kimesnelerden gayrı kimesnelere dahl ü tecâvüz olmakdan hazer idesin.

114

Edirne kadısına: Hani Hatun'un eşyasını çalan kimselerin yakalanmaları hakkında.

Mezbûre hâtûna virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 966

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Hani nâm hâtûnun evine girüp espâb serika idenlerden Yevmci-oğlı Ali ve Çıkışmaz-oğlı Dervîş nâm kimesneleri gönderesin diyü hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Fevt olup kilâb ekl eyledüğü istima' olındı diyü

arz eylemiş idün. Hâliyâ mezkûre hâtûn Südde-i sa'âdet'üme gelüp mezkûrlar için bi'l-fi'l hayâtda olup Filibe[de] görünmüşler diyü eyitdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrları onat vechile tettebbu' u tecessüs itdürüp her kande ise be-her hâl ele getirüp ve mezkûr Çıkışmaz-oğlı'nun anasın bile gönderesin.

115

105 numaralı hükmün mükerreridir.

Yazıldı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hıms begi mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Husayya kal'asında ta'yın olunan atlu

bölüğü huccâcun ve sâ'ir âyende vü revendenün mürûr itdüğü yolların hıfz itmek için ta'yın olup mezkûrlardan Hışân-oğulları dimekle ma'rûf Mehmed ve Ali ve Abdurrahîm nâm kimesneleri berâtları yazılmayıdan berü kal'aya

gelmeyüp hıdmetinde bulunmadığı sebebdan devlete arz olunmış idi. Hâliyâ hükm-i şerîf vârid olup hıdmetinde bulunmayanların gedüklerin arz idesin diyü fermân olunmağın tecessüs olındukda mezkûrlar mevcûd bulunmayup ve eben an-ceddin vilâyet-i Hıms re'âyâsından olup ve sâbıkdan fesâd ile müttehemler olup bir vehile kal'aya yazılmışlar ve kal'a-i mezbûre müstahfızlarından Ferruh nâm kimesne dahı cehûd-ı aslî olup ve sicillâtta

mukayyed hırsuz olup bu makøle ehl-i fesâdun gedükleri emîn ü müstaklîm kimesnelere tevcîh olınmak lâzım olduğu arz eylemeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, müşârün-ileyhe tenbîh eylesesin ki, anun gibi kal'a-i mezbûre erenlerinden hıdmetlerinde olamayup ihmâl ü müsâhelesi olanların gedüklerin âhara tevcîh eyleyüp arz eylesesin.

116

Gelibolu ve Malkara kadılarına: Çingene taifesinin ispençelerini toplamaya memur olan Koçi Çavuş'un kötü muamelesinden dolayı tutulup gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Çingânelere virildi.

Fî 11 Şevvâl sene 966

Gelibolu ve Migalkara kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Migalkara kâdısısın, mektûb gönderüp Çingâne tâ'ifesinün ispençeleri cem'ine me'mûr olan Koçi Çavuş, livâ'-i Gelibolu'da olan Çingânelerin ispençelerin cem' itmek için ta'yîn eylediği Ali b. Mesîh nâm kimesne livâ'-i mezbûrda vâkı' olan kâdîlıklara geldükde, maslahatı ma'rifet-i kâdî ile ve emr-i şerîf ve defter-i münîf mücebinece görölüp on beş-yigirmi nefer levend ile gezüp fukârayı karyelerde dutup yetmiş-seksener akça ispençelerin almayınca ıtlâk itmeyüp, vormeyenleri der-zencîr idüp karye karye gezdürüp envâ'-ı zulm ü te'addîsî zâhir olup ve

yanında biri birine muhâlif üç dürlü mühürler bulunup hiç vechile te'addîsî def' olmaduğın arz eylemiş.

İmdi, mezkûrı dutup der-zencîr idüp yanında bulunan mühürleri alup, hak da'vâ ider kimesne varsa, bir def'a Şer'ile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm hakk üzere teftîş eyleyüp göresin; mezkûr kimesneden Şer' u kânûn ve deftere muhâlif eger ispençeden, eger sâ'ir me'kulât kısmından her nelerin almış ise ki Şer'ile sâbit ola, Şer'ile sâbit olan hakların ashâbına alıvirüp ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alınup ve ne makøle hukøk alınuğın yazup defter idüp mühürleyüp mezkûr ile bile yarar âdemler ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Sübaşu bile mübâşir olup hadd-i Şer'den tecâvüz itmeye.

117

Edirne kadısına: Cîsr-i Mustafapaşa'da yapılacak imaret ve mescit hakkında.

Yazıldı.

Edirne kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Mustafa Paşa köprisi kurbinde binâsı fermân olınan imâretün kurbinde binâ olınacak mescidün kâr-nâmesi irsâl olınuş **buyurdum ki:**

Anun gibi ustada vüs'at var ise irsâl olınan resim üzere mescidün binâsına dahı mübâşeret idesin; yoğise imâret tamâm oludkda mübâşeret idüp itmâma irişdüresin; ammâ resimde menâre iki olmışdur, bir itdüresin.

118

Segedin Beyi Derviş Bey'e: Sigetvar Kalesi Beyi Hırvat Marko ve avanesiyle yapılan savaş münasebetiyle sancağın korunmasında basiret üzere bulunmasına dair.

Yazıldı.

Âdemi Ferruh'a virildi.

Fî 12 Şevvâl sene 966

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Sigetvar nâm harbî kal'anun hayduğı livâ'-i mezbûra tâbî' Sonbor nâhiyesinde nehr-i Tuna yalısında vâkı' olan karyeleri bir-iki def'a gâret idüp ve Sonbor varoşından defe'âtle harâc taleb itmeğın sen emr olınan vilâyet tahrîrinde iken nâhiye-i mezbûrenün hıfzı içün Ferruh nâm âdemün ve ba'zı yarar koşup ve Beşlü Agası Hızır Aga ve sâ'ir beşlü tâ'ifesi ve müsellemler ta'yîn olunup muhâfazada iken kal'a-i mezbûrenün begi olan Hırvat Marko nâm mel'ûn, kal'a-i mezbûre hayduklarından yüz yirmi beş nefer tüfeng-endâz yarar hayduk intihâb idüp ve dört nefer yarar kâfiri üzerlerine serdâr idüp ve iki bayrak virüp kal'a-i mezbûre varoşın gârete gönderüp zikr olınan kefere ba'zı arabalar ihrâk ve ba'zı arabalarına binüp nehr-i mezbûrî ahşâm zamânında geçüp sabâh zamânında varoş-ı mezbûrun yigirmi hânesin ihrâk bi'n-nâr ve buldukları espâbı gâret idüp mezbûr voyvoda ve beşlü agası ve sâ'ir

müsellemler akablerince irişüp ceng ü cidâl idüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ küffâr münhezim olup serdârlarınun üç neferinün başı ile seksen beş baş kesilüp ve dokuz nefer diri alınup ve sâ'ir olan alınup mezkûrlarun yoldaşlıkların arz itmişsin. İmdi, arz itdüğün üzre hıdmetde bulunanlara hâllerine göre inâyetüm olup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, dâ'imâ basiret üzere olup sancağınun hıfz u hırâsetinde ve ehl-i fesâd ü şenâ'at ve hayduk u harâmînün ele getirüp bunun gibi haklarından gelmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzere olup emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Ol cânibe ahd-nâme-i hümayûnum irsâl olunup anlar dahı hayduk u harâmîlerin zabt idüp memleket ü vilâyete anlar tarafından aslâ zarar erişmemek üzre [emrüm] olmuşdur. Mâdâmki anlar tarafından dahl olunmaya, sizden dahı dahl itdirmeyesin. Ammâ şöyle ki, anlar haydukların zabt itmeyüp bu makøle fesâd ideler, aslâ mecâl vermeyüp ele getirüp mahallinde haklarından gelesin; a'dâdan gaflet üzere olmayasın.

119

Vezir Ferhad Paşa'ya: İstanbul'a gelecek olan Amasya Müftüsü Cürcan ile Vâiz Hayreddin için mesken tedarikine dair.

Yazıldı.

İbrâhîm Çavuş'a virildi.

Fî 10 Şevvâl sene 966

Vezir Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Amâsiyye Müftisi Mevlânâ Cürcân ile anda Vâ'iz olan Mevlânâ Hayreddîn Südde-i

sa'âdet'üme gelmek üzere olup mesken lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrlara sâkin olmak içün bir mesken tedârük idün ki geldüklerinde Çavuş ile irsâl olunur. Varup teslîm itdükde tedârük olınan mekânda kondurup emrüm olmayınca kimesne ile buluşdurmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 11 Şevvâl sene 966 [17.07.1559]

120

Siverek beyine: Ekrât taifesinden adam katledenlerin haklarında şeriate göre lâzım gelenin icra olunarak fesada meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Ahmed Kethudâ'ya virildi.

Fî 12 Şevvâl sene 966

Siverek begine hüküm ki:

Siverek kâdısı mektûb gönderüp Siverek'de vâkı' olan Ekrât tâ'ifesi benüm hâtûnum veyâ kızum fülân nâm nâ-mahrem ile kelimât eyledi diyü ol kimesneyi hilâf-ı Şer'-i Şerîf katl idüp harmanların ve damların ihrâk idüp begler bu makøle fesâd idenlerün haklarından gelmeyüp cerîmelerin almak ile içlerinde âdet olup her senede kırk-elli nefis telef olup bu makøle fesâd idenlerün cerîmesin almayup yirlerine kısâs ideler diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin, arz olunduğı gibi ise anun gibi âdem katl iden kimesneleri ele getürüp husamâsiyle berâber idüp ahvâllerin kâdî ma'rifetiyle Şer'ile teftîş idüp bi-hasebi'-Şer' sâbit ü zâhir olanlara mecâl vermeyüp Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın; cerîmelerin alup ıtlâk itmekden hazer idesin. Şöyle ki, ol asl âdem katl iden kimesnelerün üzerine katl husûsı bi-hasebi'-Şer' sâbit ola, mahallinde Şer'ile lâzım gelen icrâ olunmayup akçaları alınıp koyıvirile, anlara olacak ukøbet sana olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olup ehl-i fesâda ruhsat vermeyüp bi-hasebi'-Şer' fesâdı zâhir olanların Şer'ile haklarından gelesin. Min-ba'd kimesneye bu makøle fesâd itdürmeyesin.

121

Siverek beyine ve kadısına: Reâyâyâ zulmeden eminler ile timar ve zeâmet sahipleri hakkında şeriate göre muamele ifası ve itaat etmeyenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Siverek begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın, mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrede vâkı' olan emînler ve erbâb-ı timardan ve zu'amâ vü ümerâ âdemleri re'âyâyâ zulm ü te'addî idüp Şer'-i Şerîfe da'vet olındukda gelmeyüp inâd idüp hukøk-ı nâs zâyî' olup re'âyânun şekvâ üzre olup bu makøle kimesnelerün Şer'-i Şerîfe ihzâr olunmasın bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, sen ki sancak-begisin göresin; re'âyânun ba'zı kimesnede Şer'î hakları olup meclis-i Şer'a da'vet olındukda itâ'at itmeyenleri kâdî sana bildürdükde Şer'-i Şerîfe muhâlif te'allül ü nizâ' itdürmeyüp ihzâr itdüresin ki, bi-hasebi'-Şer' teftîş olunup Şer'ile da'vâları görölüp fasl olına; eslemeyüp itâ'at-i Şer' itmeyenleri, her kim ise isimleriyle yazup bildüresin ki Şer'a muhâlefet idenlerün gereğı gibi haklarından geline.

122

Karahisâr-ı Şarkî sancağı yayaları beyine: Yayabaşların hizmetlerinde nöbetleri üzere kullanılmaları ve hizmetlerine gelmeyenlerin tutulup küreğâ konulması hakkında.

Yazıldı.

Kara-hisâr sancağı yayaları begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Kara-hisâr sancağında Sıçanlı ve Yalak nâhiyelerinde yigirmi altı buçuk ocak yaya-başılığın mahsûli, hâssa-i hümayûna ilhâk olunup mezkûr yaya-başılığın yayaları hıdmet teklîf olındukda, "*hâss olduk*" diyü hıdmete gelmeyüp emr-i Pâdişâhiye itâ'at itmedükleri, bundan akdem Dergâh-ı mu'allâ'ya arz olındukda emr-i Pâdişâh vârid olup hâss olan yaya-başılığı timarıdır, zikr olunan piyâdeler hâss olmayup mezkûrlara sâ'ir piyâdeler gibi kemâ-kân edâ'-i hıdmet itdüresin diyü fermân olunmağın zikr olunan yigirmi altı buçuk ocaklardan karye-i Ceviz-ağaç'dan Ebû-Bekir ve karye-i Bayatcuk'dan Çakır ve karye-i

Ayvalı'dan mezkûrlar hıdmet üzerinde mevcûd olup ve karye-i Ahmed Beg'den Satı ve Pursin (?) ve Pîr Ahmed ve karye-i Öküz Beg'den Velî ve karye-i Ulu'dan Süleymân ve karye-i Akçaşehir'den Orhan: "*Çiftliğimiz mahsûli hâssa-i Hümayûna iltizâm olmuşdur*"

diyü hıdmet üzerinde gayb idüp ve bundan gayrı on yedi ocağın piyâdeleri aslâ emr-i Pâdişâhiye itâ'at eylemediler ve karye-i Ceviz-ağaç yigirmi dokuz ocak olup on beş buçuk ocağı hâssa-i hümayûna ilhâk olunan ve on üç buçuk ocağı yaya-başılığı hissesi olup Yalak ve Akcı [Akçaşehir] dahı yigirmi iki ocak, on bir ocağı hâssa-i hümayûna ilhâk olınandandır ve on bir ocağı dahı yaya-başılık hissesidir. Piyâdeleri dahı hıdmet teklîf olındukda, "*biz hâss olduk*" diyü hıdmete gelmeyüp gaybet eyledüklerin ve her hıdmet vâkı' oldukda nizâ'dan hâlîf olmadukların arz eylemişsin. İmdi, hâss olan yaya-başılarun timarı mahsûlidir, yaya-başıları hâss olmuş değildir. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, eger hâss yayalardur ve eger yaya-başılar hissesi yayalardur, her birin nevbetlerinde vâkı' olan hıdmetlerine kullanup hiç vechile özü ü bahâne itdirmeyesin. Şöyle ki; mezbûrlardan biri nevbetlerinde vâkı' olan hıdmete gelmeyüp inâd ideler, sen te'dîb idesin. Eslemeyüp emr-i şerîfe muhâlefet idenleri her kim olursa dutup küreğe gönderesin.

123

Semendire sâbık Beyi Hüseyin Bey'e: Tayin olunan Sancak Beyi Bâlî'nin gelmesine kadar sancağın korunmasına devam etmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş Hüseyin'e virildi.

Fî 11 Şevvâl sene 966

Sâbıkâ Semendire Begi olan Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Sancak-begi olan Bâlî dâme izzuhû sancağına varınca, sen girü anda sâkin olup livâ'-i mezbûrı hıfz u hırâset itmek emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh varınca, kemâ-kân livâ'-i mezbûrda oturup hıfz u hırâsetinde dakΩka fevt itmeyesin. Vardukda, gelüp sancağına gidesin.

124

Pojega Beyi Veli Bey'e: Pojega sâbık Beyi Halil Bey'in ölümü üzerine Ösek varoşunu basan haydutlardan sancağın korunmasına ve eşkiyânın ele geçirilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Murâd'a virildi.

Fî 10 Şevvâl sene 966

Bir sûreti dahı tekrâr yazılup mezbûra virildi.

Pojega Begi Velî Beg'e hüküm ki:

Ösek kâdîsı mektûb gönderüp bundan akdem livâ'-i Pojega Begi Halîl fevt olmağla iki yüz mîkdârı hayduk cem' olup Ösek kazâsına tâbî ' Ürdük varoş'ını sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e Cemâziye'l-âhîr'inün on beşinci gicesinde basup getirilmeğe kâbil olan espâbların alduktan sonra varoş-ı mezbûre ve parkanına yir yir âteş koyup ihrâk olunduğı istima' olındukda varoş-ı mezbûr üzerine varılup nefsi-i varoşda sâkin olan re'âyâdan otuz nefer dahı evleri içinde bârgîrleri ve davarlariyle ihrâk olup ve üç nefer kimesne katl olunup ve beş kişi diri alındı diyü heber virdiler ve mukeddemâ zikr olan varoş iki yüz hânedan mütecâviz olup bi'l-fi'l sekiz ev kalup mâ'adâsı külliyyen ihrâk

olup, mezbûr varoşun parkan-ı mezbûrî tecdîd olmağa ihtiyâc-ı tâmm olduğı iltimâs itdüklerin arz itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup göresin; arz olunduğı gibi midür, nicedür? Yazup bildüresin ve min-ba'd sancağın gereğı gibi hıfz u hırâset idüp hayduk u harâmîden zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp anun gibi ahde mugâyir ol cânibden vaz' sâdır olup hayduk u harâmîleri zabt olunmaya, her ne tarikle olursa ehl-i fesâdı ele getirüp haklarından gelüp emn [ü] emân-ı vilâyet ve refahiyyet ü itmînân-ı ra'iyet bâbında enva'-ı mesât'-i cemîle zuhûra getüresin; gaflet ile bu makûle fesâd olmakdan hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 13 Şevvâl sene 966 [19.07.1559]

125

Sofya kadısına: Sofyada Kara oğulları Nasuh ve Abidin'in kasaplık hizmetiyle İstanbul'a gönderilmesine dair.

Çavuş-başına virildi.

Fî [Yev]m-i m[ezbûr]

Sofya kâdîsına hüküm ki:

İstanbul kâdîsı mektûb gönderüp koyun emîni gelüp nefsi-i Sofya'da sâkin Kara-oğulları dimekle ma'rûf Nasûh ve Abdî nâm kimesnelerün yedişer sekizer kassâblık hıdmetine yarar kulları ve on beş yigirmi yük mîkdârı akçaya kudretleri olmağın, vilâyet-i Rûm-ili'nde kassâblık idüp bunda zahîre olmağa kâbil koyunları celeblerden alup sâl be-sâl Selânîk'e iledüp telef itmekle, bunda zahîre koyunına müzâyaka çekilür; mezkûrlar

mahmiyye-i İstanbul kassâblığına mahal kimesnelerdür diyü haber virdüğın arz itmeğın, mezkûrlar sermâyeleri ile irsâl olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, bir ân te'hir ü tevakkuf itdirmeyüp mezkûrân kimesneleri sermâye ve kassâblık hıdmetine lâzım olan havâ'icleriyle mahmiyye-i İstanbul'a kassâblık hıdmetiyçün mezkûr koyun emînine teslîm eyleyüp irsâl idesin ki gelüp mahmiyye-i mezkûrede kassâblık hıdmetin ideler. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur; mu'accelen irsâl itmek bâbında dakûka fevt itmeyesin.

126

Bağdad beylerbeyine: Musul'daki boyahane mahsulâtının maaş alanlara verilmesi ve bunların miktarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Şa'bân Kethudâ'ya virildi.

Fî 16 Şevvâl sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hüküm-i şerîf vârid olup nefsi-i Musul'da vâkı' olan boya-hânedan

kâdîlar[a] araz ta'yîn olınan vezâ'if, asl-ı mahsûlden ziyâde olup ba'zı kimesnelere cihet ihdâs idüp deftere muhâlif cihetler virdükleri ecilden boya-hâne mahsûlin mîriye zabt idesin diyü emrüm olmağın, emrüm üzre zabt olunurken ba'zı ulemâ vü sâdât gelüp defter mücebince mutasarrıf oldukları vazîfeleri kat'

olduğuna mütezaccir oldukların ve ahvâlleri arz olınmasın recâ itdiklerin bildürmüşsin. İmdi, vazîfesi olanların kemâ-kân vazîfeleri virilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Henüz zabt olunmamışsa min-ba'd dahl itmeyüp eger nesne zabt olunmuş ise dahı Hazîne'den ihrâc idüp her kimesnenün ne mikdâr hakkı zabt olunmuş ise bî-kusûr teslîm idesin; ammâ, zikr olunan boya-hâne her senede mahsûli ne mikdârdur ve şart-ı vâkıf defter

muktezâsınca vezîfeye mutasarrıf olanlar ne mikdârdur ve sonradan ihdâs olanlar ne mikdâr ve ihdâs olunan kimesnelerin her birinün vezîfeleri ne mikdârdur ve ihdâs olanlardan müstahıkk olanlar kimlerdür, istihkâkı olmayanlar kimlerdür? Mufassal defter idüp, defteri Südde-i sa'âdet'ime gönderesin. Ammâ kimesneye vazîfelerin kemâ-kân tasarruf itdürüp kimesneye dahl ü ta'arruz itmeyesin.

127

Şam beylerbeyine: Şam sancağında adam katleden ve fesad çıkaran sipahilerden Barak oğlu Süleyman ve kardeşinin hapsedilip mallarının satılması ve haklarında şeriate göre lâzım gelenin icra olunması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 18 Şevvâl sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Şâm sancağında havâss-ı hümayûndan Mu'azzamiyye ve Ruhayna nâm karyeler halkı âdem cem' idüp ba'zı sancak vaz' idüp Kostanika nâm karyenün üzerine gelüp sekiz nefer âdemlerin katl idüp âdem gönderilüp tettebbu' olındukda ele girmeyüp karye halkınun kendü hâllerinde olanları sana gelüp fesâd idenler Şâm sipâhîlerinden Barak-oğlu Süleymân ve karındaşı ve kurâda mütemekkin olan nâ'ibdür

diyü haber virdüklerin ve mezkûrun üzerinde mâl-ı mîrî olduğın ve bundan gayrı mezkûr, ba'zı kurâ halkın nâ-hak yire katl idüp fesâd ü şenâ'atinün nihâyeti olmaduğın Kârâ kâdîsı i'lâm itduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı ve karındaşın ele götürüp habs idüp dahı üzerlerinde ne mikdâr mâl-ı mîrî varsa espâb ü emlaklerin bey' itdürüp alup kifâyet itmezse kefillerinden cem' eyledükden sonra katl-i nefis itduğı Şer'ile sâbit olursa Şer'ile lâzım geleni ba'de's-sübût mahallinde icrâ itdürüp yerine koyasın ve ne mikdâr deyni olup, ne mikdârı tahsîl olduğın ve bâkî ne kalduğın yazup bildüresin.

128

Bergama ve nahiyeleri ile Güzelhisar kadılarına: Küffâra deryadan zahire alan reislerin ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi ve küffâra mahsul verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Receb'e virildi.

Fî 11 Şevvâl sene 966

Bergama ve nevâhî-i Bergama ve Güzelhisâr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Südde-i sa'âdet'den emr-i şerîf vârid olup küffâr-ı hâksâra ve deryâya tereke virilmesün diyü fermân olunmağın tereke virilmez iken, hâliyâ Güzel-hisâr kazâsına tabî Deniz-değirmeni nâm mevzı'â Kara-burun'dan

Ahmed ve Nasûh ve Ma'din nâm re'îsler dâ'imâ gemi ile gelüp Güzel-hisâr ve Bergama ve nevâhî-i Bergama ve Tarhala kazâlarından zahîre cem' idüp dârü'l-harbe alup gitmek ile vilâyete küllî müzâyaka virüp şimdiki hâlde mezbûr mevzı'da dahı zahîre cem' itmek için niçe pâre gemiler olup men' itmek için âdem irsâl olındukda varan âdemi gemide olan levend tâ'ifesi katl itmek kasdın itdiklerin bildürmüşsin. İmdi, her ne tarîkla olursa zikr olunan re'îsleri ele götürüp kayd ü bend ile

Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ve anun gibi fesâd idenleri il-eri ile ele getirüp ve gemilerinin dahi dümenlerin alup ve dârü'l-harbe tereke virdükleri yanında sâbit olduğu üzere sûret-i sicillerin bile gönderüp min-ba'd emr-i şerîfûme mugâyir deryâya küffâr-ı

hâksâra tereke virdürmeyesin. Anun gibi deve ile ve sâ'ir davar ile deryâya bey' için terekesin getirenlerin terekelerin anda narh-ı rûzî üzere bey' idüp küffâr-ı hâksâra ve deryâya virdürmeyesin.

129

Rumeli beylerbeyine ve yol üzerindeki kadılara: Üsküp Beyi Atâî Bey'in adamlarının Üskübe sâlimen ulaştırılmasına dair.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.

Rûm-ili beglerbegisine varınca yol üzere vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Üsküb Begi olan Atâî dâme izzuhû'nun âdemlerinden dârende Hüseyin Voyvoda üç nefer yoldaşıyla bilâd-ı müşârün-

ileyhe gidüp menâzilde dahl olmamak bâbında hükm-i humâyûnum taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrlar her kangınızın [kazâsına] dâhil olurlarsa menâzil ü merâhilde hilâf-ı Şer' kimesne mâni' u müzâhim olmayup dahl ü ta'arruz kılmaya.

130

Boğdan voyvodasına: Boğdan'da hapsedilen Üsküdar imareti kasaplarının koyunlarıyla İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Hristo nâm âdemine virildi.
Fî 14 Şevvâl 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem ba'zı kimesneler anda koyun almak için vardukların ve kimler idüğü ma'lûmun olmaduğın arz

eyledüğün ecilden, mezbûrları habs idüp kimler idüğün yazup bildüresin ve bu emrüm olmuştu. Hâliyâ Üsküdar imâreti kassâblarından oldukların arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezbûrları, cem' itdükleri koyunları ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin.

131

Rodos sancağı beyine: Mısır kapudânı tarafından denizde rast gelinip zaptedilen kâfir gemilerinin eşyalarıyla beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Şevvâl sene 966

Rodos sancağı beyine hüküm ki:

Hâliyâ Mısır kapudânı mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf mücebinece deryâ muhâfazasında iken râst gelinüp alınan kâfir barçalarının içinde olan espâbların, mukaddemâ re'isleri söziyle bin kantâr keten ve sekiz yüz aded hâm gön ve üç çuval bahâr ve bir çuval penbe ve dört çuval yapağı ve iki çuval günlük

arz olunmuştu. Emr-i şerîf vârid olup, zikr olunan barçaların içlerine âdem koyup gönderesin diyü fermân olunmuştu. Zikr olunan gemileri Rodos limanı'na koyup Rodos efendisin gemilerin üzerlerine iletüp defter olunsun dinildükde re'isler eytdiler: "Gemilerde olan espâbı biz sahîh diyelüm, boşalmağa ihtiyâc yokdur. Evvelâ Sakız gemisinde iki yüz yigirmi sekiz çuval keten ve altı yüz seksen beş aded gön ve iki çuval günlük vardur ve bir barça Ceneviz'dür ve içinde iki yüz yetmiş dokuz çuval keten ve beş yüz yigirmi beş aded gön ve iki

çuval penbe ve iki çuval ülfül ve iki çuval zencebil ve bir kafes darçın ve dört çuval yapağı vardır. Ammâ espâb dahi ziyâde olmakdur" diyü kâdî ma'rifetiyle zikr olunan barçaların an bârları mühürlenüp ve içlerine bir[er] yarar re'îsler konup Rodos limanı'nda hıfz olındı diyü arz eylemişsin ve mevlânâ[-yı] müşârün-ileyh dahi vech-i meşrûh üzre zikr olunan espâblar için Dergâh-ı mu'allâ'ma mühürlü defter göndermiş. **Buyurdum ki:**

[Yev]mü'l-cum'a fî 15 Şevvâl sene 966 [21.07.1559]

132

Rodos Beyi Ali Bey'e: Rodos'un muhafazası için yanındaki baştarde ile gidip kapudânı Piyale'ye mülâki olması hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Şevvâl sene 966

Sâbıkâ Rodos Sancağı Begi olup hâliyâ Rodos-ili^{vii} Begi olan Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi Mısır kapudânı ol cevânibde ise Rodos'un ve ol cevânibün hıfz u hırâsetin ana ısmarlayup, senün yanında olan altı pâre gemi ile ve senünle kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* yanına varup hıdmetde bulunmak emr olunup anun gibi müşârün-ileyh Şücâ' ol cevânibde değilse kendü beş pâre gemi ile Rodos hıfzında olup sana bir

133

Rodos Beyi Ahmed Bey'e: Rodos civarını muhafazası için Mısır kapudânı Şucâ'nı tayin edildiğine ve Kapudan Piyale Paşa ile birlikte hizmette bulunup korsan ve levent taifesinden memleketi muhafaza etmelerine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Rodos Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ ol cevânibün hıfz u hırâseti için Mısır Kapudanı Şücâ' ta'yîn olunup ve sen ve sâbıkâ Rodos Begi olan Ali *dâme izzuhû* kendü baştardesiyle müredeb ü mükemmel, kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* yanına varup hıdmetde olmanız emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhimâya dahi hükm-i şerîfüm yazılup irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan gemileri ve defter mücebince içinde olan espâbı bile yarar âdemler ile Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup gönderdiğün âdemlere tenbîh idesin ki, mezkûr gemilerin âlât ü espâblarından ve defter mücebince içinde olan espâbdan nesne zâyî' olmak ihtimâli olmaya.

yarar kalita virüp kendü baştardan ve ol kalita ile müşârün-ileyhe irsâl itmen emr olmuştur. **Buyurdum ki:**

Anun gibi mûmâ-ileyh Şücâ', ol cevânibde olup müşârün-ileyh Ahmed gitmelü olursa kendü baştardan ile bile gidüp, eger kendü gitmelü olmayup sen müstakıl gitmelü olursan emrüm üzre bir yarar kalita alup dahi kendü baştardan ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyle te'hîr itmeyüp varup müşârün-ileyh kapudanuma mülâkΩ olup dahi vech-i münâsib gördüğü üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuna müte'allık olan umûrda bezli maktûr eylesin.

Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyh Şücâ' ol cevânibde ise hükm-i şerîfî ulaştırup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, eger Rodos câniblerin ve ol etrâfları gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp sen müşârün-ileyh Ali ile mûmâ-ileyh kapudanuma mülâkΩ olasın. Şöyle ki, mûmâ-ileyh Şücâ', ol câniblerde olmayup Rodos etrâfının dahi hıfz u hırâseti lâzımsa mûmâ-ileyh Ali *dâme izzuhû*'nun baştardesinden gayrı bir yarar kalita dahi müşârün-ileyhe teslim eylesin ki, iki pâre gemi ile ol varup müşârün-ileyh kapudanuma mülâkΩ olup sen yanında kalan beş pâre gemi ile ol cevânibi gereği gibi savn u sıyânet eyleyüp küffâr-ı hâksârdan ve

sâ'ir korsan ve levend tâ'ifesinden memleket ü vilâyete ve nevâhî vü kurâya ve müsâfirîn-i bahre bi-inâyeti'llâhi te'âlâ zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetinde dakΩka fevt itmeyesin diyü hükm-i hümâyûnum sana ne günde varup ve ne vechile tedârük itdüğün

yazup bildüresin. Ve müşârün-ileyh Şücâ'a dahı tekrar hükm-i şerîf gönderilüp ol cevânibde değilse de gelüp sana mülâkΩ olmak emrüm olmuştur. Ol gelince te'hîr idüp geldükde sen dahı te'hîr itmeyüp emr üzre varup müşârün-ileyh yanına gidesin.

134

Mısır Kapudanı Şücâ Bey'e: Rodos ve etrafının muhafazası için Kapudan Piyale Paşa ile buluşmasına dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e hüküm ki:

Rodos Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*'ya kapudanum yanına varmak emr olunup, sen Rodos'ı ve ol cânibleri hıfz u hırâset itmek emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi sen ol cevânibde bulunursan kendü varup mûmâ-ileyhe gitmek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, anun gibi sen ol taraflarda isen, müşârün-ileyh emrüm üzre varup kapudanum^{viii} *dâme ikbâlühû*'ya gitdükde

yanunda olan gemiler ile Rodos ve ol etrâf ü cevânibi andan gayrı hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve mevâzı'ı gereği gibi hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet eyleyüp küffâr-ı hâksârdan ve korsan ve sâ'ir harâmî levend kayıklarından kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve re'âyâ vü berâyâya ve sâ'ir müsâfirîn-i bahra bi-inâyeti'llâhi te'âlâ zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetinde dakΩka fevt itmeyüp, gaflet ile bir cânibe ve yâhûd vâridîn-i bihâra küffâr-ı hâksârdan ve yâhûd sâ'ir korsan harâmî levend tâ'ifesinden zarar irişdürmekden ziyâde hazer idüp tamâm basîret üzre olasın.

135

Mısır Kapudanı Şücâ Bey'e: Rodos ve civarının gereği gibi muhafazası için Kapudan Piyale Paşa ile birleşmesi hakkında.

Bu üç hükmün birer sûretleri dahı yazılıp Kurd Kethudâ'ya çavuş-başı ile teslîm olup deryâdan gönderilmiştir.

Fî yevm-i mezbûr sene 966

Yazıldı.

Âdemi Husrev'e virildi.

Fî 15 Şevvâl sene 966

Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e hüküm ki:

Rodos begine, yanında olan gemiler ile kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* yanına varmak emr olunup Rodos'un muhâfazası sana fermân olunmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp Rodos'a varup müşârün-ileyhe mülâkΩ olasın ki ol varup müşârün-ileyh kapudanuma mülâkΩ olup emr üzre sen Rodos'ı ve ol cevânibi gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp küffâr-ı hâksârdan ve sâ'ir korsan harâmî levend kayıklarından kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve sâ'ir müsâfirîn-i bihâra zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin. Ammâ te'hîr itmeyüp Rodos'a varasın ki, sen varmayınca ol çıkmayup (boşluk) te'hîr idüp avk itmekden hazer idesin ve Mısır beglerbegisine îsâl için sana bir hükm-i şerîf gönderilmiştir. Anı dahı ulaştırırsın.

136

Antalya kadısına: Mısır Kapudanı Şücâ Bey nezdine gidecek adamının gecikmeden ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Antâliyye kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Mısır Kapudanı Şücâ' dâme izzuhû'nun âdemi Husrev müşârün-ileyhe irsâl olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müşârün-ileyhe isâl eylesesin.

137

Yanbolu kadısına: Zağra Eskisi kadısının, suçluları Prizrin beyine bildirmemesi sebebinin tahkikine dair.

Yazıldı.

Begün âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 18 Şevvâl sene 966

ahvâlin i'lâm eylemediğinden gayrı gönderilen hüküm-i şerîfün kendüye vâsıl olduğın dahı bildürmemiş diyü arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Yanbolu kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Pirzrin Begi olup muhâfazaya ta'yîn olınan Hızır, mektûb gönderüp Zağra-eskisi kazâsında birkaç âdemler katl olunup ba'zı fesâd olup hıfz-ı memleket için virilen hüküm-i şerîfi kâdiya gönderildükde iltifât eylemeyüp: "*Ben bu ahvâlî Âstâne-i sa'âdet'e arz eyledüm*" diyü cevâb virüp kâdılığında vâkı' olan fesâdâtun

Vusûl buldukda göresin, kazıyye arz eylediği gibi midür, kâdılığında fesâd ü şenâ'at ider kimesne var mıdur; gönderilen hüküm-i şerîfe adem-i iltifâtı vâkı' midür, taht-ı kazâsında vâkı' olan ehl-i fesâd ü şenâ'at mûmâ-ileyhe i'lâm eylemediğünün aslı nedür? Tamâm ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

138

Kudüs-i Şerîf ve Trablus kadılarına: Kudüs-i Şerîf'te imâret-i âmire mütevellisi Bayram'ın ve vakıf kiracısının zimmetleri hakkında şeriate göre muamele ifasına dair.

Yazıldı.

Şâm çavuşlarından Ali Çavuş'a virildi.

Fî 16 Şevvâl [sene 966]

iki flori ve on sekiz pâre kalup ve kendüye üç kıst şartıyla bin yigirmi altuna bey' olınan câmûs bahâsından bir kıstı ki, üç yüz kırk altun olur, üzerine lâzım olmuş iken vormeyüp gaybet idüp ve Trablus'da vâkı' olan hânları Ali nâm bir müflise keffilsüz icâreye virüp şimdilerün mezbûr müste'cirün zimmetinde iki bin beş yüz altun kesri olup virmeğe kâdir değildir diyü arz itmeğin **buyurdum ki:**

Kuds-i Şerîf ve Trablus kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Kuds-i Şerîf Mütevellîsi olan Turgud mektûb gönderüp İmâret-i Âmire Mütevellîsi Bayrâm'un emr-i şerîf üzre muhâsebesi görölüp teftîş oldukda zevâ'id-i evkâfdan beş bin beş yüz doksan üç altun ve yigirmi beş buçuk pâre makbûzâtı bulunup ve sene 963'de hâsıl olup muvâza'a tarîkıyle bey' eylediği zeyt bahâsından yüz altmış altun ve dokuz altun dahı vakf kurâda ekdürüp kısmın virdüğü buğday bahâsından zâhir olup ve bi'l-cümle zimmetinde beş bin yedi yüz altmış (boşluk) altun zâhir olup, beş bin üç yüz yigirmi altunı kabz olup Haleb hazînesine teslîm olup temessük dahı alınmıştır ve hâliyâ mezbûr Bayrâm'un zimmetinde zevâ'id-den dört yüz kırk

Hüküm-i şerîfüm vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup göresin; kazıyye arz olunduğu gibi olup mezbûr Bayrâm'un zimmetinde zâhir olan mâl-ı vakf ki eger zevâ'id-i evkâfdandır ve eger zikr olınan zeyt ve buğday bahâsındandır ve bey' olınan câmûs kıstıdur ve eger zikr olınan hânları icâreye alan mezkûr Ali'nün kesri iltizâmındandır ki bi-hasebi's-Şer' sâbit ü zâhir ola, ol bâbda şol ki muktezâ-yı Şer'-i kavîmdür, amel eyleyüp^{ix}...

139

Cezayır beylerbeyine: Mesina'da toplanan İspanya donanmasının Fransa'dan gelecek donanmayı beklediklerine dair verilen haber üzerine, Rodos sâbık Kapudanı Ali ile Kapudan Kurdoğlu Ahmed'in ve İstanbul'dan da bazı gemilerin gönderildiğine ve sahillerin muhafazasına dair.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi.

Fî 15 Şevvâl sene 966

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, gönüllü re'îslerden Karaca Ali nâm re'îs bir yarar dil getirüp küffâr-ı hâksârın ahvâlinden sü'âl itdüğünde İspanya[-i] makhûrun seksen iki pâre kadirgasiyle on pâre kalitası Mesina'da mevcûd olup ve kırk pâre gemi dahı Françe'den gelmesi mukarrerdür, ana te'hîr iderler. Bu cümle gemiler, Mesina'da olan beglerbegi başbuğ ta'yîn olunup ve buna bâ'is olan dört Arab şeyhleridir; ikisi Cerbe'den ve ikisi Trablus'dandır; Turgud Beg'ün üzerine varmak mukarrerdür diyü cevâb virdüğün ve sen dahı asker tedârük itmek üzere olup ve tekrâr dil almak için âdem gönderüp sen Magrib câniblerine teveccüh itdüğün bildürmemişsin. Ammâ bu husûsun def' u ref'ine sen ne vechile tedârük itmek üzere olduğun bildürmemişsin.

İmdi, arz itdüğün üzere sâbıkâ Rodos Kapudanı olan Ali ve hâliyâ kapudan olan Kurd-oğlu Ahmed, mu'accelen gemileri ile varup sana mülâkΩ olmak için ve Rodos Boğazı'n Mısr kapudanı hıfz itmek için ulak ile ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ve Südde-i sa'âdet'ümden dahı ba'zı gemiler tedarük ü ihzâr olup mu'accelen sana gönderilmek üzere olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda senün dahı fikr ü firâsetün ve tedârükün ne vechile olduğun ve sâ'ir a'dânun vâkıf olduğun ahbârın ve fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidlerin yazup bildüresin. Dâ'imâ gaflet üzere olmayup hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ donanma-i hümayûna ve kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya küffâr-ı hâksârdan zarar u gezend irişdürmeyüp tamâm basîret ü intibâh üzere olup ve ne haber alup ve ne vechile tedârük üzere olduğun yazup bildüresin. Şöyle ki, arz itdüğün üzere Trablus'a yapışmalı olurlarsa ol bâbda dahı senün tedârükün ne tarîkla olur, anı dahı bildüresin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 16 Şevvâl sene 966 [22.07.1559]

140

Ferhad Paşa'ya: Rodos'a gidecek Kocaeli Beyi Ali Beyin gemilerine mülâki olmak üzere beş para kadirga hazırlanıp sevk olunması ve Karadenizden gelen kadirganın Trabzon ve diğer yalıları yoklamak üzere tekrar Karadenize gönderilmesi hakkında.

Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Sancağı Begi olup hâliyâ Koca-ili Begi olan Ali'nün kendü kadirga ve kalitasıyla ve beş pâre kadirga dahı ihzâr olup cümle yedi pâre gemi ile gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Emr olınan beş pâre kadirganun eger kürekcisidür ve eger cengcisidür ve sâ'ir

levâzım ü mühimmâtı her neyse tedarük idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyle ihzâr eyleyüp hiç bir mâddede kusur u noksanların kodurmayup müşârün-ileyhün öteden getirdüğü bir kadirga ve bir kalita ile ki cümle yedi pâre olur, müşârün-ileyh ile emrüm üzere irsâl eylesin ki, varup mülâkΩ olup hıdmetde bulına ve Karadeniz'den gelen kadirgayı dahı bu gice girü ol cevânibe irsâl idesin ki, Trabzon ve

Karadeniz yalıların varup yoklayup onat vechile yalılarda olan kādîlara ve sâ'ir il-erine gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleye ki yalıları ve limanları ve gemi yanaşmaya kâbil olan mevâzı'ı gicelerde ve gündüzlerde gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp aslâ yalılarda ve limanlarda gemi kısmından nesne kodurmayup, bir vechile hıfz ideler ki, gaflet ile gelüp ol

cevânibden bir tarafa firâr itmek ihtimâli olmaya. Bu husûs mühimdür; te'hîr itmeyüp bu gice girü irsâl idesin. Ve kapudana gönderilecek gemileri dahı mu'accelen levâzımların ihzâr idüp in-şâ'allâh üç dört güne dek irsâl idesin; te'hîr olunmaya ve ne vechile tedârük itdüğün bildüresin.

141

Şam beylerbeyine: Şam Çavuşları Kethudâsı Çadırcı oğlu Mehmed'in babasını öldürtmesinden dolayı sorguya çekilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 18 Şevvâl sene 966

Kādî-asker arz idüp örf buyurıldı diyü arz ola. İrsâl olmuştur.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Şâm çavuşları kethudâlığı virilen Çadırcı Hacı-oğlu Mehmed nâm kimesne Şâm'a gelüp hıdmetkârlarına: "*Babamı katl idün, sizi âzâd ideyin*" diyü tahrîk idüp, kendü cem'iyete gelüp mezkûr Çadırcı Hacı'yı şehir içinde bağçesinde ahşâma karîb zamânda âbdest alurken dört-beş nefer kimesne iki hıdmetkârları ve ba'zı mezkûr Mehmed'ün re'âyâsı, üzerine girüp urup yıkup sonra bir ip ile boğup taşra

çıkarken şehir kādîsı ile sübaşısı muhâfaza için gezerken bir eli kanlu kimesneye râst gelüp sü'âl itdüklerinde bilâ-cebr: "*Çadırcı Hacı'yı oğlunun tahrîki ile katl eyledük*" [diyü] ikrâr ü i'tirâf idüp mahkemede sicillâta kayd idüp ve firâr iden yoldaşları dahı ele getirilüp anlar dahı ikrâr idüp mezkûr Mehmed, Şâm kal'asında habs olındukda niçe Müslimânlar gelüp, babasıyla adâveti var idüğün şehâdet eylediler diyü arz eylemişsin. İmdi, mezbûra örf olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûra örf-i ma'rûf idüp, kazıyye neye müncer olursa arz idesin. Ammâ katl olunup telef-i nefsdan ziyâde hazer idesin, örf-i ma'rûf ile örf idesin.

142

Bursa kadısına: Ordu-yı hümayûn için toplanan koyunlar ile kasap Murat'ın gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bursa kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr ile cem' olunan dört bin re's koyun ordu-yı hümayûnum için irsâl olmasın ve mezbûr kassâblardan Murâd nâm

kassâb dahı bile gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşları oğlanlarından Mehmed vardukda, ta'yîn olunan koyunu ve mezbûr kassâbı teslîm idüp irsâl idesin.

143

Zaim Edel Toyca'ya: Vulçitrın Beyi ile Akıncı Beyi Süleyman Bey'in, Akkirman taraflarındaki hizmetlerine iltihak eylemesi hakkında.

Yazıldı.

Kendüye virildi.

Fî 18 Şevvâl sene 966

Ze'âmet tasarruf iden Edel (?) Toyca'ya hüküm ki:

Hâliyâ Vulçitrın Sancağı begi ile Akıncı Begi Süleymân dâme izzuhû'ya cümle akıncı

tâ'ifesiyle Akkerman câniblerinde hıdmet emr olunup senün dahı varup müşârün-ileyh yanında hıdmetde olman emr idüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp varup yarar yiğitler ile müşârün-ileyhün yanında vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulnasın.

[Yev]mü's-sebt fî 18 Şevvâl sene 966

144

Ardahan Bey'i Sinan Bey'e: Şehzade Bâyezîd'in İran tarafına firarı ihtimaline binaen İran Şahı Tahmasb'a yazılan nâme-i hümayûnu kendisinin götürmesine dair.

Pâye-i serîr-i a'lâya gönderilüp, okunup hatt-ı şerîf mücebince tashîh olunup, yazılup Paşa hazretlerine virildi.

Fî 20 Şevvâl sene 966

Ardahan Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd firâr idüp öte cânibe varmak ihtimâli olmağın ol bâbda vâlâ-cenâb-ı devlet-nisâb-ı sa'âdet-intisâb-ı siyâdet-iktisâb el-mahfûf bi-sunûfi letâ'ifi avâtûfi'l-Meliki'l-Îlâh mu'izzu's-saltana Tahmasb Şâh'a nâme-i hümayûnum yazılup anun gibi varup ilticâ iderse mâ-beynde olan müvâlât muktezâsınca girü bu cânibe gönderilmek i'lâm olunmuşdur. Eyle olsa anların ahvâl ü etvârların senün ma'lûmun olmağın, nâme-i hümayûnumu sen alup gitmen emr idüp **buyurdum ki:**

În-şâ'allâhü'l-e'azz alınup teslîm itdüğünde cenâb-ı celâlet-me'âbum tarafından dahı ağızdan takrîr idesin ki, müşârün-ileyhün ele getirilmesiyçün külliyyen Rûm-ili askeri ve ba'zı kapum halkı ve ba'zı yeniçeri kullarum ile vezîrüm Mehmed Paşa ve ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakāhu* ile dahı umûmen Anadolu ve Karaman ve Rûm ve Dulkâdirli askeri beglerbegleri akabinde ılgar ile serhadde

karîb oldukların bildürüp anun gibi mezbûr oğlum varup vilâyetlerine dâhil olursa eger mâ-beynimüzde olan sulh u salâhun istihkâmı murâdlariyse mu'âhede-i şerîfüm üzre ele getirüp dahı bu cânibe gönderüp teslîm ideler. Ammâ şöyle ki, varmalu olursa ele getirüp atebe-i ulyâ-menziletüme irsâl ideler. Mâ-beynde olan binâ'-i sulh u salâh, mü'ekked ü müşeyyed olup, mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir vaz' olmaya, berü cânibden dahı olmak ihtimâli yokdur. Şöyle ki: Vilâyetlerine dâhil ola, akabinde varan asâkir-i fevz-me'âsire ve müşârün-ileyh oğluma gereği gibi tenbîh ü te'kîd olmuşdur. Mâdâmki nâme-i hümayûnumun cevâbı gelüp vâsıl olmaya, memleketlerine dâhil olmayup re'âyâ vü berâyâyâ dahl ü tecâvüz itmeyüp, serhadd-i Memâlik-i mahrûse'mde bir münâsib olan mahalde nâme-i hümayûn-ı behcet-makrûnumun cevâbına tevakkuf ideler. Ana göre sen dahı iki-üç menzili bir eyleyüp isti'câl üzre anlara ulaşasın. Kış mevsimi gelmedin sahîh haber alup gelesin.

Bir sûreti dahı yazılup Paşa hazretlerine virildi. Fî 7 Zîka'de sene 966.

[Yev]mü'l-ahad fî 19 Şevvâl sene 966 [25.07.1559]

145

Kral Ferenduş'a nâme-i şerîf: Kendisi ile yapılan ahidnâmenin gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Dîvân-ı Hümayûn'da okunup makbûl olmuşdur.

Murâd ile ilçie gönderi[ldi].

Fî 11 Zî'l-ka'de sene 966

Ahd-nâme kîsesine konıldı.

Ferenduş Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem atebe-i ulyâ-menziletimüzde olan ilçinüz mâ-beynimüzde olan barışıklık ahvâlin size bildürdükde, ol bâbda ahd-nâme-i sadâkat-mashûbunuz vârid olup ba'zı husûslar şart u beyân olup ana göre te'kid-i mebânî-i ittihâd için Dergâh-ı sa'âdet-medârîmuzdan ahd-nâme-i hümayûnumuz virilmek murâd olmuş, her ne ki tahrîr olmuşsa alâ vechi't-tafsîl pây-e serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u takrîr olup ilm-i şerîf-i hıdîvânem muhît u şâmil olmuşdur. İstid'ânuz üzre atebe-i gerdûn-iktidârımız tarafından dahı ahd-nâme-i muhâlasat-meşhûn yazılıp müşârün-ileyh ilçinüze size irsâl için teslim oldukda ahd-

nâme-i hümayûnumuzda tahrîr olunan ba'zı merâma sizün cânibinüzden vârid olan ahd-nâmede mukayyed değildir. Ana mugâyir olıcak ben cevâba kâdir olmazam dimeğin ahd-nâme-i şerîfimüz ile bu nâme-i hümayûnum irsâl olındı. Gerekdür ki, ahd-nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda, mazmûn-ı sa'âdet-mektûbı ile amel olunup hilâfına cevâz gösterilmeyüp eger cenâb-ı Hilâfet-me'âbımız ile müvâlât ü musâfât üzre olmakdan mahzûr isenüz, dâ'imâ şart-ı ahd ü emân mer'î tutulmakda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getirüp ta'yîn olunan virgünüz dahı irsâl olına ki re'âyâ vü berâyânuz dâ'imâ âsûde olup huzûr-ı hâl ve ferâg-ı bâl ile kâr ü kisblerine meşgûl olalar.

146

Kral oğluna ve Kraliçeye: Solnok civarında yapıldığından şikâyet ettikleri yağmalama ve esir alma halleri hakkında Tameşvar Beyi Kasım Paşa'ya teftiş yaptırılmakta olduğundan ve taraflarından da adam gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Yazılıp pây-e serîr-i a'lâya gönderilüp makbûl olmuşdur.

Hızır Çavuş ile gönderildi.

Fi 28 Şevvâl sene 966

Kral-oğlı'na ve Kraliçe'ye hükm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâmuza âdeminüz vârid olup bi'l-fi'l Solnok Begi olan Mahmûd *dâme izzuhû* ma'rifeti ile Solnok'da Ca'fer Aga nâm kimesne Yuvan nâm karyenüz ve etrâfında dahı ba'zı karyeleriniz urup re'âyâyı esîr ve espâb ü emvâllerin gâret itdüklerin bildürmüşsin. İmdi, bu bâbda teftiş olup anun gibi eger re'âyânuzdan ve sâ'ir espâb ü emvâlden nesne gâret ve esîr ol[ın]mışsa her kim itmişse zuhûra getirüp dahı esîr olunanları itlâk idüp ve alınan emvâl ü espâb dahı ashâbına redd olunup bu makøle fesâd idenleri her kim ise Südde-i

sa'âdet'üme arz itmek için Tımsıvar Beglerbegisi Kâsım *dâme ikbalühû*'ya hükm-i hümayûnumuz irsâl olmuşdur ki, gerekdür ki siz dahı müşârün-ileyhe yarar âdemleriniz gönderüp bu husûs mahallinde emrüm üzre görölüp hak zâhir olup bu fesâdı idenler kim idüğün bilüp arz itdükde bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola ve ne mikdâr esîr alınmış ise itlâk olunup ve gâret olunan espâb ü emvâllerin ashâbına bî-kusûr teslim ide ve sınır ta'yîn olınmak husûsı için Segedin Begi Dervîş *dâme izzuhû* ile sâbıkâ Tımsıvar Defterdârı olan Durmuş *zîde mecduhû* ta'yîn olup irsâl olınmak üzredür. Mezbûrlar vardukda, siz dahı bir vechile tedârük idesiz ki bu def'a hakk üzre görölüp fasl olup iki cânibün dahı re'âyâsı istirahat üzre olup a'dâ tarafından dahı ol mahalde varanlara zarar u gezend irişmeye. Hüsn-i tedârük idüp gaflet itmeyesin.

147

Kral oğlu ile Kraliçeye: Kral Ferenduş'un kralın üzerlerine asker göndermek üzere bulunduğu dair kral oğlu ile kraliçenin mektuplarına karşı ahidnâme ahkâmı dairesinde hareket olunması ve teyakkuz üzere bulunulması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı yazılup, içerüye gönderilüp makbûl olmışdur.

Bu dahı Hızır Çavuş ile gönderildi.

Fi 28 Şevvâl sene 966

Kral-oğlı'na ve Kraliçe'ye hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâmuza mektûbunuz vârid olup Ferenduş Kral üzerünüze asker göndermek üzere olup ve kendüye virilen ahd-nâme-i hümayûnumuzda siz bile eğlenüp şart olmamış ola ve ne denli merâmınız var ise ana virilmiş ola. Ungurus atlıları ve niçe tüfenglü gönderüp serhadlerinüzde olan kimesneleri dahı igvâ itmek üzere oldukların bildürmişsin. Eyle olsa baban Yanoş Kral, kadîmden Âstâne-i devlet-âşyân'ımuza sadâkat ü ihlâs ile niçe zamân hıdmet idüp niçe inâyetlerüme mazhar vâkı' olup sonra senün dahı hakkında envâ'-ı şefekat ü merhamet-i husrevânem zuhûra gelüp baban ocağın sana inâyet idüp siz dahı yarar kullarum ve vilâyet ü memleketün sâ'ir Memâlik-i mahrûse'm gibi olup ve müşârün-ileyhe dahı yazılan ahd-nâme-i şerîfümde min-ba'd senün bi'l-fi'l taht-ı tasarrufunda olan eger vilâyet-i Erdel'dür ve eger gayrıdur, ol cânibden taht-ı yedünde olan yirlere kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve sâ'ir re'âyâyâ dahl ü ta'arruz

olmamak şart olmışdur. Gerekdür ki siz dahı bu bâbda dâ'imâ basîret üzre mücidd ü merdâne olup, mâdâmki mu'âhede-i şerîfûme mugâyir anlar tarafından sizün tasarrufunuzda olan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ ve kılâ'a dahl ü tecâvüz olunmaya. Siz dahı Südde-i sa'âdet-merâmımuza olan sadâkat ü ihlâsınız muktezâsınca dostluk şerâ'itin dâ'imâ mer'î tutup anların memleket ü vilâyetlerine ve re'âyâlarına ve sâ'ir kılâ' u bikâ'larına sizün cânibinizden dahı ahde mugâyir kimesneyi dahl ü tecâvüz itdürmeyüp bu bâbda Budun ve Tımuşvar beglerbegilerine mü'ekked ahkâm-ı şerife yazılup cümle beglerbegilerine müte'allık olan asker halkı ile hâzır olup sizün cânibinizde nâzır olup anun gibi lâzım geldükde mu'âvenet idesiz diyü emrüm olmışdur. Siz dahı a'dâdan dahı gaflet câ'iz değildür; her zamânda teyakkuz u intibâh üzere olup ahvâl ü etvârların ve fikr ü firâsetlerin tettebbu' u tecessüsden hâlî olmayup ana göre tedârüklerin görüp emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'ıyyet ve zabt u rabt-ı vilâyet bâbında envâ'-ı ikdâm eyleyüp vâkıf olduğun ahhâr-ı sahîhâyı Südde-i sa'âdet-penâh'uma i'lâmdan hâlî olmayasın.

148

Solnok Beyi Mahmud Bey'e: Eğri Kalesi keferesinin yaptıkları hırsızlık ve çapulculuk üzerine gönderilen adamların, aldıkları esir ve davarları geri vermeleri ve ahde göre hareket olunması hakkında.

Yazıldı.

Solnok Begi Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Eğri nâm harbî kal'a keferesi gelüp senün ve ba'zı kimesnelerün akça ve espâbların ve davarların gâret idüp gitdüklerinde akablerince âdem gönderilüp kendülere irişemeyüp kal'a-i mezbûre altında bir mikdâr kefereye râst gelüp on dört nefer kâfir, bir mikdâr davarları alınıp bi'l-fi'l keferе habs olunup davarları hıfz olduğun bildürmüşsin. Ol bâbda ahde mugâyir alınan davar ve espâb ve esîrleri bî-kusûr sana gönderüp teslim itdükden sonra bu cânibden alınan keferе davarları bî-kusûr virile diyü Ferenduş Kral'a nâme-i

hümâyûnum yazılup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp ulaşıdurup dahı berü cânibden alınan eger esîr ve sâ'ir akça ve espâbdur, bî-kusûr taleb idesin. Şöyle ki, gönderüp teslim ideler, sen dahı alınan âdemlerin ve espâbların ve davarların bî-kusûr ol cânibe teslim eyleyüp mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir vaz' sâdır olmaya, berü cânibden dahı hilâfına cevâz göstermeyesin. Ammâ şöyle ki, anlar harâmî ve haydukların zabt itmeyeler, Memâlik-i mahrûse'ye dâ'im zarar ideler; ehl-i fesâda mecâl vermeyüp ele getirüp muhkem haklarından gelesin.

149

Haydar Paşa'ya: Dubrovnikli tüccarların para meselesi için bulunması lâzım gelen bazı kimselerin gecikmeden buldurulup gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Dubrovnikli kâfirlere virildi.

Fî 21 Şevvâl sene 966

Bir sûreti dahı yazılıp kendülere virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Dubrovniklünün bâzer-gânlarının akçası husûsı için emr ile irsâl olınan Mahmûd Emîn'ün hıdmetkârlarından Hüseyin ve Husrev ve Cündî ve Pervâne nâm kulı ki, seniün kethudân Ayas'a bey' itmiş ve anlardan gayrı Nikola ve Küre nâm zimmîler ki, mezkûr Küre gümrük kâtibi imiş; mezkûrların huzûrî lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp mezbûr Pervâne'yi kethudâna buldurup ve sâ'irlerin dahı yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına her kandeysse buldurup dahı yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ gönderdiğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, menâzil ü merâhilde onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup mezkûrları her ne tarîkla mümkün ü mutasavver ise ele getirüp göndermen bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ihmâl eylemeyesin.

150

Karahisâr-ı Sâhip yayaları beyine: Cürm ü cinayet ve arusâne resmlerini vermeyen yayabaşların adet ve isimlerinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kara-hisâr-ı Sâhib yayaları begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kara-hisâr-ı Sâhib piyâdelerinin siyâseti bâbında kânûn-nâme-i hümayûn sadaka olına ve ba'zı piyâdeden ehl-i berât ve sipâhî ve sipâhî-zâde ve yaya-başı olup bi'l-cümle livâ'-i mezbûrun yaya-başları ve yayadan ehl-i berât olan piyâdelerün cürm ü

cinâyeti ve resm-i arûsâneleri taleb olındukda: "Ehl-i berât olduk" diyü cürm ü cinâyet ve resm-i arûsânelerini vermeyüp inâd itdüklerin arz eylemişsin. Ammâ mezkûrlar ne mikdârdur ve kimlerdür bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, o maköle olan kimesneleri isimleri ve resimleri ve ocaklarıyla mufassal bildüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 20 Şevvâl sene 966 [26.07.1559]

151

Yenişehir ve Gölpazarı kadılarına: Bilecik demir madenindeki taşçıların ve yayabaşların halleri hakkında Cârullah Çavuş ile Bilecik sâbık kadısının arzlarının tedkik edilerek bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi.

Fî 10 Zi'l-ka'de sene 966

Yenişehir ve Göl-bâzâr kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Cârullâh Çavuş mektûb gönderüp Bilecik ma'deni'nde demür top hıdmetine Bilecik Kādîsı olan Ahmed ihmâl idüp ve yaya-başlara yaya ihrâcına mâni' olur diyü arz eyledükde kâdî azl olunmuş idi. Hâliyâ müşârtün-ileyh kâdî dahı Südde-i sa'âdet'üme arz gönderüp ma'den-i mezkûrda işleyen

taşcılar tâ'ifesi ba'zı karyeler halkının ekinlerine konup davarların salup zarar u ziyân idüp Cârullâh Çavuş'a men'i için mektûb gönderdikde aslâ iltifât eylemedi diyü i'lâm eylemeğin hakΩkat-i hâl ma'lûm olmak için ikisinin dahı arzlarının sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Çavuş vardukda, te'hîr itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdisenün üzerine varup arzlar

sûretinde mastûr olan ahvâlî tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' kâdî-i mezkûrun ma'den-i mezkûr hıdmetinde ihmâli olduğı sahîh midür ve taşcılar ba'zı karye halkının ekinlerine zarar eyledükleri vâkı' mıdır? Hak taleb iden kimesne varsa anı dahı görüp hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ eylemeyüp kangısının arz itdüğü sahîh ise hak kangı cânibün ise vukø'ı üzre yazup arz eylesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 21 Şevvâl sene 966 [27.07.1559]

152

Hatvan sâbık Beyi Mehmed Bey'e: Hazinesini yağma edenlerle onlara tâbi olanlar hakkında gereğini yapmasına dair.

Yazıldı.

Kâdî-asker arz idüp arzının üzerinde kendü hattı olup buyurulmuşdur.

Sâbıkâ Hatvan Begi olan Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp hazînedârun beş nefer kimesne ile hazîneni yağmâ idüp altundan ve akçadan ve sâ'ir espâbdan alup kaçup yârendesi ardlarından birkaç âdem gönderüp

yetişdiklerinde bunlardan dahı mezbûrlara beş neferi tâbi' olup bile gidüp ba'dehû Mûsâ Paşa-oğlu Süleymân atlanup ardlarından yetüp sekiz neferin ele getirüp mezbûrlara kendün anda siyâset eylemeğe hükm-i şerîfüm taleb eyledüğüün ecilden siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

153

Sinan Bey'e: Şehzade Bâyezîd'in Amasya'da kalan eşya ve emvâlinin zaptolunması ve kendi yanında iken yaralanan Mahmud Ağa'nın gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr] sene 966

Sinân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ firâr iden oğlum Bâyezîd'ün mahrûse-i Amâsiyye'de kalan ehl-i iyâl ve sâ'ir espâbın görmek için ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* seni ta'yîn itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, anda varup

gördükde ehl-i iyâlinde ve eger sâ'ir espâb ü emvâlinden her ne mikdâr nesne bulunup zabt idersen mufassal u meşrûh defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapıcı-başısı olup müşârün-ileyhün yanında olan Mahmûd Aga makeddemâ mecrûh olmağın bi'l-fi'l Amâsiyye'de kalduğı istimâ' olunur, anı dahı her ne tarıkla olursa tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp der-zencir idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Şöyle ki, mezbûr Mahmûd yolda fevt olursa başın kesdürüp gönderesin.

154

Haleb beylerbeyine: Ulak ile gönderilen Ahmed Çavuş'un hasta ise kalede hapsedilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bekkî Çavuş'a virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 966

Vardukda, mezkûr bi'l-fi'l anda ise te'hîr itmeyüp Haleb kal'ası'nda habs idüp arz idesin. Onat vechile tettebbu' idüp bulup habs idüp ifşâ olmakdan hazer idesin.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ulak ile ol cânibe irsâl olunan Ahmed Çavuş'un anda marîz olup kalduğun bildürmüş idün. **Buyurdum ki:**

155

Ereğli kadısına: Gecikmeden İstanbul'a gelmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Ereğli kâdısına hüküm ki:

Bir husûs için senün Südde-i sa'âdet'ümde huzûrun lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp mu'accelen gelüp atebe-i ulyâma mülâkΩ olasin.

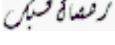
156

Mısır beylerbeyine: Kudüs ve Şam taraflarından meta' getiren tüccarların yüklerinin önceden olduğu gibi Vekâletüssabun adlı hana konulup, gümrüklerinin orada alınması hakkında.

Yazıldı.
Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 3 Muharrem sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup: “Kuds ve Şâm taraflarından metâ' ve sâbûn getüren bâzergânlar yüklerin Mısır'un içinde Vekâletü's-sâbûn nâm hâna alınıp gümrükleri Vekâletü's-sâbûn'dan alınurdu. Kable'l-feth [ve] ba'de'l-feth gümrük ol Vekâletü's-sâbûn'dan alınıp mâ-tekaddemden bâzergânlar ol Vekâletü's-sâbûn'a konarlardı. İskender Paşa zamânında gümrük mültezimi olan Yahûdî, bid'at ihdâs idüp gelen bâzergânların yüklerin

Mısır'dan taşra bir nâm yirde gücle kondurup gümrüğü anda alur oldu. Rencberlere gâyetle zulm ü zarar olur. Zira ki, evvelki

Vekâletü's-sâbûn Mısır'un içinde emn ü emân üzre korkusuz yirde idi. Şimdi hem taşrada korkulu yirde olup hem rencberlerün mâlî zâyî' olur, havf u hatardan hâlî değıldür ve hem taşrada konukları takdîrce tekrâr kirâya davar tutup yüklerin kirâyile Mısır'un içine iletmeğe tekrâr harc lâzım olur, her vechile rencberlere zulm ü hayfdur. Mâ-tekaddemden olgelmiş değıldür. Bu zulümlerün ref' u men' olmasına ümîzdür ki, hükm-i şerîf sadaka buyrıla ki mâ-tekaddemden Mısır'a varan gelen atdan ve katırdan tamgâm (?) alınmaz idi. Şimdi zulm ile alur oldılar, hayfdur” diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kadîmden oligelene mugâyir bid'at ihd âs olunmışsa olıgeldüğü üzre amel idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fi 22 Şevvâl sene 966 [28.07.1559]

157

Hatvan sâbık Beyi Mehmed Bey'e ve Kandıra kadısına: Kandıra'da dere geçitlerinde işlerken paralanmış gemiler hakkında malûmat verilmesi ve fesat çıkaran eşkiyanın haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Sâbıkâ Hatvan Begi olan Mehmed Beg'e ve Kandırı kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'âllâ'ma mektûb gönderüp emr-i şerîf mücebince Sabancı kazâsında Ağaç-köprü'de bekleyüp ve ba'zı geçidler olup ol diyârın kavmine tenbîh itdüğün ve Kandırı kâdîlığında **فارتد** demekle meşhûr geçidlerde akça alup âdem geçirürler, ol gemiler pârelenüp ve ol vilâyetün re'âyâsı bize mu'âvenet ideler. Ve ba'zı sühteler var, ev basup âdem katl idüp fesâddan hâlî olmazlar ve tenhâ yirlerde Müslimânlar avârız salup dâ'imâ bu asl fi'ller iderler ve bu diyârda kapu halkından ve yeniçeriden ve yeniçerilerden olan

kimesneler bize mu'âvenet itmekde emr-i şerîfüm virilmesin bildürmişsin. Ammâ zikr olunan mahalde olan gemiler vakf mıdır, mülk midür, ne makøle gemilerdür, bildürmemişsin.

Buyurdum ki:

Vardukda, ol gemiler ne makøle gemilerdür, vakf mıdır, mülk midür, nicedür? Yazup bildürüp ve andan gayrı zikr olunan sühteleri ve sâ'ir anun gibi ehl-i fesâd olanları her ne tarîkla olursa ele getirüp fesâd ü şenâ'atlerin Şer'ile ve töhmet-i sâbıkası olanları kânûn ile kâdî ma'rifeti ile fesâd ü şenâ'ati sâbit olanların Şer'ile haklarından gelüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Mezkûr ehl[-i fesâd] ele getürmekde anda olan yeniçeri ve bölük-halkı kullarum dahı sana gereği gibi mu'âvenet ideler.

[Yev]mü'l-cum'a fi 23 Şevvâl sene 966 [29.07.1559]

158

Harirdevin Beyi Süleyman Bey'e: Lacan Beyi Ahmed Bey talep ettiği zaman yardım için aşiretin beylerinden Murad Bey'in gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hân Ahmed Beg'ün âdemi Ahmed'e virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr]

Harîr-i Divîn Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Lacan Begi Hân Ahmed mektûb gönderüp kendüye ba'zı hıdmet düşüp mu'âvenet için aşîret beglerinden talep itdükde virilmek

hususıyçün hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh ba'zı husûs için mu'âvenet taleb idüp sana âdem gönderdükde aşîretün

beglerinden **موراد** Begi Murâd dâme izzuhû'ı irsâl idesin ki varup mu'âvenet eyle[ye].

159

Niğde kadısına: Karaman oğlu İbrahim Bey'in Niğde'ye getirdiği suyun yollarının ne kadar masrafa tamir edileceğinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Niğde kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karaman-oğlu İbrâhîm Beg, nefsi-i Niğde'ye kifâyet mikdârı su getirüp ol zamândan berü ahâlî-i şehir intifâ' iderler iken hâliyâ cârî vü nâzil olduğu yirleri bi'l-küllîyye harâb olup intifâ'dan kaldığı ve ahâlî-i şehir gelüp: "*Mâ'-ı mezbûrun mecrâsın ihyâ vü ta'mîr*

itmeğe kâdir kimesnemüz yokdur; bi'l-küllîyye kat' olacak olursa ahvâlimüz mükedder olur" didüklerin arz eylemişsin. Ammâ tahmîn olunup ne mikdâr harc kifâyet itdüğün bildürmemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresin; ehl-i vukûf kimesneler ile üzerine varup tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp ne mikdâr harc kifâyet eyledüğün yazup arz eylesin.

160

Samsun sâbık Kadısı Gülâbî'nin teftîşi için Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Ali'nin görevlendirildiğine dair hüküm.

Yazıldı.

Samsun'a varınca yol üzre vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Sâbıkâ Samsun kâdisı olan Gülâbî azl olunup teftîşiyçün Dergâh-ı mu'allâ'm

çavuşlarından Ali ta'yîn olunup irsâl olmuştur. Söyle ki, mezbûra yolda râst gelüp alup gitmek istedikde inâd iderse kayd ü bend idüp alup gidüp emr üzre teftîş eyleye.

161

Şam beylerbeyine: Beylere ve Arab şeyhlerine gönderilen fermanların gerekli olanlara verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Celâyir-oğlu Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem beglerbegiliğine müte'allık olan begler kullaruma ve sâ'ir şüyûh-ı A'râba îsâl için irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe emrüm üzre îsâl olunup ammâ ba'zı mukaddemlere yazılmış. Mezbûrların bu

hareket olmazdan mukaddem devlete itâ'atleri olmayup şimdiki hâlde hod fırka fırka olup birbiri ile fesâd itmek üzre oldukların bildürmüşsin. İmdi, buyurdum ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân [Bâlî Çavuş] *zîde kadruhû* vardukda, irsâl olunan ahkâm-ı şerîfemün virilmesi münâsib olanların virüp münâsib olmayanların alıkoyasın. Bu bâbda vech gördüğün üzre amel idesin.

162

Kavala kapudanına: Küffâra deryada mahsul verilmemesi hususundaki emre muhalif olarak mahsul taşıyan gemi görüldüğünde İstanbul'a gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 966

Kavala kapudanına hüküm ki:

Bundan akdem küffâr-ı hâksâra ve deryâya tereke virilmeye diyü envâ'-ı tenbîh ve yasak

olunup deryâ kenârında olan kâdîlara müte'addid ahkâm-ı şerîfe gönderilüp her vechile men' u def' olunmuşdı. Eyle olsa ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı mukayyed olup dâ'imâ anun gibi emr-i hümayûnuma mugâyir deryâ yüzinde tereke ile gemi bulursan mecâl

virneyüp girift idüp Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Sonra emrüm ne vechile olursa amel idüp bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup emre mugâyir eger yalılarda ve eger deryâda küffâr-ı hâksâra ve deryâya tereke virilmekten ziyâde hazer idesin.

163

Humus kadısına: Humus'da yapılmakta olan han hakkındaki şikâyetlere dair.

Yazıldı.
Celâyir-oğlu Bâlf Çavuş'a virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 966

Hıms kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Hıms'da binâ olunan hânda ba'zı bid'at ihdâs olunup ol ecilden re'âyâya te'addî vardır diyü Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl

sunılup vukø'ı ve adem-i vukø'ı ve aslı ma'lûm olmak için arz-ı hâlün sûreti aslından ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan ahvâli ma'lûm idinüp dahı aslı nedür? Arz olunduğı gibi midür, nicedür? Vukø'ı üzre mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

164

Şam beylerbeyine: Haleb'de defterdar yanında hizmet için istenilen yeniçeriler hakkında.

Yazıldı.
Bâlf Çavuş'a virildi.
Fî 24 Şevvâl sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm vârid olup mahrûse-i Haleb'de defterdâr yanında hıdmet için yüz nefer yeniçeri irsâl olınmak emr olunup hâliyâ hıdmet çok olup âdeme müzâyaka olup yeniçeri gönderilmeğe mecâl olmaduğın bildürmüşsin. İmdi, bundan akdem Südde-i sa'âdet'ümden yüz nefer yeniçeri yazılup bu dalgalık ber-araf olunca Haleb'de

müşârün-ileyh yanında olup andan sonra varup senün yanında hıdmetde olmak emr olunup irsâl olmuştur. Çünkü senün yanında hıdmet-i lâzıme olıcak anda olan yeniçeriye lâzım olan hıdmetlerde istihdâm eyleyüp, Haleb'e yeniçeri göndermeyesin. Kadımdan müşârün-ileyh yanında hıdmete ta'yîn olunan yeniçeriler ile Südde-i sa'âdet'ümden irsâl olunan yüz nefer, bir mikdâr zamân Haleb'de hıdmet idüp ba'dehû anda varalar. Anda olan yeniçerileri mümkün olduğu mikdâr lâzım ü mühimm olan hıdmetlerde istihdâm eylesin.

165

Haleb defterdarına: Haleb'in muhafazasında bulundurulmak üzere Şam'dan gönderilen yeniçerilerin, dalgalığın bertarafından sonra geri gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp Haleb hıfzı için Şâm'dan yüz nefer yeniçeri gelmek emr olunup ve Südde-i sa'âdet'ümden dahı yüz nefer yazılup anlarda

irsâl olunur, yanında hıdmetde olalar diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Şâm beglerbegisi mektûb gönderüp yeniçeriye müzâyaka olup irsâl olunmağa mecâl olmaduğın bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, kadîmden senün yanında hıdmet içün ta'yîn olınan Şâm yeniçerileri ve hâliyâ

Südde-i sa'âdet'ümden irsâl olınan yüz nefer yeniçeriler ile dalgahık ber-taraf olunca hisâr ve hazîneyi gereği gibi hıfz idüp ber-taraf oldukda zıkr olınan yüz neferi dahı müşârün-ileyhe gönderesin ki varup hıdmetde olalar. Bu bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür.

[Yev]mü's-sebt fî 24 Şevvâl sene 966 [30.07.1559]

166

Haleb defterdarına: Şam sipahilerinden Barak oğlu Süleyman ile kardeşinin üzerinde olan devlet malının alınması ve adam katletmiş ise şeriata göre lâzım gelenin yapılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Şâm beglerbegisi mektûb gönderüp Şâm sipâhîlerinden Barak-oğlı Süleymân ve karındaşının üzerinde mâl-ı mîrî olduğın ve bundan gayrı mezkûr ba'zı kurâ halkın nâ-hak yire katl idüp fesâd ü şenâ'atinün nihâyeti olmaduğın Karalar kâdîsı i'lâm itdükde bildürmeğın, bu bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp mezkûrî ve karındaşın ele getürüp habs idüp dahı üzerlerinde ne mikdâr mâl-ı mîrî varsa espâb ü emlâkinden bey'

itdürüp alup, kifâyet itmezse kefillerinden cem' itdükden sonra âdem katl itdüğü Şer'ile sâbit olursa Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın ve ne mikdâr deyni olup, ne mikdârı tahsîl olduğın ve bâkΩ ne kalduğın yazup bildüresin diyü emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda göresin; mezkûr bi'l-fi'l emîn ü mültezim midür ve ne maköle iş tutmuşdur ve bâkΩsi olduğı takdirce ne mikdâr olup ve ne yirden bâkΩ kalmışdur? Tahsili mümkün midür ve kefilleri var mıdur? Mufasssal yazup bildüresin.

167

Pojega Beyi Velî Bey'e ve Pojega kadısına: Pojega sancağında fitne ve fesat çıkaran reâyânın oradan alâkalarının kesilerek miktarlarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 25 Şevvâl [sene 966]

Pojega Begi Velî Beg'e ve [Pojega] kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp, livâ'-i mezbûreye tâbi' olan kurâ re'âyâsından ba'zı zimmîler ve mürtedler, Sigetvar kal'ası'na varup hayduk olup, küffâr hayduklarına kulaguz olup her gâh hayduk tâ'ifesiyle Memâlik-i mahrûse'nün mazarratına hurûc itdüklerine

evlerine gelüp avretlerine ve oğlanlarına ve akribâlarına bulaşup azıklanup re'âyâ vü berâyâyâ ve erbâb-ı sebîle avretler ve oğlanları söziyle mazarrat irişdürüp itdükleri fesâd cümle anların söziyle olup mücib-i ibret içün esîr ve siyâset olunmayalar, fitne vü fesâd ziyâde olmak mukarrerdür diyü a'yân-ı vilâyet şevvâ itdüklerin bildürmüşsin. İmdi, anun gibi ol vechile fitne vü fesâd idenlerin ol yirden alâkaları kat' olunması[n] emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mezbûrlarun ol yirden alâkaların kat' idüp Hersek ve yâhûd vilâyetlerine sürgün itdürüp ve ne mikdâr hâne olup, ne kadar kimesne sürgün itdür[dü]ğünüz ve

ne mahalle gönderdüğünüz defter idüp yazup bildüresin. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan ve ehl-i fesâd himâyet olmakdan hazer idesin.

168

Bayramlu kadısına: Bayramlu'da Memi adlı birisinin evine zarar vermek üzere giren sabıkalının küreğe konmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Memi'ye virildi.

Fi 25 Şevvâl [sene 966]

Kādî-asker Efendi arz idüp emrün üzerine işâret itmek buyurıldı.

Bayrâmlu kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazândan Hacı nâm kimesne Memi nâm kimesnenün gice ile fi'l-i

kabîh kasdına evine duhûl idüp bundan esbak dahı niçe def'a bu maköle fi'li sicill olunduğın bildürmüşsin. İmdi mezkûr, küreğe gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzerine mezkûrı Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğe koşıla ve hâliyâ mezbûrdan sâbık olan sicillerinün sûretin dahı ihrâc idüp bile gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fi 25 Şevvâl sene 966 [31.07.1559]

169

Van beylerbeyine: Rum beylerbeyisinin yanına gitmek istemeyen Âdilcevaz Beyi Haydar Bey'in çerileri hakkında tahkikat icra edilerek neticenin bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Van kâdîsı kapucı-başısı Hüseyin'e virildi.

Fi 25 Şevvâl sene 966

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Âdilcevâz'da nevbetci olan yeniçeri kullarumdan elli neferi Rûm beglerbegisi yanına irsâl olmak için Diyârbekr beglerbegisine hüküm-i şerîfüm gönderilüp ol dahı hüküm-i şerîfümün sûretin sana irsâl idüp sen dahı sûret-i hüküm-i hümayûnı Âdilcevâz Begi Haydar dâme izzuhû'ya irsâl idüp: "Emr üzre yaya-başıları olan Kâsım Sübaşı'yı da'vet idüp yeniçeri ta'yîn idün" didükde: "Agadan müstakıl tezkire olmadın gitmezüz" diyü ta'allül itdüklerin ve müşârün-ileyh yaya-başı dahı mektûb gönderüp müşârün-ileyh Haydar dâme izzuhû'dan şekvâ itmeğin hak kangı cânibdedür,

ma'lûm olmak için mektûblarınun sûretleri aslından aynı ile ihrâc olunup size gönderildi.

Buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp eger gemi iledür ve eger karadandır, bi'z-zât Âdilcevâz'a varup dahı toprak kâdîsı ile bir yire cem' olup gönderilen mektûblarun mefhûmın tamâm ma'lûm idinüp dahı ol zamânda ol mahalde hâzır olan kimesneden ve sâ'ir bî-garaz ve ehl-i vukûfdan arzlarda mastûr olan husûsları onat vechile hakk üzre görüp hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakikat-i hâle vâkıf olup yanınızda ne vechile zâhîr olursa hiç bir mâddesin ketm itmeyüp her ne vechile vâkıf olmışsa ve hak kangı cânibdeyse, vukû'ı ve hakikat-i üzere mufassal yazup arz idesin.

170

Budin beylerbeyine: Esir düşen Veli Subaşının kurtulması için bir kâfir verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Dergâh-ı mu'allâ kapucularından Hasan'a virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem küffâr-ı hâksâra giriftâr olan
Dergâh-ı mu'allâ'm yaya-başlarından Velî
Sübaşı'yı halâs için mukaddemâ beglerbegi

olup, fevt olan Tuygun Beg'e bir kâfir irsâl
olmuş idi. Müşârün-ileyh fevt olmağla ol kâfir
anda habs olunup te'hîr olunmuş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp
emr-i sâbık üzere zikr olunan kâfiri virüp dahı
mez-kûr Velî Sübaşı[yı] halâs idesin.

171

Pazarcık kadısına: Bilecik madenini ref' ettirmek için yolsuzluk yapan Veli Mahmud ile Memi Fakih hakkında tahkikat yapmasına dair.

Yazıldı.

Cârullâh Çavuş'un [âdemi] Ahmed Fakih'e
virildi.
Bu husûsı dahı ol arz itmîşdür.
Fî 25 Şevvâl [sene 966]

Bâzârcık kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Deli Mahmûd ve Memi Fakih ve
ba'zı kimesneler Bilecik ma'denini ref'

itdirmek isteyüp şirret ü şakâvet eyledükleri arz
olınmağın **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arz olunduğı gibi
mez-bûrlarun ol vechile şirret ü şakâvete
mübâşeretleri var mıdır, nicedür, ne makûle
kimesnelerdür? Ahvâllerin ma'lûm itdürüp
vukû'ı üzere bildüresin.

172

Alacahisar beyine ve Bane kadısına: Dağılmış olan Kekenc karyesi keferesinin buldurulup yerlerine iskân edilmesi ve evvelden beri yaptıkları gibi iki adet ulak beygiri beslemeleri hakkında.

Yazıldı.

Alaca-hisâr begine ve Bane kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Bane kazâsına
tâbi' Polvan nâhiyesinde Popošta nâm karye
keferesi gelüp sâkin olduğumuz karye-i

mez-bûre ve nâm karyeler İstanbul'dan
Budun'a giden tarîk-ı âmm üzere kasaba-i Niş ile
Perakin'de mâ-beynde vâkı' olup merhûm
Sultân Mehmed zamânında zikr olunan karyeler
avâırız-ı dîvâniyyeden ve tekâlîf-i örfiyyeden ve
yeniçeri-oğlanından mu'âf olmaları şartıyla iki
re's olan ulak bârgîrlerin besleyüp gelen
ulaklara ulak bârgîrlerin virüp ol târîhden ilâ-

yevminâ hâzâ ol hıdmet üzere iken Popošta nâm
karyenün ahâlîsi tâ'ûndan kırılıp ve ba'zısı

girîhte olup ve bize yamak olan
keferesinün on altı hânesi nâ-ma'lûm yirlere
firâr idüp yirinde üç hânesi kalduğın
bildürdüklerin arz eylemişsin. Eyle olsa
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan karyenün,
kadîmî yirlü olup perâkende olan keferesin her
kande ise buldurup getürdüp girü yirlerinde
temekkün itdürüp kadîmden idegeldükleri
hıdemât-ı levâzimesin şerâ'it-ı mez-bûre üzere
itdürüp bir ferde ta'allül ü bahâne itdürmeyesin.

173

Erdel'e kadar olan yol üzerinde olan yerlerin kadularına: Memleketlerine dönecek olan kral oğlu ve kraliçenin adamlarına müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Dragoman Ferhâd'a virildi.

Fî 27 Şevvâl sene 966

Vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Kral-oğlu, Kraliçe'nün Südde-i sa'âdet'üme gelen on iki nefer âdemleri girü ol cânibe gönderilmeğin yolda ve izde kimesne

dahl itmemek bâbında hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa kendülerine ve espâblarına hilâf-ı Şer' u kânûn kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyüp emîn ü sâlim ulaşıdurasız ve Memâlik-i mahrûse'mden hârice at gitmek memnû'dur. Bindükleri yarar at olmayup bârgîrler ola, ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr iş olmakdan hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 27 Şevvâl sene 966 [02.08.1559]

174

Van beylerbeyine: Tahrir olunan mahallere ait defterlerin taalluk ettikleri mahallere gönderilmesi ve gereğince hareket olunması hakkında.

Yazıldı.

Kapucı-başı Hüseyin'e virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr]

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Van'da tahrîr olunan Van ve Bitlis ve Âdilcevâz ve Erciş ve Bargiri sancaklarının mufassal ve icmâlleri ve zikr olunan sancaklarda olan havâss-ı hümayûnumun dahı müstakıl defteri ve Erzurum

beglerbegiliğine tâbi' olan Hınıs sancağının dahı defteri müstakıl bir kîseye mühürlenüp sana gönderildi. Beglerbegiliğine müte'allık olan defterleri alup hıfz idüp min-ba'd anunla amel eyleyüp ve havâss-ı hümayûnûm defterin Diyârbekr defterdâr[1] irsâl eyleyüp ve Hınıs sancağı defterlerin dahı Erzurum beglerbegisine irsâl eyleyüp ulaşıdurasın. Defterler sana teslim olduğın yazup bildüresin.

175

Erzurum beylerbeyine: Hınıs livasının yeni tahrir defterinin gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i Hınıs müceddeden tahrîr olunup defterleri Südde-i sa'âdet'ümden mühürlenüp sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vâsıl oldukda alup hıfz idüp min-ba'd anunla amel idesin.

176

Diyarbakir defterdarına: Tahrir olunan Van vilâyeti defterlerinin gönderildiğine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Van müceddeden tahrîr olunup
anda olan havâss-ı hümayûnumun defterlerin
mühürlenüp irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazîne de hıfz idüp dahi
min-ba'd anunla amel idesin.

177

Hamideli beyine: Eğirdir Kalesi'nde mahpus olan kapıcı Mirza oğlu Yusuf'un kefaletle salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kağıd, emîne gitmişdür.

Hamîd-ili begine hüküm ki:

Bundan akdem Rodos'a gönderilmek emr
olınan Kapıcı Mîrzâ-oğlu Yûsuf'un, henüz irsâl
olınmayup Eğirdir kal'asında habs olduğu arz

olunup ve mukaddemâ teftîş idüp hak da'vâ ider
kimesneler yokdur diyü senün arzun bulunmağın
mezkûrun ıtlâk olmasın emr idüp **buyurdum**
ki:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrı
yarar kefillere virüp habsden ıtlâk idesin.

178

Budin beylerbeyine: Erdel'in ahidnâmeye dahil olmamasından dolayı Kral Ferenduş'un asker topladığını Erdel Kralı İstefan'ın bildirmesi üzerine ahde dahil olan bir vilâyetin korunmasına gayret olunması hakkında.

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîfler yazılup nişânlanup pâye-i
serîr-i a'lâya gönderilüp, "eyüdüür gönderilsün"
diyü buyırılmağın Uncı-oğlu Hızır Çavuş ile
müşârün-ileyhimâya îsâl için Semendire
muhâfazasında olan Hüseyin Beg'e gönderildi.
Mühürlü kîse ile.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral, Südde-i
sa'âdet'üme mektûb gönderüp Ferenduş Kral
Südde-i sa'âdet'ümle olan dostlukda sizün
memleketinüz bile dâhil değildir diyü haylî
asker cem' idüp serhadlerinde olan ba'zı
yirlerine dahl itmek üzre olduğın bildürmüş.
İmdi, müşârün-ileyh[e] virilen ahd-nâme-i
hümâyûnumda Kral-oğl'nun bi'l-fi'l taht-ı
tasarrufında olan eger vilâyet-i Erdel'dür, eger

gayrıdur, dahl ü ta'arruz olmamak bile şart
olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ hâzır ve
ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi ahd-nâme-i
hümâyûnuma mugâyir müşârün-ileyh tarafından
vilâyet-i Erdel'e ve bi'l-fi'l müşârün-ileyh
Kral'un taht-ı tasarrufında olan kılâ' u bikâ' ve
nevâhî vü kurâsına Ferenduş Kral tarafından
dahl ü tecâvüz olunursa müşârün-ileyh Kral-oğl
ile müşâvere eyleyüp ahde mugâyir vaz'
idenlerün mazarrat ü ifsâdın def' u ref' itmek
bâbında vech ü münâsib olduğu üzre amel idüp
vilâyet-i Erdel'e ve sâ'ir tasarruflarında olan
yirlerine zarar u gezend irişdürmeyesin. Ve sen
dahi ol cânibün ahvâl [ü] etvârın tettebbu'
eyleyüp arz olunduğı gibi hareketleri var mıdur,
nicedür? Ma'lûm idinüp bî-hûde yire asker
taşırtmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı sahiha[yı]
yazup bildüresin.

-178/a-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti dahi Tımışvar beglerbegisine.

179

Aynı iş hakkında Boğdan voyvodasına hüküm.

Yazıldı.

Eflâk voyvodasının âdemine virildi.

Fî 27 Şevvâl sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Erdel Kralı İstefan Kral Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Ferenduş Kral ahd-nâme-i hümayûna mugâyir memleketlerine dahl etmek üzere asker tedârük idüp gönderdiğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca hâzır ve ol cânibe nâzır olup eger

Erdel ahvâlin ve eger Ferenduş cânibi etvârın tettebbu' u teccessüs idüp arz olduğu gibi midür, nicedür? Gelen asker ne makøle askerdür? Vâkı' ise her ne yüzden münâsib ise mazarratların def' u ref' itmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyüp anlardan vilâyet-i Erdel'e zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin ve ahvâllerin ne vechile ma'lûmun olursa mufassal yazup bildüresin.

180

Yine aynı mesele hakkında Eflâk voyvodasına hüküm.

Yazıldı.

Mektûb getüren âdemine virildi.

Fî 27 Şevvâl sene 966

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel Kralı'nun sana âdemleri gelüp Dergâh-ı mu'allâ'ya irşâl itdüğün ve andan gayrı âdemün dahı her ne takdîr itdiyse ma'lûm oldu. İmdi, müşârün-ileyh Kral dahı atebe-i ulyâma mektûb gönderüp Ferenduş Kral Âstâne-i sa'âdet'ümle itdüğü barışıklıkda vilâyet-i Erdel anlamamışdır diyü memleketlerine küllî asker cem' idüp gönderüp serhadlerinde ba'zı yirlerine dahl olunup ekser âdemlerin igvâ etmek üzere olduğun bildürmüş. İmdi, bundan akdem sen mezkûrların vilâyetlerine ba'zı Nemçe askeri gelüp duhûl etmek üzredür diyü bildürmüş idün. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâsun

muktezâsınca Eflâk askeri ile hâzır u müheyyâ olup ol cevânibün ve Ferenduş taraflarının ahvâl ü etvârın tettebbu' u teccessüs eyleyüp dahı müşârün-ileyh arz itdüğü üzere memleketlerine asker gelüp dahl ü ta'arruzları var mıdır, yoksa sâbıkâ sen arz itdüğün üzere midür, nicedür? Tamâm ma'lûm idüp dahı Südde-i sa'âdet'üme bildüresin. Şöyle ki, arz itdikleri üzere vilâyet-i Erdel'e ve sâ'ir Kral-oğlı'nun tasarruflarında olan memleketlerine ahd-nâme-i hümayûnuma mugâyir dahl ü ta'arruz ideler her ne tarıkla münâsib ise te'hîr itmeyüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' itmek bâbında dakΩka fevt itmeyüp vilâyet-i Erdel'e anlardan zarar u gezend irişdürmeyesin. Bu bâbda Boğdan voyvodasına dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür, îsâl idesin. Eger vilâyet-i Erdel'ün ve eger Ferenduş tarafının ahvâli ne yüzden idüğün ma'lûm idüp dahı ne vechile tedârük itdüğün mu'accelen bildüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 28 Şevvâl sene 966 [03.08.1559]

181

Tameşvar beylerbeyine: Solnok'da Cafer Ağa tarafından bazı Erdel köylerinden alınan eşya ve emvalin ve yaptığı zararların tedkiki için kral tarafından gelecek adam ile beraber çalışılmasına dair.

Yazıldı.
Hızır Çavuş'a virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Tımişvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp sâbıkâ Solnok Begi olan Mahmûd *dâme izzuhû* ma'rifeti ile Solnok'dan Ca'fer Aga nâm kimesne Yuvan nâm karyelerin ve etrâfında ba'zı karyelerin urup espâb ü emvâllerin gâret ve ehl [ü] iyâllerin esîr itdüklerin ve bundan gayrı dahı mukaddemâ niçe def'a karyeleri urulup âdemleri esîr olup emvâl [ü] espâbları gâret olunduğın bildürüp şimdye değin vâkı' olan ziyânların görilmesin arz itmeğın müşârün-ileyhe âhar sancak virilüp kendüden ve gayrıdan taleb itdükleri ziyânları eger zıkr olınan Yuvan nâm karyeden ve eger mukaddemâ vâkı' olan bu husûsı teftîş itmek içün seni ta'yîn eyleyüp ol bâbda müşârün-ileyh Kral'a hükmi- hümayûnum gönderilüp yarar âdemin göndermek emr alınmışdır. **Buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anlar ile haberleşüp dahı âdemleri geldükde, eger hâliyâ vâkı' olan ziyânlarıdır ve eger sâbıkâ vâkı' olan ziyânlarıdır, eger müşârün-ileyh Mahmûd'dan eger sâ'irden her kimden taleb iderlerse, bu husûsı onat vechile hakk üzerine Şer'ile toprak kâdîsı ma'rifetiyle teftîş eyleyüp göresin; arz itdükleri üzre zıkr olınan karyeleri ve sâ'ir karyeleri urulup espâb ü emvâlleri gâret ve ehl [ü] iyâlleri esîr olmuş ise ne mikdâr âdemleri esîr olup ve ne mikdâr espâbları alınmış ise ba'de's-sübût girü ashâbına redd eyleyüp bu fesâdları idenleri her kim ise habs idüp arz idesin; ne mikdâr esîrleri ve espâbları alınıp ashâbına redd olunursa ve kimlerde bulunursa mufassal defter idüp arz idesin. Alınan esîrlerden ve espâplarından zâhir olanları girü bî-kusûr alıviresin ve teftîş ber-araf olmadın müşârün-ileyh Mahmûd dahı bir cânibe hareket eylemeye ve üzerine kimesne zâhir olursa anı dahı arz idesin.

182

Pojega Beyi olup Semendire'nin muhafazasında bulunan Hüseyin Bey'e: Gönderilen fermanların yerlerine ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 966

Pojega Begi olup Semendire muhafazasında olan Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun ve Tımişvar begler-begilerine îsâl içün mühürlü kîse ile Dergâh-ı mu'allâ'm

çavuşlarından Hızır ile ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup sana teslîm itdükde zıkr olınan hükümleri te'hîr itmeyüp yarar âdemler ile her birine ulaştırup varup vâsıl olduğın yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 29 Şevvâl sene 966 [04.08.1559]

183

Mahmud Çavuşa: Ordu-yı hümayûn için yazılan koyunlar hakkında emrin beklenilmesine dair.

Yazıldı.

Dergâh-ı mu'allâ çavuşı oğlanlarından Ali'ye virildi.

Fî 29 Şevvâl sene 966

Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr ile ordu-yı
hümâyûnum için iki binden ziyâde koyun

yazıldığı bildirilmişsin. İmdi, zikr olunan koyun
ne mikdâr ise ashâbının üzerlerinde dursun,
sonra emr-i şerîfüm ne vechile olursa anunla
amel olma.

184

Sultanönü sancağı yayaları beyine: Bilecik kazasından hizmete gelmeyen yayaların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren âdemi Süleymân'a virildi.

Fî 29 Şevvâl sene 966

Sultân-öni sancağı yayaları-beyine hüküm ki:

Cârullâh Çavuş ile mektûb gönderüp livâ'-i
mezkûr piyâdelerinden Bilecik kazâsından ba'zı
piyâdeler: "Ortakcılaruz" diyü yayalık
hıdmetlerine gelmeyüp inâd itdikleri defe'âtle
arz olunup hıdmete getüresin diyü müte'addid
vârid olan evâmîr-i şerîfeye hâliyâ Bilecik'den
ma'zûl olan kâdî itâ'at itmeyüp nevbetlü

yayaları hıdmete virmedüğü arz olındukda kâdî
ma'zûl olup yayalar hıdmetlerine gelmişler iken
mezkûr kâdî zikr olunan nevbetlü yayalara âdem
gönderüp: "Ben sizi piyâdelikden halâs ideyin,
ta'cilen İstanbul'a gelesin", diyü idlâl itmeğin
piyâdeler hıdmetlerin bıragup gıtdiler diyü
bildürmüşsin. İmdi, ol makøle hıdmete gelmeyen
piyâdeler Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin
emr idüp **buyurdrum ki:**

(Boşluk) Varıcak, anun gibi hıdmete
gelmeyüp inâd idenleri emr-i şerîfüm
mücebince Südde-i sa'âdet'üme irsâl idesin.

185

Akyazı kadısına: Akyazı reâyâsına zorla odun çektirilmekde olduğuna dair vâki şikâyetin tahkiki hakkında.

Yazıldı.

Şikâyete gelen Emirze ve Şâh-kulı[ya] virildi.

Fî selh-i Şevvâl sene 966

Akyazı kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda olan re'âyâ tâ'ifesi Dergâh-ı
mu'allâ'ma âdem gönderüp şöyle arz eylediler
ki öküzleri ve arabaları yoğ iken İznikmid
iskelesi'ne cebr ile bunlara odun çekdürüp zulm
ü hayf iderler imiş. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda göresin; kazıyye arz
olunduğı gibi olup bunlara odun salınmış mıdır
ve ne mikdâr odundur, mîrî için midür, gayrı
mıdır? Ve mîrî için olduğı takdîrce kadîmü'l-
eyyâmdan ne vechile oligelmişdür? Hakkı
olmayanlara dahı salınıgelmiş midür? Yohsa
hemân çifti ve arabası olanlara mı
salınıgelmişdür? Kadîmden oligelene mugâyir
bunlara te'addî var mıdır, nicedür? Mufasssal
yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 2 Zi'l-ka'de sene 966 [06.08.1559]

186

Anadolu beylerbeyine: Şehzade Sultan Selim'in hükmü ile tevcih edilen terakkî ve tumarların tezkiyelerinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakāhu* tarafından vârid olan hüküm mücebince tevcîh idüp tezkire virdüğün terakkî ve timarların tezkireleri müşârün-ileyhden gelen hüküm ile bile gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârün-ileyhden gelen hüküm ile tevcîh itdüğün terakkî ve mahlûl timarların tezkirelerin vârid olan hüküm ile bile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp hükümlerin sen sûretlerin alıkoyasın.

187

İznikmid kadısına: İstabl-ı Âmire için İznikmid'e sürülüp gelen arpanın satılması hakkında.

Yazıldı.

İznikmid kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem emr ile İstabl-ı Âmire'm için İznikmid'e sürülüp gelen arpaya ihtiyâc olmayup bey' olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, getüren eger sâhiblerinden, eger vekîllerinden, mani'

olmayup icâzet viresiz ki, her kime dilerlerise bey' ideler. İcâzet bahânesiyle ger senün cânibünden eger süren kullarum tarafından kimesneden bir akça ve bir habbe aldurmayup re'âyâyâ tazyîk itdürmeyesin. Sonra kimesneden nesne alındığı istimâ' olına, azl ile komayup mu'âteb olursun.

[Yev]mü'l-ahad fî 3 Zi'l-ka'de sene 966 [07.08.1559]

188

Rumeli kadılarına: Sipahi zümresinden Mehmed'e Koyun Emaneti tevcih edildiğinden, sâbık Koyun Emîni Kara Sinan'daki nişanlı celeb defterlerinin alınup Mehmed'e verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Emîne teslim olındı.

Fî yevm-i mezbûr.

Rûm-ili kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ sipâhî-oğlanları zümresinden Mehmed'e koyun emâneti tevcih olunmağın sâbıkā koyun emîni Kara Sinân'da olan nişanlı

celeb defterleri alınup müşârün-ileyh[e] teslim olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf ile vardukda, her kangınuzun taht-ı hükûmetinde zikr olunan celeb defterleri bulunursa alup müşârün-ileyh[e] teslim eylesin.

189

Şam beylerbeyine: Hacıları götürmek için deveçiler arasındaki rekâbetten dolayı hacıların ve yolcuların emniyet ve selâmetinin sağlanması hakkında icap edenin yapılmasına dair.

Yazıldı.

Kethudâsı Hüseyin'e virildi.

Fî 5 Zi'l-ka'de sene 966

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûbun gönderüp hacc-ı şerîf için Nasrullâh, haylî devesini hâzır

idüp ve Na'im dahı evvel-bahârda Havran nâhiyesinden gelüp: *"Bu sene hacı ben getüreyim"* diyü ikdâm itdükde, kânûn üzre çadırın ve levâzım-ı sâ'iresin virüp bir ay mikdârı zahîresin alup üzerinde olan kabâ'il-i Urbân-ı Bagdâd Arabı ve gayrı külliyyen dağılıp yalnız kaldukda Nasrullâh'dan havf idüp: *"Kudretüm yokdur"* diyü çekilüp berriyyeye gidüp yine Nasrullâh kullarına ısmarlanduğın duyıcak: *"Âdem gönderiüp Nasrullâh gitsün, ben getüreyim"* didükde: *"Beher senede bu hîleden hâlî değilsün, ze'âmetiün alınmaz ve surren kesilmez; kendü hâlünde ol"* diyü cevâb virilüp Nasrullâh müheyyâ olup hıdmet üzre olup ammâ ba'zı kabîle gelüp hac

yolında konduğı haberi alındukda mahûf tarîk olmağın sâbıkda gelen beglerbegiler[e] elli neferden ziyâde sipâhî gönderilüp beş senedür ki yüz sipâhîye indürilüp bu sene A'râb-ı bed-fi'âlden havf olmağın elli nefer sipâhî ziyâde gönderilmek münâsib görilmeğın tedârükleri görilmek için Haleb defterdârına mektûbun gönderdiğün bildürmişsin. İmdi, huccâc-ı zevîl-ibtihâcun ve sâ'ir ebnâ'-i sebîlün emn ü emân ve refâhiyyet-i itmi'nân üzre olmaları bâbında evlâ vü enfa' ne ise anunla amel idesin. Huccâca, A'râb-ı bed-fi'âlden ve gayrıdan zarar irişdürmemek bâbında mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

190

Şam beylerbeyine: Haleb defterdarı ile Şam nâzırının yanındaki yeniçerilerin birer sene nöbetle istihdam edilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderiüp Şâm yeniçerileri ve yaya-başları gelüp bundan akdem Haleb defterdârı ve Şâm nâzırını yanlarında hıdmet iden yeniçeri tâ'ifesi üç ayda bir tebdîl olup nevbet tarîkıyle hıdmet olunurken şimdiki hâlde tebdîl olunmayup üçer dörder yıl hıdmet idüp eğer muhâfaza-i memleketdür ve eğer hıdmet-i hümayûndur, hâlî olunmayup envâ'-ı zahmet çeküp anlar

huzûrdadır diyü altışar ay hıdmet idelüm didüklerin arz itmeğın, mezkûrlar yılda bir kerre tebdîl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, ba'de'l-yevm Şâm yeniçerilerinden eğer Haleb defterdârı yanında ve eğer Şâm nâzırını yanında hâl-i hıdmetinde olan yeniçerileri yılda [bir] tebdîl eyleyüp istihdâm itdüresin. Ammâ şunlar ki, hâl-i hıdmetine gâyet lâzım olup eğer defterdârdur ve eğer nâzırdur, taleb ideler, tebdîl câ'iz değildir. Bu bâbda defterdâra dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür.

191

Aynı iş hakkında Arabistan defterdarına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahı.

Arabistân defterdârına hüküm ki:

Şâm beglerbegisi Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderiüp Şâm yeniçerileri ve yaya-başları gelüp, bundan akdem Haleb defterdârı ve Şâm nâzırını yanlarında hıdmet iden yeniçeri tâ'ifesi üç ayda bir tebdîl olup nevbet tarîkıyle hıdmet olunur iken şimdiki hâlde tebdîl olunmayup üçer dörder yıl hıdmet idüp eğer

muhâfaza-i memleketdür ve eğer hıdmet-i hümayûndur, hâlî olunmayup envâ'-ı zahmet çeküp anlar huzûrdadır diyü altışar ay hıdmet idelüm didüklerin arz itmeğın, yılda bir kerre tebdîl idüp ammâ hâl-i hıdmetde ehemmi olanları tebdîl itmeyesin diyü müşârün-ileyh[e] hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zıkr olunan yeniçerileri emrüm mücebince tebdîl itdükde hâl-i hıdmetine istihdâm eyleyüp ammâ şunlar ki, mâl-ı mîrî hıdmetine mühimm olup tebdîl olmağla mâla zarar lâzım gelse anun gibileri kemâ-kân istihdâm eylesesin.

192

Malkara kadısına: Malkara'da fesatlıklar yapan eşkiânın silah zoruyla ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kādî âdemine virildi.

Fî 4 Zi'l-ka'de sene 966

Bu da içerü gönderilmişdür.

Migalkara kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp yetmiş-seksen mikdârı sûhte cem' olup fesâd üzre olmağın senün dahı kasabada yolın basup üç neferi ele gelüp haklarından geldüğün ve bâkΩleri Koğrı ve İpsala câniblerine firâr idüp ammâ girü cem'iyetleri olup avdet iderlerse şehir halkı emr-i şerîf olmadın mukâbele etmekden havf itdüklerin bildürmüşsin. İmdi, bu bâbda varup irişüp ehl-i fesâd ele getürmek için sâbıkâ Prizrin Begi olan hâliyâ ol cevânibde hırâsetde olan Hızır dâme izzuhû'ya hükmi-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, sen dahı hâzır olup anun gibi zikr olınan ehl-i fesâd girü avdet idüp fesâd itmek istediklerinde eger kasaba halkıdır ve eger sâ'ir il-eridür, cem' idüp dahı ehl-i fesâdı ele getirüp Şer' u kânûn ile haklarından gelmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Şöyle ki, zikr olınan ehl-i fesâd ele gelmeli olduklarında, ceng ü cidâle mübâşeret idesin. Hîn-i cengde anlardan katl olınanlar kâtillerden sü'âl olmaz. Ana göre halka tenbîh idüp dahı ele getürenleri bâbında sa'y ü ikdâm eylesin. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olmaya. Fesâd için âlât-ı harb ile cem' olanlardan ele gelenlerin haklarından gelesin.

193

Prizren sâbık Beyi Hızır Bey'e: Malkara kazasında evler basıp suç işleyenlerin ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş'a bile mübâşir kayd olunup ol alup gitdi. Bu hükümler yazılıp pâye-i serîfe gönderilüp "eyüdü, gönderilsün" diyü hatt-ı şerîf gelüp alup gitdi, bile mübâşir olsun diyü buyurıldı.

Fî 4 Zi'l-ka'de sene 966

Sâbıkâ Prizrin Begi olan Hızır Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Migalkara kâdisı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kasaba-i mezbûre halkı gelüp: "Sûhte tâ'ifesi yetmiş ve seksen nefer olup âlet-i harb ile gezüp ev basup oğlan çekmek kasdına gündüzün bağlarda yatup bağlarımızı ve bostânlarımızı harâb idüp ve imâret huddâmı dahı gelüp on-on beş nefer sûhte on beş günden ziyâdedür ki her gün âlet-i harb ile imârete gelüp kendü hisselerin aldudkan sonra şu mikdâr yoldaşımız vardır diyü fukarânun yemeğinden haylî yemek alup

söylemeğe havf iderüz; küllî cem'iyetleri vardır" diyü haber virdüklerin ve kendü dahı mesâlih-i Müslimîn için at ile bir yire giderken, kasaba içre âlet-i harb ile niçesi karşı gelüp ok atup kılıç çeküp ceng-i azîm idüp Müslimânlar irişüp üç ele gelüp, gayrılarına ibret için hakkından gelüp bâkΩsi Koğrı-dağı'na ve İpsala câniblerine firâr idüp girü cem'iyet-i ittîfâk üzre oldukların bildürmeğın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr itmeyüp bi'z-zât mahall-i mezbûra varup dahı zikr olınan ehl-i fesâdı sa'y ü ikdâm eyleyüp eger senün yanında olanlar iledür, eger il-eri sürmek ile her ne tarıkla olursa ele getirüp Şer' u kânûn ile haklarından gelmek bâbında dakΩka fevt itmeyüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki varup irişmeyesin, bir fesâd ideler, senden bilinür. Ana göre mukayyed olasın ve fesâd için âlet-i harb ile bulunup ele gelenlerin haklarından gelesin.

194

Şam beylerbeyine: Kerek Kalesi dizdarını emr-i şerif hükmüyle katleden Kerek ve Şevbek sancağı Beyi Said tarafından daha başka kimselerin öldürülüp öldürülmediğinin bildirilmesi ve orada oturmaları caiz olmayan hisar erlerinin ref' edilmesi hakkında.

Bu dahi.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzre Kerek ve Şevbek Sancağı Begi Sa'id dâme izzuhû Kerek kal'ası dizdârını katl idüp: "Nâ-hak yire ulûfemüz kesüp âdemlerine virdi" diyü şikâyet eylediler. Sebeb ne olmuşdur, göresin diyü emrüm olmağın müşârün-ileyh Sa'id dâme izzuhû bundan akdem mektûb gönderüp kal'a-i mezbûre dizdârı olan Beşâret, âsî Arab'dan kız alup yedi-sekiz nefer hisâr-erenleri ile müttefik olup begler âdemlerine hisâr-erleri koşlup bir hıdmete gönderildükde: "Begler âdemlerin Arab'a virürler, kendü sağ gelürler" diyü defe'âtle i'lâm eyleyüp ve bundan evvel bunların ahvâllerin beglerden ve sâ'ir halkdan istimâ' itmeğın arz olındukda emr-i şerîfüm virilüp senün yanında sâbit oldiyse siyâset idesin ve eger şübhe varsa Rûm-ili'ne sürgün idesin diyü emrüm olmağın Sa'id Beg'den töhmetleri sü'âl olındukda kal'a-i mezkûre erenlerinden niçe ihtiyâr kimesneler mezkûr dizdârlar için: "Bu, cümle kabâhatle mevsûfdur" diyü şehâdet idüp

تسني begi zamânında töhmete bir cihet olmakda mezkûr dizdârun hakkından gelinmesi için emrüm mücebince tezkire gönderüp hakkından gelinmişdür. Lakin: "Sâ'irlerini katl itdi, diyü şikâyet eylemişler, anlardan haberüm yokdur, bunlar Kerek'de olmakdan olmamak evlâdur" diyü arz eylemişsin. İmdi, ol gedükleri alınanlardan ba'zı, Südde-i sa'âdet'üme gelüp: "Gedüklerimiz bilâ-sebeb alınmışdur" diyü şekvâ itdüklerinde bu husûsun aslı ma'lûm olmamağın bilâ-sebeb alınmışsa mukarrer idesin diyü hüküm virilüp ve dizdârdan gayrı katl olunmuş âdem var mıdır? Olduğı takdîrce ne husûs için katl olunmuşlardur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi zikr olunan hisâr-erenlerinden hükm ibrâz iderlerse anda olmak münâsib olmayanları komayup ve dizdârdan gayrı dahi müşârün-ileyh kimesne katl itmiş midür ve ne husûs için katl itmişdür? Ma'lûm idinüp dahi anı arz idesin ve arz itdüğün üzre anda durmak münâsib olmayan hisâr-erenlerinden dahi ref' idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 5 Zi'l-ka'de sene 966 [09.08.1559]

195

Bursa Harç Emîni Kubad Çavuşa: Kirmasti'deki harap olan Züfer Camii'nin tamiri için keşif yapılarak bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Burusa Hâssa Harç Emîni Kubâd Çavuş'a hüküm ki:

Mihaliç kâdısı mektûb gönderüp kasaba-i Kirmasti'de merhûm Züfer, binâ itdüğü mescidün zelzeleden kubbelerinün bir mikdâr yiri ve menâresi harâb olup ta'mîrine vakfı

olmayup mîrî tarafından termîn olunmasın arz idüp ve ehl-i hibre ile üzerine varılup sekiz bin akça tahmîn olındı diyü i'lâm itmeğın sana dahi varup tahmîn itdürmek emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât yarar muhamminler ile üzerine varup zikr olunan mescidün ta'mîre muhtâc olan yirlerin tahmîn-i

sahîh ile tahmîn itdürüp ne kadar nesne ile termîm kâbildür, nicedür? Vukø'ı üzre yazup

arz idesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fi 6 Zi'l-ka'de sene 966 [10.08.1559]

196

Ankara eski Kadısı Emir Şah'a: Taraklı, Göynük, Akyazı ve Ilıca kazalarındaki eşkiyâ hakkında tahkikat yapıp şeriate göre lâzım geleni icra etmesine dair.

Yazıldı.

Mezbûra Ankara kâdılığına virilüp kâdılığına varmak emr olunup müfettiş, sâbıkâ Kandırı kâdısı ol vilâyete buyurilup hüküm ana yazılmışdur.

Sâbıkâ Ankara Kâdısı olan Mevlânâ Emîrşâh'a hüküm ki:

Bundan akdem Hatvan Begi olup hâliyâ Burusa ve Koca-ili sancaklarında ba'zı ehl-i fesâdı ele getürmek için irsâl olunan Mehmed dâme izzuhû mektûb gönderüp kazâ'-i Taraklı ve Göynük ve Akyaz ve Ilıca'nun yürük tâ'ifesi ehl-i şenâ'at olup kâdılar ve nâ'ibleri yek-dil olup kurâda olmayup ve yollarda âdem katl idüp ehl-i fesâd ele gelüp kâdılara getürdüklerinde: "Sicill ve huccet hakkı" diyü bir mikdâr altunların alup ehl-i fesâdun hakkından gelinmeyüp halâs olmağla re'âyâyâ envâ'-ı te'addî olunur diyü bildürüp senün dahı kemâl-i diyânet ve hüsn-i istikâmetüne i'timâd-ı hümayûnum olmağın zikr olunan kâdılıklarda olan ehl-i fesâd ü şenâ'atün teftîşini sana tefvîz idüp bu bâbda Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa bile mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup bi'z-zât zikr olunan kâdılıklara varup ibtidâ Ilıca kazâsından mübâşeret eyleyüp eger sühtelerden ve eger gayrıdan fesâd ü şenâ'at üzre olanları ve töhmet-i sâbıkâ ile müttehem olanları ele getürüp tecennüb idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile ve kânûnla buldurması lâzım olanlara buldurup dahı da'vâ-yı hakk ider kimesneler var ise bir def'a Şer'ile fasl olmayan kazıyyelerin husamâ

muvâcehesinde kazıyyelerin Şer'ile istimâ' eyleyüp töhmet-i sâbıkâ ile müttehem olup töhmeti müseccel olanları dahı kânûnla görüp ele gelen ehl-i fesâddan Şer'ile sâbit olan hakların ashâb-ı hukøka alıvrüp anun gibi cürm-i galîzi olup salb ü siyâsete ve yâhûd kat'-ı uzva müstahıkk olanları mahallinde Şer'ile salb ü siyâset idüp ve yâhûd kat'-ı uzva müstahıkk olmayan mücrimleri sûret-i cürmleriyle ve yarar âdemler ile ve kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Dahı ol bâbda şol ki muktezâ-yı Şer'-i Şerîfdür, mahallinde icrâ itdüresin. Ammâ şunlar ki, töhmet-i sâbıkâ ile müttehem olup Şer'-i Şerîf ile el virmeye, töhmet-i sâbıkâsı müseccel olup mûcib-i örf olanları dahı kânûn ile görüp bu bâbbda tamâm dikkat ü ihtimâm üzre olup ol cevânibi ehl-i fesâd ü şenâ'atden tathîr ü pâk idüp eyyâm-ı adâlet-encâm-ı husrevânemde re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl ve müreffehül'-ahvâl olup ed'ıye-i devâm-ı devletüm için du'âyâ iştiğâl göstereler. Ammâ teftîş umûrunda tamâm hakk üzre olup ehl-i fesâd ü şenâ'ate himâyet olunup kendü hâllerinde olanlara dahl ü ta'arruz olmakdan ve hilâf-ı Şer' u kânûn kimesneye te'addî olmakdan ziyâde hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve zikr olunan kâdılardan ve nâ'iblerden arz olunduğı gibi ehl-i fesâd himâyet olunmuş mıdır, ne zamânda olup ne makøle kimesneye himâyet olmuşdur? Anı dahı tamâm ma'lûm idinüp arz idesin ve ehl-i fesâdı ele virmekte ve ele getürmekte toprak kâdılar ve sübaşları ve sâ'ir halka gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp ehl-i fesâda himâyet itmekden ve tecennüb itdürmekden ve ihmâlden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, ihmâl ideler ve yâhûd mu'âvenet itmeyüp ol sebeb ile

ehl-i fesâd tecennüb ide, anlara olıcak kendülere olur; azl ile konılmayup mu'âkab olmağı

mukarrer bileler. Bu bâbda ihmâli olanları bildüresin.

197

Ankara kadılarına: Günlük teftiş ediyoruz diyerek ahaliye haksızlık edenlerin men'ine ve bu işe kalkışanların hapsedilmelerine ve ahalinin rencide edilmesine meydan verilmemesine dair.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf Pâdişâ[h] hazretlerinden.

Abdülkâdir Çavuş'a virildi.

Fî 7 Zi'l-ka'de sene 966

Ankara sancağı kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'ümde şöyle istimâ' olındı ki ba'zı kimesneler yevmlü teftiş iderüz diyü re'âyâyı tutup: "*Sen yevmlüsün*" diyü kiminün akçasın alup ve kimin rencîde idüp te'addî iderler imiş. İmdi, bu husûs için kimesneye dahl ü tecâvüz olunmaya diyü emr olunup ol bâbda Memâlik-i mahrûse'ye ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup anun gibi ba'zı kimesneler: "*Yevmlü teftiş iderüz*" diyü taht-ı kazânuzda geldükde her kim olursa aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp mecâl vermeyüp tutup kayd ü bend ile habs idüp Südde-i sa'âdet'üme arz idesin ve min-ba'd beglerbegiler ve begler âdemlerine ve sâ'irlere gereği gibi taht-ı kazânuzda tenbîh ü te'kîd eylesin ki, bu husûs için kimesneye dahl ü tecâvüz itmeyüp re'âyâ ve gayrıya: "*Sen yevmlüsün*" diyü yapışılup akçaların almakdan ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, birinüzün taht-ı hükûmetinde bu maköle vaz' olduğu istimâ' olına, azl ile konılmayup envâ'-ı ikâb ile mu'âkab olmanız mukarrer bilüp, bu hükm-i hümâyûnumun sûretin her birinüz sicill-i mahfûza kayd idüp halka dahı nidâ vü

i'lâm idesin ki, emr-i şerîfe mugâyir bir ferd iş itmeye; re'âyâ, zıll-ı sa'âdetümde âsûde-hâl ola ve şimdiye değin taht-ı kazânuzda kimesne gelüp: "*Yevmlü teftiş iderin*" diyü re'âyâyâ dahl ü tecâvüz itmiş midür ve ne maköle kimesnedür ve ne zamânda gelmişdür? Her kangınuzun taht-ı kazâsında vâkı' olmuşsa anı dahı arz idesin. Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından ve kapucularından ve gayrıdan ba'zı kimesneler memleket mesâlihi için ulak ile irsâl olunur. Anun gibilerden mâ'adâ ba'zı kimesneler tezvîr idüp re'âyânun davarların tutarlar imiş. İmdi, bu bâbda dahı mukayyed olup ulak ile gelenlerin ellerinde olan ahkâm-ı şerîfeyi taleb idüp dahı kaç nefer kimesne ta'yîn olunmuşsa ana göre davar bulıvirüp emre mugâyir anlara aldurmayup ve elinde hükmi olmayup tezvîr idenleri ele getirüp habs idüp arz idesin ve kirâ ile dutmalu olduklarında dahı sâhiblerinin rızâları olmadan [de]fter tutdurmayup ve bi'l-cümle zikr olunan husûslarda dâ'imâ mukayyed olup emr-i şerîfe mugâyir kimesneye iş itdurmeyüp icrâsında dâ'imâ mukayyed olup inâd ü muhâlefet idenleri isimleriyle yazup bildüresin. Zikr olunan tâ'ifenün cerâ'im-i günâhları sâbıkâ afv olunmuşdur. Ol husûs için min-ba'd kimesneye dahl ü tecâvüz itdurmeyüp ve bu hükm-i şerîfüm ne gün varduğun yazup bildüresin ve dâ'imâ memleket ahvâlin i'lâmdan hâlî olmayasın.

-197/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Sûreti Kastamoni sancağı kâdılarına.

-197/c-

Yazıldı.

Bu dahı.

-197/a-

Yazıldı.

Yûnus Çavuş'un oğlu Mustafa'ya virildi.

Fî 7 Zi'l-ka'de sene 966

Sûreti Bolı sancağı kâdılarına.

Sûreti Kangırı sancağı kâdîlarına.

-197/d-

Yazıldı.
Abdülkâdir Çavuş'a virildi.
Fî 7 Zi'l-ka'de sene 966

Sûreti Çorum'dan Tokat'a varınca olan kâdîlara.

197/e-

Yazıldı.
Yûnus Çavuş'un oğlu Mustafa'ya virildi.
Fî 7 Zi'l-ka'de sene 966
Sûreti Çorum sancağı kâdîlarına.

198

Kubad Paşa'ya: Serhaddin ahvaliyle Şehzade Bâyezîd'e ait haberleri daima bildirmesi hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bekir Çavuş'a virildi.
Fî 8 Zi'l-ka'de sene 966

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ serhadd ahvâli ve öte cânibün etvâr u evzâ'ı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, serhadd ahvâlin ve öte cânibün evzâ' u etvârın ve fikr [ü] firâsetlerin ve oğlum Bâyezîd'ün vâkıf olduğun ahbârın ve bi'l-cümle her taraftan ma'lûmun olan ahbâr-ı sahîhayı ve dâ'imâ vâkıf olduğun ahbârı i'lâmdan hâlî olmayasın. Şöyle ki, i'lâmı lâzım olan husûsı ve anlardan gayrı muhtâc-ı arz olan ahvâli mufassal yazup mezbûr ulak ile bildüresin ki te'hîr lâzım gelmeye.

-198/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Diyârbekr defterdârına.

-198/b-

Yazıldı.
Bu dahı.

Sûreti Bitlis begine.

[Yev]mü's-sebt fî 10 Zi'l-ka'de sene 966 [14.08.1559]

199

Barçınlu kadısına: Barçınlu kazasında Bâyezîd adlı sipahi ile oğlu ve kaynının haramzadelere baş olarak günlük diye yolculara tecavüzlerinin men'ine ve yakalanarak haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı
Edhem Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr] sene 966

Barçınlu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp oğlum Selîm'den hüküm gelüp cem' olup perâkende olan eşîrrâyâ min-ba'd dahl olunmaya, emn üzre olalar diyü ısmarlanup tenbîh olduktan sonra taht-ı kazândan Bâyezîd nâm sipâhînün oğlu ve kaynı ba'zı harâm-zâdelere re'îs olup yevmlü diyü ebnâ'-i sebîle zarar u ziyân itdüklerinden gayrı

Gökbaş nâm karye kurbinde Dîvâne Bâlî ve Kurd ve Budak ve dahı sâ'ir yoldaşlarıyla yedi nefer müsâfirlerün basup Gökbaş zâviyesine düşürüp andan halâs bulmayup Abdâl zâviyesine düşüp anda dahı akablerince varup iki zâviyenün şeyhleri: *"Bunlar yevmlü değildir"* didüklerinde âlet-i harb ile üzerlerine yürüyüp Gökbaşlu zâviyesi şeyhin çalup bir kolın amel-mânde ve zikr olunan kimesneleri külliyyen soyup espâbların aldıkların bildürmüşsin. İmdi, mezkûr Bâyezîd'ün babası ve iki nefer yoldaşları Südde-i sa'âdet'ümde

tutulup Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Edhem Çavuş ile ahvâleri görilmek için gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûr Bâyezîd'ün oğlın ve kaynın ve sâ'ir yoldaşların dahı ele getirüp gaybet iderler ise yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile ve kânûnla buldurması lâzım olanlara buldurup dahı da'vâ-yı hakk ider kimesneler varsa husamâsiyle beraber idüp üzerlerine kimesnenün hakkı sâbit olursa sâbit olan hakların ashâbına alıvirüp dahı arz itdüğün

üzre bu fesâdı itdükleri bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf sâbit ü zâhir olanları mecâl vormeyüp mahallinde haklarından gelüp ve ne mikdâr kimesnenün hakkından gelindüğün ve sâbit olan fesâdlarınun sûret-i sicillerin mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme arz idesin ve bu bahâne ile kimesneye garaz u buğzdan ve hilâf-ı vâkı' iş olmakdan ziyâde hazer idüp arz itdüğün gibi fesâd idenleri ki fesâdları zâhir olmuş ola, emrüm üzre anların haklarından gelesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 11 Zi'l-ka'de sene 966 [15.08.1559]

200

Kırkkilise beyine: Kırkkilisenin Ulûfeciler köyünden hırsız ve harami olduğu bildirilen Yeniçeri oğlu Ali'nin Dersaadete gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Güveygûsi Ahmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr]

Kırk-kilise begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı sa'âdet-me'âb'uma mektûb gönderüp bundan akdem Kırk-kilise kazâsına tâbi' Ulûfeciler nâm karyenün tefîşi Yeniçeri-oğlu Ali nâm kimesne için hükm-i şerîf gönderilüp emr-i şerîfüm mücebince tefîş olındukda inkârla cevâp virüp müdde'îsi olan İskender nâm kimesneden da'vâsına muvâfık beyyine taleb olındukda: "Şâhidlerüm sefer-i

hümâyûndadır" diyüp ba'dehû mezkûr Ali'nün ahvâli ehl-i karyeden istifsâr olındukda niçe kimesneler: "Mezbûr Ali eyü at besleyüp, inüp, binüp, bir-iki ay çıkar gider; hırsız ve harâmîdür, eyü kimesne değıldür" diyü şehâdet itdüklerin i'lâm itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı kayd ü bendle yarar âdemlerle koşup Südde-i sa'âdet'üme irsâl idesin ve getüren kimesnelere muhkem tenbîh idesin ki, yolda gaybet itmeden ihtirâz eyleyeler. Şöyle bilesin.

201

Amasya Muhafızı Sinan Paşa'ya: Budin'in Kopan sancağına bey olan Hasan Bey'in gecikmeden sancağına gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'nun âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

Mahmiyye-i Amâsiyye muhâfazasında olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Kopan sancağı inâyet olunan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hasan dâme izzuhû'nun sancağı serhadd olup zabt u hırâseti lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp müşârün-ileyhi gönderesin ki varup gereğı gibi sancağınun hıfz u hırâsetinde ola.

202

Kütahya piyadeleri sancağı beyine: Tersâne-i Âmire hizmetine tayin olunan Kütahya sancağı piyadeleri nöbetlisinin acele hizmete gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

Kütahya piyâdeleri sancağı begine hüküm ki:

Kütahya sancağının piyâdelerinin bir nevbetlûsi mukaddemâ Bilecik ma'denine ta'yîn olunmuşdı. Hâliyâ bir nevbetlûsi dahı Tershâne-i Âmire'm hizmetine ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, sancağın piyâdelerinin bir nevbetlûsi dahı ne mîkdâr ise yaya-başları ve mukaddemleri ve kânûn üzre altı aylık zâd ü zevâde ile mu'accelen ihrâc idüp emrüm mücebince Tershâne-i Âmire'm'e iletüp hıdmete mübâşeret itdüresin. Yayaları eksük ve giç iletmekden ziyâde hazer eyleyeler.

203

Ahyolu, Aydos, Varna, Tekfurgölü, Hırsova ve İbrail kadılarına: Arpa ve buğday navlunlarını fazla isteyen gemicilerin haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Ahyolu ve Aydos ve Varna ve Tekfur-göli ve Hırsova ve Brayıl kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzdan İstanbul zahîresiyye'nin irsâl olunan arpa ve buğdayın navlunların gemiciler kadîmden alıgeldüklerine muhâlif ikişer akça taleb eyledükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda göresin; her birinüzün taht-ı kazâsından kadîmül'eyyâmdan

arpanun ve buğdayın kilesine navlun her ne alınıgelmüşse girü anı mukarrer idüp hâliyâ gemiciler kadîmden olıgelenden ziyâde navlun taleb eylerlerse aldurmayup, itmek isteyenleri men' idüp memnû' olmayanları isimleri ile yazup bildüresin ki ana göre haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Her birinüzün taht-ı kazâsından kadîmden navlun ne alınıgelmüşse anı aldurup gemicilere kimesneyi tazyîk idüp ziyâde itdürmeyesin.

204

İlbasan beyine ve Draç kadısına: Venedik beyleri Draç Limanı'ndan aldıkları eşyayı iade ettiklerini bildirdiklerinden, onların talep ettikleri gemi ve zeytinyağlarının geri verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Cenâze'ye virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

İlbasan begine ve Draç kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme arzlarınız vârid olup Draç limanı'nda Venedik kadırgaları aldıkları gemiler ve espâb i'lâm olunup ahde mugâyir alınan espâb ve gemi girü irsâl idesin diyü Venedik dojna nâme-i hümayûnum gönderilmişdi. Venedik beglerinden hâliyâ atebe-i ulyâma mektûb gelüp alınan espâb gönderildi diyü i'lâm idüp ve

sâbıkda kendülere müte'allık ba'zı gemileri levend kayıkları alup içinde bulunan zeyt yağın Draç'da bey' eylediler diyü i'lâm eyledüklerinde ashâb-ı hukûka hakları alıvirile diyü bundan akdem size hükm-i şerîfüm dahı gönderilmişdi. Hâliyâ girü Venediklüye ol makûle vâkı' olan ziyânlar görölüp alıvirilmek için yarar âdemlerünüz ta'yîn idüp irsâl idesin diyü Venedik dojna nâme-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Öteden âdemleri geldükde taleb itdükleri espâbı Şer'ile tefîş idüp müteveccih olanlardan bilâ-kusûr ashâbına alıvirüp ahde mugâyir

kimesneye iş itdirmeyesin ve husûs-ı mezbûr neye müncer olup ashâbına Şer'ile teslim olunan

espâb ne mikdâr olduğın tafsîl ile Südde-i sa'âdet'üme arz u i'lâm idesin.

205

Draç kadısına: Venedik doju Draç Limanı'ndan alıp gittikleri rencber gemilerini ve eşyayı iade ederse bunların alınıp sahiplerine teslimi hakkında.

Yazıldı.

Draç kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem İlbasan sancağı begi ile Âstâne-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Venedik'e müte'allık birkaç pâre kadirge gelüp Draç limanında olan rencber gemilerin espâbiyle alup gittiğün arz itduğünüzde Venedik dojına nâme-i hümayûnum gönderilüp alınan espâb bî-kusûr ashâbına teslim olınmak için irsâl olına diyü i'lâm olunmuş idi. Eyle olsa Venedik beglerinin atebe-i ulyâma mektûbları vârid olup kadirgeleriyle gelüp ol makûle fesâd iden âdemlerinin haklarından gelindiğün ve aldıkları espâb girü sâhiblerine teslim itmek

içün irsâl olduğın bildürüp ve Südde-i sa'âdet'ümde olan baylosları dahı öte cânibden gönderilüp espâbın aynı ile defterin Dergâh-ı mu'allâ'ma getürdükde, içinde mastûr olan espâb, sâbıkda arz olındığı mikdârdan cüz'î olmağın bâkΩ kalan dahı irsâl olına diyü, Venedik dojına tekrâr nâme-i hümayûnum gönderilmişdür. İmdi, **buyurdum ki:**

Öte cânibden gönderdikleri espâbı alup defteri ile hıfz idüp dahı sâhibleri gelüp taleb eyledükde onat vechile görüp sahîh kendünün olduğın sâbit itdükden sonra teslim idüp, deftere işâret idesin. Ammâ bu bâbda ihtimâm üzre olasın. Kimesnenün hakkı zâyî' olmalı olmaya.

206

Venedik dojuna : Draç Limanı'ndan Venediklilerin aldıkları gemiler ve eşyanın bakıyyesinin de teslim edilmesi, harami ve levent taifesine zahire verilmemesine dair.

Yazıldı.

Âdet üzre ser-â-ser kîse ile ve altun kozalak ile mühürlenüp Cenâze'ye teslim olındı.

Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

Venedik dojına hüküm ki:

Atebe-i alıyye-i âlem-penâh ve Südde-i seniyye-i sa'âdet-destgâhımıza ki mesned-i selâtin-i cihân ve müttekâ'-i havâkΩn-i devrândur, mektûb-ı meveddet-mashûbunuz vârid olup bundan akdem irsâl olunan nâme-i hümayûnumuz vâsıl olup Draç'da vâkı' olan kazıyyeler ma'lûmınız olup husûs-ı mezkûr nâgâh hatâ'en vâkı' olup istimâ' eyledüğünüzde azîm ıztırâb vâkı' olup, Âstâne-i gerdûn-vakârımız ile sadâkat ü ihlâs üzre olan dostluk binâsı mü'ekked ü müşeyyed olduğı ma'lûm olmak için fi'l-hâl donanmanız üzre prevedor olan azl olup yirine mu'temedün-aleyh yarar âdeminüz ta'yîn olup re'âyâmuzdan alınan espâb ve gemi serhadd-i Memâlik-i mahmiyye'de vâkı' olan begler kullaruma teslim olınmak için irsâl olduğın i'lâm eyleyüp

Memâlik-i mahrûse'mde olan kullarum ve re'âyâ tâ'ifesi harâmî levend tâ'ifesine zahîre ve azık vormeyüp gemilerin kabûl itmeyüp mu'â-venet ü müzâheret eylemeyeler. Ehl-i fesâdun gereği [gibi] hakkından gelinüp ve serhadde vâkı' olan begler kullaruma tenbîh olunup ahd-nâme-i hümayûnuma mugâyir kimesne iş itmemek husûsı i'lâm olunmuş ve Âstâne-i sa'âdet'ümde olan baylosunuz dahı alınan Karamürsel gemisi içinde bulunup ashâbına redd olınmak için irsâl olunan espâbun defterin aynı ile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp lâkin sâbıkâ İlbasan begi ile Draç kâdısı Südde-i sa'âdet'üme gönderdikleri arzlarında alınan espâbun mikdârı beyân olmayup irsâl olunan nâme-i hümayûnumuzda aynı ile i'lâm olunmuş idi. Mezkûr baylosun virdüğü defterde mastûr olan espâb cüz'î olup mezkûr gemi ile on dokuz kıt'a büyük ve küçük top olup baylosunuz virdüğü defterde beş kıt'a top gönderilmiş. Sâ'ir espâbları dahı bu minvâl üzre olup gerekdür ki kadîmden Âstâne-i devlet-âşiyânımız ile olan

dostluğunuz müsted'âsınca kal'a-i mezkûre altında alınan gemi ve espâbdan sâbıkâ nâme-i hümayûnumuzda zikr olunan espâbun irsâl olınandan bâkΩ kalanı dahı bî-kusûr zuhûra getürdülüp irsâl olınmak bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda getüresin ve Venedikliye dahı vâkı' olan zarar u ziyân yirli yirinden hakk üzre bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf görölüp ashâb-ı hukûka hak teslim olınmak içün kıdvetül-ümerâ'il-kirâm İlbasan begi ile Draç kâdîsına hükm-i hümayûnumuz gönderilmişdür. Siz dahı espâbı alınan âdemlerinüz mûmâ-ileyhimâya irsâl eyleyesiz ki emr-i şerîfüm mûcebinece görölüp ashâb-ı hukûka ba'de's-sübût hakları alıvırile ve Memâlik-i mahrûse'm serhaddinde vâkı' olan begler kullaruma tenbîh ü te'kîd olınup mâdâmki sizün tarafınızdan ahd-nâme-i şerîfûme mugâyir bir vâz' sâdır olmaya, berü cânibden dahı ahde muhâlif kimesneye iş itdurmeyüp ehl-i fesâd olan harâmî levend tâ'ifesine zahîre virdürmeyesin, diyü emrüm olup siz dahı eger Girid adası'nda ve eger

Kıbrus'da ve sâ'ir yalılarda vâkı' olan beglerinüze gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesiz ki anlar dahı harâmî levend tâ'ifesine zahîre ve azık vermeyüp mu'âvenet ü müzâheret itmeyeler. Nitekim şimdiye değin anların mu'âveneti ile niçe gemilere zarar gelmişdür. Şöyle ki zâhir ola, mecâl vermeyüp cezâ vü sezâsın viresiz ki, bir dahı ahde mugâyir kimesnenün iş itmeğe mecâli olmaya. Tarafeynün re'âyâ vü berâyâsı istirâhatde olalar ve dâ'imâ ahhâr-ı sıhhat ü selâmetinüz ile ol cevânibde ma'lûmınız olan ahhâr-ı sahîhayı, atebe-i ulyâmuza i'lâm itmekden hâlf olmayasız ki ittılâ'-ı mûcib-i te'kîd-i meveddet ve müstev-cib-i temhîd-i mahabbetdür, Memâlik-i mahrûse'mden gelüp kal'a toplayup bu maköle fesâd iden, mücerred azl ile iktifâ olınmayup, Südde-i sa'âdet'üme olan müvâlât muktezâsınca kal'aya itdüğü ziyân bî-kusûr tazmîn itdürölüp kal'a ta'mîr olınup kendünün gereği gibi hakkından gelinmek gerekdür.

207

Malkara kadısına: Malkara'nın Deveciler köyünde Elif adlı bir genç kıza tecavüz eden Ali hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Kâdî-asker arz itmişdür.

Arz getürene virildi.

Fî 11 Zi'l-ka'de [sene 966]

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrda Deveciler nâm karyeden Elif binti Mehmed nâm bâkire meclis-i Şer'a gelüp: "Ali nâm kimesne mahzarında da'vâ idüp vâlideynüm tarlada iken

evimüze gelüp bana güç eyleyüp bekâretüm izâle eyledi" didükde mezbûr Ali dahı ikrâr idüp müseccel olduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda emr-i Şer' neyse icrâ olınup ve mezbûr, sâbıkâ bu maköle töhmet ile müttehem midür ve ne hallü kimesnedür, teftiş olınup eger töhmet-i sâbıkâsı var ise kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl idüp ve kız dahı ne hallüdür anı dahı teftiş idüp arz idesin.

208

Bolu sancağı kadılarına: Ordu-yı hümayûn için alınacak koyunlar hakkında.

Yazıldı.

Çavuşlukdan ma'zûl Rüstem ile Maksûd Çavuş'a gönderildi.

Fî 12 Zi'l-ka'de sene 966

Bolu sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümayûnum için koyun emr olup ol bâbda size ahkâm-ı şerîfe yazılmışdı. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Maksûd Çavuş vusûl buldukda, [her] birinüzün taht-ı kazânuzdan ne mikdâr koyun tedârük ü ihzâr itmişsenüz sâhibleri ve yâhûd vekîlleri ile ordu-yı hümayûnuma irsâl idesiz, getürüp bey' ideler. Ammâ koyun îd-i mübârekden mukaddem gelüp vâsıl olmak gerekdür. Ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer idesiz ve ne mikdâr koyun tedârük ü irsâl idece[ği]nüz yazup bildüresiz.

209

İznikmid kadısına: Bolu sancağından gönderilen zahire ve koyunların ordu-yı hûmâyûna gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

İznikmid kâdısına hüküm ki:

Ordu-yı hûmâyûnum için Bolı sancağı kâdîhılarından sürilmesi fermân olınan zahîre

ile taht-ı kazâna koyun dahı gelmiş midür? Eger gelmişse ordu-yı hûmâyûnuma gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Gelen koyunu te'hir itmeyüp bî-kusûr irsâl idesin.

210

Sinan Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in Amasya'da zabtolunan eşya ve hizmetçilerinin en yakın iskeleden İstanbul'a gönderilmesi ve eşyasının bir kısmının satılması hakkında.

Yazıldı.
Esîr-oğlu Yûnus Çavuş'a Üsküdar'da Paşa hazretlerinin evinde dokuz yüz altmış altı Zi'l-ka'de'sinin on birinci gicesi ki isneyn gicesidür, teslîm olındı.

Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp emrüm üzre oğlum Bâyezid'ün zabt itdüğün espâbının ve oğlanlarınun defterin göndermişsin. İmdi, amele yarayan çadırları ve cebehânesin ve kitâbların ve oğlanların kirâ davarları ile ol cânibe karîb olan iskeleye gönderüp dahı ol cânibde olan kadırgalar ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. BâkΩ kalan espâb[ı] anda bey' idüp dahı anda olanlara harc olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, emrüm üzre müşârün-ileyhün kitâbların ve cebehânesin ve çadırların ve oğlanların kirâ davarları ile ol cânibe karîb olan iskeleye gönderüp dahı ol cânibde olan kadırgalara tahmîl eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. BâkΩ kalan espâbı anda bey' idüp dahı ne mikdâr akça olursa anda olanlara harc idüp cebehâne espâbından ve çadırdan ve kitâblardan ve oğlanlardan ne

mikdâr gönderdüğün ve kimün ile irsâl itdüğün yazup defter idüp bile gönderesin ki ana göre taleb olına ve anda bâkΩ kalup bey' olınacak espâb dahı ne mikdâr olup ve ne bey' olduğun, bey' oldukda anı dahı bildüresin ve müşârün-ileyhün âdemlerinden şehirde haylî âdem var diyü istimâ' olınur. Var mıdur, ne maköle kimesnelerdür? Eger varsa her ne tarikle mümkünse dağıdasın ve henüz Amâsiyye beginün âdemleri varmamış. Âdem ta'yîn idüp şehri zabt itdüresin ve iç-halkı için bir yire kaldurmali oldukda araba var mıdur, nicedür? Anı dahı yazup bildüresin. Araba ne mikdârdur, kifâyet itmezse kirâ davarı bulunur mı? Mu'accelen mezbûrla bildüresin ve Halîl ve Hoca ve Hekim-başın gönderesin, gelüp gideler. Ve anlardan gayrı anda olan âdemlerinden kapu-oğlanlarından ve kapucularından ve aşçılarından kim içerüye mahsûs ola, anlar durup anlardan gayrısını bir zamân ta'yîn idüp tenbîh idesin ki: "Ol vakte değîn kimesne kalmayup dağıla, sonra bulına siyâset olur" diyesin. İrsâli fermân olınan espâbları şimdi gemi ile gönderesin.

211

Kestel kadısına: Lazkiye'de Örmez yaylağında zuhur eden eşkiyâya haddinin bildirilmesi ve ele geçenlerin hapsi ile defterinin Dersaadet'e irsali hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren Hamza'ya virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

Kestel kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Lâzikıyye nâ'ibi ile mektûb gönderüp Örmez ? (ج) nâm yaylakda otuz üç

nefer Arab ve ak-kullar cem' olup sancak kaldurup yaylakda niçe ev basup niçe kimesneler mecrûh olup altı neferi, tutulup ve Divâne Hasan nâm kimesnenün yolın basup ok ile mecrûh idüp iki pâre bezin ve bir mikdâr unun alup ve andan gayrı yirden gemi alup memleketlerine gitmek niyyet idüp yolda iki kimesne soyup ve bir öküz alup ve yaylak halkınun üzerine gelüp muhârebe vü mukâtele itdüklerine ikrâr idüp sicill olunup habse virildüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre tutulup fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olanları, mecâl vermeyüp mahallinde siyâset eyleyesin ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve mezkûrlarun gaybet iden sâ'ir yoldaşların dahı yatağ u duraklarına buldurup getürdüp hakk üzre teftîş idüp bi-hasebi'ş-Şer' üzerlerine sâbit ü zâhir olan fesâdların defter idüp kendülerin habs idüp defterin Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

212

Bagdad beylerbeyine: Cessân Sancağı Beyi Ali Bey'in kötü hareketlerinden dolayı hapsedilip, aldığı şeylerin sahiplerine verilmesi ve teftiş neticesinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mudurnılı Mehmed Çavuş'a virildi ve Mâliyye tarafından dahı yazılan hüküm dahı mezkûra virildi.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Cessân kâdîsı mektûb gönderüp Cessân Sancağı Begi Ali Beg'ün bundan akdem Bedre nâhiyesinde zulm ü te'addîsi olduğu ecilden teftîş idüp fukarânun hakkın alıvirüp temerrüd ideni arz idesin diyü vârid olan hükmi-şerîf mücebince mîr-i müşârün-ileyhe söylendükde, hükmi-şerîfe itâ'at itmeyüp aşîretini nâhiyede koyup re'âyâ tâ'ifesin rencide itmekden hâlî olmayup cemî'-i hıdmetlerine fukarâyı istihdâm idüp nâ-hak yire zulmen akçaların alup mahsûlleri virildükde hilâf-ı Şer' u kânûn u defter rızkların alup iki def'a Bâb-ı sa'âdet'e ahvâllerin arz itmek için bir niçe âdem gönderüp beş günlük yoldan getürüp cerîmelerin alduktan sonra birbirine kefile virüp zulm ü hayf itdüğün bildürmüşsin. İmdi, müşârün-

ileyhün sancağı âhara virilüp teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, mezkûr bi'l-fi'l yanında ise habs idüp, değil ise bir tarîkla getürdüp habs idüp dahı bir vekîl nasb idüp sancağına gönderüp eger kendüden ve eger âdemlerinden her kim gelüp da'vâ-yı hakk eyleyse toprak kâdîsı ma'rifeti ile bir def'a Şer'ile fasl olunmuş olmayup on beş yıl terk olinmayan kazıyyelerin ber-müceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre husamâ muvâcehesinde teftîş eyleyüp dahı eger kendüde ve eger âdemlerinde her kimün Şer'ile hakkı sâbit olursa, sâbit olan hakların ashâb-ı hukûka alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildükde ve kendünün ve âdemlerinin üzerlerinde ne mikdâr nesne sâbit olup ve ne makûle mâdde sâbit olduğun mufassal defter idüp Südde-i sa'âdet'üme arz idüp kendüyi habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile sâdir olursa anunla amel eyleyesin.

213

Kefe kadısına: Kefe beyine gönderilen çavuşun, kendisine ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa virildi.

Kefe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mühürlü kîse ile Kefe begine Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafa zîde kadruhû ile hükm-i hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Anun gibi müşârün-ileyh anda hâzır değilse her kandeysa mezbûr çavuş[ı] emîn ü sâlim ulaşırsın.

214

Muhafız Mehmed Bey'e: Tersâne-i Âmire'ye ait serenlerin Sakarya nehrinden geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Muhâfazaya ta'yîn olunan Mehmed Beg'e hüküm ki:

İznikmid kâdîsı mektûb gönderüp emr-i şerîf mücebince Tershâne-i âmire mühimmâtı için Akyazı ve Göynik ve Yenice ve Akhisâr ve Nurgân kâdîliklarına tevzî' olındukda hâzır bulunan seren, ücret ile çıkra olanlara tahmîl

olunup Sakarya nehri'ne gelüp kadîmden seren ve direk geçürdükleri mahalden geçmek istediklerinde: "*Köprüden mürûr eylen*" diyü sen mâni' olduğun arz eylemeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ne yirden mürûrî kâbilse geçürdüp rencbere mâni' u müzâhim olmayup avk itdürmeyesin.

215

Rodos beyine: Mısır kapudanının yanına gitmeyip, kendi kadırgalarıyla Rodos'un muhafazasında bulunmasına dair.

Yazıldı.

Âdemi Er-oğlu Üzeyr'e virildi.
Fî 10 Zî'l-ka'de sene 966

Rodos begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp yanunda olan kadırgalar ile kapudanum yanına varup Rodos câniblerinin hıfz u hırâsetin Mısır kapudanına ısmarlayasın diyü emrüm olmuş idi. Eyle olsa müşârün-ileyh Südde-i sa'âdet'ümden niçe pâre kadırgalar ile gönderilüp senün girü sancağın muhafazasında olman emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, müşârün-ileyh cânibine gitmeyüp Rodos'un ve ol etrâfda hıfz u hırâseti lâzım olan yalılarun ve limânlarun ve deryâ yüzünün gereği gibi hıfz u hırâsetinde olup a'dâdan ve levend ve korsan tâ'ifesinden nevâhî vü kurâya ve re'âyâya ve müsâfirîn-i bahre zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin ve Mısır kapudanına dahı tenbîh idesin ki, kendü semtinde hıfz u hırâseti lâzım olan yerleri onat vechile görüp gözedüp dakΩka fevt itmeye ve a'dâ taraflarından ve donanma-i hümayûnumdan vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

216

Kefe beyine: Azak Kalesi'nde bulunan yeniçerilerin zahire ve akçelerinin gecikmeden gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Zî'l-ka'de sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ Azak kal'asında nevbetci olan yeniçeri kullarumun şimdiye değin zahîreleri

tedârük olunmayup zahîre bâbında müzâyaka olmağın Südde-i sa'âdet'üme feryâdcılar gelmiştir. Eyle olsa yeniçeri kullarumun zahîresi tedârüki mühimmâtdan olup **buyurdum ki:**

Çavuşum Mustafa zîde kadruhû vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr

olınan kullarumun zahîrelerin akçaları ile mu'accelen tedârük eyleyüp akçaları ile mu'accelen irsâl idesin. Eger Kefe'de ve eger adalarda ele girmezse der-mahzen olmuş mîrî tereke var ise narh-ı rûzî üzre mîrî terekeden tedârük idüp ber-vech-i isti'câl ulaşıdurasın ki müzâyakaları def' ola ve min-ba'd dahı anda nevbetci olanların eger kış zahîreleridür eger

gayrıdur, mukaddem tedârük idesin ki bir dahı zahîre husûsında müzâyaka çekmelü olmayalar. Zahîrelerin ne vechile tedârük idüp ve nice gönderdiğün ve şimdiye değin niçün tedârük olmaduğın yazup bildüresin ve ta'yîn olınan iki yüz nefer yeniçeri bi'l-fi'l anda kal'ada mevcûdlar mıdur, ne mikdârı mevcûddur? Hufyeten ma'lûm idinüp dahı arz idesin.

217

Akkirman beyine: Kırım hanının tamir edilmesini bildirdiği Saçaklu adlı harap kalenin tamirinde fayda olup olmadığının ve Kırım hanının yaptırmakda olduğu kale hakkındaki malûmatın bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

Ve Kefe kâdısına mezbûr çavuşı Kefe begi her kandeyse ulaşıdurasın diyü hükm-i şerîf yazılup mezbûra virilmiştir.

Fi yevm-i m[ezbûr]

Akkerman begine hüküm ki:

Hâliyâ Hân hazretleri mektûb gönderüp Saçaklu nâm harâb kal'anun ta'mîr olmasın bildürmüştür. Eyle olsa kal'a-i mezbûre ne makøle yirdedür, ta'mîr olınsa ne mikdâr nesne ile ta'mîr olınur ve olduğu takdîrce memleket

zabtına nef'i var mıdur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; kal'a-i mezbûre ne mahaldedür ve ta'mîr olınduğı takdîrce ne mikdâr nesne ile olur ve ma'mûr olmasının memleket ü vilâyetün hıfzına nef'i var mıdur ve andan gayrı müşârün-ileyh dahı bir kal'a binâ itmek üzre olup ol binâ ideceğı kal'a mahallinde olup etrâfında şenlik var mıdur, nicedür ve ne makøle kal'a binâ ider? Yazup bildüresin ve müşârün-ileyh çavuşumı eger karadan ve eger deryâdan emîn ü sâlim Kefe'ye ulaşıdurasın.

218

Malatya beyine ve kadısına: Sayvek adlı Ermeninin yaptığı şirret ve şekâvetten dolayı şeriate göre muhakeme edilmesi ve kendisine tenbihatta bulunulması hakkında.

Yazıldı.

Malâtiyye begine ve kâdısına hüküm ki:

Malâtiyye muhâfazasında olan Ülgen İbrâhîm dâme izzuhû mektûb gönderüp Sayvek nâm Ermenî şiddet ü şakâvet üzre olup ba'zı re'âyânun mâlın alup ba'zın kâdîya iledüp hakâret itdürüp âmme-i Müslimânlar ve Ermenîler gulüvv idüp, zarar-ı âmmdur ve mezkûrun şiddet ü şakâvetinden üç hâne göçüp âhar sancağa gitmiştir, sâ'irleri dahı perâkende olmak mukarrerdür diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, ehl-i İslâm ve kefereden, mezkûrdan hak da'vâ ider var ise husamâsiyle berâber idüp bir def'a Şer'ile fasl olunmayup ve on beş yıl geçmeyen husûsların ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf hakk üzre teftîş idüp göresin; üzerine kimesnenün Şer'ile hakları sâbit ü zâhir olursa Şer'ile sâbit olan hakların ashâbına alıvrüp dahı tenbîh ü te'kîd eylesin ki min-ba'd kâdî ve sübaş ve nâ'ib yanına varmayup mesâliha karışmaya ve üzerine ne makøle hak sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvrılduğın yazup defter idüp arz idesin ve ba'de't-tenbîh bu makøle vaz'a mübâşeret iderse bildüresin.

219

Çorum Beyi İlyas Bey'e: Mal tahsilinde emr-i şerîf üzere hareket olunup günlü taifesinden kimseye taaddi ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Müstedâm Çavuş'a virildi.

Fî 19 Zi'l-ka'de sene 966

Çorum Begi İlyâs Beg'e hüküm ki:

Mektûb ve kazâyâ defteri gönderüp ba'zı husûsı i'lâm idüp andan gayrı ^{النیر} nâm kimesnenün Merzifon taraflarında olduğın ve İskilip dizdârında emânet konılan espâblar husûsın ve andan gayrı yevmlü tâ'ifesinün ahvâlin bildürmüşsin. İmdi, mâlın tahsîli için sana ve mâl nâzırı olan Amâsiyye kâdîsına mâliyye tarafından hükm-i şerîf gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Âmil olup mâlun tahsîlinde emrüm üzere olup ve yevmlü tâ'ifesinden kimesneye te'addî itdirmeyüp kendü hallerinde gelüp evlerinde sâkin olanlara dahı min-ba'd kimesneyi dahl itdirmeyesin ve dizdârda emânet konılan espâblar Konya cânibine teveccüh itdüklerinde mi konmuşdur, yohsa sonra münhezim olup avdet itdüklerinde mi konmuşdur? Ne makøle espâbdur ve kimleründür, yazup bildüresin. Sancağın gereği gibi hıfz idüp yevmlü tâ'ifesinün gelüp evlerinde kendü hâllerinde kimesneye "yevmlüsün" diyü dahl ü ta'arruz itdürmekden hazer idesin. Ammâ kendü hâllerinde olmayup girü memleketde fesâd üzere olanları men' idüp kimesneye zarar irişdirmeyesin.

220

Bağdad beylerbeyine: Cessân-Bedre Beyi Ali Devle'nin bazı bid'atler ihdâs etmesinden dolayı, reâyâyâ şeriate, kanun ve defter-i hâkânîye mugâyir bid'atlerle taaddi ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Arz-ı hâl sunan Sultân Ali'ye virildi.

Fî 14 Zi'l-ka'de [sene 966]

Bagdâd Beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Cessân-ı Bedre Begi Ali Devle için, hilâf-ı Şer' u kânûn ba'zı bid'atler ihdâs idüp re'âyâyâ fevka'l-had zulm ü hayf itmişdür diyü itdüğü bid'atleri defter idüp Südde-i sa'âdet'üme sunup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden defterin sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Varıcak, min-ba'd beglerbegiliğüne müte'allık olan sancak-beglerine tenbîh ü te'kid eylesin ki, sancaklarına tâbi' olan re'âyâlarına

Şer'-i Şerîfe ve kânûn-ı münîfe ve defter-i hâkânîye mugâyir u muhâlif bu asl bid'atler ihdâs itmeyüp zulm ü te'addî itmeyeler. Şöyle ki, şimden sonra sancak-begleri ve âdemleri re'âyâyâ bu makøle hilâf-ı Şer' u kânûn te'addî itdükde sen men' itmeyüp veya arz itmeyesin, Südde-i sa'âdet'üme tekrâr bunun gibi arz-ı hâl sunulup şekvâ olına, öZRün makbûl olmayup neficesi sana â'id olur. Ana göre mukayyed olup beglerden ve âdemlerinden ve gayrıdan re'âyâ vü berâyâyâ hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i defter-i hümâyûn kimesneye te'addî itdirmeyesin ki re'âyâ, eyyâm-ı adâletümde âsûde-hâl olup kâr ü kisblerine meşğol olalar.

[Yev]mü'l-cum'a fî 13 Zi'l-ka'de sene 966 [17.08.1559]

221

Göynük, Mudurnu ve Beypazarı kadılarına: Ordu-yı hümayûn için kimin elinde olursa olsun, koyun tedarik edilerek gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Göynük ve Mudurnu ve Begbâzârı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümayûnum için koyun tedârük ve irsâl idesin diyü defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilmiş idi. Eyle olsa taht-ı kazânuzda ba'zı kâdî ve müderris ve nâ'iblerde ve mütekâ'id sipâhî ve piyâde tâ'ifesinde bıçağa yarar erkek koyun olup, virmekde ta'allül iderler imiş ve kazâ'-i Göynük'de dahı ba'zı kuzât nâmına kimesnelerde dahı koyun olup taleb olındukda, "kassâbuz" diyü ta'allül iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Maksûd zîde kadruhû vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânuzda bıçağa yarar

erkek koyun eger zikr olınan tâ'ifeden ve gayrıdan her kimde bulunur ise ta'allül ü nizâ' itdirmeyüp ne mikdâr koyun bulunur ise sâhibler ve yâhûd vekilleri ile mezbûr ile ve nâ'iblerinüz ile mu'accelen irsâl idüp ordu-yı hümayûnuma ulaştırınsın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre her birinüz bi'z-zât mezbûr çavuş ile mübâşeret idüp taht-ı kazânuzda ne mikdâr erkek bıçağa yarar koyun bulunursa emrüm üzre îd-i mübârekden mukaddem sürdürüp gönderesiz. Bu bâbda koyunı olanlara himâyet olunup olmayanlara teklîf olmakdan ve kimesneden ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer idüp gaflet itmeyesiz. Sonra kimesneden nesne ahz olduğu istimâ' olma, netîcesi size â'id olur.

[Yev]mü's-sebt fî 15 Zi'l-ka'de sene 966 [19.08.1559]

222

Üsküdar kadısına: Dil'de bulunan at gemileri reislerinden Seydi Reis'in dümencisi Mirza'nın gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-oğlu Mehmed'e virildi.

Üsküdar kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Dil'de olan at gemileri re'îslerinden Seydî Re'îs Südde-i sa'âdet'üme getirilmişdi. Zikr olınan re'îsün gemisinde

dümenci olan Emîrzâ'nun dahı huzûrî lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Çavuş-oğulları'ndan Mehmed zîde kadruhû vardukda, kayd [ü] bend ile teslîm eyleyüp gönderesin.

-222/a-

Bir sûreti dahı sâbıkâ yazılıp Dil'de at-gemisi re'îslerinden Seydî için yazılmışdur.

Fî 11 Zi'l-ka'de sene 966

223

Dergâh-ı Âli Çavuşlarından İskender Çavuş'a: Gelibolu Boğazı'nda oturup gelip geçen gemileri yoklaması hakkında.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Dergâh-ı âlî çavuşlarından İskender Çavuş'a hüküm ki:

Senün varup Gelibolı ma'berinde oturup zıkr olunan boğazdan mürûr idenleri sen bi'z-zât görüp ol boğazları hıfz itmek emr idüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp emr olunan mahalle varup hıfz u hırâsete eger Gelibolı'da oturmak evlâ ise

224

Gelibolu muhafazasında olan Amasya Bey'i Sinan Bey'e: Gelibolu Boğazı'nın muhafazası İskender Çavuş'a emredildiğinden, sancağına dönmesi ve Mahir adlı müfsidin ele geçirilerek hapsedilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr bege îsâl için İskender Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr]

Amâsiyye Begi olup Gelibolı muhafazasında olan Sinân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolı ma'berinün zabtı Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân İskender Çavuş'a emr olup sen varup sancağın hıfz u hırâsetinde olman emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp varup sancağın hıfz u hırâsetde olasin

anda oturup ve eger Anadolu yakasında oturmak münâsibse anda sâkin olup ol boğazları gereği gibi hıfz u hırâset idüp mürûr u ubûr iden kimesneleri onat vechile yoklayup ehl-i fesâddan Rûm-ili câniblerine kimesne geçmekden ziyâde hazer idüp hıfz u hırâset ve zabt u sıyânetde dakûka fevt itmeyesin.

ve sâbıkâ isyân üzre olan ehl-i fesâddan Mâhir nâm müfsid, ba'zı ehl-i fesâd ile ol câniblere ve Merzifon câniblerinde gezdüğü istimâ' olunur. Vardukda, hüsn-i tedârük eyleyüp zıkr olunan müfsidi her kande ise tettebbu' u tecessüs eyleyüp her ne tarikle olursa ele getirüp habs idüp arz idesin ve andan gayrı müteveffâ Süleymân Paşa kapucı-başısı olup ba'dehû oğlum Bâyezîd yanına varup muhârebede mecrûh olmağla anda kalan Mahmûd nâm müfsid dahı Nıksar câniblerinde imiş, anı dahı ele getürmeğe sa'y idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 17 Zi'l-ka'de sene 966 [21.08.1559]

225

Şehzade Sultan Selim'e: Askerini Vezir Mehmed Paşa ve Erzurum'da bulunan beylerbeyiler ile beraber olarak Kara Âmid'de toplaması hakkında.

Yazıldı.

Bu cümle hükümler yazılıp nişânlanup pâye-i serîr-i a'lâyâ gönderilüp eyüdür gönderilsün diyü hatt-ı şerîf olmağın Abdî Çavuş ile gönderilmişdür.

Fî yevm-i mezbûr.

Sultân Selîm hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâ-menziletüme mektûbun vârid olup asker ahvâlin bildürmüşsin. İmdi, ol cânibden bir sahîh haber ma'lûm olınca asker perâkende olmak münâsib olmamağın sizün ve vezîrüm Mehmed Paşa ve kapum kulları ve yeniçeri kullarum ile mahrûse-i Kara Âmid'e

varup ve Erzurum'da bulunan beglerbegiler dahı yanlarında bulunan asâkir-i zafer-me'âsir ile anda cem'iyet üzre oturup ve Diyârbekr beglerbegisi Muş ovası'nda oturup cem'iyet idüp ve Anadolu beglerbegisi dahı Tercan'da sâkin olup ve Dulkâdirlü beglerbegisi mukaddemâ ta'yîn olunduğı üzre münâsib ise Bitlis câniblerinde olmasın emr idüp ol bâbda her birine müstakl hüküm-i hümayûnum yazılıp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, irsâl olunan ahkâm-ı şerîfeyi her birine irsâl idüp dahı fermân-ı celfilü'l-kadrüm üzre ta'yîn eylesin ki, her biri varup öte cânibde bir sahîh haber

ma'lûm olunca mahall-i me'mûrda cem'iyet üzere müretteb ü mükemmel hâzır u müheyyâ olup sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel olına ve siz dahı müşârün-ileyh vezîrüm ve kapum kulları ve yeniçeri kullarum ile ta'yîn

226

Rumeli beylerbeyine: Şehzade olunmasına dair.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm *tâle bakāhu*'dan mektûb gelüp askerün ahvâlin bildürmüş. İmdi, yukarı cânibden sahîh haber ma'lûm olunca senün dahı Rûm-ili askeriyle müretteb ü

-226/a-

Bu dahı.

Bir sûreti Dulkâdirlü beglerbegisine; Bitlis câniblerinde cem'iyet üzere oturasın.

-226/b-

Bu dahı.

Bir sûreti Karaman beglerbegisine; Erzurum'da oturasın diyü.

-226/c-

Bu dahı.

Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine; Muş ovası'nda oturasın diyü.

olınan yire varup ol cânibün haberine müterakkıb olup vâkıf olduğunuz ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî olmayasın. Sonra mahal ne vechile iktizâ iderse mücebiyle amel olına.

Sultan Selim'e verilen emre göre hareket

mükemmel düşmen yarağıyle Erzurum câniblerinde olan beglerbegiler kullarum ile cem'iyet üzere olmanız emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzere öte cânibden sahîh haber gelince yanında olan Rûm-ili askeriyle oturup sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel idesin.

-226/d-

Bu dahı.

Bir sûreti Erzurum beglerbegisine; Erzurum'da oturasın diyü.

-226/e-

Bu dahı.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine; Erzurum'da oturasın diyü.

-226/f-

Bu dahı.

Bir sûreti Anadolu beglerbegisine; Tercan'da oturasın diyü.

227

Yine aynı hususta Vezir Mehmed Paşa'ya hüküm.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bakāhu*'dan mektûb gelüp askerün ahvâlin bildürmüş. İmdi, yukarı cânibden bir sahîh haber ma'lûm olunca

müşârün-ileyh oğlum ile sen ve yanında olan kapum kulları ve yeniçeri kullarum ile varup mahrûse-i Âmid'de sâkin olmanız emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, emrüm üzere müşârün-ileyh oğlum ile varup mahrûse-i Âmid'de olup sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel idesin. Van Beglerbegisi Kubâd

dâme ikbâlihû'ya îsâl için mühürlü kîse ile sana hükmi-i şerîf gönderilmiştir. Mu'accelen

ulaşdurasın.

228

Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in Aras Suyu'nun ötesine geçtiği bildirildiğinden, oradan ne tarafa yöneldiğinin haber alındığında bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Mehmed Paşa'nun hükmi ile Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükmi-i şerîfüm gönderilüp öte cânibden ve oğlum Bâyezîd tarafından vâkıf olduğun ahbâr[1] bildüresin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Diyârbekr ve Erzurum beglerbegileri akabince ılgar idüp Aras

suyı kenârında irişüp bir mikdâr âdemlerin alup kendü suyu öte geçüp gittüğün bildürmüşler. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükmi-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp her tarafı tetebbu' u tecessüs idüp eger öte cânibden ve eger müşârün-ileyh oğlumun ne cânibe teveccüh itdüğünden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[ı] i'lâm idüp ve min-ba'd dahı i'lâmdan hâlî olmayasın.

229

Erzurum beylerbeyine: Erzurum tarafında olan askerin zahirelerinin tedarik edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Erzurum beglerbeg[i]lerine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde olan beglerbeg[i]lerden Rûm-ili ve Rûm ve Karaman ve Anadolu beglerbegileri kendülere müte'allık olan begler ve sâ'ir asker halkı ile öteden bir sahîh haber ma'lûm olunca anda olmak emr idüp ol bâbda her birine hükmi-i şerîf gönderilmiştir. Eyle

olsa zikr olunan asâkir-i nusret-me'âsirün zâd ü zevâdeleri tedârüki ehemmi-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup asker halkınun zahîresin her ne tarafdandır olursa tedârük idüp getürdüp askere müzâyaka çekdirmeyesin. Husûs-ı mezbûr, mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup zahîre tedârükünde cidd [ü] ihtimâm üzre olasın.

230

Çorum Beyi Ayas Bey'e: Şehzade Bâyezîd'in yanında olanlardan yaralı olarak Amasya'da kalan Mahmud'un Niksar taraflarında fesada başlaması üzerine, ele geçirilmesi hakkında.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Sinân'un hükmi ile bir kîse[ı] konıldı.

Fî 17 Zi'l-ka'de [sene] 966

Çorum Begi Ayas Beg'e [hüküm ki]:

Bundan akdem müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucı-başı olup oğlum Bâyezîd yanında olan Mahmûd nâm müfsid mecrûh olup Amâsiyye'de kalup ba'dehû yanına ba'zı ehl-i fesâd cem' idüp Niksar câniblerinde fesâd üzre olduğu istimâ' olunup eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup tettebbu' u tecessüs idüp her [ne] tarikle olursa ele götürüp habs idüp arz idesin. Husûs-ı

mezbur mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olasin.

231

Silistre Beyi olup Amasya'da bulunan Sinan Paşa'ya: Adı geçen Mahmud'un ve Tankır adlı müfsidin ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Silistre Begi olup Amâsiyye'de olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucu-başı olup oğlum Bâyezîd yanında olan Mahmûd nâm müfsid mecrûh olup kalduğı istimâ' oldukda ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ tecessüs üzre idüğün bildürmüşsin. İmdi, mezkûrun bi'l-fi'l ba'zı ehl-i

fesâd ile Niksar câniblerinde olduğı istimâ' oldı. İmdi, mezkûrun ve andan gayrı Tankır nâm müfsidün ele gelmeleri mühimmâtdan olup **buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup etrâf ü cevânibi tecessüs idüp her kande haberin alursan, âdem göndermek ile mi olur, her ne tarikle mümkünse hüsn-i tedârük idüp ele getürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eylesesin. Bu bâbda Çorum begine dahı hüküm gönderilmişdür, ulaşıdurasın.

232

Erzurum beylerbeyine: Mahmud'un Niksar taraflarından Erzurum'a geçdiği haber alındığından, ele geçirilmesi ve firarına meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 966

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem müteveffâ Süleymân Paşa'nun kapucu-başı olup oğlum Bâyezîd'ün yanında iken Konya muhârebesinde mecrûh olmağla Amâsiyye'de kalup hâliyâ ba'zı ehl-i

fesâd cem' idüp Niksar câniblerinden ol cânibe gelmek üzre idüğü istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup ol etrâfı cüst ü cû idüp mezkûrı ele getürmeğe sa'y idesin. Gaflet ile ya cem'iyet ile ve yâhûd tebdîl-i sûret ile bir cânibe firâr itmekden ihtiyât üzre olasin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 18 Zi'l-ka'de sene 966 [22.08.1559]

233

Kubad Paşa'ya: Biradost aşireti ile Brazgird nahiyesi uhdelarına tevcih edilen Gazi Kıran oğlu Ali Bey ile Bahaeddin oğlu İmadeddin'e yardım edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sultân Hüseyin Beg'ün kethudâsına virildi.

Fî gur-re-i Zi'l-hicce sene 966

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Gâzî Kıran-oğlu Şâh Mehmed Beg'ün oğlu Budak dâme izzuhû'nun tasarrufında

olan Biradost aşireti sancak tarîkıyla müşârün-ileyh Mehmed Beg'ün karındaşı Ali dâme izzuhû'ya ve Brazgird nahiyesi kadîmden Mîr Bahâ'eddîn'ün ülkesi olup fevt olmağla müşârün-ileyh Şâh Mehmed Beg'ün oğlu İskender tasarrufındadır. Ol dahı sancak tarîkıyla Bahâ'eddîn-oğlu İmâdeddîn'e virilüp

berâtları dahı virilmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varup dâhil olduklarında şöyle ki, mu'âvenet lâzım gele, te'hîr itmeyüp gereği gibi müşârün-ileyhimâya mu'âvenet ü müzâheret

-233/a-

Yazıldı.
Buna virilmedi.
Sûrânî Süleymân Beg'e yazıldı.
Bu dahı mezkûr kethudâya virildi.
Târîh-i mezbûrda.
Bir sûreti Hakkârî Begi Zeynel Beg'e.
Bunlarda: "*Müşârün-ileyhe tenbîh idesin*" yazılmamışdur.

idesin. Müşârün-ileyhimâyı sancaklarına iletmek için cenâb-ı emâret-me'âb Sultân Hüseyin *dâmet me'âlîhi*['ye] hükm-i şerîf virilmişdür.

-233/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Buna da âhar tarîkla hüküm yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Sultân Hüseyin Beg'e.

234

Diyarbakir beylerbeyine: Beylerbeyiliğe bağlı beyler ve askerlerle Muş'da oturup Van ve Bağdad'a bağlı beylere icazet verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 18 Zi'l-ka'de sene 966

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Muş'da cem'iyet üzere oturasın diyü emrüm olmuş idi. Eyle olsa sâbıkâ Van ve Bağdâd beglerbegiliklerine müte'allık olan ba'zı beglerden Hizan Hâkimi Sultân Ahmed ve Kisan Begi ve Hakkârî Begi Zeynel ve Muş begi ve Agakis begi ve Hızo begi ve Palu hâkimi ve Erbil begi ve Şirvin begi ve Kulp begi

ve Bitlis begi ve Musul begi ve Göregil begi ve Sindi begi dahı senünle cem'iyetde olmak emr olmuş idi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, sen emrüm üzere beglerbegiliğine müte'allık olan begler ve sâ'ir asker kullarum ile Muş'da oturup Van ve Bağdâd'a müte'allık olan beglerden yanında olanlara icâzet viresin ki her biri varup beglerbegileri yanında hâzır olup vâkı' olan hıdmetde bulınalar ve zikr olunan beglerden yanında her kim yoklanup ve ne vakit icâzet virüp gönderdiğün yazup bildüresin.

235

Bagdad beylerbeyine: Refahiye sancağı reâyâsından ve hariçden gelenlerden olan eşkiyânın şeriate göre haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.
Rumâhiye beginün âdemi Pîrî'ye virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Rumâhiye Sancağı Begi Ahmed *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp sancağı toprağında yazılı ra'iyetlerinden ve hâricden gelen Hâlid

ve Hâlik nâm Arab tâ'ifesi ve gayrı, muttasıl harâmîlik idüp fesâd ü şenâ'atden hâlf olmaduklarından gayrı kendülerden mîrîye â'id ve müteveccih olan mâlun dahı edâsında ta'allül idüp isyân ü tugyân üzere oldukların arz eyledüğü ecilden ol maköle ehl-i fesâdun haklarından gelmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Göresin, kazıyye arz eyledüğü gibi olup müşârün-ileyhün ra'iyetlerinden ve hâricden

gelen tavâ'if-i Arab'dan fesâd ü şenâ'ati zâhir olup müdde'ileri da'vâ itdükde ele getirüp toprak kâdîsı ma'rifeti ile husamâyı berâber idüp Şer'ile hakk üzre görüp hırsuzluk ve harâmîlik Şer'ile zâhir olanların Şer'ile haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ü

nasîhat vâkı' ola. Ammâ bu bahâne ile mücerred ahz ü celb için kimesneye dahl ü tecâvüz olinmaya ki kendü hâlinde olan bî-günâh kimesnelere hilâf-ı Şer'-i Şerîf zulm ü te'addî olmakdan ihtiyât u ihtirâz idesin.

236

Bağdad beylerbeyine: Sancaklarında bulunan derbentlerin muhafazasında beylerin gaflet üzere olmamaları hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Bu cümle hükümler Mehmed Çavuş'la Diyârbekr beglerbegisine gönderildi.

Fî 19 Zi'l-ka'de sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp beglerbegiliğine müte'allık olan begler ve sâ'ir asker ile hâzır olasın diyü emrüm olup beglerbegiliğine müte'allık olan beglerden

ba'zı, Diyârbekr beglerbegisi yanına emr olinmış idi. Hâliyâ ol begler girü sancaklarına varup hıfz u hırâsetde olup, lâzım olursa yanuna varmak emr olinmışdur. **Buyurdum ki:**

Mehmed Çavuş vardukda, emr-i sâbık üzre hâzır u müheyâ olup ve beglerbegiliğine müte'allık olan beglere gereği gibi tenbîh idesin ki sancaklarında vâkı' olan derbentleri onat vechile hıfz idüp gaflet üzere olmayalar.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 19 Zi'l-ka'de sene 966 [23.08.1559]

237

Diyarbakir beylerbeyine: Muş'da toplanan beylerden bir kısmının yerlerine gönderilmesi ve keyfiyetin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Bu dahı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Van ve Bagdâd beglerbegiliklerine müte'allık olup senün yanuna gelmesi fermân olınan beglerden Sultân Hüseyin Beg ve Zeynel ve Bekir ve Murâd dâme izzuhum girü varup sancakları hıfzında olmaların emr idüp buyurdum [ki]:

Mehmed Çavuş vardukda, te'hîr itmeyüp anlar yanundaysa her birin mu'accelen sancaklarına gönderesin ve hem gelüp gönderdiğün yazup bildüresin ve mezkûr çavuşun elinden ulak hükmün alup yemek için davar viresin ve Van'a müte'allık olan küffârdan eger Sultân Ahmed Beg'dür ve eger gayrı dahı yanunda varsa anları dahı sancaklarına gönderesin. Bu bâbda ba'zı beglere müstakıl hüküm dahı gönderilmişdür. Sancaklarına varmak için.

238

Sultan Hüseyin Bey'e: Sancakların muhafazasına ve Diyarbakir beylerbeyisinin emrine muntazır bulunulmasına dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana Diyârbekr beglerbegisi ile cem'iyet olası diyü emrüm olmuş idi. Eyle olsa Bagdâd beglerbegisine dahi cem'iyet emr olmuşdur. Eyle olsa senün dahi sancağına varup ol cânibe hâzır u nâzır olup lâzım geldükde varup müşârün-ileyh yanında hıdmetde bulunmak emr idüp buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sancağına varup dahi

hâzır u âmâde oturup müşârün-ileyh cânibine nâzır olası. Anun gibi lâzım geldükde te'hîr ü terâhî itmeyüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile varup mu'accelen mülâkΩ olup Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'ımuza olan vüfûr-i ihlâs-ı ubûdiyyetün muktazâsınca devlet-i hümayûnuma müte'âllık olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyh vech gördüğü üzre hıdmetde bulınasın ve sancağınuzda hıfz u hırâseti lâzım olan derbendleri gereği gibi zabt itdüresin, gaflet üzre olmayasın.

-238/a-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Musul Begi Murâd Beg'e.

-238/b-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Erbil Begi Bekir Beg'e.

-238/c-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Zeynel Beg'e.

239 *Edirne kadısına: Bayramlarda davul çalınmaması ve aşure günlerinde ışk taifesinin sancak kaldırıp kös ve nakkare ile şehirde dolaşmamasına dair.*

Yazıldı.

Edirne kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı saltanat-ı hümayûnumda icrâ-yı şerâyi'-i Ahmedî, aksâ-yı murâdum ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, müntehâ-yı merâmum olmağın, Memâlik-i mahrûse-i vesî'atü'l-eknâfumda vülât ü hukkâm nasb olmakdan dahi maksûd-ı şerîfüm Şer'-i Şerîfe aktâr u emsâr ve mugâyir olan evzâ' u etvâr men' u def' olmaktadır. Eyle olsa bundan akdem Memâlik-i mahrûse'mde olan a'yâdda ba'zı kimesneler hilâf-ı Şer' la'ib ü lehve meşgûl olup ol ecilden niçe fısk u fücûr olmağın anun gibi a'yâdda hilâf-ı Şer' iş itmeyeler diyü emr olunup ol makûle ef'âl-i şenî'a men' u def' olunup tenbîh ü te'kîd olmuş idi. Hâliyâ taht-ı kazânda

îd-i sâbıkda ba'zı feseke, Şer'-i Şerîfe muhâlif ve emre mugâyir üslûb-i sâbık üzre tabl u nakkâre ve surnalar çalup niçe melâ'ib ü menâhîye irtikâb olunup andan gayrı bida'-ı merfû'adan eyyâm-ı âşûrâda Işık tâ'ifesi dahi sancaklar kaldırıp kös ve nakkâre ve dakk u dübelekler ile alâniyen şehirde gezüp hukkâm bunun gibi hilâf-ı Şer' evzâ'un men' i lâzım iken ruhsat virilüp men' olunmadığı istimâ' olunmağın imdi, bunun emsâli ef'âl-i şenî'a bundan sâbık men' u def' olmuş iken bu def'a ruhsat virilüp men' olmamağa bâ'is nedür? Ma'lûm olmak ve min-ba'd men' olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba'd a'yâdda hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye tabl u nakkâre çaldurup ızhâr-ı melâ'ib ü menâhî

itdirmeyüp, idenleri men' eyleyüp ve eyyâm-ı âşûrâda dahı ve sâ'ir vakitlerde Işık tâ'ifesin ânun gibi vaz' ile şehirde gezdürmeyüp men'ile memnû' olmayanları bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf

te'dîb idüp bu hükm-i şerîfümün sûretin anda sicill-i mahfûza kayd idüp hâliyâ ve min-ba'd emr-i hümâyûnuma mugâyir ve Şer'-i Şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 20 Zi'l-ka'de sene 966 [24.08.1559]

240

Erdel kralına: Boğdan'a bağlı mülklerin ve mülk mahsullerinin verilmesi ve Boğdan'dan Erdel'e kaçan suçluların kabul edilmeyip Boğdan voyvodahına gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdet üzere ser-â-ser kîse gümüş kozalak ile Boğdan voyvodası âdemlerine virildi.

Fî 21 Zi'l-ka'de sene 966

Erdel Kralı'na hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan voyvodası atebe-i ulyâmuza mektûb gönderüp mülkleri virilmek husûsında bundan akdem size irsâl olunan hükm-i hümâyûnumuz mücebine kadîmî olan mülkleri virilüp ve âyîn [ü] erkânınız üzere temessükleri dahı virilüp ammâ sınırında olan mülklerinün tereke ve şıra mahsûline girü sizün cânibinizden dahl ü ta'arruz olunduğın ve andan gayrı size mu'âvenet için kendüye irsâl olunan hükm-i şerîfüm muktazâzınca âdem lâzım ise gönderelüm diyü size bildürdüğün egerçi Nemçe askeri vardır, bize zararları yokdur diyü cevâb

virdüünüz ve Boğdan'dan ba'zı ehl-i fesâd kaçup vilâyet-i Erdel'e vardukda, ya tutup kendüye gönderüp ve yâhûd vilâyetinizden ihrâc olunmasın arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâs ve re'fet ü ihtisâsınız muktezâsınca Boğdan'a müte'allık olan eger mülkleridür ve eger mülk yirlerinün mahsûllerin virüp ve andan gayrı Boğdan'dan kaçup anda varan ehl-i fesâdı dahı kabûl itmeyüp anun gibi ehl-i fesâdı ya tutup kendüye gönderüp yâhûd vilâyet-i Erdel'den ihrâc idüp turgurmayup redd itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve a'dânuz taraflarının ve sâ'ir vâkıf olduğunuz ahabârı Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî olmayasın.

241

Boğdan voyvodasına: Erdel kralına yazılan yukarıdaki hükmün gönderildiğine ve aldığı haberleri bildirmesine dair.

Yazıldı.

Âdemlerine virildi.

Fî 21 Zi'l-ka'de sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Yüce Âstâne'me mektûb gönderüp, Erdel Kralı ile mülklerinüz husûsın ve Boğdan'da anda varan ehl-i fesâdı sana gönderüp ve yâhûd memleketden ihrâc itmek için hükm-i şerîf virilmesin arz idüp andan gayrı Kral-ı müşârün-ileyhün asker lâzım değıldür diyü varan

âdemlerine cevap virdüğün bildürmişsin. Her ne arz itmiş isen ma'lûm oldu. İmdi, ol bâbda müşârün-ileyh Krala hükm-i hümâyûnum yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet [ü] rıkkıyyetün muktezâsınca her cânibe hâzır u nâzır olup vâkıf olduğun a'dâ ahvâlin ve sâ'ir i'lâmı lâzım olan husûsları dâ'imâ atebe-i ulyâma i'lâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-hamîs fî 20 Zi'l-ka'de sene 966 [24.08.1559]

242

Niğde beyine ve kadısına: Asker toplamak için gönderilen Samsuncubaşıya, kaçan köy halkının buldurulup asker toplaması için yardım edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Yeniçeri muhızırının yazucusına virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

mezbûra tâbi' Evrânî nâm karye zimmîleri firâr idüp aslâ oğlan almağa mecâl olmayup her karye bu vechile firâr iderler, mesâlih avk u te'hîr olur diyü bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Niğde begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın, nâ'ibün mektûb gönderüp Dergâh-ı mu'allâ'mda samsoncılarum-başı olan Bâyezîd *zîde kadruhû* emr-i şerîfümle livâ'-i mezbûra oğlan cem'ine vardukda, kazâ'-i

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zıkr olınan karye halkını her kande ise buldurup yirlerine getürdüp almağa kâbil olan oğlanların emrüm üzre müşârün-ileyhe aldurasın.

-242/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Aksaray begine, Aksaray kazâsına tâbi' Sarvanlu nâm karye zimmîlerine.

243

Semendire beyine: Kral Ferenduş'un avdet eden adamlarına yolda zarar verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ Ferenduş Kral'un ahd-nâmesi ile Südde-i sa'âdet'üme gelen âdemleri girü icâzet-i şerîfüm ile ol cânibe irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları emîn ü sâlim Budun'a ulaşıdurup yolda ve izde zarar irişdirmeyesin. Memâlik-i mahrûse'mden hârice yarar at gitmek memnû'dur. Yarar at alup gitmekden hazer idesin.

244

Aynı iş hakkında Semendire'ye kadar yol üzerindeki kadılara hüküm.

Yazıldı.

Semendire'ye varınca yol üzre vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ Ferenduş Kral'un Südde-i sa'âdet'ümde olan âdemleri icâzet-i şerîfüm ile girü ol cânibe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Her birinüzün taht-ı kazâsına dâhil olurlarsa hilâf-ı Şer' kimesneyi dahl itdirmeyesin ve akçaları ile zâd ü zevâdelerin dahı tedârük idiviresin.

245

239 numaralı hükme dair Edirne Muhafızı Mustafa Bey'e hüküm.

Yazıldı.
Süleymân Çavuş-oğlu Ahmed'e virildi.
Fî 23 Zi'l-ka'de sene 966

Mahrûse-i Edirne muhâfazasında olan Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı saltanat-ı hümayûnumda icrâ-yı şerâyi'-i Ahmedî, aksâ-yı murâdum ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, müntehâ-yı merâmum olup ve Memâlik-i mahrûse-i vesî'atü'l-eknâfumda vülât ü hukkâm nasb olunmaktan dahı maksûd-ı şerîfüm Şer'-i Şerife mugâyir olan evzâ' u etvâr men' u def' olunmaktadır. Eyle olsa bundan akdem Memâlik-i mahmiyye'mde olan şehirlerde ba'zı kimesneler tahsîl-i menâfi' için bayrâmlarda salıncaklar idüp hilâf-ı Şer' la'ib ü lehve meşgûl olup ol ecilden niçe fisk u fücûr olmağın anun gibi a'yâdda hilâf-ı Şer' iş itmeye diyü emr olunup ol makûle ef'âl-i şenî'a def' u men' olunup tenbîh ü te'kîd olunmuşdı. Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de îd-i sâbıkda ba'zı feseke Şer'-i Şerife muhâlif ve emre mugâyir uslûb-ı sâbık üzre salıncaklar idüp tabl ü nakkâre ve surnalar çalınup niçe melâ'ib ü melâhiye irtikâb olunup andan gayrı bida'-ı merfû'adan eyyâm-ı âşûrlarda Işık tâ'ifesi dahı sancaklar kaldurup ve kôs ve nakkâreler ve def ü dübelek ile alâniyen şehirde gezüp hukkâm-ı müslimîne bunun gibi hilâf-ı Şer' evzâ'un men'i lâzım iken ruhsat virilüp men' olunmaduğı istimâ' olındı. İmdi, sen anda

hıfz u hirâset-i memleket ve hilâf-ı Şer' u kânûn olan ahvâlleri men' u def' için alıkonulmuşsındur. Anun gibi a'yâdda ve âşûrlarda bunun emsâli hilâf-ı Şer' fisk u fücûr olup sen men' itmeyesin ve men'a kâdir olmaduğın takdîrce arz itmeyesin, bu bâbda mu'âteb olmuşsındur. İmdi, **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, eger îd-i şerîfededür ve eger eyyâm-ı âşûrlardadır, ehl-i fisk u fücûra bu makûle vaz' itdirmeyüp idenleri men' eyleyüp, memnû' olmayanları isimleriyle yazup bildüresin ve sâbıkda îd-i şerîfde ve eyyâm-ı âşûrlarda hilâf-ı Şer'-i Şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf bu makûle vaz olmuş mıdır? Olduğı takdîrce sen niçün men' itmeyüp ve men'a kâdir olmadun ise niçün arz itmedün? Yazup bildüresin ve kefare dahı bed-nâm anda alâniyen fisk u fücûr idüp, cem'iyyet ile gezdirmeyüp şöyle ki, ba'de'l-yevm taht-ı kazânda bu menhiyyât men' olunmayup girü olduğı istimâ' olına, senün ihmâl [ve] adem-i ihtimâmundan nâşî olmuş olur. Ana göre mukayyed olasın ve eger anun gibi kurulmuş salıncak varsa ve sâ'ir anun emsâli âlet-i la'ib var ise te'hîr itmeyüp giderdesin.

-245/a-

Bu dahı.

Bir sûreti Edirne kâdîsına.

246

239 numaralı hükme dair Bursa kadısına hüküm.

Yazıldı.

Seydî Çavuş-oğlu Dervîş'e virildi.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene 966

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Eyyâm-ı Saltanat-ı hümayûn'umda icrâ-yı şerâyi'-i Ahmedî, aksâ-yı murâdum ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, intihâ-yı merâmum olmağın, bundan akdem Memâlik-i mahmiyye'mde olan şehirlerde, bayrâmlarda ba'zı kimesneler tahsîl-i menâfi' için salıncaklar kurup tabl ü nakkâre ve surnalar çalup niçe melâ'ib ü melâhiye irtikâb olunup andan gayrı bida'-ı merfû'adan eyyâm-ı âşûrlarda Işık

tâ'ifesi dahı sancaklar kaldurup kôs ve nakkâreler ve def ü dübelekler ile alâniyen gezüp hilâf-ı Şer' la'ib ü lehve meşgûl olup ol ecilden niçe fisk u fücûr olmağın anun gibi bayrâmlarda ve sâ'ir zamânlarda hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesne iş itmeye diyü emr olunup ol makûle ef'âl-i kabîha ve bida'-ı şenî'a men' u def' olunup tenbîh ü te'kîd olunmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, emrüm üzre bayrâmlarda ve sâ'ir vakitlerde hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye tabl ü nakkâre ve surna ve sâ'ir âlât-ı lehv ü la'ib çaldurmayup ızhâr-ı melâ'ib ü

melâhî itdürmeyesin ve eyyâm-ı âşûrlarda ve sâ'ir zamânda dahı Işık tâ'ifesin anun gibi vaz' ile şehirde gezdürmeyüp bi'l-cümle Şer'-i Şerife mugâyir olan evzâ' u etvâra ruhsat virmeyüp men' u def' eylesesin. Men'ile memnû' olmayanları bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf te'dîb eylesesin ve bu hükm-i şerîfümün sûretin sicill-i mahfûza kayd idüp hâliyâ ve min-ba'd Şer'-i Şerife ve bu emr-i hümayûnuma mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin ve keferede dahı bed-nâmlarında alâniyen fîsk u fücûr itdürmeyüp cem'iyet ile gezdürmeyüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf iş itdürmeyesin. Şöyle ki, ba'de'l-yevm taht-ı kazânuzda bu menhiyyât men' olunmayup girü olduğu istimâ' olına, sizün ihmâl ve adem-i

ihtimâmınızdan nâşî olur. Ana göre mukayyed olasın ve keferede tâ'ifesinün dahı bed-nâmlarında ba'zı yirleri olup âyîn-i bâtılaları üzre ol yirlerde cem' olup alâniyen, fîsk u fücûr itdükleri bundan akdem ol dahı men' u def' olmuş. Ol bâbda dahı mukayyed olup ba'de'l-yevm keferede tâ'ifesine dahı ol asl vaz' itdürmeyüp gereği gibi men' u def' idesin. Şöyle ki, ba'de'l-yevm taht-ı kazânuzda bu menhiyyât men' olunmayup girü vâkı' olduğu istimâ' olına, sizün ihmâl ve adem-i ihtimâmınızdan nâşî olur. Ana göre mukayyed olasın ve eger anun gibi kurulmuş salıncak ve sâ'ir anun emsâli âlet-i la'ib var ise te'hîr itmeyüp giderdesin.

-246/a-

Bir sûreti İstanbul kâdîsına.

-246/c-

Bir sûreti Üsküdar kâdîsına.

-246/b-

Bir sûreti Hâslar kâdîsına.

کفریہ keferede husûsı yazılmamışdır.

-246/d-

Bir sûreti dahı Galata kâdîsına.

247

Mora Beyi Osman Bey'e: Kapudan Piyale için yeteri kadar sipahi hazır bulundurulması hakkında.

Yazıldı.

Mora Begi Osmân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ kapudanum Piyâle, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp askere ihtiyâc olduğın bildürmiş. Mora sancaklarının yararlarından kifâyet mikdârı sipâh virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh âdem gönderüp taleb itdükde aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp yarar sipâhlardan kifâyet mikdârı sipâh yazup müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır u müheyâ idüp müşârün-ileyhe gönderüp teslim idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ihmâlden ziyâde hazer idesin.

248

Cezayir beylerbeyine: Trablusgarp Beylerbeyisi Turgud Paşa'nın gönderdiği üç rençber gemisine mahsul verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Magrib Trablusı Beglerbegisi olan Turgud dâme

ikbâlühû'dan üç pâre rençber gemileri gelüp ol cânibde düşmen hareket üzre olmağın tereke bâbında ziyâde zarûret ve müzâyaka üzre oldukların bildürüp akçaları ile tereke virilmek

bâbında hükm-i hümayûnum taleb itmeğin
buyurdum ki:

(Boşluk) Varıcak, bulunan yirden
ihtiyârlariyle bey' idenlerden narh-ı rûzî üze
kifâyet mikdârı tereke tedârük idivirüp dahı
gelen gemilerine tahmîl idüp müşârün-ileyh[e]
irsâl eylesesin ve ne mikdâr tereke tahmîl

olunup irsâl olunduğın dahı yazup bildüresin ki
ana göre taleb idüp kabz u zabt eyleye. Ammâ
bu bahâne ile deryâyâ ve küffâr-ı hâksâr
 taraflarına tereke virilmekten ihtiyât eylesesin.
Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Her ne
yirden mümkün ise zahîre tedârük idüp irsâl
idesin.

249

*Kilis Beyi Ferhad Bey'e: Helona kasabasında mukim Sefer'in sahte mühürle
halktan para topladığı için hapsedilmesine ve hak sahiplerine haklarının
verilmesine dair.*

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e teslim olındı.

Fî 22 Zi'l-ka'de sene 966

Klis Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp kasaba-i Helona'da
(Á%oĖĖĖ) sâkin olan Sefer nâm kimesne
bundan akdem ba'zı kal'aların telbîs ile
olup ocaklardan tahsîl itdüğü akçayı ehl-i
mevâcibe teslim itmeyüp ekl idüp husamâsı niçe
bin akça üzerinde kalduğın sâbit idüp Şer'ile
habs olunmuş iken habsden halâs olup varup
telbîs mührile Tatar-bâzârı'nda olan emînden
haylî akça alup taleb itdüğün bildürmüşsin. İmdi,

mezkûr bunda ele gelüp habs ile âdemüne teslim
olunup hukûkı görilmek için sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîf varıcak, mezkûrdan da'vâ-yı
hakk ider var ise husamâsiyle berâber idüp bir
def'a Şer'ile fasl olmayup on beş yıl geçmeyen
da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf toprak kâdîsı
onat vechile hakk üze teftîş idüp ashâb-ı
hukûka Şer'ile sâbit olan hakların alıvirüp dahı
kendüsin habs idüp ve ne mikdâr kimesneye
hakk alıvirilüp üzerine ne makûle fesâdlar sâbit
olduğın mufassal defter idüp bile gönderesin.
Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla
amel idesin.

250

*Kapudana: Küffarın Ağustos nihayetlerinde Turgud Paşa üzerine varmasının
kararlaştırıldığına dair mektubu üzerine asker ve zahire temini hususunda emrin
gönderildiği hakkında.*

Kapudana hüküm ki:

Mektûb gönderüp dil alınup küffâr-ı
hâksârın yetmiş pâre kadırgaları ve yigirmi pâre
barçaları vardır. Be-her-hâl Ağustos'un on
beşinde ve yâhûd evâhırinde Turgud Paşa
üzerine varmaları mukarrerdür. Zîrâ mevsim
geçdükden sonra donanma-i hümayûn durmaz,
girdüklerinde varalum, diyü tedârük üze
oldukların haber virdüğün ve asker killet üze
olduğın ve Mora sancağından asker virilmesin
ve andan gayri donanma-i hümayûnum mevsim
zamânında avdet olunur. Yoksa küffârın

donanması perâkende olunca te'hîr olunur mı
diyü bildürüp ve andan gayri zahîreye
müte'allık ve ulûfeye müteferri' her ne
bildürmüş isen ma'lûm-ı şerîfüm [oldı]. Bu
bâbda kifâyet mikdârı yarar sipâhîlerden sana
koşmak için iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mora
Sancağı Begi Osmân dâme ulüvvuhû'ya hükm-i
şerîf yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ basîret
üzre olup küffâr-ı hâksârın ahvâl ü etvârların ve
fıkr ü fesâd ve hayâl-i fâsidlerin tettebbu' u
tecessüs idüp göresin. Mâdâmki küffâr-ı bed-
girdârun hareket-i bî-bereketleri ola, gelmek

münâsib değildir. Zahîreye kolay olan limanlarda tevakkuf idüp şöyle ki, küffâr-ı hezîmet-âsârün donanma-i hasâret [ü] hezîmetleri bi-inâyeti'llâhi te'âlâ perâkende olup dağılup anlardan zarar ihtimâli kalmaya. Sen dahı mevsimde donanma-i hümâyûnumla gelesin ve kürekciyi dahı hoş tutup zebûn itmeyüp anun gibi askere ihtiyâc olursa hükm-i şerîfi gönderüp müşârün-ileyhden kifâyet

mikdârı sipâhî alup istihdâm eylesesin ve dâ'imâ vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî olmayasın. A'dâ-yı bed-âyinden gaflet câ'iz değildir. Tamâm teyakkuz [u] intibâh üzre olup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ donanma-i hümâyûnuma ve Memâlik-i mahrûse'mden bir yire gaflet ile zarar irişdirmekden ziyâde hazer idüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin.

251

İnebahtı sancağı kadılarına: Turgud Paşa'nın gönderdiği üç gemiye mahsul verilmesi hakkında.

Yazıldı.

İnebahtı sancağı kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Cezâyir Beglerbegisi Piyâle mektûb gönderüp Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud *dâme ikbâlühû*'nun tereke bâbında müzâyakası olup tereke için üç pâre gemi gönderdiğin ve zikr olunan gemilere tereke virilmesin arz itmeğin bulunan yirden alıviresin diyü müşârün-ileyh[e] hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Zikr olunan gemilere tereke virilmek için her [kangı] beglerin taht-ı kazâsına gönderürse emrüm üzre zikr olunan askere, bulunan yirlerden narh-ı rûzî üzre akça ile tereke virdüresin. Ammâ tereke husûsında evâmîr-i sâbika kemâ-kân mukarrer[dür]. Bu bahâne ile deryâda küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, istimâ' olına, azl ile konılmayup mu'âteb olursun ve gemileri tamâm tahmîl olunduktan sonra hükm-i şerîfümü alıkoyup ne mikdâr tereke virildiğin yazup bildüresin.

252

Mısır beylerbeyine: Mısır'dan Yemen'e yazılan bin nefer kulun levâzımâtıyla beraber Mağrib sancağı Beyi Mustafa Bey'e gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Beg'ün âdemi Hüseyin'e virildi.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene 966

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Yemen cânibine bin nefer kul yazılıp irsâl olınmak emr olmuş idi. Hâliyâ ba'zı irsâl olup ba'zı dahı henüz irsâl olduğu Südde-i sa'âdet'üme Yemen Beglerbegisi

Mustafa Paşa'nun âdemi i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresin; anun gibi emr olunan bin neferden bâkΩ kalmışsa ne mikdar kalmışsa yazup bin nefere yetişdürüp âdet ü kânûn üzre levâzımların görüp dahı hâliyâ vilâyet-i mezbûre Magrib Sancağı Begi olan kıdvetül-ümerâ'i'l-kirâm Mustafa *zîde kadruhû*'ya koşup irsâl idesin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 23 Zi'l-ka'de sene 966 [27.08.1559]

253

Kavala kapudanına: İnöz ve Kavak iskeleleri yalılarında kayıklarla ve kâfir kisvesiyle zuhur eden leventlerin fesat çıkardıklarından ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fî 23 Zi'l-ka'de sene 966

Kavala kapudanına hüküm ki:

Hâliyâ İnöz ve Kavak iskeleleri yalılarında ba'zı levend kayıkları zuhûr idüp kefare kisveti ile yürüyüp re'âyâ vü berâyâyâ te'addî itdükleri istimâ' olup Südde-i sa'âdet'ümden dahı ba'zı kadirgalar tedârük olup gönderilmek üzredür.

Buyurdum ki:

Hük-m-i şerîfüm vardukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sen dahı yanunda olan gemilerden iki pâre gemi donadup dahı zikr

olınan memlehalar etrâfın ve ol cevânibi gereği gibi cüst ü cû idüp zikr olınan levend tâ'ifesin her ne tarîkla olursa ele getirüp haklarından gelmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp gemilerün bozgunsa eger kürekcidür ve eger sâ'ir levâzımıdır, tedârük idilmek için Kavala kâdîsına hük-m-i şerîf gönderilmişdür. Cenge dahı hisâr-erenlerinden tûfeng kullananlardan tedârük itmek emrüm olmuşdur. Ana göre mukayyed olup zikr olınan ehl-i fesâdı her ne tarîkla olursa bulup anlardan kimesneye zarar irişdirmeyesin.

254

Aynı iş hakkında Kavala kadısına hüküm.

Yazıldı.

Bu dahı.

Kavala kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İnöz ve Kavak memlehaları câniblerinde deryâda ba'zı levend kayıkları zuhûr idüp kâfir vaz'ında yürüyüp ol etrâfda fesâd üzere oldukları istimâ' olmağın iki pâre gemi ile çıkup zikr olınan ehl-i fesâdı ele getürmek için Kavala Kapudanı kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân Hüseyin zîde kadruhû'ya hük-m-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Göresin, iki pâre gemi donanmış hâzırca çıkup emr üzre hıdmetde ola. Eger gemilerün kürekcinde ve cengcisinde kusûrı var ise lâzım olan kürekcin mu'accelen anda tedârük idüp ve cengci dahı gönüllü il-erinden ve tûfeng kullanur hisâr-erenlerinden tedârük idüp iki pâre gemileri tekml eylesin ve kürekciye ne mikdâr harc giderse yazup defter idüp bildüresin. Ana göre virile. Bu husûs için Südde-i sa'âdet'ümden kadirgalar tedârük olunup gönderilmek üzredür. Hemân anlar varınca mu'accelen mezkûrlar mümkün olan levâzımın görivirüp te'hîr itdirmeyüp çıkarasın.

255

Edirne kadısına: İstanbul için tahsis olunan koyunları bundan sonra İstanbul'a gönüllü celeplerin getireceği ve bunları Edirne kasaplarının karşılayıp almaması hakkında.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş-oğlu Ahmed'e virildi.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene 966

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vâkı' olan ihrâk ve andan gayrı şimdiye değin irsâl olınan koyunu ve

kassâblar husûsın bildürmüşsin. İmdi, mahrûse-i İstanbul için ta'yîn olınan celeb koyun[ı] ve andan gayrı İstanbul'a gönüllü celebler, getireceği koyunu Edirne kassâbları karşılayup almak câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, gereği gibi tenbîh ü te'kid idesin ki min-ba'd İstanbul için eger

yazılı celeb koyunudur, eger gönüllü itmeyeler.
celebeldür, karşılayup İstanbul koyunına dahl

256

Kandıra sâbık Kadısı Hüsam'a: Taraklı, Göynük ve diğer kazalardaki suçluların yakalanması işinin uhdesine tevdi edildiğine dair.

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 25 Zi'l-ka'de sene 966

Sâbıkâ Kandıra Kādîsı olan Mevlânâ Hüsam'a hüküm ki:

Bundan akdem Ada ve sâ'ir üç pâre kâdîlkda vâkı' olan ehl-i fesâdun tefîşi, sâbıkâ Ankara Kādîsı olan Mevlânâ Emîrşâh ile Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-

emâsil Mustafa zîde kadruhû emr olup ol bâbda mufassal emr-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ müşârün-ileyh Emîrşâh'a girü kazâ'-i mezbûr virilüp anda görülecek ba'zı husûs olup irsâl olunup bu husûsı sana emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp varup müşârün-ileyh çavuşuma mülâkΩ olup virilen emr mücebince tefîşe mübâşeret eyleyüp hakk üzre itmâma irişdüresin.

257

Ankara kadısına: İlyas Subaşının bazı kimselere emanet verdiğini söylediği eşyanın buldurularak defterinin gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Ankara Kādîsı Mevlânâ Emîrşah'a hüküm ki:

Sâbıkâ Ankara kādîsı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Kara Kāsım'ı İlyâs Sübaşı kayd [ü] bend ile gönderilmek fermân olunmağın Kara Kāsım ele girmeyüp İlyâs Sübaşı irsâl itdüğün arz eylemişsin ve mezkûr İlyâs Sübaşı dahı bâgΩlerün anda ba'zı kimesnelerde emânet konılmış espâbları olduğın ve her kimde ne mikdâr esbâb konılduğın isimleriyle takrîr itmeğın aynı ile takrîri yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mezkûr, takrîr itdüğü kimesnelerden emânet konılan espâbı taleb idüp bî-kusûr zuhûra getirüp alup kabz u zabt eylesin. Ne mikdâr espâb zuhûra getirilürse her kimünse ve kimde bulunursa ve ne mikdârsa ve ne maköle espâbsa aynı ile defter olunup ve

defteriyle Âstâne-i sa'âdet'üme gönderesin ve bunlardan mâ'adâ dahı gayrı kimesnelerde ol maköle emânet konılmış espâb var idüğü istimâ' olup anı dahı halka tenbîh ü i'lâm idesin ki anun gibi bâgΩler her kimde espâb komışlarsa bî-kusûr getirüp teslîm ideler. Her kim ki konılan espâb getirüp ketm itmeyüp teslîm ide, ol maköle kimesnelere dahl olunmayup teslîm itdükleri espâbı alup kabz u irsâl eylesin. Ammâ şunlar ki ketm ideler, sonra ele gele, anun gibilere muhkem siyâset olunur. Bilmiş olup ana göre her kimde espâb konmuş olursa ketm itmeyüp aynı ile getirüp teslîm ideler. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup her kimde bâgΩlerün espâbı konmuşsa zuhûra getirüp defter eyleyüp gönderesin. Bu bâbda basîret üzre olup emânet konılan espâbdan nesne zâyî' olup ve hilâf-ı vâkı' kimesneye te'addî olınmakdan hazer idesin ve bu bahâne ile celb ü ahz olınmakdan [ve] kimesneye zulm ü hayf olınmakdan dahı sakınasın. Şöyle bilesin.

258

Pazarcık kadısına: Bilecik madenini ortadan kaldırmak isteyen Mahmud'un yakalanarak cürmünü itiraf etmesinden dolayı İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Cârullâh Çavuş'un âdemi Seyfî'ye virildi.
Fî 24 Zi'l-ka'de sene 966

Bâzârcık kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hük-m-i hümayûn vârid olup mazmûnında Bilecik ma'denin ref' itdürmek isteyüp şiddet ü şakâvet iden Deli Mahmûd'un ve Memi FakΩh nâm kimesnelerin ahvâlleri teftiş olup arz olunmak fermân olunmağın, mezbûr Deli Mahmûd meclis-i Şer'a ihzâr olup keyfiyet-i ahvâlinden sü'âl olındukda karye-i Uden'den (?) Hamza b. Memi ve Mustafa b. Mehmed ve Rüstem b. Mehmed ve Mustafa b. Fârûk ve Yahşi b. Yûsuf ve Hân b. Turak ve Süleymân b. Ali Başa ve karye-i Çaltı'dan Kurd b. Mahmûd ve karye-i Murâd FakΩhler'den Hasan b. Bâlî ve Kerîm FakΩh b. Murâd FakΩh nâm kimesneler şehâdet idüp didiler ki, mezbûr Deli Mahmûd dâ'imâ şirret ü

şakâvet üzre olup yaramazlıkla meşhûr olduğundan gayrı mezbûr ma'deni ref' itdürmesine hâliyâ Bilecik'den ma'zûl olan Ahmed ile ittifâk idüp ba'zı kimesneleri tahrîk eyledüklerin, mezbûrların şehâdetleriyle sâbit olındukdan sonra mezbûr Deli Mahmûd dahı meclis-i Şer'de ikrâr idüp didi ki: «*Bilecik'den ma'zûl olan Ahmed Kâdî, beni tahrîk idüp didi ki: "Gel benimle İstanbul'a ki, mezbûr ma'deni şikâyet ile battâl itdürelüm"* didükde, ben dahı bile gitdüm, ammâ şikâyet imedüm» didüğü kayd-ı defter olup mezbûr Memi FakΩh ele girmede diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hük-m-i hümayûnum vardukda, mezbûr Deli Mahmûd'ı der-zencîr idüp anda müfettiş olan Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Sinân Çavuş'a teslîm idüp dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 25 Zi'l-ka'de sene 966 [29.08.1559]

259 *Kral oğluna varıncaya kadar yol üzerinde bulunan beylere ve kadılara: Yerlerine avdet eden Kral oğlunun adamlarına zarar verilmemesi hakkında.*

Ordu-yı hümayûndan Kral-oğl'na varınca yol üzerinde vâkı' olan beglere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ müşârün-ileyh Kral-oğl'nun iki nefer âdemîsi Südde-i sa'âdet'üme gelüp girü ol tarafa irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

260 *Basra beylerbeyine: Bir hizmet vukuunda rençber gemilerine müdahale olunmaması hakkında.*

Yazıldı.
Kapuda hıdmetde olan âdemleri Ferhâd'a teslîm olındı.
Fî 26 Zi'l-ka'de sene 966

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Bagdâd'dan Lahsâ'ya irsâl olunan askeri, gemiler ile gönderesin diyü fermân olunmağın emr-i şerîf mücebince

Her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhil olurlarsa yolda ve izde, menâzil ü merâhilde mezkûrlara hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneyi dahl ü ta'ârruz itdirmeyüp rencîde itdirmeyesin. Ammâ bindükleri at olmayup bârgîr ola, at alup gitmeğe emrüm yokdur. Fermân-ı hümayûnuma muhâlif iş olmakdan sakınasın.

Basra'da olan tüccâr ve sâ'ir âyende vü revende gemileri tutulup gönderildi. Lâkin deryâdan gelen tüccâr ve sâ'ir âyende vü revende gemileri tutulmağla Basra yolu münsedd olup Basra benderine cüz'î kimesne gelür oldu diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Anun gibi ol cânibe hıdmet vâkı' oldukda rençber gemisine dahl itmeyesin.

261

Amasya muhafızı ve Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Ayaklanan talebelerin ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çorum beginün âdemi olan Ali'ye teslim olındı.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 966

Silistre Sancağı Begi olup Amâsiyye muhâfazasında olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Merzifon kâdîsı mektûb gönderüp vilâyet-i Rûm'da sûhtevât tâ'ifesi ayağ üzerine gelüp her bölük kırk ve elli nefer kimesne olup âlât-ı harb ve tûfeng ile kasabadan kasabaya gezüp fitne vü fesâd üzere oldukların bildürmüş.

İmdi, zikr olunan ehl-i fesâdun ele gelmeleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup her [ne] tarîkla mümkünse tedârük idüp ele götürüp dahı vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâ'atleri zâhir olanların haklarından gelesin ki sâ'irlerine mücib-i ibret vâkı' ola. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâm ve cây-ı ihtimâmdur. Gereği gibi ihtimâm eyleyüp ele getürmek bâbında dakûka fevt itmesin.

262

Çorum Beyi İlyas Bey'e: Osmancık taraflarında taaddiye cür'et eden talebelerin ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Çorum beginün âdemi Ali[ye] virildi.

Fî [yev]m-i mezbûr

Çorum Begi İlyâs Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Osmancık taraflarında ba'zı levend sûhte tâ'ifesi, re'âyânun ve gayrının koyunların sürüp ve espâpların alup cem'iyet ile gezüp fesâd üzere oldukları istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi taht-ı livânuza sûhte tâ'ifesi cem' olup bu makûle fesâd üzere ise her ne tarîkla olursa ele götürüp fesâd ü şenâ'atleri zâhir olanları mecâl vormeyüp haklarından gelesin. Husûs-ı mezbûr, mahall-i ihtimâmdur ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer eylesin.

263

Tameşvar beylerbeyine: Fethiye Palanga Kalesi nöbetçi zahirelerinin gecikmeden gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Muhzır'a virildi.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 966

Tımeşvar beglerbegisine hüküm iki:

Hâliyâ Fethiyye Palanka kal'asında nevbetci ta'yîn olunan yeniçerilere baş ve buğ olan Yûnus Yaya-başı, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp zikr olunan Palanka, küffâr-ı hâksâra karîb yirde olmağla zâd ü zevâdelerinde gayetle müzâyaka çekdiklerin bildürdi. İmdi,

nevbetci kullarımın zahîreleri tedârüki ehemmi-i mühimmâtdandır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anda olan nevbetci kullarımın zehâ'ir [ü] me'kûlâtların ve sâ'ir levâzım olan havâyicilerin akçaları ile mu'accelen tedârük ü ihzâr idüp hârice ihtiyâc çekdirmeyesin. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur, ihmâlden hazer idüp lâzım olan zahîrelerin tedârük idüp ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

264

Van beylerbeyine: Serhat ahvaline karşı daima uyanık olunup alınacak doğru haberlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kapucı-başları Hüseyin'e virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

Van beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp serhadd ahvâlin ve ol câniblerün inkıyâd ü itâ'atden gayrı fikirleri olmaduğın, vâkı' olan cem'iyet niçün idüğün bilüp havfden fâriğ oldukların ve emrüm üzre Van kullarından altı yüz nefer kimesne ve emr olunan ümerâ'-i

Ekrâd, Diyârbekr beglerbegisi yanına irsâl olunduğın ve Zeynel Beg husûsın bildürüp andan gayrı her ne husûsı i'lâm itmişsen ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tarafeynün ahvâl ü etvârın tettebbu'dan hâlî olmayup şimdiden sonra evzâ' u etvârı ve fikr-i firâsetleri neye müncer olursa tamâm her husûsı ma'lûm idinüp dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî ve't-te'âkub i'lâmdan hâlî olmayasın.

265

Diyarbakir'e kadar yol üzerindeki kadılara: Vezir Mehmed Paşa'ya gönderilen hazinenin emniyet ve selâmetle ulaştırılmasına dair.

Yazıldı.

Diyârbekr'e varınca yol üzre vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrerem vezîrüm Mehmed Paşa'ya hazîne irsâl olunup **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa gicelerde bekletdürüp ve lâzım olan yirde kulağuz virüp ve mahûf u muhâtara olan

yirlerde kendünüz bi'z-zât geçürüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer eyleyesiz. Ammâ eger bekletmeğe ve eger kulağuz yarar kâdir olanları viresiz, fukarâyı rencîde itdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Eger kulağuz virmekdür ve eger gicelerde bekletmekdür ve eger mahûf olan yirlerden bi'z-zât geçürmekdür, dakΩka fevt itmeyüp ihmâlden hazer idesiz. Bu bahâne ile fukarâyı te'addî olınmakdan hazer idesiz.

266

Azak muhafazasına gönderilen Ali Reis'e: Azak Kalesi'nin muhafazasına devam edilmesine ve orada kışlanmasına dair.

Yazıldı^x.

Galata emînine virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

Azak muhâfazasına irsâl olunan Ali Re'îs'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp kadırgalar ile Azak üzerine varılup bundan akdem Dimitraş niçe bin kâfir ile gelüp mezbûr hisârı ihâta eyleyüp ceng idüp içinde olan asker halkı haylî müzâyaka çeküp almak kasdında iken, gemiler varmak ile kaçup kendüler sâkin oldukları kal'aları üzerine varup oturup hâliyâ mezbûr kadırgalar içertüye girmek

lâzım olmağın, Başküfe nâm muhâtara yirden girüp hisâr öninde olup cenâb-ı emâret-me'âb Hân dâmet me'âlihi'den mektûb gelüp emr mücebince bir pâre kadırga ile bir kıt'a kalita, Kefe câniblerini hıfz için gönderilmesin bildürüp eyyâm elvirmeyüp Başküfe'den geçmeğe dahı mümkün olmayup emr-i şerîf üzre mezkûrları göndermek üzre olup hâliyâ Moskov Dimitraş'a kendü beglerinden Anyan (?) nâm bir begini dört bin nefer kâfir ile üzerimize gelmek kasdı için yardım gönderüp anlar dahı: "Mezkûr kâfirler yirinde sâkin olup, gemiler bu cânibde olmağla mel'ûn-ı mezkûr yirinden kalkup harekete kâdir olmayup mezkûr kefare bir esîr

gönderüp Kerş nâm hisâra yol virsünler, bizüm anlar ile cengimiz yokdur" didüklerin, şöyle ki mezbûr kâfir ber-taraf olmaya ve geçmeğe eyyâm elvire, ol cânibe teveccüh üzre olduğın bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Mâdâmki zıkr olunan kefare anda olup berü gidildiği takdîrce bir zarar ihtimâli ola, anda durup hıfz u hırâsetde olasin. Şöyle ki, kışlamak lâzım gelürse anda kışlamağa kâbil yir var mıdur, ne makøle limandur, bildüresin ve mevsim geçmedin küffâr ber-taraf olmak ihtimâli var mıdur, nicedür? Anı dahı bildüresin.

267

Kıbrıs beylerine: Mısır'dan gelen kâfir gemisiyle Kıbrıs'a uğrayan tacirlerin ve eşyalarının Rodos beyi tarafından gelecek adama teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kıbrıs beglerine hüküm ki:

Mahrûse-i Burusa'dan dârendegân Bunca-oğlu ve Hacı Hüseyin ve Bektâş nâm kimesneler ile Bâli nâm Yahûdî Südde-i sa'âdet'üme gelüp mezbûr Bunca-oğlu'nun bir oğlu ve Hacı Hüseyin'ün iki oğlu ve Bektâş'un karındaşı ve merkøm Yahûdî'nün dahı bir oğlu mahmiyye-i Mısır'dan İstanbul'a gelürleriken Malta kâfirleri mezkûrları kadırğa ile alup, gidüp gemilerine yigirmi nefer kâfir koyup akablerince giderleriken rûzgâr muhâlîf olup Kıbrıs adası'na bıragup bi'l-fi'l gemiler anda oldukların arz eylemeğin ol bâbda zıkr olunan kimesneler ve

268

Rodos Begi Ahmed Bey'e: Aynı gemide olan eşya ve gayr-i müslimleri defteriyle teslim alarak İstanbul'a göndermesine dair.

Yazıldı.

Rodos Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Mahrûse-i Burusa'dan dârendegân Bunca-oğlu ve Hacı Hüseyin ve Bektâş nâm kimesneler ile Bâli nâm Yahûdî Südde-i sa'âdet'üme gelüp mezbûr Bunca-oğlu'nun bir oğlu ve Hacı Hüseyin'ün iki oğlu ve Bektâş'un karındaşı ve merkøm Yahûdî'nün dahı bir oğlu mahmiyye-i Mısır'dan İstanbul'a gelürleriken Malta kâfirleri mezkûrları kadırğa ile alup gidüp gemilerine yigirmi nefer kâfir koyup akablerince giderleriken rûzgâr muhâlîf olup Kıbrıs adasına bıragup bi'l-fi'l gemiler anda oldukların arz

alınan espâb ve esîri Rodos'a getürmek için emîrül-ümerâ'il-kirâm Rodos Begi Ahmed dâme izzuhû'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Müşârün-ileyh tarafından âdem vardukda, zıkr olunan gemiyi cümle âlât ü espâb ve içinde olan metâ' her ne[y]se ve bile bulunan kefare dahı kaç nefer ise cümlesin defter idüp defteri ile teslim eyleyüp gönderesin ve ne makøle gemi olup içinde âlât ü espâbdan ne olursa ve alınan tâcirlerün ne makøle ve ne mikdâr espâbları bulunduğun ve kaç nefer olduğın mufassal defter idüp bir sûretin Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

eylemeğin ol bâbda zıkr olunan gemiyi ve alınan espâb ve esîri defteri ile sana teslim olınmak için Kıbrıs begine hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vardukda, yarar âdem gönderüp zıkr olunan gemiyi içinde bulunan esîri ve cümle ehl-i İslâm'dan ve kefereden alınan metâ'ı ve geminün âlât ü espâbı ile taleb idüp defteri ile alup getirüp içinde olan metâ'ı gemi ile defteriyle Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ve kefare esîrlerin kaç nefer ise anda katunaya urup isimleri ve resimleri ile defter idüp defterin Dergâh-ı mu'âllâ'ma gönderesin.

269

Gelibolu kadısına: Ece nahiyesinde Tuzla'yı basan leventlerin yatakları olan adamların haps edilerek hallerinin tafsilâtıyla bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Acemî.

Mihal yanında olan Acemî-oğlanı Mehmed'e virildi.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene 966

Gelibolu voyvodası mübâşir (?) olmak için tekrâr hüküm buyrulup yazıldı.

Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Gelibolu kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûra tâbi' Eceadası nâhiyesinde vâkı' olan Huday-tuzı, olıgelen âdet üzre derlü dere itmeğe mevlânâ-yı müşârün-ileyh nâ'ibi ve iltizâmla emîn olan Mihal'un kâ'im-makâmı olan Yani nâm zimmî hıdmetkâr ile ve emîne tâbi' Ahmed nâm kimesne ile tuzla maslahatında iken meger iki kıt'a levend kayıkları Ece nâm limana gelüp limanı bekleyen kimesnelere bir kaç akça virüp andan çıkup tuzlaya karîb Tuzla-depesi nâm limana gelüp mezbûr limanı bekleyenler dahı tuzlaya haber vermeyüp ol gice levendler tuzlada olanları basup nâsun espâbın ve mezbûr Yani'nün espâbın ve yanında bulunan akçaların

ve mezbûr Ahmed'un espâbın alup ve mezkûr Yani bir hıdmetkârı ile alup gemilerine iledüp: "Asıl emîn senmişsin" diyü işkence idüp bi'l-âhire nâ'ib ba'zı kimesnelere beş bin akça karz alup levendlere virüp mezbûr Yani'yi çıkarup ammâ hıdmetkârın levendler koyuvirmeyüp mezbûrdan levendler iki gün tuzlada Res limanı'nda olup limana ol esnâda mezbûr limanı bekleyen Anafarta nâm karye etrâki varup levendler ile karışıp ve anlar ile ta'âm yiyüp ve su gösterüp karîb olan karyeler ma'rifeti ile ve Küçük Anafarta nâm karyeden Dilki Mustafa-oğlu Hasan ve Laz Hasan nâm kimesneler ma'rifeti ile olduğu fehm olunduğın arz eylemişsin. İmdi, ol Dilki Mustafa-oğlu Hasan'ı ve Laz Hasan'ı ve sâ'ir ol limanları ol zamânda bekleyenleri cümlesin ihzâr idüp getürdüp bu husûsı hakk üzere göresin; şöyle ki, arz itdüğün üzre olduğu sâbit ü zâhir ola, mezkûrları habs idüp ahvâllerin mufassal yanında zâhir olduğu üzere yazup bildüresin. Habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel idesin.

270

Trabzon Beyi Hasan Bey'e: Daha önce sahtekârlıkla yayabaşı adına asker toplayıp, sonra cezadan kurtulan ve fesat üzere olan bir kimsenin ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Batum beginün âdemi Ali'ye virildi.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 966

Trabzon Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem yaya-başı adına olup Trabzon sancağında oğlan devşürüp halâs olan

kimesne bi'l-fi'l ol cevânibde fesâd üzere olduğu istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrı tettebbu' u tecessüs idüp her kande ise ele getürüp dahı hakkından gelesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, gereği gibi mukayyed olup ele getürüp hakkından gelmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

-270/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Kara-hisâr-ı ŞarkΩ begine.

-270/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Batum Begi Süleymân Beg'e.

271

Adı geçen müfsidin ele geçirilmesi için Erzurum beylerbeyine hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem yaya-başı adına Trabzon sancağından telbîs idüp oğlan devşüren kimesne bi'l-fi'l Trabzon ve Batum ve Kara-hisâr-ı ŞarkΩ taraflarında ifsâd üzre olduğu istimâ' olunup zikr olunan beglere ol bâbda hükm-i şerîf

gönderilüp her kande ise ele götürüp hakkından gelesin diyü emrüm olup îsâl için sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birine ulaştırurup dahi sen dahi ol cevânibi tettebbû' u tecessüs idüp eger begler sancaklarındadır ve eger sana müte'allık olan yirlerdedür, her kande ele girerse hakkından gelesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 26 Zi'l-ka'de sene 966 [30.08.1559]

272

Cezayir beylerbeyine: Gemiler için Avlonya'dan zift alınması hakkında.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Gemiler için zift lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Südde-i sa'âdet'üme gelmelü oldukda Avlonya'dan gemilere vâfir zift tahmîl idüp getüresin.

273

Sultan Hüseyin Bey'e: Gâzî Kıran oğlu Şah Mehmed Bey'in oğlu Ali ile Bahaeddin oğlu İmameddin Bey'in yeni sancaklarına selâmetle ulaştırılmaları hakkında.

Yazıldı.
Ahmed'e virildi.
Fî 27 Zi'l-ka'de sene 966

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Gâzî Kıran-oğlu Şâh Mehmed *dâme izzuhû*'nun oğlu Budak, tasarruf itdüğü sancak müşârün-ileyh Şâh Mehmed'ün karındaşı Ali'ye inâyet olunup ve İskender nâm oğlunun tasarrufunda olan (boşluk) nâhiyesi dahi sancak tarîkıyla sâbıkâ ülke-i mezbûreye mutasarrıf olan Bahâ'eddîn'ün oğlu Mîr İmâdeddîn'e sancak tarîkıyla virilüp müşârün-ileyhimâyı sen bizzat sancaklarına iletüp yirleşdürmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Âstâne-i devlet-âşiyân'uma kadîmî olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca müşârün-ileyhimâyı alup dahi bi'z-zât sancaklarına iletüp ve gayrılarına dahi gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki fermân-ı hümâyûnum üzre kendülere beg bilüp mâdâmki Şer'-i Şerîf ve kânûn-ı münîf üzre re'âyâ vü berâyâ bende-i adl ü dâd ve salâh u sedâd üzre olalar, emirlerine itâ'at ü inkiyâd üzre olup vâkı' olan hıdemâtda idegeldükleri üzre hıdmet ideler ve müşârün-ileyh Şâh Mehmed ve oğulları emr-i şerîfüm üzre ülkeleri teslim idüp kendü hâllerinde olalar, dahl ü ta'arruz olunmaya. Ammâ şöyle ki, inâd idüp bir yire arka virüp fesâd üzre olalar, her ne

tarıkıla olursa eger kendüsin ve eger oğulların ele götürüp haklarından gelesin.

274 *Akdeniz yahılarındaki kadılara: Bazı levent taifesinin kâfir suretinde Kavala, İnöz ve Kavak taraflarında reâyâyâ taaddi ettikleri duyulduğundan, bunların yakalanmasına memur edilen Ahmed ve Teberrük adlı Reislerin geldiklerinde kendilerine yardım edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kavala kapudanının kethudâsı Kurd'a teslîm olındı.

[Fî] 25 Zi'l-ka'de sene 966

Akdeniz yahılarında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı levent tâ'ifesi kâfir sûretinde yürüyüp Kavala ve İnöz ve Kavak iskeleleri kurbinde ve Ece-ovası taraflarında re'âyâyâ te'addî itdikleri istimâ' olup zikr olunan ehl-i fesâdı ele getürmek için re'îslerden dârendegân-ı fermân-ı hümayûn Ahmed Re'îs

ve Teberrük nâm re'îsler bir kalita ve bir kayık ile irsâl olup **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına gelürlerse ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında envâ'-ı mu'âvenet ü müzâharet idüp ihmâlden hazer idesin. Şöyle ki, ele gelmeli olduklarında karaya dökileler, ele getürmekte ve anlara mu'âvenetde dakΩka fevt itmeyesin ki, ele getirüp haklarından geline ve kangınuzun taht-ı kazâsına gelüp fesâd itmek isterlerse mezkûrlara haber idesin.

275 *Kavala kaptanına: Aynı mesele hakkında birlikte hareket olunarak leventlerin ele geçirilmelerine dair.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Kavala kapudanına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp İnöz ve Kavak memlehaları kurbinde ba'zı levent tâ'ifesi kefare sûretinde kayık ile yürüyüp re'âyâyâ te'addî itdikleri istimâ' olup te'hîr itmeyüp çıkup ele getüricek haklarından gelesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ ol husûs için Südde-i sa'âdet'ümden dahi bir kalita ve bir

kayık ile Zarîf Ahmed ve Teberrük nâm re'îsler irsâl olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; zikr olunan ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında cümlenüz bir yirden yürimek mi evlâdur, yohsa başka başka mı yürimek münâsibdür? Her ne vechile münâsibse tedârük idüp hüsn-i ittifâk ile sa'y ü ikdâm eyleyüp her ne tarıkıla olursa zikr olunan ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer idesin.

276 *Diyarbakir beylerbeyine: Gazi Kıran oğlu Ali Bahaeddin'in berat vergileri hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

Diyârbekr beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Gâzî Kıran-oğlu Ali Bahâ'eddîn dâme izzuhumâ'nun berâtları resmin anda alınup

Hazîne-i âmire'm'e zabt olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârtün-iley-himânun emr-i şerîfüm mücebince berâtları resmin anda alup Hazîne-i âmire'm'e zabt eylesin.

277

Prizrin sâbık Beyi Hızır Bey'e:Yanbolu, Karinâbâd ve Aydos'daki eşkiyânın hakkından geldiğine dair mektubu üzerine muhafazadan geri durulmaması hakkında.

Yazıldı.
Kendü âdemlerinden Hâşim'e virildi.
Fî 27 Zi'l-ka'de sene 966

Sâbıkâ Priz[r]in Begi olup muhâfaza hıdmetinde olan Hızır Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yanbolı ve Karîn-âbâd ve Aydos'da zuhûr idüp ev basup âdem katl idüp

ehl-i fesâd ele gelüp haklarından gelindüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ba'de'l-yevm emr-i sâbık üzre ol etrâf ü cevânibi girü kemâ-kân hıfz u hırâset eyleyüp ele gelen ehl-i fesâd ü şenâ'ati Şer'-i Şerîf mücebince haklarından gelüp savn [u] siyânetde dakΩka fevt itmeyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 26 Zi'l-ka'de sene 966 [30.08.1559]

278

Kefe beyine: Azak Kalesi muhafazasına memur Ali Reis gemileriyle orada kalacak olursa, zahirelerinin temini ve küffârın tecavüz ve zararlarına meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı^{xi}.
Galata emînine virildi.
Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Azak muhâfazasında olan Ali Re'îs Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kadırga ile Azak üzerine varıldukda Dimitraş niçe bin kâfir ile gelüp hisârı ihâta ve ceng idüp almak üzre iken gemiler varmağile kaçup kal'alarına vardukların ve kadırgalar içerü girmek lâzım olmağın Başküfe nâm muhâtara yirden girüp bi'l-fi'l hisâr öninde oldukların ve hâliyâ mesfûr Dimitraş'a kendü beglerinden Anyan (?) nâm

birinün dört bin kâfir ile üzerimize gelmek kaskına yardım gönderüp gemiler bu cânibde olmağla harekete kâdir olmadukların bildürmeğın zıkr olınan kefare mādâmki anda cem'ıyyet üzre olup gemiler berüye gidildiği takdîrce zarar ihtimâli ola, hıfz u hırâsetde olup kefare perâkende oldukda mevsim elvirürse gelesin diyü emr olunup hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zıkr olınan anda kalmalı olursa eger gelmek ve eger içinde olan azeb ve sâ'ir tâ'ifenün zâd ü zevâdelerine hüsn-i tedârük idüp gemilere zarar ve halka müzâyaka çekdirmeyesin ve sen dahı dâ'imâ ol cânibe

hâzır u nâzır olup a'dâdan ve küffâr-ı bed-
girdârdan eger kal'a-i Az[a]k'dur ve eger sâ'ir

yirlerdür, zarar u gezend irişdürmekden hazer
idesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

279

Tameşvar beylerbeyine: Surniçe Kalesi dizdarlığından mâzul Hacı Mahmud'un, Modova madenini ihyâya gücü yettiğini bildirdiğine dair.

Yazıldı.

Uncı-oğlu Çavuş Ahmed Çelebî['ye] virildi.

Fî selh-i Zi'l-ka'de sene 966

Tımsıvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb
gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup
Surniçe kal'ası dizdarlığından ma'zûl olup
Radonik (?) ma'dencilerinden dârende-i hükm-i
şerîf Hacı Mehmed kendü akçasıyla Mod-ova
nâm ma'denün ihyâsına kâdir olmağın
mutasarrıf olduğu beş bin beş yüz akça dizdarlığı
timarına Lipva serhaddinde itâ'at eyleyen

köylerden iki bin beş yüz akça ilhâk olup sekiz
bin akça timar Mod-ova parkanı dizdarlığı
tevcîh olmasın recâ itmeğın sekiz bin akçalık
üzre tezkiresi virile diyü emr olmuş iken girü
mezbûr Hacı Mehmed'ün yararlığın ve ma'den-i
mezbûrun küllî ziyâde olmasına ve etrâfında
olan hâric ez-defter mezra'aların ihyâsına
mültezim olup timarı on bin akça olması
bâbında inâyet recâ itdüğün arz itmişsin. Eyle
olsa **buyurdum ki:**

Göresin; zikr olunan ma'dende ne mikdâr
nesne hâsıl olmuşdur, yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 28 Zi'l-ka'de sene 966 [01.09.1559]

280

Amasya Kadısı ve Emval Nâzırı Muhyiddîn'e: Şehzade Bâyezîd'in iç halkının İstanbul'a gönderilmesi için lâzım gelen harcın verilmesine dair.

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Yûnus'a virildi.

Amâsiyye kâdısı olup nâzır-ı emvâl olan Muhyiddîn'e hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı Südde-i
sa'âdet'üme gönderilmek için Silistre Begi
iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sinân dâme

ulüvvuhû'ya hükm-i şerîf gönderilüp harc lâzım
olursa senden almak emrüm olmuşdur.

Buyurdum ki:

Lâzım olup taleb itdükde kifâyet mikdârı
akça virüp deftere dahı işâret idesin. Ammâ
harc-ı lâzım için virüp isrâf [ü] itlâfdan hazer
idesin.

281

Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Şehzade Bâyezîd'in İstanbul'a gönderilecek eşyaları ve iç halkı için gereken harç, araba ve saire hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-oğulları'ndan Yûnus'a virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

Silistre Begi olan Sinân Paşa'ya [hüküm ki]:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün zabt itdüğün espâbindan amele yarayan çadırların ve cebehânesin ve kitâbların ve oğlanların ger davarları ile Samsun iskelesi'nden Südde-i sa'âdet'üme gönderüp andan gayrı içerü halkın göçürmeğe kifâyet mikdârı araba var mıdır diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp araba kifâyet ider ve deve bulunur, ammâ araba için elli re's ve sâ'ir hademe için otuz üç re's bârgîr lâzım idüğün bildürmüşsin. İmdi, lâzım olan bârgîrler Südde-i sa'âdet'den irsâl olmak üzere olup bârgîr varınca anda olan sâ'ir levâzımları mümkün olduğu üzere görülüp hâzır olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Aşçı ve sâ'ir hıdmetkârdan çok olmayup lâzım ise her birinden nihâyet üçer nefer koşup bunların harclarına akça lâzım olursa anda Amâsiyye Kādîsı olup Nâzır-ı Emvâl olan Mevlânâ Muhyiddîn'den alup ammâ harcda isrâf ü itlâf olunmayup ve menâzilde dahı me'kûlâtı husûsın hemân ri'âyet lâzım olanları görüle. Davar varınca cümle

mühimmâtların görüp hâzır idesin ki varduklarında tevakkuf lâzım gelmeye ve irsâl itdüğün mektûbda amele yaramayan çadırların gönderesin diyü emr olduğu yazılmış. Sâbıkâ irsâl olunan emr-i hümayûnumda hod amele yarayan gönderilmek emr olmuşdur. Eyle olsa amele yaramayanın emr-i sâbık üzere anda giderüp amele yarayan çadırların ve andan gayrı cebehânesin ve kitâbların ve oğlanların cümle atebe-i ulyâma gönderesin. Amele yaramaz espâb ve çadırdan göndermeyesin ve akça lâzım olursa virmek için mevlânâ-yı müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdir. Lâzım olursa virüp kifâyet mikdârı akça alasin ve getürmek için Dergâh-ı mu'allâ'mda müteferrika agalardan biri bir mikdâr bölük-halkı ve kapucı ile ta'yîn olunmuşdur. Varup göçürdüklerinde sen dahı bir yarar âdemün koşasın ki yolda ve izde gereği gibi hıfz ideler. Öteden irsâl olınacak eger kapu-oğlanları ve aşçılar, sâ'ir hademeden cümlesin agaya koşup her birine tenbîh idesin ki, yolda ana muhâlefetden hazer idüp tamâm itâ'at ü inkıyâd üzere olalar.

282

Kastamonu kadısına: Kendir Emini Şaver'den şikâyeti hâvi mektubu üzerine tahkikat icrasına ve muhakeme icrâsına dair.

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi.

Fî 4 Zi'l-hicce sene 966

İrsâl olunan sûret-i sicillün sûreti ihrâc olup gönderilmişdir.

Aslı mâliyye tarafında kalmışdur.

Fî 4 Zi'l-hicce sene 966

Kastamoni kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem kendir emîni olan Şaver'den kendir cem'inde re'âyâya te'addî ider diyü arz-ı hâl sunulup vâkı' olan te'addîsi beyân olup yirlü yirinden görülüp vukû' ve adem-i vukû'ı ve kadîmden teftiş olup ne vechile olduğu ma'lûm olmak için arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan mevâddı gelüp da'vâ iderlerse hakkı, muvâcehede Şer'ile hakk üzere görüp mezkûr üzerinde Şer'ile kimesnenün hakkı sâbit olursa ashâb-ı hukûka Şer'ile sâbit olan hakkın alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı zâhir olup ve ne makûle nesne sâbit olduğun yazup bildüresin. Ve sâ'ir tahrîr olunan mâddeler dahı vâkı' midür, nicedür? Kadîmden nice oligelmişdir ve mezkûrun dahı anlara cevâbı nedür? Ve bu husûsda dahı ba'zı kâdîlar imzâsiyle mezkûr, sûret-i sicill ibrâz itmeğın anun dahı sûreti gönderildi; ol sûret-i sicil vâkı' midür? Hakk üzere olup bi'l-cümle hiç bir husûsda mühmel ü meşkûk nesnesin komayup cümlesin görüp dahı hakikatı üzere yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 29 Zi'l-ka'de sene 966 [02.09.1559]

283

Canik Beyi Ali Bey'e: Şehzade Bâyezîd'in yanında toplanan eşkiyâdan Tankır'ın Canik dağlarında fesat ve haydutluk üzere olmasından dolayı ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-oğlu Yûnus'a virildi.

Fî 29 Zî'l-ka'de sene 966

Canik Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd'ün yanında cem' olan eşirrâdan Tankır nâm müfsid ol vilâyetde kalup yanına ba'zı ehl-i fesâd cem' eyleyüp bi'l-fi'l Canik dağlarında gezüp fesâd ü şenâ'at üzre olduğu istimâ' olunup sâbıkâ mezkûrî ele getürmek için hükm-i şerîf gönderilmişdür. Eyle olsa müfsîd-i mezbûrun

ele gelmesi mühimmâtından olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrî tettebbu' u tecessüs eyleyüp her kande ise ma'lûm idinüp dahı hüsn-i tedarük eyleyüp her ne yüzden mümkün ise ele getürüp habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ihtiyât eyleyesin.

284

Silivri kâdisına: Tersâne-i Âmire'de müstahdem iken kaybolan bazı marangozların buldurulup gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî gurre-i Zî'l-hicce sene 966

Silivri kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ nefsi-i Silivri'de Metrepolid mahallesi'nde olan Manol veled-i Konyad ve Dimitri Manokonlu ve Manol veled-i Maryol nâm neccârlar ve Papa Astasya mahallesi'nde Susanus Mavramaç (?), Sanop Avala nâm

neccârlar ve Papayani nâm mahallesi'nden Andriniko Hanikos (?) ve Papa Dimitri mahallesi'nden Kosta İstanbulî nâm neccârlar Tershâne-i Âmire'mden gaybet eylemişler idi. **Buyurdum ki:** Vardukda, mezbûrları kefillerine buldurup kayd [ü] bend ile yarar âdemlere ta'cîlen Tershâne-i Âmire'de olan hıdmete gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtındandır, ana göre mukayyed olasin.

284/a-

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Marmara kâdisına, A'rac cezîresi'nde.

Potodra (?) Dimitri K.

Mihal Dimitri K.

Kommenos (?) Dimitri K.

Ve Kiryakos Nikola V.

Ve Nikola (?) Kosta V.

Monol Yorgi L.

Kostandin Monol L.

Aleksi Andri L.

Nâm neccârlar için yazıldı. Birbirine kefiller imiş.

285

İznikmid kadısına: Eşme, Dikme ve Sapancı dağlarındaki korudan kimseye gemi için ağaç kestirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Galata emînine virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 966

İznikmid kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzere taht-ı kazânda olan Eşme ve Dikme ve Sapancı dağlarında korudan ağaç kesenler men' olındukda: "*Biz mîrî için odun keserüz*" diyü cevâb virdüklerin bildürmişsin. İmdi, korudan gemiye yarar ağaç kesilmek memnû' olup niçe def'a men' olup ol emr kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emrüm üzere mukayyed olup korudan gemiye yarar ağaç kesdürmeyüp men' idesin. Ammâ şöyle ki, mîrî için kadîmden ol korılarda odun kesilgelmiş ise mîrî için gemiye yaramayan yirden ba'zı yir ta'yîn idesin ki, mîrî için andan odun kesüp min-ba'd gemiye yarar ağaç kesdürmeyüp ve mîrî odun bahânesine dahı gayrı kimesnelere odun kesdürmeyüp anun gibi, mîrî için kadîmden kesegelmiş olanlara ta'yîn itdüğün yirden kesdürüp hâricden koria kimesne dahl itdürmesin.

286

Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Gerek Amasya'da, gerek her ne tarafda olursa olsun, harami levant ve softaların reâyâ ve berâyâyâ taaddilerine meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Yûnus'a virildi.

[Fî] gurre-i Zi'l-hicce sene 966

Silistre Begi olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Sana emr-i şerîfüm varup, bir tarafa gelmek emr olunca anda olup eger Amâsiyye etrâflarıdır, gereği gibi hıfz u hırâset üzere olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger sûhte tâ'ifesine ve eger sâ'ir levend harâmî tâ'ifesinden re'âyâ vü berâyâyâ ve ebnâ'-i sebîle zarar u gezend irişdürmeyüp zuhûr iden ehl-i fesâdı ele getirüp Şer'ile haklarından gelüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Sonra sana ne vechile emrüm olursa anunla amel idesin.

[Yev]mü'l-ahad an-gurre-i Zi'l-hicce sene 966 [04.09.1559]

287

İznik kadısına ve zeâmet sahibi Hasan'a: İznik havalisinde ortaya çıkan eşkiâyı ele geçirip keyfiyeti bildirmeleri hakkında.

Yazıldı.

Hasan Beg'ün âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 2 Zi'l-hicce sene 966

İznik kâdısına ve ze'âmet tasarruf iden Hasan'a hüküm ki:

Sen ki Za'îm Hasan'sın, mektûb gönderüp ondan ziyâde yayak oklu ve yaylu ve dört nefer atlu ehl-i fesâd zuhûr itdüğün bildürmüşsin. İmdi, mezkûrların ele gelmeleri ehemmi mühimmâtdan olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sen ki kâdîsın, müşârün-ileyhle bu husûsa bizzât mübâşeret idüp dahı il-eri sürmek ile mi olur ve yâhûd gayrı tarıkla mı

mümkündür, her ne vechile olursa sa'y ü ikdâm idüp zıkr olınan ehl-i fesâdı ele götürüp habs idüp ne makøle kimesneler olduğın ve sâ'ir fesâdların vukø'ı üzre arz idesin.

288

Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Şehzade Bâyezîd'in iç halkının İstanbul'a getirilmesi için müteferrikalardan Ferhad'ın gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Silistre Begi olan Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün iç-halkın göçürmek için irsâl olınan cümle levâzımların tedârük ü ihzâr idesin. Vardukda, te'hîr itmeyüp koşup gönderesin diyü emr olmuş idi. Hâliyâ ol husûs

içün Dergâh-ı mu'allâ'm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ferhâd zîde mecduhû ba'zı bölük-halkı ve kapucılar ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre cümle âdemlerin göçürüp kaldırıp müşârün-ileyh ile gönderesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 2 Zi'l-hicce sene 966 [05.09.1559]

289

Dukakin sancağı beyine: Leş İskeleyi'nden Dukakin Hisarı'na hücum eden ve evler basan eşkiyânın ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemîsi Mehmed'e virildi.

Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Dukagin sancağı-begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp, livâ'-i mezbûra tâbi' ba'zı âsîlerün urılması için sâbıkâ Yeşbek Beg'e hükm-i şerîf virilüp marîz olmağla, urılmayup bu kulları sefer-i hümayûna çıkup Üsküb'e geldükd[e] ba'zı rencber tâ'ifesi Leş iskeleyi'nden Dukagin hisârı'na gelüp konup Zere nâm âsî keferi ardınca gelüp kal'a kapusın alup muhkem ceng idüp hisâr kapusın ile vurup envâ'-ı fesâd idüp ve Yeşbek Beg zamânında Merdit nâm âsîlere tâbi' Kalur nâm karye keferesi Zaderme evkâfından Meyyit nâm karye primkürinün evin basup kırk-elli re's bârgîrlerin alup gitmişler. Mezbûr zimmînün hakkı alıvrilmek için voyvodamız ile nâ'ibü's-Şer' gönderilüp mezbûr âsîlerün serdârı ele girüp habs itdüklerinde sâ'ir keferi alâniyen voyvodamuzu ve

nâ'ibi basup âdemlerimüzi mecrûh idüp kendü mabûsların halâs itdüklerinden gayrı niçe âsîleri dahı halâs itdiler ve sâbıkâ Ferhâd Beg'ün voyvodasın dahı katl itmişler. Mezbûr âsîlerün haklarından gelmek mümkün idi. Lâkin emr-i şerîf olmamağın hâlleri üzre konıldı. İhtimâldür ki, niçe karyeler bunlara ta'assub (?) bir[le] küllî fesâda mübâşeret eyleyeler; mezbûr âsîlerün fesâdları yevmen fe yevmen terakkîdedür; haklarından gelmek için hükm-i şerîf lâzımdur diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Kazıyye arz itdüğün üzre ise hüsn-i tedârük idüp ehl-i fesâd gayrı tarıkla ele gelmek mükin değilse üzerlerine varup her ne tarıkla olursa ehl-i fesâdı ele götürüp hoyradlarınun haklarından gelüp ammâ ehl [ü] iyâlleri esîr ve emvâllerin gâret itdürmeyesin. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olana dahl ü ta'aruz olınmaya ve ne mikdâr kimesnenün haklarından gelinüp ve ne vechile tedarük eyledüğün yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eylesin.

290

Humus kadısına: Humus'da yapılan ve tartı yeri olan yeni handa ihdâs olunan bid'atlerin ve kahvehanelerin kaldırılmasına ve yüklerden ne kadar para alınacağına dair.

Yazıldı.

Murâd Çelebî'den kâğıd getüren Ayas'a teslim olındı.

Fî 6 Zi'l-hicce sene 966

Hıms kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefsi-i Hıms'da binâ olunup dârü'l-kapan olan hân-ı cedîdede hâdis olan bid'atleri teftiş idüp vukû'ı üzre yazup bildüresin diyü gönderilen hükm-i şerîf mûcebince ehl-i vukûfdan ve yarar mu'temedün-aleyh kimesnelerden bi'z-zât tefahhus olındukda sâbıkâ Haremeyn-i Şerîfeyn vakfı olup dârü'l-kapan olan hânda eger bal ve yağ ve eger zeyt ve sâbûn her ne ise cümle kapan olıcak metâ'un deve yükine beş Osmânî ve katır ve hımâr yükine iki buçuk Osmânî muhtesib bâc alduktan sonra hâncı olan dahı "yir hakkı" diyü her yük başına bir karaca akça alup yir hakkından hâsıl olanun nisfın Haremeyn-i Şerîfeyn'e ve nisf-ı âharı erbâb-ı müstahıkkıne virilüp bu minvâl üzre mutasarıflar iken hâliyâ binâ olunan hân-ı cedîdde deve yükine sekiz Osmânî ve katır ve merkeb yükine dört Osmânî'yi muhtesib alup ve yir hakkı diyü

deve yükine bir pâre ve katır ve merkeb yükine hâncı bir Osmânî alup ve sâbıkâ cerâ-âdesi olmayan hadravâtdan bir mikdâr nesne alup ve mezkûr hândan gayrı yirde arpa satılmak memnû' olup Haremeyn-i Şerîfeyn vakfı için her senede on beş flori ta'yîn olunup, sâ'ir müstahıkkıne nesne ta'yîn olunmayup ve tekyenün hareminde mescid kurbinde ba'zı dükkânları kahve-hâne olup âyende vü revende gavgâ eylemekden hâlî olmayup gayrılar zikr olunan dekâkîni anların icâresine kabûl eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, sonradan ihdâs olunan bid'atler ve ol kahve-hâneler ref' olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmü'l-eyyâmdan ilâ hâzel-ân her cümleden ne mikdâr nesne alinugelmiş ise girü ol minvâl üzre aldurup min-ba'd ziyâde aldurmayup ve ihdâs olunan ziyâdeyi ref' eyleyüp ve ol dükkânlarda aslâ kahve işletdirmeyüp men' eyleyüp kahvecileri ihrâc eyleyüp arz itdüğün üzre âhar kâr ü kışb ehline virüp hilâf-ı Şer' u kânûn ve oligelene mugâyir ba'de'l-yevm kimesneye iş itdirmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 3 Zi'l-hicce sene 966 [06.09.1559]

291

Siroz ve Ustrumca kadısına: Müteveffâ Budin Beylerbeyisi Tuygun Paşa'nın Ustrumca'daki metrukâtının taksimi için oğlu Seçen Beyi Ahmed Bey'e icazet verildiğine dair.

Yazıldı.

Siroz ve Ustrumca kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ a'lemü'l-ulemâ'il-mütebahhirîn ilâ âhîrihî Rûm-ili Kādî-askeri Mevlânâ Hâmid dâmet fezâ'ilühû cânibinden Südde-i sa'âdet'üme şöyle arz olındı ki, makeddemâ Budun Beglerbegisi olup vefât iden Tuygun

Beg'ün Ustrumca kazâsında evinde olan metrukâtından verese-i sığârına râci' olan hisselerini Şer'-i Şerîf üzre ta'yîn ü taksim eylemek için kassâmı vardukda: "Cümle metrukâtı bunda değildir, ba'zı Budun'da büyük oğlu yanındadır" diyü nizâ' itdüklerin bildürdi. İmdi, mezbûrun büyük oğlu olup Seçen Sancağı Begi olan Ahmed dâme izzuhû'ya anda varup

metrûkât görmek için icâzet virilmiştir. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh vardukda, arz olunduğı üzere müteveffânun eytâm-ı sığârı olup verese-i sığârun hukûkı bi-hasbei'-Şer'-i'-Şerîf ma'lûm

ve ta'yîn olunmak için Şer'ile kısmet lâzım olup verese-i sığârun Şer'ile hakları taksîm olmalı oldukda hilâf-ı Şer', kibâr ta'allül iderse ol bâbda emr-i Şer'ile amel eyleyüp hilâf-ı Şer'-i kavîm kimesneye iş itdirmeyesin.

292

Şehzade Sultan Selim'e: Hoca Atâullah'a arpalık tahsis edildiğine dair.

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerine hükm-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem atebe-i gerdûn-iktidâruma mektûbunuz vârid olup bi'l-fi'l hâcenüz olan efdalü'l-ulemâ'i'l-muhakkıkân Mevlânâ Atâ'ullâh *dâmet fezâ'ilühû*'ya arpalık virilmek bâbında istid'â-yı âtîfet itmiş idün. İmdi, müşârün-ileyh hakkında avâtîf-ı aliyye-i

şâhânem zuhûra gelüp istid'â itdüğün üzre yigirmi bin akçalık arpalık virilmek emr idüp bir münâsib olan yirden emr olunan arpalığın ta'yîn idesin diyü Karaman beglerbegisine dahı hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, fermân olunan arpalığın ta'yîn idüp tasarruf itdüresin ki devâm-ı devlet-i ebed-peyvendüm için du'âya iştigâl göstere.

293

Hoca Atâullah'a bir arpalık verildiğine dair Sultan Selim hocasına hüküm.

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretleri hâcesine hüküm ki:

Bundan akdem müşârün-ileyh Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp sana arpalık virilmek husûsın bildürüp istid'â-yı inâyet

itmeğın, hakkunda mezîd-i âtîfet-i husrevânî zuhûra getirüp yigirmi bin akçalık arpalık emr idüp **buyurdum ki:**

Tezkireni ihrâc idüp gönderesin ki berât-ı şerîfüm virilüp tasarruf idesin. Devâm-ı devlet-i ebed-peyvendüm için du'âya iştigâl gösteresin.

293/a-

Yazıldı.

Bir sûreti dahı yazıldı. Aynı ile.

294

Fransa elçisinin avdetine müsaade edildiğine dair Fransa kralına nâme-i hümayûn.

Yazıldı.

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile mühürlenüp Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 5 Zi'l-hicce sene 966

Frânçe Pâdişâhı'na hüküm ki:

Bundan akdem Frânçe Pâdi[şâ]hı olup mürd olan babanız Henri'nün Âstâne-i devlet-âşiyân'ımızda olan kıdvet-i ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye ilçisi Dadunya, ol cânibe gitmek bâbında icâzet taleb itmeğın ruhsat-ı

hümâyûnum virilüp inâyet olunup ol cânibe irsâl

olındı. Gerekdür ki varup yirine mülâkΩ ola.

295

Prizrin sâbık Beyi Hüseyin Bey'e: Varna'nın Pazarcık kasabasında ve Silistre'nin bir köyünde çıkan eşkiânın ele geçirilerek haklarından gelinmesi hakkında.

Yazıldı.

Budak-oğlu Hüseyin Çavuş'a virildi.

Fî 4 Zi'l-hicce sene 966

Sâbıkâ Prizrin Begi olan Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Varna kazâsında Bâzârcık nâm kasabada gice ile yigirmi beş nefer mikdârı atlu levend, Hâce Mehmed nâm kimesnenün evin basup kendüyi mecrûh idüp espâb ü emvâlin gâret ü hasâret eyleyüp anda müsâfir olan diğér Hâce Mehmed nâm kimesne[yi] katl idüp ve andan mâ'adâ Silistre kazâsında نورلورو nâm karyede beş nefer kâfir koyun celebleri, koyun alurlar iken zikr olunan levendât haberlerin alup bir mikdârı gâret itdükleri espâb ile kalup altı neferi karye-i mezkûreye gelüp zikr olunan celebleri ev basmışsınız, siz[i] voyvoda taleb ider diyü kayd ü bend eyleyüp bir ormana iledüp kendülerin katl eyleyüp yanlarında bulunan akçaların alup gıtdükleri istimâ' olındı. İmdi, zikr olunan ehl-i fesâdun ele gelmeleri lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olunan mahallerün bi'z-zât üzerine varup görüp istimâ' olunduğı gibi ise mezkûrûn ehl-i fesâdı ne makøle kimesneler idüğün bilüp dahı yataklarına

ve turaklarına buldurup ve anlardan mâ'adâ kâr ü kisb olmayup ata inüp binüp fesâd üzre kimesneleri ki töhmet-i sâbıkaları ola, anun gibileri dahı ihzâr idüp töhmet[i] olanları dahı kânûn ile hakk üzre onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; mezkûr Hâce Mehmed'ün evin basup emvâl ü espâbın gâret idenler kimler olduğı Şer'ile sâbit ü zâhir olur ise gâret itdükleri espâbı bî-kusûr zuhûra getirüp ve zikr olunan celebleri varup basup katl idenler dahı kim ise Şer'ile sâbit ü zâhir oldukdan sonra aldıkları akçaların bî-kusûr tahsîl itdürüp dahı bu makøle fesâd idenler sipâhî tâ'ifesinden ise muhkem habs idüp arz idesin, değıl ise ol bâbda muktezâ-yı Şer'-i Şerîf ne ise mahallinde edâ idüp yirine koyasın; ehl-i fesâddan ele girüp haklarından gelenleri ve zuhûra gelen emvâl ü espâb ne mikdâr olduğın defteri ile i'lâm eyleyesin.

Ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî' olup ehl-i fesâda himâyet olunup celb ü ahz olınmakdan ve bî-günâh olanlara hilâf-ı Şer'-i Şerîf zulm ü te'addî olınmakdan ziyâde hazer idüp be-her-hâl zikr olunan ehl-i fesâdı ele getirüp haklarından gelmekte dakΩka fevt itmeyüp sa'y ü ikdâm eyleyesin.

296

Eflâk voyvodasına: Eflâk'da Mavuç kasabasında katlolunan bir Yahudiye ait dâvanın tekrarlanmasına mâni olunması hakkında.

Yazıldı.

Kâtibi Fâ'ik'a virildi.

Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem vilâyet-i Eflâk'da ملحو nâm kasabada iki nefer kâfir dört avret yoldaşıyla رولو nâm Yahûdîyi katl idüp

hısımları gelüp da'vâ itdüğünde kasaba halkı zikr olunan ehl-i fesâdı espâbları ile sâbıkâ

voyvoda olan Petroşko'nun ve صوئكو ademlerine teslîm idüp alup gidüp ol zamândan berü ol fesâd idenler kasabaya dahı gelmeyüp hâliyâ girü vârisleri gelüp da'vâ itdüklerin bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre zıkr olınan husûs mukaddemâ görilüp hısımları kim idüğü zâhir olup ehl-i fesâd ellerine teslim olunmuş iken girü

gelüp tekrâr hilâf-ı Şer‘ da‘vâ iderlerse men‘ eyleyüp ol vechile kasaba halkına dahl itdirmeyesin.

[Yev]mü'l-cum‘a fî 5 Zi'l-hicce sene 966 [08.09.1559]

297

Haleb beylerbeyine: Humus'da taaddiye cür'et eden bir Arabın te'dibi için Humus alay beyinin memur edildiğine dair.

Yazıldı.

Murâd Çelebî'den kâğıd getüren Ayas'a virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms câniblerinde A‘râb-ı bed-fi‘âlün hareketleri olup re‘âyâya te‘addîden hâlî olmadukları istimâ‘ olunup ol cevânibün zabtı için kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hıms alay-

begisi ta‘yîn olup irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te‘hîr itmeyüp müşârün-ileyhi gönderesin ki varup livâ‘-i mezbûrun hıfz u hırâsetinde olup ve sâ‘ir ehl-i fesâddan re‘âyâya zarar u gezend irişdirmeyüp zabt u rabtında dakΩka fevt itmeye.

298

Hatvan sâbık Beyi Mahmud Bey'e: Sultan Bâyezîd'in kaçan adamlarının bulunduğunu haber aldığıında, Dersaadet'e getirmesi hakkında.

Yazıldı.

Sinân Çavuş'a virildi.

Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Sâbıkâ Hatvan Begi olan Mehmed Beg'e hüküm ki:

Dergâh-ı mu‘allâ‘ma mektûb gönderüp sâbıkâ Sultân Bâyezîd'ün Dergâh-ı mu‘allâ‘ma gelürken gaybet iden kapucılar ol zamândan berü tecessüs üzre olup hâliyâ mezbûrlar Hendek nâhiyesinde Dîvâne Bekir ve Derzi Paşayığit ve Sipâhî-zâde Arslan nâm kimesnelerün evlerinde mahfûz olup saklandığın ve mezbûr Bâyezîd'ün Mustafa nâm âdemîsi Âstâne-i sa‘âdet'e giderken mezbûrlar

alıkoyup ba‘dehû Na‘lband-oğlı Katırcı Ahmed nâm kimesne mezbûr Mustafa'nun libâsın giydürüp katırcı libâsın giydürüp bu vaz‘ ile gelüp geçürüp gitdiklerin ve sâ‘ir anlara müte‘allık her ne dinilmiş ise mufassalan ma‘lûm oldu. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûr Dîvâne Bekir'i ve Derzi Paşayığit ve Sipâhî-zâde Arslan ve Katırcı Ahmed eger elde ise alup bile Südde-i sa‘âdet'üme gelesin. Eger elde olmayup iki-üç güne değin ele getürebilürsen alup bile gelesin ve eger iki-üç güne değin ele getürmezsen sen kendün gelüp gidesin.

299

Şehzade Bâyezîd'in devecilerinden olduğu için Sefer adlı yürüğü katleden Kenan'ın Dersaadet'e getirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Maktûlün karındaşı Ca‘fer'e virildi.

Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Kütahya kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ yürük tâ‘ifesinden Burgos nâhiyesine tâbi‘ Başî-büyüklü nâm cemâ‘atden

Hacı Mahmûd-oğlu Ca'fer nâm kimesnenün Sefer nâm karındaşın oğlum Bâyezîd deveçilerindendür diyü Ken'ân b. Abdullâh nâm kimesne kapucılar sûkında dutup soyup yedi yüz akça kıymetlü bir gümüşlü kılıcın ve berâtın ve bir çûka ferâce ve dolamasın ve dülbendin alduktan sonra katl itmeyesin diyü karındaşı mezkûr Ca'fer'ün dahı iki yüz sekiz florisin alup yine mezbûr Sefer'i katl eylediği Müslimânlar şehâdetiyle sicill olup sûret-i sicilli Sûdde-i

sa'âdet'üme ibrâz olup arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Ken'ân'ı der-zencir eyleyüp dahı hisâr-erenleri ve yâhûd yarar âdemlere koşup Sûdde-i sa'âdet'üme gönderesin ammâ getüren kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki yolda götürürler iken onat hıfz eyleyüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

[Yev]mü's-sebt fî 7 Zi'l-hicce sene 966 [10.09.1559]

300

Ağrıboz sancağı kadılarına: İdam ve siyâsetten başka cezalara mahkûm olanların küreğe konulmak üzere Anapoli kaptanına teslim olunması hakkında.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Ağrıboz sancağı kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf cerimesi sâbit ü zâhir olan ehl-i fesâd ve mücrimleri salb [ü] siyâsete müstahıkk olanlardan gayrı, mücrimleri sûret-i sicilleri ile bile Anabolı kapudanına teslim olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; anun gibi taht-ı kazânuzda cürm-i galîzı zâhir olup Şer'ile salb ü

siyâsete müstahıkk olanlardan gayrı, mahbûs mücrim var ise emrüm üzre anun gibi mücrimleri ne mikdâr ise defter idüp sûret-i cerîmeleri ile müşârün-ileyhün hükm-i şerîfümle varan âdemîsine teslim eylesesin ki küreğe koşa. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer'-i kavîm dahl olinmakdan ve ehl-i fesâda dahı himâyet olinmakdan hazer idesin ve her birinüz taht-ı kazânuzda olan mücrimlerin sâbit olan cerîmelerin ve ne mikdâr mücrim teslim olunduğın ale'l-esâmi defter idüp mühürleyüp bir sûretin Sûdde-i sa'âdet'üme gönderesin.

301

Basra beylerbeyine: İhtiyaç olduğu için Lahsa'ya gönderilen azap taifesinin Basra'ya iadesinin Lahsa beylerbeyine bildirildiğine dair.

Mezbûr beglerbeginün kethudâsı Ferhâd'a virildi.

Fî [yev]m-i mezbûr.

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûrede âdeme ihtiyâc olunduğın bildürüp âdem taleb itdüğün ecilden sâbıkâ Lahsâ'ya irsâl olınan

azeb tâ'ifesi girü anda gelmek için emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Lahsâ beglerbegisine hükm-i hümâyûnum irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Anun gibi âdem lâzım olur ise müşârün-ileyhe haber gönderüp zikr olınan azeb tâ'ifesin taleb idüp getürdüresin.

302

Lahsa beylerbeyine: Gönderilen azep tairesinin Basra'ya iadesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Basra beglerbegisi mektûb gönderüp âdeme
ihtiyâcı olduğın bildürmiş. İmdi, sâbıkâ

Basra'dan Lahsâ'ya irsâl olınan azep tâ'ifesi girü
Basra'ya gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zıkr olınan azep tâ'ifesin emrüm
üzre irsâl eylesin.

303

Bursa kadısına: Şehzade Bâyezîd'in iç halkının iskânı için münâsib bir ev tedârîki hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Bursa kâdisına hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı sâkin olmak
içün kal'a dâhilinde bir münâsib ev görilmesin
emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-
emâsil ve'l-akrân Bâyezîd zîde kadruhû
vardukda, emrüm üzre gelicek iç-halkı içün
mu'accelen kal'a dâhilinde bir münâsib ev
tedârük idüp ihzâr idesin. Anun gibi kal'ada
bulunmayup zarûrî olursa kal'a hâricinde
tedârük idesin; ammâ sa'y idüp kal'ada tedârük
idüp ihzâr idesin ve ne vechile tedârük idüp
kimün evin ihzâr itdüğün yazup bildüresin.

304

Kırkkilise kadısına: Ulûfeci köyünden Hoca oğlu Mehmed'in ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kâdî-asker Efendi arz idüp işâret itmeğın
yazıldı.

Kırk-kilise kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Ulûfeci köyi nâm
karyede mütemekkin olan Hâce-oğlu Mehmed

nâm kimesne ele gelüp Südde-i sa'âdet'üme
gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrî tetebbu' u tecessüs idüp
ele getirüp dahı kayd [ü] bend ile yarar
âdemlere koşup Dergâh-ı sa'âdet-me'âbuma
gönderesin ve bile gönderdiğün kimesnelere
tenbîh eylesin ki yolda gaflet üzre olmayup
gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

305

Kefe Beyi Sinan Bey'e: Azak'ın muhafazası için oradaki gemilerin ve tersanenin bir an evvel ikmaline ve yeniçerilerin zahirelerinin tedarikine dikkat olunmasına dair.

Yazıldı.
Kefe beginün âdemi Sefer'e virildi.
Fî 7 Zi'l-hicce sene 966

Kefe Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Azak'un hıfzında iken
yalıların ve Çerkes câniblerinin tecessüsü
husûsıyçün Mahmûd ve Mehmed nâm
çavuşlarile mü'ekked hüküm-i şerîfüm vârid
olmağla donanma-i hümâyûnı Azak muhâ-

fazasında koyup iki kalita ile yahıların tecessüsünde iken Rus askeri avdet eyledi diyü zikr olunan donanma Kerş'e gelüp vusûl bulduğun ve bir kaç Rus dil alınup bu def'a Azak'ı muhâsara iden Dimitraş nâm la'în girişine çekilüp Kargalı nâm bir sa'b makâmı tahhassun idüp *كارجالى* nâm nehrün ırmakların tecessüs ve cem'î-i menâzil ü merâhilini ve hisârlar binâ idecek yirleri yazup defter idüp makarlarına avdet eyleyüp evvel-bahâra değin havf olmamağın donanma-i hümayûna icâzet virilüp Azak nevbetçiliğine ta'yîn olunan yeniçeri kullarumun ol cânibe îsâli mümkün olmamağın yanında olup muhâfaza için

zahîrelerine tedârük üzre oldukların, varıcak iki kıt'a kalita-i cedîd donadup zikr olunan cevânibün hıfz u hırâsetinde olduğun bildürmüşsin. İmdi, bu'd-i mesâfe olmağın dâ'imâ Südde-i sa'âdet'ümden anda gemi irsâli asîrdür, **buyurdum ki:**

Emr olunan gemileri ve tershâneleri itmâma irişdürüp lâzım oldukda anlar ile ol etrâfı hıfz idüp Südde-i sa'âdet'ümden gemi taleb itmeli olmayasın ve yeniçeri kullarumun zahîresi mühimdür; tedârük idüp müzâyaka çekdirmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Zi'l-hicce sene 966 [11.09.1559]

306

Arap vilâyeti defterdarına: Haremeyn evkaflı mütevellisi Taceddin'in hesabının görülməsi için müfredat defterlerinin ve muhasebelerinin, nâzır tayin edilen Abdülkerim'e gönderilmesi hakkında.

Dündar'un âdemine virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Vilâyet-i Arab defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Şâm timarları defterdârı olup Nâzır-ı Evkâf olan Abdülkerim, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp vilâyet-i Şâm'da Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfının mütevellîsi Seyyid Tâcüddîn'ün zamân-ı tevliyetinde evkâf-ı mezbûreye olan gadrları görilmek için vârid olan emr-i şerîf mücebince evkâf-ı mezbûreye lâzım olmayan yirlere câbîler ve kâtibler ne

zamândan berü ihdâs olunmuşdur ve icâre-i arz diyü virilen akça kimlere virilmişdür. Ve muhâsebelerinde olan masârifâtının harclarıdır ve meremmât diyü kayd itdükleri akçalar dahı nenün gibi yirlere sarf olunmuşdur? Sıhhati üzre ma'lûm olmağ için zamân-ı tevliyetinde olan mufassal ve icmâl muhâsebeleri taleb olındukda kimi Haleb hazînesine teslim olunmuşdur, diyü cevâb virilüp sıhhati üzre görilmeğe Haleb hazînesinden müfredât vardukda, mezbûr Seyyid Tâcüddîn'ün zamân-ı tevliyetinde vâkı' olan müfredât defterlerin ve mufassal muhâsebelerin müşârün-ileyhe gönderesin.

307

Aynı mesele hakkında Şam timarları defterdarı olan Abdülkerim'e hüküm.

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm Timarları Defterdârı Abdülkerim'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp vilâyet-i Şâm'da Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfına mukaddemâ mütevellî olan

Seyyid Tâcüddîn'ün mufassal muhâsebeleri ve müfredât defterleri Haleb hazînesinden gönderilmek lâzım olduğun bildürüp ve kazâ'-i Ba'lbek'de olan Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfına mukaddemâ nâzır olanlar dört akça ile mutassarıflar iken sonra nezâret ismi tevliyete tebdil olunup vakf-ı mezbûra nâzır ve mütevellî lâzım olduğun bildürmüş. İmdi, bundan akdem

sana Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfı husûsıyçün irsâl olunan hükm-i şerîfüm mücebince eger mezbûr Tacüddîn'nün ahvâlidür ve eger sâ'ir Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfına müte'allık olan husûslardur, emr-i sâbıkum üzre girü sen görmen emr idüp ve arz itdüğün üzre Tacüddîn'nün zıkr olan defterlerin sana göndermek için Arab cânibi defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol defterleri emr üzre getürdüp yirlü yirinden hakk üzre göresin ve andan gayrı Ba'lbek'de olan nezâret ve tevliyeti dahı ref' eyleyüp min-ba'd eger Ba'lbek'de olan Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfındadır ve sâ'ir yirde olan Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfındadır, Şer'-i Şerîf ve şart-ı vâkıfa muhâlif iş itdirmeyesiz.

308

İbrail, Niğbolu ve Çırnova kasabalarında, hırsızlar tarafından reâyânın sürülen davalarının buldurulup alınması ve suçluların hapsedilmesi hakkında bu kazalar kadılarına hüküm.

Yazıldı.

Brayıl ve Niğebolu ve Çernovi kâdisına [kadılarına] hüküm ki:

Eflâk voyvodası Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp ve Yergöği ve Brayıl nâm kasabalardan âmiller ve ba'zı uğrı, vilâyet-i Eflâk re'âyâsının bârgîrin ve sığırın ve sâ'ir davalarının sürüp ashâbı, tamgasiyle davarın bulup taleb eyledükde re'âyâdan Müslimân şâhid isteyüp Müslimân şâhide acz çeküp bî-nihâye davarları zâyî' olup bu husûsda re'âyâyâ ziyâde zulümdür; Müslimân şâhid bulmağa

kâdir değillerdür diyü i'lâm eylemişsiz.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vardukda, her biriniz bu bâbda mukayyed olup anun gibi Eflâk re'âyâsının davarları serika olunup taht-ı kazânuzda alâmetleriyle bulduklarında her kimün elinde bulunursa ve ne yirden alup ve kimden aldugın buldurup dahı ne tarîkla aldugı yiri bulmaya, serika olduğı zâhir ola, ol makøle elinde serika olunmuş davar bulunanları habs idüp ahvâllerin ve elinde bulunan davar kimin olup ve ne makøle kimesne idüğün yazup bildüresiz. Fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğı üzre midür? Anı dahı yazup bildüresiz.

309

Eflâk voyvodasına: Gönderdiği beygirler ile şahinlerin geldiğine ve memleketi korumak hususunda bütün gücüyle çalışmasına dair.

Yazıldı.

Mezbûr voyvodanın kâtibi Fâ'ik'a virildi.

Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ âdet ü kânûn üzre irsâl eyledüğün sekiz re's bârgîr ile dört cenâh şahinleri âdemlerün Südde-i sa'âdet'üme teslîm olındı.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı atebe-i ulyâma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnuma bezl-i makdûr idüp hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i ra'ıyyet bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup etrâf ü cevânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve muhtâc-ı arz olan ahvâli i'lâmdan hâlî olmayasın.

310

Rusçuk iskele eminine: Memâlik-i mahrûsadan yarar at alıp gitmek yasak olduğu için, Kral oğlunun elçisinin aldığı atları tekrar südde-i saâdete iadesine dair.

Yazıldı.
Kâfirün âdemine virildi.
Fî 8 Zi'l-hicce sene 966

Ruscuk [kādîsına] ve İskele emînine hüküm ki:

Kral-oğlu ilçisi Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl idüp müşârün-ileyh tarafından gelmiş iki

re's at ile bu cânibden dahı dört re's sakat atları mûmâ-ileyh cânibine irsâl eyleyüp hâliyâ kazâ'-i mezbûra vaduklarında Memâlik-i mahrûse'den yarar at alup gitmek memnû' olmağın salıvirilmedüğün arz itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, irsâl itdüğü kaç re's at ise girü Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz.

311

Gelibolu kadısına: Ece ovasındaki tuzlayı basan leventlerin ele geçirilmesi için Gelibolu subaşısının da memur edildiğine dair.

Yazıldı.

Gelibolu kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Ece ovası'nda vâkı' olan tuzlaya ba'zı levend tâ'ifesi iki kayık ile gelüp gice ile basup ba'zı espâb ve âdem aldıkların i'lâm itdükde görilmek için mufassal hükm-i

şerîfüm gönderilmiş idi. Eyle olsa bu bâbda Gelibolu sübaşısı bile mübâşeret olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre mezbûrun mübâşereti ile dikkat ü ihtimâm ile onat vechile hakk üzre görüp arz eylesesin.

312

Yenihisarı dizdârına: Mahpus olan Elkas emîri ile oğlunun salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Yeni-hisârı dizdârına hüküm ki:

Bundan akdem anda habs olunan Elkas emîri ve oğlu itlâk olmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrı ve oğlın emrüm üzre habsden te'hîr itmeyüp itlâk idesin.

313

İznik ve Yalakâbâd kadısına: Samanlı İskeleyi'nde Vezir Ali Paşa'nın adamını katledenin ortaya çıkarılıp hapsedilmesi hakkında.

Yazıldı.

İznik ve Yalak-âbâd kādîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham vezîrüm Ali Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehu*'nun Samanlı iskeleyi'nde bölük-halkından Süleymân nâm kimesnenün iki hıdmetkârı ve bir meyhânegi kâfir bir kulın katl itdükleri müşârün-ileyh i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd *zîde kadruhû* vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mahall-i hâdisenün üzerine varup bu bâbda zıkr olunan kimesneleri ve sâ'ir bile olanları ihzâr eyleyüp onat vechile Şer'ile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftiş eyleyüp göresiz. Müşârün-ileyh'ün âdemin mezkûrlardan ve gayrıdan her kim katl itmiş ise zuhûra

getürüp dahı habs idüp arz idesiz; sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesiz.

314

Haslar kadısına: Saray-ı Âmire için gereken kirecin tedarik edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hayreddîn Çavuş'a virildi.

Fi 8 Zi'l-hicce sene 966

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından olup suyu hıdmetinde olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân çavuşum Kâsım Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Sarây-ı âmire'm için kirec lâzım olup kirec furunlarından yüz otuz yedi yük kirec tahmîl idüp cem'an iki yüz kırk kantâr kirec olur. Bu zikr olunan kirecden mâ'adâ iki furun kireç hâzırdur; sâhiblerinün bârgîrleri

olmamağla mu'attaldur. Kirecleri hâli üzre durur ve altı furun dahı taş ile doludur ve hem bârgîrleri dahı mevcûd olup işlenmesine kâbildür diyü bildürüp, imdi, kireç husûsı mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânda olan kirec furunlarından kifâyet mikdârı kirec tedârük eyleyüp furunları mu'attal itdirmeyüp işletdürüp gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyesin ki müzâyaka çek[il]melü olmaya.

[Yev]mü'l-isneyn fi 9 Zi'l-hicce sene 966 [12.09.1559]

315

Şam beylerbeyine: Şam sancağında cemiyetler kurarak taaddillerde bulunan eşkiânın haklarından gelinmesi ve hallerinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ahmed Kethudâ'nun âdemi Ahmed'e virildi.

Fi yevm-i m[ezbûr]

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Şâm sancağına tâbi' ba'zı kurâ halkı fırka fırka olup bir niçe cem'iyet üzre olup kendü hevâlarına tâbi' olmayan kurâ halkı ile ceng ü cidâl idüp mâ-beynlerinde haylî âdemler katl olunup rızıkların ve mâlların nehb ü gâret eyledüklerinde ne Şer'-i Şerîfe ve ne hâkime itâ'at itmemeğin cem'iyet üzre olanlarının ba'zına begler kullarum gönderilüp ziyâde olanlarının üzerlerine kendün varup haklarından gelüp ve ba'zıları dahı cem'iyetlerini bozmayup anlarun dahı

üzerlerine varmak üzre olduğun bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, arz olındığı üzre ehl-i fesâd ü şenâ'atün vech ü münâsib gördüğün üzre Şer' u kânûn muktezâsınca mecâl vormeyüp haklarından gelüp ve memleketün re'âyâsına zarar irişdirmeyüp emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'iyet bâbında dakΩka fevt itmeyesin ve şimdiye değin begler kullarumdan varup haklarından geldükleri ne makøle ehl-i fesâddur ve ehl-i fesâd olanlar ne mahaldedür ve sen bi'z-zât varup hakkından geldüğün ehl-i fesâd ne makøle kimesnelerdür ve ne mahalde cem'iyet itmişler idi ve hâliyâ cem'iyet üzre olan ehl-i fesâd kimlerdür ve ne vechile tedârük olınmışdur, mufassal u meşrûh yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eyleyesin ve ne mikdâ[r] âdem katl olınmışdur bildüresin.

316

Şam beylerbeyine: Nablus alay beyinin hâssa-i pâdişahiye emin olarak tayin olduktan sonra bazı kimseleri cezalandırdığı haberinin tahkik edilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp hâliyâ livâ'-i Nablus alay-begisi Nablus'da vâkı' olan hâssa-i Pâdişâhiye emîn ta'yîn olup gönderildükde Nablus'a varup ba'zı kimesneye siyâset idüp kâdîsı mektûb gönderüp Müslimânlara zulm itdüğinden mâ'adâ ak-bayrak hevâsına tâbi'dür diyü arz idüp akabince kâdî dahi Şâm'a gelüp niçe Nablus halkı bile gelüp beg kulları ve Nablus sipâhîleri cümle gelüp şekvâ idüp cümlemizün isimleri ve timarları yazılsun, her ne kim emr olunur ise teftîş geldükde bu defter bile olsun, ana göre da'vâ olunur didüklerin bildürmüş. İmdi, zikr

olunan defterin sûreti ihrâc olup ve mezkûrun teftîşin sana emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr ele götürüp dahi eger zikr olunan sipâhîlerden ve gayrıdan her kim gelüp mezbûrdan da'vâ-yı hakk iderse bir def'a Şer'ile fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların husamâ muvâcehesine toprak kâdîları ma'rifeti ile Şer'ile teftîş eyleyüp göresin; mezkûrun üzerine her kimün hakkı sâbit olursa Şer'ile sâbit olan hakların ashâb-ı hukûka bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüi habs idüp üzerine ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirdüğün ve ne makûle husûslar sâbit olduğun ve bayrak hevâsına tâbi' olduğ dahi yanında ne vechile zâhir olduğun ve bi'l-cümle hîn-i teftîşde zuhûr iden kazâyâsın mufassal yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olur ise mücebi ile amel eyleyesin.

317

Arap canibi defterdarına: Hac kafilesinin, surre aldıktan sonra isyan eden Nesim ve avenesinin tecavüzünden muhafazası için lüzumu kadar sipahi verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Defterdârın âdemi Hurrem'e virildi.
Fî 27 Zi'l-hicce sene 966

Arab cânibi defterdârı Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Şâm Beglerbegisi Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed dâme ikbâlühû sana mektûb gönderüp şimdiye değin kâfile-i huccâc ile yüz nefer sipâhî ve yüz elli nefer yeniçeri ve hisâr-eri ki cümle iki yüz elli nefer âdem gönderilürdi. Bu sene de Nesîm nâm âsî Arab, itâ'at sûretin gösterüp gelüp tamâm surresin alup gitdükden sonra berriyyede haylî kabâ'il ve âdem cem'

idüp hareket üzre olduğ câsûslar haber virüp huccâca zarar yetiştürmek tevehhüm olunur, elli nefer sipâhî ziyâde irsâl olunmak lâzımdur diyü i'lâm idüp huccâc dahi mâh-ı Şevvâl'ün on sekizinci gününde teveccüh eyleyüp arz olup cevâb gelmeğe zamân olmaduğı ecilden müşârün-ileyh ta'yîn eyledüğü üzre elli nefer sipâhîlerün me'kûlâtı ve alıkların ve develerin tedârük olup virildüğün bildürmüşsin. İmdi, husûs-ı mezbûr[1] müşârün-ileyh mukaddemâ Südde-i sa'âdet'üme arz idüp ol bâbda sana hükm-i şerîf gönderilmişdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mücebi ile amel idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 10 Zi'l-hicce sene 966 [13.09.1559]

318

Yoros ve Tavas'dan mâzul Mevlânâ Muhyiddin'e: Yoros kazasında seyyidlik iddiasında bulunan bir köy imamını getirmek için Mustafa Çavuşun memur edildiğine dair.

Yazıldı.

Yoros ve Tavas'dan ma'zûl Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm ki:

Bundan akdem Gülâbî nâm kimesne gelüp Yoros kazâsında bir karyede imâm olup ba'dehû siyâdet da'vâsın idüp sonra sipâhîyüm diyü yürüyüp fitne vü fesâd üzre olduğu sâbıkâ Yoros kâdîsî arz itmeğin, kayd ü bend ile ahvâli görilmek için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetül-emâsil ve'l-akrân Mustafa *zîde kadruhû* ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Mezkûr, mukaddemâ gelüp sâkin olduğu karye halkından ahvâlin ve sâ'ir etrâfda onlanlardan tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' arz olduğu gibi ol karyede gelüp imâm olmuş mudur, ne zamânda gelmişdür, imâmlık idüp ve sonra siyâdet da'vâsın idüp alâmet getirdüğü dahı vâkı' midür ve ne makøle kimesnedür, ne yirden gelüp, ol cânibde ne mikdâr zamân mütemekkin olmuşdur ve ol yirün halkı mezbûr hakkında ne vechile şehâdet iderler, eyülük üzre mi, yohsa yaramazlığı var mıydı? Ve bi'l-cümle her vechile ahvâlin görüp mufasssal yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 13 Zi'l-hicce sene 966 [16.09.1559]

319

Zağra Eskisi kadısına: İskenderiye sancağına tayin edilen Mehmed Han'ın sancağına gidip gitmediğinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi.

Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Zağra-eskisi kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye Sancağı Begi olan cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân *dâme*

ulüvvuhû henüz sancağına gitmeyüp çiftliğinde idüğü istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh henüz çiftliğinde midür, yohsa sancağına gitmiş midür ve gitdüğü takdîrce ne târîhde çıkup gitmişdür? Te'hîr itmeyüp yazup mezbûr ile bildüresin.

320

Aydın sancağı kadılarına: Aydın sancağında taaddiye cür'et eden softaların ele geçirilmesi ve ne için tedbir alınmadığının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi.

Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Aydın sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sancak-begi hâzır olmamağıle taht-ı kazânuzda ba'zı sùhte tâ'ifesi ve ba'zı ehl-i fesâd hareket üzre olup fesâd ü şenâ'atden ve re'âyâyâ te'addîden hâlf olmadukları istimâ' olunup andan gayrı sancak-begi dahı sancağı hıfzı için yarar âdemlerin komayup işlerin âmillere satup ol ecilden hıfz u hırâset olmazmış. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, siz ki kâdîlarsız, her biriniz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânuzda eger sùhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir levend tâ'ifesidür, fesâd ü şenâ'at üzre kimesne var ise, eger il-eri iledür ve sâ'ir her ne tarîkla olursa ele getirüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanların gereği gibi haklarından gelüp re'âyâyâ ve berâyâyâ ve ebnâ'-i sebîle zarar u gezend irişdirmekden ziyâde hazer idesiz ve istimâ' olduğu gibi ehl-i fesâd ve sùhte zuhûr itmiş ise niçün siz def' itmeyesiz ve yâhûd men'a kâdir olmazsınız, niçün Südde-i sa'âdetüme arz itmeyesiz ve begler işlerin kendü âdemlerine zabt itdirmeyüp ummâle bey' itdükleri vâkı' midür? Sancak-begi ne mikdâr

işin âhara bey' idüp ve kendü âdemleri zabt itdükleri ne mikdâr ve sancağı hıfzı için ne

makøle âdemin komışdur, mufassal yazup bildüresiz.

320/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti vilâyet-i Anadolu kâdîlarına.

320/b-

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Mehmed'e virildi.
Fî [Yev]m-i m[ezbûr].
Bir sûreti Saruhan sancağı kâdîlarına.

321

Haslar kadısına: Haslar kazası dahilinde Suyolu yakınında vukua gelen öldürme hâdisesinin faillerinin ortadan çıkarılmasına dair.

Yazıldı.
Kırk-kilise begine bile yazılmışdur.
Kırk-kilise beginün güveygüsi sipâhî-oğlanına virildi.
Fî 29 Zi'l-hicce sene 966

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda suyolu kurbinde ba'zı katl olunmış kimesneler olduğın Südde-i sa'âdet'üme i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup ol âdem katl olınan mahalle varup dahı ol bâbda mazınna olanları ve sâ'ir ol cânibde levendlik nâmı ile meşhûr olanları ve töhmet-i sâbıkası olanları getürdüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ber-müceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzere teftiş eyleyüp görüp anun gibi töhmet-i sâbıkâ ile müttehem olup töhmet[i] sicill olanları kânûn ile dahı görüp âdem katl idüp fesâd idenleri zuhûra getürüp dahı kâtil kim idüğü Şer'ile zâhir olduktan sonra eger sipâhî ise habs idüp arz

idesiz. Değil ise ol bâbda emr-i Şer'-i Şerîf ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız ve bi'l-cümle bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, bulup fesâd idenler eger suyolında işleyen ırgad tâ'ifesidür ve eger sâ'ir kurâda olan levend ırgad keferesidür ve eger gayrıdur, her kim olursa zuhûra getürüp Şer'ile haklarından gelüp ol cevânibi ehl-i fesâdun şerr u şûrlarından emîn idüp ve ne mikdâr ehl-i fesâd ele gelüp ve ne makøle kimesneler olduğın ve ne mikdâr ehl-i fesâdun haklarından gelindüğün yazup bildüresiz ve eger suyolında işleyen tâ'ifeden kimesnenün huzûrı lâzım olup taleb olındukda her kimi taleb iderler ise teslîm eylesiz diyü defterdârım Kâsım *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Kimesne lâzım olur ise taleb eylesiz ve bundan akdem kimesne kefilsüz ırgad konılmaya diyü emrüm olmuş idi. Ol emr kemâ-kân mukarrerdür; anun gibilere dahı gereği gibi tenbîh idesin ki, min-ba'd kimesne kefilsüz ırgad konılmaya. Şöyle ki, bir kimesnenün ırgadı lâzım olup âmil olına, kefilî olmaya, kendüye teklîf idüp buldurasın ki aslâ kimesne kefilsüz ırgad istihdâm itmeye.

322

Defterdar Kasım Bey'e: Suyolu yakınındaki katil hâdisesinden dolayı su yolcularından gerekenlerin teslim edilmesine dair.

Yazıldı.

Defterdâr Kâsım Beg'e hüküm ki:

Hâslar kazâsında ba'zı kimesneler katl olunup ehl-i fesâdı teftiş idüp zuhûra getürmek için Hâslar kâdısına hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi suyolında işleyen tâ'ifeden huzûrî lâzım olup senden taleb

itdüklerinde her kimi isterler ise teslim eylesesiz.

323

Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Lehlerden alındığı evvelce bildirilen esirlere mukayyet olup, memleketin korunmasında dikkatli olunmasına dair.

Yazıldı.

Yanbolılı Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

Akkerman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf vârid olup, Lih cânibinden esîr çıkaran kimesneleri yazup arz eylesesiz diyü buyurulmuş idi. Hâliyâ Özi suyn'yla Karadeniz cânibinden Tatar üzerine gelen Moskov askerine bu serhadlerden haylî Lih keferesi uyup Orağzı dimekle ma'rûf mahalle varup girü avdet itdüklerinden sonra mezkûr Lih keferesi zikr olunan asker den ayrılup ammâ Sonice kal'alarına doğrı

müteveccih olduklarında nâgâh Tatar tâ'ifesine tuş olup zikr olunan kefereden ba'zın esîr idüp ol câniblere perâkende oldukların bildürmüşsin. İmdi, esîr olmayan bu makøledür ki kendü hâllerinde olurken ahde mugâyir berü cânibden urup esîr olmuş ola, yohsa asker ile ve yâhûd bâgÖlik tarîkı ile Memâlik-i mahrûse'me ve Tatar vilâyetine dâhil olanlardan alınan esîrdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emrüm üzre anun gibi Lih keferesi asker ile ve yâhûd zarar kaskına Memâlik-i mahrûse'me geleler, alınalar; esîrdür. Anun gibiler taleb olunmaz. Ana göre mukayyed olup hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakÖka fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

324

Akdeniz yalılarındaki kadılara: Deryada fesat üzere olan levant taifesinin ele geçirilmesi için Ali Reis'in memur edildiğine ve elde edilecek suçluların kendisine teslim edilmesine dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 13 Zi'l-hicce sene 966

Akdeniz yalılarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı levend tâ'ifesi deryâda fesâd üzre olduğu istimâ' olmağın, ele getürmek için hâssa re'îslerden kıdvetü'l-emâsil Ali Re'îs *zîde kadruhû* irsâl olunup **buyurdum ki:**

Anun gibi mezkûr ehl-i fesâdı ele getürmekde olup kurâya dökülürler ise her kangınuzun taht-ı kazâsında vâkı' ola, her ne tarîf ile olur ise mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp ehl-i fesâdı ele getürüp müşârün-ileyhe teslim eylesesiz. İhmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp şöyle ki, her birinüzün taht-ı kazâsına levend tâ'ifesi kurâya çıka, ele getürmeyesiz, sonra azl ile konılmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasız.

[Yev]mü's-sebt fî 14 Zi'l-hicce sene 966 [17.09.1559]

325

Bozdoğan kadısına: Kılıç köyünde mühürlü urgan kesen Abdi ile kendisine tâbi olanların ele geçirilip muhakeme edilmelerine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Ali'ye virildi.

Fî 15 Zî'l-hicce sene 966

Bozdoğan kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem Kılıç nâm karyede Abdî nâm kimesne ba'zı etbâ'ıyle memhûr urgan kesdüğü husûsun teftîşiçün Hasan Çavuş âdemleri Ali ve Mehmed emr-i şerîf irâd idüp mezbûr Abdî ba'zı ensâr ile mezbûrân Mehmed ve Ali mübâşeretleriyle ihzâr olunup teftîşe şûrû' olındukda hâzır olan Müslimânlar şehâdete

mütesaddî oldukda, çavuş kendü gelmeyince istimâ' itdürmezüz diyüp sonra mezbûr çavuş gelüp mezbûr Abdî ve etbâ'ı ve küfelâyı gaybet itdiler diyü bildürmüşsiz. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, husûs-ı mezbûra mübâşir ta'yîn olunan mezbûr çavuş ol gaybet idenleri her kande ise ele getirüp husamâsiyle berâber idüp sâbıkâ virilen emr-i şerîfüm mücebince kazıyyelerin emr-i sâbık üzre amel idesiz.

326

Manyas kadısına: Yörük taifesinden Mehmed oğlu Mustafa'nın yazdırduğu sahte emirden dolayı kendisinin ve alâkahların gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Feres nâzırı âdemi Mustafa'ya virildi.

Fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene 967

Manyas kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp yürük tâ'ifesinden Mehmed-oğlu Mustafa Fakıh nâm kimesne bir emr ve bir nakl-i şehâde irâd idüp emre nazar olındukda, sâ'ir vârid olan evâmir-i şerîfeye muhâlif fehmi olup mezbûr Mustafa'ya: "Bunu kim yazdı?" diyü sü'âl olındukda: "Mahrûse-i Burusa'da Medîne-i Münevvere Kâtibi olan Muhammed

Çelebî, bir kocaya yazdırdı" diyü cevâb viricek, naklün zeylinde olan şühûd-ı tarîk, meclis-i Şer'a ihzâr olunup sü'âl olındukda: "Bu naklden bizüm haberimiz yokdur" diyü yemîn-i bi'llâh itdüklerinden sonra mezbûr Mustafa: "Vâkı'â bu naklden bunların haberi yokdur" diyü tasdik itdükde mezbûr Mustafa habs olup emr ü nakli mühürlenüp yarar âdemimiz ile Dergâh-ı mu'allâ'ya irsâl olındı diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları getirüp kayd [ü] bend ile Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin.

326 /a-

Bir sûreti dahı Burusa kâdısına.

327

Bursa kadısına: Adı geçen Yörük Mustafa'nın sahte emrini yazan Mehmed Çelebi ile diğer alâkalı kimsenin gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Bâyezîd Çavuş'a virildi.

Fî 15 Zî'l-hicce sene 966

[Bursa kâdısına hüküm ki:]

Manyas kâdısı mektûb gönderüp arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl bulıcak; mezbûr, Medîne-i Münevvere Kâtibi olan Muhammed'i ele getirüp dahı ol hükmî yazdırduğı kocayı buldurup anı sen dahı kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin. Ammâ bile koşup gönderdiğün âdemlere onat vechile tenbîh ü te'kîd eylesin ki yolda ve izde gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

328

Bursa kadısına: Şehzade Bâyezîd'in iç halkı için Bursa'da kale içindeki evlerin tamir ettirilerek hazırlanması hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.

Bursa kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emrüm üzre oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı için tefahhus olındukda, dâhil-i kal'ada Mîzân Emîni Ali Beg evleri olup ammâ nâ-tamâm ba'zı yiri olduğın ve hâric-i kal'ada dahı Mîr Hüseyin nâm kimesnenün

evleri olduğın bildürmişsin. İmdi, dâhil-i kal'ada olan evler ihzâr olınmasın emr idüp
buyurdum ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bâyezîd vardukda, ta'mîre muhtâc olan yirleri cüz'î meremmât eyleyüp ihzâr eylesin.

329

Sultan Selim'e: Çevrenin kontrol edilmesi, asilerin hâl ve hareketlerine dikkat olunması ve gerekli tedbirlerin alınmasına dair.

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükmi hümayûnum irsâl olup öte cânibden bir sahîh haber ma'lûm olunca mahrûse-i Âmid'e varasın diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ Van ve Diyârbekr ve Bagdâd beglerbegilerine ve anlara tâbi' olan cümle Kürdistân begleri kullaruma mü'ekked istimâlet-güne ahkâm-ı şerîfe yazılıp her biri sancaklarında vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olıncak, mevâzı'ı onat vechile hıfz idüp anun gibi isyân üzre olan ehl-i fesâddan bir cânibe hareket olur ise her biri def' u ref'inde ve gereği gibi haklarından gelinmek bâbında envâ-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüreler diyü emr olunup ve andan mâ'adâ Bagdâd'un hıfz u hırâseti için yanında olan sol bölük ulûfecileri kullarum agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum irsâl olınmak emr olunup ol bâbda dahı düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham vezîrüm

Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehu'ya* ve segbânlarum-başı Mehmed'e hükmi hümayûnum gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Hükmi şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, emr-i sâbıkum ile âmil ve etrâf ü cevânibe nâzır olup münhezim ü makhûr olan usâtun ahvâl ü etvârların [ve] fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin öte cânib ile mu'âmelelerin dâ'imâ tettebbu' u tecessüs idüp dahı anun gibi Memâlik-i mahrûse'mden bir cânibe hareket-i bî-bereketleri vâkı' olduğu mesmû'un olur ise vech ü münâsib gördüğün üzre hüsn-i tedârük idüp inâyet-i Hakk ile haklarından gelinmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. İn-şâ'allâhü te'âlâ dâ'imâ izz ü şevket [ve] muzaffer ü mansûr ve a'dâ-yı milket ü millet münhezim ü makhûr olmakdan hâlî olmaya ve Bagdâd'a irsâl olınması fermân olunan bölük-halkın ve yeniçeri kullarum dahı emrüm üzre ihrâc idüp irsâl itdüresin.

330

Vezir Mehmed Paşa'ya: Bağdad'ın muhafazası için bölük halkından Ulûfeciler Ağası Abdi ile beş yüz yeniçerinin Bağdad'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a teslim olındı.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Mâl tarafından ulûfe için yazılan hüküm dahî mezbûr Mustafa Çavuş'a virildi.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ senünle irsâl olunan bölük-halkından ulûfeci kullarum agaları kıdvetü'l-emâsil ve'l-ekârim Abdî *zîde mecduhû* ile ve yeniçeri kullarumdan dahî beş yüz neferi Bagdâd beglerbegisine anda muhâfaza için irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ulûfeci kullarum agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum dahî ta'yîn eyleyüp yaya-başılarda Câmedân Kâsım baş ve buğ ta'yîn eyleyüp dahî ber-vech-i isti'câl irsâl idesin ki varup Bagdâd'da müşârün-ileyh vech gördüğü üzre hıdmet-i muhâfazada olalar. Bu hükm-i hümâyûnum ne gün varup ve ne vechile tedârük olunup ve ne zamânda irsâl olunduğın yazup bildüresin.

331

Sekbanbaşıya: Bağdad'tı muhafaza için beş yüz nefer yeniçerinin Bağdad'a gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Segbân-başına hüküm ki:

Hâliyâ senünle olan yeniçeri kullarumdan beş yüz nefer yeniçeri muhâfaza hıdmeti için Bagdâd'a gönderilmesin emr idüp anda olan yaya-başılardan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Câmedân Kâsım *zîde kadruhû*'yı baş ve buğ ta'yîn idüp gönderesin diyü düstûr-ı mükerrerem

vezîrüm Mehmed Paşa *dâmet me'âlihî*'ye hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahî emrüm mücebince beş yüz nefer yeniçeri kullarımı Bagdâd'a gitmek için ta'yîn idüp mezkûr yaya-başın baş ve buğ nasb idüp isti'câl üzre irsâl ü îsâl idesin ki anda varup beglerbegisi vech gördüğü hıdmet-i muhâfazada olalar.

332

Erzurum beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in ne tarafda olduğunun araştırılmasına dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd'ün ne mahalde olup ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidi ne idüğü ve öte taraftan ana ne yüzden kılindukları ma'lûm olmak lâzım olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup müşârün-ileyh bi'l-fi'l ne mahalde olup fikr ü

firâseti ne idüğün ve yanında ne mikdâr âdemi olup ve öte cânibden dahî yanında kimler olduğın ve anların ne mikdâr askeri olduğın ve ne tedârük üzre olup öte cânibe kimesne göndermiş midür ve gönderdüğü âdemi gelüp haber getürmüş midür, ne haber getürmüş ve bi'l-cümle cem'î-i ahvâl ü etvârın ve fikr ü firâseti ne idüğün ve sâ'ir ol cevânibün evzâ' u etvârın mufassal ma'lûm idinüp dahî mezbûr ile yazup bildüresin.

Bu dahî.

Bir sûreti Rûm-ili beglerbegisine.

332/a

Yazıldı.

332/ b-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine gönderildi.

Bir sûreti Karaman beglerbegisine gönderildi.

332 /d-

Yazıldı.

Ulaşdurmak için İskender Paşa'ya mezbûr çavuş ile gönderildi.

332/ c-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Dulkâdirlü beglerbegisine gönderildi.

332 /e-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Anadolu beglerbegisine gönderildi.

333

Musul Beyi Murad Bey'e: Bağdad Kalesi'ni muhafaza için beş yüz yeniçeri gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Musul Begi Murâd Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Bagdâd'un hıfzı için Dergâh-ı mu'allâm ulûfecileri agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum irsâl olunup anun gibi lâzım olup beglerbegi hârice çıkmalı olur ise zikr olunan beş yüz nefer yeniçeri kullarum ile seni kal'ada muhâfazası için ta'yîn itmek emr olunup

ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi lâzım gelüp seni kal'a muhâfazası için alızkodukda tamâm basîret üzre olup vech görüldüğü üzre kal'a-i Bagdâd'un hıfz u hırâsetinde ve sâ'ir levâzım ü mühimmâtında dakΩka fevt itmeyüp savn [u] sıyânetde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup mesâ'-i cemîle zuhûra getüresin.

334

Diyarbakir beylerbeyine: Beylerbeyilik tevâbiinden olan Kürdistan beylerine derbendlerin muhafazası için hükümler yazıldığına ve Şehzade Bâyezid'in o tarafa giderse hakkından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

irişdürmeyeler diyü emrüm olup ol bâbda her birine müstakıl hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Diyarbakir beglerbegisine hüküm ki:

Beglerbegiliğine müte'allık olan Kürdistân begleri kullaruma sancaklarında vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir hıfzı lâzım olan mevâzı'ı gereği gibi hıfz idüp a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan memleket ü re'âyâyâ zarar u gezend

Vusûl buldukda, irsâl olunan ahkâmı ulaşdurup dahi gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, mâdâmki yanında cem'iy-yetdedürler, yarar âdemlerinden ta'yîn eyleyüp emrüm üzre eyâletlerin hıfz u hırâset idüp cem'iyet ahvâli ber-taraf olup icâzet virildükde kendüler bi'z-zât mukayyed olup her cânibe

hâzır u nâzır olup anun gibi isyân üzre olan oğlum Bâyezîd ol cânibe teveccüh idüp hareket vâkı' olur ise cümle ümerâ kullarum ile yek-dil olup devlet-i hümayûnuma müte'allık olan

umûrda ve âsîlerün gereği gibi haklarından gelinmek bâbında vech ü münâsib olduğu üzere bezl-i maktûr eyleyüp gaflet üzre olmayasın.

335

Sultan Hüseyin Bey'e: Derbendlerin ve diğer icap eden yerlerin muhafazasında hizmet ve yardımda bulunmasına dair.

Yazıldı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ eyâletüne müte'allık olan mahaller gereği gibi hıfz u hırâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâmdan Âstâne-i devlet-âşîyân'uma olan ubûdiyyet ü ihlâsun ve rıkkıyyet ü ihtisâsun muktezâsınca dâ'imâ hâzır ve etrâf ü cevânibe nâzır olup taht-ı eyâletünde vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınacak mevâzı'ı onat vechile hıfz idüp a'dâdan ve sâ'ir fitne vü fesâd üzre olandan gaflet ile bir mahalle zarar irişdirmekden ihtiyât üzere olup anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda eger müstakıl varmakdur ve eger cem'ıyyet iledür, cümle ol cevânibde olan sâ'ir ümerâ-i Kürdistân kullarumla yek-dil ü yek-cihet olup Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekr Beglerbegisi İskender Paşa dâme ikbâlühû vech ü münâsib gördüğü üzere devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda ve hıfz u hırâset-i vilâyetde idegeldüğün üzere envâ'-ı mesâ'î-i

cemîle zuhûra getürüp bezl-i maktûr eyleyüp ihmâl ü müsâheleden ictinâb eyleyesin. Vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunan kullarum hakkında inâyet-i husrevânem mebzûl olup ihmâl ü müsâhele üzere olanlar mes'ûl olmaları mukarrerdür. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan mesâlih u mühimmâtıda mücidd ü merdâne olup envâ' yüz aklıkları tahsiline sa'y eyleyesin ve a'dâ tarafından ve sâ'ir vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdam hâlî olmayasın. Ammâ şöyle ki, hıdmet Bagdâd câniblerine düşse, te'hîr itmeyüp ol cânibe varup vech ü münâsib olduğu üzere hıdmetde bulunup sarf-ı meşkûr eyleyesin ve bir cânibe gitmelü olduğunda, eyâletünde hıfz u hırâseti lâzım olan derbendleri ve sâ'ir mevâzı'ı, yarar âdemler koyup gereği gibi hıfz itdürüp hâlî komayasın. Şöyle ki; isyân üzre olan oğlum Bâyezîd ol câniblere gelmelü olur ise, Memâlik-i mahrûse'ne dühûl itdürmeyüp ehl-i bagy ü inâdun gereği gibi haklarından gelüp def'-i ifsâdları bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

336

Bedir Bey'e: Eyaleti gereği gibi muhafaza edip hazır bulunması ve Diyarbekir beylerbeyisinin emrine intizar eylemesine dair.

Yazıldı.

Bu dahı mezbûr Mustafa Çavuş'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bedr Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ eyâletüne müte'allık olan mahaller gereği gibi hıfz u hırâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl bulıcak, sevâlif-i eyyâmdan Âstâne-i devlet-âşîyân'uma olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet-i ihtisâsun muktezâsınca mâdâmki Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekr Beglerbegisi İskender dâme ikbâlühû yanında cem'ıyyet üzere olasın. Yarar âdemlerün gönderüp eyâletünü gereği gibi hıfz idüp a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan ol cânibden gaflet ile Memâlik-i mahrûse'ne zarar olmak

ihimâli olmaya. Cem'iyet ber-taraf olup icâzet virildükde, sen bi'z-zât bu bâbda mukayyed olup eyâletünde vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir hıfzı lâzım olan yirleri onat vechile hıfz idüp hâzır u müheyyâ ve her cânibe nâzır olup anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda eger müstakıl varmakdur ve eger cem'iyet iledür, cümle ol cevânibde olan begler kullarum ile yek-dil olup, müşârün-ileyh vech gördüğü üzre devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda ve hıfz [u] hırâset-i vilâyetde kadîmden idegeldüğün üzre envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra götürüp ihmâl ü

müsâheleden ictinâb eylesesin. Vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunan kullarum hakkında envâ'-ı inâyet-i husrevânem mebzûl olup ihmâl üzre olanlar mes'ûl olmaları mukarrerdür. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan mesâlih-i mühimmâtta mücidd ü merdâne olup envâ' yüz aklıkları tahsiline sa'y eylesesin ve a'dâ tarafından ve sâ'irden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmasın.

Bir sûreti Heytum ? (ع) Hâkimi Hân Abdâl Beg'e.

336/a-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Kulp Hâkimi Alican Beg'e.

336/b-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Sason Hâkimi Bahâ'eddîn Beg'e.

336/c-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Palu Hâkimi Cemşîd Beg'e.

336/d-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Gence Hâkimi Sultân Ahmed Beg'e.

336/e-

Yazıldı.
Bu dahi.

336/f-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Eğil Begi Mîr Kâsım'a.

336/g-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti ZirikΩ Hâkimi Ya'køb Beg'e.

336/h-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Mihrânî Begi Ahmed Beg'e.

336/i-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti ZirikΩ Halîl Beg'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ isyân üzre olan oğlum Bâyezîd bir cânibe hareket itmek ihtimâli olup beglerbegiliğine müte'allık olan eger derbendlerdür ve eger sâ'ir mevâzı'dur, gereği gibi hıfz olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hâzır ve [her] cânibe nâzır olup a'dâ taraflarından gaflet itmeyüp eger derbendlerdür ve eger sâ'ir mürûr u ubûr olınacak mevâzı'dur, gereği gibi hıfz itdürüp a'dâdan memleket ü vilâyete zarar u gezend iriştürmeyüp ve etrâf ü cevânibden ve a'dâ taraflarından vâkıf olduğun üzre ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayup ve beglerbegiliğine müte'allık olan Kürdistân begleri

kullaruma dahı bu bâbda müstakıl hüküm-i şerîf gönderilmişdür. Ulaşdurup dahı gereği gibi tenbîh eylesin ki, her biri gaflet üzre olmayup, kendü sancakların gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp basîret üzre olalar. Anun gibi müşârün-ileyh o câniblere teveccüh idüp bir hıdmet vâkı' ola, begler kullarum ile yek-dil olup vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda zıkr olınan ehl-i isyânun gereği gibi haklarından gelmeğe bezl-i makdûr eylesin ve kış eyyâmında a'dâ tarafından gaflet itmeyüp ve begler dahı itmeyeler ve bundan akdem sana i'lâmı lâzım olan ahvâli ale't-tevâlî bildürmekden hâlî olmayasın diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîf mukarrerdür. Şöyle ki, öte cânibe müte'allık mühim haber ola, aslâ te'hîr itmeyüp ulak ile bildüresin ve irsâl olınan çavuşumı mu'accelen Bagdâd'a îsâl eylesin.

338

Hakkâri Beyi Zeynel Bey'e: Vilâyetin derbend ve diğer mahallerinin korunmasında Van beylerbeyisinin emrine göre hareket edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Hakkâri Begi Zeynel Beg'e hüküm ki:

Sancağın onat vechile hıfz u hırâsetde olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ hâzır [ve] etrâf ü cevânibe nâzır olup anun gibi a'dâ tarafından bir hareket olur ise sancağında vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınan mevâzı'ı onat vechile gicelerde ve gündüzlerde bekledüp bir vechile tedârük eylesin ki

a'dâdan memleket [ü] vilâyete ve nevâhî vü kurâya zarar u gezend iriştürmelü olmayasın ve dâ'imâ vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın. Anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Van Beglerbegisi Kubâd dâme ikbâlühâ vech ü münâsib gördüğü üzre ve sâ'ir ümerâ kullarum ile yek-dil olup devlet-i hümayûnuma müteferri' olan cumhûr u^{xii} [cumhûr-ı] umûrda Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca bezl-i makdûr eyleyüp envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y eylesin.

Bu dahı.

Bir sûreti Şirvin Begi Mîr Abdâl [Beg'e].

338/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Kisan begine.

338/b-

Yazıldı.

338/c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti begine.

338/d-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Hizân Begi Sultân Ahmed Beg'e.

Bu dahı.

Bir sûreti Mahmûd b. Hasan Beg'e.

338/f-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Kilis [begine].

338/e-

Yazıldı.

338/g-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Alpak [begine].

339

Bağdad beylerbeyine: İsyan üzere olan Şehzade Bâyezîd'in saldırısına karşı Bağdad Kalesi'nin muhafazası için beş yüz nefer yeniçeri gönderildiğine ve Musul Beyi Murad Bey'in gerektiğinde kaleyi muhafaza işini deruhde etmesi hakkında.

Yazıldı.

Bagdâd beglerbegisinin âdemi Hüseyin'e virildi.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 966

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ isyân üzere olan oğlum Bâyezîd ol câniblere teveccüh-i nâ-müvecceh itmek ihtimâli olup Bagdâd muhâfazasıçün sol ulûfecilerüm agaları ile ve beş yüz nefer yeniçeri kullarum irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, irsâl olunan kullarumun eger zahîreleri husûsıdır ve eger sâ'ir levâzım ü mühimmâtlarıdır, onat vechile tedârük eyleyüp müzâyaka çekdurmeyüp etrâf ü cevânibe göz ve kulak tutup anun gibi a'dâdan hareket olur ise vech ü münâsib gördüğün üzere eger kal'anun hıfz [u] hırâsetidür ve eger sâ'ir savn u sıyâneti lâzım olan mahallerdür, gereği gibi hıfz itdürüp zarar u gezend irişdirmekden ziyâde hazer eylesin. Anun gibi sen lâzım

gelüp kal'adan hârice çıkmalı olursan irsâl olunan beş yüz nefer yeniçeri kullarumı ve hâliyâ Musul Sancağı Begi olan iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Murâd dâme ulüvvuhû'yı kal'ada koyup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp kal'a-i Bagdâd'ı onat vechile hıfz ide ve beglerbegiliğine müte'allık olan Kürdistân beglerine dahı sancakları hıfzı için hüküm-i şerîf gönderilmişdür. Ulaşdurup onat vechile tenbîh ü te'kîd idesin ki her biri sancakların hıfz idüp derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınacak yirleri bekletdürüp a'dâdan zarar irişdirmeyeler. Anun gibi müşârün-ileyh ol cânibe teveccüh idüp hıdmet vâkı' oldukda cümlesiyle yek-dil olup devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp vâkıf olduğun ahabârı i'lâmdan hâli olmayasın ve irsâl olunan çavuşlardan ulak hükmini alup Südde-i sa'âdet'üme gelmek için birer davar viresin. Ba'zı beglere müstakil ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür, ulaşdurasın.

340

Bacvanlu beyine: Sancağın muhafazası için lâzım gelen tertibatın alınmasına ve bu hususta Bağdad beylerbeyisinin emrine göre hareket olunmasına dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bacvanlu (?) begine hüküm ki:

Sancağın onat vechile hıfz u hırâsetinde olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ hâzır ve etrâf ü cevânibe nâzır olup anun gibi a'dâ tarafından bir hareket olur ise sancağunda vâkı' olan derbendleri ve sâ'ir mürûr u ubûr olınacak mevâzı'ı onat vechile gicelerde ve gündüzlerde bekledüp bir vechile tedârük eyleyesin ki

a'dâdan memleket [ü] vilâyete ve nevâhî vü kurâyâ zarar u gezend irişdürmelü olmayasın ve dâ'imâ vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın. Anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukça Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Bağdâd Beglerbegisi (boşluk) vech ü münâsib gördüğü üzre ve sâ'ir ümerâ kullarum ile yek-dil olup devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca bezl-i makdûr eyleyüp envâ' yüz aklıkları tahsiline sa'y eyleyesiz.

340/f-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti [begine].

340/g-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Erbil begine.

340/h-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti begine.

340/i-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti [begine].

340/j-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Baban [begine].

340/k-

Yazıldı.

340/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti ve begine.

340/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kerer begine.

340/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Örgân begine.

340/d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Kelâs begine.

340/e-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Havran begine.

Bu dahı.
Bir sûreti Rûmî [begine].

Yazıldı.
Bir dahı.
Bir sûreti Şehrizol begine.

340/m-

341

Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Kral oğlunun mektubu üzerine muahedenâme ahkâmına riayet olunması ve gafıl kalınmaması hakkında.

Yazıldı.
Budun beglerbegisinin kethudâsı Hüseyin'e virildi. Teslîm için.
Fî 14 Zi'l-hicce sene 966

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Emîrül-ümerâ'il-kirâm Budun Beglerbegisi Rüstem dâme ikbâlühû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Kral-oğlı'ndan kendüye mektûb vârid olup fermân olunan emâna, vireye derûn-ı sâfla inkıyâdları olduğına binâ'en serhadlerinde olan beglere ve askere hareket ve berü cânibden bir yire mazarrat kasdın itmesünler diyü defe'âtile tenbîh ü te'kîd eyledüğün i'lâm itdükden sonra Bosna

serhaddinde bi'l-fi'l cem'iyyet vardır, aslı nedür diyü cevâb taleb itdüğün arz eylemiş. İmdi, sâbıkâ ihsân olunan ahd ü emân, kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup mâ-beynde vâkı' olan şerâ'it-ı ahd ü emân[a] ri'âyet olunup mādâmki anlar tarafından vireye mugâyir vaz' sâdır olmayup berü cânibe dahl ü ta'arruz kılınmaya; sen dahı ol serhadde ana göre ahde muhâlif öte cânibe kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeysin. Ammâ gaflet üzre olmak dahı câ'iz değildir. Dâ'imâ basîret üzre olup adû-yı bî-dîn taraflarından gaflet ile bir mahalle zarar u gezend irişdürmemek bâbında mücidd ü sâ'î olasın.

342

Budin beylerbeyine: Mohaç'da parkan bina inşa ettirilmesi ve müstahfız gediklerinin tevcihi hakkında.

Yazıldı.
Beglerbeginün kethudâsı Hüseyin'e virildi.
Fî 14 Zi'l-hicce sene 966

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sâbıkâ Budun beglerbegisi olan merhûm Tuygun Beg emn ü emân-ı vilâyet husûsı için Mohaç'da parkan binâ olınmak lâzımdur diyü arz itmeğin, te'hîr itmeyüp memleket hıfz u hırâsetinde ve a'dânun def'i bâbında münâsib olan mahalde vech gördüğün üzre parkan binâ itdüresin ve mezbûr parkan

içün yeniden iki yüz tüfekçi kâfir yazup hıfz u hırâset bâbında dakΩka fevt itmeysin diyü müteveffâ-i mezbûra hükm-i şerîf vârid olmağın zikr olunan iki yüz nefer tüfekciyi dokuz yüz altmış altı Receb'inün guresinden yazup bi'l-fi'l hıdmetdedürler. Fe-emmâ parkan-ı mezbûrun binâsına mübâşeret olunmadın fevt olup zikr olunan parkanun binâsı lâzım olduğun bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık üzre amel idüp ve lâzım olan müstahfızları ol cevânibde düşen gedüklerden tevcih eyleyüp hıfz itdüresin.

343

Kefe beyine: Azak Kalesi'nde nöbetçi olan yeniçerilerin zahirelerinin ve akçelerinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kefe beginün âdemi Sefer'e virildi.

Fî 24 Zî'l-hicce sene 966

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ Azak'da nevbetçi olan yeniçeri kullaruma baş olan yaya-başı Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp anda olan yeniçeri kullarumun zahireleri bâbında müzâyakaları olduğın bildürmüş. İmdi, bundan akdem yeniçeri

kullarumun zahireleri husûsına defe'âtle sana ahkâm-ı şerife gönderilmişdür. Zahire husûsı ehem-i mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp Azak'da nevbetçi olan yeniçeri kullarumun akçaları ile zahirelerin tedârük idüp müzâyaka çekdirmeyesin. Bir dahı Südde-i sa'âdet'üme şekvâ itmelü eylemeyesin.

344

Budin beylerbeyine: Muahede şartlarına riayet olunması, fakat kat'iyen gaflet üzere bulunulmaması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı kethudâsı Hüseyin'e virildi.

Fî 14 Zî'l-hicce sene 966

Budin beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp vire vü emân ihsân olalı a'dâ cânibinden zarar müşâhede olmayup cümle serhadlerde olan ümerâyâ tenbîh ü te'kîd olmağla vire[ye] gereği gibi ri'âyet olunup kılâ' u bikâ'-ı a'dâyâ mazarrat itdürilmemekle öteden dahı berü cânibe zâhiren mazarrat îcâb ider hareketleri istimâ' olunmaz. Sâbıkâ haydukları kenârlarda zarar itdükleri sana i'lâm olındukda te'hîr itmeyüp Kral-oğlı'na mektûb gönderüp berü cânibden memleketlere bir habbelik nesne ziyân olmaz iken hayduklar gezip harâmîlik eylemek nedendür? Yohsa işbu vireye i'timâd ü inkıyâdınız yok mıdır diyü i'lâm itdükde cevâb-nâmesi vârid olup eger vireye ri'âyet ü imtisâl itmeğe babamun ve benüm rızâmuz olmasa kizb ü hîle ile vire taleb olunmazdı. Emân ihsân olunup memleketimiz emn üzere iken izâle-i vire îcâb ider evzâ' u hareket

eylemek ne ihtimâldür? Ana binâ'en mâ-beynde vire vâkı' olalı şimdiye değin memleketimizde olan beglere ve askere yirlü yirinde sâkin olup vire-i ma'hûde mâdâmki sâbit ola, aslâ hareket ve bir yirde zarar olmaya diyü defe'âtle tenbîh ü te'kîd olındı. Bu def'a dahı tekrâr tenbîh olunsun ki gafletle vireye muhâlif hareket sâdir olmaya diyü bildürdüğün vech-i meşrûh üzere bu târîhe değin vireye i'tibâr idüp bir yirde cem'iyetleri olmayup her biri yirlü yirinde sâkin oldukları istimâ' olunur diyü bildürmüşsin. İmdi, a'dâdan gaflet câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâ'imâ basîret ü intibâh üzere olup ahvâl ü etvârın ve fikr ü firâsetlerin tettebbu' u teccüssüden hâlî olmayup mâdâmki anlar tarafından Memâlik-i mahrûse'ne zarar olmaya, berü cânibden dahı ahde mugâyir vaz' itdirmeyüp hazer idüp şerâ'it-ı ahd ü emânı kemâ-kân ri'âyet itdüresin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın ve arz itdüğün üzere bu bâbda Bosna begine dahı hükm-i şerîf gönderilüp tenbîh olunmuşdur.

345

Rodos beyine: Mısır Kapudanı Şücâ'ın aldığı Mesine gemisinden çıkan kâfirlerin alıkonulmayıp kendisine teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Şücâ' Beg âdemi Re'îs Mustafa ile gönderildi.

Fî 17 Zi'l-hicce sene 966

Rodos begine hüküm iki:

Mısır Kapudanı olan Şücâ' dâme izzuhû Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem mûmâ-ileyh aldığı Mesina gemisinden çıkan âsî kâfirleri sâbıkâ esîrlikden halâs olan Müslimânlar bilürler. Biri için Mesina'dan niçe def'a bu kâfir korsanlık idüp firkate donadup niçe Müslimânlar esîr idüp bunu biz yakaruz diyüp âhirü'l-emr barçada nasb olunan re'îs

alıkoyup ve bir kâfir için dahı Müslimânlar şehâdet idüp Ca'fer Beg'ün cenginde bile idi diyü ve birkaçı dahı geçen senede Rodos-altında korsanlık idüp Müslimânlar gemilerin alanlardur diyüp ol kâfirler senün tarafından alıkonıldı[ın] arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; mûmâ-ileyhün arz olındığı üzre gemisinden ne mikdâr kâfir alınmış ise girü ana teslîm idüp kendü gemisinde konıla.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 19 Zi'l-hicce sene 966 [22.09.1559]

346

Cezayir beylerbeyine: Donanmanın ve yalıların muhafazasına çalışılması hakkında.

Yazıldı.

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mâh-ı Zi'l-ka'de'nün on dördinci günü Halofça nâm mahalle varılup kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Koca-ili Sancağı Begi Ali dâme izzuhû'nun dokuz kıt'a gemi ile mahall-i mezbûrede sana mülâkΩ olduğın mâh-ı mezbûrun yigirmi dördinde ^{صون} nâm mevzı'a varılup tecessüs için irsâl itdüğün Yûnus ve Ali nâm re'îsler gelüp küffâr-ı hâksârün donanma-i hezîmet-âsârları bozulup ve Mesina nâm mahalde soltatların taşra çıkarduklarında Dalyan kâfiri ile İspanya kâfirinün evvelden adâvetleri

olmağın birbirine kılıç koyup muhkem ceng olup altı-yedi bin mikdârı kâfir katl olındüğün haber virdüklerin bildürmüşsin. İmdi, her ne arz eylemişsen ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd dahı küffâr-ı hâksârün ahvâl [ü] etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tettebbu' u tecessüs idüp tamâm-ı ahvâline ve donanmaları bozıldığıın ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre bildürüp a'dâ-yı dînün ve kefer-i la'înün hîle vü hud'asından ihtirâz idüp tamâm basîret ü intibâh üzre olup gaflet ile donanma-i hümâyûna ve yalılarda vâkı' olanlara zarar u gezend irişdürmekden ictinâb eyleyesin.

347

Haleb Defterdarı Mehmed Çelebi'ye: Tahsilât için icap eden yerlere gitmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemîsi Hurrem'e virildi.

Fî 19 Zi'l-hicce sene 966

Haleb Defterdârı Mehmed Çelebi'ye hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp mâl-ı mîrî tahsîli için Trablus ve Şâm câniblerine varmak lâzım olup ol bâbda hükm-i şerîf taleb itdüğün bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Mâlumun tahsîli için lâzım olan yire varup cem' u tahsîl ve tevfir [ü] teksîri bâbında mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

348

Hamideli sancağı kadılarına: Softa ve levend taifelerinin düşmanlıklarının önüne geçilmesi için takipleri ve ele geçenlerin muhakeme olunması hakkında.

Yazıldı.

Bolı sancağı hâsılarına yazan Za'îm Süleymân Beg münâsib oldu.

Âdemi Zülfikâr'a virildi.

Fî 27 Zi'l-hicce sene 966

Hamîd-ili^{xiii} sancağı kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazanuzda ba'zı sûhte tâ'ifesi ve ba'zı dahı sûhte sûretinde yat ü yarağla cem'iyyet üzre gezüp fesâd ü şenâ'at eyleyüp re'âyâya te'addî eyleyüp andan ba'zı levend tâ'ifesi cem'iyyet ile ev basup âdem katl idüp bunun emsâli fesâddan hâlf olmadukları istimâ' olunup bu makøle fesâd üzre olanları ele getirüp haklarından gelinmek için zu'amâdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle her kankınızın taht-ı kazâsına dâhil olur ise anun gibi eger sûhte tâ'ifesinden ve eger sâ'ir harâmî ve hırsuz levend tâ'ifesinden yarağ u yasağ ile cem'iyyet üzre gezenleri ele getirüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup dahı yarağ u yasağ ile

cem'iyyet üzre olup ele gelen ehl-i fesâdı, mecâl virmeyüp haklarından gelüp anlardan mâ'adâ sâ'ir hırsuz harâmîden ele gelenlerden dahı da'vâ-yı hakk eyler kimesneler varise husamâ muvâcehesinde bir def'a fasl olmayan da'vâların Şer'ile hakk üzre teftîş eyleyüp ashâb-ı hukøka sâbit olan hakların alıvırdükden sonra anlar bâbında emr-i Şer'-i Şerîf ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız ve bi'l-cümle taht-ı kazanuzda eger sûhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir levend tâ'ifesidür, yarağ u yasağ [ile] fesâd üzre cem'iyyet ile gezen ehl-i fesâdı ele getirüp haklarından gelüp ve hırsuz u harâmîden ele gelenleri dahı vech-i meşrûh üzre görüp ol cevânibi eger sûhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir levend hırsuz u harâmîden tathîr u pâk eyleyüp bu bahâne ile ehl-i fesâdun akçası alınup himâyet olunmakdan ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl ü tecâvüz olunmakdan ve gayr-ı vâkı' kimesneye isnâd olunmakdan ziyâde hazer idüp tamâm her husûsda hakk-ı sarîh[a] tâbi' olup muhtâc-ı arz olanı yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz ve ne mikdâr ehl-i fesâd ele gelüp haklarından gelindüğün ve haklarından gelinenlerin cürm ü günâhları ne idüğün mufassal yazup bildüresiz.

[Yev]mü's-sebt fî 21 Zi'l-hicce sene 966 [24.09.1559]

349

Hâssa reislerden Ali Reis'e: Deryaya ve küffâra mahsul verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Kapudanun kethudâsı Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Hâssa Re'islerden Ali Re'is'e hüküm ki:

Deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnû' olup niçe def'a tenbîh ü te'kîd olunmuşdur. Eyle olsa ba'zı gemiciler emre

mugâyir yalılardan tereke alup dahı küffâra bey' idtükleri istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, deryâda gezdüğün yirlerde bu bâbda gereği gibi mukayyed olup anun gibi tereke ile emr-i hümayûnuma mugâyir gemi[ye] râst gelürsen mecâl virmeyüp girift eyleyüp gemi içinde harbî kâfir bulunur ise katunaya urup geminün içine yarar âdemler koyup terekesiyle mahrûse-i İstanbul'a gönderesin.

Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre basîret üzere olup tereke ile emre mugâyir her kimün gemisin bulursan mecâl vermeyüp emrüm üzere âmil olup kimesnenün akçasın alınıp

himâyet olunmakdan ziyâde hazer eylesesin. Eger Dubrovniklü'den ve gayrıdan anun gibi ellerinde emr-i şerîfüm olmayanları dahı girift idesin.

350

Boğdan voyvodasına: Gönderdiği hediyelerin alındığına ve Leh, Moskof ve Kral oğlu tarafları ahvâlınden haber verilmesine dair.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan ubûdiyyet [ü] rıkkıyyetün muktezâsınca âdet üzere her sâlde irsâl olunduğı üzere atebe-i ulyâma şâhinler ve bârgîrler irsâl idüp andan mâ'adâ gönderdüğün mektûblarında eger Kral-oğlı'na ve Kraliçe'ye müte'allıkdur ve eger sâ'ir her ne arz itmişsen ma'lûm olup ve irsâl olunan

şâhinler ve bârgîrler dahı vâsıl olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp her cânibe hâzır u nâzır olup eger Lih ve Maskov câniblerinden ve eger Kral-oğlı Ferenduş taraflarından vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı Südde-i sa'âdetüme i'lâmdan hâlî olmayasın.

351

Mısır beylerbeyine: Kehhâl Ahmed bin Abdullah ile berber cerrah Ali Bey'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Çavuş'a virildi.

Fî 3 Muharrem sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'da sâkin kehhâl Ahmed b. Abdullâh ile berber cerrâh Ali Beg,

Südde-i sa'âdetüme istihdâm için huzûrı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları lâzım olan havâyicleri ile mu'accelen mezbûr ile atebe-i ulyâma gönderesin. Ta'allül ü bahâne itdirmeyesin.

352

Geyve kadısına: Şirret ve şekâvetten dolayı mazûliyeti bildirilen iki kimsenin İstanbul'a gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Ramazân'a virildi.

Fî 27 Zil-hicce sene 966

Geyve kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem kadırgalar mühimmâtı için vârid olan emr-i şerîfüm üzere re'âyâya tevzî' olındukda karye-i Satı'dan şirret ü şakâvet ile ma'rûf Hacı Ali ve Memi Re'îs nâm kimesneler niçe kimesneleri idlâl idüp emre itâ'at itmeyüp fitneye şürû' idüp ol yirden

izâleleri lâzımdur diyü Müslimânlar şehâdet itdüklerin ve sâbıkâ dahı küreğe emr olunup bir tarîf ile halâs oldukların bildürmüş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları yarar âdemler ile Südde-i sa'âdetüme gönderesin. Gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh eylesesin ki yolda gaybet itdirmekten ziyâde hazer ideler.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 24 Zi'l-hicce sene 966 [27.09.1559]

353

Dergâh-ı Muallâ Müteferrikalarından Ferhad'a: Şehzade Bâyezîd'in iç halkının Bursa'ya götürülmesine dair.

Yazıldı.

Ferhâd Çavuş'a virildi.

Fî 24 Zi'l-hicce sene 966

**Dergâh-ı mu'allâ müteferrikalarından
Ferhâd'a hüküm ki:**

Oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı için mahrûse-i
Bursa'da ev tahliye olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müşârün-ileyhün
iç-halkın doğru mahrûse-i mezbûreye alup
gidesin.

354

Hassa Harç Kâtibi Sinan'ın geldiğine dair Şam beylerbeyisine hüküm.

Yazıldı.

Şam beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme irsâl
olınması fermân olınan Hâssa Harç Kâtibi

Sinân'ı hâliyâ Şâm yeniçerilerinden Ali ile irsâl
itmişsin; getirüp teslim itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda kimesne mâni' u
müzâhim olmaya.

355

*Şam beylerbeyine: Cezalandırma bahanesiyle subaşılardan havâss-ı hümayûna
girip reâyâyı tâciz etmemeleri ve cezaya müstahak olanların kadı ve eminler
marifetiyle cezalandırılması hakkında.*

Yazıldı.

Haleb Defterdârı Mehmed Çelebî'nün kethudâsı
Hurrem'e virildi.

Fî 27 Zi'l-hicce sene 966

Mâliyye tarafından bu hüküm yazılıp tekrâr
birer sûret dahı beglerbegilere yazılmak
buyurıldı diyü Mehmed Çelebî ru'ûsa kayd
itmeğin yazılmışdur.

Şam beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem havâss-ı hümayûnum içinde
senün âdemlerün ve sancak-begi sübaşılardan
gezmeüyüp ve cerîmelerin almayup re'âyâyı
ta'cîz ü tazyîk itmeyeler diyü defe'âtle ahkâm-ı
şerîfe gönderilüp men'ile memnû' olmayacak

min-ba'd sancak-begi sübaşılardan ve senün
sübaşılardan siyâsete karışmayup siyâset dahı
ümenâ ma'rifetiyle ola diyü hükm-i şerîfüm
gönderilmişdi. Sonra, sancak-begi âdemleri
siyâset, ümenâyâ tefvîz olunmağla ehl-i fesâdun
hakkından gelinmeyüp memleket zabtı asîr olur
diyü i'lâm eyleyüp üslûb-i sâbık üzre siyâset,
sancak-beglerine müfevvaz olmağıçün hükm-i
hümayûn ihrâc itmişler. Bu bahâne ile muttasıl
memleket içinden ellerin çekmeyüp re'âyâ
ahvâli perîşan olup mâl-ı mîrîye envâ'-ı gadr
olur diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i hümayûnum varıcak, min-ba'd
senün sübaşılardan ve sancak-begi sübaşılardan
siyâsete karışmayup ve siyâset bahânesiyle

havâss-ı hümayûnuma girmeyüp kimesneyi rencide itmeyüp hâslar içinde anun gibi ehl-i fesâd olup tutulmak lâzım geldükde emînler tutup eger ümenâ tutmağa kâdir olmayup senden mu'âvenet taleb iderse tutmakda mu'âvenet eylesin ve siyâsete müstahıkk olanlar kâdî ve emînler ma'rifetiyle siyâset olunup haklarından geline. Şöyle ki emîn, siyâsete müstahıkk olan ehl-i fesâdun akçaların alup salıvire, ol vakit sen emîn[ün] itlâk itdüğü

ehl-i fesâdı ele getürüp, ele girmezse anun yirine emîni tutup vâkı' hâli arz eylesin ki emr-i şerîfüme muhâlif iş idenlerin gereği gibi haklarından geline. Min-ba'd bu emr-i hümayûnum ile âmil olup hilâfına cevâz göstermeyüp siyâset bahânesiyle sancak sübaşılının ve kendü sübaşılının hâslarum içine komayup havâss-ı hümayûnum re'âyâsına dahl itdirmeyesin. Şöyle bilesin.

355/a-

Yazıldı.

Bir sûreti Haleb beglerbegisine yazılmışdur.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 26 Zi'l-hicce sene 966 [29.09.1559]

356

İzmir kadısına: Rodos'dan firar eden Gelincik İbrahim'in yakalanıp Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kazancılar nâm karyeden Seydî Ali ve Ulaş nâm karyeden Mustafa ve Urla kazâsından Ovacık nâm karyeden Begdemür nâm kimesnelere virildi.

Fî 28 Zi'l-hicce sene 966

İzmir kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem emr ile teftiş olup Rodos'a irsâl olunan Gelincik İbrâhîm girü bir tarîkıla halâs olup taht-ı kazâna geldüğü istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrî tutup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ irsâl eyledüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh eylesin ki, yolda getürürken gaybet itdirmekden hazer ideler.

357

Balikesir kadısına: Emirle gelenlere mahsul verilip emirsiz gelen reislerle mahsul verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Karesi nâzırının âdemi Mustafa'ya virildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 967

Balikesrî kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr ile ba'zı re'îsler gelüp tereke alup, hâliyâ dahı gelüp tereke almalu olduklarında ol vilâyetün halkı tereke bâbında müzâyakaları olduğın bildürdüklerin

bildürmüşsin. İmdi, tereke bâbında virilen emr ihtiyârıyla bey' idenlerden almakdur. İhtiyârları ile bey' idenlerden emr ile varan re'îsler tereke almalu oldukda mâni' olmayup, ammâ şöyle ki, rızâları ile kimesne re'îslere tereke bey' itmeyüp anlar emr ile geldük, tereke aluruz diyü te'addî itdirmeyesin. Ammâ bu bahâne ile emirsüz varan re'îslere min-ba'd tereke aldurmayasin.

358

Bursa kadısına: Meyhanelerin ve çirkin işlerin men'ine dikkat edilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getiren Mahmûd'a virildi.

Fî 26 Zi'l-hicce sene 966

Bursa kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vârid olan emr mûce-
bince meyhâneler ve sâ'ir umûr-ı münkere ve
ef'âl-i kabîha ve bida'-ı şenî'a men' u def'
olduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, min-ba'd emr-i şerîfümün
icrâsında kemâl-i ikdâm ü ihtimâm üzere olasın.

359

Bursa Subaşı Kubad'a: Alenen içki sattırılmaması ve kefare arasındaki içki alış verişinden bac alınması hakkında.

Yazıldı.

Sübaşının âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 26 Zi'l-hicce sene 966

Bursa Sübaşısı olan Kubâd'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp, meyhâne ve bâc husûsın
bildürmüşsin. İmdi, meyhâne merfû'dur.

Buyurdum ki:

Varıcak, min-ba'd meyhâneye mu'âriz
olmayup alâniyen hamr satdurmayup anun gibi
kefere kendü nefsleri için hamr getirüp
birbirine bey' itdiklerinde kânûn üzere bâcın
aldurasın.

360

Mısır Kapudanı Şüca' Bey'e: Dört adet Mağrib kalitesinin Girit adasından aldıkları esirlerden Mısır Kapudanı Şüca' Bey'e verdikleri yirmi neferin Dersaadet'e gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Arz-ı hâl üzere emr Hasan Çelebî hattı ile
yazılmışdur. Mahfûzdur.

Müteferrika Re'îs Mustafa'ya virildi.

Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Venedik baylosı Dergâh-ı
mu'allâ'ma arz-ı hâl gönderüp bundan akdem
dört kıt'a Mağrib kalitası Girit adası'na varup
bir köy urup iki yüz nefer mikdârı esîr alup
giderler iken sana râst gelüp aldıkları esîrlerden

sana yigirmi nefer esîr virdüklerin i'lâm eyledi.
Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Girit adası'nda
köy uran kalitalar ne maköle kalitalardur,
re'îsleri kimdür, ne cânibden gelüp, ne tarafa
teveccüh itmişleridi ve içinde ne mikdâr kâfir
var idi? Mufasssal defter idüp ve sana virdükleri
yigirmi nefer esîrlerden bir neferin bile Südde-i
sa'âdet'üme gönderüp vâkı' olan hâli arz u i'lâm
eyleyesin. Ve ol üserâdan âharda dahı bulunursa
alup gönderesin.

361

Mısır Kapudanı Şüca' Bey'e: Deryada rast geleceği Venedikli, Sakızlı ve Dubrovnikli gemilerde harbî kâfir bulunursa alıp Dersaadet'e götürmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.
Mustafa'ya virildi.

Mısır Kapudanı Şüca' Beg'e bir hüküm dahi yazıla ki:

Muhâfaza-i vilâyet için deryâya çıkdu-ğunda râst geldiğün kefare gemilerinden eger Venediklüdür ve eger Sakızlıdur ve

Dubrovniklüdür içlerinde harbî kâfir bulunur ise alınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi Venedik ve Sakız ve Dubrovnik gemilerine deryâda râst geldükde içlerinde olan harbî kâfiri emrüm mücebince alup virmekde inâd idenleri ve mâni' olanları yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

[Yev]mü'l-hamîs fi 26 Zi'l-hicce sene 966 [29.09.1559]

362

Antalya dizdarına: Antalya kadılığına tayin edilen Taceddin'in işine gelip gelmediğinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fi 27 Zi'l-hicce sene 966
Târih-i fi 17 Şevvâl sene 966

Antâliyye dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Antâliyye Kādîsı olan Mevlânâ Tâcüddîn, kâdî olalı henüz anda varmayup

kendü kolayında olduğu istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu kazıyye istimâ' olunduğı gibi olup kâdî henüz varmış mıdır? Varduğı takdîrce ne zamânda varmışdır? Vukø'ı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fi 27 Zi'l-hicce sene 966 [30.09.1559]

363

Hamideli sancağı kadılarına: Softa ve levend taifesinden taaddide bulunanların ele geçirilmeleri ve muhakeme edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mezbûr Mîrzâ'ya virildi.
Fi 28 Zi'l-hicce sene 966

Hamîd-ili sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda ba'zı sûhte tâ'ifesi ve ba'zı dahi sûhte sûretinde yat ü yarağla cem'iyet üzre gezüp fesâd ü şenâ'at eyleyüp ev basup oğlan çeküp âdem katl idüp bunun emsâli fesâddan hâlî olmadukları istimâ' olunmağın bu makøle fesâd üzre olanları ele getirüp

haklarından gelinmek için zu'amâdan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mîrzâ' zîde kadruhû ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa göresiz, anun gibi sûhte tâ'ifesinden yarağ u yasağ ile cem'iyet üzre gezüp ev basup âdem katl eyleyüp oğlan çekenleri ele getirüp mecâl virmeyüp haklarından gelesiz. Şöyle ki, cem'iyet üzre yarağ u yasağ ile gezenlerden ele gelmeli olduğda gaybet idenleri yataklarına ve du-

raklarına ve akvâm ü akribâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup yarağ u yasağ ve cem'iyet üzre gezenler dahı gereği gibi hakkından gelüp mahallinde yirine koyasız ve bi'l-cümle taht-ı kazânuzda eger sùhte tâ'ifesidür ve eger sâ'ir sùhte sûretinde yarağ u yasağ ile fesâd üzre olup cem'iyet ile gezen ehl-i fesâdı ele getirüp Şer' u kânûn üzre haklarından gelüp ol cevânibi sùhte tâ'ifesinün fesâd ü şenâ'atinden tathîr ü

pâk eyleyüp bu bahâne ile ehl-i fesâdun akçası alınıp himâyet olunmakdan ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl olunmakdan ve gayr-ı vâkı' kimesneye nesne isnâd olunmakdan ziyâde hazer idüp tamâm her husûsda hakk-ı sarîha tâbi' olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz ve anun gibi yarağ u yasağ ile cem'iyet üzre ne mikdâr sùhte ele gelüp haklarından gelindüğin ve cürm ü günâhları ne idüğün mufassal yazup bildüresiz.

363/a-

Bir sûreti Teke-ili kâdîlarına.

364

Bahreyn Hâkimi Murad Şah'a: Bahreyn adalarına tecavüzde bulunulmasından bazı ümeranın azledildiğine, yahlının muhafazasına ve küffâra zarar eriştirilmesine dair.

Yazıldı.

Bahreyn Hâkimi Murâd Şâh'a hüküm ki:

Bundan akdem atebe-i ulyâma niçe def'a âdemün vârid olup, Âstâne-i devlet-âşiyân ve Südde-i seniyye-i sidre-mekân'ımuza arz-ı ubûdiyyet ü ihlâs ve fart-ı rıkkıyyet ü ihtisâs eyledüğün ecilden senün hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra gelüp memleket [ü] vilâyetün sancak tarîkıyle inâyet olunup berât-ı sa'âdet-âyât-ı husrevânem ihsân olunup ol cevânibde olan beglerbegiler ve begler kullaruma ve sâ'ir asâkir-i zafer-me'âsire tenbîh ü te'kid olmuşdı ki min-ba'd senün memleket [ü] vilâyet ve re'âyâ vü berâyâna dahl ü tecâvüz olunmayup sâ'ir Dergâh-ı mu'allâ'ma arz-ı ubûdiyyet idenlerin eyyâm-ı saltanat-ı hümayûnumda âsûde-hâl olmak emrüm olmuşdı. Hâliyyâ Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Paşa, Südde-i sa'âdet'üme arz u i'lâm itmeden fuzûlî ba'zı ümerâ ve askerle taht-ı tasarrufunda olan Cezîre-i Bahreyn'e geçüp dahl ü tecâvüz idüp sen dahı def' [u] mazarratları^{xiv} için ba'zı tedârük üzre olup ve küffâr tarafından dahı berü cânibden alup gitdükleri kadırgalar ve sâ'ir sefâ'in alınıp bi'l-fi'l asker-i İslâm cezîre-i mezkûrede oldukların Basra beglerbegisi

cânibinden i'lâm olmağın bu bâbda müşârün-ileyh beglerbegi ve sâ'ir ana mütâba'at eyleyüp fermân-ı hümayûnum olmadın atebe-i ulyâmuz ile ubûdiyyet üzre olanlara dahl ü tecâvüz itdükleri ecilden, mûcib-i azl ve müstahıkk-ı ikâb oldukları ecilden azl olunup yirine âhar beglerbegi irsâl olunmak üzredür. Eyle olsa sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ hâze'l-ân Dergâh-ı sa'âdet-medâr'ımuza olan ubûdiyyet ü ihlâs ve rıkkıyyet ü ihtisâsun muktezâsınca **buyurdum ki:**

Zikr olunan beglerbegi ve begleri ve sâ'ir bile olan asâkir-i İslâmı her ne tarîkla olursa emîn ü sâlim berü cânibe irsâl ü îsâl eylesin ki bu makøle emr-i şerîfüm olmadın vaz' iden eger beglerbegidür ve eger beglerdür azl olunup haklarından gelinüp yirlerine âhar beglerbegiler ve begler kullarum irsâl olına ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' olup bir dahı bir ferdün eger Lahsâ'da ve eger âharda emr-i hümayûnum olmadın Südde-i sa'âdet'ümle dâ'imâ ubûdiyyet üzre sâbit-kadem olanlara dahl ü tecâvüz itmeğe kimesnenün mecâli olmayup ve min-ba'd hâliyyâ irsâl olunan beglerbegiler kullarum ve sâ'ir ol cevânibde olan ümerâ ve sâ'ir asâkir-i zaferkarâ'in ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâkla devlet-i hümayûnuma mûte'allık olan umûrda ve ol câniblerde olan yahlarda küffâr-ı

hâksârdan zarar u gezend irişdürmemek bâbında
mu'âvenetde dakΩka fevt itmemeği sermâye-i

izzet ü sa'âdet bilesin.

365

İznik kadısına: Şehzade Bâyezîd'in Kapı Kethudâsı Mahmud'un eşyasını ele geçirdiğinden dolayı hapsedilenlerin mahbus olup olmadıklarının bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş ile gönderildi.

Fi 28 Zilhicce sene 966

İznik kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd'ün kapu-kethudâsı olan Mahmûd'un espâbın geçürdi diyü ze'âmete mutasarrıf olan Hasan Kethudâ ba'zı

kimesnelerile haber virmeğin ol zamânda anda habs olunmuş idi. Ol kimesneler bi'l-fi'l anda habs midürler, yohsa ıtlâk olunmuş [mı]dur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; ol kimesneler bi'l-fi'l anda habs midür, nicedür? Yazup bildüresin.

366

Basra beylerbeyine: Bahreyn odasına tecavüz edilmesinden dolayı vukua gelen hâdiselerin önüne geçilmesi, muhafazada birlikte hareket edilmesi, askerin geri alınması ve Lahsa beylerbeyliğinin Musul Beyi Murad Bey'e verildiğine dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi 28 Zi'l-hicce sene 966

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Lahsâ beglerbegisi bilâ-emr Bahreyn hâkimi üzerine varup ve kadırgaları ve sâ'ir gemileri küffâr aldığın ve bi'l-fi'l anlar zikr olunan cezîrede oldukların ve küffâr-ı hâksâr tarafından mu'âvenet için âdem gelmek üzere olduğın ve andan gayrı Basra etrâfın hıfz için gemiler lâzım olup gemilere lâzım olan espâb [ü] âlât taleb olup ve andan gayrı ol cevânibe müte'allık her ne arz olmuş ise ma'lûm oldu. Eyle olsa Bahreyn hâkimi kadîmden atebe-i ulyâma ubûdiyyet üzere olup eyâleti sancak tarîkiyle virilmiş idi. Anun vilâyetine dahl olmak için müşârün-ileyhe emr dahı olmamışdur. İmdi, mûmâ-ileyh Murâd'a hükm-i şerîfüm yazılup anda olan askeri emîn ü sâlim berü cânibe irsâl ü îsâl idesin diyü emrüm olup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıldetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhû vusûl buldukda, her ne tarîkla ve kimün ile

göndermek münâsib ise vech ü münâsib olduğu üzere hükm-i şerîfüm müşârün-ileyhe irsâl idüp sen dahı gereği gibi istimâlet-güne mektûblar yazup bile gönderüp anda olan askerün berü cânibe çıkarmak bâbında vech ü münâsib gördüğün üzere hüsn-i tedârük idüp zarar u gezend irişdürmeyüp çıkarmak bâbında sa'y ü ikdâm eylesin ve gemiler için taleb olunan espâb ü âlât dahı tedârük olunup gönderilmek üzredür. Anda mümkün olan levâzımâtın dahı tedârük ü ihzâr eyleyüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp ve sâ'ir ümerâyile dahı hüsn-i zindegânî idüp emr-i hümayûnum olmadın Südde-i sa'âdet'ümle ubûdiyyet üzere olanlara dahl ü tecavüz itdürmeyüp anun gibi lâzım oldukda Südde-i sa'âdet'üme arz olup emr-i şerîfüm ne vechile olursa anunla amel idüp ve hükm-i hümayûnumu ne vechile tedârük idüp ve kimün ile gönderdiğün yazup mu'accelen i'lâm eylesin. Ve anda kalan askerün ahvâlleri dahı şimdilik ne minvâl üzere olduğın dahı arz idüp ve müşârün-ileyh Murâd'a irsâl olunan hükm-i hümayûnumda alup gidecek kimesne yazılacak yir konmuşdur. Her kimi ta'yîn idersen mührin kaldurup içine ismin yazup mühürleyüp gönderesin ve Lahsâ beglerbegiliği dahı Musul

Sancağı Begi Murâd *dâme ulüvvuhû*'ya virilmiştir. Varınca ol cevânibe göz ve kulak

olup hıfz u hırâset üzre olasin.

367

Musul Beyi Murad Bey'e: Lahsa beylerbeyiliğinin kendisine tevcih edildiğine ve Arap meşâyihi ve kabile sahiplerinden sadakatli olanlara müdahale edilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı Mehmed Çavuş'a.

Musul Begi Murâd Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ senün hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra gelüp Lahsâ beglerbegiliği inâyet olunup müjde için çâşnigîr kullarumdan biri irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp levâzım ü mühimmâtın görüp mu'accelen varup hıfz [u]

hırâset-i vilâyet ve zabt [u] rabt-ı ra'yyet bâbında envâ'-ı ikdâm [ü] ihtimâm üzre olup atebe-i ulyâma ubûdiyyet üzre olan eger Arab meşâyhıdır ve eger sâ'ir ol cevânibde olan ashâb-ı kabâ'il [ü] aşâ'ir ve eyâletdür, hüsn-i ittihâd [ü] ittifâk üzre olup, sadâkat [ü] istikâmet ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz itdirmeyüp savn [u] sıyânet-i vilâyetde envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

368

Bagdad beylerbeyine: Basra'ya gidecek olan Mehmed Çavuşun sâlimen ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde*

kadruhû ulak ile Basra'ya irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki;**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim vilâyet-i mezbûreye ulaşıdurasın.

369

Yenipazar kadısına: Yeniçeri yetiştirileceklerin toplanmasına mâni olanların ellerindeki hükümlerin gönderilmesi ve isimlerinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Yeni-bâzâr kâdısına hüküm ki:

Memâlik-i mahrûse'mden yeniçerilik için oğlan cem' etmek kânûn-ı mu'ayyen olmağın Dergâh-ı mu'allâ'm yaya-başlarından Üsküblü Mahmûd *zîde kadruhû* ile mufassal hük-m-i hümayûnum irsâl olunup hük-m-i şerîfümde avârız-ı dîvâniyye ve tekâlifden mu'âf için hük-m-i şerîf virilen kurâ halkından ta'allül itdirmeyüp kânûn üzre oğlan alup ve oğlan alınmakdan aynı ile mu'âf olup ol bâbda dahı hük-m-i şerîf virilen kurâ halkından dahı kânûn

üzre oğlan cem' idüp oğlan virmemek için hük-m-i şerîf vardur diyü ta'allül itdirmeyüp ol hükmi dahı alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin diyü mastûr [u] mukayyed iken taht-ı kazânda ma'den halkı: "*Elimüzde oğlan virmemek için hüküm vardur ve hükümde Boğdan halkı diyü yazılmışdur, Ma'den yazılmamışdur*" diyü oğlan virmekte ta'allül ü inâd itdükleri ve müşârûn-ileyh yaya-başına te'addî itdükleri mûmâ-ileyh Südde-i sa'âdet'üme arz eyledi. İmdi, emr-i şerîfümde ol asl hükmi olanlardan ta'allül itdirmeyüp oğlan alup hükmi dahı alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin diyü umûm üzre

mukayyed iken Ma'den halkı bu vechile ta'allül ü inâd ide, sen men' itmeyüp ihmâl ü müsâhelenden nâşîdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, eger Ma'den halkıdur ve eger gayrıdur, kimseye ta'allül ü bahâne itdirmeyüp emr-i sâbık üzre

oğlan aldurup ve ellerinde olan hükümlerin dahı alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve ol inâd iderlerden yaya-başı da'vâ-yı hakk eyler ise Şer'ile görüp ol bâbda emr-i Şer' ne ise icrâ idüp ve inâd idenler kimler ise isimleri ile yazup bildüresin.

370

Amasya kadısına: Amasya'da isyan edip gidenlerin evleri hakkında yapılacak muameleye dair.

Yazıldı.

Arzun içinde ba'zı mâla müte'allık husûs olmağın Defterdâr Efendi'ye virildi.

Erbâb-ı timardan Ahmed'e virildi.

Fî 16 Muharrem sene 967

Amâsiyye kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Amâsiyye'den isyân idüp giden kimesnelerin

ehl [ü] iyâlleri sâkin oldukları evler husûsın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup şehir halkından evi alınan kimesneler evlerin taleb eyledüklerinde Şer'ile sâbit olan mülklerin sâhiblerine alıvirüp hilâf-ı Şer' mülklerine kimesneyi dahl itdirmeyüp içinde olan ne cânibe dilerse gideler.

371

Edremid kadısına: Biga sancağı, Seçen sancağından Ma'zûl Mehmed Bey'e tevcih edildiğinden, gelişine kadar mahsulâtın Hazine-i Âmire'ye teslimi hakkında.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş kulu Mercân ile gönderildi.

Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Edremid Kādısı olup Nâzır-ı Emvâl olan Kemâl'e hüküm ki:

Hâliyâ Biga sancağı sene 966 Zi'l-ka'de'sinün ikinci gününden vilâyet-i Budun'da Seçen sancağından ma'zûl olan Mehmed *zîde izzuhû*'ya buyurılıp henüz kendü âdemi irişmeyüp livâ'-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım

olmağın âdemi gelince livâ'-i mezbûrî sen zabt itmek emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, livâ'-i mezbûrun târîh-i mezbûrdan berüde vâkı' olan cüz'î ve küllî ebvâb mahsulâtın yarar âdem ta'yîn idüp zabt itdürüp ve resm-i berâtı dahı virilmemiştir. Hâsıl olan sancağı mahsulünden gönderüp Hazine-i Âmire'ye teslim eyleyüp hıfz u hırâsetde dakOka fevt itmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 29 Zi'l-hicce sene 966 [02.10.1559]

372

Brod kadısına: Bazı köyleri zabteden Donboy dizdârı Hurrem'in elindeki defterin suretinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Travnik kal'ası dizdâr[ılgından] ma'zûl olan Mûsâ Aga'ya virildi.

Fî 4 Muharrem sene 967

Brod (?) kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Donboy Dizdârı olan Hurrem, telbîs defter sûreti ibraz idüp ba'zı kurâ zabt itdüğü

müseccel olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; arz olunduğı gibi ise o sûret-i defteri alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

373

Boğdan voyvodasına: Erdel vilâyetine toplanıp Mirço voyvodanın üzerine yürümek isteyen Nemçe ve Leh beylerinin tecavüzlerine meydan verilmemesi için yardımında bulunması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi nâm kâfire virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem perâkende olan Eflâk Pre-begleri Nemçe ve Lih vilâyetlerine perâkende olmuşlar idi. Şimdi mezbûrlar, cümlesi Erdel vilâyetine cem' olup Mirço Voyvoda'nun üzerine gelmek kasdın iderler. Mirço Voyvoda asker taleb iderse taleb olunduğı kadar asker viresin diyü fermân olunduğın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Yüce Âstâne'me olan ubûdiyyet ü rıkkıyyet muktezâsınca Boğdan askeri ile dâ'ima hâzır u müheyâ olup Mirço Voyvoda cânibine nâzır olup anun gibi zıkr olunan ehl-i fesâd hareket idüp Eflâk vilâyetine dahl itmek murâd iderler ise aslâ te'hîr itmeyüp varup haklarından gelmek bâbında dakΩka fevt itmeyüp envâ'-ı mesâ'-i cemîle zuhûra getürüp gereğı gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp etrâf ü cevânibün vâkıf olduğun ahabârı i'lâmdan hâlî olmayasın. Eflâk vilâyetine anlardan zarar irişdürmekden hazer idesin.

374

Boğdan voyvodasına: Kalan arpanın gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem emr olunan beş bin müd arpanun bir mikdârı gönderilüp sâ'irleri dahı gönderilmek üzre

olduğın bildürmüşsin. İmdi, arpa husûsı mühimmâtıdandır. **Buyurdum ki:**

Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca emr olunan arpadan bâkΩ kalanı dahı te'hîr itmeyüp tedârük ve irsâl itmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

375

Kocaeli sancağını kitâbet eden görevliye: İznik'de Orhan Gazi Evkafından iki köyün defter-i cedîd ve atıfdeki kayıtlarının çıkarılarak gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ruk'a sunan Söğüd nâm karyeden Hamza'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Koca-ili sancağını müceddeden kitâbet iden mevlânâ (boşluk) zîde fazlûhû'ya hüküm ki:

İznik kazâsında vâkı' olan merhûm ceddüm Sultân Orhân *aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân*'un evkafından Söğüd ve Dânişmendlü nâm karyeler re'âyâsı Südde-i sa'âdet'üme ruk'a sunup zıkr olunan karyeler ra'ıyyetleri defter-i cedîd-i hâkânîde avârız-ı divâniyyeden ve tekâlif-i örfiyyeden mu'âf ü müsellemler olup elimüzde mu'âf-nâmelerimiz var diyü

bildürdiler. İmdi, vilâyet defteri senün yanında olmağın **buyurdum ki:**

Varduklarında zikr olunan karyeler ra'yyetleri, defter-i atfık ve cedîdde görüp ne vechile kayd olunmuş ise sûretlerin sıhhati üzre ihrâc eyleyüp mühürleyüp gönderesin.

376

Kıbrıs beylerbeyine: Donanmanın muhalif havalarda Kıbrıs Limanı'na girmesine mâni olunmaması hakkında Mısır kapudanı Şüca Bey'in arzı üzerine emir yazıldığına dair.

Yazıldı.
Müteferrika Mustafa'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Kıbrıs beglerine hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye Kapudanı olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Şücâ' zîde kadruhû Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp, deryâda gezerken rûzgâr olup ve yâhûd ba'zı levâzım için kadîmden sizün limanınıza dâhil

olınagelüp, hâliyâ girmek lâzım geldükde emr vardır diyü mâni' olduğunuz bildürdi. İmdi, **buyurdum ki:**

Donanma-i hümâyûnum ol câniblere vardukda, anun gibi rûzgâr olup ve yâhûd ba'zı lâzım için limana girmek lâzım geldükde Südde-i sa'âdet'ümle olan ahd-nâme mücebinece ol vechile mâni' olmayasın ki, ol sebep ile donanma-i hümâyûnuma zarar gelmeli olmaya.

377

Haleb defterdarına: Arap vilâyeti hazinesinin getirilmesi için Azaz ve Kilis Beyi Canbulat Bey'in memur edildiğine ve hazinenin gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Arab'un irsâl olınacak hazînesinün mu'accelen irsâl olunmasın emr idüp ve hazîne getürmek için A'zâz ve Kilis Sancağı Begi Canpulad dâme izzuhû bile ta'yîn olunup ol bâbda ana dahı hükm-i şerîf gönderilüp, **buyurdum ki:**

378

Aynı iş hakkında Canbulat Bey'e hüküm.

Yazıldı.
Ba-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Canpulad Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme irsâl olınacak hazîneyi sen bile getürmek emr idüp ol bâbda defterdâra hüküm gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden hazîne ile bile koşulup ne mikdâr âdem irsâl olunugelmüşse girü ol mikdâr koşup dahı müşârün-ileyh ile mu'accelen ihrâc idüp gönderesin. Menâzil ü merâhilde gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin diyü koşılan kimesnelere onat vechile tenbîh ü te'kîd eyleyesin ve irsâl olınacak hazîneden yüz bin altunun hazîne-i Haleb'de alıkoyup bâkΩsin gönderesin.

Vusûl buldukda, emrüm üzre irsâl olınacak hazîne ile bile gelüp menâzil ü merâhilde gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin. Bu bâbda Haleb beglerbegisine dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür.

379

Aynı iş hakkında Haleb beylerbeyine hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme irsâl olıncak
Haleb hazînesin A'zâz ve Kilis Sancağı Begi

Canpulad *dâme izzuhû* getürmek emr idüp ol
bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gön-
derilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mu'accelen
hazîne ile koşup gönderesin. Şöyle bilesin.

380

Budin beylerbeyine: Cürmü sâbit olmadığını Budin defterdarının bildirdiği Budin Voyvodası Mustafa'nın salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966
Ba-hatt-ı şerîf.

Budin beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun defterdârı ve Mohaç ve
Şimontor[na] ve Filek kâdîlarına mektûb
gönderüp Arslan Beg *dâme izzuhû*'yı hayduk
basdukda Tımışvar Beglerbegi[si] Kâsım *dâme*

ikbâlühû PalankaVoyvodası olan Mustafa Beg
mübâşeretü iledür diyü ol zamândan berü
mahbûs olup mezkûr[a] isnâd olan gayri vâkı'
olup hîn-i tefâtîşde dahi üzerine Şer'ile nesne
sâbit olmamışdur diyü bildürdükleri ecilden
i'lâm olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrî ıtlâk
eyleyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî selh-i Zi'l-hicce sene 966 [02.10.1559]

381

Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'ya: Kış münasebetiyle donanmanın Dersaadet'e avdet etmesi hakkında.

Yazıldı.
Ferruh'a virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 966
Paşa hazretleri[ne] tezkire gitmişdür.

Cezâyir Beglerbegisi Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mevsim-i deryâ mürûr ve eyyâm-ı
şitâ ubûr itmek üzre olup donanma-yı
hümâyûnum şimden sonra avdet idecek zamânı
olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi kefare-i fece-
renün donanma-yı hezîmet-âsârı perâkende olup

yirlü yirine teveccüh-i nâ-müvecceh eyleyüp
deryâ yüzinden Memâlik-i mahrûse'me anlardan
zarar u gezend irişmek ihtimâli ber-taraf olmuşsa
vakt ü mevsimi ile donanma-i hümâyûnum
avdet idüp Südde-i sa'âdet'üme gelüp mülâk^Q
olasın. Ammâ a'dânun hîle vü hud'asından
gaflet câ'iz değildir. Bu bâbda tamâm basîret
üzre olup ahvâl ü etvârın ve fikr-i fesâd ve
hayâl-i kâsidlerin ve donanmâ-i hasâret (boşluk)
perâkende olduğın gemi ile ma'lûm idüp
anlardan bir mahalle mazarrat ihtimâli ber-taraf
olup gaflet ile bir cânibe zarar u gezend
irışdurmeyüp tamâm basîret ü ihtibâh üzre
olasın.

382

Mısır beylerbeyine: Yirmi tane sipahi göndermesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Çavuş'a virildi.

Fî 3 Muharrem sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana yigirmi nefer sipâh kapu-oğlanı alup gönderesin diyü emrüm

olmuşdı. Ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrer olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emr olunan yigirmi nefer yarar oğlan tedârük [ü] iştirâ eyleyüp mu'accelen atebe-i ulyâma irsâl eylesin.

383

Tameşvar beylerbeyine: Eflâk'da evvelce dağılan eşkiyânın Erdel'de toplanıp fesat çıkaracaklarını Boğdan voyvodası bildirdiğinden, Krala haber gönderip bunların tecavüzlerine mâni olunması hakkında.

Yazıldı.

Hüseyin Kethudâ'ya virildi.

Fî selh-i Zî'l-hicce sene 966

Tımsıyar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan voyvodası Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem vilâyet-i Eflâk'dan perâkende olan eşirrâ vü [e]şkiyâ cümle vilâyet-i Erdel'de cem' olup fikr-i fâsıdleri vilâyet-i Eflâk'a gelüp yine ifsâd itmekdür diyü i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tetebbu' u tecessüs eyleyüp göresin; arz olunduğu gibi ise Erdel Kralı'na haber gönderüp onat vechile tenbîh ü te'kid eylesin ki, zikr olunan ehl-i fesâdun hakla-

rından gelüp vilâyet-i Eflâk'a dahl ü tecavüz itdirmeyeler. Şöyle ki, vilâyet-i mezbûreye dahl ideler, ehl-i fesâdun haklarından gelinüp, ammâ neficesi kendüye â'id olur. Ana göre mukayyed olalar ve sen dahı dâ'imâ hâzır olup eger vilâyet-i Eflâk'dur ve eger sâ'ir etrâf ü cevânibe nâzır olasin. Anun gibi zikr olunan ehl-i fesâd Eflâk cânibinde bir hareket itmek iderler ise vech ü münâsib olduğu üzere tedârükün görüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eyleyüp eger ol cevânibün ve eger sâ'ir etrâfun vâkıf olduğun ahabâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlf olmayup zikr olunan ehl-i fesâdun ahvâli arz olunduğu gibi midür, nicedür? Ma'lûm idinüp anı dahı yazup bildüresin.

384

Budin beylerbeyine: Vergi hususundaki emr-i şerife itaat olunmasına ve eşkiyânın çeşitli şekilde zarar vermesine mâni olunması gerektiğine dair.

Yazıldı.

Hüseyin Kethudâ'ya virildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ vire husûsında vârid olan emr-i şerîf mücebince bu

serhadde olan asker zabt olunmağıle bu târîhe gelince bu cânibden bir hareket vâkı' olmayup öte cânibden dahı zâhiren vireye itâ'at gösterüp serhadlere karîb yirde cem'iyetleri olmaduğu istimâ' olunur. Ve Eğr[i] nâm harbî kal'ada ve Solnok serhaddinde çete çıkup Memâlik-i mahrûse'de ba'zı yirlerde pusu idüp yollar kat'

itmekden ve âdem almakdan hâlî olmayup ve feth-i hâkâniden berü öte cânibe aslâ bir akça virgü viregelmeyen Koyun-adası karyelerine iki kerre mektûbları gelüp rencîde idüp ve Belgrad'dan beş ve on donanmış şayka olmayınca rencber gemileri gelmeyüp memleket kaht üzre olur diyü bildürmüşsin. İmdi, her ne arz eylemişsen ma'lûm oldu. İmdi, bundan akdem anlara virilen fermân-ı şerîfimde mâdâmki anlar tarafından Memâlik-i mahrûse'ne dahl ü tecâvüz olunmayup hayduk harâmîleri dahı zabt olunup aslâ anlardan zarar u ziyân olmaya, berü cânibden dahı dahl olmaya diyü emrüm olmuştur. Ne ân ki anlardan ahd[e] mugâyir tecâvüz olına, dahı berü cânibden men' olunmaya. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mâdâmki anlar tarafından şerâ'it-ı ahd mer'î tutulup hayduk harâmîleri gereği gibi zabt itdürilüp Memâlik-i mahmiyye'ne bir vechile zarar u gezend irişdürmeyeler, berü cânibden dahı anların vilâyet ü memleketlerine dahl itdürmeyesin. Ammâ şöyle ki, anlar ahde mugâyir hayduk harâmîleri zabt itmeyüp nevâhî vü kurâya ve re'âyâya zarar u gezend ideler, anun gibilere mecâl vermeyüp gereği gibi haklarından gelüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' itmek gerekdür. Ammâ kendü hâllerinde olanlara dahl câ'iz değıldür ve memleket re'âyâsına dahı tenbîh olına; anlardan dahı hayduka mu'în olanların haklarından gelmek gerekdür. Anun gibi hayduk geldükde haber idesin.

385

Kıbrıs beylerbeyine: Havanın muhalefetinden dolayı karaya vuran korsan gemisindeki kâfirlerle eşyaların Antalya'ya gönderilip kadıya teslim ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Cenâze'ye (?) virildi.

Fî 22 Muharrem sene 967

Kıbruz beglerine hüküm ki:

Bundan akdem Koldoni nâm mahalde korsan alduğı geminün içine yigirmi nefer kâfir, koyun alup giderler iken rûzgâr muhâlif olup ol cânibe karaya urup sizün kapudanınız alup içinde bulunan espâbı der-mahzen eyleyüp ve harbî kâfirleri kadunaya urduğunu Südde-i sa'âdet'ümde olan baylos haber virmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan gemiyi âlât ü espâbı ve sâ'ir içinde ehl-i İslâmdan ve gayrıdan alınanları ve espâbların her ne ise cümle defter eyleyüp ve ol yigirmi nefer korsan kâfirleri yarar âdemler ile Antâliyye'ye irsâl eyleyüp gemiyi ve içinde bulunan espâbı ve sâ'ir ehl-i İslâmı ve korsan kâfirleri defteriyle kâdîsına teslîm eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme arz idesiz. Bu bâbda mevlânâ Antâliyye kâdîsına dahı hükm-i şerîfüm irsâl olınmıştır. Te'hîr eylemeyüp emrüm üzre bî-kusûr eger ehl-i İslâm ve espâbdur ve eger korsan kâfirlerdür, cümle gönderüp teslîm eylesin.

386

Kıbrıs'dan gönderilecek korsanları ve eşyaları teslim alıp hıfz ederek bildirmesi hakkında Antalya kadısına hüküm yazıldığına dair kayıt.

Yazıldı.

Husrev Çavuş'a virildi.

Fî 3 Muharrem sene 967

Bir hüküm dahı kâdîya getürüp teslîm itdüklerinde defteri ile her ne teslîm iderler ise alup kabz eyleyüp hıfz idüp dahı Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz diyü.

[Yev]mü'l-isneyn fî gurre-i Muharremü'l-harâm sene 967 [03.10.1559]

387

Bağdad beylerbeyine: Bağdad haricine çıktığı zaman Bağdad Kalesi muhafazasının Musul Beyi Murat Bey'in yerine Cessânbedre sancağı Beyi Veli Bey'e verildiğine dair.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Fî 3 Muharrem sene 967

Kapucılar alup gitdi. Mehmed Paşa'ya.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ol cânibde hıdmet vâkı' olup sen taşra çıkmak lâzım geldükde Musul Sancağı Begi Murâd *dâme uliuvuhû*'yı kal'a-i Bagdâd muhafazasıyçün Bagdâd'da alıkoyasın diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. El-hâletü hâzihî müşârün-ileyh Murâd *dâme izzuhû*'ya beglerbegilik virilüp hıdmet-i mezbûreye Cessân-ı Bedre Sancağı Begi kıdvetü'l-

ümerâ'i'l-kirâm Velî *dâme izzuhû* ta'yîn olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi bir hıdmet vâkı' olup sen taşra çıkmalı olduğunda müşârün-ileyh emr-i sâbık üzre Bagdâd'un muhafazasıyçün ta'yîn eyleyüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeye ve Cessân-ı Bedre sancağı dahı serhadd olup hıfz u hırâseti mühimmâtandur. Müşârün-ileyh Bagdâd'a gelmeli olduğda livâ'-i mezbûrun hıfzı içün dahı münâsib gördüğün üzre sancak-begi ta'yîn eyleyüp anun dahı sancağın gereği gibi hıfz u hırâset itdüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 2 Muharremü'l harâm sene 966 [967] [04.10.1559]

388

Rumeli kadılarına: Moskov taraflarına giden tüccar Haçazir'in ele geçirilip gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Rûm-ili kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Haçazir nâm Ermenî tâciri mahrûse-i İstanbul'dan çıkup ticâret üzre Maskov câniblerine teveccüh idüp, mezkûrun ele gelüp Südde-i sa'âdet'üme getürmek içün Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin *zîde kadruhû* irsâl olunup **buyurdum ki:**

389

Bursa kadısına: Çavuş Mehmed ile gönderilen emir mücebince teftiş yapmasına dair.

Yazıldı.

Bursa kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ sana ba'zı husûsun teftîşi içün Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* ile

Her kangınuzun taht-ı kazâsında bulunursa yanında ne mikdâr mâl [ü] espâbı bulunur ise defter eyleyüp mühürleyüp dahı defteri ile kayd [ü] bend ile müşârün-ileyh çavuşuma koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup her kande bulunur ise ele getirüp teslîm itmek bâbında dakΩka fevt itmeyüp ihmâlden hazer idesiz.

mufasssal hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp varup ol emr-i şerîfüm mücebince teftîş eyleyüp itmâm-ı maslahat eylesesin.

390

Antalya kadısına: Mısır'a gidecek olan Çavuş Hüsrev'in bir gemi ile acele ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Antâliyye kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümayûnuma müte'allık mühimmi ü müsta'cel maslahat için Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l emâsil ve'l-

akrân çavuşum Husrev *zîde kadruhû*'yı Mısır'a irsâl idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp gemi tedârük idüp mu'accelen irsâl eylesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 3 Muharremü'l-harâm sene 967 [05.10.1559]

391

Bagdad beylerbeyine: Devlete ait işlerde beraberce bütün güçleriyle çalışmaları ve uygun göreceği şekilde hareket olunması için Sultan Hüseyin Bey'e ve bazı beylere tekiden hükümler gönderildiğine dair.

Der-kîse olup yazılıp Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzere hâzır u müheyâ olup etrâf ü cevânibi tettebbu' idüp vâkı' olan derbendler hıfz olmak üzere olup andan gayrı İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâme ulüvvuhû* ile Bekir *dâme izzuhû*'ya ve anlardan gayrı Harîr ve Divîn^{xv} Begi Süleymân ve Baş-açuk-oğlu Bû-Sa'id'e yanında hıdmet için hükm-i şerîf gönderilmesin arz eyleyüp anlardan gayrı ol cevânibe müte'allık her ne bildürmüş isen ma'lûm olup ol bâbda müşârün-ileyhim beglere bundan akdem dahı hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâliyâ dahı arz itdüğün üzere

anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda aslâ te'hîr itmeyüp müretteb irişüp vech gördüğün üzre hıdmetde bulunmak emrüm olup îsâl için sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahkâm-ı şerîfeyi her birine ulaştırup anun gibi bir hıdmet vâkı' olup lâzım olursa mûmâ-ileyhim begler kullaruma âdem gönderüp taleb idüp getürdüp dahı vech ü münâsib gördüğün üzre devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp envâ' yüz aklıkları tahsiline sa'y idüp gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanatuma mugâyir vaz'dan hazer eyleyüp isyân üzere olanların ahvâlinde ve sâ'ir ol cevânibün etvârından vâkıf olduğun ahhâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayup hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin.

392

Sultan Hüseyin Bey'e: Bagdad beylerbeyinin emrine göre devlete ait işlerde beraberce hareket olunması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp eyâletüne müte'allık olan ağaların ve nökerlerün ile dâ'imâ hâzır olup taht-ı hükûmetünde olan derbendleri onat vechile hıfz idesin diyü emrüm olmuşdi. Hâliyâ bir hıdmet vâkı' olup seni taleb iderse aslâ te'hîr itmeyüp vâfir ü müstevfâ âdem ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyle Bagdâd Beglerbegisi Hızır *dâme ikbâlühû* yanına varup

vech gördüğü hıdmetde bulunman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan vüfur-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mücebinde dâ'imâ hâzır ve ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi müşârün-ileyh âdem ve yâhûd mektûb gönderüp seni taleb itdükte aslâ te'hîr itmeyüp vâfir ü müstevfâ asker ile varup mülâkΩ olup devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre gereği gibi hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup envâ' yüz aklıkları tahsiline sa'y idesin. Ve gitmelü oldukda sancağını dahı

hâlî komayup yarar âdemün koyup gereği gibi zabt itdüresin.

392/a-

Yazıldı.

Bir sûreti dahı Erbil Begi Bekir Beg'e.

393

Başaçık oğlu'na : Bağdad beylerbeyinin emrine göre hareket ederek hizmette bulunması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Baş-açuk-oğlu'na hüküm ki:

Hâliyâ Bagdâd Beglerbegisi Hızır dâme ikbâlühû mektûb gönderüp senün yararlığün ve hıdmet vâkı' oldukda kendü ile bile olmak bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, dâ'imâ askerün ile hâzır olup müşârün-ileyh tarafına nâzır olasin. Anun gibi bir hıdmet vâkı' olup seni taleb eyledükde aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp vâfir ü müstevfâ askerün ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile mu'accelen varup müşârün-ileyh olup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmet ve yoldaşlıkda bulnasın. Şöyle bilesin.

394

Musul Beyi Ahmed Bey'e: Bağdad beylerbeyisinin vereceği emre göre hareket edilmesine dair.

Yazıldı.

Musul Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Anun gibi Bagdâd câniblerinde hıdmet vâkı' olup Bagdâd beglerbegisi seni taleb itdükde varmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yat ü yarağla hâzır u müheyâ olup ol cânibe nâzır olasin. Anun gibi bir hıdmet vâkı' oldukda aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sancağün askeri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile mu'accelen varup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulnasın; ihmâlden hazer eyleyesin.

395

Harîr-i Dîvîn Beyi Suranî Süleyman Bey'e: Bağdad beylerbeyinin emrine göre hareket etmesine dair.

Yazıldı.

Harîr-i Divîn Begi Sûrânî Süleymân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i humâyûnum gönderilüp sancağün askeri ile Diyârbekr beglerbegisi yanında hıdmetde olasin diyü emrüm olmuşdı. Hâliyâ Bagdâd beglerbegisi seni taleb eyledükde varup vech gördüğü üzre hıdmetde olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâ'imâ hâzır u nâzır olup şöyle ki, müşârün-ileyhden âdem ve mektûb gelüp seni taleb itdükde aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp aşîretünden vâfir ü müstevfâ âdem ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile mu'accelen irişüp vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulnasın; ihmâlden hazer eyleyesin.

396

Vezir Mehmed Paşa'ya: Şehzâde Sultan Selim'in Haleb'e varması emredildiğinden, maiyetiyle beraber Haleb'e gitmesi hakkında.

Yazıldı.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i şerîfüm gönderilüp sol-bölük agasın bölüğü halkı ile ve beş yüz nefer yeniçeri ile Bagdâd'a irsâl itdürüp bâkΩ kalan bölük-halkı ve yeniçeri ile oğlum Selîm *tâle bakâhu* ile Âmid'e varasın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ müşârün-ileyh Haleb'e

varmak emr olunup ol bâbda hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı yanunda kalan yeniçeri ve bölük-halkı ile mûmâ-ileyh ile bile Haleb'e varasız. Şöyle ki, anda kıslamak lâzım gelüp müzâyaka olursa bölük-halkınun bir mikdârın Bâb'a ve bir mikdârın Ayıntab'a gönderesin ve Bagdâd beglerbegisine îsâl içün mühürlü kîse ile hüküm-i şerîf gönderilmişdür; te'hîr itmeyüp ulaşıdurasın.

397

Haleb defterdarına: Vilâyette defter harici olan mezraalara müdahale ettirmeyip defterlerinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 5 Muharrem sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp ol vilâyetde defterden hâric ba'zı mezra'alar olup kimi zirâ'at olunup hâsılı mîrîye zabt olunup ve kimi zirâ'at olunmayup hâlî ve hâric ez-defter olan mezra'alar erbâb-ı timardan ba'zı kimesnelere virilmeğin ma'mûr olan yerlerin toprağına dahl olunup ümenâ ile nizâ' üzre oldukların

bildürmüşsin. İmdi, hâric ez-defter eger mezârî'dür, eger karyedür, kimesneye timar ve yâhûd terakkîye virilmeğe emrüm yoktur.

Buyurdum ki:

Göresin, anun gibi hâric ez-defter virilen kurâ vü mezra'adan eger sâbıkâ virilen eger hâliyâ virilenlerden erbâb-ı timara dahl itdürmeyüp cümlesin mîrî içün zabt eylesesin ve ne mikdâr hâric ez-defter kurâ vü mezra'a zabt olunursa, yazup defter eyleyüp sûretin Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

398

Kırşehir Beyi'ne: Zülkadırlı'deki bazı iltizam işleri hakkında sâbık Defterdar Murad zamanında yapılan muameleye dair tafsîlât verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Kırşehri begine hüküm ki:

Arabistân defterdârı mektûb gönderüp makeddemâ Defterdâr olan Murâd zamânında Hacı Üveys nâm kimesne vilâyet-i Dulkâdir'de vâkı' olan mâ-beyn ve mevkîfât ve beytü'l-mâl-ı âmme ve yava ve kaçkun ve mâl-ı gâ'ib ve mefkûd sene 965 Muharrem'inün guresinden üç yıla değin kendüye Emîn ve Ahmed ve Mehmed nâm kimesneler kâtib olmak üzere ba'zı şurût ile yüz altmış altı bin üç yüz yetmiş bir akçaya iltizâm eylemeğin hâliyâ vilâyet-i mezbûreyi müceddeden kitâbet eyledüğün zamânda hüküm-i hümâyûn vârid olup

zıkr olınan aklâmın kendü câniblerinden zabt olunması fermân olunmağın, câniblerinden emînler ta'yîn idüp mektûbları ile göndermeğin kâdîlar anlara zabt itdürüp bizi dahl itdürmediler, elimüze mektûblar virdiler; bu takdîrce mukâta'amuz fesh olur, sonra bizden kıstı'l-yevm üzre mâl taleb idersiz diyü arz olunmasın taleb idüp zıkr olınan kalemler mezkûrlara üç yılda 166.371 akça mukâta'aya virilüp ammâ ol cânibden ne mikdar akça zabt olunduğı ma'lûm olmadı diyü arz eylemiş. Eyle olsa bu husûsun ahvâli ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Göresin, mültezim olan kimesneler zıkr olınan işi ne mikdâr zamân zabt eyleyüp ve zamân-ı zabtlarında ne mikdâr nesne kabz

eylemişlerdür ve sen ta'yîn eyledüğün kimesneye iltizâmla mı virilmişdür, yohsa ber-vech-i emânet mi virilmişdür ve ne mikdâr zamân zabt eyleyüp ne mikdâr mâl kabz eylemişdür? Tamâm ma'lûm idinüp dahı eger mukaddemâ iltizâm idenlerdür ve eger şimdi

senün cânibünden zabt idenlerdür; bu cümleñün zabt itdükleri iltizâma cevâb virür mi, yohsa noksân üzre midür, nicedür? Mübhem ü meşkûk bir mâdde komayup mufassal yazup arz eylesin.

399

Vulçitrın Beyi Süleyman Bey'e: Akıncı yazmağa tayin edilen Mustafa'nın istihdamı hakkında.

Yazıldı.

Vulçitrın Begi olup akıncıyı kitâbet iden Süleymân Beg'e hüküm ki:

Bundan [akdem] akıncı kitâbetine istihdâm için irsâl olınan silâhdârlar zümresinden

dârende Mustafa, girü hıdmet-i mezbûre için ta'yîn ü irsâl olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hıdmet-i kitâbete istihdâm eyleyüp emr-i sâbık üzre akıncı tâ'ifesi mu'accelen kitâbet eyleyüp itmâma irişdürüp, defterin Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü's-sebt fî 4 Muharremü'l-harâm sene 967 [06.10.1559]

400

Budin beylerbeyine: Alacahisar sancağının Tameşvar'a ilhakı cihetiyle defterlerinin Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya teslimi hakkında.

Yazıldı.

Hüseyin Kethudâ'ya virildi.

Fî 4 Muharrem sene 966 [967]

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sen Tımışvar Beglerbegisi iken arzun mücebince Alaca-hisâr sancağı Tımışvar'a ilhâk olunup defterlerin gönderesin diyü müteveffâ Tuygun Beg'e hüküm-i şerîf

gönderilmişdi. Henüz gönderilmediği arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum mücebince livâ'-i mezbûrun defterlerin mühürleyüp Tımışvar Beglerbegisi emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Kâsım dâme ikbâlühû'ya teslim itdüresin ki ana göre vâkı' olan mahlûlâtı tevcih eyleye.

401

Ölen Eflâk Voyvodası Mirço'nun yerine oğlu Petri'nin voyvoda tayin edildiğine dair hüküm.

Yazıldı.

Eflâk Voyvodası olup fevt olan Mirço'nun oğlu Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp mezbûr baban mürd olduğın bildürmişsin. İmdi, senün hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra getirüp Eflâk voyvodalığın sana inâyet eyleyüp sancağ-ı sa'âdet-fürûğ ile sâ'ir âdet üzere virgün inâyet ü ihsân olunup küçük emîr-i ahurum kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali *zîde mecduhû* ile irsâl olmak üzredür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrede voyvoda

olup kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmet ile devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan hizmetlerde bezl-i makdûr eyleyüp hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i ra'yyet bâbında mücidd ü merdâne olup a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdirmekden ziyâde hazer eyleyüp basîret üzere olup muhtâc-ı arz olanı dâ'imâ yüce Âstâne'me i'lâmdan hâlî olmayasın.

402

Yine bu voyvodalığa tayin edildiğine ve halkın korunması ve vergi konularında bazı emirlere dair Voyvoda Petri'ye hüküm.

Yazıldı.

Eflâk Voyvodası olup fevt olan Mirço Voyvoda-oğlu Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp mezbûr baban mürd olduğın bildürüp inâyet recâ itmişsin. İmdi, baban Âstâne-i devlet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs ile ubûdiyyet üzere olup dâ'imâ inâyetümle behre-mend idi. Hâliyâ hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra getirüp baban yirine seni vilâyet-i Eflâk'a voyvoda nasb idüp i'lâmiyçün Südde-i sa'âdet'ümde küçük emîr-i ahurum olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali *zîde mecduhû* ta'yîn olunup ve âdet üzere sancağın virgün dahı irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup i'lâm itdükde, gönderilen sancak-ı hümâyûnum virgüyi alup dahı baban yirine vilâyet-i mezbûrda voyvoda olup hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ra'yyet bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allık vâkı' olan hıdemâtta kemâl-i adâlet ve hüsn-i istikâmet üzere hizmetde olup re'âyâ vü berâyâ arasında tamâm adâlet ve hakk üzere olup emn ü emân-ı vilâyetde dakΩka fevt itmeyüp gaflet ile a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan memleket [ü] vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdirmekden ziyâde hazer idüp muhtâc-ı arz olan umûrî yüce Âstâne'me i'lâmdan hâlî olmayasın.

403

Zeâmet mutasarrıfı Süleyman Bey'e: Bundan sonra ordu-yı hümâyûn için Bolu'dan koyun gönderilmemesine dair.

Yazıldı.

Durdı Çavuş-oğlu ile İskender Çavuş'a gönderildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Dergâh-ı mu'allâ'm müteferrikalarından olup ze'âmet tasarruf iden Süleymân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem ordu-yı hümâyûnum için Bolı câniblerinden koyun gönderilmek emr olunmuşdı. Hâliyâ koyuna ihtiyâc olmamağın **buyurdum ki:**

Varıcak, min-ba'd koyun bâbında mukayyed olmayup göndermeyesin.

404

Eflâk Voyvodası Petri'ye: Dersaadet'e tahsis edilen arpayı göndermesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Fâ'ik'a virildi.

Fî 5 Muharrem sene 967

Eflâk Voyvodası Petre Voyvoda'ya hüküm ki:

Bundan akdem mürd olan baban Mirço Voyvoda'ya Südde-i sa'âdet'üme gönderilmek emr olunan arpadan bâkΩ kalan arpayı dahı bî-kusûr gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr eylemeyüp zikr olunan arpadan bâkΩ kalan arpayı bî-kusûr gönderesin ve yazup bildüresin.

405

Eflâk Voyvodası Petri'ye: Dersaadet'e arpa bakıyyesinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Eflâk Voyvodası'na hüküm ki:

Bundan akdem baban Mirço Voyvoda, mahrûse-i İstanbul'a arpa göndermek emrüm

olmuş idi. Ba'zı irsâl olup ba'zı dahı henüz gelüp vâsıl olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mukaddemâ vilâyet-i Eflâk'dan gönderilmesi fermân olunan arpanun bâkΩ ne mikdârı kalmış ise te'hîr itmeyüp cem' u tahsîl idüp gönderesin.

406

Çernovi kadısına: Eflâk Voyvodası Petri'nin Rusçuk'daki evine ve eşyasına müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Çernovi kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri, Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp kasaba-i Rusçuk'da evleri olup öteden evlerine espâb ve ba'zı câriye ve âdemleri gelüp geçdükde, ümenâ ve âmiller dahl idüp espâbların karışdurup te'addî iderlerimiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Anun gibi mezbûr voyvodanın eger espâb ve eger câriye ve eger âdemleri berü cânibe ve öte [cânibe] geçdükde aslâ vü kat'â ümenâ vü ummâlden ve sâ'irden bir ferdi dahl itdürmeysin; dahl idenleri gereği gibi men' u def' idüp memnû' olmayanları isimleriyle yazup bildüresin.

407

Erdel ve Macar vilâyetleri Kralı İstefan'a: Erdel'de toplanıp Eflâk'da fesat çıkarmak isteyen eşkiânın haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Şücâ' Çavuş'a virildi.

Fî 8 Muharrem sene 967

Âdet üzre ser-â-ser kîse ve gümüş kozalak ile.

Vilâyet-i Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hükm-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem vilâyet-i Eflâk'dan fesâd ü şenâ'at eyleyüp vilâyet-i Erdel'e varup eşirrâ vü eşkıyânun haklarından gelesin diyü emrüm olmuş idi. Henüz dahı haklarından gelinmemek ile girü vilâyet-i Erdel'de cem'iyet idüp vilâyet-i Eflâk'a zarar u gezend kaskında idükleri istimâ' olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan vüfur-i ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâdı her kande ise tettebbü' u tecessüs eyleyüp ele getirüp onat vechile haklarından gelüp anlardan ve gayrıdan vilâyet-i Eflâk'un kurâ vü nevâhîsine ve re'âyâ vü berâyâsına zarar u gezend irişdürmeyüp baş^{xvi} müfsidlerün başların atebe-i ulyâma gönderesin. Bulunan espâb ve emvâllerin alup zabt eylesin. Kadîmden Âstâne-i sa'âdet-medâr'uma sadâkat ü istikâmet ile hıdmet

idegelmiş yarar kulum olduğun ecilden vilâyet-i Erdel ve Macar'un cumhûr u umûr^{xvii} senün re'y-i sıyânetüne tefvîz olunmuşdur. Bu husûsda dahı tamâm basîret üzre olup zikr olunan ehl-i fesâdı emr-i şerîfüm üzre ele getirüp haklarından gelinmek bâbında dakΩka fevt itmeyüp ve şimdiye değin ne mikdâr ehl-i fesâd ele getirüp salb itdüğün ve hâliyâ dahı ne mikâr ele gelüp hakkından gelindüğün yazup bildürüp zikr olunan a'dâdan vilâyet-i Erdel'de bir ferd komayup bir vechile haklarından gelesin ki, anlardan vilâyet-i Eflâk'a min-ba'd te'addî ve tecâvüz ihtimâli olmaya. vilâyet-i Erdel'i dahı onat vechile zabt u rabt eyleyüp re'âyâ vü berâyâ emn ü emân ve refâhiyyet [ü] itmi'nân üzre olmaları bâbında mücidd ü merdâne olup gaflet ile bir mahalle zarar ırgürmekden hazer idüp vâkıf olduğun ahabâr-ı sahîha[yı] i'lâmdan hâlf olmayasın ve Eflâk voyvodasiyle dahı yekdil [ü] yek-cihet olup, hüsn-i ittihâd [ü] ittifâk üzre olasın.

408 *Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Hizmet ve sadakatine binâen hil'at gönderildiğine ve Erdel ve Macar vilâyetlerini muhafazaya devam etmesine dair.*

Yazıldı.

Şücâ' Çavuş'a virildi.

Fî 8 Muharrem sene 967

Erdel-i Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ Âstâne-i devlet-medâruma mektûbımız vârid olup sâbıkâ Solnok Begi olan Mahmûd *dâme izzuhû*'nun teftîşi için hükm-i şerîf virildüğün ve baban ve senün hakkında vâkı' olan inâyetlerümi ve atan mürd olduğun ve sana inâyet olunan Erdel-i Macar vilâyetlerinin saklanması husûsın ve sınır ahvâlin ve Ferenduş Kral'a ihsân olunan emân husûsın ve anlar tarafından vilâyetüne dahlden hâlf olmaduğün ve andan gayrı her ne bildürmüş isen alâ-vechi't-tafsîl pây-e serîr-i âlem-masîrûme arz u takrîr olunup ilm-i şerîf-i husrevânem muhît u şâmil olmuşdur. İmdi, baban Yanoş Kral Âstâne-i sa'âdet'üme niçe müddet sadâkat ü ihlâs ile hıdmet idüp envâ'-ı inâyetüme mukârin olup sonra senün hakkında dahı envâ'-ı merha-

met ü şefekatüm zuhûr eyleyüp atan ocağından seni mahrûm itmeyüp vilâyet-i Erdel ve sâ'ir Macar vilâyetin sana inâyet eyleyüp sen dahı yarar istikâmet ile hıdmet ider kulumsun. Hâliyâ dahı hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem bürûz idüp sana hil'at-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. Mâdâmki sadâkat [ü] ihlâs ve rıkkıyyet [ü] ihtisâs üzre vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda bezl-i makdûr eyleyüp ve re'âyâ vü berâyâ bâbında kemâl-i adâlet eyleyüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında mücidd ü merdâne olup câdde-i ubûdiyyet ü rıkkıyyetden udûl ü inhirâf göstermeyüp her zamân adl ü dâd [ve] rüşd [ü] sedâd üzre olup manzûr-ı nazar-ı şefekat-eserüm olmakdan hâlf olmayup envâ'-ı inâyet-i mülûkâneme mukârin olursız. Eyle olsa **buyurdum ki:**

İhsân olunan hil'at-i fâhire-i hümayûnumu giyüp dahı kadîmden Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'uma olan vüfur-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca hıfz [u] hırâset-i memleket ve

savn [u] sıyânet-i ra'ıyyet bâbında envâ'-ı ikdâm [ü] ihtimâm üzre olup a'dâ tarafından dahı gaflet itmeyüp tamâm basîret üzre olup vilâyet-i Erdel taht-ı tasarrufunda ola. Sâ'ir Macar vilâyetlerine zarar u gezend irişdürmekden ziyâde ihtiyât ü ictinâb üzre olup mâdâmki Ferenduş Kral tarafından vilâyet-i Erdel'e ve sâ'ir yirlere ahde mugâyir dahl ü tecâvüz olmaya, hayduk harâmîleri dahı zabt olına, berü cânibden dahı anlarun memleket [ü] vilâyetlerine ve kılâ' u bikâ'larına ve re'âyâsına kimesneyi dahl itdürmeyesiz. Ammâ gaflet dahı câ'iz değıldür. Şöyle ki, anlar ahde mugâyir vaz' ideler, her ne tarıkla olursa mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eyleyüp anlardan ve sâ'ir a'dândan vilâyet ü memleketüne ve kurâ vü nevâhî ve kılâ' [u] bikâ'a zarar u gezend irişdürmeyüp muhtâc-ı arz olanı ve sâ'ir ol cevânibün ahvâl ü etvârın Südde-i sa'âdet'üme

409 *Uşak kadısına: Karahisar yayaları sancağı beyi Mehmed'in namaz kılmadığı ve içki içtiğine dair haber üzerine tahkikat yapıp bildirmesi hakkında.*

Yazıldı.

Uşak kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Kara-hisâr yayaları sancağı begi^{xviii} olan Mehmed târik-i salât ve şârib-i hamr olup evi dahı mescid civârında olup halk cum'a namâzında iken kendü meclis kurup fisk

i'lâmdan hâlî vü zâ'il olmayup ve bundan akdem vilâyet-i Erdel'den Budun'a zahîre irsâl olunmamak fermân olunup ol bâbda size hükm-i hümayûnum irsâl olunmuşdı. Ol senede müzâyaka olmağın irsâl olunmaduğın âdeminüz i'lâm eyledi. İmdi, ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür. Bu sene mümkün olduğu kadar irsâl eyleyesiz. Anun gibi atan mürd olmağla, begleründen ve sâ'ir a'yân-ı vilâyetden senden ba'zı yüz çevirmek ihtimâlî olup bâ'is-i fitne olanları mecâl vormeyüp haklarından gelüp Budun ve Tımışvar beglerbegileri kullarum ile yek-dil [ü] yek-cihet olup anlara dahı senün cânibüne hâzır u nâzır olasız diyü emr olunmuş[dur]. Ana göre mütenebbih olasız. Bu husûsı (?) Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz. Eflâk voyvodasiyle dahı yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre olasız.

itdüğü istimâ' olunmağın bu husûsun ma'lûm olması lâzım olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; mezkûrun ahvâlî istimâ' olunduğı gibi midür, nicedür? Vukø'ı üzre yazup bildüresiz. Hilâf-ı vâkı' kazıyye arz itmekden hazer idesin.

410 *Anadolu beylerbeyine: Bolu'da Ali sipahi ile Nasuh'un elindeki sahte hükümleri kimlerin yazdığının tahkiki ve adı geçenlerin hapsi hakkında.*

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 12 Muharrem sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Bolı sancağında üç bin akça timara mutasarrıf olan Ali nâm sipâhî ve Nasuh nâm kimesneler yedinden hüküm vârid olup edâsında telbîs mülâhaza olunmağın

Südde-i sa'âdet'üme gönderildüğün bildürmüşsin. İmdi, gönderdiğün hükümler telbîs olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, ol kimesneleri getürdüp hükümleri kim yazmışdur? Kendüleri mi yazmışdur, yohsa âhara mı yazdurmışlardur? Mezkûr sipâhîleri ve yazanları ele getürüp habs idüp arz idesin.

411

Saruhan, Menteşe ve Aydın kadılarına: Bazı kazalarda taaddi ve tecavüzlerde bulunan softalarla aynı durumdakilerin haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Zehrimâr (?) -oğlu'nun âdemi Hasan'a virildi.

Fî 12 Muharrem sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e.

Bir sûreti Aydın Begi Mustafa Beg'e virilmek buyurılıp yazıldı.

Yazıldı.

Saruhan ve Menteşe ve Aydın kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda sûhte ve sûhte nâmına ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp bir cem'iyyet idüp yarağla bâzâra girüp cerr adına Müslimânların mâlların ve cebren oğulların ve gazaban koyunların alup ve ba'zı devletlülerün evin basup kendülerin katl ü mecrûh idüp mâlların gâret itdüklerinden mâ'adâ Menteşe sancağında yüz mikdâr ehl-i fesâda Fazlullâh ve Tosun İsâ ve ۵۹۶ kazâsında Hacı Hızır-oğlu nâm kimesneler baş ve buğ olup Ayasuluğ ve Güzel-hisâr kazâlarında iki pâre köy basup üç dört oğulların alup ve mâlların gâret idüp te'addî itdükleri istimâ' olunup zikr olınan ehl-i fesâdı ele getirüp haklarından gelinmek için zu'amâdan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hamza zîde mecdûhu ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa anun gibi cem'iyyet ile

yarağ u yasağ ile gezüp fesâd üzre olan sûhte tâ'ifesi ele getürmelü oldukda eger il-eri sürmek iledür ve eger gayrı tarîkiledür, her ne yüzden el virürse mu'âvenet ü müzâheret idüp ol vechile yürüyen sûhte ve levend tâ'ifesi ele getürdüp da'vâ-yı hakk ider kimesne varsa berâber idüp Şer'ile teftîş idüp sâbit ü zâhir olan hukûkı sâhibine alıvirdükden sonra anun gibi cem'iyyet üzre ele gelenleri mecâl vermeyüp haklarından gelüp ol cevânibi anların şerr u şûrlarından emîn idesiz. Bu bâbda ber biriniz bi'z-zât mukayyed olup ihmâlden hazer idesiz. Ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl olınmakdan hazer idesiz. Anun gibi yarağ u yasağ ile cem'iyyet idüp fesâd üzre ele gelenlerin haklarından gelüp himâyet itmeyesiz. Ne mikdâr ehl-i fesâd sûhte ele gelüp haklarından gelindüğü ve haklarından gelineyenlerin fesâd ü şenâ'atleri ne idüğün yazup bildüresiz. Anun gibi cem'iyyet üzre olanları il-eri ile ele getürmelü olduklarında muhârebe vü mukâtele iderlerse ol hinde katl olanların hakları heder olup kâtilden sü'âl olınmaya. Ana göre il-erinün ellerine temessük vireler. Ammâ tamâm basîret üzre olup vech-i meşrûh üzre cem'iyyet ve fesâda mübâşir olmayanlara dahl ü tecavüzden hazer ideler.

412

Âmid'e varıncaya kadarki yol üzerindeki kadılara: Diyarbekir'e gidecek olan Seyh Abdullah Han'a müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Âmid'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ dârende-i fermân (boşluk) kıdvetü's-sâlikîn umdetü't-tâlibîn Şeyh Abdullâh Hân zîde takvâhu ol cânibe revâne olup **buyurdum ki:**

Yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde hilâf-ı Şer' kendüye ve âdemlerine kimesne dahl ü ta'arruz itdürmeyüp ve davarlarına ulak ile irsâl olınanları tecavüz itdürmeyesiz. Emîn ü sâlim varup vâsıl ola.

413

Kubad Paşa'ya: Şehzade Bâyezid'in durumunun tahkiki için adamlar gönderilmesi ve alınacak haberlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Van çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî 9 Muharrem sene 967
Nişânlu kâğıda.

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp öte cânibe firâr iden oğlumun ahvâlin ve haber için bir nevbet âdem dahı gönderdiğün bildürmişsin. Her ne i'lâm itmişsen ma'lûm oldu. İmdi, bir nevbet değil sahîh haber alınmak için ale't-tevâlî üç ve dört

nevbet yarar âdemler gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp yarar ahvâle vâkîf sika ve mu'temedün-aleyh üç-dört nevbet müte'âkıben âdemler gönderüp dahı ahvâl ü etvârların ve fikr ü firâsetlerin ve bi'l-cümle evzâ' u etvârların tettebbu' u tecessüs idüp ma'lûm idinüp mütevâliyen atebe-i ulyâma i'lâmdan hâlf vü zâ'il olmayasın.

414

Rodos beyine: Gönderilen suçluların küreğe konularak istihdam edilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Rodos begine hüküm ki:

Anadolu cânibinde emr-i şerîfüm ile ehl-i fesâd tefîş olup ba'zı kimesneler ele gelüp ehl-i fesâd oldukları sâbit ü zâhir olup sicill olup sûret-i sicilleri ile Südde-i sa'âdetüme gönderilmeğin esâmîsi defter olup Rodos'da küreğe koşulup istihdâm olunmak için sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıca, mezkûrları gönderilen defter mücebince yoklayup alup dahı küreğe koyup istihdâm eyleyüp emr-i şerîfüm olmadın ıtlâk itmeyesin. Mezkûrlar sonra yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki emr-i şerîfüm olmadın zikr olunan mücrimden kimesne ıtlâk olunmuş ola, neficesi sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup gereği gibi hıfz u zabt idüp emrûme muhâlif ıtlâk olunmakdan veyâ gaflet ile gaybet itdürilmekden ziyâde hazer eylesin.

415

Akyazı kadısına: Adamının kolunu kıran Yörük Hayran'ın gönderilen çavuşa teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Nişânlu kâğıda.

Akyazı kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Van'dan ulak ile gelen âdeminün yürük tâ'ifesinden Hayrân nâm kimesne urup kolın sındurduklarına ba'zı kimesneler şehâdet itdüğün ve mezkûr gaybet itdüğün bildürmüşsin. İmdi, mezkûr her kande

ise ele getirüp Südde-i sa'âdetüme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdî Çavuş zîde kadruhû vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup her kande ise ele getirüp kayd ü bend ile teslim eyleyüp gönderesin.

416

Semendire Beyi Balı Bey'e: Budin'e ait hazineyi götürmek için çiftliğinde olup olmadığını bildirmesi hakkında.

Yazıldı.
Nişânlu kâğıda yazılıp Mûsâ Çavuş'a virildi.

Semendire Begi Bâlî Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ dahı Hasköy'de çiftlikde idüğün istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi bi'l-fi'l çiftlikde isen hareket itmeyüp oturasın ki Budun'a irsâl

olınacak hazîne vardur, sana irsâl olma; sen alup gidesin ve bi'l-fi'l anda çiftlikde isen yazup bildüresin ki ana göre hazîne irsâl olma.

Yevmü's-sebt fi 12 Muharrem sene 967 [14.10.1559]

417

Ruşçuk ve İskele eminine: Kral oğlu adamı ile gelen atların geçmesine müsaade olunması hakkında.

Yazıldı.

Şücâ' Çavuş'a virildi.

Fî 12 Muharrem sene 967

Ruşçuk ve İskele eminine hüküm ki:

Bundan akdem Kral-oğlu âdemlerinün ol cânibden gelmiş iki re's bârgîr ile bu cânibden alınan dört re's sakat atları ki üç re'si kır ve iki re'si torı ve bir re'si kara-torıdur, Memâlik-i

mahrûse'den yarar at alup gitmek memnû'dur diyü salıvirilmediğün, âdemleri Südde-i sa'âdet'üme i'lâm eylemeğün zikr olunan altı re's bârgîr salıvirilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan altı re's sakat atları salıviresin. Ammâ bu bahâne ile yarar at alup gitmekden ictinâb idesiz.

418

Varna kadısına: Keligra Hisarındaki Sarı Saltık Zâviyesi ıfık tâifesinin Ehl-i Sünnetten olup olmadığının bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Za'im Mehmed Çelebi'nün-oğlu Mustafa'ya virildi.

Fî 10 Safer sene 967

Varna kâdısına hüküm ki:

Kasaba-i Balçık nâ'ibinin imzâsiyle Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicil sunulup taht-ı kazâna tâbi' Keligra nâm hisârda vâkı' olan Sarı Saltuk zâviyesinde ıfık tâ'ifesinden Mehmed nâm kimesne Şer'-i Şerife ve dîn-i İslâm'a muhâlif ba'zı kelimât itdüğün bildürmüş. İmdi, bundan akdem Memâlik-i mahrûse'ne hükm-i

şerîfüm gönderilüp anun gibi zâviyelerde Şer'-i Şerife mugâyir ehl-i bid'at olan ıfık tâ'ifesin komayasın diyü buyurulmuşdı. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsa mukayyed olup göresin; mezkûr ıfıgun arz olunduğı üzre Şer'a muhâlif kelimât itdüğü vâkı' midür, ne makøle kimesnedür? Andan gayrı zikr olunan zâviyede sâkin olanlar ehl-i bid'at ıfık tâ'ifesi midür, yohsa Ehl-i Sünnet cemâ'at kendü hallerinde midür, nicedür? Yazup bildüresiz.

419

Samsun, Bafra, Sinop ve saire kadılarına: Lâdik kazasında kendilerini talebe gibi göstererek suç işleyen kimselerin ele geçirilmesine dair.

Yazıldı.

Mezbûr Ahmed'e virildi.

Fî 14 Muharrem sene 967

Samsun ve Bafra ve Sinob ve Gedegra ve Kavak ve Ladik ve Canik kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Samsun kâdîsı mektûb gönderüp Ladik kazâsından Çölmek dimekle ma'rûf ehl-i fesâd nâmını sûhte nâmına takup yanınca yigirmi beş nefer eli tûfenglü ehl-i fesâda kendüsi baş olup Amâsiyye ile Canik arasında yürüyüp kiminün oğlanın çeküp ve ba'zı kimesnelerden cebren akçasın ve espâbın alup hâliyâ Ladik öninde Boğaz nâm karye kurbinde ceng idüp dört nefer âdem katl idüp ve ba'zı dahı mecrûh olup fesâd ü şenâ'atinün nihâyeti olmaduğın bildürmeğün mezkûrî ve bile olan ehl-i fesâdı ele getürmek için erbâb-ı timardan Ahmed ta'yîn olunup sizün dahı mezkûrları ele

getürmekde mu'âvenet itmenüz emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûr hükm-i şerîfümle vardukda, zikr olunan ehl-i fesâd her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa eger il-eri iledür ve gayrıdur, her ne tarîk ile mümkünse mezkûra gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp ele getürmeğe ikdâm ü ihtimâm eylesiz. Şöyle ki, ele gelmekde inâd idüp muhârebe vü mukâtele eyleyeler, haklarından gelüp ol muhârebede zikr olunan ehl-i fesâddan katl olunanların hakları kâtilden sü'âl olunmayup heder ola. Ammâ bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl itmekden ziyâde hazer idüp ol tûfeng ile cem'iyyet ile gezüp fesâd idenleri sa'y idüp ele getüresiz ve ol başları olan ehl-i fesâd ele gelürse kayd ü bend ile mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Hilâf-ı Şer'-i Şerîf ve muğâyir-i emr-i münîf kimesneye iş olmakdan hazer eylesiz.

420

Akdeniz yalılarındaki kadılara: İstanbul için rençber gemilerine narh üzere mahsul yükletilerek gönderilmesi ve kâfir gemilerine mahsul verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Akdeniz yalılarında [vâkı' olan] kâdîlara [hüküm ki:]

Haliyâ mahrûse-i İstanbul'da terekeye nev'an ihtiyâc olup taht-ı kazânuzda tereke için varan rençber gemilerine taht-ı kazânuzda tereke olan yirlerden ta'allül itdürmeyüp narh-ı rûzî üzre akçaları ile tereke alıvirüp gemilerine tahmîl eyleyüp mahrûse-i mezbûreye gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi tereke almağa varan gemilere tereke olan yirlerden ta'allül

itdürmeyüp narh-ı rûzî üzre tereke alıvirüp dahı tahmîl eyleyüp mu'accelen mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup emrüm üzre ber-vech-i isti'câl taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelerde olan gemileri eğlendürmeyüp vech-i meşrûh üzre tereke tahmîl eyleyüp ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunup ve ne sefer üzre alınduğın yazup ve birer yarar âdem koyup bile gönderesin ki, terekeyi hârice alup gitmelü olmaya. Anun gibi taht-ı kazânuzda tereke almak için kâfir gemisi gelmiş ise girift eyleyüp re'îslerin habs idüp arz eylesiz.

421

Bursa sâbık Beyi İbrahim Bey'e: Tevcih olunan yaya tahriri hizmeti uyarınca şimdiye kadar yazılmayanların tahrir defterinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Piyâle Beg'e virildi.

Fî 13 Muharrem [sene 967]

Sâbıkâ Burusa Begi olan İbrâhîm Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana yaya tahrîri fermân olup Südde-i sa'âdetümde defter kâtiblerinden kıdvet-i erbâb-ı kalem Piyâle *zîde kadruhû* kâtib ta'yîn olup ol bâbda hükm-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ kitâbeti fermân olunan yayaların ba'zı yazılıp ba'zını dahı tahrîr

422

Bursa kâdisına: Uşak kazasında Osman Çavuşla Pir Mehmed arasındaki dâva hakkında.

Yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi.

Fî 14 Muharrem sene 967

Bursa kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Uşak kazasında Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osmân Çavuş'un Pîr Mehmed ve ba'zı kimesneler ile da'vâları olup görilmek için sana mufassal hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

itmeyüp itmâma irişdürmesin emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emr-i sâbık üzere yazılmayanların dahı müşârün-ileyh ile tahrîr eyleyüp itmâma irişdürüp defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdetüme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; te'hîr itmesiz.

Ol bâbda tarafeynden ihzârî lâzım olanları yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akrabâlarına ve bi'l-cümle Şer'ile ve kânûn ile buldurması lâzım olanlara buldurup dahı ol emr-i şerîfüm muktezâsınca hakk üzere görüp tarafeynden kazıyyede medhali olmayanları dahl itdirmeyüp her husûsı hemân Şer'ile husamâ muvâcehesinde görüp hâricden medhali olmayanları dahl itdirmeyesiz.

423

Zeâmet tasarruf eden Hamza'ya: Menteşe ve Saruhan sancaklarındaki softa taifesinin haklarından gelmesine dair.

Yazıldı.

Defter kâtiblerinden Mustafa Çelebî'ye virildi.

Fî 14 Muharrem sene 967

Ze'âmet tasarruf iden Hamza'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf virilüp Aydın ve Menteşe ve Saruhan sancaklarında zuhûr iden sûhtelerün haklarından gelesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Tire kâdisı Südde-i

sa'âdetüme mektûb gönderüp zikr olunan sancaklarda sûhte tâ'ifesinün cem'iyet ile fesâd üzere oldukların bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikr olunan sancaklara varup dahı sana virilen mufassal emrüm üzere ahvâllerin görüp ehl-i fesâdun haklarından gelüp ol cevânibi anların şerrinden emîn idesiz.

[Yev]mü'l-isneyn fî 13 Muharrem sene 967 [15.10.1559]

424

Kırkkilise beyi ile Hasköy ve Kızılağaç kadularına: Hasköy köylerindeki suçluların ele geçirilip haklarında şeriate göre lâzım gelen muamelenin ifasına dair.

Yazıldı.

Ahmed'e virildi.

Fî yevm-i mezbûr

Kırk-kilise sancağı begine Kırk-kilise ve Hasköy ve Kızıl-ağaç kādılarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Hasköy kādısın, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp ba'zı kurâda fesâd ü şenâ'at olup ehl-i fesâdı meclis-i Şer'a ihzâr için memleket voyvodası irsâl olındukda inkiyâd itmeyüp serbest veyâ vakf toprağında oluruz diyü ta'allül idüp bu sebeb ile ehl-i fesâdun haklarından gelinmemekle fesâdları ziyâde olur diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, siz ki kādılersiz, bu bâbda onat vechile mukayyed olup anun gibi ba'zı kimesneler fesâd ü şenâ'atde bulunup meclis-i Şer'a huzûrı lâzım olup voyvoda ve yâhûd kâdî tarafından âdem varup taleb itdükde anun gibi evkâf zâbitleri ve yâhûd serbest timarları olanlar mâni' olursa men' eyleyüp ehl-i fesâdı ele getirüp Şer'ile ahvâlin görüp Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp inâd idenleri yazup bildüresiz.

425

Silivri, Çorlu, Rodosçuk ve Gelibolu kadılarına: Gelen gemilere zahire yükletilip gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 14 Muharrem sene 967

Silivri ve Çorlu [ve] Rodosçuk [ve] Gelibolu kādılarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında müzâyaka olup ve taht-ı kazânuzda vakı' olan iskelelere tereke için varan gemileri eğlendirmeyüp akçaları ile bulunan yirden narh-ı rûzî üzere gemicilerine alıvrüp dahı mu'accelen gemilerine tahmîl itdürüp göndermek için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İskender zîde kadruhû ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Bu bâbda her biriniz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelere gelen gemileri eğlendirmeyüp taht-ı kazânuzda bulunan yirden

ta'allül itdürmeyüp akçaları ile narh-ı rûzî üzere tereke alıvrüp gemilerine tahmîl eyleyüp içine ol cânibde olan müsellemler tâ'ifesinden çeri-başlarına yarar mu'temedün-aleyh olanlardan ta'yîn itdürüp her gemiye bir iki âdem koyup ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunup ve ne sefer üzere alınduğın bile yazup defter eyleyüp defteri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz ve bile koşup gönderdüğün müsellemlere gereği gibi tenbîh eyleyesiz ki, âhar yire alup gitmekden ziyâde hazer idüp doğru mahrûse-i mezbûreye getirüp teslîm eyleye ve taht-ı kazânuzda kimesnede der-anbâr olmuş tereke varsa, anı dahı hârice bey' itdürmeyüp mahrûse-i İstanbul için varan gemilere emr üzere alıvrüp gönderesiz. Anun gibi taht-ı kazânuzda tereke için kâfir gemisi gelmişse girift eyleyüp re'îsin habs eyleyüp arz eyleyesiz.

426

Cezâyir beylerbeyine: Deryaya mahsul verilmesi yasak olduğundan mahsul ile rast geldiği gemileri Dersaadet'e göndermesi hakkında.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi.

Fî 19 Muharrem sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem yalılarda vâkı' olan kuzâta ahkâm-ı şerife gönderilüp deryâda ve küffâr-ı hâksâra tereke virdürmeyesin diyü tenbîh

olunmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ dahı ol bâbda mü'ekked ahkâm-ı şerife gönderilüp te'kîd olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi deryâda tereke ile gemiye râst gelürsen her kimün olursa olsun mecâl virmeyüp girift eyleyüp Südde-i

sa'âdet'üme getüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup fermân-ı hümayûnuma mugâyir deryâda tereke ile ele

gelen gemileri emrüm üzre girift eyleyüp kimesneye himâyet itmeyesin.

427

Akdeniz yalılarındaki kadılara: İstanbul için hükümle gelen gemilerden başkasına mahsul verdirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Mahmûd Çavuş'a virildi.

Fî 16 Muharrem sene 967

Akdeniz yalılarında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem size niçe def'a ahkâm-ı şerife irsâl olup deryâda ve küffâr-ı hâksâra taht-ı kazânuzdan tereke virdü[r]meyesiz diyü emrüm olmuş idi. Ol fermân-ı şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîfümle varan gemilerden gayrı kimesneye taht-ı kazânuzdan tereke virdürmeyüp gereği gibi zabt eyleyesiz. Şöyle ki, tereke almağa küffâr-ı hâksâr gemileri dahı gelmişse her kimün olursa mecâl virmeyüp girift eyleyüp re'îslerin habs eyleyüp arz eyleyesiz ve hükm-i hümayûnumla mahrûse-i

mezbûre için tereke almağa varan gemilere dahı tereke tahmîl olunduğundan sonra hisâr-erenlerinden ve gayrıdan yarar âdemler koyup ve emr üzre her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunup ve ne sefer üzre alınduğın yazup arz idesin ve koşduğun âdemlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki terekeyi gayrı yire ve deryâda küffâr-ı hâksâra virdürmekden ziyâde hazer idüp, mahrûse-i İstanbul'a getirüp teslim eyleye ve teslim itdüğüne temessük ala. Şöyle ki, birinüzün taht-ı kazâsından emr ile İstanbul için varan gemilerden gayrıya tereke virile ve yâhûd deryâda küffâr-ı hâksâra virile ve yâhûd kefer gemisi gelüp taht-ı kazânuzdan tereke alup girift idüp arz eylemeyesiz, azl ile iktifâ olunmayup mu'âkab olmanuz mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup fermân-ı hümayûnuma mugâyir iş itmekden hazer idesiz. Ve bu hükm-i şerîfüm ne tarihte varup ne vechile tehyi'e ve tedârük itdüğünüz çavuş-ı mezbûr ile bildüresiz.

427/a

Yazıldı.

Bir sûreti Keşan, İpsala, İnöz, Ferecik, Gümülcine ve Zihne ve Karasu-yenicesi ve Kavala kâdîlarına.

Sinân Çavuş'a virildi.

Fî 19 Muharrem sene 967

428

Kocaeli sancağını kitabet eden Muslihiddin'e: Bazı kazalarda sipahilere hasıl yazılan ve reâyâyâ satılması menfaatli görülen çiftliklerin miktarıyla kıymetlerinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Mustafa'ya virildi.

Fî 15 Muharrem [sene 967]

Koca-ili sancağın kitâbet iden Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Koca-ili vilâyetinde Kandırı ve Şili ve Gekbuze kazalarında ba'zı çiftlikler[e] ellîşer ve yüzer ve yüz ellîşer akça resm ta'yîn olup sipâhîlere hâsıl yazılıp tasarruf olunur imiş. Hâliyâ ol çiftlikler re'âyâyâ satılıp akçası mîrî için kabz

olunup re'âyâdan hâsıl olan öşr ta'yîn olunan rûsûmdan ziyâde olmak mukarrer olup ve re'âyâ[ya] satılıp alınmasına râğbet iderler diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, ol çiftlikler ne mikdârdur ve bey' olunduğu takdîrde ne mikdâr akça olur, aslı ve tafsili üzre yazup arz eylesesiz.

429

Boğaz hisarları dizdarlarına: Mahsul yüküyle taşraya giden gemilerin boğazdan geçirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Boğaz-hisarları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Boğaz'dan tereke ile gemi geçürmemek emr idüp, **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından İskender *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz mukayyed olup gelen-giden gemileri tecessüs eyleyüp, anun gibi tereke ile taşra gemi

giderse her kimün gemisi olursa olsun mecâl vermeyüp, içine kifâyet mikdârı yarar hisâr-eri koyup mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre her biriniz gaflet ile Boğaz'dan taşra tereke ile gemi geçüp gitmekden ziyâde hazer idesiz. Şöyle ki istimâ' olına, netîcesi size â'id olur, bilmiş olasız.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 14 [Muharrem] sene 967 [16.10.1559]

430

Semendire beyine: Budin'e gönderilen hazinenin emin ve selâmetle ulaştırılmasının temin edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Te'hîr olına diyü buyurıldı.

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm yaya-başlılarından Mûsâ *zîde kadruhû* ile Budun'a hazîne irsâl olmuştur. Buyurdum [ki]:

Vardukda, sancağın sipâhîlerinin yararlarından yüz nefer sipâhî ta'yîn eyleyüp alay-begilerine koşup hazîne ile bile irsâl eylesesin ki hazîneyi emîn ü sâlim iletüp Budun'da beglerbegiye teslîm ideler ve irsâl

itdüğün alay-begine ve sâ'ir sipâhîlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, menâzil ü merâhilde ve gicelerde ve gündüzlerde ve mahûf u muhâtara olan mevâzî'da onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp bekleyüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesiz. Sonra kimsenenün özri makbûl olmak ihtimâli yoktur. Ana göre basîret üzre olup gaflet itmeyeler ve sana hazîneyi te'hîr idesin diyü hüküm gönderilmişdi. Te'hîr itmeyüp sancağına varasız.

431

Müteferrika Ferhad'a: Şehzade Bâyezid'in Bursa'ya götürülecek iç halkı mikdarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Müteferrika Ferhâd Aga'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana oğlum Bâyezîd'ün iç-halkın mahrûse-i Burusa'ya getüresin diyü emrüm olmuş idi. İmdi, müşârün-ileyhin iç-halkı ne mikdâr neferdür ve aşçıları ve kapucuları ve baltacıları ve sâ'ir taşrada olan huddâmları ne mikdârdur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Ferhâd *zîde kadruhû* vardukda, müşârün-ileyhün iç-halkı ne mikdâr olup ve taşra kapucuları ve aşçıları ve baltacıları ve sâ'ir huddâmları ne mikdârsa yazup defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme bildüresiz ve sen anda durup sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa amel idesiz ve Amâsiyye'den Burusa'ya gelince ne mikdâr nesne harc olmuşdur, anı dahı yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-hamîs fî 16 Muharrem sene 967 [18.10.1559]

432

Haydar Paşa'ya: Dubrovnikli'nin akça meselesi için İstanbul'a gelen Mahmud Emin'in hizmetkârlarından Hüsrev ve Bâlî ile zimmi Nikola ve Hüseyin'in ele geçirilip gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Armudcı-zâde'ye virildi.

Fî 19 Muharrem sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Dubrovnikli'nün akçası husûsı için Südde-i sa'âdet'üme gönderilen Mahmûd Emîn'nün hıdmetkârlarından Hüsrev ve BâkΩ nâm kimesne ile ve Nikola nâm zimmi ve Hüseyin nâm hisâr-eri ele gelüp gönderile diyü defe'âtle hükm-i şerîf görderilmişdi. Hâliyâ mezkûrlar Magrib'e gitdiler diyü

bildürmüşsiz. İmdi, mezkûrların ele gelmeleri ehemmi mühimmâtındandır. **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp emrüm mücebince zikr olunan kimesneyi tetebbu' idüp her ne tarîkla olursa ele getirüp dahı yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesiz. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur. Gereği gibi mukayyed olup her ne vechile mümkün ise ele getirüp göndermek bâbında dakΩka fevt itmesiz.

433

Karasi beyine ve Edremid kadısına: Eşkiyâ taifesinin başı olduğu anlaşılan Hacı Ahmed'e gerekenin yapılması ve diğer eşkiyânın da yakalanıp hapsedilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Nâzır-ı Emvâl Kemal Efendi'nün âdemi Mustafa'ya virildi.

Fî 17 Muharrem [sene 967]

arz idüp arzun üzerine kendü hattı ile buyurıldı diyü işâret itmişdür. Kâdî-askere virildi.

Fî 19 muharrem [sene 967]

Bir hüküm dahı Balıkesrî [ve] Ezine kâdîlarına yazıldı. Mezkûr Hacı Ahmed'ün arz olunduğı üzre yatak olup harâmîlerle mu'âmesi olduğı Şer'ile sâbit olur ise emr-i sâbık mücebince siyâset idesin ve illâ habs idüp, arz idesin diyü

Kādî-asker Efendi'den bu vechile yazıla diyü tezkire gelmişdür.

Karesi begine ve Nâzır-ı Emvâl olup Edremid Kādîsı olan Kemal'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Beg ve Karesi ve Biga sancaklarında vâkı' olan harâmîlerün ve yataklarının teftîşi fermân olup nefs-i Balıkesir'de Hacı İshâk mahallesi'nde sâkin olan Hacı Ahmed nâm kimesne kuttâ'-ı tarîk tâ'ifesine serdâr olup Çırpan-oğlu nâm sûhtenün yatağı ve mezbûr Hacı Ahmed'ün-oğlu İbrâhîm, mezkûr sûhtenün yoldaşı idüğün a'yân-ı memleketden cemm-i gafîr Müslimânlar şehâdetleriyle sâbit oldukda mezbûr Hacı Ahmed merkôm Çırpan-oğlu

kendünün evine gelüp gitdüğün ve oğlu İbrâhîm yoldaşı olup niçe fesâd itdüklerine ve Rûm-ili'nden yigirmi bin nakd akça ve espâb ve emred ve oğlan getürdüklerine ikrâr ü i'tirâf kılup harâmîler tâ'ifesi ile mu'âmesi olduğu meşhûr u müte'âref olup hırsuzların ve yatakların haklarından gelinmez ise Müslimânlar terk-i diyâr eylemek lâzım gelüp, merkôm Hacı Ahmed'ün siyâset olunmasın murâd itdüklerin bildürmüşsiz. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezbûr Hacı Ahmed'e siyâset itdürüp ve sâ'ir harâmîlerden dahı ele gelmiş varsa ıtlâk itmeyüp ve anlardan gayrı yoldaşların dahı ele getürmeğe sa'y eyleyesiz.

434

Sirem Beyi Bayram Bey'e: Tahrir ettiği Sirem sancağının mufassal defterinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Budun beglerbegisinin âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Muharremü'l-harâm [sene 967]

Sirem Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ müceddeden tahrîr itdüğün Sirem sancağının mufassalının bir sûretin Südde-i

sa'âdet'üme gönderüp beglerbegine irsâl olıncak bir sûretin dahı henüz tamâm yazdurup göndermemişsin. İmdi, tahrîr itdüğün Sirem sancağının mufassal defterinin bir sûretin dahı ta'cîlen yazdurup, tekmîl idüp dahı mühürleyüp Budun beglerbegisine irsâl idesin.

435

Trabzon'dan İstanbul'a kadar yol üzerindeki kadılara: Hâssa doğanlarıyla İstanbul'a gelecek olan Trabzon Alay Beyi Hamza'ya müdahale ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.
Hüseyin'e virildi
Fî 19 Muharrem sene 967

Trabzon'dan mahrûse-i İstanbul'a gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Trabzon alay-begisi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hamza zîde kadruhû'da hâssa doğanlar olup Südde-i sa'âdet'üme göndermelü oldukda yolda ve izde dahl olunmamak bâbında hüküm-i şerîf taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârün-ileyh irsâl itdüğü doğanlara kimesneyi dahl itdürmeyesiz ki getirüp Südde-i sa'âdet'üme teslîm eyleye.

436

Mısır beylerbeyine: Ebûlgarip adlı mukâtaa mültezimine bazı mukâtaaların ne suretle ihale edildiğine dair izahat verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mısır beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Ebü'l-Garîb Tubeylî nâm kimesne Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl gönderüp mahrûse-i mezbûrede iltizâm itdüğü asel ve bittîh ve funduku'd-decâc ve sâ'ir ana müte'allık olan mukâta'aları on kîse ziyâde ile alup bundan sâbık olanlar noksânla iken girü otuz beş kîse bâkÖleri olup müteveffâ Mehmed Paşa zamânına gelince iltizâm üzre haklaşıp ba'dehû Mehmed Paşa "*Mukâta'alar ziyâdeye mütehammildir, ziyâde ider âdem vardır*" diyü sekiz kîse ziyâde ile kabûl eyle diyü teklîf idüp bu dahı kabûl itmeyüp gitmiş iken kabûl itdi. Haberüm yoğiken mukâta'a defterine kayd itdirmiş; ma'a-hâzâ vilâyet-i mezbûrede bunun gibi bir kimesne bir mukâta'ayı ziyâde itmeli

oldukda beglerbegi ve nâzır-ı emvâl huzûrında ziyâde idüp kabûlleri oldukdan sonra mukâta'acı ile dîvân kâdîsiyle şehir kâdîsına gönderilüp anda dahı i'tirâf eyleyüp tescîl olunup yarar kefilleri alınup ba'dehû mukâta'a buna virildi diyü şehâdet nidâ olunugelüp benüm ahvâlüm bu minvâl üzre olmuş değil iken mücerred hilâf-ı âdet, mukâta'a defterinde mukayyeddür diyü benden sekiz kîse akça taleb olunur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' bunun emsâlî mukâta'alar ziyâde oldukda, kazıyye arz eylediği gibi olgelmiş midür? Zikr olunan mukâta'a dahı buna ol vechile mi virilmişdür, yohsa hemân defterde mukayyed mi olmuşdur; tescîl olunmamış midur, nicedür? Vukø'ı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-cum'a fî 17 Muharrem sene 967 [19.10.1559]

437

Selânik beyine: İstanbul zahiresi için emir ile gelen gemilerden başkasına mahsul verilmemesine dair.

Yazıldı.

Nardalı Mahmûd Çavuş'a virildi.

Fî 17 Muharrem [sene 967]

Selânik begine hüküm ki:

Bundan akdem niçe def'a yalılarda vâkı' olan kuzâta ahkâm-ı şerîfe gönderilüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virmekden ziyâde hazer idesin diyü emr olunup ol emr-i hümayûnum mukarrer olup hâliyâ dahı mü'ekked ahkâm-ı şerîfe gönderilüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunup anun gibi tereke almağa gelmiş kefare gemisi var ise re'îsin habs idüp tereke ile gemiyi girift idesin diyü emr olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

437/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Karlı-ili Begi Mahmûd Beg'e.

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı dâ'imâ mukayyed olup taht-ı livânda olan yalılara yarar âdemler ta'yîn eyleyüp yoklatdurup mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün emr ile varan gemilerden gayrı bir ferde tereke aldurmayup ve anun gibi yalılarda tereke almağa gelmiş ve almış kefare gemisi bulunursa ve her kimün olursa olsun mecâl virmeyüp girift eyleyüp re'îsin habs idüp arz eylesin ve kâdîlara dahı onat vechile tehdîd ü te'kîd eylesin ki dâ'imâ fermân-ı şerîfümün icrâsında dakÖka fevt itmeyüp emre mugâyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, sonra istimâ' olına, azl ile konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmak mukarrerdür. Ana göre gaflet itmeyüp her biri basîret üzre olalar.

437/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Ağriboz Begi Hasan Beg'e.

437/ d-

437/ c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti İnebahtı Begi Turahan Beg'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Mora Begi Osmân Şâh Beg'e.

[Yev]mü's-sebt fî 18 Muharremi'l-harâm sene 967 [20.10.1559]

438

Hamideli Beyi Mustafa Bey'e: Sancak'daki eşkiyâ taifelerinin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Âdemi Murâd'a virildi.

Fî 10 Safer sene 967

Hamîd-ili Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağunda sûhte ve gurbet tâ'ifesinün hareketi olup fesâd üzre oldukları istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî itmeyüp mu'accelen yürüyüp sancağuna varup eger sûhte tâ'ifesidür ve eger gurbet [ve] sâ'ir hırsuz harâmîdür ele getirüp Şer'ile haklarından gelüp fesâd ü şenâ'atlerin vilâyetden def' u ref' eyleyüp, muhtâc-ı arz olanı Südde-i sa'âdet'üme yazup bildüresin.

439

Kapudan Piyale Paşa'ya: Gönüllü reislerden Deve Hoca'nın deryada ve diğer bir kaç reisin de Girid ve Kıbrıs taraflarında fesat ve şenaatleri haber verildiğinden, bunların Dersaadet'e getirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı Mahmûd Çavuş'a virildi.

Fî 19 Muharrem sene 967

Kapudan Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Gönüllü re'islerden Deve Hoca Venediklünün deryâda zeyt yağıyla memlû gemilere râst gelüp alup te'addî eyledüğü istimâ' olunup ve Südde-i sa'âdet'ümde olan Venedik baylosı dahı Dergâh-ı mu'allâ'ma âdem gönderüp Körfös beglerinden kendüye mektûb gelüp dört aydan berü mezkûr Deve Hoca deryâda bir kaç Venedik gemisine râst gelüp gark idüp içinde bulunan Venedik re'âyâsın kadunaya urup ve Domine Gokartım nâm re'îsin elli fuçılık bir gemisi içinde on üç fuçı zeyt yağıyla Karanceşko nâm re'îsün kırk fuçı zeyt yağıyla Marcilyana gemisin ve yigirmi dört

fuçı zeyt yağıyla iki gemilerin dahı alup ve ağaç ile memlû bir gemilerin dahı alup içinde olan espâbların Preveze'de bey' itmişlerdür diyü i'lâm eyledüklerin bildürmeğın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, mezkûr Deve Hoca'yı getürdüp Venediklünün ol mikdâr gemilerin alup içinde bulunan espâbın bey' idüp Venedik re'âyâsın kadunaya urduğı vâkı' ise Venedikluden alduğı gemileri ve içlerinde olan zeyt yağın ne mikdâr ise cümlesin mühürleyüp bir yirde emânet koyup ve bey' olunan yağların dahı kimlere bey' itmişdür? Yalılarda tefahhus itdürüp kime bey' itmiş ise akçasın cem' idüp mühürleyüp ve mezkûr Deve Hoca'yı Südde-i sa'âdet'üme geldüğünde bile getüresin ve andan mâ'adâ Kolak Re'îs ve Yûnus Re'îs ve bir Küreklü Re'îs sekiz aydan berü Girid ve Kıbrıs adaları taraflarında niçe Venedik gemilerin alup

ahâlisin esîr idüp fesâd ü şenâ'at eyledüklerin
mezkûr baylos i'lâm itmeğin zikr olunan re'îsleri

dahı Âstâne-i sa'âdet'üme bile getüresin.

440

*Diyarbakir beylerbeyine: Ergani Begi Şah Mehmed Bey'in berat ve tezkire
resimlerinden borcunun alınıp gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Safer sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Ergani Begi olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm
Şâh Mehmed *dâme izzuhû*'ya sâbıkâ iki def'a
Ane sancağı ve iki def'a Musul sancağı ve iki

def'a Harîreyn sancağı ve iki def'a Rûmî
sancağı tevcih olınup tezkire ve berâtları
resimleri ki cümle on dört bin akça olur, henüz
alınmayup zimmetinde olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan sancakların
berât ve tezkireleri resimlerin taleb eyleyüp bî-
kusûr alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

441

*İznik ve Gölpazarı kâdılarına: İznik'den Akhisar'a giden yol üzerinde adam
öldüren Karamanlı Hasan hakkında iyice tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Kādî-asker arz idüp örf buyurıldı diyü arz üzre
kayd olunmağın yazıldı ve mezbûr çavuşun
âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 18 Muharrem sene 967

**İznik ve Göl-bâzârı kâdîlarına hüküm
ki:**

Hâliyâ sen ki İznik kâdîsısın, mezkûr Göl-
bâzârı kâdîsının nâ'ibi Kemâl ile Südde-i
sa'âdet'üme mektûb gönderüp nefis-i İznik'den
Akhisar'a giden tarîk-ı âmm üzerinde
yoldaşlariyle maktûle olan Âyişe nâm hâtûn
husûs-ı emr-i şerîf muktezâsınca Dergâh-ı
mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-
akrân Mustafa Çavuş *zîde kadruhû*
mübâşeretiyle tefîş olındukda ele giren Kara
Mehmed ve Resûl nâm harâmîler bi't-tav' ve'r-
rızâ mezbûre Âyişe Hâtûn ve yoldaşlarını katl ü
gâret itdüklerin ikrâr eyledüklerinden sonra:
*"Husûs-ı mezbûra delîl olan Karamanlı
Hasan'dur"* didüklerinde mezbûr Karamanlı
Hasan meclis-i Şer'-i Şerîfe ihzâr olınup sü'âl

olındukda inkâr ile cevâb virmeğın, ahvâli
a'yân-ı memleketden tefahhus olındukda Hacı
Süleymân nâm kimesne: *"Bursa'ya giderken
mezkûr Karamanlı Hasan üç mevzî'da yoluma
geldi"* diyü şekvâ idüp mezbûr Karamanlı
Hasan'dan sü'âl olındukda zikr olunan yolcuların
yolu zâk (÷«») olup mezbûrlardan bâc taleb
idüp bir kebesin alup yine virdüm diyü cevâb
virüp ve a'yân-ı vilâyetün ulemâ ve sulehâsı
mezbûr Karamanlı Hasan harâmîlere delîl olur
ve yola iner ve yol keser harâmî işidürüz diyü
haber virdüklerin arz itmişsin. Eyle olsa
buyurdum ki:

Müşârün-ileyh çavuşum vardukda, mezkûr
Karamanlı Hasan'ı onat vechile hakk üzre
dikkat ü ihtimâm ile tefîş ü tefahhus idüp dahı
örf-i ma'rûf ile görüp, söyledüp yoldaşlarını ve
şerîklerini ele getürmeğe dikkat-i tâm ve
ihtimâm-ı tamâm eyleyüp dahı mezbûrı habs
idüp ahvâlin ve zuhûra gelen kimesneleri vukû'ı
üzre ale't-tafsîl yazup Südde-i sa'âdet'üme
bildüresiz.

[Yev]mü'l-ahad fî 19 Muharremü'l-harâm sene 967 [21.10.1559]]

442

Müteferrikalardan Ferhad Ağa'ya: Şehzade Bâyezid'in iç halkını Bursa'ya getirdikten sonra yeni emri alınca İstanbul'a gelmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Müteferrikalardan Ferhâd Ağa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm gönderilüp emr üzre Burusa'ya geldükde anda durup tekrâr

emrüm olmadın hareket itmeyesin diyü emrüm olmuş idi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen gelüp Südde-i sa'âdet'üme mülâkΩ olasın.

443

Sakız beylerine: Kavala kaptanının leventlerden alıp Sakız adasında bıraktığı on sekiz oturaklı geminin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Tercemân Tomaka'ya virildi.

Fî 20 Muharrem sene 967

Sakız beglerine hüküm ki:

Hâliyâ Kavala kapudanı Anadolu yakasında İpsala Burnı'nda levendlerden alup Sakız

adasında alıkoduğu on sekiz oturak gemi Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp zikr olunan gemiyi donadup kifâyet kadarı âdem ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

444

Çeşme kadısına ve derya muhafazasında olan Mehmed'e: Çeşme'de Ali adlı âmili katleden levent ile Divane Bayram adlı levendin fırkatesinden esir alınan leventlerin mahallinde siyaset edilmesi; yalıların ve limanların korunmasına çalışılması hakkında.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 27 Muharrem sene 967

Çeşme kâdısına ve ol cânibde deryâ muhafazası hıdmetinde olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Çeşme kâdısısın, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Solhisâr'dan Ali nâm âmilün otuz nefer firkate levendleri evin basup mezbûr âmili katl idüp mâl ü espâbın gâret eyleyüp ve sâ'ir niçe fesâd itdüklerin ve sen ki Mehmed'sin, Dîvâne Bayrâm nâm levendün firkatesin basup on nefer levendin

alup ve bâkΩsi deryâya dökölüp ba'zı helâk ve ba'zı necât bulup ve sâ'irleri dahı ele gelmek üzredür diyü bildürmişsin. İmdi, ol cevânibün hıfz u hırâseti mühimmâtından olmağın **buyurdum ki:**

Ele gelen levendleri mecâl vermeyüp, mahallinde siyâset eyleyüp ve bâkΩ firâr idenleri dahı her ne tarîkla olursa buldurup arz eyleyüp, min-ba'd dahı ol cevânibde vâkı' olan yalıları ve limanları ve sâ'ir levend ve korsan gelicek mahalleri gereği gibi tetebbu' u tecessüs idüp levend ve sâ'ir korsandan nevâhî vü kurâya ve re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildürüp ve ol levendler husûsında emr-i şerîfüm yirine varduğın bildüresiz.

445 *Rumeli beylerbeyine: Vezir Ali Paşa'nın Hasları Zâbiti Hürrem'i İstanbul'a gelirken ellerinden kaçırın sipahilerin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem düstûr-ı mükerrer vezîrüm Ali Paşa *dâmet me'âlihi*'nün Mora'da olan hâsları zâbiti Hurrem Voyvoda mahsûlî ile İstanbul'a gelirken Çatalca'dan Palatimona'ya gelince zâyî' olmağın İnebahtı sancağı Begi Turahan *zîde izzuhû* ile Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına ol yirleri tettebbu' u tecessüs eylesiz diyü irsâl olunmuşdı. Hâliyâ mezbûrlar Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb ve sûret-i sicil gönderüp Temür-hisâr cânibinden Âdem Beg dimekle ma'rûf bir sipâhî harâmî inmişdür diyü haber virilüp mezbûrun yatağı ve durağı Çatalca'ya tâbi' İdris-obası nâm karyeden Oruç-oğlu Mehmed'dür ve sâ'ir yoldaşları kazâ'-i mezbûrda Ulaşlı nâm karyeden Mehmed b. Mürüvvet Voyvoda ve Durak ve mezbûr

Mehmed'ün Hasan nâm hizmetkârıdır ve Serciler nâm karyeden Dîvâne Hasan ve Takyeci Hasan ve Fenar'a tâbi' Cum'a-bâzârı'ndan Hamza Bâlî ve Köse Şa'bân ve Dîvâne Ahmed nâm kimesnelerdür, Mahall-i hâdisede olan karye halkı haber virüp mezbûrlardan Köse Şa'bân ve Durak ele girüp ve mezkûr Mehmed b. Mürüvvet Voyvoda ve Mehmed b. Oruç ve Dîvâne Hasan ve Hamza Bâlî ve Dîvâne Ahmed nâm kimesneler sipâhî olmağın sefere gitmiş bulunup ve mezkûr Mehmed'ün hizmetkârı dahî sefere bile gitmişdür diyü arz itmeğın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, te'hîr eylemeyüp mezbûrdan sipâhîleri her kandeyse buldurup yarar âdeme koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz ki husûs-ı mezbûr, ber-mûceb-i Şer'-i kavîm görölüp fasl olına.

446 *İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Aynı hâdise faillerinin buldurulup hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İnebahtı Begi Turahan Beg'e ve Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb ve sûret-i sicil gönderüp düstûr-ı mükerrer vezîrüm Ali Paşa *edâma'llâhü me'âliye*hu'nun Mora'da olan hâsları akçasıyla gelürken Çatalca ile Palatimona arasında nâbedîd olan Hurrem nâm voyvodasının ahvâlini teftîş eylemek için size irsâl olunan hükm-i şerîfüm muktezâsınca teftîşe şürû' mahall-i hâdisenün etrâfında olan kurâdan on üç pâre karyeler halkı Temür-hisâr cânibinden Âdem Beg dimekle ma'rûf bir harâmî sipâhî ol zamânda bu diyâra gelmiş idi. Bu fesâdî yoldaşlarıyla ol itmişdür. Çatalca kazâsında İdris-obası nâm karyeden Oruç-oğlu Mehmed ile kazâ'-i mezbûrda Ulaşlı nâm karyeden Mehmed b. Mürüvvet Voyvoda ve Durak ve mezbûr Mehmed'ün hizmetkârı Hasan

ve Serciler nâm karyeden Dîvâne Hasan ve Takyeci Hasan ve Fenar'a tâbi' Cum'a-bâzârı'ndan Hamza Bâlî ve Köse Şa'bân ve Dîvâne Ahmed nâm kimesneler yatakları ve duraklarıdır, zuhûra getirilsün. Sâbit olmazsa mes'ûl olalum diyü haber virdüklerin ve sâ'ir yoldaşları gaybet itdüklerin i'lâm eylemişsin. İmdi, mezbûrân sipâhîleri gönderesiz diyü beglerbegiye hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mazınna vü müttehem olanlar eger arzuında mastûr olanlardır ve eger âhar kimesnelerdür, her kimler ise bi-hasebi-Şer'-i-Şerîf ve'l-kânûn buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp, buldurup getürdüp, habs eyleyüp vukû'ı üzre yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesiz ve habs olanları dahî itlâk itmeyesiz, onat vechile zabt eylesiz.

447

İnegöl kadısına: Domaniç kadısının hasta olup evinde bulunduğu haberinin doğru olup olmadığının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

İnegöl kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Domaniç kâdısı on aydan berü kâdılığında olmayup, hasta olup evine gitdüğü istimâ' olındı. İmdi, **buyurdum ki:**

Bu husûsı onat vechile tettebbu' idüp göresiz. Mezkûr kâdî ne zamândan berü kâdılığından gitmişdür ve ne sebep ile gitmişdür? Tamâm ma'lûm idinüp vukø'ı üzre yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma bildüresin.

448

Bursa kadısına: Bursa'dan Dellâl Mustafa'nın taş gemisine koşulmasının sebebinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr Dellâl Mustafa'nun karındaşı Mehmed'e virildi.

Fî 24 Muharremü'l-harâm [sene 967]

Bursa kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Bursa'da dellâl olup taş gemisine koşılan Mustafa'nun cerîmesi ne olup

ne vechile müseccel olduğu ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun cerîmesi nedür, sicillâta ne vechile kayd olunmuşdur? Sıhhati üzre sûretin ihrâc idüp dahı mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l erbi'â fî 23 Muharrem sene 967 [25.10.1559]

449

Müteferrika Ferhad Ağa'ya: Bursa'ya gelen Şehzade Bâyezîd'in iç halkından işlerinde kalacakları alıkoyup, diğerlerinin alâkalarının kesilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Yayadadır.

Müteferrika Ferhâd Ağa'ya hüküm ki:

Bundan akdem oğlum Bâyezîd'ün iç-halkı ile gelen huddâmdan ba'zı alıkonulup ba'zına

icâzet virile diyü defter gönderilmiş idi. Ol emrüm mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bekir zîde kadruhû vardukda, ol defterde alıkonılması fermân olunanları koyup bâkΩsine icâzet viresin ki her biri bir tarafa gideler ve sen dahı gelesin diyü emrüm olmuş idi. Tekrâr emrüm varınca

sen dahı girü anda durasın. Bu bâbda mukayyed olup ol defterde ta'yîn olınanlardan ziyâde âdem

alıkomayup dağıdasın.

450

Bursa kadısına: Bunlardan işlerine son verilenlerin her birinin birer tarafa gitmelerinin tenbih edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.

Burusa kâdısına hüküm ki:

Oğlum Bâyezîd'ün mahrûse-i Burusa'ya gelen iç-halkı yanında kalacak huddâm ta'yîn olup bâkΩsine icâzet virilmek emr olup bundan sâbık defteri gönderilmiş idi. Hâliyâ hıdmet için ta'yîn olınan kimesnelerden

gayrısına icâzet virilmek için Dergâh-ı mu'allâ'm müteferrikalarından Ferhâd zîde mecduhû'ya hükm-i şerîf gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bekir zîde kadruhû vardukda, emrüm üzre icâzet virilen tâ'ifeye tenbîh ü te'kîd eylesin ki her biri bir tarafa çıkup gideler.

451

Balıkesir kadısına: Tırhala kazasından Kamer adlı kadını dağa kaçırıp fesat ve şekâvetlere cür'et eden leventler hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.
Kâdî-asker arz idüp, emr arz üzerinde kendü hattıyla mukayyeddür.
Kemâl Efendi âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 26 Muharrem sene 967

Balıkesrî ve Ezine kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Balya kâdısı olan Mevlânâ Mehmed mektûb gönderüp Tarhala kazâsına tâbi' Bakır-obası nâm mevzî'dan Kamer nâm hâtûnı üç yıldan mütecâvizdür ki levend tâ'ifesi çeküp Balya kazâsına getürüp kazâ-i mezbûrda ve Edremid ve İvrindi ve Manyas kâdîlıklarında vâkı' olan derbendlerde ve yataklarun evlerinde durup niçe fesâdlar olunurken hâliyâ Balya kazâsına tâbi' Akbaş nâm karyede sâkin Hızır nâm kimesneniün taht-ı tasarrufında bulunup, ihzâr-ı Şer' olunup sü'âl olındukda, ikisi bile cevâb virüp, mezkûre Kamer Hâtûn'ı Biga sancağı sipâhîleri sefer-i hümâyûnuma müteveccih oldukları gice karye-i mezkûrede mütemekkin Mustafa nâm sipâhî er vekîli ve İbrâhîm nâm sipâhî avret vekîli olup dört nefer kimesneler mehirlerinde Akbaş-oğlu Mehmed nâm sipâhî, ma'rifet-i kâdî ve nâ'ib olmadın akd-i nikâh itdiler, hattâ imâma teklîf itdiler.

Hâkim: "Ma'rifetsüz itmezsin" didi didüklerinde mezbûre hâtûndan levendler ile gezdüğü istifsâr olındukda kazâ-i Balya'dan otuz neferden mütecâviz kimesneler ile ve Edremid ve İvrindi ve Manyas kazâlarından müddet-i medîd dağlar başında ve yataklar evlerinde durup gezüp gâh ev basup bu kulağuz olup gâh levendün bir fırkasından bir zümresi dahı mukâtele vü muhârebe ile çeküp gitdüğün ve niçe def'a köylerde bulunup girü levende kendüsi koşılduğün ve bi'l-fi'l nikâh da'vâsın iden mezbûr Hızır ve karındaşı Mahmûd ile kable'n-nikâh altı aydan mütecâviz dağ başlarında tenhâ yürüyüp fesâd itdüklerin tav'an ikrâr idüp mezbûr Mehmed sipâhî'nün oğlu vekîl-i mezkûr İbrâhîm sipâhî ve timar yemeyen âhar oğlu Bostan dahı fesâd üzre oldukları ecilden mahzâ taht-ı nikâhda bulunsun diyü kendü re'yleriyle bu makøle vaz' idüp ve mezbûrdan sipâhîlerin ve ba'zı oğlanlarınun ve müte'allikâtlarının vilâyet içinde fitne vü fesâd ile şöhetleri olup eyle olsa, sâbıkâ nikâh husûsiyçün ve hâliyâ ehl-i fesâd kazıyyesi için vârid olan emirler muktezâsınca mezbûr Hızır ve şâhidler ve yarar kefillere virildüğün arz itmeğün **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, husûs-ı mezbûrî siz dahı
teftîş idüp arz olınuğı gibi ise yazup Südde-i

sa'âdet'üme arz idesin.

452 *Çorum sancağı beyine: Günden güne mikdar ve şekâvetleri artan softaların ele geçirilerek muhakeme olunması ve haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.

Durdı Çavuş-oğlı ile Merdî İskender Çavuş'a
gönderildi.

Fî 26 Muharrem sene 967

Çorum sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Amâsiyye kâdîsı mektûb gönderüp
sûhte adına ba'zı levendler bir, iki, üç yıldan
berü iki bölük olup Osmancık ve Merzifon ve
Ladik ve Gümüş kasabalarında ve nevâhisinde
ba'zı kimesnelerün evlâdına dahl idüp ve zekât
ve sadaka diyü ba'zı kimesnelerden cebren akça
alup te'addî eyledüklerin ve Ladik cânibinde
Çopî nâm hâssa Kürdlerün obaların basup üç
âdemlerin katl idüp ve altı-yedi neferin
pâreleyüp ve sâbıkâ Osmancık derbendinde
istihdâm için gönderilen Hasan nâm kimesneyi
soyup ve sâ'ir silâhlarından gayrı tüfengleri
olup vardukça ziyâde olup kuvvetlenmek üzere
olup fesâddan hâlî olmadukların arz eylemeğın
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı
hükûmetünde cem'iyet ile yarağ u yasağla
gezüp fesâd üzere olan sûhte ve levend tâ'ifesin
eger il-eri sürmekledür ve eger gayrı tarıkladur

her ne yüzden elvirdürse ikdâm ü ihtimâm
eyleyüp ol vechile yürüyen sûhte ve levend
tâ'ifesin ele götürüp ve mezkûrlardan da'vâ-yı
hakk ider kimesne varsa husamâsiyle berâber
idüp Şer'ile teftîş idüp sâbit ü zâhir olan hukûkı
aşhâbına alıvirdükden sonra anun gibi cem'iyet
üzre ele gelenleri mecâl vermeyüp haklarından
gelüp ol cevânibi anların şerr u şûrlarından
emîn idesiz. Bu bâbda gereğı gibi mukayyed
olup ihmâl ü müsâheleden ve bu bahâne ile
kendü hâlinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl
olunmakdan hazer idesiz ve anun gibi yarağ u
yasağla cem'iyet idüp fesâd üzere ele ge-
lenlerün haklarından gelüp himâyet itmeyesiz ve
ne mikdâr ehl-i fesâd sûhte ve levend ele gelüp
haklarından gelindüğü ve haklarından
gelenenlerün fesâd ü şenâ'atleri ne idüğün yazup
ve cem'iyet üzere olanları il-eri ile ele
getürmelü olduklarında muhâbebe vü mukâtele
iderlerse ol hinde katl olınanların demleri heder
olup kâtilden sü'âl olunmaya. Ana göre il-erinin
ellerine temessük viresiz. Ammâ tamâm basîret
üzre olup vech-i meşrûh üzere cem'iyet ve
fesâda mübâşir olmayanlara dahl ü tecâvüz[d]en
hazer eyleyesiz.

452/a-

Yazıldı.

Bu dahı bir sûreti dahı Amâsiyye Begi Sinân Beg'e.

453 *Akyazı kadısına: Akyazı köylerinde eşkiyâlık eden talebelerin ele geçirilerek Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Durdı Çavuş-oğlı ile Merdî İskender Çavuş'a
gönderildi.

Fî 26 Muharrem sene 967

Akyazı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda mehâyif teftîşinde olan
Mevlânâ Hüsâm zîdet fezâ'ilühü mektûb

gönderüp taht-ı kazâna tâbi‘ Karaca-oğlu nâm karyeden Abdî-oğlu Yûsuf ve Sarı ve nefsi-i Handek'den Resûl ve Dâvûd-oğlu Yûsuf nâm sùhteler belde yolcu basup âdem katl idüp mâ-meleklerin alup ve mezbûr Abdî-oğlu ve Resûl, İbrâhîm nâm sùhteyi katl idüp ve Şeyhler nâm karyeden Karacan-oğlu Ca'fer nâm sùhte bâzâr yirinde bir sùhteyi katl idüp ve Kösem b. Bâyezîd ve Pîrî b. Niyâz ve Şemsî nâm levendler sârıklar olup hîn-i teftîşde ele gelmeyüp gaybet itmişlerdür diyü bildürüp

mezbûrların ele gelmeleri ehemmi mühimâtından olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâdı hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp yataklandırurp her ne tarîkla mümkün ü mutasavver ise ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûra ihmâl ü müsâhele itmeyüp mezbûrları bi-eyyi tarîkın-kân ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm üzre olası.

454

Şile kadısına: Şekâvet eden Köse İbrahim adlı talebinin ele geçirilip Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Şili kâdısına hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektûb gönderüp Ak-ova'dan Köse İbrâhîm nâm sùhte Kandırı kazâsından ba'zı sùhtelerle Akyazı kazâsına tâbi‘ Hacı Velî nâm kimesnenün evin basup ayağından asup cebr ile bir mikdâr mâlın alup hîn-i teftîşde gaybet itdüğün bildürüp

mezbûrların ele gelmeleri ehemmi mühimâtından olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâdı hufyeten tettebbu' idüp yataklandırurp her ne tarîkla mümkün ise ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûra ihmâl ü müsâhele itmeyüp mezkûrları bi-eyyi tarîkın-kân ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm üzre olası.

455

Göynük kadısına: Ev basarak kız kaçırın levent taifesinin ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Göynük kâdısına hüküm ki:

Müşârün-ileyh mektûb gönderüp Yürükler nâm karyeden Kara Boyacı-oğlu Mustafa nâm levend bir kaç levend ile Şa'bân nâm kimesnenün evin basup cebren hâtûn çeküp bir hafta koyuvmeyüp envâ'-ı hakâretler itdiler diyü mezbûr Şa'bân şikâyet idüp ve cem'-i kesîr dahı hırsuz u harâmîdür diyü şehâdet idüp ve Alan nâm karyeden Mengen-oğulları Ahmed ve Mahmûd nâm sùhteler kız ve oğlan çeküp ve Kaya-dili'nden Yağlı Kayış dimekle ma'rûf Kara Mehmed b. Tursun nâm levend bir

kimesneyi çalup kolın düşürüp dahı gayrı fesâdınun nihâyeti olmayup hîn-i teftîşde ele gelmeyüp gaybet eyledüklerin bildürüp mezbûrların ele gelmeleri ehemmi mühimâtından olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâdı hufyeten tettebbu' idüp yataklandırurp her ne tarîk ile mümkün ü mutasevver ise ele getürüp dahı muhkem kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz.

456

Aynı hususta ve diğer bazı eşkiyânın yakalanması hakkında hüküm yazıldığına dair kayıt.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti dahi.

Kandırî kâdîsına müşârün-ileyh mektûb gönderüp taht-ı kazânda Şeyh Bahâ'eddîn Gaybî-oğlu dimekle ma'rûf Bıyıklı Tâceddîn ve

Teberrük nâm sûhteler Şili kazasından Köse İbrâhîm nâm sûhte ile kazâ'-i Akyazî'ya tâbî Hacı Velî nâm kimesnenün evin basup ayağından asup cebr ile bir mikdâr mâlın alup hîn-i teftîşde ele girmeyüp gaybet eyledüğün.

457

Anadolu beylerbeyine: Şark tarafından gelerek cami halılarını çalan ve ev basan, eşkiyânın tenkilleri hakkında.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fi 26 Muharrem sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kütâhya kâdîsı mektûb gönderüp şark cânibinden yigirmi-otuz nefer gurbeter gelüp Sakalar nâm karyede olan câmi'-i şerîfün gice ile yigirmi ve otuz aded kalıçelerin alup ve Çaka-sazı kurbinde Burusa'dan gelür bir kârbân basup Habîb nâm tâcirün elli beş bin nakd akçasın ve kırk bin akçalık kumaşın aldıkların ve telef-i nefis olmak ihtimâlinde kimesne varmayup bu makûle fesâd üzre oldukların arz itmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olunan gurbetleri her kande ise ele getirüp anun gibi yarağlarile gezüp fesâd idenleri mecâl virmeyüp haklarından gelüp ve beglerbegiliğüne müte'allık olan beglere dahi gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki her biri sancaklarında anun gibi gurbet tâ'ifesin gezdürmeyüp ele getirüp Şer' u kânûn ile haklarından gelüp vilâyeti anlarun şerr u şûrlarından tathîr ü pâk eylesesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re'âyâyâ dahl olunmayup gurbet tâ'ifesinün haklarından geldüresiz. Mezkûr Habîb'ün gâret itdükleri akçasın zuhûra getirüp ne mikdâr akçası zuhûra gelürse girift idüp, aynı ile defter eyleyüp arz eylesesin ve emre mugâyir kimesne yukarı cânibe göçmüş (?), alup getüre.

458

Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in ve diğer tarafın ahvalinden haber alıp bildirmesi hakkında.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fi 26 Muharrem sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana bir-iki def'a hükm-i hümâyûnum gönderilüp oğlum Bâyezîd'ün ve öte cânibün vâkı' olan ahvâllerin mütevâliyen i'lâmdan hâlî olmayasın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ haylî müddetdür ol cânibe müte'allık ne mektûb ve ne âdemün geldi. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâ'imâ ol cânibe mu'accelen mu'temedün-aleyh yarar âdemler gönderüp dahi vâkıf olduğun ahbârı müte'âkıben i'lâmdan hâlî olmayup ve şimdiye değin her ne ma'lûmun olmuşsa alâ-vechi't-tafsîl yazup bildürüp dahi ba'de'l-yevm dahi eger oğlum Bâyezîd'ün ve eger ol cânibün ahvâl ü etvârların ve fikr [ü] firâsetlerin ve bi'l-cümle mecmû'-ı ahvâllerin ber-vech-i isti'câl birbiri ardınca eğlendürmeyüp yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtıdır. Ana göre mukayyed olup ale't-te'âkub ve't-tevâlî

keyfiyyet-i hâllerin muttasıl bildürmekden hâlf olmayasız.

[Yev]mü's-sebt fi 26 Muharrem sene 967 28.10.1559]

459

Karaman beylerbeyine: Aksaray kazasının AK-in köyü ile Gelsin köyü halkı arasındaki yurt ve mer'a münâzaasından dolayı alâkalı bazı kimselerin durumlarının araştırılmasına dair.

Yazıldı.

Arz getüren İç-il nâm karyeden Mehmed'e virildi.

Fi 26 Muharrem sene 967

Karaman Beglerbegisi Ferhâd'a hüküm ki:

Hâliyâ Aksarây kâdîsı Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûra tâbi' Ak-in nâm karye cemâ'ati ile Gelgin nâm karye halkınun yurt ve mer'â husûsında nizâ'ları olup, birkaç def'a ahkâm-ı şerîfe virilüp teftîş olup huccet-i Şer'îyye virilüp mirâren men' olup itâ'at-i Şer' itmedüklerin kâdî-i sâbık Mevlânâ Abdüllatîf arz idüp tekrâr hükm-i şerîf virilüp teftîş olunup mezbûr Gelgin-boğazı cemâ'atin habs idüp arz eylesin diyü fermân olınmağın, mahall-i nizâ'a varup mezbûr Gelgin

cemâ'atinden Ahmed ve Evhad ve Halîl kimesnelere ve gayrılarına nâ'ibü's-Şer' ile muhızır-başı gönderilüp Şer'a da'vet eyledüklerinde aslâ iltifât itmeyüp, bundan akdem üç kâdî arz eyledi, yine kâdir oldılar. Dördincisi sen arz eyleye diyü men' oldukları yire konup: "Kalkun" dinildükde: "Bunda külliyyen helâk oluruz" diyü ellerine yaralarının alup âlet-i harb ile fitne vü fesâda mübâşeret eyleyüp itâ'at-i Şer' itmedüklerin arz itmeğın **buyurdum ki:**

Bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup göresin; şöyle ki, kâdî-i mezbûr arz itdüğü husûslar sâbit ü zâhir olursa zikr olınan Ahmed ve Evhad ve Halîl nâm kimesneleri küreğe komağičün Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderüp bâkΩsin dahı habs idüp ahvâllerin vukø'ı üzere arz eylesin.

460

Sinan Paşa'ya: Sancağına gelip muhafazayla meşgul olması hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr Paşa'nun âdemi Gazanfer'e virildi.

Fi 26 Muharrem sene 967

Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ gelüp sancağının hıfz u hırâsetinde olmak emr eyleyüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîfüm üzere gelüp sancağına gidüp hıfz u hırâsetinde olasız.

461

Çirmen beyine: Görevini yapmak üzere derhal Varna'ya gitmesi hakkında.

Yazıldı.

Hızır Beg'ün âdemi Avcı'ya virildi.

Fi 26 Muharrem sene 967

Çirmen begine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mukaddemâ Varna kazâsına varılması fermân

olunup ârıza vâkı' olmağla varılmadüğün bildürmüşsin. İmdi, husûs-ı mezbûr mühimdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mahall-i me'mûra varup emr-i sâbıkum muktezâsınca görilmesi fermân olunan husûsı göresin.

462

Rumeli beylerbeyine: Folça Kalesi'nden Markalıç Kalesi'ne ihraç olunan yirmi üç neferden emr-i şerife muhalif olanların gediğinin verilmemesi hakkında.

Yazıldı.
Dizdâr İlyâs Beg'e virildi.
Fî 27 Muharrem sene 967

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Delvine Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm Mehmed *zide izzuhû* Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp makeddemâ livâ'-i mezbûrda müceddeden binâ olunan Markalıç kal'ası'na ta'yîn olunan neferlerden yigirmi üç gedük livâ'-i Yanya'da olan Folça kal'ası'ndan emr ile ifrâz olunup niçe müddet istihdâm olınmışiken,

hâliyâ Folça Dizdârı olan Sefer ol gedüklerin ba'zı hilâf-ı emr girü Folça kal'ası'na redd eyleyüp tebdîl itdürüp Markalıç kal'ası berr u bahrden mahûfdur, âdeme şiddet-i ihtiyâç vardır diyü arz eylemeğın **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; vâkı' ise makeddemâ emrile Folça kal'ası'ndan Markalıç kal'ası'na ihrâc olunan yigirmi üç neferden emr-i şerife muğâyir u muhâlif ol dizdâr arz ile kimesnenün gediğini vermeyüp kabûl eylemeyesiz.

[Yev]mü'l-isneyn fî 28 Muharrem sene 967 [30.10.1559]

463

Dulkadirli beylerbeyine: Basra için yapılacak gemilere Maraş dağlarından kereste kestirilmesine dair.

Yazıldı.
Mezbûr beglerbeginün kethudâsına virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Dulkâdirlü beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Basra mühimmâtı için binâsı fermân olunan gemilere ağaç ve kereste lâzım olmağın Mar'aş dağlarından kesilmek için neccâr ve ba'zı ehl-i vukûf gönderilüp ve ne

mikdâr ağaç ve kereste lâzım olduğu defter olunup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, gönderilen defter mücebince lâzım olan ağaç ve keresteyi kesdürüp itmâma irişdirmek bâbında gereği gibi mu'âvenet eyleyüp dakΩka fevt itmeyesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ber-vech-i isti'câl kesdürmek bâbında ihtimâm eyleyesiz.

464

Bursa kadısına ve Hâssa Harç Emîni ve Subaşı Kubad'a: Bursa eteklerinde kilise basıp adam öldürenlere gereken muamelenin yapılması ve ele geçen leventlerin Dersaadet'e gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanlarından Burusa'da Ases-başı olan Mustafa'ya virildi.

Fî selh-i Muharrem sene 967

Bursa kâdısına ve Hâssa Harc Emîni ve Sübaşı olan Kubâd'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kâdısın, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûr[e] zeylinde ba'zı eşkiyâ gice ile bir kilise basup kefereden bir er ve bir avret katl idüp espâbların gâret idüp irt e gicesi Kiremidci mahallesi'nden dahı bir ev basup bir kimesneyi mecrûh itdükde ev sâhibleri feryâd idüp ehl-i mahalle âgâh olup gelürken zikr olunan eşkiyâ firâr idüp, sabâh sübaşı ile tefahhus itdükde mezbûrlardan bir Arab ve üç nefer Arnavud ele getirilüp kıssa istifsâr olındukda ikrâr idüp: *"Biz yedi kimesne idük; kiliseyi basup ol eri ve avreti biz katl itdük"* didüklerinde üçüne siyâset olunup biri habs olunup sâ'irleri tecessüs olmak üzredür. Ammâ şehirde bu maköle müfsidlerin cemî'isinde Arnavud tâ'ifesi bile bulunup kimi yatak ve kimi şerik olup her fesâdda müşâreketleri olup ahâlî-i şehirden niçe ulemâ vü sulehâ ve gayrı gelüp

465

Rumeli kadılarına: Fesat ve şenaat üzere olup firar eden bazı zimmilerin yakalanmasına dair.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasının âdemi Hırsto'ya virildi.

Fi 28 Muharrem sene 967

Rûm-ili kâdılarına hüküm ki:

Boğdan voyvodası âdem gönderüp hâliyâ vilâyet-i Boğdan'dan Yorla (?) ve Yanol (?) ve Mihail ve Barafak (?) ve Kirila (?) ve Mahadzak (?) ve Polur (?) ve Yaran (?) ve

tâ'ife-i mezbûre şehirden ihrâc olmayınca fitne def' olmaz didüklerin arz eyleyüp ol firâr idenlerin kefilleri olduğı dahı mahrûse-i mezbûr[e] za'îmi arz itmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, ol mahbûsa dahı örf itdürüp ikrârı ne ise bildürüp ve sâ'ir gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve ol kefil olanlara teklîf idüp her ne tarîk ile olursa buldurup getürdüp ahvâllerin görüp Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildürüp ve bundan sâbık öte cânibe Arnavud levend kâfir geçmeye diyü tenbîh ve yasak olınmışdı. Zikr olunan Arnavud tâ'ifesinden ol emirden sonra ol cânibe geçmiş levend Arnavudları cem' eyleyüp kayd [ü] bend ile yarar âdemler ile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ve beheri ne târîhde geçüp ve ne mahalden geçüp kim geçürdüğün yazup bildüresiz. Ammâ ol emirden mukaddem geçüp yirlü ve yurdlu olup kendü hâllerinde olanlara dahl olınmaya.

Dimitri nâm zimmîler fesâd ü şenâ'at üzere olup firâr itdüklerin bildürüp huzûrları lâzımdur diyü i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Zikr olunan kefare her kangınuzun taht-ı kazâsında bulunursa hükm-i şerîfümle müşârün-ileyhün âdemleri vardukda, teslîm eyleyesiz. Ammâ bu bahâne ile zikr olunan kefereden gayrıya dahl itdürmeyesiz.

466

Eflâk voyvodasına: Vilâyetin muhafazası hususunda vakit geçirilmemesi ve halkın emniyet ve refahlarının temin olunması hakkında.

Yazıldı.

Voyvoda'nın âdemine virildi.

Fi 28 Muharrem sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Âstâne-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Mehmed Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup baban yiri sana ihsân olunduğın ve vilâyet-i Eflâk'un sadâkat ü ihlâs üzere hıfz u hırâsetinde olduğun ve Ungurus vilâyetinden vilâyet-i

Eflâk'a mazarrat u hasâret kasdına gelen ehl-i fesâd münhezim ü makhûr oldukların i'lâm eylemişsin. Her ne ki bildürmüşsen ale't-tafsîl ma'lûm oldu. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, kemâ-kân vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâseti ve zabt u sıyâneti husûsında dakΩka fevt itmeyüp ehl-i fesâd ü şenâ'atden zarar u gezend irişdürmeyüp re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri bâbında ikdâm ü ihtimâm zuhûra getüresin ve lâzımül-

arz olan ahvâli Âsitâne-i sa'âdet'üme arz u i'lâm eyleyesiz.

467 *Gelibolu kadısına: Muhafaza hizmetindeki İskender'in İstanbul'a gelmesi ve yerine Mes'ud Çavuş'un muhafaza hizmetinde bulunması hakkında.*

*Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 28 Muharrem sene 967*

Gelibolu kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân çavuşum İskender *zîde kadruhû* muhâfaza hıdmetiçün ol cânibe irsâl olunmuşdı. Hâliyâ

468 *Bursa kadısına: Osman Çavuş ile bazı kimseler arasındaki ihtilâfa ve Osman Çavuş'un duyulan halleri hakkında tahkikat yapılarak bildirilmesine dair.*

*Yazıldı.
Te'hîr olunmak buyurıldı.*

Bursa kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Osmân Çavuş ile Mehmed nâm âmilün ve sâ'irün mâ-beynlerinde vâkı' olan husûmetlerini görmek için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed, ile sana mufasssal hükm-i şerîf gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup mezbûr Osmân'dan dahı şimdiye değin ol cevânibde mübâşir olduğu mâddelerde ba'zı kimesneye te'addîsi olduğu istimâ' olunmağın çavuşluk ve timarı alınup

mezkûr, Südde-i sa'âdet'üme gelmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mesfûr çavuşa tenbîh eylesin ki, Südde-i sa'âdet'üme gelüp gide ve kadîmü'l-eyyâmdan ol boğazdan gemiler ne vechile işleyügelmiş ise, girü olvechile işleyüp olıgelene mugâyir kimesne dahl ü ta'arruz itmeye.

anun dahı teftiş olunmasın emr eyleyüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr Osmân ol cevânibde mübâşir olduğu husûslarda ve gayrıda her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse bir def'a Şer'ile fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl geçmeyen kazıyyelerini husamâ muvâcehesinde tamâm dikkat ü ihtimâm ile ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftiş eyleyüp göresin; üzerine sâbit olan hukûkı ashâbına alıvırdükden sonra nenün gibi husûslar sabit olduğunu ve ne mikdâr kimesneye hak alıvırıldüğünü ve vâkı' olan zulm ü te'addîsi ne idüğünü mufasssal u meşrûh hakikatı ile yazup arz idesin. Hîn-i teftişde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl eylemeyesin.

469 *Kızılağaç kadısına: Veled-i Doğan karyesinden hapsedilen bazı zimmilerin suçlarının bildirilmesi hakkında.*

*Yazıldı.
Sübaşıya virildi.
Fî 4 Safer sene 967*

Kızıl-ağaç kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbî' Veled-i Doğan nâm karyeden Yorgi ve Kiryakos ve Yorgi İsto nâm zimmîler bundan akdem cerîme isnâdiyle Südde-i sa'âdet'üme gönderilüp küreğe

konılmışdı. Mezbûrlarun ne cerîme için gönderildiği ma'lûm olmayup bilinmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; mezkûrlarun cerîmeleri nedür, ne husûs için gönderilmişdür, yanında olan sicillâta ne vechile kayd olunmuşdur? Sıhhati üzre sicilleri sûretin ihrâc idüp dahı mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

Eger sicille kayd olmuş değilse de niçün irsâl olındukların bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 29 Muharrem sene 966 [967] [31.10.1559]

470

Eflâk Voyvadası Petri'ye: İbrâîl'e arpa getiren gemiler yerlerine götürülürken Eflâk yakasında kaldıklarından bunların Niğbolu'ya gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Eflâk voyvodası Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hırsova kâdîsı ve dizdârı mektûb gönderüp Brayıl nâm iskeleye emr ile arpa getüren mîrî gemiler mahalline göndermek için mürd olan baban Mirço Voyvoda'ya emr-i şerîfüm gönderilmeğin, mezbûr dahı zıkr olunan mîrî gemileri Eflâk keferesiyle donadup Niğebolu cânibine gönderüp gemileri sürüp alup giderken kâfirler Mirço'nun mürd olduğın istimâ' itdüklerinde, gemilerün elli bir pâresin Hırsova mukabelesinde Eflâk'a tâbi' Salta-Boğazı dimekle ma'rûf boğazda koyup ve on pâresin Kaloç (?) nâm iskelede koyup ve bir pâre gemiyi dahı zıkr olunan iki mahallin arasında koyup gemilerün sürüp alup giden

kâfirler külliyyen dağılup kaçup gemilerde bir kâfir kalmayup şimdi gemiler Eflâk yakasında tenhâ bir muhâlif yirde yaturlar. Eger Tuna taşarsa gemilere küllî ziyân olur diyü bildürmüşler. İmdi, husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle çavuşum Mehmed zîde *kadruhû* vardukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp kifâyet mikdârı âdemler tedârük eyleyüp mu'accelen gönderüp zıkr olunan gemileri emr-i sâbık üzre Niğebolu cânibine gönderüp teslim idesin. Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zıkr olunan gemilere lâzım olan eger kürekcidür, eger sâ'iridür, her neyse mu'accelen tedârük idüp mahalline îsâl idüp gemilerine ve arpaya zarar u ziyân ırgürmeyesin.

471

Üsküp kadısına: Buhara elçilerinden Seyyid'e sahte mürûrnâme yazan Üsküpte Sarı İmâm'ın ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Sübaşıya virildi.

Fî 4 Safer sene 967

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Selânik Kâdîsı Mevlânâ Ali mektûb gönderüp tüccâr a'cemlerinden seyyid sûretinde Mehmed nâm kimesne Yahûdî tâ'ifesinden hânedan hâneye kendüye birer akça cem' etmek için hükm-i şerîf üslûbında mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe bir mürûr-nâme îrâd idüp ve mürûr itdüğü kendünün ikrâriyle sâbit olup, kim yazdı diyü

sü'âl olındukda mahmiyye-i Üsküb'de Tahte'l-kal'a kurbinde İhtiman mahallesi'nde Sarı İmâm dimekle ma'rûf kimesne dört sikke altunum alup yazıvirdi didüğün arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr imâmı her ne tarîkla mümkün ise ele getirüp yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki yolda ve izde onat vechile mukayyed olup gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyeler.

472

Manisa kadısına: Mescid duvarına tavuk kümesi yapan ve mezarlığı avlusu içine alan Mehmed'in küreğe koşmak için Dersaadet'e gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Kâdî-asker Efendi arz idüp buyurulmuşdur.
Arz getüren âdeme virildi.
Fî 29 [Muharrem] sene 967

Mağnisa kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mehmed nâm kimesne kendü evine muttasıl olan mescidün dîvârına tavuk kümesi yapup ve kadîmden olan mezârlara dîvâr çeküp havlısı içine aldığı

473

Varna kadısına ve Emval Nâzırı olan Mehmed'e: Tekkelerde Ehl-i Sünnet'ten olmayan ışıkların men edilmesine dair.

Yazıldı.
Za'îm Mehmed'ün âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 10 Safer sene 967.

Varna kâdısına ve ze'âmet tasarruf iden Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda olan tekyelerde ba'zı ehl-i bid'at ışıklar cem'iyet üzere olup dalâlet ile fesâd ü şenâ'atden hâlf olmadukları istimâ' olındı.

İmdi, bundan akdem Memâlik-i mahrûse'mde Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at şî'ârı üzere olmayup bid'at ü dalâlet üzere olan ışıkların men'i için ahkâm-ı şerîfe irsâl olınmışdı. İmdi,

Şer'ile sâbit ü zâhir olup hedm olunması için konşusu Hacı Ahmed âdem iletdükde mezbûr Hacı Ahmed'i külüng ile urmak isteyüp ve muhzır gönderilüp muhzır dahi urup itâ'at-i Şer' itmedüğün bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Mezbûr Mehmed'i küreğe koşmak için bu cânibe gönderesin.

ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür.
Buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsa dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup kazâ'-i mezbûrda anun gibi tekyelerde Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at Mezhebi üzere olmayup bid'at ü dalâlet ve hilâf-ı Şer' vaz' üzere olan ışıkları men' u def' eylesesin. Hilâf-ı Şer' kimesneye iş itdirmeyesin. Memnû' olmayanları ismi ve resmi ile yazup arz idesin. Sonra anlar hakkında emr-i celîlül-kadrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel idesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde salâh üzere olan kimesnelere hilâf-ı Şer' dahl ü tecâvüz olinmakdan ve kimesneden bu bahâne ile ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer idüp tamâm hakk üzere olasın.

474

Vidin beyine ve kadısına: Eflâk tarafından yardım talep edilirse gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Karamanlı Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 29 Muharrem sene 966 [967]

Vidin beyine ve kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Eflâk cânibine nâzır olasın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp Ungurus tarafından ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp vilâyet-i Eflâk'a

dâhil oldukda üzerine varup haklarından geldüğün bildürmeğin **buyurdum [ki]:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, dâ'imâ ol cânibe hâzır u nâzır olup anun gibi bir cânibden ehl-i fesâd zuhûr idüp mu'âvenet lâzım gelüp senden müzâheret taleb iderse eger âdem göndermek iledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idesin. Ammâ gönderdiğün âdemlere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, ol cânibe varmalu olduklarında vilâyet-i Eflâk'a ve re'âyâya te'addiden hazer ideler.

475

Aynı mesele hakkında Silistre, Niğbolu ve Rusçuk kadılarına ve voyvodalarına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Silistre ve Niğbolu ve Rusçuk kādîlarına [ve] voyvodalarına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Ungurus vilâyetinden ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp Eflâk vilâyetini gâret kasdına geldüklerinde üzerlerine varup

haklarından geldüğün bildürmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi girü ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp vilâyet-i Eflâk'a duhûl idüp voyvodaya mu'âvenet lâzım gelürse te'hîr itmeyüp gönüllü yarar yiğitlerden ve sâ'irden voyvodalara koşup gönderesiz. Siz ki voyvodalarsız, anun gibi varmalu oldukda sizünle giden halkdan vilâyet-i Eflâk re'âyâsına kimesneyi dahl ü tecâvüz itdirmeyüp gereği gibi hıfz eyleyüp ehl-i fesâd olanların Eflâk voyvodası ma'rifetiyle haklarından gelesiz.

476

Tuna yalısındaki kadılara ve dizdarlara: Niğbolu canibine gönderilen gemilere kürekçi konulmasına dair.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a.

Tuna yalısında vâkı' olan kādîlara ve kılâ' dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Niğbolu cânibine irsâl olunan gemilere kürekçi husûsiyçün Eflâk voyvodasına hüküm-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr voyvoda emrüm mücebince kürekçi gönderüp gemilere konıldukda, siz dahi zikr olunan gemileri sürmek içün kifâyet mikdârı hisâr-eri ta'yîn idesiz ki, gemilere girüp sürdürüp mahall-i me'mûra iletüp teslim itdüreler. Maslahat avk u te'hîr olmakdan sakınasız.

477

Erzurum beylerbeyine: Kızılbaş ve Gürcü taraflarının durumlarının araştırılıp alınacak malûmatın bildirilmesine dair.

Yazıldı.
Bekir Çavuş'a virildi.
Fî 29 Muharrem sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kızılbaş ve Gürci taraflarının ahvâli ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup, Kızılbaş cânibinin evzâ' u etvârı ve fikr ü firâsetleri ve Gürci taraflarının evzâ' u etvârı ve hareket ü sükûnları ahvâli her

ne yüzden ise her cânibün vâkıf olduğun ahbârın mufasssal yazup mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme bildürüp min-ba'd dahi her cânibe yarar mu'temedün-aleyh âdemler gönderüp eger Kızılbaş tarafının ve ol firâr iden usâtun ve Gürci ve Gürci câniblerinin ahvâl ü etvârların ve fikr ü firâsetlerin ve bi'l-cümle evzâ' ve sâ'ir cumhûr-ı umûrın tettebbu' u tecessüs idüp ma'lûm idinüp dahi ale't-tevâlî Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâli olmayasın.

[Yev]mü'l-erbi'â fi selh-i Muharrem sene 967 [01.11.1559]

478

Edirne kadısına: Edirne kasaplarının İstanbul'dan gelen celeplerden koyun almamaları ve onlara koyun satmamaları hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Fi 4 Safer sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerife gönderilüp, mahrûse-i İstanbul için gelen celeb koyunlarından ve sâ'ir gönüllü getürenlerden Edirne kassâblarına dahl itdirmeyesiz diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer[dür].

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd Edirne kassâbları mahrûse-i mezbûreye gelen yazılı celeb tâ'ifesinden koyun almayup ve anlara dahı anda koyun bey' itdirmeyüp ve mahrûse-i mezbûra gönüllü koyun getürenlere dahı dahl itdirmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakΩka fevt itdirmeyesin.

479

Rumeli'nin sağ kolunda bulunan kadılara: İstanbul'a koyun gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Rûm-ili'nün sağ-kolunda vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında müzâyakası olmağın, taht-ı kazânuзда olan celeb tâ'ifesinin hâliyâ irsâl olunacak mevsim koyunları ne mikdâr olup ve ne mikdârı tedârük olunup irsâl olunmak üzere idüğü bilinmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuзда olan celeb tâ'ifesin getürdüp dahı üzerlerine mukayyed olan koyunu defter mücebince tedârük itdürüp vakti ve mevsimi ile her mevsim koyunun bî-kusûr ihrâc eyleyüp dahı anun gibi mâl hıdmetinde olanlarınuz yarar nâ'iblerinüz ve âdemlerinüz ile mâl hıdmetine me'mûr olmayanlarınuz bi'z-zât sürdürüp bî-kusûr getürüp mahrûse-i mezbûreye teslim itdüresiz. Şöyle ki, birinüz taht-ı kazânuзда olan celeb tâ'ifesine defter mücebince yazılan koyunların bi't-tamâm tedârük itdürüp sürüp getürdüp teslim itmeyesiz ve yâhûd noksân üzere

getürüp ve yâhûd her koyunu ta'yîn olınan mevsimden geç getüresiz ve yâhûd yolda kassâblara bey' itdürüp telef itdüresiz, aslâ bir ferdün özri kabûl olunmayup Südde-i sa'âdet'ümde olan celeb defterine tatbîk olunup noksân üzere getürenlerin mansıbları alınmağla konılmayup envâ'-ı itâb ü ikâba müstahakk olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâhaleden ve kimesneye himâyet itmekden ziyâde ihtiyât [ü] ictinâb eyleyüp her birinüz taht-ı kazânuзда vâkı' olan celebeler defter mücebince ta'yîn olınan koyunların vakti ve mevsimi ile tedârük itdürüp mâl hıdmetinde olmayanlarınuz emrüm üzere sürüp bi'z-zât getürüp ve mâl-ı mîrî hıdmetinde olanlarınuz nâ'iblerinüz ve yarar âdemlerinüz ile gönderüp teslim itmekde dakΩka fevt itmeyesiz ve her birinüz bi'l-fi'l taht-ı kazânuзда ne mikdâr celeb olup ve üzerlerine takdîr olunup hâliyâ irsâl olıncak ne mikdâr koyunları olup tedârük olınmışdur, mufasssal yazup mezbûr ile arz idesiz. Ve sene-i sâbıkada dahı getürüp mahrûse-i mezbûreye koyun teslim idüp celeb huccet alan celeblerin dahı huccetlerin alup ne mikdâr koyun teslim iderlerse huccetleri

mûcebince anı dahı yazup bildüresiz. Taht-ı
kazânuзда olan kassâblara katup

satdurmayasız. İkişer elli ve üçer yüz dirheme
satdurmayasız.

479/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı sol-kol kâdılarına.

480

Rumeli kadılarına: Erzurum Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın adamı Hüseyin Subaşı'nın, Tameşvar sâbık Defterdarı İbrahim'e teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Rûm-ili kâdılarına hüküm ki:

Sâbıkâ Erzurum Beglerbegisi olan Ayas'un âdemlerinden Hüseyin Sübaşı nâm kimesnenün huzûrî lâzım olmağın getürmek için sâbıkâ Tımişvar'da timar defterdârı olan kıdvetü'l-

emâcid ve'l-ekârim İbrâhîm *zîde mecduhû* irsâl olunup **buyurdum ki:**

Her kangınızun taht-ı kazâsında bulunursa tutup müşârün-ileyhe teslim eylesiniz. Şöyle ki, ele gelmekde ve yolda getürmekde âdem lâzım olursa kifâyet mikdârı âdem viresiz.

481

Mısır beylerbeyine: Kudüs'de Şehzade Sultan Selim validesi imareti için mahsul alınmasına dair.

Yazıldı.

Şâm yeniçerilerinden, arz getüren Ömer'e virildi.

Fî 4 Safer sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm vâlidesinin Kuds-i Şerîf'de olan imâreti mütevellîsi Turgud, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp, hâliyâ sene 966 târîhinde hâsıl olan terekeyi çekirge yiyüp şimdilik tereke bahâda olduğın ve sâbıkda der-anbâr olan terekeye dahı bit düşüp satılmak üzre olduğın ve bu yıl hâsıl olan tereke dahı kalmayup imâret-i mezbûre harcına kifâyet ideceği ma'lûm olmayup terekeye müzâyaka lâzım gelürse ol cânibden tereke almak için âdem gönderildükde

akçaları ile kifâyet mikdârı buğday ve sâ'ir tereke virilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğın, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; anun gibi evkâf-ı mezbûrenün terekesi imâret harcına kifâyet itmeyüp müzâyaka lâzım gelürse ki, müzâyaka olup ihtiyâc olduğı senün ma'lûmun ola, ol bâbda müzâyaka çekdürmeyüp ne mikdâr tereke kifâyet iderse kifâyet mikdârı akçaları ile kifâyet mikdârı tereke alıviresin. Ammâ evkâf bahânesiyle kimesneye tereke virilmekten ve kifâyet mikdârından ziyâde virilmekten hazer idesin. İhtiyâc olduğın ve ne mikdâr lâzım olduğın tamâm ma'lûm idinüp, dahı ana göre viresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 2 Saferü'l-muzaffer sene 967 [03.11.1559]

482

Edremid, Ayazmend, Bergama, Güzelhisar ve Tarhaniyat kadılarına: Deryada küffara zahire verilmemesi, fakat İstanbul için ferman ile gelenlere zahire verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Fî 4 Safer sene 967

Edremid ve Ayazmend ve Bergama ve Güzel-hisâr ve Tarhaniyat kâdılarına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da tereke bâbında nev'â müzâyaka olmağın bundan akdem taht-ı kazânuздan tereke almak için ba'zı re'îslerin keffilleri alınup va'de virilüp emr ile irsâl olunup varup tereke almak istediklerinde ihtiyârlariyle bey' idenleri ba'zı sancak âmilleri ve sübaşları, siz deryâya tereke vermek memnû' iken tereke virürsüz diyü tutup cerîmelerin alup ve ba'zıları dahı re'îslerden ağırlık diyü bir mikdâr akça taleb idüp ve siz dahı memleketde müzâyaka vardur ve deryâya tereke virilmek men' olunup niçe def'a ahkâm-ı şerîfe vârid olmışdur diyü mücerred ahz için ta'allül idüp tereke aldurmadığınız i'lâm eylediler. İmdi, deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmemek bâbında sâdır olan emrüm kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ şunlar ki emr-i şerîfümle mahrûse-i mezbûre zahîresiychün taht-ı kazânuza varup tereke almak istediklerinde, eger siz ve eger voyvoda ve ummâl ve sâ'ir iş-erleri mücerred ahz ü celb için vech-i meşrûh üzere ta'allül ü bahâne olunmak câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz bi'z-zât mukayyed olup, anun gibi fermân-ı

şerîfümle mahrûse-i mezbûre için ve tereke getürmeğe irsâl olunan re'îsler emrüm ile varduklarında, ellerinde olan fermân-ı hümâyûnum mücebince bulunan yirlerden narh-ı rûzî üzre eger arpa ve buğdaydur, ihtiyârları ile bey' idenlerden alıvirüp gemilerine tahmîl eyleyüp şunlar ki deryâda küffâra bey' itmek ihtimâli ola, içine yarar âdemler koyup ve her re'îs gemisine ne mikdâr tereke tahmîl olunup ve ne sefer üzre alınduğın yazup siz dahı Südde-i sa'âdetüme bildüresiz ki, geldükde ana göre taleb olunup hârice iledüp bey' itmek ihtimâli olmaya. Mahmiyye-i mezbûre'nün zahîresi husûsı mühimmâtdandır. Bunda müzâyaka vardur ve yâhûd deryâya tereke virilmek memnû'dur diyü bunlara tereke bey' idenleri ehl-i örf ol vechile dahl idüp re'âyâdan ve re'îslerden ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer eylesiz. Sonra yoklanup görilüp şöyle ki, bu bahâne ile re'îslerden ve yâhûd re'âyâdan sizün cânibinizden ve yâhûd sâ'ir ümenâ vü ummâl ve begler âdemlerinden ahz ü celb yâhûd emr ile varmayanlara ve yâhûd deryâya küffâr-ı hâksâra tereke virildiği ma'lûm ola, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile konılmayup mu'âkab olmak mukarrer bilüp ana göre basîret üzere olup emr-i şerîfüme mugâyir iş olmakdan ziyâde hazer idesiz.

483

Nablus beyine: Kudüs'de Şehzade Selim'in validesinin imareti vakfına ait köylerin halkına bazı kişilerce verilen zararın men'i hakkında.

Yazıldı.

Şâm yeniçerilerinden, arz getüren Ömer'e virildi.

Fî 4 Safer sene 967

Nablus begine hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm tâle bakâhu vâldesinin Kuds-i Şerîf'de vâkı' olan imâret mütevellîsi Turgud zîde kadruhû

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp evkâf-ı mezbûreden livâ'-i Nablus'da vâkı' olan karye-i Kakun ahâlîsin Müşâşaka nâm meşâyıhı dâ'imâ rencîde idüp üzerlerine salgun salup terekelerin ve mâlların gâret idüp ve karye-i mezbûrda hafta bâzârı olup bâzâr bahânesiyle her hafta etrâfdan usât ü müfsidîn cem' olup karye-i mezbûreye gelüp cebr ile müft ü meccânen iyâllerin ve yemeklerin alup küllî fesâd

eyledükleri sebebden karye-i mezbûre harâba müşrif olup ve evkâf-ı mezbûreden livâ'-i merkômde vâkı' olan cemâsınun dahı Yûsuf b. Süyûsî nâm müfsid dâ'imâ yüz iki yüz atlu ve yaya ile üzerlerine varup mâlların gâret itdüklerinden mâ'adâ ehl [ü] iyâllerine dahı dahl idüp ol ecilden ba'zıları perâkende olup mâl-ı vakfa küllî zarar karîn olduğın ve karye-i mezbûrede olan hafta bâzârı dahı ref' olunmasın arz itmeğın zıkr olınan bâzâr ref' olunup ve mezkûr olan ehl-i fesâdun dahı ele gelüp haklarından gelinmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zıkr olınan vakf karyelere gelüp fesâd ü te'addî idüp eger Müşâşaka tâ'ifesinden ve eger zıkr olınan Yûsuf b. Süyûsî'dür, her ne tarîkla olursa ol makøle fesâd ü şenâ'at üzre olanları ele götürüp re'âyâdan alınan mâl ü menâllerin ba'de's-sübût alıvirüp dahı fesâd ü şenâ'ati zâhir olanları mecâl vermeyüp haklarından gelüp zıkr olınan karyeleri ve sâ'irlerin anların fitne vü fesâdlarından emîn eyleyüp muhtâc-ı arz olanı bildürüp bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl olunmayup ehl-i fesâda himâyet olunmakdan hazer idesin.

484

Şam beylerbeyine ve Şam yeniçerileri ağasına: Aynı vakıf işinde istihdam için on tane yeniçeri gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Şam yeniçerilerinden, arz getüren Ömer'e virildi.

Fî 4 Safer sene 967

Şam beglerbegisine ve Şam yeniçerileri ağasına hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* vâlidesinün Kuds-i Şerîf'de olan imâreti evkâfı mütevellîsi Turgud *zîde mecduhû* mektûb

gönderüp imâret-i mezbûre evkâfı perâkende olmağın istihdâm için Şam yeniçerilerinden kifâyet mikdârı yeniçeri virilmek mühimm ü lâzım olduğın arz itmeğın on nefer yeniçeri virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Zıkr olınan evkâfun mesâlihine istihdâm için müşârün-ileyh murâd itdüğü kimesnelerden on nefer yeniçeri ta'yîn eyleyüp gönderesiz ki, varup mûmâ-ileyh yanında hıdmetde olalar.

485

Amasya sancağı beyine: Gelen gidenlere taaddi ve tecavüz eden levant ve softa taifesinin tenkilleri hakkında.

Canik beginün âdemi olan Budak'a virildi.

Fî 3 Safer sene 967

Amâsiyye sancağı begine hüküm ki:

Silistre sancağı begi olup livâ'-i mezbûr muhâzafasında olan Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Canik Sancağı Begi olan Ali *dâme izzuhû* ile mahmiyye-i Amâsiyye'de muhâfaza hıdmetinde iken ba'zı sùhteler ve levend tâ'ifesi cem' olup âlet-i harb ü kıtâl ile ayende vü revendenün yollarına inüp ve nevâhî vü kasabât halkından niçe kimesnenün evlâd ü emvâllerine dahl itdükleri sebebden ele getürmek için etrâf

ü cevânibe âdemler salınup ele girmeyüp cem'ıyyetle Canik câniblerine gitdüğın bildürmüş; kârı istimâ' olduğın bildürmüş. İmdi, bundan akdem zıkr olınan sùhte ve levend tâ'ifesiycün size niçe def'a ahkâm-ı şerife gönderilüp tenbîh olunmuş idi. İmdi, sacağınuzda bu makøle ehl-i fesâd zuhûr idüp bunca zamândan berü siz ele götürüp haklarından gelmeyesiz, bu sizün ihmâlinüzden ve yâhûd hıfz u hırâset-i memlekete adem-i iktidârınızdanur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zıkr olınan elh-i fesâd eger sùhte tâ'ifesidür, eger

gayrı levenddür, her ne tarîkla mümkün ise ele götürüp anun gibi yarağ u yasağ ile fesâd üzere ele gelenleri mecâl vermeyüp mahallinde haklarından gelüp ol cevânibi anların fitne vü fesâdlarından emîn ü âzâd eylesin. Şöyle ki, bu def'a dahı zikr olınan ehl-i fesâdun haklarından girü sancağınızda kimesneye te'addî itdikleri istimâ' olına, aslâ özrinüz makbûl olmak ihtimâli olmayup mes'ûl olmanız mukarrer bilüp ana göre basîret üzere olup hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp ehl-i fesâdı ele götürüp Şer' u kânûn ile haklarından gelesin. Bu bâbda ehl-i fesâd olanlar kimler ise

Canik Sancağı Begi Ali *dâme ulüvvuhû* tezkire idüp göndermeğın, sûreti ihrâc olunup bile irsâl olmuşdur. Her kandeysen bulup ehl-i fesâdun hakkından gelesin.

485/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Çorum sancağı begine.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Saferi'l-muzaffer sene 967 [04.11.1559]

486

Kudüs-i Şerîf evkafı mütevellisi Turgud'a: Kudüs-i Şerîf'de evkaf mütevellisi Bayram zamanından kalan mahsulün Dubrovnikliye satılması hakkında.

Yazıldı.

Şâm yeniçerilerinden, arz getüren âdemi Ömer'e virildi.

Fî 4 Saferi'l-muzaffer sene 967

Kuds-i Şerîf evkafı mütevellisi olan Turgud'a hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp ve sâbıkâ mütevellî olan Bayrâm zamânında dört bin kile mikdârı tereke der-anbâr kılup tâlib olmamağın bey' olunmayup çürüyüp ve senün zamânında hâsıl olan tereke dahı vilâyet-i mezkûre ucuzluk olmağın der-anbâr kalup nısfı mikdârı çürüyüp mâ'adâsı dahı telef olmak üzredür diyü arz itmeğın Dubravniklü'ye bey' olunmasın emr idüp Yafa iskelesi'ne gemi gönderilmek tenbîh olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

İskele-i mezkûreye gemilerin gönderdiklerinde evkâf-ı mezkûrenün ne mikdâr terekesi varise narh-ı rûzî üzere Dubravnik gemilerine bey' eyleyüp ne mikdâr tereke virilürse ellerine temessük virüp bir sûretin Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ zikr olınan gemilere evkâf-ı mezkûre terekesinden gayrı tereke virilmek câ'iz değildir. Bu bâbda mukayyed olup, evkâf terekesinden gayrı bir habbe tereke virdürmeyüp fermân-ı hümayûnuma [mugâyir] iş olmakdan hazer idesin. Şöyle ki, evkâf terekesinden gayrı, evkâf bahânesiyle hâricden tereke alınup virile ve yâhûd gayrı kimesnelere bu bahâne ile tereke virdürdüğün istimâ' olına, özrün makbûl olmayup mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre evkâfun bey'i lâzım olan terekesin viresin.

487

Canik sancağı Beyi Ali Bey'e: Fesat üzere bulunan softa ve levant taifesinin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Mezbûr begün âdemi Budak'a virildi.

Fî 3 Safer sene 967

Canik Sancağı Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sûhte ve levend tâ'ifesinden haylî ehl-i fesâd cem' olup âlet-i harb ve tûfeng ile âyende vü revendenün yollarına inüp kurâ halkına salkun salup husûsan Canik sınırında Demir nâm karyede salkun salar iken iki neferi ele gelüp karye halkından iki kimesne mecrûh idüp meclis-i Şer'de ikrâr idüp ikrârları sicill olındukdan sonra Samsun kal'asında habs olındukların ve bundan gayrı ehl-i fesâd kimler idüğün yazup bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâd eger arzda mastûr olanlardur ve eger sâ'ir sûhte ve levend

tâ'ifesindendür her ne tarıkla mümkün ise ele getirüp anun gibi yarağ u yasağla ele gelenleri mecâl vermeyüp mahallinde haklarından gelüp ol cevânibi anların fitne vü fesâdlarından emîn idesin. Şöyle ki, ehl-i fesâdun hakkından gelinmeyüp sancağunda kimesneye te'addî itdükleri istimâ' olına, asla özü'n makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp ehl-i fesâdı ele getirüp Şer' u kânûn ile haklarından gelesin ve arz olınduğı üzre zikr olunan ehl-i fesâddan yarağıyla tutulup ve âdem mecrûh idüp ikrârı dahı sicill olup habs olunan iki nefer ehl-i fesâdı müseccel olmuşsa mahallinde hakkından gelesin ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup arz idesin.

488

Sofya, Çırnova ve Berkofça kadılarına: Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa'nın hasları mahsulâtının voyvodaları tarafından toplanarak tahsil ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sofya, Çernovi ve Berkofça kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa *dâmet me'âlîhi* taht-ı kazânuзда olan hâsları mahsulâtının akçasın cem' u tahsîl eyleyüp getürmek içün voyvodalarına mektûb göndermeğün, mektûbları aynı ile irsâl olınup **buyurdum ki:**

Rûm-ili çavuşlarından Bâlî vardukda, müşârün-ileyhün zikr olunan voyvodalarına mektûbı mûcebince mahsûllerin cem' u tahsîl itdürüp dahı bi'z-zât voyvodaları ile mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür, ihmâl itdirmeyüp emrüm üzre irsâl eyleyesiz. Şöyle ki voyvodaları bi'z-zât gelmek ile anda mahsûlâta zarar lâzım gelüp bi'z-zât gelmek mümkün değilse zikr olunan akçayı yarar ve i'timâd itdüğü âdemlerin koşup bile göndere.

488/a-

Yazıldı.

Bir sûreti Siroz, Zihne ve Filorina kâdılarına.

Rûm-ili çavuşlarından Ferruh'a.

488/b-

Yazıldı.

Bir sûreti Mora, Yanya, Cum'a-bâzârı kâdılarına.

Rûm-ili çavuşlarından Mustafa[ya].

[Yev]mü'l-isneyn fî 5 Safer sene 967 [06.11.1559]

489 *Eflâk Voyvodası Petri'ye: Erdel'e toplanan müfsidlerin tecavüzlerinin men'i için Vidin beyi ve Boğdan voyvodası ile birlikte muhafazaya devam edilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Malkoç'a virildi.
Fî 7 Safer sene 967

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Erdel'den ba'zı müfsidler cem'iyet üzre olup ammâ ümîzdür ki an-karîb münhezîm ü makhûr olup haklarından geline ve memleket birleşince Emîr-i Ahurum Ali *zîde mecduhû* ol vilâyetde eğlenmesi husûsın i'lâm eylemişsin. İmdi, Vidin

begin ve Boğdan voyvodasına senün tarafuna hâzır u nâzır olmalarıçün hükmi şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi ba'zı ehl-i fesâdun def' u mazarratı husûsında lâzım gelürse anlar ile haberleşüp yek-dil ü yek-cihet olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i râ'iyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp ikdâm ü ihtimâm üzre olasın ve müşârün-ileyh emîr-i ahurum Âstâne-i sa'âdet'üme gelüp gide.

490 *Bu hususta Vidin beyine hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vidin begin ve hüküm ki:

Eflâk voyvodası Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel'den gelmiş ba'zı müfsidler cem'iyet üzre olup anun gibi vilâyet-i Eflâk'a zarar kasdına hareket iderlerise def' u mazarratları husûsında mu'âvenet lâzım gelürise mu'âvenet olunmasın i'lâm i[t]düği ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, sen dahı mezkûr voyvoda taraflarına göz ve kulak tutup anun gibi ehl-i fesâd hareket idüp def' u mazarratları bâbında mu'âvenet lâzım gelüp sana haber gönderdükde

mezkûr voyvoda ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre ehl-i fesâdun def'-i mazarratları husûsında her ne tarıkla olurise mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp memleket [ü] vilâyete zarar u gezend irişdürmemek bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan mesâlih u mühimmâtta envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

490/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda'ya.

491 *Budin beylerbeyine: Eşkiya ve haydutlar için Seksar Beyi Duralı Bey tarafından adam istenildiğinde varoşlardan tüfenkçi gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Şa'bân Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Safer sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Seksar Sancağı Begi olan Turali *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp sancağında ba'zı hayduk harâmî zuhûr idüp kendü üzerine varmalu oldukda ve yâhûd âdem göndermeli oldukda Nakşa ve Nolta ve Atina nâm varoşlardan ve sâ'ir sancağında olan hâslardan ba'zı tufengci âdem lâzım olup taleb itdükde ta'allül itdüklerin bildürmüş. Ol bâbda hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi hayduk harâmî zuhûr idüp def'-i ifsâdları için tufengciye ihtiyâc olup müşârün-ileyh taleb itdükde zikr olunan varoşlar ahâlîsi ta'allül iderlerse men' eyleyüp tenbîh ü te'kîd eylesin ki lâzım olup müşârün-ileyh tufengci taleb itdükde ta'allül ü bahâne itmeyüp kifâyet mikdârı âdem viresin.

492

Bursa'da tutulan hırsızların İstanbul'a gönderilmesi hakkında Bursa subaşısına hüküm.

Yazıldı.
İstanbul subaşısına virildi.
Fî 6 Safer sene 967

Bursa subaşısına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp mahrûse-i İstanbul subaşısı tutduğu Kulak Husrev nâm hırsuzun Bursa'da tutulup ellerinde kürkler bulunup habs olunan Acem Hüseyin ve

Dervîş nâm şerîkleri Südde-i sa'âdet'üme gönderile diyü emrüm olmuşdı. Hâliyâ gönderildiği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak mezkûrun, mezbûrân şerîklerin ellerinde bulunan kürkleri ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin. Yolda gaybet itdürmekden hazer idüp onat [vechile] mukayyed olasın.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 6 Safer sene 967 [07.11.1559]

493

Çorum sancağı beyine: Sancak'daki eşkiâyı ele geçirip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.
Âdemi Ca'fer'e virildi.
Fî 8 Safer sene 967

Çorum Sancağı Begi İlyâs Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ya mektûb gönderüp sancağında hırsuz u harâmîlik ile ma'rûf u meşhûr olup fesâd ü şenâ'at itdüklerinde üzerlerine varup dutmak kasd olındukda âhar sancağa kaçmağla ele girmeyüp hâric-i sancağa kaçan ehl-i fesâdı dutup ele getirüp haklarından gelinmesi lâzımdur diyü arz itmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi zuhûr iden ehl-i fesâdı eger sancağundadır ve eger gayrı yirdedür, her ne tarîkla ele gelmek mümkün ise ele getirüp dahı Şer' u kânûn ile ehl-i fesâdun fesâd ü şenâ'atleri zâhir olduğu yirde haklarından gelinüp sancağın değildir diyü eger kâdîlar ve eger sâ'ir kimesneler inâd iderlerse arz idesin. Ehl-i fesâdı ele getürmekde eger kâdîlar ve eger gayrıdur, gereği gibi mu'âvenet ideler. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olmakdan hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

494

Tameşvar beylerbeyine: Feth-i hâkânîden sonra iltica ve hicret eden zimmilere verilen muaf ve müselleme tezkireleri kayıtlarının gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Safer sene 967

Tımeşvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp feth-i hâkânîden küffâr-ı hâksârın a'yânından ba'zı zimmîler ihtiyârlarıyla gelüp itâ'at itdüklerinden gayrı niçe hâne itâ'at itdürdükleri ecilden müteveffâ Mehmed Paşa himâyet idüp ellerine temessük virüp ba'dehû vilâyet tahrîr olındukda timar müyesser olmayanlara rızâları ile vilâyet emîni, tasarruflarında olan yirleriyle mu'âf ü müselleme idüp vilâyet defterine kayd itdüm diyü ellerine

mühürlü tezkire virüp tezkireleri defter-i mufassala kayd olunmadığı sebebdan, sâkin oldukları yirlerün sâhibleri mezbûrlardan sâ'ir re'âyâdan gir[ü] öşr ve rûsûm taleb itdüklerin bildürmüşsin. Lâkin isimleriyle ne mikdâr nefer oldukları ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, ne mikdâr neferdür, isimleriyle defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme bildüresin. Ve defterde yazılan ne mikdârdur, kayd olmayup kalanlar ne mikdârdur? Defter idüp bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 10 Safer sene 967 [11.11.1559]

495

Boğdan voyvodasına: Eflâk Voyvodası Mirço'nun ölümünden sonra taaddi ve şekâvet yapılacağına dair haberler üzerine, o tarafla ilgilenip lüzumunda yardım etmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Polna'ya virildi.
Fî 11 Safer sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mirço Voyvoda fevt olduktan sonra mezbûr Mirço Voyvoda'ya hıyânet iden ba'zı eşirrâ üç bölük olup, bir bölüğü İstefan Kral'un ve bir bölüğü Plademir Çaret ve bir bölüğü Patrandıraş (?) ellerinde olup İstefan Kral'un ve cümle bolarların ve Erdel ve Macar beglerinin ittifâklarıyla birin Kara Eflâk vilâyetine gönderüp varup duhûl itmişlerdür. Husûs-ı mezbûr için askerimiz hâzırdur. Emr-i şerîf olmayınca varup mukâbil olmazuz, İstefan Kral itdüğü gibi itmek istemezüz. Erdel cânibinden gelen âdemlerimiz şöyle haber getürdiler ki: "İstefan Kral cümle bolarlarıyla ve Erdel ve Macar bekçiniz ile ittifâk eylediler ki,

şimdiye değin seneden seneye harâc virildiği gibi bir dahı virilmeye" diyü Âstâne-i sa'âdet'e harâc getürmezlerse isyân üzre olmaları mukarrer olur ve Âstâne-i sa'âdet'de İstefan Kral'un Julay Mihay nâm âdemîsi olup ziyâde şerîr olup, 'de her ne istimâ' iderse bi'l-küllîyye İstefan Kral'a i'lâm ider ve İstefan Kral dahı Magrib cânibinden olan krallara ve Ferenduş'a ve sâ'irlere haber idüp i'lâm ider. Şimdiki hâlde İstefan Kral, Erdel ve Macar beglerini cem' idüp, danışık itmek isterleriken fikri ne idüğü ma'lûm olmadı. Efkâr-ı fâsidi nenün üzerine olduğu ma'lûm olursa ber-vech-i isti'câl arz olunur diyü i'lâm eylemişsin. Bu bâbda her ne dahı dinilmişse ma'lûm-ı şerîfüm oldu. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, Eflâk voyvodası cânibine dâ'imâ hâzır u nâzır olup anun gibi eger nefsünledür ve eger kifâyet mikdârı âdem göndermek iledür,

her ne vechile olursa gaflet itmeyüp, mahall iktizâ itdüğüne göre gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp her ne vechile mümkün ü mutasavverse mazarrat ü ifsâdların def' u ref' etmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlen zuhûra getüresin. Gaflet ile ehl-i fesâddan vilâyet-i Eflâk'a zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Atebe-i ulyâ'ma olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca vâkı' olan hıdemât-ı

hümâyûnumda bezl-i makdûr eyleyüp, her cânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî olmayasın ve anun gibi Boğdan vilâyetine zarar kasdına gelenleri dahı gereği gibi haklarından gelüp memleket [ü] vilâyete îrâs-ı zarar u ziyân irişdürmeyüp hıfz u hırâset-i memleket ve savn u sıyânet-i râ'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîle zuhûra getüresin.

496

Balkesir ve Ezine kâdılarına: Hacı Ahmed adındaki eşkiyâ hakkında Edremid kadısı ve Emval Nâzırı olan Kemal ile beraber tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Nâzır'un âdemi Mustafa'ya virildi.

Fî 11 Safer sene 967

Balkesri ve Ezine kâdılarına hüküm ki:

Edremid kâdısı olup Nâzır-ı Emvâl olan Kemâl, bundan akdem Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Hacı Ahmed nâm kimesnenün ehl-i fesâd ve hırsuz yatağı olup izâlesi lâzımdur diyü arz itmeğin ol bâbda size hükm-i

hümâyûnum gönderilüp arz olındığı gibi ise hakkından gelesiz diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Mezbûrun ahvâli görilmelü oldukda girü müşârün-ileyh Kemâl bile mübâşir olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrın ahvâlin emrüm üzre müşârün-ileyhle hakk üzre teftîş eyleyüp emr-i şerîf-i sâbıkumla amel eyleyesiz.

[Yev]mü's-sebt fî 11 Safer sene 967 [12.11.1559]

497

Mısır beylerbeyine: Reşid kazasında bayram gecesı Memi adlı birisinin evinde içki içip adam katledenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Kâdî-asker Efendi arz idüp buyurulmuşdur.

Muhzır yoldaşı Mehmed'e virildi.

Fî 10 Safer sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem sana Reşîd kâdısı mektûb gönderüp Dergâh-ı mu'allâ yeniçerilerinden Mustafa ve Kul-oğlu Ali ve diger Mustafa ve Mürşid Ca'fer'ün kulu Dervîş ve Tâcir Mehmed ve Hızır nâm kimesneler dahı bayrâm gicesi Memi nâm gazzâzun odasında şürb-i hamr idüp Kul-oğlu Ali katl olup mezbûr Mustafa mecrûh olup Müslimânlar ile üzerine varılup ehl-i meclisden Mustafa ve diger Mustafa ve Dervîş ve Tâcir Mehmed hâzır olup

sü'âl oldukda mecrûh Mustafa cevâb virüp diger Mustafa evine girüp Hızır Bâlî maktûl Ali ile gavgâ idüp mum söyünüp Dervîş kaçup mezbûr Hızır Bâlî, Ali'yi bıçağla omuzında[n] ve birkaç yirinde[n] urup Mustafa tutmak istedikde anı dahı üç yirde[n] urup kaçup gitdi. Etrâfa âdemler gönderilüp Hızır Bâlî ve Memi ele gelmeyüp gaybet idüp hâzırların cevâbı sicille kayd olup diyü i'lâm itdükde[n] sonra mezbûr Hızır Bâlî ele gelüp sü'âl oldukda inkâr idüp ashâb-ı sohbetden gayrı şâhid olmayup eyle olsa mezbûr Hızır Bâlî ve mecrûh Mustafa yeniçeri olup bunda nevbetci olan turnacı-başına teslim olup ve ashâb-ı sohbet ve sâhib-i hâne sübaşuya virilüp habs olmuşlardur diyü arz eylemişsin. İmdi, ol mahbûsların dahı agaları

tarafından âdetleri üzere berâtları gönderilmişdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, ehl-i meclisden sâ'ir gaybet idenleri dahı her ne tarıkla olursa ele getürüp

ahvâllerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile teftiş eyleyüp göresin; eger ol berâtları gönderilenleridür ve eger sâ'iridür Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasın.

498

Selânik kadısına: Madenci olan Hüseyin Bâlî yerine İstemat adlı zimminin celep kaydedilmesine müsaade olunduğuna dair.

Yazıldı.

Kemâl Çavuş-oglı Mustafa'ya virildi.

Fî 13 Rebî'ul-evvel sene 967

Selânik kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp nefsi Selânik'de Debbâğlar mahallesinde sâkin olup defterde yüz koyuna celeb kayd olunan Pîrî-oğlu Hüseyin Bâlî için ma'denci olmağla celeb hıdmetine mâni'dür ve yerine kazâ'-i mezbûra tâbi' Ayamana nâm karyeden İstemad nâm zimmî yarar ve mütemevvil olmağın mahaldür diyü i'lâm

itdüğün ecilden mezkûr zimmî, mesfûr Hüseyin'ün yerine defterde celeb kayd olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr İstemad'un defterde üzerine kayd olunan koyunu sâl be-sâl vakti ve mevsimi ile tedârük itdürüp gönderüp mahmiyye-i mezbûreye teslim itdüresin. Şöyle ki, mezbûr zimmî zikr olunan koyunını getürüp teslim itmeye veyâ adem-i iktidârın arz eyleye, mezkûrun üzerine kayd olunan koyun senden talep olnur, ana göre mukayyed olasın.

499

Üsküp sancağı kadılarına: Üsküp beyinin hasları mahsulünün adamına toplattırılması hakkında.

Yazıldı.

Üsküb sancağı kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûrun begi Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp hâsları mahsûli cem' u tahsîl olup harclıkçı varınca ihzâr olmasın recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle âdemi Husrev vardukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan hâsların zabt idüp

âdemlerine tahvîlinde vâkı' olan cüz'î ve küllî mahsûlin cem' u tahsîl idüp ihzâr itdüresiz ki, harclıkçı vardukda aslâ tevakkuf lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûra dikkat ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâhele itmeyüp Şer' u kânûn [ve] defter mûcebince müşârün-ileyhe â'id ve râci' olan hukûk-ı Şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyyesin bî-kusûr cem' itdürüp kimesnede bir akça ve bir habbesin bâkΩ komayasın.

500

Bağdad beylerbeyine: Mevcut askerle yeniden gönderilecek askere kâfi miktarda zahirenin mevcut olup olmadığının bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Ulaşturmak için Ali Çavuş ile Diyârbekr beglerbegisine gönderildi.

Fi 12 Safer sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ol cânibe irsâl olunan asâkir-i nusret-me'âsirtün zahîreleri mühimm ü lâzım olup andan gayrı dahı asker gönderilmek lâzım oldukda zahîre husûsı mühimmâtından olup vilâyet zahîresi ahvâli ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup vilâyet-i mezbûrenün eger mîrîde ve eger erbâb-ı timar ve re'âyâda der-anbâr olmuş tereke var mıdur? Anda olan askerden mâ'adâ asker varmalu oldukda kifâyet ider mi, tahmînen ne mikdâr tereke olup ne mikdâr askere kifâyet ider? Tamâm ma'lûm idinüp dahı yazup bildürüp ve sâ'ir ol cevânibün vâkıf olduğun ahbârı dahı i'lâm idüp ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğun bile yazup bildüresin.

501

Diyarbakir beylerbeyine: Gönderilen mühürlü hükmün Haleb defterdarına ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Ali Çavuş ile Mâliyye tarafından virilen hükümleriyle bile gönderildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Haleb defterdârına îsâl için sana mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup vâsıl oldukda yarar çavuşun ile gönderüp ulaşturup cevâbı ne ise aldurup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve müşârün-ileyhden ulak hükmün alup Südde-i sa'âdet'üme gelmek için bârgîr viresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğun ve ne zamânda irsâl eyledüğün yazup bildüresin.

502

Rum beylerbeyine: Gönderilen mühürlü hükmün Erzurum beylerbeyine ulaştırılmasına dair.

Yazıldı.

Mâliyye tarafından virilen hükümleriyle Ali Çavuş'a virildi.

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Erzurum beglerbegisine îsâl için sana mühürlü kîse ile hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

İsâl itdükde te'hîr itmeyüp yarar çavuşun ile müşârün-ileyhe irsâl ü îsâl idüp fermân-ı şerîfümün cevâbı ne ise, sen alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde vâsıl olup ve ne zamânda irsâl itdüğün yazup bildüresin.

503

Gönderilen hükmün cevabını derhal göndermesi hakkında Amasya kadısına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Amâsiyye kâdîsına hüküm ki:

Sana hüküm-i şerîf gönderilmişdür. Varup
teslîm itdükde te'hîr itmeyüp müşârün-ileyhün

gelmesine tevakkuf eylemeyüp cevâbın yazup
mu'accelen bildüresin ve bu hüküm-i şerîfüm
sana ne gün vâsıl olup ne vechile tedârük
eyledüğün yazup bildüresin.

504

Amasya beyine: Amasya Kalesi tüm görevlilerinin külliye değiştirildiğine dair.

Yazıldı.
Muhzıra virildi.
Fî 13 Safer sene 967

Amâsiyye sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Amâsiyye kal'asının dizdârı ve
kethudâsı ve sâ'ir müstahfızları bi'l-külliyeye ref'
olunup yirlerine âhar dizdâr ve kethudâ ve hisâr-

erenleri ta'yîn ü nasb olunup berât-ı şerîf virülüp
irsâl olındılar. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, kal'a-yı mezbûre dizdârın
ve kethudâ ve sâ'ir müstahfızların ihrâc idüp
dahı kal'ayı hâliyâ varan dizdâra teslîm idüp
gereği gibi hıfz u hırâset itdüresin. Şöyle bilesin.

505

*İznik kadısına: Akçahisar yolunda kadınların öldürülmesine yardımcı olan
Subaşı Karamanlı Hasan'ın siyaset edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hayreddîn Beg'e virildi.
Fî 13 Safer sene 967
Kâdî-asker arz idüp emri üzere yazılmışdur.

İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Göl-bâzârı kâdîsı ile Südde-i
sa'âdet'üme mektûb gönderüp kazâ'-i İznik'den
Akçasar'a giderken tarîk-ı âmm üzre maktûl
olan hâtûnları katl iden harâmîlerden Kara
Mehmed ve Resûl nâm kimesneler kazâ'-i
İznik'de sübaşılık iden Karamanlı Hasan için

zıkr olunan hâtûnların Akçasar'a gitmelerinden
bize haber virüp delîl olmuşdı didüklerinde,
İznik ahâlîsinden niçe kimesneler mezkûr
Karamanlı Hasan hakkında eyü kimesne
işitmezüz; yola ve bele iner harâmî işidürüz
diyü haber virdüklerin arz eylemişsin. İmdi,
mezkûra siyâset olunmasın emr idüp **buyurdum
ki:**

Mezkûr Karamanlı Hasan'ı siyâset itdürüp
emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

506

*Erdel Kralı İstefan'a: Erdel'e firar eden Boğdanlı Jeravik adlı suçlunun
Boğdan voyvodasına teslim ettirilmesine dair.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ kıldvetü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-
Mesîhiyye Boğdan Voyvodası Aleksandra

Voyvoda Dergâh-ı mu'allâ'ma âdem gönderüp
Boğdan halkından Jeravik nâm ehl-i fesâd kâfir,
bir nefer yoldaşıyla Erdel vilâyetine gidüp bi'l-
fi'l anda oldukların arz eyledi. Eyle olsa
gerekdür ki, kadîmden yüce Âstâne'müze olan
ihlâs u ihtisâsun mücebince mezkûr Boğdan
voyvodasının âdemi vardukda, zıkr olunan

müfsidi yoldaşıyle merkøma teslîm idüp Boğdan voyvodasına irsâl idesin.

507

Erdel ve Macar kralına: Eflâk'dan kaçıp Erdel'e giden ve reâyâyâ zarar veren eşkiyânın ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Erdel ve Macar Kralı'na hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda atebe-i ulyâma mektûb gönderüp vilâyet-i Eflâk'dan ba'zı ehl-i fesâd kaçıp vilâyet-i Erdel'e duhûl idüp kendü hevâlarına tâbi' ba'zı ehl-i fesâd cem' idüp niçe def'adur ki Eflâk re'âyâsın gâret ü hasâret eyleyüp bu def'a dahı ba'zı ehl-i şenâ'at cem' olup vilâyet-i Eflâk'a küllî zarar u ziyan itdüklerin bildürdi. İmdi, vilâyet-i Eflâk ve Boğdan benüm şemşîr-i zafer-rehberüm ile feth u teshîr olmuş memleket ü vilâyetümdür. Ve re'âyâ vü berâyâsı dahı harâc-güzârlarumdur. Dâ'imâ vilâyet-i mezbûrenün ehl-i fesâdı varup sizün vilâyetinüze sığınup gelüp eger Eflâk ve eger Boğdan'da fesâddan hâlf olmayup niçe def'a bu husûs için size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp anun gibi ehl-i fesâdı memlekete komayup ve dâhil

olanları ele getirüp haklarından gelesiz diyü fermân-ı şerîfüm olmuş idi. Sen dahı yarar kulumsun. Gerekdür ki dergâh-ı gerdûn-iktidârımuza olan mahz-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınız muktezâsınca bu bâbda dâ'imâ bi'z-zât mukayed olup eger Eflâk'dan ve eger Boğdan'dan anun gibi firâr idüp ol cânibe varan ehl-i fesâdı her kande[y]se ve her kimse tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp dahı haklarından gelüp başların Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki bir dahı zıkr olınan vilâyetlerün ehl-i fesâdı anda varup fitne vü fesâda mübâşeret itmeğe iktidârları olmaya ve bi'l-cümle bu def'a vilâyet-i Eflâk'dan varup fesâda mübâşir olanları her ne tarîkla olursa ele getirüp haklarından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Bir dahı kimesne varup anda şakâvet idüp tekrâr şekvâ itdürmelü itmeyesin ve zıkr olınan ehl-i fesâddan ne mikdâr ele getirilüp ne vechile haklarından gelindüğin yazup bildüresin.

508

Akdeniz yalılarında ve Aydın sancağında olan kadılara: Deryada fesat çıkaran levent taifesinden karaya çıkıp kaçanların yakalanarak kapudana teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren Arslan nâm kimesneye virildi.
Fî 16 Safer sene 967

Akdeniz yalılarında [ve] Aydın sancağında olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Çeşme kâdîsı Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp, hâliyâ ol cevânibde deryâ muhâfazasında olan Hâce-zâde Mehmed, Ayasuluğ'a tâbi' Kesri (,,—İ) nâm mevzı'da Ahmed ve Kara Ali ve Kara Hasan ve Murâd nâm re'îslerle levendlik idüp fesâd üze iken irişüp top ve tüfeng ile zevâle değin ceng idüp ba'dehû karaya dökilüp dört aded firkatelerin

alup Müslimânlar âsûde-hâl oldılar diyü arz idüp anun gibi levend tâ'ifesi karaya dökildükde ele gelmek bâbında mu'âvenet olunmaduğın müşârün-ileyh Mehmed'ün âdemi arz itmeğın buyurdum ki:

Bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi deryâda levend tâ'ifesi fesâd idüp müşârün-ileyh ve eger gayrı kapudanlarum ele getürmek istediklerinde karaya dökilüp firâr itdüklerinde firâr iden ehl-i fesâd eger il-eri iledür ve eger her ne tarîkla olursa sa'y ü ikdâm eyleyüp ele getirüp kapudana teslîm eylesesiz. Şöyle ki, bir dahı levend tâ'ifesi birinüzün taht-ı kazâsında karaya dökilüp ele getirüp teslîm

idüp himâyet itmeyesiz, sonra anlara olacak size olmak mukarrer bilüp onat basîret üzre olup taht-ı kazânuzda bu husûsı gereği gibi tenbîh eyleyesiz ki karaya çıkan ehl-i fesâdı mecâl

virmeüyüp ele getüreler. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olunmaktan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer idesiz.

509

Budin beylerbeyine: Sigetvar Kalesi Beyi Hırvat Marko'nun Mohaç sancağından bazı kimseleri esir ettiğine; ahde muhalif hareket olunmamasına ve eşkiyanın tenkil edilmesine dair.

Yazıldı.

Budun beglerbegisinin âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Mohaç begi mektûb gönderüp Peç Kralı ile olan ahde muhâlif bir vaz' olmayup hıfz u hırâset üzre olup, lâkin Sigetvar kal'ası'nun begi olan Hırvat Marko, Mohaç sancağında âyende vü revendeden ve sipâhiden niçe Müslimânları giriftâr idüp kal'a-i mezbûreden saklanup ahde muhâlif vaz' idüp Memâlik-i mahrûse'de haydud yürimeüyüp Müslimânları giriftâr eylememek için mektûblar gönderilüp ve esir olan Müslimânlar taleb olındukda inkâr idüp bizüm haberimiz yokdur, şenâ'at idenler Zringi ve Nadaj Tomas'un haydudlarıdır diyü cevâb virmeğin, Memâlik-i mahrûse'den Mohaç sancağında Semartde nâhiyesinde sipâhî ve sâ'ir

zu'amâ köyleri rencide iden Sigetvar haydudlarından yaraklariyle ve tufengleriyle yigirmi beş nefer haydud tutulup onbeş nefer haydud salıvirilüp ve on nefer haydud alâmet için hıfz olındukda vireyi bozarlar diyü hilâfen Kral'a i'lâm itmekden hâlî olmayup hîle vü hud'a itdüklerin bildürmişsin. İmdi, mâdâmki anlar hayduk harâmîleri zabt idüp memleket ü vilâyete anlardan zarar irişmeye, berü cânibden dahı ahde mugâyir iş itdürmeyesin. Ammâ arz olunduğı gibi anların haydukları gelüp vilâyetde bu makøle fesâd ideler, ele getirüp dahı ehl-i fesâdı mecâl virmeüyüp eşedd-i siyâset ile mahallinde hakkından gelesin. Ammâ şöyle ki, anlardan bertîye tecâvüz olmaya, ahde mugâyir vaz'dan hazer idesin.

510

Kırşehir Bey'e Mahmud Bey'e: Sipahilere istedikleri yerden tevcih olunan timarlarına ait tezkirelerin verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arslan Kethudâ'ya virildi.
Fî 25 Safer sene 967

Kırşehri Begi olup vilâyet tahrîrinde olan Mahmûd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bin sekiz yüz dahı ziyâde sipâhiye murâd itdükleri yirlerden timarları tevcih olunup tezkireleri virilüp, bir yıl mikdârı timarların tasarruf idüp nâhiye-i Samantu'ya müte'allık ve gayrı üç yüz mikdârı sipâhî kalmış iken emr-i şerîf vârid olup min-ba'd yurdlarından virüp ve beglerbegi yanında tevcih idesin diyü fermân olınmış. **فهرست** iki ay mikdârı, beglerbegi yanında üç yüz mikdârı tezkiresin

alup ol zamâna değin timarların tasarruf iden sipâhiler tezkirelerin bozdurup tekrâr tevcih olunup aslâ defter-i atık ve cedîd ile olmayup hemân murâdları olduğı üzre tevcih olunup bu takdîrce tahrîr olunan vilâyetün zevâyidi dahı vefâ itmez diyü arz eylemişsin. İmdi, ol emr-i şerîfüm varmazdan mukaddem timarları tevcih olunup yedlerine alup mutasarrıf olan sipâhiler ol vechile te'allül [ü] nizâ' itmek câ'iz değildir.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mukaddemâ tezkirelerin alup ol mikdâr zamân timarların tasarruf iden sipâhilere ol vechile nizâ' itdürmeüyüp zikr olunan emr-i şerîfüm vardukda, henüz tezkire almayan sipâhilere emr-i sâbık üzre timar almadın tevcih itdürüp

emr-i şerîfûme mugâyir bir kimesneye inâd ü
muhâlefet itdürmeyesin; idenleri isimleriyle

yazup bildüresin.

511

*Alacahisar beyine: Semendire, İzvornik ve Alacahisar hudutlarında fesat ve
şekâvet icra eden eşkiyanın ele geçirilmesi için icap edenin yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemîsi Mehmed'e virildi.
Fî 18 Safer sene 967

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp
Semendire ve İzvornik ve Alaca-hisâr sınırları
cem' olduğu Kürnemürde (?) nâm mahalde
dâ'imâ harâmîler ekseriyâ Semendire
sancağundan ve gayrıdan anda cem' olup kazâ'-i
Alaca-hisâr'da ve kazâ'-i mezbûreye karîb
ma'denlerde alâniyen evler basup âdemler katl
idüp ve mâlların gâret idüp yine mahall-i
mezbûra kaçup zikr olunan sancaklara
dağılmalarıyla ele getirilmek müte'assir olup ve
vilâyet-i mezbûre halkı, fesâdlarından ziyâde
rencîde oldukların ve kaza'-i mezbûre ahâlîsi bi-
esrihim gelüp, Koçanya nâm cebel bundan
esbak harâmî mecma'ı iken birkaç yirinde

martolos yazılup ve üzerlerine yarar kimesne
baş ta'yîn olunmağla ol diyârın halkı harâmîden
emîn olmuşlardır. Eger mesfûr Koçanya ma'den
martolosları, mu'âf olındukları gibi mu'âf
olmak üzre kazâ'-i mezbûrede Samana'dan
altmış nefer martolos yazılup Mustafa nâm
sipâhî üzerlerine martolos-başı ta'yîn olınmasın
arz eylemişsin. İmdi, vilâyet beg nasb
olunmakdan garaz, hıfz [u] hırâset-i
memleketdür. Sancağunun hıfz u hırâseti senün
uhdenedür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan ehl-i fesâdı
eger il-eri iledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla
olursa ele getirüp haklarından gelüp, emn ü
emân-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı
ra'iyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp kimes-
neye zarar ırgürmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 17 Safer sene 967 [18.11.1559]

512

*Erzurum beylerbeyine: İnşası sona eren Malazgird Kalesi için mühimmat
gönderilmesine dair.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem yapılması
fermân olunan Malazgird kal'ası'nun binâsı

itmâma irişüp top ve tûfeng ve darbzen ve
kundak ve bârût lâzım idüğün sancağı begi
i'lâm itdüğün bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, kal'a-i mezbûre içinde beş ve on
darbzen ve kırk-elli tûfeng ve bir mikdâr bârût-ı
siyâh virüp hıfz u hırâset itdüresin.

513

*Budin beylerbeyine: Peşte Kalesi'nin ikmali için ne kadar paraya ihtiyaç varsa
bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp hâliyâ Peşte
dizdârı ve kethudâsı ve sana gelüp Dukagin-

oğlu müteveffâ Mehmed Paşa binâ itdüği kal'anun kapusına su gelüp eyyâm-ı şitâda muncemid olmağın niçe zamân nevbet-hâne ve kapu, amelden kalup ahâlî-i kal'a su almakda be-gâyet müzâyaka çeküp ve nevbetçilere duracak yir olmayup zarûret çekildüğün ve kal'a-i mezbûrenün bünyâdı itmâm olup içinden su kuyusu ve nevbet-hâne yapılmagla zikr olunan usret mündefî' olur didüklerin ve

kal'a-i mezbûrenün vech-i meşrûh üzre tekml olması, kal'aya enfa' ve az akça ile hâsıl olur diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp zikr olunan binâların itmâmı ve su kuyusu ve nevbet-hâne ne mikdâr akça ile hâsıl olur? Görüp vukû'ı üzre arz eylesin.

514

Boğdan voyvodasına: Özi Kalesi'nin tamiri için gereken malzemenin tedariki hakkında.

Yazıldı.

Za'im Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî 25 Safer sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Özi kal'ası'nun ta'mîr olunmasın emr eyleyüp ze'âmet tasarruf idenlerden fahrî'l-

emâcid Yanbolılu Mehmed *zîde mecduhû* mübâşir ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr için Boğdan vilâyetinden lâzım olan eger ağaç ve tahta ve sâ'ir kerestedür, bî-kusûr tedârük idivirüp irsâl ü îsâl eylemek bâbında Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

515

Bursa kadısına ve sübaşısına: Tutulan hırsızların derhal Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sübaşuya virildi.

Fî 18 Safer 967

Burusa kâdisına ve sübaşısına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp mahrûse-i İstanbul sübaşısı, tutduğı Kulak Husrev nâm hırsuzun Burusa'da tutulup ellerinde kürkler bulunup habs olunan Acem Hüseyin ve

Dervîş nâm şerîkleri Südde-i sa'âdet'üme gönderile diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ gönderilmediğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Bu def'a hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr eylemeyüp mezkûrun, mezbûrân şerîklerin ellerinde bulunan kürkleri ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin. Gönderilmemeğe bâ'is varsa yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 18 Saferü'l-muzaffer sene 967 [19.11.1559]

516

Budin beylerbeyine: Taaddi ve şekâvetten hâli kalmadıklarını bildirdiğı haydutların ve eşkiânın ele geçirilerek en şiddetli siyaset ile haklarından gelinmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Hüseyin'e virildi.

Fî 21 Safer sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderilip bu vilâyetün ahvâlinden tefahhus buyrulursa, asâkir-i İslâm, intizâm üzre olup ve Memâlik-i mahrûse dahı refâhiyyet üzredür, ammâ küffârün haydukları ve harâmîleri memleket içinde yollar kesüp âdem almakdan, mâl gâret itmekden hâlî olmayup vire bozılmak icâb ider vaz'lar olmağla Kral'a mektûb gönderilip hayduklar âdemler alup bahâya kesdirmek nedendür diyü i'lâm olındukda bu vaz'a râzı değılüz diyü haberler gönderüp ve beglerine vireye muhâlif vaz' itmen diyü zâhiren tenbîh eyledüğün câsûslarımız haber virüp lâkin harâmîleri gezüp zarar u ziyân itdükleri ma'lûmudur. Cümle işleri hiledür ve İspanya Kralı mürd olmağile, Peç Kralı, İspanya Krallığı'na geçüp oğlın Peç Kralı itmek istedikde, âyîn-i bâtulaları üzre Korof Nikola-oğlı Karofek (?) nâm mel'ûnun aslı Nemçe olup, lâkin Macar arasında olmağla cümle

hıdmetkârları Macar olup, Macar'a nisbet idüp Peç Krallığı'n bana virüp takviyet idecek olun, varup İstolni-Belgrad'ı alayım diyü da'vâ itmeğın, aralarında ihtilâf vardır. Ol sebebden serhadde karîb olan kal'alar mazbût olmayup harâmîler gezer diyü câsûslarımız haber virürler diyü bildürmişsin. İmdi, mâdâmki anlar tarafından hayduk harâmîleri zabt olunup memleket [ü] vilâyete zarar u gezend olmaya, berü cânibden dahı anlar vilâyetine dahl ü tecâvüz ca'iz değıldür. **Buyurdum ki:**

Emrüm üzre anlar kendü hâllerinde olduklarında ahde mugâyir berü cânibden kimesneye iş itdirmeyesin. Ammâ şöyle ki haydukları zabt olmaya, zuhûr idenlerin her ne tarîkla olursa ele getirüp eşedd-i siyâset ile haklarından gelüp gaflet ile anlardan vilâyet ü re'âyâyâ zarar irişdirmeyüp hıfz u hırâset bâbında dakΩka fevt itmeyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı şahihayı i'lâmdan hâlî olmayasın. A'dâdan gaflet câ'iz değıldür. Basîret üzre olasın.

517

Ağrıboz beyine ve İstefe kadısına: Emre muhalif olarak deryada küffara mahsul verilmemesine dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 18 Safer sene 967

Ağrıboz begine ve İstefe kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem size defe'âtle ahkâm-ı şerîfüm gönderilip deryâyâ ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virilmeye diyü emrüm olup hâliyâ dahı ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup tereke virilmek memnû' iken şimdiki hâlde Ağrıboz mukâbelesinde İstefe kazâsına küffâr-ı hâksârdan ba'zı gemi gelüp İstefe müddi ile yigirmi bin müdden ziyâde tereke alup bi'l-fi'l karyeden karyeye gezüp tereke cem' itdükleri istimâ' olunup vukû'ı ve adem-i vukû'ı ma'lûm olması mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsun aslı nedür? Fi'l-vâkı' emr-i şerîfûme mugâyir deryâyâ ve küffâr-ı hâksâra zıkr olınan kâdılıkdan tereke virilür mi?

Virildüğü takdîrce gelüp tereke alanlar kimlerdür? Elllerinde emr-i şerîfleri var mıdır? Kimün ma'rifeti ile alurlar? Şimdiye değın ne mikdâr tereke alup gemilerine tahmîl itmişlerdür? Emr-i şerîfe muhâlif gelüp taht-ı kazânuzdan tereke alanları siz niçün men' idüp arz eylemeyesiz? Almamanuza sebep nedür? Bâ'is-i azl olmuşsızdur. Te'hîr itmeyüp bu husûsı tettebbu' u tefahhus idüp, görüp dahı gelüp tereke alanları her kimün olursa girift eyleyüp re'îslerin habs idüp ne mikdâr tereke aldıkların ve gemiler kimün idüğın ve kimün ma'rifeti ile olduğın yazup bildüresiz. Min-ba'd emr-i şerîfümle İstanbul zahîresiyyün varan gemilerden gayrı bir ferde deryâyâ ve küffâr-ı hâksâra tereke virdirmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakΩka fevt itmeyesiz ve zahîre içün varan gemilere ne mikdâr tereke virilürse ellerinde olan hükm-i şerîfümü alup, virilen terekenün mikdârı ile karadan Südde-i

sa'âdet'üme gönderesin ki ana göre taleb olına.
Şöyle ki, bu husûs vâkı' olup dahı siz arz

itmeyüp ketm eylesesiz, sonra neticesi size â'id
olur; ana göre mukayyed olasız.

518

*Mora sancağı beyine: Mesine'de hazırlanan İspanyol ve Fransa donanmasının
tecavüz ihtimaline karşı hazır bulunulması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Ferhâd'a virildi.
Fî 21 Safer sene 967

Mora sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp İspanya-i lâ'in ile
France'nün mâ-beynlerinde musâlaha olup
yetmiş kıt'a kadirge ve elli kıt'a barçaları bi'l-
fi'l Misina nâm kal'alarında hâzır olup ve
Trablus A'râbı dahı küffâr-ı hâksâr ile
meşveretde bile olup Trablus'a düşmeleri
mukarrerdür diyü Trablus-ı Magrib Beglerbegisi

olan Turgud dâme ikbâlühû sana i'lâm
eyledüğün bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı cem'iyetün
dağıtmayup dâ'imâ hâzır u müheyyâ olup ol
cevânibün ahvâl ü etvârın ve küffâr-ı hâksârın
fıkr-i fâsîd ve hayâl-i kâsîdlerin dâ'imâ tetebbu'
u tecessüs idüp ma'lûmun olan ahbârı i'lâmdan
hâlî olmayup gaffet ile küffâr-ı hâksârdan
yalılara ve sâ'ir ol cevânibe zarar u gezend
irişdirmekden ihtiyât eylesesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Safer sene 967 [22.11.1559]

519

*Çorlu kadısına: Sipahi oğlanları zümresinden bazı kimselerin İstanbul'a
gönderilmesi hakkında.*

Çorlu kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûrede sâkin olan
sipâhî-oğlanlarım zümresinden Yeniçeri-oğlu
Mehmed ve Ali ve İskender ve Karıştıran'da
sâkin olan dîger Ali nâm kimesnelerün Südde-i

sa'âdet'ümde huzûrları lâzım olmağın irsâl
olunup buyurdum [ki]:

Vardukda, te'hîr eylemeyüp mezbûrları
müşârtın-ileyhe koşup Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin.

520

*Vulçitrın ve Akıncı Beyi Süleyman Bey'e: Özi Kalesi'nin tamiri sırasında
düşmanın tecavüzüne karşı dikkat olunması hakkında.*

Yazıldı.
Za'im Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî 25 Safer sene 967

**Vulçitrın ve Akıncı Begi olan Süleymân
Beg'e hüküm ki:**

Hâliyâ Özi kal'ası'nun ta'mîr olunmasın emr
idüp ol bâbda levâzım u mühimmâtı tedârük

idüp şürû' itmek için zu'amâdan olup Nâzır-ı
Emvâl olan Mehmed zîde kadruhû ta'yîn olunup
buyurdum ki:

Sen dahı cümle akıncı tâ'ifesini gereği gibi
tenbîh ü te'kîd eylesesin ki cümlesi yat [ü]
yarağ ve kânûnları üzre hâzır u müheyyâ olup ol
cânibe nâzır olasın. Anun gibi kal'a-i mezbûre
binâsına şürû' oldukda, bir cânibden küffârdan

hareket olup hıfzı lâzım gelürse aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp mu'accelen irişüp hıdmetde bulınasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; gaflet üzre bulunmayup Mihallu'ya tâbî' olan eger toycalarındur ve eger akıncıların cümle ihzâr idüp ol cânibe göz ve kulak tutasın. Lâzım geldükde bilâ-tevakkuf

irişüp gaflet ile binâ üzre olanlara a'dâdan zarar irişdirmekden hazer idesin ve akıncılara tenbîh için irsâl itdüğün âdemlerin akıncı tâ'ifesinden bu bahâne ile ahz ü celb etmekden ictinâb idesin; sonra ki istimâ' olına, netîcesi sana â'id olmak mukarrerdür.

521

Za'im Toyca'ya: Özi Kalesi'nin tamirinde mübaşir ile beraber çalışmasına dair.

Yazıldı.

Za'im Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî 25 Safer sene 967

Za'im-i evvel Toyca'ya hüküm ki:

Hâliyâ Özi kal'ası'nun ta'mîr olunmasın emr idüp ol bâbda zu'amâdan Nâzır-ı Emvâl Mehmed, mübaşir ta'yîn olunup senün dahı

müşârün-ileyh ile kal'a binâsında bile olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı müşârün-ileyh ile bile olup eger levâzım u mühimmâtın tadârük itmekdedür ve eger binâya mübâşeret oldukda mu'âvenet ü müzâheret itmekdür, gereği gibi ikdâm ü ihtimâm itmekde dakΩka fevt itmeyesin.

522

Akkirman Beyi Mustafa Bey'e: Özi Kalesi'nin tamiri için lâzım olan mühimmatın tedariki ve saire hususunda yardımda bulunulması hakkında.

Yazıldı.

Za'im Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî 25 Safer sene 967

Akkirman Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Özi kal'ası'nun ta'mîr olunmasın emr idüp ol bâbda Nâzır-ı Emvâl olan Za'im Mehmed mübaşir ta'yîn olunup levâzım u mühimmâtın ihzâr için irsâl olunup ve ağaç ve sâ'ir ba'zı ol cânibden gelecek kereste için Boğdan voyvodasına dahı hükm-i şerîf gönderilüp senün dahı ol bâbda gereği gibi mu'âvenet itmen emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup levâzım u mühimmâtı tedârüki bâbında eger hisâr-eri lâzımsa hisâr-erenlerinden ve sipâhîlerden kifâyet mikdârı âdem virüp kerestesin ihzâr etmek bâbında her ne vechile lâzım gelürse mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp anun gibi binâya mübâşeret oldukda yat ü yarağla ve sancağının sipâhları hazır u müheyyâ olup eger bi'z-zât üzerine varmak lâzımsa varup ve illâ göz ve kulak olmağla mıdur, her ne yüzden münâsibse mahall iktizâ itdüğü üzre hüsn-i tedârük üzre olup gaflet ile binâ üzerinde olanlara küffâr-ı hâksârdan zarar u gezend irişdirmekden ziyâde hazer eylesin.

523

Erzurum beylerbeyisine: Erzurum beylerbeyiliğine bağlı zeâmet ve timar sahipleri ve diğer kul taifesinin defterinin tanzimi ve gönderilmesine dair.

Yazıldı.

İbrâhîm Çavuş'a virildi.

Fî 23 Safer sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp beglerbegilüğüne müte'allık olan zu'amâ ve erbâb-ı timarun ve sâ'ir kul tâ'ifesi'nün yoklamasın murâd itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Erzurum'da ve Oltu'da ve sâ'irde olan kul tâ'ifesi'nün bi'z-zât yoklayup ne mikdâr mevcûd ise defter eyleyüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, kul

tâ'ifesi dâ'imâ yat ü yarakları ile senün yanında hâzır olup lâzım oldukda mevcûd bulınalar. Andan gayrı beglerbegilüğüne müte'allık olan zu'amâ ve erbâb-ı timara dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki her biri kânûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb [u] kıtâlleri ile dâ'imâ hâzır [u] müheyyâ olalar. Anun gibi hıdmet vâkı' oldukda tevakkuf lâzım gelmeyüp cem'an müretteb ü mükemmel bulınalar. Bu bâbda beglere dahı gereği gibi tenbîh idesin.

524 *Dulkadirli beylerbeyine: Tahrir esnasında timarlarının tevcih edilmemesinden şikâyet eden sipahilerin tezkirelerinin verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Yazılıp, nişânlanup içerüye gönderilmeğün Arslan Kethudâ'ya virildi.

Fi 25 Safer sene 967

Dulkâdirlü beglerbegisine hüküm ki:

Bundan [akdem] ba'zı Dulkâdirlü sipâhîleri Südde-i sa'âdet'üme gelüp vilâyet tahrîr olup tevzî' oldukda, yurdumuz olan timarlarımızı vilâyet kâtibi bize tevcih itmedi diyü arz-ı hâl itdüklerinde, bunları tevcih olunmak için bundan esbâk sana hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer[dür]; ammâ ol emr-i celîlü'l-kadrüm sâdır olmazdan mukaddem timarları tevcih olup tezkirelerin alan sipâhîler dahı tezkirelerin bozdurup tekrâr tezkire taleb itdükleri istimâ' olındı. İmdi,

fermân-ı hümâyûnum sudûrından mukaddem tezkire olan sipâhîlerin tezkireleri bozulmağa emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Sâbıkâ vârid olan emrümünden mukaddem tezkire alanlara ol vechile ta'allül ü nizâ' itdirmeyüp tezkire itmeyüp bâkΩ kalanlarına emr-i sâbık üzre timarların tevcih idüp tezkirelerin viresin.

524/ a-

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Kırşehri begine yazıldı.

525 *İstanbul kadısına: İstanbul'da Hristiyanlarda ve Yahudilerde kul ve cariyyeden ne kadar esir varsa defterinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

İstanbul kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Yahûdî ve sâ'ir keferede ve Nasârâda kuldân ve câriyyeden ba'zı esîr olduğı istimâ' olup teftîş olup ne mikdâr bulunursa defter olup arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

İstanbul Sübaşısı Mehmed vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; mahrûse-i mezbûrede olan eger Yahûdî ve sâ'ir

Nasârâda kuldân ve câriyyeden ne mikdâr esîr bulunursa her kimün ise ve ne zamânda alınmışsa mufassal defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme arz idesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup kimesneye himâyet eylemeyüp, ketm olunmaktan ve mübâşir olanlar kimesneden ahz ü celb itmekden ziyâde hazer idüp sonra beyân olunacak özr makbûl olmaz ve şehre dahı alâniyen kimesneye hamr getirilmesün. Bu husûsda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfûme mugâyir ve Yahûdî ve kefereden her kimde esîr bulunursa aynı ile

defter idüp, mühürleyüp gönderesin ve kimden alınmışsa ve ne mahallede sâkinse mufassal u

meşrûh yazup arz idesin.

526

Ağrıboz kadısına: Ağrıboz'un İstefe kazasından küffara mahsul verilip verilmediğinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kādîya virildi.

Fî 15^{xix} Safer sene 967

Ağrıboz kâdisına hüküm ki:

Bundam akdem yalılarda vâkı' olan kâdîlara ahkâm-ı şerife gönderilüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virilmeye diyü emrüm olup hâliyâ dahı ol emr-i şerîfüm mukarrer olup tereke virilmek memnû' iken şimdiki hâlde Ağrıboz mukâbelesinde İstefe kazasına küffâr-ı hâksârdan ba'zı gemi gelüp İstefe müddi ile yigirmi bin müdden ziyâde tereke alup bi'l-fi'l karyeden karyeye gezüp tereke cem' itdükleri istimâ' olunup vukø'ı ve adem-i vukø'ı ma'lûm olması mühimmâtıdan olmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, bu husûsın aslı nedür? Fi'l-vâkı' emr-i şerîfümle mugâyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra zıkr olunan kâdîlıktan tereke virilür mi? Virildüğü takdîrce gelüp tereke alanlar kimlerdür? Elllerinde emr-i şerîfleri var

mıdır? Kimün ma'rifeti ile alurlar? Şimdiye değin ne mikdâr tereke alup gemilerine tahmîl itmişlerdür? Emr-i şerîfe muhâlif gelüp tereke alınmış mıdır? Alındığı takdîrde niçün men' olmaya? Memnû' olmayanlar niçün arz olınmaya? Bâ'is nedür? Bu husûsı tettebbu' u tefahhus idüp, görüp dahı gelüp tereke alanları her kimün olursa girift eyleyüp re'îslerin habs idüp ne mikdâr tereke aldıkların ve gemiler kimün idüğün ve kimün ma'rifeti ile olduğın yazup bildüresin. Min-ba'd emr-i şerîfümle İstanbul zahîresiyçün varan gemilerden gayrı bir ferde deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virdürmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakΩka fevt itmeyesin ve zahîre içün varan gemilere ne mikdâr tereke virilür ise ellerinde olan hükm-i şerîfümü alup virilen terekenün mikdârın defter idüp kurudan Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki ana göre taleb olına. Şöyle ki, bu husûs vâkı' olup dahı arz itmeyüp ketm idesin, sonra netîcesi sana â'id olur.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 22 Safer sene 967 [23.11.1559]

527

Özi Kalesi'nin tamirine ve memleketi korumaya dikkat edilmesi hakkında hüküm.

Za'îm Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî 26 Safer sene 967

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Poşank (?) nâm Çerkes Begi, bundan akdem Cane nâm Çerkes ile ittifâk idüp Taban ovası'nda olan Müslimânlığın rızkın gâret eyleyüp ve Kefe Begi olan Şücâ' Beg'ün üzerine gelüp ceng idüp niçe kimesne katl olup mezkûr kendüye tâbi' olan re'âyâsiyle Çerkes vilâyetine gidüp

ba'dehû istimâlet ile edâya geldükde giri hıyânet idüp Çerkes gitmesi mukarrer olıcak, kendüsini ve re'âyasını sürüp getirüp mezkûr habs eyleyüp Vakkas Polad Sultân ve Cantemir Sultân dahı hıyânet idüp Moskov'a gitmeleri muhakkak olmağın mezkûrları dahı tutup habs eyleyüp ve Moskov'a giden Banik Sultân ve Tohtamış Sultân ve Yâdigâr Sultân, Moskov ile ittifâk idüp memâlik-i İslâma zarar itmeleri mukarrer olup ve Cantemir Sultân'un iki küçük karındaşların ba'zı müfsidler berüye getürmüşlerdür. Bu bâbda fermân-ı şerîf ne vechile

sâdır olurise mücebi ile amel olına diyü bildürmişsin. Eyle olsa gerekdür ki, bu husûslarda nizâm-ı umûr-ı memleket ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'yyete lâıyk u evlâ ve sezâvâr u ahrâ olan ne ise anunla amel eyleyüp memleket [ü] vilâyetün âbâdân ve re'âyâ vü berâyânun istirahat ü itmi'nân olmaları husûsında şol ki, lâzime-i tedbîr-i umûr-ı mühimmedür, zuhûra getüresin ve bundan akdem vilâyetinüze tâbi' İslâm Kirmân kal'ası ma'mûr iken Özi suyu'ndan küffâr-ı hâksâr gelüp Memâlik-i mahrûse'ye duhûl idüp zarar u ziyân itmez idi. Hâliyâ her senede gelüp

tecâvüzden hâlî olmaduğı ecilden Memâlik-i mahrûse'mde olan Özi kal'ası ta'mîr olmasın emr idüp, lâzım olan mühimmâtı görilmek için âdem irsâl olunmuşdur. Siz dahı kadîmden Südde-i sa'âdet-me'âbuma olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mücebince kal'a-i mezbûreyi üslûb-ı sâbık üzre gereğı gibi ta'mîr ü termîm itdürüp kifâyet mikdârı âdem ve yarak ve gemi koyup dahı ol mahalden küffâr gelüp zarar idecek boğazı onat vechile hıfz u hırâset itdüresiz ki, küffâr-ı bed-girdâr gelüp gemi ile geçüp Memâlik-i mahrûse'me zarar u gezend irişdürmek ihtimâli olmaya.

528

Erzurum beylerbeyine: Beylerbeyliğe bağlı olan kul taifesinin yoklanıp defterinin gönderilmesine dair.

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Beglerbegiliğüne müte'allık olan kul tâ'ifesi yoklanıp mevcûd olanı ve gayrı mevcûdı olup nâbedîd olanlar ve mürdeleri her biri müstakıl defter olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup Erzurum ve Oltı ve sâ'ir beglerbegiliğüne müte'allık olan kul tâ'ifesin yoklayup bi'l-fi'l mevcûd olanları ve gayrı mevcûd olanların dahı bulunmayanları başka ve nâbedîd olanları müstakıl ve mürdeleri dahı müstakıl ve amel-mânde olup hıdmete kâdir olmayanları dahı müstakıl defter eyleyüp

mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ hîn-i yoklamada tamâm hakk üzre olup hâzır olmayanları himâyet eylemekden hazer eylesin ve yokladukda her birine berât olup kul tâ'ifesinden midür, yohsa kul-oğlı mıdur; sipâhî-zâde midür, ra'yyet-oğlı mıdur? Her birinüz keyfiyyet-i ahvâlin bile yazup mu'accelen defterin gönderesin.

528/ a-

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

529

Rumeli beylerbeyine: Muzafferiyet münasebetiyle ümera ve askerlere verilen terakkiler hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 22 Safer sene 967

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vâkı' olan sefer-i zafer-eserde senünle olan ümerâ ve sâ'ir asâkir-i nusret-

me'âsir kullarum hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhânem zuhûra getürüp ümerâ kullaruma otuzar bin ve sâ'ir asâkir-i zafer-kârîne binde yüz akça terakkî inâyet idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anlar bâbında zuhûr iden inâyetüm kullaruma bildiresin ki, ümerâ ve sâ'ir erbâb-ı timardan senünle ta'yîn olup edâ'-i

hıdmet idenlerin defteri geldükde mevcûd olanlar emrüm üzre terakkîlerin alalar.

[Yev]mü'l-hamîs fî 22 Safer sene 967 [23.11.1559]

530

Vidin sancağı Beyi Muzaffer Bey'e: Sancağın tahrir defteri geldiğine ve sipahilerin berat almak için İstanbul'a gelmelerinin, livanın serhadde yakın olmasından dolayı uygun olmayacağına dair.

Yazıldı.
Mü'ezzin Mustafa Beg'e virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr.

Vidin Sancağı Begi Muzaffer Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûr müceddeden tahrîr olup muhâsebesi Südde-i sa'âdet'üme arz olunup tevzi' emr olmuşdur. Eyle olsa livâ'-i mezbûr serhadde karîb olup hıfzı lâzım olmağın sipâhîler cümle gelmek münâsib görilmeyüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerine tenbîh ü te'kîd eylesin ki, kânûn üzre beglerbegiden yafta alup dahı her nâhiye

sipâhîlerinün defter-i cedîdden tezkirelerin alup berâtların ihrâc için kifâyet mikdârı sipâhî ta'yîn idüp dahı Südde-i sa'âdet'üme gönderesin; gelüp berâtların ihrâc ideler.

530/a-

Yaftaların viresin diyü.

Bir sûreti dahı Tımışvar beglerbegisine yazılıp Müe'zzin Mustafa'ya virildi.

531

Haleb defterdarına: Erzurum'daki kul taifesinin ulûfelerine ait iki senelik defterin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Ca'fer Çavuş'a virildi.
Fî 23 Safer sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Erzurum'da vâkı' olan kul tâ'ifesinin ulûfelerin saldukların iki senenün defterlerin Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bâyezîd Çavuş vilâyet-i Erzurum'un kullarının ulûfeleri salınmak için irsâl itdükleri defterlerinden bir sene senün zamânından ve bir sene senden mukeddem olan Murâd dâme izzuhû zamânından iki senenün defterin aynı ile hazînedden ihrâc eyleyüp, mühürleyüp mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

532

Lala'ya: Aksaray sancağında timardan mâ'zul Mehmed ile timarı alınan Hüseyin hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed'e virildi.

Fî 23 Safer sene 967

Lala'ya hüküm ki:

Dârende-i hükm-i şerîf Mehmed nâm kimesne gelüp bundan akdem Aksaray sancağında beş bin altı yüz doksan beş akça timardan ma'zûl olup yine livâ'-i mezkûrda Hüseyin nâm kimesnenün beş bin iki yüz akça timarı Konya muhârebesinde bulunmadı ve bu def'a vâkı' olan cem'iyete gelmedi diyü beglerbegi buna tevcîh idüp tezkire virüp ba'dehû mezkûr Hüseyin, Sultân Bâyezîd yanında oğlın getürmeğe gitedükde anda tutulup habs olup haylî zamân mahbûs kalup sonra Konya muhârebesinde fırsat bulup gelüp oğlın dahı getürüp muhârebe-i mezkûreden mukaddem ve sonra olan yoklamalarda mevcûddur diyü timarın ibtidâ'-i târîhden mukarrer idüp eline mukarrer-nâme virdüğün ve: *"Mezkûr Hüseyin, oğlın getürmeğe varmadı, ol tarafa kaçup gitmişdi; sonra ol cânib münhezim olmağla girü bu tarafa gelmişdür"* diyü arz idüp ve müşârün-ileyh beglerbegi dahı mektûb

gönderüp mezkûr Hüseyin için: *"Oğlın getürmeğe varduğı sahîhdür; Karaman'un kadîmî ocak-eridür, timarı mukarrer kılın"* diyü arz itmeğün arzınun ve mezkûr Mehmed'e virdüğü tezkirenün aynı ile sûretleri ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sûret-i arza ve tezkireye nazar idüp içinde mastûr olan ahvâli tamâm ma'lûm idinüp dahı göresin; müşârün-ileyhün arz itdüğü gibi midür, yohsa mezkûr Hüseyin, mezbûr Mehmed arz itdüğü üzre sahîh ol cânibe gidüp sonra inhizâm vâkı' olmağla mı berü cânibe gelmişdür, nicedür? Ve bi'l-cümle hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp mukeddemâ virdüğü tezkire mi sahîhdür, yohsa girü mezkûra mukarrer itmek için virdüğü arz mı sahîhdür, nicedür? Mufasssal yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

533

Anadolu beylerbeyine: Timarları alındığından şikâyet eden sipahiler hakkında tahkikat icrasına dair.

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Dervîş'e virildi.

Fî selh-i Safer sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Anadolu sipâhîlerinden ba'zı sipâhîler Südde-i sa'âdet'üme gelüp bu def'a vâkı' olan seferde edâ'-i hıdmet itmîşler iken: *"Timarlarımız bilâ-sebeb alınup âhara virildi"* diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu def'a vâkı' olan seferde ne mikdâr sipâhînün timarı alınmışdür ve her birinün timarı alınmağa sebep ü bâ'is nedür? Mufasssal isimleri ve timarları ve sebep-i azilleri

ile yazup defter idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Sefer vâkı' olup hıdmetde bulunmayan sipâhîlerin isimleri defter olunup defterleriyle Südde-i sa'âdet'üme arz olunup timarları virilmek emr oldukda timarları alınmak emr olunanların timarları ve emr ile âhara virilmeye. Mâ-beyne zabt olınmak kâ'ide-i mukarrere iken bunların timarları hıdmetde bulunmadıkları ecilden virilmişse arz olunmadın virilmeğe bâ'is nedür? Ve timarlarınun mâ-beyne zabt olınacak timar mahsûlleri ahvâli dahı ne vechile tedârük olmuşdır? Yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki, ana göre cevâbları virile.

[Yev]mü'l-ahad fî 26 Safer sene 967 [27.11.1559]

534

Eflâk voyvodasına: Erdel'e gidecek olan Mehmed Çavuş'un selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Arslan-oğlu Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* bir husûs için vilâyet-i Erdel'e gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, müşârün-ileyhi emîn ü sâlim vilâyet-i mezbûreye ulaşıdurasın.

535

Bazı müfsidler yakalanmasına kadar Mirahur Ali Ağa'nın bir ay Eflâk'da kalması hakkında kendisine hitaben yazılan hüküm.

Yazıldı.

Eflâk voyvodasının âdemîsi Yunak (?) nâm zimmîye virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Mîr-i ahur Ali Aga'ya hüküm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem hüküm-i şerîfüm gönderilüp Südde-i sa'âdet'üme gelmek emr olmuşdı. Hâliyâ ba'zı müfsidler

halâs olup kandeliği ma'lûm olmağın memleket dahı yirleşmedi. Eyle olsa zikr olınan ehl-i fesâd ele gelince anda olman lâzımdur. Şöyle ki, berü cânibe müteveccih olmuş isen dahı girü dönüp anda varman mühimdür diyü arz itmeğın senün gurre-i Rebî'u'l-âhir'e değın anda olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl bûldukda, emrüm üzre bir ay mikdârı dahı anda olasin.

536

Kefe beyine, Menkub ve Sudak kadılarına: Özi suyu üzerindeki İslâm Kırman Kalesi'nin tamiri için han hazretlerine kereste hususunda yardımda bulunulmasına dair.

Yazıldı.

Zâ'im Mehmed Çelebî'ye virildi.

Fî 26 Safer sene 967

Kefe sancağı begine ve Menkûb ve Sudak kādîlarına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây Hân *dâmet-me'alîhi* Özi suyu üzerinde olan İslâm Kirmân kal'asını ta'mîr eylemek murâd idünüp lâzım olan kerestesi bâbında mu'âvenet

içün hüküm-i şerîfüm virilmesın recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûrenün ta'mîrine lâzım olan keresteyi akçalarıyle bulınan yirlerden almalu olduklarında mu'âvenet ü müzâheret eyleyesiz. Ammâ bu bahâne ile kimesneye hilâf-ı Şer' te'addî olmakdan hazer idesiz.

537

Haleb defterdarına: Trablus sancağının Aydın Beyi Mehmed'e tevcih olunduğuna ve kalan akçenin ifrazın mîrî için zabt edilmesine dair.

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi.

Fî 26 Safer sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Trablus sancağı, hâliyâ Aydın Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Mehmed *dâme izzuhû*['ya] dört kerre yüz bin akça ile

virilüp sâbıkâ olan dört yüz elli bin [akça] ile berât itmişdür. Elli bin ifrâzı kalmışdur.

Buyurdum ki:

Livâ'-i mezbûrun zıkr olunan ifrâzın mîrî için zabt itdüresin.

538

Manyas kadısına: Sahte hükümden dolayı hapsi lâzım gelen ve zinciri kurarak kaçan Mustafa'nın derhal tutulup gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Manyas kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem sana tezvîr hüküm ve nakl îrâd idüp Ca'fer Sübaşı habsine teslîm olup kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderilmek fermân olunan Mustafa nâm kimesne mezbûr sübaşıdan taleb olındukda,

zencîri bozup kaçdı didüğün arz itmişsin.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Mustafa'yı mezkûr Ca'fer Sübaşı'ya her kande ise buldurup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve eger bulmakda ta'allül ü inâd iderse kendüsini gönderesin.

539

Rumeli ve Anadolu kadılarına: Adam öldüren Kabil'in, gönderilen sipahî Süleyman'a teslimi hakkında.

Yazıldı.

Rodos begi âdemi Süleymân'a virildi.

Fî 27 Safer sene 967

Rûm-ili ve Anadolu kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos'da sâkin olan Kâbil nâm kimesne âdem katl idüp Şer'ile tefîş olınmak için Rodos Begi Ahmed *dâme izzuhû*'nun âdemi

Süleymân nâm sipâhî ile irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Mezkûr Süleymân anun gibi taht-ı hükûmetinizde mezbûr Kâbil'e râst gelürse, mezbûr Süleymân'a teslîm idesiz ki varup mahall-i hâdisede Şer'ile tefîş olup görüle.

540

Nâzır olan Amasya kadısına: Erzurum Beylerbeyisi iken vefat eden Ayas Paşa'nın develerinin zabtı hakkında.

Yazıldı.

Bu hüküm ve mâliyye tarafından müşârün-ileyhe virilen hüküm ve Rûm beglerbegisine yazılan ve Erzurum beglerbegisine ve Erzurum Nâzırı Ömer'e yazılan hükümler dahı mühri ile Kerîm Çavuş-oğlu Sinân'a virildi.

Fî 28 Safer sene 967

Nâzır olan Amâsiyye kâdisına hüküm ki:

Erzurum Beglerbegisi iken fevt olan Ayas Beg'ün develeri mîrî için zabt olınmak emr

olunup hâliyâ gitmek üzere idüğü istimâ' olup

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zıkr olunan develer için kışlamağa münâsib bir mahal tedârük ve arpa ve samanların dahı kifâyet mikdârı ihzâr itdürüp ol cânibe geldüklerinde alıkoyup ta'yîn itdüğün mahalde kışladup ne mikdâr deve gelüp ve ne mahalde kışladuğın ve ne mikdâr zahireleri tedârük olunduğın yazup bildüresin. Anun gibi gelüp geçerlerse ana kondurup anda kışladasın.

541

Mısır beylerbeyine: Mısır'da kâşiflerden, şeyh Araplardan, emin ve mültezimlerden halkın şikâyetinde bulunduğu ve huzur ve refahın teminine gayret olunması hakkında.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârda olan re'âyâ vü berâyâdan niçe kimesneler gelüp kâşifler ve şeyh Arablardan ve ümenâ ve mülteziminden şekvâ idüp altı seneden berü ba'zı karyeler mâl irtifâ'a mütehammil değil iken, irtifâ'dan ziyâde olup ve irtifâ'dan noksân üzre olup ve mâlları maktû' olan köylerin dahı hemîşe alınugelen mâl-ı mukâta'adan mâlları ziyâde olmağile bize zülm ü te'addî iderler didüklerinde, Hızâne-i Âmire'de olan mukâta'a defterlerine nazar olunup görildükde fî'l-vakı' maktû' olan niçe karyeler hemîşe viregeldükleri mâl-ı mukâta'adan haylî mâl ziyâde olunmuş bulunup ve ba'zı karyelere dahı irtifâ'-ı kadîmden elli kiseden ziyâde mâl ziyâde olunup ve ba'zı ummâl uhdesinde olan mukâta'ât dahı kararından ifrâtla ziyâde olmağile re'âyânun ekseri za'îfû'l-hâl olup köt-i yevmiyyeye kâdir olmayup ve ba'zı kurânun re'âyâsı bi'l-küllîyye perâkende olup yirlerin ve mezra'aların keşşâf ve şüyûh-ı Urbân ve mültezimîn zirâ'at idüp harâcın virirler imiş ve zirâ'ate kâdir olan

fellâhlar dahı ol ziyâde sebebi ile zebûn olup ve vâkı' olan şerâfî ve ekl-i dūd dahı hakk üzre görilmeyüp on bahşdan bir bahşı ancak aşğa virilmişdür diyü ızhâr-ı acz ü tezallüm itdüklerinde: "*Hele bu sene üzerinizde maktû' olan mâlî edâ idün; sene-i âtiyede aşğa virilmesi lâzım olan ziyâdeler ber-vech-i adâlet görile diyü istimâlet virilmekle re'âyâ müteselli-i hâtır oldılar*" diyü arz eylemişsin. İmdi, mâl ahvâli ve re'âyâ vü berâ[yâ]nın istirâhatleri husûsı ehemmi-i mühimmâtındandır. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi basîret üzre olup eger mâl-ı mîrî ahvâlidür ve eger re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri husûsudur, kemâ-yenbagΩ ri'âyet idüp bir vechile hüsn-i tedârük eyleyüp mukayyed olasın ki, ne mâla gadr ve ne re'âyâya hilâf-ı Şer' u kânön zulm ü te'addî olmak lâzım gele. Ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârın cumhûr-ı umûrî senün re'y-i isâbet-karînüne tefvîz olunmuşdur. Eger mâlun tevfir ü teksîridür ve eger re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü itmi'nânlarıdır ve memleket ü vilâyetün ma'mûr u âbâdân olmasıdır, vech ü münâsib olduğu üzre amel idüp envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getirüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

542

Mısır beylerbeyine: Mekke-i Mükerrreme fukarası için bin beş yüz erdeb buğdayın fazlaca gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı sa'âdet-destgâh'a mektûb gönderüp her sâl Mekke-i Mükerrreme fukarâsına irsâl olunan deşîşe-i âmme buğdayı bin beş yüz erdeb buğday olup ahâlî-i Medîne-i

Münevvere'ye on dört bin erdebden ziyâde buğday irsâl olunup ma'a-hazâ Medîne-i Münnevvere ahâlîsi Ka'be-i Mu'azzama fukarâsına nisbet, oşr âşiri gelmeyüp bu sebeb ile cîrân-ı Beytül-Harâm ziyâde fakΩrû'l-hâl olup kendülere dahı ziyâdece buğday irsâl olinmasın taleb itdüklerin arz itmişsin. İmdi, Ka'be-i Şerîfe *şerrefeha'llâhü te'âlâ* ahâlîsi hakkında dâ'imâ merhamet ü inâyetüm mebzûl

ve şefekat ü re'fetüm masrûf olmağın her sâl irsâl olınan deşîşe buğdayından ziyâde bin beş yüz erdeb buğday dahı irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Kâ'be-i Mu'azzama *azzeme*ha'l-lâhu te'âlâ fukarâsiyçün her yıl irsâl itdüğün deşîşe-i âmme

buğdayından ziyâde cenâb-ı celâlet-me'âbum deşîşesi buğdayından bin beş yüz erdeb buğday dahı irsâl eyleyüp anda olan fukarâ ve zu'afâyâ tevzî' itdürüp deftere dahı vech-i meşrûh üzre işâret itdüresin. Zikr olınan buğday, fermân-ı şerîfüm muktezâsınca her sâl irsâl olına.

[Yev]mü'l-isneyn fî 27 Safer sene 967 [28.11.1559]

543

Kefe beyine: Azak Kalesi'nin icap eden yerlerinin tamir ettirilmesine ve memleketin muhafazasına dair.

Yazıldı.

Yanbolılı Mehmed Çelebî'ye virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Azak kal'ası'nun handekında ve sâ'ir yirlerinde ta'mîr ü termîme muhtâc yirleri olduğu istimâ' olmağın kal'a-i mezbûrenün ta'mîr olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Zikr olınan kal'anun eger handekında ve eger sâ'ir yirlerinde ne mikdâr ta'mîre muhtâc yirleri var ise ta'mîr itdüresin. Şöyle ki, lâzım olan keresteden anda bulunmayan ne maköle

kereste lâzımsa defter idüp gönderesin ki, lâzım olanı irsâl olına. Ammâ ta'mîrde tamâm dikkat ü ihtimâm idüp metîn ü hasîn itdürüp isrâf ü itlâfdan hazer idesin. Ve anda olan beş pâre gemileri dahı dikkat ile donadup hâzır eyleyüp lâzım olan mahalleri hıfz u hırâset idüp a'dâdan memleket [ü] vilâyete ve kılâ' u re'âyâya zarar irişdirmekden hazer idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Kal'a-i Azak'un hıfz u hırâsetinde tamâm mücidd olup a'dâdan gafflet ile bir mahalle zarar gelmekden ictinâb idesin. Eger Azak'dur, eger sâ'ir etraf ü cevânibi onat vechile savn u sıyânet eyleyüp dakÖka fevt itmeyesin.

544

Üsküdar kadısına: Yedi tüfeng imalathanesi için gereken kömürün istenilen yerde bırakılması hakkında.

Yazıldı.

Üsküdar kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Şehr-emîni olan Hasan Südde-i sa'âdet'üme şöyle arz eyledi ki, mîrî tüfeng kârhanesi mühimmi için emr ile kömür yakılagelen mahallerde kış eyyâmında yakmak kâbil olmayup Ark deresi'nde yakmak lâzımdur diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Emr ile tüfeng mühimmi için kömür yakmağa me'mûr olan keferde anda varup kömür yakmak istediklerinde kış eyyâmında kimesne mâni' olmayup yazın girü kadîmden yakageldükleri yirde yakalar. Ammâ bu bâhane ile emr ile ta'yîn olınanlardan gayrı hâricden keferde gelüp kömür yakmaktan ve ziyâde yakdurmaktan hazer idüp kifâyet mikdârı yakdurasız.

545

Bursa kadısına: Bursa nahiyelerindeki Arnavut leventlerin Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bölük-halkından Mustafa'ya virildi.

Fî 28 Safer sene 967

Bursa kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp anda olan Arnavud levendlerden ele getirüp Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl eylesiz diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm

mûcebince ele girenlerden ba'zın Dergâh-ı mu'allâ'ma göndermişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Bursa nevâhîsin dahı tettebbu' u tecessüs idüp emr-i sâbık mûcebince ele giren Arnavud levendlerinden dahı dutup Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl eylesin.

546

Yergöğü dizdarına: Erdel'e gidecek Çavuş Mehmed'in selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Yergöğü dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhû Erdel'e irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûra lâzım gelen yirde kifâyet mikdârı hisâr-eri koşup emîn ü sâlim ulaşıdurasın.

547

Mısır beylerbeyine: Mısır hazînesinin vaktinde gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme irsâl olıncak hazînenün âdet üzre irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp âdet ü kânûn üzre irsâl olınacak hazîneyi mu'accelen ihrâc idüp evvelden koşılan âdemden ziyâde kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl idüp Nevruz'dan mukaddem Südde-i sa'âdet'üme îsâl idesin. Hazînenün mu'accelen irişmesi

lâzımdur. Emrüm üzre Nevruz'dan mukaddem Südde-i sa'âdet'üme vâsıl olmak gerekdür. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde vâsıl olup ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

547/a-

Ca'fer Çavuş'a virildi.

Fî 28 Safer sene 967

Bir sûreti dahı yazılıp îsâl için Şâm beglerbegisine gönderildi.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 28 Safer sene 967 [29.11.1559]

548

Şam beylerbeyine: Mısır'a gidecek hükmün acilen ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi.

Fî 28 Safer sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim husûs için Mısır beglerbegisine bir hüküm-i şerîf yazılıp mühürlü kîse ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp zikr olunan hüküm-i şerîfümde ber-vech-i isti'câl müşârün-

ileyhe ulaşırdurasın ve hüküm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne târîhde irsâl itdüğün yazup bildüresin. Ve gönderdüğün çavuşa tenbîh eylesin, öteden cevâbın getirüp sen dahı Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Müşârün-ileyhden ulak hükmin alup Südde-i sa'âdet'üme gelmek için davar viresin.

549 *Mısır beylerbeyine: Gönderdiği bakâyâ defterine ait tafsilâtlı bilgileri ihtiva eden diğer bir defterin tanzim edilerek gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'dan bakâyâ defterin göndermişsin. Ammâ zikr olunan bakâyâ ne zamândan berü kalmışdur, mâl-ı makbûzdan ne mikdârdur? Ve sâ'ir âfât-ı semâvî irüp kesr-i iltizâmdan ne mikdârdan beyân olunmamağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle vusûl buldukda, zikr olunan bakâyâ, mahrûse-i mezbûreden ibtidâ Südde-i sa'âdet'üme hazîne irsâl olınmak fermân olınandan berü vâkı' olan cümle bakâyâ mîdur, yohsa ol zamândan dahı bâkΩ var mîdur, mâl-ı makbûzdan bâkΩ kalan ne mikdârdur ve âfet-i semâvî ve sâ'ir kesr-i iltizâmdan olan bakâyâ ne mikdârdur? Her birin ayırup bir mâddede mübhem ü meşkûk bir nesne komayup mufassal u meşrûh defter idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

550 *Mısır beylerbeyine: Portekiz'in deryada hareketlerine karşı Süveyş'te yapılmakta olan gemilerin bir an önce tamamlanması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kefare-i Portugal'un deryâda hareketi olduğın Mekke-i Mükerreme kâdîsı ile Cidde emîni arz itdükleri ecilden Süveyş'de yapılması fermân olunan gemilere acele olup itmâma irişmek üzre olup ve Hürmüz'den gelen iki kıt'a baştardeye Yemen'e yazılması fermân olunan kuldân üç yüz kul

yazılıp ulûfeleri virilüp zikr olunan baştardeye tahmîl olup agaları ile irsâl olduğın bildürmüşsin. İmdi, Süveyş'de binâ olınacak gemilerin itmâma irişmesi lâzımdur.

Buyurdum ki:

Zikr olunan gemilerin levâzım u mühimmâtın tedârük ü ihzâr idüp itmâma irişdürüp hâzır u müheyyâ idesin ki lâzım oldukda bir husûsa tevakkuf itmek lâzım gelmeye.

551 *Bosna beyine: Zacesne Kalesi'ne lüzumu kadar top verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi İsa'ya virildi.
Fî selh-i Safer sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Zacesne Begi Ferhâd *dâme izzuhû* mektûb gönderüp livâ'-i Zacesne'de sâbıkâ kal'a-i mezbûr[e] feth olındukda livâ'-i mesfûre kal'alarından altı kıt'a top mezbûr Zacesne kal'ası serhadde olmağla konılmışdı. Hâliyâ hedm olındukda zikr olınan topları aldığın ve zikr olınan kal'alar dahı küffâr-ı bed-girdâr

kal'alarına mukâbil ve derbend ağızlarında vâkı' olup kefare-i fecerenün şirret ü şakâveti eksük olmayup kal'aların etrâfında memleket halkına haber için atılacak toplar lâzımdur diyü arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan toplara vardukda ihtiyacları varsa viresin.

552

Mısır beylerbeyine: Mısır'da Cevherü's-sahratî Cami-i Şerifi Vakfı'na ait Şehme mezreasının zabtının sebebinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf vârid olup mahrûse-i Mısır'da vâkı' olan Cevheretü's-sahretî Câmî'i evkâfından Şehme dimekle ma'rûf mezra'ası altmış feddân yir olup kurbinde bir mikdâr mîrî yir olmağla dokuz yüz altmış Receb'inün evâ'ilinden mezra'a-i mezbûre, mîrî olan yir ile mîrîye zabt olunup harâcî dahı mîrî için zabt olunmağla câmî-i mezbûr harâb olmuş, zikr olan mezra'anun mahsûlin ne kadardur ve câmî-i mezbûrun masârifine ne mikdâr nesne lâzımdur? Tefûş idüp tafsîli ile yazup bildüresin diyü fermân olınmağın câmî-i mezbûrın üzerine varılup görildükde cemâ'at-i kesîre hâzırân olup zikr olınan câmî'de evkât-ı hamse ikâmet olınmak lâzımdur. Ammâ vakfun altmış feddân yiri mîrîye zabt olunmağla câmî' mu'attal olmuşdur didüklerinde zikr olan altmış feddân yirün harâcî istifsâr olındukda yılda beş bin para olup

ve câmî-i mezbûrun masârifî yoklandukda her senede yedi bin paradan ziyâde vakfa muhtâc olup câmî-i mezbûr gâyet vüs'atli olup bi'l-fi'l evkâfından yılda bin para hâsıl olup ol dahı kayımlarına kifâyet itmeyüp hatîb ve imâm ve mü'ezzininün vazîfeleri olmamağla ahyânen gelüp ekser evkâtda hâlî vü mu'attal olup zikr olınan altmış feddân yir câmî-i mezbûrun vakfı idüğü muhakkak olup altı yıl mikdârı mîrî için zabt olınmağın mîrîden ifrâz olunup vakfa kayd itdürmeğe cür'et ü ikdâm olunmayup mezkûr vakfun ma'mûr olması bâbında inâyet recâ olunur diyü arz itmişsin. Ammâ Şer'ile vakfun hakk idüğü senün yanında sâbit olup ve mîrîye ol zamândan berü niçün zabt olındüğün bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; zikr olınan yir kadîmden câmî' vakfı olduğu temessük-i Şer'iyyeleri var mıdır? Temessük-i Şer'iyyeleri olduğu takdîrce sonradan mîrîye zabt olınmağa sebep ne olmuşdur? Fi'l-vâkı' vakfiyyeti meşrû' olmadığı sâbit olup mı mîrîye zabt olınmışdur, yohsa gayrı aslı mı vardır? Bi'l-cümle yirlü yirinden aslı ve fer'i ile arz eyleyüp tamâm gavrına irişüp dahı mübhem ü meşkûk nesne komayup mufassal arz eylesin.

553

Mısır beylerbeyine: Evkafi ekseriyetle Haleb ve Şam'da bulunan Mısır'daki Çerkes sultanlarının ve sair emirlerin cami ve mescidlerin imareti için vakıf nâzır ve mütevellîlerinin Mısır'dan tayin olunması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i Mısır'da selâtîn-i Çerâkisenün ve sâ'ir ümerânun vâkı' olan cevâmî' ve mesâcid ve bîmârhâneleri evkâfî ekser vilâyet ve^{xx} Şâm ve Haleb'de olup mütevellî ve nâzırları ol diyârda olmağla zabt itdikleri mahsûlât tamâm gelmeyüp vâsıl olmayup cüz'î nesne gelmekle zikr olunan mesâcid harâba müşrif olup şart-ı vâkıf üzre hak, müstahıkkına vâsıl olmayup bîmârhâne vakfı mahsûlinden iki yıldan berü bir akça gelüp vâsıl olmadı. Eyle olsa vilâyet ve Şâm ve Haleb 'de olan evkâfa bu cânibden nâzır ve mütevellî ta'yîn olup varup anda olanların muhâsebeleri

554

Manisa kadısına: Manisa'da Valide Sultan İmareti'ne berath ve kefillerden başka talebe konulmamasına dair.

Yazıldı.

Mağnisa kâdısına hüküm ki:

Mahmiyye-i Mağnisa'da vâlidem merhûme tâbe serâhâ imâreti mütevellîsi Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp mahmiyye-i mezbûr[e]de vâkı' olan imâretine etrâfdan sùhtelerün ve levendâtun kesreti olup fesâddan hâlî olmamağın sâ'ir imâret-i âmirelerin keffilsüz ve yaraklı olan sùhteler imâret-i

görülse, ol evkâfun ta'mirine bâ'fs olur idi ve evkâf-ı mezbûrenün üçer yıllık mahsûlleri teftîş için bir hükm-i şerîf sadaka buyurılsa, Mısır kullarından yarar ve müstaklûm kimesneler nâzır ve kâtib ta'yîn olup, irsâl olup evkâfî mezbûra tashîh olunurdu diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi evkâf-ı mahrûse-i Haleb ve Şâm'da olan amâyirün tevliyet ve nezâretin ol cânibden tevcîh olunmak lâzım olanların şart-ı vâkıf üzre tevcîh idüp zabt itdürüp, mâl-ı vakfa gadr itdürmeyesin. Ve muhâsebeleri Şer'ile görölüp fasl olmayanların Şer'ile mahallinde gönderesin.

mezbûreye girmemek için hükm-i hümayûn sadaka buyurıla diyü arz eylemeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup arz olunduğı üzre imâret-i mezbûreye yaraklı ve keffilsüz sùhte komayasın. Gereğı gibi tenbîh ü te'kid eylesin; memnû' olmayanları arz eylesin.

555

Çorlu ve Silivri kadılarına: Suç işlediğinden dolayı Mısır'da yakalanan bir Arabı bilen ve görmüş olanlar varsa İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sipâhî-oğlanları çavuşına virildi.

Fi 2 Rebî'u'l-evvel sene 967

Çorlu ve Silivri kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânuzda harâmîlik ile şöhet bulan Arab, hâliyâ Mısır'da ele gelüp Südde-i sa'âdet'üme gönderilüp kendüden sü'âl olındukda: "Ben değülin; ammâ yoldaş idüm" diyü cevâb virmeğın bi'l-fi'l atebe-i ulyâmda mahbûsdur. İmdi, taht-ı kazânuzda zikr olunan

Arabı bilür kimesneler var mıdır? Varsa Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup yoklayup göresiz; anun gibi taht-ı kazânuzda zikr olunan Arabı görmüş ve bilür ne mikdâr kimesne bulunursa Südde-i sa'âdet'üme gönderesiz ki bunda gösterilüp dahı ol ise, ana göre hakkundan geline.

556

Kocacık yörükleri subaşısına: Özi Kalesi'nin tamiri için yüz otuz beş nefer yörügün levazımlarıyla beraber gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 967

Kocacık yürükleri sübaşısına hüküm ki:

Hâliyâ sana müte'allık olan yürüklerin bir nevbetlûsi ki yüz otuz beş neferdür, Özi kal'ası ta'mîri hıdmetine emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve bârgîrleri ile hâzır u müheyyâ idüp çeri-başları ile ber-vech-i isti'câl irsâl idesin. Bu

556/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Na'ldöken yürükleri. Bir nevbetlûsi yüz doksan üç neferdür.

556/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Tatarân-ı Yanbolı ve Dobruca ve Tatarân-ı Akdağ. Yüz yigirmi altı neferdür.

husûs mühimdür; gereği gibi mukayyed olup mu'accelen vakti ve mevsimi ile ihrâc idüp irsâl itmen bâbında dakΩka fevt itmeyesin. İhmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Şöyle ki, bî-kusûr ihrâc idüp irsâl itmeyesin, gönderesin ve yâhûd bârgîrleri kusûr üzre ola, aslâ özrûn makbûl olmayup mes'ûl olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bî-kusûr kânûnları üzre vakti ile ihrâc idüp çeri-başlarına koşup gönderüp sefere hâzır olalar. Varup kal'a-i mezbûre hıdmetinde olup itmâm-ı maslahat idesin.

Sâbıkâ Kili kal'ası ta'mîrine emr olmuş idi. Hâliyâ Özi'ye emr olınmağın Yazıldı.

556/c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Tanrıdağ yürükleri. Bir nevbetlûsi üç yüz yigirmi üç neferdür.

557

Midilli kadısına: Midilli halkının bazı kimselerin zulmünden şikâyetleri üzerine tahkikat icrasına dair.

Yazıldı.

İsâ Çavuş-oğlu'na virildi.

Fî 11 Rebî'u'l-evvel sene 967

Midillü kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma Midillü adası halkı arz-ı hâl sunup oğlum Selîm *tâle bakâhu* hâslarından olan adayı iltizâm iden Receb nâm kimesne Mavrancalı Memi ve Dîvâne Hüseyin dimekle ma'rûf iki zâlimleri yanına alup anlara

her husûsda tâbi' olup köylerimizde bî-had zulm ü hayf iderler diyü bildürdükleri ecilden sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, arz-ı hâlde mukayyed olan husûsun aslı nedür, vâkı' midür, nicedür? Görüp dahı sıhhati üzre yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin.

Tahrîren fî 8 Rebî'u'l-evvel sene 967 [08.12.1559]

558

Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya: Kışın seferde kışlanılması emrolunduğu için zeâmet ve timar sahiplerinden harçlıklarının muaccelen tahsil edilip harçlıklılara teslim edilmesi hakkında.

Hâliyâ Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa *dâmet me'âlihi*'ye, bu kış seferde kıslamak emr olunup taht-ı kazâ[nuzda] vâkı' olan zu'amâ ve erbâb-ı timara harclıkların cem' itmek için (boşluk) ta'yîn idüp ellerine mühürlü defter virmeğin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfümle müşârün-ileyhün defteriyle varduklarında bir ân te'hîr itmeyüp her birinün timarından harclıkların mu'accelen tedârük ü tahsîl eyleyüp defter mücebince ta'yîn olunan harclıkçılarına teslim idüp ve her birinün ne mikdâr hâsılı zabt olup harclıkçıya teslim olunduğun defter idüp mühürleyüp bile gönderesin. Şöyle ki, sipâhîlerin timarlarında satılacak tereke olup bey' olunca eğlenmek lâzım gelürse askerün harclığı mu'accelen gelmek lâzımdur. Ol yirde akçalı kimesneler var ise her birinün hâsılına göre anlardan karz akça alıvirüp harclıkçıya teslim idüp dahı hâsıllarından sonra karz virdükleri akçayı edâ eyleyesiz. Ve ispençelerin ve nakdiyyelerin dahı harclıkçıları sefer zamânından mukaddem irişmek için vaktinden mukaddem tahsîl eyleyüp gönderesiz ki, sefer zamânında askerün harclığı hâzır olup tevakkuf lâzım gelmeye ve taht-ı kazâ[nuzda] olan erbâb-ı timarun timarlarından hâsıl olan akça harclıkçıya teslim olunmalu olduğunda mücerred ahz ü celb için her birinün mahsûlin ve hubûbâtın aynı ile tafsîl üzere sicillâta kayd idüp ba'dehû sicil sûretin almak teklîf idüp bu bahâne ile sipâhînin mübâlaga akçasın alurmuşsınız. İmdi, harclıkçıya akça teslim itmelü oldukda her kime akça virilürse ve ne mikdâr ise anı sicil idüp vech-i meşrûh üzere tekrâr sicil itmek ve sûretin almak teklîf eylemeyesiz. Şöyle ki, bu bâbda sicil bahânesiyle akçaları alınup şikâyet olına, aslâ öZRÜN makbûl ve mesmû' olmaz. Ana göre tadârük eyleyesin ve taht-ı hükû[metinüzde] vâkı' olan zu'amâ ve erbâb-ı timarun müşârün-ileyhe defteri mücebince ta'yîn olunan harclıkçıları timarlarında vâkı' olan eger öşr-i gallâtdur ve sıra mahsûli ve hubûbâtdur ve ispençe ve sâ'ir nesnedür, her birinün âdemleri ma'rifetiyle narh-ı rûzî üzere satdurup ve nakd alınugelen rûsûmların dahı cem' u tahsîl itdürüp

kimesneden bir akça ve bir habbe hakların komayup ve ketm itdürmeyüp her bir mahsûlinden ne hâsıl olur, müfredâtiyle defter idüp imzâlayup mühürleyüp müşârün-ileyh defteri mücebince ta'yîn olunan harclıkçılarına teslim idüp aslâ eğlendürmeyüp mu'accelen gönderesin. Bundan akdem dahı vâkı' olan Nahcivân seferinde kalan sipâhîlerin gönderilen harclıkçıları ihmâl idüp terekelerin emrüm üzere agniyâya aldurmayup ta'yîn olunan zamâna değin tereke satılmayup bu ecilden sipâhîlerin gönderilen harclıkçıları bi't-tamâm gelmeyüp harclıksız kalup ve ba'zılar dahı muvâza'a idüp gadr olmuş imiş. Bu bâbda dahı dikkat ü ihtimâm idüp her sipâhînin mahsûlinden vâkı' olan akçayı tamâm alup kimesneye himâyet ve muvâza'a itdürmeyesin ve sipâhîlerin mahsûli bahânesiyle harclıkçıları kendü terekelerin mâldâr olan kimesnelere aldurup sipâhîlerin terekeleri kalup ve kâdîların âdemleri bu bahâne ile sipâhîlerin timarları re'âyâsından sermek ile akça teklîf idüp alurlarmış. Bu bâbda dahı gereği gibi ihtimâm idüp aslâ vü kat'â bir akça ve bir habbe aldurmayasın ve sipâhîlerin âdemleri timarı mahsûlinden evleri mühimmâtı için akça alurlarmış. Anun gibileri dahı istimâ' itmeyüp tahsîl olunan akçaları bî-kusûr kendülere îsâl eylemekde dakûka fevt itmeyesin. Şöyle ki, hük-m-i şerîfüm mücebi ile amel olunmayup ihmâlinüz sebebiyle asker halkının harclığı tamâm irişmeye ve yâhûd geç gele ve yâhûd kimesneye bel' u ketm itdüresiz, aslâ öZRÜN makbûl olmayup azl ile iktifâ olunmayup eşedd-i ikâb ile mu'âkab olmanız mukarrerdür. Ana göre bi'z-zât mukayyed olup emrüm üzere harclıkların irişdürmek ardınca olası ve harclıkçıları taht-ı kazâ[na] ne gün varup ve ne günde çıkup berü gitdüklerin yazup bildüresin. Bi'l-cümle sipâhîlerin harclıkları husûsı ehemmi-i mühimmâtındandır. Bunu sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp şöyle ki, tereke bey' olmakda te'hîr lâzım gelürse sipâhîlerin terekeleri bey' olmadın bir ferde tereke bey' itdürmeyüp mu'accelen tedârük ve irsâli bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz; ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz. Şöyle bilesiz.

559

Harçlıkçıların her kaza ve sancak için kaçar nefer sipahiden mürekkep olduğuna dair otuz yedi hüküm.

İlbasan sancağı harçlıkçıları, beglerbegi defteri mücebince on iki nefer sipâhî olup Turhalı-bâlâ nâm karyeden sekiz bin akça timarı

559/a-

Avlonya sancağı harçlıkçıları beglerbegi defteri mücebince elli nefer olup Premedi'ye tâbi' Kara (?) nâm ve gayrihî karyelerden on beş bin akça timara mutasarrıf olan Ferhâd Çavuş ve Hisârlu nâm karyeden on beş bin akça timara mutasarrıf olan Hüseyin Çavuş mezbûrlara havâle olmağın defter ile hükm-i mezbûr harçlıkçılardan Abano (?) nâm karyeden yedi bin dört yüz yigirmi altı akça timara mutasarrıf Zağanos'a virildi.

559/b-

Sofya nâhiyesi harçlıkçıları, beglerbegi defteri mücebince on bir nefer olup Ohri'ye tâbi' nâm karyeden dokuz bin yüz altı akça timara mutasarrıf olan Husrev Çavuş mezbûrlara havâle olmağın, defter ile hüküm ana virildi.

559/c-

Göreneç (?) nâhiyesi harçlıkçıları on nefer sipâhî ve Bihilişte nâhiyesi harçlıkçıları on nefer sipâhî olup Öşme nâm karyeden on bir bin altı yüz altmış iki akça timara mutasarrıf olan ser-asker Bâlî üzerlerine havâle olmağın defter ile hüküm virildi.

559/d-

Durpeşte ve Kesriye kâdîlarına yigirmi iki nefer sipâhî ve on bir bin altı yüz akça timarı olan Sinân Çavuş üzerlerine havâle ta'yîn olmağın mezbûr Sinân Çavuş'a virildi.

559/e-

olan Seyfî Çavuş mezbûrlara havâle olmağın defter ile hüküm virildi^{xxi}.

Timar-ı Bâlî Çavuş 7414, Timar-ı İskender Çavuş 10493, Timar-ı Mustafa Turali Mehmed Çavuş 5999, Timar-ı Hasan Çavuş 5146.

Köstendil sancağı kâdîlarına yüz nefer sipâhî harçlıkçı ve üzerlerine Bâlî ve İskender ve Mehmed ve Hasan nâm çavuşları havâle ta'yîn olup ve on altı bin yedi yüz altmış sekiz akça timara mutasarrıf olan Ferhâd Kethudâ nâm sipâhiye virildi.

559/f-

Timar: 11300

Temür-hisâr kâdîsına altı nefer harçlıkçı ve üzerlerine Süleymân Çavuş havâle ta'yîn olup defter ile hüküm mezbûra virildi.

559/g-

Gümülcine ve Karasu kâdîlarına. Gümülcine nâhiyesine üç nefer ve Karasu nâhiyesine üç harçlıkçı ta'yîn olup üzerlerine Receb Çavuş havâle ta'yîn olup hüküm ana virildi.

559/h -

Manastır kâdîsına on nefer harçlıkçı ve üzerlerine Takyacı Ahmed Çavuş havâle ta'yîn olup hüküm dahı ana virildi.

559/i-

Filorina kazâsına harçlıkçı yigirmi nefer olup üzerlerine Ali Çavuş havâle ta'yîn olup.

559/j-

Vize sancağı kâdîlarına altı nefer harçlıkçı ve üzerlerine Çorlu kazâsında altı bin altı yüz elli akçalık timarı olan Hasan Çavuş havâle ta'yîn olup.

559/k -

Drama kâdîsına iki nefer sipâhî ve Süleymân Çavuş havâle olmağın defter ile hüküm ana virildi.

559/l-

Siroz kâdîsına yedi nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine Turgud Çavuş havâle olmağın hüküm ana virildi.

559/m-

Zihne kâdîsına üç nefer sipâhî harclıkçı olup üzerlerine Turgud Çavuş havâle ta'yîn olmağın hüküm ile defter ana virildi.

559/n -

İskenderiyye sancağı kâdîlarına harclıkçı yigirmi iki nefer olup on bin altı yüz kırk iki akça timara mutasarrıf olan Mustafa ve bin iki yüz kırk akça timarı olan Nûh ve on dört bin akça timara mutasarrıf olan dîğer Mustafa nâm çavuşlar havâle olmağın mezbûr Nûh Çavuş'a virildi.

[Yev]mü'l-erbi'â fi 22 Safer sene 967

559/o-

Yanya sancağı kâdîlarına kırk nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine 6712 akça timarı olan Halîl ve 5999 akça timarı olan Yûsuf nâm çavuşlar havâle ta'yîn olup hüküm ile defter mezbûr Yûsuf'a virildi.

559/p -

Edirne kâdîsına yedi nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine 5999 akça timarı olan Nazar nâm çavuş havâle ta'yîn olındı. Rıdvân nâm sipâhîye virildi. Kartal-zâde'nün (?) ma'lûmı imiş.

559/r-

Delvine sancağı kâdîlarına on bir nefer sipâhî harclıkçı tâ'yîn olındı. Yedi bin beş yüz akça timarı olan Memî'ye virildi.

559/s-

Ohri sancağı kâdîlarına kırk iki nefer sipâhîyi harclıkçı ta'yîn idüp havâle ta'yîn olunmamış beş bin akça timarı olan Ahmed-oğlu İskender'e virildi.

559/t-

Vize sancağı kâdîlarına harclıkçı altı nefer olup Korçar nâm karyeden altı bin altı yüz elli akça timara mutasarrıf Hasan Çavuş havâle ta'yîn olup hüküm ile defter ana virildi.

559/u-

Niğebolı sancağı kâdîlarına kırk nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine Mehmed ve Osmân ve Ferhâd nâm çavuşları havâle ta'yîn olunmuş, on bir bin sekiz yüz elli üç akça timarı olan

٥٠٠ (?) nâm sipâhîye virildi.

559/v-

Prizrin sancağı kâdîlarına yigirmi altı nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine Yahyâ nâm çavuş havâle ta'yîn idüp on bir bin yigirmi akça ile ser-asker olan Danyal'a virildi.

559/y-

Köprilü kâdîsına dokuz nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine dokuz bin akça timara mutasarrıf olan Tuğrul nâm çavuş havâle ta'yîn olunmağın mezbûra virildi.

559/z-

Filibe kâdîsına on iki nefer sipâhî harclıkçı ve Husrev nâm çavuş havâle ta'yîn olunmuş. Defterini Tuğrul Çavuş getürmeğın hüküm ile defter ana virildi.

559/aa-

Tırhala sancağı kâdîlarına elli beş nefer harclıkçı [ve üzerlerine] Mehmed ve Mustafa nâm çavuşlar havâle [ta'yîn olunmuş], on dört bin yedi yüz doksan sekiz akça timarı olup serdârları olan Ahmed'e virildi.

559/ab-

Üsküb sancağı kâdîlarına otuz nefer sipâhî harclıkçı [ve üzerlerine] Mehmed ve Ahmed ve diğer Ahmed ve Mustafa nâm çavuşlar havâle olup on bin üç yüz akça timarı olan mezkûr Mustafa Çavuş'a virildi.

559/ac-

Çirmen sancağı kâdîlarına on nefer sipâhî harclıkçı olup dokuz bin beş yüz altmış üç akça timarı olan Receb Çavuş havâle ta'yîn olmağın mezbûra virildi.

559/ad-

Silistre sancağı kâdîlarına otuz iki nefer sipâhî harclıkçı ve üzerlerine dokuz bin akça timarı olan Ya'køb Çavuş havâle olmağın hüküm ile defter ana virildi.

559/ae-

Filibe ve Eski-hisâr [ve] Zağra ve Samanlu ve Tatar-bâzârı ve Kızıl-ağaç ve Tatarcık kâdîlarına yüz yigirmi dört nefer harclıkçı ve Husrev Çavuş havâle ta'yîn olup on iki bin altı yüz [akça] timarı olan mezbûr Husrev Çavuş'a virildi. Defteri dört varakadır.

559/af-

Kırk-kilise sancağı kâdîlarına dokuz bin akça timarı olan Yeniçeri Rıdvân nâm sipâhî harclıkçı ta'yîn olup hüküm dahı mezbûra virildi.

559/ag-

Şehirköy kâdîsına on nefer sipâhî harclıkçı ve Turahan Çavuş havâle ta'yîn olunup Burak-oğlu Hüseyin Çavuş'a hüküm ile defter virildi.

559/ah-

Berkofça kâdîsına dört nefer sipâhî harclıkçı Mustafa Çavuş havâle ta'yîn olunup Yeniçeri Mehmed nâm harclıkçıya defter ile hüküm virildi.

559/ai-

Selanik sancağı kâdîlarına yigirmi altı nefer harclıkçı üzerlerine Mehmed ve Erdoğan ve diğer Mehmed çavuşları havâle ta'yîn olunup mezbûr Erdoğan Çavuş'a virildi.

559/aj-

Serfice kâdîsına beş nefer harclıkçı üzerlerine Mehmed Çavuş havâle ta'yîn olunmuş ve hüküm dahı mezbûra virildi.

559/ak-

Timar-ı Mustafa: 3000

Mora sancağı harclıkçıları dokuz nefer cündîler olup Pulak-oğlu Mustafa üzerlerine havâle ta'yîn olunmağın hüküm ile defter ana virildi.

559/al-

Üsküb sancağı beginün hâsları olduğu yirlerin kâdîlarına müşârün-ileyh Sancak-begî Atâ'î'nün Kalkandelen Çeri-başısı olan Ahmed'i ta'yîn idüp mühürlü defter virmeğın hüküm yazıldı. Yine mezbûr Çeri-başî Ahmed'e virildi. Fî 27 Safer sene 967

559/an-

Usturumca ve Tikveş ve İştib ve İvranya kâdîlarına sâbıkâ Budun Defderdârı olup taht-ı kazânuzda ze'âmeti olan Mehmed Çelebî'nün harclığı için Süleymân nâm âdemîsin ta'yîn idüp beglerbegî mühürlü tezkire virmeğın hüküm virildi.

Fî 10 Rebî'u'l-âhir sene 967

560

İzladi kadısına: Paşayığit köyünde çıkan eşkiyânın ve Yanoniçe köyünde mahkemede adam yaralayan İsa oğlu Hüseyin'in ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Lofça voyvodasının âdemi arz getüren Mehmed'e virildi.

Fî 13 Rebî'ü'l-âhir sene 967

İzladi kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbi' Paşayığit nâm karyede niçe harâm-zâdeler olup Şer'-i Şerîfe ve emr-i Padişâhîye itâ'at itmeyüp işleri alâniyen fışk u fesâd ve kız ve oğlan çekmek ve âdem çalmak olup nâhiye-i İzladi'de Yanoviçe nâm karyede edâ'-i Şer' idüp ahvâl-i fukarâyı istimâ' iderken zikr olan Paşayığit nâm karyeden tâ'ife-i mezbûreden Hasan b. İsa nâm sipâhî-oğlanı ve Ali b. Hasan nâm yürük, keyfiyyet-i hamr ile âlet-i harble yalın kılıç ile mahkemede üç def'a kılıç havâle idüp çalmak

isteyüp ammâ kama ( ) çalup mecrûh eylediği Müslimânlar ve sâ'ir re'âyâ mahzarında vâkı' olup: "Dutun!" dinildükde: "Dutmağa kâdir değılüz bizi pârelerler tarlaya ve sâ'ir mesâlihumuza çıkamazuz ve evlerimizi ihrâk bi'n-nâr iderler" didüklerin arz eylemişsin.

Buyurdum ki:

Vardukda, mezkûrları her ne tarıkla mümkün ise ele getirüp onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arz olunduğı gibi ise mezkûrlardan hukûk-ı nâs alıvirildükden sonra der-zencîr idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Bu bâbda Lofça voyvodası bile mübâşir olup emr-i Şer'den tecâvüz eylemeye.

[Yev]mü's-sebt fî 2 Rebî'ü'l-evvel sene 967 [02.12.1559]

561

Ağrıboz beyine ve kadısına: Venedik barçalarından üç barçaya mahsul verenlerin hapsedilip bildirilmesi ve emre mugayir harekete meydan verilmemesine dair.

Yazıldı.

Bekir Çavuş'a ulaşturmak için Kemâl Çavuş-oğlu Mustafa'ya virildi.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Ağrıboz begine ve kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ İstefelü Mahmûd Emîn ve Yaralı Çalık [ve] Topcı-zâde Mehmed ve İstefelü Solak Mustafa ve İstefelü Ramazân Emîn ve oğlu ve İstefelü Ahmed Sübaşı ve Ali Çelebî-oğlu dimekle ma'rûf İstefelü Mehmed ve İstefelü Hurrem Voyvoda ve İstefelü İsa nâm kimesneler Venedik barçalarından Arbodor Barça dimekle ma'rûf barça ki re'îsinün ismi Bonlu ve bâzergânınun ismi Cevatu Narda'dur ve Korbine dimekle ma'rûf barça ki bâzergânınun ismi Marnocu Sogorya'dur ve dahı

Mandırılı dimekle ma'rûf barça ki bâzergânınun ismi Angelo-Sal nâm kâfirdür. Bu zikr olunan üç kıt'a barçaya mezbûrdan kimesneler tereke virdüklerin ol barçalar girift oldukda içinde olan bâzergânlar haber virmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezburları ihzâr idüp bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar zikr olunan barçalara tereke virdükleri muhakkak mıdur ve her biri ne mikdâr tereke virmişdür? Tamâm ma'lûm idinüp dahı mezkûr barçalara tereke virdükleri sâbit ü zâhir olanları habs idüp isimleri ve resimleri ile yazup defter eyleyüp vukû'ı üzre ale't-tafsîl Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesiz. Bu bâbda gereğı gibi mukayyed olup kimesneye himâyet itmekden hazer idüp emrûme mugâyir tereke virdükleri

zâhir olanları ketm itmeyüp habs idüp arz idesiz. Şöyle ki, bu bâbda kimesneye himâyet

olına, özrinüz makbûl olmayup neticesi size â'id olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasız.

562 *Mısır beylerbeyine: Mısır'daki camilerden, evkafı Haleb ve Şâm'da bulunanların mütevellî ve nâzırlarının muhasebelerinin şeriate göre tetkik ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan ba'zı cevâmî' ve mesâcidün evkâfı, Haleb ve Şâm'da olup mütevellîleri ve nâzırları anda olmağla mahsûlleri tamâm gelüp vâsıl olmayup ekseri harâba müşrif olmuştur. Anun gibilerin tevliyet ve nezâretleri ol cânibden tevcîh olunup ve muhâsebeleri görilmek için yarar [âdem] ta'yîn ve kâtib ta'yîn olunup varup mahallinde görilmesin arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan evkâfun mütevellî ve nâzırı olan kimesnelerün eger Şâm'da ve eger Haleb'dedür, yarar âdemler ta'yîn eyleyüp gönderesin ki, varup toprak kâdîları ma'rifeti ile her birinün ibtidâ mübâşeretlerinden Şer'ile görölüp fasl olmayan zamânlarınun müfredât defterleri mücebince muhâsebelerin görüp îrâd ü masrafların tatbîk idüp mâl-ı vakfdan her kimün üzerine Şer'ile nesne sâbit olursa bî-kusûr vakf için alup zabt eylesin. Kimesnenün üzerine mâl-ı vakfdan bâkΩ kodurmayasın ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

563 *Mısır beylerbeyine: Eriş'de bir kale bina edilerek hacıların selâmet ve emniyetle geçişlerinin temini hakkında.*

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ariş nâm mahal ki, Haleb ve Şâm ve Gazze câniblerinden gelen huccâc ve tüccâr kâfilesinin uğrağıdır, hâlî ve beyâbân olmağla ekseriyâ Arab müfsidlerinin mecma'ı olup ol yoldan geçen huccâc ve kâfileye arkurı varup haylî hasâret itmekden hâlî değillerdür. Ol mahalde bir kal'a binâ olunup içinde bir mikdâr âdem komak ile mahall-i

mezbûr şenelüp zirâ'at olmağa mümkün olduğundan gayrı Arab müfsidlerinin mazarratından emîn olup ol mahalden geçmeğe âsân olup kâfile dahı dört ve beş nefer âdemle geçmeğe mümkün olduğundan gayrı mâl-ı mîrîye dahı nef'i mülâhaza olınur diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Varıcak, arz itdüğün üzre mahall-i mezbûrda kifâyet mikdarı bir kal'a binâ itdürüp dahı isrâf ü itlâf olmakdan ihtiyât eyleyüp hemen hıfz u hırâset-i ebnâ'-i sebîl için lâzım olduğu mikdârı yapdurup hıfz u hırâset itdüresin.

564 *Mısır'da olan yeniçerilerden lüzumu kadarının alıkonulup, kalanının hazine ile Dersaadet'e gönderilmesi hakkında Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Bu bâbda da tahrîri vardır. Paşa hazretlerindedür. Sûreti alınmıştır.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ anda olan bin nefer yeniçeri kullarumdan anda alıkomak lâzım ise iki yüz ve yâhûd üç yüz neferi alıkonup mâ'adâsı hazîne ile vezîrüm Mehmed Paşa yanına mahrûse-i Haleb'e irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak göresin, eger anda yeniçeri lâzım ise anda olan bin nefer yeniçeri kullarumdan iki

yüz veyâ üç yüz neferin iki yaya-başı ve bir bölük-başı ile anda alıkoyup mâ'adâsın emr-i şerîfüm müsted'âsınca hazîne ile mahrûse-i Haleb'e irsâl eylesesin ve eger lâzım değil ise cümlesin irsâl eylesesin ki müşârün-ileyh vezîrüm yanında Haleb'de hıdmetde olalar.

565***Aynı iş hakkında Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm.***

Yazıldı.
Murâd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm yeniçerilerinden mahrûse-i Mısır'da olan bin nefer yeniçeri kullarumun lâzımsa bir mikdârın alıkonulup değilse cümlesi hazîne ile mahrûse-i Haleb'e senünle bile olmak için irsâl olınması emr olup

ol bâbda Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mısır Beglerbegisi Ali *dâme ikbâlühû*'ya hükmi şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mahrûse-i mezkûrede olan yeniçeri kullarumdan fermân-ı hümayûnum mücebince müşârün-ileyh hazîne ile Haleb'e irsâl eyledükde alıkoyup anda olan sâ'ir yeniçeri kullarumla senünle bile olalar.

[Yev]mü'l-ahad fî 23 Rebî'u'l-evvel sene 967 [23.12.1559]**566*****Mısır beylerbeyine: Haleb'e gönderilecek yeniçerilerin ulûfelerinin gönderilmesi hakkında.***

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'nun yoldaşı Pervîz'e virildi.
Fî 23 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'a senünle irsâl olınan bin nefer yeniçeri hazîne ile mahrûse-i

Haleb'e düstûr-i mükerrem müşîr-i mufahham vezîrüm Mehmed Paşa'ya yanına irsâl olmak emr olunup ol bâbda hükmi şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emr üzere irsâl olınan yeniçeri kullarumun vâcib olan ulûfelerin âdet üzere virüp irsâl idesin.

567***Antalya kadısına: Mısır'a dönecek Kethudâ Dervîş'in yerine ulaştırılmasına dair.***

Yazıldı.
Bu dahi.

Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Mısır beglerbegisinin Südde-i sa'âdet'üme gelen âdemi dârende-i fermân-ı hümayûn Dervîş Kethudâ girü ol cânibe irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mu'accelen mahrûse-i mezbûreye irsâl ü îsâl idesin.

568

Küçük emîr-i ahura: Eflâk'dan gelen bazı reâyânın arzuhallerinin tetkiki ile neticenin ve memleket ahvaline ait malûmatın bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Oruç Çavuş'a virildi.
Fî 23 Rebî'u'l-evvel sene 967

Küçük emîr-i ahura hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Eflâk'dan ba'zı re'âyâ gelüp re'âyâ ağzından ba'zı arz-ı hâller sunup sıhhati ma'lûm olmak için aynı ile sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

İrsâl olunan kâğıdlarda olan ahvâle bi't-tamâm vâkıf olup dahı aslı nedür, vâkı' midür,

yohsa ba'zı kimesnelerin igvâsiyle mi gelmişlerdür ve bunda gelenler ne maköle kimesnelerdür? Mücerred bu husûs için mi gelmişlerdür, yohsa gayrı kâr ü kisbleri için gelüp dahı mücerred igvâ ile mi bunları sunmuşlardır? Ve bi'l-cümle hasb-i hâle muttali' olup vukû'ı üzre mu'accelen mezbûr ile yazup bildüresin ve andan gayrı bir dahı her cânibden vâkıf olduğun ahvâli ve Eflâk vilâyeti ahvâlin yazup bildüresin.

569

İznikmid kadısına: İznikmid Sancak Beyi Ali Bey'in subaşılardan gece kol gezmelerine mâni olanlarının İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Ali'nün âdemi Sinân Kethudâ'ya virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

İznikmid kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Koca-ili Sancağı Begi Ali dâme izzuhû'nun sübaşılari gice ile şehriñ hıfzı için kol gezüp niçe ehl-i fesâdı men' itmişler idi. Kasaba-i İznikmid'den ba'zı kimesneler mâni' olmak ile kol gezmeden ferâgat olunup gice ile ba'zı yirlere âteş bırağılup tîz def' olup kol gezüp âteşden def'

olınmak lâzımdur diyü arz eylemişsin. İmdi, kol gezmeğe mâni' olan kimesneler küreğe gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince kol gezmeğe mâni' olanları yarar âdemlere koşup küreğe gönderesin. Ammâ koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh idesin ki, yolda onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara tecâvüz olunmayup ahz ü celbden hazer idesin.

570

Emrolunan iki hırsızın gönderilmesi hakkında Göynük kadısına hüküm.

Yazıldı.
Arz getüren âdeme virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Hâliyâ gönderilmesi fermân olunan Mahmûd ve Mehmed nâm hırsızları kayd ü bend ile Muhzır Hacı Ali ile Südde-i

Göynük kâdisına hüküm ki:

sa'âdet'üme göndermişsin. Gelüp vâsıl olmağın
buyurdum ki:

Ol bâbda mezkûra kimesneyi dahl
itdürmeysin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967 [04.12.1559]

571

Üsküdar kadısına: Kuzguncuk, İstavros ve Çengel köyleri halkından kadırgalar için fundacı tayin olunanların mikdarlarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967

Üsküdar kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sâbıkâ deryâ kenârında olan Çenger ve İstavros ve Kuzguncuk nâm karyeler halkından ba'zı hâssa kadırgalar mühimmâtı için mîrî fundacı ta'yîn olunup ve ba'zı mîrî biçici hâliyâ müzâyaka

hîninde mu'accelen funda çekdürmeğe zikr olunan köylerde biçici olanlar dahı fundacı olup biçiciler yirine deryâya ba'îd olan fundacılar biçiciliğe tebdîl olunmak evlâdır diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, çayır hıdmetine ta'yîn olunanlar ne mikdârdur ve fundacılığa ta'yîn olunanlar ne mikdârdur ve hıdmetleri tebdîl oluncaklar ne mikdârdur? Mufassal defter idüp bildüresin.

572

Erzurum beylerbeyine: Erzurum tevâbiinden Ovacık nahiyesinde ve Tekman sancağında beylerbeyileri tarafından tevcih olunan harabe köy ve mezraalarını şenlendirenlerin mikdarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 25 Rebî'u'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Erzurum tevâbi'inden Ocak nâhiyesinde ve ba'zı nevâhîde ve Tekman sancağında hâric ez-defter hâlî vü harâbe kurâ vü mezâri' olup vilâyet şenelüp ma'mûr olmak için bu vilâyete gelen beglerbegiler kendü berâtlariyle ba'zı kimesnelere tîmar virüp bu makøle timara

mutasarrıf olanlar fevt olup evlâdına ataları timarından timar tevcih olup tezkire virilür ise atalarının ibtidâ berâtı Dergâh-ı mu'allâ'dan ihrâc olmayup tezkireleri berât olmaz. Ammâ hayliden zikr olunan kurâ vü mezâri'un şenelmesine küllî emekleri sebkât itmîşdür diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Göresin; arz olunduğı üzre zikr olunan harâbe kurâ vü mezâri'i şeneldüp beglerbegi berâtlariyle timar tasarruf idenler ne mikdâr ise yazup vukø'ı üzre arz idesin.

573

Van beylerbeyine: Şehzade Bâyezîd'in ahvalinin ve nerede olduğunun tahkikine dair.

Yazıldı.
Diyârbekr kîsesine koyulup Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe'âtle ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup oğlum Bâyezîd'in ahvâl ü evzâ'ından ve ne mahalde olduğundan ahhâr-ı sahîha alup mu'accelen bu cânibe irsâl idesin diyü fermân olunmuş idi. Hayliden berü ol

cânibe müte'allık haber i'lam itmedün. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa her ne vechile mümkün ü mutasavver ise gereği gibi mukayyed olup müşârün-ileyh bi'l-fi'l ne mahalde olduğın ve ne hâl ü e[v]zâ' üzre idüğün ve öte cânibün dahı bu bâbda fikr ü firâsetleri ne idüğün sahîh haber alup ale't-ta'cîl Südde-i sa'âdet'üme ulak ile i'lâm idesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûr-dandur. Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup ol cânibden ahbâr-ı sahîha alup ale't-tevâlî i'lâm eylemeden hâlî olmayasın.

573/b-

Yazıldı.

Abdülkâdir Çavuş'a virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Bir sûreti dahı Erzurum'a ulak ile bildüresin.

573/a-

Yazıldı.

Îsâl için Diyârbekr beglerbegisine gönderildi. Ramazân Çavuş'a virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine ulak ile yazılmaya mezbûr ile ve Şehrizol ve Erbil beglerine memhûr hükm-i şerîf gönderilmişdür; mu'accelen ulaşıdurasın.

573/c-

Ramazân Çavuş'a virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Bir [sûreti] dahı İskender Paşa'ya Van'a hüküm gönderilmişdür. Mu'accelen ulaşıdurasın diyü ve sana ne gün varup ne zamânda gönderdiğün bildüresin.

574

Aynı iş hakkında Şehrizol beylerbeyine hüküm.

Ramazân Çavuş'a virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Şehrizol begine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Bâyezîd ne mahalde olup ne tedârük üzre olduğu ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh bi'l-fi'l ne mahalde olup ve ne tedârük üzre idüğün ve öte cânibün fikr ü firâsetleri ne yüzden idüğün ve neye müncer olduğın bi'l-cümle vâkıf olduğun

ahbâr-ı sahîhayı mu'accelen mezbûr ile yazup bildüresin ve ba'de'l-yevm dahı vâkıf olduğun ahbârı yazup bildüresin.

574/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Erbil Begi Bekir Beg'e.

575

Kütahya Yayaları Beyi Kasım Bey'e: Tersâne-i Âmire hizmeti için sancağuna mensup yayalardan bir nöbetlisinin tayin edildiğine dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967

Kütahya Yayaları Begi Kâsım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağuna müte'allık olan yayaların bir nevbetlüsü ki 639 neferdür. Tershâne-i Âmire hizmetine ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, zikr olunan bir nevbetlü yayaları altışar aylık zâd ü zevâdeleri ile yaya-başları ile ve mukaddemleriyle âdet ü kânûn üzre ihrâc idüp vaktinde götürüp me'mûr

olduğun hıdmete istihdâm eyleyüp itmâmında dakΩka fevt eylemeyesin. Giç ve eksük getürmekden ziyâde hazer idesin. Husûs-ı

mezbûr mühimmât-ı umûrdandır. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ihtimâmda dakΩka fevt itmeyesin.

575/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Bolı begi müsellemleri begi Hasan Beg'e.
Nefer: 849 neferdür.

575/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Manavgat ve Teke müsellemleri begi Hüseyin Beg'e.
Nefer: 550'dür.

576

Anadolu beylerbeyine: Beylerin, zeâmet ve timar sahiplerinin sefer-i hümayûna hazır olmaları hakkında.

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ beglerbegiliğine müte'allık olan begler kullarum ve sâ'ir zu'amâ vü erbâb-ı timar sefer-i hümayûna hâzır olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bu hükm-i hümayûnumun sûretin ihrâc idüp begler kullaruma gönderüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, her biri kânûn-nâme-i hümayûnum mücebince cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ile ve sancaklarına müte'allık olan alay-begi ve zu'amâ vü erbâb-ı timarı dahı kânûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve bi'l-cümle sâ'ir espâb-ı ceng ü cidâl ve âlât-ı harb ü kıtâlleri ile yirlü yirinde hâzır u müheyyâ idüp sonra ne târîhde çıkup ve ne mahalle varmak lâzım olırsa aslâ bilâ-tevakkuf her biri sancağına müte'allık olan alay-begi ve sâ'ir

zu'amâ vü erbâb-ı timarı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile çıkup mahall-i me'mûra varup hıdmetde bulına. Sonra yoklanup görildükde şol beglerin ki kendü cebe vü cevşen ve cebelülerinde ve sancağına müte'allık alay-begi ve zu'amâ vü erbâb-ı timarun cebe vü cevşenlerinde ve cebelülerinde kânûn üzre müheyyâ bulınmayup noksân üzre bulına ve yâhûd giç gelüp emr olduğu zamânda bi't-tamâm irişmeye, sonra bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli olmayup ihmâl ü müsâhele idenler envâ'-ı ikâb ile mu'âkab olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olalar. Sen dahı bir vechile tenbîh ü te'kîd eylesin ki kimesne bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli kalmayup sen dahı kânûn üzre sancağın alay-begisi ve zu'amâ vü erbâb-ı timarı ile ve cebe vü cebelün ile müretteb ü mükemmel hâzır ü âmâde olasın ki, her ne zamânda çıkmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf çıkasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ne vechile tedârük ve tenbîh itdüğün yazup bildüresin.

576/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

576/c-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

576/b-

Yazıldı.
Abdülkâdir Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967
Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

576/d-

Yazıldı.

Abdülkâdir Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967
Bir sûreti Erzurum beglerbegisine.

576/e-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967
Bir sûreti Dulkâdirlü beglerbegisine.

576/f-

Yazıldı.
Te'hîr olındı.
Kethudâsına virildi.

Fî 13 Rebî'u'l-evvel sene 967
Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

576/g-

Yazıldı.
Murâd Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967
Bir sûreti Şâm beglerbegisine.

576/h-

Bu dahı.
Bir sûreti Haleb beglerbegisine ve Şâm beglerbegisine irsâl için mühürlü kîse ile hükm-i şerîf gönderilmişdür. Mu'accelen irsâl idüp vâsıl olduğına arz alup gönderesin.

577

Semendire ve Alacahisar sancağı beyine: Alacahisar'da Zablanâ Madeni'ni basan eşkiânın ele geçirilmesine dair.

Yazıldı.
Yahyâ Çavuş'a virildi.
Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 967

Semendire sancağı begi ve Alaca-hisâr sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Alaca-hisâr kâdîsı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Zablanâ Ma'den Emîni olan Mahmûd, ehl-i ma'denden niçe kimesneler ile meclis-i Şer'a gelüp işbu sene sitte ve sittin ve tis'a-mi'e Zi'l-hicce'sinün on ikinci gününde ba'zı harâmîler gelüp ma'den-i mezbûrî basup ahâlî-i ma'denün yararların dutup kimin katl ve kimin âteş ile örf idüp mâlların gâret idüp ve mîrîden dahı haylî gümüş alup bârgırlere yükledüp Semendire sancağına gider iken kasaba-i Alaca-hisâr'dan Mahmûd b. Ali nâm sipâhî ve Mü'ezzin Memi b. Yûsuf nâm kimesne ba'zı Müslimânlar ile Çarniçe nâm karye kurbinde yol üzerinde buluşup ceng idüp nefsi-i Çacka'dan Arslan b. Husrev, İzvornik sancağından kuyumcılardan Dimitraş veled-i Kostadin ve Vakman veled-i Kosdin ve Herak nâm zimmînün kız karındaşı-oğlu ve Kalisun veled-i Dimitraşın nâm beş neferin şebhûn

[idüp], mezbûrûn harâmîler sâ'ir yoldaşlarıyla livâ'-i Semendire'de Luposire nâm karyede konup iki-üç gün eğlenüp perâkende oldukların bildürdüklerin ve ehl-i vukûf Müslimânlardan cemm-i gafîr gelüp kadîmden Semendire sancağından ve İzvornik sancağına tâbî

Nakomihler ? (نقوميهار)'den harâmîler cem' olup livâ'-i Alaca-hisâr'da ve sâ'ir memâlikde evler basup âdemler katl idüp espâbların alup yine Semendire sancağına girüp perâkende olgelmışlerdür, didüklerin arz eylemişsin.

Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup ve zikr olunan ehl-i fesâdı yirlerinde ve yataklarında ve duraklarında tecessüs idüp ele getirüp gaybet idenleri Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup sâ'ir yoldaşların dahı her ne tarîk ile mümkünse ele gelmeleri bâbında ikdâm idüp ele getirüp habs idüp ahvâllerin ve ne mikdâr hırsuz ele geldüğün yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile bî-günâh olanlara te'addî olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olınmakdan ziyâde hazer idesin.

578

Donanma-yı hümayûnun gelişine kadar düşman tarafından hücum ve tecaviüz vuku bulursa Beylerbeyi Turgud Paşa'ya yardım etmeleri hakkında Trablusgarp meşâyih, ulema ve sulehâsı ile bazı şeyhlere Arapça hüküm.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 6 Rebi'ul-evvel sene 967

Á-«†Â—”ËÂÊ«†«%o‘—Í.†«%oÿ«%oÍ†«%o”%o³«ÊÍ†Ë«Â—Ê«†«%oÂÊÍ.†«%o”«ÂÍ
«%oÿ%oÂ«††Ë«%o÷%o«††Ë«%o, Á«††Ë«%o«³»«††Ë«%o«²Â...†ËÂÍÿ†«%o—ÿ«
“†Í÷ÂÊ†«ÿ%o«ÂÁÂ†!ÊÁ†,œ†”Âÿ†»”œ Ê«†«%o”ÊÍ...†ÿ—÷†«%o,,«—†œ-%o.
«%o«Â»,Ê†«%oÂ»«—,,...††Ë«%oÂÊ«³Ê†«%oÂ»Ã%o...†Ë”,«ÊÁ«††Ë,—«†«%o«Á.
,,Ê†Â’—Ë«†«%o. Õ† %o,,†«%oœÍ«—†«%oÂ»«—,,...†Ë»” œ%o«’Á«†«%o«Ã%o†«” -
«%o«”%o«Â†Ë†,œ†Í”—Á†«%o%oÁ† ÿ«%oË†-%o,,†Ë†’ «— † %o,,†«%o«Â»,Ê†«%o.
,,«—†ÂÊÒ†»Á«†ÂÊ†«%o—ÿ«Í††Ë«%o»«—Í«†,»%o†ÂÀ%o†—ÿ«ÍÊ«†Â’ËÊÍÊ†
ÍÕ“ÊÊÊâ†®«%o»,—...□†□□©†Ë«Ê Â†,-%o,,†œ«œ%oÊÊ†.Í†”%o,,†œœ«Â†«ÿ .
«%o«²,...†Ë%o«Ã%o†Õ.ÿ† %o,,†«%oœÍ«—†«%oÂ,—Â...†Ë’ËÊÁ«†Ë«%oœ.ÿ†ÿË
«%oœÍ«—†«ÂÍ—†«Â—«††Ë,«÷Í†%o«Ã—«†††«Ë«Â—†«%o‘—ÿ†«%o‘—Í.†«%o.
Ë«%o»«—Í«†.Í†«Í«Â†œË%o Ê«†«%o«²,...†Ëÿœ«%o Ê«†«%o—«²,...†ÿ%oË†«ÃÂ
ËÂÿ«²‘ÁÂ†«%o”Ê ÁÂ†—³»...†»«%o«œÿÍ...††«%o’«%oÕ« †.Í†’Õ«².Ê«†«%o‘—Í.
,œ†« ’%o†»Â”«ÂÿÊ«†«%o‘—Í...† ÁÍ††”.Ê†«%o,,«—†œ-%oÁÂ†«%o%oÁ† ÿ«%o
«%oÿÿÍÂ...†«%o¬À«—†Ë†ÿË†-%o,,†ÃÁ“Ê«†ÂÊ†«ÿ «»Ê«†«%oÃ%oÍ%o...††%oĈ
Ë«%o÷——†ÿË†«Á«%oÍÁ«†”.Ê«†ÂÂ%oË†...†»ÿ”«,—Ê«†«%oÂÊ’Ë—...†Â’(

«%o,,«—† ·—,Ë«†Ë«ÊÁ““ÂË«†Ëÿ%oÂ†»-%o,,†ÂÂ%oË,,†Ô÷— Ê«†«%oÂ%oÍ%o
 ÂË”Â†«%o»Ô—†%o«†Ã—Â†—Ãÿ†«%oÂ‘«—†«%oÍÁ†«%oË†«ÿ «»Ê«†«%oÂ%
 «%oÂ—,Ë—ÍÊ†œ-%oÁÂ†«%o%oÁ† ÿ%oË†Ë ËÃÁ†ÿ“ÍÂ ÁÂ†«%oÍ—†ÂËÃÁ
 ”·Ê†Â·ÔËË...†»«%o-%o« †Ë«%oÿœœ†Ë«%oÂ,« %oÍÊ†Ë«—”«%oÁÂ†·Â—”ÊÂ
 «%o« »«ÿ†«ÊÁ††«—†Ã«†«%o,,«—†«%oË† %o,,†«%oœÍ«—†,»%o†,œÊÂ†Â—«
 «%oÍ,,Â†ÔÍÊ²—†«%oÍÁÂ†ÿ%oË†Â«†ÁÊ†Â, ÷Ê†Ë·Ã«ÿ ,,Â†ÊÂ—,Ë“†·Í†Ã»%o
 ËÍ— ,,Â†ËËÔÂÍ ,,Â†%oœÍÊ†«%o«”%o«Â†Âÿ†«ÂÍ—†«%o«Â—«†Ë»²—†ÿ”«,
 «%o”%o«Â†%o”«Ê,,Â†Ë«Ôœ†ËËÃÁ ,,Â†Ë«Ôœ...†»ÔÍÀ†%o«†Í Â,,Ê†«Ôœ†ÂÊ·
 ÂÊ†«%oÂ”%oÂÍÊ†,,%o«†ËËœ«†%o,,%o«ÿ† %o,,†«%oÂÂ«%o,,†«%oÂ’ËË...†%o —
 «%oÂ”%oÂÍÊ†» %o,,†«%oœÍ«—†«%oÿÿÍÁ...†«%o-À«—†Í—...†ËËÔÂÍ...†%o%o
 Æ†Ë«Â«†«—”«%o†«ÂÍ—†«%o«Â—«†«%oË† %o,,†«%oœÍ«—†·Â—«œ†Ô÷— Ê
 Ë«%o«ÿÍ«Ê†·Í†«ÔË«%oÁÂ†Ë,%o«ÿÁÂ†ËÂ”«,ÊÁÂ†”«,ÊÍÊ†»Ô÷Ë—«%o,%o»
 ,%oÿ Á†ÿ%oË†«ÊÁ†«Ê†,,Ê†«Ôœ†ÂÊ†«ÂÍ—†«%o«Â—«†Ë»²—†«%oÿ”«,,-
 »ÿœ†« Â«Â†Á-Á†«%o«ÔË«%o† ÿ—÷Ë«†-%o,,†%oœË†«ÿ «»Ê«†«%oÿ%oÍ...†%o
 Ë ÿ ÂœËËÊÁ†Ë«%o%oÁ† ÿ«%oË†ÁÊ†.

Bu fermân, Trablusgarb'daki âlimler fâzıllar, hatıfblar, imâmlar ve bütün reâyâ ve berâyâyâ -muvaffakiyetleri ziyade olsun-gönderdiğimiz mersûm-i şerîf-i âlf-i Sultânî ve emr-i münîf-i sâmi-i Hâkânîmizdir ki onlara şu hususları bildirmektedir:

Kâfirlerin -Allah Te‘âlâ onları dâima rezîl etsin- mübârek yerlere ve şerefli topraklara ve oralarda oturanlara ve Müslüman ahâlîye saldırdığı, südde-i seniyyemizde duyuldu. Bunun üzerine halkı ve Müslüman ahâlîyi huzura kavuşturmak için o mübârek yerleri feth ederek kurtarmağa karar verdik. Allah Te‘âlâ bunu müyesser kıldı, o mübârek yerler Memâlik-i mahrûse'mize katıldı. Allah Te‘âlâ ihsan buyurdu, oradaki halk, halkımız gibi masûn ve mahfûz oldular "Onların üzerine korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar" (el-Bakara 38). Sizler de şanlı saltanatımızın

tebaasına, güçlü ve üstün devletimizin memleketlerine dâhil oldunuz. Bu şerefli yerleri korumak ve müdâfaa etmek için atebe-i hümâyânımızdan bir mîr-i mîrân ve temiz ve yüce Şerî‘at’in ve kararlaştırılmış kanûnun emirlerini icrâ etmek için bir kadı gönderdik ki re‘âyâ ve berâyâ üstün devletimiz ve yüksek adâletimiz zamanında en güzel halde gönül huzûriyle, kazançlariyle ve geçimleriyle meşgul olsunlar ve hayır duâlar etsinler. Geçen sene kâfirlerin —Allah Te‘âlâ onları rezîl eylesin— gemiler hazırladıkları ve bu büyük ülkeye saldırmak kasdında olduklarını duymuş ve bu mübârek diyârı korumak ve ahâlîsinden ezâ ve zararı def‘ etmek için atebe-i hümâyânımız tarafından asâkir-i mansûremizle dolu, silah ve lüzumlu eşya ile yüklü gemiler hazırlamıştık; kâfirler bunu duyunca dağılıp mağlûb olmuşlardı. Yüksek huzûrumuzun kapudanı - ikbâli devam etsin- bunu öğrenince, deniz mevsimi de geçtiğinden, yüksek atebemize

dönmişti. Şimdi ise adı geçen kâfirlerin — Allah Te‘âlâ onları rezîl eylesin— isâbetsiz kasıdlarının bu ülkeye karşı olduğu, Südde-i seniyye’de duyuldu. Bu sebebdan silâh ve asker yüklü gemiler hazırlanmasını ve gönderilmesini emrettik. İtâat olunacak fermânımız ve uyulacak emrimiz şudur ki: Bahsolunan gemilerle asâkir-i müeyyede-i mansûremizin size gelmesinden önce kâfirler bu ülkeye gelirse güzel tabiatınızda bulunan şecâatiniz ve Müslümanlığınızın güzelliği ve İslâm dîni için gayret ve hamiiyetiniz muktezâsınca Dîn-i kavîmi korumak ve Seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhîrinin ümmetine yardım etmek için mîr-i mîrânla, İslâm askeriyle ve Hz. Peygamber Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz'in Dîninin

koruyucuları ile yek-dil ve yek-cihet olun ki, o mahzûl kâfirlerden hiç biri bir Müslümana ve bu korunmuş ülkenin kalelerine zarar veremesin ve bu büyük eserli ülkedeki Müslümanların üzerinden o fâcir kâfirlerin şiddetli zulmeti kalksın. Bu ülkeye mîr-i mîrân göndermekden yüksek murâdımız, hiç bir kimseye mülkünde ve kalesinde teaddî olunmaksızın reâyâ ve diğer meşâyih ve a'yânın, kendi hallerinde kalelerinde ve evlerinde gönül rahatlığıyla sâkin olmalarıdır. Mîr-i mîrandan biri veya diğer bir askerî şahıs bir kimseye mülkünde veya kalesinde teaddîde bulunursa, bunu yapanın cezalandırılması için yüksek atebemize arz edin. Bu şekilde bilesiniz ve itimad edesiniz. İhsâniyle muvaffak eden, Allah Te‘âlâ'dır.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 967 [05.12.1559]

579 *Mağrib Trablusu Beylerbeyisi Turgud Paşa'ya: Meşâyih ve ulemaya gönderilen hükümlerden bahisle, onlarla müttefikân vilâyetin ve yahıların korunmasına çalışılması hakkında.*

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967

Magrib Trablusu Beglerbegisi Turgud Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârun donanma-i hümayûnumuz mürâca'at itdükden sonra girü sefâyin-i hasâret-karâyini cem'iyet tedârükün idüp vilâyet-i mezbûre kasdına teveccüh-i nâ-müveccehleri olduğın bildürmüşsin. İmdi, vilâyet-i Trablus sâ'ir Memâlik-i mahrûse'm gibi olup ve re'âyâ vü berâyâsı ve halk[ı] dahı sâ'ir Memâlik-i mahmiyye'm halkı gibidür; dâ'imâ nazar-ı merhamet-eserüm ol diyâr-ı celfîlül-i'tibâra nigerândan hâlf olmayup her vechile hıfz u hırâsetleri ve a'dâ-yı dînden anlara [ve] vilâyete zarar u gezend irişdürmemek ehemmi-i mühimmâtından olmağın ol husûs içün tekrâr merâkib-i kevâkib-şümâr techîz ü ihzâr olunup edevât-ı dâr [u] gîr ve asâkir-i düşmen-gîr-i merg-te'sîr ile meşhûn kılınup mu'accelen irsâl olunup in-şâ'allâhül'e'azz an-karîb irişmek üzredür. Eyle olsa sen

dahı her vechile yarar olup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda niçe def'a sadâkat ü ihlâs ile bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra getürmüş kulumsın. Anun gibi kefare-i la'în ve fecere-i dûzah-mekîn donanma-i nusret-rehînimüz varup anda mülâkΩ olmadın vilâyet-i mezbûre üzerine hücum iderlerse sana gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret itmek içün anda olan meşâyih-ı Urbâna ve vilâyetün ulemâ vü sulehâ ve a'yânına ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi küffâr-ı mezellet-âsâr-ı hezîmet-encâmun hareket-i bî-bereketleri ol cânibe mukarrer olursa sen dahı cibilletünde merkûz olan âsâr-ı diyânet ve hüsn-i istikâmetün muktezâsınca bu bâbda hüsn-i tedbîr ü tedârük eyleyüp anda olan kabâ'il-i A'râb ve meşâyih-ı Urbân ve sâ'ir ahâlî-i vilâyet ile hüsn-i ittihâd ü itifâk üzre yek-dil ü yek-cihet olup ahkâm-ı şerîfe ulaştırup gereği gibi istimâlet virüp eger Trablus'dur ve eger ol yalılarda vâkı' olan mahalleri gicelerde

ve gündüzlerde onat vechile hıfz u hırâset idüp ta'mîr ü termîme muhtâc olan kılâ'ı dahı ta'mîr idüp yat ü yaraklarında kusûr komayup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dâ-yı dîn ve kefer-i lâ'inden memleket [ü] vilâyete ve kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp ahsen-i vechile mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eyleyüp dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda re'y-i isâbet-karînin muktezâsınca envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getirüp yüz aklıkları tahsîline sa'y ü ikdâm eyleyüp mücidd ü merdâne olup gaflet ile el-'iyâzü bi'llâhi te'âlâ ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından hazer eyleyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Ümîzdür ki inâyet-i Bârî, yârı olup dâ'imâ a'dâ-yı dîn ü devlet münhezim ü makhûr ve evliyâ-yı mülk ü millet muzaffer ü mansûr olmakdan hâlî vü zâ'il olmaya. Bu bâbda anda

olan meşâyih-i Urbâna her birine mufassal istimâlet için ahkâm-ı şerîfe ile hil'at-i hümayûnum gönderilmiştir. Münâsib olanlara virüp dâ'imâ onat vechile her birine istimâlet virüp hüsn-i ittihâd ile a'dânun def'-i mazarrat-eserleri bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

Bu kayd Sa'îd Re'îs ile gitdi; gelmiştir. Yazıldı.

579/a-

Bâlî Çavuş'a virildi.

Fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967

Bir sûreti dahı aynı ile yazıldı.

Bir sûreti dahı yazılıp.

580

İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Trablusgarb Beylerbeyisi Turgud Paşa'ya yazılan hükmün Mustafa Reis ile ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967

İnebahtı Begi Turahan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud dâme ikbâlühü gönüllü re'îslerinden Mustafa Re'îs ile mu'accelen îsâl için mühürlü kise ile Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafa zîde kadruhû ile ahkâm-şerîfe gönderilüp **buyurdum ki:**

Varup teslîm itdükde her kande ise mezkûr re'îsi mu'accelen bulup getürdüp zikr olunan hükümleri teslîm idüp ber-vehc-i isti'câl müşârün-ileyhe gönderüp teslîm itdürüp ve

teslîm itdüğüne müşârün-ileyhden temessük getüre. Bu bâbda mezbûr re'îse dahı müstakıl hükm-i şerîf gönderilmiştir.

580/a-

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967

Bir sûreti Midillü begine. Hükmi gönüllü re'îslerden Nasûh Re'îs'e virüp göndere diyü ve göndereceğün re'îslere akça ile kifâyet mikdârı zahîre viresin.

581

Aynı hükmün ulaştırılması hakkında Akdeniz yalılarındaki bey ve kadılara hüküm.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Fî 6 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Akdeniz yalılarında vâkı' olan beglere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Magrib Trablusı Beglerbegisi Turgud *dâme ikbâlühû*'ya îsâl için mühürlü kîse ile ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup mu'accelen ulaşması ehemmi-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her biriniz bi'z-zât mukayyed olup gönüllü re'îslerden her kangınızın taht-ı hükûmetinde bulunursa ki

mu'temedün-aleyh ola teslim eyleyüp ber-vech-i isti'câl müşârün-ileyhe ulaştırırsınız. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; sâ'ir umûra kıyas itmeyüp isti'câl üzre ulaştırmakda dakîka fevt itmeyesiz. Şöyle ki ihmâlinüz sebebi ile te'hîr olına, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre tedârük [ü] îsâl idesiz. Her kangı re'îs îsâl ide ve ulaştırdığı haberin Südde-i sa'âdet'üme getüre, envâ'-ı inâyetümle behremend kılınur. Ana göre gönderdiğiniz re'îse tenbîh ü i'lâm idesiz.

582

Aynı hükmün ulaştırılması hakkında Akdeniz'deki gönüllü reislerle hüküm.

Yazıldı.

Akdeniz'de vâkı' olan gönüllü re'îslere hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı mühim mesâlih için ahkâm-ı şerîfe yazılıp deniz kenârlarında olan begler kullaruma emîrî'l-ümerâ'î'l-kirâm Turgud *dâme ikbâlühû*'ya îsâl için irsâl olunmuşdur. Zikr olunan ahkâmın mu'accelen varup irişmesi mühimmâtdandır. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhim sancak-begleri kullarumdan kangısı zikr olunan ahkâm-ı şerîfeyi kangınıza râst gelüp teslim iderse ber-vech-i isti'câl müşârün-ileyhe îsâl idesiz. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdir. Zikr olunan ahkâm-ı hümayûnumu müşârün-ileyhe iledüp teslim eyleyüp temessük ile gelen re'îse her kim ise inâyet-i husrevânem ile behremend olmak mukarrerdür. Ana göre sa'y ü ikdâm zuhûra getirüp mu'accelen ulaştırmağa sa'y idesiz.

583

Aynı mesele hakkında gönüllü Nasuh Reis'e hüküm.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 6 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Gönüllü Nasûh Re'îs'e hüküm ki:

Hâliyâ Magrib Trablusı beglerbegisine îsâl için ba'zı ahkâm-ı şerîfe gönderilüp mu'accelen ulaşması mühim olup sana teslim idüp göndermek kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Midillü Begi Mustafa *dâme izzuhû*'ya gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Sana teslim itdükte aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp zikr olunan ahkâm-ı şerîfeyi ber-vech-i isti'câl müşârün-ileyhe ulaştırup teslim itdüğüne temessük getüresin. Şöyle ki, emrüm

üzre mu'accelen ulaştırup temessük getüresin, envâ'-ı inâyetüm ile behremend olınsun. Ana göre mukayyed olup ulaştırmakda sa'y ü ikdâm eyleyesin.

583/a-

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Fî 6 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Bir sûreti dahı gönüllü Mustafa Re'îs'e, İnebahtı begi ve sâ'ir yalılarda olan beglere gönderilmiştir diyü yazılmışdur.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967 [07.11.1559]

584

Karahisar-ı Şarkî beyine ve kadısına: Şehzade Bâyezîd'in geçişi sırasında kaleden inip elini öptüğü ve ihtiyaçlarını karşıladığı işitilen dizdar hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Nişânlu kâğıda yazılıp Paşa hazretlerine virildi.
Fî 6 Rebî'u'l-evvel sene 967
Ba'dehû İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Kara-hisâr-ı Şarkî begine ve kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem firâr iden Bâyezîd ol mahalden geçdüğü vakit kal'a dizdârı olan kimesne kala'dan inüp varup elin öpüp at na'lı ve un ve arpa virdüğü istimâ' olunup bu husûsun vukû'ı ve adem-i vukû'ı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin, istimâ' olunduğu gibi kal'a-i mezbûre dizdârı ol zamânda kal'adan inüp mezbûrun elin öpdüğü vâkı' ise habs idüp vukû'ı üzre arz idesin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup himâyet idüp hilâf-ı vâkı' arz itmekden hazer idesin. Sonra vâkı' olup siz ketm idüp himâyet itdüğünüz ma'lûm ola, ana olacak size olur. Ana göre tamâm hakk üzre olup vukû'ı üzre arz idesin.

585

Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Peçuy'un dış kalesinin tamiri hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 8 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mohaç Sancağı Begi Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp bundan akdem kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Arslan dâme izzuhû Peçûy'un taşra kal'ası harâba müteveccih olmağla iç yüzine dolma palanka eyleyüp nâ-tamâm olmağın itmâma irişdirmek üzre iken iç kal'anun şimâl cânibinden otuz beş zirâ' mikdârı yire berâber yıkılıp muhâtara olmağın

yıkılan yirlere mu'accelen çatma itdürüp ve mâ'adâsı harâb olmak üzre olup termîm ü ta'mîri ehemmi mühimâtadan olduğın bildürmüşsin. İmdi, yapdurup itmâma irişdirmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup eger yeniden binâ olınacak çatılan yirleridür ve eger sâ'ir ta'mîre muhtâc olan yirleridür, ikdâm ü ihtimâm idüp yapdurup ve ta'mîr ü termîm idüp itmâm-ı maslahat idüp onat vechile hıfz itdüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967 [07.12.1559]

586

Çorlu kadısına: Eşkiyalık, hırsızlık ve adam öldürme suçlarını işleyen bir Arabın mahallinde siyaset edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sipahi-oğlanlar Kethudâsı İbrâhîm'e virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Çorlu kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem ol cevânibde harâmîlik ve hırsuzluk idüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl iden Arab hâliyâ Mısır cânibinde ele gelüp Südde-i sa'âdet'üme irsâl olmağın sâ'irlerine mûcib-i

ibret için mahallinde eşedd-i siyâset olmak ecliyçün sipâhî-oğlanlarum kethudâsı İbrâhîm *zâde mecdühû* ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Mezkûrî ol fesâd itdüğü memerr-i nâsda eşedd-i siyâset ile siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

587

Amasya beyi ve kadısı ile Turhal kadısına: Amasya beyi ve Turhal dizdârı hakkındaki şikâyetnâmeğe göre tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

İskender Çavuş'a virildi.

Fi 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Amâsiyye begine ve kâdisına ve Turhal kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Turhal dizdârı olan kimesnenün hakkında Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup ba'zı husûs isnâd olmağın sıhhati ma'lûm olmak için aslından sûreti ihrâc olunup size gönderildi.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bi'z-zât kal'a-i mezbûreye varup dahı mezkûr dizdârı habsinüze alup arz-ı hâlde mastûr olan ahvâli

hakk üzre onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresiz; aslâ vü kat'a bir mâddesin ketm ü himâyet itmeyüp yanınızda ne vechile zuhûr iderse yazup mufassal bildüresiz. Eger vâkı' ise habsden itlâk itmeyüp ve ne zamânda dizdâr olup ne târîhde tevcîh olmışdur ve ne yir âdemidür anı dahı bile görüp arz idesiz. Eger arz-ı hâl idenlerden ve gayrıdan kimesne gelüp da'vâ-yı hakk iderse da'vâ idenlerin da'vâların dahı Şer' ile görüp hakkı sâbit olana alıviresiz. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup kimesneye himâyet itmekden ve hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer idesiz. Sonra ma'lûm ola, netîcesi size â'id olur, bilmiş olasız.

588

Keşan kadısına: Liko isminde bir zimmiyi öldürerek bakır eşyasını çalan Velî ile Alemşâh'ın siyaset edilmesi ve Hüseyin'in hapsolunması hakkında.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fi 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Keşan kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Dayez (اعلى) nâm kazgancınun karındaşı-oğlu Liko nâm zimmi bir merkeb üzerinde altmış iki vukıyye bakır avadanlığı bey' etmek için Migalkara'dan kazâ'-i Keşan tevâbi'inden Yoğruncı (İĖ—ĖĖ nâm karye kurbinde gâ'ib olup ahâlî-i karyeden taleb olındukda Alemşâh nâm kimesneyi ele virüp mezbûr Alemşâh'dan sü'âl olındukda: "*Oğlum Hüseyin ile karye-i mezbûreden Velî nâm kimesne[yi] haklayup*

bakır evânîsinün bir hissesin Velî aldı, iki hissesin biz aldık" diyü i'tirâf idüp mezbûrân Velî ve Alemşâh habs olındukda mezbûr Velî: "*Ben öldüm öleceğim*" diyü eli bilekcikde tomruğa ururken beyne'n-nâs kendüyi boğazlayup ölmeyüp ve ikrârın dahı almayup ve lâkin Alemşâh-oğlu ve anası ve kızı vacibü'l-katl idüklerine ilm gelüp ve oğlu elde olmaduğın arz idüp bu husûsa çavuşum İskender mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, arz itdüğün üzre müşârün-ileyh çavuşum ma'rifetiyle mezbûrân Velî ile Alemşâh'a siyâset itdürüp ve mezbûr Alemşâh'un oğlu Hüseyin her kande[y]se buldurup habs idüp arz idesin.

589

Mısır beylerbeyine ve kadısına: Hamamların camekânlarına bakan kapı ve pencerelerin örtülmesine dair.

Yazıldı.

Ba-hatt-ı şerîf.

Dervîş Kethudâ'nun yoldaşı Pervîz'e virildi.

Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine ve kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'da ba'zı hammâmlar olup öyleden sonra havâtîn tâ'ifesi girüp zikr olunan hammâmların câmegânına hammâmcıların evleri câmegânına nâzır olup ba'zı levend tâ'fe[si] gelüp hammâmcıların evlerinden camegânda olan havâtîne nazar idüp

bu makøle menhiyyât olduğı istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi mahrûse-i mezbûrede havâtîn girdüğü hammâmların câmegânına nâzır eger hammâmcı evidür, eger sâ'ir kimesnelerindür, câmegânı nâzır olan eger kapularından ve eger pencerelerinden ve bi'l-cümle nazar ihtimâli olan mevâzı'ı sedd ü bend itdürüp min-ba'd Müslimânların ehl [ü] iyâline anun gibi mahfî nazar idecek yir komayup bu emr-i celîlü'l-kadrümün icrâsında dakΩka fevt itmeyesiz.

590

Haslar, Silivri ve Çorlu kadılarına: Av avlamak için tarla ve bağları ve sair yerleri çiğneyerek zarar verenlerin men edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Hâslar ve Silivri ve Çorlu kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuзда Dergâh-ı mu'allâm kullarından ve yeniçeriden ve sâ'ir erbâb-ı timardan ve gayrıdan ba'zı kimesneler tazı ve doğan ile av avlayup bu bahâne ile re'âyâ vü berâyânun tarlaların ve bağların ve sâ'ir terekelerin çiğnedüp te'addî itdükleri istimâ' olmağın bu husûs için Südde-i sa'âdet'ümde sipâhî-oğlanları kethudâsı olan kıdvetü'l-emâsil [ve'l-emâ]cid ve'l-ekârim İbrâhîm zîde mecduhû ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup göresiz; taht-ı kazânuзда anun gibi av avlayup te'addî iderlerse men' u def'

eyleyüp gereğı gibi tenbîh ü te'kid eylesesin ki min-ba'd zikr olunan tâ'ifeden bir ferd emr-i şerîfe mugâyir re'âyânun terekese ve bağı ve bostânı içine girüp çiğnedüp te'addî itmeye. Şöyle ki, ba'de'l-yevm mütenebbih olmayup girü av avlayup re'âyâya bu makøle te'addî eyleyeler, her kim olursa olsun isimleri ve resimleri ve sâkin oldukları yirleri ile yazup arz eylesesin ki fermân-ı şerîfûme mugâyir iş idenlerün bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola ve bu hükm-i şerîfümün sûretin her birinüz sicillâtınıza kayd idüp dâ'imâ mazmûn-ı hümayûnı ile amel idüp hilâfına cevâz göstermeyesiz. Şöyle ki, bu bâbda kimesneye himâyet olunup arz olmamaya, sonra netîcesi size â'id olmak mukarrerdür; ana göre fermân-ı vâcibü'l-iz'ânunun icrâsında dakΩka fevt eylemeyesiz.

591

Venedik dojunu: Rodos Kapudanı Ali Bey'in İstanbul'a gönderdiği Venedik barçası ile Girid'e firar eden küffarın beraber götürdükleri sipahilerin iadelerine dair.

Yazıldı.

Tercemân Abraham'a virildi.

Fî 16 Rebî'ul-evvel sene 967

Venedik dojna hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Begi olup Rodos Kapudanımız olan iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ali *dâme izzuhû* deryâda tereke ile pedoranun barçasın bulup barçanın ismi Arbordor ve re'îsinün ismi Bonlovinci ve bâzergânınun ismi Boyarino imiş. Zikr olunan barçayı emr-i şerîfüm üzre girift eyleyüp içine on beş nefer sipâhî kullarumuzdan koyup mahrûse-i İstanbul'a irsâl itdükde içinde olan kefare gaybet idüp size tâbî' olan Cezîre-i Girid'e varup zikr olunan sipâhî kullarımı ve emr-i şerîfime ve ahde mugâyir bu makøle vaz' idenleri aynı ile Südde-i sa'âdet'imüze gönderesin diyü Girid beglerine hüküm-i şerîfüm gönderilüp ve size dahî nâme-i hümayûnumuz gönderilmişdi. Ol zamândan berü zikr olunan ehl-i İslâm irsâl olunmayup diyü fesâdı idenlerin dahî haklarından gelinmedi. İmdi, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ hâze'l-ân atebe-i ulyâ-

menziletimüz ile mümeahhed ü müşeyyed olan dostluk muktezâsınca gerekdür ki zikr olunan ehl-i İslâmı eger Girid'dedür ve eger taht-ı hükümetinüzdedür her kande ise buldurup bilâkusûr espâb ü emvâlleri ile Südde-i sa'âdet'üme göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp ve [bu] makøle ahde mugâyir vaz' idenlerin bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mücib-i ibret vâkı' ola. Ahde mugâyir bu asl fi'l idenlerin haklarından gelinmeyüp ve zikr olunan ehl-i İslâm şimdiye değin irsâl olunmaduğına sebeb ü bâ'is ne idüğün yazup i'lâm olına. Dostluk binâlarınun istihdâmına sebeb ü bâ'is olına ve bundan akdem Rodos Begi olup fevt olan Ca'fer Beg dahî tutduğı on iki nefer harâmî levend kâfirleri bir barçasına binüp gaybet idüp Girid adasına varduklarında ileri dahî göndermek için hüküm-i hümayûnum gönderilmiş idi. Bu bâbda dahî envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp zikr olunan keferayı her kande[y]se buldurup ahd-nâme-i hümayûnum mücebince Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

592

Humus beyine: Husayya Kalesi'ndeki beşli ve hisar erlerinden hiç birinin işin başından alınmamaları ve ayrılanların cezalandırılmaları hakkında.

Yazıldı.

Arzları getüren Hacı Kubâd'a virildi.

Fî 8 Rebî'ul-evvel sene 967

Hıms begine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Husayya kal'ası'nda otuz nefer beşlü gedüğü ve yigirmi nefer hisâr-eri âyende vü revende muhâfazasıyçün ta'yîn olup, bu cânibde olan ümenâ vü ummâl ve defterdârdan kal'a dizdârına tezkire îrâd idüp murâd idindüğü kadar yoldaş alup vakt-i hâcetde beş nefer yoldaş mevcûd bulunmayup nâgehân vâridîn ü sâdırîne

zarar olur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, kal'a-i mezkûrede eger beşlüdür ve eger hisâr-eridür âyende vü revende hıdmetine ta'yîn olunmuşlardır. Ümenâ vü ummâl istihdâm itmek câ'iz değildir. Min-ba'd ta'yîn olunan hıdmetlerinde olup ümenâ vü ummâl tâ'ifesine istihdâma kimesne virdürmeyesin. Anun gibi ta'yîn olunan hıdmetlerin koyup gedüğün hâlî koyan eger atlu ve eger piyâdedür mecâl virmeyüp gedüklerin âhara tevcih idesin; sâ'irlerine mücib-i ibret ü nasihat vâkı' ola.

593

Humus Beyi Hüseyin Bey'e: Arap fesadından dolayı sancağın muhafazasıyla meşgul olması hakkında.

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Hıms Begi Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Sene-i sâbıkada sen cem'iyete varmak ile A'râb-ı bed-fi'âl, sancağında haylî fesâd itmeğin bu def'a sen livâna müte'allık olan sîpâh ile sancağın hıfz u hırâsetinde olman emr idüp ol bâbda Haleb beglerbegisine dahı hükm-i şerîf gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu def'a cem'iyete varmayup sîpâhîlerün ile sancağın gereği gibi hıfz u hırâsetde olup A'râb-ı bed-fi'âlden ve sâ'ir ehl-i fesâddan re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt eylemeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı Selemiyye begine.

594

Haleb beylerbeyine: Aynı iş hakkında Humus beyine tenbihatta bulunulmasına dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hıms Sancağı Begi olan Hüseyin *dâme izzuhû* sene-i sâbıkada sancağında olmayup cem'iyete gitmek ile A'râb-ı bed-fi'âl hareket idüp ol cânibde re'âyâyâ haylî te'addî ve mâl-ı mîrîye dahı noksânı olduğu istimâ' olmağın sâbıkâ sancağı hıfz olunmak için

hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâliyâ dahı cem'iyete gelmeyüp sancağı sîpâhîleri ile hıfz u hırâsetde olmasın emr olunup ol bâbda kendüsine hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhe sen dahı gereği gibi tenbih ü te'kîd idesin sancaklarının sîpâhîleri ile sancakların hıfz u hırâset idüp cem'iyete gelmeyeler.

595

Murad Çelebi'ye: Husayya karyesinin mamuriyeti için reâyânın vergiden muaf olmak üzere buraya nakil ve iskân edilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.
Mektûb, Paşa hazretlerindedür.

Murâd Çelebi'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp Husayya nâm karye kadîmden ma'mûr olup hâliyâ harâb olup şenelüp ma'mûr olması âyende vü revendeye nef'i olduğın bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre tahrîr itdüğün yirlerden kimesnenün yazılı ve nizâ'lusı olmayan re'âyâdan tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf olmak üzre getirüp kondurup ol mahalli şeneldüp dahı tekâlîfden mu'âf olmak üzre görüp gözedüp âyende vü revendeye zarar u gezend irişdürmeyüp mâdâmki hıdmetde kusûrları olmaya, tekâlîfden mu'âf olalar, deftere dahı bu vechile kayd idesin.

596

Rodos beyine: Kadırğa inşasına müsait ağacın bulunduğu mahallin araştırılmasına dair.

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Hâliyâ mîrî için kadırgalar yapılmak lâzım olmuştur. İmdi, ol cânibde ağacı ve sâ'ir kerestesi müstevfâ bulunup ırgadun varup işlemesine âsân olacak bir mahall-i münâsib adalarda mıdur ve yâhûd kenârda mıdur ve yâhûd Süsen adası mıdur? Görüp arz olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup gereği gibi tettebbu' eyleyüp, yoklayup görüp vech-i meşrûh üzre münâsib olan mahal ne yirde bulunursa yazup arz eylesin ki ana göre ol cânibde kadırgalar yapılmasına ber-vech-i isti'câl mübâşeret olına; ve yâhûd ağaç kırdurup Rodos'a getürmek midür, kangısı münâsibdür, arz eylesin.

597

Rumeli kadılarına: Dersaadet'e koyun gönderilmesi için icap eden tedbirlerin alınması hakkında.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemi Ali'ye virildi .

Fî 7 Rebî'u'l-evvel sene 967

Rûm-ili kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun emîni olan kıdvatü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda mahrûse-i İstanbul'a koyun getürmeğe yazılı olan celeb tâ'ifesinden ba'zıları gaybet eylemişler ve ba'zıları mevsim koyunun gönderdik diyü hilâf-ı vâkı' huccet ibraz iderlerimiş ve ba'zıları defterde üzerine yazılan[dan] ziyâde koyunlar alup yol üzerinde vâkı' olan şehirlerde ve kasabâtda kassâblara ve matrabâzlara bey' idüp koyunları telef iderlerimiş ve ba'zılarının sancak-beglerden ve voyvodalardan ve sübaşılardan mu'âvinleri olmağla güzeşte seneden bâkΩ kalmış koyunları var idüğün bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazanuzda vâkı' olan yazılı celeb tâ'ifesinden gaybet idenleri buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp defter mûcebince

mevsim koyunların ve üzerlerinde bâkΩ varise bi-kusûr cem' u tahsîl itdürüp mahrûse-i mezbûreye yarar sürüciler ile gönderesin ve mevsim koyunını gönde[r]dik diyü anun gibi hilâf-ı vâkı' huccet ibraz idenlere amel itmeyüp üzerlerine takdir olunan koyunu bi-kusûr vakti ve mevsimi ile sürdürüp mîrî hıdmetinde olanlarınuz, nâ'iblerinüz ve âdemlerinüzle mîrî hıdmetinde olmayanlarınuz size gönderilen emr-i sâbık üzre bi'z-zât getürüp mahrûse-i mezbûreye teslîm idesiz ve sancak-beglerden ve voyvodalardan dahı ve sübaşılardan bunlara mu'âvenet idenleri mecâl virmeyüp isimleri ile arz idesiz; bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mücib-i ibret vâkı' ola. Aslâ bir ferde himâyet itmeyüp mâni' olanları arz eylesiniz ve defterden ziyâde aldıkları koyunları yolda ve izde ve şehirlerde ve kasabâtda kassâblara ve matrabâzlara koyun satdurmayasız; cümlesin getüresiz ve bi'l-cümle koyun husûsı mühimmâtındandır. Sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp onat vechile mukayyed olasız. Şöyle ki ihmâl olup koyun giç ve yâhûd kusûr üzre getirile azl ile konılmayup mu'ateb olursız.

598

Aynı iş hakkında Çorlu, Vize ve saire kadılarına hüküm.

Yazıldı.

Bu dahı.

Çorlu ve Vize ve Kırk-kilise ve Babaeskisi ve Hayrabolu ve Rodoscuk ve Migalkara ve İpsala ve Gelibolu ve İnöz ve Keşan ve Ferecik kâdılarına hüküm ki:

Koyun emîni Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda vâkı' olan kışlaklarda ne mikdâr erkek koyun bulunur ise defter olunup varan âdemîsi ile mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesin ve kasabâtda olan kassâblar ve matrabâzlar haylî erkek koyun telef

iderlerimiş. Anların dahi yarar kefilleri alınıp mahrûse-i mezbûreye arz itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile mûmâ-ileyhün âdemi vardukda, her biriniz gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan kışlaklarda ne mikdâr bıçağa yarar erkek koyun bulunursa defter idüp mühürleyüp dahi sâhibleriyle mezbûra koşup mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz ve ne mikdâr koyun gönderildiğin yazup arz

eyleyesiz ve kasabâtda ba'zı matrabâzlar mahrûse-i mezbûre için gelen koyunu karşılayup alup kasabalarda boğazlayup ol ecilden haylî erkek koyun telef olunurmuş. Anun gibi kasaba kassâblarına ve sâ'ir matrabâzlara gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd mahrûse-i mezbûreye gelen koyundan koyun almayalar ve yarar kefillere viresin ki min-ba'd bu makøle iş itmeyeler; idenleri isimleri ile yazup bildüresin ki hakkından geline.

599 *İnebahtı kadısına: İnebahtı Kalesi iç tarafındaki Bağdiye Mahallesi'nde bulunan eski bir kilisede içki içilip içilmediğinin araştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Kemal Çavuş-oğlu Mustafa'ya virildi.
Fî 12 Rebî'u'l-evvel sene 967

İnebahtı kâdisına hüküm ki:

İnebahtı kal'ası'nun iç bölmesinde vâkı' olan Bağdiye nâm mahalle halkı cânibinden Dergâh-ı mu'allâ'ma arz-ı hâl sunulup mahalle-i mezbûrede kâfir zamânından kalmış bir kilise

olup âyende vü revende ile gice ve gündüz şürb-i hamr idüp Müslimânların ibâdetlerine küllî zararları olduğunu bildürdükleri ecilden, sunulan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arz-ı hâlinde mukayyed olan husûsun aslı nedür, vâkı' midür, nicedür? Görüp dahi sıhhati üzre yazup arz eyleyesin.

600 *Tameşvar beylerbeyine: Erdel Kralı İstefan'ın Nemçelilerin Erdel vilâyetine taarruzda bulunduğunu bildirmesi üzerine, bunun araştırılıp neticesinin arzına dair.*

Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 21 Rebî'u'l-evvel sene 967

Tımsıyar beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral, Âstâne-i sa'âdet'ümde olan âdemi müşârün-ileyh tarafından Südde-i sa'âdet'üme Nemçe keferesinin memleket ü vilâyetine dahl ü ta'arruzları olup ba'zı nevâhînün davarın sürüp ahâlisî esîr ve esbâp ü emvâlin gâret ü hasâret eyledüklerin i'lâm eyledi. İmdi, bu husûsın aslı var mıdur, ne tarikle olmuşdur? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı sen dahi tecessüs ü tetebbu' itdürüp göresin, adû-yı bed-âyîn taraflarından müşârün-ileyh Kral memleketine dahl ü ta'arruz olup i'lâm olunduğı üzre ba'zı nevâhînün davarı sürülüp re'âyâsî esîr kılunduğı vâkı' midür ve idenler kimlerdür ve müşârün-ileyh kâdir değil midür ve ne mikdârdur ve ne zamânda olmuşdur, bi'l-fi'l dahi üzerlerinde gelmiş asker var mıdur, nicedür? Bir sahîh haber alup Südde-i sa'âdet'üme ta'cilen i'lâm eyleyesin.

601

Aynı hâdiseden dolayı gerektiğinde Erdel Kralına yardıma hazır bulunmasına dair Boğdan voyvodasına hüküm.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Fi 25 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-]ümerâ'i'l-izâmî'l-İseviyye vilâyet-i Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral yüce Âstânem'e âdem gönderüp adûleri olan Nemçe keferesinin hareket ve cem'iyetleri olup memleket ü vilâyetlerinden ba'zı nevâhîye dahl idüp davarın sürüp ahâlîsin esîr ve emvâl ü espâbın gâret ü hasâret eyledüklerin i'lâm idüp mu'âvenet taleb itmeğin bundan akdem dahı sana hüküm-i şerîf gönderilüp vilâyet-i Boğdan askeriyle hâzır u müheyâ olup müşârün-ileyh Kral tarafına nâzır olmak buyurulmuşdı. Eyle olsa ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup ol bâbda tekrâr sana hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Fermân-ı hümayûnum müsted'âsınca cümle vilâyet-i Boğdan askeriyle hâzır u müheyâ olup müşârün-ileyh tarafına nâzır olasın. Şöyle ki adûleri tarafından bir hareket olup vilâyet-i

602

Macar ve Erdel vilâyeti Kralı İstefan'a: Nemçelilerin taaddi ve taarruzlarından dolayı verilen hükümlerden bahisle, gerekirse Boğdan voyvodasından yardım istenmesi hakkında.

Yazıldı.

سوله Mihal nâm âdemi zimmîye virildi.

Fi 8 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Ve dört nefer âdemine dahı yol hükmi virildi.

Fi yevm-i m[ezbûr]

Vilâyet-i Macar ve Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Adûnuz olan Nemçe keferesinden Barksaz nâm nâhiyeyi, gelüp yağmâ idüp davarın sürüp ahâlîsinden niçesin katl idüp Berk («—» ve Oğuça («Ë'ËË' nâm nâhiyeleri dahı alup re'âyâsın esîr ve emvâlın gâret idüp zarar u ziyân itdüklerin Âstâne-i sa'âdet'imüzde olan ilçinüz takrîr ü i'lâm idüp bu bâbda her ne ki takrîr u i'lâm eyledi ise ale't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîre arz olunup ilm-i şerîf-i âlem-

Erdel'e mazarrat kasdın eyleyeler, sana âdem irsâl idüp mu'âvenet taleb eyledükde kendü nefsinle varmak ile [mi] olur yohsa asker göndermekle mi olur bi'l-cümle her ne tarîkla olur ise varup irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre a'dâ-yı bed-girdâr taraflarından memleket [ü] vilâyet ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmemek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' eylesin. Bu husûs ehemmi mühimmâtındur. Fermân-ı hümayûnum mücebine cümle asâkirünle hâzır olup mu'âvenet lâzım gelüp müşârün-ileyh Kral tarafından haber geldükde bir nesneye tevakkuf lâzım gelmeyüp eger kendü nefsinledür ve eger kifâyet mikdârı âdem göndermek ile mahall iktizâ itdüğüne göre tedârük görüp Âstâne-i sa'âdet'üme kadîmden olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca bezl-i maktûr idüp mu'âvenet ü müzâheretde dakΩka fevt itmeyüp hıdmetde bulınmağa sa'y idesin. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Şöyle ki, lâzım gelüp kendün varmalu oldukda gâflet üzre olmayup basîret üzre olasın.

şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuşdur. İmdi, bundan akdem Boğdan voyvodasına hüküm-i şerîfüm gönderilüp vilâyet-i Boğdan askeriyle hâzır u müheyâ olup senün tarafına nâzır olmak buyurulmuşdı. Hâliyâ dahı kemâ-kân askeriyle hâzır olunup anun gibi senün tarafına mu'âvenet lâzım olup taleb eyledükde eger kendü varmakdur, eger asker göndermekdür, her ne tarîkla olursa mu'âvenet idesin diyü emrüm olup ol bâbda hüküm-i şerîfüm yazılup ana irsâl olındı. Gerekdür ki bu bâbda sen dahı kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup a'dâ-yı bed-girdâr taraflarından gâflet üzre olmayup evzâ' u etvârların ve fikr-i fâsidlerin dâ'imâ tecessüs ü tettebbu' eyleyüp memleket ü vilâyetüne küffâr-ı hâksâr taraflarından zarar u gezend irişdürmemek husûsında mücidd ü merdâne olup, bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakΩka fevt itmeyesin. Şöyle ki düşmeninüz tarafından arz

olunduğı üzere memleket ü vilâyetüne zarar u ziyân kasdın ideler, mu'âvenet lâzım gele, te'hîr itmeyüp Boğdan voyvodasına haber gönderüp mu'âvenet için taleb idüp getürdüp dahı hüsn-i ittifâk u ittihâd üzere yek-dil ü yek-cihet olup a'dâ-yı hezîmet-âsârün memleket ü vilâyetinüz üzerinden mazarrat u ifsâdların def' u ref' etmek bâbında ve re'âyâ vü berâyâyâ dahı zarar u gezend irişdürmemek husûsında bezl-i makdûr ve sarf-ı kudret idüp envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz

zuhûra getüresin ve dâ'imâ Âstâne-i gerdûn-iktidâr'umdan haberün eksük itmeyüp a'dâ taraflarından vâkîf olduğunuz ahbâr-ı sahîhayı i'lâm ü iş'ârdan hâlî vü zâyil olınmaya. Ammâ, mâdâmki anlar tarafından vilâyet-i Erdel'e ve taht-ı tasarrufunda olan yirlere ve re'âyâyâ dahl ü tecâvüz olınmaya, Âstâne-i sa'âdet'üme olan ihlâs ü ihtisâsun muktezâsınca mâ-beynde olan ahde mugâyir sizün cânibinüzden dahı anlara dahl olınmaya.

603

Eflâk voyvodasına: Erdel kralının İstanbul'dan avdet edecek adamının yerine ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı kıdvetü[l-l] ümerâ'î'l-milleti'l-Mesihîyye İstefan Kral'un Südde-i sa'âdet'ümde olan âdemîsi hükmi-

hümâyûnumla ol cânibe âdemin gönderüp emîn ü sâlim îsâl olunmak için hükmi-şerîf taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhün âdemi vardukda, vilâyet-i Eflâk'dan emîn ü sâlim öte cânibe ulaştırırsın.

604

Budin beylerbeyine: Kapoşvar ve Dunbo kalelerinin Kopan sancağından alınıp eskisi gibi Mohaç'a ilhak edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mohaç beginün âdemine virildi.

Fî 13 Rebî'u'l-evvel sene 967

Budin beylerbeyine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Mohaç Sancağı Begi Mehmed *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda (œĖĖĖ» Kapoşvar ve Dunbo kal'aları serhadde olup muhâfaza için niçe kimesneler ta'yîn olunup küffâr-ı hâksârün memâlik-i Pâdişâhîye hîle vü hud'aları oldukda zararları def' olınurdu.

Hâliyâ Kopan sancağı ilhâk olınmağla Mohaç seddi hâlî kalup Mohaç sancağı ise dağlı yirler olup hayduklar dâ'imâ gezerler. Haydukların havfleri Kapoşvar kal'ası'ndandır. Şöyle ki, kal'a-i mezbûre Mohaç sancağından ifrâz olına, Müslimânlar düşmen havfinden karâr idemeyüp dağılmaları mukarrerdür diyü girü kal'a-i Kapoşvar, livâ'-i Mohaç'a ilhâk olınmasın arz eyledüğü ecilden uslûb-ı sâbık üzere olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Zıkr olınan kal'alar girü sâbıkâ olduğu gibi livâ'-i Mohaç'a tâbi' ola.

[Yev]mü's-sebt fî 9 Rebî'u'l-evvel sene 967 [09.12.1559]

605

Bağdad beylerbeyine: Bağdad vilâyetindeki kalelerin tamire muhtaç yerlerinin tamiri ve ibkası gereken kalelerin levazımının ikmali hakkında.

Yazıldı.

Beglerbeginün kethudâsına virildi.

Fî 12 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp zahîre husûsıyçün fermân-ı şerîfüm vârid olup Bagdâd'un zahîre-i mu'ayyenesi ki der-mahzen olınan darudur, üslûb-ı sâbık üzere mahfûz olduğu ve gallât dahı üç ve dört yıldan berü killet üzere olmağın Musul ve Erbil câniblerinde vâkı' olan havâss-ı hümayûndan getirilmek üzere olduğu ve anda irsâl olınan kullarumun dahı zahîreleri tedârük olunmak üzere olunduğın ve kal'a-i Zâlim ve sâ'ir kılâ'un neferlerinin dahı mevâcibleri her üç ayda bir salındığı ve şikâyetleri gayr-ı vâkı' olduğu ve hîn-i fetihden berü hıfz u hırâseti lâzım olan kılâ'un zahîreleri kemâ-kân mahzenlerinde mükemmeldür ve irsâl olınan yeniçeriler içerü kal'ada olmak mümkün olmayup taşrada olıgelmışlerdür diyü bildürüp dahı her ne dimiş isen ma'lûm olup andan gayrı hâliyâ Şehrizol Begi olan Velî *dâme izzuhû* dahı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzere Şehrizol'a tâbi' olan kılâ'un zahîre ve sâ'ir ta'mîre muhtâc olan yirlerin görüp ammâ mezbûr kal'ada eskiden zahîre olmayup emr üzere tadârük olunup Bagdâd'dan gönderilmek lâzımdur diyü bildürmüş. Andan mâ'adâ ol cânibde olan kal'aların ba'zı hırâsete kâbil olup ba'zı olmayup düşmen hareket iderse içinde olan yarağın dahı hıfzı kâbil olmayup alınmak mukarrerdür ve hırâsete kâbil olan kal'aların dahı içinde olan hisâr-erlerinin ekseri yirli Kürd olup vakt-i hâcetde anlardan fâ'ide

eklenmez diyü bildürüp ammâ hıfzı kâbil ve lâzım olan ne mikdâr kal'a olup ne makøle kal'adur ve hıfzı kâbil olmayan ne mikdâr ve ne makøle kal'alardur bildürmemiş. İmdi, **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; Şehrizol'da vâkı' olan kal'alardan anun gibi hıfzı kâbil olan kal'alar ne mikdâr ve ne makøle kal'alardur, tamâm ma'lûm idinüp dahı anun gibi hıfz u hırâseti kâbil olmayanları arz idüp ve hıfz u hırâseti lâzım olanların dahı eger zahîresidür ve eger sâ'ir yarağıdır kifâyet mikdârı ihzâr eyleyüp ve neferlerin dahı yoklayup yirlüden mümkün oldukça temyîz eyleyüp ve kul tâ'ifesinden ve sâ'ir yarar kimesnelerden tedârük idüp onat vechile hıfz eyleyüp ve ta'mîre muhtâc olanları dahı te'hîr itmeyüp ta'mîr eyleyüp zarar gelecek yir komayup ve anlardan gayrı beglerbegiliğine müte'allık olan kılâ'un dahı eger zahîreleridür ve eger ta'mîre muhtâc olan yirleridür ve eger sâ'ir neferleri ahvâlidür, görüp ve gözedüp onat vechile tanbîh ü te'kîd idüp her kimesne hıdmetinden hâlî olmayup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ahvâl-i ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp ve irsâl olınan kul tâ'ifesin dahı her ne yirde olmak münâsib ise eger taşrada ve eger içerü kal'adadur, vech ü münâsib olduğu üzere tedârüklerin görüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Bî'l-cümle anun gibi hıfzı lâzım olan kal'alarda yirlüden kimesne komayup neferlerden kul tâ'ifesinden ve sâ'ir yarar kimesnelerden tedârük eylesin.

606

Ağrıboz beyine: Ağrıboz limanına gemilerin safra dökmelerine ve bu hususta Ferhad Reis'in gözcü olarak görevlendirildiğine dair.

Yazıldı.

Monlâ Mehmed'e virildi.

Fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Ağrıboz sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Ağrıboz kâdîsı mektûb gönderüp Ağrıboz limanı'na gelüp giden rencber gemileri safraların dâ'imâ limana dökmekle liman taşla dolup eger hâssa gemilerdür ve eger rencber gemileridür, gelüp gitmekde haylî müzâyaka

çeküp ve mîrî gümrük gözetmesinde ve âyende vü revendeyi cüst ü cü itmekde bir re'îs lâzım olmağın, Magda Köpek (?) nâm re'îs ta'yîn olunup zabt iderken mezbûr fevt olmağla ol fevâ'id dahı fevt olup işbu Ferhâd Re'îs müstakΩm kimesne olup hıdmet-i mezbûreyi hasbî görmesin ihtiyâr itdüğün arz itmeğın **buyurdum ki:**

Min-ba'd tenbîh ü te'kîd eylesin ki eger mîrî gemidür ve eger sâ'irleridür, min-ba'd

limana götürüp safraların^{xxii} boşaltmayup
müzâyaka virdürmeyesin. Eslemeyenleri yazup

bildüresin ki haklarından geline.

607

Şam beylerbeyine: Nablus Alay Beyi Toklu Mehmed'in fesat hareketlerinin araştırılarak gerekenin yapılması hakkında.

Yazıldı.

Yemen beglerbegisinin âdemi Hasan
Kethudâ'ya virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Nablus Alay-begisi Toklu Mehmed'ün fesâd ü şenâ'at üzre olduğın ve sipâhîlerden dahı mezkûrdan şekvâ idenlerün defterin irsâl idüp teftiş için sana hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ Nablus Sancağı Begi Rıdvân *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mezkûr Toklu Mehmed'ün kemâ-kân fesâd ü şenâ'at üzre olduğın ve iki-üç def'a meclis-i Şer'-i Şerîfe da'vet olındukda itâ'at-i Şer' itmeyüp Akbayraklu nâm tâ'ife ile müttetik

olup memlekete küllî zararı olduğın arz eyleyüp ve mezkûr Toklu Mehmed bunda gelmeğın dutulup kayd ü bend ile yirinde emr-i sâbıkum mücebince teftiş olunmak için müşârün-ileyh Nablus beginün âdemîsine teslîm olup irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûr emr-i şerîf-i sâbıkum müsted'âsınca onat vechile teftiş ü tefahhus eyleyüp göresin ve hukûk-ı nâsdan dahı zimmetinde nesne sâbit olursa ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra fesâd ü şenâ'ati ne vechile sübût ü zuhûr bulur ise mufassal yazup arz eyleyesin. Şöyle ki, Şer'ile siyâset lâzım gele, Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın.

[Yev]mü'l-ahad fî 10 Rebî'u'l-evvel sene 967 [10.12.1559]

608

Silivri ve Çorlu kâdılarına: Eşkiya zannıyla İstanbul'a gönderilen zimmilerin suçları sâbitse haklarında lâzım gelenin ifasına dair.

Yazıldı.

Çavuş-oğlı Mûsâ'ya virildi.
Fî 11 Rebî'u'l-evvel sene 967

Silivri ve Çorlu kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânuzdan ba'zı zimmîler ehl-i fesâd ü şenâ'atdûr diyü tutulup Südde-i sa'âdet'üme gönderilüp habs olunmışdı. Mezkûrlar hayliden berü mahbûslar olup ahvâlleri yirlerinde bi-hasebi's-Şer' teftiş olunmak için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşları oğlanlarından Mûsâile irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, mezkûrlardan hakk da'vâ ider kimesneler var ise her birinüz taht-ı kazânuzda husamâyı berâber idüp bundan mukaddem birer def'a Şer'ile fasl olunmayup ve on beş yıl geçmeyen da'vâların ber-müceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresin; mezkûrların üzerlerine hukûk-ı nâsdan bi-hasebi's-Şer'[i'l-] kavîm nesne sâbit ü zâhir olur ise Şer'ile müteveccih olan hukûk-ı ashâbına alıvirdükden sonra fesâd ü şenâ'atden üzerlerine sâbit ü zâhir olursa ol bâbda emr-i Şer'-i kavîm ne ise edâ idüp yirine koyasın. Nesne sâbit ü zâhir olmazsa ıtlâk eyleyesin.

609

Haleb'de kışlamaları emrolunan silâhdar taifesinden evlerine gelen varsa bildirilmesi hakkında Edirne kadısına hüküm.

Yazıldı.

Çavuş-başıya teslim olındı.

Fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sefere ta'yîn olunup Haleb'de kışlamak emr olınan silâhdâr tâ'ifesinden ba'zı

emr-i şerîfûme mugâyir evlerine geldükleri istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup hufyeten mahrûse-i mezbûreye tettebbu' u tecessüs idüp göresin; anun gibi tâ'ife-i mezbûrdan kimesne gelmişse her kim ise isimleri ve sâkin oldukları mahalle ve yirleri ile yazup bildüresin.

610

İznik kadısına: İznik'de Sultan Orhan Camii etrafındaki ev ve dükkânların kârgir olmaları için müsaade verildiğine dair.

Yazıldı.

İznik kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefsi-i İznik'de merhûm Sultân Orhan *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Câmi'-i şerîfi'nün etrâfı tahta dükkânlar olmağın câmi'ün ihrâkına sebep olduğu ecilden zikr olınan dükkânların yapılmamasına emr-i şerîf vârid olmuşdu. Hâliyâ ol dükkânlar kârgir binâ

oluncak, câmi'-i şerîfe dahı enfa' olmağla sâhibleri kârgir binâ ile yapmağa icâzet-i hümayûn taleb itdüklerin arz eyledüğün ecilden zikr olınan dükkânlar kârgir binâ olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm mücebince dükkânların sâhiblerine kârgir binâ ile yapdurasın.

611

Rodos beyine: Sahte arz ile Salkoz ve ona tâbi hasları iltizam eden Mahmud oğlu Mehmed'in küreğe koşulması hakkında.

Yazıldı.

Rodos Begi Ahmed Beg'ün kethudâsına virildi.

Fî 13 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bi'l-fi'l Rodos'da hisâr-eri olan Mehmed b. Mahmûd nâm kimesne bundan akdem Rodos Begi olan Ali *dâme ulüvvuhû* nâmına bir tezvîr arz ile cezîre-i Rodos'da Salkoz ve ana tâbi' hâsları sene 966 Muharrem'inün gurrelerinden üç yıla altmış bir bin üç yüz yigirmi sekiz akçaya ba'zı kuyûd ile iltizâm idüp geldükde mîr-i müşârün-ileyhün

kethudâsı mezkûrı meclis-i Şer'a ihzâr idüp bu husûs içün sana arz virilmemişdür. Tezvîri arz ile iltizâm eylemişsindür diyü da'vâ eyledükde tezvîri arz i[t]düğüne i'tirâf idüp sicil dahı olunmuş iken el-ân tezvîr ü telbîsden ve şirret ü şakâvetden hâlî olmayup hakkından gelinmek lâzım idüğün arz eyledüğün ecilden küreğe komasın emr idüp **buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfüm mücebince mezkûrı küreğe koşup emrüm olmadın ihrâc eylemeyesin.

612 *Milan ve Göl kadılarına: Tahir'in tasarrufunda olan yeri güç kullanarak elinden alan Kadirşah adlı çavuş hakkında teftiş yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Mezbûr Tâhir'e virildi.

Fî 14 Rebî'u'l-evvel sene 967

Milân ve Göl kâdîlarına hüküm ki:

Çerkeş kâdîsı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Tâhir nâm kimesne yedinden emr-i şerîf vârid olup mezkûrun on yıldan ziyâde tasarrufunda olan yirini Kâdir Şâh nâm çavuş cebr ile elinden alup te'addî eylemiş. Teftiş eylesin diyü fermân olunmağın teftişe şürû' olup mezkûr çavuşa mürâsele ile âdem gönderildükde irsâl olunan kimesneyi bozdoğan ile urup itâ'at-i Şer' itmedüğün bildürüp ve mezkûr çavuş dahı Südde-i sa'âdet'üme gelüp: "*Husûs-ı mezbûrdan benüm haberüm yoktur, kâdî âdemi ve mürâselesi gelmedi*" diyü cevâb virmeğın kâdînun arzı mı sahîhdür, yohsa

çavuşun cevâbı mı sahîhdür? Ma'lûm olmak içün sizi ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp fi'l-vâkı' kâdî-i müşârün-ileyh arz itdüğü üzre mezkûr çavuşa mürâsele ve âdem gönderüp meclis-i Şer'a da'vet olunup itâ'at-i Şer' itmeyüp varan âdemi ol vechile doğduğu vâkı' midür, yohsa müşârün-ileyh çavuş bildürdüğü gibi kâdî hilâf-ı vâkı' mi arz itmişdür, nicedür? Bu bâbda hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp sıhhati ve hakikatı ne ise ve yanınızda ne vechile sübût ü zuhûr bulursa ketm itmeyüp vukû'ı üzre yazup arz idesiz ve bu husûsda olan da'vâların dahı ellerinde olan emirleri üzre Şer' u kânûn ile görüp fasl idüp tekrâr şekvâ itmelü itmeyesiz.

613 *Hızâne-i Âmire Haleb defterdarına: Birecik menzîlinden askerin geçişi için gereken gemilerin tedariki masrafına ve Haleb'deki Saray-ı Âmire'nin tamirine dair.*

Yazıldı.

Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Pîrî'ye virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Hızâne-i Âmire'mün Haleb cânibi defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakâhu* cânibinden emr vârid olup Birecik ma'berinden asâkir-i nusret-me'âsir mürûr itmek içün tedârüki fermân olunan gemilerden ötürü Birecik sancağı begi akça taleb ider ise kifâyet mikdarı virüp ve sen dahı cânibünden bir âdem ta'yîn eyleyüp isrâf ü itlâf itdirmeyesin diyü fermân olunmağın, lâzım olan akça anda olan havâss-ı hümayûn mahsûlinden virilmek içün Birecik kâdîsına ve havâss-ı hümayûn emînlerine bir yarar ehl-i kalem kimesne ta'yîn olup irsâl olındı. Ve

Gök-meydân'da olan Sarây-ı Âmire'nün ve kılâr-ı ma'mûre ve helvâ-hâne olacak yirlerin ta'mîr olunması fermân olunmuş. Mahrûse-i Haleb'de olan Sarây-ı Âmire, ziyâde meremmâta muhtâc olup küllî akça sarf olunmuşdur. Eger içinde beglerbegiler sâkin olursa dahı bed-ter olup, küllî akça gitmek mukarrerdür diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Gök-meydân'da olan sarâyın ta'mîrin mîrî akçadan itdürüp mahmiyye-i Haleb'de olan Sarây-ı Âmire'nün ta'mîr ü termîmin yine beglerbegiler eyleyeler ve şimdiki hâlde sarây-ı mezbûrun ta'mîri içün ne mikdâr akça sarf olmuş ise beglerbegiden alasin ve min-ba'd tenbîh idesin ki ta'mîrinde taksîr itmeyeler.

614

Budin Defterdarı Abdülkerim Çelebi'ye: İstanbul'a gelmeğe izin istediği mühim hususları mufassalan arzemesi hakkında.

Yazıldı.

Budun beglerbegisinin kethudâsı Hüseyin'e virildi.

Fî 4 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Budun Defterdârı Abdülkerîm Çelebî'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp istihdâm için ta'yîn olunan Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ahmed, sılasına gitmeğin yine bir çavuş kulları lâzım olup ve vilâyet tahrîri fermân buyurulan kâtib, tahrîr itdüğü defterleri ile Dergâh-ı mu'allâ'ya

müteveccih olmuştur. Ve sen kendün havâss-ı hümâyûn mühimmi için Dergâh-ı mu'allâ'ya gelmek bâbında icâzet-i hümâyûn taleb itdüğün arz itmişsin. Eyle olsa ol havâss-ı hümâyûna muta'allık olan mühim husûsun Südde-i sa'âdetümde bilinmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol mühimm olan husûslar ne makøle kazıyyelerdür? Vâkıf olduğun üzre mufassal u meşrûh arz idesin. Ana göre tedârüki görile.

615

Bağdad beylerbeyine ve defterdarına: Bağdad serhaddinde olan kale neferlerine ait zahire ve maaşların vaktinde temin ve tediye olunması hakkında.

Yazıldı.

Beglerbeginün kethudâsına virildi.

Fî 12 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki defterdârsın, mektûb gönderüp hükmi şerîf vârid olup Bagdâd serhaddinde olan kılâ'un zahireleri olmayup ve mevâcibleri dahı salınmaduğı arz olındı diyü buyurulmağın yoklanup görildükde yirlü yirinde mevcûd bulunup sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e Muharrem'inden berü olan mevâcibleri vâsıl olur yirden havâle olunup ammâ havâleleri yarar kimesneler olmayup kendü âlemlerinde olmağla mevâcib tahsilinde ihmâlleri vardır diyü arz eylemişsin. İmdi, zikr olunan kılâ' neferlerinin

mevâcibleri bî kusûr ashâbına vâsıl olmak lâzım u mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Mücerred havâle olunmak cevâb olmaz, hak müstahıkkına vâsıl olur mı olmaz mı, bilmek sizün uhdenüze lâzımdur. Bu bâbda kemâl-i ikdâm ve vüfûr-ı ihtimâm üzre olup havâle olunan mevâciblerin havâlelerine tahsîl itdürüp her birine hakların teslîm ü îsâl itdüresin. Arz olunduğı üzre özrün aslı yokdur. Her kangı havâlede neferün hakkı kalmış ise buldurup bî-kusûr alup ashâbına teslîm etmek bâbında gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüm mücebince kılâ' ahâlîsinün mevâcibleri bî-kusûr îsâl olunmak husûsında dâ'imâ ikdâm ü ihtimâm üzre olup ihmâlden hazer idesin.

616

Bağdad beylerbeyine ve defterdarına: Tüccar meta'ları ile mirî malının revacını ve Bağdad Darphanesinin menfaatini temin için Muhammedî ve Lârî akçeleri darbına müsaade edilmesi hakkında.

Beglerbeginün kethudâsı Ali'ye virildi.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Şâm ve Haleb ve Diyârbekr bi'l-cümle yukarı cânibden mahmiyye-i Bagdâd'a gelüp Hürmüz câniblerine giden tüccâr tâ'ifesi Bagdâd darb-hânesinde meskûk olan Süleymânî, Basra'dan aşağı Hürmüz ve Hind câniblerinde çendân bâb olmayup, ol cevânibün ekseriyâ vâkı' olan mu'âmelâtı Muhammedî ve Lârî akçasıyla getürdükleri gümüşünü ihfâ idüp hüsn-i rızâlarıyla darb-hâneye getürmeyüp ve Hürmüz ve Hind câniblerinden gelen tâ'ife-i tüccâr dahı aşağı vilâyetlerde bey' u şirâda ma'mûl olan Muhammedî ve Lârî akçası olup Süleymânî'nün ol cevâniblerde revâyici yokdur diyü bey' u şirâya râgıb olmayup mukaddemâ Bagdâd darb-

hânesi üç senede yedi yük akça mukâta'ada iken rubu'ı ve sümünü hâsıl olmayup şöyle ki, mürûr u ubûr iden tüccâr tâ'ifesi getürdükleri gümüşü Bagdâd'da vâkı' olan mu'âmelât-ı lâzime için Süleymânî ve aşağı cânibün mesâlihi için Basra'da carî olan ayâr ile altışar pâre hisâbı üzre Muhammedî ve Lârî kesilmek fermân olunur ise Bagdâd darb-hânesine küllî nef' olduğundan gayrı tüccâr tâ'ifesinün dahı getürdükleri metâ'ları revâ'ic bulup mâl-ı mîrîye terakkî olmak fehîm olunur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, arz itduğün üzre kesdürüp kimesneye ol vechile ta'allûl ü nizâ' itdürmeyesin.

617

Şehrizol Beyi Velî Bey'e: Sancağı kalelerinin zahireleri için Bağdad beylerbeyine ve defterdarına hüküm yazıldığına dair.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi.

Fî 14 Rebî'ul-evvel sene 967

Şehrizol Begi Velî Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp sancağında vâkı' olan eger Şehrizol kal'ası'dur ve eger Gül-anber kal'ası'dur ve sâ'ir kal'alardur, neferlerinin ve zahîrelerinin ve sâ'ir ta'mîre muhtâc olduğun ve mevâcibleri husûsın bildürmüşsin. Her [ne] dimiş isen ma'lûm olmağın ol bâbda Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına mü'ekked hüküm-i şerîf gönderilüp eger ta'mîri husûsıdur ve eger zahîreleridir ve eger neferleridir ve

mevâcibleridir, mu'accelen tedârük itmek emr olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup taht-ı livânda olan kal'alara mümkün oldukça zahîre tedârük idüp eger daru bulunursa daru tedârük idüp kal'alarda der-anbâr idesin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtandır; ana göre kal'aların dâ'imâ eger ta'mîridür ve eger zahîresidir ve eger neferleridir, onat vechile görüp gaffet üzre olmayup hıfz u hırâsetinde dakîka fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin ve vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve memleket ahvâlin i'lâmdan hâlî olmasın.

618

Bagdad beylerbeyine ve defterdarına: Şehrizol kalelerinin zahireleri ve kalelerden tamire muhtaç olanların tamir edilmesi ve maaşların gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi.

Fî 14 Rebî'ul-evvel sene 967

Mektûb, Defterdâr Efendi'ye virildi.

Bagdâd beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol Begi Velî dâme izzuhû mektûb gönderüp Şehrizol tahrîrine gelen Zâhid

dâme izzuhû ve kâtib olan Üveys ile cem' olup kal'a-i Zâlim ihdâs olunan Gül-anber müstahfızları ve azebleri bi-esrihim şekvâ idüp müşârün-ileyhimâ ile Gül-anber üzerine varılup nazar olındukda varoşunun yarusından ziyâdesi yirli yirinden yıkılup ve yüz altmış bir nefer azebün sekiz ulûfeleri havâle olunan yirden hâsıl olmadığı için kırk sekiz nefer yoldaş mevâcibde ve yigirmi dört gedük mahlûl, ol

hinde doksan dokuz azeb mevcûd ve iç-kal'adaki yüz neferden altı mevâcibleri gelmeyüp yigirmi nefer mevâcibde ve on üç gedük mahlûl ve altmış yedi mevcûd ihyâ olunan su-kuyusu karşısı bir zirâ' çöküp bir katre suyu kalmayup ve iki yirden çatal girdüğüne dizdâr-ı müşârün-ileyhimâ gösterüp ve ba'zı kulleler kaşıyup yir yir yarılup ve kal'a-i Zâlim'ün dahı kulle-i cedîd ile elli nefer yoldaşından altı mevâcibleri gelmemekle on üç âdem mevâcibde yedi gedük mahlûl ve otuz nefer mevcûd ve varoşında sekiz nefer mevâcibleri gelmeyüp ve on iki gedük mahlûl ve on üç âdem mevâcibde ve on beş nefer mevcûd aslâ birinde bir dâne zahîre olmayup vilâyet kâtibinden sonra bu güne değin iki mevâcibleri sâlyâne olup Zâlim'de on bir nefer mevâcibde ve yigirmi bir mahlûl ve on sekiz mevcûd ve varoşında dahı kimi dağılup ve kimi mevâcibe gidüp on iki nefer kalup ve Gül-anber'de yigirmi iki âdem mevâcibde ve yigirmi gedük mahlûl ve elli sekiz mevcûd ve varoşında dahı kezâlik ancak kırk bir nefer kalup sâ'ir kal'alar dahı kezâlik cümleden zikr olunan kal'alarda çendân Rûm âdemi olmayup bir ahvâl olursa taşradan ol kadar takviyeti yok, içerüden ekser yirli Kürd olup mahall iktizâ itdükde mukâbele-i a'dâyâ kâdir olmayup içinde olan yarak, düşmen eline girmek mukarrerdür diyü bildürdi. İmdi, kal'aların zahîreleri ve neferleri tedârük ü mühimmâtındandır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ta'mîre muhtâc olan eger Şehrizol'dur ve eger Gül-anber'dür ve eger sâ'irleridür mümkün olduğu kadar ta'mîr ü termîm idüp ve kifâyet mikdârı zahîrelerin tedârük idüp kal'alarda der-anbar idüp ve mevâciblerin dahı gönderüp teslim eylesin. Şöyle ki, eger ta'mîr ve zahîre husûsudur, emrüm üzre mu'accelen tedârük ü ihzâr olmayup ve mevâcibleri gönderilmeyüp te'hîr ü ihmâl idesin, aslâ özrinüz makbûl olmayup itâb ü ikâba müstahıkk olmağı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Sonra özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur ve kal'aların neferleri Ekrâd ve mânde olmak câ'iz değildir. Ana göre yarar Rûm âdemlerinden ve kuldân ve kul karındaşından tedârük idüp eger Rûmî bulunmaz ise Südde-i sa'âdet'üme arz idesin. Bundan tedârük olup gönderile ve Südde-i sa'âdet'ümden âdem varınca Bagdâd'dan vefâ idecek mikdârı nevbetci tarîkıyle Bagdâd yeniçerilerinden her kal'aya lâzım olduğu kadar gönderüp Südde-i sa'âdet'ümden âdem yazılup varınca kal'aları nevbetci tarîkıyle hıfz u hırâset itdüresin; mümkün oldukça kal'aların lâzım olan yirlerin ta'mîr itdüresin ve Lahsâ'ya giden asker haberin bildüresin ve eger daru bulunu[r] ise tedârük idüp der-anbâr itdüresin.

619

Zengiâbâd Beyi Zahid Bey'e: Kalelerin haraplığı, neferleri ve zahireleri hakkında mufasssal malûmat vermesine dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâd beglerbegisine yazılan hükümde nakl olunan mektûb bunda dahı yazılmışdur.

Zengî-âbâd Sancağı Begi Zâhid Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Şehrizol Begi Vefî dâme izzuhû

mektûb gönderüp arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Zikr olunan kal'aların harâblığı ve mevâcibleri ve neferleri ve zahîreleri arz olunduğı gibi midür, nicedür? Sen nice görmüşsündür? Vukû'ı üzre mufasssal u meşrûh yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

620

Sol Ulûfeciler Ağası Abdî Ağa'ya: Bağdad'a götürdüğü askerlerin gereği gibi zabtedilip dağılmamalarına dikkat edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi.

Fî 14 Rebî'ul-evvel sene 967

620/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Bağdâd'a irsâl olunan beş yüz nefer yeniçerilere baş ta'yîn olunan kimesneye.

Sol ulûfeciler Ağası Abdî Ağa'ya hüküm ki:

Hâliyâ senünle Bağdâd'a irsâl olunan kullarımın gereği gibi hıfz olunup perâkende olmamasın emr idüp **buyurdum ki:**

Bölükde olan kullarımı dâ'imâ hâzır olup hıfz u hırâsetlerinde dakıka fevt itmeyüp gereği gibi zabt eylesin.

621

Kocaeli beyine: Mirî kadırgalara gereken kerestelerin gecikmeden yalılara indirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 14 Rebî'ul-evvel sene 967

Koca-ili begine hüküm ki:

Bundan akdem mîrî kadırga mühimmi içün kesilen kerestenün mu'accelen yalılara inmesi mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup emr ile kat' olunan gemi kerestelerin te'hîr itdürmeyüp mu'accelen yalılara indürdüp ihzâr idesin. İhmâl ü mûsâheleden ziyâde hazer idesin.

622

Haleb beylerbeyine: Ebû Riş'in zulüm ve taaddisinin aslı varsa neden men edilmediğinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Kaya Çavuş'a virildi.

Fî 19 Rebî'ul-evvel sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Ebû-Riş'ün re'âyâya zulm ü te'addisi olup olanca terekelerin yidürüp ve ba'zın davarlarına pâymâl itdürüp ve her köye avâzır üslûbı üzre kimine altın ve kimine tereke salup ve ba'zın bir bahâne ile dutup habs idüp kırk-elli ve yüz flori cerîme kesüp re'âyâlusına bu belâyı çeküp sene-i âtiyede dahı cem'iyet olmak ihtimâlin virüp külliyyen Hıms sancağı re'âyâsı zirâ'atdan ferâgat idüp gelecek yıl dahı bu hâl mukarrerdür diyü şimdiden perâkende olmak niyyet itmişlerdür diyü arz olındı. İmdi, memleket ü

vilâyetde re'âyâ vü berâyâyâ bu makøle zulm ü te'addî olunup men' olunmamağa sebep ü bâ'is nedür? Men'a kâdir olmaduğun takdîrce ehl-i fesâd ü şenâ'atün ahvâli tafsîl üzre niçün arz u i'lâm olunmaya. İmdi, **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu husûsun aslı nedür, fi'l-vâkı' Ebû-Riş'ün re'âyâyâ ve berâyâyâ vech-i meşrûh üzre zulm ü te'addî eylediği sahîh midür, sahîh olduğu takdîrce men' u def'ine mukayyed olmaduğunun esbâbı nedür ve men'ine kâdir olmaduğun kazıyyeyi alâ-vechi't-tafsîl Südde-i sa'âdet'üme niçün arz u i'lâm itmeyesin? Bi'l-cümle bu husûslarda cevâbun neyse yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 16 Rebî'u'l-evvel sene 967 [16.12.1559]

623

Ahyolu kadısına: Rusya'dan gelirken Ahyolu civarında batan gemideki mîrî hamulenin buldurulup gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-evvel sene 967

Ahyolu kâdısına hüküm ki:

Sipâhî-oğlanlarum zümresinden olup hâssa tâcirlerden olan Mustafa *zîde kadruhû* mîrî için Moskov'dan gemi ile kalay ve bulgarî ve bez koyup gelürken mezkûr gemi Ahyolu mukâbelesinde helâk olup içinde olan espâb zâyî' olduğu istimâ' olındı. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup üzerine varup müşârün-ileyh zikr olunan gemi ile gönderdüğü espâbı eger deryâdadur ve eger gayrı gemiler almışlardır, her ne vechile olursa zuhûra getirüp müşârün-ileyhün âdemi Hacı Mahmûd nâm kimesne ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur. Ana göre mukayed olup zâyî' olan espâbun tahsili bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesesin.

624

Mağrib Trablusu'na kadar Anadolu ve Rumeli yalılarındaki beylere ve kadılara: Trablusgarb'a gönderilen hâssa reislerden Said Reisin vereceği haberlerin derhal Dersaadet'e bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sa'îd Re'îs'e virildi.

Fî 20 Rebî'u'l-evvel sene 967

Magrib Trablusu'na varınca Rûm-ili ve Anadolu yakalarında deniz yalılarında vâkı' olan beglere ve kâdılara hüküm ki:

Trablus'a ba'zı haber için hâssa re'îslerden Sa'îd Re'îs *zîde kadruhû* irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Giderken öte cânibden haber alup Südde-i sa'âdet'üme bildürmek istedikde her

kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olur ise öte cânibden vâkıf olduğu ahabâr-ı sahîhayı yazup mektûbla Südde-i sa'âdet'üme bildürmek için size teslîm itdikde mektûbların ber-vech-i isti'câl Âstâne-i sa'âdet'üme irsâl ü isâl eylesesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Şöyle ki; size mektûb teslîm ide, irsâl idüp mu'accelen yarar âdemlerinüzile Südde-i sa'âdet'üme ulaşturmayasın ve yâhûd yolda zâyî' ola, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup mu'âkab olmak mukarrerdür.

625

Donanma-yı hümayûnun vusulüne kadar düşman tarafından taarruz ve hücum vukuunda Trablus Beylerbeyisi Turgud Paşa ile beraber düşmanın def'i için yardım etmesi hakkında Tunus hâkimine yazılan hükmün Türkçesi.

Tunus hâkimine hüküm ki:

Vilâyet-i Tunus, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ hâze'l-ân dârü'l-İslâm ve makarr-ı mücâhidîn-i hâfızîn-i dîn-i Hazret-i

Seyyidü'l-enâm olup âbâ vü ecdâd-ı magfûrûn-nihâdınız tarîka-i diyânet-mu'tad ve câdde-i Şerî'at-irşâdları muktezâsınca eyyâm-ı sa'âdet âmâllerin fî sebîli'llâhi te'âlâ temhîd-i kavâ'id-i dîn-i metîn ve teşyîd-i mebnâî-i Şer'-i güzîn

içün küffâr-ı füccâr-ı dūzah-karâr ile gazâ vü cihâda bezl ü sarf idüp selâtın-i Şer'-âyın ile müvâlât ü musâfât üzre olmakdan hâlî vü zâ'il olmayup hüsn-i ittihâd ü ittifâk sebebi ile her zamânda evliyâ-yı dîn ü devlet muzaffer ü mansûr ve a'dâ-yı mülk ü millet münhezim ü makhûr olgelmışlerdür. Sizün dahı kemâl-i diyânet ü insâf ve hüsn-i serîret ü i'tisâf ile ittisâfinuz ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur. Ammâ bi-irâdeti'llâhi te'âlâ kefare-i la'în-i cehennem-mekîn bir tarîk ile ol cevânibe müstevlî olmak ile anlar ile olan muvâfakat ittifâkı olup an-samîmi'l-kalb olmayup belki tarîk-ı ikrâh ü icbâr ile idüğüne iştibâh yokdur. Eyle olsa bundan akdem hıfz u hırâset-i memâlik-i İslâmiyye için merâkib-i kevâkib-şumâr techîz ü ihzâr olup emirü'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanımız Piyâle Paşa asâkir-i zafer-karâ'in ile irsâl olınmış idi. Küffâr-ı hâksârün dahı Magrib Trablusı kasdına ba'zı sefâyin-i hasâret-karâ'ini olduğın istimâ' itmeğın üzerlerine varmak sadedinde olduğın, istimâ' itdiklerinde küffâr-ı hezîmet-âsâra havf u haşyet müstevlî olup her biri bir cânibe perâkende ve târ ü mâr olup ve mevsim-i deryâ dahı mürûr itmeğın müşârün-ileyh kapudanımız donanma-i hümayûnumuz ile atebe-i ulyâmuza mürâca'at itdükde merede-i sakar-mekîn girü cem'iyet idüp vilâyet-i mezbûre üzerine teveccüh-i nâ-müvecceh itdikleri mesmû'-i şerîfüm olmağın

ırk-ı hamîyyet-i kahramânî müteharrik ü cünbân olup zıkr olınan küffâr-ı hâksârün ele getirilüp haklarından gelinmek için tekrâr bî-hâdd ü bî-şumâr tedârük ü ihzâr olup asâkir-i muvahhidîn ile memlû ve âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâl ile meşhûn kılınup irsâl olup in-şâ'allâhü'l-e'azz an-karîb varup irişmek üzredür. Gerekdür ki, sizün dahı cibilletinüzde merkûz olan âsâr-ı dîn-i İslâm muktezâsınca sâlik-i mesâlik-i âbâ'-i kirâm ve zâhib-i mezâhib-i ecdâd-ı izâmınız olup anun gibi donanma-i hümayûnumuz varup mülâkΩ olmazdan mukaddem vilâyet-i Trablus cânibine küffâr-ı bed-girdârun hareket-i bî-bereketleri olup ehl-i İslâma kasd-ı mazarrat iderler ise anda olan ahâlî-i İslâm ve vilâyet-i mezbûre beglerbegisi olan emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Turgud Paşa *dâme ikbâlühû* ile mürâfakat-i ittihâd ve muvâfakat-i vidâd ile kâffe-i ibâd üzerinden erbâb-ı küfr ü inâd ve ashâb-ı bagy ü fesâdun şerr u şûr ve zarar u futûrların mündefi' u mehcûr ve a'lâm-ı dîn-i metîn, bülend ü ser-efrâz ve şî'âr-ı Şer'-i mübîn münteşir ü mümtâz olmak için ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârda olan ehl-i İslâma ve müşârün-ileyhe mu'âvenet ü müzâharetde şol ki muktezâ-yı âsâr-ı diyânet-i İslâmdur, zuhûra getürmen bâbında envâ'-ı cidd ü ihtimâm ve sa'y-i mâlâ-kelâm vücûda getüresin.

Á—«†ÂÀ«%oÊ«†«%oÿ«%oÍ†«%o‘—Í·†«%o’’%o³«ÊÍ†Ëœ³»Ê«†«%oÂÊÍ·†«%o’’«ÂÍ†«%o
 Ë«%oÂÊÒ†«%o’Âœ«ÊÍ†«’œ—Ê«Á†«%oÈ†«%oÃÊ«»†«%oÿ«%oÍ†«%o«ÂÍ—Í†«%o,,»Í-
 «%o«,,Â%oÍ†«%o«ÿœ%oÍ†«%oÊ,—Í†«%o‘œ—Í†«%oÿËÊÍ†«%o¹ËÀÍ†«%o«ËÕœÍ†«%o,
 «%oÿ—Í,Í†Ê’’%o†«%o’’%o«%o...†«%oÁ«‘ÂÍ...†·—ÿ†«%o‘Ã—...†«%o‘,,Í...†³—«‘†«%o
 «%o’Âœ«ÊÍ†«%oÕ«,,Â†ËÊÂ²—†»Ë%o«Í...†ËÊ’’†«œ«Â†«%o%oÁ†ÿÿ«%oÈ†’’ÿœÁ†ËÍ
 »’’œÊ«†«%o’’ÊÍ...†ÿ—÷†«%o,,·—†œ—%oÁÂ†«%o%oÁ†œ²Â«†Ë»’Í%o«†ÍœÁÂ†·
 ËÂ÷«Á«Á«†ÂÊ†%o,,†«%oË%o«Í...†ËÁ,,ÁÂ†Õ—Â«†«%oÂ’’%oÂÍÊ†Ë»’’—ÁÂ†Ë·
 «%o‘—Í·†Â’—Ë·†%o·Õ††%o,,†«%oœÍ«—†Ë»’’œ%o«’Á«†ÂÊ†«ÍœÍÁÂ†Ê’—...†%o
 «%o«Ê«Â†’’%oË«†«%o%oÁ†Ë’’%o«ÂÁ†ÿ%oÍÁ†Ë»’’—«Õ...†%o%o—ÿ«Í«†Ë«%o»—«
 ÿ«%oÈ†—%o,,†Ë’«—†%o,,†«%oœÍ«—†ËÂ«†«»ÿÁ«†ÂÊ†ÿœ«œ†ÂÂ«%o,,Ê«†«%oÂ
 Ë«%o»—«Í«†ÂÀ%o†—ÿ«Í«Ê«†Â’ËËÍÊ†Â—ÿÍÍÊ†ÂÕ·ËÿÍÊ†ð%o«Ó†œÓËÚ·Ë†ÿÓ·
 Ë%o«Ã%o†—%o,,†«—’’%oÊ«†«%oÈ†%o,,†«%oË%o«Í...†ÂÊ†«ÿ«»Ê«†«%oÿ%oÍ...†«ÂÍ
 «%o‘—Í·†«%oÂ³Á—†Ëœ·ÿ†«%o«—È†Ë«%o÷——†ÿÊ†«Á«%oÍ†%o,,†«%o«Â«,,Ê†«%o
 Ë«%o»—«Í«†œ’Ë’«Í†«%oÿ%oÂ«††Ë«%o÷%o«††Ë«%o,,Á«††Ë«ÿ%o«Â†«%oœÍÊ†«%o

Ȳ%oÈ†«ÃÂ%o†Õ«%oİ†Ë.—«1†»«%o†Â‘È%oİÊ†»Âÿ«Í‘ÁÂ†«%o’Ê ÁÂ†—3»...†»«İ
 «%o—«2,...†Á—†Ë·Í†«%o’Ê...†«%oÂ«÷Í...†,,«Ê†,œ†«’%o†»Â”«ÂÿÊ«†«%o—Í..
 «%o»Ë«—†Ë,’œÁÂ†%o,,†«%oœÍ«—†ËÿÊ†—%o,,†ÃÁ‘Ê«†ÂÊ†«ÿ«»Ê«†«%oÃ%oİ%
 Â‘ÕËÊ...†»¬%o«†«%o,«%o†Ë«%oÿœœ†%oÂ«†»Âÿ†—%o,,†«%o,,«—†Ë%oÒË«†«%
 ’Ó«1¾—¾İÊÓâ†®«%o«ÿ—«□†š±±©†Ë.—,Ë«†Ë«ÊÁ‘ÂË«†œ»—İÊ†Ë%oÂ«†ÿ
 «%o«Â—«ı†«%o,,—«Â†«%o,ÛËœ«Ê†»«ÿ«»Ê«†«%oÃ%oİ...†ÛÍ«%oÁ†œ«Â†»,«%o
 Â‘«—†«%oİÁ†«%oÈ†«ÿ«»Ê«†«%oÿ%oİ...†ÂÂ†«%o«Ê†«Í÷††,œ†»Âÿ†»œ Ê«†«%
 Ȳ%oÈ†Ë ËÃÁ†ÿ‘ÍÂ ÁÂ†«%oİ—†ÂËÃÁ...†«%oÈ†%o,,†«%oœÍ«—†%o«†Ã—Â†
 Ë,%oÿÁÂ†» ÃÁÍ“†·Ê†ÂÂ%oË2...†»«%oÿ”«,,—†«%oÂÊ‘Ë—...†Ë«%o¬%o«†Ë«%o
 «%oÂÃ«ÁœÍÊ†Ë«%oÂ»«%oœÍÊ†ËÕÂ«...†œÍÊ†”İœ†«%oÂ—”%oİÊ†»%o,,††«%o«—
 Ã«ı†«%o,,«—†«%oÈ†%o,,†«%oœÍ«—†,,%o†,œËÂ†Â—«,»Ê«†«%oÂ—,Ë—...†ËË‘İ
 ÁË†Â—,Ë“†·Í†Ã»%o,,Â†«%oÕ”Ê...†Ë3—Í,,Â†«%oÂ”Õ”Ê...†ËœÍÊ,,Â†ËœÍ«Ê,,
 ËÂ,«œ...†%o«Á«%oİ†«%o«’%o«Â††Ë«Â—†œÍ—†«%o«Ê«Â†ÂÃœÍÊ†ËÂÃ ÁœÍÊ
 ËËÓÁÚÍ¾†,,İœÁÂ†%o2%o«†Í,ÿ†Ë«%oÿİ«—†»«%o%oÁ†ÂÊ†«Ë%o2,†«%o,,«—†»Õ”
 «%oË%o«Í...†«%oÂ»«—,,...†ËÂ«†ÁÊ»,†ÂÊ†«%o»,«ÿ†Ë«%o,%o«ÿ†ÿ%oÈ†«Ê†,Í«Í
 «%o÷——†«%oÂ%oÂ†«ÊÂ«†ÁË†%o%oÁ†Ë%o3¾ÿÚ%o«ı†,,%oÂ...†«%o%oÁ†Ë%oœ·
 «%o«,ËÂ†«»œ«†œ«2Â«†«%o,Í«Â†%o,Í«Â†‘Ë,,...†«%o«’%o«Â†ËÂ,«œ...†«Â—†”İ
 ”%o3 Ê«†«%o·«2,...†ÿ%oÈ†«Õ”Ê†«%o«Ê ÿ«Â†Ë»,Â%o†«%o,Í«Â††¬ÂÊÍÊ†ÿ%oÈ†«İ
 Ë—Â«fÊ«†ÂÊÁ†Ê—...†«%oœÍÊ†«%oÂ İÊ†Ë«%o1%o»...†ÿ%oÈ†«%o,,—...†«%o·Â
 »ÂÊÁ†ËİÂÊÁ†Ê†«ı†«%o%oÁ† Ȳ%oÈ† Õ—Í—†·Í†«Ë»”3†‘Á—†—İÿ†«
 Ë,œ†«—”%oÊ«†ÂÊ†·«2÷†«Êÿ«Â« Ê«†«%oÃ%oİ%o...†«%oÈ†«%oÃÊ«»†«%oÿ«%oİ††
 Ë«%o%oÁ† Ȳ%oÈ†ÁÊ†«%oÂ”f%o†ËÂÊÁ†

Bu nâme, avn-i Rabbânî ve menn-i Samedânî'ye mazhar olan saltanat ve hâkanlığımızın yüksek ve şerefli fermânı ve üstün hitâbıdır. Melik celle celâlühû'nun Samedânî inayetiyle kuşatılmış, Hâşimî soyundan, temiz ağacın dalı, Hz. Ömer seciyeli, yüksek, şanlı, şerefli, reşid, kâmil, adâletli yardımsever itidâl sâhibi, yüce himmetli, asâletli Tunus vilâyeti hâkimine yazdık. Allah Te'âlâ mutluluğunu

devâmlı, kaskını başarılı ve ilmini vuzûhlu kılsın.

Südde-i seniyye'mizde, kâfirlerin -Allah Te'âlâ onları dâima rezil etsin- Trablusgarb civârına saldırıp hayırsız ellerini uzatarak Müslümanların kudsî değerlerine sataştıkları, onları esir ve istihdam ettikleri duyuldu. Müslüman ahâlîye yardım Seyyidü'l-enâm'ın — Allah Te'âlâ'nın salât ve selâmı onun üzerine

olsun— Dînine izzet olarak ve bu büyük eserli ülkedeki halkın râhatına kavuşması için bu ülkeyi fethetmeğe ve kâfirlerin ellerinden kurtarmağa karar verdik. Allah Te‘âlâ bunu müyesser kıldı ve bu ülke ve civârı Memalik-i mahmiyyemiz arasına katıldı. Allah Te‘âlâ önceki reâyâmız gibi oradaki reâyânın da korunmasını ve muhâfazasını ihsân eyledi.

"Onların üzerine korku yoktur ve onlar hüznü de almazlar" (el-Bakara, 38). Bu sebepten bu vilâyete bir mîr-i mîran ve bir kadı gönderdik ve onlara temiz ve yüce Şer‘at’i icra etmelerini ve bu şerefli mekânların ve bu mübârek yerlerin ahâlisinden ezâ ve zararı def‘ etmelerini emrettik ki reâyâ ve halk, hususiyle âlimler, fâzıllar, fakihler ve Dîn-i Mübîn’in büyükleri üstün devletimizde ve yüksek adâletimizde dâima hayır duâlar ederek, gönül huzuriyle maîşetleriyle meşgul olarak en güzel hal üzere bulunsunlar.

Geçen sene kâfirlerin—Allah Te‘âlâ onları helâk yurduna koysu— gemiler hazırladıklarını ve kasıplarının bu ülkeye saldırmak olduğunu işittik. Onları def‘ ve zelîl etmek ve köklerini kazımak için yüksek devletimiz tarafından askerlerimizle dolu, savaş aletleri ve lüzumlu eşya ile yüklü gemiler hazırladık; kâfirler bunu duyunca kaçtılar; dağıldılar zarar ve ziyan içinde hezimete uğradılar. Yüksek devletimizin şerefli Emîrül-ümerâ Kapudanı Piyâle -ikbâli devam etsin ve şânı ziyade olsun- bunu öğrenince ve deniz mevsimi de geçtiğinden yüksek atebemize döndü. Şimdi ise aynı kâfirlerin -Allah Te‘âlâ onları rezîl eylesin- isâbetsiz kasıplarının o ülkeye olduğu, yüksek devletimizde duyuldu; onları def‘ etmek, zelîl ve mağlûb etmek ve onlarla savaşıp köklerini kazımak için, asâkir-i mansûre ile dolu silah ve lüzumlu eşya ile yüklü gemiler hazırlanmasını

emrettik. Şüphe yok ki siz ve ecdâdımız bu mübârek yerlerde ötedenberi mücâhid ve savaşçılardansınız ve Seyyidü'l-mürselin’in Dîninin koruyucularındansınız. Bundan dolayı size fermânımız şudur ki; zikrolunan gemilerimizin bu vilâyete gelmesinden önce kâfirler gelirse güzel cibilliyetiniz ve yolunuz, Dîn ve Diyânetiniz, şecâat ve şehâmetiniz gereği, güzel tedbiriniz ve doğru görüşünüzle, —Allah Te‘âlâ’ya sığınırız— bu mübârek ülkedeki ahâlîye ve oradaki kalelere o kâfirlerden bir zarar gelmemesi için o kâfirlerin zararını defetmek ve hilelerini boşa çıkarmak hususunda çalışıp uğraşarak Müslüman ahâlîye yardım ve Hayru'l-enâm’ın emrine riâyet edin. Zira bu mühim hususu ifâ etmeniz ve bu zararı def‘ etmek için çalışmanız ancak Allah Te‘âlâ içindir, i‘lâ-i kelimetullah içindir ve Allah düşmanlarının hilesini def‘ etmek içindir. Dâima en büyük maksadımız ve en kuvvetli dileğimiz İslam’ın şevketinin kâim olması için çalışmak ve Seyyidü'l-enâm’ın emrini ifâ etmek ve inşaallahu Te‘âlâ, halkın yüksek saltanatımız zamanında canlarından ve mallarından emin olarak en güzel nizam ve en mükemmel hal üzere bulunmasını sağlamaktır. Allah Te‘âlâ’dan Dîn-i Metîn’e yardım etmesini ve Dîn düşmanları olan fâcir kâfirlere karşı galib gelmeyi niyâz ediyoruz. Muvaffak kılan ve yardım eden, Allah Te‘âlâ’dır. Allah Te‘âlâ dilerse ihsân ve berekâtiyle yardım eder ve muvaffak kılar.

967 senesinin mübârek Rebî‘ulevvel’inin ortalarında yazıldı. Şerefli hediyemiz olarak yüksek huzûra bir hil‘at gönderdik. Üstün devletimize duâ ederek onu giysin. Niyaz olunan, Allah Te‘âlâ’dır. Ve ihsan ve berekâtiyle kabul, O’ndan’dır.

627

Edirne kadısına: Edirne metropolidinden şikâyeti hâvi bazı zimmilerin arzuhali üzerine tahkikat yapıp bildirmesine dair.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 19 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme ba'zı zimmîler arz-ı hâl sunup mahmiyye-i mezbûre medrepolidinden şikâyet olduğu ecilden sûreti

aslından aynı ile ihrâc olunup görilmek için sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, sûret-i arz-ı hâlde mastûr olan mevâddı yirlü yirinden hakk üzre teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' arzlarda mastûr u mukayyed olan husûslar vâkı' midür, nicedür? Ma'lûmun olduğu üzre yazup arz idesin.

628

Kırşehir Beyi Mahmud Bey'e: Hısn-ı Mansur, Kâhta ve Behisni kazalarından kaldırılan bacgâhları bildirmesi hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Pîrî'ye virildi.
Fî 2 Rebî'ü'l-evvel^{xxiii} sene 967

Kırşehri Sancağı Begi olup vilâyet-i Dulkâdiriyye'yi kitâbet iden Mahmûd'a hüküm ki:

Hâliyâ Arab cânibi Hızâne-i Âmire'mün Defterdârı Mehmed, mektûb gönderüp Hısn-ı Mansûr kazâsında Sürgi ve Kâhta kazâsında Pağnik ve Behisni kazâsında Göl-başı ve Köşk

nâm bâc-gâhların başıları birer konak yir olup mezbûr Göl-başı ve Köşk bâcın ref' eyledüğün ecilden Sürgi ve Pağnik bâcgâhlarına kimesne uğramayup ref' olunan bâcgâhdan ubûr eylemekle ol iki bâcgâhdan cüz'î nesne hâsıl olup mâl-ı mîrîye noksân müretteb olmuşdur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, zikr olunan mahallerden bâcı ref' itdüğün aslı nedür? Vukø'ı üzre yazup arz eylesin.

629

Akdeniz yalılarındaki beylere ve kadılara: Trablus canibine gönderilen Said Reise, uğradığı yerlerde neye ihtiyaç gösterirse verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Sa'îd Re'îs'e virildi.
Fî 21 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Akdeniz yalılarında vâkı' olan beglere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim husûs için hâssa re'îslerinden kıdvetü'r-rü'esâ Sa'îd re'îs zide

kadruhû Magrib Trablus cânibine irsâl olunup **buyurdum ki:**

Her kangımızun taht-ı hükûmetine dahil olursa eger zâd ü zevâdeleridür, akçaları ile alıvirüp ve eger âdem lâzım oldukda âdem virmekdür, gereği gibi mu'âvenet idüp avk u te'hîrden hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 20 Rebî'ü'l-evvel sene 967 [20.12.1559]

630

Rodos beyine: Küreğe konulmuş olan bazı kimselerin salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Rodos beginün kethudâsına virildi.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Anda küreğe konılan Bolılı Mûsâ b. Mehmed ve Kara-hisârlı Ferhâd b. Abdullâh ve Gelibolılı İne Hoca b. Mehmed ve Amâsiyyeli Hasan b. İbrâhîm ve Işıklı Satılmış Süleymân ve Işıklı Mehmed b. Yûsuf ve Konyalı Bahşayış-oğlu İbrâhîm ve Mağnisalı Mehmed b. Ali ve Güzel-hisârlı Durmuş b. Yenice ve Arkamlı Hasan b. Mehmed ve Diyârbekrlı Ali b. İsfahan ve Yanbolılı Hüseyin b. Mahmûd ve Ayasuluklı Hüseyin b. Mehmed ve Mihalıçlı Elvân b. Dündar ve Sirozlı Ali b. Mehmed ve Sirozlı

Hüseyin b. Abdullâh ve Tâcirli Abdülkâdir b. Şuveyr ve Şâmlı Abdurrahmân b. Abdullâh ve Zağara'dan Nazar b. Karagöz ve Tireli Süleymân b. Velî ve Germiyanlı Mehmed Şeyh ve Ürgüblü Hacı b. Nebî ve Yûsuf b. Nasûh ve İstanbullu Memi b. Ali ve Alasonyalı Dimo İstemat ve Zeytinlü'den Kosta b. Todor ve Termozek Arnavud ve Kuds-i Mübârek'den Mansûr b. Abdurrahmân ve Turbeyli Alatin Andriya ve Bolı'dan İslâm Ömer nâm otuz nefer kimesneler ıtlâk olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

[Boşluk] Vusûl buldukda, mezkûrları ıtlâk idesin.

631

Mısır beylerbeyine: Leccûn sancağının Mısır'da sâbık Gönüllüler Ağası Ahmed'e tevcihi hakkında.

Yazıldı.

Bâlf Çavuş'a virildi.

Fî 21 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Şâm'da Leccûn sancağı mukaddemâ Mısır'da gönüllüler agası olup bi'l-fi'l mahrûse-i mezbûrede sancak tasarruf iden

سابقہ، kul alup giden kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed dâme izzuhû'ya virilüp ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyü p müşârün-ileyhi çıkarup mu'accelen sancağına gönderesin ki hıfz u hırâsetde ola. Livâ'-i mezbûrun hıfz u hırâseti mühimmâtandır. Ana göre te'hîr itmeyüp irsâl eylesin.

632

Şam beylerbeyine: Leccûn sancağının Mısır'da sâbık Gönüllüler Ağası Ahmed'e tevcihi hakkında.

Yazıldı.

Beglerbeginün kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Şam beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Leccûn Begi olan Melek Mehmed'e âhar sancak virilüp sancağı, Mısır'da sancak tasarruf iden Ahmed dâme izzuhû'ya

virilmişdür. Livâ'-i mezbûrun hıfz u hırâseti ehemmi mühimmâtından olmağın, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh gelince livâ'-i mezbûrı onat vechile hıfz u hırâset itdürüp eşirrâ-yı a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâddan re'âyâya zarar u gezend irişdürmeyesin.

633

Mısır beylerbeyine ve Emval Nâzırı İbrahim bey'e: Donanma için yelken bezi ve üstübü gönderilmesi hakkında.

¥

Yazıldı.

Bâlf Çavuş'a virildi.

Fî 21 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Mısır beglerbegisine ve Nâzır-ı Emvâl İbrâhîm Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem donanma-i hümayûnum mühimmi için yelken bezi ve üstübi gönderilmek emr olup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ donanma-i hümayûnum çıkmak emr olup mevsimi dahı karîb olmağın

mu'accelen emr-i sâbık üzre gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bâfî *zîde kadruhû* vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emr-i sâbık üzre üstübi ve yelken bezi tedârük idüp ber-vech-i isti'câl göndermek bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Şöyle ki, ihmâl olup mu'accelen gelüp irişmeye, özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup te'hîr ü terâhî itmeyüp ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

634

Antalya kadısına: Mısır'a gidecek olan Bâfî Çavuş'un gecikmeden ulaştırılmasına dair.

¥

Yazıldı.
Bu dahı.

Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bâfî, Mısır'a irsâl olup buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr itmeyüp Mısır'a îsâl eyleyesin.

635

Rodos kadısına: Rodos'ta sahilde bir mescid bina edilecek mahallin tahminen bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 27 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Rodos kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos'da yalı kenarında Müslimânlar namâz edâ edecek bir mescid olmayup ziyâde müzâyaka çekilüp bir mescid binâ olunmak lâzım olduğı istimâ' olunmağın

ihtisâr üzre bir mescid binâ olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikr olunan yalı kenarında Müslimânlar vakit namâzın edâ edecek ihtisâr üzre bir mescid ne mahalde münâsibdür ve binâ olunduğı takdîrce ne mikdâr nesne ile hâsıl olur? Tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp dahı arz eyleyesin.

636

Göynük kadısına: Elinde sahte fetva bulunan Mansur'un İstanbul'a gönderilmesine dair.

¥

Yazıldı.
Ferhâd nâm muhızırına virildi.
Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Göynük kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrda Mansûr nâm kimesnenün elinde bir müzevver fetvâ

bulunup habs itdürdüğüni arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrî Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğe konıla.

637

Göynük kadısına: Gönderilen Bozacı oğlu Mustafa'nın İstanbul'a teslim edildiğine dair.

Yazıldı.

Arz, mahrem kâtibindedür.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel fî sene-i m[ezbûr].

Arz getüren muhızır Ferhâd'a virildi.

Fî 25 Rebî'ü'l-evvel [967]

Göynük kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Bozacı-oğlu dârende Mustafa nâm kimesneyi habs ile Ferhâd nâm kimesne ile göndermişsin. Gelüp Südde-i sa'âdet'üme teslim eyledi, **buyurdum ki:**

Bu bâbda mezkûra kimesneyi dahl itdirmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 23 Rebî'ü'l-evvel sene 967 [23.12.1559]

638

Bolu beyine: Bacı kazasında Maden ve İbrahim adlı iki firarî şakiden İstanbul'da ele geçen İbrahim'in şeriate göre muhakeme edilmesi için gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Sübaşıya virildi.

Fî 25 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Bolu beyine hüküm ki:

Bundan akdem Bacı kâdısı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Ma'din (?) ve İbrâhîm nâm kimesnelerin şirret ü şakâvet üzre olup niçe Müslimânların üzerlerinde sâbit olmuş hakları olup şirretleri ucından alınmak müyesser olmayup itâ'at-i Şer' itmezler diyü bildürdüğü ecilden ahvâlleri Şer'ile görilmek için sana

hüküm-i şerîf gönderilmişdi. Hâliya mezkûrlardan İbrâhîm, Südde-i sa'âdet'ümde bulunmağın habs ile sâbıkâ Bacı kâdısı olan mevlânâ (boşluk) sana îsâl için teslim olunup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varup teslim itdükde göresin; mezkûrdan da'vâ-yı hakk ider kimesne varise irsâl olunan emr-i sâbık mücebince Şer'ile hakk üzre ahvâllerin görüp ol bâbda Şer'-i Şerîf ne ise Şer'ile icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

639

Segedin Beyi Derviş Bey'e: Filek, Novigrad ve Seçen sancakları sınırlarının tayin edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Segedin Sancağı Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sana tahrîri fermân olunan Filek ve Novigrad ve Seçen sancaklarının sınırları mümtâz ü mu'ayyen olmamağla dâ'imâ sancak-beglerinin mâ-beynlerinde nizâ' u muhâlefet olmakdan hâlî değil imiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan sancakların kadîmden sınırları mümtâz ü mu'ayyen olmayup birbirine muhtelit ise mahall-i nizâ'un üzerine varup ehl-i vukûf ittifâkıyla her birinün semtinde vech ü münâsib olan mahallerden sınır ta'yîn idüp bir bir alâmetler nasb itdüresin. Ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup kimesneye gadr olunmakdan hazer eylesin.

640

Bursa kadısına: İstanbul için zahire almaya gelenlerin men edilmemeleri hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren İbrâhîm'e virildi.

Fi 25 Rebî'u'l-evvel sene 967

Bursa kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîfüm ile tereke almağa varan gemiler vardukda, içinde olan kimesneler Sultân-öni'ne varınca yol üzerinde buldukları rencberlerün terekelerin elimüzde emrimüz vardır diyü cebren çeküp alup ol ecilden bu vilâyet müzâyaka üzredür diyü bildürmüşsin. İmdi, mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîf ile varan kimesnelere narh-ı rûzî üzre

rızâları ile bey' idenlerden alınmak emr olunmuşdur. Ol vechile te'addî olmağa emrüm yokdur ve ol cânibe tereke içün dahı hüküm virilüp yahı câniblerinde olan kâdîlıklara virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup eger tereke içün emr ile varanlara dahı ol vechile te'addî itdürmeyüp anun gibi rızâları ile bey' idenlerden almalu oldukda kimesne mâni' olmaya. Ammâ vech-i meşrûh üzre te'addî iderse idenleri isimleri ile yazup bildüresin ki haklarından geline.

641

Mehmed Paşa'ya: Bağdad'ın muhafazasında olan kul taifesinin zahirelerinin zamanında gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Dergâh-ı mu'alla çavuşlarından Pîrî Çelebî'ye virildi.

Fi 21 Rebî'u'l-evvel sene 967

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd beglerbegisi mektûb gönderüp mahrûse-i Bağdâd muhafazasında olan kul tâ'ifesinün zahîreleri tedârük olunup ulûfeleri Bağdâd hazînesinden virilmek içün

hükm-i şerîf vârid olmağın zahîreleri tedârük olunup Bağdâd hazînesi müzâyaka üzre olup anda olan mevâciblerine dahı kifâyet itmedüğün i'lâm eylemiş. İmdi, Bağdâd'a irsâl olunan kulların ulûfeleri bundan akdem sana irsâl olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ulûfe zamânı geldükde te'hîr eylemeyüp zikr olunan kulların ulûfelerini vakti ile irsâl eylesin.

[Yev]mü'l-ahad fi 25 Rebî'u'l-evvel sene 967 [25.12.1559]

642

Erzurum beylerbeyine: Zahire hususuna fevkalâde ehemmiyet verilmesi ve tahsil olunan zahire hakkında malûmat itasına dair.

Yazıldı.

Bâlfî-oğlu Mahmûd Çavuş'a virildi.

Fî 27 Rebî'u'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfüm üzere anda olan havâss-ı hümayûnumun mevcûd olan tereke der-anbar idüp zimemde olanı dahı satılmayup tahsîl olunup der-anbâr itdürmek için nâzır-ı emvâl Kara-hisâr tarafına gidüp ve ne mikdâr tereke bulunup der-anbâr olursa ma'lûm oldukda defteri gönderilüp ve Mütevvellî Ayas Beg'ün dahı bulunan terekesi husûsı ve anun dahı ne mikdâr idüğü ma'lûm oldukda defteri gönderilmeğin bildürmişsin. Amma sâ'ir ümerâ hâsırlarından ve zu'amâ ve erbâb-ı timarun timarlarında ve sâ'ir re'âyâda dahı der-anbâr tereke var mıdır? Olduğu takdîrce ne mikdâr hâsıl olmak mümkün olur, bildürmemişsin. İmdi, askere zahîre ehemmi mühimâtıdandır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre husûsında bi'z-zât mukayyed olup eger havâss-ı hümayûnum

terekesidür ve eger sâ'iründür, emr-i sâbık üzere tedârük ü ihzâr eyleyüp ve ümerâ hâsırlarında ve sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı timar timarlarında ve gayrı re'âyâda dahı der-anbar ne mikdar tereke vardır ve ne mikdâr cem' olmak mümkün olup ve ne si'r üzredür? Mufasssal yazup bildüresin ve bi'l-cümle zahîre tedârüki emr-i mühimmdür. Bu bâbda onat basîret üzere olup emr üzere tedârükünde ikdâm ü ihtimâm eyleyüp emrüm üzere eger havâss-ı hümayûn ve sâ'irlerden ne mikdâr tereke cem' u tahsîl olunur ise yazup mu'accelen bildüresin ve öte cânibe firâr iden usâtun kâr-girdâr-ı evzâ' u etvârından ve ol cânib ile mu'âşeret ü mu'âmelâtunun keyfiyyetin ve asker-i fitne-rehberinün ve sâ'ir sem'üne mülâkΩ olan ahhâr u esmârı ale't-te'âkub ve't-tevâlf i'lâm ü inbâdan hâlf vü zâyil olmayasın ve ulak ile varan müşârün-ileyh çavuşa ve iki yoldaşına, binmek için at virüp ulak hükmin alasın.

643

Haleb kadısına: Haleb'deki Argon Kâmil Bimarhanesi suyu hakkında tahkikat icrasına dair.

Yazıldı.

Arz getüren Çavuş Pîrî Çelebî'ye virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Haleb kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ kıdvatü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Hızâne-i Âmire'mün Arab Cânibi Defterdârı Mehmed dâme ulüvvuhû Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp merhûm Argon Kâmil Bîmârhanesinin terekesi olup ammâ suyu cârî olmayup ehl-i vukûfdan tefahhus olındukda mahrûse-i Haleb'de vakı' olan sarây-ı âmirede cârî olan suyun feyzı, kadîmden mezbûr

bîmârhâneye cârî olurdu. Şimdiki hâlde Dukagin-zâde Mehmed Beg'ün binâ olunan hânına alınmağla bîmârhâneye su gelmez olup küllî müzâyaka çekilür diyü haber virdüklerin arz eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı bi'z-zât onat vechile ber-müceb-i Şer'-i kavîm teftîş eyleyüp göresin; kazıyye, arz eylediği gibi olup kadîmden zikr olunan bîmârhânenün ol sudan suyu olup hilâf-ı Şer' alınmış ise sâbit olan suyu girü mahalline icrâ itdüresin.

644

Karaman beylerbeyine: On binden noksan timarı olanlara çavuşluk tevcih edilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karaman çavuşlarından olan Mustafa'nun çavuşluğu alınıp on dört bin akçalık timar tasarruf iden Ahmed'e tevcih olduğun bildürmüşsin. İmdi, timarı on binden ziyâde olana çavuşluk virilmeğe ve sancağundan gayrı sancakda timarı olanlara dahi virilmeğe emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, min-ba'd emr-i celilü'l-kadrüm mücebince amel idüp anun gibi mahlûl olan çavuşluk sancağına müte'allık olan on binden eksük timarı olanlara tevcih idüp emre mugâyir iş itmeyesin.

645

Tameşvar beylerbeyine: Fethiye palangası nöbetçilerinin zahirelerini tedârike ve memleketin muhafazasına dikkat edilmesine dair.

Yazıldı.
Hüseyin Kethudâ'ya virildi.
Fî 27 Rebî'u'l-evvel sene 967

Tımeşvar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Fethiye palankası nevbetcilerinin zâd ü zevâdelerin tedârüki husûsında emr-i şerîf vârid olup mu'accelen

tedârük ü ihzâr idüp ve ne vechile tedârük itdüğün bildüresin diyü fermân olınmağın emr-i şerîf vârid olduğu gibi bir ân ve bir sâ'at te'hîr olunmayup zahîreleri tedârükine şürû' olduğun i'lâm eylemişsin. İmdi, eger zahîre husûsıdır ve eger sa'ir hıfz u hırâset-i memleketdür, gaflet üzre olmayup dakΩka fevt itmeyesin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

646

Haleb defterdarına: Haleb'de Argun Kâmil Bimarhanesi suyunun gelmemesi sebebinin araştırılması hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren Çavuş Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî [2]4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp merhûm Argon Kâmil Bîmârhânesi'nde olan terekenün suyu cârî olmayup ehl-i vukûfdan tefahhus olındukda sarây-ı âmirede cârî olan sunun feyzî, kadîmden bîmârhâneye

cârî olurdu. Hâliyâ Dukagin-zâde Mehmed Beg'ün binâ olunan hânına alınmağla bîmârhâneye su gelmez olup müzâyaka çekilür diyü arz eylemişsin. İmdi, husûs-ı mezbûr Şer'ile görilmek için Haleb kâdisına hükm-i şerîf yazılıp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol hükm-i şerîfüm mücebince Şer'ile tefîş idüp Şer'ile lâzım geleni icrâ ide.

647

Rum beylerbeyine: Zahire tedariki hususunda malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Fî 25 Rebî'u'l-evvel sene 967

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp zahîre husûsı emr olunmuşdı. Ne vechile tedârük olduğun henüz arz olunmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup emr-i sâbık üzre zahîre husûsı ne vechile tedârük olunduğun ve vilâyet ü memleketden ne mikdâr tereke tedârük [ü] ihzâr olmak mümkün idüğün yazup bildüresin. Begler hâslarında ve zu'amâ ve erbâb-ı timardur ve sâ'ir re'âyâda der-anbar olmuş arpa ve buğday var mıdır? Ne

mikdâra mütehammildür? Mufasssal yazup arz eylesin.

647/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Amâsiyye kâdisına.

648

Segedin sancağı Beyi Derviş Bey'e: Tahrir ettiği Paşa, Hatvan, Novigrad ve Seçen sancaklarında zuhur eden fazlalığın, havâss-ı hümayun için tahsis edilmesi hakkında.

Kethudâsına virildi.
Fî 16 Rebî'ul-evvel sene 967

Segedin Sancağı Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Emr-i şerîfümle tahrîr itdüğün Paşa ve Hatvan ve Novigrad ve Menlik ve Seçen sancaklarının muhâsebesi defterin gönderüp tefâvüt-i gallâtdan ve sâ'irden cümle yigirmi altı

kerre yüz bin dahı doksân üç bin dokuz yüz kırk yedi akça zevâ'idi zâhir olduğu arz olunmağın havâss-ı hümayûnuma ta'yîn olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zuhûr iden zevâ'idi Budun beglerbegisi ve Hazîne defterdârı ma'rifeti ile yarar hâssa münâsib olanlardan hâssa-i hümayûnum için ta'yîn idüp.

[Yev]mü'l-isneyn fî 26 Rebî'ul-evvel sene 967 [26.12.1559]

649

Eflâk voyvodasına: Eflâk reâyâsı tarafından sunulan arzuhallerin sahte olduğuve karışıklık çıkaranlar tarafından tertib edildiği anlaşıldığına ve vilâyetin muhafazası hususunda dikkatli bulunulması gereğine dair.

Yazıldı.
Muslı Çavuş'a virildi.
Fî 27 Rebî'ul-evvel sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mukaddemâ anda irsâl olunan kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim emîr-i ahurum Ali zîde mecduhû'ya hüküm-i şerîf gönderilüp vilâyet-i Eflâk re'âyâsı tarafından Südde-i sa'âdet'üme sunulan ruk'aların vukû'ı ve gayr-ı vâkı' olduğu tefîş olunmak emrüm olmağın müşârün-ileyhe Südde-i sa'âdet'üme müteveccih olup hüküm-i şerîfümle irsâl olunan kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Oruç Çavuş zîde kadruhû bi-

nefsihî vilâyet-i mezbûrenün a'yânın getürdüp sunulan ruk'aları ve sâ'ir bolarlarına isnâd olunan husûsları hakk üzerine görüp vilâyet-i mezbûre a'yânı bi'l-küllî ol ruk'aları inkâr idüp "Bundan haberimüz yokdur, cümlesi tezvîrdür ve itdükleri da'vâ hilâf-ı vâkı'dür ve varup ruk'a sunanlar re'âyâ değildir. Bizüm mesâlihümüz her vechile görilüp senden rızâ vü şükrân üzre olup sâ'ir bolarlardan ve gayrıdan zulmümüz yokdur. Ruk'a sunan eşîrrâ Sokol ile Erdel'e gaybet idüp el'ân anda olan hâ'in bolarlara tâbi' müfsidlerdür ve âdemimiz her vechile istirâhat üzre olup mesâlihümüz hakk üzre görilüp bu kazıyye ba'zı şerîrlerin igvâsiyle tedârük olunmuşdur" diyü a'yân-ı

vilâyet mektûblar virüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp andan gayrı sen dahı vilâyet hıfz u hırâsetinde olup kimesneye i'timâd itmeyüp yarar bolarların ile her husûsı kendün gördüğün bildürüp bundan evvel cengden firâr iden Erdel'e varup re'âyâ sûretinde Südde-i sa'âdet'üme geldüklerin i'lâm itmişsin. Her ne dimiş isen ma'lûm oldu. İmdi, vilâyet-i Eflâk benüm şemşîr-i zafer-te'sîrüm ile feth u teshîr olmuş memleketüm re'âyâ vü berâyâsı dahı sâ'ir re'âyâm gibi harâc-güzârlarumdur. Baban Mirço niçe zamân voyvoda olup memleket [ü] vilâyet[i] emânet ü istikâmet ile hıfz idüp re'âyâ vü berâyâya zulm ü te'addî itmeyüp ve itdirmeyüp ubûdiyyet ü ihlâs ile vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr ider kulum idi. Sen dahı yarar kulumsun.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen dahı kemâl-i basîret üzre olup hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp re'âyâ vü berâyâya zulm ü te'addî itmekden ve kimesneye itdirmekten ziyâde hazer idüp dâ'imâ adâlet üzre ahvâllerin bildürüp görüp atebe-i ulyâma olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eyleyüp a'dâdan ve sâ'ir ehl-i fesâd ü şenâ'atden memleket [ü] vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdirmekden ziyâde ictinâb eyleyüp her husûsda mücidd ü merdâne olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-i itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp muhtâc-ı arz olanı ve etrâf ü cevânibden vâkıf olduğın ahbârı i'lâmdan hâlî ü zâ'il olmayasın. Her husûsda babandan ziyâde hıdmet itmeğe sa'y idesin.

650

Haydar Paşa'ya: Prebol kazası reâyâ taifesinin dâvalarının görülmesi için hüküm yazıldığına dair.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 25 Rebî'u'l-evvel sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Prebol kazâsında ba'zı işerlerinden re'âyâ tâ'ifesi Âstâne-i sa'âdet'üme gelüp şekvâ eylemeğin da'vâları Şer'ile görilmek için Prebol kâdîsına mufassal hüküm-i şerîf yazılup

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ca'fer zîde kadruhû ile gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr çavuş ol hüküm-i şerîfimde mastûr olan iş erlerinden ihzâr eylemek kâdir olmaz ise, sen ihzâr eyleyüp ol hüküm-i şerîfüm mücebine Şer'ile teftîş

651

Boğdan voyvodasına: Boğdan voyvodası oğullarından iken Müslüman olmuş ve Silistre beyi iken vefat etmiş olan Mehmed Bey'in bir kâfire verdiği cariye buldurulup gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Muşlı Çavuş'a virildi.
Fî 27 Rebî'u'l-evvel sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Boğdan voyvodası oğullarından olup İslâma gelüp Silistre Begi iken fevt olan Mehmed Beg bir müslime câriye alup anda Sîret-bâzârı dimekle ma'rûf yirde ol

zamânda bir kâfire virmiş imiş. Bi'l-fi'l anda idüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan câriyeyi eger ol virdüğü kâfiredür ve eger âhar kimesne eline düşmüş ise her kande ise buldurup dahı yarar mu'temedün-aleyh âdem ile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp teslîm idesin. Bu husûsı sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp Südde-i sa'âdet'üme

olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetün muktezâsınca her kande ise buldurup göndermek bâbında envâ'-ı

mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin, ta'allül ü bahâne itdürmeyesin.

652 *Haslar kadısına ve Sultan Bâyezîd mütevellisine: Hâssa çayırları diye ettikleri yerleri ellerinden alındığını iddia edenler hakkında mahallinde araştırma yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Îsâl için çavuş-başıya virildi.

Fi 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Hâslar kâdısına ve Sultân Bâyezîd mütevellisine hüküm ki:

Hâliyâ rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunulup kadîmü'l-eyyâmdan zirâ'at itdüğümüz yirlerimiz hâssa çayırdur diyü elimüzden alındı

diyü şekvâ olunmağın ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mahall-i nizâ'un üzerine varup ruk'ada mastûr olan husûsî Şer'ile teftîş ü tefahhus idüp fi'l-vâkı' zıkr olunan yirler kadîmî zirâ'at olınugelmiş yirler midür, yohsa kadîmden çayır olup sonradan mı zirâ'at olınmışdur, nicedür? Temyîz idüp vukø'ı üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fi 28 Rebî'u'l-evvel sene 967 [28.12.1559]

653 *Erzurum beylerbeyine: Ziyal oğlunun öte canibden geleceğini bildirdiği elçinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Erzurum çavuşlarından, mektûb ile gelen 'a virildi.

Fi 27 Rebî'u'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ziyal-oğlı sana âdem gönderüp öte cânibden ilçi gelmek husûsın i'lâm itdüğün bildürüp her ne dimişsen ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyh Ziyâl-oğlı'na haber gönderesin, her ne zamânda gönderilürse göndersünler, anun gibi mukaddemâ ol cânibe irsâl olunan Sinân dâme

izzuhû ilçiden mukaddem gelürse te'hîr itmeyüp yarar âdem koşup doğru Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. İlçi dahı gelürse eğlendürmeyüp beraber âdem koşup mu'accelen anı dahı Südde-i sa'âdet'üme irsâl idesin. Ve ilçî yakın geldükde müstakillen yarar âdem ile ulak ile Südde-i sa'âdet'üme bildüresin. Eger ilçidür, eger müşârün-ileyh Sinân'dur, eger ma'andur ve eger müstakillendür, te'hîr itdürmeyüp mu'accelen emrüm üzre doğru gönderüp ve koşduğun âdemlere tenbîh idesin ki, menâzilde eğlenmeyüp dahı mümkün oldukça yürüyüp atebe-i ulyâma mülâkΩ olalar.

654 *Van beylerbeyine: Ggelecek elçi Van havalisine çıkarsa, derhal İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Mezkûr Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi 28 Rebî'u'l-evvel sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum beglerbegisi mektûb gönderüp öte cânibden ilçi gelmek üzre idüğün

bildürüp anun gibi Erzurum cânibine çıkarsa mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gönderesin diyü emr olunup ol bâbda hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi ilçî ol cânibe çıkarsa

aslâ te'hîr itmeyüp yarar âdemler koşup ber-
vech-i isti'câl doğru Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin. Ve eger müstakillen ol cânibe irsâl
olınan Sinân *dâme izzuhû* dahı ol cânibe gelürse
anı dahı mu'accelen doğru atebe-i ulyâma
gönderesin. Ammâ ilçi ol cânibe gelmek
mukarrer olup yakın geldükde mukaddemâ ulak
ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Eger
müşârün-ileyh Sinân müstakillen ve yâhûd
ma'an geleler, aslâ te'hîr itmeyüp her kangısı

gelürse âdem koşup doğru emrüm üzre atebe-i
ulyâma gönderesin ve gönderdiğün âdemlere
tenbîh idesin ki, menâzilde eğlenmeyüp
mümkün oldukça yürüyüp Südde-i sa'âdet'üme
mülâkΩ olalar, âhar yire sapmayup doğru
geleler, diyü hükm-i şerîfüm sana Dergâh-ı
mu'allâm çavuşlarından Mehmed ve ^{SB}
oğulları'ndan Aydın-oğlu Mehmed ile irsâl
olındı.

655

Anadolu beylerbeyine: Timara küçük çocuklara zeâmet tevcih edilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-âhir sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ kânûn üzre kılıca yaramayup timara
müstahakk olmayan ba'zı sagΩrlere ze'âmet
tevcih idüp Südde-i sa'âdet'üme tezkire irsâl
idesin. İmdi, hilâf-ı kânûn kılıca yaramayanlara
ze'âmet ve timar virilmeğe emrüm yokdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, kânûna mugâyir sagΩr
olup kılıca yaramayanlara ze'âmet tevcih
itdiğün aslı nedür, yazup bildüresin.

655/a-

Yazıldı.

Te'hîr olındı.

Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

655/b-

Yazıldı.

Bir sûreti Dulkâdirlü beglerbegisine.

655 / c-

Yazıldı.

Te'hîr olındı.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

656

Budin beylerbeyine: Budin neferatı maaşlarının tevzi olunması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsı Hüseyin'e virildi.

Fî selh-i Rebî'u'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine ve dizdârına hüküm ki:

Sen ki beglerbegisin mektûb gönderüp
re'âyâ vü berâyâ kâr ü kisblerinde olup ve irsâl
olınan vilâyet-i Budun neferâtının mevâcibin
yine Rûm-ili Muhâsebecisi Hüseyin bendeleri
tevzi' eyleye diyü fermân buyurulmuş. Mezkûr

kulları emr-i şerîf vârid olmazdan mukaddem
der-i devlete müteveccih olmuş bulunup ve
neferât kulları müzâyaka üzre olmağla zikr
olınan ulûfe tevzi' i bu bendeleriyle mâl
defterdârına mı buyurılı[r], yohsa müstakill
âhar bendeleri mi gönderilür diyü bildürmüşsin.
İmdi, zikr olınan neferâtun ulûfeleri tevzi'
olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp zikr olınan neferlerin
emrüm mücebince ulûfelerin tevzi' idesin.

[Yev]mü's-sebt fî 2 Rebî'u'l-âhir sene 967 [01.01.1560]

657

Budin beylerbeyine: Seksar sâbık Beyi Kürd İbrahim'in metrukâtından mîrîye olan borcu alıkonularak mütebâkîsinin Hazîne'de hıfzı ve alacaklılarının borç mikdarının arzı hakkında.

Yazıldı.

Hüseyin Kethudâ'ya virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Budun'un Defter Kethudâsı olan Durmuş *zîde mecduhû* yedinden hükm-i hümayûn vârid olup Malâtiyye Begi iken fevt olan Ferhâd Beg'ün oğlu Mehmed'ün vasîsidür. İrsile intikâl iden mâlından sâbıkâ Niksar Begi olan müteveffâ Kürd İbrâhîm Beg'de seksen yedi bin akçası var idüğüne elinde temessük olmayup kabzına, mezbûr Durmuş (boşluk) *zîde mecduhû*'yı vekîl eylemişdür. Müteveffâ-yı mezbûrun metr[û]kâtından zikr olunan deyni mezbûr edâ itdikden sonra bâkî muhallefâtın mîrî için zabt idesin diyü fermân olunmağın cümle muhallefâtı espâbından ve nakdden ve tahvîl ve târîhine düşen gallâtdan ancak üç bin mikdârı flori olur. Mukaddemâ emr-i şerîfümle hâss olan Tasal nâm karyenün bir yıllık mahsûlinden müteveffâ-yı mezbûr Novigrad begi iken bin

flori mikdârı kabz idüp lâkin karye-i mezbûre mîr-i sâbık tahvîlinden berât itdürmüşdi. Arpa bahâsından ve gayrıdan mîrîye beş yüz flori deyni olduğundan gayrı bu diyârda âhar kimesnelere ol denlü deyni vardur ki, zikr olunan beş yüz flori alındukdan sonra sâ'ir deyn taleb idenlerin hakları sahîh olup taksîm-i guremâ olduğü takdîrce ancak nısf hakları vâsıl olırdı. Eyle olsa zikr olunan seksen yedi bin akça müşârün-ileyhe teslîm olunmasun mı, yohsa mîrîye olan deyn alındukdan sonra sâ'ir düyûn ile ma'an taksîm olunmasun mı ve mezbûr karye-i Tasal'dan kabz eyledüğü mahsûli husûsında fermân nedür diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde zâhir olan mâl-ı mîrîyi anda hazîne-i Budun'da alıkoyup bâkî kalanı bîkusûr dahı anda Hazîne-i Âmire'mde hıfz idüp dahı dâ'inlerinün isimlerin her birinün ne mikdâr akçası olduğın temessükleriyle Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

658

Yergöğü dizdarına: Eflâk'a gidecek olan Mustafa Çavuş'un yerine selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fi 27 Rebî'u'l-evvel sene 967

Yergöğü dizdârına hüküm:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa, bir husûs için vilâyet-i Eflâk'a irsâl olup **buyurdum ki:**

Vardukda, âdem lâzım olursa kifâyet mikdârı koşup emîn ü sâlim ulaşıdurasın.

659

Erzurum beylerbeyine: Beylerbeyiliğe bağlı olarak tahrir edilen bazı sancaklara ait defterlerin birer suretinin gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Ömer Çelebî'nün âdemine virildi.

Fi 2 Rebî'u'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Tortumi ve Namrevâni ve Ardahani ve Ardanuçi ve Oltui ve Perikreki ve Livâne sancakların kıdvetü'l-emâcid Ömer *zîde kadruhû* emr-i şerîfümle tahrîr eyleyüp defterlerini

Südde-i sa'âdet'üme gönderüp zıkr olunan defterlerün birer sûreti kîse ile mühürlenüp sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, defterleri zabt eyleyüp min-ba'd muktezâsiyle amel eylesin.

[Yev]mü'l- ahad fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 967 [02.12.1559]

660

Yenişehir kadısına: Yenişehir'de Sadık karyesinde Yeniçeri Mustafa'yı yaralayan Musa'nın Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Yeniçeriler muhızırına virildi.
Fî 3 Rebî'u'l-evvel sene 967

Yenişehir kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Yenişehir'e tâbî' karye-i Sâdık'dan piyâde tâ'ifesinden olan Mûsâ b. Mustafa, Yeniçeri Mustafa nâm kimesneyi döğüp, elin mecrûh idüp ve Şer'-i Şerîfe muhâlif şetm eyleyüp ve karye-i mezbûre ahâlîsi mezbûr için ehl-i fesâd ü şenâ'atdûr diyû

şehâdet itdüklerin arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vardukda, mezkûrî muhkem te'dîb eyleyüp dahı yarar âdemler ile sûret-i sicilli ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin ki, küreğe konıla ve gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki, gaybet itdürmekden hazer ideler.

[Yev]mü'l-isneyn fî 3 Rebî'u'l-evvel sene 967 [03.12.1559]

661

Arap defterdarına: Müteveffâ Tarsus Beyi Ferruh Bey'in Şah Hûbân Hatun Vakfı'na olan borcunun bakiyyesinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arab defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Tarsus Begi iken vefât iden Ferruh Beg, Şâh Hûbân Hâtûn vakfının akçasından mukaddemâ bi-tarîkı'l-karz sekiz yüzden ziyâde altun alup fevt oldukda muhalledâtından tahsîli için mukaddemâ emr-i şerîfüm gönderilmişdi.

Zıkr olunan florinün dört yüz yetmiş dokuz sikketin gönderüp bâkΩsin dahı göndermek üzere idüğün i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bâkΩ kalan altını dahı emr-i sâbıkum mücebince cem' u tahsîl eyleyüp irsâl eylesin.

662

Budin beylerbeyine: Seçen parkanının tamiri için cerahor lâzım olduğu zaman gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Seçen beginün kethudâsına virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Seçen Begi Mahmûd *dâme izzuhû* tarafından Südde-i sa'âdet'üme şöyle arz olındı ki hâliyâ ta'mîri fermân olunan Seçen parkanının mühimmi için Filek ve Novigrad sancaklarından cerahor çıkarılmasın taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikr olunan parkanın ta'mîrine mübâşeret olunup cerahor lâzım olu[p] taleb itdikde kifâyet mikdârı cerahor çıkarup gönderesin.

663

Segedin Beyi Dervîş Bey'e: Seçen, Filek, Novigrad, Hatvan ve Paşa sancakları hudutlarının tayin ve tesbiti hakkında.

Bu dahi.

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Seçen Begi Mahmûd *dâme izzuhû* tarafından şöyle arz olındı ki, Seçen ve Filek ve Novigrad ve Hatvan ve Paşa sancaklarının sınırları muhtelit olup Seçen sancağına ve gayrı

sancaklara münâsib olan yirlerden ve kurâdan sınır ta'yîn olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Arz olunduğu gibi ise eger zikr olunan Seçen sancağıdır ve eger gayrıdır her birinün semtlerinde münâsib olan kurâ ve mezâri'i münâsib olan sancaklara ta'yîn olunup sınırları dahi temyîz idüp defterde dahi ol vechile kayd eylesin.

664

Erzurum beylerbeyine: Acem tüccarının Rusyadan avdetlerinde ancak kendi ihtiyaçları için bakır sahan ve tepsi geçirmelerine müsaade olunması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 11 Rebî'u'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp diyâr-ı şarkdan gelen Acem tüccârî tâ'ifesi Rûm vilâyeti'ne ve Burusa'ya varup harîrlerin ve sâ'ir metâ'ların fûrûht idüp girü diyâr-ı şarka gitmek üzere geldüklerinde âlet-i harbden ve yarar at ve katırdan ve gümüş ve bakırdan yukarıya alup gitmek için yükleri ve davarları bi'z-zât yoklandukda ba'zı tâcirlerde de birer mikdâr sahan ve tepsi bulunup yukarıya gönderilüp Erzurum'da fûrûht itdürilmekle kendü evlerimiz için birer mikdâr tepsi aluruz, küllîce bakır olmadukdan sonra bize gadr olur, bu takdîrce bu semtten gelüp gitmekden ferâgat iderüz diyü cevâb iderler. Tavâ'if-i mezbûreye ilzâm için yukarı cânibe gönderilmeğe ruhsat olmayan

espâba ifrâd-ı bi'z-zikr ile emr-i şerîf sadaka buyurıla diyü arz eylemişsin. Bundan akdem dahi hükm-i hümayûnum gönderilüp yukarı cânibe yarar at ve gümüş ve yarak ba'zısına dahi gitmek men' olunup hükm-i hümayûnumda musarrah kayd olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, min-ba'd ol hükm-i hümayûnumla âmil olup ana muhâlif yukarı cânibe gümüş ve yarar at ve yarak ve sâ'ir gitmesi memnû' u merfû' olan nesnelerin gitmesinden ihtiyât idüp gaflet üzere olmayasın ve tüccâr tâ'ifesi dahi kendü ma'ûnetleri için bakır evânîsinden iki-üç kıt'a sahan ve tepsi kullanduklarında mâni' u müzâhim olmayasın. Ammâ bu bahâne ile küllî bakır evânîsi ve yâhûd gümüş evânîsi ve sâ'ir mukaddemâ merfû' olanlardan emre mugâyir nesne alup gitmekden ihtirâz üzere olasın. Girü metâ' getirüp sâ'ir metâ' alup gideler.

665

Budin beylerbeyine: İstolni Belgrad havalisinde çete hâlinde fesat çıkaranların ve ahde mugayir hareket edenlerin ele geçirilmesine ve bazıları hakkında şiddetli siyaset icrasına dair.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 4 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İstolni-Belgrad Begi Hamza *dâme izzuhû* sana mektûb gönderüp küffâr-ı hâksâr dâ'imâ bölük bölük çetelerin işledüp âyende vü revendenün yolların kat' idüp kendülerin girift eyleyüp taleb olındukda inkâr idüp bunun emsâli hîle ile kal'aların esîr ile mâlâ-mâl itmek üzredürler. Hattâ bu fesâda Kralun izni biledür vardur diyü haber alınup ve harâc-güzâr havâss-ı hümâyûna havâle gönderilüp harâc cem' itdürilüp ve beş-altı hânelü bir karyeden bastırmalık diyü yedişer sekizer re's sığırı gasben alup vilâyet gâret ü hâsaret olmak üzredür diyü bildürdüğün arz itmişsin. İmdi, vilâyete begler nasb olınmakdan murâd, emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-i

itmi'nân-ı ra'ıyyetdür, anlar tarafından dâ'imâ ehl-i fesâd hareket idüp memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ bu makøle te'addiden hâlîf olmaya; anun gibi ahde mugâyir ehl-i fesâdı ele getürüp hakkından gelmek lâzımdur.

Buyurdum ki:

Bu bâbda beglerbegiliğüne müte'allık olan beglere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, mâdâmki anlar kendü hâllerinde olup bu asl fesâda mübâşir olmayalar, berü cânibden dahı anlara dahl olmaya. Ammâ şöyle ki, arz olunduğı gibi anlar fesâd üzre olalar, anun gibileri her ne tarıkla olursa ele getürüp birkaç neferin mahallinde eşedd-i siyâset ile siyâset idüp birkaç neferin dahı Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Min-ba'd kemâl-i basîret üzre olup memleket ü vilâyete a'dâdan zarar u gezend irişdirmekden hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

666

Arap defterdarına: Reâyâ ve berâyâyâ zulüm ve taaddi ettikleri, Trablus sâbık Beyi Sinan Bey tarafından arz olunan emin ve âmillerin men edilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Çavuş Pîrî Çelebî'ye virildi.

Fî 4 Rebî'ü'l-evvel sene 967

Arab defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Trablus Begi olan Sinân *dâme izzuhû* mektûb gönderüp ol cânibde olan ümenâ vü ummâlün re'âyâ vü berâyâyâ cevri te'addileri vardur diyü i'lâm eylediğı ecilden

mektûbun sûreti aslından ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zıkr olunan sûret-i mektûba nazar idüp göresin; az olunduğı üzre anda olan ümenânun re'âyâyâ hilâf-ı Şer' u kânûn zulm ü te'addileri varise men' u def' idüp Şer' u kânûna muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Ve bu mektûbun vukø'ı ve adem-i vukø'ın yazup bildüresin.

667

Filibe ve Tatarpazarı kadısına: Zeâmet ve timar sahiplerinin harçlıkları için beylerbeyinin gönderdiği mühürlü deftere göre muamele ifası hakkında.

Yazıldı.

Filibe ve Tatar-bâzârı kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp sefer-i hümâyûnda olan zu'amâ ve erbâb-ı timarun harçlıkları için emr-i şerîf ile vârid olan sipâhîler beglerbegi mühriyle îrâd itdüğü defterde mukayyed olan sipâhîlerden

gayrı hâric ez-defter olan sipâhîlerün tımarları
mahsûline bile dahl itdüklerin bildürmüşsin.
Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda beglerbegi gönderdiği
mühürlü defteri mücebince amel idüp ana
muhâlif kimesneye dahl ü tecâvüz itdirmeyesin.

668

*Van beylerbeyine: Öte taraftan gelecek elçinin Ardahan Beyi Sinan Bey'den
evvel İstanbul'a gelmemesi için yolda âheste hareket olunması hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum
gönderilüp öte cânibe irsâl olınan eger kıdvetü'l-
ümerâ'i'l-kirâm Ardahan Sancağı Begi Sinân
dâme izzuhû'dur, eger bile ilçî gelürse
eğlendürmeyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin
diyü emrüm olmışdı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyh
ile ilçî gelür, anda gelmişler ise gedüklerini
mukeddemâ bir yarar âdemünle ber-vech-i
isti'câl Südde-i sa'âdet'üme bildürüp ba'dehû

ilçiden mukaddem müşârün-ileyh Sinân'ı dahı
mu'accelen gönderüp akabince yarar âdemler ile
ilçiyi dahı doğru Südde-i sa'âdet'üme irsâl
idesin ve koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh
eyleyesin ki, menâzil ü merâhilde âheste
yürüyeler ki ilçiden mukaddem müşârün-ileyh
Sinân, Südde-i sa'âdet'üme mülâkΩ ola. Emrüm
üzre ilçî ne zamânda gelüp ve ne zamânda irsâl
itdüğün mukeddemâ yarar âdemünle
mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

668/a-

Bu dahı.

Bir sûreti Erzurum beglerbegisine.

669

*Ardahan Beyi Sinan Bey'e: Yanında elçi olsa dahi ayrılıp ondan evvel
İstanbul'a gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Ardahan Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gelmek
içün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Abdî
zîde kadruhû irsâl olunup **buyurdum ki:**

670

*Rum beylerbeyine: Çavuş Abdi ile gönderilen hükmün Erzurum beylerbeyine
ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Abdî ile
sana ulaşturmak içün Erzurum beglerbegisine

Her ne mahalde sana mülâkΩ olursa eger
yanında ilçî dahı var ise ilçiden ayrılıp
müşârün-ileyh ile mu'accelen Südde-i
sa'âdet'üme mülâkΩ olasin ve ilçî yanında dahı
âdemlerün koyasın ki yâb yâb gelüp mülâkΩ
olalar.

mühürlü kîse [ile] hüküm-i şerîfüm
gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zıkr olınan hükmi alup müşârün-
ileyhe ulaşırdasın ve sana ne gün varup ve ne
vechile irsâl itdüğün yazup bildüresin.

671

Mısır beylerbeyine: Mısır'da Menfelûtiyye'de Arap Şeyhi Alemüddin'in dileğinin araştırılarak bildirilmesi hakkında.

Paşa hazretlerinin kapucılarından Mahmûd'a virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-ahır sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'a tâbi Menfelûtiyye'de Şeyhu'l-Arab olan Alemüddîn nâm kimesne

tarafından Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup arz-ı hâlün sûreti ihrâc olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan husûsları görüp vukû'ı üzre arz idesin.

672

Aksaray beyine ve Koçhisar kadısına: Şehzade Bâyezîd'e tâbi olup muharebeden sonra suç işlemeye devam edenlerin ele geçirilerek Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsı Hacı Sefer'e virildi.
Fî 6 Rebî'u'l-âhır sene 967

Aksaray begine ve Koçhisâr kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ'-i Koçhisâr'da Hacı-beglü ve Hindlü ve Yakanlu nâm karyelerde hırsızlık ve şakâvet üzre olan kimesnelerden Dîvâne Mustafa ve Koca ve Aydın ve ba'zı kimesneler dahı bundan akdem oğlum Bâyezîd'e yazılıp muharebeden sonra evlerine geldüklerinde girü fesâd ü şenâ'atden hâlf

olmayup niçe kimesnelerün oğulların ve kulların çeküp ve hâtûnların cebren alup envâ'-ı fesâd ü şenâ'at itdüklerin bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, arz itdüğünüz üzre ehl-i fesâd ü şenâ'at olan kimesneleri kaç nefer ise ele getirüp dahı itdükleri fesâd ü şenâ'atün sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve gönderdiğün kimesnelere muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda gaflet ile gaybet itdürmekden hazer ideler.

673

Kocaeli sancağını tahrir eden Muslihiddin Bey'e: Kandıra, Şile ve Gebze kazalarındaki çiftliklerin mîrî tarafından satılıp akçelerinin Hızâne-i Âmire için zabt ve tasarruf olunması hakkında.

Yazıldı.
Boğazkesen hisârı erenlerinden Sinân'a virildi.
Fî 6 Rebî'u'l-âhır sene 967

Koca-ili sancağın müceddeden tahrîr eyleyen Muslihuddîn'e hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrede Kandırı ve Şile ve Gekbuze

kazâlarında ba'zı hâssa çiftlikler ellîşer ve yüzer ve yüz ellîşer akça resm ta'yîn olunup sipâhîlere hâsıl yazılıp tasarruf olunur imiş. Hâliyâ ol çiftlikler re'âyâya satılıp akçası mîrî için kabz olunup re'âyâdan hâsıl olan öşr ve resm-i zemîn ta'yîn olunan rüsûmdan eksük olmayup belki dahı ziyâde olmak mukarrer olup re'âyâ dahı zikr olunan çiftliklerün satılıp alınmasına ragbet iderler. Zikr olunan çiftlikler yüz yigirmi adet

olup ve sipâhîlere kayd olunan hâsıl dahı on iki bin beş yüz yigirmi iki akça olup ve satıldığı takdirce a'lâ çiftlikleri bin beş yüz ve iki bin akçaya ve ednâ olanları bine dahı eksüğe alınması mukarrerdür diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan çiftlikleri mîrî cânibinden bey' idüp akçaların Hızâne-i Âmire'm için zabt u tasarruf itdüresin. Ve ne mikdâr çiftlik bey' olunup her biri ne bahâyâ satılurise defter idüp Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

[Yev]mü's-sebt fi 8 Rebî'u'l-âhir sene 967 [07.01.1560]

674

Budin beylerbeyine: Esirlerin tahliyesi için düşmana at verilmesi caiz olmadığından, bu hususa dikkat olunması için sancaklara, zeâmet ve timar sahiplerine emredilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 10 Rebî'u'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp bu serhadlerde küffâr-ı hâksâra giriftâr olanlar bahâyâ kesilüp çıkmalu olduklarında bir-iki yarar at dahı taleb olunup her esîr halâs için yarar at bulup virmekle a'dâ memleketinde yarar atlar çoğalup küffârda hod yarar at olmayup bindükleri bârgîrler işe yaramazlar iken hâliyâ esîrler bahânesiyle her kande bir yarar at istimâ' eyleseler, getürdüp oranî bir atı beğenmez olmuşlardır. Ammâ anların bir mu'teberi dutılsa memleketlerinde bulunan silâhdan bir kemter tugulgayı bahâsına virmezler diyü arz eylemeğin, imdi, küffâr-ı hâksâr cânibine at

virilmeğe ruhsat-ı hümâyûnum olmayup mukaddemâ tenbîh ü te'kîd olunmuşdı. İmdi, ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Beglerbegiliğüne müte'âllık olan beglere ve zu'amâ ve erbâb-ı timara ve sâ'ir halka gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd emr-i celîlü'l-kadrüme mugâyir kimesne eger esîr çıkarmak husûsiyledür ve eger sâ'ir içündür küffâr-ı hâksâra aslâ vü kat'a at virmekden, virdürmekden gereği gibi hazer eyleyeler. Şöyle ki, emr-i hümâyûnuma mugâyir eger beglerden ve sâ'irden kimesne at virdüğü ma'lûmun ola, arz eylesin ki sancakları ve dirlikleri alınmağla konılmayup müstahakk-ı itâb olalar. Ana göre her biri mütenebbih olup tamâm basîret üzre olalar.

675

Sakız beylerine: Vezîr Rüstem Paşaya borcu olan tüccar Zorzo'nun Sakız'daki kalay ve bakkamının kendisine gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Beg'e gönderildi.

Fî 7 Rebî'u'l-âhir sene 967

Tekrâr yazılıp Hüseyin Çavuş ile gönderildi.

Fî 12 Rebî'u'l-âhir sene 967

Sakız beglerine hüküm ki:

Mukaddemâ Galata tâcirlerinden olup mürd olan Zorzo nâm tâcirün düstûr-ı ekrem ilâ-âhîrihî Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa edâmel'lâhu te'âlâ iclâlehû'ya deyni olup

mezkûr tâcirün anda otuz iki sanduk kalayı ve İstanbul kantarı ile yüz altmış dört kantar bakkamı kalup zikr olunan kalay ve bakkam müşârün-ileyhe olan deyni için irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhün âdemi vardukda, mezkûr zimmînün anda olan kalayın ve bakkamın bî-kusûr teslîm idüp kendüye irsâl eylesin. Hilâf-ı emr-i şerîf te'allül ü behâne itmeyesin.

676 *Erdel Kralı İstefan'ın elçisi Mihal'in evinde yiyip içtiği ve eşyalarını aldığı yolunda Boğdan voyvodası hakkındaki şikâyet üzerine mezkûr voyvodaya hüküm.*

Yazıldı.
Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî 11 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'un Âstâne-i sa'âdet'ümde olan darende-i hükm-i şerîf Mihal nâm ilçisi Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp senünçün cümle asker ile evümde konup niçe gün oturup zâd ü zevâdeden ve espâbdan nesne komayup avratının ve karındaşlarının bin altundan ziyâde espâbları alınup zulm ü te'addî

olunduğın arz idüp hakkı teslîm olunmak için hükm-i hümayûnum taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, kazıyye arz itdüğü gibi olup varup anda konulup müft [ü] meccânen zâd ü zevâdesin yedürüp ve ol mikdâr espâbı alındığı vâkı' ise alınan espâbı her ne ise bî-kusûr teslîm idüp ve zâd ü zevâdesi için dahı müteveccih olan hakkın viresin, tekrâr kapuma şikâyete gelmelü eylemeyesin. Bu def'a emr-i şerîfüm müsted'âsınca zâhir olan hakkın edâ idesin.

677 *Erdel vilâyetine kadar yol üzerinde olan beylere ve kadılara: Erdel Kralı İstefan'ın avdet eden elçisine müdahale ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkı' olan beglere ve kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral'un Âstâne-i sa'âdet'ümde olan ilçisi dârende-i hükm-i şerîf Mihal, girü müşârün-ileyh tarafına irsâl olınmağın **buyurdum ki:**

On beş nefer âdemleriyle her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olurlarise yolda ve izde, menâzil ü merâhilde kendüye ve âdemlerine ve bârgîrlerine hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp rencîde itdürmeyesin. Ammâ bindükleri at olmayup bârgîr ola, at alup gitmelerine emrüm yokdur. Fermân-ı hümayûnuma mugâyir iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 10 Rebî'ü'l-âhir sene 967 [09.01.1560]

678 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Haleb kadısının harcadığını bildirdiği yüz bin altın hakkında tahkikat yapmasına dair.*

Yazıldı.
Pîrî Çavuş'a virildi.
Defterdâr-ı Mâliyye tarafından virilüp dört adet hükm ile.
Fî 10 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bi'l-fi'l Haleb kâdısı ile mâl defterdârının nizâ'ları olup gönderdüğün

kazâyâ defterinde defterdâr için "*kâdî yüz bin altın ekl idi*" didüğü mastûr olup ammâ ol mikdâr altın ne mikdâr emînden ve her birinden ne mikdâr alındığın bildürmedüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup kâdîdan ol mikdâr altın kimlerden alındığın sorup dahı her kimden ne mikdâr altın almışsa kâdîya defter itdürüp defterin kâdîdan mühürlödüp alup dahı kâdî defterde altını alındı

diyü kayd itdüğü kimesneleri dahı sen bi'z-zât getürdüp her birinden kādî deftere kayd itdüğü ol mikdâr altun alınmış mıdur ve defterdâra altun virmeğe her birinün sebep ü bâ'isi nedür? Kendülerden sorup dahı mufassal sen dahı her

birinün cevâbın defter idüp kādînun defteri ile bile mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve "*altun virdük*" diyen kimesneler bi'l-fi'l em[î]n ü âmil midür, niçedür? Her birinün ahvâlin bildüresin

679

Kubad Paşa'ya: Şah Mehmed Bey'in oğullarının Müslümanları rencide ettiklerine ve Ali'nin yararlığına dair gelen mektup üzerine tahkikat icrası hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 16 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

İbrâhîm Aga ve İsmâ'il Aga *zîde mecduhumâ* mektûb gönderüp bundan akdem kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ali *zîde izzuhû* Mürgâver nâm mahal sancak tarîkıyle virilüp vardukda, cümle aşîreti ve agaları yanına cem' olup emr-i şerîf mücebine Mir İmâdüddîn, Merargird kal'ası'na konulup müşârün-ileyh Ali, Mürgâver kal'ası'na gideyorken Şâh Mehmed Beg ferzend-i ercmend-i erşed-i es'ad-ı izzet-şi'âr ve devlet-disâr oğlum Selîm *tâle bakâhu* yanında olup Merargird ile Mürgâver'i kendünün oğlu Budak'a sancak tarîkıyle alıvirüp

gelürken yolda vefât eyleyüp oğulları iki sancağı tasarruf eyleyüp müşârün-ileyh Ali *zîde izzuhû*'yı dahl itdurmeyüp cümle aşîret ve aşîret agaları Ali *zîde izzuhû*'yı isterler. Mezbûrun oğullarına beglerbegi tarafından ba'zı hıdemât-ı hümayûn teklîf olındukda babası gibi iltifât eylemeyüp hırsızlık ve harâmîlik ile Müslimânları rencide itmekden hâlf değîllerdür diyü bildürüp ve iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Zeynel dâme ulüvvuhû dahı mektûb gönderüp müşârün-ileyh Ali *zîde izzuhû*'nun her vechile yararlığın ve inâyete müstahıkk u sezâvâr olduğın bildürdi. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; kazıyye arz olınduğu gibi midür, nicedür? Vukø'ı ve hakΩkati üzre yazup bildüresin.

680

Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Düşmanın taaddilerinin men'ine çalışıldığına ve voyvodalarla birlikte olduğuna dair gönderdiği mektubuna cevaben, ahalinin refahları ve memleketin korunması için yardımlaşmaya devam olunması hakkında.

Yazıldı.

Dragoman Ferhâd'a virildi.

Fî 12 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Südde-i sa'âdet-medâr ve atebe-i gerdün-iktidârımuza ki melâz-ı havâkΩn-i zamân ve melce'-i selâfın-i devrândur, mektûbinuz vârid olup, Nemçe cânibinden her zamân vilâyet ü memleketinüze dahl olunup ol bâbda mu'âvenet için Budun ve Tımişvar beglerbegilerine emr-i şerîfüm recâ olunup ve hâliyâ Eflâk prebeglerine mu'avenetinüz olmayup gayr-ı vâkı' olup ele getürmesine sa'y itdüğünüz ve hâliyâ

Eflâk Voyvodası olan Petri Voyvoda'ya çavuşla âdem gönderüp hüsn-i ittihâd üzre olduğunuz ve Nemçe ve zahîre husûsın ve andan gayrı her ne tahrîr olmuş ise alâ-vechi't-tafsîl pây-e serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u takrîr olunup ilm-i şerîf-i husrevânem muhîtu ü şâmil olmuşdur. İmdi, bundan akdem Budun ve Tımişvar beglerbegileri kullaruma ve Boğdan voyvodası kuluma niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp lâzım geldükde size her vechile mu'âvenet itmek emrüm olmuşdur. Lâzım geldükde fermân-ı hümayûnum ile âmil olup dakΩka fevt itmezler. Gerekdür ki siz dahı Südde-i sa'âdet'üme olan ihlâs ve fart-ı ihtisâsınız mücebine mücidd ü merdâne olup hıfz u

hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'iyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp a'dâdan dahı gaflet itmeyüp tamâm basîret üzre olup vâkıf olduğunuz ahbâr-ı sahîha ile selâmınız ahvâlin atebe-i ulyâma i'lâmdan hâlî olmayasın ve bundan akdem ol cânibe irsâl olınan Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Şücâ' zîde kadruhû

Zevin kal'ası'na kondukda ta'yîn olınan bekçiler gice ile Yûsuf nâm yarar oğlanın kaçurup ele gelmediği i'lâm olındı. İmdi, müşârün-ileyhün zikr olınan oğlanın her kimdeyse buldurup Südde-i sa'âdet'üme göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

681

Arap defterdarına: Bazı maaş akçelerinin tahsili mümkün olmadığı hususunda ibraz edilen hüccet ve arzlara cevap yazılmasına dair.

Yazıldı.
Pertilmiştir.

Arab defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı havâleler Südde-i sa'âdet'üme gelüp ba'zı yirden mevâcib için akça salınup ammâ tahsîli müyesser olmadı diyü ba'zı

huccetler ve arzlar ibrâz itdükleri ecilden der-kîse olınup mühürlenüp sana gönderildi.

Buyurdum ki:

(Boşluk) Varıcak, zikr olınan huce ü urûza nazar idüp dahı her birine cevâbun ne ise yazup defter idüp Dergâh-ı mu'allâma arz eylesin.

682

Silivri ve Çorlu kadılarına: Garaz ile hapsedilenlerin salıverilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Çavuş-oğlu Mûsâ'ya virildi.
Fî 11 Rebî'u'l-âhir sene 967

Silivri ve Çorlu kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp bundan akdem Mustafa ve Sefer ve Memi ve Köseç Yorgi ve İlya nâm mahbûslar için eyü kimesneler değillerdür, harâmîlerdür diyü yirlü yirinde teftiş fermân olındukda bi-

hasebi's-Şer'i's-Şerîf teftiş ü tefahhus olınup mezkûrlardan aslâ bir kimesne gelüp da'vâ-yı hakk itmeyüp ve Müslimânlardan cemm-i gafîr mezkûrlar için kendü hâllerinde rencberlik ider eyü kimesnelerdür, garaz ile tutulmuşlardır, bî-günâhlardur diyü şehâdet itdüklerin sebt-i sicill eyleyüp arz itduğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrları yarar kefile virüp habsden ıtlâk eylesin.

683

Kefe beyine: Şark tarafına firar eden Şehzade Bâyezid'in bu tarafa gönderdiği duyulan çavuş ve adamlarının ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Tâcir Mustafa'ya virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Bundan akdem diyâr-ı şarka firâr iden Bâyezîd bir-iki nefer çavuşların Şîrvân câniblerinden bu cânibe gönderdiği istimâ' olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ol cânibden gelen yolları gözetdürüp dahı her ne tarıkla olursa anun gibi müşârün-ileyhün âdemlerinden ele getirüp dahı habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup hüsni tedârük ile ele getürmeğe sa'y idesin.

684 *İstanbul kadısına: Yahudi ve Hristiyanların elinde bulunan esirlerin hizmete verilmesi veya satılmaları ve bundan böyle esir istihdam etmemeleri hakkında.*

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan Yahûdî ve Nasârâ tâ'ifesinde olan esîrleri fermân-ı şerîfüm üzre teftîş itdükde otuz iki nefer esîr ve elli bir nefer mu'tak acûzeler bulunduğın mühürlü defter ile Südde-i sa'âdet'üme arz eylemişsin. İmdi, min-ba'd eger Yahûdidür ve eger Nasârâdur esîr alup istihdâm itmeğe emrüm olmayup ve azâdlu olanları anlardan alınıp ehl-i İslâma teslim olup ve bi'l-fi'l esîr olanları dahı alınıp ehl-i İslâma bey' olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup eger defterde mastûr olandan ve eger andan gayrı, eger esîr ve eger mu'tak[dur.] tefahhus eyleyüp çıkardup dahı emrüm üzre mu'tak acûze olanları ehl-i İslâmdan tâlib olanlara istihdâm içün teslim idüp esîr olanları ehl-i İslâma bey' idüp akçasın sâhiblerine teslim eyleyüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin. Min-ba'd eger

Yahûdidür ve eger Nasârâdur, eger esîrdür, eger mu'takdur alup istihdâm itmeyeler. Şöyle ki, ba'de't-tenbîh birinde ya mu'tak veyahûd esîr bulına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâset ile siyâset olunmağı mukarrer, bilüp ana göre tenbîh idesin ki, sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya ve sen dahı dâ'imâ mukayyed olup fermân-ı vâcibü'l-iz'ânımın icrâsında dakΩka fevt itmeyesin. Sonra yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, birinde esîr veyâ mu'tak^{xxiv} bulına, özrinüz makbûl olmayup mes'ûl olup neficesi sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup bu hüküm-i hümayûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayd idesin. Hâliyâ ve min-ba'd bu emr-i celîlü'l-kadrüm ile amel olup hilâfına cevâz gösterilmeye. Şöyle ki, ba'zılara hüküm virilmiş ise her kimün hükmi var ise ellerinden alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

Fî 2 Cemâziye'l-evel sene 967.

[Yev]mü'l-isneyn fî 11 Rebî'u'l-âhir sene 967 [10.01.1560]

685 *Eflâk voyvodasına: Erdel Kralı İstefan'ın avdet eden adamının emniyetli olarak ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Dragoman Ferhâd'a virildi.

Fî 11 Rebî'u'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral'un Südde-i sa'âdet'ümde olan âdemi girü ol cânibe irsâl olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim müşârün-ileyhe ulaştırırsın.

686 *Edirne kadısına: Aleyhinde şikâyetle bulunulan Câmi-i Atik ve Üç Şerefeli Cami mütevellisi Hayreddin hakkında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.

Husrev Beg'e gönderildi.

Fî 13 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne'de Câmi'-i Atfık ve Üç-şerefeli Câmi'i mütevellîsi olan Hayreddîn'den ruk'a sunulup şekvâ olunmağın ruk'a-i

mesfûrenün sûreti bi't-tamâm ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr ruk'ada derc olan mevâddı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' zıkr olınan husûslar vâkı' midür, nicedür? Tamâm gavvına irişüp bir mâddesin ketm itmeyüp dahı vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

687

Zağra Eskisi kadısına: Hayrabolu'da İnallu köyünden bir kebeciyi katle niyet edenlerin durumlarının araştırılması ve şeriate göre lâzım gelenin icrası hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 12 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Zağra Eskisi kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Çirmen Begi olan Süleymân dâme izzuhû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Hayrabolu kazâsına tâbi' İnallu nâm karyeden Memçe b. Hacı ve Yûsuf b. Ramazân ve kazâ'-i Vize muzafâtından karye-i Bâlî Hoca'dan Bâlî b. Yunus ve Mustafa b. Hüseyin nâm kimesneler bir kebeci kâfiri katl itmek kasd itdüklerin tâli'an i'tirâf eylediler diyü arz idüp ve mezkûrları ikrârlarının sûret-i sicilleriyle

bile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ol vakitden berü habs olunmuşlar idi. Hâliyâ mahallinde teftîş olınmalarıçün Dergâh-ı muallâ'm çavuşlarından Hasan Çavuş-oğlı Mûsâ'ya teslim olup irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûrların sûret-i sicillerin görüp onat vechile hakk üzre ahvâllerin teftîş ü tefahhus idüp göresin Anun gibi mezkûrların bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf habs icâb ider husûsları zâhir olmaz ise habsden itlâk idüp ahvâlleri neye müncer olursa yazup bildüresin. Ve Şer'ile mahallinde lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 12 Rebî'ü'l-âhir sene 967 [11.01.1560]

688

Filibe kadısına: Hâssa koyunların öteden beri olduğu gibi yundlarla yaylatılması hakkında.

Yazıldı.

Filibe kâdısına hüküm ki:

Edirne bostancı-başısı mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede olan hâssa koyunlar mukaddemâ Filibe yaylaklarında yundlar ile bile yaylayup, ba'dehû yundlar ile koyun bir yerde yaylamak münâsib görilmeyüp Akça-kızanlık kazâsında Sarı-yaylağı ve Yedek-yaylağı ve Delik-pınarı dimekle ma'rûf yaylaklarda mîrî koyun yaylamak için hükm-i şerîf virilmeğın

yedi-sekiz yıldan berü yaylayup hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân, zıkr olınan yaylaklar mülkimüzdür diyü mâni' olduğın arz itdükde, defter-i hâkânîye mürâca'at olup mülk idüğü mukayyed bulunmağın hâssa koyunlar girü makeddemâ yundlar ile yaylayugeldüğü yaylalarda yaylamasın emr idüp **buyurdum ki:**

Bi'z-zât yundlar yaylayugeldüğü yaylakun üzerine varup hâssa koyunlar kadîmden yundlar ile yaylayugeldüğü yaylakda koyun için

münâsib olan yirleri ta'yîn idüp mîrî koyunları
ba'de't-ta'yîn kadîmden olıgeldüğü üzre yund ile

yayladup ol bâbda kimesne mâni' olmaya.

689

Budin beylerbeyine hitaben yazılan tamamlanmamış bir hüküm kaydı.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb
gönderüp Belgrad kal'ası müstahfızları âdem

gönderüp mîrî anbâr hıdmeti uhdelerinde
olduğundan gayrı niçe hıdmet dahı teklîf olunup
ve etrâfda olan Semendire ve Soriçe...^{xxv}

690

*Edirne kadısına: Câmi-i Atik ve Üç Şerefeli Cami tevliyetinden azledilen
İzzeddin'den alacakları olanların haklarının iade olunmasına dair.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi.

Fî 13 Rebî'u'l-âhir sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Câmi'-i Atîk
ve Üç-Şerefeli Câmi'-i şerîfleri mütevellîsi olan
Hayreddîn'den Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl
sunılup şekvâ olunmağın, zıkr olunan ruk'aların
sûreti görilmek için aslından ihrâc olunup sana
gönderilüp ve mezkûr, tevliyetlerden azl olunup
yirleri âhar kimesnelere virilüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda
mukayyed olup zıkr olunan arz-ı hâlde
mukayyed olan mevâddı yirlü yirinden onat
vechile hakk üzre Şer'ile teftîş ü tefahhus
eyleyüp göresin; mezkûrun üzerinde
kimesnenün hakkı sâbit olursa Şer'ile sâbit olan
hakların ashâb-ı hukûka bî-kusûr alıvirüp dahı
ne vechile teftîş olunup hukûk-ı nâsdan ne
mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup
alıvirildüğün yazup mufassal arz eylesin. Ve
yeni mütevellîler varınca zıkr olunan vakfları
gözetdüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 15 Rebî'u'l-âhir sene 967 [14.01.1560]

691

*Budin beylerbeyine: Belgrad Kalesi müstahfızlarının mîrî hizmetten başka işde
istihdam edilmemeleri hakkında.*

Yazıldı.

Arz getüren Bâyezîd'e virildi.

Fî 13 Rebî'u'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Belgrad kal'ası müs-
tahfızları âdem gönderüp mîrî anbâr hıdmeti
uhdelerinde olduğundan gayrı niçe hıdmet dahı
teklîf olunup ve etrâfında olan Semendire ve
Soriçe ve Hiraversova ve Güğercinlik kal'aları
müstahfızları bunun emsâli hıdmet itmeyüp bize

anbar hıdmeti ve zıkr olunan kal'alar erenlerine
sâ'ir hıdmet itdürilmesin recâ idüp fi'l-hakΩka
vech-i meşrûh üzre olması münâsibdür diyü arz
eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zıkr olunan kal'alar erenlerine
mîrî hıdmetden gayrisına istihdâm olunmayup
şöyle ki, mîrî hıdmet dahı vâkı' oldukda zıkr
olunan kal'alar erenlerin arz itdüğün üzre mîrî
hıdmet vâkı' oldukda nevbetle istihdâm idesin.

692

Kürekçi gönderilmesi hakkında Anadolu canibindeki sancak beylerine hüküm.

Yazıldı.

Malkoç Çavuş gitmişdür.

Fî 15 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Anadolu cânibinde vâkı' olan sancak-beglerine hüküm ki:

Kürkci ihrâcî içün Mâliyye cânibinden ahkâm-ı şerife yazılıp kâdîlara irsâl olunmuşdur.

693

Aynı hususa dair Rumeli'nin sağ kol kâdîlarına ve voyvodalarına hüküm.

Yazıldı.

İbrâhîm Çavuş gitmişdür.

Fî 15 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Rûm-ili'nin sağ-kolında vâkı' olan kâdîlara ve voyvodalara hüküm ki:Mâliyye cânibinden yazılıp irsâl olunan ahkâm-ı şerife muktezâsınca emr olunan kürkci ta'cilen gelüp irişmek lâzım olmağın, **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre kürkci husûsında itmâm-ı maslahat itmek bâbında dakΩka fevt eylemeyesin. Şöyle ki, lâzım gelecek olursa voyvodalar dahı bi'z-zât mu'âvenet eylemek emrüm olmuşdur. Kürkci husûsında lâzım geldükde voyvodaları dahı

Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdan olmağın

buyurdum ki:

Vardukda göresin; şöyle ki, kürkciyi mu'accelen ihrâc ü irsâl eylemekde mu'âvenet lâzım gele, sancağınızda vâkı' olan kâdîlara bu bâbda gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp emrüm üzre ta'cilen kürkcileri bî-kusur ihrâc ü irsâl eylemekde dakΩka fevt eylemeyesin.

istihdâm eylesin. Ve siz ki voyvodalarsız, bu bâbda vilâyet kâdîlarına gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eylesiz ki sonra özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur, bilmiş olasız.

693/a-

Yazıldı.

Edhem Çavuş'a virildi.

Fî-yevm-i mezbûr.

Bir sûreti Rûm-ili'nün sol-kolında vâkı' olan kâdîlara ve voyvodalara.

[Yev]mü'l-ahad fî 15 Rebî'ü'l-âhir sene 967

694

Boğdan voyvodasına: Gönderilen adamlarının geldiğine ve memleketin muhafazasına çalışılmasına dair.

Yazıldı.

Âdemi Hırso'ya virildi.

Fî 16 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp gönderilen âdemler varup vâsıl olduğın ve memleket [ü] vilâyetün zabt u sıyânetinde tamâm ihtimâm üzre olup ve Akkerman begi, İsmâ'il nâm mahalde köy kondurmak murâd idindüğü husûsları i'lâm

eylemişsin. Her ne ki bildürmüş isen ma'lûm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd dahı memleket ü vilâyetün hıfz u hırâsetinde ve re'âyâ vü berâyânun zabt u sıyânetinde her vechile mücidd ü merdâne olup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'i-i cemîle zuhûra getüresin. Ve etrâf ü cevânibden ma'lûmun olan ahhâr-ı sahîhayı yazup bildürmekden hâlf olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Rebî'u'l-âhir sene 967 [15.01.1560]

695

Van beylerbeyine ve kadısına: Van sâbık kadısına isnat olunan hususların araştırılarak icabının yapılmasını ve neticenin bildirilmesi hakkında

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 16 Rebî'u'l-âhir sene 967

Van beglerbegisine ve sâbıkâ Mardin kâdîsı olup hâliyâ Van kazâsı sadaka olmana hüküm ki:

Bundan akdem Van kâdîsı olan kimesneye ve ba'zı kimesnelere dahı ba'zı husûs isnâd olunup i'lâm olunmağın isnâd olunan husûsların aslından aynı ile sûreti ihrâc olunup ve kâdî dahı azl olunup Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunup vukû'ı ve adem-i vukû'ı ma'lûm olmak içün mezbûr ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, isnâd olunan husûsları onat vechile hakk üzere tamâm dikkat ü ihtimâm ile ber müceb Şer'-i kavîm teftîş ü tefahhus

eyleyüp göresin; anun gibi isnâd olunan mevâdd-ı mezkûrların üzerine sâbit ü zâhir olursa habs idüp arz idesin. Şöyle ki, gayr-ı vâkı' ise mezkûr kâdîyü Südde-i sa'âdet'üme gönderesin; âhar mansıb virile. Ammâ hîn-i teftîşde müşârün-ileyh çavuşum her zamân meclisde bile hâzır olup ve tamâm hakk-ı sarfha tâbî' olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk üzere görüp dahı i'lâm eylesesin. Şöyle ki, kâdî teftîşden mukaddem gitmiş ola, her kandeysel getürdüp emr üzere göresin ve ol kethudâları dahı ref' idüp yirlerine kul tâ'ifesinden yarar kimesneler nasb idüp istihdâm eyleyüp arz idesin.

696

Segedîn sancağı Beyi Dervîş Bey'e: Tahrir olunan yerlerin sancaklardaki zeâmet ve timar sahiplerine, defter-i cedide göre tevzi olunması ve bacaların havâss-ı hümayûna kaydedilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 16 Rebî'u'l-âhir sene 967

Segedîn Sancağı Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp kitâbet itdüğün sancakların zu'amâ ve erbâb-ı timarına hîn-i tevzî'de defter-i cedîd mûcibince timarları ta'yîn olındukda kendülere kanâ'at gelmeyüp tereddüd idecekleri mukarrer olup ve Budun vilâyetinden olan kurâ vü mezârî' küffâr-ı hâksâr zamânında mülkiyyet üzere tasarruf olunu gelmeğın tahrîr olunan yirlerün sipâhîleri eski köylerine tâlib olup nizâ' idenler bâbında hükm-i şerîfüm taleb eylemişsin. İmdi, cümle

tahrîr olunan yirlerden hâssa münâsib olan kurâ vü mezârî'i, hâss tâ'yîn olındukdan sonra zu'amâ ve sipâhîlere yaftaları mücebine müstahakk olduklarına göre eger kendü timarlarından ve eger gayrı yirden hâssa münâsib olmayandan bedellerin tevcîh idüp tezkirelerin viresin. Bize kendü timarımız gerekdür diyü kimesneye ol vechile ta'allül itdirmeyesin ve tahrîr itdüğün sancaklardan eger beglerbegi hâslarında ve eger ümerâ hâslarında sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı timarlarında olan eger bâc-ı ubûrdur ve eger tuz ve araba bâcıdur, bi'l-cümle vâkı' olan bâcları cümle havâss-ı hümayûnuma kayd idüp beglerbegi ve begler ve gayrıdan kimesneye bâc hâsıl kayd itmeyesin.

697

Akkirman sancağı beyine: Boğdan Voyvodası Aleksandır'ın arzı üzerine bazı hırsızların taaddillerini men etmek için Tuna üzerinde İsmail adlı mahalde köy kurmak hususunun araştırılıp bildirmesi hakkında.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasının âdemi Hırso'ya virildi.

Fî 16 Rebî'ul-âhir sene 967

Akkerman sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü ümerâ'il-milleti'l-Mesihîyye Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp ba'zı hırsuzlar Bender kal'ası kurbinde Darnice (Darnize) nâm karyeye varup temekkün idüp karye-i mezbûre halkı Sırf ve Rûm ve Boğdan âdemîleri olup dâ'imâ bunda gelüp harâc-güzârün davarın serika idüp ve âdem katl idüp zarar u ziyân irişdürmekden hâlî degîllerdür.

Ellerinden âciz idüğü hâliyâ Akkerman sancağı begi, Tuna üzerinde İsmâ'il nâm mahalde köy kondurmak murâd idinmiş. Mukaddemâ dahı ol yirde köy olup ahâlîsi yaramaz olmağın bozulup harâb kalmışdı. Zikr olunan yirde köy kondurılırsa Kal'a-i Bender kurbinde olan köylerden dahı ziyâde harâc-güzâr re'âyâya zarar gelmek mukarrerdür diyü arz eylemeğin

buyurdum ki:

Vardukda göresin; bu husûsun aslı var mıdur, nicedür, ol yirde karye şeneltmiş midür? Aslı ile yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

698

Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Sancak sipahilerinden hizmete icabet etmeyenlerin isimlerinin bildirilmesi ve timarlarının ibret için başkasına verilmesine dair.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi.

Fî 20 Rebî'ul-âhir sene 967

Mohaç Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp nefsi Peçuy ve Sigetvar nâm harbî kal'aya karîb olmağın içinde olan kefere-i fecere hîle vü hud'adan hâlî olmaduğu ecilden gice ve gündüz at üzerinde olmak lâzım olup gâhî cem'iyet tarîkı ile ata binüp taşra çıkmak için zu'amâ ve erbâb-ı timara bir gün mukaddem

tenbîh olındukda ihmâl eyledükleri ecilden ve ba'zıların timarları Mohaç sancağında olup kendüleri âhar yirden oldukları sebepten timarları âhara arz olunup virildükde timarımız bilâ-sebeb alındı diyü girü mukarrer itdürmekle serhad hıfzı asîr olur diyü bildürmüşsin. İmdi,

buyurdum ki:

Sancağın sipâhîlerinden hudmet vâkı' olındukda ihmâl ü tekâsül idenleri isimleri ve timarları ile arz eylesin ki timarları alınıp âhara virilüp sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

699

Pojega sancağı beyine: Sigetvar Kalesi eşkiyâsının taaddilerinin men'i için lâzım gelenin yapılarak memleketi muhafazaya dikkat ve itina edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsı Behrâm'a virildi.

Fî 23 Rebî'ul-âhir sene 967

Pojega sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Sigetvar nâm harbî kal'a eşkiyâsının livâ'-i Pojega nevâhîsine üç ve dört yıldan berü ziyâde te'addiler olup mazarratları def'i için

nehr-i Drava yalısında Mevisladine nâm karye kurbinde palanka yapılup ve livâ'-i mezbûrda vâkı' olan kal'alardan kifâyet kadarı âdem ihrâc olunup ve lâzım olan yarağ u mühimmâtı dahı tekmîl olursa nehr-i mezbûr yalısında vâkı' olan karye ahâlîsini küllî nef' müşâhede olunduğın arz eylemişsin. sancağın hıfz u hırâseti senün uhdedür. Her ne tarîkla vech ü münâsib ise dakΩka fevt itmeyüp hıfz u hırâset idesin.

700

Rodosçuk ve Silivri kadılarına: Tekfur kazası dalyanını basıp çapulculuk edenlerin hakkında siyaset icrasına dair.

Yazıldı.

Arz getüren kâdînun akribâsından Hızır'a virildi.
Fî 19 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Rodosçuk ve Silivri kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Tekfur[-dağı] kazasına tâbî' deryâ kenârında olan dalyanları Anderya b. Fluka ve Yani b. Dimo nâm levend kâfirler gice ile basup içinde

olanların esbâbın gâret idüp ve kendülerin muhkem döğüp gaybet itdükde bir tarîk ile ele getirilüp habs olunmuşlardır, diyü arz itmeğin siyâset olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; arz olunduğı gibi ise ki Şer'ile sâbit ü zâhir ola, mezkûrlara siyâset eylesin ve emr-i şerîfüm yerine varduğın arz eyliyesin.

701

Haleb beylerbeyine ve Hama kadısına: Humus sancağı beyi ile subaşılarının şeriate mugayir hareketleri hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Haleb beglerbegisinin kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Haleb beglerbegisine [ve] Hamâ kâdisına hüküm ki:

Sâbıkâ Hıms kâdisı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Hıms Sancağı Begi Hüseyin dâme izzuhû'nun ve subaşılarının Şer'-i Şerîfe mugâyir fukarâyı zulm ü te'addîleri vardır diyü i'lâm itmeğin arzın sûreti aynı ile ihrâc olunup size irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârün-ileyhün subaşılardan da'vâ-yı hakk ider kimense var ise husamâsiyle berâber idüp bir def'a fasl olmayan kazıyyelerin onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bi-hasebi's-Şer'-i's-Şerîf müşârün-ileyhün subaşılardan her kimün hakkı sâbit ü zâhir olur ise bî-kusûr ashâbına alıvirüp dahı eger arzda mastûr olan mevâd ve gayrıdan Şer'ile yanınızda sâbit ü zâhir olan mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğün mufassal u meşrûh yazup arz eylesin.

702

Mohaç sancağı beyine: Küffârın Berkofça Kalesi ile beraber yaktıkları diğer kaleleri yeniden yapmalarına imkân verilmemesi ve vilâyette emniyetin istikrarına dikkat edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi.
Fî 20 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Mohaç sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem küffâr-ı hâksâr Berbofça kal'ası'nı ihrâk eyledüklerinde Mohaç sancağında vâkı' olan Şekin (?) ve Sigetvar

içine ve Semarten nâm parkanları dahı ihrâk eylemişler idi. Şimdiki hâlde Sigetvar kal'ası'na mutasarrıf olan Hırvat Marko nâm mel'ûn ile terviyetimüz vardır diyü Kral-ı bed-fi'âlün dört ve beş nefer yarar begleri ve altı yüz atlı ve üç bin mikdârı piyâde gelüp cem' olup zikr olunan Şekin (?) parkanını yapmak için üzerine varup binâ eylemek murâd idindüklerinde câsûsımız gelüp haber virüp Seksar Sancağı Begi olan

Turali *dâme izzuhû* dahı Peçuy'da bulunmağın ta'kûb ile üzerlerine varılup durmağa iktidârları olmayup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ firâr eyledüklerin arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Min-ba'd bu bâbda onat vechile mukayyed olup ihrâk u harâb olan eger parkan ve eger kal'alardur, aslâ yapdurmayup emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'yyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin, muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

703

Segedin Beyi Derviş Bey'e: Tezkire veya berat ile timar tasarruf edenler hakkında yeni tahrir münasebetiyle yapılacak muameleye dair.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 15 Rebî'u'l-âhir sene 967

Vilâyet tahrîr iden Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp tahrîr itdüğün sancaklarda beglerbegiler ba'zı sipâhîlere ber-vech-i tahmîn timara tezkire virüp ba'zına berât-ı şerîf virilüp ve ba'zınun tezkiresi berât olmayup beşer-altışar yıldan berü tezkire ile timar tasarruf eyledüklerin bildürmeğın **buyurdum ki:**

Göresin, tahrîr itdüğün yirlerde ber-vech-i tahmîn olan timarların eger berâtla mutasarrıf olanlardır ve eger henüz berât itmeyüp tezkire ile mutasarrıf olanlardır, hâssa münâsib olanların hâss idüp berât ile mutasarrıf olup timarları hâs olanlara yafta mücebince bedellerin tevcih idüp berâtsiz timar tasarruf idenlere defter-i cedîdden aslâ timar tevcih itmeyüp timarlarının hâssa münâsib olanların hâss idüp, münâsib olmayanların dahı kânûn üzre timara müstahıkk olanlara tevcih idüp anun gibi tezkire ile berâtsiz timar tasarruf idenlere varup beglerbegilerinden âhar timar taleb ideler.

704

Segedin Beyi Derviş Bey'e: Seçen sâbık Beyi Ahmed ile Budin Mîr-i alemi Mahmud'un düşmandan firarları sebebinin araştırılmasına dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beglerbegisi Rüstem *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp sâbıkâ Seçen Begi olan Ahmed ile Budun Mîr-i alemi olan Mahmûd'un üzerlerine cüz'î küffâ[r] gelmekle karâr idemeyüp firâr idüp nâmûs eksüklüğü itmişlerdür diyü bildürüp mezkûr mîr-i alem dahı Südde-i sa'âdet'üme gelüp gayr-ı vâkı' arz itmişdür diyü bildürmeğın vukû'ı ve adem-i

vukû'ı ma'lûm olmak lâzım olup ve sana dahı hüsn-i i'timâdum olmağın arzlarının sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup arzlarda mastûr olan husûslar vâkı' midür, yohsa gayr-ı vâkı' mı arz olmuşdur, ne vechile olmuşdur? Tamâm gavrına irişüp dahı hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp vukû'ı ve sıhhati üzre yazup bildüresin.

705

Kırşehirli Beyi Mahmud Bey'e: Zülkadırlı sipahilerinden şimdiye kadar tezkirelerini almayanlar hakkında evvelki hüküm dairesinde muamele yapılmasına dair.

Yazıldı.

Kethudâsı Emîrzâ'ya virildi.

Fî 22 Rebî'ü'l-âhir sene 967

**Mar'aş'ı kitâbet iden Kırşehirli Sancağı
Begî Mahmûd Beg'e hüküm ki:**

Bundan akdem Dulkâdiriyye sipâhîlerinden
şimdiye değin tezkirelerin almayanlar bâbında
sana hüküm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ giri

ol emr-i hümayûnum mukarrer u muhakkakdur.
Buyurdum ki:

Ol emr-i şerîfümün mazmûn-ı hümayûnıyla
âmil olup fermân-ı hümayûnuma mugâyir
kimesneye ta'allül ü nizâ' itdürmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 22 Rebî'ü'l-âhir sene 967 [21.01.1560]

706

*Tekfurdağı kadısına: Kayı köyünde fesat eden Rum İstemad'in küreğe
konulmak üzere gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Arz getiren yuva yazıcısı Ahmed'e virildi.

Fî 22 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Tekfur-dağı kâdisına hüküm ki:

Kazâ'-i mezbûreye tâbi' Kayı nâm karyede
Rûm-ili'nden gelmiş İstemad nâm kâfir için
karye-i mezbûre ahâlisi niçe def'a fesâdı zâhir
olup ve bir câriye hâmile eylemişdür, diyü

şekvâ itdüklerin bildürmüşsin. İmdi, mezkûr
Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp
buyurdum ki:

Vardukda, emrüm üzre mezkûrî yarar
âdemlere koşup gönderesin ki küreğe konıla ve
gönderdiğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki
yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

707

*Aydın sancağı yayaları beyine: Tophâne-i Âmire hizmetine tayin edilen
yayaların altışar aylık zahireleriyle gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Topcı-başına gönderildi.

Fî yevm-i mezbûr

Aydın sancağı yayaları begine hüküm ki:

Hâliyâ sancağına müte'allık yayaların bir
nevbetlüsü ki dokuz yüz kırk dört neferdür,
Tophâne-i Âmire hıdmetine ta'yîn idüp
buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp
sancağına müte'allık piyâdelerün bir
nevbetlülerin altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve
âdet ü kânûn üzre yaya-başları ve
mukaddemleri ile ta'cîlen ihrâc idüp emr-i
şerîfüm mücebince mahall-i mezkûra getürüp

hıdmete mübâşeret itdüresin. Bu husûs ehemmi-
mühimmâtıdandır. İhmâl ü müsâhele itmeyüp
zıkr olunan piyâdeleri bî-kusûr ihrâc idüp geç
veyâ eksük getürmekden ziyâde hazer idesin.

707/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Sultân-öni yayaları begine, sancağı
piyâdelerinin bir nevbetlüsü ki üç yüz on üç
neferdür, hıdmet-i mezbûre için gönderesin
diyü.

708

*Bigadiç kadısına: Alacaath bir köyünde hırsızlık eden Yusuf'un küreğe
konulmak üzere Midilli beyine gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Karesi beginün âdemi Mehmed'e virildi.

Sûret-i siciller mücrimler kâtibine virildi.

Bigadiç kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicil gönderüp Yûsuf-oğlu Hüseyin nâm kimesne Alacaatlu karyesi nâm karyeden Canpâre nâm kimesnenün dükkân[ın]dan altı kile birincin serika idüp âhara bey' itdüğün ve elinde serika olınmış espâb bulunup evi aranup iki bakrac bulunup su'âl olındukda: "*Benüm değildir, bilmezem evüme kanden geldi*" deyüp sonra "*Gice ile çarsu-pınarında buldum evüme getürdüm*" diyü ikrâr eyledüğün ve keyfiyyet-i ahvâlî a'yân-ı vilâyetden sü'âl olındukda: "*Müstaklâm kimesne değildir, buyun kefl*

almazuz" didüklerin ve mezbûr bi'l-fi'l mahbûs olduğın i'lâm eylemişsin. İmdi, mezbûrî küreğe konılmak için Midillü Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafa *dâme izzuhû*'ya gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrî yarar âdemlere koşup müşârün-ileyhe gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ alup giden âdemlere tenbîh eylesesin ki yolda onat zabt u hıfz eyleyüp gaybet itdürmekden hazer ideler ve müşârün-ileyhe varup teslim olunduğına mezbûrdan temessük alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

709

Delvine beyine: İlkbaharda derya seferi için hazırlanılması hakkında.

Yazıldı.

Delvine sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp evvel-bahârda deryâ seferine bile gitmesin bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, tedârükün görüp hâzır u müheyyâ olasın. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eylesesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 23 Rebî'u'l-âhir sene 967 [22.01.1560]

710

Yedikule dizdarına: Mahpus olan Mehmed Han'ın oğlu Gazi'nin salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâî Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Yedi-kulle dizdârına hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân *dâmet me'âlîhi*'nün oğlu Gâzî nâm za'im habs olunmuş idi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mezkûrî ıtlâk eylesesin.

711

709 numaralı kaydın tekrarıdır.

Yazıldı.

Âdemi Bâî'ye virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Delvine begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp evvel-bahârda deryâ seferine bile gitmesin bildürmüşsin, İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, tedârükün görüp hâzır u müheyâyâ olasın. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin.

712

Kastamonu ve Daday kâdılarına Kâbil ve Gaybî adlı nâiplerin teftîşi hakkında hüküm yazıldığına dair kayıt.

Yazıldı.

Kastamoni ve Daday kâdılarına Kâbil ve Gaybî [nâm] eski nâ'iblerin teftîşiyçün hükm-i şerîf yazılıp tafsîl üzre kayd cüz'ine geçmiştir.

713

Vezir Mehmed Paşa'ya: Şahitlik için istenilen iki adamın gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Silâhdârlar kâtibine virildi.

Fî selh-i Rebî'ul-âhir sene 967

Monlâ Gürânî Mahallesi'nde sâkin olan İlyâs ve yine zümre-i mezbûreden mahalle-i mezkûrede sâkin İsâ nâm kimesnelerin Südde-i sa'âdet'ümde huzûrları lâzım olmağın

Vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Tat-oğlı ile nizâ'ları olan hâtûnlar husûsında şehâdet eyleyen silâhdârlar zümresinden yüz altmış dokuzuncı bölükde

buyurdum ki:

Varıcak, mezkûrları bulup dahı Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin.

714

Mohaç beyine ve kadısına: Sigetvar Kalesi'ndeki haydutlar tarafından şehid edilenlerin şeriate göre dâvalarının görülüp diyetlerinin alınmasına dair.

Yazıldı.

Mohaç beginün âdemi Mehmed'e virildi.

Fî selh-i Rebî'ul-âhir sene 967

Mohaç begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki Mohaç begisün, mektûb gönderüp livâ'-i mezkûrda vâkı' olan Sigetvar kal'ası'nun âsî haydukları kurâda hufyeten âlât-ı harb ü kıtâl ile gezüp haberleri alındığı mahalde potere idüp ele girenlerin haklarından gelinüp âyende vü revende ve re'âyâ vü berâyânun âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl olmaları bâbında ikdâm ü ihtimâm olunur. Lâkin ba'zı sipâhîden ve hisâr-erenlerinden kendü maslahatları için köylere çıdukça haydud haber alup ale'l-gafle mezkûrları basup kimin şehîd ve kimin giriftâr idüp kal'alarına alup giderler. Şehîd olup giriftâr

olan Müslimânların akribâsı ahâlî-i kurâdan maktûllerün diyetin taleb idüp giriftâr olanların halâs olmasın teklîf itdükde re'âyâ-yı mezkûr: "Biz re'âyâyuz, harâc ve ispençe ve rûsûm-ı âdiyye virüp zirâ'at iderüz. BâgΩ kal'alardan tüfeng ve sâ'ir âlât-ı harb ile gelen haydud ile mukâvemete kâdir değiliz ve bâgΩ kâfir ile ittihâdımız dahı yokdur. Şöyle ki, mezkûrların diyeti ve halâs olmaları bize teklîf olma, perâkende oluruz." didüklerin bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi maktûl olan kimesnelerin vârisleri kurâ-i mezbûre ahâlîsinden vech-i meşrûh üzre da'vâ itdüklerin de ihzâr-ı husamâ kılup bir def'a Şer'ile sorulup fasl olmayan kazıyyelerin ber-müceb-i Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp dahı

Şer'ile lâzım gelen diyeti hükm idüp alıvirüp
ammâ esîr olanların halâsı mezbûrlara teklîf

olınmayup hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye iş
itdirmeyesin.

715

*İnebahtı Begi Turhan Bey'e: Vezir Ali Paşa'nın katledilen voyvodasının
kâtillerinin ve çalınan eşyanın ortaya çıkarılmasına dair.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi 23 Rebî'ul-âhir sene 967

İnebahtı Begi Turahan Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp düstûr-ı ekrem vezîrüm
Ali Paşa *edâma'llâhü te'âlâ me'âliyehû*'nun katl
olunup zâyî' olan voyvodasının kâtilleri teftîşi
emr olunup mübâşeret olındukda on nefer
kimesnenün ihzârı lâzım olup üç neferi ele
gelüp bâkΩ yedi neferi sipâhî olup seferde
bulunup hâliyâ Mürüvvet-oğlu Mehmed ve
Dîvâne Ahmed nâm sipâhîler harçlıkcı tarîkıyla
gelüp habs olındılar diyü bildürmüşsin.

İmdi, mezkûr Mürüvvet-oğlu Mehmed
bunda yarar kefile virilüp salıvirilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûr Dîvâne Ahmed
dahı yarar kimesne bulursa ki taleb olındukda
bulmasına kâdir ola, kefile virüp salıviresin ve
illâ sâ'irleri bulınınca anı dahı habs idüp

mâ'adâsın ele getürüp emr-i sâbık mücebince
teftîş idesin göresin, mezkûr voyvodayı katl
itdükleri, üzerlerine sâbit ü zâhir olursa sipâhî
olanı habs idüp arz eylesin. Olmayanlar
bâbında emr-i Şer'-i kavîm ne ise edâ idüp
yirine koyasın. Ammâ mezbûrân sipâhîleri
harçlıkcı ta'yîn idüp sipâhîlerin tahsîl olıncak
harçlıkları zâyî' olmak câ'iz değildir. Bu bâbda
onat [vechile] mukayyed olup ne mikdâr
sipâhîlerin harçlıklarına gelmişlerse cem' idüp
kâdî ma'rifeti ile bile gelen mu'temedün-alyeh
sipâhîlerden mübâşir olanlara kaç nefer
sipâhînin ne mikdâr harçlığı cem' olursa
müfredâtıyla defter itdürüp dahı kâdîya sicill
itdürüp sûret-i sicilli ve defteri ile anların yirine
ta'yîn itdüğün harçlıkcılara teslim idüp kâdî
ma'rifetiyle sâhiblerine irsâl eylesin ki, bu
sebeb ile kimesnenün harçlığı zâyî' olmaya. Ve
gâret olınan akça ve espâb dahı müteveccih olan
yirlerden Şer'ile tahsîl olma.

716

*Pojega beyine: Sigetvar eşkiyası ile birlik olan reâyânın ele geçirilmesine ve
kendi hallerinde olanlara müdahale olunmamasına dair.*

Yazıldı.

Kethudâsı Behrâm'a virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Pojega beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbî' olan
karyeler halkından ba'zı re'âyâ Sigetvar nâm
harbî kal'a eşkiyasıyla yek-dil ü yek-cihet olup
her zamânda hufyeten evlerine getürüp hıfz
eyleyüp levâzımların tedârük idüp ve delîl olup
etrâf-ı kurâ gâretine mu'în olduklarından gayrı
hayduk tâ'ifesini görüp mazarratların def' için
aslâ haber virmedükleri sebebeden bunların

gibilerin haklarında ve mu'âvenet idenlerin
hususlarında hükm-i hümayûn inâyet olunup
hıyâneti zâhir olanların haklarından gelinmeye,
yevmen fe-yevmen fesâdları ziyâde olup
Memâlik-i mahmiyye-i Pâdişâhiye zarar irişmek
mukarrerdür, diyü arz eyledüğün ecilden
buyurdum ki:

Varıcak, anun gibi hayduk tâ'ifesinle yek-
dil olup mu'âvenet idenleri ve delîl olup
hıyâneti zâhir olanların gereği gibi haklarından
gelesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde
olanlara dahl ü tecâvüz olınmaktan ziyâde
ihtiyât eylesin. Hayduğa mu'âvenet itdükleri

yanunda sâbit ü zâhir olanları onat vechile
haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret

vâkı' ola.

717

Kocaeli beyine ve Üsküdar kadısına: Üsküdar nâibinin azline dair.

Yazıldı.

Uncı-oğlu Ahmed Çavuş'a virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-âhir sene 967

**Koca-ili begine ve Üsküdar kâdisına
hüküm ki:**

Hâliyâ sen ki kâdısın, Südde-i sa'âdet'üme
sûret-i sicil gönderüp kazâ'-i mezbûrda
Nâ'ibü's-Şer' olan Abdî Halîfe nâm kimesne
ağaç tevzî'inde (boşluk) nâm kimesnenün
buğdayın alup, taleb idüp inkâr eyledükde udûl-i
Müslîminden şehâdet itdüklerin i'lâm

eylemişsin. İmdi, mezbûr niyâbete ref'
olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûra emrüm
mûcebince min-ba'd niyâbet itdirmeyüp teftîşe
habs ile alup gidüp ağaç tevzî'i husûsın dahı
mezbûrdan hak da'vâ ider kimesne varsa
husamâ muvâcehesinde bir def'a Şer'ile fasl
olmayan husûsların onat vechile hakk üzere teftîş
idüp ashâb-ı hukûka ba'de's-sübût Şer'ile
hakların alıviresin. Ba'de't-teftîş sâbit olan
mevâddın mufassal yazup arz idesin. Sonra
emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel
eyleyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 24 Rebî'u'l-âhir sene 967 [23.01.1560]

718

*İskenderiye beyi Mehmed Han'a: İskenderiye'ye tâbi bazı nahiyelerde isyan
edenlerin cezalandırılması ve asayişin sağlanması hakkında*

Yazıldı.

Âdemi Halîl'e virildi.

Fî 25 Rebî'u'l-âhir sene 967

**İskenderiye Begi Mehmed Hân'a
hüküm ki:**

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbi'
ba'zı nevâhînün keferesi alâniyen isyân üzere
cem'iyet idüp bayraklar diküp beş-altı yüzden
eksük olmayup harâc-güzâr re'âyânun
karyelerin basup kendülerin katl ve ehl [ü]
iyâllerin esîr ve mâlların gâret ve evlerin ihrâk
idüp Bosna ve Hersek ve Pri[z]rin sancaklarının
İskenderiye'ye muttasıl olan nâhiyelere
muttasıl mazarratları eksük olmayup feth-i
Hâkânîden berü şehre ve meclis-i Şer'a
gelmeyüp ve içlerine sancak-begi ve kâdî
girmeyüp fesâd ü şenâ'atleri yevmen fe-yevmen
ziyâde olup haklarından gelinmesiyçün üç yüz
mikdârı yeniçeri taleb itmişsin. İmdi, husûs-ı

mezbûra yeniçeri gönderilmek mümkün
olmayup külliyyen livâ'-i Hersek sipâhîlerin
alay-begisi ile sana göndermek içün Haydar
Paşa *dâmet me'âlihî*'ye hükm-i şerîf
gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp eger
livâ'-i mezbûr sipâhîleri ile ve sancağın askeri
ile haklarından gelmek mümkünse vakt ile
hükm-i şerîfümü müşârün-ileyhe gönderüp
sipâhîleri taleb idüp getürdüp dahı hüsn-i tedbîr
ile üzerlerine varup horyâdlarının haklarından
gelüp ammâ iyâllerin ve mâlların gâret
itmeyesin. Şöyle ki, livâ'-i Hersek sipâhîleri ve
sancağın askeri ile maslahat itmâma irişmek
mümkün olmayup âhar tedârük lâzımsa vech ü
münâsib ne ise ve ne vechile tedârük lâzım ise
yazup bildüresin ki sonra emrüm ne vechile
olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

719

Şam beylerbeyine: Ba'albek'de mahkemenin çalışmasına mani olanlar hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Mîr Şeyh nâm Arab'a virildi.

Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem hüküm-i şerîf vârid olup Ba'lbek kâdîsı mektûb gönderüp iki nefer kimesneler kâdîlara kâdîlık itdirmeyüp, mahkemeye gelüp: *"Her mâddeyi istedikleri gibi itdürüp muhâlefet itmeğe kâdir değiliz, yanlarına haylî âdem cem' iderler"* diyü arz itdükde bir ân te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mezkûrları habs idüp bir emrüm dahı

varmayınca itlâk itmeyesin diyü fermân olunmağın mezkûrların birisi habs olup birisi gaybet eyledi. Lâkin mezbûr mahbûsun akribâsı niçe def'a gelüp: *"Bize garaz olmuşdur, ahvâlimüzi arz eyle"* diyü tazarru' itdüklerin arz eylemişsin. İmdi, hüküm-i şerîfüm vardukda, mezkûrun ahvâlin onat vechile hakk üzere teftîş eyleyüp göresin; fî'l-vâkı' kâdî-i sâbık arz itdüğü gibi midür, yohsa hilâf-ı vâkı' mi arz olunmuşdur, nicedür? Tamâm ahvâlin ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzere arz eylesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel eylesin.

720

Eflâk voyvodasına: Şimdiye kadar toplanan arpanın gönderilip, bundan sonra toplanmaması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Sunkur'a virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem baban Mirço Voyvoda'ya hüküm-i şerîfüm gönderilüp vilâyet-i Eflâk'dan üç bin müd arpa cem' u ihzâr idüp akçası ne mikdâr olursa harâcdan aşağı varıla diyü fermân olunmağın baban hayâtta iken bin beş yüz on

beş müd arpa gemilere tahmîl olup ba'dehû mürd olındukda mahrûse-i İstanbul'a gönderildi. BâkΩ kalamı dahı isti'câl üzere cem' u tahsîl idüp Brayıl iskelesi'ne irsâl olunur diyü arz eylemişsin. Hâliyâ terekeye ihtiyaç olmamağın ferâgat olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin cem' olunan emr-i sâbık üzere irsâl idüp dahı şimden sonra tereke cem'i bâbında mukayyed olmayasın.

721

Silistre kadısına: Yanına müfsidleri toplayarak karışıklık çıkardığı bildirilen Hamza Subaşı hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasının âdemi Sunkur'a virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-âhir sene 967

Silistre kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kasaba-i Brayıl'da mütemekkin Hamza Sübaşı dimekle ma'rûf nâm kimesne vilâyet-i Eflâk

müfsidlerinden yanına niçe müfsid cem' idüp mezkûrûn müfsidler vilâyet-i Eflâk ihtilâline sebep olduklarından gayri gice ve gündüz vilâyet-i mezbûrenün davarların serika idüp ve mezkûr Hasan'un^{xxvi} evine getirüp kendüsi zikr olan müfsidlere mu'în olup yakın olan memleketi yıkup harâb itdürmüşdür. Ol yire karîb olan re'âyâ bi'l-küllîyye defe'âtle babam Mirço Voyvoda kullarına gelüp şikâyetler

eyledüğinden gayrı yine tekrâr bu kullarına gelüp feryâd ü figân eylediler. Eger bu kimesne Brayıl'dan gidüp ve yâhûd hakkından gelinmezse cümle yirimüz ve yurdumuz bıragup âhar yire firâr eylemek mukarrerdür diyü bildürmüşsin. İmdi, mezkûrun teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ihzâr idüp da'vâ-yı hakk ider kimesneler varsa husamâsiyle berâber idüp Şer'ile teftîş eyleyüp göresin; müşârün-ileyh voyvoda arz itdüğü gibi ise anun gibi ehl-i fesâdı yanına alup mu'în olduğu ve re'âyânun davarın ve sâ'ir espâbın serika itdüğü ve yataklığı Şer'ile sâbit olursa habs idüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

722

Karahisâr-ı Şarkî beyine: Suç işleyen Behram'ın yakalanması ve yalnız kendi eşyasının satılıp oğullarının eşyasına karışılmaması hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 24 Rebî'u'l-âhir sene 967

Kara-hisâr-ı Şarkî begine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sana emr-i şerîf vârid olup bundan akdem yalancı yaya-başı nâmına olup ehl-i fesâd olan Behrâm'ı dutup ele getürdüp hakkından gelesin diyü fermân olınmağın mezbûrın üzerine varıldukda

yirinde bulunmayup kaçup ormana düşüp cidd ü cehd idüp ormanı aratdurdukda ele gelmesi mümkün olmayup iki oğlu, bir karındaşı dutulup habs olunup olanca mâlî ve espâbı ma'rifet-i kâdî ile defter olunup emânet konılduğın arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı her ne tarikle mümkün olursa ele getürüp kendünün espâbın satdurup oğullarının espâbına dahl itmeyüp hıfz idesin.

723

Budin beylerbeyine: Nemçe kapudanı Ardıç adlı tutsak için kefil olan Kethüda Kasım ile Veznedar İvan'ın ifadeleri üzerine, kefil olunan malın yahut tutsağın istenmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 25 Rebî'u'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Budun nâ'ibinün sûret-i sicilli vârid olup mukaddemâ Budun Beglerbegisi Ali Beg vekîli ve kethudâsı olan Kâsım ile Veznedâr İvan veled-i Milan nâm Freng meclis-i Şer'a hâzır olup: "Nemçe Kapudanı, Ardıç nâm tutsağı ıtlâk idiün; benüm kefâletümle varup yaya-

başlarından olup Budun kal'asında nevbetciler agası olup Sigetvar muhâsarasında giriftâr olan Velî Aga'yı çıkarup getürmek şartı ile şöyle ki, mezkûr agayı alup getürmeğe kâdir olmazise kâfirler mezkûr için istedikleri bahâyâ kefil oldum" diyü ikrâr eyledükde mezbûr Kapudan Ardıç'ı nâm tutsak^{xxvii} kethudâ-i mezkûra teslim itdüğün sicill itmeğün **buyurdum ki:**

Varıcak, sûret-i sicil mücebince mezkûrdan ya kefil olduğu mâlî ve yâhûd alup gitdüğü tutsağı taleb idüp getürdesin.

724

Haydar Paşa'ya: Mehmed Han yardım talep ettiği zaman Hersek sipahilerinden ve tüfenk endazlardan asker gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'un âdemi Halîl'e virildi.
Fî 25 Rebî'u'l-âhir sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân *dâme ulüvvuhû*'ya bir hıdmet emr olunup anun gibi lâzım olup senden âdem taleb iderse Hersek sancağının sipâhîlerin alay-begilerine koşup ve dahı kifâyet mikdârı tufeng-endâz hisâr-erenleri bile irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Hersek sancağının sipâhîlerin ve kifâyet mikdârı tufeng-endâz

hisâr-erenlerinden dahı alay-begilerine koşup müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile mu'accelen müşârün-ileyhe gönderesin ki, varup vech gördüğü üzre me'mûr olduğu hıdmetde bulunup itmâm-ı maslahat ideler. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-erbi'a fî 26 Rebî'u'l-ahir sene 967 [25.01.1560]

725

Alacahisar beyine: Çeltik enhârına kürekçi yazılanlardan bazıları hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Yahyâ Çavuş'a virildi.

Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbi' ba'zı çeltik enhârına senün hâslarundan ve ba'zı erbâb-ı timar karyelerinden ba'zı re'âyâ kürekçi yazılup ol kimesnelerden salb ü siyâsete müstahıkk olanların çeltük

emînlerin çeltükcidür diyü vormeyüp nizâ' itdükleri ecilden ehl-i şenâ'atün hakkından gelinmez diyü arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; anun gibi Şer'ile siyâsete müstahıkk olanları mahallinde Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın. Bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahl ü tecâvüz olunmakdan veyâ ahz ü celbden ziyâde hazer idesin.

726

Sayda kadısına ve İmâret-i Âmire Mütevellisi Turgud'a: Sayda suyu etrafındaki bir köy ile mezraların vakfiyeti hakkında tafsilât talebinine dair.

Yazıldı.

Kapucılar kâtibine virildi.

Fî selh-i Rebî'u'l-âhir sene 967

Sayda kâdisına ve İmâret-i Âmire Mütevellisi Turgud'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki mütevellîsün, mektûb gönderüp Sayda'da olan sunun etrâfında bir köy ve ba'zı mezârî' vakf' oldı diyü istimâ' olunur. Lâkin vakf-nâmeleri vâsıl olmamağın tasarrufına ikdâm olunması mevkûfdur diyü bildürmüşsin. Ammâ zikr olunan karye ve

mezra'alar vakf olan sunun hudûd u sınırında mıdır, bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât zikr olunan mahallün üzerine varup göresin; arz olunan karye ve mezra'alar vakfun hudûd u sınırında dahil midür, yohsa her birisi müstakıl hudûd u sınırı mu'ayyen karye ve mezra'alar mıdır? İsim ve resimleri nedür, defterlerde nice yazılmışdır, şimdiye değin kimler tasarruf ider, vakf olması lâzım mıdır, nicedür? Mufassal u meşrûh yazup arz eylesesin.

727

Tekeeli beyine: Siyaset olunan sâbık alay beyinin kaçan oğlunun ele geçirilip gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi.
Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Teke-ili begine hüküm ki:

Sâbıkâ Teke alay-begisi olup siyaset olunan Timur'un Mustafa nâm-oğlu gaybet idüp her

kande ise ele gelmesi lâzım u mühimm olmağın
buyurdum ki:

Mezkûr her kande ise bulup ele getirüp yarar âdemlere koşup ale't-ta'cîl Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin.

728

Haleb beylerbeyine: Hazîne-i Âmire'nin Arabistan defterdarının mîrî mala istihdam için isteyeceği kimselerin verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Haleb beglerbegi[si]nün kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hızâne-i âmiremün Arabistân cânibi defterdârı *dâme ulüvvuhû* mâl-ı mîrîye istihdâm

itmek için zu'amâdan ve erbâb-ı timardan ve çavuşdan ve gayrıdan her kimi taleb iderse virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mâl-ı mîrî istihdâmı için âdem lâzım olup taleb itdükde, her kimi taleb eylerse viresin ki istihdâm eyleye.

729

Erzurum beylerbeyisine: Gelen elçinin maiyyetinden bir kısmının orada alıkonulması ve mümkün olmadığı takdirde hepsinin gelmesi hakkında.

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî 24 Rebî'ü'l-âhir sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ öte cânibden gelen ilçi üç ve dört yüz âdem ile gelür diyü istimâ' olındı. İmdi, eyyâm-i şitâ olup ve yollara dahı bir-iki def'a asker uğrayup zâd ü zevâde kılet üzre olduğundan gayrı ol mikdâr âdem menâzil ü merâhilde bir-iki karyeye sığmayup re'âyâyâ müzâyaka lâzım gelmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; istimâ' olunduğu üzre ziyâde âdem ile gelürlerse bu mâ'nâları sen kendü cânibünden gelen kimesneye iş'âr idüp

kati lâzım olmayan eger âdemleridür ve eger ahmâl [ü] eskâllerinden bir mikdârın anda alıkoyup huffet üzre göndermen bâbında sa'y idesin. Ammâ bu husûsda Südde-i sa'âdet'ümden emr vârid olduğın anlara ve gayrıya ifşâ itmeyüp sen kendü cânibinden ilkâ idesin ve geldükde emr-i sâbık üzre Sinân *dâme izzuhû*'yı mukaddem irsâl idesin. Şöyle ki, âdem ayırmağa cevâz göstermezse mukayyed olmayasın. Ne mikdâr âdem ile gelürse gelsün ve öteden ne mikdâr âdem ve davar ile gelüp ve bu cânibe ne zamânda teveccüh idüp ve ne mikdâr âdem ile geleceğın mufassal yazup mezbûr ile bildüresin.

730

Erzurum beylerbeyine: Kul taifesinden yoklamaları yapılmayanların defterinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp anda olan kul tâ'ifesin yoklayup defterin gönderesin diyü emrüm olup bir

mikdârı yoklanup haberi gelüp ba'zısının defteri gelmediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre yoklanmayan kul tâ'ifesin yoklayup dahi defterin müşârün-ileyh ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

731

Erzurum beylerbeyine: Vefat eden Erzurum Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın bazı adamlarına verilen gönüllü gedüğine ait defterin gönderildiğine dair.

Yazıldı.
Erzurum beglerbegisinin kethudâsına virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Sâbıkâ beglerbegi olup vefât iden Ayas Beg'ün âdemlerinden ba'zı Erzurum'da mahlûl olan gönüllü gedüğine ta'yîn olup isimleri defter olup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ol defter mücebine anda olan deftere kayd itdürüp istihdâm eylesin.

732

Cezayir Beylerbeyisi Kapudan Piyale Paşa'ya: Nevruzda derya seferine çıkılması kararlaştırıldığından; tertip edilen ümera ve askerlerin Boğazhisar'da hazır olmaları emrolunduğuna ve bunlara yazılan hükümlerin kendilerine ulaştırılmasına dair.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî selh-i Rebî'u'l-âhir sene 967

Cezâyir beglerbegisi olup kapudan olan Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Cenâb-ı Hakk ve ol Vâhib-i mutlak'un ulüvv-i inâyetine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâhun sümüvv-i himâyet ve mu'cizât-ı kesîrû'l-berekâtına tevessül-i mâlâkelâm idüp işbu Nevruz-ı mübârekde küffâr-ı düzah-karâr ile gazâ-i fî-sebîlî'llâh için deryâya donanma-yı hümâyûnum irsâl olunmağa tasmîm-i niyyet olup in-şâ'allâhü'l-e'azz ibtidâsı mübârek ü meymûn, intihâsı envâ'-ı feth u zafere makrûn olmuş ola. Eyle olsa bu bâbda senünle sefere beglerbegiliğine

müte'allık olan ümerâ kullarum Ağriboz ve Karlı-ili ve Midillü ve Rûm-ili'nden Delvine ve vilâyet-i Anadolu'dan ve Koca-ili sancakları begleri umûmen sancakları askeri ile ve Karesi sancağı begi dahi sancağında olan tezkirelû olunan sipâhîleri ile ve Mora sancağı sipâhîlerinün tezkiresüzinden iki yüz elli nefer sipâhîler ta'yîn olup Karesi ve Koca-ili begleri sipâhîleri ile Boğaz-hisar'da Nevruz'da hazır olmak emr olup ve sâ'irleri sen her ne mahalde hazır olmak ta'yîn idersen zamân-ı mu'ayyenede ol mahalde cümle hazır olmak fermân olup ol bâbda müşârün-ileyhim begler kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılıp irsâli için sana gönderilüp ve Anadolu'da vâkı' olan beglere dahi hükm-i şerîfüm gönderilüp tenbîh olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı aslâ te'hîr itmeyüp zıkr olınan ahkâm-ı şerîfeyi yarar âdemler ile her birine irsâl ü îsâl idüp ve her biri ne mahalde gelüp sana mülâkΩ olmak münâsib ise ta'yîn eyleyüp bildürüp onat vechile tenbîh ü te'kîd eylesesin ki her biri emr üzre sancaklarına müte'allık olan alay-begi ve zu'amâ ve erbâb-ı timarı cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve bi'l-cümle müretteb ü mükemmel, düşmen yarağı ile ve zâd ü zevâdeleri ile hâzır u müheyyâ idüp dahı mübârek Nevruz'da sen ta'yîn itdüğün mahalde cümlesi hâzır ve donanma-i hümayûnuma nâzır olup, donanma vardukda, aslâ bir nesneye tevakkuf lâzım gelmeyüp cümle girüp dahı vech ü münâsib gördüğün üzre her biri düşmen bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan ümûrda bezl-i makdûr ideler. Şöyle ki, ihmâl ü müsâhele idüp begler kullarum sancaklarına müte'allık olan askeri kânûn üzre müretteb ü mükemmel ta'yîn olınan mahalle bî-kusûr getürmeysesin ve yâhûd geç geleler ve

yâhûd cebe vü cevşenlerinde ve cebelülerinde ve zâd ü zevâdelerinde kusûr u noksân ola aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup mu'âteb olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasın ve sen dahı sancağuna müte'allık olan alay-begi ve zu'amâ ve erbâb-ı timarı kânûn-nâme-i hümayûnum mücebince cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı ceng [ü] cidâl ve espâb-ı harb [u] kıtâlleri ve zâd ü zevâdeleri ile ihzâr idüp sen dahı hâzır u müheyyâ olasın ki çıkmak emrüm oldukda aslâ tevakkuf lâzım gelmeye ve begler kullaruma irsâl olınan ahkâm-ı şerîfeyi her ne târîhde vâsıl olduğına gönderdiğün âdemlere temessük aldurup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve vilâyet-i Anadolu'nun be-nevbet timarı olan sipâhîleri dahı deryâ seferine emr olup cümlesin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp Boğaz-hisâr'da Nevruz-ı mübârekde cümle ihzâr eylesesin diyü Anadolu beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Sen dahı ana göre mukayyed olasın.

733

Aynı mevzuya dair Mora Begi Osman Şah'a hüküm.

Yazıldı.
Bu dahı.

Mora Begi Osmân Şâh Beg'e hüküm ki:

İşbu Nevruz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümayûnum çıkmak emr olup sancağın sipâhîlerinin tezkiresüz timar tasarruf idenlerinden iki yüz elli nefer sipâhî bile ta'yîn olup irsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sancağın sipâhîlerinin tezkiresüz timar tasarruf idenlerinden iki yüz elli nefer sipâhî ta'yîn ve hâzır idüp kânûn üzre cebe vü cevşen ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâlleri ve zâd ü zevâdeleri bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp dahı

düşmen^{xxviii} zu'amâdan bir yararın serdâr ta'yîn idüp dahı her ne mahalde gelüp mülâkΩ olmak münâsib idüğün emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* ta'yîn idüp i'lâm iderse müşârün-ileyh ta'yîn itdüğü mahalle Nevruz-ı mübârekde cümlesin serdâr ta'yîn itdüğün kimesneye koşup gönderesin ki gelüp gemilere girüp müşârün-ileyh vech gördüğü üzre hıdmetde bulınlalar. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur emr olınan sipâhîleri vakti ile mükemmel gördermeğe ikdâm eyleyüp geç ve yâhûd yat ü yarakları ve sâ'ir mühimmâtları kusûr üzre olmakdan hazer idesin. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tadârük itdüğün yazup bildüresin.

734

Sefer-i hümayûn hakkında Kocaeli Beyi Ali Bey'e hüküm.

Yazıldı.

Kethudâsı Sinân'a virildi.

Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Koca-ili Sancağı Begi Ali Beg'e hüküm ki:

İşbu Nevruz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümayûnum çıkmak emr olunup sen dahı sancağın askeriyle bile deryâ seferine ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî eylemeyüp sancağuna müte'allık olan alay-begi ve zu'amâ ve erbâb-ı timara gereği gibi tenbîh ü te'kid idesin ki her biri kânûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve kifâyet mikdârı zâd ü zevâdeleri bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup Nevruz-ı mübârekde Boğaz-hisârları'nda hâzır u âmâde olası ki donanma vardukda, girüp dahı emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* vech gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda

735

Aynı husus hakkında Ağrıboz Beyi Hasan Bey'e hüküm.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Ağrıboz Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

İşbu Nevruz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümayûnum çıkmak emr olunup sen dahı sancağın askeri ile deryâ seferine emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr ü terâhî itmeyüp sancağuna müte'allık olan alay-begi ve zu'amâ ve erbâb-ı timara gereği gibi tenbîh ü te'kid eyleyüp kânûn-nâme-i hümayûnum mücebinece her birin cebe vü cevşenleri ve cebelüleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve zâd ü zevâdeleri ve bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp dahı emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* ne mahalde gemilere girmek

bulınasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Sancağın sipâhîlerin geç getürmekden ve yâhûd yat ü yaraklarında ve levâzım u mühimmâtlarında kusûr u noksân üzre getüresin, aslâ özrûn makbûl olmayup mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup sen dahı kânûn-nâme-i hümayûnum mücebinece hâzır u müheyyâ olup ta'yîn olınan zamânda emr olınan mahalde cümle sancağın askeri ile müretteb hâzır bulınasın. Bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

734/a-

Yazıldı.

Anadolu çavuşlarından Hızır Çavuş'a virildi.

Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Bir sûreti dahı Karesi Begi Mehmed Beg'e sancağının tezkiresüz timara mutasarrıf olan sipâhîleriyle.

ta'yîn idüp i'lâm iderse ta'yîn olınan zamânda bî-kusûr sancağın askeriyle Nevruz-ı mübârekde hâzır u âmâde olup donanma-i hümayûnuma nâzır olası. Vardukda ,girüp müşârûn-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i maddî idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup sancağın askerin emrüm üzre müretteb emr olınan zamânda ta'yîn olınan mahalde getürmekde dakΩka fevt itmeyesin. Geç gelmekden ve yâhûd asker gelüp mühimmât ü levâzımlarında ve yat ü yaraklarında kusûr u noksân olmadan ziyâde hazer idesin; sonra özrûn makbûl olmayup mes'ûl ve mu'âkab olmanı mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

Bu dahı.

Bir sûreti Karlı-ili Begi Mahmûd Beg'e.

735/a-

Yazıldı.

735/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Delvine Begi Mehmed Beg'e yazılmışdur.

735/c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Midillü Begi Mustafa Beg'e.

735/d-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti sene-i mezbûre Cemâziye'l-âhîrinün yigirmi beşinci günü yazılmağla İnebahtı begine hüküm yazılmışdur. Gönderilmişdür.

[Yev]mü'l-hamîs fî 27 Rebî'ü'l-âhir sene 967 [26.01.1560]

736

Anadolu beylerbeyine: Sefer-i hümayûn hakkında yapılacak hazırlıklara dair.

Yazıldı.

Defter ile hükmi Anadolu çavuşlarından Hızır Çavuş'a virildi.

Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

İşbu Nevruz-ı mübârekde deryâya donanma-i hümayûnum çıkmak emr olunup vilâyet-i Anadolu'da vâkı' olan sancaklardan Koca-ili sancağı begi cümle sipâhîleri ile ve Karesi sancağının dahı tezkiresüz timarı olan sipâhîleri ile ve sa'ir cümle Anadolu'da be-nevbet timara mutasarrıf olan sipâhîleri deryâ seferine emr idüp ve ne mikdâr be-nevbet sipâhî timarı var ise icmâlden sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. Ol bâbda müşârün-ileyhimâ beglere dahı hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger müşârün-ileyhimâ beglerdür ve eger emr olunan be-nevbet timara mutasarrıf olan sipâhîlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki her biri kânûn üzre cebe vü

cevşenleri ve cebelûleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kîtâlleri ve zâd ü zevâdeleri ve bâkΩ sefer mühimmâtı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup ihrac idüp dahı Nevruz'da cümle Boğaz-hisârları'nda hâzır u âmâde olalar ki gemiler vardukda, aslâ bir ferde tevakkuf lâzım gelmelü olmaya. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup icmâl mücebince be-nevbet timara mutasarrıf olanları emrüm üzre cümle ihrâc ü irsâl idüp ta'yîn olunan zamânda emr olunan mahalde hâzır u müheyyâ itdüresin. Şöyle ki, geç ve yâhûd eksük gelüp ve yâhûd yat ü yaraklarında kusûr u noksân bulına, kimesnenün özri makbûl olmayup mu'akab olmak mukarrerdür. Ve ta'yîn olunan eger zikr olunan sancaklar sipâhîleridür ve eger be-nevbet timarı olanlardur, ne mikdâr ise defter idüp defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve bu hüküm-i şerîfüm sana ne günde varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî selh-i Rebî'u'l-âhir sene 967 [28.01.1560]

737

Şehzade Selim'in Hocası Atâullah Efendi'ye: Üç mülâzım gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Şehzâde Sultân Selîm hazretlerinin hâcesi Ata'ullâh Efendi'ye hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* mektûb gönderüp sâbıkâ Nahcivân seferinden avdet olındukda teşrîfen iki mülâzımın alınıp hâliyâ vâkı' olan seferde dahı bile olduğun ecilden girü ol bâbda istid'â-yı inâyet eylemeğın ulemâ hakkında dâ'imâ

Zaim Süleyman'a: Çarşamba kazasında softa ve levent taifesinden halka taaddi edenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

738

Yazıldı.

Âdemi Husrev'e virildi.

Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Za'îm Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ Çihârşenbih kâdîsı mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîfüm mücebince sûhte tâ'ifesinden ve sâir levenden yarağ u yasağla gezüp halka te'addi iden kimesneleri ele getirüp haklarından gelesin diyü emrüm olmağın kazâ'-i mezbûre halkı bi-esrihim ihzâr olunup teftiş

kemâl-i merâhim-i husrevânem dâ'imâ mebzûl ü masrûf olmağın, ol husûsda mezîd-i merhamet-i husrevânem zuhûra getirüp bu def'a dahı üç nefer mülâzımın alınmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, talebenün zâten ve zamânen yanunda istihkâkı zâhir olanlardan üç neferin ta'yîn idüp irsâl idesin ki gelüp Südde-i sa'âdetümde olan mülâzım defterine kayd olınalar.

olındukda karye-i Belende'den Rûm Şâh ve Hızır Bâlî ve Oruç ve Zülfikâr nâm kimesnelerden ba'zı kimesneler müteşekkî olup ele gelmedüklerin i'lâm eyleyüp ve sen dahı ele gelmeyen kimesnelerin buldurması ve kefilleri lâzım olur kimesneleri dahı olmaduğın bildürmişsin. İmdi, anun gibi ehl-i fesâd olanları Şer' u kânûn ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı ber-müceb-i Şer'-i kavîm emr-i sâbık üzre teftiş idüp Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp mahallinde yerine koyasın.

[Yev]mü'l-ahad fî selh-i Rebî'u'l-âhir sene 967 [28.01.1560]

739

Edirne kadısına: Edirne Bostancıbaşı Sinan'ın kızının kocasından ayrılması hakkında.

Bostancı-başının âdemi Hasan'a virildi.

Fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne Bostancı-başısı olan Sinân *dâme mecduhû* mektûb gönderüp kızını mahrûse-i mezbûrede yeni imâret kurbinde mütemekkin olan sipâhî oğlanlarum zümre-

sinden olan Müstedâm nâm kimesneye virüp hüsn-i zindegânesi olmaduğın arz idüp tefrîk olınmasın recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, bi'z-zât müşârün-ileyhün kızını mezbûrdan tefrîk eyleyüp ta'allül ü inâd itdürmeysin. Şöyle ki, ta'allül ü nizâ' iderse yazup bildüresin ki hakkundan gelinüp sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

740

Karasi beyine ve Balıkesir kadısına: Seyfî ve Sefer adlı kimselerin yol kesen eşkiyâ oldukları sâbit olursa siyaset edilmelerine dair.

Yazıldı.

Karesi begine ve Balıkesrî kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Seyfî b. Mûsâ ve Sefer b. Kara Pîrî nâm kimesneler Süleymân ve Hasan ve Ferhâd nâm kulları bağ belleriken dutup cebren alup giderken ba'zı Müslimânlar yolına gelüp ellerinden alıkoyup te'addî itdükleri sâbit olduğundan gayrı mezkûrân Seyfî ve Sefer kuttâ'-ı tarîk oldukları Şer'ile sâbit olup ve Balıkesrî nâ'ibi imzâsiyle sûret-i sicil dahı olduğu arz olunmağın mezbûrlar küreğе konılmışdı. Hâliyâ mezkûrlar gayr-ı vâkı' arz

olınmışdur diyü Südde-i sa'âdet'üme âdemleri gelüp ahvâlleri görilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, onat vechile teftîş ü tafahhus idüp göresin; arz olunduğı gibi mezbûrların kuttâ'-ı tarîk oldukları mükeddemâ Şer'ile sâbit ü zâhir olup müseccel midür? Şöyle ki Şer'ile kuttâ'-ı tarîk oldukları bi-hasebiş-Şer'iş-Şerîf sâbit ü zâhir olursa mahallinde siyâset eylesin ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresün. Şöyle ki, sâbit olmaya, ahvâllerin yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel eylesin.

741

Şehrizol ve Kerkük livalarının birleştirilerek Erbil Sancağı Beyi Bekir Bey'e tevcih olunduğuna dair hüküm.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Müjdesi hükmi.

Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erbil Sancağı Begi Bekir Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol sancağı, fermân-ı hümayûnum üzre tahrîr olınup defterleri Südde-i sa'âdet'üme arz olunmışdur. Eyle olsa ol diyâr-ı celîlül'l-i'tibâr dâ'imâ manzûr-ı dîde-i ferhunde-eserüm olup şenelüp ma'mûr olması aksâ-yı merâmum olup ve senün dahı her vechile yararluğuna ve hüsn-i istikâmet ve küllî diyânetüne ve zabt u rabt-ı memleket ve refâhiyyet ü itmînân-ı ra'ıyyet bâbında mücidd ü sâ'î olduğuna i'timâd-ı hümayûnum olup hak-kunda mezîd-i âtîfet-i husrevânem zuhûra getürüp işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Rebî'u'l-âhirinün yigirmi dokuzuncı güninden mutasarrıf olduğun hâslar bedelinden otuz bin akça terakkîyle Şehrizol sancağın livâ'-ı Kerkük ile birikdürüp sana tefvîz eyleyüp Kerkük

sancağı hâsları iki yüz elli bir bin dört yüz otuz yedi akça ve yüz yetmiş yedi bin altıyüz seksen beş akçalığı Şehrizol hâsları ve doksan iki bin akça yazar-ı nâhiye-i Şilven ve yüz kırk bir bin beş yüz üç akça yazar-ı Erbil'e tâbi' Ahşâfât ki cümle altı kerre yüz bin dahı altmış iki bin altı yüz yigirmi beş akçalık olur; kadîmî hâslarınla emr olınan otuz bin akça terakkîye bedel ta'yîn olınup (boşluk) [**buyurdum ki:**]

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp sancağına varup kemâl-i adâlet ve hüsn-i istikâmet ile hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt u rabt-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmînân-ı ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp ve vilâyet-i mezbûrenün ma'mûr u âbâdân olması husûsında dahı re'y-i isâbet-karîninün muktezâsınca sa'y ü ikdâm ve cidd-i mâlâ-kelâm vücûda getürüp ve kılâ'unun dahı meremmâtı lâzım olan yirleri Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Bagdâd Beglerbegisi Ferhâd dâme ikbâlûhû ma'rifeti ile görüp ta'mîr idüp ve zahîrelerin dahı tedârük eyleyüp eger mevâcibleri ve eger zahîreleridür, kusûr u

noksân komayasın. Bu bâbda müşârûn-ileyhe dahı emr-i hümâyûnum yazılup îsâli için sana gönderilmişdür ve vilâyet-i mezbûrede olan begler dahı kemâ-kân her biri fermân-ı şerîfümle ve berât-ı hümâyûnumla mutasarrıf olduğı yirlerin ve ülkelerin girü tasarruf itmek emrüm olmuşdur. Her biri ber-karar-ı sâbık girü yirlerine mutasarrıf olup vâkı' olan hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i maktûr eyleyeler. İhmâli olanları arz eylesin. Anlar ile dahı hüsn-i ittihâd üzre olup bi'l-cümle vilâyet-i mezbûrenün şenelüp ma'mûr olması bâbında

her ne yüzden mümkün ise bezl-i maktûr eyleyüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ve Şehrizol'a müte'allık olan beglerden yarar olup sancağa istihkâkı olanlar kimlerdür, her birinin ülke ve aşiretleri, yirleri sancağa mütehammil midür, mütehammil olan kangıdur, olmayan kangıdur? Yazup anları dahı arz idesin ve Şehrizol muhafazasıçün ta'yîn olunan eger yeniçeridür, eger kul tâ'ifesidür aslâ ihmâl itmeyüp her biri meks ü me'vâ idinüp senünle anda sâkin olalar.

[Yev]mü'l-isneyn fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 967 [30.01.1560]

742

Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Pencik mukâtaasıyla asker alınıp gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Husrev Beg ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde vâkı' olan penç-yek mukâta'asından hâsıl olan akçaya anda oğlan alınıp gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ba'de'l-yevm penç-yekden hâsıl olan akçayı emîn olan kıdvetü'l-emâcid Muzaffer *zîde kadruhû* ma'rifetiyle yarar oğlanlar alup gönderesin. Akça göndermeyesin. Şöyle ki, penç-yek akçası ile alınan oğlanlardan gayrı eyü oğlan dahı bulunur ise alınıp ne mikdâr akça virilürse bildüresin.

743

Bagdâd ?eylerbeyi Ferhad Paşa'ya: Şehrizol sancağına Erbil Beyi Bekir'in tayin edildiğine ve oralardaki kalelerin muhafazası için kendisinin yanına gereken kul taifesinin ve yeniçerilerin gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Bagdâd Beglerbegisi Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol sancağı, Erbil Sancağı Begi Bekir *dâme ulüvvuhû*'ya tevcih olunup livâ'-i mezkûrda vâkı' olan kılâ'un eger neferleridür, eger mevâcibleridür ve sâ'ir zahîre ve meremmâta muhtâc olan yirleridür görülüp lâzım u mühimm olan husûsları tedârük olunup hiç bir husûsda kusûr u noksân olmayup ve ta'yîn olunan eger kul tâ'ifesidür, eger

yeniçerilerdür, müşârûn-ileyhün yanında hâzır olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup kadîmden vilâyet-i Şehrizol muhafazasıçün ta'yîn olunan eger kul tâ'ifesidür ve eger yeniçeridür, her birine gereğı gibi tenbîh ü te'kid eylesin ki, dâ'imâ müşârûn-ileyh yanında hizmetlerinde dâ'im ü kâ'im olup müşârûn-ileyh vech gördüğü üzre hizmetde bulınalar ve vâkı' olan kılâ'un dahı eger ta'miridür, eger zahîreleridür, her husûsı kâdî ile tedârük idüp ve hisâr-erenlerinin dahı mevâciblerin diğer yirlerden saldurup müzâyaka çekdurmeyüp bi'l-cümle eger yât ü yaralarında,

eger mevâciblerinde ve eger zahîrelerindedür, bir husûsda kusûr u noksânların kodurmayup cümlesin tedârük ü ihzâr itdüresin ki, vakt-i hâcetde bir mâddede kusûr olmaya ve Şehrizol muhâfazasıyçün ta'yîn olunan kul tâ'ifesine ve

yeniçeriler anda meks ü me'vâ idinüp dâ'imâ anda olmak gerekdür. Gâh gelüp gitmek câ'iz değıldür. Emre mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

744 *Galata kadısına: Yahudi, Frenk ve Nasârâ taifesinden olan esirlerin Ehl-i İslâm'a satılmasına ve azadlıların Müslümanlar tarafından istihdam edilmesine dair.*

Yazıldı.

Çavuş-başına virildi.

Fi 2 Camâziyelevvel sene 967

Galata kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan Yahûdî ve Nasârâ tâ'ifesinde olan esîrler teftîş olup eger acûzedür, eger mu'takdur ve eger esîrdür, bulnan yirlerden alınıp esîr olanları ehl-i İslâma bey' itdürüp mu'tak ve acûze olanlar dahı, ehl-i İslâmdan tâlib olanlara virilmesin ve min-ba'd eger Yahûdî ve eger Nasârâdur, esîr alup istihdâm itmemelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hızır vardukda, bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânda olan eger Yahûdîdür, eger Nasârâdur ve Freng tâ'ifesidür, onat vechile teftîş idüp göresin; eger esîr, eger mu'takdur, tefahhus eyleyüp çıkardup dahı emrüm üzre mu'tak acûze olanları ehl-i İslâmdan tâlib olanlara istihdâm için teslim idüp ve esîr olanları dahı ehl-i İslâma bey' idüp

akçasın sâhiblerine teslim idüp gereğı gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki min-ba'd eger Yahûdîdür eger Nasârâdur, bir ferd eger mu'tak eger esîrdür aslâ vü kat'â alup istihdâm itmeyeler. Şöyle ki, ba'de't-tenbîh birinde ya mu'tak ve yâhûd esîr bulna, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâset ile siyâset olinmasın mukarrer bilüp ana göre tenbîh ü te'kîd idesin ki, sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya ve sen dahı dâ'imâ mukayyed olup bu fermân-ı vâcibül-iz'ânumun icrâsında dakΩka fevt itmeyesin. Sonra yoklanup görilse gerekdür, şöyle ki, emre mugâyir birinde esîr veyâ mu'tak bulna, özrün makbûl olmayup mes'ûl olup netîcesi sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup ve bu hükm-i hümayûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayd idesin. Hâliyâ ve min-ba'd bu emr-i celfîlül-kadrüm ile amel olup hilâfına cevâz gösterilmeye. Şöyle ki, ba'zılara hüküm virilmiş ise her kimde hüküm var ise ellerinden alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

745 *Erzurum beylerbeyine: Bundan böyle kimseye timar tevcih olunmamasına dair.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fi 9 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Erzurum Beglerbegisi İskend[er] dâme ikbâlühû'ya mufassal hükm-i

şerîf gönderilüp yazılı yirden altı binden bir eksük ve feth olunan yirlerden on bine varınca kendü berâtunla timar vireyin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ ba'zı kimesneler ol emr-i hümayûnumun sûretin senden ihrâc idüp temessük idinüp ol hüküm mücebine timar taleb itdükleri ecilden ol hükm-i şerîfüm

mukeddemâ ol vilâyet feth oldukda memleket maslahatı için virilmişdi. Buyurdum [ki]:

Min-ba'd ol hükm-i şerîfümün sûretin kimesneye virdürmeyüp ol emr mücebinece kimesneye timar tevcîh itmeyesin.

746

Kudüs-i Şerîf kadısına ve Mütevellî Turgud'a: Kudüs-i Şerîf'de eski vakıf mütevellisi Bayram Çavuş tarafından bir müflise kiralanan hanın bedelinden kalan paranın kendisinden alınması hakkında.

Yazıldı.

Kapucılar yazıcısına virildi.

Fi 5 Cemâziye'l-evvel sene 967

Kuds-i Şerîf kâdisına ve Kuds-i Şerîf Mütevellisi Turgud'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp vakf-ı mezbûra sâbıkâ mütevellî olan Bayrâm Çavuş Trablîs'de vâkı' olan vakf hânları Ali nâm bir müflise kefilsüz icâreye virüp hîn-i teftîşde müste'cir-i mezbûrın üzerinde iken beş yüz flori kesr zâhir olup ve alınacak nesnesi dahı olmayup mezkûr Bayrâm'dan tazmîn olunmasını bildürmüşsin. İmdi, mütevellî, bir vakf hânı bir müflise

icâreye virse te'addîdür. Ol mütevellî Şer'ile vakfa tazmîn ider diyü bu bâbda fetvâ-yı şerîf irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup bir def'a fasl olmuş değil ise ber-müceb-i Şer'-i kavîm teftîş idüp bu husûsda olan fetvâ-yı münîfe nazar idüp göresin; kazıyye arz olunduğı gibi ise ki bi-hasebi-ş Şer'-i-Şerîf sâbit ü zâhir ola, vakfun hakkı Şer'-i Şerîf ve fetvâ-yı münîf müsted'âsınca sâbıkâ mütevellî olan mezkûr Bayrâm Çavuş'dan ta'allül ü nizâ' itdürmeyüp hükm idüp vakf için bî-kusûr alıviresin.

747

Vezîr Mehmed Paşa'ya: Müslümanların kurtarılması için gereken gemilerin süratle ikmal edilerek Basra'ya gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mehmed, fermân-ı şerîfüm olmadın Bahreyn cezîresi'ne asker ile geçüp hâkimi olan Re'îs Murâd'un kal'asın almak tedârükün idüp ol dahı küffâr-ı hâksâra haber idüp gelüp ehl-i İslâmın gemilerin alup anlar cezîrede kaldıkları bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme arz olmuş idi. Ol bâbda Basra beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ müşârün-ileyhden mektûb gelüp ol cânibe müte'allık olan ahvâlî i'lâm itmiş. Eyle olsa mu'accelen ol cânibe irsâl için gemiler yapılmak emr olınup ol bâbda Mâliyye tarafından sana mufassal hükm-i şerîfüm

gönderilmişdür. Müşârün-ileyhden gelen mektûb dahı sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahvâle vâkıf olup dahı emr olunan gemileri mu'accelen itmâma irişdürüp göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eylesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ikdâm ve cây-ı ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup emr olunan husûsların ber-vech-i isti'câl irişmesi bâbında envâ'-ı mesâ'-î cemîle zuhûra getüresin ve Mısır hazînesinden emr üzre iki yüz bin altın alup yüz bini müşârün-ileyhe irsâl idesin ve gemilere üstad lâzım olursa Trablîs'den ve Trabzon'dan tedârük itdüresin ve üstad tedârük idüp Antâliyye'ye göndermek için Rodos begine dahı hüküm gönderilmişdür. Ol mahalle âdem gönderesin ki, geldükde alup gideler.

748

Diyarbakir beylerbeyine: Cemâsse Beyi Mülhem üzerine kaydolunan mîrî malının toplanması için Ebu Riş yanında olan aşiretin kendi yerlerine gelmeleri hakkında.

Yazıldı.

Selîm Beg'ün âdemi Ca'fer'e virildi.

Fî 4 Cemâziye'l-evvel sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Cemâsse Begi Mülhem *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme gelüp Gorgora aşireti kendüye tâbî' olup üzerlerine kayd olunan mâl-ı mîrî cem' olunmalu oldukda ba'zı aşiret Ebû-Rîş[e] yanında olmağla anlardan hâsıl olan mâl kendüden taleb olunduğın bildürdi. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; arz olunduğı gibi ise aşiret-i mezbûreden Ebû-Rîş[e] yanında olanlara tehbîh ü te'kîd idesin ki gelüp aşiretleri yanında olup üzerlerine kayd olunan mâl-ı mîrîyi aşiretleri ile bile edâ eyleyeler. Ve Ebû-Rîşe yanında olanlardan mîrîye â'id olan mâl müşârün-ileyhden taleb olunmak câ'iz değildir. Anun yanında olanları mûmâ-ileyh Ebû-Rîşe'den taleb idesin. Ya edâ ide ve yâhûd anda olanları göndere.

749

Haleb beylerbeyine: Cemâsse Beyi Mülhem'e bağlı Yahya taifesine Ebu Riş'in yardımıyla diğer cemaatler tarafından müdahale ve taaddi olunmamasına dair.

Yazıldı.

Bu dahi.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Cemâsse Begi Mülhem *dâme izzuhûya* müte'allık olan Yahyâ (?) tâ'ifesine Bin Diya (?) cemâ'ati Ebû-Rîş[e] mu'âvenetiyle üzerlerine gelüp her yıl te'addî itmekden hâlî olmadığı istimâ' olındı. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda göresin; vâkı' ise zikr olunan tâ'ifeye ve Ebû-Rîş[e'y]e tenbîh eylesin ki min-ba'd tâ'ife-i mezbûrenün üzerine gelmeyüp dahl ü te'addî ve tecâvüz itmeyeler. Eslemeyüp girü dahl ü te'addî itenler kimler ise yazup arz eylesin ki haklarından geline.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967 [31.01.1560]

750

Ağrıboz Beyi Hasan Bey'e: Küffâra mahsul verdiği haber verilen kimseler hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Kethudâsı Françe'ye virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Ağrıboz Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Ağrıboz ve İstefe kâdîlariyle Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan

akdem deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmeye diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Şimdiki hâlde Ağriboz mukâbelesinde İstefe kazâsına küffâr-ı hâksârdan ba'zı gemi gelüp İstefe müddi ile yigirmi müdden ziyâde tereke virildüğü istimâ' olup vukû'ı ve adem-i vukû'ı ma'lûm olması mühimmâtıdır. Göresin diyü fermân olunmağın emr-i şerîf mücebince Ağriboz ve İstefe kâdîlariyle ve a'yân-ı memleket ve bî-garaz Müslimânlar mahzarlarında nefsi İstefe emîni İsâ ve livâ'-i Ağriboz İskeleyi emîni olan Ahmed ve Mehmed ve Ali ve Ramazân nâm kimesneler ihzâr olup sü'âl olındukda, donanma-i hümayûn seferde iken sene-i sitte ve sittîn [ve] tis'a-mi'e Zi'l-hicce'sinün evâ'ilinde küffâr-ı hâksârın bir barçasını ve üç pâre agribar yigirmi beş gün mikdârı deryâda yatup hufyeden İstefe ümenâsı tereke tahmîl idüp donanma-i hümayûnun avdeti istimâ' olındukda firâr itdiler ve senün kethudân iskele yolların hıfz iderken gice ile tereke yüklü on dört aded merkeb ve iki nefer Arnavud-oğlanı dutup mezbûrlar getürdülüp sü'âl

olındukda, "Ramazân Emîn'ündür" diyü cevâb virüp girift eyleyen hisâr-erenlerinden sü'âl olındukda: "*Biz bunları küffâr-ı hâksâr gemileri yatduğı iskele başında nısfü'l-leylde sandala tereke koyarken dutup kimündür didüğümüzde, Ramazân Emîn'ündür diyü cevâb virdüklerinde, sonra Ramazân Emîn'den sü'âl olındukda benüm haberüm yokdur, kendüleri halâs etmek için bana iftirâ iderler*" diyü cevâb virdüğün arz eylemişsin. İmdi, bu husûsın zuhûra gelmesi mühimmâtıdır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan oğlanları ve mezkûr Ramazân'ı dahı ele getürüp dahı tamâm dikkat ü ihtimâm ile tefâtîş ü tefahhus eyleyüp anun gibi tereke mezkûr Ramazân'un idüğü zâhir olur ise anı da habs idüp arz eylesin ve mezkûr oğlanları dahı yirlü yirinde göresin; kendüler kadîmden zirâ'at ü hırâset ider kimesneler midür, yohsa tereke-i mezkûr Ramazân'un mıdır? Ve bi'l-cümle himâyet itmeyüp her kim itmiş ise zuhûra getürüp arz idesin.

751

Rodos sancağı beyine: Birecik'de yapılacak gemiler için gerekli işçi ve levazımın Antalya İskeleyi'ne gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Süleymân'a virildi.

Fî 5 Cumâde'l-ülâ sene 967

Rodos sancağı beyine hüküm ki:

Hâliyâ Birecik'de gemiler yapılmak fermân olup Rodos'dan ve İstanköy'den kırk-elli nefer üstâd ve kalafatçı ve elli kantâr mikdârı zift tedârük olup Antâkiyye'ye^{xxix} irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp ale't-ta'cîl zikr olınan gemiler için Rodos'dan ve İstanköy'den kırk-elli nefer mikdârı yarar eger üstâd gemici ve kalafatçılarıdır ve elli nefer^{xxx} mikdârı

zift tedârük idüp bir kalita ile yarar âdemünle mu'accelen Antâliyye iskeleyi'ne gönderesin ki varup anda vezîrüm Mehmed Paşa *dâmet me'âlihî'nün* âdemine teslim eyleye. Bu husûs ehemmi mühimmâtıdır, onat vechile mukayyed olup zikr olınan üstâdları ve zifti ale't-ta'cîl tedârük idüp göndermek ardınca olası ki maslahat avk olmak lâzım olmaya. Ol bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür ki Antâliyye'ye âdem göndere ki alup mahall-i me'mûra ileter ve bu hükm-i şerîfüm ne gün varup, ne vechile tedârük idüp, ne zamânda gönderdiğün yazup bildüresin.

752

Cezayir beylerbeyine: Derya muhafazasında bulunan iki kadırganın Dersaadet'e gelmesi hakkında

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Mukaddemâ donanma-i hümayûnumla mahmiyye-i İstanbul'a avdet itdüğünde deryâ muhafazasına ta'yîn itdüğün iki pâre kadırgaların içerüye gelmesinin mevsimidür

diyü Südde-i sa'âdet'ümde olan âdemün i'lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Arz olunduğı üzere muhafazaya ta'yîn itdüğün iki pâre kadırgaların içerüye gelmesinin mevsimi ve zamânı ise haber gönderüp getürdesin ki gelüp girü sefer mühimmâtları görüle.

753

Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Bosna'da Goriçe Kalesi'ni tamir etmek üzere toplanan küffâr beylerine karşı daima müteyakkızâne bulunulması hakkında.

Yazıldı.

Husrev Beg ile Paşa hazretlerine gönderildi.

Fî 3 Cemâziye'l-evvel sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i Bosna serhaddinde Novi ve Kostaniçe nâm kal'alar karşısında küffâr-ı hâksâr kılâ'ından Goriçe nâm harâb kal'ayı ta'mîr iderüz diyü küffâr-ı hâksârın boy-beglerinden Celeb Yanoş (?) ve Solonoski ve dahı birkaç begler cem'iyet idüp üç binden ziyâde atlu ve yaya kâfir cem' olup Memâlik-i mahrûse'ye zarar ırgürmekden ziyâde ihtiyât olup Novi ve Kostaniçe agalarına ve neferlerine tenbîh ü te'kîd olup gaflet üzere olmayup muhafâza-i memleket için cem' olup tamâm basîret üzere olasin diyü tenbîh itdüğün ve Budun beglerbegisi sana mektûb ve haber gönderüp cem'iyet itmeyesin diyü tenbîh itdüğün arz eylemişsin. İmdi, bundan akdem sana bir-iki def'a hükm-i şerîfüm gönderilüp mâdâmki anlardan Memâlik-i mahrûse ve re'âyâya zarar u gezend irişmeye, kendü hâllerinde olalar. Berü cânibden dahı anların vilâyet ve re'âyâlarına dahl itdürmeyesin diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân

mukarrerdür. Şöyle ki, anlar arz itdüğün üzere bu makûle ahde mugâyir cem'iyet ve hareket üzere olalar, sen dahı gaflet üzere olmak câ'iz değildir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm basîret üzere olup mâdâmki anlar cem'iyet üzere olalar, sen dahı cem'iyetün dağıtmayup a'dânun ahvâl ü etvârın tecessüs ü tetebbu' idüp fikr-i fâsîd ve hayâl-i kâsîdleri ne idüğün tamâm ma'lûm idinüp dahı şöyle ki, Memâlik-i mahrûse'mden bir cânibe kasd-ı gezend ideler, her ne tarîkla olursa sa'y ü ikdâm eyleyüp mazarrat ü ifsâdların def' u ref' idüp a'dâdan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdirmekden hazer idesin. Pojega ve sâ'ir serhad begleri kullaruma dahı tenbîh idesin ki, her biri hâzır ve senün cânibüne nâzır olalar. Şöyle ki lâzım gelüp anlar kendü hâllerinde olmayup Memâlik-i mahrûse'ye ta'arruz iderler ise gereği gibi sana mu'âvenet ideler. Ammâ bu bahâne ile mâdâmki anlardan ahde mugâyir vaz' sâdır olmaya, berü cânibden ihtilâle bâ'is olur vaz' sudûrından hazer idesin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü's-sebt fî 5 Cemâziye'l-evvel sene 967 [02.02.1560]

754

Diyârbekir beylerbeyine: Sancak beylerinden berat resimlerini vermeyenlerden resimlerinin alınıp gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fî 7 Cemâziye'l-evvel sene 967

Diyârbekir beylerbegisine hüküm ki:

Beglerbegiliğine müte'allık olan sancak-beglerinden resm-i berâtların vermeyen begler bundan akdem defter olunup defter mücebince alınıp gönderilmek emr olunup ol bâbda hükm-i şerîf dahı gönderilmiş idi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup emr-i sâbıkum mücebince ve mukaddemâ gönderilen defter muktezâsınca her kimün üzerinde ne mikdâr resm-i berât var ise taleb idüp dahı bî-

kusûr tahsîl eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. İhmâl itmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakΩka fevt itmeyesin. Ve Van beglerbegisine mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm gönderilmişdür, ulaşıdurasın.

754/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Mezbûr ile Diyârbekir beylerbegisine irsâl için gönderildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Bir sûreti Van beglerbegisine.

755

Eski Cami ve Üç Şerefeli Cami mütevellisi Hayreddin aleyhinde arzuhal verenin ele geçirilip bildirilmesi hakkında Edirne kadısına hüküm.

Yazıldı.

Mezbûr Hayreddîn'e virildi.

Fî selh-i Cemâziye'l-evvel sene 967

Edirne kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan Üç-ŞerefeliCami' ve Eski-Cami' mütevellîsi olup azl olunan Hayreddîn için Südde-i sa'âdet'üme sunılan ruk'ada mastûr olan

kazâyânun dikkat ü ihtimâm ile teftîş olunup her kazıyyenün cevâbı ne vechile oldı ise yazup Bâb-ı sa'âdet-me'âbuma bildürmişsin; ma'lûm oldı. İmdi, mezkûr hakkında ruk'a sunan ele gelmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrdan ve gayrıdan tefahhus eyleyüp zıkr olunan ruk'aları her kim sunmuş ise ki ma'lûmun ola, görüp arz idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 7 Cemâziye'l-evvel sene 967 [04.02.1560]

756

Haleb beylerbeyine: İhya etmek şartıyla Balis harabelerinden tımar alanlardan mazûl olanlara başka yerden tımar verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene 967

Haleb beylerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Balis harâbelerinden ihyâ vü âbâdan eylemek üzre hâricden ba'zı kimesnelere tımar virilmek emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfûme muhâlif Balis harâbesinden tımar alup ma'zûl olanlara âhar yirde tımar virilür imiş. Balis harâbesinden tımar virilenlere âhar

yirde timar virilmeğe emrüm yoktur.
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, min-ba'd emr-i şerîfûme
mugâyir Balis harâbesinden şart-ı mezbûr üzre

timar tevcîh olunup ma'zûl olanlara âhar yirden
timar tevcîh olunmayup girü Balis harâbesinden
tevcîh idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 9 Cemâziye'l-evvel sene 967 [06.02.1560]

757

*Sultan Hüseyin Bey'e: Lacan sancağı Beyi Yusuf'u katledenlerin Kabur Beyi
Ebu Said'den istenilip haklarında şeriate göre muamele ifası hakkında.*

Yazıldı.
Yûsuf Begün kethudâsına virildi.
Fî 12 Cemâziye'l-evvel sene 967

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hakkâri Begi Zeynel dâme izzuhû mektûb
gönderüp mukaddemâ Lacan sancağı sadaka
olunup katl olunan Yûsuf Beg'ün kâtilleri ve
aşîret agaları olan Şirvin ve Alâ'eddîn ve Şâh
Mansûr ve Murâd ve Pîr Gâyib ve Banbur (?)
nâm kimesneler mezkûr Yûsuf Beg livâ'-i
mezbûra vardukda, sancağa komayup katl idüp
mâl ü hazînesin yağmâ itdükleri husûsın ve
Meşk-âbâd nâhiyesinde Pîr Gâyib nâm
kimesnenün evin basup mâl ü menâlin yağmâ
itdüklerin Kabur Begi Ebû-Sa'îd âdemi ve
Kethudâsı Haydar arz-ı hâl ile bildürmeğin
Şer'ile teftîş olunup mahall-i hâdisenün üzerine

varılup bir ferd zuhûra gelmeyüp dağlara
kaçdukların ve Sa'îd Beg'ün da'vâsı kizb idüğün
arz eylemiş. İmdi, Bû-Sa'îd senün kefâletün ile
itlâk olınmışdur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, aslâ te'hîr
itmeyüp mezkûr Bû-Sa'îd'den Yûsuf Beg'i katl
itdi didükleri kimesneleri taleb idüp getürdüp ve
kendü cânibinden dahı vekîl-i Şer'î nasb idüp
dahı ol kâtilleri ve vekîlin, müşârün-ileyh
Zeynel dâme izzuhû'ya yarar âdemler ile
gönderesin ki, emr-i sâbık üzre Şer'ile hakk
üzre teftîş eyleyüp hak müstahıkkına vâsıl ola.
Huzûr-ı mezbûr mahall-i ikdâmdur, ta'allül ü
inâd itdürmeyüp bu bâbda huzûrî lâzım olup
taleb olunan âdemlerin ve kendünün vekîlin
te'hîr itdürmeyüp getürdüp gönderesin.

758

*Bu hususa dair Sultan Hüseyin Bey'e yazılan hükümden bahisle Hakkâri Beyi
Zeynel Bey'e hüküm.*

Yazıldı.
Bu dahı

Hakkâri Begi Zeynel Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr üzre katl olunan
Yûsuf Beg ile Bû-Sa'îd Beg'ün husûsın görmek
istedüğünde kâtiller gayb idüp itâ'at
itmedüklerin bildürmüşsin. İmdi, bu bâbda
Sultân Hüseyin Beg dâme ulüvvuhû'ya hükmi
şerîfüm gönderilüp aslâ ta'allül itdürmeyüp ol
kâtilleri Bû Sa'îd'den taleb idüp getürdüp ve

kendünün dahı vekîlin nasb itdürüp ol taleb
olunan kimesneler ile vekîlin sana göndermek
emr olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhün
kâtillerini ve mûmâ-ileyhün vekîlin sana
gönderdükde bu bâbda sana gönderilen emr-i
sâbık üzre bu husûsı hakk üzre Şer'ile görüp
sâbit olan eger kaanıdır, eger sâ'ir husûslarıdır,
Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı
yazup bildüresin.

759

*Amasya beyine ve kadısına: Teftîş olunduktan sonra hapsedilen Turhal
dizdarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Sinân Beg âdemi Ferhâd'a virildi.
Fî 14 Cemâziye'l-evvel sene 967

Amâsiyye begine ve kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf üzre Turhal Dizdârı olan Mehmed teftîş olup kazâyâ defterin gönderüp kendü habs olduğun bildürmüşsin. Mezkûrun kayd ü bend ile Südde-i

sa'âdet'üme irsâl olunmasın emr idüp
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrı muhkem kayd ü bend idüp hisâr kethudâsı ve sâ'ir kifâyet mikdârı hisâr-eri ve sen dahı kethudân bile koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve gönderdiğin kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki menâzil ü merâhilde onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler. Sonra özrleri makbûl olmayup ana olacak anlara olmak mukarrerdür.

760

Midilli beyine: Şehzade Selim'in haslarından olan Midilli adasını iltizam eden ve halka zulmeden Recep ile arkadaşlarının küreğe koşulması hakkında.

Yazıldı.
Midillü hisâr-erenlerinden Bölük-başı Mustafa'ya virilidi.
Fî 14 Cemâziye'l-evvel sene 967

Midillü begine hüküm ki:

Sen ve Midillü kâdisı mektûb ve defter gönderüp bundan akdem Midillü adası halkı Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle bakâhu* hâslarından olan adayı iltizâm iden Receb nâm kimesne Mavrancalı Memi ve Dîvâne Hüseyin nâm kimesneleri yanına alup anlara her husûsda tâbî' olup niçe zulm ü hayf iderler diyü şekvâ itdüklerinde sunılan arz-ı hâlde mukayyed olan vâkı' midür, görüp arz idesin diyü emr-i şerîfüm irsâl olunmışdı. Hâliyâ ol emr mücebince teftîş

olunup ba'zı zulümleri Şer'ile sâbit ü zâhir olup ve ba'zı Şer'ile sâbit olmayup, a'yân-ı vilâyetden sü'âl olındukda bî-garaz Müslimânlardan Alay-begi Hüseyin ve Hacı Mehmed Aga ve Çeri-başı Mehmed ve Hasan Aga ve Bâlî Kethudâ ve Dervîş Kethudâ ve Osmân Oda-başı ve Hacı Nebî ve sâ'ir Müslimânlar mezkûr Memi ve Dîvâne Hüseyin ehl-i fesâd ve gammâzlardur ve zâlimlerdur. Adada olan re'âyânun niçesi mezkûrlar şerrinden terk-i diyâr itdiler; harâc-güzâr ve ispençe alıncak kimesneler kalmadı didüklerin defter idüp arz itmişsin. İmdi, mezkûrlar küreğe konılmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrları küreğe koşup istihdâm eyleyesin ve küreğe koşduğun yazup bildüresin.

761

Aydın ve Saruhan sancakları beylerine: Derya muhafazasında olan Mehmed Bey'e istediği zaman kale erlerinden kürekçi verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Beg'ün âdemi Arslan'a virildi.
Fî 12 Cemâziye'l-evvel sene 967

Aydın ve Saruhan sancakları beglerine hüküm ki:

Deryâ muhafazasında olan kîdvetü'l-emâcid Mehmed *zîde kadruhû* mektûb gönderüp emr-i

şerîf mücebince deryâ yüzün hıfz u hırâset idüp ele giren firkate re'îslerinün ve yararlarının haklarından gelüp kürekçisi müsâ'ade itmedüğün bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, sancağınızda vâkı' olan kılâ'un nefere müzâyakası olmayan kılâ'dan müşârtin-ileyh âdem taleb itdükde kifâyet mikdârı hisâr-eri viresin. Ammâ kal'aya lâzım olmayan

neferden virüp kal'ayı hâlî komakdan ziyâde hazer idesin.

762

Haleb beylerbeyine: Mankosa Kethudâsı Sinan'ın kethudâlıktan ve kadı tercümanı Hasan'ın da tercümanlık hizmetinden çıkarılmaları hakkında.

Yazıldı.

Beglerbeginün kethudâsına virildi.

Fî 10 Cemâziye'l-evvel sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Mankosa (?) Kethudâsı olan Sinân, za'îm olup kethudâlıktan ref' olunup ve bi'l-fi'l kâdî tercemânı olan Hasan dahı tercemânlıktan ref' olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr kethudâlıktan ve mezbûr Hasan'ı tercemânlıktan ref' idüp min-ba'd mezkûra kethudâlık ve mezbûra tercemânlık itdürmeyesin. Şöyle ki, ba'de'l-yevm fermân-ı şerîfüme mugâyir mezkûr Sinân kethudâlık ve mezbûr Hasan tercemânlık umûrına karışduğı istimâ' olına, netîcesi sana â'id olur, ana göre mukayyed olasin.

[Yev]mü'l-Cum'a fî 13 Cemâziye'l-evvel sene 967 [10.02.1560]

763

Erzurum beylerbeyine: Gelen elçiyi teenni ile; Ardahan Beyi Sinan Bey'i ise acele olarak göndermesi hakkında.

Yazıldı.

Gelen âdemi Mahmûd'a virildi.

Fî 13 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana bir-iki def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp anun gibi yukarı cânibden ilçi gelürse mukaddemâ Ardahan Begi Sinân dâme izzuhû'ya gönderüp ba'dehû yarar âdemler koşup ilçiyi dahı âheste âheste gönderesin diyü

emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre geldüklerinde müşârün-ileyh Sinân'ı mu'accelen mukaddem gönderüp anda gelen ilçiyi dahı emrüm üzre âdem koşup irsâl idesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd idesin ki eyyâm-ı şitâdur, acele ile yürimeyüp menâzîl ü merâhilde te'ennî üzre geleler ve ne mikdâr âdemi var ise isimleri ve resimleri ile defter idüp bildüresin.

764

Mehmed Paşa'ya: Basra için Birecik suyunda yapılmakta olan gemilerin gideceği yolların durumunun bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Mehmed Paşa âdemi Ahmed'e virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Basra mühimmâtı için Birecik suyu'nda gemiler yapılmak için sana hükm-i şerîfüm irsâl olunmuştu. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdir. **Buyurdum ki:**

Göresin, zikr olunan gemiler Birecik suyu'ndan Basra cânibine irsâl olduğu takdîrce

yollarda muhâtaralı yirler var mıdır, yohsa âsân vechile varmak mümkün midür, nicedür? Ehl-i vukûfdan istifsâr idüp tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup arz eylesin. Yohsa Ulyan-oğlu vilâyetine uğrar mı, nicedür? Mufasssal bildüresin. Bu husûsı mu'accelen bildüresin ki anun gibi asîr ise harc za'id olmaya.

765

Vezîr Mehmed Paşa'ya: Rumeli askerleri için Mısır, Haleb ve Diyarbekir hazinelerinden para gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp Rûm-ili askeri için Mısır hazînesinden yüz bin altun alup gönderesin, irişmez ise Haleb hazînesinden gönderesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Mısır hazînesi eîlenmek ihtimâli olursa Âmid hazînesinden

virilmek evlâ diyü i'lâm olunmağın, Rûm-ili askerine bi-tarîkı'l karz yüz bin altun virilmek için Âmid beglerbegisine ve defterdârına hükm-i şerîf yazılup müşârün-ileyh ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi hükm-i şerîfüm varınca Mısır hazînesi gelüp irişmeyüp ve Haleb hazînesinden dahı gönderilmemişse müşârün-ileyhimâya yazılan hükmi ulaştırup dahı Âmid hazînesinden yüz bin altun alup gönderesin.

766

Diyarbekir beylerbeyine ve mal defterdarına: Rumeli askerleri için Âmid hazinesinden borç olarak Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya para gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı şerîf.
Bu dahı.

Diyârbekr beglerbegisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Rûm-ili askerine bi-tarîkı'l-karz Âmid hazînesinden yüz bin altun virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr eylemeyüp emrüm üzre Âmid hazînesinden Rûm-ili askeri için yüz bin altunı ihrâc idüp mu'accelen emîrül-ümerâ'î'l-kirâm Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa *dâmet me'alîhi*[ye] ulaştırup temessük alasin.

767

Kırşehir Beyi Memiş Bey'e: Budaközü kazasında taaddide bulunan iki şakînin yakalanması hakkında.

Yazıldı.
Çerkes Beg kethudâsına virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-evvel sene 967
Kâdî-asker Efendi arz idüp buyurulmuşdur.

Kırşehri Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneler Budak-özi kazâsında yigirmi-otuz atlu ile gezüp

re'âyâya te'addî itdükleri i'lâm olunmağın ele
getürilmelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları her ne tarîk ile olursa
ele getürüp habs idüp Südde-i sa'âdet'üme arz
eyleyesin.

768

*Anabolu kadısına: İstanbul'a zahire getirecek Mustafa oğlu Mehmed Reis'e
müdahale ettirilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Anabolu kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda Mustafa-oğlu Mehmed
nâm re'îs, gemisiyle mahrûse-i İstanbul
zahiresiyçün Anabolu müstahfızlarından Hamza-
oğlu Mehmed ve Ali Mora nâm kimesne ile irsâl

olunan iki-yüz müd buğdayı mahrûse-i
İstanbul'da olan Unkapanı'na getürüp teslim
itdüklerine mahmiyye-i mezbûre muhtesibi
ellerine temessük virüp hükm-i şerîfüm taleb
itdüklerin arz itmeğın, mezbûrlar teslim
itdükleri buğday için hilâf-ı Şer' kimesneyi
dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

769

*Erzurum beylerbeyine: Evvelki emir mucebince cenk için hazır bulunulması
hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hurrem'e virildi.

Fî 19 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm
gönderilüp beglerbegiliğüne müte'allık olan
ümerâ kullaruma ve sâ'ir askere gereği gibi
tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki her birisin yat ü
yarakları ile müretteb ü mükemmel düşmen
yarağıyla hâzır u müheyyâ olalar diyü emrüm
olmış idi. İmdi, ol fermân-ı hümayûnum kemâ-
kân mukârrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tekrâr her birine yarar
âdemler ve mektûb gönderüp onat vechile
tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki her biri sancağı
askeri ile ve âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı
ceng ü cidâlleri ile bi'l-cümle müretteb ü
mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u âmâde
olup tekrâr fermân-ı şerîfümün vürûdına nâzır
olalar ki andan sonra sana ne gün çıkup ve ne
mahalle teveccüh eylemek emrüm olup hükm-i
şerîfüm gönderilürise bir ân ve bir sa'ât te'hîr ü

terâhî itmeyüp cümlesi emr olunan zamânda
çıkup mahall-i me'mûra senünle varup vech
gördüğün üzre fermân-ı hümayûnum
muktezâsınca hıdmetde ve yoldaşlıkda
bulınalar. Bu husûsı sâ'irlere kıyâs itmeyüp bir
vechile tenbîhü te'kîd eyleyesin ki sonra
kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe
mecâli olmaya. Şöyle ki, her biri emrüm üzre
hâzır olmayalar, sonra bir ferdün özri makbûl
olmayup mu'âkab olmaları mukarrerdür, ana
göre her biri dakΩka fevt itmeyüp bâsîret üzre
olalar. Ve kemâl-i merâhim-i husrevânemden
sana bir kabza kılıç ve hila'-ı fâhireden hil'at-i
hümayûnum inâyet olup müşârün-ileyh ile
i[r]sâl olunmuşdur. Alup kabz idüp hil'at-i
hümayûnumu giyüp zât-ı Devlet-i ebed-
peyvendüme müteferri' olan cumhûr-ı umûrda
mücidd ü merdâne olup şöyle ki, hıdmet vâkı'
olup atebe-i ulyâma arz olunmaya, mahal fevt
lmak lâzım gele, cümle begler kullarum ile yek-
dîl olup mahall iktizâ itdüğüne göre vech ü
münâsib gördüğün üzre hıdmetde bulunup gaflet
ile bir va'z sudûrından hazer idesin.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

769/a-

Yazıldı.

Abdülkâdir Çavuş'a virildi.

Fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 967

769/b-

Yazıldı.

Mehmed Paşa âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Haleb beglerbegisine.

769/c-

Yazıldı.
Abdülkâdir Çavuş'a virildi.
Fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Dulkâdirlü beglerbegisine.

769/d-

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Şâm beglerbegisine.

769/e-

Çâşnigîrlerden Piyâle'ye virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967
Hil'at ve kılıc.
Bir sûreti Bağdâd beglerbegisine.

769/f-

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 5 Cemâziye'l-âhir sene 967

Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

769/g-

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Cemâziye'l-evvel sene 967
Bir sûreti Anadolu beglerbegisine.

769/h -

Yazıldı.
Çâşnigîrlerden Sarı Sinân'a virildi.
Kılıç ve hil'at virilmiştir.
Fî 15 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Van beglerbegisine.

769/i -

Yazıldı.
Bu dahı.
Kezâlik hil'at ve kılıc.
Bir sûreti Diyarbekr beglerbegisine.

770

Sultan Hüseyin Bey'e: Aynı suretle cenge hazır bulunulması hakkında.

Yazıldı.
Bu hüküm yazılıp nişânlanup pâye-i serîr-i a'lâya gönderilüp eyüdü, sâ'ir beglere dahı böyle yazılsun diyü hatt-ı şerîf vârid olmağın hatt-ı şerîf mücebince yazılmışdır ve hatt-ı şerîf Paşa hazretlerindedür.

Yenişehirlü Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 15 Cemâziye'l-evvel
Hil'at ve kılıç.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrî'l-ümerâ'i'l-kirâm Diyarbekr beglerbegisine hüküm-i hümayûnum gönderilüp beglerbegiliğüne müte'allık olan begler kullarum ve sâ'ir asâkir-i zafer-me'âsirüm ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyâ olup tekrâr fermân-ı şerîfümün vürûdına nâzır olup ne mahalde çıkup ve kangı cânibe teveccüh itmek emrüm olursa bilâ-

tevakkuf ta'yîn olınan zamânda çıkup mahall-i me'mûra varmak emrüm olmuştur. Eyle olsa sen dahı sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs ile dâ'imâ hıdmet idegelmiş yarar kulumsun.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı tamâm mukayyed olup eyâletüne müte'allık olan aşîret agaları ve aşîretün ve sâ'ir nökerlerün ile müretteb ü mükemmel âlât-ı harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ile hâzır u müheyâ olup fermân-ı şerîfümün sudûrına mütevakkıf olasın. Sonra her ne mahalle varmak ve ne zamânda çıkmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla vâfir ü müstevfâ asker ile çıkup mahall-i me'mûra mülâkΩ olup kadîmden idgeldüğün üzre devlet-i

hümâyûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra getüresin. Bu husûsı sâ'irlere kıyâs itmeyüp kuvveti bâzûya getirüp eger aşîretün askeridür, eger agalaridur ve eger nökerleründür, hâzır u âmâde eylemen bâbında cidd ü ikdâm ve sa'y-i mâ lâ-keîâm eyleyüp dakîka fevt eylemeyesin ve senün hakkında dâ'imâ avâtıf-ı aliyye-i husrevânem masrûf olmağın hâliyâ dahı kemâl-i merâhim-i Şehen-şâhânemden sana bir kabza

770/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hil'at [ve] kılıç virildi.
Bir sûreti Haydar Beg'e.

770/b-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Kılıç ve hil'at.
Bir sûreti Harran Hâkimi Sultân Ahmed Beg'e.

770/c-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hil'at ve kılıç.
Bir sûreti Palu Hâkimi Cemşîd Beg'e.

770/d-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Kılıç ve hil'at.
Bir sûreti Hakkâri Begi Zeynel Beg'e.

770/e^{xxxi}-

Yazıldı.
Bir sûreti Şirvi [Begi] Abdâl'a.

770/f-

Yazıldı.
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 15 Cemâziye'l-evvel sene 967
Bir sûreti Bahâ'eddîn Beg'e.

kılıç ve hil'at-i fâhireden bir hil'at-i hümâyûnum irsâl olındı. Alup kabz eyleyüp ve hil'at-i hümâyûnumı giyüp devâm-ı devletüm içün du'âya iştigâl gösterüp devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan husûslarda envâ'-ı mesâ'i-i cemîle vücûda getüresin. Şöyle ki, hıdmet Bagdâd cânibine düşerse tevakkuf itmeyüp ol canibe irişesin ve kangı cânibe ibtidâ hıdmet düşer ise ol cânibe hâzır olasın.

770/g-

Yazıldı.
Yenişehirli Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at [ve] kılıç virildi.
Bir sûreti Heytûm ? (هیتوم) Begi Hân Abdâl Beg'e.

770/h-

Bu dahı.
Hemân (?) hil'at.
Bir sûreti Sultân Hüseyin Beg-oğlu Kubâd'a.

770/i-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at ve kılıç.
Bir sûreti Mahmûd b. Hasan Beg'e.

770/j-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at ve kılıç.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti Eğin Hâkimi Kâsım Beg'e.

770/k-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at ve kılıç.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Zeynel Beg-oğlu Alpak Begi Zâhid Beg'e.

770/l-

Amâsiyye kâdisına kâdî-asker tarafından yazılan hüküm Mustafa Çavuş'a virildi.

770/m-

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Hil'at ve kılıç.

Bu dahı.

Bir sûreti Bekir Beg'e.

771

Keysan Sancağı Beyi Hasan Bey'e: Aynı vechile cenk için hazır bulunmaları hakkında .

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Hil'at.

Kisan (Keysan) Sancağı Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Van Beglerbegisi Kubâd *dâme ikbâlühû*'ya hük-m-i hümayûnum gönderilüp beglerbegiliğine müte'allık olan begler kullarum ve sâ'ir asâkir-i zafer-me'âsirüm ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyya olup tekrâr fermân-ı şerîfümün vürûdına nâzır olup ne mahalde çıkup ve ne cânibe teveccüh olunmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf ta'yîn olunan zamânda çıkup mahall-i me'mûra varmak emrüm olmuştur. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup sancağına müte'allık olan aşîret agaları ve aşîretün ve sâ'ir nökerlerün ile müretteb ü mükemmel âlat-ı harb ü kılât ve

771/a-

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Hil'at.

Tâbi'-i Van.

Bir sûreti Şirvi Begi Abdâl Beg'e.

edevât-ı ceng ile hâzır u müheyya olup fermân-ı şerîfümün sudûrına mütevakkıf olasin. Sonra ne mahalle varmak ve ne zamânda çıkmak emrüm olursa bilâ-tevakkuf müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla vâfir ü müstevfâ asker ile çıkup mahall-i me'mûra mülâkΩ olup dahı devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i makdûr ve sa'y-i meşkûr zuhûra getüresin. Bu husûsı sâ'ir zamâna kıyâs itmeyüp kuvveti bâzûya getirüp eger aşîretün askeridür ve eger agalarındur ve sâ'ir nökerleründür, hâzır u âmâde eylemen bâbında cidd ü ikdâm ve sa'y-i mâ lâ-keâm idüp dakΩka fevt eylemeyesin. Ve kemâl-i avâtıf-ı husrevânemden sana hil'at-i hümayûnum gönderilmişdür. Giyüp devâm-ı devletüm du'âsına iştigâl gösterüp dahı devlet-i ebed-peyvendüme müteferri' olan mesâlih-i mühimmâtta bezl-i makdûr eyleyüp mesa'î-i cemîle zuhûra getüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mustafa Çavuş'a.

Hil'at.

Tâbi'-i Van.

Bir sûreti Müks Begi karındaşı Mîr Hasan'a.

771/b-

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Hil'at.

Tâbi'-i Van.

Bir sûreti Müks Begi Mîr Ahmed Beg'e.

771/d-

Yazıldı.

Yenişehirli Mustafa Çavuş'a virildi.

Hil'at.

Tâbi'-i Van.

Bir sûreti Lahcan Begi Bû-Sa'id Beg'e.

771/c-

771/e-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Şeref Beg-oğlu'na.

771/f-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Gâzî Kıran-oğlu 'e.

771/g-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Agakis Begi Mehmed Beg'e.

771/h-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Kutur Begi Dembele Mansûr Beg'e.

771/i-

Yazıldı.
Yenişehirli Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Davşeni Begi Zeynel Beg'e.

771/j-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Van.
Bir sûreti Bârgîrî Begi Saruhan Beg'e.

771/k-

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti Korkik Begi Mîr İbrâhîm-oğlu Ahmed'e.

771/m-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti Harprut Begi Timurtaş'a.

771/n-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti Atak Begi Yûsuf Beg'e.

771/ö-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti Kulp Begi Alican Beg'e.

771/p-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti ZirikΩ Halîl Beg'e.

771/r-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti ZirikΩ Ya'køb Beg'e.

771/s-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.

Hil'at.
Tâbi'-i Diyârbekr.
Bir sûreti Gence Begi Sultân Ahmed Beg'e.

771/u-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Erzurum.
Bir sûreti Pertek Begi Rüstem Beg'e.

771/v-

Yazıldı.
Tâbi'-i Erzurum.
Bir sûreti Kiğı Begi Çelik Halîl-oğlu Mehmed'e.

771/y-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a viridi.
Hil'at.
Tâbi'-i Erzurum.
Bir sûreti Çemişkezek ülkesinde sancak tasarruf
iden Pelten'e.

771/z-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Erzurum.
Bir sûreti Çemişkezek ülkesinde sancak tasarruf
iden Keyhusrev'e.

771/aa-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Hil'at.
Tâbi'-i Erzurum.
Bir sûreti Kız-uçan Begi Allahvirdi Beg'e.

771/ab -

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hil'at.

Bir sûreti Deyr-i Ruha Begi Şâh-kulı Beg'e.

771/ac-

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Hemân hil'at.
Tâbi'-i Bagdâd.
Bir sûreti Pave begine.

771/ad-

Mustafa Çavuş'a virildi.
Hemân hil'at.
Tâbi'-i Bagdâd.
Bir sûreti Şehr-i bâzâr begi.

771/ae-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hil'at.
Tâbi'-i Bagdâd
Bir sûreti Deyr-i Divîn Begi Süleymân Beg'e.

771/af-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hemân hil'at.
Tâbi'-i Bagdâd.
Bir sûreti Suruç Begi Zeynel Beg'e.

771/ag -

Yazıldı.
Bu dahı.
Hil'at.
Tâbi'-i Bagdâd.
Bir sûreti Baban Begi Mîr Hızır Beg'e.

771/ah-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hil'at.
Bagdâd.
Bir sûreti Dudan Begi Budak Beg'e.

771/aj-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hil'at.
Bagdâd.
Bir sûreti Zül-cevzân Begi Aras (?) Beg'e.

771/ak-

Yazıldı.
Bu dahı.
Hil'at.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Derne Begi Mîr Ömer'e.

771/al-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Âliye-i Gülbâgî'ye (?).

771/an-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Cengiz Hân'a.

771/ao-

Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Kilâs Beg'e.

771/ap-

Yazıldı.
Bu [d]ahi.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Urman Begi Cihan Şâh Beg'e.

771/ar-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Badvanlu Dilâver Beg'e.

-771/as-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Zencire ve Sipa Begi Kâsım Beg'e.

771/at-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Zencire Begi Hamza Beg'e.

771/au-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Berîd Begi Esed Beg b. Budak Beg'e.

771/av-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Matolta (?) nâm sancak tarikiyle Kulu
Beg karındaşı Îsâ Beg'e

771/ay-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Kilâs Begi İbrâhîm Beg'e.

771/az-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Gelengün ve Vecnegûle (?) Begi
Söhrâb Beg'e.

771/ba-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bagdâd'a.
Bir sûreti Örgân Begi Hüseyin Beg biraderi
Seyfeddîn[e].

771/bb-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâda.

Bir sûreti Kal'a-yı Haver-şâh [Begi] Velf
Beg['e].

771/bc-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâd'a.

Bir sûreti Avzâ (?) Begi Nazîr Beg.

771/bd-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâd'a.

Bir sûreti Çığan-gedüği [Begi] Kanber Beg.

771/be-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâd'a.

Bir sûreti Çınar Betrek (?) Beg['e].

771/bf-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâd'a.

Bir sûreti Küregöz (?) Begi Hüseyin Beg.

[Yev]mü'l-ahad fî 15 Cemâziye'l-evvel sene
967

772

*Şam beylerbeyine: Evvelce celbedilmiş olan Nablus sâbık Alay Beyi Toklu
Mehmed'in gönderildiğine ve hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Gîtmedi

Şam beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Nablus Alay-begisi olup
teftîşi fermân olunup hüküm-i şerîfüm irsâl olunan
Toklu Mehmed, Südde-i sa'âdet'ümde habs

olunmuşdı. Hâliyâ emrüm üzre ahvâli görilmek
içün habs ile Ekrâd Sancağı Begi olan iftihârü'l-
ümerâ'î'l-kirâm Canpulad *dâme izzuhû*'ya teslim
olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, habsüne alup dahı emr-i
sâbık üzre ahvâlin teftîş eylesin.

773

*Rum beylerbeyine: Kürdistan beylerine Çavuş Mustafa ile gönderilen
hil'atlerin Diyarbekir beylerbeyine sâlimen ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 17 Cemaziyelevvel sene 967

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kürdistân begleri kullaruma
Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa *zîde*

kadruhû ile hil'atler irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, lâzım olan mahalde
kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim
Diyârbekr beglerbegisine ulaşıdurasın ki
gönderilen espâba zarar gelmek ihtimâli
olmaya.

Yazıldı.

Bu dahı.

773/a -

Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl olunan beglere ulaşıdura.

773/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Diyârbekr'e varınca vâkı' olan kâdîlara.

773/c-

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine.

773/d-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Diyârbekr'e varınca vâkı' olan kâdîlara.

773/e-

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi.
Fî 17 Cemâziyelevvel sene 967
Bir sûreti Diyârbekr varınca vâkı' olan kâdîlara.

774

Kastamonu Beyi Süleyman Bey'e: Küre-i Ma'mûre'deki madencilerden cinayet suçu işleyen bir kimsenin siyaset ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafa'ya virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Kastamoni Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Küre-i ma'mûre'de olan ma'dencilerün ba'zı kulları kan idüp bu husûs teftîş olunmak için vârid olan hükm-i şerîfüm

mûcebince teftîş olındukda kan idenler ikrâr idüp lâkin mezbûrlardan birisi mâl-ı mîrî ile alınmışdur diyü sâhibi inâd itmeğin Kastamoni kal'asında habs olduğın arz itdüğün ecilden siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Arz itdüğün üzre mezbûra siyâset itdürüp emrüm yirine varduğın bildüresin.

775

773 numaralı hükmün tekrarıdır: .

Yazıldı^{xxxii}.
Mezbûra virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-evvel sene 967

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kürdistân begleri kullaruma Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa *zîde kadruhû* ile hil'atler irsâl olınmışdur.
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, lâzım olan mahalde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim Diyârbekr beglerbegisine ulaşıdurasın ki gönderilen espâba zarar olmak ihtimâli olmaya.

775 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine kifâyet
mikdârı âdem koşup, irsâl olunan beglere

ulaşdura.
Bir sûreti.

776 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Harbe hazır bulunmaları hakkında beylerbeyilere
gönderilen hükümlerden bahisle, kendisinin de emre intizaren hazır olmasına dair.*

Yazıldı.
Mehmed Paşa âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ umûmen beglerbegiler kullaruma
ahkâm-ı şerife gönderilüp her biri
beglerbegiliklerine müte'allık olan begler
kullarum ve sâ'ir asâkir-i nusret-me'âsirüme
tenbîh ü te'kid idüp cümle yat ü yarakları ile
hâzır u müheyyâ olup sonra ne zamânda çıkılup
ve ne mahalle varmak emrüm olursa bilâ-
tevakkuf çıkmak emrüm olup ve sâ'ir ümerâ-i
Kürdistân'a dahı ol bâbda ahkâm-ı cihân-
mutâ'um gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı sana koşılan eger
bölük-halkıdır ve eger yeniçeri kullarumdur ve
sâ'irleridür, tenbîh idesin ki her biri hâzır u
müheyyâ olalar ki sonra mahal iktizâ idüp bir
cânibe teveccüh itmek lâzım geldükde cümlesi
yanunda hâzır olup kimesneye tevakkuf lâzım
gelmeye ve etrâf ü cevânibe dahı göz ve kulak
dutup mahal her ne yüzden iktizâ iderse anunla
amel idüp muhtâc-ı arz olanı ve sâ'ir vâkıf
olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî
olmayasın ve senünle koşılan askere lâzım olan
orducı tedârük ü ihzâr itmek için Haleb
kādîsına hüküm-i şerîf yazılup sana gönderildi.
Ulaşdurup ta'yîn olunan mikdârı orducıyı ta'yîn
itdürüp ihzâr itdüresin ve Diyârbekr
beglerbegisine hüküm yazılup sana gönderildi;
ulaşdurasın.

777 *Haleb kadısına: Vezir Mehmed Paşa'nın emrine hazır bulundurulacak
muhtelif sanatkârlar hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Haleb kâdîsına hüküm ki:

Vezîrüm Mehmed Paşa *dâmet me'âlihi*
âdem gönderüp yanunda olan askere orducı
lâzım olduğın i'lâm eylemeğin mahmiyye-i
mezbûrede olan ehl-i hırefden iki nefer kassâb
ve dört nefer arpacı ve üç nefer etmekci ve iki
nefer na'lband ve iki nefer bakkâl ve bir nefer
semerci ve bir nefer berber ve iki nefer müy-tâb
ve bir nefer sarrâc ve iki nefer başcı ve iki nefer
aşcı ve bir nefer bezzâz ve iki nefer çarıkçı ve
iki nefer pâbuçcı ve bir nefer mumcı ve bir nefer
na'lçacı -ki cümle yigirmi dokuz nefer olur-
müşârün-ileyh bir cânibe teveccüh itmeli

oldukda yazılup ihrâc olmasın emr idüp
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, vakt ü mevsiminde te'hîr
eylemeyüp zikr olunan erbâb-ı hırefün
yararlarından ve kâdirlerinden emr olunan
orducıları yazup ta'yîn eyleyüp her birinin
san'atlerine lâzım ü mühimm olan havâyicle-
riyle hâzır u müheyyâ eylesin ki sefere
çıkıldukda cümlesi müşârün-ileyh ile çıkup
orduda olalar. Emrüm üzere zikr olunan orducıları
yazup defter itdükden sonra bir sûretin dahı
ta'yîn olunan orducılara imzâlayup ve
mühürleyüp viresin ki, vakt ü hâcetde anunla
amel eyleye. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimm ü
lâzımdur. Ana göre mukayyed olup emr olunan
orducıları bî-kusûr yazup bile çıkarmak bâbında
dakΩka fevt eylemeyesin.

778

Rumeli beylerbeyine: Rumeli askeri için orducu lâzım olduğunda göndermesi için Âmid kadısına hüküm yazıldığına dair.

Yazıldı.
Ulaşturmak için Mehmed Paşa'ya gönderildi.
Mezbûr ile.
Fî yevm-i mezbûr.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Rûm-ili askeri anun gibi bir cânibe teveccüh idüp orducu lâzım olursa, orducu ihrâc

eyleyüp Rûm-ili askerine irsâl eylesin diyü
Âmid kâdisına hüküm-i şerîfüm yazılmışdur.
Buyurdum ki:

Sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun
gibi bir cânibe hareket itmek lâzım gelürse
mûmâ-ileyhden emrüm mücebinece orducu taleb
eylesin.

779

Aynı hususta Âmid kadısına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahı.

Âmid kâdisına hüküm ki:

Vilâyet-i Diyârbekr'de kışlayan Rûm-ili
askeri anun gibi bir cânibe teveccüh idüp sefer
itmek lâzım gelürse orducu ihrâc olunması
lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'a te'hîr ü terâhî
itmeyüp taht-ı kazânda vâkı' olan ehl-i hirefün
her cinsinden kifâyet mikdârı orducu yazup
ta'yîn eyleyüp levâzım ü mühimmâtı ile ihtâr
idesin ki lâzım oldukda ber-vech-i isti'câl
müşârün-ileyhe irsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr
mahall-i ihtimâmdur. İhmâlden hazer idesin.

780

Bekir Bey'e: Şehrizol Kul Ağalığının Kerkük Alay Beyi olan Hasan'a tevcihi hususunda mütalaasını bildirmesine dair.

Yazıldı.

Bekir Beg'e hüküm ki:

Mukaddemâ Şehrizol'de havâss-ı hümayûna
nâzır olan İvâz mektûb gönderüp nâzır olduğı
senede mîrîye küllî mahsûl â'id olup ammâ
Şehrizol'de olan kul-ağası Hasan'ın mu'âveneti
oldiyse mâl dahı ziyâde hâsıl olurdu.
Memleketün nef'i ve zararı kul iledür. Mâdâmki
bu aga bundadur, memleket ma'mûr olmayup
harâb olmaktadır. Eger nezâret tekrâr kendüye

fermân olup mâl-ı mîrî terakkî olmak murâd
ise zikr olunan agalık Kerkük sancağında
ze'âmetle Alay-begî olan Hasan'a sadaka
buyurıla ki yarar ve dilâverlik ile meşhûrdur,
mezbûrun ikdâmı ve kendünün sa'yi ile mâl
ziyâde terakkî bulur diyü arz eylemiş idi.

Buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsı onat vechile göresin;
fî'l-vâkı' kazıyye arz olunduğı gibi midür,
niçedür? Aslı ile arz idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Cemâziye'l-evvel sene 967 [13.02.1560]

781

Mısır beylerbeyine: Deniz mevsimi olduğu için Mısır Kapudanı Şücâ'nın yalıların muhafazasına çıkması hakkında.

Yazıldı.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mevsim-i deryâ olup ol cânibler ve Rodos câniblerinin ve sâ'ir hıfz olunacak memleketlerin hıfz u hırâseti lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'l-fi'l Mısır Kapudanı olan kıldetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Şücâ' dâme izzuhû'ya gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki vakt ü mevsimi ile muhâfaza için ta'yîn olunan

gemiler ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla deryâyâ çıkup kadîmden hıfz u hırâset ide geldiği yalıları eger Trablus yakalarıdır, eger Rodos yalılarıdır, levend ve korsandan mahûf olan yirleri onat vechile hıfz u hırâset idüp levend ve korsandan ve sâ'ir küffâr-ı hâksârdan deryâda yürüyen tüccâr ve sâ'ir müsâfirîn-i bahre ve yalılara zarar u gezend irişdürmeyüp savn u siyânetde dakΩka fevt itmeyüp tamâm basîret üzre ola. Muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

782

Eşkiyânın haklarından gelinmesi hakkında Bursa beyine ve Nâzır Kemâl'e tekiden hüküm.

Yazıldı.

Kâdînun âdemi Mustafa'ya virildi.

Fî 18 Cemâziye'l-evvel sene 967

Bursa begine ve Edremid[de] kâdî olup nâzır olan Kemâl dâme fazlühûya hüküm ki:

Bundan akdem size hüküm-i şerîfüm gönderilüp ehl-i fesâd olanları teftîş idüp

haklarından gelesin diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol size irsâl olunan mufassal emr-i şerîfüm üzre ehl-i fesâdı tettebbü' idüp buldurup emr-i sâbık mücebine amel idesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967 [14.02.1560]

783

Gelibolu kadısına: Donanma-yı hümayûn için Anadolu'dan Rumeli'ye geçecek kürekçilerin deftere göre geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Gelibolu kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp donanma-i hümayûnum için Anadolu'dan Rûm-ili'ne kürekci geçdükde Kazdağ'nun harâmî levendleri kürekçilere karışıp bile geçüp dahı yol kesüp niçe fesâd idegelmışlerdür. Gelüp geçen kuzâtun elinde olan kürekci hükmüne ve defterine nazar olunup ta'yîn olunan kürekçiden gayrı kimesne geçmeyüp ve bu husûsa acemî-oğlanları, yaya-

başları mu'âvin ü mübâşir olalar diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre gelüp kürekci ile geçen kuzâtun elinde olan kürekci hükmün ve kendülerün defterlerin görüp ne mikdâr kürekci ihrâcına fermân-ı şerîfüm olup kuzât kaç neferin defter idüp, alup gelürler ise anları geçürüp andan mâ'adâ kürekci nâmiyle âhar levend tâ'ifesin geçürtmeyüp men' eylesesin ve bu husûsa anda olan acemî-oğlanları yaya-başlarından kıldetü'l-emâsil bile mübâşir ve mu'în ola, şöyle bilesin.

784

Vezir Mehmed Paşa'ya: Ulûfelerini aldıktan sonra lâzım olduğunda bulunmayanların buldurulup tedip edilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Hasan'a virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp ulûfecilerinden ba'zı kimesneler ulûfelerin alup gerek oldukları zamânda gaybet idüp anun gibilerin te'dîb olmaları husûsın arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

785

Mehmed Paşa'ya: Kul taifesi için gereken barutun tedariki ve Haleb hazînesinden para verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp anda olan kul tâ'ifesine bârût lâzımdur diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Arz itdüğün üzre ol gaybet idenleri her kande ise tettebbu' u tecessüs idüp buldurup getürdüp dahı her ne vechile te'dîb olınmaları vech ü münâsib görilmek vech ü münâsib olduğu üzre her birin onat vechile te'dîb eylesin ki sâ'irlerine mûcib-i nasîhat olup bir dahı bir ferd anun gibi bir vaz' itmek ihtimâli olmaya ve yâhûd gönderesin ki, küreğe koşılup min ba'd ihrâc olınmaya.

Göresin, eger Haleb kal'ası'nda ve eger Trablus'da ve eger Âmid'de kifâyet mikdârı [b]â[r]ût^{xxxiii} varise alasin, yoğise arz idesin; tedârük olına ve arz itdüğün üzre sana Haleb hazînesinden yirmi bin altun virilmek için Haleb defterdârına hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi; ulaşıdurup dahı alasin.

786

Arap defterdarına: Hazine-i Haleb'den Mehmed Paşa için yirmi bin flori verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Hüve.

Arab defterdârına hüküm ki:

Mehmed Paşa mektûb gönderüp hazîne-i Haleb'den yirmibin flori virilmesin arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Hazîne-i Haleb'den mûmâ-ileyhe yirmibin flori virüp deftere kayd idüp muhâsebene geçüresin. Bunda olan hâslarından tahsîl olup hazîne-i âmirem için zabt olunur. Şöyle bilesin.

787

Bağdad'a varıncaya kadar yol üzerinde bulunan beylere: Bazı ümera hil'atlerini getiren Çavuş Mustafa'ya ve hilatlere zarar verdirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Bagdâd'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beglere hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa zîde kadruhû ile ba'zı ümerâ kullaruma hil'at ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim müşârtün-ileyhim beglere îsâl idüp kendüye ve gönderilen espâba zarar u gezend irişdürmeyesin.

788

Galata kadısı'na: Galata'da yapılan evler yenilenirken saçaklı olarak değil kireçli olarak yaptırılması hakkında.

Yazıldı.

Ulaşturmak için çavuş-başısına teslim olındı.
Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene 967

Galata kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede
ihrâk olunan evler husûsın bildürmüşsin. İmdi,
buyurdum ki:

Varıcak, zikr olunan evler tekrâr binâ
olınmalu oldukda sâhiblerine tenbîh ü te'kîd
eyleyesin ki saçak itdürmeyüp kerpi ile
yapdurasın.

789

Haleb defterdarına: Şam yeniçerilerinin ulûfelerine ait defterin bir suretinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Paşa âdemi Hasan'a virildi.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Şâm beglerbegisi mektûb gönderüp
Şâm yeniçerilerinin elli altı nefer noksân üzre

olmağın yirlerine âdem yazılmak husûsın
bildürmeğın **buyurdum ki:**

Şâm yeniçerilerinin ulûfeleri salınduğ
defterin sûretin ihrâc idüp mu'accelen Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin. Ne mikdâr mahlûlî var
idüğü ma'lûm ola.

790

Piri Bey'e: Bağdad'dan avdet eden Mehmed Çavuş'a sancaktarının ve çeribaşısının saldırısından dolayı, bunların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ hatt-ı şerîf, Paşa'dadur.

İbrâhîm Çavuş'a virildi.

Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Pîrî Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Basra'ya ulak ile irsâl olunan
Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde*
kadrûhu Südde-i sa'âdet'üme gelürken senün
cânibünden mektûb ve ulak ile sancakdârın ve
çeri-başun akabince Gülek'de irişüp "sen

câsûssun" diyü dutup esbabın alup kal'ada
koyup kendüyi alup gidüp bu makøle ihânet
itdüklerin müşârün-ileyh Südde-i sa'âdet'üme
arz itmeğın mezkûrların mu'accelen Südde-i
sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum**
ki:

Vusûl buldukda, ol sancakdârını ve çeri-
başunı te'hîr itmeyüp müşârün-ileyhe teslim
idüp ve sen dahı bile yarar âdemler koşup
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

791

Gülek dizdarına: Merhum Mehmed Çavuş'un tevkifi için Piri Bey tarafından Kölek'deki bacdarlara yazılan mektubun gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa âdemi Abdî ile gönderildi.

Fî 17 Cemâziye'l-evvel sene 967

Gülek dizdârına hüküm ki:

Bundan akdem Basra'dan gelen Dergâh-ı
mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zide*

kadrûhû'yı dutup kayd ü bend ile gönderesin diyü Gülek'de bâcdâr olanlara cenâb-ı emâret-me'âb Pîrî Beg *dâme ulüvvuhû*'dan mühürlü mektûb ile sancakdârı ve çeri-başısı gönderilmiş. Müşârün-ileyhün bâcdâra bu bâbda gönderdüğü mektûb her kimde ise buldurup Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından İbrâhîm *zide kadrûhû* vardukda, müşârün-ileyhün ol mektûbun her kangı bâcdârda ise buldurup alup mühürleyüp mezbûr çavuşa teslim idüp gönderesin. Şöyle ki, ihmâl idesin ve yâhûd ta'allül itdüresin, özrün makbûl olmaz; her kande ise bulup gönderesin.

792

772 numaralı hükmün tekrarıdır.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-evvel [sene 967]

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Nablus alay-begisi olan Toklu Mehmed'ün teftûşî için sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-

kân mukarrer[dür]. Kendü Südde-i sa'âdet'ümde mahbûs olmağın kayd ü bend ile âdemün çavuş-başısına teslim olunup irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre mezkûrun ahvâlin teftîş eylesin.

793

Erzurum beylerbeyine: Erzurum kulları ulûfelerinin gönderilmesi için Haleb defterdarına hüküm yazıldığına dair.

Yazıldı.
Mektûb Defterdâr Efendi'dedir.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-evvel sene 967
Hâvale husûsî için Mâliyye tarafından yazılan hüküm defterdâr âdemi Ken'ân'a virildi.
Fî 22 Cemâziye'l-evvel sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp anda olan kulların ulûfeleri ahvâlin bildürmüşsin. İmdi, üslûb-ı sâbık üzre gönderilmesiçün Haleb defterdârına hüküm gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mütenebbih olasın.

794

Arap defterdarına: Hama'da harap olan mîrî hamam hakkında tahminî bir rapor göndermesine dair.

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî 21 Cemâziye'l-evvel sene 967

Arab defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Hamâ'da olan mîrî hammâm haylîden berü işlemeyüp ta'mîrî dahı mümkün olmayup satılması enfa'dur diyü Hamâ kâdîsı sana mektûb gönderdiğin bildürmüşsin.

Ammâ ta'mîr oldukda ne mikdâr akça ile olur ve ne mikdâr mahsûl virür ve satıldığı takdîrce ne bâhâya alurlar, beyân itmemişsin.

Buyurdum ki:

Vardukda, hammâm-ı mezbûrun ol husûsların dahı görüp tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp meşkûk nesnesin komayup sıhhat üzre ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

795

Dergâh-ı Âli Çavuşlarından İdris'e: Tahkikatı evvelce kendisine emrolunan âmiller ve kardeşleri hakkında.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 20 Cemâziye'l-evvel sene 967

Dergâh-ı âlî çavuşlarından İdrîs Çavuş'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ teftîş fermân olunup hukûk-ı nâs alıvrilmek için hükm-i şerîf

verilen âmiller ile karındaşları husûsın bildürmüşsin. Ve görilmediğine kürekci ve avâriz emri mâni' olduğın bildürmüşsin. İmdi, kürekci husûsı ehemmi-i mühimmât dandır.

Buyurdum ki:

Varıcak, kürekci ahvâli ber- taraf olduğdan sonra mezkûrları ihzâr idüp emr-i sâbıkum mücebince teftîş eylesin.

796

Hamideli beyine: Burdur sâbık Nâibi Hacı'nın tahkikat yapmak üzere tarafına gönderildiğine dair.

Yazıldı.
Mezbûr Ahmed'e virildi.
Fî 20 Cemâziye'l-evvel sene 967

Hamîd-ili begine hüküm ki:

Bundan akdem Burdur nâ'ibi olan Hacı nâm kimesnenün teftîşi için sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdi.

Mezbûr Südde-i sa'âdet'ümde mahbûs olmağın hâliyâ Teke ili sipâhilerinden Ahmed nâm sipâhî ile teftîş için sana irsâl olunup

buyurdum ki:

Varup teslîm itdükde emr-i sâbıkum mücebince teftîş eylesin.

797

Van beylerbeyine: Lahcan Beyi Yusuf Bey'in kâtilleri hakkında Hakkâri Beyi Zeynel'e hüküm gönderildiğine ve kendisine yardımında bulunulması hakkında.

Yazıldı.
Rüstem Kethudâ'ya virildi.
Fî 20 Cemâziye'l-evvel sene 967.

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Lahcan Begi iken katl olunan Şâh Yûsuf'un Beg'ün husûsı için Hakkâri

Begi Zeynel dâme izzuhû'ya hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi lâzım gelür ise mu'âvenet eylesin.

[Yev]mü'l-ahad Fî 21 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [18.02.1560]

798

İskenderiye beyine ve Podgoriçe kadısına: Leş İskeleyi'nde yapılacak olan hamam için gereken mermerin Podgoriçe'deki harap kiliseden alınması hakkında.

Yazıldı.

İskenderiyye begine ve Podgoriçe kādısına hüküm ki:

Dukagin Begi AbdülbâkΩ mektûb gönderüp Leş iskelesi'nde binâ olınacak hammâma mermer lâzım olup bundan akdem Podgorice nâhiyesinde bir harâbe kilise olup müteveffâ olan beg, İskenderiyye'de binâ itdüğü hammâma ba'zı mermerlerin getürdüp bâkΩ

kalan mermerleri yirinde kalduğın ve zıkr olınan hammâma lâzım olan mermerler andan görilmesi husûsın i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; kazıyye arz eyledüğü gibi olup mezkûr kilise harâbe olup kimesnenin mülki ve nizâ'lusı değil ise müşârtün-ileyh âdem gönderüp mermerlerin Leş'de binâ olınacak hammâma almak istedikde halâş (?) lâzım gelürse mu'âvenet idesin.

799

Nevrekop ve Drama kadılarına: Nevrekop'taki yüksek bir mahaldeki kâfirlerin ezan esnasında Müslümanları rencide edip etmediklerinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-başına teslîm olındı.

Fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967

Nevrekop ve Drama kādılarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup kasaba-i mezbûrede olan kilise bir mürtefi' yirde olup cevâmi' u mesâcide havâle olup yevm-i cum'ada ve sâ'ir evkâtda salâ vü ezân okundukda kilisede sâkin olan kefare dil-âzârlık ider diyü i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup göresin; anun gibi kilise var mıdır; ne makûledür ve içinde kefare sâkin olurlar mı; ne mikdâr kefare vardur ve arz olındığı gibi hâvâle yirde midür? Anun gibi sâkin olan keferenin hilâf-ı Şer'-i Şerîf evzâ' u etvârları var mıdır, nicedür? Anun gibi hilâf-ı Şer' evzâ' u etvârları var ise men' idüp kazıyyelerin vukû'ı üzre yazup arz idesin. Himâyet itmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 23 Cemâziye'l-evve sene 967 [20.02.1560]

800

Seçen Beyi Turali Bey'e: Havâss-ı Hümâyûna ve beylerbeyilerin haslarına sığınarak ele geçirilmelerine zabıtlarının mâni olduğu bildirilen haramilerin derhal yakalanmalarına dair.

Yazıldı.

Seçen Begi Turâli Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp on yedi hayduğ ele getirilüp haklarından gelindüğün ve ba'zı harâm-zâdeler havâss-ı hümâyûnuma ve ba'zı beglerbegiler ve begler hâslarına sığınup anların ele gelmelerine zâbıtları mâni' olduğın bildürüp imdi, ehl-i fesâd eger havâss-ı hümâyûnum re'âyasıdır ve eger beglerbegi ve begler hâslarından ve sâ'ir zu'amâ vü erbâb-ı

timar timarlarındandır; her kandeysse ele gelüp haklarından gelinmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup sancağında zuhûr iden hayduğ ve harâm-zâde ve ehl-i fesâdı mecâl virmeyüp ele getirüp Şer' u kânûn ile ehl-i fesâd ü şenâ'at olanların haklarından gelüp anun gibi eger havâss-ı hümâyûnuma ve eger beglerbegi ve begler hâslarına sığınup ilticâ idenleri dahı ele getirüp haklarından gelüp ele virmekte eger zâbıtları mâni' olup ve yâhûd mu'în ü zahîr olalar, anun

gibi ehl-i fesâdı ele vermeyüp mû'în ü zâhir olanları eger ümenâdur ve eger beglerbegi ve begler âdemleridür ve eger zu'amâ vü erbâb-ı timardur, bi'l-cümle her kim olursa isimleri ve resimleri ile yazup bildüresin ki haklarından gelinüp sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ki kimesnenün ehl-i fesâda mu'âvenet itmeğe

mecâli olmaya. Anun gibi kimesneye ta'allül ü bahâne itdirmeyüp günâhları sâdır olduğu mahalde Şer' u kânûn ile haklarından gelüp hıfz u hırâset-i vilâyet ve refâhiyyet-i itmi'nân-ı ra'ıyyet ve emn ü emân-ı vilâyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp gaflet üzre olmasın.

801

Boğdan voyvodasına: Hâssa-i Hümâyûn tacirlerinden Mustafa'nın Boğdan sınırında mallarını alan kâfirin derhal ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp hâssa-i hümâyûn tâcirlerinden dârende Mustafa, Moskov vilâyetinden Boğdan sınırına karîb bir yirde gelürken (ÄÊ»»„) nâm kâfirün âdemîsi, ardından yetişüp dört fuçı kalay ve üç bin altı yüz gümüş aldukda mezbûr Mustafa sana i'lâm eyledükde mezkûr kâfire mektûb ve âdem gönderüp taleb eyledüğünde vermeyüp inâd

itdüğün bildürdüğün ecilden mezkûrun mâlı alınmak lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, tekrâr mektûb ve âdem gönderüp emrüm üzre zikr olunan espâbı taleb idüp alasin. Şöyle ki inâd ü muhâlefet idüp eger eyülükle ve eger yavuzluğla her ne tarîk ile mümkün ise bî-kusûr fermân-ı şerîfüm üzre almayınca olmasın ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin. Şöyle bilesin.

802

Vidin beyine ve Silistre kadısına: Köy basıp adam katleden Memi'nin ele geçirilip arzedilmesi hakkında.

Voyvodanın âdemi İlyâs'a virildi.
Fî 24 Cumâde'l-ülâ sene 967

Vidin beyine ve Silistre kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası âdem gönderüp Memi nâm kimesne için, köyler basıp ve âdemler katl itdi diyü bundan akdem arz olındukda, teftîş için hükm-i şerîf virilüp görilmediğün ve tekrâr teftîş olmak için hükm-i şerîfüm recâ itmeğün **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr eylemeyüp mezbûrı ele getürüp husamâ muvâcehesinde husûs-ı mezbûrı ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf teftîş idüp göresin; fi'l-

vâkı' kazıyye arz eylediği gibi ise ki Şer' ile sâbit ola, bu bâbda emr-i Şer' neyse icrâ idesin. Ammâ şöyle ki, Şer' ile sâbit olmayacak olursa mezbûr kimesnenün yaramazlığı ve fesâd ü şenâ'ati var mıdır ve yanına levend ve hırsuz nice düdür ve töhmet-i sâbıkası var mıdır? HakΩkati vukø'ı üzre yazup bildüresin ve mezbû[r], Eflâk sınırında sonradan bir çiftlik ihdâs eyleyüp Eflâk re'âyâsına ziyâde zararı var imiş, anı dahı göresin; ne asl çiftliktür, sonradan mı ihdâs olmuşdur; re'âyâya zararı var mıdır? Aslı üzre bildüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 25 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [22.02.1560]

803

Tuna yalısında bulunan emînlere: Eflâk vilâyetine bağlı haraç veren çingenelerin esir olarak sattırılmaması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahî Eflâk voyvodası âdemi İlyâs'a virildi.

Fî 24 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Tuna yalısında vâkı' olan emînlere hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası kıdvetü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Petri Voyvoda Dergâh-ı mu'allâ'ma âdem gönderüp kadîmden Eflâk voyvodaları ve bolarları hıdmetlenügeldüğü Eflâk vilâyetine müte'allık ba'zı çingâneleri Yergöği hisârı erenlerinden ve gayrıdan

uğurlayup Tuna yalısına götürüp satup te'addî iderler diyü bildürdi. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olası; vâkı' ise Eflâk vilâyetine müte'allık harâc-güzâr çingânelerin bey'i câ'iz değildir. Anun gibi mezbûr vilâyete tâbi' çingânelerden kimesne vech-i meşrûh üzre götürüp bey' iderse men' eylesiz; aslâ vü kat'â bir ferde ol makøle çingâne tâ'ifesini satdurmayasız. Memnû' olmayanı her kim ise ismi ve resmi ile yazup bildüresiz. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur, onat mukayyed olası.

804

Şam beylerbeyine: Şam sâbık Beylerbeyisi Mehmed Bey zamanında İstanbul'a gönderilip küreğe konulmuş olan dört kişinin suçlarının araştırılması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 25 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Şâm beglerbegisine [hüküm ki]:

Bundan akdem Şâm Beglerbegisi olan müteveffâ Mehmed Beg zamânında dört nefer kimesne cerîme isnâdiyle Südde-i sa'âdet'üme gönderilüp küreğe konulmuşdı. Hâliyâ mezkûrun sübût bulan cerîmeleri ne idüğü ma'lûm olmak lâzım olmağın isimleri ve kangı karyeden ve ne

mahalden idükleri defter olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Varıcak, mezkûrları yirlü yirinden yoklayup ve ol zâmanda sicillâta ne vechile kayd olunup üzerine bi-hasebi'ş-Şer' ne sâbit ü zâhir olmuşdur? Görüp sıhhati üzre ma'lûm idinüp her birinün küreğe irsâl olunmağa bâ'is olan cerîmeleri aslı ve hakikatı üzre sûretin ihrâc itdürüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

805

Fransa Padişahı'na nâme-i hümayûn: Galata tacirlerinden Corci'nin ölmesi üzerine, Fransa'ya gönderilen ticarî malının vârisleri vekiline teslim ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile Jorji'nün

karındaşı Badrişin'e virildi.

Fî 26 Cemaziyelevvel sene 967

France Pâdişâhı'na nâme-i şerif yazılma ki:

Mahmiyye-i Galata'da sâkin olan zimmî tâcirlerden Jorji nâm zimmînün vârisleri bundan akdem atebe-i ulyâmuza gelüp mezbûr Jorji mürd olmazdan mukaddem altı yüz on iki kantâr kalay ve bin dokuz yüz altmış kantâr bakkam ve on beş kantâr jiva ve altı bin zira' kaneviçeyi ticâret için altı bin flori borçla alup gemiye tahmîl [ve] kabz-ı tasarrufunuzda olan vilâyete gönderüp zikr olunan metâ' anda iken mezbûr mürd olup metâ' anda girift olunmağın borçla alınan altı bin flori içinden ihrâc olup mâ'adâsı hâssa-i hümayûnum cânibine olan deyni için Südde-i sa'âdet-me'âbımuza gönderilmeğe sâbıkâ babanuza nâme-i hümayûnumuz irsâl olunmuş idi. Hâliyâ gönderilen nâme-i şerîfimiz mücebince mezbûrun anda olan mâlından zikr olunan altı

bin flori ihrâc olup bâkî kalan mâlî anda olan vekîlleri Pavlo'ya hükm olup teslim olunduğu vârisleri i'lâm eyledi. İmdi, gerektür ki, nâme-i vidâd-meşhûnumuz varup vusûl bulıcak, ol hânedân ile kadîmden mâ-beynimüzde vâkı' olan müvâlât ü musâfât müsted'âsınca mezbûrun bâkî kalan mâlından eger anda olan kapudan tevliyet-i zimmetinde olan hakkı ve eger sâ'irde olan mâldur, her kimde ise tettebbu' olup dahı ma'lûmunuz olduktan sonra müteveccih olanlardan alınıp tahsîl olup zikr olunan vekîlleri Pavlo'ya teslim olup hâssa-i hümayûnumuz cânibine olan deyni için mezkûr Pavlo ile yüce dergâhımuza irsâl olunmak bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getirile. Mücerred bize avk için deyni vardur diyü mezkûrun mâlına ve vekîlleri aslâ kimesne dahl itdürilmeye.

806

Venedik dojunu: Mesina memlehası yakınındaki kale ile yine o civarda mevcut kalenin yıktırılması hakkında.

Yazıldı.

Venedik dojunu hüküm ki:

Hâliyâ iftîhârü'l-ümerâ'îl-kirâm Klis Sancağı Begi Ferhâd dâme izzuhû ile Sarây kâdîsı zîde fazlühû Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Mesina memlehası demekle ma'rûf memlehaya karîb bir yassı taş vâkı' olup mahfûz yir olmağla emîn olanlar ol taş üzre çıkup mahsûlâtın cem' idüp hıfz idegelmişler iken birkaç seneden berü Venedik tevâbi'inden Freng tâ'ifesi ol taş üzre bir kal'a binâ idüp içine on beş nefer (boşluk) komışlardır. Ve bundan gayrı memlaha-i mezbûreye karîb Memâlik-i mahrûse içinde Papalık demekle ma'rûf bir harâb kal'a olup Freng tâ'ifesi ol kal'ayı birkaç yıldan berü

ta'mîr idüp içine beş nefer koyup mukaddemâ zikr olunan neferler ihrâc olmak için defe'âtle emr-i şerîf vârid olmuş iken ihrâc olunmayup kalmışdır. Ve zikr olunan kal'alar, Klis kal'ası mukâbelesinde olmağın ibâkat eyleyen esîrlere ol kal'alar sebebi ile halâs olup Memâlik-i mahrûse'ye ziyâde zararı vardur, hedm olunması lâzımdur diyü arz eylemişler. İmdi, zikr olunan kal'aların hedmi için bundan akdem defe'âtle size nâme-i hümayûnumuz irsâl olunmuşdı. Giri hedm olmayup kalmağa sebep ne olmuşdur? Eyle olsa gerektür ki yüce dergâhuma olan ihlâs u ihtisâsınız muktezâsınca bu bâbda evâmîr-i şerâ'ifümle amel olup zikr olunan kal'aların ref'i bâbında envâ'-ı mesâ'î[-i] cemîle zuhûra getüresin.

807

Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Kopan Beyi Hasan Bey'in mektubundan bahisle, sancağın haydut ve haramiden muhafazası hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 24 Cumâde'l-ülâ sene 967

Mohaç Beyi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Kopan Begi Hasan dâme izzuhû mektûb gönderüp Peçuy'un hıfzı Kapuşvar ile müyesserdür didüğü ecilden Peçuy'a ilhâk

olınmağın ber vech-i istibdâl livâ'-i Mohaç bana tevcîh olunur ise Kapuşvar ilhâk olunmaz ise hıfz olunurdu. Hâliyâ ehl-i fesâdun hıfzı dahı (boşluk) oldı diyü arz eylemiş. İmdi, sancağunun hıfz u hırâseti lâzımdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup hayduk [u] harâmînün haklarından gelüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt eylemeyesin. Ebnâ'-i sebîle ve re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir vaz' olmaya, berü cânibden dahı itdürmeyesin.

808

Arap defterdarına: İstanbul'a gönderilmesi emrolunan yelken bezlerini Adana'da Piri Bey'e teslim etmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Ken'ân'a virildi.
Fî 23 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Arab defterdârına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme gelmesi fermân olunan yelken bezlerinin anda olan yeniçeri kullaruma virilen mîrî deve ile Adana'ya irsâl olmasın emr idüp ve Adana'ya geldükde cenâb-ı emâret-me'âb Pîrî Beg *dâme ulüvvuhû* kendü develerine tahmîl idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp ol bâbda müşârün-

ileyhe hükm-i şerîfüm yazılıp sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emr olunan bezi mu'accelen anda olan mîrî develere tahmîl idüp ve kendüye yazılan hükm-i şerîfüm ile Adana'ya gönderüp müşârün-ileyhe teslim eylesin ki emr üzre ol dahı irsâl olunan bezi kendü develerine tahmîl idüp mu'accelen atebe-i ulyâma irsâl ide. Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve zıkr olunan bezi ne târîhde tahmîl idüp gönderdiğün yazup bildüresin.

809

Pîrî Paşa'ya: Gönderilecek yelken bezlerini, kendi develeriyle İstanbul'a yollaması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyh Pîrî Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Haleb'den Südde-i sa'âdet'üme gelecek bez olup Adana'ya

göndermek için Haleb defterdârına hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyh zıkr olunan bezi sana teslim itdükde ne mikdâr zahmet ise kendü develerüne tahmîl idüp mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

810

Eflâk voyvodasına: Yergöğü Kalesi'ni tamir edecek olan Müstedam Çavuş'un isteyeceği levazım ve adamların verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Müşârün-ileyhe virildi.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Yergöğü kal'ası'nun ta'mîri için Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Müstedâm *zîde kadruhû* irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezkûreye lâzım olan eger kerestedür ve eger cerahor ihrâcîdur mukayyed olup lâzım olan cerahorı ihzâr u ihrâc idüp irsâl eylesin ki nafakalarıyla kal'a-i mezkûre binâsına hıdmet ideler.

811

Aynı hususa dair Yergöğü kalesi dizdarına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Yergöği kal'ası dizdârına hüküm ki:

Kal'a-i mezkûre ta'mîri için Müstedâm
Çavuş *zîde kadruhû* irsâl olunmuşdur.
Buyurdum ki:

Varıcak, hıdmet-i binâya hisâr-eri lâzım
olup taleb eyledükde kifâyet mikdârı hisâr-eri
ta'yîn idüp viresin.

812

*Saruhan Piyadeleri Beyi Mehmed Bey'e: Bilecik madeni hizmetine tayin edilen
sancak piyadeleri nöbetçisinin gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Küre Emîni Hasan Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Cumâde'l-ûlâ sene 967

**Saruhan piyâdeleri begi Mehmed Beg'e
hüküm ki:**

Hâliyâ sancağuna müteallık olan
piyâdelerün bir nevbetlûsi ki 586 neferdür,
Bilecik ma'deni hıdmetine ta'yîn idüp
buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp
sancağuna müte'allık olan yayaların birer
nevbetlülerin âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd
ü zevâdeleri ile ve yaya-başları ile ve
mukaddemleri ile vaktinde ihrâc eyleyüp
mahall-i me'mûra getirüp hıdmete mübâşeret
itdürüp itmâm-ı maslahat eyleyesin. Husûs-ı
mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü
müsâheleden hazer eyleyüp vakti ve mevsimi ile
bî-kusûr ihrâc eyleyüp emr olınan mahalle
getirüp hıdmetde dakΩka fevt eylemeyesin.
Şöyle ki, giç veya eksük getüresin, maslahat avk
u te'hîr ola, özrün makbûl olmaz ana göre
mukayyed olasın.

812/a-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Kara-hisâr-ı Sâhib piyâdeleri begi
Mehmed Beg'e.
Nefer: 730, hıdmet-i mezbûreye.

812/b-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Biga piyâdeleri begi Mehmed Beg'e.
Nefer: 281, hıdmet-i mezbûreye.

812/c -

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Ankara piyâdeleri begi Sinân Beg'e.
Nefer: 495, hıdmet-i mezbûreye.

812/d-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Aydın müsellemleri begi Mustafa
Beg'e.
Nefer: 100, hıdmet-i mezbûreye.

812/e-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Hüdâvendiğâr piyâdeleri begi Mustafa
Beg'e.
Nefer: 406, hıdmet-i mezbûreye.

812/f-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Kütahya müsellemleri begi Kâsım
Beg'e.
Nefer: 735, hıdmet-i mezbûreye.

812/g-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Karesi piyâdeleri begi Husrev Beg'e.

Nefer: 406, hıdmet-i mezbûreye.

Bu dahi.

Bir sûreti Menteşe piyâdeleri begi Kâsım Beg'e.

Nefer: 961, hıdmet-i mezbûreye.

812/i-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Hamîd piyâdeleri begi İskender Beg'e.

Nefer: 992, hıdmet-i mezbûreye.

812/h-

Yazıldı.

*[Yev]mü's-sebt fî 26 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [23.02.1560]***813***Zaderme kadısına: Leş İskelesi'nde yapılacak hamam kimseye zarar vermeyecek ise, inşasına müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Zaderme kâdısına hüküm ki:

Dukagin Sancağı Begi AbdülbâkΩ dâme izzuhû mektûb gönderüp Leş iskelesi'nde hammâma şiddet-i ihtiyâc olduğın arz idüp bir hammâm binâ itmeğe icâzet taleb itmeğın

iskele-i mezbûrede bir hammâm binâ itmesın emr idüp **buyurdum ki:**

Göresın, zıkr olınan iskelede hammâm binâ olınmağla kimesnenün vakf u mülkine zarar lâzım gelmez ise müşârün-ileyh hammâm binâ itmek istedikde kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeysesın.

814*Anadolu beylerbeyine: Devrekânî nahiyesinde tımar mutasarrıfı Hüdaverdi'nin deftere yazılmayan tımarının tetkiki için bu defterin gönderilmesi hakkında.*

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 27 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kastamoni sancağında Devrekânî nâhiyesinde nefsi-i Devrekânî'den ve gayrıdan beş bin iki yüz doksın dokuz akçalık timara mutasarrıf olan Hudâvirdi, Konya muhârebesinde alayda ve karavulda bile olup

defterde mevcûddur diyü sancağı begi arz idüp memhûr olan defterine nazar olındukda ismi mutasarrıf olduğı timarla yazılup olup mezkûrun^{xxxiv} hatâ'en tahrîr olmamış diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zıkr olınan sancak-begi sana gönderdiğı yoklama defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesın.

815*İzvornik beyine ve Provnik kadısına: Provnik'de haramilerle ittifak ederek ev basıp malları yağmalayan reâyânın ele geçirilip hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Sinân'a virildi.

Fî 22 Cumâde'l-ûlâ sene 967

İzvornik begine ve Provnik kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın; mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrede ba'zı karyeler sipâhî timarı olup re'âyâsı ma'den hıdmetindeyüz diyü sancak-begi sübaşılârin içlerine getirilmeyüp Ebri (?) nâm nehrün öte cânibinde olan harâmîler ile ittifâk idüp muttasıl evler basup harâmîlik itmekden hâlî olmayup hattâ Zaplana nâm kasabada niçe kerre kimesnelerün mâlların gâret idüp mâ'denci nâmına olmağla niçe fesâdlar iderler diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu makøle ehl-i fesâdı ele getirüp gaybet iderse Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup Şer'ile teftîş idüp göresin; erbâb-ı hukøka hakların alıvirdükden sonra zıkr olınan ehl-i fesâdı anda habs idüp, yanınızda sâbit olan kazıyyelerinin sûret-i sicilleri ile bile yazup arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 27 Cumâde'l-ûlâ sene 967 [24.02.1560]

816

Vidin beyine ve Silistre kadısına: Yergöğü'nde evine konulan arabaların eşyalarını çalan Hasan ve Memi ile ortakları hakkında muhakeme icrasına dair.

Voyvodanın âdemi İlyâs'a virildi.
Fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vidin begine ve Silistre kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası mektûb gönderüp Yergöğü'nde Hasan nâm kimesnenün evinde arabaları konup ol gice bir arabası bozulup çûka ve sâ'ir espâbları serika olınup mazınnaları ev sâhibi ve Memi nâm kimesneler ve sâ'ir şerîkleri idüğün arz itmeğün bundan akdem dahı hükm-i şerîf virilüp sicill olduğın bildürmeğün **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre Şer'ile husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; şöyle ki, mezkûrun evinde arabaları bozulup espâbları serika olınup eger mezkûr Hamza'dadur ve eger Hasan'da ve eger sâ'ir her kimde zuhûr iderse Şer'ile müteveccih olan hakların bî-kusûr mütevecih olandan hükm idüp alıvirüp eger Şer'ile sâbit olmaz ise mezkûr Hamza'nun ve Hasan'un ve sâ'irlerinin keyfiyyet-i ahvâllerin halkdan tefahhus idüp anun gibi töhmet-i sâbika ile müttehem olmuşlar mıdır, nicedür, yohsa eyülükle mi meşhûrlardur? Mufasssal ahvâllerin bildüresin. Anun gibi töhmet-i sâbıkaları var ise aynı ile sûretlerin ihrâc idüp gönderesin.

817

Karaman beylerbeyine: Şehzade Selim tarafından kendilerine tımar ve terakki tevcih edilenlerin hükümlerinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 5 Cemâziye'l-âhir sene 967

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmen-i erşed-i es'ad oğlum Selîm *tâle bakâhu* cânibinden ba'zı kimesnelere

ibtidâdan dirlik ve terakkî tevcih olmağcün vârid olan hüküm mücebince tımar ve terakkî tevcih olındukda hükümleri Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyhün vârid olan hükümleri mücebince tımar ve

teakkΩ tevcih idüp tezkire verdüğünde hükmün
sûreti alınup dahı hükmi tezkire ile bile

gönderesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967 [27.02.1560]

818

Debre ve Mat kadıları ile Koçi Çavuş'a: Aşağı Debre nahiyesinde isyan ile meşhur olan bazı köy halkının, köyler basarak adam öldürmelerinden ve haydutluklarından dolayı yakalanmalarına dair.

Arz getiren İsâ'ya virildi.
Fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Debri (Debre) ve Mat kâdılarına ve Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Aşağı-Debri (Debre) nâhiyesinde vâkı' olan Müslimânlar ve re'âyâ bundan akdem gelüp nâhiye-i mezbûreye tâbi' kadîmden isyân ile meşhûr olan Rece (?) ve Darada (?) ve Laşâk (?) ve Parga ve Gedene-Ulura (?) nâm kurâ halkı beş yüzden ziyâde kâfir cem' olup köyler basup gâret ve evlerimiz ihrâk idüp davarlarımız ve rızıklarımız aldıklarından gayrı kimin mecrûh ve kimin katl idüp zulm eylediler diyü şekvâ eyledikleri arz olındukda hükmi-şerîf vârid olup ehl-i fesâdı ele getirüp Şer'ile ashâb-ı hukûka hakları edâ olındukdan sonra Şer'ile lâzım geleni icrâ idesin diyü buyurulmağın nâhiye-i mezbûreye tâbi' varılup zikr olunan kurâ halkına âdemler gönderilüp Şer'-i Şerîfe da'vet olındukda itâ'at-i Şer' itmedüklerinden gayrı beş yüzden ziyâde kâfir âlât-ı harble bir yire cem' olup Hoş (?) ve Yavace Şedene (?) nâm karyeleri gâret idüp davarların alup ve rızıkların tâlân idüp Müslimân ve kâfirden on nefer kimesne katl idüp fesâd ü şenâ'atleri yevmen fe-yevmen terakkîdedür diyü arz

819

Vize beyine: Öte yakaya sefere tayin edilenlerden evlerine gelenlerin isimlerinin derhal bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Ççavuş-başına teslim olındı.
Fî 28 Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vize begine [hüküm ki]:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem vezîrüm Mehmed Paşa ile öte yakaya sefere ta'yîn olunan

eylemişsin. İmdi, anun gibi fesâd ü şenâ'at idüp itâ'at-i Şer'-i Şerîf itmeyenlerün haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp kifâyet mikdârı il-erinden ve hisâr-erinden cem' eyleyüp dahı üzerlerine varup her ne tarîkla olur ise ele getirüp anun gibi mukâbele iderler ise siz dahı eyleyüp cümle ehl-i fesâdı ele getirüp haklarından gelüp ammâ ehl ü iyâllerin ve espâb ü emvâllerin gâret itdürmeyüp hemân hoyradların kırup ol vilâyeti anların şerr u şûrlarından tathîr ü pâk eylesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olan kurâ halkına ve re'âyâyâ dahl ü tecâvüz olunmak câ'iz değildir. Bu bâbda tamâm basîret üzre olup arz itdüğün üzre ehl-i fesâdun haklarından gelesin; emre mugâyir ehl ü iyâllerine ve sâ'ir mülk ü emlâklerine ve espâb ü erzâklarına kimesneyi dahl itdürmeyüp ammâ üzerlerine varmalu oldukda onat tedârük idüp müretteb ü mükemmel varasın. Gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve eger bu üslûb üzre mümkün olmaz ise her ne yüzden tedârük olunmak lâzım ise vech ü münâsib gördüğün üzre yazup bildüresin ki ana göre tedârük olına.

bölük-halkından ba'zı kimesneler evlerine geldükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bu husûsa tamâm ihtimâm ile mukayyed olup zikr olunan kullardan eger silâhdâr ve eger sol ulûfeci ve sağ-azeblerdür, bi'l-fi'l evlerinde bulunanlar her kim ise isimleri ve resimleri ile defter eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Husûs-ı

mezbûr ehemmi-i mühimmâtıdır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Silivri kâdîsına.y

819/a-

820

Ankara kadısına: Ankara'da Hasan Paşa Hanı'nda adam öldürenlerden yakalananların sorguya çekilmesi ve firarilerin yakalanmasına dair.

Yazıldı.
Peykârî (?) Çavuş'a virildi.
Fî 4 Receb sene 967
Kâdî-asker Efendi arz idüp, emri arz üzre kayd itmeğin emr mücebine yazılmışdır.

Ankara kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın; mektûb gönderüp asker halkından birkaç kimesneler sefer-i hümayûndan avdet idüp Ankara'da Hasan Paşa Hânı dimekle ma'rûf bir vakf hânda cümlesi bir hücreye konup birkaç gün sâkin olup bir gice mezbûrlardan zümre-i gurebâdan olan Buğıcı Ahmed nâm kimesne bir Arabî ile boğazlanup yoldaşları olanca espâbların ve bârgîrlerin cümle bıragup kendüler hân-ı mezbûrun damından çenber iple inüp gaybet idüp tafahhuslariyçün etrâfa âdem gönderilüp Hasan ve Muslı nâm hıdmetkârları ile Rûm-ili'nden erbâb-ı timardan (boşluk) Ali nâm kimesne ele girüp meclis-i Şer'de istifsâr olındukda mezbûrân Hasan ve Muslı mezbûr Ali'nün muvâcehesinde haber virüp didiler ki: "*Biz ikimiz bölük-halkından iki kimesnenün hıdmetkârı idük; bunlar ile yoldaş olup Ankara'ya gelüp cümlemüz hân-ı mezbûrda bir hücreye konup iki nefer hıdmetkârıyla gaybet idüp ele girmeyen Çavuş-oğlu nâm yoldaşumuzun bir oğlan husûsında maktûl-i mezbûr ile atışmaları olup âhar hamr*

*meclisinde gavgâ idüp mezbûr Ali, mezkûr Çavuş-oğlu'na mu'âvenet idüp maktûl-i mezbûr uyluğında şiş ile mesfûr Ali soğlayup yıkıldukdan sonra gaybet iden mezbûr Çavuş-oğlu'nun Seyrân nâm hıdmetkârı boğazlayup ba'dehû maktûl-i mezbûrun arabı bunlar ile ceng idüp Arabı dahı yıkup boğazlayup gübre içine arabı gömdiler. Be'dehû çenber iple hânun damından inüp gaybet itdiler. Ammâ Çavuş-oğlu ele girmeyüp gitti" diyü tafsîl itdüklerinde mezbûr Ali'den sü'âl olunup: "Ben mezbûrân kimesnelere yolda râst geldüm; hân-ı mezbûra bile konduk. Ammâ ben başka hücreye kondum, anlar gavgâ itdiler; gördüm ki hânda fesâd oldu, ben dahı ip ile sarkup kaçdum. Gavgâda dahlüm yokdur" diyü inkârla cevâb virdi. Ammâ cümlesi bir hücreye konup yemeleri, içmeleri bir yirde olduğu mukarrer olmağın mezbûrlar habs olındılar diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:***

Varıcak, ele girüp habs olanları örf-i ma'rûf ile görüp ve inkâr ideni söyledüp her ne vechile cevâb virüp ahvâl neye münce olur ise mezbûrları habsden ihrâc itmeyüp yazup arz eylesin ve gaybet idenleri dahı ele getürmeğe sa'y ü ikdâm eylesin. Her ne tarîkla olursa ele getürüp anların dahı ahvâlin görüp arz eylesin ve kable's-sübût telef-i nefsdan ihtiyât idesin.

821

Vidin ve Alacahisar beylerine ve Bane kadılarına: Koçanya dağındaki eşkiânın def'i için Müezzîn Mustafa adlı sipahiye müdahale ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî selh-i Cumâde'l-ûlâ sene 967

Vidin ve Alaca-hisâr beglerine ve Bane kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Mü'ezzin Mustafa nâm sipâhî gelüp kendüye Koçanya dağı'nda zuhûr iden harâmîlerin def'i husûsı emr olunup Bane kazâsından re'âyâdan mu'âvenet için hâne

mu'âfiyetiyle elli nefer kimesne ta'yîn olunup zikr olunan kimesnelere voyvodalardan ve sâ'irden kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arz itdüğü gibi ise emr-i sâbıkum mücebince amel idüp emrûme muhâlîf kimesneye iş itdirmeyesin.

822

Vidin beyine: Adı geçen Mustafa'ya barut verdirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Vidin begine hüküm ki:

Hâliyâ Koçanya dağı muhâfazasına ta'yîn olunan dârende-i fermân-ı hümayûn Mü'ezzin Mustafa, Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp kendü ile muhâfaza-i mezbûreye ta'yîn olunan

martoloslara hıdmet-i muhâfazada bârût lâzım idüğün bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; zikr olunan martoloslara hıdmet-i muhâfaza diye kifâyet idecek mikdârı bârûtların tedârük itdüresin. Ammâ ihtimâm idüp kadr-i hâcetden ziyâde virdirmeyesin ki bî-hûde yire zâyî' u telef olmaya.

823

Adı geçen Mustafa'ya yardım edilmesi hakkında Perakin ve İşferlik Banesi kâdılarına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Perakin ve İşferlik Banesi kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Koçanya dağı muhâfazasına ta'yîn olunan dârende Mü'ezzin Mustafa, Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp mezbûr dağda hırsuz u harâmîlik idenlerin ba'zı yataklandırılıp ele getirilmekte derbend köylerinden ve il-erinden

mu'âvenet lâzım olduğun bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa ihtimâmıla mukayyed olup göresin; şöyle ki, anun gibi hırsuz u harâmîlik üzre olan ehl-i fesâdı yataklandırılıp ele getürmelü olup lâzım geldükde derbend köylerinden ve gayrıdan âdem çıkarup hırsuz u harâmî olan ehl-i fesâdı ele getürmekde gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret itdüresin. İhmâl sebebi ile ehl-i fesâddan re'âyâyâ zarar u gezend irişdirmekden hazer eylesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 2 Cemâziye'l-âhir sene 967 [29.02.1560]

824

Amasya beyine ve kadısına: Çongar'da bir kaç yoldaşıyla reâyâyâ taaddi eden Feridun adlı iş-erinin ve yanındakilerin ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Abdülkâdir Çavuş'a virildi.

Fî 3 Cemâziye'l-âhir sene 967

Amâsiyye begine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Çongar'da Feridûn nâm iş-eri bir niçe yoldaşıyle gezüp re'âyâyâ te'addî üzere olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrî ve yanında olan eşirrâyı ele getirüp dahı muhkem habs eyleyüp ahvâlin mufassal

yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp her ne tarîkla olursa mu'accelen ele getirüp habs eyleyüp arz idesin. İhmâlden ve gaybet itdürmekden hazer idesin. Sen ki kâdîsın, anun gibi müşârûn-ileyh sancağına gelmemiş ise, mezkûrî her ne tarîkla olursa ele getüresin.

825

Kırşehir Beyi Memiş Bey'e: Budaközü kazasında reâyâyâ taaddide devam eden Haki ve Söhrap adlı kimselerin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Kırşehir Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hük-m-i şerîfüm gönderilüp Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneleri ele getirüp habs idüp arz idesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ mezkûrlar Budak-özi kazasında her biri yigirmi-otuz levend ile gezüp re'âyâyâ te'addî itdükleri istimâ' olunup izâleleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr itmeyüp bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup eger vâkı'â var ise her ne tarîkla olursa mezkûrları ele getirüp ikisinün de başların kesüp ve yanlarında olan müfsidleri dahı ele getirüp haklarından gelesin ve her ne vechile olursa arz idesin. Bu bâbda Bozok Begi Çerkes *dâme izzuhû*'ya dahı hük-m-i şerîf yazılup îsâl için sana gönderildi, ulaşıdurasın. İhmâlden ve gaybet itdürmekden hazer idesin.

826

Aynı husus hakkında Bozok Beyi Çerkes'e hüküm.

Yazıldı.

Bozok Begi Çerkes Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Hâkî ve Söhrâb nâm kimesneler yevmlü olup her biri yigirmi-otuz mikdârı levendâtla Budak-özi kazasında gezüp re'âyâyâ zulm ü te'addî iderler imiş. İmdi, mezkûrların izâleleri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, eger vâkı'â var ise aslâ te'hîr itmeyüp mezkûrları her ne tarîkla olursa ele

getirüp ikisinün de başların kesüp ve yanlarında olan müfsidleri dahı ele getirüp haklarından gelesin ve her ne vechile olursa arz idesin, ihmâlden ve gaybet itdürmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 6 Cemâziye'l-âhir sene 967 [04.03.1560]

827

Dubrovnik beylerine: Mostar'da zeâmet sahiplerinden Hacı Mehmed'in gulâm ve cariyelerinin gönderilen adamlarına teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Dubrovnik beglerine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-e'âfî ve'l-e'âzım Haydar Paşa ve vilâyet kâdîları ve mukâta'ât nâzırları mektûb gönderüp kasaba-i Mostar'da mütemekkin olan zu'amâdan Hacı Mehmed'ün abd-i memlûklerinden Ali nâm gulâmı ile Selîmeşan ve Bülend nâm câriyeleri bundan akdem ibâk idüp akablerinden âdemlerin gönderüp Dubrovnik kal'ası'na tâbî Koçanik nâm karyeye varduklarında Dubrovnik begleri tarafından voyvoda olanlar vermeyüp tâbî olduklarında kasaba-i mezkûreden ayardup alup

gidenlerden Popova nâhiyesinde Hermeniçe nâm karyeden İvan veled-i Nikola ve nefsi-i Mostar'da Değirmenci Mehmed nâm kimesne ele gelüp zikr olunan esîrleri mezkûr Değirmenci Mehmed tahrîkıyla ayardup karye-i mezbûre voyvodasına teslîm eyledük didükleri sicill oldukdan sonra tekrâr âdem gönderilüp taleb olındukda virilmeyüp ta'allül olunduğun bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan za'îmün mezkûrân esîrlerin, varan âdemlerine teslîm eyleyüp ta'allül ü nizâ' eylemeyesin.

828

Rodos beyine: Rodos Kalesi'nde ne kadar Menteşeli gedik mutasarrıfı varsa bildirilmesi ve mahlûllere mazûllerden tayin olunup, hariçden kimseye verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Sâbıkâ Rodos beginün kethudâsı Sinân'a virildi.

Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Rodos dizdârı mektûb gönderüp kal'a-i Rodos feth oldukda vilâyet-i Menteşe'nün ba'zısı kal'a-yı mezbûreye duhûl ve hurûc itdükleri arz olunmağın Menteşe'den beş aded kâdîlıktan olan kimesnelere aslâ gedük virilmeye diyü hüküm-i şerîf virilüp ba'de zamânın kal'a-i mezbûrenün kâtib ve kethudâsı ve ekseri Menteşe'den olmağın mezkûr hüküm-i şerîfi sâbıkâ dizdâr olan Sinân zâyî' idüp vakt-i

müzâyakada bunların yoldaşlıkları olmaz diyü arz eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda mukayyed olup kal'a-i mezbûrede mahlûl vâkı' olan hükümleri girü kal'a ma'zûllerinden ve kul oğlanlarından ve kul karındaşlarından yarar ve müstahıkk olanlara tevcih idüp, anun gibi hâricden gayr-ı müstahıkk olanlara tevcih itmeyesin ve bi'l-fi'l kal'a-i mezbûrede ne mikdâr Menteşeli gedük tasarruf ider kimesneler var ise isimleriyle yazup defter idüp Südde-i sa'âdet'üme arz idesin ve bu hüküm-i şerîfümü dizdâr elinde ibkâ idesin.

829

Anadolu beylerbeyine: Bütün beylerin, kulların ve askerlerin emre intizaren cenge ait her türlü levazımlariyle hazır bulunmaları hakkında.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana iki def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp beglerbegiliğine müte'allık olan begler kullaruma ve sâ'ir asâkir-i nusret-

me'âsire gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki her biri yirli yirinde yât ü yaraları ile hâzır u müheyâ olalar diyü emrüm olmuş idi. Ol evâmîr-i aliyem kemâ-kân mukarrer olup Nevruz-ı mübârek karîb olup zamân-ı sefer-i nusret-rehberî irişmeğin **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup tekrâr yarar

çavuşlar gönderüp beglerbegiliğine müte'allık olan begler kullaruma ve sâ'ir asâkir-i fevz-me'âsire gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, her biri sancaklarına müte'allık olan eger alay-begleridür ve sâ'ir erbâb-ı timardur, onat vechile tenbîh eyleyüp kânûn üzere cebe vü cevşenleri ve cebelûleri ve sâ'ir âlât-ı harb ü kîtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleri ve bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u âmâde eyleyüp ve kendüler dahı cebe vü cevşenleri ve cebelûleri ve sâ'ir edevât-ı harb ü kîtâlleri ile bî-kusûr hâzır u âmâde olup bundan sonra ne zamânda çıkup ve ne mahalle varmak emrüm olursa cümle sancakları askeriyle çıkup emr olunan zamânda mahall-i me'mûrda senünle yanunda bulunup vech ü münâsib gördüğün üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınalar. Bu husûsı sâ'ir zamâna kıyâs itmeyüp her birin bir vechile habîr ü âgâh idesin ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli olmaya. Şöyle ki, beglerden ve sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı timardan birinün yât ü yaraklarında ve sâ'ir sefer mühimmâtlarında kusûr u noksânları ola ve yâhûd ta'yîn olunan zamânda mahall-i me'mûra mükemmel gelüp irişmeye, yoklanup görüldükde aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifâ olunmayup mu'âkab u mu'âteb olmağı mukarrer bilüp ana göre her biri emr-i şerîfüm üzere hâzır olmak bâbında dakΩka fevt itmeyeler. Ve sen dahı fermân-ı hümayûnum üzere tedârûkin görüp hâzır olasın. ikdâm ü ihtimâmda dakΩka fevt itmeyüp envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Ve bu hükm-i şerîfüm[de] sana ne yazılmış [ise] varup ve ne vechile tedârûk itdüğün yazup bildüresin.

829/a-

Yazıldı.
Ulaşdırmak için Şâm beglerbegisinin kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Karaman beglerbegisine.

829/b-

Yazıldı.
Esîr-oğlu Yûnus Çavuş ile gönderildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

829/c-

Yazıldı.
Rûm beglerbegisine gönderildi. Mezbûr çavuşla.
Fî târîh-i mezbûr.
Bir sûreti Dulkâdirlü beglerbegisine.

829/d-

Yazıldı.
Kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Erzurum beglerbegisine ve kul tâ'ifesin dahı hâzır idesin [diyi].

829/e-

Yazıldı.
Yazıcısı Ali Çelebî'ye virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Diyârbekr beglerbegisine ve kul tâ'ifesin dahı hâzır idesin [diyi].

829/f-

Yazıldı.
Ulaşdırmak için Dîvân Kâtibi Ali ile İskender Paşa'ya gönderildi.
Fî 3 Receb sene 967
Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

829/g-

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Şâm beglerbegisine.

829/h-

Yazıldı.
Kethudâsı Murâd'a virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967
Bir sûreti Haleb beglerbegisine.

829/i-

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.

Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Bir sûreti Van beglerbegisine ve kul tâ'ifesi-
dahı hâzır idesin [diyü].

830

Koyun eminine: Gönderilen koyunların geldiğine ve diğer geleceklerin adet ve cinslerinin de bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Huccet (?), âdemine virildi.

Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Koyun eminine hüküm ki:

Hâliyâ kıvırcık koyundan yüz dokuz bin iki yüz elli altı koyun irsâl olunmuş, gelüp vâsıl oldu. Lâkin irsâliye defteri bile gönderilmeyüp ne

mikdâr koyun dahı gelecektür? Ma'lûm olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gelecek koyundan eger kıvırcık koyunudur ve eger sâ'irdür ne mikdâr koyun dahı gelecektür? Mufassal yazup bildüresin.

831

Venedik dojunu: Venedik donanması provadoru Kontar Reisin Draç iskelesi'nde gemi için gasbettiği malların iade ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kîseye konılmayup hemân şöyle tâliblerine virildi.

Fî 6 Cemâziye'l-âhir sene 967

Venedik dojunu hüküm ki:

Venedik donanmasına provedor olan Kontar nâm re'îs Nova kal'ası erenlerinden Ahmed b. Mustafa ve Pîrî b. Mustafa nâm kimesnelerün Draç iskelesi'nde gemi içinde ticâret için getirilmiş iki pastav kırmızı çûka

ve üç yüz kile pirinçlerin ve sâ'ir yaraklarından ve espâblarından üç bin altunluk hurdavât espâbların gasben alup zulm itdüklerin a'yân-ı vilâyet haber virdükleri ecilden kâdîsı sebt-i sicill idüp ve sancağı begi dahı i'lâm eylemeğın gerektür ki, bu husûsı dahı yüce Âstâne'me olan ihlâsınız mücebince onat vechile tefahhus idüp dahı mezkûrların espâbların ve metâ'ların zuhûra getirüp hakların alıvmek bâbında ikdâm ü ihtimâmınız dirîğ itmeyesin.

832

Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Nogay tarafından memâlik-i mahrûseye girerek reâyâyâ zorbalık eden taife hakkında malûmat verilmesine dair.

Süleymân Çavuş'a virildi.

Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Silistre Begi Sinan Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Akkerman kâdîsı mektûb gönderüp Nogay cânibinden (boşluk) mikdârı Tatar tâ'ifesi kaht ucundan gelüp Memâlik-i mahrûseye dâhil olup re'âyâyâ te'addî etmek üzere oldukların bildürdiler. **Buyurdum ki:**

Süleymân Çavuş vardukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olunan tâ'ife ne makûle tâ'ifedür ve ne mikdârdur ve bellü başlu serdârları ve mîrzâları ve yat ü yarakları var mıdır? Yoksa hemân berre vü mesâkîn midür? Ne zamânda gelüp ve ne cânibden gelmişlerdür? Ve anların memleketinden def' u ref'leri ne vechile mümkündür? Girü, geldükleri yire göndermek ile mi olur? Her ne vechile def' u ref'leri mümkün ise eyleyüp re'âyâ vü berâyâ

üzerinden kaldurup ref' idesin ve her ne yüzden vech görölüp ve ne mikdâr ve ne makøle kimesneler ise emrüm üzre mufassal u meşrûh yazup mezbûr ile arz eylesin ve ol tâ'ifenün içinde dil bilür üç-dört yarar âdem ele götürüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

832/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti sâbıkâ Akkerman Begi olan Mustafa Beg'e, bunların ahvâli ber-taraf olmadın kalkup gitmeyesin diyü kayd olunmışdur.

832/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti hâlîyâ Akkerman begine.

[Yev]mü'l-isneyn fî Cemâziye'l-âhir sene 967 [06.03.1560]

833

Diyarbakir beylerbeyi ve mal defterdarına: Hasankeyf sancağının Siirt nahiyesinde müteveffâ Kasım'ın zeâmetinin hâssa-i hümayûna zabt olunması hakkında.

Yazıldı.

Dîvân kâtibine virildi.

Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâlîyâ Hasan-keyf sancağında Siirt nahiyesinde Çepni nâm karyeden ve gayrıdan

834

Vezîr Mehmed Paşa'ya: Basra için yapılmakta olan gemilerden şimdilik sekizinin Basra'ya gönderilmesine ve yollar hakkında malûmat verilmesine dair.

Mektûb getüren âdemi Hasan'a virildi.

Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Birecik'de binâsı fermân olunan gemiler ve nüzûl için irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe sana vusûl bulduğun ve her husûsda ne vechile tedârük itdüğün ve emr olunan yigirmi pâre gemilerin on kıt'asının kerestesi zamânında kesdürölüp henüz iskelelere inmedüğün ve şimdi kereste kesmek olmaduğın ve suyun tугyânı dahı karîb olduğın bildürmüşsin. Her ne dinmiş ise alâ-vechi't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. İmdi, sekiz pâre kalita kifâyet ider. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre cidd ü ikdâm ve sa'y-i mâ-lâ-kelâm idüp mu'accelen

yigirmi beş bin üç yüz iki akçalık ze'âmetin müteveffâ Kâsım tahvîlinden hâssa-i hümayûnuma zabt olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan ze'âmeti emrüm üzre müteveffâ-yı mezbûr tahvîlinden hâssa-i hümayûnuma zabt idesin.

sekiz pâre kalitayı irişdürüp dahı irsâl idesin ve Birecik'den Basra'ya zikr olunan gemiler emîn ü sâlim varup vâsıl olur mı, yohsa Ulyan-oğlu memleketine uğrayup su yüzünden ve karadan zarar irişmek ihtimâli var mıdır? Ne yirden varup vâsıl olur? Ehl-i vukøfdan tefahhus eyleyüp anı da arz idesin ki anun gibi varup vâsıl olmaz ise, asîr olup zarar ihtimâli var ise, bî-hûde yire harc zâ'id olmaya ve dört yüz kürek dahı emr olunmuş idi. Anı dahı irişdürüp gönderesin. Ve gemiler binâsı için bundan akdem dahı yarar mı'mârlar irsâl olunmuşdur. Hâlîyâ arz itdüğün üzre yarar re'îsler ve kapudan gönderilmişdür. Varduklarında vech ü münâsib olduğu üzre her gemiye ta'yîn idüp gönderesin.

835

Hüdavendigâr sancağı beyine: Bergama dizdârı Ali'nin kâtilleri hakkında tahkikat yapıp suçluların meydana çıkarılmalarına dair.

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Mahmûd'a virildi.

Fî 8 Cemâziye'l-âhir sene 967

Hüdâvendigâr sancağı begine hüküm ki:

Bundan akdem Bergama Dizdârı olup katl olunan Ali'nün vârisleri Südde-i sa'âdet'üme gelüp bi'l-fi'l dizdâr olan ve emîn ve hisâr-erenlerinden ba'zı kimesneler için mazınnamuzdur diyü tezallüm itdükleri ecilden dizdârlıktan ref' olunup ve mezbûrun dahı emâneti alınup habs ile teftîş olunmak için sana ve kâdîlara mufassal hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp mu'accelen mahall-i hâdiseye varup ahvâllerin hükmi şerîf-i sâbıkum mücebince teftîş eyleyüp bu fesâdı idenleri her kim ise dikkat ü ihtimâm idüp zuhûra getirüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimâtıdır. Ana göre mukayyed olup kâtil her kim ise buldurmayınca olmayasın ve hisâr-erenleri hilâf-ı emr ü kânûn hisârdan taşra yaturlar diyü i'lâm olındı. Anı dahı göresin; emre muhâlîf taşrada yatdukları vâkı' midür ve bu hâl vâkı' oldukda hisârda ne mikdâr hisâr-eri olup ne mikdârı hâricde imiş? Anı dahı görüp bildüresin.

836

Lipva Beyi Mustafa Bey'e: Lipva Kalesi Azaplar Ağası Ahmed hakkında sâbık Tameşvar beylerbeyisinin arz tezkiresinin sahte olmasından dolayı tetkikat icrasına dair.

Yazıldı.

Mezbû[r] Ahmed'e virildi.

Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Lipva Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Lipva kal'ası azeblerine on yedi akça ile evvelki aga olan Ahmed, pîr ü nâtüvân olup hıdmete kâdir değildir diyü kal'a-i mezkûrede on üç akça ulûfe ile azebler kethudâlığından ma'zûl olan Ömer Aga-oğlu Abdî'ye tevcih olunmak için bundan akdem Tımeşvar Beglerbegisi Kâsım dâme ikbâlühû'nun arzı vârid oldukda on beş akça ile virilmişdi. Hâliyâ mezkûr Ahmed Südde-i sa'âdet'üme gelüp: "Gedüğüm alındı" diyü şekvâ idüp müşârün-ileyh beglerbegi ol bâbda sana gönderdiği mektûbı ibrâz idüp ol arz

bulunup bir yirinde hekk olduğundan gayrı mühri dahı müşârün-ileyhün sana gönderdiği mektûb mühriine mugâyir olup müzevver olmağın arz aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zıkr olunan arzı müşârün-ileyh beglerbegine gönderüp cevâb taleb idüp sahîh kendünün midür, nicedür; ne zamânda virilmişdür? Görüp ve mezkûr Abdî'yi tutup habs idüp, ol arzı kimden almışdur? Sorup ve şimdiye değin ne mikdâr ulûfe almış ise bî-kusûr tazmîn itdürüp kendüi habsden ıtlâk itmeyüp vukû'ı üzre ahvâlin neye müncer olursa mufassal u meşrûh yazup arz eylesin ve yine arzı aynı ile mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

837 *İlbasan Beyi Ahmed Bey'e: İlbasan Kalesi erlerinden Mehmed'den kalan gedik hakkındaki tevcih hükmünde isim hatası olup olmadığının tetkikine dair.*

Yazıldı.

Hüküm getüren mezkûr Mehmed'e virildi.

Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

İlbasan Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme arz gönderüp İlbasan kal'ası erenlerinden Şiltere (?) nâm karyeden dokuz yüz on dokuz akça hisse timara mutasarrıf olan Mehmed, terk-i kal'a idüp gedüğü, gedük tasarruf itmeyen kul-oğullarından diğer Mehmed'e arz itdüğünde arzun mücebince hükm-i şerîfüm virilmişdi. Ol

hükm-i şerîfüm müzevverdür diyü Südde-i sa'âdet'üme göndermişsin. Geldükde aynı ile arzun bulunup hüküm arza muvâfık bulundu. Ammâ mezkûr gedük sâhibi Mehmed gelüp "*Mustafa der-i müşterekümdür*" diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin, arz olunduğu üzere gedüğüne arz virilüp bu olmayup arzunda sehv olunmuşsa sahîh arz idesin. Eger arzun sahîh ise hüküm mücebince ol kimesneye gedüğün tasarruf itdüresin.

838 *İnebahtı beyi ile Çatalca, Fenar ve Siroz kadılarına: Vezir Ali Paşa'nın voyvodasının kâtillerinin meydana çıkarılması için lâzım gelenler hakkında teftiş yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-âhir sene 967

İnebahtı begine ve Çatalca ve Fenar ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin; bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp düstûr-ı mükerrerrem vezîrüm Ali Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*'nun katl olunan voyvodasının kâtilleri teftiş olunmak emr olunup mübâşeret olındukda on nefer kimesnenün ihzârı lâzım olup üç neferi ele gelüp yedi neferi sipâhî olup seferde bulunup Mürüvvet-oğlu Mehmed ve Dîvâne Ahmed nâm kimesneler harçlıkçı tarîkıyla gelüp habs olındılar diyü bildürmüş idün. Hâliyâ diğer Dîvâne Ahmed dahı seferden getürdülüp teftiş olunmak içün ol cânibe irsâl olunup bu bâbda

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Sinân bile mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, müşârün-ileyhim kâdîlar ve çavuş ile bir yire cem' olup teftiş mübâşeret eyleyüp mezkûrî ve sâ'ir huzûrî lâzım olanları ihzâr idüp onat vechile hakk üzere emr-i sâbık mücebince teftiş idüp göresin; müşârün-ileyhün katl olunan voyvodasın katl idenler ve akça ve espâbın gâret idenler kimler idüğü Şer'ile sâbit ü zâhir olursa zâyî' olan akçayı ve espâbı Şer'ile müteveccih olanlardan bî-kusûr ikdâm ü ihtimâm eyleyüp zuhûra getirüp dahı bu fesâdı idenlerden sipâhî olanları habs idüp ahvâllerin tafsîl üzere yazup arz eylesin. Sipâhî olmayanları ol bâbda emr-i Şer'-i kavîm neyse icrâ idüp yirine koyasın.

839 *Vulçitrın Beyi Süleyman Bey'e: Silistre ve Akkırman caniplerinde görevli olan Silistre Sancağı Beyi Sinan Bey'e yardım için hazır bulunması hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

eger sancağın askeridür ve eger akıncılarından, cem'ıyyet idüp müşârün-ileyh cânibine nâzır olup ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tadarük itdüğün yazup bildüresin.

Vulçitrın Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Akkerman ve Silistre câniblerinde bir hıdmet vâkı' olup ol bâbda Silistre Sancağı Begi Sinân *dâme ulüvvuhû*'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda sen dahı mukayyed olup sancağın askeriyle ve akıncılarıyla hâzır u müheyyâ olup ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi mu'âvenet lâzım gelüp müşârün-ileyhden sana âdem veya mektûb gele, bilâ-tevakkuf müşârün-ileyhe varup irişüp vech ü münâsib gördüğü üzre gereği gibi mu'âvenet idüp hıdmetde bulınsın. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre

839/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Boğdan voyvodasına.

839/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Çirmen begine.

839/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Vidin begine.

[Yev]mü'l-hamîs fî 11 Cemâziye'l-âhir sene 967 [09.03.1560]

840 *Seferihisar kâdısına: Vezir Rüstem Paşa'nın atlarını çalan Mustafa'nın İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Turak'a virildi.
Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 967

Seferî-hisâr kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp dustûr-ı ekrem *ilâ-âhirihi* Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*'nun kazâ'-i mezbûrda vâkı' olan yundlarından sâbıkâ on re's yund zâyi' olup fesâd ü şenâ'at ile meşhûr olan ba'zı kimesnelerde altı re's bulunup alındıktan sonra bâkîsinün tefîşi içün gönderilen emr-i şerîf

mûcebince mazınna olan eşhâs dutulup habs olunup üç re's yund dahı bulunup Süleymân Voyvoda'ya teslîm olunduğın ve mazınna olanların ba'zı kefile virilüp ve Koca-oğlu Mustafa nâm kimesne zikr olunan yundların birisin âhar kimesneye bey' itdüğü sâbit olup aynı ile getürdülüp ve dâ'imâ bu makûle fesâd itmekle meşhûr kimesne olmağın bi'l-fi'l mahbûs olduğın arz eylemişsin, **buyurdum ki:**

Mezkûr Mustafa'yı yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğe koşıla.

[Yev]mü's-sebt fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967 [10.03.1560]

841

Niğbolu sancağı kadılarına ve voynuk çeribaşlarına: Bir nöbetli sefer voynukları çıkarılarak hizmete yetiştirilmesi hakkında.

Hâss Rıdvân Nasûh'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Niğbolu sancağı kâdılarına ve Niğbolu sancağında vâkı' olan voynuk çeri-başlarına hüküm ki:

Hâliyâ bir nevbetlü sefer voynukları ihrâc olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan sancakda vâkı' olan bir nevbetlü sefer voynukların, âdet ü kânûn üzre bâ[r]gîrleri ile bî-kusûr ihrâc eyleyüp vakt ü mevsimi ile hıdmete yetiştirmekde dakΩka

fevt eylemeyesin. Siz ki voynuk çeri-başlarısız, ana göre mezbûrları bî-kusûr ihrâc idüp getirüp hıdmete mübâşeret itdürmekde ikdâm idesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmâttdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz. Şöyle ki zikr olunan voynuklar vaktinde ve mevsiminde gelüp irişmeye ve yâhûd pîr ü sagΩr ve hıdmete kâdir olmayanların getüresin; her kangınızın kâdîliğinde ve çeri-başlığında ise aslâ özri makbûl olmayup müstahıkk-ı itâb ü ikâb olmak mukarrerdür ve davarları dahı kısarak ve aygır olmayup bârgîr gerekdür.

Bir sûreti Sofya kâdısına ve voynuk çeri-başlarına.

841/a-

Yazıldı.
Bu dahı.

841/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti voynuk begine ve Filibe kâdısına.

842

Ağrıboz, Atina ve İstefe kadılarına: Yelken bezi cem ve tahsiline Ferruh Çavuş'un memur edildiğine dair.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 10 Cemâziye'l-âhir sene 967

Ağrıboz ve Atina ve İstefe kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem yelken bezi cem'i için Cezâyir çavuşlarından Ferruh Çavuş ile size akça irsâl olunmuş idi. Mezkûr Ferruh Çavuş fevt olmağla, zikr olunan yelken bezi cem' olmaduğı

arz olunmağın, husûs-ı mezbûr için girü Cezâyir çavuşlarından Atinalu Hüseyin Çavuş irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince zikr olunan yelken bezin emr-i sâbık üzre mezbûr ile cem' u tahsîl itmek bâbında gereğı gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyüp dakΩka fevt eylemeyesin.

843

Selânik yürükleri Subaşı Hüsrev'e: Selânik yürüklerinden 552 ocak bir nöbetlisinin su yolu hizmetine tayin edildiğine dair.

Yazıldı.

Selânik yürükleri sübaşısı Husrev'e hüküm ki:

Sübaşılığuna müte'allık olan yürüklerin birer nevbetlüsü ki beş yüz elli iki ocakdur, suyu hıdmetine ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olunan yürüklerin birer nevbetlûsin emr-i şerîfüm mûcebince âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü

zevâdeleri ve bâ[r]gîrleri ile ta'cilen ihrâc idüp mahall-i me'mûra getürüp hıdmete mübâşeret itdüresin. Bu husûs mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp emr olunan yürüklerin vakt ü mevsimi geçmedin bî-kusûr ihrâc idüp getürmek ardınca olasin. Şöyle ki geç veya eksük getürüp maslahat avk u te'hîr olına, özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olasin.

[Yev]mü'l-ahad fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967 [10.03.1560]

844

Bosna beyine ve Saray kadısına: Zeâmet sahibi Hasan'a tımar olarak verilen bazı mezraalar hakkında tetkikat icra olunmasına dair.

Yazıldı.

Hasan Çelebi'ye virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Bosna begine ve Sarây kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Bosna sancağında Çernik nâhiyesinde yüz yigirmi akça yazar mezra'a-i Çernik-i Dolna ve Gorna ve gayrı ve yine yüz yigirmi akça yazar mezra'a-i *دولنا* ve gayrı ve yüz yigirmi akça yazar mezra'a-i Otlakdol ve gayrı ve yüz yigirmi akça yazar mezra'a-i Öşnik ve gayrı ve kırk akça yazar mezra'a-i *دولنا* ve gayrı ve yüz yigirmi akça yazar mezra'a-i Garabofça ve Vilk ve gayrı tâbi'-i Vesil derlivâ'-i Kelis ve yüz yigirmi akça yazar mezra'a-i tarîk-ı (?) Bane varoşı yirleri ve gayrı ki cümle

yedi yüz altmış akça olur, hâlî vü harâbe mezra'a olup vilâyet tahrîr olındukda her birine vech-i meşrûh üzre ber-vech-i maktû' hâsıl kayd olunup Hasan nâm za'îme tımar virilüp mutasarrıfdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olunan mezra'alar hâliyâ şenelüp ma'mûr olup üzerlerine re'âyâ gelmiş midür, kadîmden ma'mûr olalı ne mikdâr ve hâliyâ ma'mûr olalı ne mikdâr ve cümle re'âyâsı ne mikdârdur ve her biri ne mikdâr hâsıla mütehammildür, deftere kayd olunduğı gibi midür, yohsa ziyâdeye mütehammil midür, nicedür? Hiç meşkûk nesne komayup mufassal defter eyleyüp arz eylesin ve şimdiye değin ne mikdâr hâsıl olmuşdur, anı dahı arz idesin.

845

Delvine Beyi Mehmed Bey'e: Mezerak kazası köylerinden fesat ve şekâvet edenlerin ele geçirilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mektûb getüren Mehmed Paşa âdemi Husrev'e virildi.

Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 967

Delvine Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mezerak kâdısı ve Aydonat nâ'ibî ile mektûb gönderüp Mezerak kazâsına tâbi' *لبرلوش*

nâm *بابیسیه* ve *لیقه منشی* ve *فونک* ve *قودلوه* ve

Varfani (?) *دولنا* nâm karyeden Todor *بابیبر*

ve Nikapanyer ve İlya Çavuş ve Papa ^{روشن} ve ^{کن متلدر} nâm karyeden Dede Petri ve ^{ک ری} Petri ve ^{کونه وونی} nâm zimmîler şakâvet üzre olup zikr olunan karye ahâlîsin ıdlâl itmeden hâlî olmayup cizye ve âdet-i agnâmların bi't-tamâm edâ itdürmedüklerinden gayrı alâniyen evler yakup espâb ve davar yağmâlayup şenâ'atlerin bundan akdem sancak-begî arz itdükde hükm-i şerîf virilüp ahsen vechile ele gelmek müyesser olmayup küllî ikdâm gerekdür diyü arz

eylemişsin. Eyle olsa mezkûrûn zimmîler ele getirilüp Südde-i sa'âdet'üme gönderilmelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olunan ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında dikkat ü ihtimâm eyleyüp her ne tarîkla mümkün ise ele getirüp der-zencîr eyleyüp yarar âdemlere koşup fermân-ı âlî-şânım müsted'âsınca Âstâne-i adâlet'üme irsâl ü îsâl eylesesin ki küreğe konıla. Ve koşup gönderdügün âdemlere tenbîh idesin ki yolda onat vechile hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

846

Delvine Bey'i Mehmed Bey'e: Körföz keferesine dağlardan ağaç kesdirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsı Bâlî'ye virildi.

Fî 16 Cemâziye'l-ahır sene 967

Delvine Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûr yalılarında vâkı' olan dağlardan dâ'im Körföz keferesi gelüp odun kesmek bahânesiyle top ve darbzen

ve tüfeng kundakları ve sâ'ir âlât-ı harb kesüp defe'âtle ^{هنا} olındukda memnû' olmadukların bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup ol bahâne ile mezkûrlara ol dağlardan ağaç kesdürmeyesin.

847

Edirne kadısına: Eski Cami ve üç Şerefeli Cami sâbık mütevellisi Hayreddin aleyhinde arzuhal sunan Hüseyin'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr Hayreddîn'e virildi.

Fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem mahrûse-i mezbûrede Üç-şerefelî ve Eski Câmî' mütevellîsi olup, azl olunup emr ile teftîş olunan Hayreddîn için rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunanlar her kim ise tefahhus idüp ele getirüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin diyü emrüm olmağın teftîş ü tefahhus itdükde kim idüğü

ma'lûm olmaduğın arz eylemişsin. İmdi, mezbûr Hayreddîn Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp ruk'a sunan ^{رؤک} Mustafa-oğlu Hüseyin'dür diyü arz itmeğın, mezbûr Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr ^{رؤک} Mustafa-oğlu Hüseyin[i] Südde-i sa'âdet'üme gönderesin; her kande ise bulup yarar âdemlere koşup gönderesin.

848

Budin beylerbeyine: Peşte Kalesi'nin tamir ettirilmesi için gereğinin yapılması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 13 Cemâziye'l-âhir sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Peşte kal'ası'nun ta'mîr olunması lâzım olup husûs-ı mezbûr için

cerahor ihrâc olunmak husûsın arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, kal'a-i mezbûre ta'mîrine lâzım olan eger cerahordur ve eger sâ'ir levâzım ü mühimmâtıdır, beglerbegiliğine müte'allık olan sancaklardan vech ü münâsib gördüğün üzere tedârük idüp itmâm-ı maslahat eylesin.

849

Vezir Mehmed Paşa'ya: Birecik'de yapılacak gemilerin inşasından vaz geçilip, hazır olan kereste ile levazımın Bağdad'a, oradan da Basra'ya gönderilmesi hakkında.

Âdemi Yahyâ'ya virildi.

Fî 12 Cemâziye'l-âhir sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Birecik'de binâsı fermân olunan gemilerin irsâl olunmasın emrüm üzere ehl-i vukûfdan tefahhhus olındukda cümle kereste tedârük ü tekmi'l olup Birecik'den Fırat'la Dicle'ye andan deve ile Bagdâd'a gönderilüp gemiler Bagdâd'da ve yâhûd sûr ile sallara tahmîl olup Basra'ya gönderilüp anda binâ olmakdan gayrı mümkün değildir diyü haber virdüklerin bildürmüşsin. Her ne dimişse ma'lûm-ı şerîfüm oldu. Ammâ bu kereste gönderildiği vakit dahı ol mahallerde keresteye zarar ihtimâli yok mıdır? Anı bildürmemişsin. İmdi, bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum

gönderilüp sekiz pâre kalita itdürüp gönderesin ve sâbıkâ emr olunan küreği dahı irsâl idesin diyü emrüm olmuş idi. Çünkü arz itdüğün üzere mümkün değil ise **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gemiler binâsından ferâgat idüp emr olunan ağacı vaktiyle kesdürüp hâzır olan ağaçları ve sâ'ir emr-i sâbıkda ta'yîn olunan levâzım ü mühimmâtıdan sekiz kalitalık ağaç ve sâ'ir levâzımların ve emr olunan mikdârı küreği arz itdüğün üzere Bagdâd'a andan Basra'ya irsâl ü îsâl itdüresin. Ve ne mikdâr kereste hâzır olup ve ne zamânda gönderilmek üzere olup ve gönderilen keresteye girü Ulyan-oğlu vilâyetine dâhil olup anlara da zarar ihtimâli var mıdır? Anı da bildüresin.

850

İçel Beyi Mehmed Bey'e: İçel'de Ahmed ve Ali sipahilerin kadın kaçırmak gibi hareketlerinden dolayı hapsedilip keyfiyetin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ hatt-ı şerîf.

Âdemi Ali'ye virildi.

Fî 15 Cemâziye'l-âhir sene 967

İç-il Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp İç-il sancağında Ahmed ve Ali nâm sipâhiler livâ'-i mezbûrdan Mud kazasından Mustafa nâm kimesnenün hâtûnı idlâl idüp ayardup yanlarına alup, yelken takye giydürüp üç-dört kâdılık yiri gezdürüp niçe dürlü fisk u fücûr idüp ve bu def'a vâkı' olan

sefere dahı varmayup envâ'-ı te'addiler ve zulümler idüp birkaç def'a ma'rifet-i kâdî ile tenbîh ü te'kîd olındukda itâ'at itmeyüp hâlîyâ mezkûre hâtûn bi'l-fi'l yanlarında olup ve bundan gayrı niçe Müslimânları rencide itdüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, mezkûrları her kandeyse ele getürüp mezkûrlardan her kim hakk da'vâ iderse toprak kâdîları ma'rifetiyle bir def'a Şer'ile fasl olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsları husamâ muvâcehesinde onat vechile Şer'ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; kazıyye, arz olunduğı gibi ise ashâb-ı hukûka Şer'ile hakların alıvirdükden sonra mezkûrları habs idüp vâkı' olan mâddeleri aynı ile defter idüp yazup arz eylesin. Ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî' olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahl itdürmeysin.

851

Vize kadısına: Kallaplıkla meşhur olan Nimetullah hakkında araştırma yapıp bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Çavuş-başına teslim olındı.

Fî 4 Receb sene 967

Vize kâdîsına hüküm ki:

Vize Begi Gazanfer *dâme izzuhû* mektûb gönderüp nefis-i Vize'de Hasan Beg mahallesi'nde sâkin olup siyâdet da'vâsın iden Şeyh Ni'metullâh nâm kimesne mahmiyye-i mezbûrede kallâblıkla meşhûr olup, lâkin elinde nesne dutılmayup Şer'-i Şerîfle dutılmaya el virmediği ecilden kazıyyenün sıhhatine vâkıf olmak için mezkûrı getürdüp: "*Birkaç yüz flori idivirün*" diyü ibrâm itdükde, nümûne için üç sikke Frengî flori getürüp: "*Bana bir kuyumcı oğlan virüp bir çiftlik satın al, san'atımı ana anda ta'lîm ideyin*" diyü ikrâr eyledi. Lâkin darb-hânesi ve sikkesi kande olduğı ma'lûm

olmayup şâhid dahı olmamağla Şer'-i Şerîf el virmeyüp dutup habs olındı diyü arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından (boşluk) vardukda, mezkûrı ihzâr eyleyüp dahı yirinde ve mahallesinde Müslimânlardan keyfiyyet-i ahvâlin onat vechile teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' arz olunduğı gibi kallâb mıdır, yohsa gayr-ı vâkı' midür? Müslimânlar anun hakkında ne dirler? İştihârı ne vechiledür ve mezkûra söyledüğü sözleri halvet yirde mi söylemişdür, yohsa yanında âdemler var mıydı? Bu husûsa şâhidleri var mıdır, nicedür? Tamâm ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre mufassal yazup bildüresin ve mezbûra virdüğü üç Frengî altını dahı alup gönderesin ve mezkûrı habsden itlâk itmeyesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa amel eyleyesin.

852

Delvine beyine: Koroveş nahiyesinde isyan eden şakilerin ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Kethudâsı Bâlî'ye virildi.

Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Delvine beyine hüküm ki:

Hâliyâ Delvine ve Koroveş (?) (فورونى) kâdîları ile mektûb gönderüp Koroveş (?) nâhiyesine tâbi' Aya-Vasil nâm karyenün keferesi isyân idüp yol kesüp âdem katl idüp meclis-i Şer'a da'vet olındukda gelmeyüp karyelerine karîb yirlerde muhkem niçe vaz' idüp âlât-ı harb ü kîtâl ile memlû kılınup başka zencîr ve zindân vaz' idüp her taraftan âdem dutup içinde habs idüp ba'zını katl idüp ve

ba'zınun cerîmesin alup halâs idüp ızhâr-ı isyân ü tугyân itdüklerin bildürdüğüünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, arz itdüğünüz üzre ol isyân iden keferenün her ne vechile haklarından gelinmek mümkün ise, eger il eriyedür, eger sâ'ir hisâr-eriyedür, hüsn-i tedârük idüp ehl-i fesâd ü hoyradların ele getirüp haklarından gelüp ammâ ehl ü iyâllerin esîr ve espâb ü emvâllerin gâret itdürmeyüp hemân ehl-i fesâd olan hoyradlarınun haklarından gelüp, ammâ gaflet ile ırz-ı saltanata mugâyir vaz' olmakdan hazer idüp onat tedârük eyleyesin. Şöyle ki, ehl ü iyâlleri esîr olunup ve espâb ü emvâlleri gâret olına, netîcesi sana â'id olur.

853

Pertek Beyi Rüstem Bey'e: Âdet-i agnâm ve harac toplamaya giden görevlilerin kanuna muhalif hareketlerinin men'ine dair.

Yazıldı.
Çelebî Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Pertek Begi Rüstem Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livâna âdet-i agnâm ve harâc cem'ine varan kullar defter ve kânûna muhâlîf re'âyâyâ te'addî ve tecâvüz itdükleri arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi ve âdet-i agnâm cem'ine varan kullar ve hâss emînler defter ve kânûna muhâlîf re'âyâyâ te'addî iderler ise men' u def' idesin. Şer' u kânûn ve deftere muhâlîf kimesneye iş itdürmeyüp ve akçaların aldurmayasın. Eslemeyüp ziyâde inâd idenleri yazup bildüresin.

854

Karinâbâd kadısına: Karinâbâd sâbık Kadısı Hasan'ın arzı ile İstanbul'a gönderilip hapsedilenlerden Kalender'in emvalinin tahkiki hakkında.

Yazıldı.
Karındaşı Ramazân'a virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

Karîn-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Mukaddemâ Karîn-âbâd Kâdîsı olan Hasan, sâbıkâ Südde-i sa'âdet'üme maktûb gönderüp Dîvâne Memî nâm kimesne sârik kemesnedür ve Hacı Bâlî ve Doğan kaynı Ferhâd ve Kalender b. Şâhkulî ve Hasan b. Himmet ve Yûsuf nâm kimesneler Mihne (?) Yuvan nâm zimmi mezbûrun şerîkleridür diyü tutulup Südde-i sa'âdet'üme gönderilmeğın, Rodos'a küreğe konılmışdı. Hâliyâ mezkûrlardan

mezbûr Kalender'ün akribâsı Dergâh-ı mu'allâ'ma gelüp: "Mezkûra isnâd olınan husûs gayr-ı vâkı'dür; üzerine nesne sâbit olmadın *habs olunmuşdur*" diyü bildürüp yirinden teftiş olup ahvâli ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâlin göresin; mukaddemâ isnâd olınan husûslar, üzerine sâbit olup müseccel olmuş midur, nicedür? Anun gibi müseccelse sûret-i sicillin ihrâc idüp gönderesin. Müseccel değil ise karye halkından ve sair Müslimânlardan onat vechile teftiş idüp arz olunduğı gibi yaramazlığı var mıdur? Senün dahı ma'lûmun olduğı üzre ahvâlin bildüresin.

855

Kavala'dan İstanbul'a kadar kadılara ve koyun eminine: İstanbul'a gönderilen koyunlara müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.
Muhtesib Kethudâsı Ferruh'a virildi.
Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

Kavala'dan mahrûse-i İstanbul'a gelince yol üzerinde vakı' olan kâdîlara ve koyun eminine hüküm ki:

Sen ki koyun emînisin; mahmiyye-i mesfûre zahîresiyçün cem' idüp irsâl itdüğün koyunların kassâblarının

sayıcıları karşılayup sayup bu sebeb ile zikr olınan koyun, mahrûse-i mezbûreye gelmedin zâyî' olur imiş. İmdi, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyunlara vech-i meşrûh üzre dahl olınmak câ'iz değildir. **Buyurdum ki:** Mahmiyye-i mezbûre kâdîsı muhır-larından Ca'fer ve Muhtesib-oğlanı Mustafa varduklarında, min-ba'd yollarda mahrûse-i mezbûre

zahîresiye için gelen koyunları yollarda
mezkûrlara karşılatmayup ve
saydurmayup aynı ile irsâl idesin ki ol

sebeb ile yollarda zâyi olmak ihtimâli
olmaya.

856

*Amasya beyine ve kadısına: Amasya Kalesi'ndeki hisar erlerinin evlerini
İstanbul'dan gönderilen erlere teslim etmeleri hakkında.*

Yazıldı.

Kal'a Kethudâsı Murâd'a virildi.

Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

**Amâsiyye begine ve kâdîsına hüküm
ki:**

Bundan akdem Amâsiyye kal'ası
erenleri ref' olunup gedükleri Südde-i
sa'âdet'ümden kul karındaşlarına tevcih
olunup irsâl olunup anlar ihrâc olunup,
kal'a bunlara teslim olmak emr olunmuş
idi. Hâliyâ kal'a-i mezbûrede sipâh

kısımından kal'a erenleri sâkin oldukları
evlere: "*Bizüm mülkimüzdür*" diyü dahl
itdürmedükleri arz olındı. Eyle olsa
buyurdum ki:

Vardukda, anun gibi kal'a-i mezkûrede
olan hisâr-erenleri evlerin Südde-i
sa'âdet'ümden irsâl olanlara teslim
eyleyüp eger sipâhîdür ve eger gayrıdur,
ol vechile ta'allül ü nizâ' itdürmeyesin.
Her kimün da'vâsı varsa gelüp Südde-i
sa'âdet'ümde görüle.

857

*Ağrıboz beyine ve kadısına: Üç Venedik barçasına mahsul verenlere şimdilik
müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Defterdâr Kâsım Beg'e virildi.

Fî 17 Cemâziye'l-âhir sene 967

**Ağrıboz begine ve kâdîsına hüküm
ki:**

Mektûb gönderüp, bundan akdem begi
çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup
İstefelü Mahmûd Emîn ve bir eli çalık
Topcı-zâde Mehmed ve İstefelü Solak
Mustafa ve İstefelü Ramazân Emîn ve
oğlu İstefelü Ahmed Sübaş ve Ali
Çelebî-oğlu dimekle ma'rûf İstefelü
Mehmed ve İstefelü Hurrem Voyvoda
ve İstefelü İsâ nâm kimesne, Venedik

barçalarından üç kıt'a barçaya tereke
virdükleri husûsı teftiş olunmak
buyurılmağın teftiş mübâşeret
olındukda: "*Ba'zı havflerinden gaybet
eylediler*" diyü arz eylemişsin. İmdi,
zıkr olunan ümenâ iltizâmılarına cevâb
virmeyüp henüz alâkaların kat' itdükleri
ecilden husûs-ı mezbûr için dahl
olınmamasın emr idüp **buyurdum ki:**
Vardukda, ol husûs için şimdilik zıkr
olunan emînlere mukayyed olmayasın ki
mâla zarar müterettib olmak lâzım
olmaya.

858

*Eflâk voyvodasına: Eflâk vilâyeti cizyesinin âdet üzere tahsil ve gönderilmesi
hakkında.*

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Eflâk'un harâcı Südde-i
sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp
buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda,
vilâyet-i mezbûrenün âdet-i kadîme üzre

cizyesin cem' itdürüp Südde-i
sa'âdet'üme irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967 [16.03.1560]

859

Diyarbakir beylerbeyine ve Mardin kadısına: Musul Beyi Hacı Şah Kulu'na olan borcunu inkâr eden Hacı İbrahim'den borcunun tahsili hakkında.

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve Mardin kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Musul Sancağı Begi olan Hacı Şâh-kulî dâme izzuhû âdem gönderüp Hacı İbrâhîm nâm kimesnede yigirmi bin altun emânet virüp taleb itdükde inkâr idüp ba'dehû ol mikdâr altun emânet koduğuma ikrâr itdüğüne niçe Müslimânlar meclis-i Şer' de şahâdet itdüklerinde kendü dahı şahâdetlerin kabul idüp hükm olunup eline huccet virilüp hakkı alınmak bâbında hükm-i şerîfüm taleb idüp bu vechile hıyânet itdüğü ecilden Şer' ile lâzım gelen dahı

icrâ olınmasın recâ idüp Şer' ile ta'zîr ve habs lâzım olduğına fetvâ-yı şerîf olduğın bildürmeğin **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda elinde olan huccetün mazmûnı muvâfık-ı Şer'-i Şerîf olup alâ-vechi'l-hasım sâbit olup müteveccih olan altunı bî-kusûr müşârün-ileyhe alıvirüp dahı itdüğü hıyânet mukâbelesinde Şer' ile lâzım geleni dahı fetvâ-yı şerîf mücebince icrâ idüp ta'zîr-i kâdî eyleyesin.

-859 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Rûm-ili beglerbegisine ve Mardin kâdısına.

860

Anadolu beylerbeyine: Kastamonu sancağı beyinin yoklama defterinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp Kastamonî sancağı beginün yoklaması defterin mühürleyüp Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl eyleyesin

diyü emr olınmışdı. Ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:** Hükm-i şerîfümle Hudâvirdi nâm sipâhî vardukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerinin sancağı begi yoklayup irsâl itdüğü yoklama defterin mühürleyüp teslîm idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

861

Eflâk voyvodasına: Erdel kralının Eflâkdan kaçan bolarlardan ve eşkiyâdan şimdîye kadar kimseyi gönderip göndermediğinin bildirilmesi hakkında.

Mezbûr Mehmed'e virildi.
Fî 16 Cemâziye'l-âhir sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Eflâk bolarlarından ve sâ'ir ehl-i fesâddan ba'zı Erdel vilâyetine varduğun i'lâm eylediğinde anun gibi vilâyet-i Eflâk'dan kaçup varan ehl-i fesâddan ele götürüp sana göndermek için bir iki def'a Erdel Kralı'na hükm-i hümayûnum gönderilmişdi. **Buyurdum ki:**

862

Niğbolu kadısına: Eflâk vilâyetinden kaçmış olan eşkiyâ ve bolarlardan yakalananlar varsa bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Niğbolu kâdîsına hüküm ki:

Eflâk vilâyetinde hıyânet iden bolarlardan taht-ı kazânda mütemekkin olan kimesne varsa tutulup habs olunup

Tercemân Mehmed vusûl buldukda, emrüm mücebince müşârün-ileyh zıkr olınan ehl-i fesâddan şimdiye değin kimesne tutup göndermiş midür ve ne mikdâr kimesne göndermişdür? Yazup bildüresin.

bir dil bilür bir erin Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:** Tercemân Mehmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânda zıkr olınan bolarlardan kimesne bulunursa ve kaç nefer ise emrüm üzre bir dil bilürin mezkûra koşup gönderüp bâkΩsin habs idüp yazup arz eyeleyesin.

863

Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Nogay canibinden Silistre sancağına giren tatarların fukara iseler dağınık hâlde bulundurulup, cemiyet hâlinde bırakılmamaları hakkında.

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm mücebince livâ'-i mezbûra dâhil olan Tatar tâ'ifesinden birkaç kimesne getürdüp teftîş olındukda zıkr olınan tâ'ife kimi Nogay ve kimi Kırım Tatarından olup üç aydan ziyâdedür ki gelmeğe başlayup ve başları ve serdârları ve mîrzâları tefahhus olındukda ol makøle kimesneden bir ferd bulunmayup gelen kimesneler beze ve mesâkîn [ü] fukarâ tâ'ifesi olup yât ü yarakları olmayup ekseriyâ ehl ü iyâlleri piyâde kaht ucından sebab-i ma'âş için memâlike perâkende olmuşlardır. Re'âyâyâ ve âhar kimesnelere zararları yokdur diyü bildürmüşsin. İmdi, zıkr olınan tâ'ifeden gaflet câ'iz olmayup

anların bir yire cem' olup sâkin olmaları câ'iz değildir. **Buyurdum ki:** Bu bâbda dahı mukayyed olup anun gibi sebab-i ma'âş için her biri bir cânibe perâkende olmuşlarise fe-bihâ ve illâ bir yirde cem'iyyet ile komayup basîret üzre olasın ki sonra tâi'fe-i mezbûreden nevâhî ü kurâyâ ve yâhûd re'âyâ vü berâyâyâ te'addî ve zarar olduğu istimâ' olına, senden bilinür. Ana göre ahvâllerin dâ'imâ görüp gaflet ile anlardan bir vaz'-ı nâ-şâyeste zuhûrından hazer idesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Ve bunların cihet-i ma'âşları ne yüzdendür? Sü'âl mi iderler yohsa rencberlik mi ider ve ne mikdâr tâ'ifedür? Bildüresin.

-863/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Akkerman begine ve kâdîlarına.

-863/b-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Silistre sancağı kâdîlarına.

864

Akkirman eminine: Nogay ve Kırım tatarlarının Nogay tarafından sudan geçip memâlik-i mahrûsaya girmelerine müsaade ediliş sebebinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Akkerman emînine hüküm ki:

Hâliyâ Nogay ve Kırım Tatarlarından niçe kimesneler sudan geçüp Memâlik-i mahrûse'me dâhil oldukları arz olındı. İmdi, anun gibi tâ'ifeyi emr-i şerîfüm olmadın berü cânibe geçürmeğe sebep ü bâ'is nedür? Bu bâbda müstahıkk-ı itâb olmuşsındur. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mukayyed olup şim-diye değin ne mikdâr kimesne

geçmişdür? Defter idüp ve emr-i şerîfüm olmadın bu maköle tâ'ifeye ruhsat virüp Memâlik-i mahrûse'ye geçürmeğe sebep ü bâ'is nedür? Yazup bildüresin ve min-ba'd ol tâ'ifeden berü cânibe bir ferdi geçürmeyesin. Şöyle ki, ba'de'l-yevm anun gibi Tatar tâ'ifesi geçdüğü istimâ' olına, kimesnenün özri makbûl olmayup hakkından gelinmek mukarrerdür. Ana göre basîret üzre olup fermân-ı şerîfüme mugâyir âdem geçürmekden hazer idesin.

865

Bursa kadısına: Çömllekçiler Mahallesi'nde sarraf Musa adlı Yahudinin İstanbul'a getirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 18 Cemâziye'l-âhir sene 967

Bursa kâdısına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede Çömllekçiler mahallesi'nde sâkin olan Sarrâf Mûsâ

nâm Yahûdînün Südde-i sa'âdet'ümde huzûrî lâzım olmağın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezkûr her kandeys buldurup yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

866

Haslar kadısına: Kâğıthane ve kemerler yakınındaki reâyânın mahsulüne zarar veren koyun sürüleri varsa men' edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Kâğıdhâne ve Kemer kurbinde ba'zı kimesneler sağmalı koyun getirüp ol etrâfda ağıllar ihdâs idüp koyunların, re'âyânun terekeleri arasında yaturup gezdürüp zarar u ziyân itdükleri arz olındı. İmdi, bundan akdem ol etrâfda olan ağıllar ref' olunmuş idi.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup göresin; arz olunduğı gibi girü taht-ı kazânda eger Kâğıdhâne kurbinde ve eger Kemer etrâflarında ve sâ'ir ol havâlîde anun gibi girü ağıllar olup sağmalı koyun gelüp re'âyânun terekeleri aralarına girüp zarar u ziyân iderler ise men' u def' eyleyüp min-ba'd tereke arasında koyun gezdürmeyüp ve ne mikdâr ağıl bulunup ref' olunur ise ve her biri ne zamânda olduğın yazup bildüresin.

867

Sirem Beyi Bayram Bey'e: Varadin Kalesi varoşu halkının kılavuzlukta ve sair muhtelif işlerdeki hizmetlerinden dolayı derbendçi olmaları dileğine karşı bazı cihetlerin sorgulamasına dair.

Yazıldı.

Arz getüren Nasûh'a virildi.

Fî 19 Cemâziye'l-âhir sene 967

Sirem Sancağı Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Varadin kâdîsiyle Dergâh-ı mu'allâ' ma mektûb gönderüp kal'a-i Varadin varoşu halkı size gelüp zikr olınan varoş, askerün memerr ü ma'berinde vâkî' olmağla asker halkının kulağuzluğında ve sâ'ir hıdmetlerinde bulunup vilâyet-i Budun'da kılâ' nevbetçileri olan yeniçerilerin ulûfeleri ve sâ'ir hazîne akçaları gelüp geçdükce hıfz u hırâsetinde olup ve mahall-i mezkûrdan nehr-i Tuna üzerinde köprü binâ oldukca hıdmet eyleyüp binâ olınan köprüyi ve nehr-i mezbûr sevâhilin görüp gözedüp ve mîrî hıdmet için gelüp geçen Bâb-ı sa'âdet hıdmetkârlarının ve ebnâ'-i sebîlün ve âyende vü revendenün her vechile hıdmetlerinde olup rüsûmları dahı derbendciler üslûbı üzre olmayup sâ'ir re'âyâ gibi oldukları ecilden tâkat getürmeyüp ba'zı celâ-yı vatan idüp ger bi-hakkîhî florilerin dahı mevcûd

olanlar edâ itdükleri bâ'isden tamâm münfecir olup eger derbendciler ise hâneden hâneye ikişer kile buğday ve ikişer kile arpa ve birer müdre şıra ve nısf flori virmek için sâbıkâ Rûm-ili Beglerbegisi Mehmed Paşa, Erdel seferine giderken elimüze virdüğü temessük mücebince hükm-i şerîfüm inâyet buyurılup derbendciler üslûbı üzerimüze mukarrer buyurılırsa ger bi-hakkîhî olanlarınız ve eski mekânlarına avdet itdüklerinden gayrı hâricden dahı niçe kimesneler gelüp varoşumuz ma'mûr u âbâdân olur; derbendciler üslûbı üzre olmaz ise olan camız dahı mütehammil olmayup terk-i diyâr itmümüz mukarrerdür didüklerin arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, zikr olınan varoş zimmîlerinün filo[ri]lerinden ve sâ'irden gayrı altı bin bir akça hâsıl kayd olınup derbendciler olduğu takdîrce zikr olınan mahsûl nice olur, zimmetde üzerlerine ve mâl-ı mîrîye ne mikdâr noksân lâzım gelür, ne vechile tedârük idersin? Mufassal yazup bildüresin.

868

Tire ve Ayasluğ kadılarına: Uzgur karyesinde zeâmet mutasarrıfı Ali'nin reâyâsına taaddisinin men'i ve hakkında tahkikat icrasıyla neticesinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Uzgur nâm karyeden arz getüren İbrâhîm'e virildi.

Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Tire ve Ayasuluğ kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbî' Uzgur nâm karyeden ze'âmete mutasarrıf olan Ali nâm za'îmün re'âyâsına küllî te'addîsi olup nâ-hak yire akçaların aldıkların bildürmüşsin. İmdi, mezkûrun ze'âmeti âhara virilmişdür. Tefâtş olınup üzerine sâbit

olan hukûk-ı nâs ashâbına alıvirilmesin
emr idüp **buyurdum ki:**
Vardukda, mezkûrı getürdüp re'âyâ-
sından hak da'vâ idenlerle berâber idüp
mukaddemâ bir def'a Şer'ile fasl
olmayan da'vâların ve on beş yıl mürûr
itmeyen husûsların onat vechile hakk
üzre teftîş idüp göresin, mezkûrun
üzerinde bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf her
kimün hakkı sâbit ü zâhir olursa Şer'ile

müteveccih olan hukûkı ashâbına
alıvirüp kimesneye hilâf-ı Şer'-i Şerîf iş
itdürmeysin. Ammâ hîn-i teftîşde
tamâm hakk üzre olup tezvîrden,
telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan ve Şer'a
muhâlîf kimesneye te'addî olmakdan
hazer eyleyesin ve ne mikdâr
kimesnenün hakkı sâbit olup
alıvirildüğü ve ne asl mâdde sâbit
olduğu yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 23 Cemâziye'l-âhir sene 967 [21.03.1560]

869

*İlbasan beyine: İskarapar Kalesi dizdarlığının Ali'den alınıp ne suretle
Mehmed'e verilmiş olduğunun tahkik ve arzına dair.*

Yazıldı.

İskarapar («",—Ü) hisârı erenlerinden arz
getüren Yûsuf'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

İlbasan begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İskarapar («",—Ü
kal'ası dizdârı olan Mehmed her vechile
kal'a hıdmetinün uhdesinden gelür bir
er olup leyl ü nehâr kal'a hıdmetinden
hâlî olmayup kal'ada mukΩm iken
sâbıkâ kal'a-i mezbûre dizdârı olan Ali
benüm cânibümden arz ibrâz idüp
kal'a-i mezbûre dizdârlığına tâlib olduğu
istimâ' olındı. Eyle olsa mezbûr Ali'ye

senün cânibünden arz virilmeyüp ibrâz
itdüğü arzımız vardır diyü bildürmüşsin.
İmdi, mezkûr Ali'nün ibrâz itdüğü arz ile
hâlîyâ mezkûr Mehmed hakkında irsâl
itdüğü arzün ikisi bile sana irsâl olındı.

Buyurdum ki:

Göresin; her kangısı müzevvirise ibrâz
ideni ele getirüp kimden almışdır ve ne
vechile almışdır? Onat vechile tefahhus
idüp dahı kendüyi ve arzı yazanı habs
idüp ahvâlin vukû'ı üzre yazup
bildüresin ve arzlari dahı girü
mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin.

870

*Kastamonu beyi ile Kastamonu ve Daday kadılarına: Araç kazası eski nâibleri
hakkında tahkikat yapıp, kendilerinden hak isteyenler varsa haklarının iadesi ve
neticenin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mezbûr Muslihuddîn'ün akribâsından Abdül-
halîm'e virildi.
Fî 24 Cemâziye'l-âhir sene 967

**Kastamoni begine ve Kastamoni ve
Daday kâdılarına hüküm ki:**

Araç kâdîsı mektûb gönderüp Daday
kazâsından ma'zûl olan Mevlânâ Musli-
huddîn, kazâ'-i mezbûrdan Kâbil ve

Gaybî nâm köhne nâ'ibleri arz itmiş idi.
Fi'l-hakΩka kazâ'-i Araç a'yânından
mezkûrânun ahvâlleri istifsâr olındukda
Mevlânâ-yı mezkûr, arzında sâdikdur
didüklerin arz eylemiş. İmdi,
mezkûrlarun umûmen teftîş olunmaların
emr idüp **buyurdum ki:**
Vardukda, mezkûrları ihzâr idüp
kendülerden hakk da'vâ ider kimesne
var ise hasımlar ile berâber eyleyüp bir

def'a sorulup fasl olmuş olmayup on beş yıl bilâ-özü-i Şer'î terk olmayan da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; üzerlerinde her kimün hakkı sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup defter idüp

dahı mühürleyüp dahı Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Ammâ hîn-i teftîş tamâm üzre olup bir cânibe meyl ü muhâbâdan sakınasın. Tezvîrden ve telbîsden hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahl itdürmeyüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye iş olmakdan hazer idesin.

871

Edirne kadısına: Cîsr-i Mustafa Paşa'da yapılmakta olan imaret için gereken iki suyun ne suretle tedarik olunacağı hakkında.

Yazıldı.

Dimetoka kâdîsının âdemi Kurd'a virildi.

Fi 26 Cemâziye'l-âhir sene 967

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp su yolcular-başı Bâîf yedinden hüküm-i şerîf vârid olup Mustafa Paşa köprüsü'nde binâ olunan imâret için gelmesi münâsib olan iki suyun levâzımına ne mikdâr akça lâzımdur. Kimesnenün hakk-ı şürbi var mıdır ve Meriç'den mahall-i mezkûra dolâbla gelür olsa ne mikdâr nesne ile hâsıl olur. Ehl-i vukûfı ile görölüp tahmîn olunmak fermân olunmağın ol iki suyun üzerlerine varılup Mujak nâm karye kurbinde olan suyun alınmasına karye-i mezbûre halkınun adem-i rızâları olup ve hem Saruca Paşa vakfı olmağın câbîsi vakfiyyede mastûrdur, alınur ise vakfa zarar müterettib olur ve Ak-ova nâm karye kurbinde olan suyun

dahı alınmasına ahâlîsinün hakk-ı şürbimiz vardır diyü rızâları olmaduğın ve dolâb husûsı ehl-i vukûf ile göröldükde eyle çekilür dolâb olmasına kâbiliyyet olup külekleri ve maslakları ve sâ'ir levâzımı için altmış bin mikdârı akça tahmîn olunduğın arz eylemişin. Eyle olsa ol iki kimesnenün hakk-ı şürbleri olmağın ferâgat olunup dolâbla su getirilmesin emr idüp **buyurdum ki:** (Boşluk) Vardukda, te'hîr itmeyüp bu husûsa mübâşeret idüp vüs'at üzre bir maslak binâ olunup dolâbdan maslaka dökölüp andan imârete gelmek üzerine tedârüki ne ise görüp dolâba iki at iki akça vazîfe ile muhtâc olursa bir hıdmetkâr ta'yîn idüp itmâm-ı maslahat olunmağa sa'y ü ihtimâmın vücûda getüresin. Ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

872

Rumeli kadılarına: Mevsim koyunlarının toplanıp İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemi Ali'ye virildi.

Fi 25 Cemâziye'l-âhir sene 967

Rûm-ili kâdîlarına hüküm ki:

Koyun emîni mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda bahâr için ta'yîn olunan celeblerin mevsim koyunları sürilmesi

bâbında hüküm-i şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:** Müşârün-ileyh vardukda, siz ki kâdîlarsız bi'z-zât mukayyed olup mübâşeret idüp yazılı celeblerin mevsim koyunların mu'accelen cem' idüp üzerlerine mukayyed olan koyunların kendüleri ve yâhûd vekîlleri

ile mahrûse-i İstanbul'a irsâl eylesin. Koyun husûsı mühimdir. Gereği gibi ikdâm ü ihtimâm idüp taht-ı kazânuzda olan agnâmı sâl be-sâl defter idüp mühürleyüp koyun emîni âdemleri ile gönderesin ve bir sûretin dahı celebkeşe viresin ki bunda geldükde ana göre yoklanup alınıp zâyi' u telef olmak ihtimâli olmaya. Koyun husûsında ihmâl ü müsâhele itmeyüp mevsim koyunların vakti ile göndermek

bâbında^{xxxv} ardınca olasin ve gönderdiğiniz celeblerin üzerlerine sürici ta'yîn idesiz ki koyunların getirüp defter mücebince teslîm eyleyeler ve siz ki kâdîlarsız, ihmâlinüz müşâhede olına, beyân idecek özrinüz makbûl olmayup müstahakk-ı itâb olursız. Ana göre tedârük idesiz ve celeblerin üzerlerine takdîr olınan koyunı dâ'imâ vakti ile irsâl eylemek bâbında dakΩka fevt itmeyesiz.

[Yev]mü's-sebt fî 25 Cemâziye'l-âhir sene 967 [22.02.1560]

873

Delvine beyine: Sancağının askeri ile cenk için hazır olup gelecek gemilere binilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Cemâziye'l-âhir sene 967

Delvine begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağın askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olup Emîrî'l-ümerâ'î'l-kirâm Cezâyır Beglerbegisi kapudanum Piyâle dâme *ikbâlühû* ne mahalde gemilere girmek ta'yîn iderse bilâ-tevakkuf cümle askerünle giresin diyü emrüm olmuş idi. Eyle olsa senün sancağın askeri ile Moton'da gemilere girmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ vü kat'â te'hîr u terâhî itmeyüp emr-i sâbık üzere cümle sancağın askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla çıkup işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Receb'inün evâsıtında cümle sancağın askeriyle mahall-i me'mûrda hâzır u müheyyâ bulnasın ki donanma-i hümayûnum vardukda, bilâ-tevakkuf gemilere girüp müşârün-ileyh vech ü

münâsib gördüğü üzere dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eylesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ta'yîn olınan zamânda sancağın askeriyle mükemmel hâzır olmak bâbında dakΩka fevt itmeyüp ihmâlden hazer idesin. Şöyle ki, şehir-i mezbûrun evâsıtında cümle mahall-i me'mûrda hâzır olmayasın ve yâhûd askerün yat ü yaraklarında ve zâd ü zevâdelerinde kusûr u noksânları olup tevakkuf lâzım gele, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup, dakΩka fevt itmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

-873/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karlı-ili Begi Mahmûd Beg'e.

874

İnebahtı beyine: Cümle askeriyle Moton'da hazır olup Kapudan Piyale ile birleşerek Donanma-ı Hümayûn'a dahil olunması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

İnebahtı begine hüküm ki:

Hâliyâ umûmen sancağın askeri donanma-i hümayûna ta'yîn olunup

buyurdum ki:

Vardukda, aslâ te'hîr eylemeyüp umûmen sancağın askerin zu'amâsiyle kânûn-nâme-i hümayûnum muktezâsınca bî-kusûr âlât-ı ceng ü cidâlleriyle alay-begine koşup çıkarup işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Receb'inün evâsıtında Moton kal'ası'nda hâzır u müheyyâ eylesesin ki, inşâ'allâh donanma-i hümayûnum vardukda, hiç bir nesneye tevakkuf

lâzım gelmeyüp cümlesi emrüm üzere gemilere girüp kapudanum Piyâle dâme ikbâlühû vech ü münâsib gördüğü üzere dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr zuhûra getüreler. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır. Şöyle ki, sancağın askerinden bir ferdün yât ü yaraklarında kusûr u noksân müşâhede olına veya emrüm üzere ta'yîn olınan zamânda mahall-i mezbûrda cümle hâzır bulunmayalar, aslâ bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yoktur. Ana göre mukayyed olasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne günde çıkardüğün yazup bildüresin.

875

Aynı hususa dair Mora beyine hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Mora begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağın sipâhîlerinin tezkiresüz timar tasarruf idenlerden iki yüz elli nefer sipâhî ta'yîn idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ve zâd ü zevâdeleriyle ihzâr eyleyüp zu'amâdan bir yarar serdârı ırsâl eylesesin diyü emrüm olmuş idi. Eyle olsa sancağundan ta'yîn itdüğün zikr olınan sipâhîler Moton'da gemilere girmek emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emr-i sâbıkum üzere sancağundan ta'yîn itdüğün sipâhîleri bî-kusûr müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ve zâd ü zevâdeleriyle ve serdârları ile ta'yîn itdüğün za'îm ile çıkarup gönderesin ki

işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Receb'inün evâsıtında mahall-i mezbûrda bulınalar ki donanma-i hümayûnum ile kapudanum Piyâle dâme ikbâlühû vadukda bilâ-tevakkuf cümlesi gemilere girüp müşârün-ileyh vech gördüğü üzere dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ta'yîn olınan zamânda serdârlarıyla zikr olınan sipâhîleri bî-kusûr mahall-i mezbûrda ihzâr eylemen bâbında enva'-ı mesâ'î-i cemîlün vucûda getüresin. Târîh-i mezbûrda mahall-i mezbûrda bulunmayanların aslâ özürleri makbûl olmâk ihtimâli yoktur. Ana göre tenbîh eylesesin.

876

Kırkkilise beyine: Kırkkilise sancağında Mahmud Paşa haslarında cinayet suçu işleyenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Güveygüsi olup sipâhî-oğulları zümresinden Ahmed'e virildi.

Fi 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Kırk-kilise begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbî Mahmûd Paşa haslarında yeniçeriden ve gayrıdan ba'zı kimesnelerin evleri basılıp ba'zınun kendin ve ba'zınun âdemleri katl olunup teftîş olunup görüldükde birkaç nefer kâfirler ele girüp Şer'ile haklarından gelinüp yoldaşlarından dört neferi gaybet idüp evkâf-ı selâtından ba'zı kefare

köylerinde yatakları fehm olunup serbest olmak ile ele gelmelerinde usret olduğunu bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, eger ol gaybet idenleridür ve eger sâ'ir ehl-i fesâd ü şena'âtdür, her kande ise ele getirüp Şer'ile ahvâllerin görüp Şer'ile lâzım geleni icrâ idesin. Anun gibi ehl-i fesâdı ele getürmelü oldukda eger evkâf ü emlâk ve sâ'ir timarları serbest olanlar nizâ' iderse her kim ise arz idesin ki anun gibi ehl-i fesâda mu'în olup ele virmeyenlerin gereği gibi haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ola.

877

Dimetoka kadısına: Kurd ve Yusuf'un yollarını kestiğini ihbar ettikleri adamların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Kurd'a virildi.

Fi 27 Cumâde'l-ûlâ^{xxxvi} sene 967

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nâ'ibün mektûb gönderüp mahrûse-i Edirne'den Kurd nâm muhtesib ve Siroz'dan yoldaşı Yûsuf nâm kimesneler yeniçerilikden ulûfesi kat' olunmuş Rüstem nâm kimesneyi ve Velî ve Satılmış ve Ahmed ve Arab Hüseyin ve Mehmed ve diğer Mehmed ve Ermen Dervîş nâm kimesneleri meclis-i Şer'a ihzâr idüp: "Ben Edirne'ye giderken bunlar derbendde

yolumuz basup ellerinden halâs olup Dimetoka'ya tâbî Ortaköy ve Kızıldeli nâm derbend karyeler keferesine haber virdük" diyü da'vâ itdüklerinde mezbûrlar inkâr idüp Şer'ile sâbit olmayup derbendciler dahı: "Bize haber oldukda bunları kaçarken her birin bir yerde bulup tutduk" didüklerin sicill idüp arz itmeğin **buyurdum ki:** Mezkûrları der-zencîr idüp yarar âdemler ile Südde-i sa'âdetüme gönderesin. Ammâ tenbîh idesin ki, yolda gelürken gaybet itdürmek ihtimâli olmaya.

878

Mora Beyi Osman Şah'a: Trablusgarb'dan Turgud Paşa'nın gönderdiği haberci ile yahıların ve memleketin muhafazasına itina edilmesine dair.

Yazıldı.

Dil getüren voyvodası Hüseyin'e virildi.

Fi 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Mora Sancağı begi [Begi] Osmân Şâh'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Magrib Trablusı [Beglerbegisi] Turgud dâme ikbâlühû cânibinden iki kıt'a kadirğa mâh-ı Cemâziye'l-âhir'ün altıncı gününde Moton limanı'na gelüp karadan Südde-i sa'âdet'üme ırsâl olunmak için sana dil gönderüp Cerbe husûsında ve küffâr-ı

hâksârun donanması husûsında bildürüp zikr olunan dili dahı Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylediğün arz eylemişsin, ma'lûm oldu. İmdi, küffâr-ı hâksârun hîlesinden gaflet câ'iz değildir. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup yalılarun ve kılâ'un hıfz u hırâsetinde dakûka fevt itmeyüp

gaflet ile a'dâdan kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât idüp eger yalıları ve sâ'ir hıfzı lâzım olan mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp a'dâdan vâkıf olduğun ahbârı ve sâ'ir lâzımü'l-arz olan husûsı i'lâmdan hâlî olmayasın.

879

Üsküdar kadısına: Oğlan Şeyh'in babasının müridlerinden olup şeyh nâmına köy halkını sapıttıran kimsenin ve yanındakilerin İstanbul'a gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Üsküdar kâdısına hüküm ki:
Hâliyâ Oğlan Şeyh'ün babasının müridlerinden bir kimesne şeyh nâmına kasaba-i mezbûre etrâfında olan kurâyı gezüp niçe kimesneleri idlâl idüp ve Şer'-i Şerîfe muhâlîf iş eyledükleri

istimâ' olunmağın mezbûrları ve yanınca bile olan müridlerin ele getirüp kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:** Bâlî Çavuş vardukda, mezbûr şeyhi ve yanınca bile olan kimesneleri ele getirüp müşârün-ileyhe teslim idüp kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967 [25.03.1560]

880

Bursa Beyi Bâyezîd'e: Bursa livasındaki eşkiânın haklarından gelinmesi ve bunları ele vermeyenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Oğlı Bâlî'ye virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Bursa Begi Bâyezîd Beg'e hüküm ki:
Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrun ekser-i kurâsı serbest ve evkâf-ı selâtîn olmağla ehl-i fesâd ve eşkiyâ vefret üzre olup ele geldükde evkâf ve serbest [tîmar] sâhibleri ehl-i fesâd siyâsete müstahıkk olunca, habs bizümdür diyü ehl-i fesâdı vermeyüp kendüler alup habs idüp ba'dehû ahz-i mâl için ehl-i fesâdun tevâbi'i ile muvâza'a idüp bi-hasebi's-Şer' üzerlerine nesne sâbit olmadı diyü bir mikdâr akçaların alup habsden ıtlâk itmekde ehl-i fesâd günden güne ziyâde olup evler basılıp

âdemler katl olınmakdan hâlî değildir. Şöyle ki, anun gibi ev basup âdem katl idenler bi'l-cümle salb ü siyâsete müstahıkk olanları Şer'-i Şerîf ma'rifeti ile sancak sübaşları kabz idüp Şer'-i kavîm mücebince teftîş olup siyâset lâzım gelenler mahallinde siyâset itdürilüp cerîmeye müstahıkk olanlar sâhiblerine teslim olına ki cürmlerine göre cerîmelerin alalar ve bu sebep ile ehl-i fesâdun gereği gibi haklarından geline diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Sancağuna müte'allık olan yirlerde ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakâhu* âdemlerinün zencîrinden sübaşların zencîrlerinden gayrı kimesneye zencîr kullandurmayup arz

itdüğün üzre zâhîr olan ehl-i fesâdı eger zu‘amâ ve sâ‘îr serbest timarlarında ve evkâf ü emlâkdedür her kandeysse ele götürüp kâdî ma‘rifeti ile ahvâlin Şer‘-i Şerîf üzre teftîş idüp Şer‘ile lâzım geleni eger salb ü siyâsetdür, eger kat‘-ı uzvdur, mahallinde icrâ idüp yirine

koyup anun gibi ehl-i fesâda mu‘în olup ele virmekde ta‘allül ü inâd idenleri yazup isimleriyle bildüresin ki ehl-i fesâda zâhîr olanların haklarından gelinüp sâ‘îrlerine mûcib-i ibret vâkı‘ ola.

881

Hüdavendigâr Beyi Bâyezîd'e: Mukâtaa mültezimlerinden ayak âmili olup hürleri esir diye satan manav Abdurrahman'ın muhakeme edilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Hüdâvendigâr Begi Bâyezîd Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Burusa ve Kite ve Mihaliç kâdîlıklarında ve gayrıda perakende olan Akça-koyunlu tâ'ifesi'nün bâd-ı hevâsın bir yıla üç bin akça mukâta'aya mültezim olan Manav Abdurrahmân nâm ayak âmili hakkında cemm-i gafîr esîr ugurlayup satmak ve hurrü'l-asl bey' etmek ve hilâf-ı Şer' niçe kimesnelerin zulmen akçaların alduğun şahâdet itdüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrı ele götürüp

üzerinde olan mâl-ı mîrî ber-taraf olduktan sonra mezkûrdan da'vâ-yı hakk ider kimesneler var ise husamâsiyle berâber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl terk olunmayan da'vâların onat vechile hakk üzre Şer'ile toprak kâdîları ma'rifeti ile teftîş eyleyüp göresin; üzerinde her kimün hakkı sâbit olursa ba'de's-sübût hükm idüp ashâbına hukûkların alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve ne makûle hukûk sabit olduğun yazup bildüresin.

882

Zihne kadısına: Zihne kethudâsı ve ortakları aleyhindeki şikâyet hakkında tahkikat yapıp bildirmesine dair.

Yazıldı.
Çavuş-başına teslîm olındı.
Fî 4 Receb sene 967

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunılup bi'l-fi'l Zihne kethudâsı olan kimesneden ve şerîklerinden şekvâ olunmağın içinde mastûr olan mevâddun aslı ma'lûm olmak için aynı ile sûreti

ihrâc olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Ol arz-ı hâlün içinde mastûr olan mâddelere nazar idüp yirlü yirinden teftîş idüp aslı var mıdur, nicedür? Tamâm vukû'ı üzre ma'lûm idünüp vukû'ı üzre mufassal yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

883

Ohri Kalesi dizdarına: Ohri Kalesi'nde görevlilerin bekletilmesi suretiyle kalenin zarar ve ziyandan muhafazası hakkında.

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Ohri kal'ası dizdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kal'a-i mezbûrenün hisâr-eri yedi neferden ziyâde olmamağın anun dahı biri kapucı ve biri anbarcı ve biri sipâhî-zâde olup mukâta'ât ve cizye ve sâ'ir mâl-ı mîrî kal'ada hıfz olunduğundan gayrı tutsaklar dahı habs olunmağla bu kadar dört neferün beklemeğe aczi olup

kal'a-i mezbûrenün meremmâtı için ta'yîn olunan müsellemlerden ve üç nefer kal'a cebecilerinden dutsak vâkı' oldukda beklenmeğe âdem lâzım olduğın arz eyledüğün ecilden

buyurdum ki:

Vakt-i hâcetde hisâra müte'allık olan kimesnelerden eger müsellemler ve eger cebeciler ve eger gayrılardur, her kimise bekletdürüp zarar u ziyân olmakdan hazer idesin.

884

Lala Mustafa Paşa'ya: Lârende Kalesi müstahfızlarından yirmi neferin Konya Kalesi'ne ilhak olunması hakkında.

Yazıldı.
Şehzâde âdemlerinün kethudâsı Ali Beg'e virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Lala Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Konya kal'ası'nun müstahfızları az ve hıdmetleri çok olup istihdâmında usret çekilür Lârende kal'ası yoldan sapadur ve müstahfızları çokdur. Yigirmi neferi Konya

kal'ası'nun müstahfızlarına ilhâk olınsa mâl-ı mîrîye dahı enfa'dur diyü Konya kâdîsı ve hâvâs nâzırı ve Konya dizdârı mektûblariyle i'lâm eyledüklerin arz eyledüğün ecilden

buyurdum ki:

Vardukda, arz itdüğün üzre Lârende kal'ası müstahfızlarının yigirmi neferin Konya kal'ası erenlerine ilhâk idüp istihdâm eylesin.

885

Haslar kadısına: Kâğıthane ve Kemer yakınında koyun getirterek ağıllar ihdas edenlerin başkalarına zarar vermeyecek yerlere gitmeleri hakkında.

Yazıldı.
Çavuş-başına gönderildi.
Fî 4 Receb sene 967

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mehmed Çavuş elinden hüküm-i şerîf vârid olup Kâğıdhâne ve Kemer kurbinde ba'zı kimesneler sağmalı koyun getirüp ol etrâfda ağıllar ihdâs eyleyüp koyunların re'âyânun terekeleri arasında gezdürüp yaturmağla

zarar u ziyân iderler imiş. Bundan akdem ol etrâfda olan ağıllar ref' olunmak emr olunmuş idi. İmdi, eger Kâğıdhâne kurbinde ve eger Kemer etrafında anun gibi ağıl olup zarar u ziyân iderler ise men' idüp min-ba'd tereke arasında yürimeyüp ve ne mikdâr ağıl bulunur ise her biri ne zamândan olduğın yazup arz eylesin diyü fermân olınmağın ol cânibde olan ağılları mufassal u meşrûh defter olup

ve ref' olinsun diyü tenbîh ü te'kîd
olunduğın arz eylemişsin. İmdi,
buyurdum ki:
Vusûl buldukda, mezkûrlarun ağılların
bi'l-küllîyye ref' itdürüp min-ba'd ol
cevânibde re'âyânun tereke ve

886

Kefe beyine: Derdel adlı ermeninin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Tâcir Mustafa'ya virildi.
Fî 3 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

çayırlarına zarar olacak yirde kimesneye
ağıl itdürmeyüp ve koyunların tereke
olan yirlerde yürütmeyüp tenbîh idesin;
varup âhar kimesneye zarar olmayacak
yirde olalar.

Hâliyâ Kefe'de olan Derdel nâm
Ermenî'nün Dergâh-ı sa'âdet
destgâh'umda ihzârı lâzım olunmağın
buyurdum ki:
Vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrî yarar
âdemünle Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl
eyleyesin.

887

*Bursa kadısına: Mevcut esirlerin Müslümanlara satılması ve bundan sonra esir
istihdamının men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hâss-ı Harc Emîni Çavuş Mehmed'e virildi.
Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Bursa kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan
Yahûdî ve Nasârâ tâ'ifesinde olan
esîrler teftîş olunup eger acûze ve eger
mu'takdur ve eger esîrdür, bulunan
yirlerden alup esîr olanları ehl-i İslâm'a
bey' idüp mu'tak ve acûze olanları dahı
ehl-i İslâmdan tâlib olanlara virilmesin
ve min-ba'd eger Yahûdî ve eger
Nasârâdur, esîr alup istihdâm
itmemelerin emr idüp **buyurdum ki:**
Bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânda
olan eger Yahûdîdür ve eger Nasârâdur,
onat vechile teftîş idüp eger esîr eger
mu'takdur tefahhus eyleyüp çıkardup
dahı emrüm üzre mu'tak [ve] acûze
olanları ehl-i İslâmdan tâlib olanlara
istihdâm için teslîm idüp esîr olanları
dahı ehl-i İslâma bey' idüp akçasın
sâhiblerine teslîm idüp gereği gibi
tenbîh ü te'kîd idesin ki min-ba'd eger
Yahûdîdür, eger Nasârâdur, bir ferd

eger mu'tak eger esîrdür, aslâ vü kat'â
alup istihdâm itmeyeler. Şöyle ki,
ba'de't-tenbîh birinde ya mu'tak ve
yâhûd esîr bulına, aslâ bir ferdün özri
makbûl olmayup eşedd-i siyâst ile
siyâset olunmasın mukarrer bilüp ana
göre tebîh ü te'kîd idesin ki, sonra
kimesnenün bilmedük ve işitmedük
dimeğe mecâli olmaya ve sen dahı
dâ'imâ mukayyed olup bu fermân-ı
vâcibü'l-iz'ânunumun icrâsında dakûka
fevt itmeyesin. Sonra yoklanup görülse
gerekdür; şöyle ki, emre mugâyir
birinde esîr veya mu'tak bulına, özrün
makbûl olmayup mes'ûl olup netîcesi
sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre
mukayyed olup bu hükm-i
hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza
kayd idesin. Hâliyâ ve min-ba'd bu
emr-i celîlü'l-kadrüm ile amel olup
hilâfına cevâz gösterilmeye. Şöyle ki,
ba'zılara hüküm virilmiş ise her kimde
hüküm var ise alup Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin.

-887/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Edirne kâdîsına.

-887/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Selânik kâdîsına.

-887/c-

Yazıldı.
Bir sûreti Kefe kâdîsına.
Ve ne mikdâr esîr bulunup bey' olunduğın defter
idüp arz eylesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967 [26.03.1560]

888

*Gelibolu kadısına ve Boğaz hisarı dizdarına: Anadolu'dan derya seferi için
şimdiye kadar gelen sipahi ve nöbet tımarlılarının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

**Gelibolu kâdîsına ve Boğaz-hisâr
dizdarına hüküm ki:**

İşbu sene-i mübâreke vilâyet-i
Anadolu'dan deryâ seferine Karesi ve
Koca-ili sancakları sipâhîleri ve
umûmen Anadolu'nun be-nevbet timarı

olanlar ta'yîn olup Nevrûz-ı
mübâreke anda hâzır olmaları emr
olunmuş idi. Hâliyâ emr olunan
sipâhîlerden anda bi'l-fi'l ne mikdâr
sipâhî gelmişdür? Ma'lûm olmak lâzım
olmağın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, şimdiye değin ne
mikdâr sipâhî gelmişdür? Yazup
bildüresin.

889

*Şam beylerbeyine: Tahrir olunan bazı sancaklara ait defter suretlerinin
gönderildiğine dair.*

Yazıldı.
Defter emînine teslim olındı.
Fî 4 Receb sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Müceddeden emr ile tahrîr olunan Gazze
ve Macon ve Safed ve Trablus
sancaklarının defterleri yazılup Südde-i

sa'âdet'üme gelmekde zikr olunan
defterlerin icmâl ve mufassalının birer
sûreti mühürlenüp sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, alup kabz eyleyüp
min-ba'd zikr olunan defterler ile amel
eylesin.

890

*İlbasan Beyi Ahmed Bey'e: Sahte arz ile dizdarlık yapan iki kimse hakkında
şeriate göre muamele ifasına dair.*

Yazıldı.
İlbasan beginün kethudâsı Yûsuf'a virildi.
Fî 4 Receb sene 967

İlbasan Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp senün cânibünden ba'zı
kimesneler arz ibrâz idüp ba'zı kimesne

dizdârlığa tâlib olup ve ba'zı gedükler ihrâc idüp arz senün olmaduğın ve livâ'-i mezbûrda

mütemekkin telbîs ile meşhûr kal'ası dizdârlığından ma'zûl Ali nâm kimesne olup karındaşı Kurd'a telbîs arz ile dizdârlık alıvırüp dahî niçe fukarânun gedüklerin telbîs ile aldurup ve bundan gayrı tezvîr mühr ider niçe kimesneler olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

891

Akçakızanlık kazasında hırsızlık yapan iki kimse haklarında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair Çirmen Beyine ve Akçakızanlık kadısına hüküm.

Yazıldı.

Çirmen begine ve Akça-kızanlık kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp taht-ı kazâna tâbi' Sünnetler nâm karyeden Nesîmî ve Umûr-mu'allim nâm karyeden Küçük nâm kimesnelerün hırsızlukları ve şenâ'atleri defe'âtle sâbit ü zâhir oldukda terk-i diyâr itmişler iken hâlîyâ Elvan ve İsmâ'îl ve Satılmış nâm kimesneler yatakları olup mu'în ü zahîr olmağla niçe kimesnelerün atların serika idüp âhar yirde bey' idüp ahvâlleri görülmesi husûsın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, mezkûrları ele getürüp ahvâllerin ma'rifet-i kâdî ile onat vechile hakk üzre teftîş idüp anun gibi tezvîr ü telbîsi sâbit ü zâhir olan kimesneleri habs idüp sübût ü zuhûr bulan mâddelerin yazup sıhhati üzre yazup arz eylesin. Ammâ hilâf-ı vâkı' kazıyye arz itmekden hazer idesin ve Şer'a muhâlîf kimesneye te'addîden sakınasın.

Vardukda, mezkûrî ihzâr idüp gaybet idenleri kefillerine ve yataklarına ve duraklarına bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp hak da'vâ iden kimesnelerle berâber idüp mukaddemâ bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; üzerlerine bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf kimesnenün hakkı sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukûka Şer'ile müteveccih olan hukûkı alıvirdükden sonra sipâhî olanı habs idüp arz idesin. Olmayanları ol bâbda emr-i Şer'-i kavîm neyse icrâ idüp yerine koyasın.

892

Yalvaç kadısına: Donanma-yı hümayûn ile gönderilen askere kadı tayin edildiğine dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fi 27 Cemâziye'l-âhir sene 967

Yalvac kâdîsına hüküm ki:

Hâlîyâ Cezâyir Beglerbegisi olan Piyâle dâme ikbâlühû mektûb gönderüp hâlîyâ deryâyâ emr olınan donanma-i hümayûnumla irsâl olınan asâkir-i nusret-

me'âsire senün kâdî nasb olman arz itmeğın müşârün-ileyh ile ta'yîn ü irsâl olınan asâkir-i fevz-me'âsire seni kâdî nasb eyleyüp **buyurdum ki:** Müşârün-ileyh ile bile gidüp bile koşılan cünûd-ı muvahhidînün vâkı' olan kazâyâların Şer'-i Şerîf üzerine istimâ' idüp fasl-ı husûmet eylesin.

893

Leh kralına: Leh vilâyetinde haramilerin katlettiği Mehmed ve Mustafa'nın mallarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Lih Kralı'na hüküm ki:

Lih vilâyetinde Mesked ? (مسكد) ile
 Boliste ? (بولسته) arasında harâmîler
 katl itdüğü Tokatlu Mehmed nâm
 bâzergânun mâlî için bundan akdem
 nâme-i hümayûnumuz gönderilmiş idi.
 Hâliyâ ba'zı kimesneler dahı gelüp taleb
 itmeğin ve andan gayrı Lih vilâyetinde
 fevt olup mâlını Kefelü ترقيشتم nâm
 Ermenî zabt idüp ولنه nâm şehirde Yorgi
 ترقيشتم dimekle ma'rûf kimesneye

894

Boğdan voyvodasına: Nogay tatarlarından sınırlarda davarlarına zarar verenerin ve Moskov canibinden hareket üzere olan eşkiânın, memlekete girmelerine ve mazarratlarına meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Hirso'ya virildi.

Fi 7 Receb sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup
 vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'a
 mu'âvenete âdem gönderilmek fermân
 olunmağın emr-i şerîf mücebince dâ'imâ
 Boğdan askeriyle hâzır u müheyyâ
 olduğunuz (boşluk) ve Nogay Tatarı
 içinde ziyâde açlık vâkı' olup Kırım
 cânibine kaçıp gidüp Kırım tâ'ifesi dahı
 aç olup Nogay Tatarı ol ahvâli görüp
 kalkup kırlarda şikâr ile beslenüp kal'a-i
 Kili ve Akkerman ve Bender'e yetişürler
 ve ba'zılar kırlarda sâkin olup ba'zıları
 Boğdan sınırına yetişüp dahl idüp
 re'âyâ davarlarına zarar iderler diyü
 bildürmüşsin. Andan mâ'ada Maskov
 cânibinden dahı ba'zı eşkiyâ hareket
 üzere olduğu istimâ' olunur. İmdi, eger

viresiye bey' itdüğü Kefelü Mustafa
 nâm bâzergânun mezbûr Ermenîye
 virilmeyüp zabt itdüğü akçası cümle
 Südde-i sa'âdet'üme irsâl olunması lâzım
 olmağın gerekdür ki, kadîmü'l-
 a'vâmdan ilâ hâzihi'l-ân mâ-
 beynimizde olan hüsn-i sadâkat ve
 vüfûr-ı mahabbet muktezâsınca zikr
 olunan bâzergânların mâllarını aynı ile
 defter eyleyüp bî-kusûr atebe-i
 ulyâmuza irsâl ü isâl olunmak bâbında
 enva'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûr ide.

Maskov eger sâ'ir a'dâ taraflarından
 gaflet câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**
 Vardukda, askerün ile hâzır olup anun
 gibi Maskov cânibinden hareket olup
 memleket ü vilâyete dahl idüp kasd-ı
 mazarrat iderler ise Südde-i sa'âdet'üme
 olan ubûdiyyet ü rikkıyyet
 muktezâsınca her ne yüzden olursa
 haklarından gelüp mazarrat ü ifsâdların
 men' u def' eyleyüp ve ol Tatar tâ'ifesi
 dahı bir yirde cem'ıyyet üzere olmak
 câ'iz değildir. Anun gibi kaht ucından
 gelüp vilâyete müzâyaka virirler ise her
 bir yire bir tarîkla bir cânibe perâkende
 idüp re'âyâya anlardan zarar
 irişdürmeyesin. Ve ne mikdâr Tatar
 gelmişdür ve ne vechile tedârük itdüğün
 ve sâ'ir etrâf ü cevânibden vâkıf
 olduğun ahbârı i'lâmdan hâlf olmayup
 emn [ü] emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-i
 itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında mucidd ü
 merdâne olup dakΩka fevt itmeyesin.

895

Bosna beyine: Turhan adlı dizdar gönderildiğinden üzerindeki mîrî malının tahsil edilerek hakkından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf yazılıp nişânlanup pâye-i serîre
 gönderilüp Kapudan'a virilecek berât sûreti ile

berât sûreti üzerine hatt-ı şerîf vardır. Bosna
 begine yazılan hüküm eyüdü, gönder diyü^{xxxvii}
 buyurıldı.

Ulûfeciler Sübaşısı Mustafa'ya virildi. Mâliyye tarafından yazılan dahı ana virildi.
Fî 4 Receb sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Turahan nâm dizdârun üzerinde mâl-ı mîrî olup ve ehl-i telbîs idüğü bundan akdem arz olunup teftîş fermân olınmış idi. Hâliyâ Südde-i sa'âdet'ümde bulunmağın ol bâbda Mâliyye tarafından mufassal hükm-i şerîfüm yazılup teftîş olunup mâl-ı mîrî tahsîl olunmak için

kayd ü bend ile irsâl olındı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîfüm üzre teftîş eyleyüp mâl-ı mîrîyi bî-kusûr cem' u tahsîl eyleyüp eger Şer'-i Şerîf ve kânûn-ı münîf mücebince dahı mahallinde üzerine mâl zuhûr iderse hakkından gelesin ki sâ'ir eşirrâya mûcîb-i ibret ola.

896

Kestel karyesinde ev basıp sahibini katleden Ali hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair Bursa beyine hüküm.

Yazıldı.
Oğlı Bâlî'ye virildi.
Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967
Hasan Çelebî rû'ûsında mukayyeddür.
Fî târîh-i mezbûr.

Bursa begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Bursa nâhiyesinde Kestel nâm hâs karyede bir kimesnenün evi basılup sâhib-i hâne katl olunup karye-i mezbûreden Ali nâm kimesneyi ve ırgadını mazınnadur diyü Abdurrahmân nâm ayak âmili tutup habs idüp ahvâlî teftîş olındukda mezbûr Ali, maktûlün evi öninde bulınup karye-i mezbûre ahâlîsi mezkûr için ehl-i fesâddur ve maktûl ile adâvet-i sâbıkası vardır diyü şehâdet

itmişler iken ırgadını âmil-i mezbûr keffile virdüm diyü ıtlâk idüp ve mezbûr Ali dahı habs olındukda zikr olan âmil altunun ve bir bârgîrin alup ıtlâk itdüğün bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Mezkûr âmili ele getirüp gaybet itdüdüğü eger Ali'dür, eger ırgaddur, taleb idüp buldurup husamâsiyle berâber idüp kâdî ma'rifeti ile Şer'ile görüp anun gibi tühmeti varise örf-i ma'rûf ile dahı görüp Şer'ile sâbit olurise bu fesâdı idenler sipâhî ise habs idüp arz idesin, değil ise ol bâbda Şer'-i Şerîf neyse icrâ idüp yirine koyasın. Eger bulmakda ta'allül iderse habs idüp arz idesin.

897

Boğdan voyvodasına: Boğdan vilâyetinden zahire tedarik edip sahipleriyle Özi Kalesi'ne gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Za'îm Mehmed Çelebî'nün âdemi Ali'ye virildi.
Fî 28 Cemâziye'l-âhir sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Özi kal'ası ta'mîrine ta'yîn olunan Zâ'îm Mehmed, mektûb gönderüp kal'a-i mezbûre ta'mîri için

ta'yîn olunan eşkünci tâ'ifesi ve kifâyet mikdârı bennâ ve ırgad ve ta'mîr tamâm olınca muhâfaza için akıncı askeriyile Vulçitrın begi ve beşlüleriyile Akkirmân beginün me'kûlâtı ve davarları alefi için Silistre ve Hırsova ve Kili ve Brayıl ve Tekfur-göli kâdîlarına fermân olınmağın, zahîre tedârûki için Hırsova

kazâsına varıldukda Tatar vilâyetinde kahtlık olmağla Nogay ve Kırım Tatarından bî-hisâb âdem Kili ve Akkerman ve Bender vilâyetine gelüp niçesi dahı bu cânibe geçüp nihâyet-i mertebede kahtlık idüp ve kal'a-i mezbûre hilâf-ı semt, yabanda vâkı' olup yakın yirde zahîre bulunmağa imkân olmaduğın bildürmeğın

buyurdum ki:

(Boşluk) Vardukda, bu bâbda mukayyed olup vilâyet-i Boğdan'dan kifâyet mikdârı zahîre tedârük idüp sâhibleriyle zıkr olınan mahalle gönderesin ki anda binâyâ ta'yîn olınan eger Müslim tâ'ifesidür ve eger bennâdur, akçalarıyla alup anlara sebeb-i teftîş olup sâhiblerine bâ'is-i

ticâret ola. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâsun ve kadîmden idegeldüğün üzre bu bâbda dahı tamâm-ı ihtimâm eyleyüp eger zahîredür, eger sâ'ir lâzım ü mühimm olan husûslarıdır, tedârük idüp irsâl itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve ne mikdâr zahîre tedârük idüp gönderdiğün yazup bildüresin.

-897/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Eflâk voyvodasına.

[Yev]mü'l-erbi'â fi selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967 [27.03.1560]

898

Memiş Bey'e: Yüzde-pare yürüklerinin üç yıllık etrâkiye rüsûmunu alıp giden Hasan Çavuş'un ele geçirilerek mîrî malının zabt edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Memiş Beg'e hüküm ki:

Amâsiyye Kādîsı olup Nâzır-ı Emvâl olan Muhyiddîn mektûb gönderüp Yüzde-pâre yürükleri kabîlesinde Hasbî nâm yürük, kethudâsı olan Şeyhî nâm kimesne Sivas çavuşlarından Hasan nâm kimesne ile kabîle-i mezbûrenün üç yıllığı rüsûm-ı etrâkiyyesini on kerre yüz bin ve elli dört bin akça teslîmâta kabûl idüp tahvîl tamâm olmağa kırk gün mikdârı kalıcak gaybet idüp el vermeyüp kalmışlar idi. Sonra mezkûr Hasan Çavuş yukarı cânibe gidüp mezkûr Şeyhî yirine kalup istimâlet ile ele gelmesi mümkün olmayup ikdâm olınsa mukâtele vü muhârebe itmek mukarrerdür ve henüz ellerinde makbûzlarından iki yüz bin mikdârı mâl

vardur. Hemân bahâr olmasına tevakkuf iderler diyü bildürmeğın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp mezkûr her ne tarîkla olursa ele getirüp dahı eger ellerinde bulunan nakd akçadır ve eger sâ'ir espâbdan bulunan her ne ise mîrî için zabt eyleyüp mâl-ı mîrîyi cem' u tahsîl eyleyüp dahı eger kendüyi ve eger yanında olan ehl-i fesâdı habs idüp arz idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, ana göre mukayyed olup gaybet itdürmeyüp ele getirüp ve mâl-ı mîrîyi dahı tahsîl idüp zâyî' itmemek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp her ne yüzden kâbil ise ele getüresin. Anun gibi el vermeyüp muhârebe iderse diri ele gelmeğe kâbil olanları diri dutup kâbil olmayanları haklarından gelesin. Ammâ hüsn-i tedbîr idüp gaflet ile bir nâ-şâyeste vaz'

sudûrından ve gaybet itdürmekden

hazer idesin.

899

Rodos Beyi Ahmed'e: Donanma-yı hümayûna iltihak etmek üzere iki pare gemi ile hazır olması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Rodos Begi Ahmed Beg'e hüküm ki:

İşbu sene-i mübâreke de deryâya donanma-i hümayûnum çıkmak emr olunup in-şâ'allâhü'l-e'azz gurre-i Recebü'l-mürecceb'de çıkmak mukarrer olmuştur. Senün dahı bile gitmen emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vardukda, te'hîr itmeyüp iki pâre gemi ile hâzır u müheyyâ olup

Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle dâme ikbâlühû'ya bir münâsib olan mahalde gelüp mülâkΩ olup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda müşârün-ileyh vech gördüğü üzre hıdmetde bulunup enva'-ı yüz aklıkları tahsiline sa'y idesin ve sancağın ve ol cevânibün deryâ yüzün hıfz itmek için yarar âdemün ta'yîn idesin.

900

Amasya beyine: Reâyâ ve levend taifesinden tüfenklerinin alınıp gönderilmesi ve tüfenk kullanılmasının men edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kal'a kethudâsı Murâd'a virildi.

Fî selh-i Cemâziye'l-âhir sene 967

Amâsiyye begine hüküm ki:

Bundan akdem re'âyâsı tâ'ifesi tüfeng kullanmayalar diyü emrüm olup hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ livâ'-i mezbûra tâbi' ba'zı yirlerde re'âyâdan ba'zı ehl-i fesâd kimesne tüfeng isti'mâl iderler diyü istimâ' olunmağın

buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi emr-i şerîfe mugâyir re'âyâdan ve sâ'ir levend tâ'ifesinden tüfeng kullanur kimesne var ise tüfenglerin ellerinden alup Amâsiyye kal'ası dizdârına teslim idüp emr-i şerîfûme mugâyir iş idenleri Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve min-ba'd dahı tenbîh ü te'kîd eylesesin ki re'âyâdan emre muhâlîf tüfeng isti'mâl itmeyeler.

901

Menteşe beyine: Rençber gemilerini yağma eden Divane adlı levendin ve arkadaşlarının ele geçirilip muhakeme edilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Bi'l-fi'l-Menteşe Begi Ahmed Beg'ün âdemi Rıdvân'a virildi.

Fî gurre-i Receb sene 967

Emr, Monla Hasan rû'ûsında mukayyeddür.

Menteşe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Deve-boynı nâm mahalde harâmîlik tarîkıyla levend

قورقنه بيلغيس iden Dîvâne Bayrâm nâm
levend ba'zı rencber gemilerin yağmâ
idüp zarar oldukda üzerine varılup beş
nefer âdemîsi ele gelüp ve sekiz nefer
âdemi mecrûhan firâr idüp mâ'adâsı
deryâya dökilüp ahâlî-i Balat'dan
keyfiyyet-i hâlî sü'âl olındukda Kara
Ya'køb ve رولس ve Ramazân ve birkaç
nefer kimesneler dahı gelüp her gâh ada
arasında ve Sakız kurbinde ve Midillü
cânibinde harâc-güzâr kâfirleri getürüp
mezbûrân kimesnelere virüp anlar dahı
kimin bu diyârda ve kimin âhar vilâyete
iletüp bey' idüp akçasın bile alup ve
niçe buna benzer harâmî levendler ile
müttefik olup azıkların bunlar alıvirüp
ve geldüklerinde eger oğullarımızdur
ve eger kullarımızdur, gasben alup

dâ'imâ te'addîden hâlî degillerdür diyü
cemm-i gafîr şekvâ itdüklerin arz
itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**
(Boşluk) Vardukda, mezbûrları her
kande ise yataklarına ve duraklarına ve
bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım
olanlara buldurup ele getürüp da'vâ-yı
hakk ider kimesne var ise bi'z-zât toprak
kādîsı ma'rifetiyle görüp hukûk-ı
nâsdan üzerine kimesnenün hakkı sâbit
olur ise Şer'ile sâbit olan hakların
ashâb-ı hukûka hakların alivirdükden
sonra, bu fesâdı idenler sipâhî ise habs
idüp arz idesin, değil ise ol bâbda
Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp
mahallinde haklarından gelesin ve ne
vechile olduğın yazup bildüresin.

902

*Erzurum beylerbeyine: Ölen Erzurum Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın
adamlarından on bir kişiye gedik verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 9 Receb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Sâbıkâ Erzurum Beglerbegisi olup fevt
olan Ayas Paşa'nun âdemlerinden on bir
nefer kimesne Südde-i sa'âdet'üme
gelüp inâyet recâ itdükleri ecilden
Erzurum kullarından olup gedükleri
mahlûl olanların yirlerine mezkûrlar

kayd olunup, her biri kimün gedüğüne
kayd olunup ve ne târîhden tevcîh
olunduğı ta'yîn olunup Hızâne-i Âmire'm
defterdârları cânibinden tezkire
virilmişdür. **Buyurdum ki:**
Varduklarında, tezkire mücebince
mezkûrları anda olan deftere dahı kayd
itdürüp ta'yîn olunan târîhde ulûfelerin
tasarruf itdürüp istihdâm eylesin.

903

*Helona Kalesi sakinlerinden olup, sahtekârlığı ortaya çıkan Sefer'in
zimmetindeki malı tahsil olunduktan sonra hakkında siyaset olunmasına dair Klis
beyine hüküm.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 3 Receb sene 967

Klis begine hüküm ki:
Mektûb gönderüp livâ'-i Klis'de kal'a-i
Helona (أ%ع) sâkinlerinden Sefer nâm

kimesnenün bundan akdem der-i
devletde ba'zı telbîsâtı zâhir olmağla
mahallinde teftîş olmak için hükm-i
şerîfümle kayd ü bend ile irsâl
olınmağın mezbûrun ahvâli teftîş olunup
elinde Arac kal'ası'nun harâmî-başılığı
içün müzevver arz bulınup ve Ahmed

nâm kul ismine elinde Mâdin kal'ası'nun mevâcibi için havâle hükümleri Ahmed nâm, "benümdür" diyü mevâcib havâle itdürdükde ikrâr idüp ve Novigrad kal'ası'nun beşlülere agası olan Beşîr Aga'nun mühriyle elinde beyâz kâğıd bulunup müzevver arz itdüğüne ikrâr idüp ve livâ'-i mezbûr a'yânı gelüp hakkından gelinmek lâzımdur diyü şekvâ itdüklerin

bildürmeğin mezbûrun zimmetinde olan mâl tahsîl olduktan sonra mahallinde siyâset olunmasın emr idüp mezbûrun üzerinde olan mâlî bî-kusûr tahsîl idüp dahı mezbûr mahallinde siyâset itdüresin ve emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup bildüresin.

904

Kavala kadısına ve kapudanına: Fesat çıkaran ve cinayet suçu işleyen softalar hakkında siyaset icrasına dair.

Yazıldı.

Sipâhî-oğlanları kethudâsına virildi.

Fi 9 Receb sene 967

Kavala kâdısına ve Kavala kapudanına hüküm ki:

Silivri kâdısı mektûb gönderüp Esedullâh b. Seyyid Ali nâm müteseyyid sùhteler^{xxxviii} ile Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sùhteler ikindüden sonra sarhoş ve âlet-i harb ile Silivri çarşısı'nda ba'zı Yahûdî ve Nasârânun kiminün çalması ve takyesin ve kiminün bıçağın ve kiminden hamr akçasın isteyüp ve ba'zı Müslimânlar dahı itâle iderken çıkup İstanbul cânibine müteveccih olup kasaba-i mezbûre makâbirinün civârında Ayazma yanında Sarandaloz nâm zimmîyi yapışup, soyup katl eylemek istediklerinde mezbûr zimmî feryâd itdükde etrâfda olan ehl-i hırfet ile kasabadan dahı niçe Müslimânlar ve zimmîler varduklarında mezkûr sùhteler ok atup kılıç ve bıçak çeküp kasaba-i mezbûre câbîsi Velî nâm kimesnenün Ali nâm kulın ok ve bıçak ile urup katl idüp ba'dehû okları ve kılıçları niçe ceng ü cidâl ile

bırakdurulup vakt-i gurûbda meclis-i Şer'a ihzâr olup istimâ' olındukda maktûl-i mezbûrun mevlâsı mezbûr Velî: "Kulum Ali'yi mezbûr sùhteler katl eylemiştir. Mezbûr Yûsuf ok ile urup ve Esedullâh bıçağla urdu; kısâsını mezbûrlardan taleb iderin" didükde merkôm sùhteler: "Ok ve yay ve kılıç bizümdür? Ammâ bir kimesne katl eylemedük" didüklerinde, Müslimânlardan cemm-i gafîr: "Mezbûr, mezkûr sùhteler katl eylemiştir; ehl-i fesâdlardur. Ale'l-husûs mezbûr emîr Esedullâh, ehl-i fesâdun re'îsidür. Bir niçe def'a mezbûr Yûsuf ile ba'zı sùhteler ile ahşâma karîb etrâfa gidüp kuşluk zamânında yine imârete gelüp ehl-i fesâd bedbahtlardur" diyü şehâdet itdüklerinde istifsâr olup dâ'imâ fesâd ü şenâ'at üzre oldukların arz eylemiş. İmdi, Esedullâh b. Seyyid Ali ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sùhteler siyâset olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Mezbûrları siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup bildüresin.

905

Mekke-i Mükerreme Emiri Şerif Hasan'a nâme-i hümayûn: Hacıların selâmetinin temini hakkında arapça yazılı hüküm.

Yazıldı.

Şerîfün mektûb getüren âdemine virildi.

Fî 13 Receb sene 967

«ÂÍ—†Â,,...†‘—Í·†Ö”Ê†Íÿ—»†Â÷ÂËÊÁ†«%oÂÍÂËÊ†Ë—Ëœ†Â,, Ê»,„Â†«%oÈ†Í
Í÷ÂÊ†Ë—Ëœ†ÖÃ«Ã†»Í†«%o%oÁ†«%oÖ—«Â†Ë“Ë«—†,»—†«%oÊ»İÖ†ÿ%oÍÁ†
«%oÂÖ—Ë”...†Ë«œË«†ÖÃÁÁ†ËÂÊ«,,ÁÁ†Ë³«·Ë«†» %o,,†«%o«Â»,Ê†«%oÂÿÿÂ
Ë—ÃÿË«†«%oÈ†«Ë³«ÊÁÁ†»«%oÂÍÊ†¬ÂÊÍÊ†ÊÍ÷ÂÊ†Ë’Ë%o†«%oœ%oÿ†«%o”ÊÍ
ËÃÁ†«%o·’Í%o†«Ö³†»Á†ÿ%oÂÊ«†Ë,——†%oœÈ†Ö÷— Ê«†ÿ%oÈ†«Ê†«ÂË—†
Â·Ë÷†«%oÍ,,Â†ÂËË³†»—Í,,Â†·%o,,ËËË«†ÿ%oÈ†«%oÁÁ...†ÿ%oÍÁ†ÂÊ†,»%o†ËÂ
«%oÂ—,,Ë“†Í†Ã»%o,,Â†«%oÂÃÍœ†Ë³—Í,,Â†«%oÂ” Ö”Ê...†Â, ÷È†Ë·Ë—†«œ%
«œ’«’,Â†%oœË%o Ê«†«%o·²,...†ËÂ“Íœ†Ãœ,,Â†Ë«Á Â«Â,,Â†%oÖ·ÿ†%o,,†«%o«
ÂÊ†”ÿÍ,,Â†«%oÂ’,Ë—†ËÃœ,,Â†«%oÂ’ÁË—†«%oÖÊ«Ê†«%o»%oœ†Ë«%oÿ»«œ†
Ë«%o Â«—†ËÖ—«” ÁÁ†Ë,,—«†«%o’œ—ÍÊ†Ë«%oË«—œÍÊ†·Í†ÿË—ÁÁ†ËÂ—Í
%oÍ,,ËÊ†«%o—ÿ«Í†Ë«%o»—«Í††”Ë«††«%oÖÃ«Ã†Ë«%o“Ë«—†Ë«%oË«—œÍÊ†ÂÍ
«%o,«³ÊÍÊ†Ë«%oÂÃ«Ë—ÍÊ†Ë«%oÂ”«—ÍÊ†%oÍ³Ë·Ë«†»«%o»Í†«%oÿ Í,†«%oÖ—«
«%oÊ»Í†ÿ%oÍÁ†«÷%o†«%o’%o«...†Ë«%o’%o«Â†Ë«%o%oÁ† ÿ«%oÈ†ÁË†«%oÂË·,†
«Ë«”³†ÃÂ«œÍ†«%o¬œ—...†”Ê...†□Ž

Bu nâme, Mekke-i Mükerreme Emîri Şerif Hasan'a yazılmıştır. Uğurlu muhtevası, mektubunuzun yed-i seniyyemize ulaştığını ifâde etmektedir. Mektubunuzda yüce Beytu'llâh'ın hacılarının ve Hz. Peygamber aleyhi's-selam'ın kabrinin ziyaretçilerinin Memalik-i mahrûse'nin diğer yerlerinden geldiklerini, haclarını ve vazîfelerini edâ ettiklerini ve bu yüce mekân ile büyük mahallerde ibâdetlerini ifâ ettiklerini ve memleketlerine selâmet ve emniyetle döndüklerini ve üstün hil'atlerin ulaştığını bildiriyorsunuz. Söylediğiniz her husus tarafımızca mâlûm oldu. Huzûrumuzda takarrur etmiştir ki, bu ülkenin bütün umûru size

tefvîz edilmiş ve görüşünüze bırakılmıştır. Bu mübârek yerlerin muhâfazası için gösterdiğiniz ihtimâm ve çalışmanız ve üstün devletimize bağlılık ve ihlâsınız gereğince, şanlı cibilliyetiniz ve güzel usûlünüze uygun olarak bu hususda himmet üzere olun, teşekkürle anılan çalışmanız ve bilinen gayretinizden ülkelere ve insanlara şefkat gösterdiğiniz ve hacıları, ziyaretçileri ve tüccârı koruyup gözetdiğiniz kezâ gelen-gidenleri, yolculukları esnasında kolladığımız ve gerek diğer yerlerden gelen hacılar ve ziyaretçiler ve gerek mukîmler, mücâvirler ve yolcular olsun; yüce Beyt-i Atîk'ı tavâf etmeleri ve Hz.

Peygamber aleyhi efdalu's-salâti ve's-selam Efendimiz'in kabrini ziyâret etmeleri için re'âyâyı gözettiğiniz müşâhede olunmaktadır. Muvaffak

eden ve ihsân ve berekâtıyla yardım eden, Allah Te'âlâ'dır.

967 Cumâde'l-âhire'sinin ortalarında yazıldı.

906

Anadolu beylerbeyine: Konya muharebesinde bulundukları halde tımarları alınan iki sipahi hakkında.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 6 Receb sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Aydın sancağında Alaşehir nâhiyesinde Yurtanlı nâm karyeden dört bin dokuz yüz doksan dokuz akça tımarı olan Dâvûd ve livâ'-i mezbûrda ve nâhiyesinde Şeybânlar (?) nâm karyeden üç bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık tımarı olan Pîr Gâ'ib nâm sipâhîler Südde-i sa'âdet'üme gelüp Konya muharebesinde bile olup hıdmetde iken (?) tımarları alınup ve muharebe-i mezbûrede bile olduklarına ferzend-i ercmend oğlum Selîm tâle bakâhu'ya gönderdiğün yoklama

defterinde mevcûd olduklarına ol cânibden memhûr yoklama sûretin ibrâz itdiler. Eyle olsa Südde-i sa'âdet'üme gönderdiğün mevcûd defterinde olmayup mahlûl defterinde mukayyed bulındılar. **Buyurdum ki:** Vardukda, mezkûr-ı mûmâ-ileyh cânibine gönderdiğün mevcûd kayd olunup Südde-i sa'âdet'üme gönderdiğün yoklamada mahlûle kayd olmağa bâ'is nedür? Defterde sehv mi olmuşdur; kangısı sahîhdür? Bildüresin. Ve yoklama sûretleri dahı gönderildi; ba'de'n-nazar girü mührünle bu cânibe gönderesin.

907

Gazalızade ve haslar kadısına: Kâğıthane etrafında mîrî çayırlarına bitişik çayırın mutasarrıfları hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.

Husrev Beg'e gönderildi.

Fî 3 Receb sene 967

Gazâlî-zâde'ye ve Hâslar kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Kâğıdhâne etraflarında mîrî çayırlara muttasıl ba'zı kimesnelerin çayıruları olup her biri bir tarîk ile mutasarrıf olup ne zamândan berü tasarruf iderler ve kimden almışlardır ve ne vechile almışlardır, tefahhus ile ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikr olunan çayırın üzerine varup görüp dahı mîrî çayırlara muttasıl olan çayırın sâhiblerin getürdüp onat vechile teftîş eyleyüp göresin; her birinün mutasarrıf oldukları çayıruları ne mikdârdur ve ne zamândan berü tasarruf iderler ve ne temessük ile tasarruf iderler ve kimden almışlardır ve ne vechile almışlardır ve bi'l-cümle aslâ bir mübhem ü meşkûk nesne komayup alâ vechi't-tafsîl her birinün keyfiyyet-i ahvâllerin mufassal u meşrûh defter idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme bildüresin. Husûs-ı mezbûr

mahall-i ihtimâmdur; ana göre
mukayyed olup bi'z-zât her birinün
üzerine varup vech-i meşrûh üzre

göresin; kimesneye i'timâd
eylemeyesin.

908

*Anadolu beylerbeyine: Anadolu defteri çavuşlarından mahlûl gediklerin
onbinden aşağı tımarı olanlara tevcihi hakkında.*

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fi 3 Recebül'l-mürecceb sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Anadolu Defteri çavuşlarının
mahlûl vâkı' olan gedükleri tevcih
olınmalu oldukda on binden aşağı
tımarı olanlara ve sancağunda timar
tasarruf idenlere tevcih olunmasın emr
idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ
mukayyed olup anun gibi gedük
virilmelü oldukda senün sancağunda on
binden aşağı timar tasarruf idenlere

tevcih eyleyüp emr-i şerîfûme mugâyir
âhar sancaklardan timar tasarruf
idenlere ve on binden ziyâde tımarı
olanlara tevcih itmeyesin ve bi'l-fi'l
dahı on beş binden ziyâde timar tasarruf
ider çavuş var ise tenbîh idesin ki varup
timar tasarruf itdüğü sancakda sancak-
begi ile eşe ve bu hükm-i
hümâyûnumun sûretin anda olan kânûn-
nâmeye kayd idesin ki hâlîyâ ve min-
ba'd mazmûn-ı hümâyûniyle amel
olunup hilâfına cevâz gösterilmeye.

909

*Bağdad beylerbeyine: Hz. Ali'nin türbe-i şeriflerine döşenmek üzere gönderilen
halıların alındığının bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

İskender Paşa'nun kâtibi Ali'ye virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bağdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem yukarı cânibden
Hazret-i İmâm Ali *nevvera'llâhü*
merkadehû Hazretleri'nün mezâr-ı
şerîfleri üzre döşemek için ba'zı kalıçe
irsâl olunup sâbıkâ beglerbegi olan Hızır
dâme ikbâlühû alup hıfz itdüğü i'lâm
olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; ne mikdâr
kalıçe gelmiş ise ta'yîn olduğu üzre
mezâr-ı şerîflerine döşedüp andan gayrı
dahı ta'yîn olunup gelmişse ve her ne,
mezâra ta'yîn olunmuş ise ta'yîn
olunduğu üzre yirlü yirine döşedüp ne
mikdâr kalıçe gelüp emrüm üzre ta'yîn
olunan mahalle vaz' olunduğın ve bu
hükm-i hümâyûnum sana ne târîhde
varduğın yazup bildüresin.

910

*Diyarbakir beylerbeyine: Bağdad beylerbeyine gidecek mühürlü kesenin
gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Hâlîyâ Bağdâd beglerbegisine îsâl için
sana mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm
gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, mu'accelen yarar âdem
ile müşârün-ileyhe irsâl ü îsâl idüp vâsıl

olduğuna arz idüp Südde-i sa'âdet'üme

bildüresin.

911

Bosna beyine ve Saray kadısına: Zacesne sancağı Beyi Ferhad hakkındaki taaddi şikâyetinin tahkikine dair.

Yazıldı.

Ulûfeciler Şübaşısı Mustafa'ya virildi.

Fi 4 Receb sene 967

Bosna begine ve Sarây kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Zacesne sancağında nâm karye ahâlîsi rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunup Zacesne Begi Ferhâd dâme izzuhû rızkımuza yağmâ idüp kırk üç evlerimiz yakup envâ'-ı te'addîler eyleyüp kendü âdemleri aldıkları müfredâtiyle defterin dahı bile sunup sebt-i şekvâ eyleyüp ve Velika Kâdîsı Mevlânâ Ahmed dahı Dergâh-ı mu'allâma iki arz gönderüp: "Müşârün-ileyhün ve âdemleriniün envâ'-ı te'addîleri vardır; aslâ Şer'-i Şerîfe itâ'at eylemezler" diyü bildürüp ve andan gayrı bir arz ve sûret-i sicil gönderüp: "A'yân-ı vilâyet râzî ve şâkirlerdür; kimesne zulm ü te'addîlerin görmemişdür. Zacesne dizdârlığından ma'zûl Turahan'un tahrîki ile ba'zı kimesneler ruk'alar peydâ eylemişlerdür" diyü ol arzlarına muhâlif bildürüp ve Nasûh nâm nâ'ibün mezbûr kâdîya mezkûr sancağının âdemlerinin te'addîsi bâbında gönderdiği mektûb ve Zacesne sancağında olan kal'alar dizdârlarının mezbûr sancak-beginden ahâlî-i vilâyet şükrân üzredür diyü arz gönderüp ve mezkûr sancak-begi Velika kâdîsına gönderdiği mühürlü mektûbları Südde-i sa'âdet'üme sunulup husûs-ı mezbûrun sıhhati ma'lûm olmak lâzım olmağın sizi müfettiş ta'yîn eyleyüp tarafeynden vârid olan arzlar ve

arz-ı hâller ve sûret-i sicillerün sûretleri aslından ihrâc [ve] hakk üzre Şer'ile görilmek için size irsâl olunup **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup ihzâr-ı husamâ kılup zikr olunan mektûblarda ve arz-ı hâllerde mastûr olan kazâyâda bir def'a fasl olunmayup ve üzerine bilâ-özü-i Şer'î on beş yıl geçmiş olmayan husûsları yirli yirinden tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresin; re'âyâ cânibinden sunulan arz-ı hâller ve defterlerinde mastûr olan kazâyâdan müşârün-ileyh üzerine Şer'ile sâbit olan hakların bî-kusûr ashâbına hükm idüp alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve ne makûle mâddeler zâhir olduğın ve sâ'ir Velika kâdîsı arz itdüğü üzere re'âyâya zulm ü te'addîsi var mıdur ve ol nâ'ib arz itdüğü husûslar dahı vakı' midür ve Velika kâdîsı hem ta'dîl ve hem müşârün-ileyhden dahı re'âyâ şâkirlerdür diyü birbirine mugâyir arz virmeğe bâ'is nedür? Yohsa biri telbîs midür? Kangısı sahîhdür? Anı dahı görüp bi'l-cümle cânibeynden irsâl olunan arzlarda vech-i mastûr üzere mukayyed olan memhûr umûrı onat vechile görüp bir mâddesin ketm itmeyüp tamâm hakk-ı sarîha tâbî' olup yanında sâbit ü zâhir olan mevâddı defter idüp vukû'ı üzere arz idüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye iş olmakdan ve gayr-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer idesin.

912

Bosna beyine ve Saray kadısına: Bosna sancağında taaddiyatta bulunan tımar sahibi Kara Yahya'nın ele geçirilerek, kendisinden alacaklılara haklarının verdirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Erbâb-ı timardan Mustafa'ya virildi.

Fî 4 Receb sene 967

**Bosna begine ve Sarây kâdisına
hüküm ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp
hükm-i şerîfüm vârid olup bundan
akdem Vişegrad kâdisı sûret-i sicil
gönderüp Pîrî nâm sipâhî Bosna
sancağına dokuz bin dokuz yüz akça
timarı olan Kara Yahyâ nâm sipâhînün
ve oğullarının muvâcehesinde da'vâ
idüp mukaddemâ Semendire sancağında

Filip (فيلپ) ve (دوباء) ve (دوباء) nâm
harâmîler voyvodaları kırk yedi nefer
harâmîler ile gelüp kazâ-yı mezbûrda
niçe evler basup mâlların gâret idüp ve
katl-i nüfûs eyleyüp mezbûr Kara
Yahyâ ol harâmîler ile şerîk olup ve
evinde yataklanup aldıkları espâbı ve
mâlî bile taksîm idüp mezbûr Kara
Yahyâ'ya ve oğullarına hisse virdükleri
Şer'ile sâbit olduğın bildürmeğın Şer'ile
teftîş olup sicill-i mezbûrda mastûr

olduğı gibi ise mezbûr Kara Yahyâ'yı
örf-i ma'rûf ile teftîş idüp her ne zâhir
olursa arz eylesin diyü fermân
olınmağın mezbûr Kara Yahyâ teftîş
olınmak için taleb idüp gaybet idüp
Abdî ve Hasan nâm oğulları dutulup
habs olınup ve Kara Yahyâ
kefillerinden taleb olınduğın bildürüp
imdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed
olup mezbûr Kara Yahyâ'yı her kande
ise akvâm ü akribâsına ve keffiline ve
bi'l-cümle Şer'ile ve kânûn ile
buldurması lâzım olanlara buldurup
dahı emr-i sâbık üzre ahvâlin görüp ve
oğullarının dahı sicill-i sâbıkda mastûr
olduğı üzre ol husûsda bile mübâşir
olup hisse aldıkları Şer'ile sâbit olur ise
ol bâbda emr-i Şer'-i Şerîf neyse icrâ
idüp mahallinde yirine koyasın. Şer'-i
Şerîfe mugâyir kimesneye iş
itdirmeyüp ve mezbûr habsden ıtlâk
itmeyüp ahvâlleri neye müncer olur ise
yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 4 Receb [sene] 967 [31.03.1560]

913

*İstanbul'dan Bosnaya kadar yol üzerindeki kadılara: Tutsak ile Bosna'ya
yollanan Mustafa Çavuş'un selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî yem-i mezbûr.

**Mahrûse-i İstanbul'dan Bosna'ya
varınca yol üzre vâkı' olan kâdılara
hüküm ki:**

Hâliyâ Bosna begine teslîm itmek için
ulûfecilerüm sübaşısı Mustafa'ya bir

tutsak virilüp irsâl olınmışdur.

Buyurdum ki:

Her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil
olursa mahûf [u] muhâtara yirlerde
kifâyet midârî âdem koşup bekledüp
emîn ü sâlim birbirinüze ulaştırup
gaflet ile gaybet itdirmekden hazer
idesin.

914

*Yeniçeri ağasına: Acemi oğlanlardan Hüseyin'in kasaplara çıkarık ve Ali'nin
sebzecilere ilhak edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kılârcı Nasûh'a virildi.

Fî 4 Receb sene 967

Yeniçeri agasına hüküm [ki]:

Matbah-ı Âmire agnâmına hıdmet iden acemî-oğlanlarından bir akça ulûfesi olan Hüseyin, Ladik matbah-ı mezkûre kassâblarına şâkird olmak buyurilup ve sebzeçilere hıdmet iden acemî-oğlanlardan bir akça ulûfesi olan Ali,

915

Kaş kadısına: Yalan yere şehadet eden Pir Ahmed'in küreğe koşulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Ahmed'e virildi.

Fî 6 Receb sene 967

Arz, mahrem kâtibindedür; Kādî-asker Efendi arz itmiştir.

Kaş kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazândan Pîr Ahmed nâm kimesne yalan şehâdet ile ma'rûf ve müte'âref olup dâ'imâ şirret ü şakâvetden hâlî olmayup, bir husûs için yanunda şehâdet idüp ba'dehû yine rücû' idüp: "Şehâdetümde kâzib idüm" didüğü tescîl olunup mezkûr yine kanâ'at itmeyüp iftirâya ve telbîse şürû' idüp,

Drama Matbâh-ı Âmire sebzeçilerine ilhâk olunmak buyurılmağın **buyurdum**

ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen dahı mezkûrları deftere ol vechile işâret itdüresin.

yine hüküm ihrâcına Âstâne-i sa'âdet'üme gitdi diyü istimâ' olunduğın bildürmüşsin. İmdi mezkûr, Südde-i sa'âdet'ümde ele girmeyüp her kandeyse ele getirilüp atebe-i ulyâma irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Vardukda, emrüm üzre mezkûrî tettebbu' u tecessüs idüp bulup ele getirüp dahı Südde-i sa'âdet-me'âb'a gönderesin ki küreğe koşıla ve sûret-i cerîmesin dahı sicilden ihrâc idüp bile gönderesin.

916

Gümülcine kadısına: Dersaadet'e gönderilecek zahireye mâni olunmayıp, hilekârlara verilmemesi hakkında.

Gümülcine kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazândan mahrûse-i İstanbul zahîresiçün tereke virilmekle ahâlî-i vilâyete müzâyaka lâzım geldiğün bildürmüşsin. Andan gayrı Südde-i sa'âdet'üme gelen kimesneler dahı ba'zı madrabâzlar tereke alup der-anbâr idüp anlar da müzâyaka virdüklerin bildürdiler. İmdi, mahrûse-i mezbûrenün dahı zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandır.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, mahrûse-i mezbûre zahîresiçün olan terekeye kimesne mâni' olmaya. Ammâ matrabâzlara tereke aldurmayup der-anbâr itdürüp müzâyaka itdürmeyesin. Temerrüd ideni segidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ve ba'de'n-nazar bu hükmi re'âyâ ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

917

Safed beyine ve Kudüs-i Şerif ve Safed kadılarına: Safed kazasında Taziyan Vakfı demekle tanınan vakfın nâzırı Hamza'nın hesabının tetkikine dair.

Yazıldı.

Safed begine ve Kuds-i Şerif ve Safed kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Safed kazâsına tâbi 'Tâziyâne (?) vakfı demekle ma'rûf Kubbe nâm vakf karyeye nâzır olan Hamza'nun ibtidâ[-i] mübâşeretinden ilâ-hâze'l-ân muhâsebesi görölüp bel'ıyyât ü ketmiyyâtı zuhûr iderse vakf için zabt olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Hükmi-i şerîfümle erbâb-ı timardan Yûsuf vardukda, mezkûrı getürdüp îrâd ve masârifi defterlerin taleb idüp mürtezika mahzarlarında mezkûr mübâşeretiyle bundan akdem bir def'a Şer'ile muhâsebesi görilmeyen husûslarun yirlü yirinden ve müfredât defterlerinden onat vechile hakk üzere

teftîş idüp iki kîse vakfa müteveccih olan mahsûlden mezkûrun bel'ıyyât ü ketmiyyâtı varise, ki sübût ü zuhûr bula, zimmetinde ne mikdâr nesne zuhûr iderse bî-kusûr tahsîl eyleyüp vakf için zabt u tasarruf idüp zâhir olan mevâddun yazup arz eylesin ki yiri âhara virile; ammâ şöyle ki, mezkûrun zikr olunan vakfında bel'ıyyât ü ketmiyyâtı zâhir olmayup sa'y ü kifâyesi müşâhede olına, kemâ-kân zabt u tasarruf itdüresin ve mezkûrun mâni'atü'l-cem' cihetleri olup bu ciheti bi'z-zât görmedüğü dahı i'lâm olındı. Anı dahı görüp vakı' midür, nicedür, arz idesin.

918

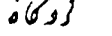
Van beylerbeyine: Girdegân sancağı Beyi Halil'in zulüm ve taaddisinden vuku bulan şikâyetin tahkikine dair.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 6 Receb sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sancağı Begi Halîl zîde kadruhû'nun re'âyâya

fevka'l-had zulm ü te'addîsi olup ve ülkesinde cum'a namâzı kıldurmaz ve kendüsi dahı kılmaz diyü istimâ' olmağın, vardukda bu husûsa mukayyed olup göresin; fi'l-vâkı' müşârün-ileyhün re'âyâya zulm ü te'addîsi var mıdur ve cum'a kılmaz ve kıldurmaz didükleri dahı vâkı' midür? Sıhhati [ve] vukû'ı üzere yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 6 Receb sene 967 [02.04.1560]

919

Van beylerbeyine: Elçi geldikten sonra yukarı canib ahvalinden haber alınıp bildirilmesi hakkında.

Abdî Çavuş'a virildi.

Fî 6 Receb sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana ahkâm-ı şerîfe gönderilüp yukarı cânibün ahvâl ü etvârın tefahhusdan hâlî olmayup ma'lûmun olan ahbâr-ı sahîhayı

i'lâmdan hâlî olmayasın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ ilçi geleliden berü ol cânibün ahvâli ma'lûm olmadı.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup öte cânibün ilçi gitdükden sonra vâkı' olan ahvâl ü etvârın ve fikr ü firâsetleri ve sâ'ir cumhûr-ı umûrları ne yüzden idüğün ma'lûmun olduğu üzere mu'accelen yazup bildüresin. Ve ba'de'l-yevm dahı tetebbu' u tecessüsden hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

-919/a-

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.
Bir sûreti Erzurum beglerbegisine.

-919/b-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Bagdâd beglerbegisine.

-919/c-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Şehrizol begine.

920

Diyarbakır beylerbeyine: Mühürlü kese ile gönderilen hükmün Bağdad beylerbeyine ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:
Mühürlü kîse ile Bagdâd beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr eylemeyüp zıkr olınan ahkâmı mu'accelen ulağla müşârün-ileyhe irsâl eyleyüp, cevâbın getürdüp Südde-i sa'âdet'üme ulaşıdurasın ve Şehrizol begine dahı gönderilen hükmi gönderüp ulağla cevâbın alup gönderesin.

921

Dulkadirli beylerbeyine: Sipahi İvâz'ın vilâyet kâtibi Mahmud'dan şikâyeti hakkında.

Yazıldı.

Dulkâdirli beylerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Dulkâdirli sipâhîlerinden İvâz nâm sipâhî, Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup: "Vilâyet kâtibi olan Mahmûd dâme izzuhû, timarumı ziyâdeye yazmışdur" diyü şekvâ eylemeğın, hakΩkati ma'lûm olmak için sunılan ruk'anun aynı ile sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; arz-ı hâlde mastûr olan husûslar vâkı' midür, nicedür; bildüresin.

-921/ a-

Yazıldı.
Amâsiyye hisâr-erenlerinden Topcı Hacı'ya virildi.
Fî 19 Receb sene 967
Bir sûreti vilâyet-i Dulkâdiriyye'yi tahrîr iden Mahmûd Beg'e.

922

Cezayir beylerbeyine: Denizde düşmandan emniyet var ise esirleri getirmek için Cezayir-i Garb'e on gemi gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 6 Receb sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Cezâyir-i Garb'da Südde-i sa'âdet'üme gelecek ba'zı esirler olmağın **buyurdum ki:**
Hıfz u hırâset için deryâya çıkdığında göresin; şöyle ki, a'dâ-yı bed-girdâr taraflarından havf ü hirâs olmayup etrâf ü cevânib emn ü emân üzre ise ol bâbda tamâm-ı itmi'nân hâsıl oldukdan sonra

on pâre kadirge ifrâz idüp yarar âdemler ile irsâl idesin ki, varup emrüm mücebince zikr olunan esirleri getüreler. Ammâ şöyle ki, zikr olunan a'dâ-yı hâksâr taraflarından nev'â havf ihtimâli ola, gemi ayırmak aslâ câ'iz değildir. Anun gibi a'dâ tarafından ihtiyâc olmayup mazarrat ü ifsâdları def' olunup gemi ayrılmakda zarar ihtimâli olmaya, gönderesin.

923

Biga sancağı beyine: Midilli Beyi Mustafa'nın yanındaki suçlu gemisi noksanı için küreğe konulmak üzere bir kaç suçlu gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Midillü beginün âdemi Âdil Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Receb sene 967

Biga sancağı begine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Midillü Sancağı Begi Mustafa *dâme izzuhû* Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp yanında kalan mücrim gemisinün mücrimleri noksân üzre olduğın i'lâm itmeğın küreğe müstahıkk olan mücrimlerden gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mücebince anda olan mücrimlerden salb ü siyâsete müstahıkk olmayanlarından küreğe konmak için müşârün-ileyhe mücrim irsâl eylesesin. Ne mikdâr nefer mücrim irsâl itdüğün isimleriyle ve cerîmeleriyle defterin bile gönderesin.

-923 /a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Karesi begine.

924

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa'ya: Esirlerin gönderilmesi için on pare kadirge gönderilmesi için Kapudan Piyale'ye hüküm yazıldığına dair.

Maksûd Kethudâ'ya ulaştırmak için Anadolu çavuşlarından Boz Yunus Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 8 Receb sene 967

Cezâyir-i Garb Beglerbegisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mîrî için gönderilecek esirler olduğın ve almak için gemi irsâl olınmasın arz itmiş idün. Hâliyâ deryâya donanma-yı hümâyûnum irsâl olunup ol husûs için on pâre kadirge gönderesin diyü emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kapudanum

Piyâle dâme ikbâlühû'ya hükm-i şerîf gönderilmiştir. **Buyurdum ki:** Hâssa re'îslerden kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Maksûd vardukda, zikr olunan esîrleri gemilere koyup atebe-i

ulyâma gönderesin. Ve ne mikdâr esîr gönderdiğün defter idüp mühürleyüp bile gönderesin.

925

Akkirman kadısına ve beyine: Bender Kalesi civarından gelerek hırsızlık yapan kimselerin haklarında lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Akkerman begine ve kâdîsına hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda mektûb gönderüp Bender kal'ası'na müte'allık ba'zı yirlerde harâmîler ve hırsuzlar sâkin olup bu cânibe gelüp memleket re'âyâsına zarar u ziyân iderler ve bundan akdem Varniçe nâm karyeden Sururiçe (?) ve Bender'den Çine ve Simion ve Petre ve Poşkov nâm zimmîler sınırına gelüp hemşîresinün bir yund ile on dört re's atların ve on altı re's öküzlerin serika

idüp zikr olunan atlar aynı ile ellerinde bulunup taleb olındukda virmekde inâd itdüklerin bildirilmeğin, **buyurdum ki:** Vardukda, bir def'a Şer'ile fasl olunmayan kazıyyelerin ihzâr-ı husamâ idüp ber-mûceb-i Şer'i şerîf teftîş idüp göresin; kazıyye arz olunduğu gibi olup mezbûrlar hemşîresinün zikr olunan davarların serika itdükleri Şer'ile sâbit olursa bi-hasebi's-Şer' müteveccih olan hakkı sâhibine hükm idüp alıvirüp Şer'-i Şerîfe muhâlîf kimesneye zarar u ziyân itdürmeysin.

926

Bosna beyine: Bir iki def'a hapisten kaçan Turhan adlı dizdar ile kendisini kaçırانlar hakkında icap eden muamelenin ifasına dair.

Yazıldı.

Âdemi Abdî'ye virildi.

Fi 23 Receb sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Hâliyâ Turahan nâm dizdârun ahvâli görilmek için sana mufassal hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. Mezkûr, sâbıkâ bir-iki def'a habsden kaçdukda, mu'în olanlardan ba'zı Südde-i sa'âdet'ümde ele gelüp bile gönderilüp ve kulı olan Keyvan ve âdemi Paşayığit ve Mustafa ve Dizdâr Hüseyin ve kal'a-yı Mertek'ün kurbinde sâkin Hurrem nâm kimesneler dahı mezkûr kal'adan halâs idenler olup anların dahı ele gelmesin ve eger mezkûr Turahan'un ve

sâ'irlerinün eger Bayrâm dâme izzuhû habs ile gönderdükde yolda basup kurtardukları ve eger kal'adan halâs itdükleri ve anlardan gayrı eger mezkûr Turahan'un ve sâ'irlerinün töhmetlerinün sûret-i sicillerinden husûs-ı mezbûr yazılıp sana irsâl olup bu husûslarda görilmesin emr idüp **buyurdum ki:** İrsâl olunan sûret-i kazâyâda mezkûrları dahı ele getirüp anların dahı ahvâllerin görüp bunlar husûsında dizdârda olan sûret-i sicillerin alup anlardan gayrı Velika kâdîsı mahkemesinde bulunan töhmetlerinün sûretlerin dahı çıkarup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

927

Selânik beyine ve kadısına: Köprülü kazasında çıkan eşkiânın ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kâdînun hısmı Bâli Çelebî'ye virildi.

Fî 11 Receb sene 967

Selânik begine ve kâdısına [hüküm ki]:

Tikveş kâdîsı mektûb gönderüp hâlîyâ Köprülü kazâsından ba'zı harâmîler zuhûr idüp içlerinden Dreşne nâm karyeden Memi b. Ca'fer, Mehmed, nâm yeniçerinün yolın basdukda ele gelüp habs olunmuş iken zencîr bozup bir niçe ehl-i fesâd ile gaybet idüp ba'dehû avâriz akçasiyle Âstâne-i sa'âdet'e giderken Kara-Osmanlı nâm karyeden Mehmed ve Köprülü'den Rıdvân ve Rusman'dan ve Ya'køb nâm kimesneler ile mâl-ı Pâdişâhî gâret

928

Dukagin beyine ve İskenderiye kadısına: Petrosyan kazasında Morik Kalesi müstahfızlarından suç işleyenler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icra edilmesine dair.

Yazıldı.

Ferruh nâm kimesneye virildi.

Fî 13 Receb sene 967

Dukagin sancağı begine ve İskenderiyye kâdısına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûrdan darendegân-ı fermân-ı hümayûn Petrosyah nâhiyesinün re'âyâsı Dergâh-ı mu'allâ'ma arz-ı hâl gönderüp bunlar sâbıkâ bir za'îmün ze'âmeti iken

Morik (?) (موريك) nâm kal'anun müstahfızlarına timar virilüp, ba'dehû sen ki sancak-begisin, hâslaruna ilhâk olunup tasarruflarından çıkduklariyçün kal'a-yı mezbûrenün müstahfızları gice ile gelüp oğulların ve kızların serika ve ba'zıların katl idüp te'addî iderler diyü

kasdın eylemişler; niçe def'a salb ü siyâsetlerine emr-i şerîf vârid olmuş kimesnelerdür. Günden güne fesâd ü şenâ'atleri ziyâde olmakdadur diyü arz eylemiş. İmdi, mezbûrlar ele gelmeleri ehemmi-i mühimmâtındandır. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâdı hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp dahı muhkem kayd ü bend ile habs eyleyüp Südde-i sa'âdet'e arz eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp mezbûrları ele getürmek bâbında onat vechile ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

bildürdükleri ecilden arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup ve mezbûrân ehl-i fesâdun isimleri defter olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Gönderilen sûret-i arz-ı hâle nazar idüp içinde mastûr olan mevâddı künhi ile ma'lûm idinüp dahı gönderilen defter mücebine husamâyı ihzâr idüp bir def'a Şer'ile görilüp fasl olunmayan kazıyyelerün ber-müceb-i Şer'-i Şerîf teftîş idüp göresin; kazıyye arz olunduğı gibi ise, ki bi-hasebi's-Şeri's-Şerîf sâbit ü zâhir ola, Şer'ile müteveccih olan hakların ashâbına alıvirüp dahı yanınızda Şer'ile sübût ü zuhûr bulan kazâyâyı bir mâddesin ketm itmeyüp mufassal u meşrûh yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin ve min-ba'd zikr olunan hisâr-erlerine hilâf-ı Şer'-i Şerîf bunlara dahl ü ta'arruz itdürmeysin. Temerrüd ideni segidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 12 Receb sene 967 [08.04.1560]

929

Şam beylerbeyine: Gazze sancağında çekirge âfetinden ve isyan eden bazı Arapların zulmünden dolayı harap olan yerlerin imarı ve sancak beyinin mühim bir sebep olmayınca işinden ayrılmaması hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Hamza nâm sipâhîye virildi.

Fî yevm-i mezbûr

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Gazze Begi Sinân dâme izzuhû ve Gazze ve Remle kâdîları mektûb gönderüp livâ'-i mezbûr kendüye sadaka olunup, vardukda, vilâyet ahvâlî perîşân ve ekser re'âyâ perâkende olup sebebi sü'âl olındukda üç-dört yıldır ki çekirge ve âfet-i semâvî olmağla tereke hâsıl olmayup ve sâbıkâ sancağı begi olan Süleymân, beglerbegi ile cem'iyetde iken âsî Arab fırsat bulup memleket halkına salgun salup kâdir olmayanların rızıkların ve davarların gâret idüp ve yollarda sipâhîden ve

930

Hamideli sancağı beyine: Eğirdir kazasında zuhur edip taaddiyat ve tecavüzatta bulunan softaların haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 25 Receb sene 967

Hamîd-ili sancağı begine hüküm ki:

Eğirdir kâdîsı mektûb gönderüp ba'zı sûhte tâ'ife-i cem' olup ba'zı Müslimânların cebren mâlın alup ve ba'zının oğlın çeküp vilâyet-i mezbûrede ba'zı müfsidler mezbûrlara bir mikdâr nesne virüp murâd idindükleri Müslimânların üzerine havâle idüp niçe te'addîler iderler. Tâ'ife-i mezbûre müttefik u müttehid olmağla kimesne mukâbele idemez; şirretlerinden ahâlî-i vilâyet âcizdür diyü arz itmeğîn imdi, sancağunda anun gibi ehl-i fesâd zuhûr idüp sen hakkından gelmeyesin,

gayrıdan haylî âdem katl idüp kaht [ve] kesret-i zulm ü şiddet sebebindendir diyü cevâb olunup ve hâlîyâ envâ'-ı istimâletle vilâyet ıslâhına ve imâretine kasd olunup tedbîri sadedinde iken hâlîyâ sefer-i hümayûna hâzır olmağ için emr-i şerîfüm irsâl olunmağın sefer-i hümayûna teveccüh olunmalı oldukda âsî Arab şerrinden Mısır yolu münkâtı' olup vilâyet-i mezbûre bi'l-küllîyye harâb olmak mukarrerdür diyü arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Arz olunduğı gibi mâdâmki ol cânibün hıfz u hırâseti lâzım ola, cemi'yyet vâkı' olursa müşârün-ileyhi ta'yîn idesin ki, sancağınun ve ol cevânibün hıfz u hırâsetinde ola. Bir mühim husûs olmayınca sancağından kaldurmayasın.

mücerred senün ihmâlünden nâşîdür.

Buyurdum ki:

Vardukda, aslâ te'hîr eylemeyüp bu husûsa gereğî gibi dâ'imâ mukayyed olup tâ'ife-i mezbûreden arz olunduğı üzere fesâd ü şenâ'at üzere olanları buldurup ele getirüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına bi'l-cümle Şer'ile ve kânûnla buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp, buldurup dahı ahvâlin toprak kâdîları ma'rifetleriyle teftîş eyleyüp göresin; arz olunduğı üzere ehl-i fesâd ü şenâ'at olanları sâbit ü zâhir olanları her kim ise mecâl vormeyüp mahallinde hakkından gelesin. Kimesneye zulm ü te'addî ve hayf ü te'ezzî itdürmeyesin ve bu husûs neye müncer olursa arz idesin. Ammâ bu bahâne ile ehl-i fesâda

himâyet olunup kendü hâlînde olanlara yapışılup te‘addî olunmakdan ve ahz ü celb olunmakdan ziyâde hazer idesin. Zikr olunan ehl-i fesâd ve sûhte tâ‘ifesinden sancağını tathîr ü pâk eylesin. Şöyle ki, bir dahı sancağunda anun gibi ehl-i fesâd, re‘âyâya ve gayra te‘addî itdüğü istimâ‘ olına veya arz

olına, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli yoktur; mu‘âkab olmak mukarrerdür, ana göre mukayyed olup ehl-i fesâdı ele götürüp Şer‘ile haklarından gelmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

931

Anadolu beylerbeyine: Kütahya kazasında adam katleden ve mal gaspeden softaların ele geçirilerek haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 13 Receb sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Kütahya kâdîsı mektûb gönderüp kendü emr ile piyâde ve müselleme tahrîrinde iken lerden Lâzikiyye içinde iki nefer kimesne katl idüp sonra kazâ'-i mezbûrda Deri-bolı nâm köyde bir ev basup sâhibini katl idüp ba‘zı mâlın alup ba‘dehû Donaz'da bir kimesnenün oğlın çeküp ve Gedos'da dahı bir oğlan çeküp alup gidüp ve Kara-hisâr'a tâbi‘ Şuhûd kasabasında Yûsuf nâm kimesnenün atın çalup, öldürüp sâ‘ir vilâyetlerde dahı niçe fesâdlar ider oldılar diyü arz itmeğin **buyurdum ki:**

932

Mehmed Han'a: Filoriciyan hasları bâd-ı havâsına emin olan Süleyman'a bu mukâtaayı zabt ettirip, kendi adamı Cafer voyvodanın müdahalesinin men'i hakkında.

Yazıldı.

Defterdâr Kâsım Beg'e virildi.

Fî 12 Receb sene 967

Mehmed Hân'a hüküm ki:

İskenderiyye sancağı mukâta‘âtı müfettişi Draç kâdîsı mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda vakı‘ olan filoriciyân hâsları bâd-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm emîn olan Süleymân nâm kimesne

(Boşluk) Vardukda, te‘hîr eylemeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâdı ele götürüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve bi'l-cümle Şer‘ile ve kânûnla buldurması lâzım olanlara buldurup husamâsiyle beraber idüp toprak kâdîları ma‘rifetiyle bir def‘a Şer‘ile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer‘-i kavîm teftîş idüp Şer‘ile sâbit olan hakların [alıvirüp] ehl-i fesâdı ve şenâ‘ati zâhir olduğu mahalde hakkından gelesin ve zikr olunan ehl-i fesâddan ne mikdâr kimesne ele gelüp hakkından gelindüğün yazup bildüresin.

mukâta‘a-i mezbûreyi zabt eylemeğe vardukda, sen zabtına mâni‘ olup kendü âdemlerinden Ca‘fer Voyvoda nâm âdemüne zabt itdürüp mâl-ı mîrîye gadr ü te‘addî eyledüğün arz eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba‘d âdemlerün havâss-ı hümâyûnuma dahl ü tecâvüz itdürmeyüp mültezim olanlara tasarruf itdüresin.

933

Alâiye beyine: Alâiye'nin Mandras karyesini basıp taaddiyatta bulunan softaların ele geçirilip haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 22 Ramazân sene 967

Alâiyye begine hüküm ki:

Alâ'iyye kâdîsı mektûb gönderüp
kazâ'-i mezbûreden Mandras nâm
karyeyi on neferden ziyâde sûhte basup
bir zimmiyi katl eyleyüp on binden
ziyâde mâlların alup avretlerine ziyâde
te'addîler idüp ve nevâhî-i Alâ'iyye'den
ba'zı Müslimânların oğlanların çeküp

re'âyâya te'addî vü tecâvüz iderler diyü
bildürmüş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan ehl-i fesâd ve
sûhte tâ'ifesinden sancağünü tathîr ü pâk
eyleyesin. Şöyle ki, sancağunda bir dahı
anun gibi ehl-i fesâd, re'âyâya ve gayra
te'addî itdüğü istimâ' olına ve yâhûd arz
olına, aslâ özrûn makbûl ihtimâli
olmayup mu'âkab olman mukarrerdür.
Ana göre mukayyed olup ehl-i ifsâdı ele
getürüp Şer'ile haklarından gelmek
bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

934

Amasya beyine ve kadısına: Turhal dizdarını bulup teslim etmeyen kefillerine siyaset icrasının kararlaştırıldığıнын bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Amâ[siyye] hisâr-erenlerinden arz getüren
Topcı Hacı'ya virildi.

Fî 19 Receb sene 967

Amâsiyye begine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûblar gönderüp sâbıkâ mahbûs
olan Turhal Dizdârı Mehmed, Südde-i
sa'âdet'üme gönderilmek için hükm-i
şerîfüm vârid olup bundan akdem
mezbûrun mevâddı tefîş olunup arz
olınmalu oldukda kayd ü bend ile
Amâsiyye kal'ası'nda habs olınmalu
iken kal'a-yı mezbûre kethudâsı
Mehmed ve sâ'ir müstahfızları gelüp
kefâlet ile taleb itdükleri ecilden

mezbûrlara teslîm olunup kefâletleri
dahı müseccel olup hıfzı bâbında gereği
[gibi] tenbîh ü te'kîd olunmuş idi.

Hâliyâ, gaybet itdi diyü cevâb
olınmağın, hisâr kethudâsiyle üç neferi
Amâsiyye kal'ası'nda hıfz olunup ve üç
neferi dahı agaları yanında yarar
kefillere virildüğü arz itmişsin. İmdi,
mezkûrı kefil olanlara her ne tarîkla
olursa teklîf idüp buldurup şöyle ki
bulmayalar, ana olacak siyâset anlara
olmak mukarrerdür ve mezkûrı bulınca
dahı kefil olanların timarları için zabt
itdüresin.

935

Boğdan voyvodasına: Özi Kalesi'ni tamir edenlerin zahirlerinin gönderilmesi ve araba ihtiyacının temini hakkında.

Yazıldı.

Yanbolılı Mehmed'ün âdemi Ali'ye virildi.

Fî 11 Receb sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîf
gönderilüp ta'mîri fermân olunan Özi

kal'ası'nda binâyâ ta'yîn olunan tavâ'ife
kifâyet mikdârı zahîre tedârük eyleyüp
arabalara tahmîl eyleyüp sâhibleriyle
gönderesin diyü emrüm olmuşdı. Hâliya
ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer
olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, Südde-i sa'âdet'üme kadîm-
den olan ubudiyyet ü rıkkıyyetün
muktezâsınca emr-i sâbıkum mücebince
vilâyet-i mezbûreden vâfir ü müstevfâ
zahîre tedârük idüp arabalara tahmîl
itdürüp sâhibleri veya vekîlleriyle
mahall-i me'mûra gönderesin ki alınıp
bey' idüp anlara sebep-i ma'îşet ve
sâhiblerine bâ'is-i ticâret ola ve zikr
olunan binâyâ lâzım olan kereste ihzârı
içün araba dahı lâzım olmağın ol husûsa
dahı gereği gibi mukayyed olup
mümkün olduğı mikdârı tedârük idüp

göresin ki, varup hıdmet idüp itmâm-ı
maslahat ideler. Zikr olunan husûslar
mühimmâtıdandır. Ana göre eger
zahîredür, eger arabadur, ihrâc idüp
göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i
cemîle zuhûra getüresin.

-935/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'ya.

936

Silistre sancağı beyine ve kadılarına: Özi Kalesi'nin tamiri için gereken marangozların buldurulup gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Yanbolılı Mehmed Çelebî'nün âdemi Ali'ye
virildi.

Fî 13 Receb sene 967

**Silistre sancağı begine ve kâdîlarına
hüküm ki:**

Hâliyâ ta'mîri fermân olunan Özi
kal'ası'na mübâşeret olındukda neccâr
lâzım olmağın taht-ı hükûmetinde olan
neccârlar defter olunup kal'a-yı
mezbûreye gönderilmesin emr idüp
buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr itmeyüp bu husûsa
bi'z-zât mukayyed olup taht-ı
hükûmetinizde ne mikdâr neccâr var ise
ve kangı kasabadan ve ne köyden ise
isimleri ve resimleri ile yazup defter

eyleyüp te'hîr ü terâhî itmeyüp
mu'accelen kendülere lâzım olan
havâyicileriyle mahall-i me'mûra
gönderesin ki varup hıdmet idüp
itmâm-ı maslahat ideler. Husûs-ı
mezbûr mühimmât-ı umûrdandır;
gereği gibi mukayyed olup fermân
olunan husûsun tedârük ve îsâli bâbında
ikdâm ü ihtimâm idüp ihmâl ü
müsâhaleden hazer eylesin. Sonra
maslahat avk olmak lâzım gele, özrün
makbûl olmak ihtimâli yoktur.

-936/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Akkerman begine ve kâdîlarına.

937

Şehirköy kadısına: Şehirköy'de çarşıda bir adam öldüren sipahi hakkında şeriat mucebince ceza icrasına dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 13 Receb sene 967

Şehirköy kâdısına hüküm ki:

Kasaba-i Şehirköy'de mütemekkin
Ömer-oğlu Şebdîde (?) dimekle ma'rûf
Şeyhî nâm ma'zûl sipâhî, hâliyâ çarsûda
Seyyid Mehmed b. Seyyid Kemâl nâm
müsâfirin bî-günâh şiş ile böğrinde

soğlayup ve burnın düşürüp katl itdükte
kâtil-i mezbûr meclis-i Şer‘a getirilüp
maktûl-i mezbûrî bî-günâh katl itdüğü
şuhûd-ı udûl şahâdetleriyle sâbit olup
ba‘de’t-tescîl habse virildükden sonra
kasaba-i mezbûre halkı meclis-i Şer‘a
hâzırûn olup: *"Mezbûr Şeyhî dâ'imâ
katl-i nefis ve kat'ı tarîkdan ve
serikadan hâlî değildir"* diyü şekvâ

itdüklerin bildürmüşsin. Eyle olsa
buyurdum ki:
Hükm-i şerîfüm vardukda, arz itdüğün
üzre mezkûr, mezbûrî katl itdüğü Şer‘ile
sâbit olmuş ise kâtil hakkında emr-i
Şer‘-i Şerîf neyse mahallinde icrâ idüp
yirine koyasın.

938

*Ahyolu kadısına: Aydos kadısı Muslihiddin'in aleyhinde Şehzade Selim'in
reâyâsı tarafından vâki olan şikâyet üzerine tahkikat yapıp arzına dair.*

Yazıldı.
Pervâne Çavuş'a virildi.
Fî 12 Receb sene 967

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle
bakâhu* vâlidesi *tâbe serâhâ'nun* Aydos
kazâsında vâkı‘ olan evkâfî re‘âyâsı
tarafından arz-ı hâl sunılup kâdîları olan
Muslihuddîn için: *"Re‘âyâdan birin,
koyun serika eyledün diyü salb eyledi ve
kadîmden şimdiye değin avârız
virilügelmeyüp emr var iken emre
muhâlîf avârız salup ve celeb ve sarrâf
yazdurırın diyü rencîde itmeden hâlî
olmamağla ekserimüz perâkende
olmuşdur"* diyü şekvâ eyledükleri
ecilden husûs-ı mezbûrun tefâtşın sana

emr idüp arz-ı hâlün sûreti aynı ile sana
gönderilüp **buyurdum ki:**
Varıcak, kâdî-i mûmâ-ileyhi
husamâsiyle berâber idüp gönderilen
arz-ı hâlî muvâcehelerinde kırâ‘at
itdürüp içinde münderic ve mastûr olan
mevâddı künhi ile ma‘lûm idinüp dahı
onat vechile dikkat ü ihtimâm ile tefâtş ü
tefahhus eyleyüp göresin; arz olunduğı
gibi hilâf-ı Şer‘ âdem celb idüp ve bilâ-
emr avârız salup zulm ü te‘addî
eyledüğü bi'l-cümle arz-ı hâlde mastûr
olan husûslar Şer‘ile sâbit ü zâhir
oldukdan sonra bir mâddesin ketm
itmeyüp yazup bildüresin.

939

*Mısır kadısına: Kendisini ulema ve suleha şeklinde gösteren Araplardan bazı
cahil kimselerin hak etmedikleri vazifeleri elde etmelerine meydan verilmemesi
hakkında.*

Yazıldı.
Bu hüküm yazılup pâye-i serîre gönderilüp,
"mezbûrî gönder" diyü tezkire vârid olup bir de
beglerbegine gönder diyü hatt-ı şerîf gitmişdür.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp evlâd-ı Arabdan ba‘zı
cehele İstanbul'a varup ulemâ ve sulehâ

sûretine girüp her biri bir tarîk ile bu
diyârda medrese ve ba‘zı cihât tasarruf
iden ehl-i ilm ve sâhib-i fazl
mezhebinde fetvâya kâdir kimesnelerin
cihetlerin hilâf-ı şart-ı vâkıf ziyâde
vazîfe ile kendü adına berât itdürüp
ulemâya meşrûr u münâsib olan
menâsıb bu sebeb ile ceheleye intikâl
idüp ekser-i cihât nâ-ehl yedinde
olmağın, âmme-i ulemâ ve kâffe-i

meşâyih meclis-i Şer‘-i Şerîfe gelüp
husûs-ı kazıyyenün arz olunmasın taleb
itdüklerin ve bilâ-arz Âstâne-i devlet-
penâh'a varup ba‘zı cihâtı bir tarîk ile
kendü adına berât itdüren kimesne ile
mukaddemâ ol vazîfeye mutasarrıf olup
bilâ-sebeb ma‘zûl olan kimesnelerin
ahvâlî teftîş olunup her kangısı ehakk ise
ana tasarruf itdürilmesi için hükm-i
cihân-mutâ‘ virilmesin recâ itdüklerin
bildürmişsin. Buyurdum [ki]:
Vusûl buldukda, arz itdüğün üzre bu
bâbda dâ‘imâ mukayyed olup atebe-i
ulyâmdan anun gibi müddet ile
kadîmden Âstâne-i sa‘âdet’ümden
virilen medârisden gayrı eger
buk‘alardur ve eger sâ‘ir cihâtdur; şöyle
ki, bir tarîkla Südde-i sa‘âdet’ümden

berât ve yâhûd hükm-i hümayûn virilüp
varduklarında varanları elinden alınan
kimesneler ile murâfa‘a idüp ahvâllerin
hakk üzre Şer‘-i Şerîf ve şart-ı vâkıf
mûcebince her kangısı müstahıkk ise
ana tasarruf itdürüp mücerred berâtı ve
yâhûd hükm-i hümayûn getürdüm diyü
adem-i istihkâkı zâhir olanları Şer‘-i Şe-
rîf ve şart-ı vâkıfa muhâlif cihâta dahl
itdürmeysin ve inâd ideni yazup
bildüresin.

-939/ a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Mısır Beglerbegisine.

940

Hassa Reislerinden Hızır Reis'e: Rodos Beyi Ahmed'in derya seferine çıkması emredildiğinden, kendisinin Rodos muhafazasına memur edildiğine ve adanın korunmasında basiret üzere olmasına dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 12 Receb sene 967

Hâssa re'îslerinden Hızır Re'îse hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Begi olan Ahmed dâme
izzuhû deryâ seferine emr olunup
Rodos'da gelen kadırgalar ile seni
Rodos muhâfazasıyçün ta'yîn eyleyüp
buyurdum ki:

Müşârün-ileyh emrüm üzre gitdükde
sen anda kalan kadırgalar ile mahrûse-i
Rodos ve ol cevânibde vâkı olan yalıları
ve limanları ve mahûf u muhâtara olan
mahalleri gereği gibi hıfz u hırâset
eyleyüp küffâr-ı hâksâr ve korsan ve
sâ'ir levend tâ'ifesinden ol etrâfda vâkı‘

olan nevâhî vü kurâya ve yalılara ve
kılâ‘ u bikâ‘a ve müsâfirîn-i tüccâra
zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u
hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin. Anun
gibi bir hıdmet lâzım gelürse adalar
arasın hıfz için alıkonılan gemilerde
muhâfazaya ta'yîn olunanlar ile yek-dil
olup vech ü münâsib olduğu üzre
hıdmetde bulunup el-'iyâzü bi'llâhi
te'âlâ gaflet ile gemilere ve sâ'ir
yalılarda vâkı‘ olan nevâhî vü kurâya ve
re'âyâyâ a'dâdan ve sâ'ir korsan ve
levend tâ'ifesinden zarar u gezend
irişdürmekden ziyâde hazer idüp her
husûsda tamâm basiret üzere olup
muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

941

Yenipazar ve Foça kadılarına: Nova Emini olan Mahmud ile Dubrovniklinin akçeleri hususundaki ihtilâfın şeriate göre hallolunması hakkında.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 13 Receb sene 967

**Yeni-bâzâr ve Foça kâdîlarına
hüküm ki:**

Bundan akdem Nova Emîni olan
Mahmûd Emîn ile Dubrovnîklünün
akçaları husûsında nizâ'ları olmağın bir
iki def'a teftîş olup henüz fasl
olınmamağın Şer'ile görilmek için
mukayyed Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*'ya
teslîm olup teftîş için size irsâl olındı.

Buyurdum ki:

Vardukda, mahall-i hâdisenün üzerine
varup husamâyı berâber idüp bu husûsı

onat vechile hakk üzre ber-mûceb-i
Şer'-i kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp
anun gibi mezbûrun üzerine
Dubrovnîklünün Şer'ile hakları zâhir
olursa Şer'ile sâbit olan hakların
alıvirüp, eger hakları Şer'ile sâbit olmaz
ise Haydar Paşa *dâmet me'âlîhi*'ye habs
içün teslîm idesin ve ahvâli neye
müncer olursa yazup arz idesin. Sonra
emrüm ne vechile olursa anunla amel
idesin.

942

*Kastamonu beyine ve Göl kadısına: İlisu kasabasında hangi gün pazar
kurulması münasip ise bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

**Kastamoni begine ve Göl kâdîsına
hüküm ki:**

Kasaba-i mezbûrede olan İlisu ? nâm
kasaba halkı cânibinden Südde-i
sa'âdet'üme şöyle arz olındı ki:
Bâzârları kadîmden cum'a günü
durmağla etrâfında olan cevâmi'e ihtilâl
virmekle ulemâsı ve sulehâsı şekvâsiyle
çihâr-şenbih gün durmak fermân olup
hükm-i şerîfüm virilmişken tekrâr iki
nefer kimesneler bir tarîk ile üslûb-ı
sâbık üzre girü cum'a gün ikâmet
olınmağçün hükm-i hümayûn ihrâc

itmekle girü ihtilâl mukarrerdür diyü
girü çihâr-şenbih gün durmasın recâ
itdükleri ecilden **buyurdum ki:**
Hükm-i hümayûnum vardukda, bu
husûsı a'yân-ı vilâyetden hakk üzre
teftîş idüp göresin; şöyle ki, kasaba-i
mezbûreden bâzâr gün ikâmet olmak mı
münâsibdür, yohsa çihâr-şenbih gün mi
evlâdur ve yâhûd gayrı zamânda mı
ahrâdur? Her kangısı münâsib ise ol gün
ta'yîn idüp arz idüp nizâ' munkatı' olup
tarafeynün tekrâr nizâ' itmeğe mecâlî
olmaya.

943

*Fener ve Ezdîn kadularına: İnebahtı Beyi Turhan ile Badracık kadısından vâki
olan şikâyetten dolayı haklarında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.

Bâyezîd Çavuş'a virildi.

Fî 13 Receb sene 967

Fenar ve Ezdîn kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ İnebahtı Begi Turahan *dâme iz-
zuhû* mektûb gönderüp Badracık
kâdîsından re'âyânun şekvâsı olduğın
ve mezkûr kâdî dahı mektûb gönderüp
müşârün-ileyhün te'addîsi olduğın ve

ba'zı sipâhîlerün dahı yaramazlığın
bildürmeğın üç nefer sipâhînün timarları
alınup eger müşârün-ileyh Turahan'dur,
eger kâdîdür, teftîş olınmaların emr idüp
arzlarınun sûretleri aynı ile ihrâc olup
bu bâbda sizi müfettiş ta'yîn idüp
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, tarafeynün arzlarında
mastûr olan ahvâle vâkıf olup dahı
ahvâllerin hakk üzre ber-mûceb-i Şer'-i

Şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp müşârün-ileyhimânun arzlarında mastûr olan kazâyâdan üzerine sâbit olan mevâddı yazup mufasssal arz idesin. Eger kâdînun müşârün-ileyhe isnâd itdüği husûslardur ve eger müşârün-ileyhün kâdîya isnâd

itdüği mâddelerdür, yanınızda sübût bulan mevâddı hîç birin ketm itmeyüp ve bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olup vukø‘ı üzre yazup arz idesin.

944

Üsküb kadısına: Sefere çıkan Üsküb Beyi Atayi Bey'in yerine muhafız tayin edilen Budak'ın tayini sebebinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sâlih Efendi'nün dânişmendlerinden Hasan'a virildi.

Fî 12 Receb sene 967

Üsküb kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem sancak-begi olan kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Atâyî dâme izzuhû sefere çıkdukda a'yân-ı vilâyet ma'rifetleri ve talebleriyle nefsi-Üsküb'ün hıfzı için Mehmed nâm kimesneyi ta'yîn idüp hıfz u hırâset üzre iken senün cânibünden ol ref' olunup bir-iki def'a yaramazlığı zâhir olan Budak nâm kimesneyi nasb itmekle ol

zamândan berü iki def'a ev basılıp âdem katl olındığı ve bu fesâdı iden mezkûr Turak ve âdemleri idüğü istimâ' olunup ol bâbda ahkâm-ı şerîfe irsâl olınmışdır. **Buyurdum ki:** Müşârün-ileyh nasb itdüğü âdemi ref' eyleyüp anun gibi ehl-i fesâdı nasb itmenün aslı nedür, sâbıkâ olan Mehmed'ün yaramazlığı zâhir olup mı ref' olmışdır, ol ref' olmağa sebep nedür? Yazup bildüresin. Ammâ hilâf-ı vâkı' kazıyye arz itmekden ziyâde hazer idesin.

945

Haydar Paşa'ya: Mahmud Emin'in teftişten sonra muhafaza altına alınması hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 12 Receb sene 967

Haydar Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ teftîşe gönderilen Mahmûd Emîn'ün ba'de't-teftîş hıfz eylemesin sana emr eyleyüp **buyurdum ki:**

Mezbûr, emrüm muktezâsınca teftîş olındukdan sonra kazıyyeyi Südde-i sa'âdet'üme arz olunup cevâbı varınca onat vechile cümlesin hıfz eylesin.

946

Budin beylerbeyine: Uzur yakınındaki değirmenlerden fazla mahsul talep eden Turak Balta oğlunun tecavüzüne meydan verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Hamza Beg'ün âdemlerinden İskender'e virildi.

Fî 14 Receb sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:
Kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Dervîş *dâme*
izzuhû mektûb gönderüp Uzur («*Ë*“*Ë*”
kurbinde olan değirmenlerinin
mahsûlinden şimdiye değin
değirmenciler sâl-be-sâl Turak Balta-
oğlu'na ikişer bin akça viregelmişler
iken hâlîyâ mezkûr Turak Balta-oğlu

947

Kırşehir Beyi Memiş Bey'e: Ahvalini bildirdiği müfsidlerin isimleri ve saire hakkında tafsilât vermesi gerektiğine dair.

Yazıldı.

Mektûb, Paşa'dadur.

Âdemi Hasan'a virildi.

Fî 14 Receb sene 967

Kırşehir Begi Memiş Beg'e hüküm ki:
Mektûb gönderüp ba'zı müfsidler
ahvâlin bildürmüşsin. Ammâ kimler
idüğün ale'l-esâmî i'lâm itmemişsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi fesâd-niyet
olan kimesneler eger sipâhîdür ve eger
re'âyâdur ve gayrıdur, her kim ise
isimleri ve resimleriyle ve timarlariyle

değirmenler mahsûlinün nısfın taleb
idüp virilmez ise değirmenler ihrâk
olunur didüğün bildürmeğün **buyurdum**
ki:

Fi'l-vâkı' kıssa arz olunduğı gibiyse
anun gibi ahd ü emâna mugâyir vaz'
idenlerün gereğı gibi haklarından gelüp
eger değirmenlerdür ve eger sâ'ir
re'âyâdur kimesneye zarar u te'addî
itdürmeyesin.

yazup bildüresin. Ammâ, tamâm hakk
üzre olup kimesneyi garaz u ta'assub ile
arz itmekden hazer idüp tamâm fesâd ü
şenâ'atlerine vâkıf olduğun kimesneleri
her kimler ise yazup bildüresin ve
bundan sâbık sana Hâkî ve Söhrâb nâm
kimesneler husûsında hükm-i şerîf
gönderilmişdi. Ol zamândan berü
ahvâllerin bildürmedün; anlarun dahı
ahvâllerin bildüresin. İmdi, te'hîr ü
müsâhele câ'iz değildir, mu'accelen
görüp arz idesin.

948

Estergon Beyi Mehmed Bey'e: Esirlerden suçlu olduğu bildirilen Deli Dimyan'ın hakkından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Âdemi Sinân Voyvoda'ya virildi.

Fî 14 Receb sene 967

Usturgon Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Anda esîr olanlardan Deli Dimyan nâm
zimmî ehl-i fesâd kâfir olduğın âdemün
i'lâm itmeğün **buyurdum ki:**
Mezkûr kâfirün bir tarîkla hakkından
gelesin ve hakkından geldüğün yazup
bildüresin.

949

Kefe beyine: Azak Kalesi tamiri için gerekli levâzımat ve mühimmat ile askerin temin edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mektûb, Paşa'dadur.

Pâye-i serîr-i a'lâya gönderilüp okunup, makbûl
olup begün âdemi Kaytas'a virildi.

Fî 25 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Azak kâdîsı mektûb gönderüp Nogay
cânibinden mu'temedün-aleyh
kimesneler gelüp Rus cânibinden nüzûl
itmiş tahmînen üç bin mikdârı

Kazak(lar) gördüklerin ve Kazganov nâm mevzı'da bî-nihâye tütün dütüp tûfengler atılır didüklerinde takrîrlerine muvâfık Turahan tarafından dahı gelen kimesneler İsmâ'îl Beg ile Moskov Begi olan Rus ittifâkıyla evvel-bahârda asâkir-i makhûresiyle kurudan gelüp Özi cânibinde Aksu demekle ma'rûf mekânda İsmâ'îl ile mülâkΩ olup kasd-ı Kırım idüp seksen bin mikdârı asker-i makhûresine Dimitraş nâm mel'ûnı serdâr idüp Ten suyu'ndan bu cânibe göndermek kasdında oldukların haber virdüklerin bildürüp ve zikr olunan Kazaklar zahîrelerin götürdüklerine haml olmuştur. Ale'l-husûs kahtlıktan ahâlî-i kal'anun fevka'l-had müzâyakaları olup kal'ada olan daru ekl olup tamâm olmuştur. Şimdiki hâlde 'âmm ü hâsda balıktan gayrı zahîre yokdur, balık dahı bu sene çendân olmayup halkın ba'zı celâ-yı vatan eylemeğin kal'ada âdem dahı ekall-i kalıldır. Husûsiyle topçılar dahı olmayup kal'anun vechen mine'l-vücûh a'dâ şedâyidine iktidârı olmaduğın bildürdi. İmdi, zikr olunan kal'anun ahvâli şimdiye değin tedârük olmamağa bâ'is nedür? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olunan kal'anun eger zahîresidür ve eger neferleridür ve eger topçılaridur ve eger sâ'ir yarağıdur, her birin tedârük ü ihzâr eyleyüp ve ta'mîr ü termîme muhtâc olan yirlerin ve a'dâdan zarar ihtimâli olan mevâzı'ı onat vechile görüp cümle umûrın tekâmîl idüp hiç bir mâddede kusûr u noksânın komayup a'dâdan el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ eger kal'aya ve eger etrâf ü cevânibe zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer idesin ve bu ahvâli sen dahı tetebbu' u tecessüs idüp a'dânun arz olunduğı üzere hareket-i bî-bereketleri vâkı' midür, nicedür? Tamâm ma'lûm idüp dahı ana göre tedârüklerin göresin ve donanma gemileri dahı techîz ü ihzâr olup gönderilmek üzredür ve kal'a dizdârı ve kethudâ ve sâ'ir neferlerine gereğı gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki gice ve gündüzlerde her biri hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp gaflet üzere olmayalar ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve kal'a ahvâlin ve zahîre husûsın ve sâ'ir levâzımın ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin ve sâ'ir a'dâdan vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı mu'accelen Dergâh-ı mu'allâ'ya arz idesin.

950

Üsküb sâbık Kadısı Mevlâna Muslihiddin'e: İstanbul tevâbiünden üç köy arasında bulunan bir maktulün kâtillerinin ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 14 Receb sene 967

Sâbıkâ Üsküb Kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Havâss-ı Kostantiniyye kazâsı tevâ-bi'inden İncirlü ve Soğanlu ve ol yirde karîb olan bir karye dahı cümle üç pâre karye mâ-beyninde bir maktûl olup ne mahalde idüğü Dergâh-ı mu'allâ'm

çavuşlarından Mehmed zîde

kadruhû'nun ma'lûmı olmağın bile

mübâşir ta'yîn olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mahall-i mezbûra varup dahı üç pâre karyenün halkın ve ol yirde olan taşçıları ve sâ'ir her kim var ise cümle getürdüp dikkat ü ihtimâm ile hakk üzere tefîş eyleyüp ol maktûl olduğ yirden ol karyelere âvâz irişür mi? Bu bâbda karye halkına teklîf eyleyüp mazınna vü müttehem olanları dutdurdup dahı anları ele getürüp dikkat ü ihtimâm ile tefîş ü tefahhus eyleyüp eger karye halkından ve eger sâ'irden zikr olunan

maktûli her kim katl itmiş ise zuhûra götürüp
Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Ve bi'l-
cümle husûs-ı mezbûr zuhûra gelmesin
lâzımdır. Gereği gibi eger karye halkıdır, eger

sâ'ir yirleridür, tutup ya ehl-i fesâdı ele vireler
ve yâhûd garâmetin kendüler çekerler. ikdâm
idüp zuhûra getüresin. Kazıyye neye müncer
olursa yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 14 Receb sene 967 [10.04.1560]

Akkirman Beyi Hüseyin Bey'e: Müteveffâ Mehmed Giray Han'ın Leh tarafından talep edilen vergisinin Devlet Giray Han tarafından gönderilmiş olduğundan, aralarındaki ahidname uyarınca kral tarafından ahde riayet edildikçe muhalîf harekette bulunulmaması hakkında.

951

Yazıldı.
Çavuş-başına teslim olındı.
Fî 19 Receb sene 967

**Akkerman Begi Hüseyin Beg'e
hüküm ki:**

Cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây
Hân *dâmet me'âlîhi* mektûb gönderüp
Lih tarafından müteveffâ Mehmed
Girây Hân'ın virgüsü talep olındukda
irsâl eyleyüp mâ-beyninde ahd ü mîsâk
olup Akkerman ve bu cânib Kazağı, Lih
vilâyetine gazâ itmemek şartı üzre ahd-

nâme irsâl idüp berü cânibden dahı ahde
mugâyir Kral-ı mezkûr tarafına dahl
olınmamak bâbında inâyet recâ itmeğin
buyurdum ki:

Sen dahı müşârün-ileyh itdüğü üzre ahd
ü emânı ri'âyet itdürüp mâdâmki Kral-ı
mezkûr tarafından ahde mugâyir u
muhâlîf vaz' sudûr eylemeye, berü
tarafdan dahı ahde mugâyir anların
vilâyet ü memleketlerine kimesneyi
dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

952

Mısır beylerbeyine: Donanma-yı hümâyûn için üstübü ve yelken bezi gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm
gönderilüp donanma-i hümâyûnum için
üstübü ve yelken bezi gönderesin diyü

emrüm olmuş idi. İmdi, ol emr-i
hümâyûnum mukarrerdür. **Buyurdum
ki:**

Vardukda, te'hîr eylemeyüp emr-i
sâbıkum üzre zikr olunan üstübü ve
yelken bezin ber-vech-i isti'câl irsâl
itmek ardınca olasin.

953

Kefe beyine: Bazı mirzaların ve hırsızların Azak Kalesi'ndeki reâyâyı rahatsız ettiklerine dair malûmatın doğrulanarak Dersaadet'e bildirilmesine ve suçlular hakkında gerekenin yapılmasına dair.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967
Te'hîr olındı.

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Devlet
Girây Hân *dâmet me'âlîhi* mektûb

gönderüp Nogay tâ'ifesine tefrika vâkı' olmağın ba'zı mîrzâları ve sâ'ir ehl-i fesâdı gelüp kal'a-i Azak'a dâhil olup re'âyânun davarların ve espâb ü emvâllerin serika ve gâret itmekden hâlî olmayup mîrzâları ve sâırları tutulup ve sâ'irleri memleketden ihrâc olunmasın arz itmeğın anun ehl-i fesâd olan mîrzâları ve sâırları ne mikdâr ise ele getürüp sana teslîm itmek için müşârün-ileyhe hükm-i şerîfüm irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:** Kazıyye, müşârün-ileyhün arz itdüğü gibi ve zıkr olınan tâ'ifenün re'âyâya ve

kal'a halkına ol vechile te'addîsi ola, niçün sen Südde-i sa'âdet'üme arz itmeyesin? Yohsa gayr-ı vâkı' midür, nicedür? Yohsa anun gibi müşârün-ileyh eger mîrzâlardan ve eger gayrıdan sana dutup âdem gönderirse, ne mikdâr âdem gönderirse alup habs idüp onat hıfz idüp dahı ne mikdar âdem teslîm itdüğın ve ne makøle kimesneler itdüğın ve sâ'ir fesâd ü şenâ'atleri neyse mufassal yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin. Sonra anlar hakkında emr-i şerîfüm ne vechile cârî olursa anunla amel olına.

954

Devlet Giray Han'a: Moskovluların savaş hazırlıklarından ve Nogay taifesinin taaddiyatından dolayı kadırgalar gönderileceğine ve daima dikkatli bulunulması gerektiğine dair.

Yazıldı.

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i ulyâ-menziletimüze ki melâz-ı hâkân-ı izâm ve melce'-i vâlâ-makâmdur, mektûb-ı meveddet-mashûbınız vârid olup Maskov cânibine câsûs irsâl olunup geldükde, Rus-ı menhûsun küllî tedârükün görüp nehr-i Özi'den kadırga ve kalita tesyâr idüp memâlik-i İslâm kasdın itdüklerin ve vilâyet hıfzı için kadırga tedârük ü irsâl olunmasın ve Nogay mîrzâları mâ-beyninde nifâk u tefrika vâkı' olup ba'zıları halâs olup evlâd ü ezvâciyle kal'a-i Azak'ı tahassus idüp kal'a ahâlîsinün agniyâ vü ekâbirin mihmânhanê idinüp vilâyet-i Kırım halkınun gâv [u] gûsfendin süvâr olup gelüp serika idüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup niçe mâh ü sâldür ki nehb ü gârete şürû' idüp vilâyetün tahliyesine bâ'is oldukları ecilden niçe def'a men' olunup men'ile menmû' olmayup serkeşlik idüp ve zıkr olınan mîrzâlar ve sâırlar girift olunup ve sâ'irleri dahı kal'adan ihrâc olunmasın ve andan gayrı mektûb-ı meveddet-mashûbınızda her

ne tahrîr ü beyân olmuş ise pâye-i serîr-i a'lâmuza arz u takrîr olınmışdur. Eyle olsa arz olındığı üzre kadırgalar tedârük olunup asker-i İslâm-ı [zefer-] fercâm ile memlû kılınup in-şâ'allâh gönderilmek üzredür. Gerek ki siz dahı sulbinüzde merkûz ve tahiyetinizde muzmar olan vüfûr-ı diyânet ü İslâm muktezâsınca dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda sa'y ü ikdâm eyleyüp memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ eger Rus-ı menhûs ve eger sâ'ir a'dâ-yı dîn-i mübîn ve mu'ânidîn-i Hazret-i Seyyidü'l-Mürselîn'den zarar u gezend irişdurmeyüp sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan atebe-i gerdûn-

[iktidârımuza ?] ^{نعم} olan mezîd-i ihlâs ve müzeyyin-i ihtisâsınız muktezâsınca envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve ol Nogay mîrzâların ve sâırların dahı arz olındığı üzre girift eyleyüp ve sâ'irlerin dahı memleketden ihrâc idüp ol girift olanları kıdvatü'l-ümerâ'i'l-kirâm Kefe Sancağı Begi Sinân *dâme izzuhû*'ya teslîm idesin ve mîrzâlardan ve sâırkdan ne mikdâr kimesne girift olup müşârün-ileyhe teslîm olunursa

defter idüp mühürleyüp her şahsı ismi ve resmi ile yazup bile teslîm idesin ki ana göre taleb olına. Bu bâbda müşârün-ileyhe dahı hükm-i hümayûnumuz irsâl olunmuşdur ve murâdınız olduğu üzre Lih Kralı husûsında Bender Begi Hüseyin *dâme izzuhû*'ya hükm-i şerîfüm

irsâl olınup tenbîh olunmuşdur. İn-şâ'allâhü te'âlâ dâ'imâ tedâbîr-i hâliyenüz mukâreneti ile a'dâ-yı dîn ü devlet münhezim ü makhûr ve evliyâ-yı milket ü millet muzaffer u mansûr olmakdan hâlî olmaya.

955

Mora Beyi Osman Şah'a: Sancak sipahilerinden donanma için adam göndermesi hakkında.

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi.
Fî 15 Receb sene 967

Mora Begi Osmân Şâh Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana donanma-yı hümayûnum için sancağın sipâhîlerinden iki yüz elli nefer sipâhî ihzâr idesin diyü emr olunmuş idi. Hâliyâ askere dahı ihtiyâc olmağın **buyurdum ki:**

956

Cezayir beylerbeyine: Donanma için adam göndermesi Mora beyine yazıldığına dair.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Mora sancağı sipâhîlerinden senünle deryâ seferine iki yüz elli nefer sipâhî ta'yin olunmuş idi. Hâliyâ Anadolu sipâhîleri külliye gelüp irişmedükleri ecilden müşârün-ileyhe tekrâr hükm-i şerîf gönderilüp emr

Sancağın sipâhîlerinden bir mikdâr âdem dahı ihzâr idesin ki anun gibi ziyâde âdeme ihtiyâc olup emîrül-ümerâ'i'l-kirâm kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû* taleb iderse eger sipâhîden ve eger hisâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem viresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ne mikdâr sipâhî ve hisâr-eri taleb iderse emrüm üzre ber-vech-i icti'câl ulaşıdurasın.

olınan sipâhîlerden mâ'ada lâzım olur ise eger sipâhîdür ve eger hisâr-eridir, kifâyet mikdâr[1] gönderesin diyü tenbîh olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Anun gibi sipâhî [ve] hisâr-eri lâzım olur ise ne mikdâr lâzım ise müşârün-ileyhe mektûb ve âdem gönderüp taleb idüp alasin ve bu hükm-i şerîfüm ne târîhde varduğun yazup bildüresin.

957

Semendire beyine: Semendire livası tahrir defterlerinin tevzii sebebiyle sipahilerin ve sairenin beratlarının tecdidi için yafta ve beratların gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kâtib Ferhâd Beg'e virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûr emr-i şerîfüm üzre tahrîr olınup defterleri Südde-i sa'âdet'üme gelüp arz olındukda tevzî' olunmak emr olunmuşdur. **Buyurdum ki:** Vardukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerine tenbîh eylesin ki kânûn üzre

beglerbegisinden yaftaların alup ve her nâhiye sipâhîleri yirlerin ve yaftaların i'timâd itdikleri eger çeri-başlılardandır

ve eger sipâhîlerdendir, yirine teslim eyleyüp göndereler; defter-i cedîdden tecdîd-i berât eyleyeler.

958

Aynı hususa dair Budin beylerbeyine hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfümle Semendire sancağı müceddeden tahrîr olup defterleri Südde-i sa'âdet'üme gelüp arz olup tevzî' olmak emr olup her nâhiyenün sipâhîlerine tenbîh eylesin ki beglerbegiden yaftaların alup eger çeri-başlılardandır ve eger sipâhîlerdendir,

bir i'timâd itdikleri kimesne ile gönderüp defter-i cedîd muktezâsınca tecdîd-i berât eyleyeler diyü sancak-begine dahi hüküm-i şerîf gönderilmiştir. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerinin yaftaların viresin ki, vech-i meşrûh üzre gönderüp tecdîd-i berât eyleyeler.

959

Kapudan Piyâlenin donanma-yı hümayûn ve asâkir-i İslâmiyyeye serdar tayin edildiğine dair berat sureti.

Nişân-ı hümayûn oldur ki:

Şimdiki hâlde Hazret-i Fettâh-ı Alîm ve Cenâb-ı Vehhâb-ı Kerîm'un *celle ihsânühû* ulüvv-i inâyet-i bî-gâyetine ve sümüvv-i âtîfet-i bî-nihâyetine tevekkül ü i'timâd ve mefhar-i enbiyâ ve rehber-i asfiyâ, Hazret-i Risâlet-penâh *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm*'un mu'cizât-ı keşîretü'l-berekâtına tevessül ü i'timâd kılınup zümre-i a'dâ-yı dîn-i mübînî ve fırka-i mu'ânidîn-i müşrikînî *hazelehumu'llâhü te'âlâ ilâ yevmi'd-dîn*, hâliyâ ba'zı sefâ'in-i hasâret-karâ'in tedârük ü ihzâr idüp Magrib Trablusı üzerine teveccüh-i nâ-müvecceh idüp anda olan ahâlî-i İslâma kasd-ı gezend itdikleri Südde-i sa'âdet'üme arz olunmağın mu'accelen irişüp zikr olunan küffâr-ı dûzah-medârun ol diyâr-ı celîlül'l-i 'tibâr üzerinden def'-i fesâd ü şenâ'atleri ve etrâf-ı Memâlik-i husrevâne'mün hıfz u hırâseti ve deryâ yüzlerinin zabt u sıyâneti ehemmi mühimmât ve cümle-i vâcibâtıdan

olmağın emîrül-ümerâ'i'l-kirâm zahîrül-küberâ'i'l-fihâm -ilâ âhîrihî-kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû'nun* efkâr-ı sâkıb ve ârâ-yı sâ'ibine i'timâd ve her vechile celâdet ü şehâmet ve vüfûr-ı firâset ve hüsn-i kiyâset-i cidd ü ihtimâmına i'timâd-ı hümayûnum olduğu ecilden bu def'a fermân-ı celîlül'l-kadr-i husrevânemle husûs-ı mezbûriçün techîz ü tekml olup ta'yîn olunan (boşluk) kıt'a sefâyîn-i nusret-karâ'in ile ırsâl olunan asâkir-i fevz-me'âsire baş ve buğ ta'yîn idüp eline bu nişân-ı hümayûn-ı behçet-âyât ve sa'âdet-nümûnı virdüm ve

buyurdum ki:

Zikr olunan donanma-i hümayûn-ı zafermakrûn ve bile koşılan asâkir-i nusret-rehîn ile teveccüh ü azîmet itdüğü mevâzı' u mesâlikde kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup eger Magrib Trablusı husûsıdır ve eger sâ'ir Memâlik-i mahrûse'm muzâfâtından deryâ câniblerinde vâkı' olan kılâ' u bikâ' ve

yalılarda muhâfaza lâzım olan yirleri hıfz u hırâset idüp ve derya yüzinde gâret için yürüyen gemileri ele getürüp haklarından gelüp her husûsda mahall-i iktizâsına göre hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet idüp küffâr-ı hâksâr-ı mezellet-âsârun gemilerinden ve harâmî levend perâkendelerinden müsâfirîn-i bahra zarar u gezend irişdürmeyüp mesâlih el virdüğü üzre adû-yı hâksârun Memâlik-i mahrûse kasdına gelen gemilerinün ve harâm[î]lerinün hakkından gelüp envâ'-ı vüçûh ile yoldaşıklarda ve merdâneliklerde bulunup yüz aklıkları tahsîl idüp in-şâ'allâhü te'âlâ Hakk *celle celâ[lihû]*'nun ulüvv-i inâyet-i bî-nihâyetleri mukâreneti ile adû-yı hâksâr gemilerinden Trablus câniblerine ve andan mâ'ada ehl-i İslâm-ı hayr-encâmıdan ubûr u mürûr iden tüccâra [ve] züvvârdan müsâfirîn-i bahra mazarrat irişdürmeyüp gürûh-ı mekrûh-ı şeyâtîn-şükûha züll ü nekbet virmekden hâlî olmayup ashâb-ı küfr ü nîrânun donanma-i hezîmet-âsârından gaflet itmeyüp teveccüh ü azîmetlerin ve sâ'ir ahvâl ü etvârların ve bi'l-fi'l ne mahalde olup ne tedârük üzre oldukların tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup cemâ'-i umûrların ve fikr-i fâsidlerin bilüp ma'lûm idinüp ana göre îcâb itdüğü üzre hüsn-i tedbîr idüp her ne yüzden mümkün ise def'-i fesâdlarına şürû' idüp ikdâm ü ihtimâmıda dakΩka fevt itmeyüp mucidd ü merdâne olup el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ gaflet ile dananma-i hümayûnuma ve sâ'ir asâkir-i İslâm-ı zafer-fercâma zarar irişdürmekden ihtiyât u ictinâb idüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup yüz aklıkları tahsîl olınması bâbında envâ'-ı mesâ'-i cemîle ve asnâf-ı ihtimâmât-ı cezîle zuhûra getüre ki kâffe-i ehl-i İslâm, eyyâm-ı hümayûn-ı adâlet-encâmumda âsûde-hâl olup küffâr-ı nekbet-şi'âr mahzûn ü pâymâl olmakdan hâlî olmaya. Donanma-i hümayûnuma

müte'allık olan cumhûr-ı umûr müşârûn-ileyhün re'y-i isâbet-karînine tefvîz olunmuşdur. Dîn ve devlet-i hümayûnuma lâıyk u evlâ ve sezâvâr u ahrâ olan ne ise anunla amel eyleyüp ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir evzâ' sudûrından min-cemâ'i'l-vüçûh hazer eyleyüp ve mûmâ-ileyh ile bile Anadolu'dan ve Rûm-ili'nden koşılan begler kullarum ve yeniçeri kullarumun serdârı ve yeniçeri kularum ve sâ'ir ta'yîn olınan zu'amâ ve sipâh ve re'îsler ve merâkib-i kevâkib-şumârun hademe-i sâ'iresi bi'l-cümle zıkr olınan donanma-i hümayûnumda olan asâkir-i zafer-şi'ârın vazî'ı ve refî'i, sagΩrı ve kebîri müşârûn-ileyhi kendülere serdâr bilüp ta'zîm ü ikrâm ve tevfir-i ihtirâmında dakΩka fevt itmeyüp kemâl-i inkıyâd üzre olup din bâbında devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan mühimmât-ı mesâlihde yekdil ü yek-cihet olup vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşıklıkda kudretlerin sarf ü makdûrların bezl idüp ihmâl ü müsâhele itmeyüp emrinden ve sözinden tecâvüz kılmayup muhâlefet ü mu'ânedetden ihtirâz eyleyeler. Her kimün ki fesâd ü şenâ'ati zâhir olup muhâlefet ü mu'ânedet eyleye, mecâl virmeyüp hakkından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Mûmâ-ileyhimün şükr ü şikâyeti atebe-i ulyâmda müsmir ü mü'essirdür. Ana göre her biri hıdmetlerinde merdâne olup sa'y-i mevfûr zuhûra getüreler. Her kimün ki hıdmeti ve yoldaşlığı zuhûra gele, in-şâ'allâhü te'âlâ ulüvv-i inâyet-i husrevânemle behremend ve muhassilü'l-merâm olmaların mukarrer bileler. Ana göre hıdmetlerinde dakΩka fevt itmeyeler ve deryâ câniblerine ve küffâr-ı hâksâr semtlerine tereke virilmek memnû'dur. Hilâf-ı emr tereke yükledüp gidenleri dahı iskelelerde ve deryâda tettebbu' idüp emr-i şerîfûme muhâlîf tereke ile

bulduğu gemileri eger Dubrovniklünün, eger Françelünün, eger Venediklünün ve sâ'ir her kimün olursa tutup girift eyleyüp re'îslerin siyâset idüp ve sâ'ir hademesin tutup kürege koşup gemilerin terekisiyle atebe-i ulyâma göndere. Bu husûs dahı mahall-i ihtimâmdur; emr-i şerîfümün icrâsında dakΩka fevt itmeye ve solınmak için bir mevzı'a ve iskeleye yanaşup taşra âdem çıkmalu oldukda çıkan kimesneleri onat zabt idüp re'âyâya zulm ü te'addî itdürmeyüp kimesnenün cebr ile nesnelerin aldurmayup kemâl-i adâlet eyleye. Şöyle ki, bu bâbda şikâyet olunursa, atebe-i ulyâmda

istimâ' olunur, bu husûs kâdîlara dahı tenbîh olunmuşdur ki anun gibi te'addî olursa arz ideler. Şöyle ki kimesneye te'addî olduğu istimâ' olına ve yâhûd kâdîlar arz ide, netîcesi ana â'id olur. Ana göre mukayyed olup askeri zabt itmek bâbında dakΩka fevt itmeye. İn-şâ'allâhü'l-e'az dâ'imâ ehl-i İslâm-ı fevz-encâm-ı felâh-fercâma hayırlar müyesser ü mukadder ve a'dâ-yı dîn ü devlet münhezim ve mu'ânidîn-i mülk ü millet makhûr ve evliyâ-yı izz ü şevket, muzaffer ve mücâhidîn-i dîn-i Seyyidü'l-mürselîn mansûr olmakdan hâlî olmaya. Ol bâbda hîç ahad kâ'inen men kân mâni' olmaya.

960

Mohaç beyine: Sigetvar, Boboçfa ve Horkda kalelerinden çıkarak taaddiyatta bulunan haydutların haklarından gelinmesi ve eşkiyâya yardım edenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed Kethudâ'ya virildi.

Fî 22 Receb sene 967

Arz üzre emr, Hasan Çelebî hattıyla mukayyeddür.

Mohaç begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp kal'a-i Sigetvar Begi olan Hırvat Marko nâm mel'ûn ile tamâm vire üzre olup tuttukları Müslimânların ellerine mektûb virüp girü irsâl iderler. Ammâ hîle vü hud'adan hâlî olmayup kal'a-i mezbûreden ve Boboçfa ve Horkda (?) nâm kal'alardan bir mikdar haydud çıkup fesâddan hâlî olmamağın def' u ref'leriçün tûfeng-endâz kırk nefer martoloslar ile on beş nefer yarar âdemlerin irsâl olup Mohaç varoşına varduklarında mezkûr haydutlar gice ile üzerlerine dalup bunlar dahı bir kilisenün içine kapanup sabâha değin muhkem ceng olup ahâlî-i kurâdan niçe kimesneler gelüp kilisenün içinde kapanan tâ'ife üzerine âteş atup haydutlara mu'âvenet itdükleri sebeble

yigirmi üç nefer mikdârı âdem koşup ba'dehû gâzîlere haber olındukda akablerince ilgar olup yetişildükde muhkem ceng olup otuz-kırk baş kesilüp ve dördin diri tutulup siyâset olındukların ve havâss-ı hümayûnda ve zu'amâ ve erbâb-ı timar karyelerinde haydud gelüp gizlenüp ve ahâlî-i kurâ dahı gizleyüp hufyeten niçe fesâd olup Müslimânların niçesin katl ve niçesin giriftâr idüp Şer'ile haydud katl idüp ve giriftâr eylediği sâbit olmağa kâbiliyyet olmayup ve haklarından gelinürse: "Sâhib-i timar bî-şer' ra'iyetimüz katl eyledi" diyü şikâyet eylemek murâd idinürler. Şöyle ki, ahâlî-i kurânun yararlarından bu makøle fesâd oldukda birkaçınun hakkından gelinmezse vilâyetün zabtı usr olur diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Eger zu'amâ ve eger erbâb-ı timardur, ehl-i fesâd olup men'-i fesâda mu'âvin olanları^{xxxix} her kim olursa isimleriyle yazup bildüresin ki timarları âhara virile ve ra'iyeti haklarından geline.

961

Kefe beyine: Ruslar ve isyan eden Jane beyinin oğlu ile yapılan cenklerle ilgili mektubu üzerine, Azak Kalesi'nin ve diğer yerlerin muhafazası için yedi pare gemi gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fi 22 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem fasl-ı bahârda Rus-ı menhûsdan Dimitraş nâm la'în, askeriyle nehr-i Ten'den gelüp kal'a-i Azak'ı mahsûr idüp haylî ceng olup bu kulları donanma ile varup haylî ceng olup küffâr-ı hâksâr perâkende olup Rus cânibinden tekrâr on bin mikdârı kâfir cem' eyleyüp yine kal'a üzerine gelüp cenge başlayacak karâr idemeyüp firâr idüp ammâ Çerâkise tâ'ifesinden anlar ile müttefik dört yüz mikdârı kâfir nâgâh kal'aya segirdüp kal'ada yüzden ekall atlu bulunup çıkup ve piyâdesi müzâheret idüp ba'zısı katl olunup ba'zısı esîr tutulup bâkîsi firâr idüp ve mukaddemâ mahmiyye-i Haleb'de sancak inâyet olunup tarîk-ı dalâlete sâlik olan Jane Begi-oğlu, Rus'ı tahrîk idüp askerine dil olmuşdı. Mel'ûn-ı mezbûr ve bir karındaşı iki yüz yarar ceng erleriyle gelüp Dimitraş'a vusûl bulup Çerkes berüden ve Rus nehirden tekrâr Azak'a hücum eylemeğe ittifâk idüp ve zikr olunan Jane Begi-oğulları dönüp Azak kurbine

gelüp nehirden gelicek Dimitraş'a te'hîr iderken ol cânibde bu kulları haber alup ale't-ta'cîl âdemler salup Rusla mülâkât olmazdan evvel ale'l-gafle basup ve ehl-i İslâm dahı varup atların sürüp sonra ceng-i azîm olup inâyet-i Hakk ile asâkir-i İslâm mansûr ve küffâr makhûr, kimi kılıçdan geçüp ve kimi esîr olup Rus dahı cür'et idemeyüp dönüp Jane Begi Kansuk Beg'ün ve bir karındaşın başları kesilüp mezkûrun oğlunun ve sipâhîlerinden ve Rus'dan gelen başlar alâmet için gönderildi diyü bildürmüşsin. İmdi, ol vilâyeti hıfz için yedi pâre gemi tedârük olunup irsâl olmuşdur. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, eger Azak'dur ve eger sâ'ir hıfz u hırâseti lâzım yirlerdür; a'dâdan gaflet câ'iz değildir. Tamâm basîret üzre olup gemiler dahı vusûl buldukda, hıfz u hırâseti lâzım olan mahalleri eger gemi ile eger sâ'ir ne vechile tedârük itmek lâzım ise hüsn-i tedârük idüp a'dâdan memleket ü vilâyete ve re'âyâya ve berâyâya zarar irişdürmeyüp gaflet ile bir vaz' sudûrından hazer idesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Recebü'l-mürecceb sene 967 [14.04.1560]

962

Erzurum beylerbeyine: Erzurum, Oltu ve Ardahan'da fesat üzere olanların ulûfelerinin kaldırılması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsı Ferruh'a virildi.

Fi 20 Receb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Erzurum ve Oltu ve Ardahan kollarından ba'zı müfsid, fesâd üzre olup şakâvetden hâlî olmayup te'dîb ile ıslâha kâbil olmadukların bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ehl-i fesâd olanların ulûfesin ref' idüp her birinin cerîmeleri nedür? Mufasssal yazup

bildüresin ki Sûdde-i sa'âdet'e geldüklerinde cevâb virile.

963

Venedik dojunu: Nova ve Neretve iskeleleri âmili Bâyezîd ve Baki'nin mahsulünü tuz getirmek üzere alıp Venedik canibine giden Baliste Graşta adlı tacirin elinden bu mahsullerin alınarak gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sedd-i İslâm kal'ası oda-başlarından, arz getüren Ali'ye virildi.

Fî 29 Receb sene 967

Ser-â-ser kîse altun kozalak ile virildi; âdet üzere.

Venedik dojunu hüküm ki:

Nâzır Mehmed, Sûdde-i sa'âdet'e

mektûb gönderüp sene 963

Ramazân'ın yigirmi beşinde vâkı'

olan Ağustos evvelinden Nova ve

Neretve iskelelerine âmil olan Bâyezîd

ve bâkΩ şerîkleri Neretve ve Magaraska

iskelesi'ne tuz getürmek için Venediklü

Baliste Graşta nâm tâcir şart idüp ve

zıkr olınan iskelelere para âmili olup iki buçuk ay zabt idüp ve düşen mahsûlî kabz idüp tuz getürmeğe kâdir olmaduğu ecilden kabz itdüğü mahsûl ile Venedik cânibine gidüp bi'l-fi'l andadur diyü arz eyledüğü ecilden gerekdür ki Âstâne-i sa'âdet'üme olan kadîmî ihlâs u ihtisâsınız mücebince zıkr olınan tâcirden alup gitdüğü akçayı bî-kusûr tahsîl itdürüp inâd ü muhâlefet ider ise kendüsin bu cânibe göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ki yirinde teftîş olınup zimmetinde olan mâl tahsîl olına.

964

Mohaç beyine: Seksar Beyi İbrahim'i mallarına tama' ederek öldüren kapıcıbaşı ve diğer suçlular hakkında lâzım gelen muamelenin ifasına dair.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed Kethudâ'ya virildi.

Fî 22 Receb sene 967

Mohaç begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Seksar

Begi olup maktûl olan İbrâhîm Beg'ün

evlâdı ve vârisi olmayup mülk evlerin

ve bağların ve değirmenlerin ve çiftliğin

Macariyyü'l-asl olan kapıcı-başısı

Mehmed ve Ca'fer Voyvoda'ya bildürüp

mezkûrlar dahı zıkr olınan emlak

kendülerine kalmak için içerüde olan

ba'zı Macariyyü'l-asl hıdmetkârlariyle

ittifâk idüp mezkûr İbrâhîm Beg'i katl

idüp ve zıkr olınan evler gâyet mahûf

yirde vâkı' olup içinde dört yüz âdem

olmağa kâbil olup, mahall-i mezbûrun

zabtı lâzım olmağın ve kal'a-i mezbûre

hıfzı için ta'yîn olınan yeniçeriler

varoşda re'âyâ üzerinde perâkende olmağla re'âyâ vü berâyâyâ müzâyaka vü te'addîden hâlî olmayup zabt olınmaları dahı asîr olup zıkr olınan evlerde bir yirde olmak her vechile münâsibdür diyü arz itdüğün ecilden buyrdum ki: Arz olunduğı üzere anda muhâfaza için olan yeniçeri kullarını ba'de'l-yevm zıkr olınan evde temekkün itdürüp ve mezkûr katl iden mezbûrân Mehmed ve Ca'fer Voyvoda'yı dahı ber-müceb-i Şer'-i Şerîf kâdî ma'rifetiyle Şer'ile teftîş idüp göresin; şöyle ki, katl itdükleri bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf sâbit ü zâhir olursa, ol bâbda şol ki muktezâ-yı Şer'-i kavîmdür, mücebi ile amel eyleyüp Şer'ile lâzım geleni yirine koyup Şer'-i Şerîfe muhâlîf kimesneye iş itdurmeyesin.

965

Naldöken yürükleri Subaşı Mahmud'a: Yörüklerden birer nöbetlisinin tamir işinde istihdamı için Özi Kalesi'ne gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Na'ldöken yürükleri sübaşı Mahmûd'a hüküm ki:

Bundan [akdem] zikr olunan yürüklerin sübaşı olan müteveffâ Behrâm'a hükm-i şerîfüm gönderilüp yürüklerinin birer nevbetlülerin âdet ü kânûn üzre müretteb bî-kusûr ihrâc eyleyüp hâlîyâ

ta'mîri emr olunan Özü kal'ası'na iledüp istihdâm eylesin diyü emrüm olmuşdı. Ol emrüm mukarrerdür. **Buyurdum ki:** Vardukda, emr-i sâbıkum üzre sübaşı-ğına müte'allık Na'ldöken yürüklerinin birer nevbetlülerin âdet ü kânûn üzre bî-kusûr ihrâc eyleyüp mahall-i me'mûra iledüp itmâm-ı maslahat eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtındur. Ana göre mukayyed olasin.

966

Eflâk voyvodasına: Kral Ferenduş ile el birliği ederek hazırlıkta bulunan Erdel beyleri ve a'yânı hakkında.

Yazıldı.
Mektûb getüren âdemi Kiryak'a virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel'e gönderilen âdemlerinüz gelüp vilâyet-i mezbûrenün begleri ve a'yânı Ferenduş Kral ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i zindegânî üzre olup ve asker ihzâr idüp el altından muhkem tedârükleri olup hâricden rencber tâ'ifesi içlerinden

ihrâc itmek üzre oldukların haber virdiler. Girü tekrâr berâber âdemler gönderilüp her ne haber vâkı^{xl} olursa vukø'ı üzre i'lâm olunur diyü arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, dâ'imâ ahvâllerin tecessüs idüp fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidlerin nedür? Tamâm ma'lûm idinüp dahı vâkıf olduğun ahhâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 20 Recebü'l-mürecceb sene 967 [16.04.1560]

967

Limye kadısına: Kâfire mahsul verenlerin hapsedilip isimlerinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Limyeli Bekçi Ca'fer'e virildi.
Fî 24 Receb sene 967

Limye kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda emr-i hümayûnuma muhâlîf kâfire tereke virildüğü istimâ' olunup, imdi bundan akdem defe'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp kâfire tereke virilmeye diyü tenbîh ü

te'kîd olunmuşdur. Ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu husûsa mukayyed olup onat vechile göresin; fi'l-vâkı'anun gibi taht-ı kazânda küffâr cânibine tereke virmiş kimesneler var ise her kim ki ele getirüp habs eyleyüp vukø'ı üzre yazup isimleri ile Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Husûs-ı mezbûr, mühimmâtındur. İhmâl ü müsâhele itmekden hazer eylesin.

968

Mısır beylerbeyine: Mısır hac emîri olanlara ait tahsisata dair bazı cihetlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 22 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sene-i mâziyede Mısır Emîr-i Hâccı olan kâşiflerden olmağla Cebel-i Arafât'da Şâm Emîr-i Hâccı ile haylî mücâdele eylemeğin ve bu yıl Mısır Emîr-i hâcclık Mısır muhâfazasında olan beglerden Özdemür-oğlı Osmân *dâme izzuhû*'ya tevcih olunup lâkin kadîmden Emîr-i hâcc olanların levâzımı için her yıl Hazîne'den on sekiz kîse akça virilügelüp ba'dehû Yemen

beglerbegiliğinden Emîr-i Hâcc olan Mustafa Paşa, sancağına terakkî olmak şartıyla on dört kîse akçaya kabûl eylemiş. Sene-i sâbıkada Emîr-i hâcc olan ve mu'temedün-aleyh kimesneler gelüp zikr olan on dört kîse vefâ itmez, küllî zarar çekilür, şehâdet itdükleri ecilden iki kîse dahı virilmek lâzım olduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:** Ol mikdâr, müşârün-ileyh zamânında kifâyet idüp hâliyâ itmemeğe bâ'is nedir? Ol bir-iki def'a varmak ile iderdi. Yohsa şimdi harc-ı zâ'id mi vardır? Ma'lûm idinüp yazup bildüresin.

969

Osmancık kadısına: Osmancık'da arkadaşlarıyla eşkiyalık eden Durak adlı softanın imha edildiğinin bildirildiğine dair.

Yazıldı.
Amâsiyye hisârı erenlerinden Topcı Hacı'ya virildi.
Fî't-târihi'l-mezbûr.

Osmancık kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Durak nâm sûhte sekiz nefer yoldaşlarıyla Hasan nâm sipâhînün derbendde espâb ü emvâlin yağmâ idüp kutta'-ı tarîk ve bâğÖler olup tûfengleri ve ikişer yayları ve okla memlû ikişer kuburları ve kılıçları olup Hacı Hamza nâm kasabada yollar kesüp kasaba halkına altun salup ve nâ'ibi habs idüp yedi yüz akça ve elli bir altun virüp halâs olup, sana haber gönderüp müşârün-ileyh dahı âdemler gönderüp mezbûrûn bâğÖler ile kıtâl idüp bir âdemîsini katl idüp Kastamoni sancağına sarb yirlere gitdüklerinde Âstâne-i sa'âdet'den ele getirüp haklarından gelüp niçe olduğın arz

idesin diyü buyurılmağın, emr-i âlî mücebince müşârün-ileyh Çorum'dan ılgar idüp âhar sancaklara aşup Karadeniz yalısına varup kazâ'-i Bafra[ya] tâbi' karye-i Alaçam'da yetişüp sekiz neferin katl idüp birisini habs idüp getirüp nefsi-i Osmancık'da siyâset olunup ve maktûl olanların başlarını getirüp asâ koyup cümle bâğÖlere ibret olduğın arz eylemişsin. İmdi, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun gibi ehl-i fesâd husûsında bundan akdem sana irsâl olunan evâmir-i aliyye mücebince amel idüp ehl-i fesâd ü şenâ'atin gereği gibi haklarından gelüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

-969/ a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Çorum begine.

970

Kastamonu kadısına: Kastamonu Atabey Gazi Camii'nin tamiri için Mehmed Çavuş'un gönderildiğine dair.

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî 20 Receb sene 967

Kastamoni kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kastamoni'de vâkı' olan Ata-begi Gâzî Câmî'i harâb olup ta'mîre muhtâc idüğü i'lâm olmağın ta'mîri için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-

akrân Mehmed zîde mecduhû ta'yîn olunup **buyurdum ki:** Vusûl bulup mübâşeret itdükde, câmi'-i mezkûrun vâkı' olan evkâf mahsûlin dahı müşârün-ileyh ma'rifeti ile cem' [ü] tahsîl idüp câmi' ta'mîrine bile sarf idüp evkâf mahsûlinden ne mikdâr mâl akça cem' olup ve andan gayrı ne mikdâr akça sarf olduğın defter idüp tamâm oldukda Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

971

Amasya beyine: Askerden arındırılan Amasya Kalesi'nde kalmış olan Topçu Hacı İskender ile Yusuf'un ihraç edilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Kal'ada Topcu Hacı'ya virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Amâsiyye begine hüküm ki:

Sâbıkâ Amâsiyye Begi olan Yûsuf, mektûb gönderüp kal'a-i Amâsiyye'nün dizdârı ve kethudâsı ve müstahfızları bi'l-küllîyye ref' olunmak için bundan akdem emr-i şerîf sâdır olmağın kal'a-i mezbûre topçıları olan Hacı İskender ve

Yûsuf nâm kimesneler kal'adan bile ref' olmuşlar idi. Lâkin mezbûrlar, zikr olunan emr-i şerîfde mukayyed olmayup ve yirlerine dahı kimesne gelmeyüp kal'a-i mezbûrede hıdmet-i lâzımleri üzre olmağın vukû'ı üzre ahvâlleri arz olındı diyü bildürmiş. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, emr-i şerîfüm üzre mesfûrları dahı kal'adan ihrâc idesin.

972

Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Kostaniçe Kalesi'nin fethinde ölen Mehmed Paşa'nın, Gradişka Kalesi yakınında bıraktığı topun münasip yere konulması hakkında.

Yazıldı.
Âdemi İsâ'ya virildi.
Fî 23 Receb sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ livâ'-i mezbûre serhaddinde Kostaniçe kal'ası feth olındukda fevt olan Mehmed Paşa, Pojega sancağında Vironiçe nâm

kal'adan Serhoş nâm bir top, birkaç yuvalağı ile götürürken Gradişka kal'ası'na karîb bir hâlî yirde kaldüğün ve Gradişka kal'ası hıfzı için anda konulması münâsib olduğın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, zikr olunan topı münâsib olan yire koyasın.

973

Karadeniz yalılarının muhafazasına memur edilen kalite ve kadırgalardaki askerlere Ali Reis'in başbuğ tayin olunduğuna dair berat sureti.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 21 Receb sene 967

Nişân-ı hümayûn oldur ki:

Hâliyâ Hâssa re'îslerinden iftihârü'r-rü'esâ ve'l-mu'temedîn Ali *zîde kadruhû*'nun mahz-ı firâset ve fart-ı kiyâsetine i'timâdum olmağın hâlîyâ Karadeniz yalılarına irsâl olunan kalita ve kadırgalarda olan asker halkına baş ve buğ ta'yîn idüp bu nişân-ı hümayûnı virdüm ve **buyurdum ki:** Teveccüh itdüğü yirlerde kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve mahalleri vech ü münâsib olduğu üzre görüp gözedüp

a'dâdan yalılara ve re'âyâyâ ve kılâ' u bikâ'a zarar u gezend irişdürmeyüp a'dâ-yı bed-âyînün def'-i mazarrat ü ifsâdları bâbında mücidd ü merdâne olup gaflet ile gemilere ve yalılarda vâkı' olan kılâ' u bikâ'a ve re'âyâyâ zarar irişdürmekden hazer ide ve bile koşılan gemilerin re'îsleri ve sâ'ir hademesi müşârün-ileyhi kendülere baş ve buğ bilüp sözine muhâlefetden hazer idüp ol bâbda müşârün-ileyhün şükr ü şikâyeti Südde-i sa'âdet'ümde müsmir ü mü'essirdür. Ana göre her biri vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulınalar. Her kimün yaramazlığın arz ide hakkından gelinür.

974

Köprülü kadısına: Bazı zimmilere sahte koyun hücceti alan Papas adlı zimmi ile bunu veren adamın İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Yazıldı.

İstanbul kâdîsınun dânişmendlerinden Mahmûd'a virildi.

Fî 25 Receb sene 967

Köprülü kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda mütemekkin Papas demekle ma'rûf zimmî Maran ve Petkov ve Anton ve Popov nâm zimmîlere müzevver koyun hücceti virildüğün mezkûrân zimmîler takrîr idüp mezkûr

Papas ve ana hüccet viren kimesnenün ihzârı lâzım olmağın, **buyurdum ki:** Te'hîr itmeyüp emrüm muktezâsınca mezkûrı Papas bulup ve ana zikr olunan müzevver hüccet viren âdemi dahı buldurup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup ve koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh eylesin ki yolda onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

975

Ankara kadısına: Ankara'da Valide Sultan Camii hatibi hakkında araştırma yapıp bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bîkârî Çavuş'a virildi.

Fî selh-i Recebü'l-müreccib sene 967

Ankara kâdısına hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bekâhu* vâlidesi merhûme Sultân'un nefsi-i Ankara'da

binâ itdüğü câmi'-i şerîfinde hatîb olan kimesne fevt olup hâlîyâ hatîb olan ehl-i hevâdur, fîsk u fücûr üzredür diyü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:** Vardukda, mezbûr hatîbün ahvâlin teftîş ü tefahhus idüp göresin; fî'l-vâkı' mezkûr kimesne ehl-i hevâ olup hakk

üzre midür, nicedür ve hitâbete istihkâkı
var mıdur? Vukø‘ı üzre mezkûrun

ahvâlin yazup bildüresin.

976

Kefilsiz ırgat istihdam edilmemesi hakkında Haslar kadısına hüküm.

Yazıldı.

Çavuş-başı'ya virildi.

Fi 26 Receb sene 967

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda ba‘zı kimesneler
kefilsüz ırgad kullanup bir fesâd idüp
gaybet itdüklerinde kefilleri olmayup
ele gelmedükleri ecilden **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzda olan
nevâhî vü kurâ halkına tenbîh ü te‘kîd
eyleyesin ki, eger re‘âyâ tâ‘ifesidür ve
eger kapum kullarıdır ve sâ‘ir erbâb-ı

timardur, min-ba‘d bir ferd kefilsüz
ırgad tâ‘ifesi kullanmayalar. Şöyle ki,
birinün ırgadı taleb olına, kefli olmaya,
sonra kendüye buldurılır; özri makbûl
olmak ihtimâli yokdur. Bulmaz ise ana
olacak siyâset kendüye olur. Ana göre
mukayyed olup kimesne kefilsüz ırgad
istihdâm itmeye. Bu husûsî taht-ı
kazânda olanlara i‘lâm itdüresin ki
sonra kimesne, bilmedük ve işitmedük
dimek ihtimâli olmaya.

977

*Medîne-i Münevvere kadısına: Medîne-i Münevvere muhafızı olan Kasım'ın,
Medîne-i Münevvere emirinin ailesini evlerinden çıkardığı hakkındaki mektup
üzerine; ev emirin malı ise Kasım'a başka bir ev tedarik edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mısr Beglerbegisi Kethudâsı Dervîş'e virildi.

Fi 4 Şa‘bân sene 967

**Medîne-i Münevvere kâdısına hüküm
ki:**

Mekke-i Mükerrreme şerîfi mektub
gönderüp Medîne-i Münevvere
muhâfazasına ta‘yîn olınan Kâsım *dâme
mecduhû*, anda vardukda, Medîne-i
Münevvere Emîri olan Emîr Hicâzî ehl
[ü] iyâliyle sâkin olduğu mülk evinden

ihrâc idüp kendü konup te‘addî
eyledüğün i‘lâm itmeğin, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda göresin; kazıyye arz olunduğu
gibi olup müşârün-ileyhün zikr olınan ev,
mülk-i meşrû‘ı olup cebren ihrâc idüp almış ise
mezbûr Kâsım için âhar ev tedârük idüp ihrâc
eyleyüp mülk evin müşârün-ileyhe teslim
itdürüp Şer‘-i Şerîfe ve emr-i hümâyûnuma
mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin. Bir ev
tedârük idesin ki, mîrî cânibinden alup dâ‘imâ
muhâfazada olanlar anda sâkin olup ve
müşârün-ileyhe mülk evinden cebren ihrâc
olınmağa bâ‘is nedür, bildüresin.

[Yev]mü‘l-erbi‘â fi 23 Receb sene 967 [19.04.1560]

978

*Erzurum beylerbeyine: Erzurum defterli çavuşları adedinin seksen kişiye iblâğı
hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hurrem'e virildi.

Fi 24 Receb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Erzurum'un altmış nefer defterlü çavuşları olup, serhadd olup mesâlih-i mîrî ve mesâlih-i nâs çok olmağla kifâyet itmeyüp hayliden hizmet itmiş mülâzım çavuşlardan yüz

nefere yetiştirilmesin arz eylediğün ecilden seksen nefer olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hıdmete kâdir olanlardan yigirmi nefer dahı çavuş idüp arz idesin ki cümle seksen nefer ola.

979

Edirne kadısına: Suçlu olan topçu şakirdi Dervîş'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Etmekci köyi'nde sâkin Mehmed'e virildi.

Fi 22 Receb sene 967

Arz, Kādî-asker Efendi'ye virilmiş; bulunmadı.

Edirne kādîsına hüküm ki:
Mahmiyye-i mezbûreye tâbi‘ Etmekci nâm karyede sâkin dolabcı şâkirdlerinden Dervîş nâm kimesnenün ehl-i fesâd olduğın arz itmişsin. İmdi,

mezbûr Südde-i sa‘âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:** Vardukda, mezbûru ele getirüp üzerine sâbit olan cerîmesinün sûret-i sicilli ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa‘âdet'üme gönderesin ve koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki yolda götürürken gaybet itdürmekden hazer ideler.

980

Erzurum'a kadar olan sancak beylerine: Şarktan İstanbul'a gelip avdet eden elçiye her türlü kolaylığın gösterilmesi ve saire hakkında

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Fi 22 Receb sene 967

Erzurum'a varınca yol üzre vâkı‘ olan sancak-beglerine hüküm ki:

Hâliyâ Şark cânibinden Südde-i sa‘âdet'üme vârid olan ilçiyeye icâzet virilüp Bitlis kulları agası olan kıdvetü'l-emâcid Ahmed *dâme mecduhû*'ya koşılup girü ol cânibe irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı livâsına dâhil olursa müşârün-ileyh Ahmed *dâme mecduhû* ma‘rifeti ile lâzım olan eger me‘külât ü melbûsâtı ve sâ‘ir havâyicleridür, akça ile alıvirüp emîn ü sâlim îsâl idesin. İlçi bahânesiyle re‘âyâdan ve gayrıdan müft [ü]

meccânen kimesneden yem [ve] yemek ve sâ‘ir nesne alınmaktan ziyâde hazer idesin. Her ne alınursa akçaları ile aldurasın. Şöyle ki, birinüzün taht-ı livâsında bu bahâne ile kimesneden müft yem ve yemek ve sâ‘ir nesne alınıp te‘addî olunduğı istimâ‘ olına, özrinüz makbûl olmaz; netîcesi size â‘id olur. Ana göre mukayyed olasin.

-980/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Erzurum'a varınca yol üzerinde olan kâdîlara.

-980/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Rûm beglerbegisine.

981

Erzurum beylerbeyine: Avdet eden elçinin selâmetle öte canibe ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ diyâr-ı Şark'dan atebe-i ulyâyâ
vârid olan ilçîye icâzet-i hümayûnum

982

Erzurum beylerbeyine: Erzurum sâbık Beylerbeyisi Ayas Paşa'nın üç adamının deftere kaydolunarak istihdamlarına dair.

Yazıldı.
Kethudâsı Hurrem'e virildi.
Fî 24 Recebü'l-mürecceb sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Sâbıkâ Erzurum Beglerbegisi olan Ayas
Beg'ün kullarından üç nefer kimesne
Erzurum kullarına ilhâk olunup kimün
gedüğüne geçüp ve ne târîhden tevcîh
olunduğın ve andan mâ'adâ müteveffâ'-i
müşârün-ileyh kullarından on beş nefer

mukârin olup girü ol cânibe irsâl olındı.
Buyurdum ki:
Varup vusûl buldukda, emîn ü sâlim öte
cânibe irsâl ü îsâl eylesesin.

kimesneye yeniden gedük tevcîh olup
her birine ne mikdâr ulûfe ta'yîn
olunmuş ise Hızâne-i Âmire'm Defterdârı
Mehmed dâme ulüvvuhû tezkire
virmeğın, **buyurdum ki:**
Hükm-i şerîfümle varduklarında,
müşârün-ileyhün tezkiresi mûcebince
ta'yîn olunan târîhden anda olan deftere
dahı kayd itdürüp ulûfelerin tasarruf
itdürüp istihdâm eylesesin.

983

Mısır beylerbeyine: Merhume Sultan Vakfı'ndan Süveyş ile Cidde arasında sefer eden iki gemiye ait kira hesabının görülmesine dair.

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Receb sene 967
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 25 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ mektûb gönderüp merhûme
Sultân tâbe serâhâ'nun Süveyş'den
Cidde'ye işleyen iki pâre vakf gemiler,
Mısır müteferrikalarından Deşîşe-i
Şerîfe Evkâfı Nâzırı olan Hamza nâm
kimesneye mukaddemâ beş bin floriye
icâreye virilmiş imiş. Hâliyâ zikr olunan
gemiler tüccâr ve huccâc espâbı ile
yüklenüp âdet-i kadîme üzre halkdan
alınacak navlun akçasının bir mikdârını
kendüsi kabz idüp gemileri mevsimi ile
Bender-i Süveyş'den salup birisi
Cidde'ye vâsıl olup ve birisi Süveyş'e

karîb mahalde furtuna olmağla gark
olup Cidde'ye vâsıl olan geminin iki bin
beş yüz florisin getirüp teslim eylemek
üzre olup bâkΩ iki bin beş yüz flori
taleb olındukda: "*Gemiye espâb tahmîl
iden kimesnelerden navlun akçasın
kâmil kabz eylemeğe bana icâzet virün,
ben dahı icâremi kâmil teslim ideyim*"
diyü cevâb ve mezkûra birer mikdâr
navlun akçasın viren kimesneler Mısır
Dîvânı'na gelüp: "*Gemi mahall-i
maksûda varmadı, yükletdiğimiz espâb
dahı zâyi' oldı*" diyü virdükleri navlun
akçasın taleb itdüklerin bildürmüşsin.
İmdi, **buyurdum ki:**
Hükm-i şerîfüm varıcak, eger gemi ve
eger navlun ahvâli ve icâre husûsudur,
Şer'ile göresin. Bu bâbda Şer'-i Şerîf ne
ise anunla amel idesin.

984

Şehrizol Beyi Bekir'e: Söhrâb Bey'in büyük oğlu Sultan Ali Bey'in eşya ve sairesinin ahde riayet için Şehrizol'a kabul edilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Şehrizol Sancağı Begi Bekir Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Söhrâb [Söhrâb ?] Beg'ün büyük oğlu Sultân Ali Beg bundan akdem Sünnî-mezheb olduğundan Kızılbaş'un middesinden berî olup bu cânibe gelmek murâdumdur didüğü arz olunmuş idi. Hâliyâ öte cânibden alâkasın kat' idüp cümle mâl ve davarların Şehrizol vilâyetine gönderüp hemen kendü anda salt kalup elinde dört

pâre kal'alar olup emr-i şerîfe muntazır olduğın âdemlerinden Şâh-kulî Aga ile mektûb gönderdi diyü bildürmüşsin. İmdi, ol bâbda ahde mugâyir bir vaz' olmak câ'iz değildir. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, min-ba'd ahde mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin. Şöyle ki, vilâyet-i Şehrizol'a mezkûrun espâbdan ve gayrıdan nesnesi dahı gelmiş ise komayasın ki beri cânibden ahdi emân-ı sulh u salâha^{xli} mugâyir vaz' sudûr itmeye.

985

Kefe beyine ve Azak kadısına: Azak Kalesi'nde sahtekârlıktan hâli kalmayan Ahmed Ağa ve Alikâ Ağa'nın sürgünden avdet etmiş ve yerleşmişlerse, bunların ve emsalinin önceki hüküm vechile sürülmeleri hakkında.

Yazıldı.

Beg'ün âdemi Kaytas'a virildi.

Fî 25 Receb sene 967

Kefe sancağı begine ve Azak kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı Emâret-me'âb Devlet Girây Hân Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp mukaddemâ kal'a-i Azak'da Ahmed Aga ve Alikâ Aga nâm karındaşları mecma'-ı tezâvîr ve menba'-ı telâbîs olup şirret ü şakâvetlerinden ahâlî-i vilâyet fûrû-mânde kalup umûmen ızhâr-ı acz itdükleri sebebden arz olunup hükm-i şerîfle sürilmişlerdi. Ba'dehû mürûr-ı eyyâmı girü bu vilâyetlere duhûl idüp mezbûr Alikâ, Tomruk dizdârı olup üslûb-ı sâbık üzre fitne vü fesâda şürû' idüp ahâlî-i vilâyet bir derece şekvâ eylediler ki kâbil-i tavsîf değildir ve mezbûr Ahmed Aga ve Kemâl Küçük ve Uzun Emîr dimekle ma'rûf Ca'fer

nâm kimesne kal'a-i Azak'da mütemekkinler olup ahâlî-i kal'aya itdükleri zulûmden gayrı, Rus ve Çerkes ve Nogay nâm adûlarla mu'âmeleleri olup takviyetden hâlî olmayup ve ahâlî-i kal'ayı ızlâl idüp âşikâre bâtıl kelimât ile kal'a Rus elinden halâs olmak muhâldür, başınız tedârükin görüp evlâd ü evzâcınız kendü elinizle küffâra esîr eylemek husûsan cihetleriniz dahı şey'-i kalîldür diyü igvâ virüp hisârı galebe kalmağa bâ'is olup ifsâddan hâlî değillerdür. Ve'l-hâsıl, mezbûrûn-ı müfsidînün bu vilâyetde değil, vilâyet-i âhara ne dâhil iderse zararları müretteb olmak mukarrer bilüp bu vilâyeti anların şerr u şûrlarından halâs kılup Bahr-i sefid cezâ'irlerinden bir cezîreye irsâl olınalar diyü i'lâm idüp ve sâbıkâ irsâl olınan hükm-i humâyûnun sûretin dahı bile göndermeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, onat vechile tettebbu' u
tecessüs idüp göresin; sâbıkâ emr-i
şerîfümle sürgün olan eger
mezbûrlardur ve eger gayrıdur, anun

gibi yirlerine gelüp girü temekkün ü
tavattun itmiş kimesneler varsa, ol asl
kimesneleri emr-i şerîf-i sâbıkum
mûcebince amel idüp gönderesin.

986

Bursa beyine: Kimsenin tüfenk kullanmasına izin verilmemesi hakkında.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm
gönderilüp re'âyâ tâ'ifesinden ve
gayrıdan kimesne tüfeng isti'mâl itmeye
diyü tenbîh olunmışdı. Hâliyâ girü
re'âyâ tâ'ifesinden ve sâ'irden ba'zı
kimesneler tüfeng kullanup dağlarda

şikâr itdükleri istimâ' olındı. Eyle olsa
buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda onat vechile
mukayyed olup tettebbu' u tecessüs
itdürüp göresin, anun gibi eger re'âyâ
tâ'ifesinden ve gayrıdan fermân-ı
hümâyûnuma mugâyir tüfeng isti'mâl
iden kimesneleri her kim olur ise olsun
ele getürüp tüfenglerin ellerinden alup
ve kendülerin küreğe konmak için
Âstâne-i sa'âdet'üme gönderesin ve
tüfenglerin dahı bile gönderesin.

987

*Hamideli Beyi Yakub Bey'e: Antalya canibindeki eşkiyânın ve talebe kıyafetli
levendlerin cezalandırılmaları hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

**Emr üzre arz mukayyeddür. Hasan
Çelebî hattıyla.**

Hamîd-ili Begi Ya'køb Beg'e hüküm ki:
Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb
gönderüp Antâliyye cânibinden Mellâşî
Garbî dimekle ma'rûf tâ'ife gelüp niçe
fesâd idüp ve bâzergân tâ'ifesiñün
harekete mecâlleri olmayup ve bundan
mâ'adâ niçe levend tâ'ifesi sùhte

sûretine girüp fesâd iderler diyü
bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**
Eger zıkr olınan A'râbdur ve eger sâ'ır
sùhte adına levend tâ'ifesiñdür, anun gibi
fesâd ü şenâ'at üzre olanları ele
getüresin. Ahvâllerin teftiş idüp sâbit
olan hukûk-ı nâsı alıvirdükden sonra
ehl-i fesâd ü şenâ'atün mahallinde
hakkından gelesin. Eger zıkr olınan
A'râbdan ve levend sùhte tâ'ifesiñden
zarar u gezend iriştürmeyesin.

988

*Klis Beyi Ferhad'a: Klis livasında harap kalelerin şenlenmesi için isteyenlere
tapularının verilmesi; ancak bunların filoricilere ve çiftlikçilere verilmemesi
hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Klis Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp
livâ'-i mezkûrda Gradacac ve Odanya
kal'alarına karîb Lipka ve Karbada (?)
dimekle ma'rûf nâhiyeler dârü'l-harbe
karîn olup bi'l-fi'l yetmiş aded hızâne

kal'ası olmağın ma'mûr olmağa
münâsib olup tâlib olanlara virülüp
şenelmesi husûsın arz itdüğün ecilden
buyurdum ki:
Hükm-i şerîfüm varıcak, zıkr olunan
yirlerden tâlib olanlara hak karârıyla
tapuya virüp resm-i tapusın mîrî için
alasın. Cündî idüp ne mikdâr çiftlik
virilüp ve kimlere virilürse resmleriyle

defter idüp ve ne mikdâr resm-i tapuya
alındüğün işâret idüp defterin Südde-i
sa'âdet'üme ve her çiftlik ne mikdâr
hâsıl kayd olunur ise ve her çiftliğe ne
mikdâr resm hâsıl kayd olunur ise
gönderesin. Ammâ çifti olup zirâ'at ü
hırâset idene virüp florıcilere ve
çiftlikçilere virmeyesin.

989

Yemen beylerbeyine: Yemen vilâyeti Emval Nezâretinin yine Süleyman'a verilmesi hakkında.

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Yemen beglerbegisine hüküm ki:
Bundan akdem vilâyet-i Yemen'ün
emvâl-i hâssa nezâreti kıdvetü'l-
ümerâ'i'l-kirâm Süleymân dâme

izzuhû'ya tefvîz olunup ba'dehû âhara
emr olmuş idi. Hâliyâ nezâreti girü
müşârün-ileyhe emr idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, vilâyet-i Yemen'ün
vâkı' olan emvâl-i hâssasınun nezâretin
kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmet ile
müşârün-ileyhe itdüresin.

990

Mısır beylerbeyine: Şehzade Sultan Selim'in validelerinin ruhu için Mekke-i Mükerrreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsına Mısır hazinesinden üç bin altın gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Hasan Çelebî ile Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 25 Receb sene 967
Ba'dehû Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Ferzend-i ercmen oğlum Selîm tâle
bakâhu vâlidesi merhûme rûhiyçün
Mekke-i Mükerrreme ve Kuds-i

Münevvere fukarâsına üç bin altın
gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, hazîne-i Mısır'dan emrüm üzre
üç bin altın ihrâc idüp yarar ve mu'temedün-
aleyh kimesneler ta'yîn idüp bin beş yüzün
Mekke-i Mükerrreme'ye ve bin beş yüzün
Medîne-i Münevvere'ye irsâl idüp ulemâ ve
fukarâ ve sulehâsından müstahıkk olanlara
istihkâklarına göre tevzî' idüp her kimesneye ne
mikdâr nesne virilürise ismi ve resmi ve virilen
altunun adedi ile defter idüp mühürleyüp
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü's-sebt fî 25 Receb sene 967 [21.04.1560]

991

Kıbrıs beylerine: Dersaadet'e doğan, zağanos ve balaban gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Emînüddîn-oğlı (?) Budak'a virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Kıbrıs beglerine hüküm ki:

Ol vilâyetde hâsıl olan doğanlardan
Südde-i sa'âdet'üme yarar doğanlar
gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr itmeyüp ol vilâyetde
hâsıl olan hâssa-i hümayûnuma yarar on

beş zağanos ve on balaban cem' idüp
vakti ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl
eyleyesin.

992

Bağdad beylerbeyine: Kerkük livasının tahriri bittiğinden, berat yenilemek için zeâmet ve timar sahiplerinin yafta ve beratlarının gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Defterdâr efendi arz idüp emri defter üzre
yazmışdur.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Kerkük sancağı fermân-ı şerîfüm
üzre müceddeden tahrîr olunup
muhâsebesi Südde-i sa'âdet'üme arz

olunup tevzî' olmak emr idüp
buyurdum ki:
Vusûl buldukda, livâ'-i mezbûrun
zu'amâ vü erbâb-ı timarinun yaftaları
ile berâtların i'timâd itdüğün bir-iki kaç
kimesneler ile Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin ki defter-i cedîdden tecdîd-i
berât ideler.

993

Eskiül kadılarına: Konya ile Ereğli arasında bir köy kurulması ve bir cami, bir han ve hamam yapılması ve ahalisinin tekâlifden muaf tutulması hakkında.

Yazıldı.
Tekrâr yazılıp Ali Kethudâ'ya virildi.
Fî 18 Şa'bân sene 967

**Hatt-ı şerîf gelüp mektûb gelme-
mişdür.**

Eski-il kâdîlarına hüküm ki:
Şehzâde Sultân Selîm tâle bakâhu ve
nâle müînâhü hazretleri Dergâh-ı
mu'allâ'ma mektûb gönderüp Konya ile
Ereğli mâ-beyninde bir harâb karye yiri
olup zikr olunan mahalde bir mescid ve
bir hân ve bir hammâm binâ itmek

murâd idinüp zikr olunan mahalde gelüp
temekkün idenler avârizdan ve
tekâlifden mu'âf olmasın i'lâm itmeğin
yüz yigirmi hâne mu'âf olmasın emr
idüp **buyurdum ki:**
Zikr olunan mahalde gelüp temekkün
idenlerden yüz yigirmi hâne avârizdan
ve tekâlif-i örfiyyeden mu'âf ü
müsellem olup yüz yigirmi hânedan
gayrı gelüp mütemekkin olanlar sâ'ir
re'âyâ gibi ola. Şöyle bilesin.

994

Kimsenin tüfenk kullanmaması hakkındaki hükmü tekiden İnegöl, Domaniç, Pazarcık, Bilecik ve İnönü kadılarına hüküm.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

**İnegöl ve Domaniç ve Bâzârcık ve
Bilecik ve İn-öni kâdîlarına hüküm
ki:**

Bundan akdem hükm-i şerîfüm
gönderilüp re'âyâ tâ'ifesinden ve
gayrıdan kimesne tüfeng isti'mâl itmeye
diyü tenbîh olunmuşdı. Hâliyâ girü
re'âyâdan ve sâ'irden ba'zı kimesneler
tüfeng kullanup dağlarda gezüp şikâr
itdikleri istimâ' olındı. Eyle olsa
buyurdum ki:

Çavuşum Mehmed *zîde kadruhû*
vardukda, bu bâbda onat vechile
mukayed olup tettebbu' u teccessüs
itdürüp göresin; anun gibi eger
re'âyâdan ve gayrıdan fermân-ı
hümâyûnuma mugâyir tufeng isti'mâl

iden kimesneleri her kim olursa olsun
ele götürüp tufenglerin ellerinden alup
ve kendülerin küreğe konmak için
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve
tufenglerin dahı bile gönderesin.

995

Kefe beyine: Azak Kalesi'ne dahil olan Nogaylar hakkında Devlet Giray Han'ın arzı üzerine bazı cihetlerin sorulmasına dair.

Yazıldı.
Âdemi Kaytas'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Kefe begine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Hân hazretleri
mektûb gönderüp Nogay tâ'ifesine
tefrika vâkı' olmağın ba'zı mîrzâları ve
sâ'ir ehl-i fesâdları gelüp kal'a-i Azak'a
dâhil olup re'âyânun davarların ve
espâb ü envâllerin serika ve gâret
itmekden hâlî olmayup mîrzâları ve
sârıkları tutulup ve sâ'irleri
memleketden ihrâc olınmaların arz
eyledi. İmdi, bundan akdem kal'a-i
mezbûreye a'dâ geldükde mezkûrların

gereği gibi mu'âvenet ü müzâheretleri
olduğu arz olmışdı. Hâliyâ müşârün-
ileyh ne vechile arz itmişdür?

Buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup
mezkûrların fî'l-vâkı' kal'a-i
mezbûrede olmaları nâfi' midür,
düşmene mu'âvenetleri var mıdır?
Yohsa Hân-ı müşârün-ileyh arz itdüğü
üzre izâleleri mi lâzımdur, nicedür? Ve
mezbûrlar ne mikdâr kimesnelerdür,
mîrzâları kaç nefer kimesnedür? Görüp,
ahvâllerin tamâm ma'lûm idinüp sıhhat
ü hakikat üzre mufasssal u meşrûh
yazup arz idesin.

996

İçel beyine: Doğanları almağa memur edilen Budak'ın Kıbrıs'a ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.

İç-il begine hüküm ki:

Hâliyâ ze'âmete mutasarrıf olan Budak
zîde kadruhû Kıbrıs câniblerine

doğanlar için irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfümle vardukda, te'hîr itme-
yüp gemi ile Kıbrıs cânibine
ulaşdurasın.

997

Bagdad beylerbeyine: Sürhab'ın büyük oğlu Sultan Ali'nin memâlik-i mahrûseye hicretinin kabul edilmesinin ahde mugayir olacağına dair.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Bagdâd Beglerbegisi
olan Hızır dâme ikbâlühû mektûb
gönderüp Sürhab (?) [Söhrâb]'un büyük
oğlu Sultân Ali, Sünnî-mezheb olup bu
cânibe ilticâ eylemek murâd idinüp, öte

cânibden alâkasın külliyyen kat' idüp
mâl ve davarların Şehrizol vilâyetine
gönderüp kendü salt kalup elinde dört
pâre kal'ası olup berü cânibden hıfzı
içün emr-i şerîfe muntazırdur diyü arz
idüp bu bâbda Sultân Hüseyin Beg
dâmet me'âlîhi'nün ve müşârün-ileyh
Sultân Ali'nün dahı mektûbları olup
vech-i meşrûh üzre i'lâm eylemişler.

İmdi, berü cânıbden ahde mugāyir vaz‘
sudûr eylemek câ’iz değildir.

Buyurdum ki:

Bu bâbda onat vechile basîret üzre olup
ahde mugāyir kimesneye iş itdürmeyüp
berü cânıbden sulh u salâha ve ahd ü
emâna mugāyir iş olmakdan sakınasın.

998

Mısır beylerbeyine: Yemen beylerbeyiliğinin, Mısır'da sancak tasarruf eden Mahmud Paşa'ya verildiğine dair.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî 26 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen beglerbegiliği kemâl-i
avâtıf-ı husrevânemden Mısır'da sancak
tasarruf iden iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm

Mahmûd dâme ulüvvuhû'ya tefvîz
olınup ol bâbda hükm-i hümayûnum
gönederilmiştir. **Buyurdum ki:**
(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr
itmeyüp âdet üzre mühimmât ü levâzımı
ne ise gördürüp mu'accelen ihrâc idüp
gönderesin.

999

Hızır Reis'e: Rodos ve havalisi ile yalıların iyi korunmasına dikkat ve itina olunmasına dair.

Yazıldı.

Galata emînine virildi.

Fî 22 Receb sene 967

**Hâssa re'îslerinden Rodos muhâfaza-
sına ta'yîn olunan Hızır Re'îs'e
hüküm ki:**

Hâliyâ ol cevânibün hıfz u hırâseti
mühimmâtıdır. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ
mukayyed olup eger vâkı' olan
yalılarıdır ve eger deryâ yüzidir, gereği
gibi görüp gözedüp küffâr-ı hâksârdan
ve sâ'ir korsan levend tâ'ifesinden kılâ'
u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve yalılara
ve müsâfirîn-i bahra zarar u gezend
irişdürmeyesin ve Adalar bâbında
muhâfaza için ta'yîn olunan kimesne ile

dâ'imâ haberleşüp bir mühim hıdmet
vâkı' olup iki göz cem' olmak lâzım
gelür ise cem' olup dîn bâbında ve
devlet-i hümayûnuma müteâllık olan
umûrda mahall iktizâ itdüğüne göre
hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın.
Gaflet ile bir mahalle zarar
irişdürmekden hazer idesin. Ve
muhtâc-ı arz olan ahvâli ve sâ'ir a'dâ
haberini lâmdan hâlî olmayasın.

-999/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Adalar bâbında muhâfazaya ta'yîn
olunan kimesneye.

[Yev]mü'l-ahad fî 26 Receb sene 967 [22.04.1560]

1000

Yemen Beylerbeyisi Mahmud Paşa'ya: Yemen sâbık Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya yazılan hükmün bizzat kendisine verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Ferhâd'a virildi.

Sâbıkâ beglerbegine yazılan hüküm de kîse içre bile virildi.

Fî gurre-i Şa'bân sene 967

Yemen Beglerbegisi Mahmûd Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkâ Yemen Beglerbegisi olan Mustafa *dâme ikbâlühû*'ya îsâl için mühürlü kîse ile sana bir hüküm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:** Vardukda, zikr olunan memhûr hüküm-i şerîfümü alup hıfz idüp dahı müşârün-ileyh ile mülâkât olduğında kendün bîzzât virüp âharun eliyle îsâl itmeyesin.

1001

Kocaeli sancağının tahrir olunmayan yerlerinin tayin olunan kâtip vasıtasıyla tahrir edilmesine dair hüküm.

Yazıldı.

(Boşluk) **kādîsına hüküm ki:**

Bundan akdem livâ'-i Koca-ili'nün tahrîri (boşluk) emr olunup defter kâtiblerinden kıdvet-i erbâb-ı kalem Ali *zîde kadruhû* kâtib ta'yîn olunup ol bâbda nişân-ı hümayûn virilmişdi.

Henüz tamâm olmadın müşârün-ileyh fevt olup ve andan mâ'adâ livâ'-i mezkûrda vâkı' olan hâssa çiftlik bir dahı tevzî' olmak emr olunup ol bâbda dahı hüküm-i şerîf virilmişdi. Eyle olsa ol hıdmetün itmâmı sana emr idüp

buyurdum ki:

Te'hîr itmeyüp livâ'-i mezkûrun kitâbetine kâtib-i mûmâ-ileyh ile emr-i sâbık üzre mübâşeret idüp henüz tahrîr olmayan yirleri dahı fermân üzre tahrîr

eyleyüp ve livâ'-i mezkûrda vâkı' olan eger zu'amâ vü erbâb-ı timardur ve eger hisâr-erenlerinde vâkı' olan hâssa çiftlikleri dahı emr-i sâbık mûcebince mîrî cânibinden tâlib olanlara tevzî' idüp itmâm-ı maslahat eylesesin ve mûmâ-ileyh kâtib, Ilıca kazâsında yüz çiftlik mikdârı ba'zı yirler olup defter-i köhnede zirâ'ât olunur yirler iken sonra Sakarya suyu basmak ile amelden kalup haylî zamân olup su dahı gelüp cüz'î hâsıl ile korı kayd olunup girü zirâ'at için Müslimânlar tâlib olup bey' olunur ise mîrî için yüz bin akça olur diyü bildürdi. Anı dahı arz idesin. Ol bâbda sonra emrüm ne vechile olur ise amel eylesesin.

1002

Mısır beylerbeyine: Sahillerin korunmasına yazdığı vechile ihtimam olunması hakkında.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp مَرْغُوبَة boğazı'ndan سَبُ burnı'na gelince mâ-beyninün hıfz u hırâseti için eskiden olan bir kıt'a kalita

ile dahı yeniden binâ olunup ta'yîn olunduğın bildürmüşsin. İmdi,

buyurdum ki:

Arz itdüğün üzre zikr olunan mahalleri vech-i meşrûh üzre hıfz u hırâset itdüresin.

1003

Şehrizol Beyi Bekir'e: Şehrizol muhafazasına tayin olunan yeniçeri ve gönüllülerden ihmalleri görülenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Şehrizol Begi Bekir Beg'e hüküm ki:
Mektûb gönderüp Şehrizol'a ta'yîn olunan iki yüz neferi yeniçeri ve yüz nefer gönüllülerün bu serhadlerde vâkı' olan hıdmetlerine ve zabtlarına emr-i şerîf olmayınca kâdir olunmaz. Anun gibi zıkr olunan tâ'ifeden azl ü nasb îcâb

idenleri Bagdâd beglerbegisi ma'rifetiyle azl ü nasb olunmaları için emr-i şerîf inâyet olına diyü arz eylediğün ecilden **buyurdum ki:** (Boşluk) Varıcak, ta'yîn olanlarından ihmâli olanları isimleri ve resimleri ile yazup arz eyleyesin ve defter idüp defterlerin mühürleyüp gönderesin.

1004

Mısır beylerbeyine: İskenderiye Kapudanı Şüca'un hastalığından dolayı yerine ehliyetli birinin serdar tayin edilmesine dair.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî 26 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp İskenderiyye Kapudanı olan Şücâ'un mizâcî muhtell olup kapudanlık, hassa re'îslerden Kurd-oğlu Hızır'a olmasın arz

eylemişsin. İmdi, mezkûr bi'l-fi'l Rodos muhâfazasına ta'yîn olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, İskenderiyye'de olan gemilere bir yarar serdâr ta'yîn eyleyüp, zıkr olunan gemiler ile mevsiminde deryâya çıkarup ol cevânibi hıfz u hırâset itdüresin.

1005

Mekke-i Mükerreme şerifine: Medîne-i Münevvere muhafızlığına tayin edilen Kasım Bey'in işgal etmek istediği hane hakkında (Arapça hüküm).

Yazıldı.

Şerîf'ün âdemi Hasan'a virildi. Fî 22 Receb sene 967

Á-«†Â—”ËÂÊ«†«%œ†Íÿ—»†Â÷ÂËÊÁ†«%ÂÊÍ·†Ë—Ëœ†Â,, Ë»,„Â†«%Â,,—Â
 ,œË...†«%œ«Â«Ãœ†Ë«%œ«ÿÍ«Ê†,«”Â†«%ÂÿÍÊ†%ÂÕ«·ÿ...†«%ÂœÍÊ...†«%Â
 «%œ«ÂœÍÊ...†«œ«—†«%œ«Â—«†«%œ,,—«Â†ÕÃ«“Í†ÂÊ†œ«—Á†·%œ ÿ%œÂË«†
 «%œ‘—Í·†,œ†«—”%œÊ«†Õ,,Â†«%œ‘—Í·†-%œÊ†«,÷Ê†,÷«...†«%œÂ”%œÂÍÊ†ÂË%œ«Í
 »«%œÊÿ—†ÂÊ†-%œ,,†»³—Í,†«%œ‘—ÿÍ†·Ê†,«Ê†«%œœ«—†«%œÂ-,Ë—†Í ÿ%œ,†«
 »³—Í,Á†«%œ‘—ÿÍ†·Â—”ËÂÊ«†-%œÊ†«%œÃÊ«»†«%œÿ«%œÍ†Ê† ÿ%œÂË«†«%œÂ-
 «%œÂ‘«—†-%œÍÁ†ÿ%œÊ†«Õ”Ê†Õ«%œ†%œ”Ê«†Ë«Õœ«†ËÃÁ...†Ë«Õœ...†ÂÃœÍÊ
 «%œÂ»«—,,...†Ë«%œ%œÁ† ÿ«%œÊ†ÁË†«%œÂÿÍÊ†»ÂËÒÁ†ËÍÁ

Bu fermânımızın yüksek muhtevâsı, şerefli mektûbunuzun Der-i Aliyye'mize geldiğini bildirmektedir. Mektûbunuzda, Medîne-i Münevvere'nin muhafızlığına tâyin olunan kıdvetü'l-a'yân Kâsım'ın Medîne-i Münevvere'ye gelince, Medîne emîri şerefli emîrlerin iftîhârı Hicâzî'yi evinden çıkardığı ifâde olunmaktadır. Biliniz ki yüce Şerî'ate muhâlif iş yapan hiç bir kimsenin zulmüne rızâ göstermeyiz. Akdâ Kudâti'l-Müslimîn Medîne-i Münevvere kadısına hüküm gönderdik ve bu meseleyi Şerî'at'e göre tahkîk etmesini

emrettik; adı geçen ev, müşârun-ileyhin meşrû mülkü ise Şerî'at'e göre kendisine teslîm edilir. Yüksek huzûrunuza fermânımız şudur ki, adı geçene bu emri bildirin ve Medîn-i Münevvere emîri ile en güzel hal üzere bulunmasını ve bu mübârek ülkenin muhâfazasına yek-dil ve yek-cihet olarak çalışmalarını tenbîh edin. İhsan ve berekâtiyle yardım eden, Allah Te‘âlâ’dır. 967 senesi Receb'inin sonlarında yazıldı.

1006

Mısır beylerbeyine: Yemen beylerbeyiliğine tayin edilen Mahmud Paşa'nın Mısır hazinesinden verilecek salyâne hakkında.

Yazıldı.
 Yemen beglerbegisi[nün âdemi] Ferhâd'a virildi.
 Fî 25 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
 Hâliyâ Yemen beglerbegiliğine Mısır'da sancak tasarruf iden ümerâdan Mahmûd dâme ikbâlühü'ya on kerre yüz bin akça

dirlik ile virilüp yüz bin akçası mahrûse-i Mısır hazînesinden virilmek emr idüp **buyurdum ki:**
 Vusûl buldukda, müşârun-ileyhün yüz bin akça sâlyânesin sâl be-sâl hazîne-i Mısır'dan virüp deftere dahı ol vechile işâret itdür[e]sin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 27 Receb sene 967 [23.04.1560]

1007

Hâssa Reislerden Mustafa'ya: Beş pâre kadirga ile Kapudan Piyale Paşa'ya iltihak ederek ülkeyi muhafazaya çalışması hakkında.

Yazıldı.

Bu hüküm, Dîvân'da paşalar öninde okunup gönderilsün didiler.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Hâssa re'islerden Mustafa'ya hüküm ki:

Hâliyâ beş pâre kadirga ile ve koşılan sipâhîler ile emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kapudanum Piyâle *dâme ikbâlühû*'ya varup mülâkΩ olmak emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mu'accelen yürüyüp müşârün-ileyhe mülâkΩ olasin. Şöyle ki irişmeyesin, gemilerde olan sipâhîleri hıfz u hırâseti lâzım olan yalılarda muhâfaza için çıkarup koyup, sen gemilere lâzım olan âdemlerün ile hıfz u hırâseti lâzım olan yalıları ve mahûf u muhâtara olan mahalleri görüp gözedüp hıfz idesin. Ammâ mücerred kapudana mülâkΩ olmak için beş pâre gemi ile muhâtara olan mahalle varmakdan hazer idesin.

1008

Kapudan Paşa'ya: Anadolu sipahileri donanmaya mülâki olurlarsa Rumeli'nden başkaca sipahi alınmaması ve düşman hakkında malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.

Bu hüküm dahı Dîvân'da okunup gönderilsün dinmişdür.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967.

Kapudana hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Anadolu sipâhîleri irişmemeğin Rûm-ili'nden kifâyet mikdârı sipâhî alasin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Anadolu sipâhîlerinden dört yüz mikdârı sipâhî beş kadirga ile sana varup mülâkΩ olmak için irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi irsâl olınan sipâhîler varup mülâkΩ olursa Rûm-ili'nden mukaddemâ emr olınan sancaklar sipâhîlerinden gayrı sipâhî almayasın ve eger irişmez ise de âdem lâzım olursa hisâr-erlerinden ve sâ'ir gönüllüden tedârük idüp sâbıkâ emr olınan Ağriboz ve Karlı-ili ve İnebahtı ve Mora sipâhîlerinden gayrı sipâhî almayasın ve Mora sipâhîlerinden dahı ta'yîn olınan mikdârdan gayrı sipâhî almayasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhde varup ve a'dâ cânibinden ne vechile haber alduğun i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

1009

Mısır beylerbeyine: Yemen Beylerbeyisi Mahmud Paşa'nun Yemen'e gitmek üzere asker yazmasına engel olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Ferhâd'a virildi.
Fî 26 Receb sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Yemen Beglerbegisi Mahmûd *dâme ikbâlühû*'nun âdemi vilâyet-i Yemen'e alup gitmek için kul yazmak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmekden **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh vilâyet-i Yemen'e bile alup
gitmek için kul yazmak istedikde
mâni' olmayup ne mikdâr kimesne
lâzım olursa kendü ihtiyârlariyle
gidenlerden kifâyet mikdârı kul yazup

bile alup gide ve sâbıkâ Yemen'e irsâl
olınması fermân olınan bin neferden
bâkΩ kalmış ise işi tekmîl idüp
gönderesin ve gitmelü oldukda gemi
lâzım ise tedârük idesin.

1010

*Hâssa çayırları hakkında yapılacak muameleye dair evvelki hükmü tekiden
Gazalızade Mevlânâ Muhyiddîn'e ve haslar kadısına hüküm.*

Yazıldı.
Defterleri gelmedi.
Sarrâclardan Mehmed'e virildi.
Fî 27 Receb sene 967.

**Gazâlî-zâde Mevlânâ Muhyiddîn'e ve
Hâslar kâdısına hüküm ki:**

Sen ki Gazâlî-zâde'sin, bundan akdem
sana hükm-i şerîfüm gönderilüp, hâssa
çayırklar husûsı tefîş olınmak fermân
olınmağın üzerine varılup tefîş idüp

defterin irsâl itmişsin. Eyle olsa
buyurdum ki:
Varıcak, zikr olınan çayırklardan Şer' u
kânûn ile hâssa-i hümayûnuma
mütevecih olanları hâssa-i hümayûnum
içün tasarruf itdürüp Şer' u kânûn üzre
sâhiblerine müteveccih olanları
sâhiblerine zabt itdürüp muhtâc-ı arz
olanı yazup bildüresin ve ne vechile
sâbit olursa i'lâm idesin.

1011

*Amasya Beyi Mahmud Bey'e: Tahrir dolayısıyla tımarları hususunda gadre
uğradıklarından şikâyet edenlerin arzuhallerinin tetkik ve cevabının arzedilmesi
hakkında.*

Yazıldı.
Aydın Çavuş-oğlu Mehmed'e virildi.
Fî 27 Receb sene 967

**Amâsiyye Begi Mahmûd Beg'e
hüküm ki:**

Mukaddemâ tımarların tahrîr idüp tezki-
resin virdüğün erbâb-ı tımarun ba'zı
Südde-i sa'âdet'üme gelüp rikâb-ı
hümayûnuma arz-ı hâl sunup kâtib-i
vilâyet tımarlarımızı tahrîr itdükde
kadîmî kendü tımarımızı ve yurdumuzu
ve ocağımızı hâss ideriz diyü âhara

virüp bize gayrı tımar tevzî' idüp tezkire
virmişdür. Bu bâbda bize zulm ü
hayfdur diyü bildürdükleri ecilden
sundukları arz-ı hâlün ve tezkiren
mûcebince aldıkları tımarların
tezkireleri sûretleri aynı ile ihrâc olup
sana gönderildi. **Buyurdum ki:**
(Boşluk) Vusûl buldukda, gönderilen
arz-ı hâllere ve sûret-i tezkirelere nazar
idüp mefhûmların ma'lûm ü iz'ân idüp
dahı bu husûslarda senün de cevâbun
nicedür? Yazup bildüresin.

1012

*Gelibolu kadısına: Yeniçeri Sinoplu Ahmed'in kâtillerinin siyaset edilmelerine
dair.*

Yazıldı.
Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden, sûret-i sicil
getüren Mehmed'e virildi.
Fî 27 Receb sene 967

Kâdî-asker Efendi arz itmişdür. Efendi
rü'ûsında mukayyeddür.

Gelibolu kâdısına hüküm ki:

Nâ'ibün sûret-i sicil gönderüp Hüseyin b. İbr[â]hîm ve Kara Mustafa b. Yûsuf nâm kimesneler, Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Sinobî Ahmed b. Abdullâh nâm yeniçeriye Toğrı dağı'nda katl eyledüklerin ikrâr ü i'tirâf eyledüklerin bildürmeğin mezkûrlara siyâset emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, sicilde mastûr olan arz olunduğı gibi olup vâkı' ise mezkûr Hüseyin ile Mustafa'ya mahallinde siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup bildüresin.

1013

Üsküdar kadısına: Yol kesen ve haydutluk yapan iki kişi ile yataklık yapanların muhakeme edilip cezalandırılmalarına dair.

Yazıldı.

Üsküdar kâdısına ve Sinân Kethudâ'ya virildi.

Üsküdar kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazandan Mehmed ve Ali nâm kimesneler ehl-i fesâd olup ba'zı kimesnelerün yolına inüp fesâd ü şenâ'at itmeğin ele getirülüp ba'zı Müslimân ve zimmîler için yatak ve ehl-i fesâd kimesne diyü haber virdükleri ecilden isimleri ve kimün yanlarına oldukların defter olunup sana gönderüp **buyurdum ki:** Hüküm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup Koca-ili Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ali dâme izzuhû'nun kethudâsı Sinân zîde

kadruhû mübâşeretiyile defter olunan kimesneleri ihzâr idüp dahı da'vâ-yı hakk iden kimesneleri yirlü yirinden onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresin; üzerlerine bi-hasebi's-Şer' nesne sâbit ü zâhir olursa, hakkı sâbit olanlara hakkın alıvirüp yaramazlığı ve fesâdı zâhir olanları habs idüp sübût ü zuhûr bulan fesâdların yazup arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel idesin Ammâ bu bahâneyle kendü hâllerinde olanlara dahl olınmakdan ve ahz [ü] celb olınmakdan ziyâde hazer idesin ve mübâşir-i mezbûra emr-i Şer'îden tecâvüz itmeye.

1014

Mısır beylerbeyine: Elinde sahte terakki hükmü bulunan Mahmud'un ve hükmü yazanın Dersaadet'e gönderilmelerine dair.

Yazıldı.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî 4 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Rûm-ili'nde ze'âmete mutasarrıf olup fevt olan Mehmed'ün oğlu Mahmûd'a üç akça terakkî ile Mısır müteferrikalarına ilhâk olınmak için müzevver hüküm

bulınup ol hükmi Südde-i sa'âdet'üme göndermişsin. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, ol hüküm kimün elinden sana vâsıl olmışdur ve kime yazdurmuşdur, kendü mi yazmışdur ve yazup getüren bi'l-fi'l anda mıdır? Eger anda ise eger yazandur ve eger yazdurandur, Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1015

Semendire beyine ve kadılarına: Koçanya dağı civarındaki zuhur eden eşkiyâ ve hırsızların haklarından gelinmesi hakkında.

Yazıldı.

Begün âdemi Hasan'a virildi.

Semendire sancağı begine ve kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, Dergâh-ı mu‘al-lâ’ma mektûb gönderüp Koçanya demekle meşhûr bir cebel-i azîm olup içinde ma‘âdin vâkı‘ olmağın civârında olan kurânun ekseri havâss-ı hümayûn olup ümenâ vü ummâl zabt idüp zikr olunan kurâda ve etrâfında olan evkâf ü emlâk ve serbest timarlarda hırsuz u harâmîler tavattun idüp, inüp cebel-i mezbûrun etrâfında ve gayrıda evler basup ve âdemler katl idüp ve yollara inüp kârbân basup mâl ü menâllerin gâret idüp ale’s-seher yine yataklarına varup zikr olunan harâmîlerin niçesin ümenâ vü ummâl ele getirüp mâlların alup kendüleri halâs idüp haklarından gelmeyüp ihmâl itmekle livâ’-i mezbûrda hırsuz u harâmî çoğalmışdır. Sancak-begi âdemleri ehl-i fesâdı haklarından gelmek için taleb itdükde, havâss-ı hümayûn toprağıdır ve serbest timarlardadır ve evkâf ü emlâkdendir

diyü ümenâ vü ummâl ve sâ’ir zâbitler vermeyüp haklarından gelinmemekle vilâyet-i mezbûre harâba müteveccih olmuşdur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘umla vardukda, bu husûsa kendü nefsünle mübâşeret idüp hırsuz u harâmî tavattun itdükleri eger havâss-ı hümayûnun toprağıdır ve eger serbest [timar]ıdır ve eger evkâf ü emlâkdür, her kande ise taleb idüp alup dahı hırsuz u harâmlıkları Şer‘ile sâbit ü zâhir olanlar hakkında muktezâ-yı Şer‘-i Şerîfle amel idüp hilâf-ı Şer‘-i Şerîf ta‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesin. Şöyle ki, emînler ve evkâf ü emlâk ve serbest timarlardan [zâ]bitleri (?) siyâsete müstahıkk olanları vermeyüp dahı kendüler saluvirürlerse olan fesâda olıcak itâb ü ikâb anlara olmak mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki min-ba’d emr-i şerîfüme muhâlîf kimesneye iş itmek ihtimâli olmaya. Şöyle bilesin.

1016

Tırnova kadısına: Ele geçirilen hırsız ve eşkiânın salıverilmeyip haklarında lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş’a virildi.

Fi 27 Receb sene 967

Tırnovi kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı‘ olan vüzerâ hâslarının zâbitleri ba‘zı hırsuz u harâmî tâ’ifesini ele getirüp Şer‘ile sâbit ü zâhir olup bi-hasebi’s-Şer‘ ve’l-kânûn salb [ü] siyâsete ve kat‘-ı uzva müstahıkk olanlara Şer‘ile lâzım gelüp icrâ olunmayup cerîme alınup ıtlâk olunur imiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa bi’z-zât mukayyed olup göresin; anun gibi ehl-i fesâd ü şenâ‘at olanlardan ele getirilüp hırsuz u harâmîliği sâbit ü zâhir olanlara Şer‘ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasın. Hârice alup gidüp ve yâhûd cerîmelerin alup ıtlâk itdürmeyesin. Eger kuttâ‘-ı tarîkdür ve eger sârıkdur, ele gelenlerine Şer‘ile lâzım geleni icrâ idüp dakΩka fevt itmeyesin ve muhtâc-ı arz olanı bildüresin.

1017

Antalya kadısına: Çaşnigir Mustafa'nın Mısır'a ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Hamza Çelebî'ye virildi; ulaşturmak için.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

1018

Yalakâbâd kadısına: Kaza dahilinde gemi ağacı kesilmesinin şiddetle men edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Fî 25 Receb sene 967

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânda vâkı' olan re'âyâ ve gayra, kadirğa ve sâ'ir gemi ağaçları kesmeyeler diyü tenbîh ü te'kîd olunmuş idi. Hâliyâ mütenebbih olmayup anun gibi gemi ağaçları kesildiği istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çâşnigîrlerinden Mustafa, Mısır'a irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vardukda, eğlendürmeyüp öte cânibe irsâl idesin.

Çavuşum Mahmûd zîde kadruhû vardukda, anun gibilere muhkem tenbîh eylesin ki min-ba'd hâssa kadirğa ve gemi ağaçların kesmeyüp emr-i şerîfûme mugâyir iş olmakdan ziyâde ihtirâz ideler. Ba'de't-tenbîh kesenleri isimleriyle yazup arz eylesin ki haklarından geline ve sâ'irlerine mûcib-i ibret ola.

1019

Kütahya sancağı kadılarına: Müsellemlerden hizmete gütmeyenlerin memuriyetleri başına gönderilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Maksûd'a virildi.
Fî gurre-i Şa'bân sene 967

Kütahya sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûr müsellemleri begi olan Halîl şöyle arz eyledi ki, sancağında vâkı' olan müsellemlerin birer nevbetlülerin emr-i şerîf mûcebince hizmete istihdâm için âdem gönderdikde inâd eyleyüp me'mûr olan hizmetlerine varmazlar imiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûs[a] dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup hizmete ta'yîn olunan müsellemleri mu'accelen ihrâc idüp mahall-i me'mûra gönderesin. Anun gibi inâd ü muhâlefet idenleri isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin ki, haklarından gelinüp sa'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

-1019/a-

Yazıldı.
Bu dahi.
Bir sûreti Hamîd-ili sancağı kâdîlarına.

1020

Şam beylerbeyine: Kudüs-i Şerif sancağı beyinin sancak haricine çıkmaması ve ülkeyi muhafazayla meşgul olması hakkında.

Yazıldı.
Devâddâr'a virildi.
Fî 27 Receb sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Kuds-i Şerîf sancağının hıfz u hırâseti lâzım olup sancağı begi hârice gitmek münâsib değildir. **Buyurdum ki:**

1021

Basra beylerbeyine: Basra'nın havası ağır olduğundan askerlerin çoğu öldüğünden veya yaralandığından, adama ihtiyaç görülmesi cihetiyle mahlûl gediklerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 3 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp vilâyet-i Basra hevâsı sakOl olmağla kul tâ'ifesinden âdemlerün ba'zısı fevt ve ba'zı marîz ve ba'zı, Pâdişâh hazretleri uğurına şehîd olup ve vilâyet-i mezbûre serhadd olup,

Vardukda, livâ'-i mezbûr sancağı begi olan Kaytas *dâme izzuhû*'yı anun gibi cem'iyet oldukda ve yâhûd emr ile sefer vâkı' oldukda sancağının hıfzı için alıkoyasın. Ol cevânibi hıfz u hırâset ide.

yarar yiğide küllî ihtiyâc olup gönülülûğ e iki yüz nefer ve azebliğ e dahı iki yüz nefer kimesneye ihtiyâc olduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki:** Vardukda, ne mikdâr mahlûl gedük var ise ulûfeleriyle yazup defter idüp defterin irsâl idesin ki ana göre yazılup gönderile.

1022

Mısır sâbık Kapudanı Şücâ' Bey'e: Hastalık sebebiyle hizmetten feragat eylediğinden dolayı gemilerin ve bütün âlât ve eşyanın Mısır beylerbeyine teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Husrev'e virildi.
Fî 29 Receb sene 967

Sâbıkâ Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e hüküm ki:

Mısır beglerbegisi mektûb gönderüp ol yirün hevâsiyle mizâcun alışmayup

ferâgat itdüğün bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda olan gemileri cümle âlât ü espâbı ne ise defter idüp mühürleyüp müşârün-ileyhe teslîm idesin ve sen gelüp göresin.

1023

Basra beylerbeyine: Vilâyette defter dışı olan köy ve mezraaların bir defterinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 3 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp vilâyet-i Basra'da ve Cezâyir serhadlerinde ba'zı hâlî vü harâb hâric ez-defter kimesnenün zabtında olmayan mezra'alar olup vilâyet-i mezbûre

kullarından ba'zı kul tâ'ife ulûfelerine bedel timar olmak tarîkıyla tâlib oldukların bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun hâric ez-defter olan kurâ vü mezâri'i defter idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1024

Semendire kadılarına: Reâyâdan kanuna mugayir vergiler alınmaması ve zulümde bulunulmaması hakkında.

Yazıldı.^{xlii}

Semendire kâdîlarına hüküm ki:

Livâ'-i mezbûre begleri cânibinden re'âyâyâ Şer' u kânûn ve deftere mugâyir ba'zı bedâyi' ihdâs olunup alındığı bundan akdem atebe-i ulyâma arz olındukda min-ba'd re'âyâdan ve sâ'irden eger beglerdür, eger ümenâ vü ummâldür ve eger sâ'ir mübâşirîndür ve eger iş-erleridür, bir ferd[den] hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i defter-i hümayûn kimesneye nesne aldurmayasız diyü mü'ekked size hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ girü ol bid'atler ref' olunmayup re'âyâdan alındığı mesmû'-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa bu husûsların mukaddemâ virilen fermân-ı şerîfüm üzre ref' itmeyüp memnû' olmayanları Südde-i sa'âdet'üme arz itmedüğünüz ecilden istimâ' olmuşdur. İmdi, eyyâm-ı saltanat ve hengâm-ı adâletümde re'âyâ vü berâyâ ki vedâyi'-i Hâlık-ı berâyâdur, anlara hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i defter-i hümayûn zulm ü te'addî ve hayf u te'ezzî olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm olmayup her birisi âsûde-hâl olmaları iktizâ-yı murâdumdur. Eyle olsa ihdâs olunan bid'atlerin sûreti ihrâc olunup men' u def' olınmak için hükm-i şerîfüm size irsâl olunup **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, her biriniz zikr olunan hükm-i şerîfümün sûretin sicill-i mahfûza kayd eyleyüp dahı bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup, bu adâlet-nâme-i hümayûnumun mefhûmın taht-ı kazânuzda vâkı' olan kasâbât ü nevâhî ve kurâyâ nidâ-yı âmm itdürüp re'âyâ ve sâ'ir halka umûmen bildüresin ki, kemâl-i merâhim-i husrevânemden

üzerlerinden bu bid'atler kendülerden ref' olduğın cümle re'âyânun ma'lûmı olup anun gibi kendülere bu makøle teklîf olındukda gelüp size bildüreler; siz dahı men' u def' eyleyesiz. Şöyle ki, men'a kâdir olmayasız, aslâ te'hîr itmeyüp emre mugâyir iş iden eger sancak-begleridür ve eger âdemleridür ve eger sâ'ir mübâşirîndür, ismi ve resmi ile yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesiz. Bir vechile hakkından geline ki sâ'irlere mûcib-i ibret vâkı' ola. Bu husûs her birinizün taht-ı kazâsında yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, her birinizün kâdîlığında eger zikr olunan bid'atlardür ve eger anlardan gayrı Şer' u kânûn ve deftere mugâyir alınan bedâyi'dür, re'âyâdan ba'de'l-yevm alına, siz men' itmeyesiz ve yâhûd men'ine kâdir olmadığınızı mu'accelen yazup vukø'ı üzre Südde-i sa'âdet'üme bildürmeyesiz, sonra yoklanup görilse gerekdür, her kangınız[un] taht-ı hükûmetinde olursa azl ile ve min-ba'd mansıb olmamak ile konılmayup envâ'-ı itâb ü ikâb ile mu'âteb ü mu'âkab olmanız mukarrer bilüp ana göre fermân-ı şerîfümün mefhûm-ı münîfin eger sancak-begleridür ve eger âdemleridür ve eger sâ'ir re'âyâ vü berâyâyâ bir-vechile nidâ vü i'lân itdüresiz ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli kalmayup re'âyâ vü berâyâ eyyâm-ı adâletümde her biri huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kendü kâr [ü] kisblerine meşgøl olup devâm-ı ebed-peyvendüm için du'âyâ iştigal göstereler diyü hükm-i şerîfüm ne gün varup ve ne vechile i'lâm olunup bedâyi' ref' olındığın yazup bildüresiz.

1025 *Kudüs-i Şerif beyine: Vilâyetin muhafazasıyla meşgul olup harice çıkmaması hakkında.*

Yazıldı.

Kuds-i Şerîf begine hüküm ki:
Hâliyâ livâ'-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzım olduğu ecilden anun gibi beglerbegine ve yâhûd bir cânibe gitmek emr oldukda sen sancağın sipâhîleri ile sancağının hıfzında olman emr idüp bu bâbda emîrül-ümerâ'îl-kirâm Şâm Beglerbegisi Ahmed *dâme ikbâlühû*'ya dahı hüküm-i şerîfüm

gönderilmişdür. Cem'iyet emr olunup **buyurdum ki:**
Vardukda, anun gibi müşârün-ileyh cem'iyet ve yâhûd bir cânibe hareket itmek emr olına, emrüm üzre sen sancağın sipâhîleriyle livâ'-i mezbûrun ve sâ'ir ol cevânibde hıfzı lâzım olan yirleri onat vechile hıfz u hırâset idüp isyân-ı A'râbdan ve sâ'ir ehl-i fesâd[da]n re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmeyesin; hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin.

1026 *Tameşvar beylerbeyine: Arla beyine gönderilen mühürlü kesenin kendisine ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Kâğıd emîninden alup.

Zâyi' sûretinde arz getüren kimesnenün hükmidür. Bu hüküm dahı mezbûra virildi.

Fî 4 Şa'bân sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Arla Sancağı Begi Hasan *dâme izzuhû*'ya irsâl olınmak içün mühürlü kîse ile hüküm-i hümayûnum irsâl olındı. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, zikr olunan mühürlü kîseyi mu'accelen müşârün-ileyhe ulaştırup cevâbı neyse alup Dergâh-ı mu'allâ'ma ulaştırurasın.

1027 *Rum beylerbeyine ve Amasya kadısına: Kemal adlı zeâmet sahibinin şikâyetinin tahkik edilerek hakkının teslim olunmasına dair.*

Yazıldı.

Erbâb-ı timardan Amâsiyyelü Ahmed'e virildi.

Fî 3 Şa'bân sene 967

Ruk'a sunanlar Gedegra kazâsından Köpri nâm karyeden Sinân Murâd-oğlu ve İskender İbrâhîm-oğlu nâm kimesnelerdür.

Rûm beglerbegisine ve Amâsiyye kâdisına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme Kemâl nâm za'îmden arz-ı hâl sunulup şikâyet olunmağın ze'âmet alınıp teftiş olunmak

içün arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olınıp size gönderildi. **Buyurdum ki:**
Ol arz-ı hâlde mastûr olan mevâdda nazar idüp bir def'a Şer'ile fasl olınmayup on beş yıl terk olınmayan husûsların husamâ muvâcehesinde bermûceb-i Şer'-i kavîm teftiş idüp göresin; anun gibi Şer'ile sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildiği ve nenün gibi nesneler olduğu mufassal ü meşrûh yazup arz eylesin.

1028 *Van beylerbeyine: Hakkâri sancağında şekâvet ve fesat vukuunda faillerinin cezalandırılmaları hakkında*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 3 Şa‘bân sene 967

Bu iki hükmün birer sûreti dahı aynı ile yazılıp
Rıdvân Çavuş ile ulağla irsâl olındı.

Fî 2 Şa‘bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki

Hakkârî Begi Zeynel *dâme izzuhû*
mektûb gönderüp sancağı serhadde
karîb olup bahâr zamânında adâvet ü
husûmet ihtimâli olup Seyyid Mehmed
Beg-oğulları ve Ya‘køb Beg-oğulları bu
vilâyetde olurlar. Karındaşlaruma dahı
i‘timâdum yokdur diyü fetret vâkı‘ olup
beg-zâdelerden isyân tarîkıyla öte
cânibe firâr itmezden mukaddem
haklarından gelinmek lâzımdur diyü
bildürmeğın **buyurdum ki**.

Vusûl buldukda göresin; arz olınduğı
üzre olup fitne vü fesâda mübâşir olup,

1029

Zuamâdan Hamza Çelebi'ye: Çine kazasında talebe ve talebe kıyafetindeki eşkiyânın ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Defter Kâtibi Mustafa Çelebi'ye virildi.

Fî 4 Şa‘bân sene 967

Zu‘amâdan Hamza Çelebi'ye hüküm ki:

Çine kâdîsı mektûb gönderüp senünle
irsâl olunan emr-i şerîf muktezâsınca
sûhte ve sûhte nâmına olan ehl-i fesâd
tetebbu‘ olındukda emr-i şerîf vârid

anun gibi bâ‘is-i fesâd olanları senün
ma‘lûmun olanları eger müşârün-ileyh
arz itdükleridür, eger gayrıdur, cezâ vü
sezâların virüp ammâ bu bahâne ile
kendü hâllerinde olanlara tecâvüz
olınmaya; gaflet ile fitne vü fesâda bâ‘is
olur hayfdan ihtiyât eylesin. Bu bâbda
müşârün-ileyh Zeynel *dâme izzuhû*‘ya
dahı hüküm gönderilmişdür. Tamâm
hakk üzre olup ehl-i garaz sözi ile nâ-
hak yire kimesneye iş olınmakdan dahı
ictinâb idesin; muhtâc-ı arz olanı
bildüresin.

-1028/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Zeynel Beg'e.

olmazdan mukaddem mezkûrlar dağılup
gaybet idüp ele gelmeleri müyesser
olmadı diyü arz itmiş. İmdi,
mezkûrların ele gelmeleri her vechile
lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olunan ehl-i fesâdı her ne
tarîkla olursa ele getürüp emr-i sâbık
üzre amel eylesin.

1030

Çine kadısına ve Hamza Çelebi'ye: Eşkiyaya yataklık ettiği bildirilen Deli Mehmed hakkında tahkikat yapılp bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Defter-i Hâkânî kâtiblerinden Mustafa Çelebi'ye
virildi.

Fî 4 Şa‘bân sene 967

Çine kâdîsına ve Hamza Çelebi'ye hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp Çine
kazasında sâkin olan Delü Mehmed
nâm kimesne ki, Mehmed Aga dahı
dirler imiş; rebû-hâr kimesne olup ehl-i
fesâda mu‘în ü zahîr olduğı ve evinde

ehl-i fesâd gurbet tâ‘ifesin saklayup
gice ve gündüz ihtilâtı anlar ile olduğı
Müslimânlardan cemm-i gafîr haber
virdüklerin zu‘amâdan Hamza i‘lâm
itmeğın **buyurdum ki:**
Mezkûrı getürdüp dahı kâdî ma‘rifetiyle
ahvâlin onat vechile hakk üzre teftiş
idüp göresin; Müslimânlar mezkûrun
hakkında ne vechile şehâdet iderler,
nicedür? Eyü kimesne midür ve yâhûd
i‘lâm olınduğı üzre ehl-i fesâda mu‘în
olup ihtilâtı anlar ile midür? Tamâm

ma'lûm idinüp dahı kendüyi habs idüp
ıtlâk itmeyesin. Ahvâli yanında ne
vechile sâbit olursa vukø'ı üzre

bildüresin. Sonra emrüm ne vechile
sâdır olursa amel eylesin.

1031 *Ağrıboz kadısına: Deryaya ve küffâra mahsul verilmemesi emrine muhalif hareket edenlerin isimlerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kâdiya virildi.
Fî selh-i Receb sene 967

Ağrıboz kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem niçe def'a ahkâm-ı
şerîfe irsâl olunup deryâya ve küffâr-ı
hâksâra tereke virilmek men'
olinmişdur. Ol evâmîr-i sâbika-i
şerîfelerüm kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

(Boşluk) Vusûl buldukda, bu bâbda
dâ'imâ bi'z-zât mukayyed olup hilâf-ı
emr ümenâ vü ummâl ve sâ'ir zu'amâ
vü erbâb-ı timardan ve re'âyâdan bir

ferde deryâya ve küffâr-ı hâksâra
virdürmeyesin. Anun gibi emr ile
varanların dahı emrlerinde ne mikdâr
tereke virilmek mukayyeddür? Ana göre
tereke virüp dahı ol bâbda virilen emri
ellerinden alup ne mikdâr tereke virilür
ise emr ile Südde-i sa'âdet'üme arz
idesin. Anun gibi muhâlefet idenler kim
olursa isimleriyle bildüresin ki
haklarından gelinüp sâ'irlerine mûcib-i
ibret vâkı' ola ve istihdâm için âdem
lâzım olur ise Ağrıboz sancağında vâkı'
olan kılâ'dan kifâyet mikdârı hisâr-
erleri alup istihdâm eylesin.

1032 *Mısır sâbık Kapudanı Şücâ' Bey'e: Feragatinden dolayı gemileri ve saireyi Kurdoğlu Hızır Reis'e teslim edip İstanbul'a gelmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Husrev'e virildi.
Fî 29 Receb sene 967

Sâbıkâ Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e hüküm ki:

Mısır beglerbegisi mektûb gönderüp
senün ol diyârun hevâsiyle mizâcun
alışmayup ferâgat itdüğün ve hâssa
müteferrikalık virilmesin recâ itmeğin

kapudanlık, re'islerden Kurd-oğlu
Hızır'a virilüp sana arz olunduğı üzre
müteferrikalık virilmişdür. **Buyurdum ki:**
Müşârün-ileyh varınca, kemâ-kân hıfz u
hırâseti lâzım olan yalıları hıfz idüp
vardukda, gemileri ana teslîm idüp sen
gelüp Südde-i sa'âdet'üme mülâkΩ
olasın.

1033 *Bursa beyine: Bergama Kalesi dizdarının kâtillerinden Külâhçı oğlu Gökçe gönderildiğinden, hakkında lâzım gelenin yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlu Mustafa'ya virildi.
Fî 29 Receb sene 967

Bursa beyine hüküm ki:

Hâliyâ Bergama kal'ası dizdârın ba'zı
kimesneler katl eyleyüp ba'zılar ele
girüp ba'zılar dahı gaybet idüp Külâhcı-

oğlu Gökce dimekle ma'rûf kimesne
içün, ba'zı kimesneler bile idi dimeğin
mezbûr Gökce, Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşı oğlanlarından Mustafa'ya koşılıp
kayd ü bend ile sana irsâl olındı.

Buyurdum ki:

Vardukda, mezkûrun dahı ahvâlin ol
bâbda virilen emr-i şerîfüm

muktezâsınca göresin.

1034

Tameşyar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Kral oğlunun Erdel vilâyetine tüccar koymadığının ve Ferenduş ile ittîfakı olduğunun duyulmasıyla efkâr ve ahvalinin araştırılması hakkında.

Yazıldı.

Kapucı-başısına virildi.

Fî selh-i Receb sene 967

Tımsıyar Beglerbegisi Kâsım Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem eger Memâlik-i mahrûse'mden ve eger Eflâk ve Boğdan vilâyetlerinden tüccâr tâ'ifesi ve sâ'irleri dâ'imâ vilâyet-i Erdel'e varup gelüp ticâret üzere olup hâlîyâ Kral-oğlı tarafından kadîmden olıgeldüğü üzere varanlar men' olunup berü cânibden vilâyet-i Erdel'e kimesne komazlar diyü istimâ' olunmağın ve müşârün-ileyh Kral-oğlı'nun Ferenduş ile ba'zı ittîfakı olup dimâğın fesâda virmek istedikleri

mesmû'-ı şerîfüm olup bu husûsun sıhhati ma'lûm olmak lâzım olmağın
buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi müşârün-ileyhün Ferenduş'la ol vechile mu'âmesi olup ve berü cânibden varan tâcirler girü kemâ-kân aşarlar mı, yohsa fi'l-vâkı' men' iderler mi ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür? Ahvâllerin tettebbu' u tecessüs idüp tamâm ma'lûm idüp dahı vukû'ı üzere yazup bildüresin. Bi'l-cümle a'dâdan gaflet üzere olmayup tamâm ahvâl ü etvârların tefahhus idüp, ma'lûm idinüp ve müşârün-ileyhe dahı dâ'imâ nasihatden hâlî olmayasın ve bu husûsları mu'accelen yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 2 Şa'bân sene 967 [28.04.1560]

1035

Eflâk Voyvodası Petri'ye: Yirmi tane şahin gönderilmesi hakkında.

Çakırcı âdemlerinden Lutfi'ye virildi.

Fî yevm-i mezbûr.

Eflâk Voyvodası Petri'ye hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezbûrede bu yıl hâsıl olan bâd-rev şahinlerün yararlarından Bâb-ı sa'âdet'e göndermek için hâssa çakırcılarından Osmân irsâl olındı diyü

çakırcılarum-başı Gazenfer, mühürlü tezkire gönderüp arz itmeğın

buyurdum ki:

Bu senede hâsıl olan bâd-rev şahinlerün eyülerinden âdet-i kadîme üzere yigirmi cenâh yarar şahinler tutup mezkûr ile Bâb-ı sa'âdet'e gönderesin.

1036

Basra beylerbeyine: Hüveyze ve Mezkûk hâkimi Âmir'in vefatından sonra yerine hâkim olan ve dehalet edip adı geçen vilâyetin sancak tarikiyle ihsanını isteyen Seccare'nin ahvalinin araştırılmasına dair.

Yazıldı.

Kethudâsı Ahmed'e virildi.

Fî 3 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Hüveyze ve Mezkûk hâkimi olan Âmir, Südde-i sa'âdet'üme itâ'at eyleyüp sancak virilüp vefât itdükden sonra karındaşı سباز, anun yirine hâkim olup bi'l-fi'l vilâyet-i mezbûre anun tasarrufındadır. Hâliyâ ol dahî vilâyet-i mezbûre kendüye sancak tarîkıyla inâyet olunmak recâsına hüsn-i itâ'at üzredür. Ol bâbda

istimâlet-nâme gönderilüp husûsın bildürmişsin. **Buyurdum ki:** Vardukda, mezbûr şimdiye değin kızılbaş cânibine tâbi' midür, yohsa kendü ülkesinde midür, nicedür? Eger anun gibi makeddemâ ol cânibe mütâba'at üzre olup hâliyâ ahde muğâyir iş olmalı olmaya; nice ise ahvâlin mufassal bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel eylesesin.

İlbasan beyine: İlbasan'ın Oray karyelerinde eşkiyâlık yapan ve mal gasb edenlerin ele geçirilip haklarından gelinmesi hakkında.

1037

Yazıldı.

Kethudâsı Sinân'a virildi.

Fî 8 Şa'bân 967

İlbasan begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûre'ye tâbi' Oray nâm karyeler üç yüz hâne mikdârı olup Ohri serhaddinde gâyet sa'b mahalde mütemekkin olup dâi'mâ isyân ü tугyândan hâlî olmayup kat'-ı tarîk idüp kârbân ve tüccârı katl ve espâb ve davarların gasb idüp ve mutî' karyeler re'âyâsının ehl ü iyâllerin kapup Ohri sancağına tâbi' Petril nâhiyesi halkına satup anlar dahî iç illere bey' eyledüklerin ve Ohri ve İlbasan sancaklarında olan hırsuz ve ehl-i fesâd kaçup karye-i mezbûreye varup taleb olındukda ele vermeyüp

harâmîleri kulağuz idinüp re'âyânun evlâd ve davarların ve espâbların gasb idüp re'âyâyı katl idüp mazarratlarından niçe kimesne firâr itdüğün ve cizye cem'i için gönderilen hisâr-erenlerin ve sâ'irin katl idüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup günden güne isyân u tугyânları ziyâde olmakda idüğün bildürmüşsin. **Buyurdum ki:** Bu bâbda mukayyed olup, hüsn-i tedârük idüp eger hisâr-erenleriyle, eger lâzım olan mikdârı âdemle isyân ü tугyân üzre olanların haklarından gelüp ammâ espab ü emvâllerin gâret ve evlâd ü iyâllerin esîr itmeyesin; ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde [olanlara] dahl olmakdan hazer idesin.

Ohri Beyi Ahmed Bey'e ve mütekait Koçi Çavuş'a: Aşağı Debre nahiyesindeki eşkiyâ ve asilerin haklarından gelinmesi hakkında.

1038

Yazıldı.

Ohri Begi Ahmed Beg'e ve mütekâ'id Koçi Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Koçi Çavuş'sun; Debri (Debre) kâdîsiyle mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup Aşağı-Debri nâhiyesinde Rece (?) ve Darada (?) ve Laşâk ve Parga ve Gedeneler (?) ve Lerde (?)

nâm karyelerün halkı kadîmden isyân
üzre olmağın kifâyet mikdârı il-erinden
ve hisâr-erenlerinden âdemle üzerlerine
varup hoyradın kırup haklarından
gelmek fermân olunmağın ehl-i
vukûfdan niçe kimesneler ile müşâvere
olunup il-eriyle haklarından gelmek
mümkün olaydı, şimdiye değin
mazarratları def' olunurdu; kadîmî
âsîlerdür. Hâliyâ dahı arz olındukların
istimâ' itmeğın beş yüzden ziyâde kâfir
cem' olup bayrak kaldurup altı pâre
karyeleri basup ba'zı sipâhîlerün ve
re'âyânun evlerin ihrâk idüp
âdemlerinin bâ'zısın mecrûh idüp,
mâlların ve davarların gâret eylediler.
Şöyle ki, mukayyed olmaya, nâhiye-i

mezbûreyi hârab itmeleri mukarrerdür
didüklerin arz itmişsin. Eyle olsa zıkr
olınan âsîlerün her ne tarîkla olursa
haklarından gelmek lâzımdur.

Buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp onat
vechile tedârük eyleyüp, her ne yüzden
mümkün ise vâfir ü müstevfâ âdemle
üzerlerine varup zıkr olınan âsîlerün
hoyradların kılıçdan geçürüp âsîlerin
kırup sagÖrlerin esîr idüp espâb ü
emvâllerin gâret ü hâsaret eyleyüp
gereği gibi haklarından gelesin.
Memleketi şerr u şûrlarından halâs idüp
ne vechile tedârük idüp haklarından
gelindüğün yazup bildüresin.

*Van beylerbeyine: Van canibinde isyan eden topluluğa katılanların siyaset
edilmeleri hakkında.*

1039

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi.

Fî 5 Şa'bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum beglerbegisi mektûb
gönderüp öte cânibden câsûs gelüp Van
cânibinden üç yüzden ziyâde eşirrâ
isyân iden tâ'ifeye varup mülâkÖ olup,

beşden ondan **كزوة** ve gayrıdan dahı
varmak üzre olduğun bildürmüş. Anun
gibi ol cânibe firâr idenlerün siyâset
olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**
Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ol
serhadleri kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile
yoklayup her cânibe yarar âdemler
koyup gicelerde ve gündüzlerde
bekletdürüp kalîl ü kesîr her kim ol
cânibe firâr iderse ele götürüp mecâl

virmeyp siyâset itdürüp ve ne mikdâr
kimesne ele gelüp siyâset olunup ve ne
tâ'ifeden olduğın yazup bildüresin ve
ele gelenlerden birin kayd ü bend ile
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve arz
olınduğı gibi eşirrâdan kimesne şimdiye
değın gitmiş midür ve ne maköle
kimesneler gitmişdür ve sâ'ir ol cânibün
ahvâl ü etvârı ne yüzdendür? Anı dahı
ma'lûm olduğı üzre yazup bildüresin ve
bi'l-cümle bu bâbda tamâm basîret üzre
olup anun gibi öte cânibe teveccüh iden
eşirrâyı her ne yüzden olursa ele
götürüp haklarından gelüp serhadlerün
hıfz u hırâsetinde dakÖka fevt itmeyüp
gaflet ile bir vaz' sudûrından hazer
idesin ve öte cânibden vâkıf olduğun
ahbârun akabin kesmeyüp ale't-tevâlî
i'lâmdan hâlî olmayasın.

*Trablus beyine ve kadısına: Eşkiya ile isyan ve şekâvet üzere olan Süleyman
adlı kimsenin ahvalinin tahkik olunup neticeye göre hakkından gelinmesine dair.*

1040

Yazıldı.

Husrev Beg'den tezkire gelmiştir. Emr, hattı ile mukayyeddür.

Trablus begine ve kādısına hüküm ki:

Süleymân nâm kimesne Trablus sancağında Cile nâhiyesinde dâ'imâ isyân üzre olan Kelin tâ'ifesinin içlerinde mütemekkin olup fesâd itdükleri zamânda bile mübâşir olup önlerine düşüp yollarda kâfile basup âsîler gâret eyledükleri espâbı mezbûra

virüp gâh Trablus'da ve gâh Antâkıyye'de ve gâh Hilye'de getirüp akçasın alduktan sonra girü âsî tâ'ife arasına varup bu hâl üzre olduğu istimâ' olmağın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup mezkûr her kande ise ve her ne tarîkla olursa ele getirüp dahı bu vechile fesâd üzre olduğu sâbit olursa hakkından gelesin.

Lâzkiye kadısına: İstanbul'da bina olunan İmâret-i Âmire Vakfı köyleriyle hem-hudud olan bazı mezraaların vakfa ilhak olunmalarına dair.

1041

Yazıldı.

Mütevellî âdemi Mahmûd'a virildi.

Fî 8 Şa'bân sene 967

Lâzikiyye kādısına hüküm ki:

Hâliyâ sekiz bin yedi yüz kırk sekiz akça yazar Kavalas ve beş bin altı yüz elli iki akça yazar Göli ve beş bin akça yazar Depe-yolu ve beş bin dokuz yüz akça yazar Gedeli ve altı yüz doksan bir akça yazar Doğancı ve iki bin altı yüz yigirmi beş akça yazar İnâslı ve üç bin iki yüz akça yazar Donuz-pınarı ve on iki bin beş yüz yigirmi sekiz akça yazar Kaş Leğence ve dört bin dört yüz yigirmi yedi akça yazar Osmân nâm kurâ ve dört bin kırk yedi akça yazar Aslıhan ve iki bin altı yüz on yedi akça yazar Hoca Osmân ve yigirmi bin altmış altı akça yazar Aga-pınarı nâm mezra'alar sınırları hâlîyâ taht-ı kazânda mahrûse-i İstanbul'da binâ olunan imâret-i âmirem için vakf olunan

karyeler sınırı ile mahlût olmağla dâ'imâ nizâ'dan hâlî olmayup vakfa ilhâk olması lâzımdır diyü imâret-i ma'mûrem mütevellîsi İslâm *zîde mecduhû* i'lâm itmeğın teftîş olunup aslı ile ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât kalkup zikr olunan kurâ ve mezârî'un üzerlerine varup göresin; fi'l-vâkı' mezkûrûn kurâ vü mezârî'un sınırları vakf olan kurâ toprağına muttasıl mıdır? Kimler tasarruf ider? Senevî hâsılları ne mikdârdur? Defterde mukayyed olan yazılarına mütehammiller midür? Ziyâdeleri mi vardur, nicedür? Bi'l-cümle sınırları husûsı ile mahsûlleri ahvâlin tamâm ma'lûm idinüp mübhem ü meşkûk nesnelerin komayup, cümlesin sıhhat ü hakikat üzre defter idüp dahı mufasssal u meşrûh yazup arz idesin.

Diyârbekîr beylerbeyine: Âmid askerlerinden Erciş muhafazasına gönderilenlerin defterlerinin Erciş beyine yollanması hakkında.

1042

Yazıldı.

Kubâd Paşa kethudâsına virildi.

Fî 5 Şa'bân sene 967

Diyârbekîr beylerbegisine hüküm ki:

Âmid kullarından Erciş muhafazasıyçün nevbetci tarîkıyla irsâl olunan kul tâ'ifesi varup edâ'-i hıdmet itdüklerin, Erciş begi âdem gönderüp i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Kal'a-i mezbûre hıfzı içün ta'yîn olup irsâl olunan kul tâ'ifesinün defterin müşârün-ileyhe gönderesin ki, ana göre yoklayup mevcûd olmayanların dirlikleri alınup âhara virile.

[Yev]mü'l-isneyn fî 6 Şa'bân sene 967 [02.05.1560]

Diyarbakir defterdarına: Van ve sair mahallerin ulûfe yoklaması defterlerinin gönderilmesi hakkında.

1043

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi.
Fî 6 Şa'bân sene 967

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:
Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp eger Van'un ve eger sâ'irlerinün ulûfe yoklaması

defterinün bir sûretin gönderesin diyü emrüm olmuş idi. **Buyurdum ki:**
Vardukda, emr-i sâbık üzre zıkr olunan defterleri mu'accelen gönderesin ve mîzânun muhâsebe defterin dahı irsâl idesin.

Tekfurdağı kadısına: Tekfurdağı'nda taaddi ve tecavüzatta bulunan levend taifesinin ele geçirilerek haklarında lâzım gelenin icra olunmasına dair.

1044

Yazıldı.

Tekfur-dağı kâdîsına hüküm ki:
Mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûre halkı sana gelüp şekvâ idüp, dağda otuz-kırk nefer harâmî ve hırsuz levend kâfirler fesâd eylemeğe cem'iyet idüp kazâ'-i mezbûrede ba'zı müna'am olan evleri basup gâret eylemek kasd iderler imiş diyü istimâ' eyledük didüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrların ele gelmesi mühimmâtdan olmağın bu bâbda çavuşum Hasan mübâşir ta'yîn olup **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp hüsn-i tedârük idüp eger il-eri iledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa zıkr olunan levendleri ele götürüp Şer'ile fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanları mecâl vormeyüp mahallinde Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı arz idesin. Ammâ, bu bahâne ile kendü hâllerinde [olanlara] hilâf-ı Şer'-i Şerîf dahl olmakdan ve kimesneye hilâf-ı vâkı' iş olmakdan hazer idesin. Hemân zıkr olunan ehl-i fesâdı ele getüresin.

1045 *Haslar kadısına: Terkos köyünde levendlerin yataklığı olan Aleksî hakkında tahkikat icrasıyla neticenin bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Terköz nâm karyeden Aleksî nâm zimmî için levend ile mu'âmelesi olmağın ehl-i fesâda yataklık ider diyü istimâ' olmağın, ele getirilüp çavuşum Lutfî *zîde kadruhû* ile ahvâli görilmek için sana gönderilüp **buyurdum ki:** Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrun ahvâlin sâkin olduğu karye halkından ve sâ'ir ol cevânibde olan kurâ ahâlîsinden tefahhus eyleyüp ne mikdâr zamândan berü ol etrâfda olup ve fesâd ü şenâ'at üzre midür,

yohsa kendü hâlînde midür, şimdiye değin töhmet-i sâbıkası var mıdur, anun gibi ehl-i fesâd ile mu'âmele üzre olup yatak ve durak olduğu vâkı' midür, yohsa gayr-ı vâkı' midür ve mezkûrdan şekvâ idüp hak da'vâ iden kimesne var mıdur? Anun gibi da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise Şer'ile teftîş eyleyüp sâbit olan hakların ashâb-ı hukûka alıvirüp dahı mezkûrun ahvâli, yanunda ne vechile sübût-ı zuhûr bulursa mufassal yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa amel idüp habsden ıtlâk itmeyesin.

1046 *Humus kadısına: Suyu müteallik kereste ve sair mühimmatın tedarikinde yardım ifasına dair.*

Yazıldı.

Hasan Çelebi'ye virildi.

Fî 7 Şa'bân sene 967

Husrev Beg'ün hattı ile tezkire gelmişdür.

Hıms kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Husayya nâm mahalle gelmesi fermân olınan suya müte'allık kereste ve sâ'ir mühimmât ne ise tedârükünde sen dahı mu'âvenet eylemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olınan suyun eger lâzım olan kereste tedârükünde ve eger sâ'ir levâzım ü mühimmâtındadır, gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp ve ol hıdmet üzre olanların zâd ü zevâdelerin dahı akçaları ile tadârük idivirüp müzâyaka çekdurmeyüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesin.

1047 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Ruslarla ittîfak eden Dimitraş'ın Azak Kalesi'ne saldırmak üzere olduğundan, ülkeyi müdafaa etmek ve zararlarını defetmek için daima hazır bulunulması hakkında.*

Yazıldı.

Usta hısmı Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 6 Şa'bân sene 967

Bu husûslarda gönderilen hükümler içertiye gönderilüp makbûl olmışdur.

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Kefe begi ve Azak kâdîsı ve anda olan nevbetci kullarum mektûb gönderüp bundan akdem Azak kal'ası'n muhâsara kasdına gelüp münhezim olan Dimitraş nâm mel'ûn Rus-ı menhûs askeriyle girü kal'a-i Azak ve sâ'ir Memâlik-i mahrûse kasdına teveccüh-i nâ-

müvecceh itmek üzere oldukların bildürmeğin Memâlik-i mahrûse'mün hıfz u hırâseti ve â'dâ-yı dîn-i mübînün vucûd-ı mazarrat-âlûdların sahîfe-i rûzgârdan hakk ü ifsâdın def' u ref' itmek ehemmi-i mühimmât ve cümle-i vâcibâtıdan olmağın ve senün dahı kemâl-i firâset ve fart-ı şecâ'at ü şehâmetüne i'timâd-ı hümayûnum olmağın, bu husûs için senün yanında varup Silistre'de cem'iyet itmek için İskenderiyye ve Çirmen ve Vidin ve Vulçitrın ve Selânîk ve İnebahtı ve Alaca-hisâr ve Akkerman begleri kullarum ve Boğdan ve Eflâk voyvodası kullarum ta'yîn olınup her birine bu bâbda mufasssal hükm-i şerîfüm gönderilüp mu'accelen sana varup mülâkΩ olup vech ü münâsib gördüğün üzere hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınalar diyü emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:** (Boşluk) Vusûl buldukda, sen dahı sancağında olan eger ma'zûl sipâhîlerdür ve eger sipâhî-zâdelerdür ve eger sâ'ir dirlik recâ ider gazâdan safâlu gönüllü yarar yiğitlerd[ür], nidâ vü tenbîh itdürüp cem' idüp dahı düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup cem'iyet ile oturup a'dâ câniblerine nâzır olup bir cânibden hareket vâkı'

olursa koşılan begler kullarum ve sâ'ir asâkir-i nusret-me'âsir ile yek-dil ü yek-cihet olup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr idüp gürûh-i mekrûh-i şeyâtîn-şükûhdan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâya ve kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya binâyeti'llâhi te'âlâ zarar u gezend iriştürmeyüp bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından hazer idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve bu husûs için Kefe begine ve Hân'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp Karedeniz'den donanma-i hümayûnum dahı gönderilmişdür. Anlar ile dahı müşâvere idüp vech ü münâsib olduğu üzere mahall iktizâ itdüğüne göre hüsn-i tedârük idüp def' u ref'-i a'dâda mücidd ü merdâne olup dakΩka fevt itmeyesin ve Silistre'nün cebelü Tatarların dahı yanuna alasın ve Akkerman begi senün yanuna cem'iyete gelmek mi evlâdur, sancağında durmak mı münâsibdür? Vech ü münâsib olduğu üzere amel idesin.

1048

Aynı hususa dair Devlet Giray Han'a hüküm.

Yazıldı.

Bu dahı.

Usta hısmı Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 6 Şa'bân sene 967

Hân hazretlerine hüküm ki:

Kefe Begi Sinân dâme izzuhû mektûb gönderüp Rus-ı menhûsun keyfiyyet-i ahvâlin tefahhus itdüklerinde sâbıkâ kal'a-ı Azak'ı muhâsara iden Dimitraş, Maskov begine mülâkΩ olup kal'a-i mezkûrenün kasdı bâbında envâ'-ı

vesvese-i şeytâniyye ile ol mel'ûnun dimağın fesâda virüp mel'ûn-ı mezbûr yetmiş bin tûfeng-endâz kefare-i fecere cem' idüp ve gemiler ihzâr itmek için mukaddem yedi bin mikdârı kâfir ihzâr idüp evvel-bahârda kar suyu ile gelmeleri mukarrerdür diyü Ejder Hân'dan haber îrâd itdüklerin i'lâm itmişler. İmdi, bundan akdem Azak ve ol cevânibde hıfzı lâzım olan mevâzı'ı hıfz itmek için Kefe'de ihzâr olınandan mâ'adâ atebe-i ulyâmdan yedi kıt'a

sefâ'in-i nusret-karâ'in techîz ü ihzâr olup asâkir-i fevz-me'âsir ve sâ'ir âlât ü harb ü kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâl ile meşhûn kılınup irsâl olunmuş idi. Hâliyâ kara cânibinden dahı ümerâ'-i zevi'l-ihtirâmdan Silistre Sancağı Begi Sinân *dâme ulüvvuhû* serdâr ta'yîn olup andan mâ'adâ İnebahtı ve Alaca-hisâr ve İskenderiyye ve Vidin ve Akkerman ve Çirmen ve Vulçitrın sancakları begleri kullarum umûmen sancakları askerleri ile ve sâ'ir yarar gönüllü tâ'ifesiyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla mu'accelen çıkup Silistre'de cem'iyet idüp her kangı cânibden kefare-i fecere hareket iderse bilâ-tevakkuf varup inâyet-i Hakk ile haklarından gelinmek emrüm olmuştur. Gerekdür ki, siz dahı sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ haze'l-ân Âstâne-i müşeyyedü'l-erkân ve dûdmân-ı mümeahhedü'l-bünyânımız ile olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınız mücebince cümle Tatar askeriyle hâzır olup etrâf ü cevânibe nâzır olup ve müşârün-ileyh Sinân *dâme ulüvvuhû* ile dahı haberleşüp dahı anun

gibi küffâr-ı hâksâr-ı dûzah-medârun bir cânibe hareket-i bî-bereketleri olup Memâlik-i mahrûse'mden bir yire teveccüh-i nâ-müvecceh ideler; bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dâ-yı dîn ve kefare-i la'înün vücûd-ı mazarrat-âlûdlerin sahîfe-i rûzgârdan hakk ü nâ-bûd idüp fitne vü fesâdın def' u ref' idüp dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda müşârün-ileyhim begler kullarum ile yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib olup mahall iktizâ itdüğine göre envâ'-ı mesâ'i-i cemîle zuhûra getüresin ve a'dâ cânibinden gaffet ile el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ bir yire zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât üzre olup ve şimdiye değin a'dâdan vâkıf olduğunuz ahabârı ve bu arz olunan ahvâlün vukû'ın ve adem-i vukû'ın yazup i'lâm itmek bâbında sa'yinüz mebzûl vâkı' ola. Anun gibi keferenün hücumı ziyâde olup mu'âvenet lâzım gele, siz dahı mu'âvenet ü müzâheret eyleyesiz. Bu bâbda siz dahı ne vechile tedârük üzre olduğunuz yazup bildüresiz.

1049

Aynı husus hakkında Kefe beyine hüküm.

Yazıldı.

Bu dahı.

Kefe beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Dimitraş nâm mel'ûnun Rus-ı menhûs ile ittifâkı olup kal'a-i Azak ve sâ'ir Memâlik-i mahrûse kasdında oldukların bildürmüşsin. Andan gayrı her ne dimiş isen ma'lûm olup bundan akdem dahı arz olındukda deryâdan yedi pâre gemi irsâl olunup karadan dahı Silistre begi serdâr ta'yîn olup andan gayrı Selânik ve Vidin ve Vulçitrın ve Akkerman ve İnebahtı ve İskenderiyye ve Alaca-hisâr ve Çirmen begleri kullaruma ve Boğdan

voyvodasına ahkâm-ı şerîfe gönderilüp cümle sancakları askeriyle ve sâ'ir gönüllü tâ'ifesiyle mu'accelen gelüp Silistre'de cem'iyet idüp anun gibi lâzım gelürse küffârın hakkından gelinmek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

(Boşluk) Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda tamâm basîret üzre olup eger anda ihzâr olacak gemilerdür, eger Südde-i sa'âdet'ümden irsâl olunan kadırgalardur, her birin lâzım olan mahallerde istihdâm eyleyüp eger Özi'dür, eger hıfz u hırâseti lâzım olan yalılarıdır, hıfz u hırâset itdürüp inâyet-i Hakk ile a'dâdan ve küffâr-ı hâksârdan

kal'a-i Azak'a ve sâ'ir Memâlik-i
mahrûse'mden re'âyâyâ vü berâyâyâ
zarar u gezend irişdürmeyüp ve
müşârün-ileyh ile dâ'imâ haberleşüp
a'dânun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidin
ma'lûm idinüp dahı ana göre hüsn-i
tedârük idüp mazarrat ü ifsâdların def' u
ref' itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i
cemîle zuhûra getüresin. Dîn bâbında ve
devlet-i hümayûnuma müte'allık olan
cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyüp
mücidd ü merdâne olasın. Bu bâbda

cenâb-ı emâret-me'âb Hân *dâmet*
me'âlîhi'ye dahı hükm-i hümayûnum
gönderilmişdür. Anunla dahı haberleşüp
mahall iktizâ itdüğüne göre amel idesin;
gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata
mugâyir vaz' sudûrından hazer idesin.
Bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup
ve ne vechile tedârük üzre olup ve
a'dânun ahvâl ü etvârın ne yüzden
olduğın yazup mezbûr ile mu'accelen
irsâl eylesin.

1050

*Boğdan voyvodasına: Boğdan askeriyle hazır olup Silistre beyinin talebinde o
tarafa gitmesine dair.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm
gönderilüp Boğdan askeriyle hâzır olup
Silistre câniblerine nâzır olasın. Anun
gibi hıdmet vâkı' ola, varup iftîhârü'l-
ümerâ'i'l-kirâm Silistre Begi Sinân
dâme uliüvvuhû'ya mülâkû olup vech ü
münâsib gördüğü üzre hıdmetde
bulınasın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ
Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı

hâksârın hareket-i bî-bereketleri olduğu
istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp
Boğdan askeriyle müşârün-ileyh
cânibine gelüp mûmâ-ileyh ile
haberleşüp her ne cânibe hıdmet
düşerse, eger bile cem' olmakdur ve
eger sen de bir cânibden yürimekdür,
müşârün-ileyh vech ü münâsib gördüğü
üzre kadîmden atebe-i ulyâma olan ihlâs
u ubûdiyyetün muktezâsınca hıdmetde
ve yoldaşlıkda bulunup envâ' yüz
aklıkları tahsîline sa'y idesin.

1051

Varna kadısına: Kefe caniblerine mahsul gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

Varna kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Kefe câniblerinde terekeye
müzâyaka olmağın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp anda
tereke içün varan rencber gemilerine
akçalarıyle narh-ı rûzî üzre tereke
aldurup gemilerine tahmîl itdürüp içine
yarar hisâr-erleri koyup Kefe'ye
gönderüp sancak-begine teslîm itdüresin

ki anda tâlib olanlara bey' ideler. Ammâ
bu bahâne ile re'âyâyâ te'addî olup
narhdan eksüğe aldurmayasın;
ihtiyâriyle bey' idenlerden narh-ı rûzî
üzre aldurasın. Bu hükm-i hümayûnum
sana ne gün varup, ne vechile tedârük
itdüğün yazup, bildüresin. Tereke
maslahatı ehemmi-i mühimmâtandur.
Mu'accelen tedârük idüp göndermek
bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesin.

1052

Kefe beyine: Zahire gönderilmesinin Varna kadısına yazıldığına dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Kefe begine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde olan nevbetci yeniçeri kullarumun zahîreleri için müzâyakaları olduğu arz olmağın üç yüz müd tereke gönderilmek emr idüp sana

göndermek için Varna kâdîsına ve dizdârına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Vardukda, anda olan terekeyi yeniçeri kullaruma akçaları ile alıviresin ki zahîre idineler. Ammâ re'âyâyâ te'addî itdürmeyüp akça ile aldurasın.

1053

Varna dizdarına: Kefe'ye zahire gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Varna dizdârına hüküm ki:

Varna'dan Kefe'ye üç yüz müd tereke gönderilmek emrüm olup ol bâbda

kâdîya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Emrüm mücebince zıkr olunan terekeyi tahmîl idüp alup gitmek için kifâyet mikdârı hisâr-eri viresin.

Çirmen beyine: Azak ve Özi taraflarında düşmanın hareket üzere olduğuna; sipahi ve askerleri toplayıp Silistre beyine mülâki olması hakkında.

1054

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 6 Şa'bân sene 967

Çirmen begine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hüâm-yûnum gönderilüp Silistre câniblerine hâzır olup anun gibi varmak lâzım gelürse mu'accelen varup Silistre Begi iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sinân dâme ulüvvuhû'ya mülâkΩ olasın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı hâksârun hareket-i bî-bereketleri olduğu istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp sancağunda olan ma'zûl sipâhîlerden ve sâ'ir sipâhî-zâdelerden ve gazâdan safâlu yarar yiğitlerden nidâ itdürüp cem' eyleyüp dahı varup ber-vech-i isti'câl müşârün-ileyhe mülâkΩ olup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda bezl-i maktûr

eyleyüp envâ' yüz aklıkları tahsîline sa'y idesin. Eger ma'zûl sipâhîdür^{xliii} ve eger sipâhî-zâdedür ve eger dirliksüz olanlardur, her birinün yoldaşlığı arz olına. Herkesün hıdmet ve yoldaşlığına göre envâ'-ı inâyetüme mukârin olur. Ana göre tenbîh eyleyüp vâfir ü müstevfâ asker ile irişesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Emrüm üzere müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olup irişmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Ne vechile tedârük idüp, ne zamânda çıkdüğün yazup bildüresün.

-1054/a-

Yazıldı.
Bu dahi.

Bir sûreti Vidin Begi Muzaffer Beg'e; sancağı sipâhîleriyle.

-1054/b-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Vulçitrın Begi Süleymân Beg'e;
sancağın askeriyle ve akıncıların yararlarıyla.

-1054/c-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Alaca-hisâr begine; sancağı askeriyle.

-1054/d-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti İskenderiyye begine; sancağı
sipâhileriyle.

-1054/e-

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 6 Şa'bân sene 967

Bir sûreti İnebahtı Begi Turahan Beg'e.

-1054/f-

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti Selânik Begi Mustafa Beg'e.

[Yev]mü's-sebt fî 7 Şa'bân sene 967 [03.05.1560]

Kral oğluna: Şahin gönderilmesi ve ahvalden malûmat verilmesi hakkında.

1055

Yazıldı.

Te'hîr olındı.

Kral-oğl'na hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'ümde
tercemânlık hıdmetinde olan Ferhâd
zîde kadruhû irsâl olunup **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, vilâyet-i mezkûrenün
yuvalarda hâsıl olan doğanlardan

hâssa-i hümayûnuma yarar şâhinlerden
tedârük idüp vakt ü mevsimi ile Südde-i
sa'âdet'üme irsâl eylesin ve vilâyet-i
Erdel'ün cizyesin dahi vakt ü mevsimi
ile Hızâne-i [Âmire'me] irsâl ü îsâl idüp
ol cevânibün ahvâl ü etvârın yazup
bildüresin.

*Kefe'ye gönderilecek zahireler hakkındaki hükmü tekiden Varna kadısına
hüküm.*

1056

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 7 Şa'bân sene 967

Varna kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm
gönderilüp Kefe'de olan nevbetci
yeniçeri kullarımın zahîre bâbında
müzâyakaları olup üç yüz müd tereke
tedârük idüp re'âyâda bulunmaz ise mîrî
terekeden tekmiîl idüp rencber
gemilerine tahmîl idüp gönderesin diyü
emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm
kemâ-kân mukarrer olup ve husûs-ı
mezbûr mühimmâtından olmağın
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp
bi'z-zât mübâşeret eyleyüp emr-i sâbık
üzre ta'yîn olunan terekeyi mu'accelen
tedârük eyleyüp irsâl etmek bâbında
dakΩka fevt itmeyesin. Bu husûs
ehemm-i mühimmâtındandır. Ana göre
mukayyed olup emr-i sâbık üzre ber-
vech-i isti'câl emr olunan terekeyi irsâl ü
îsâl eylesin. İhmâl ü müsâheleden
hazer idesin. Sonra özrün makbûl olmaz
ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup
ve ne vechile tedârük ü irsâl ideceğün
ve ne mikdâr tereke irsâl idüp ne
zamânda gönderdiğün yazup bildüresin.

1057 *İlbasan beyine: Debre taraflarında isyan üzere olan köylülerin haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 8 Şa'bân sene 967

İlbasan begine hüküm ki:
Hâlîyâ Debri (Debre) kâdîsı mektûb gönderüp ba'zı kurânun isyân üzere oldukların bildürmeğin haklarından gelinüp ehl ü iyâlleri esîr ve emvâl ü espâbları gâret olunmak için sana hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. Ammâ bu makøle isyân idenlerin esîr olup emvâlî gâret olmak Şer'î olmayup bu vechile dahı olmaz ise kimesne varup ikdâm itmedüğü ecilden mücerred halkın

hıdmete sa'y itmesi husûsı için hüküm-i şerîfde kayd olunmuşdur. **Buyurdum ki:** Emr-i şerîfüm üzre zikr olunan ehl-i fesâdun haklarından gelüp ehl ü iyâlleri gâret olup hıdmet tamâm olduktan sonra ne mikdâr esîr olup ve espâb ü emvâlden her ne gâret olmuş ise girü ellerinde bulunanlardan alup esîr olan ehl ü iyâllerin girü halâs idesin ki Şer'-i Şerîfe mugâyir iş olmaya. Ammâ, bu husûsı mukaddem kimesneye ifşâ itmeyüp maslahat itmâma irişdükden sonra idesin ve bu bâbda hıdmetde bulunanları arz idesin; ammâ, gâyet fâhiş yoldaşlık idenleri arz idesin ki hâllerine göre dirlik ola.

1058 *İlbasan beyine ve Koçi Çavuş'a: Aşağı Debre nahiyesindeki asilerin mübaşir Ömer Çavuş'la beraber ele geçirilerek haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı

İlbasan begine ve Koçi Çavuş'a hüküm ki:
Sen ki Koçi Çavuş'sun; Debri (Debre) kâdîsiyle mektûb gönderüp hüküm-i şerîf vârid olup Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesinde Rece (?) ve Darada (?) ve Laşâk, Parga ve Gedeneler (?) ve Lerde (?) nâm karyelerin halkı kadîmden isyân üzere olmağın kifâyet mikdârı il-erinden ve hisâr-erinden âdemle üzerine varup haklarından gelinmek emr olunmağın ehl-i vukøfdan niçe kimesneler ile müşâvere olunup il-eriyle haklarından gelinmek mümkün olaydı, şimdiye değin mazarratları def

olınurdı. Kadîmî âsîlerdür; hâlîyâ dahı arz olındukların istimâ' itmeğın, beş yüzden ziyâde kâfir cem' olup bayrak kaldurup altı pâre karye basup ba'zı sipâhî ve re'âyânun evlerin ihrâk idüp âdemlerinün ba'zın mecrûh idüp mâlların ve davarların gâret eylediler. Şöyle ki, mukayyed olmamaya, nâhiye-i mezbûreyi harâb itmeleri mukarrerdür didüklerin arz eylemişsin. Eyle olsa zikr olunan âsîlerin her ne tarîkla olursa haklarından gelinmek lâzımdur.

Buyurdum ki:

Bu bâbda Ömer Çavuş *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olup vusûl buldukda te'hîr ü terâhî itmeyüp onat vechile tedbîr ü tedârük eyleyüp her ne yüzden mümkün ise vâfir ü müstevfâ âdemle

üzerlerine varup zikr olınan âsîlerin
hoıradların kılıçdan geçürüp sagQrleri
esîr ve espâb ü emvâllerin gâret ü
hasâret eyleyüp gereği gibi haklarından
gelüp memleketi şerr u şûrlarından
halâs idesin. Ne vechile tedârük idüp
haklarından gelindüğün yazup arz
idesin. Bu bâbda tamâm-ı ihtimâm

eyleyüp kifâyet mikdârı âdemle
müretteb ü mükemmel düşmen
yarağıyla varup gaflet ile ırz u nâmûs-ı
saltanata mugâyir vaz‘ sudûrından hazer
idüp, ammâ bu bahâne ile kendü
hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz
irişmekden hazer idesin.

Aynı iş hakkında Koçi Çavuş'a hüküm.

1059

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî târîh-i mezbûr.

**Sâbıkâ Dergâh-ı âlî çavuşlarından
olan Koçi Çavuş'a hüküm ki:**
Hâliyâ Deبری (Debre) kâdîsı mektûb
gönderüp ba‘zı karyenün isyân üzre
oldukların arz itmeğün, urılmak için
İlbasan Begi Ahmed *dâme izzuhû*'ya
hüküm-i şerîfüm gönderilüp Dergâh-ı
mu‘allâ'm çavuşlarından Ömer *zîde*

kadruhû bile mübâşir ta‘yîn olup ve
sen dahı ol yirün ehl-i vukûfı olduğun
ecilden sen dahı mübâşir ta‘yîn olup
müşârün-ileyhe virilen hüküm-i şerîfde
kayd olunmuşsındur. **Buyurdum ki:**
(Boşluk) Vusûl buldukda, müşârün-
ileyh ile müşâvere idüp hüsn-i tedbîr
idüp zikr olınan ehl-i fesâdun gereği
gibi haklarından gelmen bâbında envâ‘-ı
ikdâm ü ihtimâm idüp anların şerrinden
ol cevânibi emîn ü âzâd eyleyesin.

*Tekeili beyine, Antalya kadısına ve dizdarına: Mısır'dan gelecek veya Mısır'a
gideceklerin katiyyen geri bırakılmamaları hakkında.*

1060

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa‘bân sene 967

**Teke-ili begine ve Antâliyye kâdîsına
ve dizdarına hüküm ki:**
Hâliyâ Mısır beglerbegisi mektûb gön-
derüp kadîmden Antâliyye iskelesi
mahsûlinden ulûfe ile liman-ı mezbûrda
riyâset hıdmetin idenler ba‘zı mesâlih-i
mühimme için Âstâne-i sa‘âdet'den
gelen çavuşları ve Mısır'dan
gönderilenleri beglerbegi kalitesiyle
mu‘accelen gönderüp gemi hâzır

bulınmaduğı zamânda te‘hîr itdirmeyüp
gemi bulıvirüp geçürmekde sa‘y ü
ikdâm iderler imiş. Şimdiki hâlde
mezbûr riyâset ulûfesi ref‘ olunmağla
ba‘zı mîrî mesâlih avk olunur diyü
Antâliyye kâdîsı yanında ba‘zı ehl-i
vukûf haber virdiler diyü Ca‘fer nâm
re‘îs ile sen ki kâdîsın, kendüye
bildürdüğün arz eylemeğün **buyurdum
ki:**
(Boşluk) Vardukda, bu husûsa gereği
gibi mukayyed olup eger Mısır'dan âdem
geldükde ve eger Dergâh-ı mu‘allâ'ma
irsâl olanları geçürmekdedür ve eger

mîrî kalita bulunmayup âhar gemi
tedârük itmekdür, gelüp gitmelü

oldukda tedârüklerin görüp avk u te'hîr
itdürmekden ziyâde hazer idesin.

Sirem Beyi Behrâm Bey'e: İlok dizdarı oraya gönderildiğinden, ahvalinin tahkik edilerek bildirilmesine dair.

1061

Yazıldı.
Begün âdemi, arz getüren Ali'ye virildi.
Fî 6 Şa'bân sene 967

Sirem Begi Behrâm Beg'e ve Ösek ve İlok kâdisına hüküm ki:
Hâliyâ mektûb gönderüp İlok Dizdarı
Hüseyin'ün ba'zı ahvâlin arz eylemişsin.
Mezkûr, Südde-i sa'âdet'ümde olmağın

habsile teftîş için size gönderildi.

Buyurdum ki:

Vardukda, hakk üzre Şer'ile ahvâlin
teftîş idüp eger hazîne husûsıdır, eger
sâ'iridür, görüp Şer'ile lâzım geleni
idüp ahvâlin arz idesin ve sâbıkâ irsâl
olunan arzların birer sûretin dahı
gönderesin.

Medine-i Münevvere kadısına: Ravza-i Mutahhara hademesinin aralarında taksimi teâmül hâlinde olan sadakaların kaldırılması sebebinin bildirilmesi hakkında.

1062

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Medîne-i Münevvere [kâdî]sına hüküm ki:
Mısır beglerbegisi mektûb gönderüp
kadîmü'l-eyyâmdan Medîne-i
Münevere'de Ravza-ı Şerîfe'nün
istihdâm olunan huddâmına etrâf ü
cevânibden vârid olan sadakât-ı
Müslimîn ve hasenât cem' u tahsîl
olunup üç yüz yıldan mütecâviz imiş ki,

huddâm-ı mezbûrîn mâ-beynlerinde
tevzî' u taksîm idüp vech-i ma'âşlarına
sarf olunur iken bir tarîk ile Âstâne'ye
arz olunup ref' olunmağla mezbûrîn
kemâl-i mertebe münkesirü'l-hâl
oldukların arz eylemiş. İmdi,

buyurdum ki:

Bu husûsun aslı nedür? Ne zamândan
berü alınmışdır, bâ'is nedür? Senün
arzun ile mi olmuşdur? Mufasssal bu
husûsı arz idesin.

Mısır beylerbeyine: İstanbul'a pirinç gönderilmesi hakkında.

1063

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da pirinç
bâbında müzâyaka olmağın **buyurdum**
ki:

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed
olup ticâret üzre varanlara mümkün
oldukca gayrı metâ'dan pirinci artuk
aldurup vâfir ü müstevfâ pirinc
gönderesin ve pirincin her nev'inün
narh-ı rûzîsi ne mikdâr ise anı da
hufyeten tefahhus eyleyüp arz
eyleyesin.

Saray kadısına: Saray'da suç işleyen helvacı Ferhad'ın küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1064

Yazıldı.

Kostaniçe kal'ası'nun Beşlü Agası olan Mustafa'ya virildi.

Fî 8 Şa'bân sene 967

Sarây kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nef's-i Sarây'da mütemekkin Helvacı Ferhâd nâm kimesne ziyâde şirret ile meşhûr olup defe'âtle emr-i şerîfle teftîş olunup fasl

olınan husûsa kanâ'at itmeyüp muttasıl şirret ü şakâvetden hâlî değıldür diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûr Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı emrüm üzre atebe-i ulyâma gönderesin ki küreğe konıla.

Rum beylerbeyine ve Tokat kadısına: Tokat'ta Hatuniye İmâreti'nden zorla erzak alan talebelerin menedilmesi hakkında.

1065

Yazıldı.

Dîvân kâtibi Ahmed Çelebî'ye virildi.

Fî 7 Şa'bân sene 967

Rûm beglerbegisine ve Tokat kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ nef's-i Tokat'da vâkı' olan Hâtû-niyye İmâreti Mütevellîsi Ali gelüp imâret-i mezbûrede olan sùhtevât tâ'ifesi'nün ba'zı fesâd üzre olup

kefilleri olmayup imâretün kılârından cebr ile bal ve yağ ve et alup hamr idüp te'dîb olunması lâzımdur diyü arz eyledi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, teftîş idüp göresin; kazıyye arz eylediği gibi ise anun gibi fesâd üzre olanları men' u def' idüp min-ba'd keffilsüz sùhte komayup eslemeyeni arz idesin.

Erzurum beylerbeyine: Kars nahiyelerindeki harap köylerin tımar mazûllerine ve sipahîlere verilip hariçten kimseye verilmemesi hakkında.

1066

Yazıldı.

Kethudâsı Hurrem'e virildi.

Fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kars sancağında vâkı' olan nevâhîde ba'zı harâbe karyeler olup ve livâ'-i mezbûr serhadd olup şenelüp ihyâ olmasının Memâlik-i mahrûse'ye nef'i olup bi'l-fi'l tımar olmak ümûzine ba'zı sâhib-i aşîret olanlar haylî harâbe karyeler şeneldüp ma'mûr eylemişlerdür ve zikr olınan

karyelerden rüsûm-ı ra'ıyyet vormeyüp nöker ve nöker-zâde ve ba'zı tâlib olan sipâhî-zâdelere ibtidâdan kânûn üzre tımar virilmek fermân olunursa livâ'-i mezbûr, gereği gibi ma'mûr u âbâdân olur diyü sancağı begi ve a'yân ü ahâlîsi i'lâm eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, hâricden kimesneye tımar virilmeğe emrüm yoktur. **Buyurdum ki:** Zikr olınan mahalleri mu'accelen âbâdân etmek şartıyla timardan ma'zûl sahîh sipâhîlere bedellerin ve sahîh sipâhî-zâde olup emrüm muktezâsınca

timara müstahıkk olanlara dahı şart-ı
mezbûr üzre kânûn üzre tevcih idüp

tezkiresin viresin.

1067

Basra beylerbeyine: Basra serhaddindeki Kapan sancağı beyi ve sair memleket muhafazası için gönderilen kul taifesine yaptırılacak kale keşfinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Ahmed'e virildi.

Fî 8 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Basra serhaddinde olan Kapan sancağı begi ve sâ'ir memleket hıfzı için irsâl olunan kul tâ'ifesi vilâyet-i mezbûrede varup karar eyleyecek yirleri olmayup

münâsib olur mahalde bir kal'a binâ olunmak lâzım olduğın bildürmişsin.

Ammâ ne mikdâr nesne ile olur bildürmemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a binâ olunmalu oldukda ne mikdâr harc ile olur, tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp arz idesin.

1068

Kral oğluna: Kral Ferenduş'un sahiplendiği üç kalenin, Peter'in tasarrufuna ne suretle geçtiğinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fî 11 Şa'bân sene 967

Kral-oğl'na hüküm ki:

Ferenduş cânibinden atebe-i ulyâmuzda olan ilçisi: "Bi'l-fi'l tasarrufunuzda olan Molkaç ? (مولاچ) ve Tokay ve Doş ?

(ونى) nâm kal'alar için bizümdür" diyü da'vâ idüp zikr olunan kal'alar Peter

Petrevik'e ? (پترېڤېك) ne vechile

virilmişdür, ma'lûm olmak lâzım olmağın gerekdür ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan kal'alari Peter Petrevik ne zamândan berü tasarruf idüp taht-ı tasarrufına ne vechile dâhil olmuşdur? Eger bu bâbda temessük var ise gönderesin. Bu zikr olunan kal'a ne vechile Petrevik tasarrufına düşmüşdür? Kadîmden bu husûsun ahvâlin bilür ehl-i vukûfdan tamâm tefahhus eyleyüp hakikat-i hâle vâkıf olup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki ana göre cevâbları virile.

1069

Mısır beylerbeyine: Cevâlî malından diğer hazinelere bir şey karıştırılmayıp, müstakil defter tutulması ve başka keselerde hıfzedilmesi ve beratlılardan başkasına bundan bir akçe verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Defterdâr efendinin müsveddesidir. Aynı ile yazılmışdır.

Dervîş Kethudâ'ya virildi.

Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Sene e[r]ba'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinün dördünde vâkı' olan tut evvelinden sene hamse ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinün on beşinde vâkı' olan tut evveline gelince mahrûse-i Mısır'da olan Hızâne-i Âmire'mün Âstâne-i sa'âdet'üme gelen bir yıllık vâridât ve masârif muhâsebesinde mâl-ı cevâlîden yigirmi bin dokuz yüz on iki altun ve otuz sekiz pâre mahsûl, yigirmi altı bin yedi yüz yetmiş sekiz altı sikke masraf mukayyed olup ve sene hamse ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinde ki tut evvelinde sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinde vâkı' olan tut evveline gelince bir yıllık muhâsebede yigirmi altı bin dört yüz yetmiş beş altun mahsûl, yigirmi sekiz bin sekiz yüz altmış sekiz altun masraf yazılmış; zikr olunan ile senede cevâlî mahsûlinden sekiz bin iki yüz yetmiş beş sikke altun masrafı ziyâde olup

Hızâne-i Âmire'm mâlından virilmiş olmak lâzım geldi. İmdi, mâl-ı cevâlîden vazîfeye mutasarrıf olan kimesnelerin vazîfeleri berâtları mücebince cevâlî mâlından virilmek gerektür. Mâl-ı cevâlîden ziyâde Hızâne-i Âmire'mden virilmeğe emrüm yokdur. Mahsûl-i cevâlî berâtları mücebince ta'yîn-i vezâ'ifi ihâta itmek ise kifâyet itmeyene hazîneden virilmek câ'iz değildir. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda kemâl-i basîret üze olup mâl-ı cevâlîyi sâ'ir hazîneye halt itdirmeyüp îrâdın ve masrafın muttasıl defter itdürüp başka kîselerde hıfz itdürüp berât-ı hümayûnumla mutasarrıf olanlara tevzî' eyleyüp berâtı mücebince cümlesine virilmeğe kifâyet itmez ise müstahıkk olanlarına hâllerine göre tevzî' eyleyüp mâl-ı cevâlî sarf olunduktan sonra Hızâne-i cevâlî nâmına kimesneye bir akça ve bir habbe virdirmeyesin. Âstâne-i sa'âdet'ümden berât-ı hümayûn vardukda, mahlûl düşmeyince kayd olunup tevakkuf itdüresin ve berâtı olmayana virmeyesin.

Çirmen Beyi Hızır Bey'e: Hoca Mehmed'in evini basıp malını yağmalayanların sicillerini tahrif eden nâibin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1070

Yazıldı.

Kadî-asker Efendi arz idüp buyurulmuşdur.

Çirmen Begi Hızır Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Hoca Mehmed nâm kimesnenün evin basup mâlın gâret iden harâmîlerin Hezargrad'da birkaç neferi ve iki neferi Çernovi kâzasında dutulup habs olduğu istimâ' olındukda âdem gönderüp taleb eylediğinde kazâ'-i mezbûre voyvodası virmeyüp ve hâliyâ Hezargrad kazâsında dutulup haklarından gelinenlerin ikrârları müseccel olan

sûreti getirüp mücebince amel itmek için âdem irsâl idüp ol zamânda nâ-bedîd olup husûs-ı mezbûrî istimâ' idüp tescîl iden Kâsım b. Velî nâm nâ'ib, kefil husûsı için ol sicilli nâ-bedîd idüp kendü zu'mınca sicil yazup mezbûrîn harâmîlerin mücerred isimlerin yazup yayaları isimlerin ve mekânların ve şerîklerinin ataları isimlerin yazmayup, her biri nâ-ma'lûm olmağın haklarından gelinmeğe imkân olmaduğın bildürmüşsin. İmdi, vusûl buldukda, nâ'ib-i mezbûrî yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Şa'bân sene 967 [04.05.1560]

Mısır beylerbeyine: Adamlarına tevcih edilen terakki ve tımarlar hakkında.

1071

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp âdemlerüne dirlik
olmak bâbında inâyet recâ itdüğün
ecilden imdi, timarı olan kethudâna iki
bin terakkî Südde-i sa'âdet'üme gelen

âdemün Dervîş'e ibtidâdan sekiz bin
timar ve anlardan ma'adâ dört nefer
âdemlerüne dahı ikisine altışar bin ve
ikisine beşer bin timar emr idüp
buyurdum ki:
Her kimi ta'yîn idersen isimleriyle
yazup bildüresin ki berâtları virile.

Kefe beyine: Azak Kalesi'nin muhafazasına, tamirine ve zahire sıkıntısının giderilmesine itina edilmesine dair.

1072

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 8 Şa'bân sene 967

Kefe begine hüküm ki:
Bundan akdem Azak cânibinde kefare-
nün hareketi olduğu arz olunup ve hâlîyâ
dahı kal'a-i mezbûreden ba'zı feryâdcı
gelüp eger kal'anun handekı ve sâ'ir
meremmâta muhtâc olan yirleri olup
zahîre bâbında olan yeniçerilerin dahı
müzâyakaları olduğu arz olmağın
deryâdan muhâfaza için asâkir-i nusret-
me'âsir ile kadırgalar irsâl olunup ve
karadan dahı Silistre câniblerinden vâfir
ü müstevfâ asâkir cem' olup ba'zı
ümerâ kullarum ile cem'ıyyet emr
olinup ve zahîre husûsıyçün Varna
kādîsına hükm-i şerîf gönderilüp üç yüz
müd tereke irsâl olunmak fermân
olinmişdur. **Buyurdum ki:**
Kalita ile Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından Süleymân vusûl
buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed
olup aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp küffâr-ı
hâksârın ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsîd

ve hayâl-i kâsidleri ne yüzden olduğın
tetebbu' u tecessüs eyleyüp dahı kable'l-
vusûl def'-i ifsâdların görüp kal'a-i
Azak'un eger handekıdur ve eger sâ'ir
ta'mîr ü termîme muhtâc olan yirleridür
ve yat ü yarağıdur ve zahîresidür, her
birin tedârük ü ihzâr idüp müretteb ü
mükemmel eyleyüp aslâ bir husûsında
kusûr u noksân komayup her cânibin
metîn ü hasîn eyleyüp dahı berüden
varan zahîreyi dahı kul tâ'ifesine aldu-
rup onat vechile hıfz u hırâset itdürüp
gaflet ile eger kal'aya, eger sâ'ir re'âyâ
vü berâyâyâ zarar u gezend
irişdürmekden hazer idüp eger kal'a
ahvâlidür, eger küffâr-ı hâksârın
etvârıdur ve eger zahîre husûsıdur her
ne yüzden mümkün-i tedârük olndüğün
ve muhtâc-ı arz olan ahvâlî ve a'dâdan
vâkıf olduğun ahhâr-ı sahîhayı yazup
mu'accelen mezbûr çavuş ile ve kalita
ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve
cenâb-ı emâret-me'âb Hân dâmet
me'âlîhi'nün dahı ne tedârük üzre
oldüğün ve eger berüden zahîre olmazsa

kul tâ'ifesi'nün zahîrelerin tedârük idüp

müzâyaka çekdürmeysin.

Erzurum beylerbeyine: Malazgird sancağındaki harap köylerin mamur edilmek üzere müstahak olan tımar mazûllerine ve sahîh sipahilere tevcihi hakkında.

1073

Yazıldı.

Kethudâsı Hurrem'e virildi.

Fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem
Erzurum Beglerbegisi olan Ayas Beg'e
emr-i şerîf vârid olup Malazgird sancağı
sadaka buyurılan İmâm Kulı *dâme izzuhû*'nun aşîreti âdemlerinden ba'zı
timar tasarruf itmiş ve ba'zı timar
tasarruf itmeyüp ammâ bu zamâna
gelince nökerlik idegelüp ra'yyet kayd
olınmış olmayup serhad hıdmetine kâdir
yarar olmağla livâ'-i mezbûr
harâbesinden kendüler ihyâ itmek üzere
timar inâyet olunmağla ol yirler ma'mûr
olmağa sebep olur ve üzerine küllî aşîret
cem' olup Memâlik-i mahrûse âbâdân
olmağa bâ'is olduğu ecilden elli nefer
kadîmî nöker ile dokuz nefer eli berâtlı
sipâhî defter olunduğın arz itmişsin.
Ammâ ne mikdâr karye şenelüp ve ne
mikdâr harâbe kalmışdır,
bildürmemişsin. Müşârün-ileyh varalı
ne mikdâr yirleri ma'mûr itmişdür,

yazup bildüresin diyü fermân olmağın
müşârün-ileyh Malazgir[d] sancağına
geleli yigirmi iki pâre karye şenelüp
ma'mûr eyledüğün defter idüp
mühürleyüp sana gönderüp vech-i
meşrûh üzre elli nefer kadîmî nöker ile
dokuz nefer eli berâtlı sipâhîye
Malazgird sancağında vâkı' olan
harâbelerden ihyâ itmek üzere timar
sadaka buyurılırsa serhadd-i mezbûr,
gereği gibi ma'mûr olup Memâlik-i
mahrûse'nün her vechile şenelmesine
nef'-i tâmmı olur. Mezkûr serhadde
harâbe olmağla üç bin ve dört bine ve
beş bine değin tezkire virilmesine ruhsat
taleb itdüğün arz itmişsin. İmdi,
hâricden kimesneye timar virilmeğe
emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**
Zikr olunan mahalleri ma'mûr u âbâdân
itmek şartıyla timardan ma'zûl sahîh
sipâhîlere bedellerin ve sahîh sipâhî-
zâde olup kânûn üzre timara müstahıkk
olanlara dahı şart-ı mezbûr üzre kânûn
üzre tezkirelerin viresin.

Aydın beyine: Aydın sancağında mal gasbeden ve serkeşlik eden talebeler ile talebe kıyafetindekilerin ele geçirilip haklarında şeriate göre lâzım gelenin icrası hakkında.

1074

Yazıldı.

Âdemi Ahmed'e virildi.

Fî 10 Şa'bân sene 967

Aydın beyine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda sûhte ve sûhte
nâmına ba'zı ehl-i fesâd zuhûr eyleyüp
bir yire cem'ıyyet eyleyüp yarağla
bâzâra girüp cerr adına Müslimânların

mâlların ve cebren oğlanların ve gasben
koyunların alup ve ba'zı mütemevvil
adına olanların evlerin basup
kendülerin katl ü mecrûh eyleyüp
mâlların gâret itdükleri istimâ' olındı.
İmdi, her memlekete sancak-begi nasb
olınmakdan murâd, taht-ı livâsında olan
ehl-i fesâd ü şenâ'ati def' eyleyüp
re'âyâ ve memleketi hıfz u hırâset

eylemekdür. Bu husûsda müstahıkk-ı itâb olup durursun. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu husûsa dikkat ü ihtimâm ile mukayyed olup anun gibi sûhte tâ'ifesinden ve sûhte nâmına olan ehl-i şenâ'atden ol vechile fesâd ü şakâvet üzre olup cem'iyyetle yarağ u yasağla gezüp kendü hâlinde olmayanları eger il-eri sürmekle ve eger gayrı tarîkladur, mecâl vermeyüp ele götürüp dahı da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise berâber idüp Şer'ile tefîş eyleyüp sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra anun gibi cem'iyyet üzre ele gelenleri haklarından gelüp memleket ü vilâyet mazarratlarından halâs idesin. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara

ta'arruz olunup hilâf-ı Şer'-i Şerîf te'addî olınmakdan ihtiyat eyleyesin. Anun gibi cem'iyyet üzre yarağ u yasağla fesâd üzre ele getirilenlerden ne mikdâr ehl-i fesâdun haklarından gelindüğün ve fesâd [ü] şenâ'atleri ne idüğün mufassal yazup arz idesin. Memleket ü vilâyetde cem'iyyet üzre olup il-eriyle ele getirilenler muhârebe vü mukâtele iderlerse ol asl ceng hîninde katl olanların kanları kâtillerinden sü'âl olunmaz. Ana göre il-erine tenbîh idüp ellerine dahı temessük virüp memleket ü vilâyeti ol asl ehl-i fesâdların şerr u şûrlarından halâs itmekde dakûka fevt itmeyesin. Ammâ, tamâm basîret üzre olup bu bahâne ile hilâf-ı emr vaz' sudûrından ihtiyât eyleyesin.

Kilis Beyi Ferhad Bey'e: Venediklinin olduğu bildirilen bazı köy ve mezraalar hakkında önceki hüküm vechile muamele ifasına dair.

1075

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 12 Şa'bân sene 967

Kilis Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki: Mektûb gönderüp livâ'-i mezkûrda Şebenik kurbinde otuz üç pâre kurâ vü mezâri' için Venediklünüdür diyü sâbık sancak-begi arz idüp ve zikr olunan karyelerde sâkin olan Eflâk tâ'ifesin kaldurup bir münâsib yirde temekkün itdürilmek için hükm-i şerîf vârid olup ne mâla zarar ve ne re'âyâyâ perâkende ola diyü buyurılmağın zikr olunan mahalle bi-nefsihî varup merkôm kurâ vü mezâri' i Yûnus Paşa feth idüp

ol zamândan ilâ-yevminâ-hazâ Memâlik-i mahrûse re'âyâsı sâkin olup bi'l-fi'l oturup tasarruflarındadır. Bunca hâne ve altmış bin akça hâsıl olduğundan mâ'adâ re'âyâ tâ'ifesi mahall-i mezkûrdan ref' olunmalu olur ise perâkende olup mâla ve memâlike niçe ziyân olması mukarrer diyü arz eylemişsin. İmdi, ol bâbda sâbıkâ sâdır olan emr-i şerîfüm mukarrer olmağın **buyurdum ki:** Hükm-i şerîfümle varıcak, emr-i şerîf-i sâbıkum ile amel idesin. Hilâfına cevâz göstermeyesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 10 Şa'bân sene 967 [06.05.1560]

Kudüs-i Şerîf beyine ve kadısına: Sahratullahi'l-müşerreffe Vakfı'na ait hamamın suyu hakkında.

1076

Yazıldı.

Arz getüren Şeyh İsmâ'ya virildi.

Fî 12 Şa'bân sene 967

Kuds-i Şerîf begine ve kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Sahratu'llâh-ı Müşerreffe vakfı olan Hammâm-ı Seydî Dâvûd demekle ma'rûf hammâmın suya killeti olup yılda ancak mâ'-i âbyâr ile iki ay mikdârı sulanup sene-i bâkîyede mu'attal kalup ve kıdvetü's-sâlikîn Şeyh Ahmed Deccânî *kuddise sirruhû* sâkin oldukları türbe-i Hazret-i Davûdü'n-

Nebî aleyhi's-selâm kurbinde olup hammâma ihtiyâc-ı kesîreleri olduğın ve Kuds-i Şerîf'e câri olan sudan bir mikdâr su virilmesi münâsib olduğın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Bundan akdem su gelüp tevzî' oldukça zikr olunan hammâma su virilmemiş midür, nicedür? Hâliyâ arz olduğın üzre bir mikdâr su virilürse sâ'ir müstahıklarun hakk-ı şûrblerine Şer'an zarar müterettib olur mı ve ne mikdâr su kifâyet ider? Mufasssal bildüresin.

Erdel kralına: Tasarrufu altında olan bazı kaleler hakkında bilgi verilmesi ve

1077

Kral Ferenduş ile yapılmış ahidnâmeğe göre hareket olunmasına dair.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fî 11 Şa'bân sene 967

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Ferenduş Kral ile mâ-beynimizde olan ahd husûsında bi'l-fi'l taht-ı tasarrufunuzda olan ba'zı kal'alara atebe-i ulyâmda olan ilçisi nizâ' itmeğın ol kal'aların ahvâli i'lâm olınmak içün size hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. İmdi, senün her cihetle yararlığuna ve Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'uma sadâkat ü ihlâs üzre olduğun, her vechile ma'lûm-ı şerîfüm olup dâ'imâ senün cânibüne nazar-ı ferhunde-eserüm

nigerândan hâlî değildir. Gerekdür ki, kadîmden idegeldüğün üzre eger hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ra'ıyyetdür, her husûsda mücidd ü merdâne olup a'dâdan gaflet itmeyüp memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp sadâkat ü ihlâs ile devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyüp ol cevânibün ahvâl ü etvârın ve a'dânun hareket ü sükûn ve sâ'ir evzâ' u ittîfâkın ve sâ'ir i'lâmı lâzım olan husûsları atebe-i ulyâma i'lâmdan hâlî olmayasın.

İlbasan beyine: Petril Kalesi dizdarını katle teşebbüs edenler hakkında tahkikat yapılması ve neticesinin arz edilmesine dair.

1078

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi.

Fî 11 Şa'bân sene 967

İlbasan begine hüküm ki:

Akça-hisâr kâdîsiyle Petril dizdârı mektûb gönderüp kal'a-i mezkûre sâkinlerinden Bâlî Doğan nâm kimesne, oğulları Mehmed ve Hüseyin ve karındaşları Nebî ve Mustafa ve Pîrî

nâm kimesneler ile ve sâ'ir akribâsından kırk-elli nefer âdem cem' idüp dizdâr-ı mezkûr katl itmek kasdına basup âlet-i harb üşürüp celâlî olmuşlardır diyü hisâr-erenlerinden mu'temedün-aleyh kimesneler şehâdet itdüklerin arz eyledükleri ecilden **buyurdum ki:** Vardukda, mezkûrları ihzâr idüp gaybet idenleri buldurması lâzım olanlara

buldurup bu husûsı onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile husamâ muvâcehesinde hakk üzre Şer'ile teftîş idüp göresin; kazıyye, arz olunduğı üzre olup fesâd ü şenâ'at üzre oldukları sâbit ü zâhir olursa habs eyleyüp ahvâllerin sâbit ü zâhir olduğu üzre mufassal u meşrûh yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesin.

Avlonya ve Draç kaleleri dizdarlarına: İlbasan Beyi Ahmed Bey'in istediğı zaman azaplardan, hisar erlerinden kifayet miktarı adam verilmesi hakkında.

1079

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967

Avlonya ve Draç kal'aları dizdârlarına ve azeb-agalarına hüküm ki: Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm İlbasan Sancağı Begi Ahmed *dâme izzuhû*'ya bir küllî hıdmet emr olunup lâzım gelüp taleb iderse hisâr-erenlerinden ve azebden yarar tûfenglü ve yaraklu hisâr-

erenlerinden ve azebden virilmek emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, anun gibi müşârün-ileyh âdem taleb iderse aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp hisâr-erenlerinden ve azeb tâ'ifesi'nün yararlarından kifâyet mikdârı müretteb ü mükemmel âdem virüp inâd ü muhâlefetden ziyâde hazer idesin.

Lala'ya, Aladağ ve Seydişehir kadılarına: Karaman sipahilerinden reâyâyâ taaddi eden İbrahim Çavuş hakkında tahkikat yapıp hak sahiplerine haklarının verdirilmesine dair.

1080

Yazıldı.
Âlî Kethudâ'ya virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Lala'ya, Aladağ ve Seydişehir kâdîlarına hüküm ki: Sen ki Lalasın, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp vilâyet-i Karaman sipâhîlerinden Yaylacık nâm karyeye mutasarrıf olan İbrâhîm Çavuş re'âyâyâ te'addî idüp Aladağ ve Seydişehir kâdîlarına teftîş itmek için müşârün-ileyh tarafından hüküm virilüp teftîş itdüklerinde mezkûr sipâhî karye-i mezkûre halkınun hilâf-ı Şer'-i Şerîf yedi bin sekiz yüz otuz beş akça ve bir

re's yund ve bir mermer-şâhî dülbendlerin alup ve Hacı Mahmûd nâm kimesnenün serika kasdına evine girüp bir halı ve bir kilim ve bir tulum yağın serika itdüğü şühûd-ı udûl ile sâbit olup bundan gayrı re'âyâyâ küllî te'addîsi olduğın Aladağ ve Seydişehir kâdîsı nâ'ibi i'lâm eyledi diyü arz itmişsin. İmdi, mezkûrun ahvâli teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Mezkûrdan eger re'âyâsıdır ve eger gayrıdır, her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse bir def'a Şer'ile görilüp fasl olmuş olmayup ve on beş yıl terk olunmuş olmayan da'vâların ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile teftîş idüp

göresin; her kimün hakkı sâbit olursa
ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka hakkların
alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün

hakkı sâbit olup alıvirildüğin ve ne
makøle mâddeler sâbit olduğin yazup
bildüresin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 11 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967 [07.05.1560]

Eflâk voyvodasına: Erdel'e gönderilen Oruç Çavuş'un selâmetle ulaştırılması hakkında.

1081

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından kıldetü'l-emâsil ve'l-

akrân Oruc zîde kadruhû, Erdel cânibine
irsâl olunup **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, emîn ü sâlim
ulaşdurasın.

Bursa kâdısına: Bursa'da iki Ermeni kilisesine dahleden Fiş Acem'in müdahalesinin men'i hakkında.

1082

Yazıldı.

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Bursa kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Burusa'da olan
Ermenî tâ'ifesi Südde-i sa'âdet'üme
arz-ı hâl sunup kadîmden mahsûs olan
iki kiliseye Fiş (?) Acem dimekle
ma'rûf kimesne dahl idüp envâ'-ı
te'addî eyledi diyü şekvâ itdükleri
ecilden ol arz-ı hâlün sûreti aynı ile

ihrâc olunup sana irsâl olındı.

Buyurdum ki:

Vardukda, husûs-ı mezbura mezkûr
Fiş (?) Acem'i aslâ karışdurmayup
andan gayrı bu bâbda müdde'î var ise
husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i
Şer'-i kavîm teftîş eyleyüp göresin;
yanunda her ne vechile sâbit ü zâhir
olursa Şer'ile icrâ idüp dahı vukø'ı üzre
yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

Üsküp sâbık Kadısı Mevlânâ Muslihiddin'e ve haslar kadısına: Çayırlar hususunun tetkik edilerek arzı hakkında.

1083

Yazıldı.

Hâssa sarrâclardan Ali'ye virildi.

Fî 11 Şa'bân sene 967

**Sâbıkâ Üsküb Kādısı olan Mevlânâ
Muslihuddîn'e ve Hâslar kâdısına
hüküm ki:**

Gazâlî-zâde'ye bundan akdem çayırlar
husûsiyçün hüküm-i şerîf gönderilmiş

idi. Ol emr-i şerîfüm mücebince mûmâ-
ileyh üzerine varup teftîş eyleyüp
defterin Südde-i sa'âdet'üme göndermiş.
Eyle olsa **buyurdum ki:**

Zikr olunan çayırlardan Şer' u kânûn ile
hâssa-i hümayûnuma müteveccih
olanları hâssa-i hümayûnum için
tasarruf itdürüp Şer' u kânûn üzre

sâhiblerine müteveccih olanları
sâhiblerine zabt itdürüp muhtâc-ı arz

olanı yazup bu husûs ne vechile sâbit
olursa tafsîlen arz eylesin.

*Yergöğü dizdarına: Erdel canibine gidecek Çavuş İskender'in emniyetle
ulaştırılması hakkında.*

1084

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Yergöğü kal'ası dizdârına hüküm ki:
Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından İskender, bir husûs için

Erdel cânibine gönderilmeğin
buyurdum ki:
Hükm-i şerîfümle vardukda, kal'a-i
mezbûre erenlerinden kifâyet mikdârı
yarar âdemler koşup emîn ü sâlim
ulaşdurasın.

*Erdel Kralı İstefan'a: Solnok Kalesi civarında Jak Andraş adlı adamın palanga
yapmak istemesi ve tarafından ruhsat verilmesi sebebinin bildirilmesi hakkında.*

1085

Yazıldı.
Âdet üzere ser-â-ser kîse, bir gümüş kozalak ile
mezbûr İskender Çavuş'a virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:
Hâliyâ Budun Beglerbegisi Rüstem
dâme ikbâlühû mektûb gönderüp
Solnok Begi Velî dâme izzuhû kendüye
haber gönderüp livâ'-i mezbûr
sipâhîlerinden İskender nâm sipâhînün
Solnok kal'asından sekiz mil ba'îd
yirde olan Jak nâm karyede Jak Andraş
nâm âdemün palanka binâ itmek
tedârükünde olup bu husûs için
müşârün-ileyh size mektûb gönderüp

henüz sizden cevâb gelmedin mezkûr
âdeminüz kerestesi hâzır olmak ile
palanka yapup hattâ etrâfda olan
kiliseleri yıkdurup kârgâr kulle dahı
yapdurmak tedârükünde olup ve sizün
cânibinüzden üç yüz nefer atlu ve ana
göre piyâde konmak üzere olduğın
bildürdi. İmdi gerekdür ki, İskender
Çavuş vardukda, bu husûs arz olınduğu
gibi midür, nicedür? Vâkı' ise ol
mahalde palanka binâ olmağa bâ'is
nedür? Sizün ma'rifetiniz ile midür?
Atebe-i ulyâma olan ihlâsun mücebince
ne vechile ise yazup bildüresin.

*Eflâk voyvodasına: Eflâk canibinde vefat edenlerin metrukâtının defter ile
Dersaadet'e gönderilmesine dair.*

1086

Yazıldı.
Âdemi Memi'ye virildi.
Fî 11 Şa'bân sene 967

**Hasan Çelebî tezkiresi mücebince
yazılmışdur.**
Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ anda ticâret için varan tüccâr
tâ'ifesi ve sâ'ir ehl-i İslâmdan anda iken
fevt olan kimesnelerün metrûkâtı senün
ma'rifetünle nakᲘr u kıtmîr, her ne ise
defter idüp aynı ile âdemünle Südde-i
sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi tüccâr
tâ'ifesinden ve sâ'ir ehl-i İslâmdan anda
vefât idenlerin muhallefât ü
metrûkâtı her ne ise nakᲘr u kıtmîr,
defter eyleyüp eger canlu davar olursa
Niğebolı kâdîsı ma'rifetiyle satup
akçasın bile mühürleyüp, ne mikdâr

nesne olduğın başka başka defter
eyleyüp yarar âdemünle Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin. Bu husûsda
kimesneye i'timâd itmeyüp her
mâddesin kendü ma'rifetünle gördürüp
kimesnenün espâbı ve mâlî zâyî
olmakdan hazer idesin.

1087

Bursa beyine ve Edremit kadısına: Tırhala kazası köylerindeki eşkiânın tahkikiyle haklarında lâzım gelen muamelenin ifasına ihtimam olunmasına dair.

Yazıldı.

Beg âdemi Gazanfer'e virildi.

Fi 29 Şa'bân sene 967

Bursa begine ve Edremid kâdîsına hüküm ki:

Kazâ'-i Tarhala'ya tâbi' Dodur nâm karye ki Gördük kazâsı civârındadır, ekser-i halkı belki küllîsi şirret ü şakâvet üzre olup tüvânâları yollar ve evler basup âdemler katl eyleyüp mâl ü menâllerin alup ekl eyledükleri, ol diyârda meşhûr u müte'âref olup ve karye-i mezbûre kurbinde Tarhala'ya tâbi' Mûsâ Hocalı nâm karye halkından dahı tâ'ife-i mezkûrenün yoldaşları olup mesfûr harâmîlerin ba'zı evkâtta sohbet ü cem'iyeti anda olup ve sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Muharrem'inde Mudur (?) nâm karyede evi basılıp katl olup mâl ü menâli gâret olınan Gördük Kâdîsı Mevlânâ Şemseddîn ve sâbıkâ kâdî olup maktûl olan Mevlânâ Hamza'yı mezkûrlar katl eylediği şâyî' olup ve kazâ'-i Gördük'e tâbi' Elekler ve Mudur (?) ve Mamanlu (?) nâm karyelerden dahı yoldaşları olup ve bunlardan gayrı ol diyârda ehl-i fesâdun nihâyeti olmayup ve Bigadiç kazâsında Beşdere nâm mevzî'da katl olınan Gördös Kâdîsı Mevlânâ Muhyiddîn ve Kayacık Kâdîsı Mevlânâ Şücâ'un kâtilleri dahı mezkûrlar olmak fehmi olup ve Hacı

Beg nâm sipâhî ve Bigadiç kazâsından Turası-oğlu ve Mutâf Yûsuf-kulı demekle ma'rûf kimesneler dahı harâmîlerin re'îsi olup niçe def'a katl-i nefis idüp ve Müslimânların mâl ü menâlin aldıkları meşhûr u müte'âref olduğu pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz olunmağın ve bu bâbda sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmetinüze i'timâd-ı hümayûnum olup zikr olınan ehl-i fesâdun ele gelüp haklarından gelinmesi her vechile mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mahall-i hâdisenün üzerine varup zikr olınanları ve mazınna vü müttehem olanların ihzârı lâzım olanları her kandeysen ele getirüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına bi'l-cümle Şer'ile ve kânûnla buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp her kandeysen buldurup anun gibi bir yire cem' olup ele gelmesi asîr ise eger il-eriyledür ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa ele getirüp dahı bu fesâd idenleri her kim ise tamâm dikkat ü ihtimâm ile Şer'ile teftîş ü tefahhus eyleyüp anun gibi töhmet-i sâbika ile müttehem olanları dahı örf-i ma'rûf ile görüp dahı bu şenâ'ati idenler eger zikr olınan karyeler halkudur ve eger sâ'irleridür, her kim ise zuhûra getirüp fesâd ü şenâ'ati Şer'ile ve kânûn ile

sâbit olanları mecâl vermeyüp
mahallinde lâzım geleni icrâ idüp yirine
koyup ehl-i fesâd sipâhî tâ'ifesinden ise
habs idüp arz idesin ve ne mikdâr
kimesne ele gelüp hakkından gelindüğin
ve katl olanları kimler katl idüp ve sâ'ir
zuhûra gelen ahvâli yazup bildüresin ve
bi'l-cümle husûs-ı mezbûr ehemmi
mühimmâtandur. Ana göre mukayyed
olup ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında
envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ol
havâliyi anların şerr u şûrlarından emîn
idesin. Ammâ, bu bahâne ile kendü

hâllerinde olanlara dahl olunmakdan ve
kimesneye hilâf-ı vâkı' iş olmakdan ve
ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer
idesin ve bu fesâd her kimün sancağında
ve kâdîlığında olmuş ise kendüden sü'âl
idüp kâtilleri niçün ele getürmeye ve ele
getürmediği takdîrce niçün arz itmeye?
Bu bâbda her biri mûcib-i itâb
olmuşlardır; cevâbları ne ise anları da
bildüresin. Bu bâbda mazınna olanları
ve sâ'iri tutup kayd ü bend ile
gönderesin. Habsden ıtlâk itmeyüp emr
üzre ahvâlin göresin.

1088

*Mekke-i Mükerrreme kadısına: Kâbe-i Muazzama ziyaretine gelen fukaranın
iskânı için bir mesken yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi.
Fî 15 Şa'bân sene 967

**Defteri, Defterdâr Efendi arz idüp,
emri defter üzerine yazup hüküm ana
göre yazılmışdır.**

Mekke-i Mükerrreme kâdîsına hüküm ki:
Südde-i sa'âdet'üme defter gönderüp et-
râfdan Ka'be-i Şerîfe ziyâretine gelen
fukarânun bir mesken-i mu'ayyeni
olmaduğundan Harem-i Şerîf'de birer
mevzî'a konmağla Harem-i Şerîf'e
televvüs ârız olup ve kehleleri yayılup
âmme-i Müslimîn bu ahvâlden ziyâde
muztarib oldukları bâ'isden bir mesken

tedârüki lâzım olduğu bundan akdem arz
olunup merhûme Sultân hazretlerinin
Mekke-i Mükerrreme'de olan imâretleri
kurbinde tâ'ife-i mezbûra mesken binâ
olınmağa münâsib yirler satun alup binâ
olunmak sadedinde iken Südde-i sa'âdet
savbına teveccüh lâzım olup ol alınan
mahall el'ân hâlîdür; mahall-i mezbûrda
fukarâ için hâlîyâ bir mesken
yapılmasın arz eylemişsin. **Buyurdum
ki:**

Arz olunduğu üzre zikr olunan mahalde
fukarâ için bir mesken yapılup Harem-i
Şerîf'i televvüs ü tedennüsten tathîr ü
pâk eylesin.

1089

*Mekke-i Mükerrreme kadısına: Harem-i Şerif dışında bir kaç musluk yaptırılıp,
Zemzem kuyusunu kirleten musluğun yıktırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Defter gönderüp Âb-ı Zemzem kurbinde
bir maslak ihdâs olunup ol mevzî'
kemâl-i mertebe mülevves ü nâ-pâk
olmağın namâz kılınmağa kâbiliyyet
kalmamışdır. Ma'a-hâzâ ol mevzî'
Mescidü'l-Harâm'dan olup ve mescidün

her yiri namâz kılınmak için müheyyâ
olup niçe kimesnelerin âbdestsüz
Mescid-i Şerîf'e girmesine sebep olur ve
ol âbdest alanların mâ'-i müsta'meli
giriş Zemzem Kuyusu'na inüp âb-ı şerîfe
kabâhat virür ve ol maslak yıkılup yiri
ferş olmak ile Âb-ı Zemzem-i Şerîf'i
televvüsden kurtarup hâric-i Harem'de
birkaç maslaklar olmasın arz itmişsin.
Buyurdum ki:

Arz olunduğı üzere Harem-i Şerîf ve
Bî'r-i Zemzem tathîr ü pâk olunup

taşrada birkaç maslak yapdurasın.

1090

Mekke-i Mükerreme kadısına: Yolu Harem-i Şerîf içinde olan âbhânenin kapatılarak etraftaki âbhânenin kullandırılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Defter gönderüp mevsim-i Hac'da
Mekke-i Müşerreffe'de ziyâde kesret var
iken ashâb-ı hayrâtdan ba'zı, binâ
itdikleri âbhânelerin tathîrine vefâ
idecek mâl-ı vakf olmadığı ecilden
vakt-i Hac'da ol âbhâneler kapanup
Harem-i Şerîf'e ziyâde karîb bir âbhâne
var, vakt-i hâcetde ol tarafa varılup yolu
Harem-i Şerîf içinde olmağın Harem-i

Şerîf'de çokluk televvüsât ve
Müslimânlara küllî zarûret vakı' olur.
Ol âbhâne kapanup ve etrâf-ı Harem'de
olan âbhâneler dâ'imâ açık durup ve
tanzîfine kifâyet mikdârı cihât ziyâde
olup ve âbhâneye lâzım olan suyu ve
hıdmetkârları ziyâde olmağla Harem-i
Şerîf televvüsden pâk olur diyü arz
eylemiştir. İmdi, **buyurdum ki:**
Arz olunduğı üzere her ne vechile
münâsib ü mümkün ise tathîr ü pâk
olunmak bâbında tedârük eylesin.

1091

Erzurum beylerbeyine: Bayburt sancağında timara mutasarrıf olan Hamza'nın vefatı üzerine onun timarını alan çavuş Resul hakkında tahkikat yapılmasına dair.

Yazıldı.
Kethudâsı Ferruh'a virildi.
Fî 12 Şa'bân sene 967

**Üç berât, bir beglerbegi mektûbı, beş
kıt'a sûret-i sicil ve arz, mezkûra
virilüp bile gönderildi.**

Erzurum beglerbegisine ve kâdîsına ve
Bayburd kâdîsına [hüküm ki]:
Bundan akdem Bayburd sancağında bin
altı yüz akça timara mutasarrıf olan
Hızır-oğlu Hamza nâm kimesne için
Erzurum çavuşlarından Resûl nâm
kimesne fevt oldu diyü timarın
terakkîsi için kendü timarına ilhâk
idüp ba'dehû mezkûr Hamza için vefâtı
gayr-ı vâkı'dür diyü Baybur[d] Alay-
begisi Söhrâb arz itmeğın timarı mezkûr
Hamza'ya mukarrer kılınup berât
virilmiş iken, mezkûr Hamza için sahîh
vefât itmişdür; Dâvûd nâm kimesne
müteveffâ-yı mezbûr Hamza için

benüm diyü tezvîr ü telbîs[e] sülûk
itmişdür diyü Bayburd kâdîsı ile Tercan
kâdîsı sebt-i sicill itmeğın, mezkûr
Hamza'nun timarını mesfûr Re[sûl]
Çavuş girü timarına ilhâk idüp tekrâr
berât itmeğın tarafeynün berâtları ve
temessükleri alınup bir kîse içine konup
mühürlenüp hakikat-i hâl ma'lûm
olmak için sana gönderildi. **Buyurdum
ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um
vardukda, sen ki beglerbegisin, bu
husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp dahi
mezkûr Resûl Çavuş, mesfûr Hamza'yı
beraber eyleyüp zikr olunan
temessüklerine nazar idüp bu husûsı
onat vechile hakk üzere dikkat ü ihtimâm
ile teftîş ü tefahhus idüp göresiz. Şöyle
ki, mezkûr Hamza sahîh vefât itmiş iken
merkôm Dâvûd: "Ol Hamza, benüm"
diyü tezvîr ü telbîs idüp mezkûr
Hamza'nun timarını kendü üzerine

mukarrer itdürdüğü sâbit ü zâhir olursa timar-ı mezbûrî mezkûr Resûl Çavuş'a mukarrer idüp dahı mezbûr Dâvûd'ı habs eyleyüp temessüklerin hıfz idüp yanınızda ne vechile sâbit olduğu vukû'ı üzre yazup arz eylesesin. Eger mezkûr Hamza sahîh vefât itmiş olmayup bi'l-fi'l hayâtda iken mezkûr Resûl Çavuş vech-i meşrûh üzre tezvîr ü telbis[e] sulûk itdüğü sâbit olursa mezkûr Resûl Çavuşı habs idüp

temessüklerin vormeyüp dahı yanınızda ne vechile sübût ü zuhûr bulursa yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesesin. Bi'l-cümle bu bâbda ikdâm ü ihtimâm idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olup bir cânibe meyl itmeyüp gavrına irişüp telbîs kangı cânibdedür, zuhûra getüresiz; şöyle bilesiz.

Tahrîren fî evâsıt-ı Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967.

[Yev]mü'l-hamîs fî 13 Şa'bân sene 967 [09.05.1560]

1092 *Mısır beylerbeyine: Mısır'dan gelecek hazinenin zamanında gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 20 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'ümde olan âdemün, vilâyet-i mezbûreden irsâl olınacak hazîne ahvâlin bildürmeğin, vakti ile

Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîfüm muktezâsınca Âstâne-i sa'âdet'üme irsâl olınacak hazîneyi vakt ü mevsimi ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl ü îsâl eylesesin.

1093 *Âdilcevaz kulları ağasına: Livanın yeni beyi gelinceye kadar muhafazada bulunması hakkında.*

Yazıldı.

Van beglerbegisinin kethudâsına virildi.

Fî 17 Şa'bân sene 967

Âdilcevâz kulları ağasına hüküm ki:

Livâ'-i mezbûr âhar bege inâyet olınmağın eger kal'adur, eger sâ'ir muhâfazası lâzım olan yirlerdür sancak-begi vâsıl

olınca hıfz u hırâset olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

(Boşluk) Varıcak, onat vechile mukayyed olup sancağı begi varınca ol cevânibi ve kal'ayı gereği gibi hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet idüp bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakΩka fevt itmeyesin.

1094 *Selemiye sancağını tahrir eden Murad'a: Hacıların muhafazası şartıyla timar verilen Selluriye ve Türkmen sipahilerinden serseriyâne gezenlerin timarlarının başkasına verileceğinin tebliği hakkında.*

Yazıldı.

Şâm beglerbegisinin kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 6 Şevvâl sene 967

Selemiyye sancağın müceddeden

kitâbet iden Murâd'a hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm, sâbıkâ Sele-miyye Sancağı Begi Hüseyin mektûb

gönderüp bundan akdem huccâc-ı zevî'l-ibtihâcî aktâ'-ı Arab'dan^{xliiv} hıfz u hırâset için emn ü emân üzre geçürmek maslahatı için şartlı timar virilen Sellûriyye ve Türkmen sipâhîlerinden kendü hevâlarında gezüp hıfz u hırâset eyyâmında bulunmayup koyunlariyle berriyyeye göçüp ihmâl idenlerin timarları âhara tevcîh olunup arz olına diyü emr-i şerîf vârid olup ber-mûceb-i emr-i şerîf defe'âtla tenbîh ü te'kîd olunup: *"Hıdmet zamânında perâkende olman, hıfz u hırâset üzre olun; yohsa timarınız âhara virilür, arz olunur"* dinildükde, her birisi varup mukâta'a âmillerinden cemâ'atlerinün şâtü'l-mer'âların veyâ âdet-i agnâmların veya bâd-ı hevâların beşer, onar bin akçaya iltizâm idüp bu sebep ile cem'iyete ve hıdmete gelmeyüp koyunları ile

berriyyeye gidüp ahvâllerin arz olındukda: *"Hıdmet-i Pâdişâhîde idük"* diyü ta'allül idüp anun gibi huccâcun hıfz u hırâseti zamânında mücerred âmillerden beşer, onar bin akçaya iltizâm ile iş olmağın vech-i meşrûh üzre ta'allül idüp hıdmete gelmeyenlerin şöyle ki, timarları âhara tevcîh olmaya, min-ba'd hıdmet-i mesfûreye bir kimesne gelmez diyü arz itmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi hıfz u hırâset zamânında: *"Mîrî iş içindeyüz"* diyü illet idüp hıdmete varmayanların timarları âhara tevcîh olunur. Ana göre mezbûrlara tenbîh idesın ki, huccâc-ı zevî'l-ibtihâcun hıfz u hırâseti zamânında her biri hıdmetde ve cem'iyetde bulunup ol vechile ta'allül itmeyesın.

1095

Erciş Beyi Hasan Bey ile Âmid ve Bitlis kadılarına: Âdilcevaz beyi Haydar'ın şeriate muhalîf hareketleri hakkında tahkikat icrasına dair.

Yazıldı.

Erciş begi âdemi Mahmûd Çavuş'a virildi.

Fî 16 Şa'bân sene 967

Erciş Begi Hasan Beg'e ve Âmid ve Bitlis kâdılarına:

Hâliyâ Âdilcevâz'un ulemâsı ve sâ'ir halkı Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup bi'l-fi'l livâ'-i mezbûr begi olan Haydar ve nefsi Âdilcevâz'dan Aydın b. Haydar ve Ahmed b. Kulı ve İnâyet b. Seydî nâm kimesneler ve Emrizdin ve Şeyhî Can nâm zimmîler ile Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup bi'l-fi'l livâ'-i mezbûr begi olan Haydar *dâme izzuhû'nun* Şer'a mugâyir vaz'ı ve kânûna muhalîf te'addîsi olduğın i'lâm itdükleri ecilden gönderilen arz-ı hâlün sûretleri aynı ile ihrâc olunup isnâd olınan husûsların vukû'ı ve adem-i vukû'ı ma'lûm olup zâhir olan te'addîsi

def' olunmak için sizi müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât kalkup mahall-i hâdiseye varup dahı vilâyet-i mezbûre halkı arz-ı hâllerin mezbûrlar ile göndermişler midür, yohsa bunlar fuzûlî kendüler mi yazup sunmuşlardır? Arz-ı hâli getirüp sunan kimesneleri yarar kefillere virüp anun gibi arz-ı hâlde mastûr olan mâddede bi-hasebi's-Şer' müşârün-ileyhün üzerine nesne sâbit ü zâhir olursa Şer'ile zâhir olan hukûkî ashâbına alıvirüp arz-ı hâlde mastûr olandan mâ'adâ dahı kimesne gelüp müşârün-ileyhden ve âdemlerinden da'vâ-yı hakk iderse anların dahı bir def'a Şer'ile fasl olınmayan kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde onat vechile hakk üzre Şer'ile teftîş idüp her kimün hakkı sâbit olursa Şer'ile ashâb-ı hukûka hakların alıvirüp eger arz-ı hâlde olandan ve eger gayrıdan

sâbit olan mevâddı ve kime hakk alıvrılüp ve ne makøle fesâdı sâbit olduğın yazup bildüresin ve eger gönderilen arz-ı hâllerde mukayyed olan

1096

Van beylerbeyine: Beylerbeyi berâtıyla timar tasarruf edenlere bedellerinin tevcih olunması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 17 Şa'bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan evvel İskender Paşa ve Ferhâd Paşa memleket imâreti maslahatı için Erciş ve Van tevâbi'inden ba'zı harâbe yiri emr-i şerîf mücebince ba'zı kimesnelere timar tarîkıyla kendü berâtlariyle tevcih idüp anlar dahı ekserin imâret eylemişler idi. Hâliyâ vilâyet tahrîr olındukda tecdîd-i

husûslardan müşârün-ileyhün üzerine bi-hasebi'ş-Şer' nesne sâbit olmaz ise sâ'irine dahı mukayyed olmayasın.

berât için vilâyet kâtibi Dergâh-ı mu'allâ'ya virdüğü tezkirelerin gönderdüklerinde ibtidâ berâtları beglerbegi berâtıdır diyü berât sadaka buyurılmayup te'hîr olunduğın arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıca, anun gibi beglerbegi berâtıyla timar tasarruf idenlerinüz vilâyet kâtibinden ibtidâ berâtları olmamak ile berât müyesser olmayup ma'zûl kalanlara girü seniün berâtunla bedellerin tevcih idesin ki anun gibiler gelüp asıl sipâhîlere mülhak olmak lâzım gelmeye ve ma'zûl dahı kalmaya.

[Yev]mü's-sebt fî 16 Şa'bân sene 967 [12.05.1560]

1097

Bağdad beylerbeyine: Basra'ya gönderilmek üzere yeniden gönüllü ve azeb yazup gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Basra beglerbegisinin kethudâsına virildi.

Fî 17 Şa'bân sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Basra Beglerbegisi Behrâm dâme ikbâlühû, mektûb gönderüp Basra gönüllülerinden yetmiş üç neferi ve azeblerinden yetmiş neferi eksük olup

ol diyârda âdeme ziyâde ihtiyâc olduğın bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr eylemeyüp yetmiş üç nefer yazup Bagdâd gönüllülerine ilhâk idüp ve yetmiş nefer dahı yazup Bagdâd azeblerine ilhâk idüp defteriyle yazılan eger gönüllüdür ve eger azebdür, nevbetci tarîkıyla müşârün-ileyhe gönderesin. Ulûfelerin dahı anda vire.

1098

Bigadiç kadısına: Gördös ve Kayacık kadılarını katleden eşkiânın her ne suretle olursa olsun ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Bigadiç kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Gördös ve Kayacık kâdılarını azeb teslîm idüp gelürken yollarına on iki nefer harâmî inüp kendülerin katl idüp mâlların alup gidüp üçüncü günü haber şâyî' olup il-erin cem'

idüp sübaşı ile harâmîler akabince gönderildi. Simav ve Burusa tarafına müteveccih olmuşlar. Kâdılar katl olunduğı günden bir gün mukaddem Gölcük nâm derbendde dört sipâhî soydılar ve Burusa begi emr ile Bergama tarafına teftişe vardukda, Gördük ve Tarhala harâmîleri firâr idüp

Sındırgı nâhiyesi derbend olmağın gelür
geçerler diyü söylenüp sancak-begî ve
sipâhîler gitmekle vilâyet hâlî kalup
harâmî zâhir oldukda il-erin cem‘ idüp
üzerlerine varılmak için hüküm-i şerîfüm
taleb olunduğın bildürmişsin.

Buyurdum ki:

Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup anun
gibi ehl-i fesâdı eger il-eri sürmek iledür
ve eger sâ'ir her ne tarîkla olursa ele

getürüp Şer'ile haklarından gelesin.
Anun gibi ele gelmekde kâtâle
mübâşeret iderler ise sen dahî eyleyüp
anun gibi hîn-i mukâtelede katl olınan
ehl-i fesâdun kanları kâtilden sü'âl
olalmaz. Ana göre re'âyâya tenbîh
idesin. Ammâ bu bahâne ile kendü
hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz
olmakdan ehl-i garaz söziyle hilâf-ı
vâkı' iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

1099

*Han'a: Özi Kalesi'nin düşmandan muhafazasına itina olunmasına ve istenilen
darbzen, topçu ve barut ve sairenin gönderildiğine dair.*

Yazıldı.

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atabe-i âlî-mikdâr ve Südde-i se-
niyye-i sa'âdet-medârımuza ki, melce'-i
hâkân-ı izâm ve melâz-ı havâkΩn-i
vâlâ-makâmdur, nâme-i Sâmi ve
sahîfe-i kirâmınız vârid olup Memâlik-i
mahrûse'müze karîb Özi dimekle ma'rûf
şehr-i azîm vâdisinde küffâr-ı hâsirîn ve
cünûd-i şeyâtîn gelüp tahassun idüp
ba'zı mahalde hurûc idüp kat'-ı ru'ûs ve
katl-i nüfûs [ve] nehb-i emvâl ve sa'y-i
kıtâl eyledüklerinde asâkir-i Müslimîn
şehr-i mezbûrun sevâhiline dâhil
olduklarında mehâbet-i İslâma
mukâvemet idemeyüp firâr idüp anda
olan darbzenler şehr-i mezbûrı mürûr
idemedüğü ecilden iki kıt'a darbzen ve
bir mikdâr topcı lâzım idüğü i'lâm
olınmış. Eyle olsa istid'ânuz üzre Top-
hâne-i âmire'mden mâr-heybet, sü'bân-
sûret, saf-şiken beş aded darbzen ve on
nefer san'atında mâhir ve hıdmetine
kâdir topcı kullarum irsâl olındı.
Gerekdür ki vusûl buldukda, sizde dahî
cibilletinizde merkûz ve tînetinizde
muzmar olan vüfûr-ı celâlet [ve] fart-ı
şehâmetiniz ve dîn bâbında olan ha-
miyyet-i ikdâmınız muktezâsınca

küffâr-ı hâksârın ahvâl ü etvârın ve
fıkr-i fesâd ve hayâl-i kâsidlerin
tetebbu' u tecessüsden hâlî olmayup
tamâm-ı ittılâ' tahsîl idüp dahî ârâ-yı
sâ'ib ve efkâr-ı sâkıbınız muktezâsınca
a'dâ-yı dîn ve kefare-i lâ'în-i dûzah-
mekînün ehl-i İslâm-ı fevz-encâm
üzerlerinden mazarrat ü ifsâdların def' u
ref' eyleyüp ve memleket ü vilâyete ve
re'âyâ vü berâyâya a'dâdan zarar u
gezend irişdurmeyüp haklarından
gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i
cemîlenüz zuhûr u Bürûz ide. İn-
şâ'allâhü'l-e'azz ümîzdür ki hemîşe
küffâr-ı hâksâra zillet ü nekbet ve ehl-i
İslâm-ı zafer-fercâma fevz ü nusret
müyesser ü mukadder olmakdan hâlî vü
zâyil olmaya. A'dânun ahvâl ü etvârın
ve re'y-i fâsid ve fıkr-i kâsidin ve sâ'ir
ol cevânibün ahvâlin dergâh-ı felek-işti-
bâhımuza olan vüfûr-i ihlâs ve fart-ı
ihtisâsınız mücebince yazup i'lâmdan
hâlî olmayasız ve ol cânibden gelen
Dergâh-ı mu'allâ'm topçılarından
kıdvetü'l-emâsil Kâsım ile yigirmi
kantar bârût ve elli nefer arabacı dahî
irsâl olup topçıların âdet ü kânûn üzre
nafakaları bile irsâl olınmışdur.

1100

Dulkadirli beylerbeyine: Malatya ve Bozok sancaklarının Rum beylerbeyiliğine iade ve ilhak edildiğine dair.

Yazıldı.

Çavuş'a virildi.

Fî 22 Şa'bân sene 967

Dulkādirli beglerbegisine hüküm ki:

Malâtıyye ve Bozok sancakları
kadımden Rûm beglerbegiliğine tâbi
olup sene-i sâbıkada hıdmet vâkı
olmağın senün üzerine eşmek emr

olınmış idi. Hâliyâ girü üslûb-ı sâbık
üzre zıkr olınan sancaklar Rûm
beglerbegiliğine ilhâk olunup

buyurdum ki:

Zıkr olınan sancakların defterlerin
mühürleyüp emirü'l-ümerâ'i'l-kirâm
Rûm Beglerbegisi Ali *dâme ikbâlühû*'ya
gönderesin.

1101

Filibe kadısına: Filibe'de Remmal Haydar'ın Şeriat Meclisine getirdiği on dokuz kemendçinin İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Pojega havâlesi Ahmed'e virildi.

Fî 24 Şa'bân sene 967

Filibe kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp fahrü'z-zu'amâ
Tatar-bâzârı za'îmi Remmâl Haydar
dâme mecduhû Haleb'den ve Şâm'dan
ve Hamâ ve Kara-Âmid'den bir niçe
Müslimânı ve Bitlis ve Akşehir ve
Kara-hisâr ve Tokat ve Trabzon'dan
dahı bir niçe kâfirleri ki cem'an on

yedi-on sekiz nefer kimesne olur,
meclis-i Şer'a getürüp bunlar
kemendciler olup espâblarında düğümli
kendir pâreleri bulunup habs olunduğın
bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zıkr olınan kimesneleri kayd
ü bend ile yarar âdemlere koşup
Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin.
Ammâ, gönderdiğün kimesnelere onat
vechile tenbîh idesin ki gaybet
itdürmekden hazer ideler.

1102

Edirne kadısına: Mustafa Paşa Köprüsü yakınındaki cami ve imaret etrafında yerleşmek isteyenlere verilecek yerler hakkında.

Yazıldı.

Hasekî Sultân'un müşâhere kâtibi Cömerd'e
virildi.

Fî 17 Şa'bân sene 967

Edirne kādîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mustafa Paşa Köprüsi
kurbinde vâkı olan câmi-i şerîf ve
imâret-i âmire etrâfında hâricden bâ'zı
kimesneler gelüp tavattun idüp ev
yapup sâkin olmak isterler. Lâkin, zıkr
olınan mevzı'un kudemâsı mevzı'-ı

mez-kûrun etrâfın müsellemler tâ'ifesinden
tapu ile alup tarlalar idüp zirâ'at
itdükleri bâ'isden hâliyâ gelüp yir taleb
iden kimesnelere mani' oldukların arz
eylemiştir. **Buyurdum ki:**

Vardukda göresin; zıkr olınan müsellemler
tarladan yir alındığı takdîrde ne
mikdâr yir alınmak lâzımdır? Tamâm
ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre arz
eyleyesin.

1103 *Saruhan Beyi Mustafa Bey'e: Küçük dilsiz olan borcunu göndermesi hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Saruhan Sancağı Begi Mûsâ Beg'e

hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'ümde olan Küçük
Dilsüz bundan akdem karz tarîkıyla
sana üç yüz sikke altun virüp hâlîyâ

taleb itdüğünde virmeyüp ta'allül ider
imişsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Hükm-i şerîfümle sâbıkâ çavuş olan
İbrâhîm vardukda, te'hîr ü terâhî
itmeyüp mezkûra ne mikdâr deynün var
ise bî-kusûr virüp der-kîse idüp
mühürleyüp mezbûr ile irsâl idesin.
Hilâf-ı Şer' ta'allül itmesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 16 Şa'bân-ı mu'azzam sene 967 [12.05.1560]

1104 *Vize beyine ve kadısına: Vize dağlarında toplanarak cinayet ve serkeşlikte bulunan eşkiyânın ele geçirilip haklarından gelinmesi hakkında.*

Yazıldı.
Begün âdemi Hasan'a virildi.
Fî 18 Şa'bân sene 967

Vize begine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlîyâ mektûb gönderüp Vize dağla-
rında bir niçe harâmîler cem' olup
yollar kesüp niçe âdemler katl idüp ve
Dergâh-ı âli yeniçerilerinden Kâsım
nâm yeniçeriyi ve karındaşın katl idüp
avretin soyup ve espâbların gâret idüp
niçe bunun emsâli fesâd ü şenâ'at
iderler iken sen ki sancak-begisin; ol
harâmîlerden on neferin ele götürüp
mâ'adâsı perâkende olup ve ele giren on
neferün sekiz neferi anda bi-hasebi's-
Şer' haklarından gelindüğün ve hîn-i
teftûşde ehl-i fesâdun kimi sipâhîler

koyunları şûbânî ve kimi dahî serbest
timarlardan ve âhar sancaklardan
olduğın ve harâmîlere baş olup nefsi-
Çorlı'dan^{xlv} mütemekkin olan Martin
Nikola nâm zimmîyi kayd [ü] bend ile
Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderdiğün
bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, ehl-i fesâdı ele götürüp
haklarından gelinmek için kemâl-i
ikdâm ü ihtimâm üzre olup ehl-i fesâd
eger hâslardadır ve eger serbest
timarlardadır ve sipâhîler koyunları
şûbânlarındadır, cidd ü ictihâd ile ele
götürüp haklarından gelinmeleri bâ-
bında, şöyle ki sa'y-i belîğdür, zuhûra
getüresin ve muhtâc-ı arz olanı yazup
bildüresin.

1105 *Üsküb sâbık Kadısı Muslihiddin ile haslar kadısına ve Bâyezîd mütevellisine: Kâğuthane yakınında ihtilâflı çayırları kimlerin tasarruf ettiğinin tahkikine dair.*

Yazıldı.
Sarrâc Ali'ye virildi.
Fî 16 Şa'bân sene 967

Sâbıkâ Üsküb kâdîsı olan Mevlânâ
Muslihuddîn'e ve Hâslar kâdîsına ve
Sultân Bâyezîd mütevellîsine hüküm ki:
Bundan akdem hüküm-i hümayûnum
gönderilüp Kâğıdhâne kurbinde
münâza'un-fih olan çayırıları hakk üzere
görüp her kimün tasarrufında ise
esâmîsiyle Dergâh-ı mu'allâ'ma arz

eyleyesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ
Dergâh-ı mu'allâ'ma mühürlü tezkire
gönderüp nizâ' olunan ne mikdâr ki-
mesnelerün çayırıları olduğın i'lâm
eylemiştir. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda, her birin ihzâr
idüp Şer'ile tefîş idüp göresin; mezbûrların
zabt u tasarruf itdikleri çayırılardan ne mikdârı
mîrîye â'id ü râci' olursa anun gibileri mîrî için
zabt itdürüp Şer'ile sâhiblerine müteveccih
olasın. Sâhiblerine zabt u tasarruf itdüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 18 Şa'bân sene 967 [14.05.1560]

1106

*Haleb kadısına: Karapınar'da Şehzade Selim'in yaptıracağı mescid,
kervansaray ve hamam için mimar Cemaleddin'in gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Ali Kethudâ'ya virildi.
Fî 18 Şa'bân sene 967

Haleb kâdîsına hüküm ki:
Ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle-
bakâhu*, Karapınar nâm mahalde bir
mescid ve kârbân-sarây ve hammâm
binâ itmek isteyüp mi'mâr lâzım
olmağla mahrûse-i Haleb'de

Cemâleddîn nâm mi'mâr getirilmesi
i'lâm olunmağın, **buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûr
getürdüp kendüye lâzım olan hevâyici
ile mu'accelen irsâl eyleyesin ki, gelüp
murâd olınduğı üzere hıdmetde ola.
Husûs-ı mezbûr ehemmi-
mühimmâtdandır; te'hîr itdürmeyüp
ber-vech-i isti'câl gönderesin.

1107

*Niğde kadısına: Karapınar'da Şehzade Selim'in yaptıracağı mescid,
kervansaray ve hamam için memur edildiğine dair.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Niğde kâdîsına hüküm ki:
Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm
tâle bakâhu Karapınar nâm mevzı'da
bir mescid ve kârbân-sarây [binâ] itmek
murâd idüp ol bâbda seni istihdâm için

ta'yîn olunman i'lâm itdiklerin ecilden
buyurdum ki:
Taleb itdiklerin te'hîr itmeyüp varup
murâd olınduğı üzere gereği gibi
hıdmetde olup itmâm-ı maslahat itmek
bâbında ikdâm ü ihtimâmın vücûda
getüresin.

1108 *Karaman vilâyeti kadılarına: Karapınar'daki binalar için mimar ve marangoz gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Vilâyet-i Karaman kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i ercmend oğlum Selîm *tâle-bakāhu* Karapınar nâm mevzı'da bir mescid ve kârbân-sarây ve hammâm binâ itmek murâd idüp ol bâbda bennâ ve neccâr lâzım olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı kazâsında taleb olunursa bulunan bennâ ve neccârdan kifâyet mikdârı bennâ ve neccârı kendülere lâzım olan havâyicleriyle ihrâc idüp hıdmet-i mezbûreye irsâl eylesin ki, varup ücret ile hıdmetde olalar. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmâtındandır. İhmâl ü müsâheleden hazer idüp fermân-ı şerîfüm mücebince tedârük ü ihzâr ve irsâl itmek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

1109 *Çorlu ve Silivri müderrislerine: Et narhının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Pehlivân Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 19 Şa'bân sene 967

Çorlu ve Silivri müderrislerine hüküm ki:

Hâliyâ kasabât-ı mezbûrede etün narhı ne mikdâr idüğü ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, kasâbât-ı mezbûrede bi'l-fi'l et bâbında narh-ı rûzî ne kadardır yazup arz eylesin. Bu bâbda bundan akdem niçe def'a hükm-i şerîf gönderilüp üç yüz dirhemden eksük narh olmaya diyü emrüm olmuştur. Eger narh-ı rûzîden eksük ise kâdîlardan sü'âl idüp emre mugâyir narh virmeğe bâ'is nedir? Ne vechile cevâb virürler ise yazup arz eylesin.

1110 *Çorlu, Silivri ve Rodosçuk kadılarına: Üç yüz dirhemden eksik et sattırılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Çorlu ve Silivri ve Rodosçuk kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem size niçe def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp kasabât-ı mezbûrede üç yüz dirhemden eksük et bey'

olınmamak emrüm olmuştur. İmdi, ol emr-i sâbıkum kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, o emr-i şerîfüm mücebince amel idüp min-ba'd kasabât-ı mezbûrede üç yüz dirhemden eksük et bey' itdirmeyesin.

1111 *Çirmen Beyi Hızır Bey'e: Azak ve Özi taraflarından düşmanın hareketi duyulduğundan asker toplayıp Silistre beyi canibine varması hakkında.*

Yazıldı.

Arz getüren âdemi Ertoğdı'ya virildi.

Fî 16 Şa'bân sene 967

Çirmen Begi Hızır Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup Silistre sancağı begine mülâkΩ olasin diyü fermân olınmış iken hâlîyâ Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı hâksârın hareketi istimâ' olunmağın aslâ te'hîr itmeyüp sancağunda olan ma'zûl sipâhîler ve sipâhî-zâdeler ve sâ'irinden nidâ eyleyüp cem' itdürüp dahı varup ber-vech-i isti'câl mülâkΩ olasin diyü fermân olınmağın emr-i şerîf mücebince yarar begleri cem' idüp ber-vech-i isti'câl gitmek üzere olduğun ve

sancağının sipâhîsi akall olup ma'zûl sipâhî ve sipâhî-zâdeler dahı kalîl olup sancağın müsellemlerin gereği gibi tâze cevân yarar yiğitler olup bir nevbetlüléri ihrâc olunup bu vechile anlar dahı hıdmetde bulunmak üç yüzden ziyâde âdem olur diyü arz eylemişsin. İmdi, Çirmen sancağı müsellemlerinin bir nevbetlüsü ki, üç yüz elli üç neferdür, senünle bile gidüp hıdmetde olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Zıkr olunan müsellemlerün birer nevbetlülerin ihrâc eyleyüp dahı emr-i sâbık üzere varup hıdmetde bulınalar.

1112

Bolu Beyi Sinan Bey'e: Tüfeng kullanılmaması ve dağlarda avlanılmaması hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 15 Ramazân sene 967

Bolu Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup ra'ıyyet tâ'ifesinden ve gayrıdan kimesne tüfeng kullanmaya, dağlarda şikâr itmeye, diyü tenbîh ü te'kîd olınmışdı. Hâlîyâ girü memnû' olmayup

emre muhâlîf tüfeng kullandukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:** Vardukda, bu husûsa mukayyed olup tettebbu' u tecessüs itdürüp anun gibi levend tâ'ifesinden ve re'âyâdan ve gayrıdan tüfeng isti'mâl idenlerin tüfenglerin ellerinden alup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve min-ba'd fermân-ı şerîfüme muhâlîf, bir ferde tüfeng kullandurmayasın.

1113

Âmid ve Bitlis kâdılarına: Âdilcevaz Beyi Haydar'ın durumunun araştırılması hakkında.

Yazıldı.

Erciş kâdısına virildi.

Fî 29 Şa'bân sene 967

Âmid ve Bitlis kâdılarına hüküm ki:

Âdilcevâz Begi Haydar'un teftîşi emr olunup ol bâbda Erciş Begi ile size mufassal hüküm-i şerîfüm yazılup

mühürlü kîse ile irsâl olınmışdur.

Buyurdum ki:

Hüküm-i şerîfüm vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup müşârün-ileyh ile cem' olup teftîş içün irsâl olunan emr-i şerîfümü açup mücebiyle amel eylesin.

1114

Yenice-i Karasu ve Kavala kadılarına: Esedullah adlı bir kimse ile diğer bir kaç kimsenin siyaset edilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Galata Emîni'ne virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Yenice-i Karasu ve Kavala kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kavala Kapudanı Hüseyin ile sana emr-i şerîf vârid olup Esedullâh nâm müteseyyid ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve

Mehmed b. Velî nâm sûhteler siyâset olunmak fermân olunup mezbûr kapudan deryâ yüzinde bulunmağla siyâset olunmadukların arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Müşârün-ileyh kapudan geldükde, ol emr-i şerîfüm mücebince amel idüp ve emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup bildüresin.

1115

Mısır beylerbeyine: Cedye köyünün Reşid kazasına tekrar katılmasından dolayı zorluk zuhur edip etmeyeceğinin bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Mısır'da kazâ'-i Reşîd muzâfâtında vâkı' olan Cedye (?) nâm karye, feth-i hâkâniden berü kazâ'-i mezbûreye tâbi' iken sene-i sâbıkada Fak kazâsına zamm olunmağla ba'zı mesâlih-i mîrî vâkı' oldukda îcâb ider neccâr ve haddâdı ve kalafatcısı karye-i mezbûreden tahsîl olunurdu. Hâliyâ zikr olunan karye Fak kazâsına ilhâk olmağla lâzım olan mesâlihun

görilmesi bâbında haylî usret çekilür diyü Reşîd kâdîsını sana i'lâm idüp zikr olunan karye Reşîd kazâsına ilhâk olunmasın arz itmişsin. Ammâ ol karyeler Fak kazâsından ifraz oldukda Fak kâdîsına noksân lâzım gelür mi, bildürmemişsin. **Buyurdum ki:** Anun gibi ifrâz olmak ile ana noksân lâzım gelmez ise ana göre arz idesin. Eger noksân lâzım gelürse Reşîd elliye mütehammil ise arz idesin ki, birinde terakkî ola.

1116

Anadolu kadılarına: Karahisar piyâdelerinin çiftliklerinin yazılması emri üzerine piyâdeler arasında zuhur eden tefrikanın önlenmesi ve piyâdeler için muafiyet bulunmadığının bilinmesi hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren Yaya-başı Yûsuf'a virildi.
Fî 19 Şa'bân sene 967

Vilâyet-i Anadolu kâdîlarına hüküm ki:

Bilecik ma'deni hıdmetine ta'yîn olunan Za'îm Hasan mektûb gönderüp Karahisâr piyâdelerinin çiftlikleri yazılmak fermân olunmağla sâ'ir sancakda olan

piyâdelere "mu'âfuz" diyü haber virdükleri ecilden cem' olunan piyâdeler perâkende olup begler ve sübaşılar ve yaya-başılar gönderildükde el kaldurup inâd ü muhâlefet itdüklerin bildürdi. İmdi, tâ'ife-i mezbûreden kimesne mu'âf olmamışdur. **Buyurdum ki:** Vardukda, bu husûsa mukayyed olup hıdmet-i mezbûreye emr olunan piyâde tâ'ifesin emr-i sâbıkum mücebince ihrâc

olmamış nevbetlü var ise ihrâc idüp mahall-i mezbûra irsâl eylesin ki varup hıdmetlerinde olalar. Ta'yîn olunup varanlardan dahı gaybet itmiş var ise emre mugâyir ol vechile gaybet idüp inâd ü muhâlefet idenler kimler ise

isimleri ve resimleriyle yazup arz idesin ki kânûn üzre siyâset olunup haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ola. Arz olunduğı üzre zıkr olınan tâ'ifesine tefrikasına bâ'is olanlar dahı kimler ise yazup arz idesin ki küreğe koşıla.

1117 *Bitlis beyine: Acem diyarına giden tüccarların kendilerine ait eşyaya müdahale olunmayıp; külçe hâlinde gümüş ve bakır geçirilmesine müsaade edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 29 Şa'bân sene 967

Bitlis begine hüküm ki:
Mektûb gönderüp diyâr-ı Acem'e giden tüccâr tâ'ifesi, gümüş ve bakır iletmek

memnû' iken hâlîyâ girü iletdüklerin bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, anun gibi diyâr-ı Acem'e giden tüccâr tâ'ifesinün kendülere müte'allık olan evânî cinsine müte'arrız olmayup gümüş külçe ve bakır kü[l]çe bulunanlardan girift eylesin.

1118 *Ağrıboz sancağı beyine: İstefe kazasındaki Hâssa Ormanı hakkında sahte defter ibraz edenlerin küreğe koşturulması hakkında.*

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan arz getüren Şâh Bâlî'ye virildi.
Fî 19 Şa'bân sene 967

Ağrıboz sancağı beyine hüküm ki:
Mektûb gönderüp İstefe kazâsına tâbî' Zağra nâm karye sınırında vâkı' olan orman, hâssa-i hümayûnum için zabt olunup bey' olunup diyü fermân olındukda Şâh Ali ve nefsi-i İstefe'den Mehmed nâm kimesnelerden:

"Kadîmden tasarrufumuzdadur" diyü sûret-i defter ibrâz idüp birbirine tatbîk olındukda, muhâlîf olup telbîs çıkduğun arz eyledüğün ecilden küreğe koşılmaların emr idüp **buyurdum ki:** Mezbûrları emrüm üzre mezbûrları yarar âdemlere koşup Anabolı kapudanına teslim idüp küreğe koşdurup min-ba'd emr-i şerîfüm olmadın ihrâc olınmaya.

1119 *Üsküb sâbık Kadısı Mevlânâ Muslihiddin'e: Galata'da Ayasofya Evkafından olan ev, han ve mahzenler hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 20 Şa'bân sene 967

Sâbıkâ Üsküb Kādîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn'e hüküm ki:

Aya-Sofya evkâfından mahrûse-i Galata'da vâkı' olan evler ve hânlar ve mahzenleri icâre ile tasarruf idenlerden ba'zı zamân geçmekle hâlîyâ mülkiyyet da'vasın itdükleri ecilden sâbık Kādî-asker olan müteveffâ Muhyiddîn, yazduğı evkâf-ı mezbûre defterinün bir

sûreti ihrâc olunup teftîş olunmak için sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:** Çavuşum Mehmed vardukda, evkâf-ı mezbûrenün üzerine varup irsâl olunan sûret-i defterde mukayyed olanları onat vechile hakk üzre dikkat [ü] ihtimâm ile

teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf vakfa müteveccih olanları vakf için hükm idüp zabt itdürüp ne mikdâr dükkân ve ev ve mahzen sâbit olursa yazup bildüresin.

1120

Yanya kadısına: Dubrovnik beyleri için mahsul almağa gelen gemilere leventler tarafından vâki olan saldırı ile Ayamavra Kalesi dizdârının ahvalinin araştırılması hakkında.

Yazıldı.

Dubrovnik ilçilerine virildi.

Fi 29 Şa'bân sene 967

Yanya kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Dubrovnik beglerine vezîrüm Ali Paşa'nun hâslarından beş yüz müd tereke virilmek için Yanya sancağı begine ve livâ'-i mezbûr kâdîlarına hükm-i şerîf sadaka olunup tereke talebi için Dubrovnik begleri tarafından gelen Frankosno (?) nâm zimmî mahkeme-i şerîfe gelüp feryâd idüp: "Terekeye gelen gemilerimizden birin Preveze ile Aya-Mavra kal'ası mâ-beyninde levend kayıkları re'îslerinden Delü Nasûh ve Ali ve Memi nâm re'îsler aldılar; espâbların alup gemiyi mevzî'-i mezbûrda baturdılar" didükde kal'a-i mezbûreden olup iskele âmilî olan Mehmed b. Ahmed, meclis-i Şer'de hâzır bulunup haber virüp didi ki: "Mezbûrûn re'îsler gemiyi dutup baturduklarından sonra bir sandala binüp gemi ahvâlin tefahhus itmek için kayıklara varduğumda mezbûr Deli Nasûh, mezbûr Mustafa Re'îs'e nidâ idüp didi ki, senün yoldaşun yatık (?) burunlu aldığımız gemide otuz bin akça bulup kabz eylemiş. Ol akçayı buraya getür didi diyü haber virüp ve kal'a-i mezbûre kethudâsı olan Ali ve Pervâne b. Abdullâh nâm kimesneler

dahı cevâb virüp didiler ki, mezbûrûn re'îsler Preveze ile Aya-Mavra mâ-beyninde bir gemi dutup espâbın gâret idüp mezkûr gemiyi baturdılar diyü haber virüp ve İnebegi-oğlu Ahmed nâm kimesneler dahı re'îsler gemi aldıklarında bir sandala binüp geminün ahvâlin tefahhusa varduğumda, geminün re'îsin mahbûs bulup, bu gemi ne gemidür diyü sü'âl itdükde cevâb virüp didi ki, Dergâh-ı mu'allâ'dan Ali Paşa dâme ikbâlühû'nun hâslarından fermân olunan buğdayı alacak gemidir. Mezbûrûn re'îsler gemimiz baturup olanca espâbımız gâret idüp bizi esîr itdiler. Bizüm hâlimüzi Narda'da olan Frankosno'ya (?) haber vireyin diyü tazarru' itdiler" diyü haber virdüklerin mezkûr Franko[sno] (?) talebi ile arz idüp ve mezbûr levendler sonra gelüp Preveze dizdârına çûka virüp buluşduğı i'lâm olunmağın, dizdâr-ı mezbûr habs olunup teftîş olunmasın emr idüp

buyurdum ki:

Göresin, bu husûs kal'a-i mezbûreden top irişür yirde mi vâkı' olmuşdur. Eger top irişdüğü mahalde vâkı' oldiyse niçün dizdâr men' itmeye? Bu husûsı asl ü hakΩkati ile teftîş idüp görüp top altında zikr olunan levendler fesâdı idüp dahı sonra gelüp dizdâra çûka virüp bulındukları vâkı' midür, nicedür? Mufasssal u meşrûh yazup bildüresin.

1121

Fransa kralına dostluk teyidini hâvi nâme-i hümayûn.

Yazıldı.

France Pâdişâhı'na nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Âstâne-i adâlet-penâh ve dûdmân-ı nasafet-dest-gâhımız ki, melâz-ı ekâsire-i cihân ve melce'-i kayâsıra-i devrândur, kıdvetü'l-l-jümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Senyör dö Lo nâm ilçinüz vâsıtasiyle nâme-i sadâkat-mashûbınız vârid olup kadîmden atebe-i aliyye-i sa'âdet-medâr ve sūdde-i seniyye-i gerdûn-iktidârımız ile musâfât üzre olan babanız, memleket ü vilâyetinüzün islâhı ve re'âyâ vü berâyânuzun istirâhatleri için bir zamân adûnuz ile emn ü emân üzre olmak fikrinde iken tedbîr, takdîre muvâfık olmayup irâdet-i Hayyûn lâ-yemût ile fevt olup siz dahı perîşân-hâtır olmağın, şimdiye değin Sūdde-i sa'âdet'üme ilçî gönderilmemeğe bâ'is olduğın, Dergâh-ı mu'allâ ve bârgâh-ı a'lâmuz ile siz dahı ananız gibi sadâkat ü ihlâs ve dostluk üzre olmak aksâ-yı

murâdınız idüğün ve bu bâbda nâme-i hümayûnumuz irsâl olunmasın ve andan gayrı nâmînüzde (Ê«Âî†, Ê^{xlvi} her ne derc ü tahrîr olunup ve müşârün-ileyh âdeminüz dahı her ne takrîr itmiş ise pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u tesyîr olunup ilm-i şerîf-i âlem-şumûl-i Hıdîvânem muhît u şâmil olmuşdur. İmdi, hânedân-ı muhalledü'l-ikbâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımız ile dostluk murâd iden havâkΩn-i musâdakat-âyînün tevkΩ' u istid'âları ma'rız-ı kabûlde vâkı' olmak âdet-i kadîme-i selâtin-i adâlet-âyîn olmağın, bu nâme-i ihlâs-meşhûnumuz irsâl olındı. Gerekdür ki, vusûl buldukda biz dahı mâdâmki yüce ve azametlü Âstâne'müze silsile-i ittihâd ü ihtisâsınız müstahkem olup dostluk şerâyıtı ri'âyetinde kemâ-yenbagΩ sâbit-kadem olasız. Cenâb-ı celâlet-me'âbımız tarafından dahı mer'î tutulup hilâfına cevâz gösterilmez.

1122

Lahsa beylerbeyine: Lahsa'da reâyâdan bağ ve bahçelerini isbat edenlere temessüklerinin verilerek defterlerinin gönderilmesi ve şikâyet meydana verilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Pulad'a virildi.

Fî 22 Şa'bân sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp vilâyet-i Lahsâ ibtidâ feth olındukda, re'âyâsı perâkende olup bağları ve bağçeleri kalup ol esnâda vilâyet-i mezbûre beglerbegisi olan Mehmed, Âstâne-i sa'âdet'üme arz itdükde anun gibi re'âyâ bağların girü ra'ıyyete bey' idesin diyü

emr-i şerîf vârid olmuş iken müşârün-ileyh zikr olınan bağları ra'ıyyete satmayup Lahsâ'da vâkı' olan agalara ve müteferrikalara ve çavuşlara ve sâ'ir bölük-halkına Dîvân cânibinden satup ve yevmî kırk akça ile kal'a-i Lahsâ Dizdârı olan Hüseyin b. Abdullâh dahı zikr olınan re'âyâ bağlarından üç yüz bin akçalık üç yüz mikdârı bağ ve bağçe alup yedi-sekiz yıldan berü zabt u tasarruf idüp mezkûr bağların sâhibleri olan re'âyâ tâ'ifesi her çend ki girü

yirlerine gelüp zikr olınan bağların talep itdiklerinde virilmeyüp zikr olınan bu sebep ile her biri celâ-yı vatan idüp Basra ve Bahreyn ve Necd ve Hürmüz ve Umân vilâyetlerine perâkende olmuşlardır. Şimdiki hâlde re'âyâ tâ'ifesi Buckar'a gelüp zikr olınan bağ ve bağçelerin talep idüp bağ alanlar ile mürâfa'a kılındukda: *"Biz bu bağları Dîvân'dan satun almışuz; mülkimüzdür"* diyü, *"andan akçamuzu viriün!"* diyü nizâ' itdiklerin: *"Beş-altı yıldan berü mezbûr bağların mahsûlâtın tasarruf idersiz; bahâsına dutılsun"* diyü cevâb virildükde dahı olmayup cebr ile re'âyâya hüküm olınsa gönüllü tâ'ifesinün bir fesâda mübâşeretlerinden ihtirâz olunup ve mezbûr dizdâr dahı vech-i meşrûh üzre nizâ' idüp kul tâ'ifesine igvâ virüp fesâda mübâşeret ider. Şöyle ki: *"Re'âyânun bağları*

sâhiblerine virilmeye, memleket ma'mûr olmaz; belki, olanca re'âyâsı dahı perâkende olur" diyü i'lâm itmişsin. İmdi, zikr olınan bağları mukaddemâ emr ile müşârün-ileyh Mehmed bey' itdükde, defterin Südde-i sa'âdet'e göndermişdür. **Buyurdum ki:** Anun gibi, bağların ve bağçelerin talep idüp isbât idenlere bâğ ve bağçeleri alınup kul tâ'ifesinden ve gayrıdan bağçeleri sâhiblerine virilenlerin ellerine temessük viresin ki, gelüp Südde-i sa'âdet'imüzde deftere mürâca'at olunup müteveccih olan hakları kendülere teslîm olına ve her kimesne alduğı bağ ve bağçeden ne mikdâ[r] hâsıl kabz idüp ve ne mikdâr harc itmişdür, anı dahı bilüp defter idüp gönderesin. Bu bâbda hüsn-i tedârük idüp ihtilâfı mûcib vaz'dan sakınasın.

1123

Lahsa beylerbeyine: Bahreyn'de Cum'a bin Remmal'in mîrî için zaptolunan mülkleri gerçekten cebren alınmışsa kendisine iadesi ve mülklerinden beşte birinin mîrîye kaydına dair.

Yazıldı.

Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü kazâyâ defterin gönderüp bi'l-fi'l Bahreyn'de mütemekkin olan Cum'a b. Remmâl nâm kimesnenün ve ba'zı akribâsının livâ'-i Katîf'de ba'zı mülkleri olup bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mehmed zamânında emr-i şerîf vârid olmağın hukûk-ı dîvâniyyeden gayrı nesneleri alınmaya diyü fermân olunup, lâkin sene-i sâbıkada beglerbegi olan Mustafa, zikr olınan emlâki, Dîvân cânibinden zabt itdürüp bu sebebdan Katîf benderi bi'l-küllîyye mu'attal kalup mezbûr Cum'a b. Remmâl, bu vilâyetün benâm

tâcirlerinden olup emlâki mîrîye zabt olunmağla celâ-yı vatan idüp ve incü gavvâslarının gemileri dahı mezbûra müte'allık olup terk-i diyâr itmeğın incü dahı bu diyârda ma'dümü'l-vücûd olup emr-i şerîf[le] mülkleri girü kendülere virilür mi ve yâhûd girü mîrî için mi zabt alınur ve mülkleri kendülere virildüğü takdîrde humsı girü mîrî için alınur mı? Bu bâbda emr-i şerîf nedür diyü i'lâm itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; mezkûrların mülkleri cebren alınmış ise sâbit olan mülkleri girü kendülere mukarrer idesin. Mülklerinden mîrî için hums aldurasın.

1124

Lahsa beylerbeyine: Katîf'te malları Arapların yağmasına mâruz kalanlardan mahsulü olmayanlardan mîrî için talepte bulunulmaması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ mühürlü defter gönderüp livâ'-i Katîf'ün üç seneye varınca her senesin on üç yük akçaya kul tâ'ifesiinden ba'zı kimesne iltizâm ile alup eyle olsa bu sene-i mübâreke de Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg, Bahreyn üzerinde iken küffâr ile eşirrâ'-i Arab müttetik olup deryâdan kâfir gelüp haylî zamân Katîf'i muhâsara idüp Katîf benderleri hâlî kalup vilâyeti yakup, yıkup bağların ve mahsûllerin nehb ü gâret eyleyüp re'âyâ eline aslâ mahsûl girmeyüp fakΩrû'l-hâl kalmışlardır ve ummâl tâ'ifesi dahi sene-i mezbûre mahsûlâtından nesne kabz itmeyüp re'âyâ zimmetinde kalup ve ümerânun ve kulun ve gayrının ve hisâr-erenlerinin birer ikişer mevâcibleri yetişüp bir akça ve bir habbe yokdur. Ameldârlardan akça taleb olındukda,

anlar dahi re'âyâya yapışup re'âyâ dahi gelüp feryâd idüp şöyle ki, vilâyetün harâblığına bakılmayup re'âyâdan cebr ile alına, her biri bir vilâyete perâkende olup memleket harâba müteveccih olur diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresin; şöyle ki, zikr olınan senede ummâl tâ'ifesi re'âyâdan mâl kabz itmişler ise mâl makbûzı alup, kabz itmemişler ise dahl ü ta'arruz itdirmeyesin. Ve re'âyâ tâ'ifesi dahi mahsûl almışlar ise Şer' u kânûn ile götürdükleri mahsûlden mîrîye â'id olanı taleb idüp aldurasın. Ammâ, mahsûlden nesne kabz itmeyenlere dahi dahl itdirmeyesin. Ammâ, bu bâbda tamâm basîret üzre olup eger ummâlden ve eger re'âyâdan Şer' u kânûn ve defter muktezâsınca mîrîye â'id olan mahsûlden nesne ketm itdirmeyesin.

1125

Lahsa beylerbeyine: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey'in Bahreyn üzerine teveccühünde müteferrika ve gönüllülerden terakki isteyenlere verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp sâbıkâ Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg, Bahreyn üzerine müteveccih oldukda, müteferrika ve gönüllü tâ'ifesiinden ba'zı kimesnelere birer ve ikişer akça terakkΩ idüp ellerine tezkire virüp, tezkireleri mücebince ba'zılarının

terakkΩ ve ulûfeleri virilüp ba'zılarına virilmemeğin, anlar dahi terakkΩlerin taleb iderler. Zikr olınan terakkΩ makbûl midür diyü i'lâm itmişsin.

Buyurdum ki:

Vardukda göresin; şöyle ki, hazîne kifâyet iderse ve terakkΩleri yoldaşlık mukâbelesinde olmuş ise makbûldür. Ana göre amel idesin.

1126

Lahsa beylerbeyine: Uyun Sancağı Beyi Osman'ın emr-i hümayûn olmadan verdiği ulûfelerin alınup mîrî için zaptedilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp emr-i şerîf mûcebince kadîmden Lahsâ'da üç yüz nefer gönüllü olup üç yüz nefere bir ulûfe virilmeğe hazîne vefâ itmedüğü ecilden on sekiz neferi ref' olunmuş. Hâliyâ Uyûn Sancağı Begi olan Osmân *dâme izzuhû* on sekiz nefer kimesneyi tekmiîl idüp tamâm üç yüz eyleyüp ve andan mâ'adâ kırk nefer kimesne dahı yazup birer ulûfelerin virüp: "*Ne temessükle yazup ulûfelerin virdün?*" dinildükde Karaman beglerbegisine yazılmış bir emr-i şerîf ibrâz idüp mefhûm-ı şerîfinde: "*Sen ki Karaman*

beglerbegisisin, vilâyet-i Karaman'dan kul yazup Lahsâ beglerbegisi kethudâsı Arslan'a teslîm idesin ki varup Lahsâ'da noksân üzre olan kulun yirine geçeler" diyü fermân olunmuş; sonradan yazılan mezkûr kırk nefer kul hakkında emr-i şerîf nedür, makbûl midür ve yâhûd müşârün-ileyh Osmân'dan, virdüğü ulûfe alınur mı diyü i'lâm itmişsin. İmdi, emrde noksânı tekmiîl buyurılıp emre mugâyir ihdâs itmeğin **buyurdum ki:** Müşârün-ileyh Osmân'dan bilâ-emr yazup ulûfelerin virdüğü kulun ulûfelerin alup mîrî için hazîneye zabt eyleyüp masârife sarf idesin.

1127

Lahsa beylerbeyine: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey ile Uyun Beyi Osman Bey'in kul taifesine verecekleri mevâciplerden zimmeti olanlardan tahsil edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg'ün ve Uyûn Sancağı Begi olan Osmân *dâme izzuhû*'nun kul tâ'ifesine virdükleri mevâcibâtun sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e târîhinün icmâlî defteri emînü'l-ümenâ mühriyle irsâl olunup ammâ vakt müzâyaka üzre olmağın asıl muhâsebâtı defterleri

görilmeğe yetiştirmeyüp icmâl üzre gönderildi diyü i'lâm itmişsin. İmdi, mezkûrların asıl muhâsebeleri defterleri görilmek lâzımdur. **Buyurdum ki:** Muhâsebelerin aslı ile yirlü yirinde müfredât defterlerinden görüp îrâd ü masrafların birbirine tatbîk idüp dahı her kimün zimmetinde mâl zuhûr iderse mîrî için tahsîl idüp zabt idesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup vukû'ı üzre bildüresin.

1128

Lahsa beylerbeyine ve kadısına: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey'in vefatında yanında bulunan adamların küffâra verdikleri eşyanın buldurulması ve bu hususta tahkikat icrasına dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe ve Lahsâ kâdısına hüküm ki:

Sen ki beglerbegisin, mühürlü defter gönderüp bundan akdem Lahsâ

Beglerbegisi olan Mustafa Beg fevt oldukda, yanında olan ümerâ ve agalar ve kul tâ'ifesi ittifâk idüp küffâr-ı hâksâr ile sulh u salâh ecli için ne mikdâr mevcûd akçası var ise virüp ve bir altun kılıcın ve ba'zı hâssa espâbın ve atların dahı kâfire virüp kendülerin

kurtarup ve bundan mâ'adâ mezkûr Mustafa Beg'ün Katîf'de emânet konulmuş yüz yetmiş altı aded hâssa incüsi var imiş; anı dahı kâfire virmelü olduklarında incüyi aynı ile virmeyüp kimin rehîn tarîkıyla ve kimin bey' tarîkıyla Karınca Süleymân *dâme izzuhû* ve Katîf Kādîsı Mevlânâ Hüseyin ve Za'im Hüseyin alup akçasın kâfire virüp atdan ve yarakdan ve espâbdan gayrı kâfire on yükden ziyâde akça virmişlerdür. Bu hakOr geldükde zikr olunan incü, perâkende olmamak için Katîf Begi Sultân Ali'ye mektûb gönderüp mezkûr incü yirlü yirinden herkesün mühüriyle alınıp Katîf kal'ası'nda emânet konulmuşdur. Ammâ sâhibleri: "*İncüyi alursanız akçamuzı virün*" diyü nizâ' ideler ve mezbûr Mustafa Beg'ün vefâtı haberi geldiği gibi Lahsâ'da kalan esâpâbınun dahı Uyûn Sancağı Begi Osmân *dâme izzuhû* üzerine varup sandukların açup karışdurup defter itmişdür. Ammâ haylî metrûkâtı zâyî' olmuş, hazînedârlarından ve mâla dahl iden agalarından sü'âl

olındukda: "*Müşârün-ileyh Osmân dâme izzuhû aldı*" diyü cevâb iderler. Müşârün-ileyhden sü'âl olındukda: "*Kulları aldı, ben nesne almadum*" dir. Ol sebebdan, hazînedârları ve kâtibi ve mâla dahl iden agaları Lahsâ kal'ası'na konulup ve espâb ile girü müşârün-ileyh Osmân *dâme izzuhû* ve emînü'l-ümenâ Hüseyin *zîde kadruhû*'nun mühriyle mühürleyüp kal'ada konulmuşdur diyü i'lâm itdüğün ecilden zikr olunan espâbı mazınna olanlara buldurmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda mazınna olanları eger müşârün-ileyh Osmân'dur ve eger sâ'ir hıdmetkârlarından ihzâr eyleyüp dahı bel' u ketm olmuş ne mikdâr akça ve espâbı var ise kâdî ma'rifetiyle görüp teftîş idüp zuhûra getürüp arz idesin ve ol incüleri dahı mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Eger alınursa sâhiblerine akçaları virile ve yâhûd girü incüleri virile ve bir kimesne ne mikdâr incü alup ve ne bahâyâ almışdur, anı da yazup arz idesin.

1129

Lahsa beylerbeyine: Lahsa yakınında Akayir derbendinde kale inşası hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp Lahsâ kurbinde vâkı' olan Akâyir nâm benderde bir kal'a binâ olınmak ehemmi mühimâtıdandır. Zira isyân üzre olan Arab, gelen tüccârun gemilerin nehb ü gâret itmekle benderler münsedd olup mâl-ı mîrîye küllî noksân müterettib olmuşdur. Şöyle

ki, mahall-i mezbûrda kal'a binâ olına, mâl-ı mîrîye küllî nef' olup ve hem vilâyetün ihyâ ve imâretine sebep olur diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, mahall-i mezbûrda kal'a binâ olınmak ile bir zarar müterettib olmayup memleket ü vilâyete ve mâl-ı mîrîye nef'i olup lâzım olursa münâsib olan mahalde binâ itdüresin. Ve ahd ü emâna mugâyir vaz' sudûrından hazer idesin.

1130

Lahsa beylerbeyine: Mevâcpleriyle at ve silâhlarını temin etmeyenlerin isimlerinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Defter gönderüp Lahsâ'da vâkı' olan gönüllü tâ'ifesi atların ve yarakların Bahreyn'de kâfire virüp küllîsi atsuz ve yaraksuz kalup anun gibi düşmen geldükde kal'adan taşra çıkup mu'âvenete aslâ mecâlleri kalmamışdır. Ve Bahreyn'den geldüklerinde iki mevâcibleri dahı virilüp defe'ât ile, "at ve yarak alun" diyü tenbîh olındukda

aslâ yarak ve yasaka virmeyüp nâ-mahall olmağın atlu ve donlu yarar yiğitler yazılmışdır diyü i'lâm itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Anun gibi at ve dona kâdir olmayup ve mevâciblerin yarak ve yasağa virmeyenler kimler ise mufassal isimleriyle defter idüp Südde-i sa'âdet'üme irsâl idesin ki geldüklerinde ana göre cevâb virile.

1131

Basra beylerbeyine: Katîf derbendinde durulmasının, oranın ma'muriyeti ve Arapların tecavüz edememesi bakımından münasip olduğu ve diğer tarafın da bu şekilde tedarikli olması gerektiğine dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi olan Murâd dâme ikbâlühû kazâyâ defterin gönderüp vilâyet-i Lahsâ'nun ve Katîf'ün mahsûli zamânı irişdükde taşradan eşirrâ'-i Arab kabîlesi gelüp memleketi harâb itdüklerinden gayrı deryâ yüzinden Hürmüz ve sâ'ir bilâd keferesinin birden ve ikiden gırâbları gelüp yolları kesüp Katîf benderin ve Lahsâ kurbinde vâkı' olan benderi bekleyüp âyende vü revendenün ve

tüccârün gemilerin alup ve mâl-ı mîrîye dahı küllî zararı olup Basra'da olan gırâblardan kendü ile varan gırâb müdâm Katîf benderinde olmak mâl-ı mîrîye ve vilâyete enfa' olup benderler ziyâde ma'mûr olur, mezkûr gırâb topı ve mellâhları ve müretteb düşmen yarağıyla Katîf benderinde durmasını i'lâm eylemiş. İmdi, berü cânib dahı hâlî olmak câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda onat vechile tedârük idüp ol gırâb anda kalmalı oldukda berü cânibi dahı tedârük idüp hâlî komayasın.

1132

Diyarbakir beylerbeyine: Lahsa sâbık beylerbeyisinin Bahreyn seferinde vefat ettiği, bu arada zâyi olan silâhların yerine yenilerinin tedarikinin gerektiğine dair.

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekr Beglerbegisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi olan Murâd dâme ikbâlühû kazâyâ defterin gönderüp bundan akdem Lahsâ Beglerbegisi olan Mustafa Beg, Bahreyn seferine vardukda, Lahsâ ve

Katîf kal'alarında vâkı' olan yarağın ekserin bile alup gidüp kendü vefât etmekle haylî yarak zayı' olup şimdiki hâlde yarağa şiddet-i ihtiyâc olduğun i'lâm itmeğın **buyurdum ki:** Araba ile iki aded darbzen ve üç yüz tüfeng tedârük idüp Bagdâd beglerbegisine irsâl eylesesin ki ol dahı Lahsâ'ya îsâl ide.

1133 *Bagdâd beylerbeyine: Lahsa'ya yüz kese barut ile Diyarbekir'den gelecek silâhların gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Lahsâ Beglerbegisi Murâd *dâme ikbâ-lühû* mühürlü defter gönderüp bârûta şiddet-i ihtiyâc olduğın i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yüz kîse bârût tedârük idüp mu'accelen irsâl idesin ve Diyarbekir'den darbzen ve tûfeng gönderilmek emr olmışdur. Beglerbegiden gelüp sana vâsıl oldukda bile gönderesin.

1134 *Delvine beyine ve kadısına: Kırloş kazasında Noviçe Kalesi Dizdarı Sinan'ın durumunun araştırılmasına dair.*

Yazıldı.

Âdemi Bâlî'ye virildi.

Fî 26 Şa'bân sene 967

Delvine begine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin âdemün, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kaza'-i Kırloş[da] Noviçe kal'asında Noviç nâm karyeden beş bin akça ile dizdâr olan Sinân, hisâr-erlerin cem' ve tahrîk idüp, âlet-i harb ile mahkemeyi basup,

tahfif-i Şer' idüp ve niçe fesâda bâ'is olduğından gayrı: "*Bize câmi' gerekmez namâz dahı kılmazuz*" diyü nâ-sezâ kelimât idüp ve Kırloş kâdîsı dahı sûret-i sicil göndermeğin **buyurdum ki:** Varıcak, bi'z-zât mukayyed olup onat vechile hakk üzre Şer'ile tefât ü tefahhus idüp. göresin Arz olunduğı husûslar Şer'ile üzerine sâbit ü zâhir olursa habs idüp arz idesin.

1135 *Basra beylerbeyine: Basra'da Zekiyye Kalesi'nin tamirinin, yahut karşısında yeni bir kale inşasının hangisi münâsip ise gereğinin yapılması hakkında.*

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Çavuş-başısı Behrâm'a virildi.

Fî 23 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Basra'da Zekiyye kal'ası alçak yirde olup ve su dahı ziyâde olmağla kal'ayı su yıkup harâb idüp ta'mîr olunursa su kenârında alçak yirde olmağla yine su yıkup harâb itmek mukarrerdür ve suyun, kal'a olduğı cânibi cümle alçak yirler olup yine ol cânibde yeniden kal'a binâ olınmak fermân olunursa dahı münâsib yir olmayup ammâ suyun berü cânibinde ki kıble cânibidür, yine hemân ol kal'anun

mukâbelesinde âyende vü revendenün yolu üzerinde sudan zarar irişmeyecek kal'a binâ olınmağa münâsib yir olup yeniden binâ olınması fermân olunursa yüz bin akça ve kal'a yirinde ta'mîr olunursa otuz bin akça vefâ ider diyü sancağı begi ve kâdîsı ehl-i vukûf ile tahmîn idüp i'lâm itdüklerin bil-dürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arz olunduğı gibi eger ol yirde kal'a lâzım ise ve meremmet ile bir zamân durursa, meremmet idüp ve eger meremmâtâ kâbil değil ise gayrı münâsib olan mahalde yapdurasın. Eger meremmet olunur ve eger yeniden binâ olunur [ise]

onat vechile metîn ü hasîn itdürüp ve yarar mu'temedün-aleyh emîn ve kâtib

ta'yîn idüp isrâf ü itlâfdan ziyâde hazer idesin.

1136

Medine-i Münevvere kadısına: Medine-i Münevvere'de Rüstem Paşa Medresesi'ne talebeden başkasının müdahale ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Fî 26 Şa'bân sene 967

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa yessera'llâhü mâ-yürîdü ve mâ-yeşâ'u'nun Medîne-i Mutahhara'da binâ itdüğü medresesinde talebe sâkin olduğu hucurâta âyende vü revende

geldüklerinde dahl idüp ihrâc eyleyüp kendüler sâkin oldukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup zikr olunan medresede talebeden gayrı kimesneyi tutmayup anun gibi âyende vü revende geldüklerinde ol vechile dahl itdürmeyesin.

1137

Haslar kadısına: Haslara tâbi Kara Halil köyünden birer bahane ile çayır hizmetine gelmeyenlerin inatlarında ısrar ederlerse bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Hâssa sarrâclardan Dâvûd'a virildi.

Fî 22 Şa'bân sene 967

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Mühürlü kazâyâ defterin gönderüp Haslar'a tâbi' Kara Halîl nâm karyeden Varaka b. Îsâ ve Murâd b. Îsâ ve Mustafa b. Mûsâ ve Mehmed b. Mûsâ ve İbrâhîm b. Mûsâ nâm kimesneler: "Doğancılaruz" ve Süleymân b. Murâd ve Kurd b. Murâd nâm kimesneler dahî: "Doğancı-oğullarıyuz" ve Ramazân b. Abdullâh ve Velî b. Abdullâh nâm

kimesneler re'âyâdan olup mücerred inâd ü muhâlefet idüp mîrî çayır hıdmetine gelmeyüp defe'âtle tenbîh olındukda, vech-i mesfûr üzre inâd ü muhâlefet itdüklerin bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrları ol vechile inâd ü muhâlefet itdürmeyüp beherine yir ihrâc idüp hıdmetlerin edâ itdüresin. Şöyle ki, bu def'a dahî inâd ü muhâlefet iderlerse arz idesin. Ol vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ve min-ba'd "doğancıyuz" ve "doğancı-oğullarıyuzdur" diyü kimesneye inâd ü muhâlefet itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 20 Şa'bân sene 967 [16.05.1560]

1138

Erzurum beylerbeyine: Ulus taifesi davarlarının yaylayacakları yerler hakkında.

Yazıldı.

Lahsâ beglerbegisinin âdemine virildi.

Fî 24 Şa'bân sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Diyârbekr beglerbegisi mektûb gönderüp Ulus tâ'ifesi yaylağa salıvirilmez ise ol cevânibde yaylak bulunmayup davarları müzâyaka çeküp

helâk olmak ve re'âyânun ekseri pâ-y-mâl olmak mukarrer olmağın gönderilüp Bingöl'den yukarı salıvirilmeyüp Tercan ve Erzincan câniblerine varup yaylayup ve zabt etmek için Gence hâkimi Sultân Ahmed Beg-oğulları ve sipâhîleriyle ve Çapakçur Sancağı Begi Sinân *dâme izzuhû* sancağı sipâhîleriyle koşılup irsâl olındı. Ammâ anlarunla olmayup ihtiyât için sana ve beglerbegiliğüne müte'allık olan beglerden Hınıs ve Pasin begleri kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilüp karavulların ve câsûsların eksük itmeyüp gereği gibi hıfz u zabtları bâbında mu'âvenet ideler diyü tenbîh olunması husûsın arz eylediği ecilden müşârün-ileyhimâya her birine müstakıl hükm-i şerîfüm yazılup sana irsâl olunup, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, gönderilen ahkâm-ı şerîfeyi müşârün-ileyhimâya ulaştırup arz olunduğı üzere tenbîh ü te'kîd idüp ve sen dahı ol tarafa göz-kulak tutup ol karavul ve câsûsun eksük itmeyüp

dâ'imâ ahvâl ü etvârların tetebbu' u tecessüsten hâlî olmayup fermân-ı hümâyûnuma mugâyîr ta'yîn olunan mahalden öteye geçürmemek bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Gereği gibi zabt eylesin.

-1138/a-

Bu dahı.
Bir sûreti Hınıs begine.

-1138/b-

Van beglerbegi[si] kethudâsına virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967
Bir sûreti Âdilcevâz begine.

-1138/c-

Lahsâ beglerbegisinin âdemine virildi.
Bir sûreti Pasin begine.

-1138/d-

Bu dahı
Kubâd Paşa kethudâsına virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967
Bir sûreti Erciş begine.

[Yev]mü's-sebt fî 22 Şa'bân sene 967 [18.05.1560]

1139

Akkirman sancağı beyine ve kadısına: İstanbul'a koyun gönderilmesi ve koyun ihraç etmek istemeyenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Koyun emîninün âdemi Pervâne'ye virildi.
Fî yevm-i mezbûr.

Akkerman sancağı begine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun emîni âdem gönderüp vilâyet-i mezbûrede Defter-i Hâkânî'de mahrûse-i İstanbul'a yazılı olan celebler, defterde üzerine mukayyed olan koyunları ihrâc eyle diyü tenbîh itdükde itâ'at itmeyüp kimi dizdâr ve kimi hisâr-eriyüz diyü mücerred ta'allül ü bahâne idüp ol ecilden her mevsimün

koyunı vakti ile ihrâc olunmaduğın bildürdi. İmdi, koyun husûsı ehemmi-mühimmâtdandır. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan yazılı celeblerden defterde üzerlerine mukayyed olan koyunı bilâ-tevakkuf ve bilâ-kusûr tedârük idüp her koyunı vakti ve mevsimi ile ihrâc idüp mahrûse-i mezbûreye göndermek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyüp müşârün-ileyh emîne onat vechile mu'âvenet ü müzâheret idüp anun gibi defterde

yazılan celeblere vech-i meşrûh üzre ta'allül ü bâhâne iderlerse itdürmeyüp, defter mücebince koyunların ihrâc idüp gönderesin. Temmerrüd ü inâd idenleri her kim olursa olsun isimleriyle ve resimleriyle yazup bildüresin. Bir

vechile haklarından geline ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret ola. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Sonra kimesnenün özri makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın.

1140 *Amasya kadısına: Erzurum beylerbeyine gidecek mühürlü kesenin ulaştırılması hakkında.*

Bu dahı Lahsâ beglerbegisinin âdemi Pulad'a virildi.
Fî 22 Şa'bân sene 967

Erzurum beglerbegisine mühürlü kîse ile hükümler irsâl olmışdur. Vusûl buldukda, ber-vech-i isti'câl ulaştırırsın.

Amâsiyye kâdisına hüküm ki:

1141 *Basra beylerbeyine: Merhum İbrahim Paşa'nın Basra'daki metrukâtından paha edenlerin satılması, diğerlerinin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başısı Behrâm'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp merhûm İbrâhîm Paşa'nın Basra'da olan metrûkâtı Lahsâ Beglerbegisi Mustafa Paşa'ya münhasır olmağın âdemlerine teslîm idüp irsâl eylesin diyü sana hükm-i şerîfüm gönderildükde kethudâsı olan Hamza zîkr olunan metrûkâtun kabzı için müşârün-ileyh cânibinden vekîldür diyü vekâletin sâbit idüp ma'rifet-i kâdî ile teslîm olunmuş idi. Mezkûr kethudâ dahı

ba'zı yararca espâbların mûmâ-ileyh Paşa'ya alup gidüp mâ'adâsın bunda alıkoyup ol vakitden berü zîkr olunan espâb açılmayup görilmediğün ve espâb-ı mesfûrda kürkler olup çürimek ihtimâli olduğün bildürmişsin. **Buyurdum ki:**
Vardukda, zîkr olunan muhalledâtın anda bahâ ideni anda bey' idüp ol diyârda bahâ itmeyen espâbı Sûdde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ne mikdâr espâb bey' olunursa ve ne mikdâr gönderildiğün defter idüp bile gönderesin.

1142 *Diyarbakır beylerbeyine: Sindi Süleymanî aşiretinin şikâyet ettiği Han Ahmed'in ahvalinin tahkik edilerek arzolanması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Kâtib Ali'ye virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Diyarbakır beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Sindî (?) Süleymânî aşireti tarafından Sûdde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup Hân Ahmed'den şikâyet olunmağın teftîş olup hakikat-i hâl ma'lûm olmak için arz-ı hâlün sûreti

ihrâc olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vardukda, irsâl olunan arz-ı hâle nazar idüp içinde mastûr olan husûsı ma'lûm idinüp dahı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; müşârün-ileyhden şikâyet itdüklerinin aslı var mıdır, yohsa gayr-ı vâkı' midür, nicedür? Ma'lûmun olduğu üzre aslı ve hakikat-i ile yazup bildüresin.

1143

Basra beylerbeyine: Serhadde yakın Kızılbaş'a tâbi Durak bölgesinin hâkimi Mirza Ali'nin Basra vilâyetinin zararı için kâfirle ittifak ettiği ve kendisine mukayyet olunması hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-başısı Behrâm'a virildi.

Fî 23 Şa'bân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûre serhaddine karîb Kızılbaşa tâbi' Durak nâm memleketün hâkimi olan Mîrzâ Ali, bu vilâyetün zararı için kâfirle müttefik olup hattâ asâkir, Bahreyn üzerinde iken kendü talebi ile bir gemi kendünün benderine gelüp beş nefer kâfir gemiden çıkup gelüp mülâkΩ olup bu vilâyetün üzerine gelüp fesâd ü hasâret itmek için kâfir ile kavî ü karâr idüp ve mezbûr: "*Şimdi dahî ben sizünle eylediğim kavî ü karâr üzerindeyim. Niçün Basra'nun üzerine gelmediniz?*" diyü kâfire tekrar mektûb gönderüp fikr-i fâsidi bu vilâyetün üzerine

deryâdan kâfir gelüp ve kendü dahî mu'âvin olup Memâlik-i mahrûse'ye zarar irişdürmekdür. Eger def'ine çâre olmaz ise vilâyete küllî zarar olmak mukarrerdür ve deryâ üzerinde dahî kâfir gemileri gelüp âyende vü revendeyi rencide iderler; iskeleler münsedd olmuşdur ve kapudan inâyet olunması mukaddemâ arz olunmuşdı, henüz dahî gelmemişdür diyü arz eylediğün ecilden **buyurdum ki:** Vardukda, bu bâbda mukayyed olup eger mezkûrdan ve eger gayrıdan memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ ve kılâ' u bikâ'a zarar irişdürmekden hazer idesin. Ahde mugâyir berü cânibden vâz' sudûrından ihtiyât idesin.

1144

Diyarbakir beylerbeyine: Ulus taifesi ahvali hakkında Erzurum beylerbeyine ve diğer beylere hükümler yazıldığına dair.

Yazıldı.

Âdemi Kâtib Ali'ye virildi.

Fî 23 Şa'bân sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb göderüp Ulus tâ'ifesi ahvâlin ve anların hıfzı için Erzurum beglerbegisine ve Hınıs ve Pasin ve Erciş ve Âdilcevâz beglerine dahî

ahkâm-ı şerîfe gönderilmesin bildürdüğün ecilden ol bâbda arz itdüğün üzre müşârün-ileyh beglerbegi ile mûmâ-ileyhim begler kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılıp îsâl için sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:** Vardukda, her birine irsâl idesin.

1145

Budin defterdarı Kerim Çelebi'ye: Hatvan livasına yakın havâss-ı hümayûndan geçerek taaddi ve hasara cüret eden eşkiânın haklarından gelinmesi hakkında.

Yazıldı.

Hatvan begi âdemi Kâsım'a virildi.

Fî 23 Şa'bân sene 967

Budin Defterdârı Kerîm Çelebî'ye hüküm ki:

Hatvan sancağı begi âdem gönderüp
livâ'-i mezbûra karîb havâss-ı
hümâyûndan Yazirin ve Güngüş nâm
varoşlar Eğri ve gayrı harbî kal'alardan
Memâlik-i mahrûse'ye hasâret ve ehl-i
İslâm'a mazarrat kaskına gelen atlu ve
piyâdenün ubûr idecek yiri olup niçe
eyyâm içlerine girüp saklanup ba'dehû
Peşte ile Solnok mâ-beyninde olan
yollara inüp mürûr iden
Müslimânlardan niçesin dutup esîr
itdükden sonra girü zikr olunan
köylerden geçüp kal'alarına varup
mezkûr varoşlar ve havâss-ı

hümâyûndan olup sancak-begi
tarafından dahl olunmamağla re'âyâsı
dahı ehl-i fesâd harâm-zâdeleri
içlerinden çıkarmayup fesâd iderler diyü
i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**
Vardukda, kazıyye arz olunduğı gibiye,
siyâset sancak-beginündür. Ehl-i fesâd
her kim olursa olsun fesâd ü şenâ'atleri
zâhir olup bi-hasebi's-Şer' ve'l-kânûn
salb ü siyâsete müstahıkk oldukda
hükm-i kâdî lâhık olup huccet
virildükden sonra mücrimi sancak-
begine teslîm itdüresin ki lâzım geleni
icrâ itdüre.

1146 *Lahsa beylerbeyine: İsyan eden sancak beyi Sadun'a akçe veren Uyun Sancağı
Beyi Osman'ın ve nâzırın tevkiף edilerek verdikleri paraların tamamen
kendilerinden alınması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Polad'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp vilâyet-i Lahsâ'da iki
yüz bin akça ile Sancak-begi olan
Sa'dûn nâm Arab, müteveffâ Mustafa
Paşa'nun Bahreyn'e müteveccih
olduklarında: "*Bahreyn'e varan asker
kırlıldı; vilâyet-i Lahsâ şimdiden sonra
benümdür*" diyü isyân idüp memlekete
el uzadup A'râb ve eşbâğa (?) kendü
mühriyle bostânlar ve bağlar tevzî idüp
ve havâss-ı hümâyûndan Vâsıt nâm
karyeye tevâbi'iyle mu'teber Arablarına
tasarruf itdürüp vilâyetin zabt itdüğün
müteveffâ-i müşârûn-ileyh Bahreyn'e
teveccüh itdükde hıfz u hırâset-i vilâyet
içün nevbetci ta'yîn olunan Uyûn
Sancağı Begi Osmân, mezkûr Sa'dûn'un
istikbâline çıkmak istediğinde Lahsâ
Kâdîsı Mevlânâ Seyyid Hasan dâ'îleri
ve umûmen ehl-i kılâ': "*Bu makøle
zamânda kal'adan taşra çıkmak
münâsib değildir*" didüklerinde, kat'â
iltifât itmeyüp defterdâr yirinde olan
emîn-i ümenâ Hüseyin alup hisârdan
taşra çıkup mezbûr Sa'dûn'un ayağına
varup buluşduğunda mezbûr Sa'dûn

ba'zı teklîfât idüp mezbûr Osmân ve
Emîn Hüseyin'i yanında tutup haylî
nesneler isteyüp mâl-ı mîrîden altı
yükden ziyâde akça almayınca
salıvmeyüp bu mikdâr nesneyi
aldukdan sonra dahı râzı olmayup
re'âyânun ehl ü iyâline dest-dirâzlık
idüp bağların ve bağçelerin nehb ü gâret
idüp ve her sene viregeldükleri
emlâkleri humusın bu sene virmeyüp ve
Mirez nâm karyeden haylîce nakd akça
cem' idüp ve: "*Şimden sonra Lahsâ be-
nüüm akarlığumdur; her sene mutasarrıf
olduğum sancağumdan gayrı ve halkun
bahâdan gayrı bu mikdâr mâlî sizden
gasben alurum; siz benüm zebânımsız;
memleketi zabt iderüm, sizi kal'adan
taşra çıkartmazam*" diyü bu vechile
isyân idüp ve hâlîyâ sana âdem
gönderüp: "*Lahsâ benüm akarlığumdur;
hemân hâzır idesin. Osmân Beg'den
alduğum akçayı senden dahı alurum*"
diyüp üzerimize gelmek tedârükünde
olup ve sen dahı Devlet-i hümâyûna
münâsib olduğı üzre ceng yarağında
olup ve hemân ki mahsûl zamânı gele,
mülhid-i mezbûr dahı gelür. Mahrûse-i
Basra azeblerinden nevbetci tarîkiyla iki
yüz nefer nevbetci azeb inâyet olup

ulağla Basra beglerbegisine emr-i şerîf sadaka ola ki, zikr olunan azebi ber-vech-i isti'câl Lahsâ'ya göndereler ki tâ ki mülhîd-i mezbûr Memâlik-i mahrûse'ye zarar u gezend irişdürmedin, mezbûr azebler gelüp Lahsâ'da hâzır u müheyyâ olalar diyü bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Müşârün-ileyh Osmân'ı kal'ada hıfz idüp dahı hilâf-ı emr virüp telef

itdükleri hazîneyi eger Osmân'dur ve eger nâzırdur ve gayrı müteveccih olanlar bî-kusûr cem' u tahsîl eyleyüp alup kabz idesin ve ne mikdâr tahsîl olınup ve ne mikdar kalur ise yazup bildüresin ve Lahsâ'nun dahı askere ihtiyâcı olup anun gibi mahsûl için ise dahı azeb yazasın; kadîmî Lahsâ askeriyle gereği gibi memleketi hıfz idesin.

1147 *Basra beylerbeyine: Bağdad'dan gelecek silâhların Lahsa'ya ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Basra beglerbegisine hüküm ki:
Lahsâ beglerbegisi defter gönderüp yarağa ihtiyâc olduğın arz itmeğin, iki kıt'a darbzen ve üç yüz mikdârı tûfeng

ve yüz kîse bârût sana îsâl için Bağdâd beglerbegisine hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp irsâl olunan yarağı ber-vech-i isti'câl ulaştırurasın.

1148 *Budin beylerbeyine: Önceki Hatvan beylerinin yaptırdığı evler kimsenin meşru malı değilse sattırılmamaları hakkında.*

Yazıldı.
Hatvan begi âdemi Kâsım'a virildi.
Fî 23 Şa'bân sene 967

Budun beglerbegisine [ve] Bağte ?

(کادیس)kādīsına hüküm ki:

Hatvan begi âdem gönderüp bundan [akdem] Hatvan begi olanlar âdemleri sâkin olmak için re'âyâya evler yapdurup, âhar sancağa tebdîl olındukda zikr olunan evler bizüm mülkimüzdür

diyü âhara bey' ider oldılar. Her varan sancak-begi âdemleri için re'âyâya yeniden evler binâ itdürürlerse re'âyâya ziyâde te'addî olur. Bu makûle sancak-begi âdemleri olıgeldüğü evleri gayrı kimesneye satmamak bâbında hüküm-i şerîf recâ eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:** Göresin; zikr olunan evler kimesnenün mülk-i meşrû'ı değilse bey' itdürmeyesin.

1149 *Budin beylerbeyine: Hatvan Kalesi'nin muhafazası için lâzım gelenin hemen yapılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Budun beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Hatvan Begi Mehmed, Dergâh-ı mu'allâ'ma kazâyâ defteri gönderüp kal'a-i Hatvan, Eğri nâm harbî kal'anun ağzında serhad yirde olup hıfz u hırâset ehemmi-i mühimmâtdan olup muhâfaza

içün konılan neferlerden kırk nefer süvârî Novigrad kal'ası'na ihrâc olınup ve ba'zı Şaykon'a ? nevbetci gönderilmekle kal'a-i mezbûrede cüz'î nefer kalup mezbûr Eğri kal'ası'nun dâ'imâ atlu ve piyâdeleri hîle vü hud'adan ve fesâddan hâlî olmayup Hatvan kal'ası'na ta'yîn olunan neferler, cümle bir yirde iken hıfzı asîr idüp

şimdiki hâlde muhâfazası ziyâde sehdür ve mezbûr kal'a-i Şaykon

(ناتوكون)'un müstakıl dizdârı ve kethudâsı olmamağla nevbetci gönderilen neferün zabtı ve istihdâmı asîrdür. Müstakıl dizdâr ve kethudâ ta'yîn olunup Novigrad'a ihrâc olunan

kırk nefer süvârî girü Hatvan kal'ası'na ta'yîn olınmak husûsın arz eylemiş.

İmdi, kal'anun hıfz u hırâseti lâzımdur.

Buyurdum ki:

Göresin; her ne tarîkla olursa hıfz idüp gaflet ile zarar gelmekden hazer idesin.

1150

Edirne kadısına: Edirne'de kalp akçe kesen Mehmed'in sorguya çekilmesi ve suçunu itiraf etmezse İstanbul'a âlât ve edevatıyla gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Edirne kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp mahmiyye-i Edirne'de sâbıkâ za'im olan Mustafa, meclis-i Şer'a gelüp: "*Kürd Hoca mahallesi'nde sâkin Sinân nâm kimesnenün evinde Mustafa b. Mehmed nâm kimesne kalp akça keser, varup evin basmağa izin taleb iderin*" didükde mezkûr, mu'temedün-aleyh kimesneler ile irsâl olındukda mezkûr Sinân ile Mustafa'yı bir kuyumcı körüğüyle ve bir örs ve bir çeküç ve demürden bir küçük tava ve dört aded pota ve iki berende ve bir per-gâr ve on altı pare yüz kırk beş dirhem per-gârlu kalp çubuk ve yüz yigirmi dirhem çasnı ve yedi aded meşkûk kalp akça ile meclis-i Şer'a ihzâr idüp istifsâr olındukda: "*Zikr olunan espâbı bana bir kimesne Rodoscuk'a getürmek için*"

viridi" diyü cevâb virüp ba'dehû mahalle-i mezbûre mescidinün imâmı İbrâhîm b. Mustafa ve mü'ezzin Ali b. Mustafa nâm kimesneler meclis-i Şer'a hâzırûn olup: "*Mezbûr Mustafa'yı merkôm Sinân'un evinde zikr olunan çubukların birin örs üzerine koyup kesüp işler iken gördük şahidlerüz; şehâdet dahu eylerüz*" diyü vech-i meşrûh üzre şehâdet itdükleri bâ'isden habs olunup vukû'ı üzre ahvâlleri i'lâm olındı diyü bildürmişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Ev sâhibi mezbûr Sinân ne asl âdemdür ve hem Edirne'de midür ve ol kalp akça kesen yalnız ol evde mi olur, yoldaşı ve hıdmetkârı var mıdır? Şâhidleri yüzine karşı şehâdet iderler ise bir mikdâr örf idüp ne zâhir olursa arz idesin. Eger ikrâr itmez ise ol âlât ü espâblar ile mezbûr Mehmed b. Mustafa'yı kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'ime gönderesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 23 Şa'bân sene 967 [19.05.1560]

1151

İstanbul kadısına: İstanbul'da kesilen koyun ve kuzu başlarının başhanelerden başka yere sattırılmaması hakkında.

Yazıldı.

Aya-Sofya mütevellisine virildi.

Fî 25 Şa'bân sene 967

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Sâbıkâ Üsküb Kâdısı olan Mevlânâ Muslihuddîn mühürlü tezkire gönderüp

Aya-Sofya evkâfına tâbî baş-hâneler tasarruf iden kimesnelerin talepleri ve şekvâları ile emr-i şerîf mücebince nefs-i selh-hâneye varılup kassâblar kethudâsı Sefer ve sâ'ir kassâblar ihzâr olunup selh-hânelerde boğazlanan

koyunların ve kuzuların başları zikr olınan baş-hânelere bi't-tamâm vâsıl olmaduğının sebebi sü'âl olındukda bizüm selh-hânemüzde boğazlanan koyunların ve kuzuların başları mezbûr baş-hânelere bi't-tamâm vâsıl olur iken Silivri-kapısı'nda ve Yenikapı'da ve Yenibağçe'de dahı vakf dükkânlarda boğazlanup girü ol mevzı'da satılır ve andan gayrı Yahûdlar içinde beş

dükkânda boğazlanan dahı girü ol arada satılır; zâyi' olan etlerün başlarıdır diyü cevâb virdüklerinde mezbûrün başcılar dahı vech-i meşrûh üzredür diyü tasdik itdüklerin arz eyledüğü ecilden, **buyurdum ki:** Vardukda, zikr olınan başları girü başcılara ve baş-hânelere virdürüp emr-i şerîfûme mugâyir hârice bey' itdürmeyesin.

1152

Rumeli beylerbeyine: Rumeli askerlerinin davarlarını nerede çayırlattıklarının bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Lahsâ beglerbegisinin âdemi Pulad'a virildi.

Fî 26 Şa'bân sene 967

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Rûm-ili askeri davarların ne mahalde çayıra çıkarup sonra atları ve davarları ahvâlin niçe tedârük itdükleri

Südde-i sa'âdet'ümde lâzım olmağın

buyurdum ki:

(Boşluk) Vardukda, te'hîr eylemeyüp Rûm-ili askeri umûmen davarların ne yirde çayıra çıkarmışdur ve çayırdan sonra atları ve davarlarının husûsî nice tedârük olınmışdur; alâ-vechi't-tafsîl yazup arz idesin.

1153

Mohaç Beyi Mehmed Bey'e: Beç kralının, Erdel kralının oğluna evlendireceği kızıyla beraber bazı kale ve memleketler vereceğine dair.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 26 Şa'bân sene 967

Mohaç Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bu serhadler emn ü emân üzre olup lâkin Peç cânibinden mu'temed câsûslar gelüp Erdel vilâyetinde olan Kral-oğluna Peç Kralı kızın virüp yanına alacak olup, Peç tarafından ba'zı kal'alar ve memleketler

virüp vilâyet-i Erdel zabtına Tıra Frenc nâm mel'ûna beş bin asker koşup göndermek mukarrer oldu diyü haber getirüp girü haber için câsûslar irsâl eyledüğün bildürmüşsin. **Buyurdum ki:** Vardukda, girü ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin dâ'imâ tettebbu' u tecessüs idüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

Çorum beyine ve kadısına: Canik Sancağı Beyi Ali'nin reâyâyâ kötülüğünden

ve bid'atler ihdâsından dolayı hakkında tahkikat yapılmasına dair.

1154

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 15 Ramazân sene 967

Çorum begine ve Çorum kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Erim kâdısı mektûb gönderüp Canik Sancağı Begi olan Ali dâme izzuhû'nun re'âyâyâ müft ü meccânen

tavuk ve yem ve odun salup ve Şer'ile ba'zı kimesneler ta'zîr olındukda tekrâr ta'zîr idüp kânûndan ziyâde cerîme alup ve cebr ile nikâh itdürüp ve bi'l-cümle Südde-i sa'âdet'den merfû' olan bid'atler bunda cârîdür. re'âyâ tâ' ifesi gâyetle muztaribü'l-hâl olmuşlardır diyü arz itmeğin **buyurdum ki:** Bi'z-zât kazâ'-i mezbûra varup dahı anun gibi kazâ'-i mezbûrdan müşârün-ileyhden ve âdemlerinden arz olunduğı üzre kimesne gelüp şekvâ idüp da'vâ-yı

hakk iderlerse husamâyı beraber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer'-i Şerîf hakk üzre Şer'ile teftîş eyleyüp göresin; arz olunduğı üzre müşârün-ileyhün te'addîsî sâbit olursa, her kimün hakkı sâbit olursa ashâbına hükm idüp alıviresin. Zikr olunan kâdîlığından gayrı âhar sancağında kimesne gelüp şekvâ iderse anları dahı Şer'ile görüp ammâ nesne sâbit olmazsa gayrı kazâdan gelenleri istimâ' itmeyesin.

1155

Mısır beylerbeyine: Valide Sultan Evkafı zevâidinin Mısır hazinesi ile beraber gönderilmemesi sebebinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mısır çavuşlarından Ali Çavuş'a virildi.
Çerâkise Agası Ali Aga'ya îsâl için.
Fî 27 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ ferzend-i ercmen oğlum Selîm tâle bakâhu vâlidesi merhûme Sultân'un mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan evkâfınun zevâyidi şimdiye değin

Astâne-i sa'âdet'üme irsâl olunan hazîne ile gönderilügelmişdi. Bu sene gönderilmemeğe bâ'is nedir? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:** Vardukda, evkâf-ı mezbûrenün zevâyidi hazîne ile irsâl olunmamağa bâ'is nedir? Bildürüp vâkı' olan zevâyidi girü hazîneye irsâl idesin.

1156

Mısır beylerbeyine: Surre emanetine Silahdar İsa'nın tayin olunup gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.
Fî 27 Şa'bân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:
Dergâh-ı mu'allâ'm silâhdârlarından kıdvetü'l-emâsil İsa ta'yîn olunup hükümleri ve defterleri virilüp irsâl

olındı. Ammâ kâtib ta'yîn olunmamışdır. **Buyurdum ki:** Surre emâneti ol cânıbdan bir yarar ehl-i kalem müstaklîm kimesneyi kâtib ta'yîn eyleyüp kadîmden irsâl olunduğı üzre sadakâtı teslîm idüp irsâl idesin.

1157

Segedin Beyi Dervîş Bey'e: Segedin Kalesi mahzeninin tamiri hakkında.

Yazıldı.

Segedin hisâr-erlerinden Bölük-başı Haydar'a virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Segedin Begi Dervîş Beg'e hüküm ki:

Budun beglerbegisi mektûb gönderüp senün için müşârün-ileyhe mektûbun gönderüp kal'a-i Segedin'de olan mahzen harâb olup içinde olan âlât-ı harb dahı harâba müteveccih olmak üzre olup harâb olan yirleri dahı bi'l-fi'l ta'mîr olupunup kiremid ile örtilürse

tahmîn-i sahîh ile tahmîn olupunup otuz bin akça ile ancak olur diyü bildürmeğin **buyurdum ki:** Arz olunduğı gibi ise kal'a-i mezbûreyi ta'mîr itdürüp isrâf ü itlâfdan hazer idesin.

1158

Tatar hanına: Boğdan voyvodası adamlarının Moskov tarafına gitmelerine mâni olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Tatar Hâm'na hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp harâc mesâlihi için bundan sâbık âdemleri Moskov vilâyetine varup semmûr ve tinnîn kürkleri ve balık dişî alup gelürler imiş. Şimdiki hâlde Lih tâ'ifesi Moskov keferesiyle adâvet üzre olmağla âdemlerine Moskov'a gitmeğe mâni' oldukların ve hâlîyâ zikr olunan âdemleri Tatar içinden zikr olunan husûslar için Moskov'a geçüp gitmek

bâbında icâzet taleb idüp âdemlerine dahl olunmamak için hüküm-i cihân-mutâ'imuz recâ itdüğü ecilden gerekdür ki, Âstâne-i sa'âdet-medâr ve Südde-i seniyye-i gerdûn-iktidârımuza olan ubûdiyyet ü ihtisâsınız muktezâsınca mezkûr voyvodanın âdemleri arz olunduğı üzre vilâyet-i Tatar içinden Moskov vilâyetine gitmelü olduklarında Şer'-i Şerîfe mugâyir dahl ü ta'arruz olmamak bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getirile.

1159

Biga sancağı yayaları beyine: Bilecik madeni işine noksan yaya gönderilmemesi ve bu hususta ihmâl gösterenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Za'îm Hasan'un âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 27 Şa'bân sene 967

Biga sancağı yayaları beyine hüküm ki:

Bilecik ma'deni hıdmetine ta'yîn olunan Za'îm Hasan mektûb gönderüp yaya-başılar hıdmete ta'yîn olunan yayaları tamâm getürmeyüp eksük getürürler,

hıdmetde ihmâl iderler diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hıdmet-i mezbûr mühimmâtındur; onat mukayyed olup sancağına müte'allık olup nevbeti olan yayaları ve yaya-başılarına çıkardup bi't-tamâm getürdüp emr üzre hıdmet itdüresin. İhmâl ü müsâhele itmeyüp ikdam ü ihtimâmda dakΩka fevt itmesin. Şöyle ki, hıdmetlerinde tekâsülü olup yayasın tamâm getürmeyüp ihmâl üzre olan yaya-başılar kimlerse isimleri ile yazup arz idesin.

[Yev]mü'l-isneyn fi 26 Şa'bân sene 967 [22.05.1560]

1160

Rodosçuk kadısına: Rodosçuk'ta Bâyezîd'in kâtillerinden Davud ile Hüseyin'e siyaset olunması hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Hamza'ya virildi

Fi 27 Şa'bân sene 967

Rodosçuk kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kasaba-i mezbûrede Hanpaşa-oğlu mahallesi'nde mecrûhan maktûl olan Bâyezîd'ün zevcesi ve oğulları Hüseyin ve Dâvûd nâm kimesneleri meclis-i Şer'a getirüp: "Babamuz mestane eve giderken bunlar darb idüp koynundan beş bin akçasın alup beş günden sonra ol darbdan fevt oldı" didükde, mezbûrlar inkârla cevâb virüp ba'dehû Hüseyin ikrâr idüp: "Mezbûr Bâyezîd, Vanhar ile şûrb-i hamr idüp ve Vanhar dahı Bâyezîd'ün koynunda akça sezüp Dâvûd ile müşâvere idüp, Bâyezîd'i ben gice evine alup giderken sen gel akçayı al didükde, Dâvûd dahı Bâyezîd'ün başına toyaka ile urup mecrûh eyledükde koynundan akçayı alup Vanhar, yolumuza basdılar diyü feryâd idicek, Müslimânlar gelüp, seni kim urdu diyü sorup ve Bâyezîd

dahı Vanhar bilür didükde, Vanhar'ı habs idüp dört günden sonra Vanhar kefil ile çıkup ol gün üçümüz bir yire gelüp bana dahı hisse viricek olup bir bâğ kenârında hisse iderken Dâvûd Vanhar'a kakıyup kalkup bıçağla boğazlayup ikimiz Kurnalı nâm mevzı'da bir pınara bırakduk, üzerine bir taş dahı bırakduk" didükde, husûs-ı mezbûr Dâvûd'dan dahı sü'âl olındukda bi't-tav' ikrâr idüp: "Hüseyin'ün takrîri gibi olmuştur; ikisi bile benüm darbumdan fevt oldı" didükde Dâvûd'un ahvâli mahallesinden sü'âl olındukda, gice ve gündüz âlât-ı harbile yürür diyüp ve Hüseyin'ün mahallesi halkı dahı Hüseyin için, iki-üç ay vardur ki Dâvûd ile baş koşmuşdur didüklerin arz ittüğün ecilden mezbûrân Dâvûd ile Hüseyin'e siyâset olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Mezbûrları siyâset idüp emrüm yirine varduğun yazup bildüresin.

1161

Kocaeli sancağı beyine ve İznikmid kadısına: Matbah-ı Âmire için gereken odunun gönderilmesi ve kimseye gemi ağacı kestirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Şehr-emînine virildi.

Fi 26 Şa'bân sene 967

Koca-ili sancağı begine ve İznikmid kâdisına hüküm ki:

Şehr-emîni gelüp bundan akdem Matbah-ı Âmire'me odun getürmek için kazâ'-i mezbûreden on altı pâre karye ta'yîn olunup ve ol cevânibde kimesneye gemi binâ itdürmemek emrüm olmuş

iken, hâlîyâ girü ol cevânibde emre mugâyîr gemiler binâ olunmak ile zikr olunan karyeler halkı: "Gemi ağacı getürmekle odun mesâlihi mu'attal kalur" diyü arz eyledi. İmdi, bundan akdem ol cevânibde aslâ vü kat'â kimesneye emre mugâyîr gemi binâ itdürmeysin diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup

ve odun husûsı dahı mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan kâdîlikdan her sene mîrî için ta'yîn olınan odunu, odun hıdmetine ta'yîn olınan kurâ halkına bi't-tamâm kesdürüp mahall-i me'mûra getüresin, bî-kusûr teslim idesin. İhmâl ü müsâheleden ziyâde

hazer idesin. Min-ba'd eger zikr olınan kurâ halkına ve gayra emre mugâyir gemi ağacı kesdürmeyüp ve yapdurmayup emr olınan odunu kesdürüp irsâl itmek bâbında dakΩka fevt itmeseyin. Şöyle ki, ihmâl idüp odun nâkıs kalup ve yâhûd defter ile gelmeye, aslâ özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Şöyle bilesin.

1162

Haslar kadısına: Mirahur tarafından mîrî otluk ve saire işlerinde kullanılan köyler halkına müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.
Mevcûdâtçı Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda kadîmden mîr-i ahur tarafından mîrî otluğa ve sâ'ir husûsa istihdâm olınan kurâ halkına hâricden dahl olunmayup kemâ-kân me'mûr

oldukları hıdmete istihdâm olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**
Anun gibi taht-ı kazânda vâkı' olan kurâ halkın kadîmden müşârün-ileyh tarafından istihdâm olınugelen hıdmetden gayrı âhar kimesneye hıdmet teklîf itdürmeyüp te'addî itdürmeseyin. Me'mûr oldukları hıdmetlerin kemâ-kân edâ itdüresin.

1163

Kudüs-i Şerif beyine ve Kadısı Abdurrahman'a: Hizmette gayreti görülen Kudüs-i Şerif ve Halilürrahman Evkaflı mütevellisi Mehmed'in muhasebesinin görülerek bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Halîlü'r-rahmân Nâzırı Alâ'eddîn'e virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Kuds-i Şerif begine ve kâdîsı Abdurrahmân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kuds-i Şerîf ve Halîlü'r-rahmân *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* hazretleri evkâfına mütevellî olan Mehmed'ün her vechile yararlanup ve kemâl-i emânet ü istikâmet ile mevsûf

olup mütevellî olalıdan berü envâ'-ı mesâ'î-i cemîlesi zûhûra gelmişdür diyü terakkΩ recâsına arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Mezbûrun muhâsebesin görüp sa'y ü ki-fâyesi ne mikdârdur ve ne mâddelerdedür ve sâbıkâ olan mütevellîlerden muhâsebesinde ziyâdesi var mıdur? Yazup bildüresin.

1164

Boğdan voyvodasına: Memâlik-i mahrûseden Boğdan sınırına davarlarını geçirenlerden alınan güzeste ve mahsul öşürlerinden başka bir şey alınmaması hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Hırso'ya virildi.
Fî 25 Şa'bân sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Memâlik-i mahrûse-
'mden Boğdan sınırına davarların
geçürüp zirâ'at eyledüklerinde davarları
andan güzeşte ve terekelerinden öşr
alınugelmiş iken hâlîyâ Acı-dere nâm
karye ve yanında iki karye ve Dobrica
vilâyetinden ba'zı kimesneler davarların
getürüp Boğdan sınırına geçürdükde
nesne virmedüklerin arz idüp sâbıkâ bu

husûs için virilen hükm-i şerîfi dahi
göndermişsin. İmdi, ol emr-i şerîfüm
kemâ-kân mukarrer olmağın girü sana
irsâl olunup **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, emr-i sâbık ile amel
idüp emre mugâyir ve kadîmden
olıgelene muhâlîf, re'âyâdan ziyâde
nesne alınup te'addî olınmakdan hazer
idesin.

1165 *Boğdan voyvodasına: Kral İstefan'ın Kral Ferenduş ile olan münasebetlerine
ait mektubu üzerine, o canibin ahvalinin araştırılmasından hâlî kalınmamasına
dair.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:
Mektûb gönderüp bundan akdem İstefan
Kral mektûb gönderüp Nemçe tâ'ifesi
vilâyetine duhûl itdi didüğü husûs ile
kendün mu'âvenet için emr mücebince
ol cânibe varmak ahvâlin ve mezkûr
kralun Ferenduş Kral ile olan husûsların
ve bâzergânların cenâb-ı emâret-me'âb
Hân dâmet me'âlîhi tarafından Moskov

cânibine ticâret için varup gelmesin
bildürmüşsin. Her ne ki i'lâm itmiş isen
pâye-i serîr-i â'lâya arz olunup ilm-i
şerîfüm muhît olmuştur. **Buyurdum ki:**
Vardukda, min-ba'd ol cânibün ahvâl ü
etvârın tetebbu' u tecessüsten hâlî
olmayup fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri
ne idüğün ma'lûm idinüp vâkıf olduğun
ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî
olmayasın.

1166 *Dubrovnik beylerine: Gözleri çıkarılan kâfirin mürafaası için bir vekil
gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Lutfî Çavuş'a virildi.
Fî 26 Şa'bân sene 967

Dubrovnik beglerine hüküm ki:
Bundan akdem gözlerin çıkardığınız
kâfir, Südde-i sa'âdet'üme gelüp ızhâr-ı
tezallüm eyledükde âdemlerinüz ile
mürâfa'a olunup bu husûsun görülmesine
biz vekîl değîlüz diyü cevâb virdükleri

ecilden yarar vekîllerinüz gönderilmesi
lâzım olmağın **buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr itmeyüp husûs-ı
mezbûrun Şer'ile görülmesiçün bir
vekîl nasb idüp gönderesin ki gelüp
bunda mürâfa'a-i Şer'-i Şerîf olup
mezkûrun edâsı^{xlvi} Şer'ile görülüp fasl
ola.

1167

Rum Beylerbeyisi Hızır Paşa'ya: Müteveffâ Kasım voyvoda'nın adamlarının şikâyet mebni hallerinin araştırılarak bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Fi 27 Şa'bân sene 967

Rûm Beglerbegisi Hızır Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ il-voyvoda'sı olup fevt olan Kâsım Voyvoda'nun âdemlerinden şekvâ olup Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulmağın teftîş olup görülmesin

emr idüp ve arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz-ı hâlde mastûr olan ahvâli ma'lûm eyleyüp dahı mezkûrları her kandeysa ele getirüp teftîş eyleyüp zuhûr iden mevâddı yazup bildüresin. Bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp ele getirüp göresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fi 27 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967 [23.05.1560]

1168

Van beylerbeyine: İran canibine tecavüzün men'i ve ahde mugayir hareketlerden kaçınılması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fi 29 Şa'bân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem öte cânibün Megri Begi Resûl dâme izzuhû ile Derbâz ülkesinde nizâ'ları olup cenâb-ı emâret-me'âb Sultân Hüseyin dâmet me'âlîhi emr ile görüp kadîmî Megri tasarrufında kurâyı yukarı cânibden tasarruf olunugelinüp ba'dehû Şeyh Haydar'a ilhâk itdükleri kurâyı ta'yîn idüp defter göndermeğın sûreti ihrâc olup sana gönderilüp ahvâle vâkıf olup dahı âhar tarafeyn ahde mugâyir âhara dahl itdürmeyüp sulh u salâha mugâyir vaz' itdürmeyesin diyü emrüm olmuş idi. Ol zamândan berü ne vechile ma'lûmun olup ve tenbîh itdüğün bildürmedün. Hâliyâ dahı öte cânibden müşârün-ileyh Resûl'den Megri ülkesine dahl ider ve Baş-açuk-oğlu Bû-Sa'îd'ün birâder-zâdesi Alâ'eddîn yüz nefer Kürd ile Seldûz ülkesine gelüp harâmîlik idüp re'âyânun gâv ü gûsfendin alurlar ve Uşni Hâkimi Kara Yûsuf-oğlu Zeynel,

kendü tevâbi'i ile Seldûz ülkesine gelüp gice ile re'âyânun hânelerinde kalup harâmîlik iderler ve Biradost Ekrâdı dahı be-gâyet hadden tecâvüz idüp te'addî iderler diyü şekvâ olındı. İmdi, ahd ü emân içinde ahde münâkız berü cânibden bu makøle vaz' olmak aslâ câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup eger zikr olınan tâ'ife i'lâm olunduğı üzre öte cânibe zarar u ziyân itmişler ise ki zâhîr ola, aslâ te'hîr itmeyüp Şer'ile müteveccih olan zararların, idenlere tazmîn itdürüp dahı min-ba'd eger zikr olınan tâ'ifedür ve eger sâ'ir ol serhadlerde olan ümerâ ve sâ'ir halkdur, bir vechile tenbîh ü te'kîd eylesin ki, mâdâmki öte cânibden sulh u salâhı münâfî bir vaz' sâdır olmaya, ri'âyet-i ahdde her biri mücidd olup berü cânibden mu'âhede-i şerîfûme mugâyir öte cânibün eger re'âyâsına ve eger sâ'ir husûslarına dahl ü ta'arruz itmeyeler. Ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup emre mugâyir iş idenleri her kim olursa isimleri ve resimleriyle bildüresin ki haklarından gelinüp

sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ve bu
husûslarun aslı ve hakîkati ile tamâm
ma'lûm idünüp dahı yazup bildüresin.

Fi'l-vâkı' i'lâm olunduğı gibi dahl olmuş
mıdır ve idenler kimlerdür? Bildüresin.

1169

*Menemen kadısına: Foça Kalesi'ndeki Yahudileri rencide edenler hakkında
evvelce verilen emr-i şerifin buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Menemen kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Ferenduş'dan gelen Agrilyanus nâm Yahûdî hâtûn tarafından Salamonus nâm Yahûdî gelüp Foça kal'asında mezkûreye tâbi' ba'zı Yahûdî sâkin olup kal'a-i mezbûrede maktûl âdem bulınsa Müslimânlardan ba'zı kimesneler demini kendülere düşürmemek için mezbûr Yahûdîlere: "Bed-nâmınızda Müslimân ve kâfir kanından ekmeğinüze halt eylemek âyîn-i

bâtılanuzdur siz katl eyledünüz" diyü kimi da'vâcı ve kimi şâhid olup mezbûrları rencîde eyledüklerin arz eylemeğin ol bâbda emr-i şerîfüm yazılıp mezbûrlara virilmiş idi.

Buyurdum ki:

Zıkr olınan hükmi sana iletmişler ise alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Eger henüz iletmemişler ise mezbûr her kandeys bulup hükmi-i şerîfi taleb idüp alup gönderesin; aslâ ta'allül itdürmeysin.

1170

Bursa kadısına: Kuyumcu Abdî ile Simav Fatma'nın hapsi için Rodos'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mahrûse-i Burusa'dan Seyyid Yûsuf'a virildi.
Fî 28 Şa'bân sene 967

Burusa kâdısına hüküm ki:

Mahrûse-i mezkûrede Sucuk-pınar demekle ma'rûf mahalle, kuyumcılardan Abdî ve Simavlu-kızı demekle ma'rûfe Fâtıma nâm hâtûn habs olunmak için Rodos'a gönderilüp sancağı begine

teslîm olınmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince mezkûr kuyumcu Abdî'yi mezkûre Fâtıma ile yarar âdemlere koşup mahrûse-i Rodos'a irsâl idüp sancağı begine teslim itdürüp iledüp teslîm eyledüklerine müşârün-ileyhe bâ-temessük getürdüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp arz eylesin.

1171

Rodos beyine: Yukarıda adı geçenlerin hapsedilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir hüküm dahı Rodos begine ki:

Mezkûr kuyumcu Abdî ile mezkûre Fâtıma nâm hâtûnı Burusa kâdısı sana gönderdükde alup iledüp teslîm

itdüklerine ellerine temessük virüp dahı mezkûr ve mezkûreyi habs idüp emr-i şerîfüm olmadın habsden ıtlâk itmeyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 28 Şa'bânü'l-mu'azzam sene 967 [24.05.1560]

1172

Sultanönü beyine ve Eskişehir kadısına: Sürice nam mevzide maktul bulunan Musa'nın kâtillerinin sorguya çekilip bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kādî-asker eyidüp emr üzere yazıldı. Ana göre yazıldı.

Arz getüren Kaya Ali nâm kimesneye virildi.
Fî gurre-i Ramazân sene 967

**Sultân-öni begine ve Eskişehir
kādısına hüküm ki:**

Hâliyâ sen ki Sultân-öni begisin, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Mûsâ nâm kimesne Eskişehir kādılığında Sürice nâm mevzı'da mecrûhan maktûl bulınup vârisleri: *"Bizüm mazınnamuz kazâ'-i mezbûrda sâkin olan Perçe ve Abdî ve Mûsâ ve âhar kazâda sâkin mezkûrların şeriki Büyükbâş nâm hırsuzdur"* didüklerinde andan mâ'adâsı ele gelüp sü'âl olındukda mezkûrlardan Abdî ikrâr idüp: *"Maktûl-i mezbûrî biz dördümüze katl eyledükde kapuya bırakduk, esbâbın ve katırın aldık; ba'dehû katır*

ve bir kanlu yorgan[ı] Oklu-Bâlî nâm mahalde bırakduk" diyü ikrâr idicek mezbûr katır ve yorgan, mahall-i mezbûrda bulınup sâ'ir yoldaşları inkâr itmeğin karyeleri halkından ve sâ'ir etrâfda olan kurâdan keyfiyyet-i hâlleri tefahhus olındukda: *"Ellerinde nesne görmedük, lâkin başları mezkûr Perçe eyü kimesne değildir; bu makûle fesâd sâdır olmak câ'izdür ve maktûl-i mezkûr ile adâvet-i sâbıkası dahı vardır"* didüklerin ve yarar kefilleri olmayup kazâ'-i mezbûre kal'asında habs olındukların bildürmüşsin. İmdi, mezkûr Perçe'ye örf olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Emrüm üzere mezkûra örf-i ma'rûf idüp ahvâli neye müncer olur ise yazup bildüresin. Katl itmeyüp telef-i nefsdan hazer idüp örf-i ma'rûf ile göresin.

1173

Hüdâvendigâr sancağı beyine: Bergama Kalesi Dizdarı Ali'nin katlinde maznun Muharrem ile hizmetkârlarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Gazanfer'e virildi.
Fî t-tarihi'l-mezbûr

Hüdâvendigâr sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Bergama kal'asında maktûl olan Dizdâr Ali'nün oğlu Mehmed ve zevci^{xlviii} Kamer (?) yedlerinden vârid olan hükm-i şerîf mücebince mahall-i hâdisede cem' olunup mazınna olan

Muharrem kulları teftîş olındukda üzerine Şer'ile nesne sabit olmayup töhmet-i sâbıkaları dahı bulunmayup maktûl-i mezbûrun vârisleri zimmetlerin ibrâ itdükleri ecilden fasl-ı husûmet olındı diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Mezbûr Muharrem ile hizmetkârların kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1174

Bolvadin ve Barçınlu kadılarına: Vezir Rüstem Paşa tarafından yaptırılacak han için gereken kerestelerin arabalarla yerine naklettirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi
Fî 29 Şa'bân sene 967

**Bolvadin ve Barçınlu kâdılarına
hüküm ki:**

Hâliyâ düstûr-ı ekrem müşîr-i efham - ilâ âhîrihî-Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa *edâma'llâhü iclâlehû*'nun rızâ'en

li'llâhi te'âlâ ebnâ-i sebîl için binâ olınacak hân mühimmâtı için lâzım olan ağacı dağlardan kesdürüp getürmek için araba lâzım olmağın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup zikr olınan hân için lâzım olan keresteyi kesdürüp getürilü

olduklarında ücret ile kirâ arabaları bulup ihrâc idüp gönderesin ki kesilen yirden zikr olınan ağaçları arabalarına tahmîl idüp binâ mahalline getürüp her biri ecr-i misl ne ise alalar. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup ihmâl itmeyesin.

1175 *Gelibolu'da Voyvoda Mehmed'e: Anadolu'dan derya seferine gitmeleri emrolunan sipahilerin gemilerle gönderilerek Meazir adlı mahallin korunmasına dikkat edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Gelibolu'da kapudan tarafından

Voyvoda olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Anadolu'dan deryâ seferine emr olunup irişmeyen sipâhîler cümle yüz altmış dört neferdür. Senünle Gelibolu etrâfında sâbıkâ Tuzla emînin, levend alduğı Me'âzir (Âÿ«nâm mahalli ve sâ'ir ol cevânibde hıfz u

hırâseti lâzım olan mahalleri hıfz etmek için ta'yîn olunup **buyurdum ki:**
Zikr olınan sipâhîleri defter idüp ta'yîn olınan gemilere koyup dahı te'hîr itmeyüp mu'accelen varup ol cevânibi gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp Kurtas'dan (?) ve sâ'ir levend tâ'ifesinden yalılara ve re'âyâyâ zarar u gezend irişdürmeyesin.

1176 *Semendire sancağı beyine: Serhadde olan hazinenin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Bayrâm Beg'ün karındaşı Pîrî Çelebî'ye virildi.
Fî 29 Şa'bân sene 967

Semendire sancağı begine hüküm ki:

Hâliyâ serhadde olan hazîne, Südde-i sa'âdet'üme gönderilmek emr olunmuşdur. **Buyurdum ki:**
Vardukda, emrüm üzre anda olan mîrî akçayı hisâr-erlerinden ve gayrıdan

kifâyet mikdârı mu'temedün-aleyh kimesneler ile Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin ve gönderdüğün âdemlere tenbîh ü te'kîd eylesin ki yolda ve izde, menâzilde ve merâhilde, gicelerde ve gündüzlerde onat [vechile] hıfz u hırâset eyleyüp emîn ü sâlim getürüp teslîm eylesin.

1177 *Erzurum beylerbeyine: Küçük Ardahan nahiyesi için Germücek Kalesi'nin tamir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Erzurum kulları bölük-başısı olup timara tezkire getiren Mahmûd'a virildi.

Fî 2 Şa‘bân sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Küçük Ardahan nâhiyesi şenelmek üzre olup ammâ ziyâde serhadd olup fetret zamânında ilticâ oluncak bir kal‘ası olmayup Germücek kal‘ası şenlikden ba‘îd yirde ve vakt-i hâcetde re‘âyâ sığınmağa kâbiliyyet ve vüs‘at olmayup bundan evvel mühimmâtına on bin akça virilmek fermân olunmuş iken gerekli kal‘a olmamağıle virilmeyüp kalmışdır. Zıkr olunan on bin akçadan mâ‘adâ otuz bin akça dahı Göle kal‘ası ta‘mîri için virilüp Germücek kal‘ası hedm olunup müstahfızları ve zahîre ve yarağı zıkr olunan kal‘aya gönderilmek münâsibdür diyü Mâmervân Sancağı Begi Mîrzâ Ali

mektûbiyle ve sâ‘ir ehl-i hibre i‘lâm eyledüklerin ve zıkr olunan kal‘anın kırk bin akça ile kırk-elli günde ta‘mîri müyesserdür diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, arz itdüğün üzre ol kal‘a hedm olunup zıkr olunan kal‘a ta‘mîr olmasının memleket ü vilâyete nef‘i var ise zıkr olunan kal‘ayı hedm idüp müstahfızların ve dahı varup ta‘mîr oluncak Göle kal‘ası’na ihrâc idüp dahı kal‘a-i mezbûreyi gereğı gibi ta‘mîr ü termîm idüp metîn ü hasîn itdüresin. Ammâ isrâf ü itlâfdan hazer idesin ve zıkr olunan kal‘a ta‘mîr olunmağla mâ-beyde olan sulh u salâha mugâyir vaz‘ olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî gurre-i Ramazânü'l-mübârek sene 967 [26.05.1560]

1178

Kütahya ve Karahisar kadılarına: Uşak kazasında haklarında tahkikat yapılması emredilenlerin ele geçirilip bunlarda hakkı olanların haklarının ödenmesine dair.

Yazıldı.^{xlix}-

Mektûb gönderenlerden Baba-yani nâm karyeden Abdülbâk'ı'ye virildi.

Fî 2 Ramazân sene 967

Kütahya ve Kara-hisâr kādîlarına hüküm ki:

Sen ki Kütahya kādîsısın, Lâzikıyye kādîsiyle mektûb gönderüp kazâ'-i Uşak'dan Pîr Mehmed ve Mustafa ve Mahmûd nâm kimesnelerin teftîşlerine hükm-i şerîf vârid olup gaybet itdükleri ecilden ve bunlardan gayrı Göbek-oğlı Memi nâm kimesneden dahı şekvâ olunmağın, teftîşine mübâşeret olındukda Lâzikıyye kādîsına Antâliyye¹ kazâsı virilmekle teftîş olunmadukların

bildürmişsin. İmdi, mezbûrlar teftîş-i âmm olunmak emr idüp **buyurdum ki:** Mezbûr Göbek-oğlı'n ve zıkr olunan üç nefer kimeneleri dahı her kandeyse ele götürüp kayd ü bend ile bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan çavuşum Ya'kûb'a teslîm itmek için Anadolu beglerbegisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Müşârün-ileyh mezkûrları ele götürüp mûmâ-ileyhe teslîm itdükde, mezkûrlardan her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse husamâyı beraber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl terk olunmuş olmayan da'vâların hakk üzre ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş idüp göresin; anun gibi mezbûrların üzerinde kimesnenün

hakkı sâbit olursa ashâb-ı hukûka hakların bî-kusûr alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildiğün ve ne makûle mâddeler sâbit olduğün mufassal defter idüp yazup bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde

tamâm hakk-ı sarîha tâbi‘ olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp kimesneye hilâf-ı Şer‘-i Şerîf iş olmakdan ve hilâf-ı vâkı‘ kazıyye arz olmakdan hazer idesin.

Aynı kimselerin ele geçirilmeleri hakkında Anadolu beylerbeyine hüküm.

1179

Yazıldı.
Bu dahı.

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Göbek-oğlı ve kazâ’-i Uşak’dan Pîr Mehmed ve Mustafa ve Mahmûd nâm kimesnelerden mukaddemâ şekvâ olındukda teftîş için hükm-i şerîf virilüp ele gelmeyüp gaybet itdükleri arz olunmağın girü teftîş olmaları emr olunup ol bâbda Dergâh-ı mu‘allâ’m

çavuşlarından Ya‘kûb ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**
Vardukda, mezkûrları her kandeys bulup ele götürüp kayd ü bend ile zıkr olınan çavuşuma teslim eyle[ye]sin ki emr üzre mahall-i hâdisede teftîş olalar. Mezkûrların ele gelmeleri mühimmât-dandır. Ana göre mukayyed olup ele getüresin; Sonra ömr makbûl olmaz. Emrüm üzre ele getüresin.

Budin beylerbeyine: Estergon beyi olanların aşağı kalede oturmayıp yukarı hisardaki sarayda ikamet etmeleri sebebinin bildirilmesine dair.

1180

Yazıldı.
Dergâh-ı mu‘allâ çavuşlarından Hacı Çavuş’a virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Budin beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Usturgon dizdârı mektûb gönderüp Usturgon begi olanlardan aşağı kal‘ada sâkin olıgelmişler iken hâlîyâ gelen sancak-begleri aşağı kal‘ada olmasına râzı olmayup yukarı hisâra çıkup sarâyı girüp sâkin olurlar. Bâ-vücûd ki sarâyın içerüsünde vâkı‘ olan mahzenler kimi bârût ve kimi zahîre ve kimi âlât-ı cengile mâl-â-mâl olup şimdiye değin begler olmamağla hazînenün hıfzında dakΩka fevt

olınmayup zarar u ziyân olmamışdur. Şimdiki hâlde begler sarâyda sâkin olmağile âdemlerinden hazîneye âteş veya gayrı sebeble zarar u ziyân olmak ihtimâli vardur diyü arz itmeğın **buyurdum ki:**
Kazıyye arz olınduğı gibi olup sancak-begleri aşağı kal‘ada olıgelmişler iken gelüp sarâyda sâkin olmağa bâ‘is nedür? Anda sâkin olmak lâzım mıdur ve ne târîhde olmuşdur? Ve begler yukaruda sâkin olmak lâzım olduğı takdîrce hazîne ile mahlût olmak münâsib değıldür. Hazîne âhar yire mi nakl olmak gerekdür, nicedür? Görüp dahı yazup bildüresin.

1181

Vize beyine: Babaeski'ye tâbi bir köyde adam katleden, ev basıp eşya yağmalayan kimselerin behemehal ele geçirilip şeriate göre haklarında muamele ifasına dair.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi.

Fî 2 Ramazân sene 967

Vize begine hüküm ki:

Baba-eskisi kazâsına tâbi‘ Dam-başı nâm karyeden Pîrî Paşa nâm kimesnenün gice ile evi basılup bir oğlu ve bir kulu katl olunup ve nefsi-i Baba-eskisi'nden Hacı Hasan nâm kimesnenün dahı evi basılup kendü katl ve espâbı gâret olunup ve niçe kimesnenün mezkûrda rehîn konmuş espâbı dahı bile alınup bu fesâdı idenler dağlarda olan kâfir karyeleridür diyü istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:** Bu bâbda onat mukayyed olup bu fesâdı iden eger dağlarda olan karyelerdür ve eger gayrı kurâdur ve eger sâ'ir kâfir levend tâ'ifesi idür, her kande ise tettebbu‘ u teccüssüs idüp her ne tarîkla

mümkün ise ele getürüp toprak kâdîları ma‘rifetiyle ber-müceb-i Şer‘-i Şerîf onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; şöyle ki, mezbûrların evin basup espâbların gâret iden her kimler ise zuhûra getürüp Şer‘ ile haklarından gelesin. Bu fesâdı idenler sipâhî tâ'ifesinden olup muhtâc-ı arz ise yazup bildüresin ve bu fesâdı idenlerin ekseri ba‘zı mandıralarda imiş; mandıraları dahı görüp zuhûra getüresin. Ammâ, bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer‘ dahl olunup ahz ü celb olmakdan hazer idesin.

-1181/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Kırk-kilise begine.

1182

Sirem Beyi Bayram Bey'e: Zeâmet Mutasarrıfı Piri'nin nezâretinde ve kâfi miktarda adamlar ile hazînenin emniyet ve selâmetle gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî gurre-i Ramazân sene 967

Sirem Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ anda olan hazîneyi getürmek için karındaşun olup ze‘âmete mutasarrıf olan Pîrî zîde kadruhû irsâl olunup ol bâbda kifâyet mikdârı sipâhî ve hisâr[-er]i koyasın diyü Semendire Sancağı Begi Bâlî dâme izzuhû'ya dahı

hükm-i şerîfüm gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Anun gibi hazîne ile müşârün-ileyhi irsâl itmelü oldukda, sen dahı kendü âdemlerinden yarar âdemler koşup bile gönderesin. Ve gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, menâzil ü merâhilde ve gice ve gündüzlerde hazîneyi onat vechile hıfz u hırâset idüp zarar u gezend irişdürmekden ziyâde hazer ideler.

1183 *Sirem'den İstanbul'a kadar olan kadılara: Sirem'den gelecek hazinenin emniyetle ulaştırılmasına dair.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Sirem'den İstanbul'a gelince yol üzerinde vâkı' olan kādîlara hüküm ki:

Hâliyâ Sirem'den Südde-i sa'âdet'üme hazîne gelmek emr olunup **buyurdum ki:**

Her kangunuzun taht-ı kazâsına dâhil olup mahûf u muhâtara olan mahallerde

kifâyet mikdârı âdem çıkarup koşup ve gicelerde dahi bekletdürüp emîn ü sâlim yirlerinüze ulaştırup zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin. Şöyle ki, el-iyâzü bi'llâh birinüzün taht-ı kazâsında zarar irişe, kimesnenün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre basîret üzre olup hıfz idüp birbirinüze ulaştırırsın.

1184 *Mekke-i Mükerreme kadısına: Surre mahlûlünün oradan tevcih edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mekke kâdisına hüküm ki:

Ahâlî-i Mekke-i Mükerreme'den ba'zı kimesneler Südde-i sa'âdet'üme gelüp surre recâ itdiler. İmdi, bundan akdem min-ba'd surre mahlûli Südde-i sa'âdet'ümden virilmeyüp vâkı' olan mahlûlleri anda müstahikk olanlara

virilmek emr olunmağın mezbûrlarun dahi isimleri defter olunup sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, her birinün ahvâlin görüp dahi istihkâklarına göre bu senede vâkı' olan surre mahlûlinden her birine tevcih idüp deftere kayd idüp tasarruf itdüresin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 2 Ramazânü'l-mübârek sene 967 [27.05.1560]

1185 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Basra için beş gemi inşa ettirilip, diğer gemiler için lâzım olan kerestenin saklanması hakkında.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki: Mektûb gönderüp Basra mühimmâtı için emr olunan gemiler kerestesi Bagdâd'a irsâl olunup lâkin, zıkr olunan

gemiler her ne mahalde binâ olunmak fermân olunursa neccâra akça lâzımdur ve Bagdâd hazînesinde hâzır akça olduğu arz olunduğın ve on kıt'a gemileri donatmağa ol diyârda kürekci bulunmadüğün ehl-i vukûf haber virdüğün ve emr olunan gemilerden kifâyet mikdârı mı binâ olunur, yohsa cümle mi olunur diyü bildürmüşsin.

İmdi, Basra için beş pâre gemi kifâyet
itmeğin **buyurdum ki:**
Emr olunan emr-i sâbık üzre beş pâre
binâ itdürüp bâkΩ gemilerün tedârük

olunan kerestelerin bir münâsib olan
mahalde der-mahzen itdürüp hıfz idesin.

1186

Mekke-i Mükerreme kadısına: Surre ve sair vazifelerden tayin olunan maaşların deftere müteferrik yazılmaması hakkında.

Yazıldı.
Bu hükümleri beg göndermişdür.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem defter gönderüp
surrenden ve sâ'ir cihâtdan ta'yîn olunan
vezâ'if müteferrik yazılmağla cihâtdan
ve gayrıdan ne mikdar nesnesi olduğu

ma'lûm olmaduğın ve ribâtlar surre
defterinde her birine bu mikdâr neferdür
diyü alınup ta'yîn olunup esâmî
hakΩkaten bir sûretdür; anlara ol alınup
virilmez, hemân ribât şeyhleri alurlar,
ekl iderler diyü i'lâm itdükde ol bâbda
emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ
girü ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür.
Mûcebiyle amel eylesin.

1187

Aynı husus hakkında Medîne-i Münevvere kadısına hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem irsâl olunan surre
defterlerinde surrenden ve cüz-hânlıktan
ve sâ'ir cihâtdan ta'yîn olunan vezâ'if
müteferrik yazılmağla cihâtdan ve
gayrıdan ne mikdâr nesnesi olduğu
ma'lûm olmaduğın ve surreye
mutasarrıf olanların ba'zı vefât
eyleyenlerin yirlerine ba'zı mahall ü
münâsib kimesneler ta'yîn olunup
müteveffâ kimlerdür ve yirine gelen
kimlerdür, müşevveş olduğın ve
müteveffâ Dâvûd Paşa şart itdüğü
eczânun kırâ'at olunmaduğın husûsın ve
Medîne-i Münevvere ahâlîsinün üç-dört
nefer kimesneye bir mikdâr surre kayd

olunup tasarruflarında iken birinün veya
ikisinün ismi defterde çalınup yirinde
kalanlara yine cümle surresi virildüğü
husûsın ve ba'zı surreye müşterek
mutasarrıf olan kimesneler vefât
eyleyüp ber-vech-i iştirâk mutasarrıf
olduğı surrenden müteveffânun nasîbi,
bâkΩ kalanlara virile diyü işâret
olunduğın ve bâ'zı kimesneler vefât
itdükde mahlûl olan surreleri Dergâh-ı
mu'allâ'mdan gönderilen surre defterine
hatt-ı âhar ile yazılduğın i'lâm
itdüğünde, zikr olunan husûslar için
mukaddemâ sana ahkâm-ı şerîfe
gönderilmiş idi. Ol husûslarda olan
evâmir-i aliyye kemâ-kân mukarrer
olmağın, **buyurdum ki:**
Zikr olunan husûslarda olan evâmir-i
aliyye ile amel idesin.

1188 *Ankara kadısına: Zulüm ve taaddisinden şikâyet edilen Alihan adlı sipahi hakkında tahkikat yapıp hak sahiplerinin haklarının ödenmesine dair.*

Yazıldı.

Şikâyet idenlerden Bekir nâm kimesneye virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Ankara kâdîsına hüküm ki:

Ba'zı kimesneler gelüp Alihan nâm sipâhî için: "Bize Şer' u kânûna muhâlîf zulm ü te'addî idüp akçamuz aldı" diyü ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden, çavuşum Şâh Hüseyin mübâşeretîyle teftîş-i âmm olmasın emr idüp

buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrdan hak da'vâ ider kimesneler var ise husamâsiyle berâber idüp mukaddemâ bir def'a Şer' ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl bilâ-özü mürûr itmeyen kazıyyelerün ber-

mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; ashâb-ı hukûkdan mezkûrun üzerine bi-hasebi'ş-Şer' kimesnenün hakkı sâbit olursa Şer' ile müteveccih olan hukûkı ashâbına alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğün ve ne makûle mâdde sâbit olduğun mufassal defter idüp bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan ve Şer'-i Şerîfe mugâyir kemesneye iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

1189 *Bağdad beylerbeyine: Su taşmasından harap olan Bağdad Kalesi'nin tamir ettirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

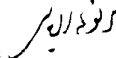
Âdemi Hüseyin'e virildi.
Fî 2 Ramazân sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kal'a-i Bagdâd'un, suyun tугyânından ba'zı yirleri harâb olup ta'mîre muhtâc olduğun bildürmişsin. İmdi, kal'a-i mezbûrenün eger hâlîyâ harâb olan yirleridür ve eger sâbıkâ harâb olup ta'mîre muhtâc olan yirleri kangıdur, ne mikdâr ta'mîre muhtâc yirleri var ise ta'mîr olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup kal'a-i mezbûrenün eger hâlîyâ harâb olandur ve eger sâbıkda dahı

harâb olmuş yirleri var ise tettebbu' eyleyüp görüp dahı ne mikdâr ta'mîre muhtâc yirleri var ise levâzım ü mühimmâtların tedârük idüp onat vechile ta'mîr ü termîm idüp metîn ü hasîn eyleyesin ve kal'ada Arablar sâkin olmak için dahı bir gûşede münâsib yir

var ise ki Arab tâ'ifesi müstakıll anda olalar. Kal'anun ta'mîri husûsı mühimmât dandır; ana göre mukayyed olup muhtâc olan yirlerin ta'mîr idüp kusûr [u] noksânın komayup itmâm-ı maslahat eyleyesin. Ammâ isrâf ü itlâfdan hazer idesin.

1190 *İstanbul kadısına: Ayasofya Evkafı'na ait Mahmudpaşa'daki handa mescid bulunduğundan, Müslümanların mescidde huzurunu kaçırarak kâfirlere ait dükkânların yıktırılması hakkında.*

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi.

Fî 3 Ramazân sene 967

Husrev Beg'e mektûb tekrâr yazılıp dahı haber getürüp tekrâr bir sûreti yazılıp mezkûra virildi. Fî şehri-i Zi'l-ka'de sene 967

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Aya-Sofya evkâfından Mahmûd Paşa Hânı'nda sâkin olan tüccâr tâ'ifesi arz-ı hâl sunup hân-ı mezbûrun içinde vâkı' mescid olup hânun ba'zı hucurâtına kürekci kâfirler girüp hân kapusunun iki cânibinde ağaç ve tahta ile odalar ve dükkânlar bünyâd idüp ocaklar çıkarup kâfirler cem' olup leyl ü nehâr fışk u fücûr idüp gavgâlarından Müslimânlar mescid-i mezbûrda bî-huzûr olup ve zikr olunan dükkânlardan ahz-i eşyâ itdüklerinde İbrâhîm Çavuş ile üzerine

varduğunda görüp hâdis olan tahta odalardır, hedm olınsun diyü hükm idüp huccet virüp mütevellî ve kâfirler kâ'il olmadukda, mükerrer yazup kendün karâr virüp vakfa ve Müslimânlara küllî zararı vardur diyü hedmine hükm idüp huccet virmiş iken kâfirler: "*Odaların içinde espâbımız vardur*" diyü kilidleyüp gaybet idüp zuhûra gelmeyüp ta'allül itdükleri arz olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât üzerine varup göresin; anun gibi zararı olan tahta odaları yıkup ve kâfirleri çıkarup Müslimânlar koyup min-ba'd emrûme mugâyir kimesneye iş itdürmeseyin. Ve bu hükm-i şerîfîmi alup hıfz idüp min-ba'd mücebi ile 'amel idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 3 Ramazân sene 967 [28.05.1560]

1191

Kite kadîsına: Pirinç ve saire satan iki Mısır gemisinin ve emsalinin geçişine müsaade olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çelebi'ye virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Kite kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'dan gelen gemiler mahrûse-i İstanbul'dan gayrı yire gitmek, varup pirinç ve sâ'ir metâ' bey' itmek memnû' iken hâliyâ iki pâre Mısır gemileri emre mugâyir taht-ı kazânda varup yanaşup pirinç ve sâ'ir metâ' bey' itdükleri istimâ' olunmağın girift olmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp anun gibi Mısır'dan varan gemileri girift eyleyüp ve ne makøle gemi olup ve kimün olduğın ve re'îsi kim olduğın ve ne zamânda varduğın ve metâ' çıkarup bey' itmiş midür, nicedür, mufassal yazup gemi ile Südde-i sa'âdet'üme gönderüp min-ba'd dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi emre mugâyir anda varan Mısır gemilerin girift idüp arz idesin.

1192

Vidin sancağını kitabet eden defter kâtibi İshak'a: Vidin sancağı beyinin mektubuna göre keyfiyetin tahkik ve arzına dair.

Yazıldı.

Çavuş-oğullarından Mehmed'e virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Vidin sancağın kitâbet iden Defter Kâtibi İshâk'a hüküm ki:

Vidin sancağı begi mektûb gönderüp ba'zı husûs i'lâm itmeğın mektûbun

sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sûret-i arza nazar idüp içinde mastûrlar olan husûsları ma'lûm idinüp aslı ve hakikatı üzre arz idesin.

1193 *Edirne kadısına: Mustafa Paşa Köprüsü civarında yapılmakta olan mescidin cami olarak inşası hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Dervîş Ali'ye virildi.
Fî 3 Ramazân sene 967

Edirne kâdîsına hüküm ki:
Mektûb gönderüp Mustafa Paşa Köprisi kurbinde binâ olınacak câmi', mescid

mi olur, yohsa câmi' mi olur? Sarâhaten emr-i şerîf vârid olmamağın tevakkuf olunmak üzredür diyü bildürmişsin.

Buyurdum ki:
Câmi' üslûbı üzre binâ itdüresin.

1194 *İlbasan beyine: Iskarapar Kalesi dizdarına arz sunan adamın behemehal bulunup İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren hisâr-eri Yûsuf'a virildi.
Fî 3 Ramazân sene 967

İlbasan begine hüküm ki:
Bundan akdem Iskarapar kal'ası dizdârı için Südde-i sa'âdet'üme sunılan arz

sana gönderildükde arz sunan Ali inkâr itdüğün arz eylemişsin. Arz sunan, be-her-hâl zuhûra gelmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Zikr olunan telbîs arz sunan eger mezkûr Ali'dür ve eger gayrıdur, be-her-hâl zuhûra getirüp Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 4 Ramazân sene 967 [29.05.1560]

1195 *Sirem Beyi Bayram Bey'e: İzvornik'teki eşkiyânın taaddiyatı sebebiyle oradaki hasların zâbitlerinin eşkiyâ ile müttefik olup olmadığının tahkik ve arzı hakkında.*

Yazıldı.
İzvornik begi âdemi Husrev'e virildi.
Fî 7 Ramazân sene 967

Sirem Begi Bayrâm Beg'e ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:
Hâliyâ İzvornik Sancağı Begi Hüseyin dâme izzuhû ve kâdîsı mektûb gönderüp livâ'-i İzvornik'de cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân dâme ulüvvuhû'nun hâslarından kırk dokuz bin dokuz yüz bir akça yazar nâhiye-i ناهیه yigirmi beş aded karyeler, nehr-i Sava

kenârında boğaz hılâlinde olup öte cânibi Pojega sancağında olup sâbıkâ müşârün-ileyh Pojega sancağı begi olduğu târîhde ekser-i âdemleri Dulkâdirlü olup ol diyâr harâmîleriyle âşinâlık olmak sebebi ile nâhiye-i mezbûreye harâmîler geçüp müşârün-ileyh âhar sancakda olmağla mezkûr hâslar zâbiti olan voyvodaları harâmîler hevâsına tâbi' olup harâmî-başları nasb olunup etrâfa münteşir olup livâ'-i İzvornik'de ve gayrıda evler basılup ve kasaba basılup hattâ merhûm Mehmed

Beg zamânında Borçka kal'ası basılıp
niçe mâl gâret ve niçe nefis telef olup
envâ'-ı fesâdât olduğu ve nâhiye-i
mezbûrun bir cânibi nehr-i Bosna olup
nâhiye-i mezbûreden karye-i Madric
kasaba olup livâ'-i Bosna'da
mukâbelesinde olan kılâ' ve kurâ
ahâlîleri hafta bâzârına gelmekle,
bender ve nehr-i Bosna, nehr-i Sava'ya
lâhık olduğu mahalde olan iskeleler
karîb olmağla memerr-i nâs olup fesâdât

olduğın arz itdükleri ecilden bu husûsun
görülmesin size emr idüp **buyurdum ki:**
Arz olunan husûsları onat vechile hakk
üzre görüp arz olduğu üzre nâhiye-i
mezbûre zâbitleri hırsuz u harâmîler ile
müttefik olup bu makøle fesâd ü şenâ't
itdükleri vâkı' midür, nicedür? Tamâm
hakΩkati ile ma'lûm idinüp dahı
müşarün-ileyhün âdemleri anun gibi
fesâd üzre oldukları zâhir olursa vukø'ı
üzre ahvâllerin ve fesâd ü şenâ'atlerin
yazup bildüresin.

1196

Kırkkilise beyine ve Kızılağaç Yenicesi kadısına: Kızılağaç Yenicesi köylerindeki eşkiyanın ele geçirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren virildi.

Fi 7 Ramazân sene 967

**Kırk-kilise begine ve Kızıl-ağaç
Yenicesi kâdısına hüküm ki:**

Sen ki kâdısın, mektûb gönderüp
bundan akdem kazâ'-i mezbûrda Dervîş
köyi'nde sâkin olup bundan akdem
Yanbolı'da celb olunan Bekir'ün
harâmîlikde tutulup mahmiyye-i Edirne
zindânında fevt olan -oğulları
dimekle ma'rûf Rıdvân ve Mûsâ nâm
harâmîlerin şerîklerinden Seyfeddîn ve
Turali nâm şiddet ü şakâvet ile muttasıf
ehl-i fesâd kimesneler Dîvâne Ali-oğlı
Koçi ve Konur-oğlı Kurd Ali nâm
hırsuzların yatağı ve yoldaşı olup
sâbıkâ Rûm-ili beglerbegisi, mezbûr
Koçi ile Kurd Ali'yi küreğе gönderüp
mezbûrlar gaybet itmişler idi. Hâliyâ
mezbûr Turali gice ile bir kaç yirde
yaralanup ne sebeb ile yaralanduğı
ma'lûm olmayup sü'âl olındukda, ba'zı
kimesnelere isnâd idüp bî-vech ben bî-
haber iken çaldılar diyü envâ'-ı tezvîr ü

telbîse sülûk idüp ve mezbûr Seyfeddîn,
yürük eşkincisi olup bu def'a hâlleri
üzre ibkâ olunursa fukarâ zulm ü
te'addîden ziyâde rencîde olurlar diyü
arz eylemeğın, **buyurdum ki:**
Vardukda, mezbûrları ahsen-i vechile
ele getürüp dahı hak da'vâ ider
kimesneler var ise husamâsiyle beraber
idüp bir def'a Şer'ile fasl olmayan
kazıyyelerin muktezâ-yı Şer'-i Şerîf
üzre teftîş idüp erbâb-ı hukøkun Şer'ile
sâbit ü zâhir olan hakların ashâbına
alıvirdükden sonra ne vechile
yaralanmışdur ve yaralanmağa sebeb
nedür? Fesâd ü şenâ'atde mi
yaralanmışdur ve arz olınduğı üzre ehl-i
fesâd ü şenâ'at midür, nicedür?
Muhtâc-ı arz olanı mufassal u meşrûh
yazup arz eylesin ve töhmet-i
sâbıkâları var mıdur, nicedür?
Ahvâllerin mufassal yazup bildüresin.
Anun gibi fesâd ü şenâ'atleri sâbit
olursa habsden itlâk itmeyüp sonra
emrüm ne vechile sâdır olursa amel
idesin.

1197

İznik kadısına: İznik'te yeniden hamam yaptırılmayıp, tamire ihtiyacı olanların tamir edilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Kādî-asker Efendi arz idüp emri arz üze kayd
itmeğin ana göre hüküm yazılup Teke-oğlu
Ca'fer Çavuş'a virildi
Fî 8 Ramazân sene 967

İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i İznik'de müteveffâ
Mehmed Paşa medresesi'nün müderrisi
Mevlânâ Süleymân mektûb gönderüp
vakf-ı medrese-i mezbûrenün bir vakf
hammâmı olup ve andan mâ'adâ birkaç
vakf dükkâmı dahı olup aslâ hammâma
ihtiyaç yoğiken Hasan nâm kimesne bir

a'lâ çifte kâşî hammâm binâ idüp
mezbûr vakf hammâmına ve suyına ve
sâ'ir vakf hammâmlara ziyâde gadr u
zararı vardur diyü arz itdüğü ecilden

buyurdum ki:

Vardukda, kasaba-i mezbûrede hâlîyâ
mevcûd olan hammâmlardan gayrı
hammâm binâ olunmayup, harâb olmuş
var ise yine yirlerinde evvelki vaz'ı üze
binâ vü ta'mîr itmek isterler ise mâni'
olmayup emr-i şerîfûme mugâyir iş
itdürmeyesin. Eslemeyenleri segidüp
inâd idenleri yazup bildüresin.

1198

Şam beylerbeyine: Halka zulüm ve taaddi eden tercümanların vazîfeden alınması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 14 Ramazân sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Şâm ahâlîsi âdem
gönderüp anda sübaşılar yanında ba'zı

tercemânlar olup halka zulm ü
te'addîleri olduğı i'lâm olunmağın

buyurdum ki:

Anun gibi halka zulm ü te'addîleri olan
tercemânları ref' idüp min-ba'd
tercemânlık hıdmetin itdürmeyesin.

1199

Mekke-i Mükerrerme kadısına: İstanbul'a gelerek surre rica edenlere mahlûl vukuunda tevcih yapılması hakkında.

Yazıldı.

Mekke kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mu'azzama ahâlîsinden
ba'zı kimesneler Südde-i sa'âdet'üme
gelüp surre recâ eyleyüp mahlûl
olmamağın müyesser olmayup
kalanların isimleri yazılup mahlûlden

hâllerine göre tevcih olunmak için sana
gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, isimleri kayd olunan
kimesnelerin birbirinin istihkâklarına
göre vâkı' olan Surre mahlûlinden
tevcih eyleyüp kâ'imeye kayd idesin ki
Südde-i sa'âdet'üme geldükde deftere
kayd olına.

1200

Mekke-i Mükerrerme kadısına: Evvelce surreye hüküm alan iki kimseye mahlûlden tevcihine dair.

Yazıldı.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Dârende Şeyh Muhammed Abdullâh el-
Herevî ve Sâlih ve Yahyâ el-Metûsî (?)

Südde-i sa'âdet'üme gelüp mezbûr Şeyh
Muhammed'un yigirmi sikke surreye ve
mezbûr Salih'un otuz sikke floriye

hükümleri olup inâyet recâ itdükleri
ecilden **buyurdum ki:**
Hükm-i şerîfümle varduklarında, arz
olunduğı gibi ellerinde ol mikdâr surreye

hükümleri var ise emr üzre düşen
mahlûlden tevcîh idüp kâ'imeye kayd
eyleyüp tasarruf itdüresin ki Südde-i
sa'âdet'ümde deftere dahı kayd olına.

1201

Lahsa beylerbeyine: Lahsa sâbık Beylerbeyisi Mustafa Bey'in zimmetindeki paranın vârislerinden alınması hakkında.

Yazıldı.
Arslan Kethudâ'ya virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:
Sâbıkâ Lahsâ Beglerbegisi iken fevt
olan Mustafa Beg'ün berâtı resminden
zimmetinde altı bin akça olup mîrî

cânibinden mîrî için alınmasın emr
idüp **buyurdum ki:**
Vârisleri cânibinden âdem vardukda,
resm-i berâtı mîrî cânibinden
metrûkâtından alup mühürleyüp Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin.

1202

Tımar sahiplerinden Adil'e: Midilli beyinin donanmaya iltihak etmesinden dolayı, mevcut sipahilerle adanın korunması hakkında.

Yazıldı.
Arz getüren at-gemisi re'îsi Mehmed'e virildi.
Fî 8 Ramazân sene 967

Erbâb-ı timardan Âdil'e hüküm ki:
Mektûb gönderüp cezîre-i Midillü
sipâhîlerinden mûmâ-ileyh sancağı begi
kendü gemisine bir mikdâr sipâhî alup
donanma-i hümayûnla gidüp ve cezîre-i
mezbûre dahı hâlî kalmayup hıfz

olınması için mâ'adâ sipâhîlerin
cezîre-i mezbûre muhâfazasıyçün
alılıkoyulup ol bâbda hükm-i şerîfüm
taleb itdüğün bildürmüşsin. **Buyurdum
ki:**

Mûmâ-ileyh ta'yîn itdüğü sipâhlar ile ta'yîn
itdüğü üzre hıdmet-i muhâfazada olup ol
cevânibde olan nevâhî vü kurâ ve yalıları hıfz
idüp zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Ramazân sene 967 [02.06.1560]

1203

Van beylerbeyine: Serhad sultanlarına tâbi iken yüz çevirerek Musul'a firar eden Beke Beyoğlu'nun iadesi ve ahde mugayir hareketlerde bulunulmaması hakkında.

Yazıldı.
Diyârbekr beglerbegisi âdemi Ali Çelebî'ye
virildi.
Fî 8 Ramazân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Beke Beg-oğlu öte cânibe tâbi
iken ahde mugayir ol cânibden rû-

gerdân olup firâr idüp Musul'a gelüp
Musul sancağı begi Südde-i sa'âdet'üme
göndermeğün kayd ü bend olınup öte
cânibe îsâl için sana irsâl olındı.

Buyurdum ki:
Vusûl buldukda, ol serhadde olan eger
begleridür, eger sultânlarıdır, her kim
gönderilmek münâsib ise haberleşüp

dahı mâ-beynde olan ahd ü emânı
sıyâneten kayd ü bend ile gönderüp
teslîm eylesin ve min-ba'd
beglerbegiliğüne müte'allık olan
beglere ve sâ'ir serhad zâbitlerine gereği
gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki,
mâdâmki ol cânibden levâzım-ı sulh u
salâh mer'î olup ahde mugâyir iş sâdır

1204 *Diyarbakir beylerbeyine: Beke Bey-oğlu'nun Van beylerbeyine gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Beke Beg-oğlu ahde mugâyir ol
canibden firâr idüp Südde-i sa'âdet'üme
gelmeğin, mâ-beynde vâkı' olan ahd ü
emânı ri'âyeten kayd ü bend ile
Diyârbekr çavuşlarından Budak'a teslîm

olmaya, berü cânibden dahı şerâ'it-ı
ahd[e] kemâ-kân ri'âyet olunup ahd ü
emânı münâkız kimesneden vaz'
sudûrından ihtiyât u ictinâb eyleyüp
kemâl-i basîret ü intibâh üzre olasın ve
ne vechile tedârük idüp kime
gönderdiğün yazup bildüresin.

olunup Van'a îsâl içün sana irsâl olındı.
Buyurdum ki:
Vardukda, te'hîr itmeyüp kifâyet
mikdârı yarar âdemler ile mezkûr
mukayyed ü mahbûs Van'a gönderesin.
Van beglerbegisi Kubâd *dâme*
ikbâlühû'ya teslîm idüp ve teslîm
olduğın yazup arz idesin.

1205 *Rum beylerbeyine: Beke Bey-oğlu'nun Harput'a ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Rûm beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ yukarı cânibden firâr iden Beke
Beg-oğlu Diyârbekr çavuşlarından

Budak'a kayd ü bend ile teslîm olunup ol
cânibe irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr itdürmeyüp kifâyet
kadarı âdemle Çirpert'e emîn ü sâlim
ulaşdurasın ve ulaşıduğın yazup
bildüresin.

1206 *İstanbul'dan Diyarbakir'e kadar yol üzerindeki kadılara: Beke Bey-oğlu'nun Diyarbakir'e sâlimen ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

**Mahrûse-i İstanbul'dan Diyârbekr'e
varınca yol üzre vâkı' olan kâdılara
hüküm ki:**
Diyârbekr çavuşlarından Budak
Çavuş'a, Beke Beg-oğlu kayd ü bend ile

teslîm olunup Diyârbekr'e
gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**
Her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil
olursa mahûf olan derbendlerde ve
mevâzı'da kifâyet kadarı âdem koşup ve
gicelerde dahı bekletdürüp emîn ü sâlim
birbirinüze ulaşdurasın.

1207 *Karaman beylerbeyine: Aksaray nahiyesinde tımar sahibi Hüseyin ile evlâdına Konya cenginde Şehzade Bâyezîd'e tâbi olmasından dolayı dirlik verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Muharrem Çelebî'ye virildi.

Fî 13 Şevvâl sene 967

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bakâhu* lalası mektûb gönderüp Aksaray sancağında nâhiyesinde Gündek ve gayrı nâm karyeden beş bin iki yüz yetmiş akçalık timara mutasarrıf olan Hüseyin, Konya muhârebesine gelmemekle timarı Mehmed nâm sipâhîye virilüp ba'dehû oğlum Bâyezîd yanında mezkûrun oğlu olmağla, oğlumu getürmeğe gıtdüm idi diyü da'vâ idüp emr-i şerîf ile teftîş olunup mezkûr Mehmed mezbûr Hüseyin için oğlum Bâyezîd Konya

üzerine gelüp ceng itdüğü gün, kendü ve oğlu müşârün-ileyhe tâbi' olup ceng ü cidâl eyledi didükde mesfûr Hüseyin inkâr idüp sâbit olmak sadedinde iken sulh olunup ve mezkûr Hüseyin iki def'a yoklamada bulunmayup mezbûr Mehmed'ün tezkiresi sahîhdür diyü i'tirâf dahı idüp ve hüsn-i ihtiyâriyle timarından ferâgat idüp sicill olduğın ve sûret-i sicil bile gönderildüğü bildirmeğin mezbûr Hüseyin'e ve evlâdına min-ba'd dirlik olmamak emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzere mezkûra ve evlâdına min-ba'd dirlik tevcîh itmeyüp ve deftere dahı ol vechile işaret itdüresin.

1208 *Tameşvar beylerbeyine: Kral oğlu tarafından gelen haberlerden bahisle, daima müteyakkız bulunulması hakkında.*

Yazıldı.

Arz getüren âdemi Receb'e virildi.

Fî 11 Ramazân sene 967

Tımişvar beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Kral-oğlu'na âdemlerün varup gelüp nasihat itmekden hâlî olmayup Ferenduş'a tâbi' olan vilâyetlere dahı varup gelen câsûslar şimdilik anun gibi bir yirde hareketleri ve cem'iyetleri olmaduğın haber virüp ve sen dahı leyl ü nehâr at arkasından inmeyüp memleketün ihyâ vü şenelmesine çalışup ve etrâf ü cevânibe göz-kulak tutup adû cânibine yarar ve mu'temedün-aleyh câsûslar gönderilmişdür diyü bildürmişsin. Her

ne arz itmiş isen pâye-i serîr-i âlem-masîrûme arz olinmağın imdi, adû-yı hâksâr taraflarından aslâ gaflet câ'iz değıldür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, dâ'imâ basîret ü intibâh üzre olup zabt u sıyânet-i memleket ve hıfz u hırâset-i ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlün zuhûra getürüp ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tettebbu' u tecessüs itdürüp ve vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı mufassal i'lâm itmeden hâlî olmayasın ve serhadleri onat vechile hıfz idüp mâdâmki anlar tarafından ahde mugâyir vaz' olmaya, berü cânibden dahı itdürmeyesin.

1209 *Vezir Mehmed Paşa'ya: Hubul memlehası mülteziminin hesabının görülmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Haleb'de memleha-i Hubul mültezimi olan Ba've-oğulları muhâsebeleri ve sâ'ir ba'zı ahvâlleri görilmek için Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup ol bâbda mâliyye tarafından sana Trablus ve Sermîn kâdîlarına hüküm-i şerîf yazılıp gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhimâ kâdîları yanuna getirüp dahı emr üzre ahvâllerin göresin. Sâbıkâ memleha-i mezbûre muhâsebesin görüp bi'l-fi'l Türkmen Kâdîsı olan Mevlânâ Sefer'i dahı ol gördüğü muhâsebe husûsı için bile hâzır eylesin ve muhâsebe görmekde müşârün-ileyh ile bile olan Haleb kâdîsı nâ'ibini dahı bile getürdüp ahvâllerin emr üzre te'hîr itmeyüp görüp muhâsebelerin mezbûr çavuş ile gönderesin.

Budin beylerbeyine: Kâfirlerin hile ve hareketlerine karşı daima dikkatli olunup gaflet üzere bulunulmaması hakkında bazı tavsiyelere dair.

1210

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 14 Ramazân sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp irsâl itdüğün dillerün esâmî için Eğri nâm harbî kal'adan kırk nefer eli tûfenglü keferi Sukna kal'ası neferlerin pusuya gelmek kasdına geldükde âdemlerinden kal'a-i mezbûre voyvodası Sefer haber alup bir mikdâr âdemle üzerlerine varup muhkem ceng idüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ küffâr-ı hâksâr maglûb olup bir mikdâr diri alınup ve birkaç baş kesilüp firâr idenler dahı mecrûh olup ve Şa'bân ayının dokuzuncı günü Usturgon begi mektûb gönderüp kral-ı bed-fi'âl on yedi kıt'a badaloşka ve otuz üç kıt'a darbzen ve

top çekmek için ^{نکته} nâm harbî varoşdan kifâyet mikdârı bârgîr ve re'âyâ ve kal'a-i Peç'de dörder tûfeng almağa üç bin ^{نکته} ihzâr ve ta'yîn itdürüp ve iki bin ^{نکته} dahı sipâriş eyledüğün câsûslar haber virdükden

sonra iki nefer pre-beg dahı gelüp haber virdüğün bildürüp ve pre-begün birin sana gönderüp keyfiyyet-i hâl sü'âl olındukda Prut'dan berü sekiz mil yirde

Tuna'nun beri yakasında ^{عوضه} nâm mahaldedür diyü haber virdüğün arz eylemişsin. İmdi, adûy-ı bed-girdâr cânibinden gaflet üzere olmak aslâ câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup küffâr-ı hâksârün ahvâl ü etvârların ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidlerin dâ'imâ tettebbu' u tecessüsden hâlî olmayup ahvâllerine muttali' olup ana göre tedârüklerin görüp gaflet ile a'dâ-yı dînden memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdurmeyüp zabt u sıyânet-i ra'ıyyet ve hıfz u hırâset-i memleket bâbında envâ'-ı mesâ'i-i cemîlenüz zuhûra getirüp mâdâmkı anlar tarafından ahde mugâyir bir vaz' olmaya, berü cânibden dahı hilâfına cevâz gösterilmeyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve muhtâc-ı arz olanı i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

1211

Filibe ve Tatarpazarı kadılarına: Voynuk sancağı Beyi Şehsuvar ile bazı kimseler arasında münâzaalı olan iki köy hakkında tahkikat yapılarak bildirilmesine dair.

Yazıldı.

İstanbul sübaşına teslim olındı.

Fi 5 Şevvâl sene 967

Filibe ve Tatar-bâzârı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ya mektûb gönderüp Voynuk Sancağı Begi Şehsuvâr *zîde mecduhû*'nun Ali-beglü nâm karye ve Aklıkçı-inebegi nâm karye husûslarında İsmâ ve Ömer ve Hacı Ahmed ve Sefer nâm müsellemlerle vâkı' olan nizâ'ları için cânibeynden vârid olan ahkâm-ı hümayûnum muktezâsınca mahall-i nizâ'un üzerine varup ahâlî-i vilâyet ile kadîmî hudûdı, husamâ muvâcehelerinde görüldükde mezbûr, karye-i Aklıkçı-inebegi diyü kayd olunmuş. Elli-altmış yıldan berü müsellemler tasarrufındadır. Görüldükde diyü sınırını mufassal yazup ve Ali-beglü nâm karyeyi

mukeddemâ Ali Beg nâm kimesne gelüp mezbûr voynuk-begine yazılan yirleri müsellemlerden iki yüz akçaya her yıl mukâta'aya alup temekkün idüp vilâyet kitâbet olındukda, Ali-beglü diyü yazılan yirler müsellemlik yirleridir diyü sonra karye kitâbet olunmuşdur diyü arz eylemişsin. İmdi, mezbûr karye timara virilüp müsellemlerün çiftlikleri mesâha olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Vardukda, ol nizâ' eyleyen müsellemlerin ellerinde olan berâtlarına nazar eyleyüp tasarruflarında olan müsellemlik yirlerini dahı ölçüp her birinün ellerinde kaç çiftlik yir vardır, defter ve kânûndan ziyâde yirler tasarruf iderler mi, nicedür? Her birinün elinde ne mikdâr yir bulunursa vukû'ı üzre yazup defter idüp Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

1212

Çirmen beyine: Yanbolu'da Hasan'ın evini basıp katle cüret edenlerden yakalananların gönderilmesi ve kaçanların da bulunarak haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Nebî'ye virildi.

Fi 9 Ramazân sene 967

Çirmen beyine hüküm ki:

Hâliyâ Yanbolı kâdîsı mektûb gönderüp nefs-i Yanbolı'dan Hasan b. Abdullâh nâm kimesnenün gice ile evin basup espâbın gâret idüp kendüyi mecrûh idüp ve Mûsâ nâm kayın-atasın katl idüp harâmîlerden üç nefer harâmî Çirmen sancağında Kızanlık nahiyesinde tutulup iki neferi Kızanlık'da habs olunup bir neferi Yanbolı'ya getirilüp sü'âl

olındukda: "Biz on dört nefer kimesne idük; gice ile varup mezbûr Hasan'un evin basup espâbın gâret idüp merkûm Mûsâ'yı katl idüp bundan gayrı Edirne ile İstanbul mâ-beyninde olan Burgaz nâm kasaba kurbinde Yahûdîler arabasın basup vâfir çûkaların alup Vize kazâsında Anakari nâm karyede bir sipâhîde koduk; fevkânî evleri vardır, adını bilmezsin, bizüm ahvâlimüze vâkıfdur. Ben mezkûr Hasan'un evin basanlarla yakında yoldaş oldum ve yoldaşlarımdan şöyle işitdim ki, beş-altı yarar nefer

kimesneler imiş. Ekseri Anadolu'dan geçüp Rûm-ili'nde perâkende olmuşlar. Edirne'de ve Baba-eskisi'nde evler basanlar beniüm yoldaşlarıumdur" diyü ikrâr idüp sicill olunup ve yoldaşlarından isimlerin ve mekânların bilen kimesneleri takrîr itmeğin mufassal defter olunup gönderildi diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp mahbûs olan üç neferi getürdüp, kendü habsine alup muhkem kayd ü bend ile hıfz idüp dahı defterde mukayyed olan yoldaşların ve andan mâ'adâ dahı yoldaşların söyledüp her kim ise buldurup her ne tarîkla mümkün ü mutasavver ise ele getürüp gayb idenleri yataklarına ve duraklarına ve bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup ahvâllerin toprak kâdîsı ma'rifetiyle hakk üzre Şer'ile görüp anun gibi ele gelen kimesnelerden töhmet-i sâbıkası olup

mûcib-i örf olanların dahı ahvâllerin örf-i ma'rûf ile görüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olandan sipâhî olanları habs idüp arz idüp olmayanları hakkında lâzım gelenleri Şer'ile icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ tamâm dikkat ü ihtimâm idüp eger defterde mukayyed olanlardır ve eger sâ'ir şerîkleridür, ehl-i fesâdı ele getürüp gereği gibi haklarından gelmek bâbında ihmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm ü ihtimâmda dakΩka fevt itmeyüp, ehl-i fesâda himâyet olunup akçası alınup salıvirilmekten ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı Şer' dahl ü ta'arruz olmakdan ziyâde hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi' olasın ve ne mikdâr ele gelüp ve kaç neferin haklarından gelinüp ve üzerlerine ne makøle mâtde sâbit olduğun mufassal defter idüp bildüresin. Sâ'ir yoldaşları bulınınca habs olanları muhkem haklayasın.

1213

Beyşehir beyine ve Seydişehir kadısına: Yaylacık karyesi sipahisi İbrahim Çavuş'un zulüm ve taaddisi hakkında tahkikat yapıp, kendisinde hakları olanların haklarının alınmasına dair.

Yazıldı.

Arz getüren Hacı Mahmûd'a virildi.

Fi 12 Ramazân sene 967

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Begşehir begine ve Seydişehir kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Aladağ kâdîsiyle Seydişehir nâ'ibi mektûb gönderüp karye-i Yaylacık ahâlîsinün sipâhîleri olan İbrâhîm Çavuş'un zulm itdüğü husûslarun teftîşiyçün vârid olan hükm-i şerîf mücebince teftîş idüp hilâf-ı Şer' Müslimânlara yedi bin sekiz yüz otuş beş akça ve bir boz yund ve bir dülbend alduğı sâbit olup ve Hacı Mahmûd nâm kimesnenün serika tarîkıyla evin açup ba'zı espâbın alduğı dahı sâbit olup ve

karye-i mezbûreden on iki hâne, zulminden celâ-yı vatan idüp ve Seydişehir kazâsından niçe kimesneler gelüp umûmen teftîşine hükm-i şerîf taleb itdükleri ecilden teftîş-i âmm olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Bi'z-zât mukayyed olup mezbûrdan hak da'va ider var ise bir def'a Şer'ile görölüp fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl terk olunmayan da'vâların husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; anun gibi mezbûrun üzerinde kimesnenün hakkı sâbit olursa ashâb-ı hukøkla sâbit olan hakların alıvirüp, ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğü ve ne makøle mâtde sâbit olduğun defter idüp bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre

olup hilâf-ı Şer' kimesneye iş
olınmakdan ve gayr-ı vâkı' kazıyye arz
olmakdan ihtiyât idesin ve gaybet iderse

Şer'ile buldurması lâzım olanlara
buldurup ve def'ine fasl-ı husûmet
eyleyesin.

1214 *Erzurum beylerbeyine: Divane Aydın'ın ulûfesinin ne için kesildiğinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Dîvâne Aydın nâm kimesne rikâb-ı
hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Erzurum
gönüllülerinden olup on altı akça
ulûfeye mutasarrıf iken ulûfesi bilâ-
sebeb kat' olındı diyü şekvâ eylemeğın
buyurdum ki:

Göresin, mezkûr fî'l-vâkı' Erzurum
kullarından olup ol mikdâr ulûfeye
mutasarrıf mıdır ve ne zamândan ilhâk
olmuşdur ve ulûfesi ne vakit kat'
olmuşdur ve kat' olmağa bâ'is nedür?
Tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre
yazup arz eyleyesin.

1215 *İskenderiye beyine: Kaledeki marangozluk gediği hakkında sahte hüküm yazanın bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

İskenderiye beyine hüküm ki:
Mektûb gönderüp sana Mehmed nâm
kimesne gelüp kal'a-i mezbûrede bin
altı yüz akçalık neccârlık gedüğüne
mutasarrıf olan Mehmed'ün gedüğün
hâliyâ diğer Mehmed ne vechile
almışdur? Berâtı yoklanup görilsün
didükde berâtın getürdüp sene erba'a ve
sittîn ve tis'a-mi'e Rebî'u'l-âhir'inün on
beşinde işbu timara mutasarrıf olan
Mehmed fevt olup diğer Mehmed'e
virildi diyü mukayyed bulunup ve
bundan akdem vâkı' olan üç yıllık

mahsûli dahı mîrîye â'id ve râci'dür,
niçe oldı diyü sü'âl olındukda sene ihdâ
ve sittîn ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun on
ikinci gününden terk-i kal'a iden Resûl-
yiri Mehmed'e virildi diyü ibrâz itdüğü
hükme dahı nazar olındukda ba'zı
yirleri silinmiş, girü yazılmış ve
hattında ve nişânında şübhe olduğından
gayrı berâtına ve kayd târîhine muhâlif
bulunup müzevver olmak fehm
olduğın bildürmüşsin. İmdi, ol hüküm
müzevverdür. **Buyurdum ki:**
Yazan kimesneyi buldurasın.

1216 *İskenderiye beyine ve kadısına: Karaya vuran iki Venedik gemisine ait eşyayı alanlar hakkında şeriâte göre lâzım gelen muamelenin ifasına dair.*

Yazıldı.

Kādî-asker Efendi arz idüp emri kayd itmeğın
ana göre yazıldı.

**Müşârün-ileyhe ve İskenderiyye
kādısına hüküm ki:**

Sen ki kādısın, sûret-i sicil gönderüp
Venedik gemilerinden bâzergân gemisi
deryâda gelürken Draç ile Ülgün mâ-

beyninde karaya urup iki olan espâbı
gemi yanında olan iki Blâşkerme'ye (?)
yükledüp Ülgün kal'ası'na giderken
rûzgâr muhâlif olup ol iki
Blâşkerme'de (?) olan keferenün ba'zı
gark olup ba'zı kenâra çıkup kazâ'-i

İskenderiyye'ye tâbi' *منقول* ve *مستسر* nâm
karyelerün ahâlîsi bu iki gemilerde olan
kâfirleri ba'zın kırup ba'zı kaçup ve
gemilerde olan espâbları alup zabt
eylemişler. Bu kazıyye istimâ' olıcak,
a'yân-ı İskenderiyye'den ba'zı
kimesneler zikr olunan karyelere irsâl
olunup meclis-i Şer'a da'vet olunup
gemilerün ve espâbun ahvâli tefahhus

olındukda: "*Espâb almaduk ve bu işden
haberimiz yokdur*" diyü inkâr idüp
espâb tefahhus olındukda bir haylî çûka
ferâce ve bir siyâh Venedik kürki ve bir
defter ve bir gemi ellerinde bulunup
alduklarına i'tirâf idicek, ziyâde
tefahhus olunmağa mâni' olup Şer'-i
Şerîfe adem-i itâ'atlerin bildürmüşsin.
İmdi, anlar hakkında Şer'ile lâzım gelen
icrâ olmasın emr idüp **buyurdum ki:**
(Boşluk) Vusûl buldukda, anun gibi
itâ'at-i Şer' itmeyenlere ne lâzım
gelürse mezkûr karye halkından dahı
itâ'at-i Şer'-i Şerîf itmeyenlere Şer'ile
lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın.

1217

*Dukagin sancağı beyine ve Bihor kadısına: Bihor Kalesi dizdarından
vukubulan şikâyet hakkında tahkikat yapılmasına dair.*

Yazıldı.

Kethudâsı Mesîh'e virildi.

Fî 17 Ramazân sene 967

Dukagin sancağı begine ve Bihor kādîsına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp
kal'a-i Bihor kethudâsı olan Bektaş,
kendüye varup şekvâ idüp: "*Kal'a-i
mezbûre dizdârı olan Mustafa b. İshâk
evlâd ü iyâlüm ile kal'ada sâkin olmağa
varmağın beni döğüp yakam yırtup
şetm-i galîz ile niçe def'a şetm idüp ve
elümde olan berât-ı şâhîye i'tibâr ve
iltifât itmeyüp, tezvîrdür diyü envâ'-ı
hakâretler idüp hâlümü arz idivir*"
didüğün ve ahâlî-i vilâyet sipâh ve
re'âyâ dahı: "*Mezkûr dizdârun bu
diyârda tezvîr [ü] telbîsinden
zindegânîye kudretimüz olmayup
erbâb-ı dîvânun mühürlerin mezbûr
kazup ve nişân çeküp ve telbîs berâtlar
ve kelimeler yazup ibrâz idüp
memleketde her zamân fitne vü fesâd
üzre olup hîç vechile memnu'
olmadüğün ve zikr olunan dizdârlığı bir*

*âhar kimesne kaydından alup telbîs
eylemiştir*" didüklerin arz itdüğünde,
bu husûsları hakk üzre teftîş idüp Şer'ile
sâbit olursa arz eylesin diyü hükm-i
hümâyûnum virilmişiken, mezbûr anda
hâzır bulunmadığı ecilden teftîş
olınmayup avk u te'hîr olunmuş imiş.
Eyle olsa hâliyâ mezbûr bunda Âstâne-i
sa'âdet'üme gelmeğün dutup teftîş
olınmağičün kayd ü bendle irsâl olunup
ve andan mâ'adâ mezkûrun
akribâsından Yenice nâm karyede sâkin
Ali Bâlî nâm nâ'ib ki Mehmed-oğludur,
tezvîr ü telbîsi ve re'âyâyâ te'addîsi
olduğı istimâ' olunmağın, anun dahı
kayd ü bend ile umûmen teftîş olmasın
emr idüp **buyurdum ki:**

Mukaddemâ Mustafa'yı hasmı ile
berâber idüp isnâd olunan husûsları onat
vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus
eyleyüp göresin; andan gayrı dahı
kimesne gelüp da'vâ-yı hakk iderse bir
def'a fasl olmayan kazıyyelerin görüp
eger mezkûrun ve eger gayrun her
kimün mezkûr Mustafa üzerinde hakkı
sâbit olursa sâbit olan hakların ashâb-ı

hukûka alıvirüp andan gayrı tezvîr ü telbîs idüp müzevver nişân ve hüküm ve

berât yazduğı ve dizdârlığı berâtı ile alduğı zâhir olursa ahvâlin mufasssal yazup bildüresin; kendüyi habsden itlâk itmeyesin ve mezkûr Îsâ'yı dahı emrüm üzre teftîş-i âmm idüp re'âyâdan ve gayrıdan her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse bir def'a Şer'ile fasl olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm

hakk üzre teftîş idüp anun gibi dahı üzerinde her kimün hakkı sâbit olursa bî-kusûr ashâbına alıvirüp mezkûrlardan ne mikdâr nesne hükm olunup alıvirilüp ve ne makøle mâddeler sâbit olduğı yazup defter idüp ikisi dahı itlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa amel idesin. Ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sâriha tâbi' olup hilâf-ı Şer' kimesneye iş olmakdan ve hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olınmakdan hazer idesin.

1218

Basra beylerbeyine: Ebû Garbe sancağı Beyi Hasan'ın nerede isterse orada sakin olması hakkında.

Yazıldı.

Arslan Kethudâ'ya virildi.

Fî 14 Ramazân sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Ebû-Garbe Sancağı Begi Hasan dâme izzuhû mektûb gönderüp zikr olunan sancağının sâkin olıcak yiri olmayup Sadr-ı Süveyb sancağına tâbi' Durna nâm hisâr kendünün sancağına karîb olup hırsuz u harâmî durağı Sadr-ı

Süveyb, Şat nehri'nün öte yakasında olup geçid yiri olmağın niçe dürlü fesâd zâhir olur diyü bildürüp mahall-i mezbûrda sâkin olmasın recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, memleket ü vilâyete nâfi' ne ise vech ü münâsib gördüğün üzre amel idesin ve Basra beglerbegisine bir hüküm gönderilmişdür, îsâl idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 10 Ramazân sene 967 [04.06.1560]

1219

Hersek'de Haydar Paşa'ya: İskenderiye sancağında isyan üzere olan keferenin tenkilini Sancak Beyi Mehmed Han ile birlikte yapmasına dair.

Yazıldı.

Kâdî-asker Efendi pâye-i serîre arz idüp emri arz üzre kayd idüp ana göre yazıldı.

Hersek'de Haydar Paşa'ya hüküm ki:
Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp İskenderiyye Sancağı Begi cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân'a bir hıdmet emr olmuşdur. Hersek sancağının sipâhîlerin ve hisâr-erlerin ve tüfeng-endâzların alay-begine koşup gönderesin diyü emrüm olmuş idi.

Hâliyâ mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbi' ba'zı nevâhî keferesi isyân u tuğyan üzre olup küllî asker cem' idüp ve Bosna ve Hersek ve Vulçitrın sancaklarının ve livâ'-i mezbûra muttasıl olan re'âyâlarının harâc-güzâr re'âyâsının karyelerin basup kendülerin katl ve iyâllerin esîr ve mâlların gâret idüp günden güne fesâd ü şenâ'atleri ziyâde olup, ammâ sâbıkâ irsâl olunan hükm-i

hümâyûnumda zikr olınan âsîlerün
hoyradların katl idüp ehl ü iyâllerin esîr
ve mâlların gâret itmeyesin diyü emrüm
olup, mezkûrlarun mesken ü me'vâları
sarp dağlar olup, varılup urıldukda
askerün zabtı mümkün olmayup iyâlleri
esîr ve mâlları gâret olunmak mukarrer
olmağın ve isyânları yevmen fe-yevmen
müteẓâyid olduğın bildürüp ve
müşârün-ileyh *dâme ulüvvuhû* dahı
vech-i meşrûh üzre i'lâm itmeğın,
mezbûr âsîler urılup hoyradların katl
idüp ehl ü iyâlleri esîr ve emvâlleri
gâret olmasın emr idüp bu bâbda
müşârün-ileyhe dahı hükm-i
hümâyûnum gönderilüp senünle
müşâvere idüp, her ne yüzden münâsib
ise anunla amel olunmasın emr idüp

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mîr-i müşârün-ileyh ile
haberleşüp dahı eger sen kendü nefsinle
varmakdur ve eger sancağın askerın ve
hisâr-erlerin ve sâ'ir lâzım olduğı
mikdârı re'âyâdan dahı âdem çıkarup
göndermek ile mi olur, her ne vechile
vech ü münâsibse hüsn-i tedârük idüp
eger Hersek'den ve eger
İskenderiyye'den asker ihrâc idüp

münâsib olan zamânda zikr olınan
âsîlerün üzerine varup bi-inâyeti'llâhi
te'âlâ hoyradların katl ve ehl ü iyâllerin
esîr ve mâlların gâret idüp re'âyâ
üzerinden mazarratların def' u ref' idüp
ol cevânibi anlarun şerr u şûrlarından
tathîr u pâk eylesin. Ammâ bu bâbda
gereği gibi hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp
kifâyet mikdârı âdem ile varup gaflet ile
ırz [u] nâmûs-ı Hilâfete mugâyir vaz'
sudûrından ve bu bahâne ile kendü
hâllerinde olanlara dahl olmakdan
kemâl-i mertebe ihtirâz ü ictinâb idüp
isyân u tугyân üzre olup izâlesi lâzım
olanları urdurasın. Şöyle ki, kendü
hâllerinde olanlara bu bahâne ile dahl ü
ta'arruz olındığı istimâ' olına, aslâ bir
ferdün özri makbûl olmak ihtimâli
yokdur. Ana göre mukayyed olup, eger
kendün bi'z-zât varmaludur ve eger
serdâr ta'yîn idüp gönderdiğün
kimesnelere bir vechile tenbîh ü te'kîd
idesin ki, hilâf-ı emr kendü hâllerinde
olanlara tecâvüzden ziyâde hazer ideler.
Urılacak kurâ ne mikdâr olup ve ne
vechile tedârük olunup ve ne zamânda
teveccüh itmek üzre olduğın yazup
bildüresin.

1220

Aynı husus hakkında İskenderiye Sancağı Beyi Mehmed Han'a hüküm.

Yazıldı.

Kethudâsı Halîl'e virildi.

Fî 11 Ramazân sene 967

**İskenderiyye Begi Mehmed Hân'a
hüküm ki:**

Bundan akdem livâ'-i mezbûra tâbi'
ba'zı âsîlerün ahvâlin arz itdiğünde ol
bâbda sana ve kıdvetü'l-e'âlî ve'l-e'âzım
Haydar Paşa'ya hükm-i şerîfüm
gönderilüp zikr olınan âsîlerün
hoyradların katl idüp ammâ ehl ü
iyâllerin esîr ve emvâllerin gâret
itmeyesin diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ

müşârün-ileyh ile mektûb gönderüp zikr
olınan âsîlerün isyân u tугyânları gün
günden müteẓâyid olup küllî asker cem'
idüp Hersek ve Bosna ve Vulçitrın
sancaklarınun ve livâ'-i mezbûra
muttasıl olan nâhiyelerün harâc-güzâr
re'âyâlarınun karyelerin basup
kendülerin katl ve emvâl ü espâbların
gâret ve iyâllerin esîr itdüklerin ve
varılı oldukda askerün zabtı mümkün
olmayup iyâlleri esîr ve mâlları gâret
olmak mukarrer olmağın te'hîr olunup
ve isyânları yevmen fe-yevmen ziyâde
olduğın bildürdüğünüz ecilden zikr

olınan âsîlerün urılup kendüleri katl
olınup emvâl ü espâbları gâret ve ehl ü
iyâlleri esîr olınmasın emr idüp ol bâbda
müşârün-ileyhe dahı hükm-i şerîfüm
gönderilüp senünle müşâvere idüp
kendü nefsinle varmak münâsib ise
varup, kendü varmak îcâb itmez ise
sancağı askerın alay-begine koşup
göndermek münâsib ise sipâhî ve hisâr-
erenlerinden ve sâ'ir re'âyâdan kifâyet
mikdârı âdem tedârük idüp göndermek
emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp
müşârün-ileyh ile haberleşüp her ne
yüzden vech ü münâsib ise hüsn-i
tedârük idüp eger sipâhî ve hisâr-
erenlerinden ve sâ'ir re'âyâdan ve
gönüllü tâ'ifesinden kifâyet mikdârı
asker ihrâc idüp mahall iktizâ itdüğine
göre eger bir yire cem' olup mahalline
varmak iledür ve eger her birinüz
müstakıl birer taraftan yürimek iledür,
vech ü münâsib olduğu üzre zikr olınan
âsîlerün üzerlerine varup hoyradların
katl idüp ve ehl ü iyâllerin esîr ve
mâlların gâret idüp inâyet-i Hakk ile
re'âyâ vü berâyâ üzerlerinden mazarrat
ü ifsâdların def' u ref' eyleyüp ol
cevânibi anların şerr u şûrlarından
tathîr u pâk idesin. Bu bâbda hüsn-i

tedârük idüp kifâyet mikdârı âdem ile
varup gaflet ile ırz u nâmus-ı Hilâfete
mugâyir vaz' sudûrından hazer idesin
ve bu bahâne ile kendü hâllerinde
olanlara dahl ü tecâvüz olmakdan
kemâl-i mertebe ihtirâz ü itcinâb
eyleyüp isyân üzre olup izâleleri lâzım
olanları urdurasın. Şöyle ki, bu bahâne
ile kendü hâllerinde olan re'âyâya dest-
dirâzlık olup dahl ü ta'arruz olduğu
mesmû'-ı şerîfüm ola, aslâ bir ferdün
özri makbûl olmayup mu'âteb ü
mu'âkab olmak mukarrerdür. Ana göre
mukayyed olup askere bir vechile
tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, hilâf-ı emr
kendü hâllerinde olanlara dahl ü
tecâvüzden ziyâde hazer ideler ve
urılacak kurâ ne mikdâr olup ve ne
vechile tedârük olınup ve ne zamânda
teveccüh etmek üzre olduğunuz yazup
bildüresin. Bu bâbda müşârün-ileyhe
dahı yazılan emr mühürlü kîse ile sana
irsâl olınup ulaştırup dahı müşâvere
idüp te'hîr itmeyüp itmâm-ı maslahat
idesin. Bundan akdem sana hüküm
gönderilüp Silistre câniblerine varasın
diyü emrüm olmuş idi. Bu husûs
mühimdür, te'hîr itmeyüp mübâşeret
idüp itmâma irişdüresin.

1221

*Van beylerbeyine: Diyarbekir müteferrikalarından Hüseyin'in iyiliğine şahadet
olunması üzerine hapisten çıkarılmasına ve ahde mugayir hareket zuhuruna
meydan verilmemesine dair.*

Yazıldı.

Arz üzerinde emr hatt-ı şerîf ile mukayyeddür.

Kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 14 Ramazân sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup,
Hakkârî Hâkimi Zeynel'ün Südde-i
sa'âdet'üme arz itdüğü Seyyid Mehmed
Beg-oğulları ve Ya'køb Beg-
oğulları'ndan ve gayrıdan arz olındığı

üzre fesâda mübâşir olmuş kimesne
olmayup herkes kendü hâlinde evlerinde
sâkin olup Diyarbekir
müteferrikalarından Seyyid Mehmed
Beg-oğlu Hüseyin için müşârün-ileyh
öte cânibe gitmek ihtimâli vardır
dimekle Van'a geldükde kal'ada habs
olınup bi'l-fi'l mahbûs olup ve anun
dahı hiç vechile fesâdı mûris vaz'ı sâdir
olmayup bî-günâhlardur diyü bildürüp
ve bundan akdem öte cânibden bir

mikdâr Dünbal ulus gelüp Hoy kurbinde Kotur-deresi nâm mevzı'da sâkin olmuşlar idi ve Kutur Begi Mansûr *dâme izzuhû*'nun oğlu Ali nâm müfsid mîr-i mezbûr ile sâbıkâ öte cânibden bile geldükde Van'da müteferrikalık virilüp ba'zı kimesneler ayardup girü Muş câniblerine firâr eyledüklerin Tebrîz hâkimine mektûb ve âdem gönderüp taleb olındukda göndermek üzere oldukların bildürüp ve gönderdikleri mektûbları gönderüp ve andan gayrı Erzurum cânibinden Karayazu çeribaşısı ile öte cânibe firâr iden Bâzûkî tâ'ifesi ahvâlin bildürüp ve ol bâbda Âdilcevâz beginden sana gelen mektûbı

bile gönderüp ve anlardan gayrı dahı her ne dimiş isen, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, çünkü habs olınan mezbûr Hüseyin'ün eyülüğüne şehâdet itmişsin. Habsden ıtlâk idüp girü ol cânibe mektûb ve âdem gönderüp sulh içinde firâr iden kimesneleri girü isteyüp getürdüp serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup mâdâmki öte cânibden ahde mugâyir vaz' sâdır olmaya, berü cânibden dahı kimesneden ahde münâkız vaz' sudûr itdürmeyüp dâ'imâ ahvâl ü etvârların tettebbu' itdürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1222

Erzurum beylerbeyine: Pasin sancağında Karayazu çeribaşısının iki yüz kişiyle firarı hakkında malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Erzurum'da elli bin akça timarı olup defter çavuşlarından Ahmed'e virildi.

Fî 16 Ramazân sene 967

Bu dahı.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Van beglerbegisi mektûb gönderüp ol cânibden Bâzûkî tâ'ifesinden Pasin

sancağında Karayazu çeribaşısı iki yüz mikdârı kimesne ile öte cânibe firâr itdükde Âdilcevâz sancağı begi kendüye bildürdüğü arz itmeğin, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezbûrı arz olunduğı gibi midür, nicedür? Anun gibi firâr itmişler ise firâr itmeğe sebep ü bâ'is nedür, ne sebep ile gitmişlerdür? Yazup bildüresin.

1223

Mısır beylerbeyine: Mısır müteferrikalarından bazı kimselerin gediklerinin üzerlerinde bırakılması hakkında.

Yazıldı.

İskender Paşa'nun kethudâsına virildi.

Fî 15 Ramazân sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dîvân-ı Mısır

müteferrikalarından Behrâm b.

Abdullâh ve Ahmed b. Abdullâh ve

İskender b. Abdullâh ve Husrev b.

Abdullâh ve Hasan b. Abdullâh ve

Osmân b. Abdullâh ve Ca'fer b.

Abdullâh'un gedükleri âhar kimesneye

tevcih olunmayup üzerlerinde ibkâ

olınmasın emr idüp, **buyurdum ki:**

Mezbûrların gedüklerin âhara tevcih

itmeyesin. Sonra anlar hakkında emrüm

ne vechile sâdır olursa amel eylesin.

1224

Semendire sancağı kadılarına: Şeriat, kanun ve deftere muhalif olarak beyler tarafından reâyâdan nesne alınmamasına dair.

Budun beglerbegisinin kethudâsına virildi.^{li}
Fî 14 Ramazân sene 967

Semendire sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Livâ'-i mezbûrede begler cânibinden re'âyâyâ Şer' u kânûn ve deftere mugâyir ba'zı bedâyi' ihdâs olunup alındığı bundan akdem atebe-i ulyâyâ arz olındukda min-ba'd re'âyâdan ve sâ'irden eger beglerdür ve eger ümenâ vü ummâldür ve eger sâ'ir mübâşirindür ve iş-erleridür, bir ferdden hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i defter-i hümayûn nesne aldurmayasız diyü size mü'ekked hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ girü ol bid'atler ref' olunmayup re'âyâdan alındığı mesmû'-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa bu husûsları mukaddemâ virilen fermân-ı şerîfüm üzre men' itmeyüp ve memnû' olmayanları Südde-i sa'âdet'üme arz itmedüğünüz ecilden mes'ûl olmuşsızdur. İmdi, eyyâm-ı saltanat ve hengâm-ı adâletümde re'âyâ vü berâyâ ki, vedâyi'-i Hâlık-ı berâyâdur, anlara hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i defter-i hümayûn zulm ü te'addî ve hayf ü te'ezzi olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm olmayup her biri âsûde-hâl olmaları aksâ-yı murâdumdur. Eyle olsa ihdâs olunan bid'atlerin sûreti ihrâc olup men' u def' olmak için size irsâl olındı.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, her biriniz zikr olunan hükm-i şerîfün sûretin sicill-i mahfûza kayd eyleyüp dahı bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup bu adâlet-nâme-i hümayûnumun mefhûmın taht-ı kazânda vâkı' olan kasabât ü nevâhî ve kurâda nidâ-yı âmm itdürüp umûmen re'âyâyâ ve sâ'ir halka bildüresiz ki, kemâl-i merâhim-i husrevânemden

üzerlerinden bu bid'atleri ref' olunduğı cümle re'âyânun ma'lûmı olup, anun gibi girü kendülere bu makøle teklîf oldukda gelüp size bildüreler ve siz dahı men' u def' eyleyesiz. Şöyle ki, men'a kâdir olmayasız, aslâ te'hîr itmeyüp emre mugâyir iş iden eger sancak-begidür ve eger âdemleridür ve eger sâ'ir mübâşirindür, isimleri ve resimleri ile yazup Südde-i sa'âdet'üme arz idesiz. Bu vechile haklarından geline ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Bu husûsa hufyeten her birinizün taht-ı kazâsında yoklanup görilse gerekdür; şöyle ki, birinizün kâdîlığında eger zikr olunan bid'atlerdür ve eger anlardan gayrı Şer' u kânûn ve deftere mugâyir alınan bid'atlerdür, re'âyâdan ba'del-yevm alına, siz men' itmeyesiz ve yâhûd men'ine kâdir olmadığınızı mu'accelen yazup vukø'ı üzre Südde-i sa'âdet'üme bildürmeyesiz, yoklanup görildükde her kangınızın taht-ı hükümetinde olursa azl ile ve min-ba'd mansıb olmamağla konılmayup envâ'-ı ikâb ü itâbla mu'âkab ü mu'âteb olmanız mukarrer bilüp ana göre fermân-ı şerîfümün mefhûm-ı meymûnın eger sancak-begidür ve eger âdemleridür ve eger sâ'ir re'âyâdur ve berâyâdur, bu vechile nidâ' ü i'lân itdüresin ki sonra kimesnenün bilmedük ve işitmedük dimeğe mecâli kalmayup re'âyâ vü berâyâ, eyyâm-ı adâletümde her biri huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kendü kâr ü kisblerine meşğøl olup devâm-ı devlet-i ebed-peyvendüm için re'âyâyâ iştigâl göstereler ve bu hükm-i şerîfüm ne gün varup ve ne vechile i'lâm olup bid'atler ref' oldığın yazup bildüresiz.

1225

Aynı hususta Semendire sancağı beyine hüküm.

Yazıldı.
Bu dahi.

Semendire sancağı beyine hüküm ki:

Livâ'-i mezbûrda ba'zı bid'atler ihdâs olunup re'âyâ vü berâyâyâ Şer' u kânûn ve deftere mugâyir zulm ü te'addî olunduğı bundan akdem arz olındukda def' u ref' olunmak için hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ zikr olunan bid'atler ber-karâr-ı sâbık alınduğı istimâ' olunmağın, ihdâs olunan bid'atlerin sûreti ihrâc olunup ref' olunmak için sancağın kâdîlarına mufassal hükm-i şerîfüm ile irsâl olmışdur. **Buyurdum ki:** Vardukda, te'hîr itmeyüp âdemlerine ve sübaşılara ve ümenâ vü ummâl

tâ'ifesine gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, fermân-ı şerîfüm mûcebince ref' olunan bid'atler re'âyâyâ min-ba'd teklîf olunmayup irsâl olunan mufassal hükm-i şerîfüm mugâyir kimesneye zulm ü te'addî itdürmeyesin. Yoklatup görilse gerekdir; şöyle ki, zikr olunan bid'atlerdür ve eger anlardan gayrı Şer' u kânûn ve deftere mugâyir alınan bid'atlerdür, ba'de'l-yevm reâyâdan alınup men' olunmaduğı. istimâ' olına, veyahûd kâdîlar arz ide, aslâ özlün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âkab ü mu'âteb olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup fermân-ı hümayûnuma mugâyir iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

1226

Vize Beyi Rüstem'e: Vize sancağından mahsul alan matrâbazlar hakkında malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi.
Fî 14 Ramazân sene 967

Vize Begi Rüstem Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ âdem gönderüp ba'zı matrâbazlar gelüp sancağında tereke alup cem' eyleyüp der-anbâr idüp re'âyâyâ müzâyaka virdüklerin bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup zikr olunan matrâbazlar ne makûle kimesnelerdür ve ne mikdâr tereke alup der-anbâr itmişlerdür. Hufyeten muttali' olup dahi mufassal yazup, defter idüp mühürleyüp bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idesin.

1227

Vezir Mehmed Paşa'ya: Haleb'de Hubul mültezimleri hakkında Trablus kadısı tarafından tahkikat yapılacağına dair.

Yazıldı.
Hüseyn Çavuş'a virildi.

Adana ve Kara-hisâr kâdîlarına kâdîlık virilüp bu husûsda bile olmak için kâdî-asker cânibinden yazılan hüküm dahi mezbûra virildi.
Fî 17 Ramazân sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem memlaha-i Hubul
mültezimleri ahvâlin teftîş emr olunup ol
bâbda hükm-i şerîfüm gönderilmişdi.
Hâliyâ Trablus kâdîsı ihrâc olunup
husûs-ı mezbûr Sermîn ve Adana

kâdîlariyle görilmek emr idüp,

buyurdum ki:

Husûs-ı mezbûrı zikr olunan kâdîlar ile
emr-i sâbık üzre görüp Trablus kâdîsı
bile olmaya.

[Yev]mü'l-ahad fî 15 Ramazânî'l-mübârek sene 967 [09.06.1560]

*Mora beyine: Anabolı Azepleri Ağası Cafer'in deryada görerek yakaladığı
gemideki mahsulün satılması ve reisin de kadunaya vurulması hakkında.*

1228

Yazıldı.

Anabolı kal'ası bölük-başlılarından, arz getüren
Mehmed Kör-oğlu Bâlî 'ye virildi.
Fî 15 Ramazân sene 967

Mora beyine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb
gönderüp Anabolı azebleri agası olan
Ca'fer, deryâda tereke ile tahmîl olunmuş
bir Karamürsel gemisine râst gelüp
re'îsi olan Hamza nâm kimesneyi
gönderüp ne mikdâr terekedür ve ne
mahalden aldun diyü sü'âl olındukda
tahmînen kırk cemel mikdârıdur ve
sâbıkâ Gördös kurbinde hükm-i şerîf ile
İstanbul zahîresiyçün tereke alan Ferruh
ve Muslihuddîn nâm re'îslerden aldum

diyü cevâb virmeğin re'îs-i mezkûr
kal'ada habs olunup gemisi girift
olınduğın ve içinde olan terekesi keyl
olındukda İstanbul müddiyle kırk iki
müd tereke olup der-mahzen olunup hıfz
olınduğın Anabolı kâdîsı Mevlânâ
Ahmed ile mezkûr azebler-agası
mektûblariyle i'lâm eyledüklerin arz
eylemiştir. İmdi, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, zikr olunan gemiyi ve
buğdayı fûrûht idüp akçasın der-kîse
idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin ve re'îsi dahı azebler agası
gemisine kadunaya urup min-ba'd
emrsüz ıtlâk itmeyesin, şöyle bilesin.

*Tameşvar beglerbeyine: Erdel Kralı İstefan hakkında Eflâk voyvodasının
mektubundaki hususun tahkik ve arzına dair.*

1229

Yazıldı.

Âdemi Receb'e virildi.
Fi't-tarîhi'l-mezbûr.

Tımeşvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk voyvodası Südde-i
sa'âdet'üme mektûb gönderüp Erdel
Kralı İstefan Kral'a müte'allık ba'zı

husûslar bildürmeğin sahîh ma'lûm
olmak için sûreti ihrâc olunup sana irsâl
olındı. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, arzda mastûr olan
husûsları ma'lûm idinüp dahı sahîh
midür, nicedür? Sen dahı ahvâllerin
tefahhus u tecessüs idüp ma'lûmun
olduğu üzre yazup bildüresin.

1230 *Erzurum beylerbeyine ve Erzincan kadısına: Erzincan dizdarından şikâyet edilmesi hasebiyle ahvalinin araştırılarak alacaklılar varsa haklarının verdirilmesine dair.*

Yazıldı.

Kādî-asker arz itmişdür.

Erzurum'da altı bin akça timarı olup defter çavuşlarından olan Ahmed'e virildi.

Fî 16 Ramazân sene 967

Erzurum beglerbegisine ve Er[z]incan kâdîsına hüküm ki:

Erzurum'un kullar-ağası olan Mehmed *zîde mecduhû* mektûb gönderüp Erzincan kazâsına gelindükde fukarâdan haylî kimesne gelüp bi'l-fi'l Erzincan dizdârı olan Ali'den küllî şekvâ idüp ilçi mühimmâtı için cem' olunan zahîre harc olunmayup zâyî' olup zulminün nihâyeti yokdur. Hakkımız görülmez ise cümlemüz ehl ü iyâlimüzle şikâyet giderüz didüklerin bildürmeğin mezkûr dizdâr umûmen teftîş olunup hukøk-ı

nâs alıvirilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr dizdârı getürdüp da'vâ-yı hakk idenler ile berâber idüp mukaddemâ bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl geçmeyen husûsların onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile Şer'ile teftîş idüp göresin; hukøk-ı nâsdan mezkûrun üzerine bi-hasebi'-Şer'i'-Şerîf kimesnenün hakkı sâbit ü zâhir olur ise Şer'ile müteveccih olan hukøkî ashâbına alıvirdükden sonra dizdâr-ı mesfûrî habs idüp ne mikdâr kimesneye hakk alıvirüp ve üzerine nenün gibi mâdde sâbit olduğın yazup arz idesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup tezvîr ü telbîsden hazer idesin.

1231 *Kocaeli kadularına: Serbest timarlarda, emlâk ve evkâfda saklanan eşkiyânın ele geçirilip subaşına teslim edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Koca-ili kâdîlarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Koca-ili Sancağı Begi Ali *dâme izzuhû* Dergâh-ı mu'allâ'ma âdem gönderüp livâ'-i mezkûrda ba'zı serbest timarlarda ve emlâk ü evkâfda ehl-i fesâd varup sığınup müşârün-ileyh tarafından âdemleri taleb eyledükde virmekde ta'allül ü nizâ' itdükleri ecilden ehl-i fesâdun Şer'ile hakkından gelmez diyü bildürmeğin **buyurdum [ki]:** Hükmi-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'umla müşârün-ileyhün âdemi varıcak göresin; şöyle ki, ba'zı kimesneden fesâd zâhir olup bunlar ele getirüp Şer'ile teftîş

itmek istediklerinde anun gibi serbest timar sâhibleri ve evkâf ü emlâk zâbitleri: "*Timarlarımız ve evkâf ü emlâkimüz serbestdür*" diyü ehl-i fesâdı ele virmekde ta'allül iderler ise men' idüp anun gibi ehl-i fesâd hırsuz u harâmîyi ta'allül ü nizâ' itdürmeyüp sancak sübaşısına teslîm eyleyesin ki, anlar ma'rifeti ile Şer'ile ahvâllerin toprak kâdîlariyle teftîş idüp Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yirine koya. Bu makøle ehl-i fesâda mu'in ü zahîr olup ele virmeyenler eger serbest timarlar sâhibleridür ve eger evkâf ü emlâk zâbitleridür, her kim olur ise yazup arz eyleyesin.

1232 *Ankara Dizdârı Mehmed'e: Kalenin muhafazasında müteyakkız olunması hakkında.*

Yazıldı.

Hâtûnına virildi.

Fî 16 Ramazân sene 967

Ankara Dizdârı Mehmed'e hüküm ki:
Hâliyâ kal'anun gereği gibi zabt u hırâsetinde olup neferlerin dahı onat^{lii}

vechile zabt eylemesin emr idüp

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zıkr olınan kal'ayı gereği gibi hıfz eyleyüp neferlerin dahı zabt eyleyüp anun gibi hisâr-erenlerinden hıdmetlerinde kusûr u noksânları olanları isimleri ile yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin ki gedükleri âhara virile. Şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Ramazân sene 967 [10.06.1560]

1233 *Hamideli beyine ve Uluborlu kadısına: Uluborlu'da reâyâyı ve hac yolcularını rencide eden ve zorla mallarını alan eşkiyânın haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 17 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine ve Uluborlu kâdisına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisün, mektûb gönderüp ehl-i fesâd sühtevât hakkında toprak kâdisiyle teftîş idüp haklarından gelesin diyü hükm-i şerîf vârid olmağın livâ'-i mezbûrda Uluborlu nâm kasabada vâkı' olan medresede on beş nefer ehl-i fesâd sühเทลer cem' olup dâ'imâ re'âyâyı rencide itmekden hâlî olmayup âhar vilâyetden hac niyyetine ba'zı Müslimânlar kasaba-i mezbûreye gelüp konduklarında yatsu vaktinde ittifâk ile odaların basup bir mikdâr altunun ve bir mikdâr nakd akça ve sâ'ir espâb ü silâhların [ve] neye mâlikler ise alup odalarına götürüp iki nefer emred karındaşların ve hıdmetkârların habsile alıkoyup tasarruf itdüklerinde habsden halâs olanları şekvâya gelmeğın fermân-ı şerîf mücebince kâdî mürâselesiyle da'vet-i Şer' olındukda bu kulları ve kâdî dâ'îlerine hilâf-ı Şer'

nâ-şâyeste kelimât itdüklerinden gayrı tугyân üzre medrese kapusın mitres idinüp muhârebeye şürû' idüp sabâhdan öyleye dek mukâtele idüp âdemlerümden biri katl ve sekiz neferi mecrûh olup ve mezkûrlardan dahı birisi katl olup âharı ele getirilüp teftîş olındukda zıkr olınan habâsetden gayrı hammâm basup bir oğlanı cebren alup tasarruf idüp ve Begşehri'nden zulmen oğlan alup ve Müslimânlara oğlınuzı virün ve yâhûd şu mikdâr mâl virün diyü hilâf-ı Şer' teklîfâtları ve kuttâ'u't-tarîk oldukları mahfel-i Şer'de sübût bulup sicill olanlardan dört neferün ma'rifet-i Şer'ile haklarından gelinüp bâkΩsinün dahı mûcib-i siyâsetleri Şer'ile sübût bulmamağın yarar kefilleri olanlar kefillenüp olmayanların Eğırdır hisârı'nda habs oldukların bildürmişsin. İmdi,

buyurdum ki:

Kazıyye arz olınduğı gibi olup siyâset olınanlardan gayrıları dahı anlar ile bile fesâda mübâşir olup mukâtele vü muhârebe idüp ceng itmışler ise ve yâhûd anlara mu'în olmuşlar ise

mahallinde anların dahi haklarından gelesin. Anun [gibi] vech-i meşrûh üzere anlara mu'în olmayup fesâda bile müb-âşir değillerse kayd [ü] bend ile Rodos'a

küreğe gönderüp varup teslîm olduğına temessük alup sûret-i sicilleri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1234

Eflâk voyvodasına: Bildirdiği husus hakkında Maliye tarafından ahkâm gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:
Mektûb gönderüp ba'zı husûs i'lâm idüp her ne dimiş isen ma'lûm oldu. Ol

bâbda mâliyye tarafından ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâl olınmışdur. **Buyurdum ki:**
Vardukda, mazmûniyle amel idesin.

1235

Lala Mustafa Bey'e: Konya ve Akşehir'deki yangınlar sebebiyle bir kereye mahsus olarak nüzü'l vergisinin alınmamasına dair.

Yazıldı.

Lala Mustafa Beg'e hüküm ki:
Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mahrûse-i Konya'da âteş vakı' olup haylî dükkân ve hucurât ve mesâcid ihrâk olunup küllî zarar u ziyân olduğın ve mahrûse-i mezkûre halkından bu def'a fermân olınan nüzü'l alınmayup mu'âf olmaları husûsın arz idüp ve nefis-i Akşehir dahi kezâlik ihrâk olduğın Südde-i sa'âdet'üme

kādîsının arzı vârid olmağın defter-i cedîd-i hâkânîde mahrûse-i Konya ki altı yüz on sekiz hâne olup salınan nüzü'l otuz müdd on kiledür ve nefis-i Akşehir ki, iki yüz sekiz hâne olup emr olınan nüzü'l on müd sekiz kiledür. Merâhim-i husrevânemden afv olmuşdur. **Buyurdum ki:**
Varıcak, zikr olınan şehirler halkına bu def'a fermân olınan nüzü'lü teklîf itdürmeyüp aldurmayasın. Şöyle bilesin.

1236

Malkara kadısına: İpsala kazasında İbrahim'den para tahsiline gönderilen Ali adlı yeniçeri parayı tahsil edip gelirken Balabanlı köyünden sonra nerede olduğu bilinmediğinden araştırılması hakkında.

Yazıldı.

Mücerred yazıcısına virildi.

Fî 17 Ramazân sene 967

Migalkara kādîsına hüküm ki:
Edirne kādîsı mektûb gönderüp Edirne muzâfâtından Ada hâsları'na ber-vech-i iltizâm emîn olan Hasan ve Bekir nâm kimesneler İpsala kazâsında olan Dukagin ve Turbcılar (?) nâm karyeleri, İbrâhîm nâm kimesneye mukâta'aya

virüp hâliyâ tahvîlleri tamâm olup mezbûr İbrâhîm'ün zimmetinde bâkîleri olmağın bakâyâ-i mezbûreyi mezbûr İbrâhîm'den ahz itmek için mezbûrân mültezimler mahmiyye-i mezbûrede olan yeniçerilerden yoldaş taleb idüp ve bu makûle hâric-i kazâda olan masâliha yasakçı irsâl olınmak âdet ü kânûn olmağın mahmiyye-i mezbûre yasakçılarından Ali nâm yeniçeri irsâl olunup kasaba-i mezbûreye varup

mezkûr İbrâhîm'den iki bin beş yüz akça ahz idüp mahmiyye-i mezbûre cânibine müteveccih olup taht-ı kazânda Kâfir-Balabanlı nâm karyeye değin gelüp andan berü kat'â eseri ma'lûm olmaduğın arz eylemeğın, **buyurdum ki:**

Hükm-i hümayûnumla İskender Çavuş vardukda, zikr olınan karyeye gelüp ve ol cevânibde karîb olan kurâ ahâlîsin cem' idüp bu husûsı tefahhus idüp göresin; arz olınuğ üzre mezkûr yeniçeri ol mahalle gelmiş midür ve ne zamânda gelmişdür ve ol yirden çıkup

gitmiş midür; yohsa anda nâ-bedîd mi olmuşdur? Anun gibi ol mahalle gelüp andan âhar yire gitmeyüp nâ-bedîd olmuş ise zikr olınan karye halkın ve sâ'ir ol etrâfda töhmet-i sâbıkâ ile müttehem olanları ihzâr idüp gaybet idenleri Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dikkat ü ihtimâm ile tefâtîş idüp göresin; mezkûr nice olmuşdur, katl mi olmuşdur, nicedür? Zuhûra getürüp vukû'ı üzre arz idesin. Ammâ bu bahâne ile hilâf-ı Şer' kendü hâllerinde olanlara dahl itmesin.

1237

Anadolu beylerbeyine: Konya muharebesinde bulunmadılar diye tımarları alınan dört kişinin tımarlarının iade edilmesi emrolunduğu hâlde iade edilmeyişinin sebebinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 17 Ramazân sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Aydın sancağında Alaşehir nâhiyesinde dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık tımarı olan Dâvûd ve yine bu sancakda ve bu nâhiyede dört bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık tımarı olan Pîr Gâ'ib ve Kastamoni sancağında Taşköpri nâhiyesinde dört bin yedi yüz yetmiş akça timara ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olan Mehmed

ve Mustafa nâm sipâhîlerün sâbıkâ Konya muharebesinde bulunmadı diyü tımarları alınıp sancakları begleri muharebe-i mezbûrede mevcûd oldukların arz itmeğın tımarları mukarrer olmak için hükm-i şerîfüm virilmiş idi. Hâliyâ ol hükm-i şerîf mücebince tımarları mukarrer olmaduğın bildürdükleri ecilden, **buyurdum ki:** Emr mücebince mezkûrların tımarları mukarrer olmamağa bâ'is nedür? Yazup bildüresin.

1238

Vidin sancağı alay beyine: Muzaffer Bey'e askeriyle Eflâk'ta hazır olması emrolunduğu, fakat kendisine Niğbolu sancağı verildiği cihetle oraya nezâret etmesi hakkında.

Yazıldı.

Eflâk voyvodasının âdemi Armağan'a virildi.

Mâliyye tarafından yazılan üç kît'a hükm ile.

Fî 18 Ramazân sene 967

Vidin sancağı alay-begine hüküm ki:

Bundan akdem Vidin Begi olan Muzaffer dâme izzuhû'ya hükm-i şerîf gönderilüp sancağın sipâhlar ile müretteb ü hâzır olup Eflâk voyvodası

cânibine nâzır olasın Anun gibi ol cânibde hıdmet vâkı' olur ise hıdmetde bulınsın diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ müşârün-ileyh[e] Niğbolu sancağı virilmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı dâ'imâ hâzır u müheyyâ olup ol cânibe nâzır olasın. Anun gibi bir hıdmet vâkı' olursa gaflet üzre bulunmayasın.

1239 *Niğbolu Bey'i Muzafer Bey'e: Gerek Eflâk ve gerek Özi taraflarına mukayyet olup bir hizmet vaki olursa hemen hareket edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Niğbolu Begi Muzafer Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem sana Vidin'de iken
hüküm-i şerîfüm gönderilüp Eflâk

cânibine hâzır u nâzır olasın diyü
emrüm olmuş idi. Hâliyâ **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, girü hâzır u müheyyâ
olup anun gibi eger ol cânibe ve eger
Özi câniblerine hıdmet vâkı' ola, gaflet
üzre bulunmayasın.

1240 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Ne tarafta bir hizmet zuhur ederse onu ifasına ve istediği zahire ile at gemilerinin nereye gönderilmesi gerektiğini bildirmesine dair.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i
hümâyûnum gönderilüp müretteb ü
mükemmel hâzır u müheyyâ olasın diyü
emrüm olmuş idi. İmdi, ol emrüm
mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Dâ'imâ hâzır u âmâde olup ol câniblere
nâzır olup hıdmet vâkı' olursa mahall
iktizâ itdüğü üzre amel idüp ve vâkıf
olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm
eyleyesin ve asker halkı için zahîre ve
at gemileri i'lâm itmişsin. Ammâ eger
zâhiredür ve eger at gemileridür ne
yirden varup ve ne vechile tedârük
olunmuş gerekdür bildürmemişsin. Anı
dahi bildirsin.

1241 *Safed beyine: Taberiye şehri hakkında sunulan arzuhal suretinin gönderildiğine ve yazılan maddelerin vaki olup olmadığının araştırılmasına dair.*

Yazıldı.

Safed begine hüküm ki:

Hâliyâ livâ'-i mezbûra tâbi' Taberiyye
dimekle ma'rûf şehir husûsında
Dergâh-ı mu'allâ'ma ruk'a sunulup aynı
ile ruk'anun sûreti ihrâc olunup hüküm-i

şerîfüm ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, bi'z-zât
mukayyed olup arz-ı hâlün sûretinde
olan kazıyye vâkı' midür, gayrı midür,
nicedür? Asl ü hakikatı ile ma'lûm
idinüp dahi vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı
mu'allâ'ma arz eyleyesin.

1242 *Eflâk voyvodasına: Gönderdiği mektubun alındığı ve Maliye tarafından yazılan hükme göre hareket etmesi gerektiği hakkında.*

Âdemi Armağan'a virildi.
Fî 18 Ramazân sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:
Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp
ba'zı husûs arz u i'lâm idüp her ne
dimiş isen ma'lûm-ı şerîfüm olup ol

bâbda mâliyye cânibinden ahkâm-ı
şerîfe yazılıp irsâl olınmışdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i hümayûnum varup vusûl
buldukda, zikr olınan ahkâm-ı şerîfenün
mazmûn-ı hümayûnumla amel olına.

1243

*Rodos beyine: Hamideli'nden gönderilecek suçluları alıp temessük vermesi ve
küreğe koyup emir verilmedikçe salıverilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Hamîd-ili begi âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Rodos begine hüküm ki:
Hâliyâ ba'zı mücrimlerin sana teslimi
içün Hamîd-ili sancağı begine emrüm
olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Müşârün-ileyhün âdemi varup zikr
olınan mücrimleri sana teslim
eyledükde kaç nefer mücrim teslim
eyledüklerin ellerine temessük virüp
dahı mezkûrları küreğe koşup min-ba'd
emrüm olmadın ıtlâk eylemeyesin.

[Yev]mü'l-hamis fî 19 Ramazânî'l-mübârek sene 967 [13.06.1560]

1244

*Eflâk vilâyeti bolarlarına: Mirço voyvoda'nın vefatı üzerine Petri'nin voyvoda
tayin olunduğu ve yine karışıklık çıkmasına müsaade edilmeyip müfsidleri
voyvodaya bildirerek kendisine yardım etmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Armağan'a virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Vilâyet-i Eflâk bolarlarına hüküm ki:
Bundan akdem Mirço Voyvoda mürd
oldukda ba'zı müfsidler ba'zı fesâda
mübâşeret idüp re'âyâyâ zarar
itdiklerinde niçesinün haklarından
gelinüp memleket râhat olmuşdur.
Gerekdür ki her birinüz kadîmden âdet
ü âyîninüz üzre hâliyâ voyvoda olan
kıdvatü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye
Petri Voyvoda'ya hıdmetde ve
yoldaşlıkda ve memleket zabt u rabtında
gereği gibi mu'în ü zahîr olup anun gibi
vilâyet-i Eflâk'a girü fitne vü fesâd
kaskında müfsidler var ise müşârün-

ileyh[e] bildürüp hüsn-i tedârük ile
haklarından geldüresin ki, re'âyâ vü
berâyâ âsûde-hâl olup kâr u kisblerine
meşgûl olalar. Şöyle ki, vilâyet-i
mezbûrede ba'zı müfsidler girü fitne vü
fesâda mübâşir olalar, siz mukayyed
olup ele götürüp voyvodaya hakkından
geldürmeyesiz, memleketde bir fesâd ve
yâhûd bir fitne olup re'âyâyâ te'addî
ola, aslâ özrinüz makbûl olmaz, sizden
bilinür. Ana göre her birinüz mukayyed
olup müşârün-ileyh voyvoda ile yek-dil
ü yek-cihet olup vilâyet-i Eflâk'un zabt
u hırâseti bâbında dakΩka fevt itmeyüp
gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp
hıdmetde kusûr u noksân itmeyesiz.

1245

Ankara beyine ve kadısına: Hasan Paşa Hanı'nda gureba zümresinden tuğcu Ahmed, bir Arabî ile maktul bulunup, şüpheli olanlardan sorgulamada tam ifade alınamadığı bildirilmekle, adı geçenlerin sicil suretleri ile Dersaadet'e gönderilmeleri hakkında.

Kādî-asker Efendi arz itmiştir.

Garîb-yiğitlerinden olup Müfid ? (ۛۛ) Beg karındaşı Mahmûd'a virildi.

Fi 21 Ramazân sene 967

Ankara begine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kâdîsın, Dergâh-ı mu'allâ'ya mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede Hasan Paşa hânı'nda gurebâ zümresinden Tuğcu Ahmed, bir arabı ile boğazlanmış bulunmağın, yoldaşlarından erbâb-ı timardan Ali nâm kimesne Nasûh nâm kulı ve Hasan nâm ve Muslı [nâm] hizmetkârlarıyla ele girdüğü Südde-i sa'âdet'üme arz olup örf-i ma'rûf ile teftiş olunmaları fermân olunmağın, husûs-ı kazıyye mezkûrlardan sü'âl olındukda, mezbûr Ali ve kulı Nasûh inkâr idüp ve mezkûrân Hasan ve Muslı, merkôm Ali muvâcehesinde didiler ki:
"Yoldaşlarımızdan iki nefer hizmetkâriyle ele girmeyen Çavuş-oğlı'nun bir oğlanı husûsında maktûl-i mezbûr ile gavgâları olup âhir hamr meclisinde ceng idüp işbu Ali, mezkûr

Çavuş-oğlı'na mu'âvenet idüp maktûl-i mezbûrî şiş ile uyluğundan soğlayup yıkıldıktan sonra gaybet iden mezbûr Çavuş-oğlı'nun Seyrân nâm hizmetkârı boğazlayup ba'dehû maktûl-i mezbûrun arabı bunlar ile ceng itdüğüyün anı dahı boğazladılar. Mezbûr Nasûh'a bir mikdâr örf olunup yine inkâr idüp ve merkôm Ali'ye örf olunmak kasd olındukda müteveffâ, mezbûrun karındaşı Mahmûd değme bir örf ile ikrâr eyler kimesne degildir diyü" örf olunmağa rızâ virmediğin arz itmişsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûrları kayd ü bend ile ve sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ mezkûrlara tenbîh ü te'kid eylesen ki menâzil ü merâhilde mezkûrları onat hıfz idüp gaybet itdürmeden hazer eyleyeler. Şöyle ki, bir vechile gaybet itdüreler, ukûbet bunlara olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

1246

Kendisine Adana kadılığı tevcih olunan Karahisar-ı Sâhib kadısının Haleb'e gidip Vezir Mehmed Paşa ile bazı işleri tahkik etmesine dair hüküm.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi.

Fi 18 Ramazân sene 967

Kara-hisâr-ı Sâhib kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sana Adana kâdîlığı tevcih olup i'lâmiyçün kâdî-askerüm cânibinden hüküm-i şerîfüm virilüp ve Haleb'de düstûr-ı mükerrerem müşîr-i

mufahham vezîrüm Mehmed Paşa ile

ba'zı husûs teftîşi dahı emr olup ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp varup Haleb'de müşârün-ileyhe mülâkΩ olup emr üzre itmâm-ı maslahat eylesesiz.

1247 *Silistre Beyi Sinan Paşa'ya: Eflâk bolarlarından fesat üzere olanların İbrail ve Silistre'de yuvalandıkları bildirildiğinden, bunların yakalanıp hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 19 Ramazân sene 967

Silistre Begi Sinân Paşa'ya hüküm ki:
Hâliyâ Eflâk voyvodası mektûb gönderüp bundan akdem Eflâk bolarlarından fitne vü fesâd iden kendüleriyle muhârebe idüp münhezim olan bolarlardan ba'zı Brayıl'da ve bazı Silistre'de temekkün itdüklerin ve girü fesâd ü şenâ'at üzere oldukların

bildürmeğin ele gelmek için isimleriyle yazılıp sana irsâl olındı. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp mezkûrları her ne tarîkla olur ise gaybet itdürmeyüp ele getirüp habs idüp ne mikdâr bolar ele gelüp habs olunduğın yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup mezkûrları ele getirüp habs itmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

1248 *Eflâk voyvodasına: Bolarların eşkiyâlıklarına dair gerekenin Silistre Beyi Sinan Paşa'ya yazıldığına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Armağan'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:
Mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûr bolarlarından bundan akdem fitne vü fesâd idenlerden ba'zı halâs olup kimi Brayıl'da ve kimi Silistre'de sâkin olup ele gelmeleri husûsın bildürmüşsin. İmdi, mezkûrları ele getirüp habs itmek

içün Silistre Sancağı Begi Sinân dâme ulüvvuhû'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, sen dahı hıfz-ı hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ra'yyet bâbında mücidd ü merdâne olup dakΩka fevt itmeyüp vâkıf olduğun ahbârı ve muhtâc-ı arz olan husûsları i'lâmdan hâlî vü zâ'il olmayasın.

1249 *Zülkadirli beylerbeyine: Basra için yapılması ferman olunan gemilerin kereste ve sair levazımını teminde güçlük çeken bazı reâyânın nüzüül ve avâriz vergileri hakkında.*

Yazıldı.
Kapuci-başısı İbrâhîm'e virildi.
Fî 19 Ramazân sene 967

Dulkâdirli beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp Basra mühimmi için yapılması fermân olunan gemilerün kereste ve sâ'ir levâzımı husûsında Mar'aş ve Güğercinlik ve Andırın ve Kars ve Ayıntab kâdîlıkları re'âyâsı küllî usret ü zahmet çeküp ve bundan

akdem vilâyet-i mezbûreden sefer-i hümayûn için nüzüül ihrâcı fermân olınup re'âyâyâ güç olduğu arz olındukda nüzüülleri avâriz tebdîl olınup nüzüül bedeli akçaları alınmak fermân olınmış iken bedel-i nüzüül alındığı takdîrce her hâneye birer sikke altun olur avârizdan her hâneye otuzar akça alınduğın arz eylemişsin. İmdi, sefer mühimmi için nüzüül ve avâriz kemâl-i ihtiyâc vadur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîf-i sâbıkum

mûcebince amel idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 22 Ramazânî'l-mübârek sene 967 [16.06.1560]

1250

Hamideli beyine, Eğridir ve Burdur kadılarına: Kadınlar hamamına gizlenen Karabaş adlı papaz hakkında lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 22 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine [ve] Eğirdir ve Burdur kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûrda Karabaş dimekle ma'rûf papas, Müslimânlar hâtûnı girdüğü hammâmın içine girüp, gizlenüp avretler dahı haberdâr olup doğerek taşra çıkarup sen ki kâdîsın;

sana i'lâm itdüklerinde ihmâl idüp tutmaduğun, Hamîd-ili sancağı beginün âdemi arz itmeğin **buyurdum ki:** Hükm-i hümayûnum vardukda, mezbûr papası her kandeysel buldurup getürdüp husamâsiyle berâber idüp bir def'a fasl olmuş değil ise teftîş eyleyüp göresin; arz olunduğu gibiye, Şer'ile sâbit ü zâhir ola, ol bâbda Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın.

1251

Vidin kadısına: Vidin vilâyetinin tahriri esnasında havâssı-ı hümayûndan Hazine-i Âmire'ye ait malı vermek istemeyerek fitne ve fesat çıkaranların hapsedilip bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

İshâk Çelebî âdemi Üveys'e virildi.

Fî 22 Ramazân sene 967

Vidin kâdîsına hüküm ki:

Defter-i Hâkânî kâtiblerinden olup vilâyet-i Vidin kitâbeti emr olunup Havâss-ı hümayûn zabtına ta'yîn olunan İshak mektûb gönderüp mâh-ı Şa'bân'un onıncı [gününde] Vidin'e gelinüp kurâ-i floriciyânun ve sâ'ir ifrâzdan havâss-ı hümayûna ilhâk olunan kurânun Defter-i Hâkânî mûcebince mâl-ı mîrî tahsiline mübâşeret olunup hâliyâ Vidin Sancağı Begi olan Muzaffer, florici tâ'ifesin getürdüp: "*Tercemân Mehmed Beg ile ahvâlinüzi arz idüp dururum, cevâb gelmeyince bir akça virmeñ*" diyü tenbîh eylemek ile re'âyânun içinden ba'zı eşirrâ sâ'ir re'âyâyı ıdlâl idüp beş yüz, altı yüz kâfir üç gün, dört gün mahkemeye gelüp: "*Florinin bozulduğuna kâ'il değilüz*" diyü haylî

kelimât idüp eyü değildir emr-i şerîfe itâ'at idün dinildükde kat'â iltifât itmeyüp sancak-begi varup içlerinden birinüz için emîne varup gelüp flori bozduran budur diyü şekvâ idüp, beg huzûrında hiç emân vermeyüp katl idüp andan sonra iki-üç yire beşer altışar yüz kâfir cem' olup küllî fesâda mübâşeret etmek sadedinde oldukları ecilden mâl-ı mîrî tahsiline muhâl olmağın mübâşeret olunmadı diyü bildürmüş. İmdi, zikr olunan ehl-i fesâdun haklarından gelinmek lâzım olmağın ol bâbda dâ'imâ mukayyed olup inâd idenlerin ele gelmesin emr idüp, **buyurdum ki:** Vardukda, kânûn ve defter mûcebince havâss-ı hümayûnumdan Hazine-i Âmire'ne â'id ü râci' olan mâlî vermekde ta'allül ü nizâ' idüp bu makøle fitne vü fesâda mübâşir olanları her kim ise mecâl vermeyüp ele getürüp habs idüp isimleriyle yazup bildüresin. Bir vechile haklarından geline ki

sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola ve
kânûn u defter mûcebince kimesnede
nesne komayup bî-kusûr tahsîl itmek

bâbında müşârün-ileyhe gereği gibi
mu'âvenet idesin.

1252 *Kocaeli sancağı kadılarına: Bazı serbest tumarlar ile emlâk ve evkâfda saklanan eşkiyânın ele geçirilmesi ve bunlara yardımcı olanların da bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sinân Kethudâ'ya virildi
Fî 22 Ramazân sene 967

Koca-ili sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Koca[-ili] Sancağı Begi Ali, Dergâh-ı
mu'allâ'ma âdem gönderüp livâ'-i
mezkûrda ba'zı serbest tumarlarda ve
emlâk ü evkâfda ehl-i fesâd varup
sığınup müşârün-ileyhün âdemleri taleb
eyledükde virmekde ta'allül ü nizâ'
itdükleri ecilden ehl-i fesâdun Şer'ile
hakkından gelinmez diyü bildürmeğin
buyurdum ki:

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyhün âdemi
varıcak göresin; şöyle ki, ba'zı
kimesneden fesâd zâhir olup ele götürüp

Şer'ile tefâtîş itmek istediklerinde anun
gibi serbest timar sâhibleri ve evkâf ü
emlâk zâbitleri: "*Timarlarımız ve evkâf
ü emlâkimüz serbestdür*" diyü ehl-i
fesâdı ele virmekde ta'allül iderler ise
men' idüp anun gibi ehl-i fesâd ve
hırsuz u harâmîyi ta'allül ü nizâ'
itdürmeyüp sancak sübaşısına teslim
eyleyesin ki, anlar ma'rifetiyle Şer'ile
lâzım geleni mahllinde icrâ idüp yerine
koyasın. Bu makûle elh-i fesâda mu'in
ü zahîr olup ele virmeyenler eger
serbest timar sâhibleridür ve eger evkâf
ü emlâk zâbitleridür, her kim olurise arz
eyleyesin.

1253 *Alâiye beyine: Akseki'de hırsızlık ve eşkiyalık eden talebelerin ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 22 Ramazân sene 967

Alâ'iyye begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda
Akseki kazâsında sùhtevât tâ'ifesinden
Emîr Hacı nâm kimesne ba'zı sùhtevât
ile hırsızluklar ve harâm-zâdelikler
eyleyüp ve niçe Müslimânlara hasâretler
idüp bundan akdem dahı niçe fesâdları
olup ele getirilmeyüp hâliyâ şenâ'atden

dahı hâlî olmayup defe'âtle âdemler
gönderildükde dağlara düşüp gaybet
idüp Şer'ile buldurması lâzım olanlara
buldurması teklîf olındukda: "*Telef-i
nefssüz ele gelmelerine kâbiliyyet
yokdur. Emr-i şerîfsüz telef-i nefse ise
cür'et olunmaz*", diyü cevâb virdüklerin
ve ele gelmeleri her vechile elzem
olduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**
Her ne tarîkla olursa ele götürüp Şer'ile
lâzım geleni edâ idüp yerine koyasın.

1254 *Çankırı beyine: Bazı serbest ve vakıf köylerinde oturan eşkiyânın bulundukları yerde ele geçirilip haklarında şeriate göre lâzım gelenin ifasına dair.*

Yazıldı.
Âdemi Mesih'e virildi.

Fî 22 Ramazân sene 967

Kangırı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda
ba'zı serbest ve vakf karyeler olup her
kande ehl-i fesâd ve âdem katl idüp
harâmîlik ider harâm-zâde var ise zikr
olunan vakf karyeler içine varup sâkin
olurlar; serbestdür diyü ellerinde hükm-i
şerîfleri olup sancak sübaşıl原因ına dahl
itdirmeyüp dâ'imâ fesâda
mübâşirlerdür ve bundan mâ'adâ on beş
yigirmi yıldan berü niyâbet ider

kimesneler olup harâm-zâdeye
vücûd (?) virür, diyü re'âyâ tâ'ifesi
şikâyet itdüklerin arz itmişsin. İmdi,
anun gibi ehl-i fesâdı her kande ise ele
getürüp Şer'ile ahvâlin görüp dahı lâzım
geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı
bildüresin ve ol nâ'ibler ne makûle
kimesnelerdür; isimleriyle yazup
bildüresin ve her birinden şekvâ ider
kimesneler var mıdur ne da'vâ iderler;
anı da bildüresin.

1255

Sapanca kadısına ve Kocaeli Sancağı muhafazasına memur Sinan'a: Ayangölü kenarındaki yol ile İzniçmid ve Sapanca yanındaki kaldırımın tamir ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 21 Ramazân sene 967

Sabancı kâdısına ve Koca-ili sancağı begi, sancağı hıfzı için ta'yîn itdüğü Sinân'a hüküm ki:

Sen ki kâdısın, mektûb gönderüp

Ayan ? (° ¼) Göli kenârında ve Dağ-
dibi'nde vâkı' olan yol üzerine haylî
ağaçlar yıkılıp dağdan toprak inmekle
ziyâde balçık olup gemi ağacı kesen
arabacılar geçmekde haylî ıztırâb çeküp
ve İzniçmid ile Sabancı mâ-beyninde
vâkı' olan kaldırımın bataklık yirleri

olup kış zamânında yolcu geçmekde
ziyâde ıztırâb çekerler diyü
bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Varıcak, bi'z-zât kalkup arz olunan
mahâllerün üzerine varup görüp dahı
ta'mîre muhtâc olan yirlerin ta'mîr idüp
ve eyyâm-ı şitâda balçık olacak yirlerin
dahı şimdiden tedârükin görüp gereği
gibi temiz ve pâk eylesin. Gemi
ağacın kesmeğe varan arabacılar ve
âyende vü revende müzâyaka
çekmeyeler. Husûs-ı mezbûr
mühimmâtındur. İhmâl ü müsâhele
itmeyüp ikdâm ü ihtimâmda dakΩka
fevt itmeyesin.

1256

Hamideli beyine ve kadısına: Kötü hallerinden Hamideli beyinin şikâyet ettiği Eğridir nâibinin küreğe konulmak üzere Rodos beyine gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 28 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb
gönderüp Ca'fer nâm müteveffâ
müderresin Hadîce nâm kızın Mustafa
nâm velîsi bir kimesneye nikâh
itdükden sonra Eğridir nevâhîsine nâ'ib

olan Hayreddîn nikâh-ı mezbûrî fesh
idüp, nâkih-ı gayr-ı hâzıra, velîsi
ma'rifetsüz nikâh itdüğün ve niyâbet
nâmına gündüz fâhişelerle oturup fisk u
fücûr itdüğünden gayrı bundan akdem
ehl-i seferden bir kimesnenün hâtûnına:
"Sen fâhişesün" diyü töhmet idüp
cebren bir kimesnenün, evinde emânet
koyup gice ile getürdüp tasarruf itdüğün
i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arz olınan husûs, arz olunduğı üzre mezbûrun üzerine sâbit ü zâhir olmuş ise mezbûr nâ'ibi kayd ü bend ile Rodos begine gönderüp teslim eylesesin ki, küreğe koşup emirsüz itlâk

itmeye ve teslim olunduğına müşârun-ileyhden mühürlü temessük alup zikr olınan temessüki ve mezbûrun cerîmesinün sûretin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

Bolu sancağı piyâdeleri beyine: Her nöbetlisi 377 nefer olan Bolu piyâdelerinin

1257

Tersâne-i Âmire hizmetine yiyecekleriyle beraber gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Fi 22 Ramazân sene 967

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bolu sancağı piyâdeleri begisine hüküm ki:

Bolu sancağı piyâdelerinin her nevbet-lüsü ki üç yüz yetmiş yedi neferdür.

Tershâne-i Âmire'm hıdmeti emr idüp

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olınan piyâdeleri yaya-başlıları ve mukaddemleri ile

altışar aylık zâd ü zevâde ile mu'accelen ihrâc eyleyüp mahall-i me'mûra getürüp işe mübaşeret eylesesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Piyâde tâ'ifesi giç veya eksük getürmekden ziyâde hazer eylesesin. Şöyle ki, zikr olınan tâ'ifeden biri geç veya eksük gele, anlara olacak ikâb sana olur. Ana göre mukayyed olup isti'câl üzre ihrâc eyleyüp gönderesin.

1258

Kırşehirli Beyi Memi Şah'a: Bozok sancağının Gedük nahiyesindeki eşkiânın ele geçirilip hapsedilmeleri hakkında.

Fi 22 Ramazân [sene 967]

Çerkes Beg âdemi Uğurlu'ya virildi.

Bir sûreti dahı.

Kırşehirli Begi Memi Şâh Begine^{liii}

hüküm ki:

Mektûb gönderüp ehl-i fesâddan Bozok sancağında Gedük nâhiyesinde Yenice nâm karyeden ve gayrıdan on dört bin akça timarı olan Agacık veled-i Şâdî nâm sipâhî, Eslemez ve Mürse ? (مرس) ve İbrâhîm nâm oğulların ve nâhiye-i mezbûr[e]de Ali Şeyh nâm karyede ve gayrıdan sekiz bin, akça timarı olan Mestan ve İrşâddil ? (ارشدیل) nâm sipâhî dahı Hızır ? (هزیر) ve Hatır ? (هاتر) nâm oğulların mukaddemâ bir def'a yevmlülüğe gönderüp, varup yazılıp kaftan giyüp evlerine geldükden sonra iki yüz âdem cem' idüp şimdiki hâlde dahı Müslimânlara te'addîden hâlî olmadukların ve bundan akdem Hâkî ve Söhrâb nâm kimesnelerün ele gelmeleri

fermân olınmağın mezbûr Hâkî, Rûm beglerbegisine tâbi' yirlerde emânet zabtında ve mezbûr Söhrâb dahı Kırşehirli sancağında emânet zabt ider kimesneler olup mezbûr Söhrâb bir vechile getürdülüp mezbûr Hâkî dahı ele getirilmek üzredür diyü arz itmişsin. İmdi, mezkûrların ele gelüp habs olınmaların emr idüp ol bâbda karındaşun olup Bozok Begi olan Çerkes dâme izzuhû'ya dahı hüküm yazılıp sana gönderüp **buyurdum ki:** Anunla haberleşüp eger sen ele getürmendür ve eger müşârün-ileyh ele getürmekdür, her ne vechile münâsib ise hüsn-i tedârük ile ele getirüp habs idüp arz idesin.

-1258/a-

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Çerkes Beg'e, Bozok Begi.

1259 *Boğdan voyvodasına: Önceki emir vechile askeriyle beraber hazır olup hangi canibde hizmet düşerse gücü yettiğinde çalışması hakkında.*

Yazıldı.

Âdemine virildi.

Fî 20 Ramazân sene 967

Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sâbıkâ emr-i şerîfüm gönderilüp Boğdan askeriyle hazır olup Silistre câniblerine nâzır olasın. Anun gibi^{liv} hizmet vâkı' olur [ise] varup Sancak-begi Sinân vech gördüğü üzre hıdmetde bulınsın ve hâliyâ Azak ve Özi câniblerinde küffâr-ı hâksârün hareketi istimâ' olunup ve müşârün-ileyh ile haberleşüp her ne cânibde hıdmet düşerse eger bile cem' olmakdur ve eger sen de bir cânibden yürimekdür, mûmâ-ileyh vech gördüğü

üzre hıdmetde bulunup ve hüküm sana ne gün varup ve ne gün çıkduğun varan çavuşumla arz idesin diyü fermân olınmağın ve fermân-ı âlî mûcebince Boğdan askeriyle hazır olup beg ile haberleşmek için yarar âdemler dahı irsâl olunup ve irsâl olınan çavuşum dahı mâh-ı Şa'bân'un on yedinci güninde varduğun bildürmişsin, **buyurdum ki:** Emr-i sâbık üzre hazır olup kangı cânibde hıdmet düşerse Südde-i sa'âdet'üme olan ubudıyyet ü rikkıyyet muktezâsınca bezl-i maktûr idüp gaflet üzre olmayup vâkıf olduğun ahbârı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1260 *Üsküdar kadısına: Tuzla köyünde önceden beri tuzcu olmayanlara tuzculuk yaptırılmaması hakkında.*

Yazıldı.

Sinân'a virildi.

Fî 23 Ramazân sene 967

Üsküdar kâdisına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Tuzla nâm karyenün kâdîmden yüz otuz altı nefer tuzcısı olup sonradan ba'zı kimesneler dahı gelüp karye-i mezbûrede sâkin olup hâliyâ taht-ı kazânda vâkı' olan re'âyâ tâ'ifesine kadırğa ağacı kesmek teklîf olındukda karye-i mezbûreye sonradan gelüp sâkin olanların dahı tuzcıyuz diyü

hıdmet-i mezbûrenün edâsında ta'allül ü nizâ' iderler imiş; **buyurdum ki:** Göresin; karye-i mezbûrede kadîmden tuzcu ne mikdâr ise anlardan mâ'adâ sonradan karye-i mezbûrede gelüp sâkin olanlar hıdmet-i mezbûreyi itmekde inâd ider ise itdirmeyüp kadîmden mu'ayyen tuzcu olanlardan gayrıya sâ'ir re'âyâ gibi vâkı' olan ağaç hıdmetin itdüresin; ol vechile ta'allül ü nizâ' itdirmeyesin.

1261 *Tameşvar beylerbeyine: Defter kâtibi Bâlî'nün hizmetinin kaldırılması hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Receb'e [virildi].

Fî yevm-i m[ezbûr]

Sâdık Çelebî'nün mektûbı mûcebince ref' olup yazılmışdur. Ahvâlî mektûbda tafsîl olmuşdur.

Tımsıvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ anda defter kâtiblerinden olan Bâlî'nün ref'i lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûrî ol hıdmetden ref' idüp min-
ba'd kitâbet hıdmetine istihdâm

itmeyesin.

1262 *Tameşvar beylerbeyine: Erdel kralının ve düşman bölgesinin durumunu araştırmaktan hâli kalmaması hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Receb'e virildi.
Fî 23 Ramazân sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp Erdel Kralı husûsın
arz eylemişsin. Ol bâbda her ne i'lâm
olınmışise ilm-i şerîfüm muhîr
olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup
müşârün-ileyhün ve a'dâ câniblerinin
ahvâl ü etvârın tettebbu' u tecessüsden
hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr-ı
sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın. Hıfz
u hırâset-ı memleket bâbında dakΩka
fevt itmeyesin.

1263 *İlca kadısına: İlca'da Fati kadının evini basanlar hakkında tahkikat yapıp bildirilmesine dair.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlu Hasan'a virildi.
Fî 23 Ramazân sene 967

İlca kâdısına hüküm ki:
Taht-ı kazândan Fati nâm hâtûn, evim
basıldı diyü arz-ı hâl sunup aslı ma'lûm

olmak için sûreti gönderildi,
buyurdum ki:
Aslâ te'hîr itmeyüp bu kazıyyenün aslı
ve hakΩkati ile yazup bildüresin. Hilâf-ı
vâkı' kazıyye arz itmekden hazer idesin.

1264 *İznik ve Yalakâbâd kadısına: Bursa'dan Samanlı'ya gelen ve yollara inen eşkiyânın ele geçirilip hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr İbrâhîm'e virildi.
Fî 24 Ramazân sene 967

İznik ve Yalak-âbâd kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Burusa'dan Samanlı
iskelesi'ne gelen yolda ba'zı ehl-i fesâd
zâhir olup âyende vü revendenün
yollarına inüp nehb ü gâret idüp
fesâddan hâlî olmadukları istimâ'
olınmağın zikr olunan fesâd her ne
tarîkla olursa ele gelmesin emr idüp
buyurdum ki:
Ol bâbda Dergâh-ı mu'allâ çavuş-
oğullarından İbrâhîm ve hâliyâ Koca-ili
Begi olan Ali Beg âdemi Sinân mübâşir
ta'yîn olup ve yeniçerilerüm agası

tarafından dahı âdem ta'yîn olup irsâl
olunup **buyurdum ki:**

Varup vusûl bulduklarında aslâ te'hîr
itmeyüp kifâyet mikdârı il-eri cem' idüp eger ol
yollardur ve eger sâ'ir etrâfda olan dağları
süzüp zikr olunan ehl-i fesâdı her ne tarîkla
olursa ele getirüp ahvâllerin teftîş idüp
haklarından gelmek bâbında dakΩka fevt
itmeyüp, ol cevânibi anların fesâd ü şerlerinden
temîz ve pâk idüp ne mikdâr ehl-i fesâd ele
gelüp haklarından gelindüğün ve sûret-i
cerîmelerin yazup bildüresin. Ehl-i fesâd sipâhî
ise habs idüp arz idesin. Bu bâbda kendü
hâllerinde olanlara dahl olmakdan hazer idesin
ve arza muhtâc olanları dahı bildüresin ve
Ereğli nâm karyede dahı bir kâfir olup dâ'imâ
berü cânibden emre mugâyir levend tâ'ifesin
geçürdüğü istimâ' olındı. Anı da göresin; eger
emre mugâyir eger kâfirdür, eger gayrı
kimesnedür, ele getirüp habs idüp arz idesin ve

andan gayrı bundan akdem niçe def'a levend kâfir geçmeye diyü emr olmuş idi. Emre mugâyir kâfir geçmiş [ise] eger geçen ve eger alup getüreni ele getürüp habs idüp arz idesin.

Bu husûslarda tamam-ı hakk üzre olup hılâf-ı Şer' u kânûn iş olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan ziyâde hazer idesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 24 Ramazân sene 967 [18.06.1560]

1265

Devlet Giray Han'a: Rus askerleriyle yapılan harplere dair mektubuna cevap olarak; düşmanın zararından memleketin muhafazasına gayret sarfolunması hakkında.

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile Husrev Beg'e teslim olındı.

Fî 23 Ramazân sene 967

Ba'dehû Süleymân Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Devlet Girây Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i gerdûn-iktidâr ve Südde-i seniyye-i sa'âdet-medârımız, ki melâz-ı hânân-ı i'zâm ve melce-i havâkΩn-i vâlâ-makâmdur, mektûb-ı meveddet-mashûbınız vârid olup fahvâ-yı muhâlesat-meşhûnında Rus-ı menhûs her cânibe âsâkir-i şeyâtîn-şükûhın gönderüp her kande teveccüh-i nâ-müvecceh itmişler ise münhezim olup geldüklerine nâdim olup ve bu senede şiddet-i şitâdan davarları kırılıp vüs'atleri olmayup ve bu sene yağmur dahı yağmayup vilâyetleri kaht üzre olup ve nehir üzre bir mikdâr asker

geldüğün ve Arâğrı ? (ارراغري) nâm mahalle varılıp tecessüs içün gönderilüp âdemlerinüz Dimitraş nâm mel'ûn dört yüz mikdârı âdem ile gezerken dil alınup ve beş bin mikdârı tûfeng-endâz kâfir akabince gelmek üzre oldukları haberi alınup, ammâ gayr-ı vâkı' olmak anlandığın ve Rus-ı menhûsun vilâyetlerinde müzâyaka olmağın serhadde olan kılâ' ve kurâsına bu senede akın itmek niyyetinde olup ol bâbda bu cânibden ba'zı ümerâ

kullarum ile asâkir-i nusret-me'âsir irsâl olunmasın ve anlardan gayrı ol cevânibe müte'allık ve küffâr-ı hâksâra müteferri' her ne i'lâm olunmuşise ve irsâl olunan dil dahı her ne takrîr itmiş ise paye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz u ta'bir olup ilm-i âlem-şümûl hıdvânem muhit u şâmil olmuşdur. Eyle olsa ol cânibe asker-i fevz-me'âsir gönderilmekde gereği gibi usret olup zîrâ mürûr u ubûr idecek azîm nehirler olup gemiler tedârûki ve zahîre ihzârı lâzım olup ol husûslar tedârûk olunmasına zamân mürûr idüp fırsat fevt olmak ihtimâli vardır. Gerekdür ki, anun gibi küffâr-ı hâksârın vilâyetinden bir cânibe siz akın itmek ile vilâyetinüze taraf-ı âhardan zarar ihtimâli olmaya. Vech ü münâsib olduğu üzre re'y-i isâbet-karîninüz muktezâsınca niyyetü'l-gazâ tedârûk ü ihzâr olunan âsâkir-i nusret-me'âsiriniz ile gazâ idüp in-şâ'allâhü te'âlâ inâyet-i Bârî yârı olup a'dâ-yı dîn ü devlete züll ü nekbet ve asâkir-i muvahhidîne fırsat ü nusret müyesser ve âlim ü sâlim avdet mukadder olmuş ola. Ammâ guzât-ı garrâya müteveccih olmak mukarrer oldukda küffâr-ı hâksâr-ı dûzah-medârdan dahı gaflet câ'iz değıldür; ahvâl ü etvârların tamâm ma'lûm idinüp bir vechile hüsn-i tedârûk olmak gerekdür ki, sizler bir cânibe teveccüh-i müvecceh itdüğünüzde a'dâdan

memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü
berâyâyâ zarar u gezend irişmek
ihtimâli olmaya. Ve ne vechile tedârük
olunup ve ne zamânda teveccüh olmak
üzre olunduğın ve sâ'ir ol cevânibün
ahvâlin ve a'dânun ahvâl ü evzâ'ın
Dergâh-ı sa'âdet-destgâhımuza olan
vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsunuz
muktezâsınca yazup bildürmekden hâlî
olmayasın ve kal'a-i Azak'un ta'mîri
lâzım olmağın ol bâbda âdem
gönderilmişdür. Ammâ binâyâ

mübâşeret olındukda anda olan binâları
hıfz için asker lâzım olup bu'd mesâfe
olup berü cânibden gönderilmesinde
nev'â usret olup Âstâne-i adâlet-
penâhımız ile olan müvâlât
muktezâsınca anun gibi binâyâ
mübâşeret zamânında yarar
mu'temedün-aleyh âdemlerinüzden
kifâyet mikdârı yarar âdem ta'yîn ü irsâl
itmek bâbında sa'y-i cemîlinüz vücûda
gele.

1266

*Kefe beyine: Dimitraş'ın hareketlerine ve Moskof elçisinin gönderdiği
adamlara dair mektubuna cevap olarak; memleket muhafazasında dikkatli
olunması hakkında.*

Yazıldı.

Bu dahı Husrev Beg'e virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Süleymân Çavuş'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Kefe Begi Sinân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp Hân'dan sana mektûb
gelüp Moskov ilçi tarîkıyla iki âdem
gönderüp Dimitraş'un Memâlik-i
mahrûse kaskına revâne olmuşdur, sonra
bizden bilmeyesin, didüklerin andan
sonra ana muvâfık Azak'dan dahı haber
geldüğün ve mezkûr Dimitraş ve
Çerâkise begleri bir mikdâr atlu ile Ke-
zuk (?) nâm mahalde nüzûl idüp girüden
gelecek âdemlerine mütevakkıf olduğın
bir-iki nefer âdemi kaçup haber
getürdüklerin ve Jane'nün oğulları,
Dimitraş ile ittifâk idüp Ada kal'ası'na
dahı kask itmek üzre oldukların ve
kal'a-i Azak'ın ta'mîri husûsın ve ka-
dırgalar ahvâlin ve ol cânibe teveccüh
itdüğün ve anlardan gayrı her ne arz
itmiş isen ma'lûm-ı şerîfüm olup kal'a-i
Azak'un ta'mîri husûsıdır ve eger sâ'ir
memleket tedârüküdür, ihrâcâtı için
mâliyye tarafından nâzır-ı emvâle
hüküm yazulup gönderilmişdür, **bu-
yurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı gaflet üzre
olmayup memlekete mühimm olan
levâzımâtı tedârük idüp eger mezkûr
Dimitraş husûsıdır ve eger küffâr-ı
hâksârın ahvâl ü etvârından tettebbu' u
tecessüs idüp fikr-i fâsid ve hayâl-i
kâsidleri her ne ise tamâm ma'lûm
idinüp dahı ana göre tedârüklerin görüp
inâyet-i Hakk ile mazarrat ü ifsâdların
def' u ref' itmek bâbında dakΩka fevt
itmeyesin. Gaflet ile *el-iyûzü-bi'llâhi*
te'âlâ eger kal'a-i Azak'a ve eger sâ'ir
Memâlik-i mahrûse'mden kılâ' u bikâ'a
ve nevâhî vü kurâya ve re'âyâ vü
berâyâyâ zarar u gezend irişdirmekden
ziyâde hazer idüp hıfz u hırâset-i
memleket bâbında mücidd ü merdâne
olup dakΩka fevt itmeyesin ve kal'a-i
Azak'un ta'mîre muhtâç olan yirlerin
gereği gibi emr üzre ta'mîr ü termîm
idüp metîn ü hasîn itdüresin ve bi'l-
cümle bir vechile tedârük idesin ki eger
karadan ve eger sudan a'dâdan
kimesneye zarar u gezend olmak
ihtimâli olmaya. Ne vechile tedârük
idüp ve a'dâdan ne vechile haber
alındüğün ve fikr ü firâsetleri ne idüğün
tamâm ma'lûm idüp dahı mufasssal
yazup bildüresin. Ve kal'a ta'mîrine

mübâşeret oldukda binâların hıfzı için âdem lâzım olmağın ol bâbda müşârün-ileyh Hân *dâmet me'âlîhi*'ye, kifâyet

mikdârı asker gönderesin, diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdir. Taleb idüp getürdesin.

1267

Şam beylerbeyine: Şam'da Valide Sultan Vakfı'na ait su, köy ve mezraalara müdahelenin men'ine dair.

Yazıldı.

Şâm çavuşlarından mütevellîye hıdmet iden Ali Çavuş'a virildi.

Fi 27 Ramazân sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm vâlidesi merhûme Sultân'un anda olan evkâfı mütevellîsi Turgud mektûb gönderüp bundan akdem vakf olan Sayda suyu'nun mahsûlî görüldükde evkâf-ı mezbûreye bundan gayrı hâslarundan karye-i Hârâ ve havâss-ı hümayûnumdan Mezrâ'a-i Kenîse ve Mezrâ'a-i Sûfiyye ve Mezrâ'a-i *ملو* ki defterde hâssun olan zikr olınan Hârâ ki üç bin sekizyüz otuz akça yazar ve mezkûr Kenîse ki bin dört yüz altmış iki akça yazar ve mezkûr *ملو* ki, dört bin akça yazar ve mezkûr Sûfiyye ki iki yüz akça yazar cümle dokuz bin dört yüz doksan iki akça olur; müşârün-ileyhânun vakfına ilhâk olunmasın emr idüp ve zikr olınan Sayda

suyu'ndan dahı eger zikr olınan kurâ vü mezârî' tasarruf idenlerden ve eger gayrılardan intifâ' idenlerden intifâ'larına göre Şer'ile vakfa â'id olan hakkı virmekde sudan nesne ta'ayîn olunmamışdur diyü ta'allül ü nizâ' iderler imiş. **Buyurdum ki:** Ba'de'l-yevm zikr olınan karye vü mezârî'i vakf için mütevellîye zabt u tasarruf itdürüp ve ol sudan intifâ' idenlerden her biri tasarruf itdükleri suya göre Şer'ile vakfına müteveccih olursa ta'ayîn itdürüp anı dahı vakf için tasarruf itdürüp ol vechile kimesneye ta'allül ü nizâ' itdürmeyüp ve ne vechile tedârük olunup her birine su için ne mikdâr nesne ta'yîn olunduğın yazup bildüresin.

-1267/ a-

Yazıldı.

Bu dahı

Bir sûreti dahı mütevellî Turgud Beg'e.

1268

Kapudan Piyale Paşa'ya: Donanma-yı hümayûnun Cezayir'de Cerbe hisarı civarında düşmanla yaptığı harp ve muvaffakiyetinden dolayı kendine hilat ve kılıç gönderildiğine; mezkûr kalenin fethinin teminine gayret gösterilmesine dair.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fi 29 Ramazân sene 967

Kapudan Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem donanma-yı hümayûn ile mâh-ı Şa'bân'un gurreinde Moton'a dâhil olunup fermân-ı âlî-şânım mücebince âsâkir-i nusret-me'âsir kadırgalara tevzî' olunup mâh-ı mezbûrun beşinci günü engine salınup on ikinci günü Malta'ya varılup ele gelen dillerden küffârın dahı Cerbe üzerinde idüğü

haberi alınıp bî-tevakkuf yevm-i mezbûrda Cerbe üzerine azîmet olunup mâh-ı mesfûrun on beşinci gicesi ki Şeb-i Berâtdur, Cerbe hisârına karîb üç mil mikdârı yirde demür biragılıp müşâvere olındukda ale's-seher düşmenün üzerine varılmak münâsib görölüp ol hinde küffâr dahı haberdâr olup kadırgaları ve barçaları ile çıkup donanma-yı hümayûnı tecessüs idüp nâgâh râst gelinüp asker-i İslâm ceng ü cidâle mübâşeret eyleyicek küffârın ba'zı, muhârebeye ikdâm idüp ve ba'zı firâr idüp üç gün ve üç gice rûy-i

deryâda ceng ü âşûb olup dördüncü günü
 kadirgalar bir yire cem' olup inâyet-i
 Hakk ile sefâ'in-i nusret-karâ'inün
 birisine zarâr u gezend irişmeyüp
 küffâr-ı bed-girdârun yigirmi kıt'a
 kadirgası alınıp içlerinden biri ihrâk
 bi'n-nâr olup ve barçalarının dahı ba'zı
 yanup ve niçesi hîn-i cengde gark olup
 ve bir mikdârı alınıp cümle yigirmi altı
 pâre barçaları gâret olunup ve on bir
 kıt'a kadirgaları dahı kaçup hisâr altına
 girüp ümîzdür ki, anların dahı fethi
 müyesser ola ve bir mikdârı dahı kaçup
 halâs bulmuşdur ve mâh-ı mezbûrun
 yigirminci günü Turgud Paşa kendü
 kadirgalariyle donanma-yı hümayûna
 mülâkΩ olup ve hisârda olan küffâr-ı
 şakâvet-şi'ârun inhidâmına şürû' olunup
 toplan ve mitresler kurulup dökilmek
 üzre olup, lâkin hisâr-ı mezbûrun etrâfı
 tabya ile ziyâde müstahkem olup fethi
 gâyetde sa'b ü müşkil olup zamân lâzım
 olduğın bildürmüşsin. İmdi, senün
 cibilletünde merkûz ve tînetünde
 mermûz olan mahz-ı şecâ'at ve fart-ı
 şehâmet re'y-i rezîn ve fikr-i
 metînüden umulan bunun emsâli
 hisâl-i hamîyyet ve ef'âl-i pesendîde
 imdi, bi-inâyeti'llâhi te'âla vücûda
 getirilmiş bunun gibi küllî hıdmetde ve
 yoldaşlıkda bulunmuşsin; yüzün ağ
 olsun. Eyle olsa, hakkında mezîd

âtıfetüm zuhûra getirüp hil'a-ı
 fâhireden hil'at ve bir kabza kılıç irsâl
 olunup, **buyurdum ki:**
 Alup kabz idüp ve hil'at-i hümayûnum
 giyüp ba'de'l-yevm dahı re'y-i isâbet-
 karînin muktezâsınca zikr olunan
 kal'anın dahı feth u teshîri bâbında
 hüsn-i tedârük eyleyüp, anda olan
 begler eger müşârün-ileyh Turgud *dâme*
ikbâlühûdur ve eger sâ'ir begler
 kullarum ile yekdil ü yek-cihet olup
 kemâl-i ittihâd ü ittifâk ile niçe
 terettüb (?) ve mükaddemâ şürû' idüp
 mahal-i iktizâ itdüğine göre sa'y ü
 ikdâm ve kıyâm-ı (?) mâ-lâ-kelâm idüp
 zikr olunan kal'alar feth idüp içinde olan
 abede-i asnâm ve anede-i ehl-i islâmın
 gereği gibi haklarından gelüp ol
 cevânibî anların şerr ü şûrlarından halâs
 idüp dîn bâbında ve devlet-i ebed-
 peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı
 umûrda vech ü münâsib olduğu üzre
 mücidd ü merdâne olup dakΩka fevt
 itmeyesin ve a'dâdan dahı gaflet üzre
 olmayup dâ'imâ ahvâl ü etvârların ve
 fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tamâm
 ma'lûm idüp dahı ana göre tedârüklerin
 görüp gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ
 eger donanma-i hümayûnuma ve eger
 asker-i İslâm-ı fevz-makâma (?) zarar u
 gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp
 muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1269

Kudüs-i Şerîf beyine: Kudüs-i Şerîf hisarı erenlerinin, hisar ağasından vâki olan şikâyetlerinin araştırılmasına dair.

Yazıldı.

Kudüs mütevellîsinün âdemi Alâ'eddîn'e virildi.
 Fî 28 Ramazân sene 967

Kuds-i Şerîf begine hüküm ki:

Hâliyâ Kuds-i Şerîf hisârı erenlerinden
 yevmî altı akçası olan Hasan Kul,
 Kuds-i Şerîf hisârı erenleri cânibinden
 arz-ı hâl sunup agalarından şikâyet
 olunmağın, ol arz-ı hâlde mastûr olan

mevâddun aslı var mıdır? Mâlûm-ı
 şerîfüm olmak için sûreti aynı ile ihrâc
 olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**
 Ol arz-ı hâlde mastûr olan mevâdda nazar idüp
 fi'l-vâkı' hisâr-erenlerinin bundan haberi var
 mıdır, yohsa mezkûr fuzûlî mi almışdur ve
 dizdârun ol makøle evzâ'ı var mıdır ve bu arz-ı
 hâli sunan ne makøle kimesnedür? Mufasssal
 ahvâlin yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 25 Ramazân sene 967 [19.06.1560]

1270

İstanbul kadısına: İstanbul'da bakkalların satmakta oldukları zahire hususunda ittihaz edilen usule riayet olunması hakkında.

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul'da olan bakkâl tâ'ifesi gelüp mahrûse-i mezbûreye gelen me'kûlât kısmından pirinç ve revgan-ı sâde ve çerak^{lv} yağı ve çervîş yağı ve zeyt yağı ve şîr[-r]evgan ve asel ve tulum peyniri ve basdırma ve bâdâm ve nohud ve kaysıy¹, kadîmden bakkâl tâifesi satagelüp hâliyâ hisârdan taşra dükkânları olan kimesneler ve madrabâzlar dükkânları içinde ve gayrıda mahzenler vaz' idüp ma'mûre-i mezbûreye gelen zahîreyi zikr olunan mahzenlerde saklayup gicede ve gündüzde hufyeten gemiler ile etrâfa

perâkende itmek ile zahîrenün killetine ve narhun ziyâde olmasına bâ'is olurlar. Hîn-i müzâyakada narhdan ziyâde satanlar ol makøle kimesnelerdür, didüklerinde tecessüs olıncak fi'l-hakΩka bakkâl olmayan kimesneler olup zikr olunan zahîreyi dâhil-i sûrda olan bakkâl tâ'ifesi satup gayrılar men' olıncuğu takdîrce müzâyaka olmaz idi. Vâkı' hâli arz idüyor diyü tazurru' itdüklerinde ehl-i vukøfdan hakΩkat-i hâl tefahhus olıncuğu eyledükleri takrîrlerine mutâbık haber virdüklerin bildürmişsin. **Buyurdum ki:** Kadîmden oligelene mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin.

1271

Hama, Hıms ve Selemiyiye sancaklarını tahrir eden Murad Çelebi'ye: Sermin kazasında tımar mutasarrıfı Abdülkerim'in talep ettiğı tımar hakkında.

Yazıldı.

Şâm beglerbegisi kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 6 Şevvâl sene 967

Hamâ ve Hıms ve Selemiyiye

sancakların müceddeden kitâbet

eyleyen Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Sermin kâdîsı mektûb gönderüp Haleb beglerbegiliğinde on bir bin altı yüz altmış altı akçalık timara mutasarrıf olan Abdülkerim meclis-i Şer'a gelüp: "Kazâ'-i mezbûra tâbi' karye-i Tiraz (?) yılda yigirmi bin akça ze'âmet olup ben elli bin akçaya kabûl iderüm; şol şartla

ki içinde yigirmi bin akçalığı kendüye ze'âmet virile ve otuz bin akçasın sâl be-sâl Haleb hazînesine teslim ideyim" didi. Fi'l-vâkı' ehl-i vukøfdan sü'âl olıncuğu mezbûr sipâhî oğlanları zümresinden timara çıkup yarar ve mîrîye ve re'âyâyâ enfa' olduğın arz itmeğın **buyurdum ki:**

Bu husûsı onat vechile görüp fi'l-vâkı' arz olıncuğu üzre ol mikdâr hâsıla mütehammil midür, nicedür? tamam ma'lûm idinüp dahı mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

1272

Edirne kadısına: Mustafa Paşa Köprüsü yakınında yapılmakta olan imarette bir öğretmen evi bina olunmasına dair.

Yazıldı.

Vize begi âdemi Hasan'a virildi.

Fî 29 Ramazân sene 967

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Mustafa Paşa Köprüsü kurbünde binâ olunan imâretde bir mu'allim-hâne binâ olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Emrüm üzre mahall-i mezbûrda bir muhtasarca mu'allim-hâne binâ itdüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs fî 26 Ramazân sene 967 [20.06.1560]

1273

Bağdad beylerbeyine: Cessân-ı Bedre sancağı Beyi Alâüddeve'nin hapisden salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kâdî-asker Efendi arz itmişdür.

Kethudâsı Haydar'a virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Cessân-ı bedre kâdîsı, sancağı begi Alâüddeve'nün zulm ü te'addîsin i'lâm itmeğin habs ile teftîş

emr olunmuş idi. Hâliyâ teftîş olup kazâyâ defteri Südde-i sa'âdet'üme gelüp ma'lûm-ı şerîfüm olmağın müşârün-ileyhün habsden ıtlâk olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl bulduğu gibi aslâ te'hîr itmeyüp mûmâ-ileyhi habsden ıtlâk idesin.

1274

Ferecik kadısına: Zina kasdıyla Şaban'ın evine giren Memi'nin küreğe koşulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kâdî-asker Efendi arz itmişdür.

Mezbûr Şa'bân'a virildi.

Fî 28 Ramazân sene 967

Ferecik kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûra tâbî' Saruhanlı nâm karyeden Ali-oğlu Şa'bân nâm kimesne karye-i mezbûreden Değirmenci-oğlu Memi nâm levendi mahfil-i Şer'a ihzâr idüp mezbûr levend zinâ kasdına evüme girüp bundan akdem dahı iki def'a evüme girmiş idi ve bundan gayrı bir yundum dahı serika olındı. Mazınnam budur diyü da'vâ itdükde mezbûr Memi inkâr ile cevâp virüp evine girdüğüne

Üveys nâm kimesne şehâdet idüp ve karye-i mezbûreden niçe kimesneler şehâdet idüp: "Seni yunddan kurtardum, iki öküzün var andan dahı kurtarayın didüğü ve evine girdüğü söylenür; lâkin gözümüz ile görmedük" ve sâ'ir cemâ'at haber virdüklerinde mezbûr Memi habs olunduğın bidürmüşsin. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûr levendi kayd ü bend ile yarar ademlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki, küreğe konıla ve koşup gönderdüğün ademlere tenbîh eyleyesin ki, yolda onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

1275 *Kudüs-i Şerif beyine ve mütevellisine: Tevzinameden hariç olanlara Halilürrahman Evkafı'ndan her hangi bir şey verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Mütevellî âdemi Alâeddîn'e virildi.

Fi 27 Ramazân sene 967

Kuds-i Şerîf begine ve mütevellîsine hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp Kuds-i Şerîf'den Muhammed ve Cemâleddîn ve ahâlî-i Halîlü'r-rahmân hazretlerine Şeyh Muhyiddîn b. Sâhib nâm kimesneler yevmî altışar akça livâ'-i mezbûrda Halîlü'r-rahmân Evkâfı zevâ'idinden berâtla mutasarrıflar olup evkâf-ı mezbûrenün kadîmî şart-ı vakfı olmayup lâkin vilâyet kâtibi geldükde emr-i şerîf mücebince tevzî'-nâme yazup defter-i

cedîd-i hâkânîye kayd idüp sûretin mütevellîler alup anunla zabt idüp masârifi ve levâzımı bi't-tamâm görölüp fazla kalanı tevzî'-nâme mücebince iki yüz elliden ziyâde erbâbı vezâ'if olup her kimesneye hâline göre tevzî' olunup hâliyâ kaht olmağla vakf-ı mezbûrun zevâ'idi olmayup tevzî'-nâme mücebince mahsûl kalîl olup erbâb-ı vezâ'ife kifâyet itmedüğün bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vilâyet tahrîrinde ta'yîn olunup virilen tevzî'-nâme mücebince amel idüp tevzî'-nâmeden hâric olanlara nesne virdürmeysin.

1276 *Menteşe beyine ve Peçin Kalesi dizdârına: Peçin Kalesi müsellemlerine hizmetlerini edada kolaylık sağlanması hakkında.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Hasan'a virildi.

Fi 28 Ramazân sene 967

Menteşe begine ve Peçin dizdârına hüküm ki:

Sen ki dizdârsun mektûb gönderüp kal'a-i mezbûrenün hazîne ve daru kullelerine ve kapu beklemesine on nefer müsellemler ta'yîn olunup avârız-ı dîvâniyye ve tekâlif-i örfiyyeden mu'âf olmak üzre hıdmet iderler iken zikr olunan müsellemlerün ba'zı fevt olup oğulları birer tarîkla hisâr-eri olup ve ba'zı müsellemler âhar kazâyâ gidüp hıdmet-i lâzımelerin edâ itmezler diyü

bildürmüşsin. İmdi, müsellemler oğlu müsellemdür hisâr-eri olmak câiz değildir. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup kal'a-i mezbûrenün ta'yîn olunan müsellemlerine aslâ ta'allül ü nizâ' itdirmeyüp vâkı' olan hıdmetlerin bî-kusûr edâ itdüresin, anun gibi hârice gidüp yazılı müsellemleri dahı getürüp ve hisâr-eri olanlara dahı ol vechile nizâ' itdirmeyüp hıdmet-i mu'ayyenelerin edâ itdüresin ve inâd idenleri bildüresin ki haklarından geline.

1277 *Diyarbakir beylerbeyine: Habur sancağının Hasan Keyf Sancağı Beyi Mehmed'e tevcihi hakkında.*

Yazıldı.

Husrev Beg'e gönderildi.

Fi 27 Ramazân sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve defter-dârına hüküm ki:

Hâliyâ Habur sancağı işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a mi'e Ramazân'ınun yigirmi dördüncü gününden Hasan-keyf Sancağı Begi Mehmed *dâme izzuhûya* tevcih olup hâsları noksânı Hasan-keyf sancağı hâslarından tekmi'l olup

bâkΩ kalan hâsları mîrî için zabt olunmasın emr idüp, **buyurdum ki:** Müşârün-ileyhün hâslarının noksânın Hasan-keyf sancağı hâslarından tekmi'l idüp livâ'-i mezbûrun bâkΩ kalan hâsların yarar kimesneler ta'yîn idüp mîrî için zabt itdürdesin.

1278*Yeniçeri ağasına: Yeniçerilere tevzi için üç yüz akçe verildiğine dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Yeniçeri-agasına hüküm ki:

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i inâyetüm zuhûra getirüp tevzî

çün üç yüz akça inâyet idüp **buyurdum ki:** Ta'yîn olunan üç yüz akçayı âdet ü kânûn üzre mustahikk olanlara tevzî' idesin.

1279*Edirne kadısına: Babaeskisi'nde ev basıp cinayet suçu işleyenlerin tahkikat için Vize Beyi Rüstem'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Vize begi âdemi Hasan'a virildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Vize Begi Rüstem mektûb gönderüp Baba-eskisi'nde Perî-şâh ve Hacı Hasan nâm kimesnelerin evlerin basup kendülerin katl eyleyen harâmîlerden üç nefer harâmî bi'l-fi'l Edirne'de mahbûs oldukların

bildürmeğin mezkûrların sâ'ir yoldaşları ve yatak ve durakları ma'lûm olup ele getirilmek için müşârün-ileyhe gönderilmesin emr idüp, **buyurdum ki:**

Âdemleri vardukda, zikr olunan üç nefer harâmîyi kayd ü bend ile âdemlerine teslim eylesin ki mahallinde Şer'ile tefîş olınalar, şerîkler bulundukdan sonra girü sana göndere.

*[Yev]mü's-sebt fî 28 Ramazân sene 967 [22.06.1560]***1280***Hamideli beyine: Çingenelerle sokaklar gezen gurbetçi taifesinin men'i hakkında.*

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Hamîd-ili begine hüküm ki:

Hâliyâ sancağunda ba'zı gurbet tâ'ifesin men' u def' idüp çeng ü çegâne ile gezüp Müslimânları

ıdlâl idüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf evzâ' u etvârlarının nihâyeti olmaduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:** Vardukda, anun gibi çeng ü çegâne ile gezen gurbet tâ'ifesin men' u def' idüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf kimesneye iş

itdürmeyesin, inâd idenleri yazup

bildüresin.

1281 *Anadolu beylerbeyine: Halime adlı kız hususunda şüpheli olan İbrahim hakkında tahkikat icrasına dair.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Tarafeynün ruk'aları ve sûret-i sicilleri geldükde
Kādî-asker Efendi'ye virilmiştir.
Bu husûsda bu cânibde alâka kalmamıştır.

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Halîme nâm kız husûsında
mazınna olan İbrâhîm nâm kimesne

tutulup ahvâli teftîş olmak için Dergâh-ı
mu'allâ'm çavuşlarından İbrâhîm *zîde*
kadruhû ile sana irsâl olunup kādî-
askerüm tarafından sana mufassal
hüküm-i şerîfüm yazılmışdır.

Buyurdum ki:

Varup teslîm itdükde alup emr üzre
ahvâllerin görüp neye müncer olursa
habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne
vechile olursa amel idesin.

1282 *Mora kadısına: Yeniçerilerin oturdukları evleri sahipleri aldığından, onlar için başka evler tedarik olunması hakkında.*

Yazıldı.
Muhzır'a virildi.
Fî 28 Ramazân sene 967

Mora kâdısına hüküm ki:
Anda olan nevbetçi yeniçeri kullarum
sâkin oldukları evleri sâhibleri taleb

eyleyüp mezkûrlara âhar sâkin olacak
yir lâzım olduğu ecilden **buyurdum ki:**
Varıcak, anun gibi zikr olunan
kullarumun sâkin oldukları evleri
sâhibleri aldükda mezkûrlara sâkin
olıcak âhar yir tedârük idüp ol bâbda
müzâyaka çekdürmeyesin.

1283 *Boğdan voyvodasına: Leh kralının Boğdan reâyâsına taaddisinden dolayı vilâyetin zarardan muhafazası hususunda gereğinin yapılmasına dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine virildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:
Mektûb gönderüp Lih Kralı tarafından
vilâyet-i Boğdan re'âyâsına te'addî
olunup mâ-beyninüzde zamân ta'yîn
olunup vâkı' olan ziyân görilmek üzre
ahd olup ol zamânda âdemleri
gelmeyüp hâliyâ Boğdan kasdına
mübâlağa asker cem' itdüklerin ve
andan gayrı Erdel Kralı'nın alınması
husûsın ve Eflâk cânibinden dahı
Boğdan re'âyâsına dahl olduğın ve

andan gayrı her ne dimiş isen ma'lûm-ı
şerîfüm olmuştur, imdi, Lih tarafından
gaflet câ'iz değildir. **Buyurdum ki:**
Dâi'mâ yarar âdemler gönderüp ahvâl ü
etvârların ve fikr-i fâsid ve hayâl-i
kâsidleri ne idüğün tamâm ma'lûm
idinüp anun gibi vilâyet-i Boğdan'a
kasd-ı gezend iderler ise her ne yüzden
mümkün ise def' u ref' eyleyüp gaflet ile
anlardan Boğdan re'âyâsına zarar u
gezend irişdürmeyesin. Anun gibi
kasdları mukarrer olup askere ihtiyâc
olursa ve ne vechile kasd idüp ne
tedârük itmişler ise yazup mu'accelen
bildüresin ve Eflâk voyvodasına dahı bu

bâbda mü'ekked hükm-i şerîfüm
gönderilüp gereği gibi tenbîh olunmuşdur
ki, min-ba'd vilâyet-i Boğdan
re'âyâsına kimesne kasd iderse sen dahi
Südde-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü
ihlâsın muktezâsınca onat vechile
mukayyed olup eger Lih keferesidür ve
eger Erdel Kralı ahvâlidür ve sâ'ir
ma'lûmun olan ahbâr-ı sahîhayı

i'lâmdan hâlî olmayup hıfz u hırâset-i
memleket bâbında dakΩka fevt itmeyüp
mücidd ü merdâne olasin. Bu bâbda
senün cânibüne hâzır u nâzır olmak için
Silistre begine hükm-i şerîfüm
gönderilmişdür. Anun gibi Lih
tarafından Boğdan'a tecâvüz iderlerse
müşârün-ileyh ile haberleşüp vech ü
münâsib olduğu üzre amel idesin.

*Eflâk voyvodasına: Eflâk'daki Rum ve Arnavutların Tuna yalılarında gelen
harami âmillere ittifak ettiklerine ve yaptıkları zulmün men edilmesine dair.*

1284

Yazıldı.

Bu dahi.

Hasan Çelebî, bu hükmi Sinân Çavuş'a virildi
diyü cevâb viridi.

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp
Eflâk vilâyetinde ba'zı Rûm ve
Arnavud olup ve Tuna yalılarında
Silistre ve Maçın ve İsakçı iskelelerinde
olan ^{سب} harâmî âmillere olup Eflâk
vilâyetine gelüp zikr olunan Rûm ve
Arnavudlar ile ittifâk idüp küllî vilâyeti
amele salup alup vilâyet halkı ol âmillere
elinden celâ-yı vatan itmişlerdür. Sana
niçe def'a âdem gönderüp ol âmilleri
memleketden ihrâc idesin didükde

nasîhatimüz eslemez, memleketi âmillere
harâb itmişdür, diyü bildürmeğin

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsın aslı nedür,
vakı' midür, anun gibi vâkı' ise
re'âyâya te'addîsi olan eger âmillerdür,
haklarından gelüp kimesneye te'addî
itdirmeyüp hıfz^{lvi} u hırâsetde dakΩka
fevt itmeyüp bu husûsın vukø'ın ve
adem-i vukø'ın yazup bildüresin ve
Boğdan vilâyetine Eflâk tarafından dahl
olunduğın bildürüp anı dahi göresin;
vâkı' ise men' idesin, Boğdan
re'âyâsına ve davarlarına Eflâk'dan
kimesneyi dahl itdirmeyüp ehl-i
fesâdun haklarından gelesin.

*Tameşvar beylerbeyine: Bazı timar sahiplerinin beratlarında yazılı köylerin
Kraliçe oğlu sınırı tarafında olup olmadığının tahkiki hakkında.*

1285

Yazıldı.

Âdemi Receb'e virildi.

Fî 7 Şevvâl sene 967

Tımeşvar beglerbegisine hüküm ki:

Budun beglerbegisi mektûb gönderüp
Solnok beginden kendüye mektûb vârid
olup livâ'-i mezkûrda olan ba'zı erbâb-ı
timarun berâtlarında mastûr olan
karyelerinün re'âyâsı hukøk-ı Şer'iyye

ve rusûm-ı örfiyyelerin edâ itmekde
Kraliçe-oğlu tarafından ba'zı Macar
begleri bizüm sınırımızdadur diyü
mâni' oldukların arz idüp ve zikr olunan
kurânun isimleriyle defterin ve bu
bâbda Kraliçe-oğlu tarafından gelen
mektûbı aynı ile irsâl itmeğin defterün
ve mektûbun aynı ile sûretleri ihrâc
olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sûret-i defter ve mektûba nazar idüp içinde mastûr olan kazâyâyı ma'lûm idinüp dahı tefahhus idüp göresin; nizâ' olunan karyeler Kral-oğlu'nun ta'yîn olunan sınırı dâhilinde midür, yohsa berü cânibün sınırı içinde vâkı' olup öte cânibden bî-vech mi dahl olunur? Kral-oğlu sınırında olduğı

takdîrce vilâyet tahrîrinde ne vechile berü cânibe yazılmışdur. Fi'l-vâkı' berü cânibe yazılan kurâ anların memleketleri dâhilinde midür, yohsa cümle yazılan, anların vilâyetine karışmış değil midür, nicedür? Nizâ' olunan kurâ kangı cânibe tasarruf olmak münâsibdür, hakk üzre bildüresin.

Silistre beyine: Lehlerin Boğdan serhaddinde hareket üzere bulunduklarından dikkatli olunması ve ahvalden haber verilmesi hakkında.

1286

Yazıldı.

Paşa hazretlerine teslim olındı.

Fî 29 Ramazân sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp Lih keferesinün Boğdan serhaddinde hareketi olup vilâyet-i Boğdan'a kasdları vardır diyü bildürmeğın, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dâ'imâ ol cânibe nâzır olup ve müşârün-ileyh voyvodasıyle haberleşüp anın gibi mukarrer olup Lih keferesinün Boğdan vilâyetine dahl ü ta'arruzları olup kasd-ı zarar u gezend iderler ise def' u ref'leri bâbında vech ü münâsib ne ise amel idesin ve bu husûs vâkı' midür? Sen dahı mukayyed olup vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

Filibe kadısına: Filibe'de reâyâyâ taaddisi olan Subaşı Memi'nin küreğе koşulmak için İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1287

Yazıldı.

Husrev Beg'e gönderildi.

Fî selh-i Ramazân sene 967

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Filibe voyvodasının ahvâlin ve andan gayrı Pare ? (Ü«— sübaşılardan Memi nâm kimesnenün

re'âyâyâ te'addîsi olduğın bildürmişsin.

Buyurdum ki:

Mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğе koşıla.

Cezayir beylerbeyine: Kavala Kapudanı Hüseyin'in mahbesinde bulunan bazı kimselerin siyaset edilmeleri hakkında.

1288

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 6 Şevvâl sene 967

Cezâyir beglerbegisine hüküm ki:

Yenice-i Karasu ve Kavala kapudanı mektûb gönderüp Kavala Kapudanı Hüseyin'e emr-i şerîf vârid olup mahbesinde olan Esedullâh b. Seyyid

Ali müteseyyid ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhtelerin siyâsetleri fermân olınup mûmâ-ileyh deryâ yüzinden geldükde Müslimânlar mahzarında Esedullâh b. Ali ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansûr ve Mehmed b. Velî nâm sûhteler siyâset olınsun didükde, mezbûr Hüseyin Esedullâh

fevt olduğın ve Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansur ve Mehmed b. Velî nâm sûhteleri Gelibolı'da alup yirine âhar mücrimler virdüğün bildürdüğün arz eylemişler. İmdi, mezkûrın Yûsuf b. Mahmûd ve Ahmed b. Mansur ve

1289 *Niğbolu kadısına: Niğbolu sancağının yine Ahmed Bey'de mukarrer olduğuna dair.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi.
Fî 29 Ramazân sene 967

Niğbolu kâdîsına hüküm ki:
Sâbıkâ Niğbolu sancağı Vidin begine ve Vidin sancağı Niğbolu Begi Ahmed Beg'e virilüp ol bâbda hük-m-i şerîfüm

Mehmed b. Velî'ye siyâset olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**
Mezkûrlara mahallinde siyâset olup emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

virilmişdi. Hâliyâ Niğbolu sancağı yine mûmâ-ileyh Ahmed Beg'e mukarrer olup Muzaffer Beg âdemlerin dahl itdürmemek emr idüp **buyurdum ki:**

Yine sancağın mûmâ-ileyh Ahmed Beg âdemlerine zabt itdürüp Muzaffer Beg âdemlerin dahl itdürmeyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 5 Şevvâl sene 967 [29.06.1560]

1290 *Anadolu beylerbeyine: Ankara Kalesi dizdarıyla geçinemediklerinden kaleyi terk eden kethudâ ile neferlere ait gediklerin müstehak olanlara verilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 5 Şevvâl sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Ankara hisârı kethudâsı ve ba'zı neferleri dizdâr ile nizâ'ları olup cem' olup kal'ayı hâlî koyup bî-vech Südde-i

sa'âdet'üme geldükleri ecilden te'dîb olunup gedükleri dahı âhara tevcîh olunmasın emr idüp isimleri dahı yazılup sana gönderilüp, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, mezkûrların gedüklerin âhar müstahakk olanlara tevcîh idesin.

1291 *Hüdavendigâr beyi ile Ankara ve Beypazarı kadısına: Beypazarı'nda Ümid adlı gencin ırzına tasallut eden levendlerin siyaset olunmalarına dair.*

Yazıldı.
Arz getüren Hacı Dede nâm kimesneye virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Kâdî-asker Efendi arz idüp emr kendü hatları [ile] mukayyeddür.
Hüdâvendigâr sancağı begine ve Ankara ve Begbâzârı kâdîsına hüküm ki:
Sen ki Begbâzârı kâdîsın mektûb gönderüp Begbâzârı kazâsında Ahmed ve İnâyetullâh ve Abdî ve Dervîş nâm

levendler Ümîd nâm emredün yolına varup cebr ile livâta itdüklerine ikrârları şuhûd ile sâbit olup ve mezbûr Ahmed ve İnâyetullâh hammâmında Mehmed nâm emredün futasın alup fi'l-i şenî'a kasd itdükleri sâbit olup ve Zünnûn nâm levend İvaz nâm emrede cebr ile livâta itdüğüne ikrârı şuhûd ile sâbit olup ve ahâlî-i kasaba mezbûrlar içün eşkiyâdan olup Müslimânların ehl ü iyâlleri bunların ellerinden âcizlerdür diyü

şekvâ itdüklerin arz itmişsin. İmdi,
Dergâh-ı mu'allâ'ma ba'zı mu'temedün-
aleyh kimesneler gelüp mezbûr
Înâyetullâh için harâmî
makølesindendür diyü haber virmeğin
mezbûra siyâset olmasın emr idüp ve
gayrılarından dahı fi'l-i şenî' tekrâr
sâdır olmuş ise ki bi-hasebi's-Şer'i's-

Şerîf sâbit ü zâhir ola anlara dahı siyâset
olmasın emr idüp **buyurdum ki:**
Mezbûr İnâyetullâh'a siyâset idüp
gaybet idenleri buldurup ve gayrılarun
dahı tekrâr amel-i şenî' sâdır olmuş ise
ki sâbit olanlara dahı siyâset eyleyüp
emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup
bildüresin.

Erzurum beylerbeyine: Erzincan Kalesi dizdarı hakkındaki arzuhale göre tahkikat yapıp hakkı olanların haklarının iadesi hakkında.

1292

Yazıldı.

Beglerbegine hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Erzincan kal'ası dizdârı hakkında
Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup,
sunılan ruk'anun sûreti aslından aynı ile
ihrac olunup sana irsâl olındı. Mezbûrun
husûsında bundan akdem dahı hükm-i
hümâyûnum gönderilmişdi. Eyle olsa
mezbûrdan kimesne gelüp hak da'vâ
idüp emr-i sâbık üzre ahvâli görülmüş
midür? Ve ne mikdâr kimesne da'vâ-yı

hakk idüp erbâb-ı hukûkun
alıvirilmişdür? Ma'lûm olmak lâzım
olmağın, **buyurdum ki:**
Varıcak, sâbıkâ gönderilen hükm-i
hümâyûnum mücebince mezbûrun
ahvâli teftîş olunup kimesne gelüp
da'vâ-yı hakk iden Şer'ile hakların sâbit
idüp erbâb-ı hukûkun hakları alıvirilmiş
midür? Ve hâliyâ sunılan ruk'ada
mastûr olan husûslar dahı vâkı' midür?
Bu husûsları dahı da'vâ ider kimesneler
var mıdur, nicedür, gayrı vâkı' midür?
Mufasssal ahvâlin yazup arz eylesin.

Mohaç beyine: Mohaç yakınında Tuna üzerindeki adaların muhafazası için orada bir kapudanlık tesisi hakkında bazı cihetlerin sorulmasına dair.

1293

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Mohaç begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Mohaç
kurbinde nehr-i Tuna'da azîm adalar
olup dâ'imâ ol adalarda düşmen
hareketi eksük olmayup ve mahall-i
mezbûr. Budun'dan yedi ve sekiz
günlük mikdârı mesâfe olmağın ol
cânibden kapudan gelüp ol adaları hıfz
itmek mümkün değildir, lâkin kal'a-i
Peçuy'da on kıt'a şayka ve mukaddemâ
livâ'-i mezbûrda münhezim olan
palankaların yüz yigirmi beş nefer

piyâdeleri ve sâbıkâ Tuygun Paşa'ya
Mohaç'da palanka binâ olunup yeniden
iki yüz nefer emrile yazılan
martolosların yüz nefer martolos inâyet
olunup livâ'-i mezbûrda otuz bir bin beş
yüz akça ze'âmete mutasarrıf olup
müteveffâ Ali Paşa'nun kethudâsı olan
Kâsım, müstakıl kapudan nasb olunur
ise, hıfz u hırâset-i memleket
olduğundan gayrı bir gemiye zarar
irîşürse tazmîn eylemeği uhdesine
alduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, ol münhezim olan
palankaların piyâde neferleri kande
hıdmet iderler, anda lâzım değil midür,
ol emr olunan martolosdan emr üzre ol

zamânda yazılmış mıdır, kandedür?

Tafsîl üzre yazup bildüresin.

1294 *Şam beylerbeyine: Urbanın saldırılarından dolayı Aclun'da bir kale binası hakkında bazı hususların bildirilmesine dair.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 6 Şevvâl sene 967

Şâm Beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Aclun Begi kıdvetül-ümerâ'î'l-kirâm Murâd dâme izzuhû ve Aclun kâdîsı sana mektûb gönderüp nefsi-i Aclun halkı gelüp her yıl vilâyetimize berriyyeden beş bin mikdârı A'râb gelüp bağlarımızı ve mezra'alarımızı yidürüp harâb idüp ve davarlarımızı sürüp ve sâ'ir rızkımızı gâret idüp envâ'-ı te'addîleri olup eger nefsi-i Aclun'da bir kal'a binâ olunmaz ise durmağa iktidârimuz yokdur. Kal'a

binâ olunmasın recâ iderler diyü i'lâm eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, zikr olunan kal'a binâ olduğu takdîrce neferi ne vechile tedârük olunup ve kal'a binâsının nef'i var mıdır? Ne mikdâr nesne ile ve ne mikdâr nefer kifâyet ider, i'lâm olunmamış. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda göresin, fi'l-vâkı' ol mahalde kal'a binâ olunmak lâzımdur, kal'a binâ oldukda ne mikdâr nefer lâzım olup ne yirden tedârük olunur, ihdâs olmak lâzım, yohsa ol cânibde olan kılâ'dan ihrâc mümkün midür ve binâ itmemek nef'i nedür ve ne mikdâr harc ile olur? Yazup bildüresin.

1295 *Kırşehri beyine: Haki ve Söhrâb adlı kimselerin üzerlerindeki mîrî malın alınması hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Hasan'a virildi.

Fî 5 Şevvâl sene 967

Kırşehri Begi Memiş Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup Hâki ve Söhrâb nâm kimesneleri ele getirüp habs idesin, arz eylesin diyü fermân olunup, hâliyâ mezbûrlar Boylu tâ'ifesinden olup Budak-özi kazâsından her biri yigirmi-otuz levend ile gezüp re'âyâya te'addî itdükleri istimâ' olunmağın ele getirilüp ikisi bile habs olunup lâkin mezbûrlar bi'l-fi'l emânet tasarruf idüp üzerlerinde

küllî mâl-ı mîrî olup haklarından gelinmelü olıcak küllî mâl zâyî' u telef olmak lâzım gelür ve mezbûr Söhrâb, Boylu ta'ifesinden olmayup aslâ ol cânibe mürâca'at ü mütâba'at itmiş değildir diyü arz idüp bu bâbda Amâsiyye Kâdîsı Mevlâna Muhyiddîn dahı mezkûr Söhrâb için vech-i meşrûh üzre arz itmeğın **buyurdum ki:** Vardukda, mezkûrların üzerlerinde bi'l-fi'l mâl-ı mîrî var ise tahsîl itdürüp mîrî için alup kabz idüp girü hıdmetlerinde olasin.

1296 *Bağdad beylerbeyine: Bedre meliki Sultan Ali'nin sicilinin gönderilmesi ve hapisten çıkarılmaması hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 6 Şevvâl sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:
Sâbıkâ Cessân-ı Bedre Begi olan
Alâ'üddevle mektûb gönderüp
mukaddemâ kendüden şekvâ iden Bedre
Meliki Sultân Ali yukarı cânib
beglerinden Muhammedî Mîrzâ'ya at
iledüp girü Bedre'ye geldükde sübaşı
ahvâle vâkıf olup kendüye i'lâm itdükde
mezbûr Melik tekrâr Muhammedî
Mîrzâ'ya varup şefâ'at-nâmeleri ile
Şâh'a gitdüğü ikrârı sicill olup ve
Dergâh-ı mu'allâ'mdan Bedre'ye
vardukda, Bedre halkı ve tevâbi'i tabl-
hâneler ile istikbâle çıkdıkları ikrârı
sicill olup ve Bedre ahâlîsinden
cemm-i gafir Bagdâd dîvânında husûs-ı
mezbûra şehâdet idüp ve bundan akdem

beş-altı sancak-begine bu iftirâyı
itmişdür. "Min-ba'd bu sancakda
durmazuz" diyü şekvâ itdükleri dahı
sicill olduğın ve mübâşir olan Mehmed
Çavuş ma'rifetiyle melik-i mezbûr habs
olındüğün ve sûret-i sicill ile arz taleb
olındukda virilmeyüp habsden ıtlâk
olunup kendüsi keyfiyyet-i ahvâlin arz
eylesün diyü cevâb virildüğün arz
itmeğın, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, mezkûr arz olınan
sicilleri aslından aynı ile ihrâc idüp
Südde-i sa'âdet'üme gönderüp andan
gayrı sâ'ir ahvâlinden vâkıf olduğın
ahvâlin yazup mufasssal arz idesın.
Mezkûr habsden ıtlâk itmeyesın. Sonra
emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa
amel idüp habsden ıtlâk olunmışsa dahı
girü habs idesın.

1297

Rumeli'nin sağ kolundaki kadılara: Dersaadet'e acele koyun gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967
Ba'dehû Abdî Çavuş'a virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

**Rûm-ili'nün sağ-kolında vâkı' olan
kādîlara hüküm ki:**
Mahrûse-i İstanbul'a ta'yîn olınan vakit
koyunı gelüp irişmeyüp et bâbında
müzâyaka olup mevsim koyunı defter
mûcebince mu'accelen gelüp irişmesın
emr idüp **buyurdum ki:**
Her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeb
tâ'ifesine defter mûcebince ta'yîn olınan
mevsim koyunun aslâ te'hîr itdurmeyüp
mu'accelen bî-kusûr ihrâc itdürüp

mahrûse-i mezbûreye gönderüp teslim
itdüresın. Husûs-ı mezbûr mahall-i
ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup
giç veya eksük göndermekden ziyâde
hazer idesız. Şöyle ki, emr olınan
mevsim koyunun mu'accelen vaktiyle
gönderüp bî-kusûr teslim itmeyesız, aslâ
özrinüz makbûl olmayup mu'akab [u]
mu'âteb olmanuzı mukarrer bilüp ihmâl
ü müsâheleden hazer idesız.

-1297/a-

Yazıldı.
Bu dahı
Bir sûreti sol-kol kâdîlarına.

1298

Rumeli kadılarına: Et narhının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Rûm-ili kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp taht-ı kazânuzda iken narh-ı rûzîsi üç yüz dirhem olup andan eksük et satılmaya diyü fermân olunmuş idi. Hâliyâ emr-i şerîfûme mugâyir üç yüz

dirhemden [eksük] et satıldığı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:** Abdî Çavuş vardukda, her birinüzün taht-ı kazâsında iken narhın görüp ne si'r üzre bulunursa bildüresiz. Hilâf-ı vâkı' arz itmekden hazer idesiz ve min-ba'd üç yüz dirhemden eksük bey' itdürmeyesiz.

Koyun eminine: Dersaadet'e gönderilmesi gereken mevsim koyunlarının acele gönderilmesi hakkında.

1299

Yazıldı.
Husrev Beg'e gönderildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967
Bu dahi.

Koyun emînine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da ta'yîn olunan vakit koyunı gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olup mevsim koyunı defter mücebince mu'accelen irişmesin emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp hâliyâ mahrûse-i mezbûreye gelecek mevsim koyunun mu'accelen

ihrâc idüp defter muktezâsınca ber-vech-i isti'câl getürüp bi'z-zât mahrûse-i mezbûrede teslîm idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup giç veya eksük getürmekden ziyâde hazer idesin. Şöyle ki, emrüm üzre mevsim koyunun mu'accelen vaktiyle getürüp bî-kusûr teslîm eylemeyesin, aslâ özrün makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âteb ü mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer üzre olasin.

Kastamonu Beyi Süleyman'a: Boyabad, Tozgan ve Sinop taraflarındaki softa taifesinin ve sair haramilerin sicillerinin çıkartılıp bildirilmesi hakkında.

1300

Yazıldı.
Kethudâsı Mustafa'ya virildi.
Fî 10 Şevvâl [sene] 967

Kastamoni Begi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Boyâbâd ve Tozgan ve Sinob kâdîlıklarında sùhtelerden ve sâ'ir harâm-zâde, fesâddan hâlî olmayup zekât ve sadaka adına fukarânun cebren akçasın ve koyunun ve sığırın alup ve bundan mâ'adâ zikr olunan kâdîlıklarda

siyâsete müstahıkk kimesneler olup muktezâ-yı Şer' u kânûnla hıfz u hırâset olunmasıyçün âdemimüz irsâl olup anda vâkı' olan âmiller mâl-ı mîrîye noksânınız vardır diyü kendü muktezâları üzre ahz-i mâl idüp ba'dehû ıtlâk itmek için sizün bunda aslâ medhâlinüz yokdur diyü zikr olunan harâm-zâdelerün ve siyâsete müstahıkk olanların haklarından geldürmeyüp min-ba'd dahl itdürmezler. Sonra fesâdları artuğa varur diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zıkr olınan ehl-i fesâd ve sùhtelerün sâbit ü zâhir olan fesâd ü şenâ'atlerinün sùret-i sicillerin kaç nefer

ise toprak kâdîlarına çıkardup dahı mufassal ü meşrûh sùret-i sicilleri ile yazup bildüresin.

Kastamonu beyine ve kadısına: Falcılıkla ahaliyi aldatan ve çirkin işler işleyen Mağribî taifesinden Mehmed'in hapsedilmesi hakkında.

1301

Yazıldı.
Âdemi Mustafa'ya virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967

Kastamoni begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp Magribî tâ'ifesinden Remmâl Mehmed nâm kimesne: “İlm-i kimyâ öğredegün ve defîne bulıviresin” diyü Müslimânların mâl ü rızkların alup ve niçesinün iyâline fi'l-i şenâ'a idüp ve niçe Müslimânlar gelüp kimi yüz ve kimi iki yüz sikke altun taleb idüp ba'zısınun hukûkı taksîm-i guremâ olup

ba'zınun virmeğe kudreti olmayup harâm-zâde kimesne olmağın kal'a-i Kastamoni'de habs olunmuş iken ba'zı mücrimler ile bendlerin bozup urgan ile bedenlerden inüp gaybet itmeğın âdemler gönderilüp girü ele getirilüp kal'a-i Kangırı'da muhkem habs olunduğın i'lâm itmişsin. İmdi, mezkûrun bir hasîn kal'ada habs olınup aslâ itlâk olunmamasın emr idüp

buyurdum ki:

Mezkûrı bir hasîn kal'ada muhkem habs idüp onat vechile hıfz itdürüp aslâ itlâk itmeyesin.

Selânik kadısına: Silifke İskeleye'ne gönderilecek kurşunların Mısır gemileriyle ulaştırılması hakkında.

1302

Yazıldı.

Selânik kâdısına hüküm ki:

Silifke iskeleye'ne gönderilecek kurşun olup anda varan Mısır gemileriyle gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi Mısır gemilerinden ol cânibe varup metâ'ın boşaldan gemilere navlun ile tahmîl eyleyüp emrüm mücebince Silifke iskeleye'ne irsâl [ü] isâl eyleyesin.

Rodos beyine: Evvelce salıverilenlerden geri kalan beş suçlunun da salıverilmesi hakkında.

1303

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 9 Şevvâl sene 967

Rodos begine hüküm ki:

Bundan akdem kalita ile Rodos'dan gelen otuz beş nefer mücrimün otuz neferi itlâk olınmak içün sana hükm-i

şerîfüm gönderilmişdi. Bâkî kalan beş neferi dahı bunda itlâk olunmuşlardur.

Buyurdum ki:

Bunda itlak olınan beş neferden mâ'adâ otuz neferin emr-i şerîf-i sâbıkum mücebince itlâk idesin.

1304 *Canik beyine: Kavak kazasında zekât adıyla halktan para alan iki softa ve levendin küreğe konulmak üzere Rodos beyine teslim edilmesi hakkında.*

Kethudâsı Şa'bân'a virildi.
Fî 10 Şevvâl sene 967

Canik begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Kavak kazâsına tâbi' Begdemür nâm [karye] ahâlîsine zekât diyü salgun salar iken sûhte ve levendât tâ'ifesinden tûfeng ve âlet-i harb ü kıtâlleri ile iki nefer kimesne ele gelüp emr-i şerîf

mûcebince haklarından gelindüğümüz arz eyleyüp ve ba'zı tûfengler göndermişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol elinde tûfeng bulunan kimesneleri yarar âdemlere koşup Rodos begine gönderüp teslîm idesin ki küreğe koya ve teslîm olduğına müşârün-ileyhden temessük aldurasın ve ne mikdâr kimesne gönderürsen isimlerin yazup Sûdde-i sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 10 Şevvâl sene 967 [04.07.1560]

1305 *Bosna beyine: Yanık Hisar civarında toplanmakta olan Nemçeliler hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Murâd'a virildi.
Fî 12 Zî'l-ka'de sene 967

Bosna begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp câsûs gelüp Yanık nâm hisârda atlu ve piyâde kefere cem'iyeti olup diyü haber virüp akabince işbu Ramazân-ı mübârekün beşinci günü Kuban begi mektûb gönderüp câsûsımız gelüp Nemçe'den

ve Dalyan'dan haylî asker Şarvar nâm mahalle gelmişdür ve bundan mâ'adâ Venedik'e tâbi' Hırvat cânibinden Zadra nâm kal'ada Hırvatlu Furoroş (?) kisvetinde yürür bin kâfir dahı gelüp her taraftan durmayup cem'iyete gelirler imiş diyü haber virdüklerin arz eyledüğün ecilden varıcak, bu husûsun vukû'ın ve adem-i vukû'ın yazup bildüresin.

1306 *Yanya kadısına: Levend taifesinin yaptıkları eşkiyalıktan dolayı iskele mukâataalarının battal olduğuna ve gemi getirdiklerinde tutulmalarına dair.*

Yazıldı.
Yanya hisâr-erenlerinden, arz getüren İlyâs'a virildi.
Fî 14 Şevvâl sene 967

Yanya kadısına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp deryâ yüzinde gezer levend Venedik'den ve Dubravnik'den olan tüccâr tâ'ifesinin gemilerin ve espâbların alup yalı hisârlarına getirüp

satup bu sebeble anlar dahı levende zahîre virüp müzâyaka çekdürmedükleri ecilden aslâ etrâfdan hırsızlık itmekden hâlî olmayup illik re'âyâ ve yağı ve düşmen dimeyüp harâc-güzâr re'âyâyı tâlân idüp el-ân İnebahtı iskelesi'ne bir pâre barça getirüp içinde mübâlaga espâb olup on iki bin floriden ziyâde metâ'ın ednâ bahâ ile fûrûht eyleyüp bu sebeble iskelelere tüccâr uğramayup

mukâta‘aları battâl eyleyüp mâl-ı mîrîye küllî zarar müterettib olup ammâ İnebahtı iskelesi'ne gelüp satılan gemi ve espâb mîrî için zabt alınmasına emr-i şerîf olur ise levend tâ'ifesi bunun gibi fesâddan ferâgat idüp iskeleler dahı işleyüp mâl-ı mîrîye küllî nef‘ olmak mukarrerdür diyü ümenâ tâ'ifesi haber virdüklerin bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Anun gibi levend tâ'ifesi gemi getürdüklerinde mecâl virmeyüp kendülerin ele getürüp ve getürdükleri eger gemidür ve eger espâbdur, girift eyleyüp ne makøle gemi olup ve ne mikdâr espâbı olduğın defter idüp yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olur ise amel idesin.

1307 *Bursa beyine: Bergama Kalesi dizdarını öldüren Bergama Subaşı Muharrem'in sorguya çekilmesi ve kaçan adamlarının ele geçirilerek hapsedilmeleri hakkında.*

Yazıldı.

Kādî-asker Efendi arz idüp emr üzere yazılmışdur.

Begün oğlu Bâlî'ye virildi.

Fî 13 Şevvâli'l-mübârek sene 967

Bursa begine hüküm ki:

Ayazmend ve nevâhî-i Bergama kādîlariyle mektûb gönderüp Bergama kal‘ası'nda maktûl olan dizdârun katli husûsı görilmek için hükm-i şerîfüm vârid olup mazınna olanlardan sâbıkâ Bergama sübaşı olan Muharrem ve hıdmetkârı Kara Mustafa ve kullarından Keyvân ve Memi ele getirilüp gayrıları gaybet idüp mezbûr Muharrem'ün katle mübâşeret-i sâbit olmayup ve töhmet-i sâbıkası olmamağla örfe ikdâm olunmayup lâkin zann ifâde ider ba‘zı alâ'im ü karâ'in zuhûr idüp ve mezbûr Kara Mustafa ve Keyvân: "Katilde bile idük; efendimiz Muharrem, üç nefer yoldaş ile gönderüp katl itdük. Bir kırmızı çûkasın ve bulunan akça ve altunun alup bir kapama kaftanı içine koyup gice ile Muharrem'ün evine getürüp Ferhâd nâm kulı içerüye alup

gitdiler" diyü ikrâr itdiler ve mezbûr Kara Mustafa'nun yanında bir ibrişim kîse bulunup Ferhâd bana virdi diyüp maktûl dizdârun idüğü bi-hasebi'ş-Şer‘ sâbit olup ve mezbûr Muharrem'ün dizdâr ile adâvet-i külliyyesi olduğu ve fısk u fücûr ile iştiyhârı olduğın ahâlî-i memleket haber virdüklerin ve maktûlün evinde olan mâl ve rızkdan nesne alınmayup hemân bulunan akçası alınup taa‘ssuben katl olınmışdur diyü bildürüp bu husûslarda vâkı‘ olan sûret-i sicillerin gönderüp arz itdüğün ecilden mezbûr Muharrem'e örf olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Ol gaybet iden âdemleri eger Kara Mustafa ve eger Keyvân ve Memi ve Ferhâd'dur mezbûra teklîf idüp buldurup, hıfz idüp ba‘dehû kendüye örf-i ma‘rûf idüp anun dahı ikrârı ne yüzden zuhûr idüp, kazıyye neye müncer olursa zabt idüp ahvâllerin yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebince amel idesin.

1308 *Diyarbakir beylerbeyine: İstanbul'un et ihtiyacını temin için Türkmen koyunlarından gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Ali Çelebî'ye virildi.

Fî 11 Şevvâl sene 967

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da et
husûsında ziyâde müzâyaka olmağın
mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün
Türkman koyunlarından koyun
gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**
Sene-i sâbıkada gönderdiğün üzre
Türkman koyunlarından koyun çıkardup

âdem koşup sâhibleri ve yâhûd
vekîlleriyle mahmiyye-i mezbûreye
irsâl idesin ki götürüp bey' idüp
ashâbına ticâret ve mahrûse-i mezbûre
halkına si'at-i ma'îşet ola. Ve bile
koşup gönderdiğün âdemlere gereği
gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki yolda ve
izde hilâf-ı Şer' u kânûn kimesneyi dahl
ü ta'arruz itdirmeyeler.

*Eflâk voyvodasına: İstani adlı zimminin altunlarını alan Dimitri hakkında
tahkikat yapılmasına dair.*

1309

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 11 Şevvâl sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:
Hâliyâ İstani nâm zimmî arz-ı hâl
sunup, celeb olup baban zamânında
âdemîsiyle bozmağa altun gönderüp
vardukda, Dimitri nâm zimmî yolda
bulup dutup âdemlerin salb idüp altunı
alup te'addî ve hayf eyledi diyü şekvâ

itmeğin sunduğu arz-ı hâlün sûreti aynı
ile ihrâc olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vardukda, göresin sunılan arz-ı hâlün
mefhûmın iz'ân idinüp dahı mezkûrun
arz itdüğü vâkı'midür? Bu bâbda bundan
akdem bu husûs görölüp cevâb virilmiş
midür, nicedür? Aslı ve sıhhati üzre arz
idesin.

[Yev]mü's-sebt fî 12 Şevvâli'l-mükerrem sene 967 [06.07.1560]

*Ahmed Reis'e: Bütün ada yalıların korunması için diğer reislerle beraber
çalışılması hakkında.*

1310

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fî 12 Şevvâl sene 967

Ahmed Re'îs'e hüküm ki:
Senünle Adalar muhâfazasında olan
hâssa re'îslerden Tur Ali Re'îs ve
Hüsâm ve kalita re'îsi Hüseyin ve
mücrimler kadırgasıyle ve Midillü
muhâfazasına mücrimler ile ta'yîn
olunan Sinân Re'îs ile Adalar
muhâfazasıyçün seni mezkûrlara baş ve
buğ ta'yîn idüp senün yanuna gelüp ol

bâbda anlara dahı hükm-i şerîf yazılup
sana gönderildi. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, ol hükm-i şerîfümi
mezkûrlara ulaşıdurasın; hüsn-i ittifâk u
ittihâd ile eger Kavala etrâfıdır ve eger
Adalar arasıdır ve sâ'ir hıfz u hırâseti
lâzım olan yalıları ve deryâ yüzün gereği
gibi hıfz u hırâset idüp levend ve korsan
câ niblerinden ve sâ'ir ehl-i fesâddan
müsâfirîn-i bahre ve yalılara ve nevâhî
vü kurâya zarar u gezend irişdirmekden
ziyâde hazer idüp hıfz u hırâset bâbında
dakΩka fevt itmeyüp gaflet ile deryâlara
yüriyen gemilere ve yalılara ve nevâhî

vü kurâya ve re'âyâ vü berâ[yâ]ya zarar
irişdürmekden ziyâde hazer idüp
muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve

bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve
ne vechile tedârük itdüğün yazup
bildüresin.

Adalar muhafazasında olan Tur Ali Reis'e ve diğer reislere hitaben Ahmed Reis'in başbuğ tayin olunduğunun bildirildiğine dair hüküm.

1311

Yazıldı.
Bu dahi.
Bunlara baş ve buğ ta'yîn olunan Ahmed
Re'îs'dür.

**Adalar muhafazasında olan Tur Ali
Re'îs ve Hüsâm Re'îs ve kalita re'îsi
Hüseyin ve mücrimler kadırgasıyle
Midillü muhafazasına ta'yîn olunan
Sinân Re'îs'e hüküm ki:**

Hâliyâ sizünle muhafazasına ta'yîn
[olunan] hâssa re'îslerden Adalar
muhafazasıyçün baş ve buğ ta'yîn
olunup ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i
hümâyûnum gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, muhafaza husûsında
müşârün-ileyh baş ve buğ kılınup
muhafaza husûsında vech ü münâsib
gördüğü üzre eger Adalar arasıdır ve
eger ve sâ'ir hıfz u hırâseti mühimm ü
lâzım olan yahılardur, gereği gibi hıfz u
hırâset idüp levend ve korsan ve sâ'ir
ehl-i fesâddan nevâhî vü kurâya ve
re'âyâ vü berâyâyâ ve yahılara zarar u
gezend irişdürmeyüp hüsn-i ittihâd üzre
vech ü münâsib gördüğün eger
muhafaza hıdmetinde dakΩka fevt
itmeyesin; şükr ü şikâyeti müsmir ü
mü'essirdür. Sözüne muhâlefet
itmeyesin.

Semendire kadısına ve bölük kâtibi Ferhad'a: Tahrir olunan Semendire sancağındaki zeâmet ve timar sahiplerine yapılacak tevcihler hakkında.

1312

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 8 Şevvâl sene 967

**Semendire sancağın kitâbet iden
Semendire kâdısına ve bölük kâtibi
Ferhâd'a hüküm ki:**

Emr ile tahrîr itdü[ğü]nüüz livâ'-i
mezkûrun eger sancak-begi ve erbâb-ı
timar ve hisâr-erenlerininündür, kânûn
üzre timarları tevzî' olmasın emr idüp
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp emrüm
üzre livâ'-i mezkûrun zu'amâsı ve
erbâb-ı timarların ve hisâr-erenlerinin
berâtları veya kaydları mücebince
kânûn üzre istihkâklarına göre ve
defter-i cedîdden bedellerin tevcih idüp
tezkirelerin viresiz ki berât virile.
Ammâ hîn-i tevzî'de tamâm dikkat
idesin, eger zu'amâ ve erbâb-ı timar ve
merdân-ı kal'adur, her birine müstakıl
bedelleri kurâ vü mezâri'lerin tevcih
idüp meşkûk itmeyesin.

*Usturumca kadısına: Seçen sâbık Beyi Ahmed'in yaylağına davar getiren ve
adamları yaralayıp koyunları telef eden Divane Davud hakkında tahkikat
yapılmasına dair.*

1313

Yazıldı.

Usturumca kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp dimekle
ma'rûf yaylak yigirmi yıldan ziyâde,
sâbıkâ Seçen Sancağı Begi olan Ahmed

dâme izzuhû'nun müstakıl yaylağı olup Dîvâne Dâvûd nâm kimesne tevâbi'i ile davarların götürüp müzâyaka itmeğın bu husûsın teftîşine vârid olan hükm-i şerîf mûcebince mezkûrî Şer'-i Şerîfe da'vet için müşârün-ileyhün kethudâsı âdemi ile Muhtesib Mustafa nâm kimesne gönderildükde itâ'at-i Şer'-i Şerîf itmeyüp mezbûr Dâvûd üzerine âlet-i harble yürüyüp ba'dehû mezkûr yaylağa gelüp mûmâ-ileyhün koyunu üzerindeki

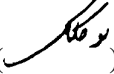
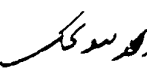
âdemlerin mecrûh ve niçe koyunları da telef idüp te'addî itdüğın bildürdüğün ecilden mezkûrî ele getürmek için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Ya'kûb *zîde kadruhû* ta'yîn olınup **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr her kandeyse ele getürüp emr-i sâbık üzre husamâ müvâcehesinde teftîş idüp muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Ol bâbda emr-i şerîfüm neyse icrâ idesin.

Tekeli beyine ve Karahisar kadısına: Deftere kaydedilmemiş olan şahin yuvalarındaki şahinlerin mîrî için zaptedilip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1314

Yazıldı.
Yazıcı Hasan Beg'e virildi.
Fî 17 Şevvâl sene 967

Teke-ili begine ve Kara-hisâr kâdîsına hüküm ki:
Hâliyâ taht-ı hükûmetinizde Karakaya ve Yüklük ? ( ) ve ( ) nâm mahâllerde vâkı' olup hâric ez-

defter olan şahin yuvaların mîrî için zabt eyleyüp Âstâne-i sa'âdet'üme getürmek için zu'amâdan Himmet ta'yîn olınup **buyurdum ki:**
Zikr olunan mahâllerde vâkı' olan yuvalarda hâsıl şahinleri mîrî için zabt idüp bir senede Südde-i sa'âdet'üme getürüp teslim ide. Ol bâbda kimesne mâni' olmaya.

Akça Kızanlık kadısına: Akça Kızanlık'ta iki Yahudi'yi katle teşebbüs eden iki kişinin küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1315

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Akçakızanlık kâdîsına hüküm ki:
Mektûb gönderüp Akçakızanlık kazâsında sâkin olup bey' u şîrâ iden Yahûdî tâ'ifesinden iki kimesne bâzâra gelürken hâric-i kazâdan iki kimesne yollarına gelüp kılıç çıkarup katl niyetine çalup zafer bulmayup tutulduklarında mahfil-i Şer'a getirilüp

Müslimânlar mahzarında su'âl olınduklarında biri ikrâr idüp ikrârı sicill olınup sancak sübaşısına teslim olındukların bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki küreğe konıla ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki yolda onat hıfz idüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

Sultanönü piyadeleri beyine: Hizmet vukuunda nöbetlerine gelmeyen piyadelerin isimlerinin yazılıp küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

1316

Yazıldı.

Begün âdemi Yûsuf'a virildi.

Fî 15 Şa'bân sene 967

Sultân-öni piyâdeleri begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûra tâbî 'Ala-kilise nâm karyede sâkin olup vilâyet defterinde isimleri mastûr olan piyâde tâ'ifesinden Yûsuf b. Ali ve Sefer b. Bâlî ve Behram b. Ca'fer ve Nasûh b. Yûsuf ve Ramazân b. İlyâs ve Köçek b. Yûsuf nâm piyâdeler emr-i şerîf ile hıdmet vâkı' olup nevbetleri gelüp da'vet olınduklarında gelmedüklerinden mâ'adâ varan âdemi

muhkem döğüp ve: "*Biz hassa karyede sâkiniüz, ortakcıyuz*" diyü ta'allül ü inâd itdüklerin bildürmişsin. İmdi,

buyurdum ki:

Anun gibi defterde piyâde olanları nevbetleri geldükde getürdüp edâ-i hıdmet itdüresin. Şöyle ki, vech-i meşrûh üzre ta'allül ü nizâ' idüp gelmezler ise isimleri ile yazup ve yarar âdemlerine koşup küreğe konmak için defteri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

Vezir Mehmed Paşa'ya: Bağdad'da Cüllab nehri üzerinde Kara Musa'yı öldüren Mustafa Çavuş hakkında lâzım gelenin icrasına dair.

1317

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 22 Şevvâl sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Velî-oğlı Kubâd gelüp vilâyet-i Diyâr-bekr'de Ruha sancağında timara mutasarrıf olan müteveffâ Kara Mûsâ evlâdı Mehmed ve Sittî ve Hatâyî ve Nigâr ve Fâtıma nâm yetîmler cânibinden vâsî-i Şer'îsi olup Südde-i sa'âdet'üm çavuşlarından Ca'fer Çavuş-oğlı Mustafa Çavuş Bağdâd'dan ulağla geçerken Cüllâb nehri üzerinde Koricı

değirmeni nâm mahalde zikr olunan Kara Mûsâ'yı iki def'a kılıç ile ve birkaç def'a bozdoğan ile urup ol darbdan fevt olup ol bâbda Şer'ile teftîş için hükm-i şerîfüm virildüğün bildürüp anda hasmı ile muvâcehe olmağ için emr-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:** Şer'ile teftîş olmağ için mezkûr Mustafa Çavuş'ı yarar âdem ile emrüm mücebince mahall-i hâdiseye gönderesin ki, anda husamâ muvâcehesinde husûs-ı mezbûr Şer'ile görüle.

[Yev]mü'l-erbi'â fî 16 Şa'bânî'l-mu'azzam sene 967 [10.07.1560]

Kastamonu beyi ve kadısı ile Daday kadısına: Daday nâiblerinden hakkında tahkikat yapılan Kâbil'e bundan sonra nâiblik verilmemesi ve Gaybî Fakih'in Rodos beyine teslim olunmasına dair.

1318

Yazıldı.

Kethudâsı Mustafa'ya virildi.

Fî 21 Şevvâl sene 967

Kastamoni begine ve kâdîsına ve Daday kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp emr-i şerîfüm mücebince

Daday kazâsından Kâbil ve Gaybî nâm eski nâ'iblerin oldukları yirlere varılup nidâ itdürilüp teftîş olınduklarında mezbûr Kâbil'ün üzerine nesne sâbit olmayup yarar kefillere virildüğün ve mezbûr Gaybî'nün üzerine sâbit olan hukûk-ı nâs ve sâ'ir isnâd olunan

kazıyyeler sicille kayd olup hakları alıvrilmek için sen ki sancak-begisin, sana teslim olunduğın ve vâkı' olan kazâyâ mufassalen defter olunup gönderildiğün bildürmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger mezbûrların üzerlerine sâbit olan hukûkdur ve andan gayrı dahı mezkûrlardan da'vâ-yı hakk ider kimesne var ise hasımlariyle berâber idüp bir def'a Şer'ile sorılup fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl bilâ özr-i Şer'î geçmiş olunmayan kazıyyelerin ber-muktezâ-yı Şer'-i Şerîf

onat vechile hakk üzre teftiş eyleyüp göresin; mezbûrların üzerlerinde bi-hasebi's-Şer'i's-Şerîf sâbit olan hukûk-ı nâsı bi't-tamâm ashâbına alıvrıl[dük]den sonra mezbûr Kâbil'e min-ba'd niyâbet itdürmeyüp ve mezbûr Gaybî FakΩh'un dahı ol yirlerden alâkasın kat' itdürüp Rodos'a gönderüp Rodos begine teslim itdüresin ve teslim olunduğına müşârün-ileyhden temessük alasin ve üzerine sâbit olan mevâddun defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

Canik beyine: Erim ve Terme kazalarında zuhur eden eşkiyâ hakkında tafsilâtlı bilgi verilmesi hakkında.

1319

Yazıldı.

Canik begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Canik sancağında Erim ve Tirme kazâlarında ba'zı eşirrâ ve eşkiyâ zuhûr idüp her bâr ki bir kâdî ma'zûl olup gitmek murâd idindükde kapusın alup ve yolına varup gitmesine mâni' olup tazyîk u ta'cîz ve tezvîr ü telbîs ile bir mikdâr akçasın alup akça virmezse ba'zı espâbın ve yâhûd bir davarın alıkoyup bu husûsı âdet idinüp tarîk-ı kisbleri bu yüzden olup kâdîları te'ekkül idinüp her ne denlü müstakΩm ve sâlih kimesne de olsa mahzâ celb-i mâl için bu tarîk üzre ihânet ü hakâret itmeğün niçe kâdîlar bunların bu makøle fesâdın işidüp kâdîlığından

ferâgat idüp ve niçesi tekmîl-i müddet itmeden bırakup gidüp hâliyâ kâdî olanlar bu husûsı arz idivirin didüklerin bildürmüşsin. İmdi, arz itdüğün kimesnelerin ale'l-infirâd isimlerin ve üzerlerine ne vechile şirret ü şakâvet sâbit ü zâhir olmuşdur arz itmemişsin.

Buyurdum ki:

Ol kimesnelerin arz itdüğün üzere şirret ü şakâvet itdükleri sâbit ü zâhir olur ise sicill olmuş mıdır ve ne vechile husûslar sâbit ü zâhir olmuşdur? İsimleri ve resimleri yazup defter eyleyüp sûret-i sicilleriyle Südde-i sa'âdet'üme arz idesin. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel idesin.

Sakız beylerbeyine: Selânik'ten Silifke'ye kurşun götürmek üzere iki gemi gönderilmesi hakkında.

1320

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Fi 7 Şevvâl sene 967

Sakız beglerine hüküm ki:

Mahrûse-i Selânik'den vilâyet-i Karaman'a tâbi' Silifke nâm iskeleye irsâl olunmak için üç bin beş yüz kantâr kurşun olup alup gitmek için gemi lâzım olmağın, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp zikr olınan mikdârı kurşun getürmeğe kâbil eger bir gemidür, eger iki gemidür yarar yaraklu gemiler tedârük idüp mu'accelen Selânîk'e irsâl idesin ki emrüm üzre zikr olınan

Boğdan voyvodasına: Özi Kalesi'nin tamirinin gelecek seneye tehiri ile zahire ve saire tedariki hakkında.

1321

Yazıldı.

Bovosyan nâm zimmîye virildi.

Fî 16 Şa'bân sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp sâbıkâ hükm-i şerîf vârid olup Özi kal'ası ta'mîrine ta'yîn olınan Mehmed nâm za'îm mektûb gönderüp, kal'a-i mezbûre ta'mîri için ta'yîn olınan eşkünci tâ'ifesi ve kifâyet mikdârı bennâ ve ırgad ve binâ tamâm olınca muhâfaza için askeri ile Vulçitrın begi ve beşlûleriyle Akkerman beginün me'kûlâtı ve davarları ulûfı için Silistre ve Hırsova ve Kili ve Brayıl ve Tekfur-göli kâdîlarına fermân olınmağın zahîre tedârüki için Hırsova kâdîsına varıldukda Nogay ve Kırım Tatarlarından bî-hisâb âdem gelüp niçesi zikr olınan kazâya ve niçesi dahı senün cânibüne geçüp küllî kahtlık olup

kurşunı navlun ile tahmîl idüp Silifke iskelesi'ne iletüp teslîm idesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Ana göre Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyetünüz muktezâsınca gemi tedârük idüp gönderesin.

kal'a ta'mîri için ırgad tedârük olınmağla ve binâ tamâm olınca muhâfaza için ta'yîn olınan askerün me'kûlâtı ve davarları zahîresi ziyâde kahtlık olınmağa bulınmağa imkân olmaduğın zikr olınan kâdîlar sana i'lâm itdüğün ve dahı her ne arz itmişsen ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. İmdi, zikr olınan kal'anun ta'mîr olınması bu sene te'hîr olup sene-i âtiyede binâ olınmak emr olmuştur. **Buyurdum ki:** Sen dahı ana göre mukayyed olup in-şâ'allâh sene-i âtiyede mübâşeret olınmalu oldukda, emr-i sâbık üzre eger zahîredür ve eger sâ'ir emr olınan husûslardur, tedârük ü ihzâr idüp irsâl etmek bâbında Âstâne-i sa'âdet'e olan ubûdiyyetün muktezâsınca dakΩka fevt itmeyüp envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

Arab defterdarına: Şehzade Bâyezid'in Malatya'daki haslarının zabtına ve adamları hakkında malûmat verilmesine dair.

1322

Yazıldı.

Arab defterdârına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem tугyân iden oğlum Bâyezid'ün livâ'-i Malâtıyye'de vâkı' olan hâslarının ve Ekrâd tâ'ifesinün mahsûli Hızâne-i Âmire için zabt

olunup ele giren ummâl ve emînlerin hisâbları görölmek için habs idesin diyü Diyârbekr beglerbegisine emr-i şerîf vârid olmağın Gerger ve Kâhta câniblerinde olan hâslarına emîn olan Mahmûd ve Kâtib Mehmed sene sitte ve sittîn ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun beşinci gününden berü (?) Gerger

kal'ası'nda habs olunmuş imiş. Hisâbları görölüp zimmetlerinde mâl-ı mîrî zâhir olur ise tahsîl olunmağıçün emr-i şerîf ile müfredât defterlerinden hisâbları görölüp üzerlerinde bâkΩ zâhir olmayup emr-i şerîfle habs olunmağın ıtlâk olunmağa cür'et olunmayup Haleb kal'ası'nda habs olındılar diyü bildürmüşsin. Ammâ mezbûrlar ne

makøle kimesnelerdür, bildürmemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vardukda, ahvâllerin onat vechile tettebbu' eyleyüp mezkûrlar ne makøle kimesnelerdür kendünün kullarından mıdır, Dergâh-ı mu'allâ'mdan koşılanlardan mıdır, sonra kendü yazdukları mıdır ne târîhden berü kulluğunda olmuşlardur? Tafsîl üzre yazup bildüresin.

Rodos kadısına ve dizdarına: Rodos'a gönderilen Kırım hanının iç kalede hapsedilmesi hakkında.

1323

Yazıldı.
İskender Çavuş'a virildi.
Fî 7 Şevvâl sene 967

Rodos kâdısına ve dizdârına hüküm ki:

Anda Rodos'a irsâl olan Kırım Hân'un iç-kal'ada habs olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûr iç-kal'ada habs eyleyüp kendü âdemlerinden gayrı bir ferdi bulışdurmayasın. Eger anun gibi hâricden gelüp mektûb sunarlarsa kendüleri tutup habs idüp sunduğı kâğıdların bir kîseye koyup mühürleyüp mezbûr ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Emr-i şerîfüme mugâyîr hâricden kimesneyi bulışdurmayasın.

Lala Mustafa Bey'e: Reâyâdan ölenlerin oğullarından birinin de ölümüyle bunlara intikal etmiş olan çiftlikler hakkında ne yolda muamele ifa olunacağına dair.

1324

Yazıldı.
Gönderilmedi.

Lala Mustafa Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp, "*Fevt olan ra'ıyyetün tasarufında olan çiftliği oğullarına intikâl itdükden sonra oğlanınun dahı birisi fevt oldukda karındaşı yiri için sâ'ir karındaşlarından sipâhî, tapu alamaz*" diyü vilâyet-i Karaman'un defteri zahrında mukayyed olduğın ve Südde-i sa'âdetimden hilâfına hüküm virilmekle tereddüd olunup ol cânibden dahı hüküm virmelü olsa ne vechile virilmesin bildürmüşsin. İmdi, anun gibi re'âyâdan biri fevt olsa ve yâhûd üç yıl

ale't-tevâlî bilâ-mâni' boz kalmak ile tapuya müstahıkk anun gibilerün karındaşları var ise karındaşı var iken âhara virilmez. Ammâ karındaşı yirine bî-garaz Müslimânlar ne mikdâr tapu takdîr iderler ise il virdüğün karındaşı virüp almak kânûn-ı mukarrerdür. Ger yir babalarından kalmış eger sonradan kendü aldugı yir olup fark yokdur.

Buyurdum ki:

Bu husûslarda ol cânibden hüküm virilmelü oldukda bu kânûn-ı kadîm üzre virilüp ol deftere kayd olınan ile amel olunmaya ki, kânûna mugâyir kayd olmuşdur.

Akkirman Beyi Hüseyin'e: Reâyâya zarar veren kâfirlerin haklarından gelinmesine dair.

1325

Yazıldı.

Arz getüren Mustafa'ya virildi.

Fi 21 Şevvâl [sene 967]

Akkerman Begi Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp kal'a-i Akkerman iskelesi mukâbelesine mükemmel âlât-ı harb ile iki yüz mikdârı kâfir gelüp niçe kimesnelerün atın ve espâbın nehb ü gâret idüp ve haylî koyun ve kuzu kırıp ve her yıl bunun gibi fesâd itmekden hâlî olmayup itdükleri fesâd ü şenâ'atün haberi gelince yine ber-vech-i isti'câl vilâyetlerine gidüp bundan akdem vârid olan emr-i şerîfde mezkûrların vilâyetlerine varılması memnû' olmağın akablerinden varılmasına cür'et olunmadı diyü bildürmüşsin. İmdi, emr-i şerîfümde, mâdâmki anlar tarafından

dahl ü ta'arruz olunmaya, berü cânibden dahı kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyesin diyü fermân olınmış idi. Ne ân ki ol taraftan bu makøle fesâd ü şenâ'at zuhûr eyleye, sen def'-i ifsâdlarına mübâşeret itmeyüp ol emr-i şerîfümü temessük idinesin. bu bâbda gereği gibi mes'ûl olmuştundur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup anun gibi ol cânibden kendü hâllerinde olmayup re'âyâya zarar kasdın iden ehl-i fesâdı ele getirüp gereği gibi haklarından gelüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'yyet bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Şöyle ki, sancağunda bu makøle fesâd ola, aslâ özrün makbûl olmayup mu'âkab olman mukarrer bilesin.

İskenderiye muhafızına: Mısır sâbık beylerbeyisinin Mısır'a gönderdiği Kethudâsı Behram'ın selâmetle ulaşmasına dair.

1326

Yazıldı.

Paşa'ya gönderildi.

İskenderiye muhâfazasında olan beğ hüküm ki:

Bundan akdem Mısır Beglerbegisi olan İskender dâme ikbâlühû kethudâsı Behrâm ile mahrûse-i mezbûreye ba'zı ehlün espâbı ile ırsâl idüp ol bâbda kimesne dahl itmeyüp lâzım oldukda mu'âvenet olunmasın recâ itmeğin, **buyurdum ki:**

Varup mezbûr ile espâbı vusûl buldukda, Mısır'a îsâli bâbında mu'âvenet idüp kimesneyi dahl itdirmeyesin.

-1326 /a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Adalar muhâfazasında olan Mustafa Re'îs'e.

Mütevellî İslâm Bey'e: Bâyezid imareti su yolunun tamiri müddetince Bâyezid Camii ve mutfâğı için su verilmesi hakkında.

1327

Yazıldı.

Mu'temed Hüseyin'e virildi.

Fî 3 Zi'l-ka'de sene 967

Mütevellî İslâm Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ merhûm ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhu* mütevellîsi, imâret-i mezbûreye cârî olan su yolu meremmet olunmağın suyu kesilüp meremmet tamâm olunca câmi'-i şerîfe ve matbaha su lâzım olup Mahrûse-i İstanbul'a gelür sulardan mezbûr câmi'-i şerîfûme câri

olan sudan gayrı su yokdur, meremmet tamâm olunca andan su ta'yîn olına diyü su yolcu-başı buçuk lüle su virilmek mümkün ve metehammildür diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, meremmet-i mezbûre tamâm olunca zıkr olınan câmi'-i şerîfmün suyından mûmâ-ileyh ceddümün câmi' ve matbahına su viresin, meremmet tam oldukda girü kat' olına.

Bursa kadısına: Hoca Mercan oğlu ile bazı kadınların dâvasıyla alâkalı hükümlerin gönderilmesi hakkında.

1328

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.

Bursa kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Hoca Mercan-oğlu ile da'vâsı olan hâtûnların babamuzdur diyü da'vâ itdükleri Hoca Ahmed'ün ahvâlîn mahalle halkından tefahhus idüp arz idesin diyü irsâl olınan hükmi-şerîf ve andan mâ'adâ Kâdî-asker tarafından Hoca Mercân-oğlu'na Âstâne-i sa'âdet'e

göndermek için gönderilen hükmi-şerîf ve bunlardan gayrı bu husûs için ne mikdâr hüküm gönderilmiş ise tettebbü' idüp, bulup cümlesin gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zıkr olınan hükümleri ve anlardan gayrı bu husûs için irsâl olınmış ne mikdâr hüküm var ise bir kîseye mühürleyüp gönderesin.

Eflâk voyvodasına: Reâyâyı ve memleketi koruması hususunda ciddî olarak çalışmasına dair.

1329

Yazıldı.

Fâ'ik Beg'e virildi.

Fî 16 Şevvâl sene 967

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Erdel küffâr-ı hâksârına müte'allık ve Erdel'ün harâcın husûsın arz idüp ve Eflâk sınırına dahl olunduğın ve anlardan gayrı dahı her ne bildürmişsen ma'lûm-ı şerîfüm olup **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'îyyet

bâbında dakΩka fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olup eger vilâyet-i Erdel'dür ve sâ'ir etrâf ü cevânibe göz kulak olup min-ba'd dahı her cânibden vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı ve sâ'ir muhtâc-ı arz olan ahvâlî yazup Südde-i sa'âdet'üme bildürmekden hâlî olmayasın ve sınır husûsına dahı mü'ekked hükmi-şerîfüm yazılıp kadîmî Eflâk sınırına kimesneyi dahl itdürmeyesin diyü emrüm olmışdur. Sen dahı atebe-i ulyâma olan ubûdiyyetün muktezâsınca Eflâk tâ'ifesi berü

cânibe dahl ü ta'arruz itdürmeyüp

gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin.

Niğbolu Beyi Ahmed Bey ile Şumnu ve Hezargrad kadısına: Eflâk hududuna müdahalenin mâni olunması hakkında.

1330

Bu dahi.

Bu mektûb Paşa hazretlerinde kalmışdur.

Emr-i âhar, mektûb zahrında mukayyeddür.

Ana göre yazıldı.

Niğbolu Begi Ahmed Beg'e ve Şumnu ve Hezargrad kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp berü cânibden ba'zı ümenâ vü ummâl vilâyet-i Eflâk'un sınır ve hudûdına duhûl idüp kendüye müteveccih olan ba'zı hukûka ta'arruz idüp andan mâ'adâ re'âyâsın rencîde idüp te'addî iderler imiş. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup vilâyet-i

Eflâk'un kadîmden mu'ayyen ve mümtâz ve ma'mûlün-bih olan sınırına berü cânibden eger begler âdemlerinden ve eger sâ'ir ümenâ vü ummâlden ve bi'l-cümle ümerâyı dahl ü ta'arruz itdürmeyüp re'âyâsın dahi kimesneye hılâf-ı Şer' rencîde itdürmeyesin. Anun gibi eslemeyenleri men' idüp memnû' olmayanları yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile Eflâk tarafından dahi Memâlik-i mahrûse'm hudûdına dahl olmak câ'iz değildir. Ana göre mukayyed olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

Bursa beyine: Bergama hisarı erenlerinden kale hizmetinde bulunmayıp hariçde sâkin olanların gediklerinin başkasına tevcihi lâzım geleceğine dair.

1331

Yazıldı.

Oğlına virildi.

Fi 20 Şevvâl sene 967

Bursa beyine hüküm ki:

Mühürlü tezkire gönderüp Bergama hisârı erenlerinden dört nefer kimesne hisârda sâkin olmayup âhar sancak[da] mütemekkin oldukların bildürmüşsin.

İmdi, hisâr-erenleri kal'adan taşra hâricde olmak câ'iz değildir.

Buyurdum ki:

Vardukda, anun gibi kal'a hıdmetinde olmayup hâricde olan hisâr-erenlerinin gedüklerin âhara tevcih idesin ki herkes hıdmet-i lâzımelerin edâ idüp ihmâl ü müsâhele itmeyesin.

İlbasan beyine ve Debre kadısına: Rumeli Beylerbeyisi Mustafa Paşa hasları reâyâsının vergi ve resim vermeyip şer'-i şerîfe de itaat etmemekte olmaları hasebiyle ele geçirilmeleri ve hükmü tahrif edenler hakkında da lâzım gelenin yapılmasına dair.

1332

Yazıldı.

İlbasan sancağı begi ve Debri (Debre) kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Rûm-ili Beglerbegisi Mustafa Paşa'nun kazâ'-i mezbûrda vâkı' olan hâsları zâbiti Murâd Voyvoda, meclis-i Şer'a gelüp

hâslarının re'âyâsı karyelerine
kondurmayup âdemlerini ok ile mecrûh
idüp ispençelerin vormeyüp ve öşr-i
gallâtların satdurmayup envâ'-ı fesâd ü
şenâ'atlerinden şekvâ eyledükde sâbıkâ
kâdî olan Şâh vukû'ı üzre şenâ'atlerin
tescîl idüp arz eylemişler. Hâliyâ yine
mezbûr voyvoda talebiyle kibel-i
Şer'den âdem gönderüp da'vet
olındukda itâ'at itmeyüp gelmeyecek
tekrâr kibel-i Şer'den ve vilâyet
halkından niçe yarar ve mu'temed
kimesneler gönderilüp "*Şerî'at'e gelün,
yohsa arz olunur*" dinildükde
kurbimizde olan âsî karyelere arz
virildi ne oldı diyü itâ'at itmediler ve
âdet-i agnâm cem'ine me'mûr olan
Mehmed ile zikr olınan hâslardan âdet-i
agnâm taleb olındukda inâd idüp bir
akça virmediler ve bundan akdem zikr

olınan re'âyâ voyvodalarından şikâyet
idüp ellerine virilen hük-m-i şerîfün
içinde dört yirde kalem katduğı
müşâhede olunmağın hük-m-i şerîf aynı
ile kîseye koyup ve mühürleyüp der-i
devlete irsâl olındı. Şöyle ki, içlerinden
birkaç nefer ehl-i fesâdun haklarından
gelinmeye şimdiden sonra harâc ve âdet
ü agnâm^{lvii} ve avâız alınmayup ve
şenâ'atleri yevmen fe-yevmen ziyâde
olup mâl-ı mûrîye zarar müretteb olmak
mukarrerdür diyü arz itmeğın imdi,
buyurdum ki:
Anun gibi Şer'-i Şerîfe itâ'at itmeyen
kimesneleri her ne tarîkla mümkün ise
ele götürüp ve hük-m-i şerîfûme kalem
katan kimesneyi dahı her kande ise
buldurup dahı ol bâbda Şer'ile lâzım
geleni yerine koyup hilâf-ı Şer'-i Şerîf iş
itdürmeyesin, şöyle bilesin.

1333

*Silistre Mukâtaâtı Nâzırı Mehmed Çelebi'ye: Özi Kalesi tamiratının gelecek
seneye tehiri ve işçilere izin verilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Arz getüren âdemine virildi.

Fî 22 Şevvâl sene 967

Silistre mukâta'âtı nâzırı Za'im Mehmed Çelebi'ye hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Özi kal'ası
ta'mîri fermân olunup ve akıncı begi
akıncısıyla ve Akkerman begi
beşlülileriyle gelüp zamân-ı binâda ol
cânibi hıfz u hırâset idüp ve eşkünci
tâ'ifesi çeri-başlılarıyla gelüp binâ
hıdmetinde olmaları fermân olunup ve
zikr olınan binâ mühimmi için istabur
ağacı ve binâyâ müte'allık kereste
getürmek için Boğdan voyvodasına emr
olunup ve binâ üzerinde olan mübâşirîne
Silistre ve Hırsova ve Tekfur-göli
kazâlarından ihrâc olınmak fermân
olunup Silistre sancağına gelüp vâsıl
olduğında livâ'-i mezbûrda ve
Akkerman sancağında gâyetle kaht

olduğı ecilden bu senede bir habbe
zahîre tedârükine mecâl olmayup bu yıl
kal'a-i mezbûre yapılmak mümkün
olmaduğı müşârün-ileyh ile arz
itdügünüzde Boğdan ve Eflâk
voyvodalarına hisâr mühimmâtı için
lâzım olan keresteyi ve zahîreyi tedârük
ve irsâl idesin diyü tekrar ahkâm-ı şerîfe
irsâl olındukda hükümler voyvodalara
irsâl olunup ve sen tahrîri fermân olınan
celeb maslahatı için livâ'-i Silistre ve
Niğebolı'ya gidüp işbu sene seb'a ve
sittin ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun
guresinden celeb hıdmeti tamâm olup
külliyyen eşkünci tâ'ifesiyle ve mi'mâr
ve bennâ ve neccâr ile nefsi
Akkerman'a gelüp mübâşeret kasd
olındukda mezbûrân Boğdan ve Eflâk
voyvodalarından âdem gelüp
vilâyetimiz nihâyet mertebe kahtlık
olup eski gallâtdan mevcûd olan arpa
külliyyen fermân-ı şerîf mücebince

mahrûse-i İstanbul'a irsâl olup ve yeni terekemüz dahı kuraklık belâsından aslâ bitmeyüp re'âyâsı nâ-tüvân mükedderü'l-hâl olup açlık belâsından araba çekmeğe kâbil davar dahı bulunmayup bir habbe zahîre ve keresteye kâdir değilüz diyü ahvâli arz eyledük, sana âdem ve mektûb gönderdüp bu dahı vilâyetde olan ehl-i vukûf dahı mezbûrîn voyvodalarının

takrîrine muvâfık haber virüp ve bu yıl kal'a-i mezbûreye mübâşeret olunmaduğın arz eylemişsin. İmdi, bu sene binâdan ferâgat olunup **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp anda olan eger eşküncidür ve eger sâ'ir bennâ vü neccârdur, icâzet viresin. İn-şâ'allâh zikr olınan kal'a, gelecek yıl ta'mîr olına. Şöyle bilesin.

Sirem Bey'i Bayram Bey'e: İzvornik Kadısı Üzeyir'in kâtili olan Moravik Dizdârı Memî'nin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1334

Yazıldı.
Dîvân Kâtibi Dervîş Çelebî'ye virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Sirem Begi Bayrâm Beg'e hüküm ki:
Bundan akdem mahrûse-i İstanbul'da İzvornik kâdîsı iken maktûl bulunan Azîz nâm kâdînun kâtili hâliyâ livâ'-i mezbûrda Moravik dizdârı olan Memî

nâm kimesne idüğü arz olunmağın **buyurdum ki:**
Mezbûrî dutup habsile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin. Ammâ gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd idesin ki gayb itdürmekden hazer ideler.

Rodos muhafazasında olan reise: Emir Reis'in Boğaz Hisarı'nda Nasuh Ağa'ya teslimini müteakip birtakım taaddiyatta bulunan levend taifesinin ele geçirilmesi hakkında.

1335

Yazıldı.
Hacı Çavuş'a virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Rodos muhafazasında olan re'îse hüküm ki:
Kavala kapudanı mektûb gönderüp Gelibolı kapudanına emir vârid olmağın Gelibolı kapudanı kendüye mektûb gönderüp sana koşılan Emîr Re'îs'i Boğaz-hisârı'na getirüp Nasûh Ağa'ya teslim idesin dinilmeğın mâh-ı Şevvâl'ün dördinci günü mezbûrî getirüp Boğaz-hisârı'na Nasûh Ağa'ya teslim eyledüğünde ardınca feryâdcı gelüp beş pâre levend gemileri gelüp Sidrekapsi'yi urdılar ve beş pâre dahı Selânîk Körfözi'ne gitmişlerdür. Bir

yirde kavlı ü karâr idüp yüz yaya tüfeng ile döğüp almak murâd itdüklerin ve on pâre gemiye bir gemi cevâb virmek müşkildür diyü arz idüp mu'âvenet taleb itmeğın, Rodos gemileriyle Rûm-ili câniblerin varup görüp anun gibi levend tâ'ifesi var ise haklarından gelüp ve Rodos câniblerin İskenderiyye kapudanı gelüp sen gelince hıfz u hırâset itmek emrüm olup ol bâbda ana dahı hükm-i şerîfüm gönderilmeğın, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp Rodos gemileriyle Rûm-ili câniblerine geçüp eger ol arz olınan mahâlleridür ve gayrı yirleri cüst ü cû idüp zikr olınan levend tâ'ifesi ele getürmek bâbında dakΩka fevt itmeyüp mazarrat ü ifsâdların def'

idüp eger zikr olınan levend tâ'ifesinden
ve sâ'ir dahı korsan tâ'ifesinden
memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü
berâyâyâ ve yalılara zarar u gezend
irişdürmeyüp muhtâc-ı arz olanı yazup
bildüresin ve Südde-i sa'âdet'ümden
Ahmed Re'îs dahı bir mikdâr gemi ile
gönderilmişdür. Senünle dahı
haberleşüp eger bir yire cem' olmak
iledür, eger her birinüz çıkup yürimek
iledür, vech ü münâsib olduğu üzre amel
idüp levendleri ele getürmek bâbında ve
hıfz u hırâset husûsında dakΩka fevt
itmeyesin.

-1335/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Mısır kapudanına arz-ı nakl olunup
ri'âyet olunmuşdur. Vusûl buldukda, te'hîr
itmeyüp Rodos câniblerine mezbûr gelince hıfz
u hırâset idüp yalılara ve re'âyâ[ya] ve
müsâfirîn-i bahra zarar u gezend irişdü[r]memek
bâbında dakΩka fevt itmeyüp ve İskenderiyye
câniblerin dahı hâlî komayup ol cânibe dahı göz
kulağ olup siz berü gelmek ile ol tarafa zarar
ihtimâli olmaya.

*Şam beylerbeyine: Nâibliği kaldırılarak hapsedilmesi ferman olunan
Alâeddin'in işlediği suçlarının cezalandırılmasına dair.*

1336

Yazıldı.

Arz getüren Şeyh Ahmed'e virildi.

Fî 21 Şevvâl sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Ba'lbek kâdîsı mektûb gönderüp
emr-i şerîfle bundan akdem niyâbetden
ref' olunup Şâm kal'ası'nda habs
olınmak fermân olınan Alâeddîn niçe
zamândur ki âsî karyelerde ve gâh
Şâm'da ve Ba'lbek'de ihtifâ idüp yine
envâ'-ı fitne vü fesâda mübâşir olup
Müslimânların mâlına ve ırzına

müte'allık te'addîden hâlî olmaduğın

bildürmüş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr her ne tarîkla
mümkün ise ele getürüp mezbûrdan
da'vâ-yı hakk ider varsa bir def'a
Şer'ile olmuş olmayup ve on beş yıl bilâ
özr terk olunmayan da'vâların husamâ
muvâcehesinde onat vechile hakk üzre
Şer'ile teftîş idüp göresin; anun gibi
Şer'ile hakları sâbit olanların hakların
alıvirüp sâbit olan mevâddı ve nenün
gibi husûslar olduğın mufassal yazup
bildüresin ve Kendüyi emr-i şerîfüm
olmadın habsden ıtlâk itmeyesin.

*Aydın beyine: Ayaslug'da levend taifesinin yaptığı şekâvetten dolayı
muhafazası lâzım olan mahallere kifâyet mikdarı sipahi ile alay beyi tayin edilmesi
hakkında.*

1337

Yazıldı.

Âdemi Ahmed'e virildi.

Fî 27 Şevvâl sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp sâbıkâ oğlum
Selîm tâle bakāhu Mağnisa'da iken
nefs-i kasaba-i A[ya]sluğ ve etrâf

karyelerinin levend tâ'ifesinden re'âyâ
vü berâyâyâ emn ü emân üzre olmak
içün alay-begi ile kifâyet mikdârı sipâh
ta'yîn idüp hâliyâ levend tâ'ifesi ale'l-
gafle gice ile gelüp Müslimânların
evlerin basup mâlların alup ve ba'zın
katl idüp yine alel-gafle Sisam adası'na
geçmeğın âdet-i kadîme üzre etrâf ü

cevânibde olan sipâh ü zu‘amâ cem‘
olup mahall-i mahûfeyi hıfz eylemek
içün âdem ile mektûb gönderildükde:
"Emr-i şerîf olmayınca biz me'mûr
olmazuz" diyü tenbîhe varan
kimesnelere cevâb virmeğin ol
mahâllerün gemi mevsimi mürûr
idinceye dek hıfzı lâzım olduğın arz
eylemişsin. **Buyurdum ki:**
Anun gibi hıfz u hırâseti lâzım olan
mahâlleri eger kifâyet mikdârı sipâhî ile
alay-begi ta'yîn itmekdür ve eger sen

bi'z-zât hıfz itmekdür, vech ü münâsib
olan ne ise amel idüp muhâfazası lâzım
olan mahâllere kifâyet mikdârı
sipâhîden ve zu‘amâdan ta'yîn idesin,
anun gibi muhâlefet idenleri her kimse
mecâl virmeyüp ismi ve timarı ile yazup
bildüresin ki, dirlikleri alınıp
haklarından geline. Bu bâbda tamâm
mukayyed olup levend ve korsandan
yalılarda re'âyâyâ zarar irişdürmekden
hazer idesin.

Budin beylerbeyine: Seksar'da bazı köylerde eşkiyâ ile ortaklıkları olanların haklarından gelinmesi hakkında.

1338

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 22 Şevvâl sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Mühürlü tezkire gönderüp varoş-ı Selvi
ve varoş-ı Mohaç ve Kavak ve Dal ve
Daluca ve Belsbarye (?) ve Ulaşkon ve
Uskal ve Semenlos (?) ve Çura ve
Anderyan ve Sanos ve Berâ' ve Bele ve
Komaç (?) ve Daruca nâm on dört pâre
karye ve iki varoş ahâlîsinün içinden
haydud ve harâm-zâde çıkmayup
haydud ve harâm-zâdeye şerîklerden
diyü Seksar sancağı begi Durali sana
i'lâm itdüğün arz eylemişsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile
hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile tefât
idüp göresin; zikr olunan kurâ ve varoş
ahâlîsinden anun gibi hayduk ve harâmî
şerîk olup fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü
zâhir olanların gereği gibi haklarından
gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ü
nasîhat vâkı' ola. Ammâ bu bâbda
kemâl-i basîret üzre olup anun gibi
yaramazlıkları olmayup kendü
hallerinde olanlara dahl ü ta'arruz
olınmakdan ve ehl-i fesâda himâyet
olunup bu bahâne ile kimesneden ahz ü
celb olmakdan hazer idüp muhtâc-ı arz
olanı yazup bildüresin.

Vidin kadısına: Vidin'de câmi-i şerîf yakınındaki kilisede içki içilmesinin ve çalgı çalınmasının men'i hakkında.

1339

Yazıldı.
Arz getüren Ali'ye virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 967

Vidin kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefis-i Vidin'de
Mihal-oğlu Mehmed Beg binâ itdüdüğü
câmi-i şerîfün kurbinde vâkı' olan
kenîsede kefare tâ'ifesi şûrb-i hamr ve

âlet-i lehv ile gavgâ idüp edâ-i salâta
mâni' olup şerr u şûrlarından
Müslimânlar ziyâde mütezaccirü'l-ahvâl
oldukları sâbika arz olındukda emr ile
ref' olunup sicill-i mahfûzda mukayyed
ü mastûr olup ba'dehû kasaba-i
mezbûrede hark vâkı' olup ve kenîse
dahı ihrâk olup sonra kefare girü ta'mîr
ü tevsî' idüp havlısı içinde meyyitlerin

dahî defn itdüklerin arz eylemişsin.
Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emr-i sâbık ile amel
eyleyüp Şer'-i Şerîfe muhâlif kimesneye
iş itdürmeyesin.

1340 *Bursa beyine: İznik, Yalakâbâd ve Sabancı taraflarındaki eşkiyânın ele geçirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Oğlına virildi.
Fî 21 Şevvâl sene 967

Bursa begine hüküm ki:
Bundan akdem İznik ve Yalak-âbâd ve
Sabancı etrâfında ba'zı ehl-i fesâd ü
şenâ'at ve hırsuz u harâmî tâ'ifesi zuhûr
idüp fesâd ü şenâ'at eylemeğin Südde-i
sa'âdetimden bir yaya-başı ta'yîn olunup
ele getirilmek için İznik kâdîsına
hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Hâliyâ
zıkr olunan husûsa sen bizzat mübâşir
olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr yaya-başı ile
kâdîyı yanına getirüp dahî bizzat zıkr olunan
yire varup zıkr olunan mahâlleri ve ol dağları
sürüp eger il-eri cem' itmek iledür ve eger gayrı
tarîk iledür her ne yüzden el virürse hüsn-i
tedâruk idüp ol cevânibde ebnâ'-i sebîle zarar u
gezend kasdında olan ehl-i fesâdî ele getirüp
Şer'ile haklarından gelüp ol etrâfı anların şerr u
şûrlarından emîn idesin ve bunlardan gayrı ba'zı
levend tâ'ifesi dahî sûhte nâmına yarağ u
yasağla gezüp fesâd üzre olurlarımış. Anun
gibileri dahî görüp şöyle ki kendü hâllerinde
yolcu olmayup yarağ u yasağ ile sûhte sûretinde
ola, anun gibi levendâtı dahî mecâl vermeyüp
tutup ele getirüp haklarından gelesin ve
muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l isneyn fî 22 Şevvâlü'l-mükerrem sene 967 [16.07.1560]

1341 *Erzurum beylerbeyine: Yukarı canibe tüccâ taifesinin gümüş ve altın eşya nakit akça götürmelerinin men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbegiye hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Zî'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp
yukarı cânibe tüccâr tâ'ifesi gümüş ve
altın evânîsi ve nakd akça alup gitmek
men' olunup tâcir getürdüğü metâ'ına
göre girü metâ' alup göndere diyü
emrüm olmuş idi. Hâliyâ ba'zı tüccâr
tâ'ifesi getürdükleri metâ'ların
satduklarından sonra girü metâ'
almayup cümle bahâsına gümüş alup

kimesne mani' olmaz, çıkıp giderler
diyü Südde-i sa'âdet'üme i'lâm olındı.
İmdi, bu bâbda emr-i sâbıkum kemâ-
kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ onat
vechile mukayyed olup yukarı cânibe eger
evânî tarîkıyla ve eger gayrı cihetledür, emrüm
muhâlif gümüş ve altın gitmekden hazer idüp
yolları ve sâ'ir tüccâr mürûr u ubûr idecek
mahâlleri görüp gönderilen emre mugâyir iş
olmakdan ve kimesneye himâyet olmakdan
hazer idesin. Sonra öZRÜN makbûl olmaz, ana
göre mukayyed olasın.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 23 Şevvâl sene 967 [17.07.1560]

1342

Erzurum'da zeâmet mutasarrıfı Ömer Çelebi ile Bayburd ve Erzincan kadılarına: Bayburd Dizdârı Mustafa'nın zulmünden dolayı tahkikat yapıp neticenin arz edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bayburd hisâr-erenlerinden dizdâr arzın getüren
Îsâ'ya virildi.

Fî 23 Şevvâl sene 967

**Vilâyet-i Erzurum'da ze'âmete
mutasarrıf Ömer Çelebî'ye ve
Bayburd ve Erzincan kâdîlarına
hüküm ki:**

Erzurum beglerbegisi mektûb gönderüp
Bayburd dizdârı olan Mustafa, zulmile
ma'rûf kimesne olup hazîneye gadri
olmuşdur diyü kal'a-i mezkûre bölük-
başı ve kethudâsı gelüp takrîr itdüklerin
arz idüp ve mezkûr dizdârın dahi
Âstâne-i sa'âdet'e mektûbî vârid olup

kal'a-i mezbûre kethudâsı ve bölük-başı
terk-i kal'a idüp dâ'imâ kendü
hevâlarında yürürler diyü i'lâm itmeğin
iki arzun sûretleri aynı ile ihrâc olunup
sana gönderildi. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, gönderilen arzların
sûretlerine nazar idüp dizdâr hakkında
hisâr-erenlerinden arz itdükleri
husûslardan ve anlar hakkında dizdâr
arz itdüğü mevâddan yanınızda sâbit ü
zâhir olan ahvâllerin bir mâddesin ketm
itmeyüp bir cânibe meyl ü muhâbâ
itmeyüp alınup vukû'ı üzre tarafeynün
yanınızda sâbit ü zâhir olan mevâddın
mufassal u meşrûh yazup bildüresin.

1343

Budin beylerbeyine: Budin'de bazı köylerin halkının güherçile işlemeğe tayin olunmasından dolayı köy mutasarrıflarına bedellerinin tevcihi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 22 Şevvâl sene 967

Budin beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Budin'da Uca ve Harbuz ve
Köroş ve Dal nâm karyeler halkı
güherçile işlemek için ta'yîn olunduğun

bildürdüğün ecilden ol karyelere
mutasarrıf olanlara bedelleri tevcih
olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**
Emrüm mücebince zikr olunan karyelere
mutasarrıf olanlara düşenden âhar
bedellerin tevcih idüp tezkirelerin
viresin.

1344

Mısır Kapudanı Şüca Bey'e: Mısır sâbık beylerbeyisinin, adamı Behram ile eşyasının Mısır'a selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 22 Şevvâl [sene 967]

**Mısır Kapudanı Şücâ' Beg'e hüküm
ki:**

Sâbıkâ Mısır Beglerbegisi olan İskender
dâme ikbâluhû Hamza nâm re'îsün
gemisi ile ehlin, ba'zı espâbı ile Behrâm
nâm âdemiyle Mısır cânibine irsâl idüp
mahûf yirlerde mu'âvenet olmak

bâbında inâyet recâ itmeğin buyurdum
[ki]:
Varup sana vusûl bulduklarında anun
gibi mahûf olan mahâllerde mezbûr

gemiye zarar u gezend iriştürmeyüp
emîn ü sâlim îsâli bâbında mu‘âvenet
idesin.

1345

Amasya beyine: İstanbul'da hapsedilmiş olan Mehmed'den daha başka davâcılar zuhur ettiğinden davanın yeniden görülmesi için adı geçenin kendisine gönderildiğine dair.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 23 Şevvâl sene 967

Amâsiyye begine hüküm ki:

Bundan akdem emr ile teftîş olunup habs ile Südde-i sa‘âdet'e gönderdiğün Mehmed'den ba‘zı kimesneler dahı Südde-i sa‘âdetimde da‘vâ-yı hakk itmeğin mahallinde Şer‘ile görilmek için kayd ü bend ile Dulkâdirli çavuşlarından

Kubâd Çavuş'a teslîm olunup sana irsâl olındı. Vardukda, alup kabz idüp dahı yarar âdemle kayd ü bend ile mahalline gönderüp husamâsiyle berâber idüp Şer‘ile ahvâlin teftîş idüp Şer‘ile sâbit olan hakkın alıvirüp dahı mezkûru girü kayd ü bend ile yarar âdemler ile Südde-i sa‘âdet'üme gönderesin. Ammâ gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin.

1346

İlbasan beyine ve kadısına: İlbasan sancağında köylerden oğlan alıp satan ve cinayet işleyen eşkiyânın ele geçirilerek haklarında gerekenin icrasına dair.

Yazıldı.
Arz getüren Gün (?) nâm zimmîye virildi.
Fî 24 Şevvâl sene 967

İlbasan sancağı begi ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin; Südde-i sa‘âdet'üme mektûb gönderüp Ohri sancağına tâbi‘ Besnâr nâm karyeden Hasan Manas ve oğlu Mustafa nâm yoldaşı ve Petril nâhiyesinde Doğan-oğlu Mustafa ve Nebî ve Hüseyin b. İbrâhîm Mîrzâ ve Yani Savavak (?) ve Kara Yûsuf-oğulları Ayas ve Divâne Kayıkı (?) ve Bâlî Yavrizen ve Hüseyin Çelebî, sübaşısı Ahmed Sübaşî nâm harâmîler İlbasan sancağına tâbi‘ Harmanika nâhiyesinde Dutlişte nâm karyeden dârendegân-ı hükm-i şerîf ve Vasokole ve Ulaş Anderya nâm zimmîlerin dört nefer oğulları ile bir nefer kızların alup

ve Neşkef nâm karyeden dahı iki nefer oğlan ve Corile (?) nâm karyeden iki oğlan ve Hurakî'den dahı iki oğlan kapup satup ve bunlardan mâ‘adâ Leş ve Draç iskelelerine gelüp giden tüccâr ve kârânun yolın basup âdemler katl idüp espâb ü emvâllerin gâret idüp dâ‘imâ fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmayup mazarratlarından re‘âyâ perâkende olmak mertebesine varup Leş iskelesi yolları tamâm münsedd olup vâcibü'l-hazf harâmîlerdür diyü arz eylemişsin.

İmdi, buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-e‘amm varıcak, bu husûsa onat vechile mukayyed olup mezbûrın kimesneleri ihzâr idüp bi'l-fi‘l ellerinde esîr bulunanlardan da‘vâ ider kimesne varise bir def‘a fasl olmuş değil ise ber-mûceb-i Şer‘-i kavîm gereği gibi teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arz olunduğı gibi olup zikr olunan

karyelerden alınan oğlanları mezkûrûn kimesneler alup gidüp bey' idüp fesâd eyledükleri ve yola inüp tüccâr ve kârbândan âdem katl eyledükleri bî-hasebî'ş-Şer'î'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olur ise oğlanları her kande ise buldurup Şer'île ashâbına teslîm itdürüp dahı bu fesâdı idenler sipâhî ise habs idüp yazup

Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin, değil ise ol bâbda muktezâ-yı Şer'-i Şerîf ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasın. Ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup bî-günâh kimesnelere hilâf-ı Şer'-i Şerîf zulm ü te'addî olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olunup kimesneden ahz ü celb olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

Budin beylerbeyine: Beratlarını deftere kaydettirmeleri gereğinin ümeraya tenbih edilmesi hakkında.

1347

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 26 Şevvâl [sene 967]

Budun beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp ba'zı begler kullarum tezkirelerin Dergâh-ı mu'allâ'mdan ihrâc itdürüp berât eyleyüp, iledüp berâtların anda olan deftere kayd

itdürmekle ba'zı husûsları müşevveş olur diyü arz eylemişsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, anun gibi Âstâne-i sa'âdet'ümden berâtın ihrâc iden ümerâ kullaruma tenbîh eyleyesin ki, berâtların iledüp anda deftere kayd itdüreler. Varup kayd itdürmeyince olmayalar.

Murad Çelebi'ye: Tahrir edilen sancaklara ait zevâid miktarının bildirilmesi hakkında.

1348

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan Sefer'e virildi.
Fî 26 Şevvâl sene 967

Murâd Çelebî'ye hüküm ki:
Bundan akdem sana tahrîri fermân olınan sancakların hîn-i tahrîrde

zevâ'idi zâhir olmuş mıdır? Ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, emr üzre tahrîr olınan elviyenün hîn-i tahrîrde ne mikdâr zevâ'idi zâhir olmuş ise yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

Ösek kadısına: Ösek Kalesi'nin yenilenmesi istenilen hamamı hakkında malûmat verilmesine dair.

1349

Yazıldı.
Erbâb-ı timardan Pîrî'ye virildi.
Fî 28 Şevvâl sene 967

Ösek kâdısına hüküm ki:
Tımışvar beglerbegisi mektûb gönderüp Ösek kal'ası dâhilinde olan mescidi mukaddemâ ağaç ile yapılup köhne olup

hâliyâ taş ile yapılup yanında bir mu'allim-hâneye dahı el urulup kal'a-i mezbûrede olan mescid ve mu'allim-hânenün ve kal'a-i Peçuy'da olan câmi'-i şerîf ve mesâcid ve zâviyenün harcı ve havâyıcı takviyet bulmak için Müslimânlar âdem gönderüp Ösek'de bir küçürek hammâmdan gayrı

hammâm olmayup ol dahı harâb olup
yeniden taş binâ ile kireçden kendü
cânibinden hammâm yapılmasın murâd
idindüğün arz eylemeğın, **buyurdum ki:**

Erzurum beylerbeyine: Yukarı canibin ahvali hakkında vâkıf olduğu haberleri bildirmesine dair.

1350

Yazıldı.
Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 24 Şevvâli'l-mükerrem sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı
şerîfe irsâl olunup yukarı cânibden vâkıf
olduğın ahbârı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî
olmayasın diyü emrüm olup haylî
zamândan berü ol cânibe müte'allık
nesne i'lâm olunmayup imdi, ol cânibün
ahvâlî ne minvâl üzredür? Dâ'imâ
mühimm ü lâzım olmağın **buyurdum**
ki:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî
itmeyüp öte cânibün ahvâl ü etvârı ve

Göresin, zıkr olınan harâb hammâm
kimündür, ne zamandan berü harâb
olmuşdur ve harâb olmağa bâ'is nedür?
Yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

fıkr ü firâsetleri ve sâ'ir cumhûr u
umûrların neye müncer olmak üzre
olduğın tamâm ma'lûmun olduğu üzre
mu'accelen yazup, bildürüp ve ba'de'l-
yevm dahı ol cânibün evzâ' u etvârın
tecessüs idüp alet't-te'âkub ve't-tevâlî
Südde-i sa'âdet'üme i'lâmdan hâlî vü
zâ'il olmayasın.

-1350 / a-

Yazıldı.
Diğer Mustafa Çavuş ile Paşa'ya gönderildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti Van beglerbegisine.

Budin beylerbeyine: Kul taifesine et ihtiyacını karşılamak için koyun alınması hakkında.

1351

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 26 Şevvâl sene 967

Budin beylerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ mektûb gönderüp mahrûse-i
mezbûrede olan kul tâ'ifesinün ve sâ'ir
Müslimânların et bâbında gâyet
müzâyakaları olduğın ve gelen koyun
Erdel vilâyetinden gelüp Peç cânibine
gittüğün bildürüp mahrûse-i mezbûre
halkı kendülere kifâyet mikdârı anda

almayınca gayrı yirlere koyun gitmeye
diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Göresin, kazıyye arz itdüğün üzre olup
anun gibi et bâbında müzâyaka oldukça
anda koyun getirenlerden kifâyet
mikdârı narh-ı rûzî üzre kul tâ'ifesine ve
sâ'irlere koyun alıvirüp narh-ı rûzî üzre
akçaların sâhiblerine alıviresin. Bu
bâbda tamâm mukayyed olup koyun
getürüp celeb tâ'ifesine te'addî
olmakdan ve ol sebep ile mâl-ı mîrîye
dahı noksân olmakdan ictinâb eyleyesiz.

Diyarbakir beylerbeyine ve mal defterdarına: Diyarbakir kullarına on dokuz nefer ilhak olunduğuna dair.

1352

Yazıldı.

Ali Çelebî'ye virildi.

Fî 19 Şevvâl sene 967

Diyârbekr beglerbegisine ve mâl defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ on dokuz nefer kimesne, sen ki beglerbegisin, gönderdiğün defterün mücebince Diyârbekr kullarına ilhâk olunup Südde-i sa'âdet'ümde olan deftere işâret olunup defterdârlarım

cânibinden tezkire virilüp **buyurdum ki:**

Zikr olunan on dokuz nefer kimesneyi ol tezkire mücebince anda olan deftere dahı kayd, itdürüp ulûfelerin tasarruf itdüresin ve her birinün hükümleri resmin yigirmi dörder akça hisâbı üzre alup Hazîne-i Âmire'm içün zabt eyleyesin.

1353 *İlbasan beyine: İlbasan köyleri reâyâsının oğullarını, kızlarını ve eşlerini kaçırap satan kimselerin ele geçirilip muhakeme edilmeleri hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Sinân'a virildi.

Fî 29 Şevvâl sene 967

İlbasan begine [ve] kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin; Südde-i sa'âdet'üme defter gönderüp Hüseyin Bâlî-oğlu Ca'fer ve Hüseyin Mede-oğlu Hasan ve Doğan-oğulları Mustafa ve Betikara Mustafa-oğulları ve Şücâ'-oğlu Bâlî Sâdık ve Bâcdâr-oğulları Mehmed ve Bâlî ve Kara Yûsuf-oğulları Ali Bâlî ve diğer Ali Bâlî, Akça-hisâr Kethudâsı Şücâ' ve Na'iband-oğulları nâm kimesneler ve ba'zı yoldaşlarıyla livâ'-i Ohri'ye tâbi' Akça-hisâr ve Niyavul nâhiyelerinde mütemekkin olup dâ'imü'l-evkât livâ'-i İlbasan'a tâbi' kurâ re'âyâsının oğulların defterlerin ve

avretlerin kapup ugurlayup satup kat'-ı tarîk itdüklerin bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrları her ne tarîkla olursa ele getirüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp muhkem habs idüp arz olunan husûslardan üzerlerine Şer'ile sâbit olanları ve olmayanları ve ahvâlleri neye müncer olduğın ve her birinin üzerine Şer'ile ne sâbit olduğın ve sâ'ir ahvâllerin mufassal defter idüp arz idesin. Kendüleri habsden itlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile sâdir olursa mücebiyle amel idesin.

1354 *Şam beylerbeyine ve mütevellî Mustafa'ya: Safed kazasında Taberiye Gölü ılıcalarının imâret-i âmireye vakıf kaydedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 23 Ramazân sene 967

Şâm beglerbegisine ve mütevellî olan Mustafa'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup Safed kazâsına tâbi' Taberiyye demekle

ma'rûf bir nâhiye vardır. Kâfirî bodurumları ve hisâr içinde kâfirî binâdan evleri olup evleri yanında bir büyük göl olup yanında ba'zı hâsiyyetli sular kaynar ılıcalardur ve bir harâb hammâm olup bî-nihâye hurma ağaçları olup ve ipek hâsıl olmağa ve şeker kamışı dikmeğe yarar yirleri olup

etrâfdan yılda bir, iki, üç bin Müslimân ve Yahûdî ve Nasrânî gelüp hammâma girüp harâb iken bu mikdâr âdem cem' olıcak ma'mûr olıcak niçe mahsûl hâsıl olurdu. Ziyârete gelen Yahûdî ve Nasrânîlerden Safed emîni ikişer pâre alup ve gölün balığından dahı on beş bin akça alup: *"Zikr olunan mahallin biz ol kadar mahsûlin virmeğe iltizâm iderüz; on yıla varınca böyle edâ itduğümüzden sonra her bir akçasına on akça dirlik şartıyla kabûl iderüz"* diyü i'lâm itdükleri ecilden ve nâhiye-i mezbûre dahı defterde on üç bin akça yazılmış olmağın işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun

yigirmi birinci güninde anda vâkı' olan imâret-i âmireye vakf olmasın emr idüp, **buyurdum ki:**

Târîh-i mezbûrdan ber-vech-i vâkı' olan mahsûlâtı vakf için zabt itdüresin ve anun gibi hâricden kimesnenün yazılı nizâ'ı olmayandan kimesne gelüp ol etrâfı şeneldüp tavattun iderse kimesne tâbî' olmaya ve arz olındığı üzere şenelüp ma'mûr olmağa münâsib midür, nicedür, bildüresin ve eger Yahûdî ve Nasârâdan alınandır, eger göl hâsıludur, her neyse cüz'î ve küllî mahsûlin vakf için zabt itdürüp siz dahı yarar âdemler ta'yîn idüp hâsıl ne olursa yazup bildüresiz.

Vezir Mehmed Paşa'ya: Basra mühimmatı için yaptırılacak gemi kerestelerine ve alınacak haberlerin bildirilmesine dair.

1355

Yazıldı.

Arz getüren âdemine virildi.

Fî 10 Zi'l-ka'de sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîf vârid olup Basra mühimmatı için fermân olunan geminün beş kıt'ası kifâyet ider beş pâresin binâ itdürüp mâ'adâsın bir münâsib olan mahalde hıfz itdüresin diyü fermân olındığı ve mezbûr gemilerin kerestesi Birecik iskelesi'nden Şa'bân'un gurrasinde nehr-i Furat'dan altmış pâre gemi ile taşınup zamânında Îsâ nehri dimekle ma'rûf nehirden âsânlıkla mürûr idüp mâh-ı mezbûrun on yedisinde Bagdâd'a vâsıl olup Dicle ile Basra'ya

gönderilmek üzere oldukları haberi dahı gelüp bu takdîrce küllî harcdan berî olındığın ve kereste-i mezbûre vâsıl oldukda kullandurmağa kâbiliyyet olduğu üzere kifâyet mikdârın binâ itdürüp mâ'adâsın bir münâsib mahalde der-mahzen itdürüp muhkem hıfz itdüresin diyü mukaddemâ Basra beglerbegisine haber gönderüp dahı ne vechile tedârük olındığı haberi geldükde vukû'ı üzere arz olunur diyü arz eylemişsin. Her ne dimiş isen alâ vechi't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. **Buyurdum ki:** Ba'de'l-yevm ma'lûmun olan ahhâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî vü zâ'il olmayasın.

[Yev]mü's-sebt fî 26 Şevvâli'l-mükerrem sene 967 [20.07.1560]

Mısır Kapudanı Hızır'a: Mısır sâbık Kapudanı Şüca'a baştardesinin verilerek İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1356

Yazıldı.

Süveyş re'îslerinden Sefer Re'îs'e virildi.

Fi 26 Şevvâl sene 967

Mısır Kapudanı Hızır'a hüküm ki:

Sâbıkâ kapudan olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Şücâ' dâme izzuhû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, sen gelince ol cevânibi kemâ-kân hıfz itmek emr olunup hıfz u hırâset üzre olup, ammâ sen gelüp mülâkΩ olup gemileri sana teslim itdükde kendü Südde-i sa'âdet'üme gelmek için senün

seferden (?) binüp geldüğün baştarde kendüye ve yâhûd girü kendü getürdüğü eski baştarde virilmesin bildürmeğin,

buyurdum:

Vusûl buldukda, anun gibi gelüp müşârün-ileyh mülâkΩ olup ve gemileri sana teslim idüp Südde-i sa'âdet'üme gelmelü oldukda arz itdüğü üzre sen getürdüğün baştardeyi viresin ki gelüp Südde-i sa'âdet'üme gele ve yâhûd kendünün eski baştardesin viresin; avk u te'hîr itmeyesin.

Kastamonu beyine: Bazı şakilerin ele geçirilmesi hakkında.

1357

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi.

Fi 26 Şevvâl [sene 967]

Kastamoni beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem sana ve Kastamoni ve Daday kâdîlarına hükm-i şerîf irsâl olunup Üveys nâm sipâhînün ammîsi oğlu Süleymân ve hıdmetkârı Zilka'de ve İshâk ve Kalender sâ'ir yoldaşlariyle dîger Üveys nâm kimesnenün evin basup ve kapusın yıkdurup şâhid-i zûr ile on iki bin akça isbât idüp beş bin beş yüz akçasın alup hayf eylemişler. Ehl-i fesâdı ele getürüp husamâ muvâcehesinde muktezâ-yı

Şer'-i Şerîf üzre tefahhus idüp ve mezbûrân Süleymân ve Üveys[i] dahı umûmen teftîş idesin ve bu fermân olunmağın emr-i şerîf mûcebince müşârün-ileyhimâ kâdîlar ile üzerlerine varıldukda itâ'at-i Şer' itmeyüp gaybet itdüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan ehl-i fesâd ü şenâ'ati her ne yirde bulunur ise ele getürüp dahı toprak kâdîsı ma'rifetiyle husamâ muvâcehesinde emr-i sâbık üzre teftîş idüp arz eylesin.

Bolu Beyi Sinan'a: Viranşehirin Kabak karyesinden Mevlânâ Muhyiddin'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1358

Yazıldı.

Yazılıp Husrev Beg'e virildi.

Bolı Begi Sinân Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem Şuhûd kâdîsı olup livâ'-i mezkûrda Vîrânşehir kazâsına tâbi'

Kabak nâm karyede sâkin Saltuk Boyacı-oğlu dimekle ma'rûf Mevlânâ Muhyiddîn'ün Südde-i sa'âdetümde huzûrî lâzım olup Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Abdî Çavuş irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp
mezkûrî her kande ise ele götürüp kayd
ü bend ile müşârün-ileyhe teslîm idüp

Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.
Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur.
Gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 27 Şevvâli'l-mükerrem sene 967 [21.07.1560]

1359

Aydın beyine: Aydın'da serbest timarlar cemaatinden çirkin işler işleyenlere bir kimseyi vermemelerinden dolayı, siyasete müstehak olanların kim olursa olsun ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb
gönderüp livâ'-i mezbûrda serbest olan
timarlar cemâ'ati ve Karaca-koyunlu ve
müsellem ve yaya cemâ'atlerinden birisi
fî'l-i şenî' idüp müdde'îleri talebleriyle
istifsâr olunmalu oldukda: "*Timar
sâhibleri rûsûmı bizüm olıcak, sâ'ir
habs ü kabz dahî bizümdür*" diyü zikr
olınan timarlar sâhibleri ve Karaca-
koyun ve müsellem ve yaya iş-erleri

sübaşılara vermeyüp kendüler habs
itmekle niçe eytâmun babaları deyni
bel' u ketm olunduğundan gayrı eşirrâ ü
eşkiyânun zabtı asîr olur diyü arz
eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, anun gibi cürm-i galîza
sâdır olup bi-hasebi's-Şer' ve'l-kânûn
salb ü siyâsete ve kat'-ı uzva müstahıkk
olanları her kimde ise alup mahallinde
Şer'ile lâzım geleni icrâ itdürüp yirine
koyup anun gibi Şer'ile salg ü siyâsete
ve yâhûd kat'-ı uzva müstahıkk olanları
virmekde ta'allül ü nizâ' iderlerse inâd
idenleri yazup bildüresin.

1360

Aydın Beyi Mustafa Bey'e: Derya kenarında olan yerlere tecaviüz ve taaddi eden levendlerin ve eşkiyânın zararlarının defedilmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 27 Şevvâl sene 967

Aydın Sancağı Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb
gönderüp nefsi-i İzmir ve Ayasuluğ ve
ba'zı karyeler deryâ kenârına karîb
olmağla gemi levendleri gelüp harâc-
güzâr zimmîler götürüp zikr olınan
şehirler ve kurâ halkı mesfûr zimmîleri
harâc-güzâr idüğün bilmek murâd idinüp
cüz'î bahâ ile olmağın tama' idüp sâ'ir
esîrler gibi bey' u şirâ eyleyüp ve
levendleri evlerine götürüp niçe günler
ziyâfet idüp murâdlarınca zahîrelerin

virdüklerinden mâ'adâ kulağuz olup
nefs-i Ayasuluğ'da ve kurâsında kendü
hâllerinde olan niçe mütehavvil
kimesnelerin evlerin basdurup mâlların
gâret itdürüp ve adâvet üzre oldukları
kimesneleri katl itdürmeğün tâ'ife-i
mezkûreye zahîre virüp esîrlerin bey'
itdürmeğe mu'în olanlar defter olup
arz olındı diyü bildürmüşsin. İmdi,
mezkûrlarun ahvâli teftîş olup
görilmek emr olup **buyurdum ki:**
Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup
mezkûr defterde mukayyed olanları
toprak kâdîsı ma'rifeti ile ber-mûceb-i
Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre
ahvâllerin dikkat ü ihtimâm üzre teftîş ü
tefahhus idüp göresin; anun gibi tâ'ife-i

mezbûreye zahîre virüp esîrlerin bey' itdürmeğe mu'în oldukları ve ba'zı kimesnelerin evlerin basdurup katl itdürmeğe bâ'is ü mu'în oldukları Şer'ile sâbit ü zâhir olursa ellerinde bulunan illik esîrleri ba'de's-sübût halâs idüp bu fesâdı idenler sipâhî tâ'ifesiinden olup muhtâc-ı arz ise habs idüp arz eyleyüp değil ise mahallinde Şer'ile lâzım geleni icrâ eyleyüp ve üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı ale't-tafsîl yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü ta'arruz olunup kimesneye zulm ü

hayf olmakdan hazer idesin ve min-ba'd ol cevânibde olan eger şehir halkıdır ve eger kurâ ahâlîsidür, gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki bir ferd anun gibi levend tâ'ifesiyle mu'âmele idüp esîr almayup ve zahîre vormeyüp şöyle ki ba'de't-tenbîh girü levend tâ'ifesiyle mu'âmele idüp getürdükleri esîrlerden alup ve yâhûd zahîre vireler, her kim olur ise mecâl vormeyüp tutup habs idüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin ki her vechile hakkından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

1361

Aydın beyine ve Tire kadısına: Harami firkate gemileri levendlerinden gündüzleri Sisam'a kaçıp, geceleri limanlarda eşkiyâlık yapanların haklarından gelinmesine dair.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 13 Zi'l-ka'de sene 967

Aydın sancağı begine ve Tire kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Ağriboz kâdîsı Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp harâmî firkate gemileri levendlerinden Tireli Mahmûd ve Ahmedcik ve Arnavud Hasan demekle ma'rûf levendler emsâli levend tâ'ifesiyle üç firkate ve gâh ziyâde olup Aya-Pevrek (?) ve Taşluyük (?) ve Karaca limanlarında demür bıragup gâh kendüsi levend ile ve gâh levendleri nefsi-i şehir ve tevâbi'inden cebren buğday ve un alup ve gâh oğlan çeküp ve evler basup ve dolaklarına akça salup gündüz oldukda Sisam adası'na geçüp gice ile mezkûr limanlara gelüp bu makøle fesâd idüp ve işbu mâh-ı Şa'bân'un yigirmi üçüncü gicesi nefsi-i şehirden Burunsuz Mehmed demekle ma'rûf kimesnenün evin basup oğlın almak istediklerinde feryâd itdüğü için kendüyi ok ile urup katl idüp oğlın alup gemiye gidüp ve

karye-i Ebnâ'dan Hacı Mehmed nâm kimesnenün dahı mâh-ı mezbûrda Tireli Mehmed ve Ahmedcik firkatelerinden kırk elli nefer levend evin basup altmış bin mikdârı nakd akça ve espâbın alup kendüyi katl itdüklerin ve mezkûrlarun^{lviii} def'-i fesâdı karadan mümkün değildir. Deryâdan hıfz u hırâsete üç pâre kalitaya muhtâcdur diyü cemm-i gaffîr haber virdüklerin arz eylemişsin. İmdi, mezkûrlarun her vechile def'-i fesâdı lâzım ü mühimm olmağın, **buyurdum ki:**

Zikr olunan levend tâ'ifesiinden gelüp karaya çıkacak mahâlli, kifâyet mikdârı âdem ta'yîn idüp gice ve gündüz onat vechile hıfz itdürüp mezkûrları ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâm eyleyüp ve dahı anun gibi fesâd üzre olan levend tâ'ifesiinden her biri ne yirdendür bilüp akvâm ü akribâlarına ve buldurması lâzım olanlara buldurup, getürdüp dahı fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanların mahâllerinde Şer'ile haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret olup vilâyet ü memleket fesâd ü şenâ'atlerinden pâk ve temiz ola

ve sûhte nâmına memleketde yarak ve yasak ile gezen ehl-i fesâdı dahi her kande ise ele getirüp mecâl vormeyüp emr-i sâbık mûcebince haklarından gelesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl ü ta'arruz olınmakdan ve hilâf-ı Şer' u kânûn

kimesneye iş olmakdan ziyâde sakınup hıfz u hırâset-i memleket ve ref' u def'-i ehl-i fesâd bâbında dakΩka fevt itmesin. Yalıları ve ehl-i fesâdun gelüp karaya çıkacak yirleri gereği gibi eger sipâhîden ve eger gayrıdan kifâyet mikdârı âdem ile hıfz eylesin.

1362

Malkara kadısına: Malkara'da câmi yanında Müslümanlara içki satan keferenin menedilmesi hakkında.

Yazıldı.

Dervîş Beg âdemi Fâ'ik'a virildi.

Fî selh-i Şevvâl sene 967

Migalkara kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Migalkara'da evvelden sâkin olmayup sonradan gelmiş ba'zı kefereler, mescid kurbinde evlerinde üzümün getirüp sıkup hamr idüp Müslimânlar

bey' idüp fesâd ü şenâ'tden hâlî olmadıkları istimâ' olındı. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan kefereler tâ'ifesinin evlerinde hamr itdirmeyüp hilâf-ı Şer'-i Şerîf Müslimânlar bey' itdirmeyüp eslemeyenleri yazup bildüresin. Şöyle bilesin.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Zi'l-ka'de sene 967 [26.07.1560]

Yenişehir kadısına: Koyun celebleri hakkında bazı emirlere dair.

1363

Yazıldı.

Mezbûr Mustafa Çavuş'a virildi.

Fî 4 Zi'l-hicce sene 967

Yenişehir kâdısına ve Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından olup sol-kola koyun emîni olan Mustafa Çavuş'a hüküm ki:

Vilâyet-i Rûm-ili'nün sol-kolında vâkı' olan koyun celeblerinin ba'zı mürde ve girîhte ve ba'zı müflis olmak ile sâl-be-sâl ta'yîn olunan koyunları vakti ile gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olup zikr olunan kâdîlıklarda yazılı

koyun celebleri teftîş olup mürde ve müflis ve girîhte ve müflis olanları ihrâc olup yirlerine yarar ve mütemevvil kimesneler yazılmasın emr idüp size i'timâd-ı hümayûnum olmağın bu husûsa sizi ta'yîn idüp ve defterin sûreti aynı ile ihrâc olup size irsâl olup **buyurdum ki:**

Bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan kıdve-tü'l-emâsil Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından ...^{lix} vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp mübâşeret ü mübâderet eyleyüp her kâdîlığa varılup zikr olunan kâdîlığun defter-i atîk[ın]a nazar

eyleyüp ne mikdâr celeb vardır ve her birine ne mikdâr koyun yazılup cümle ne mikdâr koyun yazılmışdır, ma'lûm idinüp dahı zıkr olınan^{lx} kâdîlıklarda toprak kâdîsı ma'rifeti ile yazılup celebleri aynı ile yoklayup göresin, ne mikdârı mevcûddur? Mürdesi ve girîhtesi ve müflisi ne mikdârdur ve her birinün ta'yîn olınan koyunları ne mikdârdur? Tamâm ma'lûm idinüp dahı anun gibi mürde ve yâhûd girîhte ve yâhûd müflis oldukları sâbî ü zâhir olanların ki şâ'ibe-i şübhe olmaya anun gibilerin yirlerine yarar ve mâldâr kimesnelerden celeb yazup iktidârlarına göre her birine koyun ta'yîn idüp her kimesne kimün yirine ta'yîn olınup koyunun mikdârı ne ise aynı ile deftere kayd eyleyüp atîk ve cedîde işâret eyleyüp tekmîl eyleyüp defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ hîn-i tahrîrde tamâm hakk üzre olup mürde ve girîhte olmayup mevcûd olanları ve müflis olmayanları ihrâcdan ve adem-i iktidârı olanları sâhib-i garaz söziyle celeb yazmakdan, ziyâde ihtiyât eyleyüp hakk-ı sarîha tâbî' olup kimesneye garaz u ta'assub ile gadr olmakdan hazer idesin. Şöyle ki kimesneye himâyet olınup hayâtda iken mürde diyü ihrâc olına ve yâhûd mevcûd iken girîhte yazıla veya kudreti var iken müflis kayd olına, sonra beyân olıcak özr makbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âteb ü mu'âkab olmak mukarrerdir. Ana göre basîret üzre olup ve anun gibi bir kimesnenün mâldâr ve mütemevvil idüğü ma'lûmun olup celeb yazılmalu oldukda ol kimesnenün ne mikdâr koyuna celeb yazılmağa kudreti olduğına haber iden kimesneleri getirüp kendü mâlî ile ve nefsi ile celeblik hıdmetine kâdir olduğına yüzine şehâdet itdürüp şuhûdı zeyl-i deftere kayd eyleyesin. Sonra, kimesnenün: "*Benüm haberüm yoğidi, ehl-i garaz söziyle*

gaybetiüme (?) yazıldı". diyü gelüp ta'allül ü bahâne itmeğe mecâli olmaya ve ba'zı kimesneler sâbıkda emîn ve mültezim olup ferâgat idüp ve ba'zı sipâhîler ve sipâhî-zâdeler timar talebinden ferâgat idüp ribâ-horluk idüp mâldâr olup celebliğe kâdir iken bu vechile ta'allül iderimiş. İmdi, anun gibi mâla kâbil olup mâlî ve nefsi ile celeblik hıdmetine kâdir olanlar eger emânetden ve iltizâmdan ferâgat itmiş olanlardır, celeb kayd eyleyesin ve şol sipâhî ki kadîmi kapum kullarından olup ferâgat itmiş ola, anun gibileri celeb kayd itmeyesin ve şol sipâhî-zâdeler ki timar talebinden ferâgat idüp kâtibler silkine münselik olmuş ola, anun gibileri yazup ol vechile ta'allül ü bahâne itdürmeyesin ve ba'zı yazılı celeblerin kudretlerine göre koyun ta'yîn olmayup himâyet olmuş ise anı dahı göresin; anun gibi yazılı celeblerde kudretlerine göre koyun ta'yîn olmayup himâyet olmuş ise kâdir olduğına göre ziyâde eyleyesin ve siz ki kâdîlarsız, her birinüz taht-ı kazânuzda müşârün-ileyhe celeb yazmakda eger ihzârî lâzım olanların ihzâriyçün âdem lâzım oldukda hisâr-eri ve muhızırdan ve sâ'ir lâzım olan husûsda mu'âvenet idüp ihmâlden hazer idesin ve taht-ı kazânuzda eger atîk ve eger cedîddür yazılı celeblerin defterinün bir sûretin alup hıfz idüp dahı defter mücebince ta'yîn olınan koyunların vakti ve mevsimi ile ihrâc idüp bi'z-zât ve yâhûd yarar nâ'iblerinüz ile gönderesin.

-1363/a-

Hüseyn'e virildi.

Bir sûreti Gümülcine kâdîsına, Yenice-i Karasu, Kavala, Zihne, Siroz, Temür-hisârı kâdîlıklarında olan celeblerle.

-1363/b-

Hızır Çavuş'a virildi.

Bir sûreti Drama kâdîsına, Usturumca, Tikveş, Nevrekop, Avret-hisârı, İştib kâdîliklarında olan celeblere.

-1363/c-

Bâlî Çavuş'a virildi.
Alasonya kâdîsına emr olındı.
Fî 28 Zi'l-hicce
Bir sûreti Serfice kâdîsına, Tırhala, Fenar, Çatalca, Filorina. Güllü Kesriye kâdîliklarında olan celeblere.

-1363/d-

Hızır Çavuş'a virildi.
Bir sûreti Pirlepe kâdîsına, Manastır ve Köprülü, Ferecik, Üsküb kazâlarında olanlara.

-1363/e-

Bâyezîd Çavuş'a virildi.
Bir sûreti Dubniçe kâdîsına, Samakov, Sofya, Şehirköy, Berkofça, Radomir, İvranya kazâlarında vâkı' olanlara.
Bu cümle, tarîh-i mezbûrda virilmiştir.

1364

Kefe beyine ve kadısına ve nazırına: Madrabazların yağ alıp mahzenlerde saklamalarının men'ine ve tüccara narh ile yağ sattırılıp İstanbul'a acele gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Kefe begine ve kâdîsına ve nâzıra hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı matrabâzlar anda mukaddem varup re'âyâdan yağ cem' idüp dermahzen itmek ile mahrûse-i İstanbul'da yağ bâbında müzâyaka olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi matra-

bâzlara yağ der-mahzen itdürmeyüp ticâret için varanlara narh-ı rûzî üzre aldurup dahı gemilere tahmîl idüp her gemide yağ ne si'r üzre alınduğın yazup ellerine temessük virüp mu'acelen mahrûse-i mezbûreye irsâl idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup vâfir ü müstevfâ yağ göndermek bâbında dakΩka fevt itmeyesin.

1365

Sofya kadısına: Koyun teslim ettiğine dair hüccet ibraz eden Turasan adlı sürücünün İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Sofya kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Saferlü nâm karyeden Eymür veled-i İsmâ'îl nâm celebün koyunun getürüp teslîm itdim diyü huccet ibraz iden Turasan veled-i

Ömer nâm sürici Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:** Varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûrı ele getürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ma gönderesin. Ammâ koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki yolda gelürken gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1366

Akça Kızanlık kadısına: Koyun teslim ettiğine dair hüccet ibraz eden Sulheddin adlı sürücünün İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Akçakızanlık kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Keçi-depesi nâm karyeden İstanbov veled-i Vasil ve Ulubeglü nâm karyeden Kara veled-i Ahad nâm celeblerin: "*Koyun teslîm itdüm*" diyü huccet ibraz iden Sulhuddîn nâm sürici Südde-i sa'âdetüme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûr ele götürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin. Ammâ koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, ilâ âhirihi.

Samakov kadısına: Koyun teslim ettiğini hâvi hüccet sunan Sefer'in İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1367

Yazıldı.
Bu dahi.

Samakov kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Derecik nâm karyeden Petkov Mikov ve Kosti nâm derbend karyeden Papaz ve Kâfir-köspencesi nâm karyeden Volkov Bogdat nâm celeblerin koyunların götürüp "*teslîm itdüm*" diyü huccet ibraz

iden Sefer b. Timur nâm süricinin Südde-i sa'âdet'üme gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûr ele götürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderesin. Ammâ koşup gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, gaflet ile yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

Devlet Giray Han'a: İstanbul'a yağ gönderilmesi hakkında Kefe beyine. kadısına ve nazıra emir verildiğinden, kendisinin de bu konuda gayret göstermesine dair.

1368

Yazıldı.
Celâyir-oğlu Bâlî Çavuş'a virildi.
Fî 5 Zi'l-ka'de sene 967

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da yağ bâbında nev'an müzâyaka olup ol bâbda yağ irsâl itmek için Kefe begine ve

kâdîsına ve nâzıra hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Gerekdür ki kadîmden Südde-i sa'âdet-nijâdımızca olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınız muktezâsınca sizün dahi bu bâbda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûr ide.

Zeâmete mutasarrıf ve Nâzır-ı Emvâl olan Ömer'e: Diyarbekir'de kesilen paranın orada geçip geçmediğinin bildirilmesine dair.

1369

Yazıldı.
Bayburd dizdârının âdemi Bâyezîd'e virildi.
Fî 26 Şevvâl [sene 967]

Ze'âmete mutasarrıf olup nâzır-ı emvâl olan Ömer'e hüküm ki:

Bi'l-fi'l Diyarbekir'de kesilen para ol yirde geçdüğü ve isti'mâl olunduğı

ma'lûm olmak lâzım olmağın

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, Âmid parası ol yirde isti'mâl olup geçer mi, nicedür? Yazup mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

1370 *Akkirman beyine ve Yergöğü kalesi dizdarına: Han'a gidecek olan Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Bâlî'nin selâmetle ulaştırılması hakkında.*

Akkerman begine ve Yergöğü kal'ası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bâlî, ulağla Hân dâmet

me'âlîhi tarafına irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, lâzım olan yirde mezkûra kifâyet mikdârı hisâr-eri koşup emîn ü sâlim öteye ulaşıdurasın.

1371 *Aydın beyine: Tire'nin Ezine nahiyesinde taaddiyatta bulunan softalara yataklık eden asesbaşının hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Ahmed[^e] virildi.

Fî 4 Zi'l-ka'de sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hükm-i şerîf mûcebince livâ'-i mezbûrun ehl-i fesâd tefahhus olındukda Tire kazâsına tâbî Ezine nâhiyesinde on beş mikdârı yaraklu sûhte gelüp Tercemlû nâm karyede bir Müslimânun evin basup üç binden ziyâde akçasın alup te'addî itdüklerinde il-eri üşüp Hüsâm nâm başlarını Gaybî nam sûhtesiyle ele getirüp sana iletüklerinde yatakların ve durakların tefahhus idüp nefsi Tire'de bi'l-fi'l ases-başı olan, türbeye

bir yeşil kadife döşek virüp ve mezkûrun bacanağı Derzi Hacı ases-başı, kadîmden yatağ ve durağımuzdur didüklerinde mezkûr Hacı'nun evi aranup mezkûrûn sûhtelerün ba'zı espâbları bulınup Şer'ile hakkından gelinüp ve mezkûr ases-başından döşek sü'âl olındukda, "hâtunumundur" diyüp inde's-Şer' sâbit idemeyüp kadîmden ehl-i fesâd olmağın habs olındı diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki** Varıcak, mezkûr ases-başının elinde bulunan döşegi kendüye ol sûhteler virdüğü Şer'ile görölüp sâbit olur ise habs idüp vukû'ı üzre yazup arz eylesin.

1372 *Aydın beyine: Köhne ve rüşvet alan nâiblerin il üzerine çıkup gezmelerinin men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Ahmed'e virildi.

Fî 4 Zi'l-ka'de sene 967

Aydın begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ba'zı yirlü köhne ve mürteşî nâ'iblerine niyâbet virüp muttasıl devrân itdürmekle re'âyâya

muztaribü'l-hâl oldukların bildürmüşsin.

İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, ol asl il üzerine çıkup gezen nâ'iblere tenbîh ü te'kîd eylesin ki min-ba'd gezmeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri her kim ise ismi ile yazup arz eylesin.

1373 *Rumeli'nde celeb bulunan yerlerin kadılarına: Vakti ve mevsimi gelen koyunların zamanında toplanıp Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Rûm-ili'nde celeb olan yirlerün kâdılar[ın]a hüküm ki:

Bundan akdem size hüküm-i hümayûnum gönderilüp her birinüz taht-ı kazânuzda yazılı celebler defteri mücebince ta'yîn olunan koyunları vakti ve mevsimi ile ihrâc itdürüp bi'z-zât ve yâhûd yarar âdemleriniz ile irsâl idesin diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ koyun vakti ile gelüp irişmeyüp et bâbında müzâyaka olmağın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda ne mikdâr celeb var ise bulup defter mücebince üzerlerine mukayyed olan koyunların vakti ve mevsimi ile her birine ihrâc itdürüp dahı her mevsimün koyunun vakti ile cem' idüp bi'z-zât ve yâhûd yarar âdemleriniz veya nâ'ibleriniz ile mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve ne mikdâr koyun gönderüp ve kimün ile gönderdiğinizi yazup arz eyleyesiz ki gelüp arz ile teslim idüp ana göre teslim olduğına eline Südde-i sa'âdetümünden temessük alup gide. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup taht-ı kazânuzda defter mücebince her mevsimün koyunun emrüm üzre ihrâc itdürüp göndermek

bâbında dakΩka fevt itmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Şöyle ki, her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeblerin defter mücebince ta'yîn olunan koyunların vakti ile cem' u tahsîl itdürüp ihrâc idüp göndermeyesin. Aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifâ olunmayup mu'âteb olmak mukarrerdür ve şöyle istimâ' olındı ki koyun emîni olan her celebden birer altun alup ve âdemleri dahı celebden akça alup himâyet iderlerimiş. İmdi, bu bâbda dahı mukayyed olup min-ba'd koyun emînine ve âdemlerine celeb tâ'ifesi bir akça vermeye ve aldurmayup men' u def' idesin. Şöyle ki, men' ile memnû' olmayalar eger emîndür ve eger âdemlerinden her kim ise ismi ve resmi ile yazup bildüresin ki her vechile hakkından gelinüp sâ'irlerine müceb-i ibret ola. Şöyle ki her birinüz taht-ı kazânuzda eger koyun emîni ve eger âdemleri celeb tâ'ifesinden akça aldıkları istimâ' olına, siz men' itmeyüp ve yâhûd arz itmeyesiz, sonra ma'lûm oldukda anlara olacak hakâret size olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bu husûs[ı] her [bir]inüz taht-ı kazânuzda olan celeb tâ'ifesine bildüresiz ki kendülerden akça alınmak ref' olduğın bileler.

1374 *Varna kâdisına: Yazılan celeblerin defterlerinin İstanbul'a gönderilmesine dair.*

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Fî 7 Zi'l-ka'de sene 967

Varna kâdisına ve Nâzır Za'îm Mehmed'e hüküm ki:

Bundan akdem size celeb tahrîri fermân olunmuş idi. Sen ki Za'îm Mehmed'sün, mektûb gönderüp itmâma irişdürdüğün bildürüp ammâ defterleri Südde-i sa'âdet'üme gönderilmediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp
emrüm mücebince ihrâc olınan
celeblerün yirlerine tahrîr olınanlardan
defterin mühürleyüp mu'accelen
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve
yazılan celeblerün dahı ta'yîn olınan
koyunların ber-vech-i isti'câl ihrâc

itdürüp gönderesin ve her kimün ile
gönderilüp ve ne mikdâr koyun
gönderilürse toprak kâdîları yazup arz
ideler ki, arz ile koyunu Südde-i
sa'âdet'üme getirüp teslîm idüp, teslîm
itdüğine temessük alalar.

1375

*İstanbul'dan Erdel'e kadar olan kadılara: Kral oğlunun İstanbul'dan avdet
edecek adamlarının emniyet ve selâmetle geçişleri hakkında.*

Yazıldı.

Tercemân Ferhâd'a virildi.

Fî 7 Zi'l-ka'de sene 967

**Südde-i sa'âdet'den vilâyet-i Erdel'e
varınca yol üzerinde vâkı' olan
kâdîlara hüküm ki:**

Hâliyâ Kral-oğlı'nun Südde-i
sa'âdet'üme harâc ile gelen
âdemlerinden üç nefer âdemleri girü
müşârün-ileyhe gitmek murâd idinüp
yolda ve izde kimesne dahl itmemek

bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin

buyurdum ki:

Hükm-i şerîfümle her kangınızın taht-ı
kazâsına dâhil olursa yolda ve izde
mezkûrlara hilâf-ı Şer' u kânûn
kimesneye dahl ü ta'arruz itdurmeyesin
ki emîn ü sâlim varup gideler, amma
yarar at alup gitmek memnû'dur.
Bindükleri bârgîr olup yarar at alup
gitmekden hazer idesin.

1376

*Bursa beyine: Geyve'de evinde öldürülen Receb'in kâtillerinin yakalanarak
sorguya çekilmeleri ve keyfiyetin arzı hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Hudâvirdi'ye virildi.

Fî 4 Zi'l-ka'de sene 967

Bursa beyine hüküm ki:

Sen ve Yenice-i Taraklu ve Göl-bâzâr
ve Geyve kâdîları Südde-i sa'âdet'üme
mektûb gönderüp Geyve'de mecrûhan
evinde maktûl olan Receb'ün oğlı Ali ve
kulu ve eytâm-ı sığâra vasî olan Eyvânî
yedinden emr-i şerîf vârid olup mezbûr
Receb, Sinân nâm kimesne kızına
nâmzâd iken zindegânî olmayup tefrîk
olunup ol gice mezbûr Receb maktûl
olup mezbûr Sinân ve Yumurda
Mustafa nâm kimesneler [katl]
eylemiştir diyü Şer'ile görülmesi

fermân olunmağın mîr-i livâdan ve Göl-
bâzâr kâdîsından mezbûr Sinân'un ihzârı
içün mektûb vârid oldukdan sonra cem'
olup Sinân taleb olındukda gaybet itmiş
bulunup Geyve kâdîsından sü'âl
olındukda bana mektûb geldi ammâ
kefîl ve yâhûd hıfz ider kimesne
bulunmayup gidüp ba'dehû Söğüdcük
kâdîsı nâ'ibî ile ferzend-i ercmen
oğlum Selîm *tâle bekâhû* cânibinden
Lutfî nâm kul ile mezbûr Sinân'un eline
hüküm virilmeğin mezbûr vasî olan
Eyvânî kefile virilüp ve mezbûr Sinân'a
mezbûr Lutfî kefil olup hâliyâ mezbûr
Sinân ve Lutfî gaybet itmişlerdür diyü
cevâb virdüğün ve Südde-i
sa'âdet'ümden kayd ü bend ile irsâl

olınan Yumurda Mustafa'nun ahvâli ahâlî-i memleketden tefahhus olındukda mezbûr Mustafa ile Sinân Receb'i katl eyledüklerin bi'z-zât görmedük ammâ bunlar katl itmişlerdür, zîrâ bu katl bunlardan gelür diyü niçe kimesne haber virüp eyülüğüne kimesne şehâdet itmeyüp ve bundan akdem Yumurda Mustafa ve dîger Mustafa nâm kimesneler oğlancıkları ve hâtûnı ile gider iken yolına varup mezbûr Mustafa kaçup hâtûnını döğdüğü sancak-begi huzûrında emr ile tefîş olındukda

Şer'ile sâbit olduğın arz itdükleri ecilden mezkûr Yumurda Mustafa örf olup ve mezkûr Sinân dahı buldurmasın emr idüp **buyurdum ki:** Mezkûr Sinân'ı kefillerine ve Şer' u kânûn ile buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup dahı mesfûr Mustafa'ya örf-i ma'rûf idüp her ne sâdır olur ise ve kazıyyeleri neye münce olur ise yazup arz eyleyesin. Sonra emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 8 şehr-i Zi'l-ka'de sene 967 [31.07.1560]

Mehmed Paşa'ya: Ulûfeciler subaşı Hamza'nın yerine Bölükbaşı Ali oğlu Mehmed'in tayini hakkında.

1377

Yazıldı.
Arz getüren âdemine [virildi].
Fî yevm-i mezbûr

Mehmed Paşa hazretlerine hükm-i şerîf ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp ulûfeciler sübaşı olan Hamza b. Üveys fevt olup cemâ'at-i

mezkûreden on bir akça ulûfelü bölükbaşı olan Ali-oğlu Dârende Mehmed içün mahaldür diyü i'lâm itdüğün ecilden arz itdüğün üzre zikr olınan sübaşılık mezkûra tevcih olınmışdur.

Buyurdum ki:

Mezkûra tenbîh idüp sübaşılık hıdmetin itdüresin.

Vezir Mehmed Paşa'ya: Haleb'de çıkan yangının söndürülmesinde hizmetleri olan yeniçeriler için gönderilen akçanın tevziine dair Sekbanbaşıya yazılan hükmün ulaştırılması hakkında.

1378

Yazıldı.
Bu dahı.
Mektûb, gâlibâ içerüde kalmışdur. Hatt-ı şerîf gelüp ana göre üç hüküm yazıldı. Hatt-ı şerîf, Paşa hazret[lerin]dedür.

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahrûse-i Haleb'de âteş vâkı' olup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ def'inde anda olan yeniçeri kullarum hıdmetde bulındukların bildürmüşsin. İmdi, mezîd-i inâyetümden yüz elli akça

sadaka idüp hıdmetde bulunanlara kânûnları üzre tevzî' içün segbân-başına hükm-i şerîf yazılup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, hükm-i şerîfümi müşârün-ileyhe ulaştırup emrüm üzre tevzî' eyleyüp her kime tevzî' iderse defterin yeniçeri kullarum agasına göndere ki Südde-i sa'âdet'ümde olan deftere kayd olına.

Sekbanbaşıya: Haleb yangınında hizmetleri görülen yeniçerilere dağıtılacak akçe için defter tutulmasına dair.

1379

Yazıldı.

Bu dahi.

Segbân-başına hüküm ki:

Hâliyâ Vezîr Mehmed Paşa mektûb gönderüp mahrûse-i Haleb'de âteş vâkı' olup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ anda olan yeniçeri kullarum hıdmetde bulundukların i'lâm itmeğin hıdmetde bulunan kullaruma tevzî' için mezîd-i inâyetümden yüz elli akça sadaka idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikr olunan hıdmetde bulunan kullaruma kânûnları üzre müstahıkk olanlara tevzî' u taksîm idüp deftere kayd eyleyüp her kime tevzî' olunur ise defter idüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp yeniçeri kullarum agası iftihârü'l-ümerâ' ve'l-ekâbir Ahmed dâme uliüvvuhû'ya teslîm itdüresin ki deftere kayd ide.

1380

Aynı husus hakkında yeniçeri ağasına hüküm.

Yazıldı.

Bu dahi Paşa hazretlerine gönderildi.

Yeniçeri-agasına hüküm ki:

Vezîr Mehmed Paşa mektûb gönderüp mahrûse-i Haleb'de âteş vâkı' olup def'i bâbında anda olan yeniçeri kullarum yoldaşlık itdüklerin arz itmeğin yüz elli akça inâyet idüp tevzî' için segbân-

başına hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Sen dahi müşârün-ileyhe mektûb gönderesin ki ta'yîn olunan akçayı emrüm üzre müstahıkk olanlara kânûnları üzre tevzî' idüp her kime tevzî' iderse defterin sana göndere ki Südde-i sa'âdet'ümde olan deftere dahi kayd eyleyesiz.

Medîne-i Münevvere kadısına: Türbe-i Mutahhara'da hizmet eden ağaların nezir sadakalarından alageldikleri gibi tasarrufa devam etmeleri hakkında.

1381

Yazıldı.

Ba-hatt-ı şerîf.

Mezbûrlardan Rıdvân nâm tavâşîye virildi.

Fi 25 Zi'l-ka'de sene 967

Medîne-i Münevvere kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Medîne-i Münevvere'de Türbe-i Mutahhara'da hıdmet iden agalar, sadakât-ı nüzûrdan ne alagelmişler ise girü üslûb-ı sâbık üzre virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Ravza-i Mutahhara'da hıdmetde olan agalara gelen nüzûr sadakâtından kadîmden virilü-geldüğü [üzre] alınıp tasarruf ideler. Ol bâbda kimesne mâni' olmaya. Ammâ bu bahâne ile hazîne için ta'yîn olup gelen mâla dahl ü ta'arruz itmeyüp gelen kendülere ta'yîn olunan sadakatı üslûb-ı sâbık üzre alup hıdmetlerinde kâ'im olup kusûr u noksân almayalar ve şimdiye değin bunların tasarruf

idegeldükleri sadakât virilmeyüp
alınmağa bâ'is nedür ve ne mikdâr

nesne olur, yazup bildüresin.

1382 *Erzurum beylerbeyine: Ardahan kulları kethudâsı olup fesaddan hâli kalmayan Ali'nin yerine bu kulların içinden bir münasibinin nasbı hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbegine hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp Ardahân kulları kethudâsı olan Ali'den bi-üsrihim kâdîya varup şikâyet idüp: "*Zarar-ı âmm ve ifsâd-ı tâmmı vardır; eger ba'de'l-yevm başımızda kethudâ olur ise cümlemüz ferâgat iderüz*" diyü yigirmi nefer kimesne, mevlâna Ardahân kâdîsından mektûb ibrâz idüp mezkûr kethudâ için: "*İrtişâ ve igvâ vü ifsâddan hâli olmayup hîç bir tarîk ile*

hüsn-i zindegânîye kâbil değildir" diyü ref'in iltimas itdükleri ecilden Ardahân sancağında on yedi bin akça timara mutasarrıf olan Hüseyin Sübaşı zikr olunan kethudâlîğa mahalldür diyü arz itmişsin. İmdi, mezkûr kethudâlîk merkôm Hüseyin'e virilmeyüp **buyurdum ki:**
Zikr olunan kul tâ'ifesiün içinden bir yarar ve müstahıkkına mezkûr kethudâlîğı ulûfesiyle tevcih idüp kethudâlîk hıdmetine istihdâm eyleyüp arz eylesin.

1383 *Mısır beylerbeyine ve kadısına: Ravza-i Mutahhara'da hizmet edenlere mahsus vakıf hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûr huddâmlardan Rıdvân'a virildi.
Fî 27 Zi'l-ka'de sene 967

Mısır beglerbegisine ve kâdîsına hüküm ki:
Medîne-i Münnevver'e de Ravza-i Mutahhara huddâmı Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp mahrûse-i mezkûrede huddâm-ı nuzzâra meşrût olan evkâfun mahsûlinden on yıldan

berü nesne gelüp vâsıl olmaduğın arz eylediler. İmdi, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup arz olunduğı üzre huddâm-ı nuzzâra ta'yîn olınmış vakf var mıdır, ne makøle nesnedür? Şimdiye değin nesne irsâl olınugelmiş midür? ve ne mikdâr zamândan berü kat' olmuşdur, kat' olınmağa bâ'is nedür? Mütevellîler, emînler mi kat' itmişdür? yirlü yirinden tefтіş idüp zuhûra getürüp şart-ı vâkıf mücebince amel idesin.

1384 *Mısır beylerbeyine: Türbe-i Mutahhara'da hizmet eden ağalara nezir sadakalarının verilmesine devam olunması hakkında.*

Yazıldı.
Mezkûr ağalardan Rıdvân'a virildi.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 967

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Medîne-i Münevvere *nevvera'llâhü te'âlâ ilâ yevmi'l-âhire*'de Türbe-i Mutahhara'da hizmet iden agalar gelen sadakât-ı nüzûrî kendüler alup cihet-i ma'îşetlerine sarf idegelüp ba'dehû hâliyâ kâdî olan Mevlânâ Abdurrahmân virmemeğin ba'zı atebe-i ulyâma gelüp şekvâ itmeğin üslûb-ı sâbık üzre Ravza-i Münevvere'lerinin huddâm-ı zevî'l-ihtirâmları için gelüp şimdiye değin tasarruf idegeldükleri sadakâtı girü tasarruf itmelerin emr idüp ol bâbda müşârün-ileyhe hükm-i şerîf gönderilmişdir. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup dâ'imâ hizmetde olan

agaları ve gayrı görüp gözedüp kimesneye hizmetde kusûr u noksân itdürmeyüp ve kadîmden agalara ta'yîn olunup şimdiye değin tasarruf idegeldükleri sadakât-ı nüzûrî girü âdet-i kadîme üzre tasarruf ideler. Ol bâbda kimesne mâni' olmaya ve kadîmden ta'yîn olunan ne mikdâr nesnedür ve sonra kat' olunmağa bâ'is nedür ve bunlara virilmeyeli neye sarf olunur? Tamâm ma'lûm idünüp dahı yazup bildüresin. Ammâ agalar dahı bu bahâne ile hazîne-i şerîfleri için gelen nezre dahl itmeyeler. Kadîmden kendülere ta'yîn olunan sadakâtı alup hizmetlerinde olup kusûr u noksân itmeyeler.

Tameşvar beylerbeyine: Tameşvar vilâyetinin tahrir ettirilmesi hakkında.

1385

Yazıldı.

Tımsıvar beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezbûrenün defterleri muhtell olup müceddeden tahrîr olması lâzım olmağın tahrîri fermân olunup, **buyurdum ki:** Bu bâbda vilâyet kâtibine her vechile mu'avenet idüp beglerbegiliğine müte'allık olan begler ve zu'amâ ve erbâb-ı timarâ gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin her biri re'âyâsın kitâbete getirüp gaybet itdürmekten ve ketm eylemekden ziyâde hazer ideler. Şöyle

ki, hâslarundan ve begler hâslarından ve zu'amâ ve erbâb-ı timardan kimesne re'âyâsın kaçura ve yâhûd hîn-i tahrîrde ketm eyleye, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifâ olunmayup mu'âteb olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasın. Şöyle ki, tahrîr sebebi ile bir köy kalka ve yâhûd re'âyâ kaç, vilâyet kâtibi arz ide, kimesnenün özri mesmû' olmaz, bilmiş olalar. Bu bâbda beglere de müstakıll ahkâm-ı şerîfe yazılup sana gönderildi. Ulaşdurup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesiz.

Lipva Beyi Ferhâd Bey'e: Lipva sancağının tahrir ettirilmesi hakkında.

1386

Yazıldı.

Lipva Begi Ferhâd Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağın tahrîr olmak emr olmuşdur. **Buyurdum ki:** Vilâyet kâtibi vardukda, gereği gibi mu'avenet eyleyüp eger sancağın

hâsları ve eger re'âyâsıdır ve eger sâ'ir zu'amâ ve erbâb-ı timar re'âyâsıdır, cümle tahrîr olup kimesne re'âyâsın kaçurmakdan ve ketm itdürmekden ziyâde hazer ideler. Şöyle ki, eger hâslarundan ve eger zu'amâ ve erbâb-ı timar re'âyâlarından bir köy kalka ve

yâhûd kimesne re'âyâ ve sâ'ir ahvâl
ketm ile vilâyet kâtibi arz ide, her
kimün timarında olmışsa, aslâ beyân
idicek özrün makbûl olmayup azl ile ve
min-ba'd dernek olmamak ile
konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmağı
mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup
her kişi re'âyâsın tahrîre getürüp
dakΩka fevt itmeyeler.

-1386/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Arad begine

-1386/b-

Yazıldı.
Bir sûreti Sav (?) begine

1387 *Dulkadirli beylerbeyine: Malatya ve Bozok sancakları defterlerinin Rum beylerbeyine gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Sağ-ulûfeciler kethudâsı olan Müslim'e virildi.
Fî 9 Zi'l-ka'de sene 967

Dulkâdirli beglerbegisine hüküm ki:
Bundan akdem sana hüküm-i şerîf
gönderilüp Malâtıyye ve Bozok
sancaklarınun defterlerin Rûm
beglerbegisine irsâl idesin diyü emrüm

olmuş idi. Hâliyâ henüz irsâl olmaduğın
emîrû'l-ümerâ'il-kirâm Rûm
Beglerbegisi Hızır dâme ikbâlühû i'lâm
itmeğın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre zıkr
olınan sancakların mufassal ve icmâl
defterlerin mühürleyüp müşârün-ileyhe
irsâl ü îsâl eylesin.

1388 *Budun defterdarına: Muhasebeleri arzetmek üzere İstanbul'a gelmesine müsaade edildiği hakkında.*

Yazıldı.
Karındaşı Ahmed Çelebî'ye virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Budun defterdârına hüküm ki:
Hâliyâ muhâsebeleri arz etmek için
Südde-i sa'âdet'üme gelmek murâd
itdüğün arz itmeğın **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp muhâsebelerini getürüp
ammâ, sen anda varınca mâl-ı mîrînün
cem' u tahsîli bâbında hüsn-i tedârük
idüp mâl telef olmak ihtimâli olmaya.

1389 *Budin beylerbeyine: Budin defterdarı İstanbul'da bulunduğu süre içinde mîrî malını güzel şekilde idaresinin emrolunduğuna dair.*

Yazıldı.
Bu dahi
Budin beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Budun defterdârı Südde-i sa'âde-
t'üme gelmek emr olmuşdur. **Buyurdum**
ki:

Müşârün-ileyh gelüp girü varınca mâl-ı
mîrî ahvâlin hüsn-i tedârük üzre görüp
zabt u rabt idüp zâyî' ve telef olmakdan
ihtiyât eylesin.

[Yev]mü's-sebt fi 10 şehr-i Zi'l-ka'de sene 967 [02.08.1560]

1390 Silistre beyine: Han ile haberleşip düşmana karşı hazır bulunduklarına dair mektubu üzerine; toplu halde olup daima düşmanın ahvalinin araştırılması hakkında.

Kethudâsı Murtazâ'ya.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ gönderilen emr-i şerîfüm mücebince cem'iyet olup cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây Hân dâmet me'âlîhi ile haberleşüp mektûbları gelüp Dimitraş nâm la'ın on beş bin kefere ile memâlike zarar kasdına gelmek üzere iken Rusdan dil alınup nehr-i Özi'den dört bin şayka ile tüfeng-endâz kâfirler ile Hân, Kirman kal'ası üzerine gelmek mukarrerdür diyü haber virmeğin hıfz u

hırâset için asker ile müşârün-ileyhün oğlu Mehmed Girây gönderdiğin ve sen dahı mahall-i me'mûrda cem'iyet üzere olduğun ve küffâr-ı hâksâr ittifâk idüp serhadde olan kılâ' u bikâ'a mazarrat kasdında iken hâliyâ sükûn üzere oldukların arz eylemişsin. İmdi,

buyurdum ki:

Vardukda, anun gibi dirliksüz olanlara icâzet virüp sahîh haber gelince dirliği olanlar ile cem'iyet üzere olup dâ'imâ küffâr-ı hâksârın ahvâl ü etvârın tecessüs eyleyüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın.

1391 İstanbul kadısına: Mîrî için raht işlemek üzere kıl satın alındıktan sonra kıl satışının narh ile serbest tutulması hakkında.

Yazıldı.
Hazîne kapusunda oturan Yazıcı Hasan Çelebî'ye virildi.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mîr-i ahurum Ali dâme ulüvvuhû mühürlü tezkire gönderüp rencber tâ'ifesi etrâfdan gelüp mahrûse-i İstanbul Gümrük-hânesi'ne kıl getürdüklerinde ve mahrûse-i mezbûre debbâğ-hânesinde hâsıl olan kıldan mîrî raht işlenmek için narh-ı rûzî üzere kifâyet

mikdârı akça ile kıl alduktan sonra sâ'irleri almak husûsında hükm-i şerîf recâ itmeğin **buyurdum ki:** Vardukda, etrâfdan rencber tâ'ifesinin mahrûse-i mezbûre gümrük-hânesine getürdükleri kıldan mahrûse-i mezbûre debbâğ-hânesinde çıkup hâsıl olan kıldan mîrî raht işlenmek için kifâyet mikdârı alındıktan sonra kimesne[yi] ta'cîz ü tazyîk itdürmeysin, kifâyet kadarı akçaları ile narh-ı rûzî üzere alındıktan sonra sâ'irlerine aldurasın.

1392 Gözleri çıkarılan adamın davâsı için vekil gönderilmesi hakkında tekiden Dubrovnik Beylerbeyisine hüküm.

Yazıldı.

Dubrovnik beglerine hüküm ki:

Bundan akdem gözlerin çıkardı[ğ]ı nuz kimesnenün da'vâsı Südde-i sa'âdetümde olan ilçilerinüz yüzine istimâ' olunup hükm olmak üzere iken bu

husûsa vekîl değılüz diyü te'hîr-i da'vâ
itdüklerinde bu husûsa vekîl nasb idüp
gönderesin diyü hükm-i şerîf
gönderilmiş idi. Haylî zamân olup
henüz vekîlinüz gelmedi. **Buyurdum**
ki:

Kadîmden atebe-i ulyâma olan
ubûdiyyet muktezâsınca mu'accelen bir
[ve]kîl nasb idüp Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin ki mezkûrun da'vâsı Şer'ile
görölüp fasl olına.

1393

*İnebahtı Beyi Turhan Bey'e: Silistre Beyi Sinan'a mülâki olan toyca ve sancak
sipahileriyle toplanıp akıncılara izin vermesi hakkında.*

Yazıldı.

Silistre begi kethudâsı Murtaazâ'ya virildi.

Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

**İnebahtı begi olup akıncı begi olan
Turahân Beg'e hüküm ki:**

Hâliyâ mektûb gönderüp Mehmed
Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup
Azak cânibinden küffâr hareket idüp
toyca ve akıncılar ve ma'zûl sipâhîler ve
sipâhî-zâdelere ve sâ'ir gazâdan safâlu
yiğitler ile Silistre Begi Sinân dâme
ulüvvuhû'ya mülâkΩ olmak buyurılıp
toyca ve akıncılar ile emr olınan

mahalle gelinüp ammâ zâd ü zevâde
bâbında küllî müzâyaka olup mu'în-i
düşmen ve gâret olınacak mahall
olmayup toyca ve akıncı ve gönüllü
mücerred gârete mahsûs tâ'ife olup
dört-beş gün bir mahalde durmağa
mütehammil olmayup zabta kâbil
olmadukların bildürmüşsin. İmdi,
buyurdum ki:
Sen sancağın sipâhîleri ve dirlikği olan
toycalar ile girü cem'iyyetde olup
müşârün-ileyh akıncı tâ'ifesine icâzet
viresin.

1394

*Tırnova kadısına: Eflâk voyvodasının Rüstem Paşa hasları yakınındaki boş
yerinde köy ikâme isteğine mani olunmaması hakkında.*

Yazıldı.

Eflâk voyvodası âdemine virildi.

Fî 14 Zi'l-ka'de sene 967

Tırnovi kâdısına hüküm ki:

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb
gönderüp kazâ'-i mezbûrede düstûr-ı
ekrem Vezîr-i a'zamum Rüstem Paşa
edâma'llâhü te'âlâ me'âliye hû
hâsırlarından Oradupça nâm karye
kurbinde bir mikdâr hâlî yiri olup Mano
ve Kiga ve Lardo ve İstanca ve Malkoç

nâm ademleri etraftan âdem cem'
eyleyüp zikr olınan mahalde köy ikâmet
eylemeğe recâ itdüklerin arz eylemeğin
buyurdum ki:
Vusûl buldukda göresin; müşârün-
ileyhün mezkûrân âdemleri zikr olınan
şeneltmek istediklerinde hilâf-ı Şer'
kimesne mâni' olmaya. Ammâ
kimesnenün yazulu ve nizâ'lusın
getürmeyesin.

1395 *Şam beylerbeyine ve Şam kadısına: Haleb'de isyan üzere olup mîrî malının tahsiline mani olan taife hakkında malûmat verilmesine dair.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan'a virildi.

Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

Kādî-asker arz idüp yazılmışdur.

Şâm beglerbegisine ve Şâm kādîsına hüküm ki

Hâliyâ Haleb defterdârı mektûb

gönderüp Haleb kazâsında tâ'ife-i

Kelbîn ve Ziyâdîn isyân ü tугyân üzre olup kazâ'-i mezbûrda vâkı' olan hâss

ve gayrı kurânun üzerine varup

espâbların ve davarların nehb ü gâret

idüp re'âyâyâ ıdlâl virüp üzerlerinde

yetmiş altı bin altun bâkΩ kalup zikr

olınan tâ'ifenün bu makøle fesâd ü

şenâ'atleri olup mâl-ı mîrî tahsîline

mâni' oldukların cumhûr-ı müslimîn

şehâdetleriyle Celiye kādîsı arz itdi diyü

bildürmeğin **buyurdum ki:**

Bu husûsun aslı nedür? vâkı' midür,

nicedür ? Sıhhati üzre arz idesiz.

1396 *Lala Mustafa Bey'e: Uşak'ta Şehzade Selim'in sipahi oğlanlarından tahkikat icap eden bazı kimselerin Karahisar beyine teslim edilmesi hakkında.*

Arz getüren Sefer'e virildi.

Fî 13 Zi'l-ka'de sene 967

Lala Mustafa Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Anadolu

beglerbegisi mektûb gönderüp hüküm-i

şerîf gönderilüp kazâ'-i Uşak'dan Pîr

Mehmed ve Mahmûd ve Mustafa nâm

kimesneler mukaddemâ teftîş olmak

emr olındukda gaybet idüp ele

girmeyüp mezkûrları bu def'a her kande

ise ele getirüp kayd ü bend ile Dergâh-ı

mu'allâm çavuşlarından Ya'køb zîde

kadruhû'ya teslim olınup mahall-i

hâdisede teftîş itdürilmek emr olınup ve

mezkûrlar bi'l-fi'l ferzend-i ercmen

oğlum Selîm tâle bakâhu'nun sipâhî-

oğulları zümresinden olup hâsları

mültezimleri olmağın ele getürmeğe

ikdâm olunmadı diyü bildürmeğin

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrları her kande

ise bulup yarar âdemlere koşup Kara-

hisâr begine teslim itdüresin ki Uşak'a

varup sâbıkâ gönderilen emr-i şerîfüm

mûcebince mahallinde teftîş olınup

hukøk-ı nâs ve sâ'ir mevâddı ne ise

Şer'ile görölüp hak müstahıkkına vâsıl

ola.

1397 *Bursa beyine: Eşkiyanın tahkikatı sırasında ele geçen levend Mehmed'in siyaset edilmesine dair.*

Yazıldı.

Âdemi Hasan'a virildi.

Fî 13 Zi'l-ka'de sene 967

Bursa begine hüküm ki:

Hâliyâ İznik ve Yalak-âbâd kādîları

veniçerilerüm agası tarafından acemî-

oğlanlar kâtibi Mehmed ve Dergâh-ı

mu'allâm çavuşları oğullarından

İbrâhîm ve Koca-ili sancağı begi

tarafından Sinân mübâşeretleriyle zikr

olan kādîlıklarda zuhûr iden ehl-i

fesâdun fermân-ı şerîfüm üzre teftîşde

iken mahrûse-i Bursa'da acemî-oğlanı

nâmına bağçe hıdmetinde olan kazâ'-i

Gönen'den Kum nâm karyeden Mehmed

b. Ahmed nâm levend tutulup teftîş

olındukda acemî-oğlanı olmayup levend

olduğu sâbit olmağın sana teslîm
eyledüklerine aldıkları tezkireyi
Südde-i sa'âdet'üme gönderdikleri
ecilden mezkûra siyâset emr idüp,
buyurdum ki:

Emrüm üzre mezkûra mahallinde
siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine
varduğın yazup arz eylesesin.

1398 *İskenderiye beyine: İskenderiye Kalesi neccarlığına ait sahte berat yazan kimsenin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Berâtı kethudâya virildi.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

İskenderiyye begine hüküm ki:
Mektûb gönderüp sana, Mehmed nâm
kimesne gelüp İskenderiyye kal'ası'nda
bin altı yüz akça neccârılık gedüğüne
mutasarrıf olan Dâyim Mehmed'ün
gedüğün hâliyâ diğer Mehmed ne
vechile almışdur? Berâtı yoklanup
görilsün didükde berâtın getürdüp sene
erba'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Rebî'u'l-
evvel'inün on beşinde işbu timara
mutasarrıf olan Mehmed fevt olup diğer
Mehmed'e virildi diyü kayd bulunup ve
bundan akdem vâkı' olan üç yıllık
mahsûli dahı mîrîye râci'dür, nice oldı

diyü sü'âl olındukda sene ihdâ ve sittîn
ve tis'a-mi'e Ramazân'ınun on ikinci
gününden terk-i kal'a iden Resul-yiri
Mehmed'e virildi, diyü ibrâz itdüğü
hükme dahı nazar olındukda ba'zı yiri
silinmiş ve girü yazılmış ve hattında
[ve] nişânında şübhe olduğundan gayrı
yirlerine ve kaydı târîhine muhâlif
bulınup müzevver olmak fehm
olduğın arz itmişsin. İmdi, ol hüküm
müzevver olduğında şübhe yokdur.

Buyurdum ki:

Yazan kimesneyi buldurup Südde-i
sa'âdet'üme arz idesin ve ol müzevver
hükmi dahı sana göndereni buldurup
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1399 *Şam beylerbeyine: Sancaklarını muhafazada ihmal gösteren beylerin bildirilmesi ve eşkiânın tecavüzlerine meydan verilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.
Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ beglerbegiliğine müte'allık olan
begler, sancakları zabtında ihmâl ü
müsâhele idüp ele gelen ehl-i fesâdun
Şer' u kânûn üzre haklarından
gelinmeyüp cerîme alınmak ile
sancaklarında dâ'imâ fesâd olup kat'-ı
tarîk ve nehb-i emvâl ve katl-i nüfûs

olmakdan hâlî değıldür diyü istimâ'
olınmağın **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ
mukayyed olup her birine gereği gibi
tenbîh ü te'kîd eylesesin ki sancakların
onat vechile hıfz [u] hırâset ve zabt [u]
siyânet idüp ehl-i fesâd harâmîden ve
sâ'ir kuttâ'-ı tarîkden kimesnenün
mâlına ve canına zarar u gezend
irişdurmeyüp ele gelen ehl-i fesâdun
Şer' u kânûn üzre haklarından gelinüp
kimesneye himâyet idüp ve yâhûd
cerîme alup ıtlâk itmekden ziyâde hazer

ideler. Şöyle ki, ba'de't-tenbîh birinün sancağında kimesnenün mâlına ve cânına ve emvâl ü erzâkına zarar u gezend irişe., ehl-i fesâd bilinüp ele gelüp hakkından gelinmeye ve yâhûd ahz ü celb olup himâyet olına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup azl ile iktifa olunmayup mu'âteb ü mu'âkab olmak mukarrer bileler, ana göre her biri sancakların gereği gibi zabt u [r]abt eyleyüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i vilâyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp gaflet ile kimesneye zarar olmakdan ziyâde hazer

idüp tamâm basîret üzre olalar ve bu hükm-i şerîfümün sûretin ihrâc idüp her birine müstekıl gönderüp i'lâm eyleyesin ki sonra bilmedük diyü te'allül itmek ihtimâli olmaya. Sen dahı ahvâllerin dâ'imâ yoklayup anun gibi ba'de't-tenbîh sancağında kimesneye zarar irişe, her kangısınun sancağında vâkı' olursa asla te'hîr itmeyüp yazup arz eyleyesin ki vâkı' olan zararı kendüye tazmîn olup anun gibi sancağı zabtında ihmâli olanların hakkından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

Lahsa beylerbeyine: Müteveffa Mustafa Paşa'nın muhalledâtını alan Osman Bey hakkında önceki emir gereğince muamele ifasına dair.

1400

Yazıldı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki: Mektûb gönderüp müteveffâ Mustafa Paşa'nın muhalledâtından istifsâr buyurılır ise vefâtı haberi geldükde Osmân Beg gelüp hazînesinde olan kulların taşra sürüp mühürlü evlerin ve sandukların urup haylî nesne ekl ü bel' eylemişdür. Sü'âl oldukda inkâr idüp la'l hâtemleri ve cevâhir ve inci tesbîhleri Osmân Beg elinde bulunup getürdülüp dîvânda alınup sicill olmuşdur. Zikr olunan hâtemler ve cevâhir ve inciler mühürlenüp kal'ada emânet konılmışdur ve bu kulları

gelmezden mukaddem Südde-i sa'âdet'e bir âdemin gönderüp yigirmi beş bin akçadan ziyâde yol harçlığı virüp "Mustafa Paşa bana borçlıdur anun içün aldum" der, borcî sâbit olmadın hilâf-ı Şer' haylî akça almışdur ve bundan gayrı isyân iden Sa'îd'den Benî-Cemîl nâm mülhidün ayağına varup Hızâne-i âmire'den altı yükden ziyâde akça virüp mülhid-i mezbûr ile yek-dil ü yek-cihet olmuşdur diyü arz itmişsin. İmdi, bundan akdem bu husûsları arz eyledükde ol bâbda sana hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Emr-i sâbık ile amel eyleyesin.

İstanbul'dan Eflâk ve Boğdan'a varıncaya kadar yol üzerinde olan kadılara: İstanbul'a et getiren celeblere müdahale olunmamasına dair.

1401

Yazıldı.

Koyun emîni Mehmed Beg'e virildi.
Fî 11 Zî'l-ka'de sene 967

Mahrûse-i İstanbul'dan Eflâk ve Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Vilâyet-i Eflâk ve Boğdan'dan gönüllü celeb tâ'ifesi mahrûse-ı mezbûreye koyun götürürler iken ahkâm-ı şerîfe, yazılı celebedür gönüllü celeb yazmaz diyü, siz ki kâdîlarsız men' eyler imişsiz. İmdi, mahrûse-i mezbûreye gönüllü ve yazılı koyun getiren celeblere aslâ ve kat'â bir ferd mâni'

olmak câ'iz değildir. Mahrûse-i İstanbul'da et bâbında ziyâde müzâyaka olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle koyun emîni vusûl buldukda, bu husûsa her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda eger yazılı ve eger gönüllü celeb tâ'ifesidir, aslâ men' eylemeyüp ve kasabalar kassâblarınun dahı ellerinde bulunan bıçağa yarar kıvırcık ve armân (?) koyunu ne denlü var ise her birine yarar âdemler koşup sürdürüp mahrûse-i mezbûreye ulaşıdurasız. Şöyle ki, min-ba'd bu makøle celebleri mâni' olup te'addî olunduğı istimâ' olına, her kangınızun kazâsında ise aslâ özri

makbûl olmayup müstahıkk-ı itâb olursız, bilmiş olasız ve üç-dört yıldan berü sığır celebı dahı gelmez olmuştur, anı dahı göresin ol makøle sığır celeblerini dahı sürüp bey' olinacak sığırların götürüp kemâ-kân mahrûse-i mezbûrede bey' itdüresiz. Âhar vilâyete sığır iletdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr, mahall-i ihtimâmdur; ana göre her birinüz basîret üzre olup taht-ı kazânuzda emr-i şerîfûme muhâlif iş olmakdan hazer idesiz. Eger yazılıdur ve eger yazılı değildir, koyunların mahrûse-i mezbûreye getüreler, yollarda ve kasabâtda satmayalar.

Kastamonu beyine ve kadısına: Göl kazasının bir köyünde pazarın hangi gün olmasının münasip olacağıının araştırılarak bildirilmesi hakkında.

1402

Yazıldı.

Göl-bâzâr kazâsından arz getüren Mahmûd'a virildi.

Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Kastamonı begine ve kādîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancak-begisin, ...^{lxı} kādîsı ile Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Göl kazâsında İlisu ? nâm karye halkı yedinden hükm-i şerîf vârid olup, bâzârı cum'a gün durmağla etrâfında olan cevâmi'a ıdlâl virüp ulemâ ve sulehâ mektûbı ile çihâr-şenbih gün durmak için hükm-i şerîf virilmiş iken, iki nefer kimesne bir tarîk ile girü cum'a gün ikâmet olınmak için hükm-i hümayûn ihrâc idüp, girü ıdlâl mukarrerdür diyü çihâr-şenbih gün durmasın recâ idüp imdi, bu husûsı a'yân-ı vilâyetden teftîş idüp her kangı gün münâsib ise ta'yîn idüp arz eylesin, diyü buyurılmağın vilâyet-i mezbûre a'yânından tefahhus olındukda

karye-i mezbûrede bâzâr cum'a gün durmağla fi'l-vâkı' etrâfında olan câmi'ler mu'attal olup beş-on âdem ile cum'a namâzı kılunduğı sâbit ü zâhir olup bâzâr çihâr-şenbih günü veya gayrıda olıcak kasaba-i mezbûrede iki yüz yıllık kadîm câmi'-i şerîfün cemâ'atine noksân gelüp bâzâr, cum'a gün olmağla tahminen dokuz yüz âdem namâza hâzır olup gayrı günde olsa cum'a namâzına altmış-yetmiş âdem hâzır olup ve re'âyâdan cemm-i gafîr gelüp: "Bâzârımız cum'a gün olmayıcak kisb ü kârımıza ve ma'îşetimüze küllî zarar u ziyân olup müzâyaka çekilüp bize hayfdur" didüklerin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Bu husûsı onat vechile tefahhus eyleyüp göresin; bâzârları kadîmü'l-eyyâmdan kangı günde duragelmişdür ve câmi' eski câmi' olup etrâfda olan câmi'ler hâdis midür, nicedür? Mufasssal yazup arz eylesin.

1403

Foça ve Prepolya kadılarına: Hersek sipahilerinden eşkiyâlıkla tanınan Eflâk oğullarının ihzâr edilerek muhakemelerine dair.

Yazıldı.

Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 11 Zi'l-ka'de sene 967

Foça ve Prepolya (?) kādîlarına hüküm ki:

Hersek sipâhîlerinden Eflâk-oğulları demekle ma'rûf Mehmed nâm sipâhî, şirret ü şakâvet ile ma'rûf olup İskender nâm sipâhînün yirin hilâf-ı Şer' u kânûn alup ve mezkûr Mehmed'ün oğlu mezkûr İskender'ün karındaşın katl itmek kasdına yolın basup kılıç ile çalup mecrûh idüp oğlu taleb olındukda Südde-i sa'âdet'üme gelüp dört nefer zimmî ile İzvornik ve Klis sancaklarından ba'zı zimmîler cem' idüp Hersek sancağındanuz diyü şikâyetci düzüp Hamza nâm hıdmetkârın gâh kâfir kisveti ile ve gâh dülbend ile dîvâna çıkarup indürdüğü zâhirdür diyü kıdvetü'l-e'âlî ve'l-e'âzım Haydar Paşa, Südde-i sa'âdet'üme arz itmeğin teftîş olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhû vardukda, mezkûr her kande ise ve oğlın ihzâr idüp eger zikr olunan mâddelerdür ve eger andan gayrı re'âyâdan ve gayrıdan her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse husamâyı berâber idüp bir def'a Şer' ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp her kim müşârün-ileyh ve oğlu üzerine Şer' ile hak sâbit olur ise ba'de's-sübût hükm idüp ashâb-ı hukûka hakların alıvirüp dahı eger müşârün-ileyh arz itdüğü maddelerdür ve sâ'ir kimsnedür? ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirüp ve ne makûle mâddeler sâbit olduğın mufassal defter idüp yazup arz idesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hilâf-ı Şer' kimesneye iş olmakdan ve gayr-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 11 şehr-i Zi'l-ka'de sene 967 [03.08.1560]

1404

Hüdavendigâr beyine: Kite kazasında Büyük Kumlu'da Nalband Şaban'ın şirret ve şenaatinden dolayı küreğe konulmak üzere Rodos'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-başına teslîm olındı.

Fî 3 Zi'l-hicce sene 967

Hüdâvendigâr begine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Kite kazâsından Büyük-kumlu demekle ma'rûf karyenün halkı Na'lband Şa'bân için: "Karyemüzde sâkindür; dâ'imâ şenâ'atden hâlî değıldür" didüklerin ve

karye-i mezbûreden dahı Abdî nâm kimesne: "Mukaddemâ benim bir merkebüm serika idüp ve kulum ayardup ve kulumun yanından bir mikdâr akçasın alup bir tarîkla kul, elinden halâs bulup geldüğün, merkebümü boğazlayup ba'zı Müslimânlar araya girüp beş yüz akça virüp ıslâh eylediler idi" didüğün, husûs-ı mezbûr cemâ'at-i kesîreden dahı

istimâ' olındı ve sâkin olduğu karye yüz evden ziyâde olup kat'â bir ferd kefil olmayup müttehem kimesnedür didüklerin arz eylemişsin. İmdi, Rodos'a küreğe koşılmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yarar âdemlere koşup mezkûr Rodos'a gönderüp sancak-begi begine teslîm ideler ki, küreğe koşa ve teslîm olunduğına temessük aldurup Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1405

Rusçuk kadısına: Yergöğü Kalesi emini tarafından Eflâk vilâyeti sınırına taaddi olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Rûm İlyâs'a virildi.

Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

Ruscuk kâdîsına hüküm ki:

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda mektûb gönderüp Yergöğü kal'ası'nun sınırı Eflâk vilâyetinin sınırına muttasıl olmağla mukaddemâ dahl ü nizâ' olunup emr-i şerîf ile sâbıkâ Niğebolı Begi; olan Ahmed *dâme ulüvvuhû* teftîş idüp cânibeynün sınırı ta'yîn olunup bu âna gelince[ye] değin minvâl-i mesfûr üzre tasarruf olunur iken hâliyâ kal'a-i mezbûrenün emîni olan Gıyâs (?) ve Ali nâm kimesne yeniden sınır ihdâs itmek isteyüp te'addîden hâlî degildir, diyü

bildürdi. İmdi, bundan akdem bir def'a emr-i şerîfümle teftîş olunup ta'yîn olunan sınırı hâliyâ tağyîr idüp âhar sınır ihdâs itmek câ'iz degildir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda göresin, arz olunduğı gibi ise min-ba'd vilâyet-i mezbûrenün mukaddemâ emr-i şerîfümle ta'yîn olunup fasl olunup bi'l-fi'l amel olınugelen sınırına hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i emr-i hümayûn kimesneyi dahl itdürmeyüp ma'mûlün-bih sınırı her ne mahalden ise anunla amel idüp kimesneye emre muhâlif iş itdürmeyesin. Eslemeyeni yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

1406

Sultan Hüseyin Bey'e: Başaçıkoğlu Ebu Said Bey'in işlediğı cinayetten dolayı hasmı ile yerinden muhakeme ettirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Âstâne-i sa'âdet'e mektûb gönderüp Baş-açuk-oğlu Bû-Sa'îd Beg senün kefâletünle habsden ıtlâk olınmışdı. Yûsuf Beg'i katl eylediğı arz olunmağın ihzâr idüp yarar âdemler ile Hakkârî Hâkimi Zeynel *dâme izzuhû*'ya irsâl idesin diyü hüküm-i şerîf vârid oldı. Müşârün-ileyhün habsden ıtlâk

olınmasına kefil olmadum diyü i'lâm eylemişsin. İmdi, müşârün-ileyhün beher-hâl hasmı ile Şer'-i Şerîfe mürâfa'a olması lâzım olmağın

buyurdum ki:

Varıcak, emrüm üzre müşârün-ileyhi hasmı ile berâber idüp Şer'-i Şerîfe mürâfa'a itdürmek bâbında sa'y ü ihtimâm eylesin.

Kütahya ve Lazkiye kadılarına: Ferânekî adlı hatunun nikâhı ile ilgili olarak iki kişinin hazır bulundurulması hakkında.

1407

Yazıldı.
Kâdî-asker Efendi arz eylemişdür.
Emr üzerine yazıldı.

Kütahya ve Lâzikiyye kâdîlarına hüküm ki:

Ferânekî nâm hâtûnun nikâhı husûsında^{lxii} Aydın nâm kimesne ile Şa'bân nâm kimesnenün ahvâlleri Şer'ile görilmek için size irsâl olunan emr-i

şerîf mücebince teftîş idüp mezkûr Aydın gaybet itdi diyü bildürmüşsin. İmdi, mezkûrlar beher-hâl cem' olup emr-i sâbık üzre ahvâlleri görilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:** Mezkûrları her kande[y]se cem' u ihzâr eyleyüp ber-müceb-i Şer'-i kavîm emr-i sâbık üzre ahvâllerin teftîş eylesin.

Karahisar beyine ve kadısına: Karahisar'da tımar mutasarrıfı kâtip Şehsüvar ile Kalender adlı sipahilerin zulüm ve taaddîlerinin araştırılıp muhakeme edilmelerine dair.

1408

Yazıldı.
Arz getüren Beğendük'e virildi.
Fî 12 Zi'l-ka'de sene 967

Kara-hisâr begine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda yedi bin akçalık timara mutasarrıf olan Kâtib Şehsuvâr, ber-vech-i iştirâk beş yüz akçalık timara mutasarrıf olan Kalender nâm sipâhîlerin re'âyâyâ zulm ü te'addîleri olup men'ile memnû' olmadukların arz eyledüğünüz ecilden timarları alınıp âhara virilüp teftîş olınmaların emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezbûrları ihzâr idüp re'âyâlarından ve gayrıdan her kim

gelüp da'vâ-yı hakk iderise bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve on beş yıl mürûr eylemeyen da'vâların ber-müceb-i Şer'-i Şerîf husamâ muvâcehesinde hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; mezbûrların üzerinde her kimün hakkı sâbit olur ise sâbit olan hakların ashâbına hükm eyleyüp bî-kusûr alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğün ve nenün gibi mâddeleri bulunduğün mufassal defter idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Hîn-i teftîşde hakk üzre olup hilâf-ı vâkı' iş olmakdan hazer eylesin.

Sivas beylerbeyine: Sivas'ta meşru olmayan hareketlerinden dolayı nâibin alınması hakkında tekiden hüküm.

1409

Yazıldı.
Emîr-oğlı Yûnus Çavuş'a virildi.
Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Sivas beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Sivas'da Nâ'ib olan Mustafa'nun nâ-meşrû' ba'zı husûsları zâhir olmağın, min-ba'd niyâbet itdirmeyesin diyü Sivas kâdîsına hükm-i şerîfüm virilmişken, hâliyâ

niyâbet hıdmetinde olduğu arz
olinmağın ol hükm-i şerîfüm aynı ile
sana gönderilüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda göresin ki, ol emr-i
sâbık mûcebince mezkûr niyâbetden
ref' olmuş mıdır? Yohsa aslâ ref'
olmamış mıdır? Eger ref' olmuşsa sonra
emre mugâyir girü hâliyâ olan kâdî mı
nasb itmişdür, yohsa bundan mukaddem
olan mı nasb itmişdür, emre mugâyir
nasb itmeğe bâ'is nedür? tamâm

ma'lûm idinüp dahı eger hâliyâ olan
kâdî nasb itmişse ve ne zamandan berü
olmuşdur? yazup bildüresin. Sonra
emrüm ne vechile olursa mûcebince
amel eylesin.

-1409 / a-

Bir sûreti dahı Artuk-âbâd kâdîsının on
iki nâibi var diyü istimâ' olunup vâkı'
midür? Arz idesin diyü.

[Yev]mü'l-isneyn fî 13 şehri Zi'l-ka'de sene 967 [05.08.1560]

1410

*Karesi beyine: Levend taifesinden esir satmak isteyenler olursa bunları alıp
esirlerle beraber sancak beyine bildirmelerinin halka tenbih ve tekid edilmesine
dair.*

Yazıldı.

Karesi begine hüküm ki:

Hâliyâ deryâda ba'zı levend, fesâd üzre
olup Ağriboz câniblerinde ba'zı kurâ
urup re'âyâyı esîr idüp, kimün anda
bey' eyleyüp ve kimün Anadolu
câniblerinde bey' itmek üzre olup imdi,
levend tâ'ifesinden esîr almak ve anlara
mu'în ü zahîr olup azıklandurmak
bundan akdem niçe def'a men' olmuş
idi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât
mukayyed olup yalılarda vâkı' olan
kasabât ve kurâ halkına gereği gibi
tenbîh ü te'kid eylesin ki anun gibi
levend tâ'ifesi esîr getirüp bey'
itdiklerinde kendülerin tutup ve
esîrlerin alup sana i'lâm ideler, Südde-i
sa'âdet'üme bildüresin. Emrüm ne
vechile olur ise amel olma. Şöyle ki,
ba'de't-tenbîh levend tâ'ifesinden

kimesne esîr ala ve yâhûd anlara mu'în
olup azık vireler veyâhud gelüp esîr
bey' itmek istediklerinde ele
getürmeyeler, sonra ma'lûm oldukda
her kim olur ise hakkından gelinmek
mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup
sen dahı hüsn-i ihtimâm idüp anun gibi
levend tâ'ifesi ele getürmek bâbında
dakΩka fevt itmeyüp ve anun gibi taht-ı
livânda levend ile mukâbele idüp esîr
alır kimesneler var ise her kim ise
defter eyleyüp yazup, Südde-i
sa'âdet'üme arz eylesin.

-1410/a-

Yazıldı.

Bir sûreti Menteşe begine.

-1410/b-

Yazıldı.

Bir sûreti Alâ'iyye begine.

1411

*Erciş beyine: Erciş'teki evkâfı harap olan medresenin hasılâtının defter
olunarak zaptolunması hakkında.*

Yazıldı.

Erciş begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ nefsi-i Erciş'de
kadîmden bir medrese olup evkâfı harâb
olmağla mu'attal kalmışdur ve Erciş

nâhiyesinde yedi yüz seksen sekiz akça yazar, Kırklar ve Sarısu nâhiyesinde altı yüz on altı akça yazar, Çakır Beg nâm karyelerün mahsûllerini vilâyet kâtibi, "şart-ı vâkıf üzre âyende vü revendeye sarf ola" diyü defter-i cedîdde kayd idüp lâkin zikr olunan karyelerün zâviyeleri ve zâviyeye lâzım olan espâbı olmayup mahsûli re'âyâ beyinde bel' u ketm olunup âyende vü revendeye nef'i olmayup zabt olınsa

beş-altı bin akça hâsıl olduğın arz eylemişsin. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, zikr olunan karyelerden defter mücebince â'id olan mahsûli sen zabt eyleyüp yazup her ne olursa defter idüp hazîne-i Van'da hıfz idesin. Ne mikdâr nesne hıfz olunup zabt olınsa defterin Sûdde-i sa'âdet'üme gönderesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile olursa amel idesin.

Trablus beyine: Trablus'a tâbi Kefru Kahir köyündeki harap burcun ahali tarafından tamirine müdahale edilmemesi hakkında.

1412

Yazıldı.
Arz getüren Nasreddîn'e virildi.
Fî 17 Zi'l-ka'de sene 967

Trablus sancağı begine hüküm ki:
Mektûb gönderüp kazâ'-i Trablus'a tâbi Kefrukâhir nâm karye ahâlîsi gelüp karye-i mezbûrede vâkı' olan kadîmî burc hâliyâ harâb olup vakt-i hâcetde tahassun itmek için kendü

mâllariyle ta'mîr ü termîm itmeğe icâzet taleb itdüklerin arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezkûr kadîmî burc karye-i mezbûre ahâlîsi arz itdüğün üzre ta'mîr ü termîm itmek istediklerinde kimesneyi dahl ü ta'arruz itdurmeyesin.

Haslar kadısına: Istranca yolunda mutemet Mustafa'yı yaralayanların ele geçirilip muhakeme olunmalarına dair.

1413

Yazıldı.
Hâslar sübaşısı virildi.
Fî 13 Zi'l-ka'de sene 967

Hâslar kâdîsına hüküm ki:
Hâliyâ Çatalca'da binâ olunan hâssa ahurun lâzım olan kerestesin getürmek için Mustafa nâm mu'temed yoldaşı Behrâm nâm kimesne ile Istranca'ya giderken, Oklağulı nâm karye kurbinde

yollarına gelüp mezbûr Mustafa'yı urup bir kolın mecrûh eylemişler.

Buyurdum ki:

Bu fesâdı idenler her kim ise ele getirüp husamâyı berâber idüp Şer'ile teftîş idüp göresin; her kim mecrûh itmişse ki Şer'ile sâbit ola, habs idüp arz idesin.

Lahsa beylerbeyine: Cebe kulları ağası Abdurrahman'a timar tevcihi arzedilen Cibril karyesinin muhafazasının başka suretle ifası hakkında.

1414

Yazıldı.

Âdemi İbrâhîm'e virildi.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 967

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ya mektûb gönderüp vilâyet-i Lahsâ'da cebe-kulları agası olan Abdurrahmân zîde mecdühû için yarar ve müstaklûm olup ol serhaddün kadîmî emekdârlarından olduğın ve Mehmed Râşid'ün dahı itâ'at ü inkıyâdlarına mezkûr sebep olup ve vilâyet-i mezbûreye tâbi' Cibrîl nâm karye timarı olup lâkin ismi ve resmi olmayup ve kimesnenün zabt u tasarrufında olmuş dahı değıldür. Mâl-ı mîrîye ve timara aslâ bir akça ve bir habbe fâ'idesi olmayup ve ol semtün

dahı hıfz u hırâseti her vechile mühimm ü lâzım olmağın mesfûr, uhdesine alup karye-i mezbûreyi tevâbi'i ile şeneltmek şartı üzre iki yüz bin akçalık sancak tarîkıyle işbu sene seb'a ve sittîn ve tis'a-m'ie Recebü'l-müreccebinün evâsıtında mezkûra tevcih olunmasın arz itmişsin. İmdi, bir vilâyetün ki hâsılı ve mahsûli olmayup ve re'âyâsı ve şenliğı olmaya, anda bey' olanlar niçe nöker saklayup hıfz u hırâsete kâdir olur.

Buyurdum ki:

Ânun gibi zikr olunan mahallün hıfz u hırâseti lâzım ise âhar tedârük idüp hıfz itdüresin.

1415

Segedîn sancağı Beyi Dervîş Bey'e: Budîn'de Vac nahiyesinde bulunan varoş has olup beylerbeyine başka yerden bedelinin verilmesi gerektiğı hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Malkoç'a virildi.

Fî 17 Zi'l-ka'de sene 967

Segedîn sancağı begi olup livâ'-i mezbûrı tahrîr iden Dervîş Beg'e hüküm ki:

Livâ'-i Budun'da nâhiye-i Vâci'da bâc-ı tarîk ve gâv ve ganem ve araba defter-i cedîdde yüz bin akçaya hâss-ı hümayûn kayd olunup bâc-ı mesfûr mukaddemâ varoş-ı Maruşa'da alınup mezkûr varoş mahûf u muhâtara yirde olup ümenâ vü ummâlden âdem durmağa kâbil

olmamağın Vac kal'ası'nda alınmak enfa' u münâsib görölüp mahall-i mezbûrda cem' olmak üzre kayd olındı diyü şerh virmiş olmağın mezbûr varoş-ı Maruşa, kırk bin ile beglerbegi hâssı diyü istimâ' olunmağın

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûr varoş hâss olup hâliyâ yazılan havâss-ı cedîdden beglerbegiye âhardan bedelin viresin ve kadîmden bâc alınugelen yirden alınup tebdîl ü tağyîr olmaya.

[Yev]mü'l-hamîs fî 16 Zi'l-ka'de sene 967 [08.08.1560]

1416

Kefe beyine: Azak muhafazasına memur donanmadaki bazı gemilerin kürekçilerinin azalması cihetiyle, bu gemilere izin verilip kalanların ahkonulduğına ve düşman ahvalinden gafil bulunulmamasına dair.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Fî 18 Zi'l-ka'de sene 967

Kefe beyine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu‘allâ’ma mektûb
gönderüp Azak muhâfazasıyçün
me’mûr olan donanmâ-i hümayûn
re’îslerinden Teberrük Re’îs ve Hüsâm
ve diger Hüsâm Re’îs kadırgalarının
kürekçileri ziyâde şikest ve helâk olup
hâlî ve amel-mânde kalup hemân ayak-
bağı olmağın ve küffâr-ı hâksâr dahı
Ada kal‘aları câniblerine müteveccih
olup henüz def‘ olmamağın mezkûrlara
icâzet virilüp bâkîleri Ada
muhâfazasıyçün alıkonıldı diyü

bildürmişsin. İmdi, a‘dâ cânibinden
gaflet câ‘iz değildir. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, kemâl-i basîret üzre
olup ahvâl ü etvârların ve fikr-i fesâd ve
hayâl-i kâsidlerin dâ’imâ tetebbu‘ u
tecessüsden hâlî olmayup ahvâllerin
tamâm ma‘lûm idinüp dahı ana göre
tedârüklerin görüp eger deryâdan ve
eger karadan küffâr-ı hâksârdan
memleket ü vilâyete ve kılâ‘ [u] bikâ‘a
ve nevâhî vü kurâya re‘âyâ vü berâyâya
zarar u gezend irişdürmekden ziyâde
hazer eylesin.

*Halep Defterdarı Murad Çelebi'ye: Hakkından gelinen Hasan kethudânın
zeâmetinin havâss-ı hümayûn için zaptedilmesine dair.*

1417

Yazıldı.
Ni‘metî Beg’ün âdemi İbrâhîm’e virildi.
Fî 16 Zi’l-ka‘de sene 967

**Halep Defterdârı Murâd Çelebî’ye
hüküm ki:**

Bundan akdem emr ile hakkından
gelen Hasan Kethudâza‘îm’nun
ze‘âmeti ki âhara virilmiş idi, zikr
olunan ze‘âmet altmış bin akçaya
mütehammildür diyü Südde-i
sa‘âdet’ümde ba‘zı kimesneler iltizâm
itmek murâd itdükleri ecilden havâss-ı
hümayûnum için zabt olmasın emr idüp
buyurdum ki:

*Yalakâbâd kadısına: Hersek karyesinde sipahi oğlanlarından Dede’yi soyanlar
hakkında Şeriat’in gereğinin icrasına dair.*

1418

Yazıldı.

Yalak-âbâd kâdısına hüküm ki:
Oğlum Selîm *tâle bekâhu* lalası Mustafa
dâme uliuvuhû mektûb gönderüp
Dergâh-ı mu‘allâ’m sipâhî-
oğlanlarından müşârün-ileyh *tâle
bakâhu*’nun hıdmetinde olan Dede, ol
tarafdan mahrûse-i İstanbul’a gelürken
Dilde-Hersek (?) nâm karyede

Vusûl buldukda, zikr olunan ze‘âmeti
havâss-ı hümayûnum için zabt eyleyüp
ve bi’l-fi‘l berâtla mutasarrıf olan
kimesneye tahrîr itdüğün yirlerden zâhir
olan zevâyidün hâssa-i hümayûnuma
münâsib olmayanından bedelin tevcih
eyliyesin ve arz olunduğı gibi zikr
olunan ze‘âmet ol mikdâr mahsûle
mütehammil midür, yazup bildüresin ve
bundan akdem yir husûsı için sâbıkâ
olan defterdâra hükmi-i şerîf
gönderilmişdi. yir husûsı mühimdür.
Emr-i sâbık üzre amel eyliyesin. Şöyle
bilesin.

kondukları yire gice hırsuz gelüp ol
cânibden emâneten getürdüğü ba‘zı
espâb ile kendünün libâs ü espâbı serika
olunup mazınna olanlardan bir-iki nefer
müttehem olan kimesneler habs olunup
ve ellerinde ba‘zı alâ‘im dahı bulındı
diyü husûs-ı mezbûrun Şer‘ile teftîş
olınmasın arz eylemeğın **buyurdum ki:**
Hükmi-i şerîfümle Mahmûd Çavuş *zîde
kadruhû* vusûl bulıcak, mazınna ve

müttehem olanları ve elinde alâmet bulunanları ihzâr idüp onat vechile dikkat ü ihtimâm ile hakk üzre teftîş idüp mezkûrun espâbın serika idenler kimler idüğü bi-hasebi'ş-Şer'-i'ş-Şerîf sâbit ü zâhir olduktan sonra serika eyledükleri espâbı bî-kusûr tahsîl itdürüp Şer'ile mütevecceh olana teslîm itdürüp dahı bunları idenler sipâhî

tâ'ifesinden ise habs idüp arz idesin. Değil ise ol bâbda muktezâ-yı Şer'-i kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ bu bâbda hakk üzre olup bî-günâh kimesneler tutulup hilâf-ı Şer'-i Şerîf zulm ü te'addî olınmakdan ziyâde hazer eylesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1419 *Bozok Beyi Çerkez Bey'e: Bozok'ta tumar mutasarrıfı Ağa Veli oğlu Çalabverdi'nin levendlerle dağlarda gizlenmesinden ve mefsedetinden dolayı ele geçirilip bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Yunus'a virildi.
Fî 21 Zi'l-ka'de sene 967

Bozok Begi Çerkes Beg'e hüküm ki:
Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Karaca nâhiyesinde beş bin sekiz yüz akçalık timara mutasarrıf olan Ağa Velî-oğlu Çalabvirdi ve karındaşı Tanrıvirdi içün haylî yevmlü cem' idüp asker-i bâgΩye tâbi' olup Konya üzerine varmalu olduklarında sâbıkâ Bozok Begi olan Muhsin Beg'e dirlik emr olunup mezkûr Çalabvirdi, Çubuk nâm mevzı'da dirnekde iken bir gice çadırın bıragup zikr olunan askerde karındaşına varup hevâlarına tâbi' olup Konya üzerinde olan muhârebede envâ'-ı ceng ü fesâd eyleyüp münhezim olduklarında perâkende olup kaçup mezkûr Tanrıvirdi tekrâr niçe âdemler cem' idüp bâgΩlerün ardlarından irişüp fe-

emmâ âsî olan Çalabvirdi âhar yola kaçmağla ve aralıkda asker-i Pâdişâhî olmağla asker-i münhezime irişmeyüp bi'z-zarûrî dönüp niçe levend ile dağlarda gizlenüp sene-i mezbûrenün ibtidâsından intihâsına dek vâkı' olan sefer-i Pâdişâhîye gelmemeyişin timarı emr ile timar ve terakkΩ olan Devletiyâr ve Alpavud nâm sipahîlere virilüp berât-ı şerîf ile mutasarrıflar iken bi'l-fi'l mezbûr Çalabvirdi: "Ben yevmlü olmadum ve sefer-i hümayûn vâkı' oldukda ben hâss emîni idüm, havâss-ı hümayûn zabtında idüm" diyü bir tarîk ile emr-i şerîf ihrâc itmekle tasarruflarına mâni' olduğın bildürmüşsin. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezkûrı ele getirüp habs idüp arz idesin. Sonra timarı ve kendü husûsında emrüm ne vechile olursa amel eylesin.

1420 *Bolu beyine: Gereke kazasından Satılmış adlı sipahinin yolunu kesip katledenlerin ele geçirilip cezalandırılması hakkında.*

Yazıldı.
Arz getüren Şa'bân'a virildi.
Fî t-târîhi'l-mezbûr.

Kâdî-asger Efendi arz idüp bu minvâl üzre hüküm buyurulmağın yazıldı.
Fî 17 Zi'l-ka'de sene 967

Bolı begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ya mektûb gönderüp Gerede kazâsından Satılmış nâm sipâhî yaylakdan gelürken Dîvâne Halîl ve Sun'ullâh ve Mahmûd ve bir nefer yoldaşlariyle yolına inüp katl idüp defe'âtle şenâ'atleri zâhir olduğın kâdî i'lâm itmeğin âdem gönderilüp, Şer'a da'vet oldukda bir sarb mevzı'da yataklanup üzerlerine varıldukda beş nefer yoldaşıyla savaş idüp bir kimesnemüzi mecrûh idüp sarpa

kaçmak ile ele gelmeyüp tecessüs olunur iken erbâb-ı timardan Şît ve Nûh ve Husrev ve Ganî nâm kimesnelerün üzerlerine düşmeğin telef-i nefis olmak lâzım gelüp ve mezkûrları hıfz iden sipâhîlerden ehl-i fesâd oldukların bildürmüşsin. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezkûrları beher-hâl ele getü[r]üp her kimün emrine girerler ise basup ihzâr idüp Şer'ile üzerlerine sâbit olanı icrâ idüp lâzım gelür ise habs idüp arz eylesin.

1421

Silistre beyine: Hırsova Kalesi dizdarının verdiği gedik arzının sahte olup olmadığının tedkik ve arzı hakkında.

Yazıldı.

Murtazâ Kethudâ'ya virildi.

Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Sâbıkâ Hırsova Kethudâsı olan Mustafa Südde-i sa'âdet'üme dizdâr cânibinden bir gedük arz sunup "arz telbîsdür" diyü sâbıkâ kethudâ olan Mehmed dahı benüm kethudâlığuma mezkûr müzevver dizdâr cânibinden arz getirüp kendüye müyesser olmayup kethudâlığum âhara virilüp ve andan

gayrı serika ile müttehem olup sâbit olup müseccel olmuşdur, diyü bildürmeğin tutulup habs ile âdemüne teslim olunup ve hâliyâ sunduğu arz dahı aynı ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzı göresin; dizdâr arzı mıdır, yohsa telbîs midür? Ve andan gayrı mezkûr kethudâ için getürdüğü arz dahı gayrı vâkı' midür? Ve anun gibi sârik idüğü sâbit olup sicill olmuş mıdır, nicedür? Ahvâlin mufassal yazup sûret-i sicilleri ile bildüresiz.

[Yev]mü's-sebt fî 17 Zi'l-ka'de sene 967 [09.08.1560]

1422

Erzurum beylerbeyine: Kızılbaş vilâyetine kaçarlarken tutulan levendlerin haklarından gelinmesi hakkında.

Yazıldı.

Beglerbegiye hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.

Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Amâsiyye ve Tokat ve Çorum levendlerinden yigirmi nefer kimesne Kızılbaş vilâyetine kaçup

giderler iken serhadde tutulup kal'a-i Erzurum'da habs olındukların ve iki neferi fevt olduğın bildürdüğü ecilden mezbûrlarun dahı haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:** Emrüm üzre haklarından gelinüp emrüm yirine varduğun yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

1423 *Şam beylerbeyine: Adamı Ahmed'le gönderilen Celâl isimli kimsenin teslim alınması hakkında.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 22 Zi'l-ka'de sene 967

Şâm beglerbegisine hüküm ki:

Celâl nâm kimesne kayd ü bend ile âdemün Ahmed'e teslîm olup sana irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:** Vardukda, alup onat vechile hıfz idüp sana teslîm olduğın yazup arz idesin. Şöyle bilesin.

1424 *Karahisar beyi ile Kütahya ve Karahisar kadılarına: Uşak'tan bazı kimselerle, Göbek oğlu Memi adlı kişi haklarında tahkikat yapıp hakları sabit olanların haklarının verilmesi hakkında.*

Yazıldı.^{lxiii}-
Arz getüren Sefer'e virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Kara-hisâr begine ve Kütahya ve Kara-hisâr kâdîlarına hüküm ki:
Sen ki Kütahya kâdî[sı]sın; Lâzıkıyye kâdîsiyle mektûb gönderüp kazâ'-i Uşak'dan Pîr Mehmed ve Mustafa ve Mahmûd nâm kimesnelerin teftîşlerine hükm-i şerîf vârid olmağın gaybet itdükleri ecilden ve bunlardan gayrı Göbek-oğlu Memi nâm kimesneden şekvâ olınmağın teftîşe mübâşeret olındukda, Lâzıkıyye kâdîsına Antâkıyye^{lxiv} kazâsı virilmekle teftîş olındukların arz eylemişsin. İmdi, mezkûrların teftîş-i âmm olmak emr idüp ve mezbûr Göbek-oğlu'n ve zikr olunan üç nefer kimesneleri vezîr-i ercmen oğlum Selîm *tâle bakâhu* lalasına emr-i şerîfüm gönderilmişdür ki, her kande[y]se ele getirüp teftîş için

size göndermek emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:** Geldüklerinde mezkûrlardan her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse husamâyı berâber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup on beş yıl bilâ-özer terk olunan da'vâların ber müceb-i Şer'-i kavîm onat vechile hakk üzre husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; anun gibi mezkûrların üzerinde kimesnenün Şer'ile hakları sâbit olursa, sâbit ü zâhir olan hakların bî-kusûr ashâb-ı hukûka alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildiğün ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın mufassal defter idüp bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tabi' olup bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp kimesneye hilâf-ı Şer' iş olmakdan ve hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer idesin.

1425 *Erzurum beylerbeyine: Gürcistan meliklerinden kendilerine ulûfe tayan olunanların sefere gelip gelmediklerinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beglerbegiye hıdmet iden Abdüsselâm'a virildi.
Fî 18 Zi'l-ka'de sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Erzurum Nâzırı Ömer *zîde mecduhû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp bundan akdem Gürcistân meliklerinden Baş-açuk Melik karındaşı Kostantin Gürci'ye yevmî yüz akça ve

âdemlerinden Eymür Kamber'e ve Ramâz (?) ve Keykâvus nâm Gürcilere yigirmişer akça ulûfe ta'yîn olup Erzurum gönüllülerinin mevâcibleri ile virilmek buyurılıp ammâ ne kendüleri ve ne âdemleri gelüp ol sebebdan üç kıst mevâcibleri hazîne de mevcûd kalup bir yıllık mevâciblerin kendü kabz idüp hâliyâ âdemleri gelüp zikr olınan ulûfelerin taleb eyledükde bir kıst

mevâcibleri virilüp mâ'adâsı virilmedüğin arz eyledi. Eyle olsa **buyurdum ki:** Varıcak, bu husûsı tefahhus u tettebbu' idüp göresin; mezkûrûn Gürcilere ulûfe ta'yîn olınan zamândan berü sefere ve cem'iyete gelmişler midür ve dîvân hıdmetin itmişler midür, nicedür? Asl u hakΩkati ile ahvâllerin yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin.

Kütahya ve Sandıklı kadılarına: Sandıklı kazasında bazı kimseler arasındakiki yaylak münazaasının halli hakkında.

1426

Yazıldı.

Kalenderaş nâm karyeden Mustafa ve Süleymân nâm kimesnelere virildi.
Fî 23 Zi'l-ka'de sene 967

Kütahya ve Sanduklu kâdîlarına hüküm ki:

Sanduklu kazâsına tabi' Kayı nâm cemâ'atün Kalenderaş nâm karye halkı ile Kaplan-alanı dimekle ma'rûf yaylak husûsında niza'ları olup tarfeynden ahkâm-ı şerîfe ihrâc olunup münâza'a-i kesîre olup teftîş olındukda ellerinde olan temessükleri birbirine müte'âriz bulunmağla fasl-ı husûmet olmaduğı i'lâm olup cânibeynün temessükleri Südde-i sa'âdet'üme gönderilmeğın, husûs-ı mezbûr bu def'a Şer' u kânûn üzre görölüp fasl-ı husûmet ve kat'-ı niza' olmasın emr idüp gönderilen

temessükler sana gönderilüp

buyurdum ki:

Varıcak, sen ki Kütahya kâdî[sı]sın, bi'z-zât kalkup mahall-i niza'un üzerine varup kâdî-i mezbûr ile mahall-i niza'un üzerine varup husamâyı berâber idüp ve irsâl olınan temessüklere nazar idüp onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus kılup göresin; zikr olınan yaylak Şer' u kânûn ile kangı cânibe müteveccih olur ise hükm eyleyüp ellerine kat'î temessük virüp taraf-ı âharun temessüklerin ellerinden alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp ahvâllerin mufassal yazup bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk-ı sarîha tabi' olup hilâf-ı Şer' u kânûn kimesneye iş itdürmeyesin.

Horpeşte ve Behişte kadıları ile Koçı Çavuş'a: Horpeşte ve Behişte kazalarındaki eşkiyânın haklarında tahkikat yapıp hak sahiplerinin haklarının verilmesi hakkında.

1427

Yazıldı.

Horpeşte ve Bihilişte kâdîlarına ve sâbıkâ Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından olup tekâ'üd iden Koçı Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda ba'zı kimesneler için ehl-i fesâddur, katl-i nefis idüp fesâddan hâlî değıldür diyü

isimleri defter olup i'lâm olınmağın sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderilüp mezbûrların ele gelüp teftîş olınmaların emr idüp **buyurdum ki:** Varıcak, mezkûrları ele getirüp dahı da'va hakk ider kimesne var ise husamâsiyle berâber idüp mukaddemâ bir def'a Şer' ile fasl olmuş olmayup ve

on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların hakk üzre onat vechile Şer'ile teftîş idüp göresin; eger katl-i nefsdan ve gayrıdan üzerlerine her kimün hakkı sâbit ü zâhir olur ise Şer'ile tevcîh olunan hukûkî ba'de's-sübût ashâbına alıvırdükden sonra habs îcâb idenleri

habs idüp yazup arz eyleyesin. Olmayanlar bâbında emr-i Şer'-i Şerîf ne ise mahallinde icrâ idüp yerine koyasın. Hîn-i teftîşde hakk üzre olup hilâf-ı Şer' kimesneye iş olmakdan ve ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer eyleyesin.

1428

Konya kadısına: Konya'daki harap hamam yerine yenisi bina olunacağından; şehirde ne kadar mâmur hamam olduğunun bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Şehzâde kethudâsına virildi.

Fi 28 Zi'l-ka'de sene 967

Konya kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp mahmiyye-i Konya'da Tahte'l-kal'a mahallesi'nde Palanduzlar ardında bir harâbe hammâm yiri olup mahalle-i mezbûreye karîb hammâm olmamak ile fukarânun hammâma şiddet-i ihtiyâcları olup ferzend-i ercmend oğlum Selîm tâle

bakâhu cânibinden mevzı' mezbûrda mezkûr harâbe hammâm yerine bir hammâm binâ olunmasın arz olunmak iltimas olunduğı ecilden yoklanılup binâ olunduğı takdîrce ba'îd olmamağla, hammâmlar mahsûline zarar müterettib olmaduğın arz eylemişsin. İmdi,

buyurdum ki:

Göresin, mahmiyye-i mezbûrda ma'mûr olan hammâm ne mikdârdur? Yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Zi'l-ka'de sene 967 [10.08.1560]

1429

Mekke-i Mükerrreme emînine: Gerektiği zaman Lahsa beylerbeyine yardım ifası hakkında.

Yazıldı.

Âdemi İbrâhîm'e virildi.

Fi 26 Zi'l-ka'de sene 967

Mekke-i Mükerrreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ vilâyetinün beglerbegisi âdem gönderüp vilâyet-i Lahsâ ol cânibe karîb olup devlet-i hümâyûnuma müte'allık olan mesâliha lâzım gelüp iktizâ itdüğü zamânda sizün tarafınızdan mu'âvenet ü müzâheret olunması mümkün idüğün arz idüp ol

bâbda hükm-i şerîfüm taleb itmeğın

buyurdum ki:

Müşârün-ileyhe ol cânibde dîn ü devlete müte'allık olan mesâliha mübâşeret idüp sizden mu'âvenet taleb itdüğünde atebe-i ulyâma olan kadîmî ihtisâs u ihlâsınız mücebince ve cibilletünüzde merkûz olan sadâkat ü istikâmetiniz müsted'âsınca mûmâ-ileyh cânibine hüsn-i mu'âvenet ü muvâfakat idüp bâb-ı müzâheretde envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

Vezir Mehmed Paşa'ya: Antakya mahkemesi nâibi hakkında şikâyeteye konu olan defter incelenerek tahkikat icrasına dair.

1430

Yazıldı.
Âdemi Mezîd'e virildi.
Fî 25 Zi'l-ka'de sene 967

Vezîr Mehmed Paşa'ya hüküm ki:
Antakiyye mahkemesinde Nâ'ib olan
Sarrâc Mehmed ile karındaşı
Nâsiruddîn ve İsmâ'îl ve Hüseyin
Neccâr, Şeyhî-oğlu Mehmed'ün
karındaşı Tercemân Ömer nâm
kimesneler ile nâhiye nâ'ibleri hakkında
Südde-i sa'âdet'üme defter sunulup
izhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden

sunılan defterin sûreti aynı ile aslından
ihrâc olunup sıhhati ile ma'lûm
olmağîçün sana gönderildi. **Buyurdum**
ki:

Vusûl buldukda, gönderilen deftere
nazar idüp dahı kayd olunan mâtdeyi
dahı yirlü yirinden onat vechile hakk
üzre teftîş idüp mezkûrlar hakkında
isnâd olunan husûslar vâkı' midür,
nicedür? Görüp sıhhati üzre ma'lûm
idinüp dahı hakΩkati üzre yazup arz
eyleyesin.

Hırsova kadısına: Kaçan iki celebin ele geçirilip koyunlarıyla beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

1431

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Hırsova kâdısına hüküm ki:
Mektûb gönderüp hâliyâ koyun emîni
olan Mehmed sene 967'de kazâ'-i
mezbûrede vâkı' olan celeblerün defter
mûcebince koyunların sürmeğe
geldükde Defter-i Hâkânî'de mukayyed
olan Hacı Mehmed Bâzergân ve Manav
Mehmed gaybet idüp gizlenüp ele

girmeyüp celeb tahrîri zamânından berü
koyun sür[mek] üzerlerinde bâkΩ
kalmışdur diyü arz itmeğîn **buyurdum**
ki:

Varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed
olup emîn-i mezbûr gitdükden sonra
mezbûrlar kazâ'-i mezkûra geldükleri
gibi ele getürüp, tutup üzerlerinde ne
mikdâr koyunları var ise alup yarar
âdemler ile mahrûse-i İstanbul'a
gönderesin.

Vardar Yenicesi kadısına: İshak adlı celebin buldurulması hakkında.

1432

Yazıldı.
Bu dahı.

Vardar Yenicesi kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp koyun emîni olan
Mehmed, kazâ'-i mezbûra geldükde
kazâ'-i mezkûra tâbi' Vodina nâm

karyeden İshak nâm celeb gaybet idüp mirâren muhızır ve âdem gönderüp ele girmedüğin arz itmeğin **buyurdum ki:** Varıcak, bi'z-zât mukayyed olup mezkûrı ele getürüp defterde üzerine

kayd olınan koyunların bî-kusûr alup yarar âdemler ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin.

1433

Selânik ve Kara Ferye kadılarına: İhrâc olunanların yerine yazılan celebleri, İstanbul'a koyun göndermelerinin tenbih edilmesine dair.

Yazıldı.
Bu dahi.

Selânik ve Karaferye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeb tâ'ifesinden ba'zıları ma'denci ve turacı ve çeltükci ve sarrâf olmağın emr ile celeblikden ihrâc olınup yirlerine âhar kimesneler kayd itmiş idüğünüz hâliyâ mezbûrlarda[n] ba'zıları üzerlerine kayd olınan koyunların Südde-i sa'âdet'üme getürmedükleri istimâ' olındı. İmdi, ihrâc olınan celeblerin yirlerine celeb kayd itdüğünüz kimesneler mâldâr ve mütemevvil ve celeblik uhdesinden gelür

kimesnelerdür diyü arz itdüğünüz ecilden celeb kayd olınmak emr olınmışdur. Mezbûrlarun her ne vechile olur ise koyunları ihrâc olınup Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Bu husûsa her biriniz bi'z-zât mukayyed olup ihrâc olınan celeblerin yirlerine yazduğunuz kimesnelerden üzerlerine ne mikdâr koyun kayd olınmış ise bî-kusûr ihrâc itdürüp yarar âdemler ile mahmiyye-i İstanbul'a irsâl eylesin. Şöyle ki, bu def'a ta'yîn itdüğünüz celebler koyunların getürüp teslîm itmeyeler, sizden talep olunur.

1434

Rumeli kadılarına: Defteri mucebince celeblerin koyunlarının sürdürülüp gönderilmesi ve başka iş yapan celeblerin de bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Rûm-ili kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ koyun emîni olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû*, Südde-i sa'âdet'üme gelüp şöyle arz eyledi ki, taht-ı kazânuzda vâkı' olan celeblerden defter mücebince koyun talep itdükde kimi hisâr-eri ve kimi turacı ve kimi çeltükci ve kimi sipâhîyüz diyü üzerlerine kayd olınan

koyunların virmeüyüp ta'allül ü nizâ' itdüklerin bildürdi. Eyle [olsa]

buyurdum ki:

Varıcak, her biriniz bizzat mukayyed olup defterde celeb kayd olınan celeblerden defter mücebince yazılan koyunların vakti ile sürdürüp irsâl idüp anun gibi ta'allül idenler eger çeltükcidür ve eger hisâr-eridir ve eger sipâhîdür ve turacıdur yazup bildüresin.

1435 *Basra beylerbeyine: Kapan sancağında havâss-ı hümayûnu muhafaza için yapılan Durkistan Kalesi'ne ayrılacak nefer ve hisar erleri hakkında.*

Yazıldı.
Kethudâsı Ahmed'e virildi.
Fî 23 Zi'l-ka'de sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:
Mektûb gönderüp vilâyet-i Basra'da livâ'-i Kapan serhaddi Şattu'l-Arab'un öte yakası düşmen cânibinde olan havâss-ı hümayûn hıfzı için binâ olunan Durkistan kal'ası'na yüz nefer gönüllü ve elli nefer hisâr-erenleri inâyet olunması vech ü münâsib görilmeğın bi'l-fi'l mevcûd olup gedüğe mutasarıf olan Basra gönüllülerinden otuz nefer

ve Fethiyye gönüllülerinden yigirmi nefer ve Rahmâniyye gönüllülerinden elli nefer ki cem'an yüz nefer olur ve Basra azebelerinden ve Medîne azebelerinden ve hisâr-erenlerinden elli nefer ki cümle yüz elli nefer olur, ihrâc olmayup kal'a-i mezbûreye kul ta'yîn olunmak recâsına arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**
Varıcak, arz itdüğün üzre zıkr olunan neferleri ve hisâr-erenlerin ihrâc idüp kal'a-i mezbûreye ta'yîn idüp istihdâm eylesin.

1436 *Kerek Şevbek Beyi Said'e: Talep ettiğı yeniçerilerin gönderilmesinin Şam beylerbeyine yazıldığına; kendisinin de beş yeniçeri kaydetmesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Nûrî'ye virildi.
Fî 22 Zi'l-ka'de sene 967

Kerek-Şevbek Begi Sa'îd Beg'e hüküm ki:
Mektûb gönderüp yeniçeri taleb eyledüğün ecilden Şâm yeniçerilerinden nevbetci tarîkıyla altmış nefer yeniçeri gönderilüp yılda bir tebdîl olup yirlerine âhar yeniçeriler gönderilmek için Şâm beglerbegisine hükm-i şerîfüm gönderilüp ve kırk nefer dahı sen yazup cümle yüz nefer yeniçeri kal'ada hâzır durmak emr idüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince anda sen dahı beşer akça ile kırk nefer yeniçeri yazup Şâm'dan gelicek altmış nefer ile yüz nefer olur, hızf u hırâset-i memleket bâbında dakΩka fevt itmeyüp altmış neferi nevbetci tarîkıyla bir sene durup yirine âharları geldükde anlara icâzet virüp ve sen yazduğun kırk nefer kal'ada mukarrer olup hıdmet ideler ve yazduğun kırk neferin defterin mühürleyüp gönderesin ki ulûfeleri virilecek yir ta'yîn olına. Bu bâbda Şâm beglerbegisine hüküm gönderilmişdür; ulaşıdurup zıkr olunan altmış neferi taleb idüp getürdesin.

1437 *Şam beylerbeyine: Kerek Şevbek beyine altmış nefer yeniçeri gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beglerbegisine hüküm ki:
Kerek-Şevbek Begi Sa'îd dâme izzuhû mektûb gönderüp nevbetci tarîkıyla

yeniçeri gönderilmek husûsın i'lâm itmeğın Şâm yeniçerilerinden altmış nefer yeniçeri gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm mücebince Şâm yeniçerilerinden altmış nefer yeniçeri ta'yîn eyleyüp nevbetci tarîkıyla irsâl eyleyüp bir yıl tamâm durup ba'dehû anların yirine altmış nefer dahi gönderüp anları getürdesin. Min-ba'd

bu tarîk üzere yılda bir tebdîl idüp altmış nefer yeniçeri anda bir sene-i kâmil[e] durup müşârün-ileyh vech gördüğü üzere hıdmet ideler. Bu husûs mühimdür; ana göre mukayyed olup ihmâl itmeyesin.

1438

Şam beylerbeyine: Kerek Şevbek Sancağı Beyi Said Bey'den şikâyet edenlerin şikâyetleri doğru olmadığından, hapsedilmeleri hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ Kerek Şevbek kâdîsı sana mektûb gönderüp Mehmed ve Ahmed b. Beşâret ve Kara Yûsuf ve Canberdi nâm kimesnelerden yedlerinden ahkâm-ı şerîfe vârid olup hâliyâ Kerek Sancağı Begi Sa'îd dâme izzuhû için yayalarımız katl idüp evimiz basup ve

mâlımız gâret kılup bize hayf itmişdür, didükleri ecilden hakları alınmak fermân olunmağın, teftîş olındukda hilâf-ı vâkı' bulunup ve mezbûrlar âsî Arab ile yek-dil ü yek-cihet olup Şerî'at'e itâ'at eylemedüklerin arz eylemiş. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezkûrları her kande ise ele getürüp habs idüp arz idesin.

1439

Ankara kadısına: Anadolu Defterleri Emîni Mustafa'nın Ankara nahiyesindeki mezraaları hakkında tafsilen malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.
Bâlî Çavuş-oğlu Mehmed'e virildi.
Fî 22 Zi'l-ka'de sene 967

Ankara kâdîsına hüküm ki:

Anadolu Defterleri Emîni Mustafa'nın Ankara nahiyesinde mezra'a-i Keş ve Ekizce-pınar ve gayrı ba'zı mezra'aları hâric ez-defter tapuya alup mutasarrıf imiş. Zikr olunan mezra'aları ne denlü hâsıla mütehammildür ve kimün toprağındadır aslı ve tafsîli ile ma'lûm olmak lâzım olmağın zikr olunan mezra'aların isimleri sıhhati üzere ihrâc olunup sana gönderilüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr eylemeyüp bi'z-zât üzerine varup onat vechile tefahhus idüp göresin; zikr olunan mezra'aların her biri kaç dönüm yirdür, zirâ'at olunur yirleri ve çayırıları ne mikdârdur ve kimün toprağındadır; zikr olunan mezra'alarda kendünün çiftliği ve alâkası var mıdır ve her biri ne mikdâr hâsıla mütehammildür ve hâric ez-defter kalmağa sebep nedür ve mezbûr tapuya mı almışdur ve kimden tapulamışdur ve ne târîhde almışdur? Sıhhati ve vukû'ı üzere mufassal yazup mübhem ve meşkûk bir mâddesin komayup mu'accelen arz idesin.

1440

Amasya Beyi Mahmud Bey'e: Dulkadirli sipahilerinin arzuhallerinde yazılı hususlara cevap verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mukaddemâ Bozok'ı tahrîr idüp hâliyâ Amâsiyye Begi olan Mahmûd Beg'e hüküm ki:
Dulkâdirlü sipâhîlerinden ba'zı kimesneler rikâb-ı hümayûnuma ruk'a

sunmağın sûretleri aynı ile ihrâc olunup sana gönderilüp **buyurdum ki:**
Varıcak, ruk'alarda mastûr olan husûslara nazar idüp cevâbun ne ise ale't-tafsîl yazup bildüresin.

1441

Edirne kadısına: Çirmen'deki değirmende yolsuzluklar yapan sipahilere tenbihat icrası ve uymayanların isimlerinin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Edirne'de Müderris Sinân Çelebî'ye virildi.
Fî 22 Zi'l-ka'de sene 967

Edirne kâdısına hüküm ki:
Mektûb gönderüp mahrûse-i Edirne'de Sarraf Muslihuddîn nâm kimesnenün evkâfı mütevellîsi ve sâ'ir mürtezikası Meclis-i Şer'a gelüp evkâf-ı mezbûreden Çirmen'de vâkı' olan yedi bâb değirmenün örüsünde olan kimesneler mezkûr değirmene un öğütmeğe gelüp yigirmi otuz gün mikdârı nevbete muntazırlar iken, kasaba-i mezbûrede olan sipâhî tâ'ifesi ba'zı keferenün rişvetin alup unların mukaddem öğütdürüp ve değirmenciyi

döğüp rencîde iderler. Ol sebebdan değirmene kimesne gelmez, mu'attal olmuştur. Men' olunmaları için hükm-i şerîf virilmesin recâ eylemişsin.

Buyurdum ki:

Ol makøle Şer'a muhâlîf iş idenler eger sipâhî tâ'ifesidür ve eger gayridur, onat vechile tenbîh ü te'kîd eylesesin ki min-ba'd ol asl iş idüp Müslimânları recîde vü remîde itmiyeler. Şöyle ki eslemeyüp ba'de't-tenbîh iderlerse, her kimse isimleri ve resimleriyle yazup arz eylesesin, bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

1442

Ferecik kadısına: İstanbul için aldığı zahireyi narha muhalîf olarak satan Yani oğlu Manol Reis'in Dersaadet'e gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Arz getüren Pîrî'ye virildi.
Fî 22 Zi'l-ka'de sene 967

Ferecik kâdısına hüküm ki:
Mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul zahîresiyeçün Balık-bâzârı'nda Havyarcı Manol kefâletiyile Manol b. Yani nâm zimmî yüz müd tereke alur gemisiyle hükm-i şerîf îrâd idüp bunda narh-ı rûzî üzre terekenün kilesi on ikişere iken mazbûr re'îs on beş ve on altı ve on yedişer akça tevzî' idüp mahmiyye-i İstanbul'a gitmesinde alup şübhe olup, ahvâli tefahhus olındukda re'îs-i

mezbûr bundan esbak sene 967

Şa'bân'ınun evâhırinde hükm-i şerîf ile gelüp ol târîhde narh-ı rûzî on sekize ve yigirmiye iken yigirmi dördere almış idi; ba'zı Müslimânlar: "Sâbıkâ alup gitdüğün terekeyi ziyâde bahâya almış idün, nice hakkından geldün?" diyü sordukda: "Ol terekeyi Frenge satmakla hakkından geldük?" diyü cevâb virdüklerinde, Hacı Mustafa ve Hacı ve Yûsuf ve Dervîş nâm kimesneler gelüp mahzarlarında şehâdet itdiler diyü arz itmişsin. **Buyurdum ki:**
Vardukda, mezbûr re'îsi habsile yarar âdemlere koşup kurudan Südde-i

sa'âdet'üme gönderesin ve ikrârının
sûret-i sicillerin bile gönderesin ve
gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin
ki yolda ve izde onat hıfz idüp gaybet
itmek ihtimâli olmaya ve gemisin dahi

tereke ve espâbı ile girift idüp içine
yarar âdemler koyup gönderesin, ammâ
kifâyet mikdârı âdem koyasın ki
gemiciler zarar irişdürmek ihtimâli
olmaya.

*İlbasan beyine: Petril Kalesi dizdârını öldürenlerin ele geçirilip haklarından
gelinmesine dair.*

1443

Yazıldı.

İlbasan begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ömer Çavuş
yedinden emr-i şerîf vârid olup kal'a-i
Petril dizdârı olan Doğan nâm kimesne,
oğulları Mehmed ve Hüseyin ve
karındaşları Nebî ve Mustafa ve Pîrî
nâm kimesneler ile ve sâ'ir
akribâsından kırk-elli nefer âdem ile
kal'a-i mezkûre dizdârını katl kaskına
evin basup âlet-i harb üşürüp celâlî
olmuşlardur diyü arz olunmağın
mezkûrları onat vechile teftîş idüp arz
idesin diyü fermân olunup emr-i şerîf
mûcebince mahall-i mezbûra varılup

meslis-i Şer'a da'vet olınduklarında
akvâm ü akribâları ile gaybet idüp ve
bî-garaz kimesneler mezkûrlar için
ayartmacı ve ehl-i şenâ'at
kimesnelerdür, itâ'at-i Şer' itmezler,
kat'-ı tarîk iderler; bunun gibi emr
geldükde gaybet idüp def'-i meclis
itmekle halâs olurlar didüklerin arz
itmişsin. İmdi, mezkûrlarun ele
gelmeleri ehemmi-i mühimmâtdan
olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup
mezkûrları her ne tarîkla mümkün ise
ele getürüp emr-i sâbık üzere ahvâllerin
göresin.

*İlbasan beyine: Ohri livasındaki asi köylerin ahalisinden hoyratlarının
cezalandırılmasına dair.*

1444

Yazıldı.

İlbasan begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Ömer Çavuş
yedinden emr-i şerîf vârid olup livâ'-i
Ohri'ye tâbi' ba'zı âsî ve mütemerrid
kurânun gâret olunması fermân olunup
ba'dehû emr-i şerîf-i âhar vârid olup
âsîlerün haklarından gelinüp evlâdı esîr,
espâb ü emvâli gâret olunmamak fermân
olunduğın ve zikr olunan karyeler
birbirinden müteferrik olup cümlesi bir
yirden hasâret olunmağa kâbiliyyet
olmayup başka başka urılup islâh olmak
îcâb ider. İbtidâ gâret olan karyenün
eşhâsı aldıkları espâb ü esîrleri
ellerinden alınıp itlâk olunurise

derendî (?) tâ'ifedür, perâkende olup
sâ'ir âsîlerün islâhı avk olmak lâzım
gelür. Maslahat tamâm olunca ellerinden
alınmayup te'hîr olunursa herkes aldığı
esîrleri, kimi evine gönderüp ve ba'zı iç
illere bey' idüp perâkende iderler, cem'i
mümkün olmaz diyü arz itdüğün ecilden
sâbıkâ mezbûr çavuşumla gönderilen
emr-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum
ki:**

Vardukda, ol emr-i şerîfüm mûcebince
zikr olunan âsî ve mütemerrid kurâ
halkınun hoyradların kılıçdan geçürüp
ehl ü iyâllerin esîr ve espâb ü
emvâllerin gâret ü hasâret eyleyüp
fermân-ı hümayûnum müsted'âsınca bir
vechile haklarından gelesin ki,

sâ'irlerine mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola. Bu husûsda ol vechile^{lxv} ne vechile tedârük görüp maslahat itmâma irişdüğün, nice olduğın tafsîl ile yazup bildüresin. Ammâ üzerlerine varmalu oldukda hüsn-i tedârük ve kifâyet mikdârı âdem ile varup gaflet ile ırz u nâmus-ı saltanâta mugâyir vaz' sudûrından ve bu bahâne ile kendü

hâllerinde olan re'âyâya te'addî olmakdan kemâl-i derecede ihtirâz üzere olup askeri gereği gibi zabt idesin. Şöyle ki, bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re'âyâya dahl olunup emvâl ü espâbları gâret ve ehl ü iyâlleri esîr alına, sonra öZRÜN makbûl olmayup netîcesi sana â'id olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasın.

RSemendire beyine: eâyâ ve berâyânın müreffeh olmaları, harac, cizye ve saire tahsili sırasında rencide edilmemeleri hakkında.

1445

Yazıldı.

Anda hâssa beytü'l-mâl emânetinden ma'zûl Mehmed'e virildi.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene 967

Semendire begine hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı sa'âdetümde re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup hilâf-ı Şer' u kânûn kimesneye zulm ü te'addî olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm yoktur. Eyle olsa koyun hakkı ve harâc cem'ine varan, kul tâ'ifesi ellerinde olan berâtların ve

Şer' u kânûna mugâyir re'âyâdan akça aldıkları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Eger bu husûslardadır ve eger sâ'ir umûrdadır gereği gibi mukayyed olup anun gibi eger koyun hakkı ve eger harâc cem'i için varan kullaruma âdet-i agnâm ve cizyeyi, kânûn ve defter mûcebince cem' itdürüp defterden ziyâde bir ferde akça aldurmayup eslemeyenleri yazup bildüresin.

1446

Basra beylerbeyine: Lahsa ve Katîf caniblerinin muhafazası için iki üç ayda bir gemi gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Murâd Paşa âdemi İbrâhîm'e virildi.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi Murâd, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârın ba'zı gemileri gelüp Lahsâ benderlerinde gezüp ol ecilden tüccâr iken gelmeyüp benderler hâsılına noksân olduğın ve ol câniblerde gemi

ile zabt olmasın bildürmeğın,

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi Basra cânibleri hıfz olunup, ol cânibe dahı gemi göndermek mümkün olur ise iki-üç ayda bir, bir mikdâr gemi gönderesin; varup Lahsâ ve Katîf câniblerin geşt idüp girü geleler.

1447

Çorlu kadısına: İstanbul'a buz getirirken Silivri'de batan kayıktaki eşya hakkında defter gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Bu dahı mezbûra virildi.

Fî 23 Zi'l-ka'de sene 967

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp mîrî buz kayıklarından, İbrâhîm elinde olan kayık buz ile İstanbul'a giderken Siliv[r]i yanında gark olup üçüncü gün Çorlu'ya tâbi Ereğli öninde başı aşağı bulunup kenâra getürdülüp fevt olan Dellâl Ulu nâm kimesnenün bir ak boğça içinde on aded şâhbeg kumaş ve iki dâne kutu içinde yedi yüz dirhem tel bulunup ve Mustafa nâm kimesnenün yüz yigirmi lidre reng-âmîz ipeği ve on iki top gözi tokat takyesi ve yüz iki aded ak astarı bulunup ve mahrûse-i Burusa'dan Dervîş Çelebî nâm kimesnenün yigirmi sekiz aded altunlu kadife ve üç aded zerbeft kumaşı ve üç aded yasduğ ve altı aded kemha-i meşdûdî bulındukda

gemide bile olup halâs olan Müslimânlardan zikr olınan espâb-ı mezkûr Dervîş Çelebî'nündür diyü haber virdiler ve sâ'ir fevt olan kimesnelerün dahı hurdevâtı defter olındı diyü arz eylemişsiz. İmdi, zikr olınan espâb aynı ile Âstâne-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, kıdvetü'l-emâsıl Çorlu mütevellîsi *zîde kadruhû* mübâşeretüyle arz eyledüğün üzre zikr olınan espâb her ne ise aynı ile defter idüp yarar âdemlere koşup emrüm mücebince Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin. Ammâ zikr olınan espâb arz itdüğünden ziyâde olduğu istimâ' olunmuşdur. Şöyle ki, sonra görölüp ol espâbdan âdemlerinde nesne bulına, neficesi sana â'id olur; ana göre mukayyed olup espâbı cümle irsâl idesin, alâmet[e] itimâd kılasız.

Tahrîren fî ev[â]hir-i Zi'l-ka'de sene 967

1448

Alâiye beyine ve kadısına: Alâiye'nin bazı köylülerinin taaddilerinden şikâyet ettikleri Yürüklerin ele geçirilip icab eden muamelenin ifasına dair.

Yazıldı.

Ali Beg'e virildi.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene 967

Kādî-asker Efendi arz itmişdür.

Alâ'iyye begine ve kâdîsına hüküm ki: Mektûb gönderüp Alâ'iyye'ye tâbi İki-uluca ve Çarıkcılar ve Yardılı nâm karyeler halkından Abdülkerîm ve Mehmed ve Abdullâh ve İbrâhîm ve diger Mehmed nâm kimesneler Silifke ve Anamur kâdîlıklarından cem' olan Yürük-i Karamanlu cemâ'atlerinden Sancak Ali ve Ereklı Mûsâ ve Çaylaklar cemâ'atinden Re'îs Çaylak ve Ahad Ali tevâbi'leriyle bize envâ'-ı te'addîler eylediler diyü şekvâ eyledükleri sebebeden, sen ki Alâ'iyye kâdîsısın, sana ve Akseki kâdîsına teftîşleri için emr-i şerîfüm vârid olup Şer'a da'vet

olındukda adem-i itâ'atleri Südde-i sa'âdet'üme arz olındukda tâ'ife-i mezbûrenün üzerine varılup lâzım olursa il-erinden cem' idüp mezbûrları ele getürmeğe sa'y idesin diyü size fermân olınmağın üzerlerine varılup Küçüksu dimekle ma'rûf mevzı'da cem' olduklarında da'vet için tekrâr ba'zı yarar âdemler irsâl olındukda evlerin kaya başlarına çıkarup niçe tüfeng ve niçe aded sapan ve sâ'ir âlet-i harbile muhârebe kasdına hâciz olup itâ'at-i Şer' itmedüklerin ve muhâ[re]besüz ele gelmedükleri mümkün ol[ma]duğın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, ne keyfiyyet ile olursa ele getürüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin görüp kazıyyeleri neye müncer olursa arz idesin.

1449 *Silistre beyine: Eflâk bolarlarından fesat üzere olup Silistre ve İbrail'de bulunanlar hakkında yapılacak muameleye dair.*

Yazıldı.

Murtazâ Kethudâ'ya virildi.

Fî 19 Zi'l-ka'de sene 967

Silistre begine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Dergâh-ı Âlî çavuşlarından İskender Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup mazmûn-ı hümayûnunda bundan akdem vilâyet-i Eflâk bolarlarından fesâd üzre olup Silistre'de ve Brayıl'da temekkün idüp ve ba'zın isimleri yazılıp gönderildi. Her ne mahalde var ise gaybet itdirmeyüp ele getirüp habs idüp ve ne mikdâr bolar habs olunduğın yazup bildüresin, diyü fermân olınmağın vilâyet-i Eflâk'dan kaçup gelmiş kefereden on nefer kimesne ele gelüp, Silistre kal'ası'nda habs olunup ve mahbûs-ı mezbûrından Baluca nâm bolar geleli altı yıl olup hâliyâ Müslimân olup ve mâ'adâ Mirço, vilâyet-i Eflâk'a voyvoda oldukdan sonra ba'zının akribâsın ve ba'zının

karındaşların katl idüp bunlar dahı havflerinden kaçup memâlik-i mahmiyye-i İslâma gelüp sâkin olalı üç yıl olup ve Alyo nâm Eflâk dutulup kal'a-i Hırsova'da habs olındukdan sonra şehâdet kelimesin getürüp Müslimân olduğın arz eylemişsin. Ammâ zikr olınan zimmîlerden İslâm'a gelen zimmîler mürtedler idüğü i'lâm olınmağın **buyurdum ki:** Varıcak, mezbûr zimmîlerden Müslimân olanları onat vechile görüp fi'l-vâkı' i'lâm olunduğı üzre mürtedler midür ve ne zamânda Müslimân olup girü mürtedd olmuşlardır, nicedür? Ahvâllerin onat vechile görüp ma'lûm idinüp dahı habsden ıtlâk itmeyüp ahvâllerin yazup arz eyleyesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel idüp bâkîlerin mahallinde haklarından gelesin ve emr-i şerîfüm yirine varup haklarından gelindüğün yazup arz eyleyesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 23 mâh-ı Zi'l-ka'de sene 967 [15.08.1560]

1450 *Ankara sancağı beyine ve kadısına: Gönderdikleri dört suçlunun ulaştığına dair.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Ankara sancağı begine ve kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem bâb-ı devlet-me'âbuma irsâl olınmak fermân olınan dört nefer mücrimleri Çubuk çeri-başısı olan Mustafa ile irsâl itmişsin. Getürüp teslîm itmeğın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, ol bâbda kimesne[ye] merâhim olmaya; şöyle bilesin.

1451 *Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Frenduş Kral tarafından tecaviüz olunmadığı müddetçe onlar tarafına müdahale olunmaması ve serhadlerin gereği gibi korunması hakkında.*

Yazıldı.

Dîvân-ı Âlî'de vüzerâ öninde müsveddesi okunup mühürlenüp âdet üzre Dragoman Ferhâd'a teslim olındı.

Fi 22 Zi'l-hicce sene 967

Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ yüce ve azametlü dergâhımuza, ki melâz-ı ekâsire-i cihân ve melce-i menâsıra-i devrandur. Kıdvetü'l-ehli['l-]milleti'l-Mesîhiyye âdeminüz Bolar Mihâl vâsıtasıyle harâc ve nâme-i meveddet-mashûbınız vârid olup Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İskender *zîde kadruhû* ile irsâl olunan hükm-i hümâyûnumuzda derc olunan husûslar ma'lûmunuz olup Südde-i sa'âdet'ümde olan Ferenduş Kral için murâd itdüğü

Mernefâc ? (مرنهفاج) ve Höst ? (هوست) ve Tokay nâm kal'alar vilâyet-i Erdel'de iken avâtîf-ı husrevânemden vilâyet-i Erdel ve Macar vilâyetinde olan hissenüz size inâyet olunup ba'dehû berâta gelüp sizi ihrâc idüp, sonra geldüğünüzden sonra zikr olunan kal'aları ceng ile alup bi'l-fi'l zikr olunan kal'alar vilâyet-i Macar'dan taht-ı tasarrufunuzda olan yirlerün miftâhı olup anlar düşmen eline düşerse zarar olduğın ve sınır ta'yîn olunmak husûsın ve andan gayrı nâmenüzde her ne tahrîr olunup ve müşârun-ileyh âdeminüz dahı eger kal'alara müte'allık ve sâ'ir her ne takrîr itdüğü ve harâcı getirüp teslîm itdüğü alâ vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîr-i husrevâneme arz ve ta'bîr olunup ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i Hıdîvânem muhîr ü şâmil olmuştur.

İmdi, bundan akdem sana avâtîf-ı aliyye-i husrevânemden ihsân olunan eger vilâyet-i Erdel'dür ve eger vilâyet-i Macar'dur kemâ-kân senün olup sâir Memâlik-i mahrûse'm gibidür; eyyâm-ı saltanat-encâmumda zikr olunan yirlerden kimesneye bir kabza hâk virilmeğe emr-i şerîfüm yokdur. Gerekdür ki, Âstâne-i âlem-penâh'ımuza ihlâs u ihtisâsda kemâ-yenbagΩ sâbit-kadem olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] sıyânet-i ra'ıyyet bâbında mücidd ü merdâne olup dâ'imâ adâlet ü dâd-ı pîşe ve rüşd ü sedâd-ı endîşe idinüp emn ü emân-ı vilâyet-i Erdel'dür ve eger vilâyet-i Macar'dur, a'dâdan zarar u gezend irişdürmeyüp basîret üzre olup mâdâmki müşârün-ileyh Ferenduş Kral tarafından memleket ü vilâyetüne ve taht-ı tasarrufunda olan yirlere ve kal'alara ve re'âyâ vü berâyâna dahl ü tecâvüz olunmayup kendü hâllerinde olalar, berü cânibden dahı anlar tarafına ahde mugâyir kimesneyi dahl itdürmeyüp, serhadleri gereği gibi hıfz eylesin ve sınır ta'yîn olunan husûs için dahı bir yarar müstakΩm kulum ta'yîn olunup gönderilmek üzredür ki varup hakk üzre görüp münâsib olan mahalden sınır ta'yîn eyleye ki berü cânibden ol cânibe dahl olmaya; siz dahı vardukda, yarar âdem ta'yîn idüp gönderüp sınır ta'yîn olınınca Memâlik-i mahrûse'me kimesneyi tecâvüz itdürmeyüp atebe-i ulyâmuzdan ahbâr-ı sıhhat ü selâmetün ile ol cevânibün ahvâl ü etvârın ve a'dânun keyfiyet-i ef'âlin yazup bildürmeden hâlî olmayasın.

Eflâk voyvodasına: Eflâk taifesinden İbrail ve Silistre'de bulunan ve fesat çıkaranların haklarından gelinmesine dair.

1452

Yazıldı.

Âdemi Yonak'a virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Eflâk voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Eflâk tâ'ifesinden ba'zı ehl-i fesâd Brayıl'da ve Silistre'de mütemekkin olup, fesâd üzre oldukların arz itdüğünde iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Silistre Begi Sinân dâme ulüvvuhû'ya ol bâbda hük-m-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ müşârün-ileyh Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp zikr olunan ehl-i fesâdun on neferi ele gelüp

ikisi İslâma gelüp cümle habs olındukların ve senün cânibünden dahı ol İslâma gelenler mürtedd idükleri arz olunmağın, mezkûr iki neferün ahvâlleri tefât olınup arz olunup ve bâkΩlerinün haklarından gelinmek emr olunup ol bâbda müşârün-ileyhe hük-m-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, tamâm basîret üzre olup hıfz [u] hırâset-i memleket bâbında dakΩka fevt itmeyüp, muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1453

Devlet Giray Han'a hüküm. Rus, Çerâkise ve sair düşmanların ve hareketlerinin düşüncelerinin araştırılmaktan hâli kalınmaması hakkında

Yazıldı.

Dîvân-ı Âlî'de^{lxvi} vüzerâ öninde okunmuşdur.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Fi 27 Zi'l-ka'de sene 967

Devlet Girây Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ atebe-i âlem-medâr ve südde-i seniyye-i gerdûn-iktidârımuza, ki melce-i hâkân-ı izâm ve melâz-ı havâkΩn-i vâlâ-makâmdur, mektûb-ı meveddet-üslûbunuz vârid olup Dergâh-ı sa'âdet-destgâh'ımız huddâmından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Çavuş Süleymân *zîde kadruhû* ile irsâl olunan hük-m-i hümayûn-ı asaf-makrûnumuz mücebince kal'a-i Azak ta'mîrine ta'yîn olunan bennâlar muhafazasıyçün bir mikdâr asker irsâl olınmak iş'âr olunmağın Âstâne-i sa'âdet-âşîyân'ımuza olan ve vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsunuz muktezâsınca hük-m-i hümayûnumuz vâsıl olmadın, bir mikdâr asker gönderildiğün andan mâ'adâ dîn bâbında ve devlet-i hümayûnumuza müte'allık olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr kılındığı i'lâm olunup ve andan gayrı dahı mektûb-ı musâdakat-mashûbu-

nuzda eger Dimitraş ve sâ'ir Çerâkise ve kefere husûslarında dahı her ne tahrîr olınmış ise alâ-vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i izzet-mâsîr-i husrevânemüze arz u takrîr olunup ilm-i şerîf-i âlem-şumûl-i hıdvânem muhît ü şâmil olmuşdur. Eyle olsa gerekdür ki, Vusûl buldukda, zât-ı menkabet-âyâtınızda merkûz olan ârâ-yı sâyibe ve efkâr-ı sâkıbenüz muktezâsınca eger Dimitraş-ı bed-ma'âş ve Rus-ı menhûs ve Çerâkise-i devlet-ma'kûs ve sâ'ir a'dânun ahvâl ü etvârları ve fikr-i fâsîd ve hayâl-i kâsidleri dâ'imâ tettebbu' u tecessüs itdürilüp evzâ' u efkârları tamâm ma'lûmunuz olduktan sonra re'y-i isâbet-karînünüz mücebince def' u ref'leri bâbında hüsn-i tedârük idüp haklarından gelüp a'dâ-yı dîn ve kefere-i la'înün eger kal'a-i Azak'dur ve eger sâ'ir Memâlik-i mahrûse'müzden vilâyet-i Tatar'dan mazarrat ü ifsâdların vücûd-ı mazarrat-âlûdelerin bi-inâyeti'llâhi teâlâ hakk ü nâ-bûd idüp a'dâ-yı dîn ve ahzâb-ı şeyâtından memleket ü vilâyete ve kılâ' u bikâ'da ve nevâhî vü kurâya ve ehl-i İslâm-ı zafer-fercâma zarar u gezend

irişdürmemek bâbında ve sâ'ir devlet-i
ebed-peyvend-i mülûkânemüze
müteferri' olan cumhûr-ı umûrda
kadîmden dûdmân-ı Hılâfet-
bünyânımuza olan müvâlât ü
musâfâtınız muktezâsınca envâ-ı
mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra gelüp dâ'imâ
atebe-i ulyâ-menziletimizden ahbâr-ı
sıhhat ü selâmetünüz ahbârı ile ol

cevânibün ve a'dânun evzâ' u etvârların
i'lâmdan hâlî olunmaya ki, ıttılâ'ı bâ'is-i
temhîd-i kavâ'id-i ülfet idüğüne iştibâh
olunmaya. Azak kal'ası'nun hıfzı
ehemm-i mühimmâtıdandır, ol bâbda
eger ta'mîr oldukdadur ve eger sâ'ir hıfz
u hırâset husûsındadır, gereği gibi
mu'âvenet ü müzâheret bâbında
ihtimâmınız zuhûra gele.

1454 *Badiye Beyi Raşid oğlu Mehmed Bey'e: Uyun sancağının inayet
buyurulduğuna dair.*

Yazıldı.
Âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 25 Zi'l-ka'de sene 967

**Bâdiye Begi Râşid-oğlu Mehmed'e
hüküm ki:**

Hâliyâ Lahsâ Beglerbegisi emîrül-
ümerâ'i'l-izâm Murâd dâme ikbâlühû
Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp,
senün Âstâne-i sa'âdet-âşiyân'uma
kemâl-i itâ'at ü inkıyâd idüp her vechile
yararluğun ve hıdmet-i hümayûnumda
mücidd ü merdâne olup istikâmet üzere
olduğun arz eylediği ecilden senün
hakkunda mezîd-i inâyetüm zuhûra

getürüp işbu sene seb'a ve sittîn ve
tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinün on ikinci
gününden sâbıkâ sancak-begi mutasarrıf
olduğu dirlikle Uyûn sancağı'n sana
inâyet idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, varup zikr olınan
sancağın hıfz u hırâsetinde olup
kadîmden idegeldüğün üzere devlet-i
hümâyûnuma müta'allık olan mesâlih ü
mühimmâtı müşârün-ileyh vech ü
münâsib gördüğü üzere hıdmetde ol
envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra
getüresin.

1455 *Şam beylerbeyine: Gönderilecek at ve şahinlerin, hacıları karşılamakla görevli
askerin serdariyla gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Beg âdemi Nûrî'ye virildi.
Fî 26 Zi'l-ka'de sene 967

Şam beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Kerek-Şevbek Sancağı Begi
kıdvatü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sa'îd dâme
izzuhû Südde-i sa'âdet'üme âdem

gönderüp atebe-i ulyâma irsâl olıcak
ba'zı at ve şahinler olup huccâc-ı zevî'l-
ibtihâc istikbâli için irsâl olınan asker
ol mahalle karîb mürûr idüp irsâl olıcak
atları ve şahinleri anlar emîn ü sâlîm
çıkarmak için hükm-i şerîf recâ itmeğin
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, istikbâle ta'yîn idüp gönderdügün asker halkına serdâr ta'yîn olunan kimesneye tenbîh idesin ki, münâsib olan mahalde müşârün-ileyh

ile haberleşüp Südde-i sa'âdet'üme gönderilecek eger atdur ve eger şâhîndür, müşârün-ileyh âdemleri ile anlara koşup emîn ü sâlim gelesin.

Lahsa beylerbeyine: Bahreyn üzerine varan Lahsa kullarının terakkilerinin, kadimde mutasarrıf oldukları şekilde verilmesi hakkında.

1456

Yazıldı.
Âdemi İbrâhîm'e virildi.
Fî 27 Zî'l-ka'de sene 967

**Dîvân-ı Hümâyûn'da Paşa
hazretlerine okunup makbûl
olmuşdur.**

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:
Bundan akdem bilâ-emr-i şerîf Bahreyn üzerine varan Lahsâ kullarına terakkî olunup ellerine tezkire virilmeğün tezkireleri bedelleri tevcîh olunmak için

Südde-i sa'âdet'üme göndermişsin. İmdi, zikr olunan tezkireler, kimi müteveffâ beglerbegi mühri ile olup ve kimi âhar mühri ile olup ve Cezîre-i Lahsâ'nun ol mikdâr müsâ'adesi olmamağın terakkîleri tevcîh olunmayup **buyurdum ki:** Zikr olunan kul tâ'ifesine ulûfelerin kadîmden mutasarrıf oldukları üzre viresin.

Boğdan voyvodasına: Frenduş'un kızının Kral İstefan'a verileceğine ait haberlerin araştırılarak o bölgeye ait doğru haberlerin bildirmesi hakkında.

1457

Yazıldı.
Âdemi Tercemân Duka'ya virildi.
Fî 22 Zî'l-ka'de sene 967

Boğdan voyvodasına hüküm ki:
Mektûb gönderüp Venedik'den bir âdemimiz gelüp ba'zı bâzergân espâbı alıvirilmek için gönderilmişdi. Ammâ asılda câsûsluğa irsâl olunmuşdı. Ol tarafdandönüp gelürken yolu Peç'e uğrayup Ferenduş Kral, Peç'de olup anda Lih Kralı'nun ve İstefan Kral'un ilçileri bulunup ol iki ilçinin birisinin ismi Cekî Mihâl, İstefan Kral'ın büyük papası ve büyük lagofeti ? (لغوفتي) olup mezbûr âdemimiz şöyle sahîh haber aldı ki, Ferenduş'un kızını İstefan Kral'a alıvireler diyü ittifâk iderler. Mezbûr âdemimiz ol cânibden bu cânibe teveccüh itdükde dahı düğün

eylememişler. Şöyle ma'lûm-ı şerîf buyurula ki:
Bu cânibe karîb Erdel'de şöyle cevâb olunur ki: Düğünü sa'âdetlü Pâdişâh hazretlerinin izn-i şerîfleriyle ideler; bu husûs mukaddemâ Dergâh-ı mu'allâ'yâ arz olunmuşdı. Min-ba'd dahı vâkı' olan ahhâr u ahvâl arz olunur diyü bildürmüşsin. Her ne dimiş isen alâ-vechî't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. **Buyurdum ki:** Min-ba'd dahı ol cânibün ve eger sâ'ir etrâf ü cevânibün ahvâl ü etvârların tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup vâkıf olduğun ahhâr-ı sahîha[ya] i'lâm idesin. A'dâdan dahı gaflet üzre olmayup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı ra'ıyyet bâbında dakîka fevt itmeyesin

1458 *Şam beylerbeyisi ile Gazze ve Nablus kadılarına: Tokatlı Mehmed'in zimmetinde sabit olan mîrî malın tahsili ile gerek bundan, gerek diğer kimselerden hak talep edenlerin haklarının alınması ve suçluların hapsolunması hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Ahmed'e virildi.

Fi 26 Zi'l-ka'de sene 967

Şâm beglerbegisine, Gazze ve Nablus kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Toklu Mehmed'ün teftîşi husûsında hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdı. Hâliyâ Nablus sancağı begi cânibinden Südde-i sa'âdet'üme mezbûr Toklu Mehmed ve Celâl ve Nâfi' nâm kimesneler husûsında sûret-i siciller irsâl olunmağın mahall-i hâdisede görilmek için Şâm'da nâzır-ı emvâl olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Abdülkerîm *zîde mecduhû* irsâl olunmasın emr idüp ve Celâl Südde-i sa'âdet'ümde bulunmağın âdemüne teslim olup gönderilüp ve zikr olunan sûret-i sicillerün bile gönderilüp

buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr eylemeyüp müşârün-ileyhi ta'yîn idüp gönderesin ki varup toprak kâdîları mahall-i hâdisede cem' olup Toklu Mehmed ve Celâl'i ihzâr idüp ve Enfa'ı^{lxvii} dahı buldurup lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâli

muktezâ-yı Şer'-i kavîm üzre Nablus sancağı begi mahzarında teftîş eyleyüp mezkûr Muhammed zimmetinde sâbit ü zâhir olan mâl-ı mîrî bî-kusûr tahsîl olunup andan gayrı eger Muhammed'den ve mezbûrlardan hakk da'vâ ider kimesne var ise bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve üzerine on beş yıl mürûr eylemeyen husûsların Şer'ile görüp sâbit olan hukûkı ashâbına Şer'ile alıvirüp mezbûrlar habsden itlâk olunmayup ne mikdâr hukûk alıvirildüğü ve nenün gibi husûslar idüğü mufasssal ve meşrûh yazup Südde-i sa'âdet'üme arz olına. Sonra emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel olına. Ammâ mukaddem mâl-ı mîrî görilüp tahsîl olmadın âharun da'vâsın görmeyesin ki ol sebep ile mâl-ı mîrîye noksân lâzım gelmelü olmaya. Ammâ Toklu Mehmed'i mâl-ı mîrî ahvâli ber-taraf olunca habs itmeyüp mâl husûsı ber-taraf olup tahsîl olındukdan sonra hukûk-ı nâsı görüp Şer'ile habs icâb iderse emr-i sâbık ile amel eylesin.

1459 *Bursa kadısına: Ellerinde gümüş ve güherçile bulunan iki adamın bunlarla beraber İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mu'temed Bâlî'ye virildi.

Fi 26 Zi'l-ka'de sene 967

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Hâliya Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bursa'da nâzır olan Mehmed *zîde kadruhû* mektûb gönderüp Acem tâ'ifesinden Tokat'da mütemekkin Hacı Pîrî nâm kimesne elinde mahrûse-i Bursa'da bir mikdâr

gümüş bulunup mezbûr Acemün kendü ikrârı iki bin beş yüz marçıl ve on bin aded dâne gümüşdür dimeğın kâdî ma'rifeti ile bezzâ[z]istân'da emânet konulup bundan gayrı tozdur diyü gice mîrî yük ile güherçile getürürken dutulup bir hücrede mahfûzdu diyü bildürmeğın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, zikr olunan gümüş ve güherçile aynı ile, sâhibleri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1460 *Bursa kâdisına: Evlerinde gümüş eritenlerin İstanbul'a bildirilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Bursa kâdisına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Bursa'da nezâret hıdmetinde olan Mehmed zîde kadruhû mektûb gönderüp mahrûse-i mezbûrede sîm-keş tâ'ifesinün ba'zı kendü evlerinde levend ? (↗) ocak peydâ idüp her kimde gümüş ve dâne bulursa alup sızdurup şehirde akçaya müzâyaka olup ve etrâfa gümüş gider oldu diyü arz

eyledi. İmdi, husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. **Buyurdum ki:** Vardukda, husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin; vâkı' ise evlerinde akça ve gümüş sızdurup emre muhâlif iş idenleri her kimler ise buldurup dahi isimleri ve resimleri ile yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olup ahz ü celb olmakdan hilâf-ı Şer' u kânûn ve mugâyir-i emr-i hümayûn kimesneye te'addî vü tecâvüz olmakdan hazer idesin.

1461 *Bolu beyine ve Devrek kadılarına: Bender-i Kili İskeleyi'nde satılan esirlerden hür olanların Müslüman ve mütedeyyin kimselere verilmesine ve icare ile alınanlara müdahale edilmemesine dair.*

Yazıldı.
Âdemi Nebî'ye virildi.
Fî 27 Zi'l-ka'de sene 967

Bolu begine ve Devrek kâdılarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ Bender-i Kili iskelesinde bâzergân tâ'ifesi ba'zı kul adına Kefe'de pençikleri bitmişdür diyüp ve ba'zısın icâreye dutup dururuz diyü huccet ibrâz idüp huccetleri dahi var iken bey' idüp sonra müşterî elinde bulındukda bâyi'leri bey'lerine mukırlar olup ve mezkûrların cümlesi Müslimân olup hîle vü hud'a ile bunda getürdüp kullar olmayup vech-i mesfûr üzre olduklarına Müslimânlar şehâdet eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, anun gibi esîr olmayup hür olanları alup birer zâyi' olmayıcak

Müslimân ve mütedeyyin eyü kimesnelere viresin; görüp gözedüp istihdâm eyleye. Ammâ hilâf-ı Şer' bey' itdirmeyesin. Her kime virürsen defter idüp ve sicille kayd eylesin ki sonra zâyi' ve yâhûd bey' olunmalu olmaya ve icâreye olduklarına huccet olanlara min-ba'd sâhiblerine dahl itdirmeyüp ve bey' itdirmeyüp ve icâreye alınup huccet olmayup hür olanları ki hürriyeti sizün ma'lûmunuz ola, anları bey' itdirmeyüp birer nefer kimesnelere virüp sicille kayd eylesiniz.

-1461/a-

Yazıldı.
Bir sûreti Edirne kâdisına.
Çavuş-oğlu Mustafa'ya virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Bolu beyine: Reâyânın ellerindeki tüfeklerin gönderilmesi hakkında.

1462

Yazıldı.

Bu dahi.

Bolu begine hüküm ki:

Bundan akdem re'âyâyâ tüfeng kullan-
durmayasın diyü hükm-i şerîfüm

gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-
kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**
Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup
re'âyâdan her kimün elinde tüfeng
bulunur ise alup Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin. Min-ba'd dahi re'âyâyâ
tüfeng kullandurmayasın. Şöyle bilesin.

*Bolu beyine: Virânşehir'de kimyager sıfatıyla halkı dolandıran kişinin
muhakeme olunmasına dair.*

1463

Yazıldı.

Bu dahi.

Bolu begine hüküm ki:

Virânşehir kazâsında kimyâger nâmiyle
ışık sûretinde bir kimesne olup kiminün
yigirmi ve otuz ve ba'zınun dahi ziyâde
altunların alduğu istimâ' olunmağın

buyurdum ki:

Bu bâbda mukayyed olup mezkûr ele
getürüp her kim da'vâ-yı hakk ider ise
bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve

on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin
onat vechile Şer'ile dikkat ü ihtimâm ile
teftîş idüp göresin; bi-hasebi's-Şer'
kimün hakkı zâhir ü sâbit olursa
sâhiblerine bî-kusûr alıvirdükden sonra
üzerine bi-hasebi's-Şer' sâbit olan
kazıyyelerin ve her kimün ne mikdâr
hakkı alıvirdüğün vukû'ı üzre yazup
Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eylesin.
Sonra emrüm ne vechile olursa mücebi
ile amel eylesin.

*Haleb beylerbeyine: Yemen Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya müvazaaten verilen
hükümün oraya geldiğinde elinden alınması hakkında.*

1464

Yazıldı.

Şâm beglerbegisi kethudâsı Ahmed'e virildi.

Fî 25 Zi'l-ka'de sene 967

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem Yemen Beglerbegisi
olan Mustafa Paşa'ya mücerred ol
vilâyetden çıkdukda kul tâ'ifesinden ve
gayrıdan kimesne müte'âriz olmamak
içün sana Haleb beglerbegiliği

virilmişdür diyü hükm-i şerîf
gönderilmişdür. Anun gibi müşârün-
ileyh ol emr-i şerîfüm mücebince zabt
içün mukaddem âdem gönderüp Haleb'e
gelürse mukayyed olmayup elinde olan
hükm-i şerîfümi alup Südde-i
sa'âdet'üme arz idesin. Kemâ-kân
beglerbegilikde olasin.

Filibe ve Kızanlık kâdîlarına: Edirne'de ve Yanbolu'da ev basıp cinayet işleyen eşkiyâ hakkında tahkikat yapılmasına dair.

1465

Yazıldı.

Filibe ve Kızanlık kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Kızanlık kâdî[sı]sın, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Edirne'de ve Yanbolu'da evler basup katl-i nefiden harâmîlerden ba'zı Kızanlık kazâsında dutulup ve ba'zı kaçduğu vakit iki nefer Yahûdîlerün yolları basılup şehir ve kura halkı etrâfa perâkende olup harâmîleri bulup biri kaçup sâ'iri dutulup Çirmen begi huzûrında ikrâr-ı meclis-i Şer'de dahi ikrâr eyleyüp tescîl olunup harâmîler sancak-begi sübaşısına teslim olındukda harâmîlerün bir avreti müstakillen Tırnovi kâdîsına hükm-i şerîf alup gelüp kazâ'-i Kızanlık'da teftîşe şürû' olındukda şehir ve kurâ

halkı meclislerine varup mu'âyeneten huzûrlarında olan husûsı takrîr idüp harâmîlerden bess-i şekvâ idicek kelâmları ısgâ olunmayup harâmîlere himâyet olındukda vilâyet halkı bi-esrihim mahfil-i Şer'a gelüp ehl-i fesâdun haklarından gelinmemekle, hırsuz vilâyeti dutup mâl ü menâl bizüm degîldür, bu asl elh-i fesâd aradan gitmeyince vilâyet emn üzre olmaz diyü şikâyet itdüklerin bildürmüşsin. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardukda, arz olındığı üzre husûs-ı mezbûr Tırnovi kâdîsı hükm-i şerîfümle müfettiş ta'yîn olunup varup teftîşe şürû' itdükde Müslümânların sözünü istimâ' itmeyüp harâmîlere himâyet itmişse yazup arz idesin.

1466

Zaim Hamza'ya: Divâne Mehmed'i ele geçirmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Murâd'a virildi.

Fi 25 Zi'l-ka'de sene 967

Za'im Hamza'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana Dîvâne Mehmed nâm kimesnenün teftîşi için hüküm

gönderilüp ele gelmediğin Südde-i sa'âdet'üme arz eylemişsin. Arz dahi zayi' olduğın âdemün i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr her ne tarîk ile olur ise ele getirüp emr-i sâbık mücebince teftîş eyleyesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 27 Zi'l-ka'de sene 967 [19.08.1560]

Silistre kadısına: Ölen Silistre Beyi Sinan'ın muhallefâtı hakkında defter gönderilmesi ve sancağın Silahdarlar Ağası Nasuh'a tevcih olunmasına dair.

1467

Yazıldı.

Mehmed Çelebî âdemi Nu'mân'a virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Silistre kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ ze'âmete mutasarrıf olup nâzır-ı emvâl olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed zîde kadruhû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Silistre Begi olan Sinân Beg fevt olup ekser-i

espâbı kal'ada mahfûz olup taşrada olan espâbı dahı yazılup hisâra koyılup ve sâkin olduğu evde olan espâbı dahı yazılup lâkin voyvodalarınun dahı ekseri kulı olup her biri haylî akça zabt [idüp] bu senenün dahı mahsûli müteveffâ'-i müşârün-ileyhe tahvîlinde vâkı' olup ve mâ-beyn olan bâd-i hevâ ve tahvîlinde düşen mahsûl ve sâ'ir kulları ve espâbı ahvâlin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müteveffâ'-i müşârün-ileyhün eger cüz'î ve küllî muhallefâtıdır ve eger voyvodaları zabt itdüğü mahsûlidür ve eger cebehânesidür ve kullarıdır ve

gayrı nesi var ise müşârün-ileyh mübâşeretile zabt idüp her cinsi müstakıl defter idüp kal'ada hıfz idesin. NakΩr ü kıtmîr nesi var ise ketm itmeyüp defter olunup defterin mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Sonra emrüm ne vechile olur ise mücebi ile amel olına. Sancak dahı sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e Zi'l-ka'de'sinün yigirmi yedinci gününden silahdârlarum agası Nasûh dâme izzuhû'ya virilmiştir. Mâ-beyn[de] olan mahsûli dahı mîrî için zabt eylesin.

1468 *İlbasan beyi ile İlbasan ve Manastır kadılarına: İşban kazasında Peygamber Efendimiz hakkında saygısızca konuşan Hüseyin'in suçu tahakkuk ederse hapsedilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kethudâsı Sinân'a virildi

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

İlbasan begine ve kâdîsına ve Manastır kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, İlbasan kâdîsı ile

mektûb gönderüp İşban ? (شبنه)

kazâsında Şaleş ? (شاليس) nâm karyede mütemekkin olan sipâhî oğlanlarından Hüseyin nâm kimesne hâşâ sebb-i Nebî

idüp ve elfâz-ı küfre mukırr olmağın meclis-i Şer'a ihzâr olunup tefahhus olındukda hâşâ sebb-i Nebî ve elfâz-ı küfr söylediği şühûd-i udûl ile sâbit olup mülhid olduğın bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, husûs-ı mezbûrî onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; mezkûrun, hâşâ sebb-i Nebî idüp elfâz-ı küfr söylediği vâkı' ise habs idüp yazup arz eylesin.

1469 *Karagöz Paşa Müderrisi Alâeddin'e: Neccar İsa kızı olup Nâib Hamza'nın evine kaçan Halime'nin ikrârının bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi

Fi 2 Zi'l-hicce sene 967

Karagöz Paşa Müderrisi Alâ'eddîn'e hüküm ki:

Bundan akdem Neccâr İsâ-kızı Halîme, evlerinden gaybet idüp Nâ'ib Hamza

evinde bulunup meclis-i Şer'a gelüp senün yanında Hisâr Beg-oğlu Şa'bân yanında meclis-i Şer'de ne vechile ikrâr itdüğü yazılup gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr kız, meclis-i Şer'-i Şerîfde ne vechile ikrâr itdüğün eger sen ve eger mezkûr Şa'bân vukû'ı

üzre yazup mühürleyüp Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin. Amma ziyâde

ketm itmeyüp tamâm yanınızda ne
vechile ikrâr itmiş ise yazup bildüresin.

1470

Anadolu beylerbeyine ve Kütahya kadısına: Adı geçen Halime'ye ait davânın İstanbul'da görülmesi için alâkalıların gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

**Anadolu beglerbegisine ve Kütahya
kādîsına hüküm ki:**

Neccâr Îsâ-kızı ile Dizdâr-oğlu Mustafa
ve Abdî ve İbrâhîm nâm kimesnelerün
da'vâsı görilmek için Kütahya kādîsı
ile sana hükm-i şerîfüm gönderilüp
ahvâlleri Şer'ile fasl olmadın kız
karındaşına teslîm olunup mezkûrlar
habsde kalup ve bu husûs neye müncer
olduğın arz dahi olunmayup hâliyâ
müdde'î olan rikâb-ı hümayûnuma

ruk'a sunup kazıyyeleri anda fasl
olmaduğın bildürüp Südde-i
sa'âdet'ümde görilmesin bildürmeğın
buyurdum ki:
Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp bu
bâbda mahbûs olanları ve Nâ'ib
Hamza'yı yarar âdemlere koşup Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin; tutup
gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü
te'kîd eylesesin ki gaybet itdürmeyeler.
Bu husûsın cevâbı niçün te'hîr olunup
arz olunmadı, anı dahi bildüresin, te'hîr
itmeyüp gönderesin.

1471

Malkoç beyine: Zacesne sancağında yeni yapılan parkan için kırk kişinin gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Zacesne begi âdemi Ca'fer'e virildi.
Fî 26 Zi'l-ka'de sene 967

Malkoç Beg'e hüküm ki:

Zacesne Begi Ferhâd dâme izzuhû
mektûb gönderüp Pasarofça nâm kal'a
kurbinde müceddeden binâ olınan
parkan, memleket hıfzına lâzım ü
mühimm olup livâ'-i mezbûrda olan
kılâ'un neferleri kalîldür diyü gayrı

kılâ'dan kırk nefer ihrâc olunmasın
bildürmeğın **buyurdum ki:**
Varıcak, sancağuna müte'allık olan
kal'alardan parkan-ı mezbûr için kırk
nefer kimesne ihrâc idüp gönderüp hıfz
u hırâset itdüresin. Zikr olınan parkanın
hıfz u hırâseti mühimmât dandır.
Emrüm üzre tedârük idüp her kal'adan
ne mikdâr nefer ihrâc olunduğın defter
idüp yazup bildüresin.

1472

Maraş beylerbeyine: Kapucubaşı Ahmed'in Kadızade'deki doğanının teslimi hakkında.

Yazıldı.
Mezkûra virildi.

Mar'aş beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm kapucıları-
başı olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim
Ahmed *zîde mecduhû*'nun Kadî-zâde
Ahmed Çelebî demekle ma'rûf
kimesnede bir cenâh çakır curası olup
Doğancı-başı Mehmed Velî nâm
kimesne, mîrî doğandur diyü alup sana

teslim eyledüğün bildürmeğin

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûr Kādî-zâde
vardukda te'hîr eylemeyüp müşârün-
ileyhün zikr olunan doğanın mezbûra
teslîm eyleyüp irsâl eylesin.

1473 *Anadolu beylerbeyine: Bazı sipahilerin Konya muharebesinde bulunmadıklarından dolayı alınan timarları hakkında mevcut hükümlerin tedkik ve arzına dair.*

Yazıldı.

Abdî Kethudâ'ya virildi.

Fî 28 Zi'l-ka'de sene 967

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem ba'zı sipâhîlerün Konya
muhârebesinde bulunmadı diyü timarları
alınup ol bâbda beglerbegi arzları
mûcebince timarları mukarrer olmak
içün hükm-i şerîf virildüğünde timarları
yoklama defterinde mevcûd değildir.
Ana binâ'en alınmışdır diyü arz

itmişdün. Hâliyâ mezkûrlar Südde-i
sa'âdet'üme gelüp muhârebe-i
mezbûrede mevcûd olmağın ferzend-i
ercmend oğlum Selîm *tâle bekâhu*
cânibinden virilmiş terakkî hükümleri
ibrâz itdükleri ecilden hükümleri aynı
ile sana irsâl olınup **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, zikr olunan hükümlere
nazar idüp dahı bu bâbda cevâbun ne ise
yazup bildüresin ve hükümleri girü
mühürleyüp gönderesin.

1474 *Semendire beyine ve Böğürdelen kadılarına: Mehmed Han'ın İzvornik'teki hasları voyvodasının eşkiyâ ve hırsız yatağı olup olmadığının araştırılması hakkında.*

Yazıldı.

Mehmed Hân Kethudâsı Pîr Velî'ye virildi.

Fî 29 Zi'l-ka'de sene 967

Semendire begine ve Böğürdelen ve ...^{lxviii} kādîlarına hüküm ki:

Bundan akdem cenâb-ı emâret-me'âb
Mehmed Hân *dâmet me'âlîhi*'nün
İzvornik'de elinde olan nâhiye-i
Gabaveşte hâsları voyvodasiyçün hırsuz
u harâmî yatağıdır diyü Hüseyin Şâh
zîde izzuhû ile İzvornik kādîsı arz
itmeğın Sirem Sancağı Begi Bayrâm
dâme izzuhû ile Belgrad kādîsı teftîş

eylemek içün hükm-i şerîfüm irsâl
olınmışdı. El-hâletü hâzihî müşârün-
ileyh Mehmed Hân *dâmet me'âlîhi*
mektûb gönderüp Sirem sancağı begi ve
Belgrad kādîsı ile ba'zı mâcerâ olduğın
arz itmeğın husûs-ı mezbûrun teftîşin
size emr idüp **buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr eylemeyüp bu bâbda
müşârün-ileyh Sirem begine ve Belgrad
kādîsına gönderilen hükm-i
hümâyûnumı alup ol hükm-i şerîfüm
muktezâsınca husûs-ı mezbûrî siz teftîş
idesiz.

1475 *Dukagin sancağı Beyi Abdülbaki'ye: Ohri livasındaki asi köylerin halkının cezalandırılarak o haklarından gelinmesine dair.*

Yazıldı.

Ramazân Beg kethudâsına virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

**Dukagin Sancağı Begi AbdülbâkΩ
Beg'e hüküm ki:**

Hâliyâ İlbasan sancağı begi mektûb gönderüp mukaddemâ gâret ve ıslâhı fermân olınup Ohri'ye tâbi' olan âsî karyeler, Dukagin nâhiyesiyle hem-sınur olup ve ahâlîsiyle akvâm ü akribâ olmağın ehl [ü] iyâl ve davarlariyle

mezbûrlara sığınup ele vermeyüp mâni' oldukların arz itmeğın **buyurdum ki** : Vusûl bulıcak, aslâ te'hîr itmeyüp sancağın askeri ile hâzır u müheyyâ olup müşârün-ileyh cânibine nâzır olup haberleşüp dahı anun gibi müşârün-ileyh zıkr olınan âsîlerün üzerine vardukda firâr itdür[meye]sin; anun gibi ol cevânibe gelürler ise anun gibi ehl-i fesâdun haklarından gelmek bâbında gereği gibi mu'âvenet eyleyesin.

1476

Silistre kadısına ve Nâzır-ı Emvâl zaim Mehmed'e: Silistre Beyi iken vefat eden Sinan'ın muhallefâtı hakkında.

Yazıldı.

Murtazâ Kethudâ'ya virildi.

Fi 29 Zi'l-ka'de sene 967

**Silistre kâdisına ve Nâzır-ı emvâl
Za'îm Mehmed'e hüküm ki:**

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Silistre Begi iken vefât iden

Sinân Beg'ün muhallefâtın zabt eyleyesin, diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Akkerman begi Hüseyin dâme izzuhû vârisi olduğın bildürilmeğın **buyurdum ki**:

Anun gibi vekîl gönderüp hakk-ı Şer'in taleb iderse teslim eyleyesin.

1477

Peçuy Beyi Mehmed Bey'e: Vezîr Rüstem Paşa'nın başkasının hizmetine alınan hizmetçisinin Semendire alay beyine teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Usta hısmı Mehmed Çavuş'a virildi.

Fi 27 Zi'l-ka'de sene 967

Peçuy Begi Mehmed Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Peçuy sipâhîlerinden olup Arslan Beg voyvodası olan Hurrem, Vezîr-i a'zam Rüstem Paşa *edâma'llâhü*

iclâlehû'nun Otcı Hurrem nâm oğlanın ayardup alup gitmeğın **buyurdum ki**: Mezkûr her kandeysa ele götürüp zıkr olınan oğlanı alup Semendire Alay-begisi Mustafa'ya teslim eyleyesin ki, bu cânibe îsâl ide ve mezkûr voyvoda, oğlan ayardup elinde bulunduğın arz idesin.

1478

Kefe beyine, kadısına ve nâzıra: Kutluk sebebiyle gelen Tatarların esir diye satın alınmaması, Tatarların girmesine müsaade edilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Ademi Kaytas'a virildi.

Fi 2 Zi'l-hicce sene 967

**Kefe begine ve kâdisına ve nâzıra
hüküm ki:**

Kadîmü'l-eyyâmdan Kefe cânibinden Tatar esîr gelmiş değil iken hâliyâ kaht sebebi ile ol cânibe gelen Tatar tâ'ifesin ba'zı kimesneler icâre tarîkıyla ve ba'zı dahı satun aldum diyü iskelede penç-yek virdüm diyü temessük ibrâz idüp ehl-i İslâmı getürüp bey' itmeğe mübâşeret itdükleri ecilden anun gibi bulunan Tatar esîrleri ellerin alup külliyyen halâs olınmışdur. İmdi, şimdiye değin bir zamânda bu makøle ehl-i İslâm Tatar esîr gelmiş olmayup şimdi, sizin ihmâliniz mücerred zabt u rabt-ı memleketde adem-i iktidârınız dandır. Bu makøle hilâf-ı Şer' vaz' sudûr itmişdür. Bu bâbda mûcib-i itâb olmışsızdur. **Buyurdum ki:**

Ba'de'l-yevm bu husûsda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi Tatar tâ'ifesinden eger icâre ile ve eger bey' [u] şirâ tarîkı ile bir ferde Tatar aldurmayup ve bey' itdurmeyüp ve gemi ile eger mahrûse-i İstanbul'a ve sâ'ir memâlike alup gitmeğe komayup gereği gibi iskeleyi zabt eyliyesin. Bu bâbda sâ'ir Memâlik-i mahrûse'de vâkı'

Foça ve Nevesin kadîlarına: Memleketin ihtiyacı var iken Dobrovnikliye ve emre mugayir olarak küffâra mahsul verilmemesine dair.

1479

Yazıldı.

Sağ-ulûfecilerden Mehmed'e virildi.

Fi 27 Zi'l-ka'de sene 967

Foça ve Nevesin kadîlarına hüküm ki:

Novesin kâdîsı mektûb gönderüp Novesin kazâsına tâbi' Gable (?) nâm iskelede Dubrovnik keferesi taraflarından mümâlese tarîkıyla milh fûrûht eyleyen eyü Ayo Ayolastin-i la'în ile iskele-i mezkûre emînleri için cemm-i gafîr meclis-i Şer'-i Şerîfe gelüp eyitdiler ki: Her zamân iskele-i mezkûre âmilleriyle Dubrovniklüler müttefik olup zikr olınan iskeleye bey' olunmağa gelen tereke külliyyen

olan iskelelere ve yalılar beglerine ve kadîlarına mü'ekked ahkâm-ı şerîfe gönderilüp tenbîh ü te'kîd olmuşdur ki her kim ki anun gibi Tatar tâ'ifesin getüre, aslâ mecâl vormeyüp elinden alup kendüye siyâset olmak emr olmuşdur. Sen ki sancak-begisin ve kâdîsın ve nâzırsın; şöyle bir dahı Memâlik-i mahrûse'mde Kefe'den gelmiş kimesnenün elinde Tatar esîri bulına, aslâ bir ferdün özri makbûl olmayup eşedd-i siyâset ile her birinüz siyâset olunmak mukarrer bilüp ana göre basîret üzre olup aslâ bir cânibe ol makøle Tatar esîrin geçürmeyesin; iskeleleri ve sâ'ir ma'berleri gereği gibi zabt idesin ve şimdiye değin ne mikdâr Tatar esîri geçüp ve kim alup ve kimden alınup berü cânibe geçmişdür, defter idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin, bu husûsı sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp gaflet üzre olmayasın; şöyle ki, ba'de'l-yevm eger mahrûse-i İstanbul'a ve eger sâ'ir yire Tatar esîri çıkuğu istimâ' olına, yazuğ ve mazleminüz kendü boynunuzadur, bilmiş olasın.

Dubrovnikliye aldurup ellerinde emr vardur diyü livâ'-i Bosna'dan ve livâ'-i Hersek'den gelen terekeyi rencber tâ'ifesine ve etmekcilere aldurup âmiller celb-i mâl için Dubrovnikliye aldurup der-anbâr itdüklerinden sonra harbî vilâyetden gelen gemilere virüp memâlik-i a'dâya tereke ve zâd ü zevâde virüp kânûn-ı Pâdişâhiye muhâlif işler iderler. Bu sebebdan livâ'-i mezbûrda niçe kimesne celâ-yı vatan idüp diyâr-ı uhrâya gitmişlerdür. Şöyle ki, ber-karâr-ı sâbık âmiller ile Dubrovniklüler müttefik olup celb-i mâl için külliyyen gelen terekeyi Dubrovniklü'ye aldurup ve iskeleye

gelen terekeye kendüleri narh vaz' eyleyeler, mâl-ı mîrîye gadr ü noksân olmak mukarrerdür diyü kelimât eylediler. Fi'l-vâkı' iskele emînleriyle Dubrovniklü müttefik olup celb-i mâl için külliyyen gelen terekeyi Dubrovniklüye aldurup der-anbâr itdüklerinden sonra deryâdan gemi geldükde el altından Dubrovnik'e gider diyü harbî vilâyete gidüp ve mâl-ı Pâdişâhî ile ticâret idüp iki yüz ve üç yüz bin akçalık tereke satun alup havâsdan olan kurâda saklayup hufyeten harbî vilâyete virüp bu bahâne ile mâl-ı firâvân tahsîl idüp eger Venedik'dür ve eger sâ'ir memâlik-i a'dâdur cümlesine zâd ü zevâde virüp kıbel-i Şer'den tenbîh olındukda iskeleye ziyân idersiz diyü cevâb virüp memnû' olmadukların bildürmişsin. İmdi, bu bâbda

Dubrovniklüye virilen emr-i şerîfde vilâyette müzâyaka yoğise diyü kayd olmuşdur. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup memlekete lâzım iken min-ba'd Dubrovniklüye ve emre mugâyir küffâra tereke virdürmeyesin. Zıkr olunan emînler dahı anun gibi tereke alup der-anbâr itmiş midür? Ne mikdâr tereke almışlardır ve küffâra virdükleri dahı vâkı' midür, nicedür? Hakk üzre görüp dahı ahvâllerin mufassal yazup bildüresin ve bi'l-fi'l dahı der-anbâr terekeleri var mıdur, ne mikdâr, hâs terekesinden midür, arz olunduğı gibi mi alınmışdur? Bildüresin. Bir vilâyete lâzım iken eger a'dâya ve sâ'ir Dubrovniklüye ve gayrıya tereke bey' itdürmeyesin.

1480

Yoros kadısına: Çamlık köyünde Mısır Beylerbeyisi İskender Paşa'nın yaptırdığı camiye vakfettiği pereme hakkında.

Âdemine virildi.

Fî 3 Zi'l-hicce sene 967

Yoros kâdisına hüküm ki:

Bundan [akdem] Mısır Beglerbegisi olan emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm İskender *dâme ikbâlühû* Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp taht-ı kazânda Çamlık nâm karyede hâliyâ binâ itdüğü câmi'e bir

bâzâr peremesi vakf idüp âhar kimesne dahı pereme alup işletmeye diyü hükm-i şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:** Müşârün-ileyh câmi'ine vakf için pereme ta'yîn itdükde kimesne mâni' olmayup arz itdüğü üzre âhar kimesne bâzâr peremesi kullandurmaya.

1481

Karaman beylerbeyine: Karaman çavuşlarından Konya'da sakin İbrahim Çavuş ile reâyâsı arasındaki nizâın halli sırasında, kaçan İbrahim Çavuş'un buldurulması hakkında.

Yazıldı.

Yaylacık nâm karyeden Hacı Mahmûd'a virildi.

Fî 13 Zi'l-hicce sene 967

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Ferzend-i ercmen oğlum Selîm *tâle bekâhu* lalası iftihârû'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafa *dâme izzuhû* mektûb gönderüp Karaman çavuşlarından olup Konya'da sâkin olan İbrâhîm Çavuş timarı re'âyâsıyla mâ-beynlerinde olan

nizâ'ları husûsı için emr-i şerîf virilüp görilmek üzre iken mezbûr gaybet itdüğın arz itmeğın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezbûrı hufyeten tettebbu' u tecessüs idüp ele getirüp yarar âdemlere koşup müşârün-ileyhe irsâl idesin, mezbûrı ele getürmek bâbında dakΩka fevt itmeyesin. Eger bir tarîkla hüküm ihrâc iderse elinden alup mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderüp kendüyi kayd ü bend ile

emrüm üzre müşârün-ileyhe teslîm

idesin.

1482

Diyarbakir defterdarına: Mardin'deki yüzelli bin akçalık ifrazın mûri için zaptolunması hakkında.

Yazıldı.^{lxix}

Diyârbekr defterdârına hüküm ki:
Hâliyâ Mardin'de olan yüz elli bin akça
ifrâzı mîrî için zabt olunmasın emr idüp
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikr
olınan ifrâzı yarar âdemler ta'yîn
eyleyüp mîrî için zabt itdüresin.

1483

Biga beyi ile Ezine ve Biga kadılarına: Kazdağı İneceği'nde eve girip mal ve para çalanların araştırılması hakkında.

Yazıldı.

Beg âdemi Mustafa'ya virildi.

Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

**Biga begine ve Biga ve Ezine
kādîlarına hüküm ki:**

Sen ki sancak-begisin mektûb gönderüp
Kazdağı İneciğinde Câmî'
mahallesi'nde bir hâtûnun evi açılıp
altını ve akçası ve niçe espâbı serika
olunup mazınnaları Mehmed ve
Muharrem ve Hasan ihzâr olındukda
aynı ile bulup espâbların ve şerîklerin
ikrâr idüp Mehmed'ün ve Hasan'un
ahvâlî ahâlî-i mahalleden sü'âl
olındukda kaz ve tavuk ve akça serika
ider ve eve girür diyü işidürüz; sâbıkâ
Mehmed nâm kimesneyi âlât-ı harb ile
yoldaşlariyle kollayup Müslimânlar
halâs eyleyüp sâbıkâ teftîş olmak için
mezbûrlar habsden kefile virilüp
Mehmed ve Hasan kefile ile gaybet idüp

ve mezkûr Muharrem habsde
bulınmağın kazıyyelerinin sûret-i
sicilleriyle mezkûr Muharrem'i Südde-i
sa'âdet'e gönderdiğün bildürmüş. İmdi,
mezkûrlar dahı ele gelüp ahvâlleri teftîş
olunup Şer'ile lâzım gelen mahallinde
icrâ olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, ol gaybet idenleri
kefillerine ve yataklarına ve duraklarına
bi'l-cümle Şer'ile buldurması lâzım
olanlara buldurup ahvâllerin Şer' üzre
görüp üzerlerine her ne zâhir olursa
Şer'ile lâzım geleni mahallinde icrâ
idüp yirine koyasın. Muhtâc-ı arz olanı
bildüresin ve bunun emsâli yararlığı
sâbit olanlar kefile virilmeğe bâ'is
nedür? Kādî mı virmişdür ve senün
cânibünden mi virilmişdür? Her kim
kefile virmiş ise anlara teklîf idüp
bildüresin.

1484

Tameşvar beylerbeyine: Tameşvar çavuşlarının gönderdiği defter mucebince mahlûl gediklerin tevcihine dair.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi.

Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ otuz beş nefer Tımışvar çavuş-
larının mühürlü defterin irsâl

eylemişsin; gelüp vâsıl oldu. **Buyurdum
ki:**

Min-ba'd ol defter mucebince vâkı'
olan mahlûl çavuşluk gedüğün tevcih
eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 3 Zi'l-hicce'ti'l-mübâreke sene 967 [25.08.1560]

1485

Diyaibekir beylerbeyine: Musul Beyi Şah Kulu'nun haslarından kalan ifraz ile Mardin'deki ifrazın mîrî için zaptedilmesi hakkında.

Yazıldı.
Husrev Beg'e virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr

Diyaibekir beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Ruha sancağı bedeli ile Musul Sancağı Begi olan kıdvetu'l-ümerâ'i'l-kirâm Hacı Şâh-kulî dâme izzuhû'ya icmâl mûcebince livâ'-i mezkûrun hâslarından müşârûn-ileyh bedelin alup bâkΩ ifrâzı mîrî için zapt ve Mardin'de

olan yüz elli bin akçalık ifrâzun dahı mîrî için zapt olmasın emr idüp
buyurdum ki:
Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sen ki beglerbegisin, icmâlden livâ'-i mezkûrun hâsaları sûretin müşârûn-ileyhe viresin ki ana göre sancak-beginden bâkΩ kalamı ve Mardin'de olanı mîrîye zapt için yarar âdemler ta'yîn eyleyüp mîrî için zapt eylesin.

1486

Boğdan voyvodasına: Erdel Kralı İstefan'ın adamı olan Köse Mihal'in evinde yapılan zararın ödemesine dair.

Dragoman Ferhâd'a virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i şerîfüm gönderilüp Erdel Kralı İstefan Kral'un âdemi Köle Mihal'ün sâbıkâ vilâyet-i Erdel'e varduğında evine konulup bin altundan ziyâde zarar oldukda anun gibi vâkı' ise idenlere tazmîn itdürüp hakkın viresin diyü emrüm olmuş idi. Ol bâbda mektûbun vârid olup mezbûrun evi bana konak ta'yîn olunmuşdı diyü bildürmişsin. İmdi, mezkûr Köle Mihal Südde-i sa'âdet'üme gelüp Boğdan voyvodasına konak ta'yîn olınan benüm evümün kurbinde idi. Benüm evüme fuzûlî gelüp konup bunca zarar u ziyân eylemişdür. Kendüye dahı hilâf-ı vâkı' bühtân eyleyüp hâ'in olduğın için bu

denlü ziyân eyledüm diyü mektûb gönderdiğün bildürmeğın **buyurdum ki:**
Vardukda, te'hîr eylemeyüp bu husûsa ihtimâmla mukayyed olup göresin, mezkûr Köle Mihal'ün evine konup zarar ü ziyân eyleyenler her kim ise Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyetün muktezâsınca mezbûra itdükleri zarar u ziyânı bî-kusûr tazmîn itdürüp bir dahı bu bâbda Südde-i sa'âdet'üme şikâyet itdürmeyesin ve mezbûrun hakkı bî-kusûr edâ olınuğın yazup bildüresin. Şöyle ki; bu def'a hakkı virilmeyüp ta'allül olına, Kral-ı müşârûn-ileyhe hüküm-i şerîfüm virilüp anda görilmek mukarredür. Ana göre mukayyed olup mâ-beynde olan ahd ü emâna mugâyir vaz' sudûrından hazer eylesin.

1487

Erdel'e kadar yol üzerindeki kadılara: Erdel Kralı İstefan'ın avdet edecek adamının selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Erdel'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel Kralı iftiharü'l-milleti'l-Mesîhiyye İstefan Kral'un Âstâne-i sa'âdet'üme harâc ile irsâl itdüğü ilçisi gelüp harâcı teslim eyleyüp hıdmet-i risâleti kemâ-yenbagΩ edâ idüp icâzet-i şerîfüm virilüp Kral-ı müşârün-ileyhe iki at alup gitmek için icâzet virilmeğin anı almışdur.

Buyurdum ki:

Her birinüzün taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise kendü ve âdemlerine ve bindüğü bârgîrine hilâf-i Şer' kimesneyi dahl itdürmeyesin. Ammâ hârice at alup gitmek memnu'dur. İki atdan gayrı ve bindüğü bârgîr olup emre mugâyir iki atdan ziyâde at alup gitmeye.

1488

Niğbolu, Rusçuk ve diğer Tuna yalıları kadılarına: Erdel Kralı İstefan'ın adamları olan ve memâlik-i mahrûseye gelip giden tüccarların meta'larına mani olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Dragoman Ferhâd'a virildi.

Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

Niğbolu ve Rodoscuk ve Vidin ve sâ'ir Tuna yalılarında vâkı' olan kâdîlara ve Havâss-ı Hümâyûn emînlerine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp bâzergânları ticâret tarîkı ile Memâlik-i mahrûse'ye gelüp gitmelü olduklarında metâ'larına iskelelerde mâni' oldukların arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin anun gibi müşârün-ileyh Kral'un bâzerganları ticâret tarîkı ile Memâlik-i mahrûse'ye

gelüp gitmelü olduklarında aldıkları metâ'larından at ve sâ'ir öte cânibe gitmek memnû' olmayan metâ'larının âdet ü kânûn üzre gümrüklerin edâ itdüklerinden sonra kendü hâlinde olup ticâret tarîkı ile gelüp giden tâcirlerine hilâf-ı Şer' u kânûn kimesneyi dahl itdürmeyesin ve arz eylediği taht-ı hükûmetinüzde akçaları ile satun alup gitdükleri yapağlarına dahı mâni' olurlar imiş, anı dahı göresin; kadîmden yapağı virilmek memnû' olmayup virilügelmiş ise kadîmden virilügelen metâ' almak istediklerinde olıgelene mugâyir dahl itdürmeyisin.

1489

Köprülü kâdisına: İsimleri bildirilen bazı celeblerin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-başına teslim olındı.

Fî 27 Zi'l-hicce sene 967

Köprülü kâdisına hüküm ki:

Kazâ'-i mezbûra tâbi' Çumran nâm karyeden Niko veled-i Aryan nâm celebün ve kazâ'-i mezbûra tâbi' Radofca کادو nâm karyeden Pop veled-i Nikola nâm celebün ve yine kazâ'-i

mezbûrede Arabiye ? (عربيه) nâm karyeden Nefle veled-i Petri nâm celebün ve İsâmca ? (اسامجا) nâm karyeden Nikola veled-i Berliç nâm celebün ve karye-i Çalışlar'dan Mehmed b. Hamza nâm celebün ve karye-i Arbihisne ? (اربيسنه)'den Popo veled-i İstoyko nâm celebün ve karye-i Bodos'dan Popo veled-i Manço nâm

celebün ve karye-i Vodoran Niko
veled-i Doyko nâm celebün ve karye-i
Gözenk'den ? Noyo veled-i Acunko
nâm celebün ve karye-i Gödel'den Niko
veled-i Barat nâm celebün süricileri
olan Uraz nâm sürici ve yine kazâ'-i
mezbûrede Basteriç nâm karyede
Nikola veled-i Balfor nâm celebün ve
yine kazâ'-i mezbûrede karye-i
Drarik'de Vanu veled-i Petri nâm

celebleriün süricileri İdrîs nâm sürici
Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr
idüp **buyurdum ki:**
Varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp
mezbûrları her kande ise ele getirüp
yarar âdemlere koşup Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin. Ve
gönderdiğün kimesnelere gereği gibi
tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, götürürken
gaybet itdürmekden hazer ideler.

1490

Mamervan Beyi Mirza Ali Bey'e: Mektubu alındığına ve sancağın muhafazasında gayretli şekilde hareket eylemesine dair.

Yazıldı.

Bunun mektûbı Paşa hazretlerindedür. Bu
vechile diyü Hasan Çelebî'den tezkire
gelmişdür.

**Mamervan Begi Mîrzâ Ali Beg'e
hüküm ki:**

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb
gönderüp ba'zı husûsı i'lâm itmişsin.
Her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl

ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. **Buyurdum
ki:**

Sancağın hıfz u hırâsetinde ve
memleket ü vilâyetün emn ü emânı ve
re'âyâ vü berâ[yâ]nun refâhiyyet ü
itmi'nânı bâbında mücidd ü merdâne
olup ma'lûmun olduğu ahhâr-ı sahîhayı
i'lâmdan hâlî olmayasın.

1491

Sivas'a kadar olan kadılara: Satılmak üzere Bursa'ya getirilmekte olan koyunların İstanbul'a sevk edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bu hüküm gitmeyüp Bolı begine yazılmışdur.
Anun gibi ol cânibe gelürse İstanbul'a gön-
deresin diyü çavuş oğlanlarından Mehmed'e
virildi.

Fi 29 Zi'l-ka'de sene 967

**Mahrûse-i İstanbul'dan Sivas'a
varınca yol üzerinde vâkı' olan
kādîlara hüküm ki:**

Hâliyâ Diyârbekr beglerbegisi dâme
ikbâluhû mektûb gönderüp Alos

kethudâlarından Divâne-oğlan-oğlu ve
ba'zı kethudâlar kendü ihtiyârlarıyle
Bursa câniblerine bey' eylemek için
on beş binden ziyâde koyun ile
gönderilüp henüz Sivas'a ve Çorum'a
ancak varmışlardır diyü bildürmeğin,
imdi, mahrûse-i İstanbul'da et bâbında
müzâyaka olup zikr olunan koyun
mahrûse-i mezbûreye gelmesin emr
idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz
mukayyed olup zikr olunan koyun her

birinüzün taht-ı kazâsına dahil olur ise
mahrûse-i mezbûreye göndermeyüp

tenbîh ü te'kîd idesin ki doğru
mahrûse-i İstanbul'a getüresin.

1492

Arab Defterdarı Murad Çelebi'ye: Emirsiz verilen gedik ve terakkilerin kabul edilmemesine dair.

Yazıldı.

Pîrî Çelebî'ye virildi.

Fî 2 Zi'l-hicce sene 967

Tekrâr yazılıp Erzurum kullarından Şa'bân'a virildi.

Fî 3 Zi'l-hicce sene 967

Tekrâr Şa'bân yazdı.

**Arab Defterdârı Murâd Çelebî'ye
hüküm ki:**

Bundan akdem hüküm-i şerîfüm gönderilüp Erzurum'dan gelen havâle defterlerinde emre mugâyir virilen gedük ve terakkî kabul olmayup olan gedük ve ulûfe terakkîsi salınmaya diyü emr olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm

kemâ-kân mukarrerdür. Hâliyâ Erzurum'da ba'zı kimesnelere emirsüz gedük ve terakkî virildüğü istimâ' olmağın, her kime virilmişse sûreti gönderildi. **Buyurdum ki:** Hâliyâ gelen havâle defterlerine nazar idüp göresin; anun gibi mezkûrlara emre mugâyir gedük ve terakkî virildüğü mukarrer olup gelen defterde ulûfeleri virilüp salınmışsa zikrolunan defterleri mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve min-ba'd emirsüz virilen eger gedükdür ve eger terakkîdür kabul itmeyesin.

1493

Yemen beylerbeyine: Yemen'de sancak tasarruf eden ümerâya sâlyânelerine mukabil verilen baharlardan gümrük alınmaması için ellerine tezkire verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mısır çavuşlarından Pervâne Çavuş'a virildi.

Bu bâbda Şerîfe yazılan hüküm dahı buna virildi.

Fî 6 Zi'l-hicce sene 967

Yemen beglerbegisine hüküm ki:

Anda Yemen'de sancak tasarruf iden ümerâya sâlyânelerine duta bahâr virilüp zikr olunan bahârı cedîd getürdüklerinde Mekke-i Mükerrreme Şerîfi tarafından ve sâ'ir ümenâ cânibinden gümrük taleb olunmuş. Anun gibi sâliyânelerine duta virilen

bahârdan müşârün-ileyh Şerîf tarafından ümenâ cânibinden dahl olunmamak için hüküm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birine sâlyânelerine duta ne mikdâr bahâr virilür ise ellerine tezkire veresin ki cedîd göndermelü oldukda ol tezkireyi ibrâz ideler ki sâlyâneleriçün virilen bahârdan tezkire mücebince gümrük taleb olunmaya. Ammâ sâlyânelerine duta bahâr virilenden ziyâde tezkire vermeyesin.

1494

Vize kadısına: Hâssa gemilerin levâzımı için gerekli ağaçları kesenlerin bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Galata emînine virildi.

Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Vize kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâssa gemiler
levâzımıyçün taht-ı kazânda vâkı‘ olan
dağlarda yarar ağacıçları korımak için
korıcı ta‘yîn olunmuş iken sipâhî ve
yeniçeri ve re‘îslerden ba‘zı kimesneler
gelüp ağaç kesüp korıcılar men‘

itdüklerinde memnû‘ olmayup te‘addî
itdüklerin bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi korunması fermân
olunan yirlerde emre muhâlif eslemeyüp geüp
ağaç kesen kimesneler kimler ise arz idesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 4 Zi'l-hicce sene 967 [26.08.1560]

*Üsküdar ve Yalakâbâd kadılarına: Hersek yakınında sipahi oğlanlarından
Dede'nin evini soymakla maznun olanların durumlarının tahkiki hakkında.*

1495

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerinin ulûfecilerinden
Pîrî'ye virildi.

Fî 9 mâh-ı mezbûr

**Üsküdar ve Yalak-âbâd kâdîlarına
hüküm ki:**

Sen ki Yalak-âbâd kâdîsısın, mektûb
gönderüp sipâhî-oğlanları zümresinden
Dede *zîde kadruhû*'nun evi cemâ'atı
Hersek kurbinde yatdukları gice haylî
espâbları serika olup teftîş için
Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından
Mahmûd Çavuş mübâşeretıyla hükm-i
şerîf vârid olup mazınna ta'yîn olunan
Hüseyin habs olındukdan sonra ba'zı
kimesneler gelüp espâb bulındı diyü
haber vermekle vekîl-i harc İlyâs'a keffîli
virilüp hâlîyâ teftîşde gaybet itmekle
bulınmasın teklîf olunup ve bundan
gayrı İbrâhîm ve Seydî Arab ve Mürsel
ve Gülci Ali ve Ramazân nâm

kimesneler için ahâlî-i karye dükkân
açıldukda bunlardan zann iderüz diyüp
habs olınduklarından sonra girü ahâlî-i
karye ta[le]bleriyle yarar keffillere virildi
diyü bildürmüşsin. Eyle olsa **buyurdum
ki:**

Vusûl buldukda, ihzâr-ı husamâ kılup
gaybet idenleri keffillerine ve bi'l-cümle
Şer'ile buldurması lâzım ü mühimm
olanlara buldurup getürüp bir def'a
Şer'ile fasl olmuş da'vâ değil ise ber-
mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş ü tefahhus
idüp göresin; kazıyye arz olunduğı gibi
ise bi-hasebi's-Şer'-i's-Şerîf sâbit ü zâhir
olınanda Şer'ile lâzım geleni yerine
koyasın ve ol ehl-i karye, açılan
dükkânı bunlardan zann iderüz didükleri
kimesneler dükkân açdukları mukarrer
midür, müseccel olmuş töhmet-i
sâbıkaları var mıdur? Yazup bildüresin.

1496

*Edirne kadısına: Edirne'de yapılmakta olan câmi-i şerîf ve imâretin suyunun
kıştan evvel temini hakkında.*

Yazıldı.

Çavuş-başına virildi.

Fî 18 Zi'l-hicce sene 967

Bâ-hatt-ı şerîf.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp binâ olunan câmi'-i
şerîf ile imâret-i âmire için dolab hafr
olınmasına emr-i şerîf vârid olup ber-
mûceb-i emr-i âlî-şân mübâşeret olınsa

yevmî on beş akça harcı olup dâ'imâ teşevvüşden hâlî olmayup lâkin câmi'-i şerîfden bin dört yüz zirâ' ba'îd yirde iki lüle su bulunup vakit fevt olmak ihtimâli ile getirilmesine mübâşeret olunduğın bildürmüşsin, ma'lûm-ı şerîfüm oldu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp onat vechile ikdâm ü ihtimâm idüp kış basmadın getürdüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında gereği gibi mukayyed olasın ve ne zamânda mübâşeret idüp ne vakte değin itmâma irişdüğün yazup bildüresin.

[Yev] mü's-sülâsâ fi 6 mâh-ı Zi'l-hicce

sene seb'a ve sittîn ve tis'a-mi'e [28.08.1560]

1497

Alacahisar beyine: Akkirman Beyi Hüseyin Bey ile haberleşip lüzumuna göre hareket etmesi hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Mustafa'ya virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Alaca-hisâr begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vârid olan hükm-i şerîf mücebince sancağuna müte'allık olan zu'amâ ve sipâhî ve kılıca yarar sipâhî-zâdelerle mükemmel çıkılup Plevne nâm kasabaya gelindükde Silistre Begi iken fevt olan Sinân Paşa'ya mektûb ve âdem gönderüp mahall-i cem'iyyeti tefahhus itdüğünde düşmen teskîn oldu ve bu cânibler ziyâde kahtlıkdur, asker ve vilâyet müzâyaka ve müzâhame görmek mukarrerdür. [He]mân ol câniblerde münâsib olan yirde oturup bu cânibe muntazır olasın ki bu husûsda emr-i şerîf ne yüzden vârid olursa anunla amel olunur diyü cevâb virmeğın sen dahı Niğebolı sancağında Lofça nâm

kasabaya karîb yirde asker halkı ile cem'iyyet üzre olduğın ve vilâyetde zâd ü zevâde kalîl olup müzâyaka çekildüğün ve müşârün-ileyhün vefât itdüğün bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yine sancağuna müte'allık asker halkı ile kemâ-kân cem'iyyetde olup Akkerman Sancağı Begi Hüseyin *dâme ızzuhû* ile haberleşüp anun gibi ol câniblerde hıdmet vâkı' olup varmak lâzım gelürse aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp varup irişüp tekml-i maslahat idüp mahal iktizâ itdüğüne göre dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendüme müte'allık olan cumhûr-ı umûrda mücidd ü merdâne olup hıdmetde bulınasın ve askeri gereği gibi zabt idüp re'âyâ vü berâyâyâ tecâvüz ü tetâvül itdürmekden ihtiyât idesin.

1498

Midilli kadısına: Midilli Beyinin Kaymakamı İskender'in Frenk olmasından dolayı kendisindeki eşyanın alınarak muhafazası ve kendisinin hapsedilmesine dair.

Yazıldı.
Usta hısmına virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Midillü kâdîsına hüküm ki:

Bi'l-fi'1 livâ'-i mezkûr begi olan
Mustafa dâme ızzuhû'nun kethudâ ve
sancağı hıfz için Kâ'im-makâm olan
İskender, Freng olup müşârün-ileyhün
mecrûh olduğın istimâ' etmek ile firâr
itmek ihtimâli olup Sakız'a varup gelüp
ve gâh hareket üzre olduğı istimâ'
olınmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed
olup göresin, anun gibi ihtimâl var ise
eger müşârün-ileyhin sancağı
mahsûlinden ve eger esîrlerinin bedel
akçasından ve sâ'ir cerîmesinden
mezkûrun zabtında her ne var ise sâ'ir
âdemleri ve a'yân-ı vilâyet
mahzarlarında alup kabz eyleyüp eger
akça ve sâ'ir her ne alınur ise defter
idüp mühürleyüp defteri ile kal'ada
hazînede gereği gibi zabt eyleyüp ve
kendüyi dahı habs idüp arz idesin.
Gaflet ile gaybet itdürmekden hazer
idesin.

*Mekke-i Mükerreme şerîfine: Yemen'deki ümerâ ve kulların salyânelerine
mukabil verilen baharlardan gümrük resmi alınmaması hakkında.*

1499

Yazıldı.
Mısır çavuşlarından Pervâne Çavuş'a virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr

**Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm
ki:**

Hâliyâ Yemen'de olan ümerâ kullarum
Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp
sâlyânelerine duta virilen bahârî bey'
eylemek için gönderüp Cidde'ye
geldükde sizün cânibünüzde dahı resm
taleb olunmuş. İmdi, gümrük ve resm
tüccâr tâ'ifesinden alınur beglerün

vazîfelerine duta virilenden alınmak
câ'iz değildir. Bu bâbda anlara hükm-i
şerîfüm dahı gönderilmiş. Gerekdür ki
vardukda, Âstâne-i sa'âdet'ümde olan
vüfûr-ı ihlâsunuz mücebince bu husûsda
mukayyed olup müşârün-ileyhim begler
kullarumun sâlyâneleriyçün virilüp anda
Cidde'ye gelen bahârdan ki sâlyâneleri
içün virildüğüne beglerbeginden
temessükleri mücebince sâlyâneleriyçün
virilen bahârdan gümrük ve resm diyü
nesne talep itdürmeyesin.

1500

*Akkirman kadısına: Kıtık sebebi ile gelen Tatarların esir olarak satılmalarının
men edilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi.
Fî 14 Muharrem sene 968

Akkerman kâdîsına hüküm ki:

Sene-i sâbıkada kaht sebebi ile ba'zı
Tatar tâ'ifesi gelüp Kefe câniblerine
dökilüp ba'zı kimesneler zikr olunan
tâ'ifenin ehl [ü] iyâllerin icâre tarîkıyla
ve kimi beslemek üzre alup getirüp ol
vilâyetlerde bey' itdükleri istimâ' olunup
mahrûse-i İstanbul'a dahı gelüp bey'
itmek istediklerinde ehl-i İslâm idükleri

ma'lûm olmağın cümle anun gibiler
sâhiblerinden alınup halâs olmuşdur.
İmdi, eyyâm-ı adâlet-encâmumda anun
gibi ehl-i İslâm hilâf-ı Şer' bey' u şirâ
olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur.

Buyurdum ki:

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ol
cevânibi dahı gereği gibi zabt idüp anun
gibi Tatar tâ'ifesinden ehl-i İslâmı
getirüp bey' idenleri ve alanları
muhkem te'dîb idüp dahı bulunan ehl-i
İslâm Tatarı ellerinden alup ıtlâk idesin.
Satun aldum, elümde temessük vardır

didüklerine amel itmeyüp Tatar tâ'ifesi
her kimde bulunur ise halâs idesin.
Şöyle ki, ba'de'l-yevm ol cevânibde girü
Tatar tâ'ifesi gelüp bey' olına, aslâ
özerünüz makbûl olmayup mu'âkab
olman mukarrerdür. Ana göre tedârük
idüp her kimde bulunursa alup halâs
eyleyüp ve min-ba'd anun gibi

Müslimân Tatar esîrlerin alup
satdurmayasın.

-1500/ a-

Yazıldı

Bu hüküm dahı gitmişdür. Bundan aşağıda
tekrâr kayd olmuşdur. Bu mükerrerdür.
Bir sûreti Burusa kâdîsına.

1501 *Aclun kadısına: Aclun beyinden şikâyeti hâvi arzuhal üzerine tahkikat icra ve
arz edilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Aclun kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Aclun beginden şikâyet olunup
arz-ı hâl sunulmağın sûreti aynı ile ihrâc
olunup sana gönderilüp sıhhati ma'lûm
olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gönderilen arz-ı hâle
nazar idüp dahı tahrîr olunan mâddeleri
tamâm ma'lûm idinüp vâkı' midür?
Hilâf-ı vâkı' midür nicedür, sahîh olan
kangısıdur ve gayrı vâkı' olan nedür?
Ma'lûmun olanı sıhhati ve hakΩkati
üzre mu'accelen yazup Südde-i
sa'âdet'üme i'lâm eylesin.

1502 *Boğdan voyvodasına: Koyun için gelen celeblere yardım olunmasına dair.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Dergâh-ı sa'âdet-destgâh'uma mektûb
gönderüp koyun husûsın bildürmüşsin.
Her ne dimiş isen ma'lûm oldu. İmdi, et
husûsı ehemmi-i mühimmâtındandır.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed
olup koyun ve sığır almak için varan

celeblere akçaları ile koyun ve sığır
alması olduklarında gereği gibi
mu'âvenet ü müzâheret idüp bir vechile
tedârük idesin ki koyun ve sığır bâbında
müzâyaka lâzım gelmeyüp ve re'âyâyâ
dahı te'addî olmayup diğer bahâne ile
alalar ve Erdel'den irsâl olunan Boğdan
kâfirinün dahı hakkından gelinmişdür.
Şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-hamîs

1503 *Bağdad beylerbeyine: Musul reâyâsının avârız ve nüzüllerini ve saireyi
Diyarbakir tarafına eda ettiklerinden Bağdad semtine hizmet teklîf edilmemesi
hakkında.*

Yazıldı.

Bağdad kullarından Keyvân'a virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Musul sancağında
re'âyâsı Bağdad'a tâbi' olup Bagdâd'a
müte'allık hıdmet vâkı' oldukca eger

ta'mîr-i kılâ' ve eger kürekcidür ve sâ'ir levâzım ü mühimmâta istihdâm olunup ve avâriz ve nüzül vâkı' oldukda Diyârbekr'e sürdürüp; iki cânibe hıdmet itmeğe iktidârımız yokdur diyü acz ızhâr eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi avâriz ve nüzüllerin ve sâ'ir vâkı' olan hıdmetlerin Diyârbekr tarafına edâ itdüklerinden sonra Bagdâd semtine hıdmet teklîf itdürmeyesin.

1504

Ağrıboz kadısına: Yakalanan casus gemisinden alınan esirlerin zincire vurulup kaptana teslim edilmesi hakkında.

Yazıldı.

كثودا'ya virildi.

Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Ağrıboz kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp işbu sene 967'de çıkan donanma-i hümayûn akabince elli kıt'a kadirge dahı çıkmak üzre olduğu küffâr-ı hâksâr vilâyetinde şâyi' olmağın vukû'ın ve adem-i vukû'ın ve azîmetleri ne cânibe olduğın ma'lûm idinmek için Pulya yakasında Maranda nâm kal'a kapudanı yigirmi beş nefer dârü'l-harb kâfirleriyle bir

firkate donadup dil almağa gönderdükde Kızılhisâr nâhiyesinde firkate ile Yakamu nâm zimmî kulağuzlarıyla girift olunup re'îsleri Südde-i sa'âdet'üme gönderildiği ve sâ'ir kefere Ağrıboz kal'ası'nda habs olunduğın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, anda habs olunan kâfirleri muhkem kadunaya urup gereği gibi hıfz idüp habsden ıtlâk itmeyüp donanma-i hümayûn geldükde kapudana teslîm eylesen ve ne mikdâr kâfir teslîm itdüğün yazup bile arz idesin.

1505

Van beylerbeyine: Muş sancağı Beyi Ferhad'dan vâki olan şikâyet hakkında bazı malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 16 Zi'l-hicce sene 967

Van beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Muş sancağında begi^{lxx} olan Ferhâd için sancağı halkı ile zindegânîsi olmayup ve bahârda Ulus tâ'ifesi yaylaklara ubûr itdüklerinde re'âyâyı rencîde idüp Ulus'un zabtına kâdir olmaduğın

bildürmüşsin. İmdi, zikr olunan begün re'âyâ-yı mezbûra eylediği te'addîsi Şer'ile sübût bulmuş mıdır, nicedür? Ne makøle te'addîsi olduğu ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:** Zikr olunan begün, livâ'-i mezbûre ahâlîsine ne makøle te'addîsi olup Şer'ile sübût bulan zulmi aynı ile yazup bildüresin.

1506

Bolu Beyi Sinan Bey'e: Diyarbakir'den gelmekte olan koyunların İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-oğlu Dervîş'e virildi.

Fî 15 Zi'l-hicce sene 967

Bolı Begi Sinân Beg'e hüküm ki:
Bundan akdem sana hükm-i
hümâyûnum gönderilüp andan gelen
koyunu gayrı yire satmayup İstanbul'a
gönderesin diyü emrüm olmuş idi.

Hâliyâ et bâbında müzâyaka olmayup
buyurdum ki:

Gelen koyunu sâhiplerine tenbîh idesin ki
eger Burusa'ya eger her kande dilerlerse alup
gideler, bunda getürmeyeler.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 19 Zi'l-hicce sene 967 [10.09.1560]

1507 *Kilis Beyi Mustafa Bey'e: Venedik'e tâbi Sidnik Kalesi yakınında oturan
Eflâkların memâlik-i mahrûsede münâsib bir mahalle nakillerine dair.*

Yazıldı.

Dragoman Kabasakal'a virildi.

Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Klis Sancağı Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:
Sâbıkâ livâ'-i mezkûr begi Malkoç
dâme izzuhû Südde-i sa'âdet'üme
mektûb gönderüp bundan akdem
Venedik'e tâbi' Sidnik nâm kal'a
kurbinde otuz üç kıt'a kurâ ve mezâri'
ki eflâk tâ'ifesi temekkün itmişlerdür,
ehl-i vukûf şehâdetleriyle kadîmî
Venedik'e tâbi' Sidniklünün yirleri idüğü
sâbit olduğın arz eyledükde sâbıkâ Klis
Begi olan Ferhâd dâme izzuhû'ya
hükm-i şerîf gönderilüp ol mahâllerde

sâkin olan eflâk tâ'ifesin kaldurup
Memâlik-i mahrûse'mde bir münâsib
mahal tedârük idüp temekkün ve
tavattun itdüresin diyü emrüm olmuş idi.
Hâliyâ, zikr olınan eflâk tâ'ifesi henüz
Venediklünün yirlerinden
kaldurılmadüğün Venedik baylosı
bildürmeğün **buyurdum ki:**
Vusûl bulıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp
Venedik'e tâbi' olan zikr olınan kurâ ve
mezâri'de sâkin olan eflâk tâ'ifesin
emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca
kaldurup Memâlik-i mahrûse'mde
münâsib olan mahalde tavattun u
temekkün itdüresin. Tekrâr Âstâne-i
sa'âdet'e şikâyet olunmalu itmeyesin.

1508 *Dukagin sancağı beyine: Bazı âsi köylerin cezalandırılması hususunda
Mehmed Han'a yardım olunması hakkında.*

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi.

Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Dukagin sancağı begine hüküm ki:
Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed
Hân dâmet-me'âlîhi'ye ba'zı âsî
karyelerün gâret olınması husûsı emr
olinmışdur. **Buyurdum ki:**
Müşârün-ileyh sana âdem gönderüp
mu'âvenet taleb eyledükde kendü

nefsünle mi varmakdur, yohsa kifâyet
mıkdârı âdem göndermekle midür? Her
ne vechile lâzım gelür ise mahall iktizâ
eyledüğüne göre te'hîr ü terâhî itmeyüp
mu'âvenet ü müzâheretde dakΩka fevt
itmeyesin.

-1508/a-

Yazıldı.

Bu dahî.

Bir sûreti dahî İlbasan begine.

Sana dahı hıdmet emr olmışdur. İkişi def'aten mümkün değil ise sana emr olınan hıdmet ber-

taraf oldukda göresin.

1509 *Mehmed Han'a: Âsi köylerin cezalandırılması hususunda yardımda bulunmalarının Dukagin ve İlbasan beylerine tebliğ edildiğine dair.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp âsî kurânın gâreti bâbında Dukagin ve İlbasan beglerinden mu'âvenet olınmak husûsın arz itdüğün ecilden kifâyet mikdârı âdem gönderüp, lâzım gelür ise

kendü nefsinüzle mu'âvenet idesiz ki her birine muttasıl hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Mu'âvenet lâzım geldükde müşârün-ileyhimâya âdem gönderüp mu'âvenet taleb idüp itmâm-ı maslâhatda dakΩka fevt itmeyesin.

1510 *Basra beylerbeyine: Sancak beylerinin ve adamlarının bazı bid'atler ihdasiyle reâyâyâ taaddi ve Müslümanlara rencide edici hareketlerde bulunmaları hakkında.*

Yazıldı.
Ahmed Kethudâ'ya virildi.
Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Basra'da sancak-begi âdemleri ve gönüllü tâ'ifesi re'âyâ üzerine ba'zı bid'atler ihdâs idüp Müslimânları rencide idüp zulm eyledüklerin istimâ' olunmağın ihdâs olınan mezâlim aynı ile yazılıp sana gönderildi. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mastûr olan ahvâli tamâm ma'lûm idinüp dahı bunun gibi te'addîye mübâşir olan eger beglerdür ve eger âdemleridür ve eger gönüllü sâ'ir kul tâ'ifesidür ve ümenâ vü ummâl ve mübâşirîn-i emvâldür, gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki min-ba'd re'âyâ vü berâyâyâ bu makøle hilâf-ı Şer' u kânûn zulm ü te'addî itmeyeler. Ve re'âyâyâ dahı i'lâm eylesesin ki anun gibi ba'de't-tenbîh eslemeyen giri bu makøle hilâf-ı Şer' u kânûn

kendülere te'addî idenleri gelüp sana bildüreler. Sen dahı aslâ te'hîr itmeyüp her kim olursa ismi ve resmi ile mu'accelen yazup Südde-i sa'âdet'üme bildüresin ki her vechile hakkından geline ki sâ'irlere mûcib-i ibret vâkı' ola. Ve bi'l-cümle ba'de't-tenbîh vilâyet-i mezkûrede zikr olınan bedâyi'den biri vâkı' ola, sen men' u def' itmeyüp ve yâhûd sen men'a kâdir olmayup mu'accelen arz itmeyesin, sanra istimâ' olına, aslâ özrûn makbûl olmayup netîcesi sana â'id olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olup hıfz [u] hırâset-i memleket ve emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet [ü] itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp eyyâm-ı adâlet-encâmumda re'âyâ ve berâyâyâ hilâf-ı Şer'-i Şerîf ve mugâyîr-i kânûn-ı münîf bir ferde iş itdürmeyesin.

1511 *Ağrıboz kadısına: Fesad ve taaddi eden levendlerin ele geçirilmeleri için çalışılmasının halka tenbîh edilmesine dair.*

Yazıldı.
Murtazâ Kethudâ'ya virildi.
Fî 19 Zi'l-hicce sene 967

Ağriboz kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem levend tâ'ifesi ol cânibe çıkup ba'zı fesâd idüp ba'zı harâc-güzârları esîr idüp ve re'âyânın emvâlin gâret idüp dâ'imâ fesâddan hâlî olmadukları ecilden **buyurdum ki:** Bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup yahılarda olan eger hisâr-erenleridür ve sâ'ir re'âyâdur, gereği gibi tenbîh ü te'kid eylesesin ki dâ'imâ hâzır olup anun gibi levend tâ'ifesi geldükde eger il-eri iledür ve eger gayrı her ne tarîkla olursa ele getürmeğe sa'y ideler. Anun gibi levend dahı ele getürenler levendin

espâb ü erzâkından her nesi varsa anun olup kimesne dahl itmeye ve hîn-i muhârebede katl olınan levendâtun diyetleri kâtilden sorılmayup ol bâbda dahl olunmaz. Ana göre herkes levendi ele getürmeğe sa'y ü ikdâm eyleyeler. Her kim levend tutarsa toyumluğı kendünün olup el virmeyüp muhârebeye mübâşeret iderse katl idenden dahı sorulmaz. Ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olunmakdan ve kimesneden ahz ü celb olmakdan ve ehl-i fesâd ele geldükde himâyet olmakdan hazer idüp gemi ile fesâda gelen levend tâ'ifesin ele getürmeğe sa'y idesin.

1512

Akıncı beyi Turhan Bey'e: Emir verilinceye kadar orada oturması hakkında.

Yazıldı.
Âdemine virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Akıncı Begi Turahan Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp dirlik tasarruf eylemeyen toycalara ve akıncılara icâzet virüp sancağın sipâhîleri ve dirlik tasarruf iden toycalarla oturup cemiyet

üzre olası diyü vârid olan emr-i şerîf muktezâsınca dirliği olmayan toycalara ve akıncılara icâzet virüp sancağın sipâhîleri emr ile donanmada olup yanunda iki nefer dirliklü toyca olduğın bildürmüşsin **buyurdum ki:** A'dâ tarafından sahîh haber gelüp emr-i şerîf varınca oturasın.

1513

Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Nemçe kralının bazı niyetleri hakkındaki istihbarat münasebetiyle daima mukayyed olup gaflet üzere bulunulmaması hakkında.

Yazıldı.
Zacesne Begi Ferhâd Beg'ün âdemi Ca'fer'e virildi.
Fî 22 Zi'l-hicce sene 967

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mohaç Begi Mehmed Paşa mektûb gönderüp Kral-ı bed-fi'âl tarafından mu'temedün-aleyh câsûs gelüp haber virüp Kral-ı bed-fi'âl, Peç'den çıkup Alman dağlarına gelüp ve beş bin tûfeng-endâz Nemçe piyâdesi ve beş bin

Nemçe askeri nehr-i Drava başında Bosna sancağında Kostaniçe nâm kal'a üzerine varmak niyyetine cem'iyet üzere olup ve Kral'un yarar nâmdâr beglerinden Erlmak ?(ارلماك) nâm mel'ûn on binden ziyâde âhen-pûş atlu ve piyâde ile Hırvat içinde olup câ-becâ hareket ü cem'iyetler mukarrer olmağın fikr-i fâsidleri ma'lûm olmak içün yarar câsûs gönderildüğün arz itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, a'dâ etrâflarından
gaflet üzre olmayup dâ'imâ mukayyed
olup ahvâl ü etvârların ve fikr-i fâsid ve
hayâl-i kâsidlerin tettebbu' u tecessüs
eyleyüp tamâm ma'lûm idinüp dahı arz
olunduğı gibi hareket-i bî-bereketleri
vâkı' ise ana göre tedârüklerin görüp
hâzır olup gaflet ile el-iyâzü billâh
memleket ü vilâyete ve re'âya vü
berâyâya ve kılâ' u bikâ'a zarar u
gezend irişdürmekden ziyâde hazer idüp

vâkıf olduğı ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan
hâlî olmayasın.

-1513/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Klis Sancağı Begi Mustafa Beg'e.

-1513/b-

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi.

Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Bir sûreti kendüye yazıldı.

1514

*Yenişehir kadısına: Kumaşçılara şâkirdine verilen iki acemi oğlanının
memleketlerine firar ettikleri cihetiyle buldurulup gönderilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Kumaşçı-baş Mehmed'e virildi.

Fî 20 Zi'l-hicce sene 967

Yenişehir kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem fermân-ı şerîfümle cem'
olınan acemî-oğlanlarından kazâ'-i
mezbûra tâbi' Tırnova nâm karyeden
Şiryân-oğlu Yani nâm zimmînün oğlu
İlyâs ve yine karye-i mezbûreden Niko-
oğlu Kurd nâm acemî-oğlanları Südde-i

sa'âdet'üme geldüklerinde hâssa
kumaşçılara şâkirdliğe virilüp hıdmet
iderleriken gaybet idüp girü yirlerine
gitdüklerin kemhacı-baş arz itmeğın,
buyurdum ki:

Mezkûrları yirlü yirinden onat vechile
tecessüs idüp buldurup dahı getürdüp
yarar âdemler bulup Dergâh-ı
mu'allâ'ma gönderesin.

1515

*Selânik beyine: Ustrumca'da Seçen sancağı beyi Ahmed'in tasarrufunda olan
Arabcık yaylağına saldıran Divane Davud'un ele geçirilip gereken muamelenin
ifasına dair.*

Yazıldı.

Merhûm Tuygun Paşa âdemi Sefer'e virildi.

Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Selânik begine hüküm ki:

Usturumca kâdısı mektûb gönderüp
Seçen Sancağı Begi olan Ahmed *dâme
izzuhû*'nun yigirmi yıldan ziyâde tasar-
rufunda olan Arabcık nâm yaylağına
Dîvâne Dâvûd nâm kimesne tevâbi'i ile
dahl ü ta'arruz eyleyüp meclis-i Şer'a
da'vet olındukda itâ'at eylemeyüp âlât-ı
harb ile müşârün-ileyhün âdemleri
üzerine yüriyüp ve mecrûh idüp ve niçe
koyunların telef idüp ziyâde hayf
eyledükde Şer'ile teftîş olınmak için

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından
Ya'kûb Çavuş yedinden emr-i şerîf
vârid olmağın mahall-i hâdiseye
varmazdan üç gün mukaddem mezkûr
Dâvûd'a tenbîh için âdemler gönderilüp
da'vet olındukda gelmeyüp ba'dehû
mahall-i hâdiseye varılup tekrâr âdem
gönderildükde âlât-ı harb ile mükemmel
yanında elli altmış nefer mikdârı âdemi
bulunup gâh varuruz ve gâh varmazuz
diyü cevâb virüp bi'lçümle mezbûr
Dâvûd'un yanında cem' olan ta'ifenin
zulm ü fesâdı mukarrerdür, diyü arz
itmiş. İmdi, eger mezkûr Dâvûd'dur ve
eger sâ'ir yoldaşlarıdır, be-her hâl ele

gelmek lâzım olup bu husûsa seni ta'yîn idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu husûsa mübâşeret idüp her ne tarîkla olursa mezkûrları ele götürüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin gördürüp fasl idüp andan gayrı mezkûrlardan gayrı dahı her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse ki Şer'ile sâbit ola,

hakların alıvirüp anun gibi fitne vü fesâda mübâşeret itdükleri zâhir ise ele geldükde habs idüp arz idesin. Ne makøle kimesne ele gelüp habs olduğun bildüresin. Andan gayrı mezkûrlardan dahı kimesne gelüp da'vâ-yı hakk iderse Şer'ile görüp hakların alıviresin.

1516

Erzurum beylerbeyine: Trabzon civarının tecavüzden muhafazası için gemiler ve mürettebatının temin olunmasına dair.

Yazıldı.
Erzurum Çavuş-başısı Sefer'e virildi.
Fi 24 Zi'l-hicce sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ mektûb gönderüp Trabzon tershânesinde feth-i hâkânîden berü hıfz u hırâset-i memleket için mîrî kayıklar hâzır u müheyyâ durup Abaza tâ'ifesinden ve gayrıdan memlekete zarar kasd idenler ele getirilür idi. Bu sebeb ile serhadler mahfûz olurdu. Üç-dört yıldır ki kayıklar çürüyüp amel-mânde olmağla Ramazân'da Abaza tâ'ifesinden on beş pâre Bulanık (?) donanması gelüp Gönve kal'ası'na kasd idüp haylî ceng idüp niçe kimesneler şehîd eyleyüp girü gitdüklerin, serhad hıfzı mühimmâtındandır. Girü on pâre kayık yapıdurılup olıgeldüğü üzre üç binden aşğa timarlu sipâhî ta'yîn

olınmak husûsın bildürmişsin imdi, zıkr olınan memleketün hıfz u hırâseti için beş pâre gemi yapıdurılmak için ve kal'a-i mezbûreden ihrâc olınan neferler husûsiyçün mâliyye tarafından hüküm-i şerîfüm gönderilüp ve arz itdiğün kimesneye kapudanlık tevcih olınmışdur. **Buyurdum ki:**
Emrüm üzre gemiler tedârük ü ihzâr olınup ve sâ'ir levâzım ü mühimmâtı bî-kusûr görilüp arz itdiğün üzre livâ'-i mezbûr sipâhîlerinden timarı üç binden aşğa olanları kapudan ta'yîn olınan kimesneyi serdâr idüp hıfz u hırâseti lâzım olan mahâllere olıgeldüğü üzre ta'yîn eyleyüp memleketün hıfz u hırâsetinde dakΩka fevt eylemeyesin. Gaflet ile memleket ü vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ ve nevâhî vü kurâyâ zarar u gezend irişdürmekden hazer idesin.

1517

Piyale Paşa'ya: Donanma içeri girdiği zaman kıfayet mikdarı müretteb ve mükemmel kadırgaların alıkonularak Kocaali Beyi Ali Bey'in serdar tayin olunup muhafazaya devam edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.
Fi 26 Zi'l-hicce sene 967

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârın kırk beş pâre kadırgası olup yigirmi üç pâresi müretteb donanup bi'l-fi'l deryâlara girmek üzre olup bâkΩsinin kürekcileri olmaduğu ecilden şöyle kalup ihtimâldür ki donanma-yı

hümâyûn içerü girdüğü zamânda zikr olınan kadırgalarını donatmak için ba'zı yirlere zarar u gezend irişdüreler, bu takdîrce Rodos ve Mısır kadırgalarından yigirmi beş pâre kadirga donatup bi'l-fi'l deryânun mevsimi geçdüğü zamâna değin muhâfaza olunması münâsib görölürse Koca-ili ve yâhûd Midillü ve Rodos sancakları beglerinden birisi baş ve buğ ta'yîn olup ve kâfir kürekçiler vefâ itmeyüp Müslimân kürekci lâzımdur anların dahı ulûfeleri virilmek husûsiyçün emr-i şerîfüm virilmesin arz eylemişsin. İmdi, deryânun mevsimi geçüp a'dâdan zarar ihtimâli ber-taraf olunca hıfzı lâzım olan mahâller hıfz olunmak mühimmatdan olmağın **buyurdum ki:**

Vech ü münâsib gördüğün üzre kifâyet mikdârı müretteb ü mükemmel kadırgalar alıkoyup ve kalan askere Koca-ili Sancağı Begi kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Ali *dâme izzuhûyu* serdâr ta'yîn idüp sen içerü gelmeli olduğda taşrada alıkoyup gereği gibi

tenbîh ü te'kîd eyliyesin ki eger deryâda ve eger yalılarda ve limanlarda hıfz u hırâseti lâzım olan mahâlleri gereği gibi görüp gözedüp gaflet ile küffâr-ı hâksâr-ı hezîmet-âsârdan ve levend [ve] korsandan yalılara ve kılâ' u bikâ'a ve nevâhî vü kurâya ve re'âyâ vü berâyâyâ bi-inâyeti'llâhi te'âlâ zarar u gezend irişdürmekden hazer idüp a'dâdan zarar ihtimâli ber-taraf olunca deryâda gezüp savn u siyânet ve hıfz u hırâsetde müâcidd ü merdâne olup dakΩka fevt itmeye ve lâzım olan kürekçisin dahı tedârük idüp defterin göndere ki ulûfeleri virile ve hâliyâ anda olan akçadan dahı havâle olup Mâliyye tarafından hüküm gönderilmişdür ve hıfz için ta'yîn olınan gemilere kifâyet mikdârı sipâhî tâ'ifesinden cengci dahı ta'yîn idesin ve üç yüz mikdârı yeniçeri dahı ta'yîn olup yaya-başılardan Mustafa Beg sübaşı ta'yîn olup agaları arzları bile dahı olmuşdur; ana göre mütenebbih olasın. Bu bâbda müşârün-ileyh *dâme izzuhûya* hüküm gönderilmişdür, ulaşıdurasın.

1518

Kasım Paşa'ya: Kral oğlu İstefan'a tâbi köy ve mezraalara beri taraftan müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Receb'e verildi.

Fî 21 Zi'l-hicce sene 967

Kasım Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Kral-oğlu İstefan Kral âdem gönderüp kendüye tâbi' olan kurâ ve mezâri'a berü cânibden timar virilmişdür diyü ba'zı sipâhîler dahl itdüğün bildürmeğın zikr olınan timarlarınun senün karyelerinin defterin gönderüp Südde-i sa'âdet'ümde olan deftere tatbîk olındukda ba'zı karyeler defter olup berât olmuş bulunup ba'zı hâric olmağın sûreti ihrâc olup sana gönderildi. İmdi, hele defterde

mukayyed olana defter mücebinde dahl olunur. Ammâ defterde mukayyed olmayup berât olmayanlara zikr olınan karyelerine temessük ile dahl iderler.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi defterde ve berâtlarında mukayyed olmayanlara dahl idenlerine temessük ile dahl iderler ve ol cânibden hâric ez-defterden mi virilmişdür? Tamâm zikr olınan timarların ahvâllerin ma'lûm idünüp dahı bu bâbda cevâb ne ise yazup bildüresin ve bu makøle karye ve sınır ahvâli teftîş olup görilmek için müfettiş ta'yîn olup gönderilmek üzredür; basîret

üzre olup emr-i şerîfe mugāyir
müşârûn-ileyhün taht-ı tasarrufında olan
yirlere kimesne dahl idüp ihlâle bâ'is
olur vaz' sudûrından ictinâb idesiz ve
bu husûsun aslı nedür, defterde

bulınmayan karyelere dahl olunmağa
bâ'is nedür? Mufasssal yazup bildüresin
ve defterde bulunan ve bulunmayan
işâret olunmuşdur.

1519

Erzurum timarları Defterdarı Mustafa Bey'e: Erzurum beylerbeyinde bazı sancakların tahriri hakkında. (Bu hüküm yarım kalmıştır.)

**Erzurum timarları defterdârı
Mustafa'ya hüküm ki:**

Erzurum beglerbegisi ve Livâne kâdîsı
mektûb gönderüp Pertekrek Sancağı
Begi Sefer ve Livâne Sancağı Begi
Mehmed *dâme izzuhûmânun mâ-*
beylerinde nizâ' olup mukaddemâ arz
olındukda her birine müstakıl sancakları
ta'yîn olup berât-ı şerîf virilmişken
girü Pertekrek begi: "*Mülk i'tibârı ile
hissem vardur*" diyü müşârûn-ileyh
Livâne beginün sancağına dahl ü
ta'aruz eylemekden hâlî değildür diyü
arz eylemişsin. İmdi, müşârûn-
ileyhimânun sancakları müceddeden

kitâbet olunmasın emr eyleyüp senün
dahı firâset ü kiyâset ve hüsn-i
istikâmetüne i'timâdum olmağın
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsa tamâm-ı
ihtimâmla mukayyed olup zikr olunan
sancaklarda vâkı' olan kasabât ü kurâyı ve
ahâlisini ve zu'amâ ve sipâhîlerini ve
aznavurlarını ve re'âyâsını mutasarrıf oldukları
mezâri'i ve bağ ve bağçelerini ve
değirmenlerini nakᲘr u kıtmîr her ne ise ale't-
tafsîl başka başka yazdurup mufasssal defter
itdürüp efrâd-ı insândan bir ferdi ve ebvâb-[ı]
mahsûlâtıdan bir habbeyi hâric ez-defter kodur.

[Yev]mü'l-hamîs fi 21 Zi'l-hicce sene 967 [12.09.1560]

1520

Gelibolu kadısına: Sakız'dan İstanbul'a limon ve saire getiren sandalı basan levendlerin cezalandırılmasına dair.

Yazıldı.
Sakızlı dragomana virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb
gönderüp cezîre-i Sakız'dan Âstâne-i
sa'âdet'üme bir sandal ile limon ve sakız
ve turunc çiçeği suyu ve günlük
gelürken deryâ kenârında zikr olunan
sandallı gice ile levend basup içinde olan
kâfirlerin ba'zı katl olup ve ba'zı
mecrûh olmağın sandal içinde olan
espâb Hasan nâm hisâr-eri ile irsâl
olındı diyü bildürmüşsin. Eyle olsa zikr
olunan sandallı basup bu maköle fesâd

idenler her kim ise ele getirilmek lâzım
olmağın Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-
akrân İskender *zîde kadruhû* vusûl
buldukda, bu husûsa onat vechile
mukayyed olup zikr olunan sandal
basıldığı mahalle varup bu fesâdı iden
levendleri tettebbû' u tecessüs itdürüp
ele getirüp dahı husamâsiyle berâber
idüp sandal basılup kâfirleri katl
eyledükleri Şer'ile sâbit ü zâhir
oldukdan sonra sipâhî tâ'ifesinden ise
habs idüp arz eylesin. Değil ise ol
bâbda muktezâ-yı Şer'-i Şerîf ne ise icrâ
idüp yerine koyasın. Ammâ bu bâbda
tamâm hakk üzre olup bu bahâne ile

kendü hâlinde olanlara hilâf-ı Şer'-i
Şerîf zulm ü te'addî olunmakdan ziyâde
hazer eylesin ve bu husûs yanında

1521

*İzladi ve Akça Kızanlık kadılarına: Hazır bulundurulması lâzım gelen bazı
kimselerin İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Virilmişdür.

**İzladi ve Akçakızanlık kâdîlarına
hüküm ki:**

Hâliyâ İzladi kazâsından Dursun nâm
karyeden Turbegi ve Büyük Kamer nâm
karyeden Ali ve Turasan-oğlu Kaya ve
Akçakızanlık kazâsından Sûfîler nâm
karyeden Turak nâm kimesnelerin

neye müncer olursa yazup tafsîl üzre arz
eylesin.

Südde-i sa'âdet-me'âbda ihzârı lâzım
olmağın **buyurdum ki:**
Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından
kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân (boşluk) *zîde*
kadruhû vardukda, bu bâbda onat
vechile mukayyed olup zikr olunan
kimesneleri ele getürüp dahı mezbûr
çavuşuma teslîm idesin.

1522

*Hüdavendigâr beyine ve Tırhala kadısına: Tırhala'nın Bakırâbâd nahiyesinde
taaddiyat ve tecavüzatta bulunan levendlerin ele geçirilip haklarından gelinmesine
dair.*

Yazıldı.
Paşa (?) gelmeden (?) Kara Hasan'a virildi.
Fî 23 Zi'l-hicce sene 967

**Hüdâvendigâr sancağı begine ve
Tarhala kâdîsına hüküm ki:**

Tarhala kazâsına tâbi' Bakır-âbâd'dan
Çavdar ve Mûsâ ve Kocalı nâm
karyelerden on beş neferden ziyâde
levendler zâhir olup Gördük kâdîsın katl
eyleyüp ve Müslimânların bâkir
kızların çeküp yollar basup karye
halkının ekseri yatak olup harâmîleri
ele vormeyüp bahâr zamânı oldukda
küllî fesâda mübâşeretleri mukarrer

olup Esîrî Memi ve Yûsufça ve Eğri
Nasûh-oğulları ve Timur-oğlu ve sâ'ir
yoldaşları ile ol tarafı harâb
eylemişlerdür diyü arz itmeğın

buyurdum ki:

Vardukda, ehl-i fesâdı her kande ise ele
getürüp ahvâllerin husamâ
muvâcehesinde bir def'a Şer'ile fasl
olmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i
Şer'-i kavîm tefâtîş idüp göresin. Erbâb-ı
hukûka Şer'ile sâbit olan hakların
alıvirdükden sonra ehl-i fesâdun Şer'ile
haklarından gelüp küreğe göndermen
icâb idenleri küreğe gönderesin.

1523

Venedik dojunu: Müddeti tamam olan balyosun Âsitane'ye gönderildiğine dair.

Yazıldı.
Venedik tercemânına virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Venedik dojunu hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'ümde baylos
hıdmetinde olan (boşluk) müddeti
tamâm olup yirine âdet üzre Astâne-i
sa'âdet'üme âhar baylos gönderilüp
mezkûr dahı hıdmet-i lâzimesin kemâ-
yenbagΩ edâ itmeğın icâzet-i

hümâyûnum virilüp girü ol cânibe gönderilmiştir. Gerekdür ki, ba'de'l-yevm dahı atebe-i aliyyeme olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsunuzda sâbit-kadem

olup ahbâr-ı sârre-i selâmetinüz ile ol cevânibün ahbâr ı âsârın i'lâmdan hâlî olmayasın.

1524

Erdel ve Macar Kralı İstefan'a: Kral Frenduş'a karşı, gerektiğinde kendisine yardımında bulunulması için Tameşvar beylerbeyine ve diğer iktiza edenlere emir verildiğine dair.

Yazıldı.

Dragoman Ferhâd'a virildi.

Fi 24 Zi'l-hicce sene 967

Vilâyet-i Erdel ve Macar Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Âstâne-i aliyye-i devlet-penâh ve Südde-i seniyye-i sa'âdet-destgâhımıza mektûbunuz vârid olup Ferenduş Kral cânibine âdemünüz gönderilüp barışıklık içinde itdükleri zarar u ziyânlar hakk üzre görilmesin taleb itdüğünüzde niçe zamân âdemlerinüz habs idüp ba'dehû gelecek kış evâsıtına değin size emân, andan sonra hâzır olun, üzerinize askerüm çekerüm diyü cevâb virüp ol ecilden ziyâde havf üzre olduğunuz i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki iş'âr olunmuş ise ve Âstâne-i sa'âdet'üme gelen ilçinüz dahı her ne takrîr ü beyân itmiş ise alâ vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîrûme arz olunup ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânemüz muhît u şâmil olup bu bâbda Budun ve Tımışvar beglerbegileri kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılup dâ'imâ sizün tarafınıza askerleriyle hâzır u nâzır olup anun gibi adû-yı bed-hûy taraflarından ahde muğâyir sizün cânibünüze hareket iderse te'hîr ü terâhî itmeyüp her [ne] tarîk ile olur ise irişüp adû-yı hâksârın zarar u gezendlerin def' u ref'i bâbında gereği gibi mu'âvenet idesin diyü fermân olunmuşdur ve Eflâk ve Boğdan voyvodalarına dahı hükm-i şerîfüm

gönderilmiştir. Gerekdür ki siz dahı bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup da'imâ adû-yı bed-girdâr tarafların tecessüsten hâlî olmayup gaflet ile memleketinize ve re'âyâ vü berâyânuz zarar u gezend irişdürmekden hazer idüp şöyle ki anlar tarafından ahde muğâyir sizün tarafınıza dahl ü tecâvüz olınmaya, sizün cânibinizden dahı anlar tarafına dahl olınmak câ'iz değildir; ammâ anun gibi ahd ü emâna muhâlif hareketleri vâkı' olup memleket ü vilâyetinize mazarrat kasdın ideler; te'hîr itmeyüp müşârün-ileyhimâ beglerbegiler kullarum ile haberleşüp dahı mahal iktizâ itdüğüne göre hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre adûnun mazarrat ü ifsâdın def' u ref' itmek bâbında mücidd ü merdâne olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'ıyyet bâbında dakΩka fevt itmeyüp envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra gelüp ve ma'lûmun olan ahbâr-ı sahîhayı Âstâne-i adâlet-destgâh'ımuza i'lâmdan hâlî olmayasın ve sınır husûsında dahı size ma'lûm olan yirlere berü cânibden kimesne hilâf-ı defter dahl itdurmeyesin diyü müşârün-ileyh Tımışvar beglerbegisine hükm-i şerîf gönderilmiştir. Emr üzre müfettiş varup sınır husûsı fasl olunca kadîmden berü cânibden tasarruf olınugelen yiri ol cânibden dahı kimesneye dahl itdurmeyesin.

1525

Budin beylerbeyine: Aynı suretle Kral İstefan'a yardım olunması hakkında.

Yazıldı.

Hasan Kethudâ'ya virildi.

Fî 24 Zî'l-hicce sene 967

Budun beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel Kralı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Ferenduş Kral tarafına âdem gönderüp barışıklık içinde itdükleri zarar hakk üzere görilmesin taleb itdükde niçe zamân âdemlerin habs idüp ba'dehû gelecek kış evâsıtına değin emân, andan sonra üzerinüze asker çekerüm diyü cevâb virdüğün i'lâm idüp anun gibi olur ise mu'âvenet olmasın recâ itmeğün ol bâbda müşârün-ileyhe hük-m-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:** Varıcak, sen dahı ol cânibe hâzır u nâzır olmakdan hâlî olmayup anun gibi adû-yı hâksâr cânibinden ahde mugâyir Kral-ı müşârün-ileyhün memleket [ü] vilâyetine mazarrat kasdına hareket vâkı' olup size âdem gönderüp mu'âvenet taleb eyleye; te'hîr itmeyüp her ne tarîkıla olursa bâb-ı mu'âvenet ü müzâheretde dakΩka fevt itmeyesin. Bu bâbda Tımışvar beglerbegisine dahı hük-m-i şerîf gönderilmişdür. Anun gibi

lâzım olup müşârün-ileyh ile dahı haberleşüp dahı hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzere olup memleket ü vilâyet mazarratı kasdına gelen ehl-i fesâdun şerr u şûrların ve fitne vü fesâdlarınun def' u ref'i husûsında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getirüp gaflet ile eger vilâyet-i Erdel'e ve Memâlik-i mahrûse'mden bir mahalle zarar u gezend irişdürmekden ihtirâz üzere olasin ve siz dahı Kral-ı mezkûrun anun gibi hareketi var mıdır? Tecessüs idüp yazup arz eylesin.

-1525/a-

Yazıldı.

Âdemi Receb'e virildi.

Fî 24 Zî'l-hicce sene 967

Bir sûreti dahı Tımışvar beglerbegisine.

-1525/b-

Yazıldı.

Âdemi Luka'ya virildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 968

Bir sûreti dahı Boğdan voyvodasına.

-1525/c-

Yazıldı.

Âdemine virildi.

Fî yevm-i m[ezbûr].

Bir sûreti dahı Eflâk voyvodasına.

1526

Âmid kadısına: Erzurum Beylerbeyisi Mustafa Paşa'dan vaki olan şikâyetin tahkiki hakkında.

Yazıldı.

Âmid kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum sipâhîlerinden Çeri-başı Ahmed ve Kara Koçi Çavuş ve Beşâret Çavuş ve ba'zı sipâhîler re'âyâdan dahı ba'zı kimesneler Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup hâliyâ Erzurum Beglerbegisi olan emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Mustafa dâme ikbâlühû'dan şikâyet idüp ve Erzurum kâdısı dahı mektûb ve sûret-i sicil gönderüp mezkûrların şirret ü

şakâvetlerin ve şikâyetleri gayr-ı vâkı' idüğün arz eyleyüp senün dahı diyânet ü istikâmetüne hüsn-i i'timâdum olmağın bu bâbda seni müfettiş ve Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Sinân b. Hüseyin zîde kadruhû'yu mübâşir ta'yîn eyleyüp mezkûrların sundukları arz-ı hâlün ve müşârün-ileyh kendüleri mürâca'at etmek içün ulak ile gönderdüğü kâğıdları ve anlar müşârün-ileyh beglerbegi ve kâdısınun gönderdikleri arzın ve sûret-i sicillün sûretleri aslından sıhhati ile

ihrac olunup tahrir olunan mevâddun her biri teftiş olmak için sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp müşârün-ileyh çavuşum ile Erzurum'a varup dahı tarafeynden sunılan arz-ı hâl ve arz ve sûret-i sicillin mefhûmın tamâm ma'lûm idinüp eger zikr olunan sipâhîler ve re'âyânun müşârün-ileyh beglerbegiye isnâd itdikleri mâddelerdür ve eger mûmâ-ileyh beglerbeginün hakkında ve kâdînun mezkûrlar ketb itdikleri husûslardur, aslâ bir tarafun bir mâddesin komayup husamâ muvâcehesinde hakk üzre Şer'ile teftiş eyleyüp göresin; eger sipâhîlerün ve re'âyânun müşârün-

ileyhe isnâd itdikleri mâddelerdür ve eger beglerbegi ve kâdînun anlar hakkında yazdukları husûslardur, yanınıza sâbit ü zâhir olan mâddeleri mufassal u meşrûh yazup defter idüp mühürleyüp mezkûr çavuşum ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup arz-ı ta'arruzından (?) ve bir cânibe meyl ü muhâbâdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olup sâbit olan mevâddun biri ketm olmakdan ve hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer idüp tarafeynden yanınızda sudûr u zuhûr bulan mevâddı mufassal yazup emrüm üzre yazup mühürleyüp gönderesin.

Kocaeli Beyi Ali Bey'e: Piyale Paşa'nın donanma içeri girdiğinde muhafaza

1527

için ayrılan gemilere serdar tayin edildiğinden, ciddî olarak çalışılması hakkında.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Fi 27 Zi'l-hicce sene 967

Koca-ili Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrül-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beglerbegisi kapudanum Piyâle dâme ikbâlühû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârın kırk beş pâre kadirgaları olup yigirmi beş pâresini mükemmel donatup bâkΩsini bozgun olup donanma-i hümayûn içerüye geldükde gemilerin donatmak için Memâlik-i mahrûse'ye zarar kasdın itmek ihtimâli olunduğın ve deryâ mevsimi geçüp a'dâdan zarar ihtimâli ber-tarâf olunca yigirmi beş pâre gemi alıkonulup hıfz olmak lâzım idüğün ve senün dahı ilm-i deryâlara mâhir ve alıkonılan gemilerde olan asâkir-i zafer-makrûna serdâr olup ol hıdmete kâdir olduğun arz itmeğün arz itdüğü üzre yigirmi beş pâre müretteb ü mükemmel gemi ve cengci ve kürekci ve üç yüz mikdârı yeniçeri alıkonulup serdâr ta'yîn itmek için müşârün-ileyhe

hükm-i şerîf gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emrüm üzre müşârün-ileyh seni ta'yîn idüp gemileri teslim itdükde tamâm basîret üzre olup deryâ mevsimi mürûr idüp a'dâdan memleket [ü] vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend ihtimâli ber-tarâf olincaya değin hıfz u hırâseti lâzım olan mevâzı'ı ve yahıları ve sancakları gereği gibi hıfz u hırâset idüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ küffâr-ı hâksârdan ve sâ'ir levend [ve] korsandan müsâfirîn-i bahra ve kılâ' u bikâ' ve nevâhî vü kurâyâ ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp savb [savn] u sıyânetde mücidd ü merdâne olup gaflet ile a'dâdan Memâlik-i mahrûse'mden bir yire ve re'âyâyâ zarar u ziyân irişdürmekden hazer idüp tamâm basîret ü intibâh üzre olup muhtâc-ı arz olanı arz idüp ve bile koşılan asâkir-i nusret-encâmı dahı gereği gibi zabt u rabt idüp anlar dahı sana muhâlefetden hazer ideler.

1528

Tameşvar beylerbeyine: Nemçe ahvaline ait mektubuna cevaben; etrafa nâzır olup vilâyetin emniyeti için çalışılması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Receb'e virildi.

Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Tımışvar beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Nemçe taraflarının ahvâllerin ve serhadlerin hıfz u hırâsetinden hâlî olmaduğın ve Erdel Kralı oğlına âdemlerin ve rençber tâ'ifesi cânibinden varup gelmek üze olup ve Eflâk tarafları dahı emn ü emân üze olduğın bildürmişsin. Mufassalan ma'lûm oldu.

Buyurdum ki:

Vardukda, min-ba'd dahı etrâf ü cevânibe hâzır u nâzır olup emn ü emân-ı vilâyet ü refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'iiyyet bâbında ve serhadleri hıfz u hırâsetde mücidd ü merdâne olup gaflet ile Memâlik-i mahrûse'ye mazarrat ü hasâret irişdürmemekde envâ'-ı mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin ve düşmen taraflarından lâyiğ u sâyih olan ahhâr ve âsâr-ı sahîhayı mütevâtir ü mütevâlî yazup Südde-i sa'âdet'üme i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

1529

Erzurum beylerbeyine: Erzurum'daki defter çavuşlarının isim ve tumarlarının bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Çavuş-başlıları olan Sefer'e virildi.

Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Erzurum çavuşlarının Südde-i sa'âdet'ümde olan defterleri haylî zamândan ma'mûlün-bih olmağın kayd

olıcak mahal kalmayup tecdîd lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, Erzurum'da emr-i şerîfümle ta'yîn olınan defter çavuşlarının isimleri ve resimleri ve tumarları ile ihrâc idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1530

Sofya ve İzladi kadılarına: Koyun hususunda ellerinde sahte sicil sureti bulunanların durumlarının tahkikine dair.

Yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Sofya ve İzladi kâdîlarına hüküm ki:

Koyun husûsında ellerinde müzevver sûret-i sicil bulunan Tursan ve Sâlih nâm kimesneler Südde-i sa'âdet'üme getürdülüp zıkr olınan sicilleri kime

yazdurdunuz diyü sü'âl olındukda: "Biz yazdurmaduk, karye-i Sûfîler'den Turak b. İskender, kazâ'-i İzlâdi'den Çelebî-alanı nâm karyeden Turbeg b. İsmâ'îl ve Kamerlü nâm karyeden Ali b. Kara Murâd ve kazâ'-i Sofya'dan karye-i Seferli'den Kaya b. Tursan nâm kimesneler yazdurup bize virdiler" diyü takrîr itdükleri ecilden mezkûrlar dahı

ele getirilüp hakikat-i hâl tefahhus
olınmak için mezkûrân kimesneler
Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından
kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa *zâde*
kadruhû'ya koşilup irsâl olınmışdır.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrân kimesneleri
dahı ihzâr idüp mezkûrân Tursan ve
Sâlih muvâcehesinde istifsâr idüp zikr

olınan müzevver celeb huccetlerin kime
yazdurmışlardır. Zuhûra getirüp eger
yazanlar anda ise anları dahı ele getirüp
mezkûr ile Südde-i sa'âdet'üme
gönderesin ve yanunuzda ne vechile
sübût bulursa sûret-i sicillin bile
gönderesin ve yazanlar anda değil ise
dahı mezkûrları gönderesin.

1531

İznik kadısına: Samanlı derbendinin muhafazasına memur olan piyade taifesi hakkında.

Yazıldı.

Yenişehirli Mustafa Çavuş'a virildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 968

Bâli beginden gelen mühürlü defter defter
emînine virildi.

Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

İznik kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Hüdâvendigâr piyâdeleri
Sancağı Begi kıdvetü'l-emâcid ve'l-
ekârim Mustafa *dâme mecduhû*
Dergâh-ı mu'allâ'ma mühürlü defter
gönderüp emr-i şerîfüm üzre Samanlı
derbendi hıfzı için sancağına müte'allık
olan piyâde tâ'ifesinden kifâyet mikdârı
piyâde ta'yîn itmeğin, zikr olınan
piyâdeler müşârün-ileyhün defteri
mûcebince derbend-i mezkûrî hıfz idüp

piyâdelik hıdmetin itmeyeler diyü emr
idüp ve defterün sûreti ihrâc olunup sana
gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâdâmki mezbûr zikr
olınan derbendde sâkin olup görüp
gözedüp âyende vü revendenin
mâllarına ve cânlarına hırsuz u
harâmîden zarar u ziyân değirmeyüp
hıfz u hırâsetde dakika fevt itmeyüp
hıdmetlerinde kusûr u noksânları
olmaya; mezkûrlar anda derbendci olup
yayalık hıdmetin teklîf itmeyüp ammâ
şöyle ki hıdmetlerinde kusûr olına, zikr
olınan mahalde kimesnenün mâlına ve
cânına zarar olına, kendülere tazmîn
itdürülür. Ana göre mukayyed olup
derbend-i mezkûrî onat vechile hıfz
ideler.

1532

Dimetoka kadısına: Dimetoka'da zîna kasdiyle ev basan ve adam yaralayan iki kişinin siyaset olunması hakkında.

Yazıldı.

Arz getiren mezbûr Nasûh'a virildi.

Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Dimetoka kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb
gönderüp Dimetoka'da Nasûh b. Yûsuf
ve avratı Fâtıma ve anlarla olan diğer
Fâtıma, Haydar b. Mûsâ ve İskender b.

Abdullâh nâm kimesneleri meclis-i
Şer'a getirüp mezbûretân hâtûnlar:
"Eriim Nasûh evde yok iken mezbûrlar
ve bir yoldaş ile nısfu'l-leylde gelüp
evimiz basup fi'l-i şenî' eylemek
istedüklerinde feryâd idüp mahallemüz
halkı gelüp irişince beni ve Mahmûd ve
Sefer nâm konşılarımızı mecrûh itdiler.
Halk yetişüp mezbûrları tutdılar" diyüp

mezbûrân Mahmûd ve Sefer dahı:
*"Feryâdı işidiüp varduğımızda
 Haydar'la İskender, mezbûr Nasûh'un
 evinde bizi mecrûh itdiler"* diyüp
 kendülerden sü'âl olındukda inkâr
 eyleyüp ba'zı bî-garaz Müslimânlar
 muvâcehelerinde mezbûretân hâtûnların
 ve Mahmûd ve Sefer'ün takrîrlerine
 muvâfık haber virdüklerinde mezbûrân
 Haydar ve İskender tav'an vech-i
 meşrûh üzre nısfu'l-leyde Nasûh'un
 evine varup gaybet iden Hüseyin nâm
 yoldaşları ile Nasûh'un avratına fi'l-i
 şenî' eylemek isteyüp avratlar feryâd

itdüklerinde halâs eylemeğe gelen
 Mahmûd ve Sefer'i ve Fâtıma'yı mecrûh
 itdüklerine ikrâr ü i'tirâf itdüklerin arz
 eyledüğün ecilden mezbûrân Haydar ve
 İskender'e siyâset olınmasın emr idüp
buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrân Haydar ve
 İskender'e siyâset idüp ve yoldaşları
 mezbûr Hüseyin'i dahı her kande ise
 buldurup ol dahı yaramaz ise habs idüp
 arz eyleyüp ve mezkûrlar hakkında dahı
 emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup
 bildüresin.

1533

Eflâk Voyvodası Petri'ye: İstani adlı zimminin Dimitri'deki alacağına dair.

Yazıldı.
 Âdemine virildi.
 Fi't-târîhi'l-mezbûr

Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'ya hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp
 celeb tâ'ifesinden İstani nâm zimminün
 baban zamânında Dimitri nâm zimmi
 yolda bulup salb itdüğü âdemîsinün ve
 altununun teftîşi için vârid olan hükm-i
 şerîf muktezâsınca ahvâlin görüp
 mezbûr celeb İstani, Nikola nâm kâfirün
 elinde babam Mirço mürd olmazdan
 sekiz ay mukaddem dört uğurluk bârgîr
 bulunmağın ve ehl-i şenâ'at olup sonra
 girü mezbûrun elinde altı re's uğurluk

bârgîr bulunmağın salb eyleyüp mezbûr
 İstani didüğü Dimitri'nün husûs-ı
 mezbûrdan âgâhı yokdur, mezbûr
 Nikola, ehl-i fesâd ü şenâ'at idi. Mezbûr
 salb olındukdan sonra babam dört ay
 mikdârı sağ olmışdur. Mücerred ba'zı
 nesneleri için gayr-ı vâkı' kelimât ider.
 Mezbûr İstani didüğü zimmi levend
 değildir. Niçe müddet babama ve bana
 istikâmetle hıdmet üzredür diyü
 bildürmüşsin. Mufassalan ma'lûm oldu.

Buyurdum ki:

Vardukda göresin, fi'l-hakΩka
 mezbûrda hakkı var ise ki zâhir u
 muhakkak ola, alıviresin ve illâ
 mukayyed olmayasın.

1534

Bursa beyine: Acemi oğlanı kıyafetinde fesat üzere olan iki kimsenin siyaset edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Bursa beyine hüküm ki:

Bundan akdem acemî-oğlanı nâmına ol
 cânibde fesâd üzre olanlardan Ali Ezdin
 ("œÍ) ve Bâlî Amâsiyye[de] ele gelüp
 Südde-i sa'âdet'üme getürdilmişdi.
 Hâliyâ mahallinde ahvâlleri Şer'ile

teftîş olunup hukøk alındukdan sonra
 haklarından gelinmelerin emr idüp
buyurdum ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından
 Ca'fer zîde kadruhû vardukda göresin;
 mezkûrlardan da'vâ-yı hakk ider
 kimesne var ise berâber idüp toprak
 kâdısı ma'rifeti ile teftîş idüp her kimün

hakki sâbit olursa hükm idüp bî-kusûr
alıvirüp dahı ikisin de mahallinde
siyâset idüp haklarından gelesin ki bir
dahı kimesne acemî oğlanı nâmına

yürimeyüp fesâd ü şenâ'ate mübâşir
olmaya ve emr-i şerîfüm yirine
varduğın yazup bildüresin.

1535

Bursa kadısına: Evvelce getirilip küreğe konulan İsmail oğlu Yusuf hakkında yeniden araştırılma yapıp arz olunmasına dair.

Yazıldı.

Muhzır-başlıktan çıkmış Ca'fer Çavuş'a virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

Bursa kâdisına hüküm ki:

Yûsuf b. İsmâ'îl nâm kimesne bundan
akdem mücrimdür diyü sene 966 Cemâ-
ziye'l-evvel'inün yigirminci gününden
Bursa ases-başısı Südde-i sa'âdet'üme
getürüp küreğe konılmışdı Hâliyâ
vâlidesi gelüp cürmi yokdur, bî-
günâhdur diyü arz-ı hâl idüp mücrim
defteri yoklandukda mezkûrun ne cürm

içün gönderildiği mukayyed
bulınmamağın **buyurdum ki:**
Varıcak, mezbûr, mukaddemâ ele gelüp
Südde-i sa'âdet'üme gönderildükde ne
cürm isnâd olup gönderilmişdür? Cürmi
nedür? Üzerine bi-hasebi's-Şer' nesne
sâbit olmuş mıdır, nicedür? Yirinden
görüp sûretin sıhhati üzere ihrâc idüp
mühürleyüp atebe-i ulyâma gönderesin.
Bundan akdem anda ev basup gaybet
iden Sığırmaç Ali ele gelüp teftîş için
habs ile gönderilüp ahvâlin teftîş idüp
zâhir olan husûsların arz eyleyüp
Kendüyi habs eylesin.

1536

Arpa tedariki için temini gereken adamlar hakkında malûmat vermesine dair Boğdan voyvodasına hüküm.

Yazıldı.

Âdemi Luka'ya virildi.
Fî gurre-i Muharrem sene 968

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp tedârüki fermân
olınan arpa tedârük olunup gemiye
koyılup İstanbul iskelesine geldükde
gark olmağın tekrâr tedârük olunup irsâl
olınmak fermân olunmağın re'âyâ
mütezaaccir oldukların ve sana virilmesi

fermân olınan âdemlerüm ile ne
perâkende olmağın âdemün Silistre
begine varup taleb eyledükde
virmediğin i'lâm itmişsin. Mezkûr
kâfirler ne mikdâr ve her biri ne yirde
mütemekkindür? Temekkün iderlerse ne
mikdâr zamândur, i'lâm itmemişsin.
Buyurdum ki:
Vusûl buldukda, mezkûrların ahvâlin
mufasssal yazup bildüresin.

1537

Bağdad beylerbeyine: Muhafaza hususunda daima çalışıp vâkıf olduğu ahvalı bildirmesi hakkında.

Yazıldı.

Kâsım Kethudâ'ya virildi.
Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hâliyâ ol diyârın emn
ü emânı tefahhus buyurulurise şimdiki
hâlde bi-inâyeti'llâhi te'âlâ kâffe-i

re'âyâ vü berâyâ kemâl-i emniyyet ü
refâhiyyet ile âsûde-hâl oldukların
bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, vech ü münâsib olduğu
üzre hıfz u hırâset-i memleket ve
refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında
mücidd ü sâ'î olup vâkıf olduğun ahbârı
i'lâmdan hâlî olmayasın.

1538

Haslar kadısına: Kemerli ve Orta Belgrad köylerinden su yolu hizmetine alınanlara müdahale olunmaması hakkında.

Yazıldı.

Kâsım Beg Çavuşı Sinân Çelebi'ye virildi.

Fî 26 Zi'l-hicce sene 967

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Kemerlü-Belgrad nâm karyeden on iki hâne ve Orta-Belgrad nâm karyeden on beş hâne, cümle yigirmi yedi hâne olur, mahrûse-i İstanbul'a gelen su-yolu hıdmetine ta'yîn

olunup ellerine mâliyye tarafından mu'âf-nâme virilmeğin **buyurdum ki:** Mezkûrlar, mâdâmki hıdmetlerinde ve kendü hâllerinde olalar kimesneyi hilâf-ı Şer' dahl ü ta'arruz idüp rencîde itdirmeyesin.

-1538/a-

Bir sûreti dahı **بخریدم** nâm karyeden otuz üç hâne içün müstakıl hüküm yazıldı.

1539

Haleb beylerbeyine: Hama Kadısı Mevlânâ Şemseddin'in mîrîye olan borçları bakıyyesinin alınup gönderilmesi hakkında.

Haleb beglerbegisinin kapu kethudâsı Murâd'a virildi.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Hamâ Kâdîsı olan Mevlânâ Şemseddîn'ün mîrîye â'id olan resm-i berâtı alınup yetmiş beş akça bâkΩ kalup ve resm-i çavuşân ve bevvâbân ki dokuz yüz akça olur, alınmaduğına kâğıd emîni tezkire virmeğin resm-i

mîrîden yetmiş beş ve resm-i çavuşân ve bevvâbân ki cümle dokuz yüz yetmiş beş akça olur, mevlânâ-yı müşârün-ileyhden alınup gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:** Zikr olınan akçayı müşârün-ileyhden taleb idüp alup Âstâne-i sa'âdet'üme irsâl eylesin.

1540

Kilis sancağı beyine: Kilis'de toplanan küffârın yaptığı taaddiyattan dolayı ele geçirilip gereğine göre muamele icrasına dair.

Yazıldı.

Malkoç Beg'ün kapu-kethudâsı Sinân Voyvoda'ya virildi.

Fî 25 Zi'l-hicce sene 967

Klis sancağı begine hüküm ki:

İskaradın ? (اسقارادين) ve Bertak ? (برتن) kâdîları mektûb gönderüp livâ'-i Klis'de Saba ? (سبا) nâhiyesinde vâkı' olan küffâr nâhiye-i mezbûreden beş-altı yüz eflâke baş olup Revâne nâm mahalde bir ulu dernek ve cem'iyet eyleyüp aralarında ba'zı sârik bulunup Şer'ile sâbit olup sen

ki Bertak (?) kâdîsın; sen nâ'ibün müşârün-ileyhün voyvodasına teslîm itdükde mezkûr eflâkler âlet-i harb ile üzerlerine gelüp nâ'ibü's-Şer'ün mahkemesin basup voyvodanın zencîrin bozup hırsuzları halâs itdüklerinden gayrı iki mil mikdârı ceng eyleyüp yüz mikdârı kimesne mecrûh olup nâ'ibü's-Şer' olan kimesne ile voyvoda at boynına düşüp güç ile halâs olup ba'dehû tâ'ife-i mezbûre niçe Müslimânların mâlların ve espâbların gâret itdüklerinden mâ'adâ dükkândan dükkâna beşer ve altışar akçaların alup

hâliyâ her gün dernek ve müşâvereden
ve envâ‘-ı fesâd ü şenâ‘atden hâlî
olmadukların arz itmişsin. İmdi, zikr
olunan ehl-i fesâdun her vechile def‘ u
ref‘leri lâzım u mühimm olmağın
buyurdum ki:

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup
bunun gibi fesâda mübâşeret itmişler ise

ehl-i fesâdı her ne tarîkla olursa ele
getürüp Şer‘ile ahvâlin toprak kâdîları
ma‘rifeti ile teftîş idüp anun gibi fesâd ü
şenâ‘ati zâhir olanların Şer‘ile
haklarından gelüp re‘âyâ vü berâyâyâ ol
vechile te‘addî itdirmeyesin.

1541

*Mekke-i Mükەرreme kadısına: Mekke-i Mükەرreme mücâvirlerine meşrut iken
başkasına surre verilmesi sebebinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.

Mısr beglerbegisi âdemi Süleymân'a virildi.

Fî 2 Safer sene 968

**Mekke-i Mükەرreme kâdısına hüküm
ki:**

Sâbıkâ kâdı olan Muhyiddîn mektûb
gönderüp Ka‘be-i Mu‘azzama ahâlîsi
meclis-i Şer‘a gelüp vilâyet-i Mısr ve
Haleb'de olan Haremeyn-i Şerîfeyn
evkâfı nâ-tamâm iken her yıl niçe
kimesnelere surre-i cedîd ta‘yîn olunup
gelüp bizüm surremüze müzâhame
iderler. Gâh nısf ve gâh sülüs ve gâh
rubu‘ üzre hakkımız ancak hâsıl olur ve
bundan mâ‘adâ Mısr'da ve Şâm'da ve

Haleb'de niçe kimesneler mütevattın
iken bizüm surremüzden onlara surre
ta‘yîn olunup anda kabz iderler. Husûsâ
Ka‘be-i Mu‘azzama mücâvirlerine
meşrût olup bu bâbda bize hayfdur diyü
şekvâ itdüklerin arz itmiş. **Buyurdum
ki:**

Bu husûsı onat vechile teftîş ü tefahhus
idüp göresin; fi'l-vâkı‘ surre Mekke-i
Mükەرreme mücâvirlerine meşrût iken
hilâf-ı şart-ı vâkıf âhar yirde olanlara
surre virilmeğe bâ‘is nedür ve ne
temessük ile anlara surre virilür? Yazup
vukû‘ı üzre arz idesin.

1542

*Kefe beyine: Azak Kalesi'ne hücum etmek isteyen Rodos keferesinin firara
mecbur edildiği hususundaki mektubu üzerine; gerek adalar, gerek Azak canibinin
muhafazasında gaflet üzere bulunulmaması hakkında.*

Yazıldı.

Âdemi Kaytas'a virildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 968

Kefe begine hüküm ki:

Südde-i sa‘âdet‘üme mektûb gönderüp
kefere-i Rodos ve Çerâkise ittifâkıyle
kal‘a-i Azak'a hücum etmek sadedinde
iken sen donanma ile kal‘aya vusûl
bulup kâfire mukâbele olmayup bir
aydan ziyâde Manaca nâm mevzı‘da
mütemekkin olup ba‘dehû Çerkes,
adaya teveccüh itdüğü mukarrer

olmağın, sen dahı donanma ile adaya
varup geçidleri hıfz idüp küffâr-ı hâksâr
adaya duhûl itmeğe fırsat bulmayup
mürâcaat idüp vilâyet-i Çerkes'de bir
sa‘b mevzı‘a girüp üzerlerine varılmağa
kâbiliyyet olmayup Ağustos âhirine
değın donanma ile hıfz-ı vilâyet idüp
deryânun şiddeti zamânı olmağın sen
adalar hıfzına kalup donanmaya icâzet
virildi diyü arz eylemişsin. İmdi,
buyurdum ki:

Varıcak, kemâ-kân bâb-ı hıfz [u]
hırâsetde dakΩka fevt itmeyüp eger

adalar taraflarıdır ve eger kal'a-i Azak cânibidür, gereği gibi hıfz u hırâset idüp gaflet üzre olmayup kefare-i fecere taraflarından zarar u gezend iriştirilmek husûsında mücidd ü merdâne olup envâ'-ı ikdâm [ü] ihtimâmun vücûda getüresin. Gaflet ile küffâr-ı hâksâr taraflarından bir mahalle mazarrat irişmekden ihtirâz idüp küllî basîret ü intibâh üzre olasın. Bu bâbda

senün cânibüne hâzır u nâzır olup lâzım gelürse mu'âvenet idesin diyü cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây Hân *dâmet me'âlîhi[ye]* dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Lâzım gelürse müşârün-ileyh ile haberleşüp yek-dil olup vech ü münâsib olduğı üzre küffâr-ı bî-dînin mazarrat ü ifsâdın def' u ref' eylesin.

1543

Arabistan Defterdarı Murad Çelebi'ye: Erzurum beylerbeyisinin emr-i hümayûna mugayir olarak tevcih eylediği gedik hakkında.

Yazıldı.

Arabistân Defterdârı Murâd Çelebî'ye hüküm ki:

Bundan akdem yigirmi beş akça gedük ile Erzurum kulları kethudâsı olan Mehmed'ün gedüğü mahlûl kalmış iken hâliyâ Erzurum Beglerbegisi Mustafa *dâme ikbâlühû* zikr olınan gedüğü bilâ-emr diyü bir erine (?) tevcih itdüğü istimâ' olınmağın, **buyurdum ki:**

Havâle ile defterleri geldükde göresin, mezkûr Mehmed'ün gedüğü kime tevcih olınmışdur ve ne târîhde olmuşdur? Tamâm ma'lûm idinüp dahı eger tevcih olmuşsa tevcih olınan kimesnenün ve andan gayrı emre muğâyir dahı kimesneye gedük tevcih olup ulûfeleri salınmışsa emre mugâyir tevcih olınan gedüklerin ulûfelerin salmayup ve mezkûr Mehmed'ün gedüğü kime tevcih olınmışsa mu'accelen yazup arz idesin.

1544

1542 numaralı hüküm hakkında malûmatı ve emirleri hâvi Devlet Giray Han'a hüküm.

Yazıldı.

Hân hazretlerinin kapucı-başısı Nasûh'a virildi.
Fî 2 Muharrem sene 968

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Kefe begi mektûb gönderüp Rus-ı menhûs ile Çerâkise keferesi ittifâk idüp kal'a-i Azak'a mazarrat kasdına geldüklerinde donanma-yı hümayûnla varup kal'aya vâsıl olmağıla küffâr-ı liyâm mukâbele vü mukâteleye kâdir olmayup Adalar cânibine teveccüh idüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ Adalar'a dahı duhûl itmeğe dahı fırsat bulmayup zarûrî mürâca'at idüp vilâyet-i Çerkes'de bir sa'b mevzî'da karâr eyledüklerin ve üzerlerine varılmağa

kâbiliyyet olmaduğın bildürmüş. Eyle olsa ol etrâfun muhâfazası ve fitne vü fesâd üzre olan kefare-i sakar-mekînün kal' u kam'ı tedârûki ehemmi mühimmât vechile vâcibâtından olmağın gerekdür ki Âstâne-i muhalledü'l-ikbâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımız cânibine olan ihlâs-ı kâdimî ve ihtisâs-ı samîmînüz müsted'âsınca ol cevânibde vâkı' olan ahâlî-i İslâmın sıyânet ü himâyeti husûsında müşârün-ileyh tarafına te'kîdâtından hâlî olunmayup küffâr-ı bed-girdârun def'-i mazarrat ü ifsâd husûsında lâzım geldükde gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret itmek bâbında envâ'-ı mesâ'i-i cemîlenüz zuhûra gele ki gaflet ile küffâr-ı

hâksârdan bir mahalle zarar ihtimâli
olmaya ve dâ'imâ ahbâr-ı sârre-i
selâmetinüz ile ol cevânibin ahvâli

Südde-i sa'âdet'ümde i'lâm ü iş'âr
olmakdan hâlî olmaya.

1545

Aydın beyine: Kavala kaptanının Anadolu caniblerinde ele geçirdiği levend gemisindeki levendlerin karaya çıktıklarında yakalanmalarına yardım edilmesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Aydın begine hüküm ki:

Hâliyâ Kavala kapudanı mektûb
gönderüp muhâfaza için derya yüzine
çıkup Anadolu câniblerin tecessüs
iderken bir levend gemisine râst gelüp
muhkem kovup İzmir kazâsına tâbi'
yalıya karîb Kesri dimekle ma'rûf dört
pâre karyelere döküldükde içinden sekiz
nefer harâc-güzâr kâfir çıkup ve re'îsi
dahı ele girüp sâ'ir levend gemileri dahı
sü'âl olındukda kimi Anadolu ve kimi
Rûm-ili câniblerine gıtdiler diyü cevâb
virüp ahvâlleri mufassal ma'lûm olmak
içün mezkûr re'îsi Dergâh-ı mu'allâ'ma
gönderdüğün arz idüp mezkûr re'îsden
sü'âl olındukda mezkûr levend
re'îslerinün ahvâlin takrîr itmeğün takrîri
tahrîr olunup yirlü yirinden teftîş olunup
ele gelmek için sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vardukda, mezkûrları dikkat ü ihtimâm
ile teftîş idüp yataklarına ve duraklarına
ve akvam ü akribâlarına bi'l-cümle
Şer'ile buldurması lâzım olanlara teklîf

idüp buldurup her kande ise ele getürüp
dahı habs idüp arz idesin. Husûs-ı
mezbûr mahall-i ihtimâmdur; zikr
olınan levendâtı her kande ise ele
getürüp ikdâm ü ihtimâm idüp ihmâl ü
müsâheleden ziyâde hazer idesin. Bu
bahâne ile kendü hâllerinde olanlara
dahl olmakdan ve levend ele gelüp
himâyet olmakdan ziyâde ihtirâz idüp
ele getürmeyince olmayasın ve yalılarda
olan kâdîlara dahı tenbîh ü te'kîd
eyleyesin ki anun gibi levend tâ'ifesi
karaya döküldükde onat vechile
mu'âvenet idüp levendleri ele getürmek
bâbında cidd ü ikdâm ideler. Şöyle ki
ba'del-yevm deryâda muhâfaza
hıdmetinde olanlar levendi kovup
karaya döküldükde ol etrâfda olan kurâ
halkı levendi ele getürmekde mu'âvenet
itmeyeler yâhûd saklayup ele
virmeyeler, sonra saklayanlara ve ihmâl
idüp ele getürmekde mu'âvenet
itmeyenlere envâ'-ı itâb ü ikâb olup
anlara olacak siyâset anlara olmak
mukarrer bilüp ana göre karaya çıkan
levend tâ'ifesine himâyet itmeyüp ele
vireler.

1546

İzvornik beyine: Sancak beyinin vusulüne kadar Pojega sancağının muhafazası için gereken tedbirin alınmasına dair.

Yazıldı
Husrev Beg'e virildi.
Fî 24 Zi'l-hicce sene 967

İzvornik begine hüküm ki:

Pojega sancağı âhara virilüp sancak-
begi varınca livâ'-i mezkûrun hıfz ü
hırâseti mühimm ü lâzım olmağın
buyurdum ki:
Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp
sancağın sipâhîlerinden kifâyet mıkdârı

sipâhî ta'yîn idüp alay-begilerine koşup
Pojeğa'ya gönderesin ki varup hıfz u
hırâseti lâzım olan mahâlleri onat
vechile hıfz idüp gaflet ile a'dâdan ve
sâ'ir ehl-i fesâddân bir yire zarar u
gezend irişdürmekden ziyâde hazer
idesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i
ihtimâmdur, ana göre mukayyed olup
emrüm üzre sancağın sipâhîlerinden
mu'accelen kifâyet mıkdârı sipâhî ta'yîn
idüp sancağın alay-begine koşup

göndermek bâbında dakΩka fevt
itmeyüp ve ne mıkdâr sipâhî ta'yîn idüp
ne târîhde irsâl itdüğün yazup
bildüresin. Şöyle bilesin. Livâ'-i mezkûr
serhad yirdür; hıfz u hırâseti ehemmi-
mühimmâtındandır; te'hîr itmeyüp
kalkup ist'câl üzre memleket hıfzı için
varup irişmek ardınca olasin, gaflet
câ'iz değıldür, ihmâl eylemeyesin.
Bu kaydı sonradan Husrev Beg
yazmışdur.

[Yev]mü's-sebt fî selh-i şehri Zi'l-hicce sene 967 [21.09.1560]

1547

Rumeli beylerbeyine: Rumeli sipahilerinin evlerinde kışlamaları hakkında.

Yazıldı.

Mektûb, Paşa hazretlerinde kalmışdur. Hüküm
dahı ulak hükmi ile Hasan Çelebi'ye virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb
gönderüp Rûm-ili sipâhîleri bu kış
Tokat'da kışlamak husûsı i'lâm itmişsin.
Zikr olunan kullarım evlerinde
kışlamaların emr idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, senünle bu sefere
ta'yîn olunan ümerâ ve sâ'ir sipâhî âdet
[ü] kânûn üzre yoklayup defter idüp
dahı icâzet veresin ki herkes gelüp
evlerinde kışlayalar ve icâzet virmelü

oldukda her sancağın sipâhîsin begine
koşup gönderesin ki yolda ve izde
herkes kolayına gidüp re'âyâyâ te'addî
olmaya ve beglere gereğı gibi tenbîh
idesin ki sancakları askerî menâzil ü
merâhilde onat vechile zabt [u] rabt
idüp hilâf-ı Şer' kimesneye te'addî
itdurmeyesin. Şöyle ki, bir sancak
sipâhîsinden kimesneye te'addî ola,
beginden sü'âl olunur. Ana göre Hersek
sancağı sipâhîsin menâzil ü merâhilde
onat vechile zabt idüp kimesneye
te'addî vü tecâvüz itdurmeyesin. Sonra
özü maktûl olmaz ve sen dahı gelüp
Südde-i sa'âdet'e mülâkΩ olasin.

1548

*Haleb defterdarına: Şam yeniçerilerinden mahlûl olan gediklerin kimseye
tevcih edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.

Husrev Beg'e virildi.
Fî selh-i Zi'l-hicce sene 967

Haleb defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem bir iki def'a hükmi-şerîf
gönderilüp Şâm yeniçerilerinden mahlûl
olan gedükler kimesneye tevcih
olınmayup ve kimesneye mahlûlden
terakkΩ virilmeye diyü emrüm

olmuşdur. Ol emr-i hümayûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi emre mugâyir kimesneye ibtidâdan gedük tevcîh

olunup yâhûd terakkî virildiyse kabûl itmeyüp ulûfelerin virmeyesin ki emr-i şerîfûmün dâ'imâ icrâsında dakîka fevt itmeyesin.

Amasya kadısı ve Nâzır-ı Emvâl Muzaffere: Bazı çayırıları iltizam edenlerin re'âyâya yaptıkları taaddiden dolayı tahkikat icrasına ve saireye dair.

1549

Yazıldı.

Amâsiyye kâdîsı olup Nâzır-ı emvâl olan Muzaffer'e hüküm ki:

Hâliyâ Bozbeği çayırı ve Lâdik çayırı, Güldiklan çayırı, zikr olunan çayırklar kadîmden re'âyâya biçdürölüp yığdırurlardı. Hâliyâ ba'zı kimesneler iltizâm ile alup ta'yîn olan re'âyâya biçdürüp sâ'irlerinden kol gezdürüp karyesine göre akça salup cem' idüp ve gallât ve otlukdan ba'zı re'âyâ üzerine tevzî' idüp akçasın alup hilâf-ı Şer' u kânûn te'addî itdikleri istimâ' olınmağın bu husûsın görölmesiyçün Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından (Boşluk) ta'yîn olunup **buyurdum ki:** Vusûl budukda te'hîr itmeyüp zikr olunan çayırklar mîrî cânibinden satılmak fermân olınandan berü ve her senede kime kime virilmişdür? Emâneten mi virilmişdür, yohsa iltizâm ile mi virilmişdür? Eger emîn ve eger mültezim her kim zabt itmişse zabt itdüğü nesnenün yirlü yirinden görüp anun gibi her kimesnenün zamân-ı mübâşeretinde re'âyâdan vech-i meşrûh üzre akça cem' olmuş mıdur yohsa kadîmden olıgeldüğü üzre kadîmden

çayır biçegelen re'âyâya mı biçdürilmişdür? Anun gibi olıgelene mugâyir çayır biçdürölüp dahı ol bahâne ile re'âyâya karyeden karyeye akça salup alınmışsa her kimden ne alınmışdur ve kimün zamânında alınup ve ne mikdâr akça alınmışsa, hilâf-ı Şer' u kânûn ol vechile alınan akçayı ba'de's-sübût alanlardan hükm idüp ashâbına alıviresin ve ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup alıvirildüğü ve kimden alındüğü yazup bildüresin ve min-ba'd zikr olunan çayırklar eger emâneten ve eger iltizâmen alanlara tenbîh ü te'kîd idesin ki, vech-i meşrûh üzre re'âyâya akça salup hilâf-ı Şer' u kânûn te'addî itmekden hazer ideler ve kadîmden zikr olunan çayıra hıdmet iden ne mikdâr kurâdur ve kaç hânedür? Hıdmetleri mukâbelesinde ne maköle nesnedür? Mu'âf olıgelmiş midür? Anı dahı bildüresin ve sâbıkâ kâdî olanun İlyâs ve Mustafa nâm âdemlerinün dahı re'âyâya te'addîsi varımış, anı dahı göresin, kimesnenün hakkın almışlar ise ba'de's-sübût alıviresin.

[Yev]mü'l-ahad fî gurre-i Muharremü'l-harâm

sene 968 Kostantıniyye [22.09.1560]

1550

Dukagin beyine: Haslar nahiyesinde şekâvet eden ve firari iken ele geçen Davud oğlu Şehsüvar'ın siyaset olunması hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî [Yev]m-i m[ezbûr].

Dukagin begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda
Hâslar nâhiyesinde üç bin akçalık
timara mutasarrıf olan Şehsuvar b.
Dâvûd'un şakâveti zâhir olmağın sâbıkâ
Priz[r]in Begi olan Ahmed *dâme izzuhû*
dutup habs ve teftîş idüp elinde berât ve
tezkire olmayup bî-nihâye şenâ'ati
zuhûr bulup hakkından gelinmek için
arz olunmalu iken zencîrin bozup üç
yıldan berü gâ'ib olup harâmî ve ehl-i
fesâd kefereye kulağuz olup kendüsi
kefere libâsına girüp leyl ü nehâr

harâmîlik idüp ele girmek mümkün değil
iken bir tarîkla ele girüp Prizrin ve
Hâslar kazâlarından umûmen
Müslimânlar şikâyet gelüp vâkı' olan
şenâ'ati sâbit ü zâhir olup huccet-i
Şer'îye alınup bile gönderdiğün arz
itmişsin. İmdi, mezbûrdan hukûk-ı nâs
alıvirildükden sonra siyâset olunmasın
emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrdan hakk dâ'vâ ider va[r] ise
husamâsiyle beraber idüp bi-hasebi'-
Şer' sâbit olan hakların ashâbına
alıvirdükden sonra siyâset idüp emrüm
yirine varduğın bildüresin.

1551

Boğdan voyvodasına: Leh kralına gönderilecek şeyler hakkında haber alıp bildirmesine dair.

Yazıldı.

Âdemi Dragoman Luka'ya virildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 967^{lxxi}

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp sâbıkâ Lih sınırında
yarar hâssa tâcirlerinden Mustafa nâm
kimesne ba'zı kalay fuçularıyla bir
mıkdâr gümüş talerleri (?) almağın

bundan akdem Südde-i sa'âdet'üme arz
olındukda Lih Kralı'na irsâl için sana
hükm-i şerîfüm vârid olup gönderdiğün
ol husûs için cevâb virmediğün ve
hâliyâ girü âdem gönderdiğün
bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda sahîh haber
alup bildüresin.

1552

Kocaeli beyine ve Şile kadısına: O havalideki dağlarda kimseye tahta biçtirilmemesi hakkında.

Yazıldı.

Sinân Kethudâ'ya virildi.

Fî 7 Muharrem sene 967^{lxxii}

Koca-ili begine ve Şili kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönde-
rilüp ol cânibde olan dağlarda
kimesneye tahta biçdurmeyesin diyü
tenbîh olunmışdı. Hâliyâ ba'zı
kimesneler men'ile memnû' olmayup
tahta biçdördüklerine, sen ki kâdısın,
sûret-i sicil gönderdiğün ecilden anun
gibi emr-i şerîfûme mugâyir biçdürilmiş

tahtalar girift alınmasın emr idüp

buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsa mukayyed olup
göresin; fi'l-vâkı' ba'zı kimesne men'ile
memnû' olmayup fermân-ı
hümâyûnuma mugâyir tahta biçdürmüş
ise biçilen tahtaları emr-i şerîfûme
mûcebince girift eyleyüp ve gereği gibi
tenbîh ü te'kîd eyleyüp min-ba'd emr-i
şerîfüm mugâyir bir ferde tahta
biçdurmeyesin ve ne mıkdâr tahta girift
olunduğın ve kimler elinde bulunduğın
isimleriyle yazup arz idesin.

1553

Mısır beylerbeyine: Emîr-i Hac olanlara her sene Hazine-i Âmire'den on altı kese verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kapu Kethudâsı Süleymân'a virildi.

Fî 11 Muharrem sene 968

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emîr-i hâcc olanların ihrâcâtı için kadîmden her sene Hazine-i Âmire'den ber-vech-i nakd virilügelen on sekiz kîse akçadan mukaddemâ Yemen beglerbegiliğinden gelüp emîr-i hâcc olan Mustafa Beg on dört kîse ile kabûl idüp kendü zamânında ol mikdâr akça kifâyet idüp, hâliyâ itmemeğe bâ'is nedür? Yazup bildüresin diyü gönderilen emr-i şerîf

mûcebince ehl-i vukûfdan tefahhus olındukda müşârün-ileyh Yemen beglerbegiliğinden gelmeğin kuvvet ü kudreti olup ve ehl [ü] iyâli Mısır'da yanında bile olmak için kabûl eylemiş idi. Hâliyâ ol mikdâr akça masraflarına kifâyet itmez diyü ümerâdan kimesne kabûl eylemeyüp iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Özdemir Paşa-oğlu Osmân *zîde kadruhû* on altı kîse ile kabûl eylediğin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, min-ba'd her sene mîr-i hâcc olanlara Hazine-i Âmire'den on altı kîse virüp ziyâde virmeyesin.

1554

Saruhan beyine ve Timürci ve Adala kadılarına: Demirci'de timar sahibi Divane Nasuh adlı sipahinin Mustafa'yı kötölemesi ve darbından dolayı hakkında Şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

m

Saruhan begine ve Demirci ve Adala kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Demirci kâdîsısın, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp nefsi-i Demirci'de erbâb-ı timardan Dîvâne Nasûh nâm sipâhî, tâ'ife-i re'âyâdan Mustafa nâm kimesne ile meclis-i Şer'-i Şerîfde berâber olup: "*Mezbûr Nasûh beniüm ağzuma ve avratuma zinâ lafzıyla şetm idüp mûcebin taleb iderüm*" diyü da'vâ idüp mezbûr Nasûh'dan sü'âl olındukda: "*Kethudâma dahl eylemişler, söğdüm, lett dahı iderüm*" diyü i'tirâf idicek, lâzımı küfr ile takrîrdür diyü teklîf olındukda, itâ'at itmeyüp inâd idüp gitdükden sonra mezbûr Mustafa ve karındaşı Hasan tekrâr şekvâ idüp: "*Bizi sükda bulup birkaç def'a darb eyleyüp*

mezbûr Mustafa sende rüsûm-ı ra'ıyyet var diyü arkamdan ferâcemi soyup aldı" diyü ızhâr-ı tezallüm itdüklerinde mezbûrân, mezkûr Nasûh'ı meclis-i Şer'a da'vet için gönderilüp ba'dehû başları kabak kaçup meclis-i Şer'a gelüp bizi da'vet-i Şer' eyledüğümüz için üzerimize hücum idüp taşlar ile darb eyledi. Ahvâlimüz Şer'ile görivirün dirler iken mezbûr Nasûh ardlarınca gelüp siz dahı beni darb itdünüz diyü meclis-i Şer'de huzûrımızda mesfûr Mustafa'yı tapanca ile ve yumruk ile muhkem darb idüp ve yakasın yırtup bil'âhir elinden Müslimânlar alıkoyup tahkûr-i Şer' ve tahfîf-i meclis eyledüğün bildürdüğü ecilden mezkûrun timarı alınup âhara virilüp teftîş olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre Şer'ile teftîş eyleyüp göresin;

kazıyye arz olunduğı gibi olup arz olınan husûslar Şer‘ile sâbit olur ise ol bâbda

Şer‘ile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

1555 *Seydişehir ve Aladağ kadılarına: Karaman çavuşlarından İbrahim'in taaddiyatından dolayı kendisini davâ edenlerin haklarının alınmasına dair.*

Yazıldı.

Seydişehri ve Aladağ kādîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Karaman çavuşlarından İbrâhîm nâm kimesnenün, re‘âyâsiyle mâ-beynlerinde olan da‘vânun teftîşi için bundan akdem arz olındukda teftîşi fermân olunup bir yire cem‘ olunup teftîş olındukda ba‘zı kimesneler gelüp ef‘âl-i kabîha ve mezâlîm-i şenî‘asından ızhâr-ı tezallüm itdüklerinden mâ‘adâ Abdülcelîl ve Abdurrahmân ve Bekir FakΩh ve Emet nâm kimesnelerün mezbûr zimmetinde bi-gayr-ı hakkın alınmış şühûd-ı udûl ile

sâbit olmuş hakları olup ve Cihânşân ve Mustafa nâm kimesnelerün dahı mahûf mahallerde yolın basup cebren davarların ve espâbların alup te‘addî itdüğü dahı şühûd-ı udûl ile sâbit olduğın bildürmişsin. İmdi, mezkûrdan da‘vâ-yı hakk idenlerden hakları alınmamış kimesne var ise Şer‘ile sâbit olan hakların alıvirilmesin emr idüp ve timarı dahı âhara virilüp, **buyurdum ki:** Mezkûrdan da‘vâ-yı hakk iden kimesne var ise Şer‘ile sâbit olan hakların alıvirüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1556 *Şam beylerbeyine ve kadısına: Şam'da Hz. Ömer Mescidi yakınındaki boş kilise yerine evler binası meselesinin tedkikine dair.*

Yazıldı.

Bâ-hatt-ı şerîf.

Haleb beglerbegisinin kethudâsına virildi.

Fî 3 Muharrem sene 968

Şâm beglerbegisine ve kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem Şâm'da ta‘mîr olınan Mescid-i Ömerî'nün cemâ‘ati olmayup mescid-i mezbûrun kurbinde vâkı‘ olan kilise yiri hâlî olup ba‘zı evler binâ olmak münâsib idüğü i‘lâm olınmağın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda bi‘z-zât mukayyed olup göresin; zikr olınan hâlî yirler ne mikdâr hâne olmağa

mütehammildür ve hâne olduğı takdîrce ne mikdâr akça ile yapılır ve avârızdan mu‘âf olmak şartıyla kimesne gelüp ev binâ ider mi ve câmi‘ün imâmına ve mü‘ezzinine vakfdan birer ev binâ olınmak olur mı? Bu vechile olmaz ise evkâf evlerinden yigirmi mikdârı ev binâ olunup fukarâ vü sulehâdan münâsib olanlara milkiyyet üzre virilmek ile kimesne gelüp sâkin olup namâz kılmağa cemâ‘at olur mı? Ve bi'l-cümle ol etrâf ma‘mûr olup mescide cemâ‘at gelmeğe münâsib ne ise tamâm ma‘lûm idinüp dahı atebe-i ulyâma bildüresin.

1557 *Şam kadısına: Şam'da Hz. Ömer Mescidi yakınında bulunan Yahudi ve Hristiyan evlerinin Müslümanlara sattırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Şâm kādîsına hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Şâm'da binâ olunan Mescid-i Ömerî-i Nûrî'ye akreb olan Yehûd ve Nasârâ evleri ve andan gayrı kadîmden Müslimân evleri olup ba'dehû küffâr eline düşen evler deger bahâları ile Müslimânlara satdurılmasını emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup göresin; anun gibi mescid-i mezkûre etrâfında olan evleri

ve karîb olmayup sâbıkâ Müslimânun olup hâliyâ Yahûdî ve Nasârâ, aldıkları evleri emrüm mücebince deger bahâları ile Müslimânlara bey' itdürüp bu bâbda tamâm-ı ihtimâm idüp evlerin satduralu oldukda Yahûdî ve Nasârâdan kimesneye gadr olmayup deger bahâları ile satdurasın ki, mescid-i mezkûrun etrâfı ehl-i İslâm olup hilâf-ı Şer'-i Şerîf, Yahûdî ve Nasârâ olmaya ve ne mikdâr ev satdurılduğun yazup bildüresin.

1558 *Haleb beylerbeyine: Şam beylerbeyine ait mühürlü kesenin oraya ulaştırılması hakkında.*

Yazıldı.
Bu dahi.

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Şâm beglerbegisine ulaşturmak için mühürlü kîse ile hükm-i şerîf irsâl olınmışdur **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müşârtün-ileyhe îsâl itdüresin.

1559 *Van beylerbeyine: Sınır ötesi ahvali hakkında sahih haber alıp bildirmedi hakkında.*

Yazıldı.
Bu hükümler hatt-ı şerîf iledür.
Husrev Beg getirüp hükümler yazılıp kendüye teslim olındı.
Fî 4 Muharrem sene 968

Van beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem sana niçe def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olup öte cânibden sahîh haber alup bildüresin diyü emrüm olmuş idi. Bunca zamândan berü sahîh haber alup i'lâm eylemedün. Şöyle midür ki, bunca zamândan berü murâd olup bir sahîh haber alınmaya ve yâhûd alınmış olmaya; bu bâbda mes'ûlsün.

Buyurdum ki:

Bu def'a vusûl budukda teyakkuz u intibâh^{lxiii} üzre olup her ne tarîkla olursa öte cânibin ahvâl ü etvârından ve fikr ü firâsetlerinden sahîh haber alup mu'accelen i'lâm idesin. Bu husûsı sâ'ir umûra kıyâs itmeyüp gaflet üzre olmayup emrüm üzre bu def'a sahîh haber alup bildüresin. Şöyle ki, girü sahîh haber alup bildürmeyesin, özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın. Ana göre mukayyed olup, ale't-tevâlî haberün eksük itmeyesin ve bi'l-fi'l Van'da her cins terekeden ne mikdâr mevcûd der-anbâr zahîre vardur ve şimdiki hâlde ol vilâyetün terekese ahvâli nicedür ve Erciş'de ve Hınıs'da ve Âdilcevâz'da dahi terekenün ahvâli nicedür? Yazup

bildüresin. Varan çavuşı eğlendürmeyüp
isti‘câl üzere girü irsâl eylesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Hakkâri Begi Zeynel Beg'e yazıldı.

-1559/a-

1560

Alacahisar beyine ve Silistre kadısına: Eflâk bolarlarından fesat üzere olup Silistre ve İbrail'de oturanların ahvali ile bunlardan Müslüman olduktan sonra irtidad edenler hakkında malûmat verilmesine dair.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi.

Fî 14 Muharrem sene 968

**Alaca-hisâr begine ve Silistre
kādîsına hüküm ki:**

Sâbıkâ Silistre Begi olan mütevaflâ Sinân Beg, Dergâh-ı mu‘allâ'ya mektûb gönderüp hükm-i şerîf mücebince vilâyet-i Eflâk bolarlarından fesâd üzere olup Silistre ve Brayıl'da mütemekkin olanları ele getirüp ahvâllerin teftîş eyledükde vilâyet-i Eflâk'dan kaçup gelmiş kefereden on nefer kimesne ele gelüp Silistre kal‘ası'nda habs olunup ve mahbûs-ı mezbûrînden Paluca nâm bolar geleli altı yıl olup, hâliyâ Müslimân olup, mâ‘adâ Mirço, vilâyet-i Eflâk'a voyvoda olduktan sonra ba‘zınun akribâsın ve ba‘zınun karındaşların katl idüp, bunlar dahı havflerinden kaçup Memâlik-i mahmiyye-i İslâm'a gelüp sâkin olalı üç yıl olup ve Alpo nâm Eflâk tutulup

kal‘a-i Hırsova'da habs olınduktan sonra şehâdet kelimesin getirüp Müslimân olduğın arz idüp ammâ zikr olunan harâmîlerden İslâma gelen zimmîler mürtedd idüğü i‘lâm olunmağın mezbûr zimmîlerden İslâm'a gelenlerin ahvâllerin teftîş idüp bâkîlerinin mahallinde haklarından gelesin diyü emrüm olmuşdu. Hâliyâ müşârün-ileyh vefât itmekle emrüm üzere ahvâlleri görilmemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı müşârün-ileyhe irsâl olunan emr-i şerîf-i sâbıkum üzere zikr olunan zimmîlerden Müslimân olanları onat vechile getirüp fi'l-vâkı‘ i‘lâm olunduğı üzere mürteddler midür? Ve ne zamânda Müslimân olup girü mürtedd olmuşlardur, nicedür? Ahvâllerin tamâm ma‘lûm idinüp dahı habsden ıtlâk itmeyüp yazup arz idüp bâkîlerinin mahallinde haklarından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup Südde-i sa‘âdet'üme bildüresin.

1561

Tire kadısına: Levend taifesinden esir alıp satılmaması hakkındaki emir üzerine yapılan tahkikatta nâiblerin yetim hakkına riayet etmediklerine dair.

Aydın begi âdemi Ahmed'e virildi.

Fî 8 Muharrem sene 968

Tire kādîsına hüküm ki:

Aydın begi mektûb gönderüp hükm-i şerîfüm vârid olup yalılarda olan gemici levend tâ'ifesin tecessüs eyleyüp ne mahallerde sâkin oldukların ve yalılarda olan kasabât ve kurâ ahâlîsine gereği

gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd levend tâ'ifesinden esîr almaya ve âhara bey' itmeyeler diyü fermân olunmağın, yalılarda vâkı' olan kasabât ve kurâyâ kâdî ile teftîş için varıldukda, halkı cem' idüp ma'an tefahhus itmeğe mübâşeretle da'vet olındukda: "*Senün için gelmeyüp, bana begler ayağına varmağa emr yokdur; re'âyâyı cem' idüp bir vekîl nasb eylesün; evvel bunda teftîş idelüm*" didüğün ve hâliyâ ol husûsa mübâşeret olunmadüğün ve ba'zı karyelerde bir kimesne mecrûh olsa nâ'iblerün, sancak sübaşıları hâzır olmadın mecrûh olan kimesnenün üzerine varup ehl-i karye demin ketm idüp kendülere teftîş lâzım gelmeyüp nâ'ibe nesne virüp kimine: "*Beni levend mecrûh itmişdür ve yâhûd kimesneden nizâ'um yokdur*" diyü hâlet-i nez'de

iken hâh nâ-hâh ikrâr itdürüp ellerine sûret-i sicil virmek ile hakk-ı eytâm zâyî' olup ehl-i fesâda küllî penâh olur diyü arz itmeğın, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu husûslar müşârün-ileyhün arz itdüğü gibi midür? Anun gibi nâ'iblerün bu makøle vaz' idüp hakk-ı eytâm zâyî' olmuş mâdde var mıdır? Nenün gibi mahalde almışdur? Vâkı' ise men' idüp min-ba'd nâ'iblere bu makøle iş itdurmeyesin ve emr-i şerîf-i sâbık mücebince zikr olınan levend tâ'ifesi ki ale'l-esâmî emirde mastûr idi, mezkûrları ele getürmekde arz olındığı gibi ise sebep nedür? Bu bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin. Yohsa müşârün-ileyh bu bahâne ile il üze çıkup gezmek mi murâd itmişdür? Tafsîli ile yazup bildüresin.

1562

Şehzade'nin defterdarına: Konya muharebesinde bulunmadıkları için timarları başkasına tevcih edilenlerin haklarında tedkik yapılarak bildirilmesine dair.

Yazıldı.

Mezbûrlardan Aydın'da timarı olan Dâvûd'a virildi.

Fî 8 Muharrem sene 968

Şehzâde hazretleri defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı Anadolu sipâhîleri Südde-i sa'âdet'üme gelüp Konya muhârebesinde bulunmadı diyü timarlarımız âhara tevcih olındı; ma'a-hâzâ muhârebe-i mezbûrede hıdmetde bulunmağın, binde iki yüz akça terakkîye hükm-i şerîf virilmişdür diyü virilen terakkî hükümlerin ibrâz itdüklerinde emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Anadolu Beglerbegisi Ahmed dâme ikbâlühû'nun Südde-i sa'âdet'üme gönderdüğü yoklama defterinde

mezkûrlar mevcûd olmayup ellerine terakkî hükümleri virilmişdür diyü arz itdükleri ecilden isimleri ve timarları yazılup sıhhati ma'lûm olmak için irsâl olınup, **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, müşârün-ileyhün muhârebe-i mezkûrenün ol cânibe gönderdüğü mühürlü yoklama defterine nazar idüp göresin; zikr olınan sipâhîler mevcûd midür? Yohsa muhârebede bulunmayup timarları mahlûle mi kayd olmuşdur? Mevcûd olanları mevcûda ve mahlûlde olanları mahlûl işâret idüp girü defteri mühürleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve mevcûd değiller ise terakkî hükümleri virilmeğe bâ'is nedür? anı dahı yazup arz eylesesin.

1563

Diyarbakır beylerbeyine: Eski Musul denmekle mâruf boş yerlerin muhafazası hakkında sancak beyine tenbihat icrasına dair.

Yazıldı.

Kethudâsı Ali Çelebî'ye virildi.

Fî 8 Muharrem sene 968

Diyârbekr beglerbegisine hüküm ki:

Bagdâd Beglerbegisi Ferhâd *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp vilâyet-i Bagdâd'a müte'allık Eski Musul demekle ma'rûf yirler hâlî vü harâbe olup Yaban (?) eski cezîreden nefsi Musul'a varınca kârbân menâzili ile üç menzil olup aslâ ma'mûr u âbâdân olmamağla yigirmi ve otuz nefer kimesne bir yirden ubûr itmeğe cür'et idemeyüp, mezkûr Eski Musul aşîreti ırak olan beglere virilince aşîretini ve ta'allûkâtını getürmeğe iktidârları olmamağla zikr olunan mahaller şenlenmeyüp hâliyâ ol mahalle karîb dört yüz, beş yüz aşîreti olup râst

geldükçe mahall-i mezbûrdan mürûr u ubûr iden Müslimânları geçer ve gelüp ze'âmetden ma'zûl olan Dasni Kâsım bendeleri yarardur diyü arz eyledi. İmdi, kazıyye arz olunduğı gibi olup zikr olunan mahalleri sancak-begi hıfz itmeyüp vâridîn ü sâdırîne zarar u gezend irişür mi, yohsa hıfz olunur mı ve henüz harâb mıdur yohsa ma'mûr olmuş yirleri var mıdur, nicedür? Anun gibi sancak-begi hıfz u hırâsetde ihmâl üzre ise gereğı gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeye. Şöyle ki, ba'de'l-yevm ol mahâllerde kimesnenün mâlına ve cânına zarar gele, kendüye tazmîn itdüresin ve ma'lûm olduğun üzre yazup bildüresin.

1564

Bey sancağı beyine: Bergama dizdarının katlinden maznun Muharrem'in sorguya çekilmesi hakkında.

Yazıldı.

Beg âdemi Osmân'a virildi.

Fî 7 Muharrem sene 968

Beg sancağı beyine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp bundan akdem Bergama kal'ası'nda katl olunan dizdârun katlinde mazınna olınup kayd ü bend ile irsâl olunan Muharrem'ün hıdmetkârların buldurup örf-i ma'rûf ile göresin diyü fermân olınmışdı. Mezkûr Muharrem gelüp, mādâmki tenbîh ü te'kîd olınup, elbette hıdmetkârların ihzâr eyle dinildükce bugüne yarına buldurasın diyü va'de

alup bu zamâna gelince tevakkuf olınup hâliyâ sü'âl olındukda bulmağa kâdir değülin diyü ta'allül idüp eger beni itlâk idersenüz varup tecessüs ideyin; ümîzdür ki, bulınalar diyü cevâb virür, kendüsini halâs etmek ister; sonra ele girmemek mukarredür. Hıdmetkârlarını buldurup ba'dehû örf emr olmağın örfe dahı ikdâm olunmadı, mahbûsdur diyü bildürmeğın, imdi mezkûra örf olınmasın emr idüp buyurdum [ki], Emr-i sâbık üzre örf idüp ahvâlin bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel eylesin.

1565

Azak ve Özi'yi düşmanın tecavüzünden korumak için askeriyle Sinan Paşa'ya mülâki olan Alacahisar beyinin oradan ayrılmaması hakkında Alacahisar beyine hüküm.

Yazıldı.
Yahyâ Çavuş'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Alaca-hisâr begine hüküm ki:
Mektûb gönderüp bundan akdem
hükm-i şerîf gönderilüp, Azak ve Özi
câniblerinde küffâr-ı hâksârun
hareketleri istimâ' olunup, te'hîr
itmeyüp sancağunda olan sipâhî ve
sipâhî-zâde ve ma'zûl sipâhîlerden ve
yarar yiğitlerden nidâ itdürüp vâfir ü
müstevfâ asker ile Silistre Begi Sinân
Paşa'ya mülâkΩ olup, cem'iyet üzere
olasın diyü emr olmağın ber-vech-i
isti'câl mahall-i me'mûra gelinüp,

mûmâ-ileyh Sinân Paşa fevt olup, ol
zamândan berü ilâ-yevminâ hâzâ
cem'iyet üzere olunup, asker husûsında
fermân-ı şerîfüm taleb olunduğın
bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, sipâhî tâ'ifesiyle bir
münâsib olan mahalde öte cânibden bir
sahîh haber alınca cem'iyet üzere
olasın. Sonra emrüm ne vechile sâdır
olur ise mûcebi ile amel eylesin.
Anun gibi gönüllü ma'zûl var ise icâzet
viresin ve anun gibi mahlûl olan sâ'iri,
hıdmetde olup müstahıkk olan
ma'zûllere tevcîh idüp Südde-i
sa'âdet'üme arz idesin.

[Yev]mü'l-hamîs fî 5 Muharremi'l-harâm sene 968 [26.09.1560]

1566

Erzurum beylerbeyine: Ne kadar zahire tedarik edildiğinin ve o tarafın durumunun arzı hakkında.

Yazıldı.
Yazılup, Husrev Beg'e virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb
gönderüp öte cânibe müte'allık ba'zı
husûs i'lâm idüp andan mâ'adâ
fermân-ı hümayûnum mûcebince
havâss-ı hümayûnumdan hâsıl olan
tereke elli bin somar mikdârı olup Kara-
hisâr-ı ŞarkΩ ve ol etrâfdan der-anbâr
olmak üzere olduğın andan gayrı tereke
lâzım olur ise akça gönderilmesin
bildürmüşsin. İmdi, elli bin somar zahîre
dahı Erzurum'da tedârük ü ihzâr olup
der-anbâr olmasın emr idüp **buyurdum**
ki:
Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp
emr-i şerîfüm üzere elli bin somar zahîre

ve andan mâ'adâ İstanbul müddi ile on
bin müd arpa tedârük ü ihzâr eylesin
ki lâzım oldukda müzâyaka olmaya ve
arz itdüğün üzere emr olunan terekenün
akçası dahı gönderilmek üzredür.
Vardukda, sâhiblerine teslim eylesin.
Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur;
ana göre mukayyed olup emrüm üzere
ta'yîn olunan elli bin somar ve andan
gayrı on bin müd arpayı kış irişmedin
cem' u tahsîl eyleyüp der-anbâr
eylesin ve Hasan kal'ası'nun ve sâ'ir
zahîreye muhtâc olan kılâ'un dahı
zahîrelerin tedârük ü ihzâr eylesin.
Ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün
varup ve ne vechile tedârük itdüğün ve
ol cevânibin ahvâlin yazup atebe-i
ulyâma arz eylesin.

1567

Rum beylerbeyine: Erzurum'a gidecek mühürlü kesenin oraya gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-
akrân (boşluk) zîde kadruhû ile
Erzurum beglerbegisine îsâl için

mühürlü kîse ile hükm-i şerîfüm
gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**
Varup sana teslim itdükde zikr olunan
hükm-i şerîfümü yarar âdemler ile
mu'accelen müşârün-ileyh Erzurum
beglerbegisine îrsâl ü îsâl idüp dahi
cevâbın alup Südde-i sa'âdet'üme
ulaşdurasın. Husûs-ı mezbûr mahall-i
ihtimâmdur. İhmâlden hazer eyleyesin.

[Yev]mü's-sebt fî 7 Muharremi'l-harâm sene 968 [28.09.1560]

1568

Aydın Beyi Mustafa Bey'e: Ayasluğ'un Vay-Yürük köyünün levend firkatelerinden koruma görevine memur edilen müsellemlere hizmetlerinin ifa ettirilip, itiraz ettirilmemesi hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Ahmed'e virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Aydın Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Mmektûb gönderüp kazâ'-i Ayasuluk'a
tâbi' olan deryâyâ karîb Vay-Yürük
nâm karye etrâfın levend firkatelerinden
hıfz u hırâset ecî için müsellemler nasb
olunup, haylî zamân mürûr itmekle
müsellemler nâmına ba'zı kimesneler
ta'yîn olunan çiftlikleri ekl idüp edâ'-i
hıdmet itmeyüp: "Biz kara hıdmetin
itmek üzreyüz" diyü ta'allül itdüklerin
arz eyledüğün ecilden zikr olunan

hıdmete ta'yîn olunan müsellemlerin
Âstâne-i sa'âdet'ümde olan defterden
sûretleri ihrâc olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Sûret-i defterde mastûr olan müsellemlere kemâ-kân zikr olunan muhâfaza hıdmetin itdürüp kara hıdmetin itmek üzreyüz diyü deftere mugâyir ta'allül itdürmeyesin. Ve eger defterde mukayyed olanlardan fevt olmuş ya gâ'ib olmuş kimesne varsa anların çiftliğin bi'l-fi'l tasarruf idenler kimler ise hıdmetlerin dahi anlara itdüresin.

Karahisâr-ı Sâhib sancağı Beyi Gülâbi'ye: Evvelce Bolu'da iken mektubu üzerine hapsedilen Hasan'a isnad olunan suçun sabit olmadığına dair.

1569

Yazıldı.
Dîvân Kâtibi Hasan Çelebi'ye virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

**Kara-hisâr-ı Sâhib Sancağı Begi
Gülâbî Beg'e hüküm ki:**

Bundan akdem Bolı Sancağı Begi iken mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda Borlı nâhiyesinde Mise nâm karyeden iki bin dört yüz akçalık timara mutasarrıf olan Hasan nâm sipâhî için ehl-i fesâd olup Ahmed nâm sipâhînün

kılıç ile kolın çalup mecrûh idüp ve bundan akdem kasaba-i Borlı'yı ihrâk idüp azli müstahakdur diyü timarı, kethudân Dervîş'e olmasın arz itdüğün ecilden senün arzun mûcebince mezkûr Hasan'un timarı merkôm Dervîş'e tevcih olup ahvâli teftîş olmak için Bolı Begi olan Sinân *dâme izzuhû* ile Borlı Kādîsı Mevlânâ Ahmed *zîde fazluhû*'ya emr-i şerîfüm yazılup irsâl olunmuş idi. hâliyâ müşârün-ileyhimâ mektûb

gönderüp mezkûr Hasan'a isnâd olunan husûslar teftîş olındukda üzerine nesne sâbit ü zâhir olmayup gayr-ı vâkı' oldukların arz itdükleri ecilden

buyurdum ki:

Zikr olunan husûslar sâbıkâ mezkûr Hasan'un üzerine sâbit olup müseccel olmuş ise temessük gönderesin. Ve illâ sâbit olmadın hilâf-ı vâkı' zâhir olmuşdur. diyü arz itmeğe bâ'is nedür? Yazup bildüresin.

1570

Bursa beyine: İstenilen eski tahrir defterinin gönderildiğine dair.

Yazıldı.

Âdemi Osmân'a virildi.

Fî 7 Muharrem sene 967

Burusa begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp, bundan akdem sana livâ'-i Hüdâvendigâr ve Biga piyâdeleri tahar[ir]i fermân olup hâliyâ Biga sancağının tahrîrine mübâşeret olındukda defterhânenen gönderilen defter-i cedîd ziyâde müşevveş olup

ekser mevkûf olan çiftliklerün ismi ve karyesi yazılmayup hemân yekûnında yigirmi veyâ otuz çiftlik diyü kayd olunmakla ne yirde olduğu ma'lûm olmayup sâbıkâ Üveys Beg bendeleri tahrîr itdüğü defter-i atîka ihtiyâc-ı tâmm olduğu ecilden irsâl buyurıla diyü arz eyledüğün ecilden mühürleyüp irsâl olındı. Buyurdum ki:

Alup lâzım olan mahâlleri görüp Şer' u kânûna muvâfık olanları ile amel idüp ana göre kayd eylesin.

1571

Tameşvar Beylerbeyisi Kasım Paşa'ya: Kazaen yanan Fethiye parkanı müstahfızlarının Arad Kalesi'ne verilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Receb'e virildi.

Fî 8 Muharrem sene 968

Tımsıvar Beglerbegisi Kâsım Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Arad sancağına tâbi' Fethiyye parkanı'na işbu mâh-ı Zi'l-hicce'nün beşinci gününde ale's-seher mahzene zahîre koyarken kazâ'-i nâgehânî ile mum pâresi düşüp parkan-ı mezbûrenün içerü ve taşra binâları taş olmayup balçık ile sıvanmış çitden yapılmış olmağın tutuşup Tımsıvar'a haber yetişdikde fi'l-hâl ılgar olup Lipva ve livâ'-i mezkûr begleriyle üzerine varılup görildükde

parkan-ı mezbûrenün kazığı kalmayup bi'l-küllîyye ihrâk bi'n-nâr olup hâke berâber olmuş bulunmağın, yarağı âteşden ihrâc itdürülüp ve arabalara tahmîl olup Arad kal'ası'na getürdülüp hıfz itdürildüğün i'lâm itmişsin. İmdi, mezkûr Fethiyye parkanı müstahfızlarından şöyle ki Arad kal'ası'ndan ihrâc olunmuş olalar; girü kal'a-i Arad'a mukarrer olmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mesfûr Fethiye parkanına Arad kal'ası'ndan ihrâc olup ta'yîn olunan neferleri girü kal'a-i Arad'a getürdüp anda mukarrer idüp istihdâm eyleyüp bâkîlerin ref' idesin. Ammâ

kal'a-i mezbûrenün girü ta'mîri lâzım mıdır? Yohsa hâli üzre durmak mı evlâdur? Hâli üzre konıldukda öte cânibden ta'mîr kasd iderler mi?

Memleket zabt u rabtına enfa'ı kangıdur, bildürmemişsin. Anı yazup bildüresin.

1572

Mısır beylerbeyine: Mısır'dan her sene Mekke-i Mükەرreme'ye gönderilen surre, deşîşe buğdayı ve sairenin hak üzere taksimi için münasip birinin Cidde muhafazasına tayini ve Mekke-i Mükەرreme'ye nezâret etmesi hakkında.

Yazıldı.

Kapuya gelen âdemi Süleymân'a virildi.

Fi 11 Muharrem sene 968

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp hazîne-i Mısır'dan her sâl Mekke-i Mükەرreme'ye irsâl olınan surre ve deşîşe buğdayı ve bundan gayrı Mısır'dan ve Şâm'dan ve sâ'ir Memâlik-i mahrûse'den varan mâl-ı evkâf ve sâ'ir sadâkât ü nüzûr hakk üzre tevzî' olunmaz diyü bir yarar mu'temedün-aleyh kimesne nâzır ta'yîn olınmak lâzım idüğün ve Cidde-i ma'mûre Begi Ahmed dâme izzuhû sana mektûb

gönderüp sancağı âhara tevcih olunup kendü Mısır muhafazasında olmasın recâ itdüğün arz itdüğün ecilden mahrûse-i Mısır'da muhafaza hıdmetinde olan begler kullarumdan bir yararın Cidde-i ma'mûre muhafazasına ta'yîn olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Vardukda, emrüm mücebince anda muhafazada olan begler kullarumdan bir yararın Cidde-i ma'mûre muhafazasına ta'yîn idüp arz idesin ki ana tefvîz olunup görüp göзде ve hem Mekke-i Mükەرreme'de nezâret hıdmetin ide.

1573

İnöz kadısına: Celeb tahririne başlanması hakkında.

Yazıldı.

Kâsım Beg çavuşı Sinân Çelebî'ye virildi.

Fi 8 Muharrem sene 968

İnöz kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem, Gümülcine kâdısına hüküm gönderilüp celeb tahrîri fermân olınup ol bâbda Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Hüseyin zîde kadruhû mübâşir ta'yîn olınmış idi.

Hâliyâ müşârün-ileyh kâdîya âhar hıdmet emr olunmağın, zıkr olınan celeb tahrîri husûsı sana emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârün-ileyhe virilen hükm-i şerîfümi alup dahı ol hükm-i hümayûnum mücebince mezbûr çavuşumla tahrîre mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat idesin. Şöyle bilesiz.

1574

İstanbul kadısına: İstanbul'a gelen yaş yemişlerin halka ve pazarcılara adalet ve kanun üzere sattırılması hakkında.

Yazıldı.

Muhtesibe virildi.

Fi 8 Muharrem sene 968

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üme şöyle arz olındı ki; yaş meyve ile mahrûse-i

mezbûreye gelen gemileri ba‘zı kimesneler karşılayup iskeleye gelmedin, getürdükleri yemişi kendüleri satun alup âdet ü kânûn üzre halka ve bâzârcılara adâlet ile taksîm ve tevzî itdürmezlerimiş. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, min-ba‘d yaş yemiş ile mahrûse-i mezbûreye gelen gemileri kimesneye karşılatmayup iskeleye gelüp iskele urup dahı getürdükleri yaş meyveyi halka ve bâzârcılara âdet ü kânûn üzre satdurasın ve gemi re‘îslerine dahı muhkem tenbîh ü tehdîd eylesesin ki iskeleye gelüp, iskele urmadın kimesneye yemiş satmayalar.

Bu husûslarda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfûme mugâyir yaş meyve ile gelen gemileri kimesneye karşılatmayup ve gemiciler iskeleye gelmedin, getürdükleri yemişi satmak isterlerse men‘ u def‘ eylesesin; eslemezler ise âdem koyup anun gibi emr-i şerîfûme mugâyir yemiş alanların aldıkları yemişlerin girift idüp hemân fermân-ı hümâyûnuma mugâyir vaz‘ idenleri yazup arz idesin. Ve bu hükm-i şerîfûmi sicill-i mahfûza kayd itdürüp dâ‘imâ mazmûn-ı hümâyûnumla âmil olup hilâfına cevâz göstermeyesin.

1575

Bozok Beyi Çerkes Bey'e: Âsi ve firari Şah Kulu oğlunun ve yanındaki yevmlilerin ele geçirilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Yûnus Kethudâ'ya virildi.

Fî 7 Muharrem sene 968

Bozok Begi Çerkes Beg'e hüküm ki:

Bundan akdem isyân üzre olup firâr iden Şâh-kulu-oğlu, hâliyâ ba‘zı yevmlü ile gelüp ol câniblerde fesâd üzre olduğu istimâ‘ olunmağın, mezkûr ele gelüp hakkından gelinüp yanında olan yevmlü habs olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hüsn-i tedârük idüp her ne tarîkla olursa mezkûr ve yanında olan yevmlüleri muhkem habs idüp kendünün hakkından gelüp emr-i şerîfûm yirine varduğın ve ne mikdâr yevmlüsi ele gelüp habs olduğın yazup bildüresin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp ele getürüp emr-i şerîfûm icrâsında dakΩka fevt itmeyesin.

[Yev]mü'l-ahad fî 8 Muharremi'l-harâm

sene 968 Kostantıniyye [29.09.1560]

1576

Bursa kadısına: Küreğe konulan İsmail oğlu Yusuf'un durumunun araştırılması münasebetiyle asesbaşıda bulunan defterin suretinin İstanbul'a gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Bursa kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp bundan akdem hükm-i şerîfûm vârid olup Yûsuf b. İsmâ‘îl nâm kimesne mücrimdür diyü Bursa ases-başı Südde-i sa‘âdet'üme getürüp küreğe konılmışdı. Hâliyâ

vâlidesi, bî-günâhdur diyü arz eylemeğın, mukaddemâ ne cerîme isnâd olınmışdur diyü yirinden görüp vukø‘ı üzre arz idesin diyü fermân olunmağın, mezkûrun ahvâli tecessüs olındukda, mücrim irsâl olınan ases-başı elinde bulunan mücrim defterinde Cimri Cellâd demekle ma‘rûf bir kimesne bulunup

lâkin ismi ol zamânda yazılmayup
hâliyâ istifsâr olındukda: "*İsmi
Yûsuf'dur*" dinilüp fe-emmâ, babası ismi
ma'lûm olmayup andan gayrı ol isim ile
müsemmâ kimesne tetebbu' olındukda
bulınmaduğın ve mezkûr ases-başının
elinde olan defter sûreti ihrâc olunup

imzâlanup irsâl olındı diyü
bildürmişsin. İmdi, zıkr olınan defterün
sûreti gelüp Südde-i sa'âdet'üme vâsıl
olmamağın **buyurdum ki:**
Arz itdüğün üzre zıkr olınan defterün
sûretin ihrâc idüp ve imzâlayup Südde-i
sa'âdet'üme irsâl idesin.

1577

*Bolu beyine ve Bolu sancağı kadılarına: Müslüman Tatar esirlerinin
sattırılmaması ve Tatar olmayan esirlere müdahale edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 2 Safer sene 968

Bolı begine ve Bolı sancağı kâdılarına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb
gönderüp bundan akdem hükm-i şerîf
vârid olup Müslimân ve Tatar esîrleri
bulınan yirlerde alınup mu'temedün-
aleyh kimesnelere virilmek
buyurılmağın, tefahhus olunup ba'zı
kimesnelerde Müslimân ve Tatar
esîrleri bulunup emr-i şerîfüm
mûcebince ellerinden alınup
mu'temedün-aleyh kimesnelere
emânete konup ekseri âhar vilâyete bey'
olinmağla, bulunmak mümkün olmadı
diyü, arz eylemişsin. İmdi, her ne yirde
hâliyâ gelmiş Tatar esîrleri varsa
esîrcilerden ve ne yire bey' olındı ise
alınup emr-i sâbıkum mûcebince yarar
yirlere virilmesin emr idüp **buyurdum
ki:**

Varıcak, siz ki kâdılarsız, her birinüz
taht-ı kazânuzda onat vechile tefahhus u
tetebbu' idüp göresiz, Müslimân Tatar
esîrleri eger esîrciler ellerindedür ve
eger bey' eyledükleri kimesnelerde her
kimde bulunursa emr-i şerîfüm
müsted'âsınca ellerinden alup yarar
yirlere viresiz. Ammâ Tatarlar

bahânesiyle kimesnenün esîrine
yapışılup te'addî olınmakdan ziyâde
hazer eyleyesiz. Şöyle ki bu bahâne ile
kimesnenün Tatar olmayan esîrlere
hilâf-ı emr yapışılup te'addî olınduğ
istimâ' olına, aslâ öZRünüz makbûl
olmayup azl ile iktifâ olunmayup
mu'âteb ü mu'âkab [olmanız]
mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup
ne mikdâr Tatar esîri bulunup ve kimden
alınup kimlere virildüğün isimleri ile
defter idüp ve sicill-i mahfûza kayd
eyleyesiz ki sonra taleb olındukda kime
virildüğü ma'lûm ola.

-1577/a-

Yazıldı.
Âdemi Osmân'a virildi.
Fî 9 Muharrem sene 967^{lxxiv}

Bir sûreti Burusa begine ve sancağı kâdılarına.

Sen ki sancak-begisin, mektûb
gönderüp ba'zı kimesneler Tatar
tâ'ifesinden niçe kimesneleri ehl ü
iyâleriyle esîrimüzdür diyü alup satup
zulm eyledüklerin arz itdüğün ecilden
her ne yirde hâliyâ gelmiş Tatar esîri
varsa esîrcilerden her ne yirde bey'
olındiyse alınup yarar yirlere virilmesin
emr idüp **buyurdum ki.**

1578

*Vidin beyine ve kadısına: Vidin'de Kurd Ali adlı sipahinin katlinden Mehmed
adlı sipahi suçlu bulunursa şeriata göre lâzım gelenin icrasına dair.*

Yazıldı.

Kādî-asker arz itmişdür. Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

**Vidin begine ve Vidin kādîsına
hüküm ki:**

Mektûb gönderüp nefsi-i Vidin'de Sa'dî Hoca Mahallesi'nde Kurd Ali nâm sipâhî maktûl bulunmağın Niş hudûdî'nda iken Hûrî nâm vâlidesi, Mehmed b. Hasan nâm sipâhî tarîk-ı âmda şiş ile urup katl eyledi diyüp mahalle-i mezbûre halkından tefahhus olındukda mezbûr Mehmed mecrûhan üzerimize gelüp: "*Seni kim mecrûh itdi?*" diyü sü'âl olındukda: "*Merkôm Kurd Ali odama gelüp meydâna da'vet*

idüp taşra çıkdüğümde elüme ve başuma kılıç ile çalup mecrûh idicek, ben dahı şiş ile urdum" didi diyü haber virdüklerin ve mahalle-i mezbûre ahâlîsi mastûr Mehmed ehl-i fesâd ü şenâ'atdûr didüklerin arz eylemişsin.

Buyurdum ki:

Vusûl bulıcak, ihzâr-ı husamâ kılup bu husûsı Şer'ile teftîş idüp göresin; mezkûr Kurd Ali'yi, mezkûr Mehmed katl eylediği Şer'ile sâbit olursa, lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın. Mezbûrları habsden ıtlâk itmeyüp ya egerçi zâhir olan hususların mufasssal arz idesin.

1579

Bosna Beyi Malkoç Bey'e: Sava nehri yakınındaki Yastofça Kalesi'nin küffârın zararından korunması için tamir olunması hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Sinân Voyvoda'ya virildi.
Fî 8 Muharrem sene 968

Bosna Begi Malkoç Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp "*Bosna serhaddinde nehr-i Sava kurbinde olan Novesin ve gayr-ı memâlik re'âyâsı ve a'yânı, nehir öte Sava'ya katıldığı mahalde küffâr-ı hâksâr dâ'imâ donanma ile bize mazarrat kasdın ider. Şöyle ki, mahalle-i mezbûrda vâkı' olan Yastofça nâm harâbe kal'a, Gradişka kal'ası'na mu'în ü zahîr kılınup içerü kal'alardan birer mikdâr nefer alınup ma'mûr olunmaz ise küffârdan zarar irişüp perâkende olmamız mukarrerdür*" dimeğın, fi'l-vâkı' muhâfaza-i memleket için kal'a-i mezbûrenün ma'mûr olması mühim olmağın Bosna sancağının ba'zı kılâ'ından elli üç nefer hisâr-eri istihrac olunup ve dizdârı ve kethudâsı timarlarına mahlûlâtıdan işâret olunup ve kal'a-i

Gradişka azeblerinden dahı alınmış iki nefer azeb ulûfeleriyle ihrâc kılınup ve azeb-agasınun ve kethudâsınun ulûfeleri dahı defterde mahlûlâtıdan işâret kılınup ve adû-yı hâksârdan memlekete havf olmağın, kal'a-i mezbûreye hıdmet için konulup ve defterleri mühürlenüp irsâl olunduğın ve kal'a-i mezbûrenün ta'mîri için cerahor lâzım olduğın arz itmişsin. İmdi, arz itdüğün üzre zikr olunan kılâ'dan ihrâc idüp kal'a-i mezbûreye ta'yîn itdüğün müstahfız ve azeb tâ'ifesi emr olunup ve kal'a-i mezbûre ta'mîri için dahı karîb olan yirlerden kifâyet mikdârı cerahor ihrâc olunmasın fermân idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda kendün bi'z-zât mukayyed olup dahı karîb olan yirlerden kifâyet mikdârı cerahor ihrâc itdürüp kal'a-i mezbûreyi ta'mîr itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin. Ammâ bu bahâne ile ziyâde cerahor ihrâc olunup ve kimesnenün akçası alınup zulm ü hayf olmakdan ve ba'id

yirlerden yazılup re'âyâya tazyîk

olmakdan ziyâde hazer idesin.

1580

Rumeli beylerbeyine: Adı geçen kaleye hisar eri tayin edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Âmed dizdâr.

Malkoç Beg âdemi Sinân Voyvoda'ya virildi.

Fi 9 Muharrem sene 968

Rûm-ili beglerbegisine hüküm ki:
Hâliyâ Bosna Sancağı Begi Malkoç mektûb gönderüp Bosna serhaddinde, nehir öte Sava'ya katıldığı mahalde vâkı' olan Yastofça nâm harâbe kal'anun ta'mîri memleketin hıfzına her

vechile enfa' olmağın, kal'a-i mezbûreye Bosna sancağında vâkı' olan kal'alardan elli üç nefer hisâr-eri ihrâc idüp kal'a-i mezbûreye ta'yîn idüp defter idüp arz itmeğın **buyurdum ki:** Müşârün-ileyhin defteri mûcebince kal'a-i mezbûreye ta'yîn itdüğü hisâr-erlerinün berâtların virüp deftere kayd eyleyesin ki, ba'de'l-yevm zikr olunan kal'ada muhâfaza hıdmetinde olalar.

[Yev]mü'l-isneyn fi 9 Muharremi'l-harâm

sene 968 Kostantıniyye [30.09.1560]

1581

Yeniçeri ağasına: Su yolu hizmetindeki 23 acemi oğlanın kapuya çıkmaları hakkında.

Yazıldı.

Muhzıra virildi.

Fi 10 Muharrem sene 968

Yeniçeri-agasına hüküm ki:
Muhrûse-i İstanbul'a gelen su-yolında hıdmet iden acemî-oğlanlardan yigirmi

üç nefer oğlan kapuya çıkmak emr idüp isimleri defter olunup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrları emr-i şerîfüm mûcebince kânûnları üzre kapuya çıkarasın.

[Yev]mü's-sülâsâ fi 10 Muharremi'l-harâm sene 968 [01.10.1560]

1582

Malkara kâdısına ve Yörük Subaşı Pîri'ye: Malkara'da cinayet ve hırsızlık suçlarını işleyen kişiler hakkında şeriate göre lâzım gelenin icrasına dair.

Yazıldı.

Arz getüren Nasûh'a virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Migalkara kâdısına ve yürük sübaşı Pîri'ye hüküm ki:

Sen ki kâdısın, Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp kazıyye-i^{lxv} mezbûre kurbinde Helvâcî-kapusı dimekle ma'rûf mevzı'da on nefer kâfir bir yirde

cem' olup oturlarken, sen ki yürükler sübaşısın, âdemlerünle üzerlerine varup dutup voyvodaya teslim idüp meclis-i Şer'a getürdüklerinde keyfiyyet-i ahvâl mezbûrlardan sü'âl olındukda, içlerinden Yani nâm zimmî yigirmi gün vardır ki Kavak kurbinde bir kimesne bulduk bir ferâce ile beş bin akçasın alup karye-i mezbûreden bir yeniçerinün ırgadına emânet koduk ve

bundan gayrı karye-i mezbûrede Kula nâm kimesneyi biz katl eyledük, ben okla darb eyledüm; bir yoldaşum başını kat' eyledi. Bu hâdiseyi itmekde mübâşir olan yoldaşlarum kaçdılar; ben kasaba-i mezbûreye gelürken bizi dutdılar diyü ikrâr idüp ve Yorgi nâm zimmîden sü'âl olındukda ben dahı karye-i mezbûrede bir hâtûna hıdmet ider idim. Mezbûr dahı bana iki def'a gelüp bize yoldaş ol, falan yirde ev basalum didi, ben tâbi' olmadum. Kör Terzi ile mezbûr yeniçerinün ırgadı ile şehre gelürken bizi dutdılar diyü ikrâr idüp ve gayrı kâfirlerden sü'âl olıcak, ba'zısı kazâ'-i mezbûre köylerinden ve ba'zısı Gelibolu kazâsından ve ba'zısı Tekfur-dağı kazâsından köylerde ırgadlık itdüğü Rûm-ili'ne gidelüm diyü cem' olduk didüklerinde ve etrâfda olan

kurâ halkı ve kasaba halkı mezbûrlar eyi kimesneler değillerdür, harâmîlerdür ve her zamânda âlet-i harb ile gezerler, âlet-i harb ellerinde ok ve yay ve kılıç ve kürde ve harbeleri vardır. Eger bunlar ıtlak olınurlar ise ehl [ü] iyâllerimüz ile bir yirde olamazuz didüklerin arz itmişsin. İmdi,

buyurdum ki:

Bu bâbda mazınna vü müttehem olanları onat vechile husamâ muvâcehesinde tefîş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi cürmi sâbit ü zâhir olanları mahallinde Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın. Şerr-i (?) salb ü siyâsete ve yâhûd kat'-ı uzva müstahıkk olmayan mücrimleri sâbit olan cerîmelerinün sûret-i sicilleri ile atebe-i ulyâma gönderesin.

1583

Edirne kadısına: Ölen Subaşı Mehmed'e vâris olduğu iddia edenlerin hakkında.

Yazıldı.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Edirne sübaşısı olan Akpınarlı Mehmed fevt olup vârisleri yoğıken ba'zı kimesneler hilâf-ı vâkı'

verâset da'vâsın itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi verâset da'vâsın iden kimesneleri anda istimâ' itmeyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki gelüp bunda Şer'ile görile.

1584

Diyyarbekir defterdarına: Deyr-ü Rehbe sancağının Ragab A'râbının âdet-i Arabiyyesi iltizâmının, mîrî malına ve reâyâyâ faydalı görülen kimseye tevcih edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Abd (?) nâm Arab'a virildi.

Fî 12 Muharrem sene 968

Diyyarbekir defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp Deyrî Rahbe sancağına tâbi' Ragab A'râbının mukaddemi ve şeyhi olan Ahmed için bundan akdem tâ'ife-i mezbûrenün âdet-i Arabiyyesiyçün alınacak emvâlin elli bin akçaya iltizâm idüp vaktinde adâlet ile cem' idüp Hızâne-i Âmire'ye teslîm itmek

sadedinde iken, Gurgure (?) nâm Arab, Südde-i sa'âdet'üme gelüp zikr olunan âdet-i Arabiyyeyi yılda yigirmi bin akça ziyâde idüp yetmiş bin akçaya iltizâm eylemeğın, ana virilüp ve mezkûr Ahmed'e mukaddemâ yigirmi bin akça ze'âmet için hükm-i şerîfüm virilüp zikr olunan Gurgure'nün iltizâmı üzre seksen bin akçasın mîrîye ve yigirmi bin akçasın ze'âmete bedel kendüsi almak şartıyla âdet-i Arabiyyeyi yüz bin akçaya iltizâm idüp ve Gurgur[e]'den bu

asıl-zâde ve sâdiku'l-kavl mu'temed ve tâ'ife-i mezbûre ile hüsn-i zindegânesi olup hıdemât-ı mîrîye istihdâm olunmağa her vechile enfa' u evlâ olduğın bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

[Yev]mü'l-erbi'â fi 11 Muharrem
sene 968 Kostantuniyye [02.10.1560]

Vusûl buldukda göresin; mâl-ı mîrîye ve re'âyâya enfa' kangısı ise ana tevcih idüp zabt itdüresin ve muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

1585

Semendre beyine ve kadısına: Vilâyet muhafazası işini taahhüd eden knez ve primikürlere bu işin gördürülmesi ve yapmazlarsa haraca bağlanıp eskisi gibi martolos istihdamı hakkında.

Yazıldı.
Âdemi Mehmed'e verildi.
Fî 17 Muharrem sene 968

Semendire begine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancak-begisin, mektûb gönderüp martolos taleb eylemişsin. İmdi, sâbika vilâyet-i Semendire'de vilâyet hıfzı için altı yüz nefer martolos olup sonra knezler ve primükürler gelüp martolos ref' olunup ol hıdmeti biz kabûl idüp mâl-ı mîrî cem'ine mu'âvenet idüp ve kangı primükürün karyesinden bir ra'ıyyet girîhte olsa harâcına zâmin olup ve girü yirine götürelüm ve sefer-i hümayûn vâkı' oldukda bile eşüp köpriler ve gemiler ta'mîrine mu'âvenet idelüm ve biz seferde olduğumuz zamânda girü ebnâmuzdan ve karındaşlarımızdan kifâyet mıkdarı âdem bulup vilâyet

muhâfazası hıdmetin itdürelüm diyü iltizâm idüp ol mukâbeledede kendü baştineleriyle mu'âf ü müsellemler olup harâc ve ispençe virmeyüp ve kendüleriyle mütemekkin olan oğullarından ve karındaşlarından dahı ispençe alınmaya diyü zâmin ü mütekeffil oldukları defter-i atîfde mukayyed bulunmağın, hâliyâ tahrîr-i cedîdde dahı vech-i meşrûh üzre kayd olmuşdur. **Buyurdum ki:** Muhâfaza-i memleket için mezkûrları defter mücebince istihdâm eylesin. Şöyle ki, defter mücebince iltizâm itdükleri hıdmetlerinde ihmâl ü tekâsül iderlerse arz idesin ki girü sâ'ir re'âyâ gibi har[â]ca bağlanup memleket hıfzı için üslûb-ı sâbık üzre martolos mı yazılmak evlâdur, emrüm ne vechile olursa amel idesin.

1586

Bursa kadısına: Bursa'da Seyyid Muhammed-ü'l-Buhârî Vakfı mütevellisinin, suçlarından dolayı şikâyet ettiği adamların küreğe konulmak üzere İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.
Sultân mütevellîsine virildi.
Fî 14 Muharrem sene 968

Bursa kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Bursa'da Seyyid Mehmed el-Buhârî aleyhi rahmetü'l-

Bârî imâreti evkâfı mütevellîsi olan Mustafa, Dergâh-ı mu'allâ'ya mektûb gönderüp evkâf-ı mezbûre re'âyâsından olup yürük tâ'ifesinden olan Hasan ve Hüseyin nâm karındaşlar için ehl-i fesâd olup tüfeng getirüp dâ'imâ şenâ'atden hâlî olmamağın ele getirilüp

teftiş olındukda Kırık nâm karyeden Mustafa nâm kimesneyi âlet-i harb ile katl itdükleri sâbit olmağın habs olup arz olunmak üzre iken maktûl-i mezbûrun vârisleri sulh eyleyüp habsden ıtlâk olunmuşlar. Evkâf-ı mezbûre câbîsi, mezbûrlardan ihtirâz idüp mâl-ı vakfın tahsiline kâdir

değilüm didüğün arz eylemeğın imdi, **buyurdum ki:** Mezkûrları ele getirüp küreğe konmak için yarar âdemler ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin. Ve gönderdiğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki yolda ve izde onat vechile hıfz idüp gaybet itdirmekden ihtirâz eyleyeler.

1587 *Anadolu beylerbeyine ve Kütahya kadısına: Karahisar'da timar sahiblerinden kâtib Şehsüvar ile kardeşi Kalender'in ağalarına ve sair köy halkına zulüm ve taaddilerinden dolayı muhakeme edilmesi ve neticesinin bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Abdî Kethudâ'ya virildi.
Fî 13 Muharrem sene 968

Anadolu beglerbegisine ve Kütahya kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kara-hisâr Sancağı Begi Gülâbî dâme izzuhû ve Kara-hisâr kâdîsı nâ'ibi mektûb gönderüp livâ'-i mezbûrda yedi bin akça timarı olan Kâtib Şehsuvâr ve beş bin akça timarı olan karındaşı Kalender, re'âyâlarına ve sâ'ir kurâ halkına zulm ü te'addî eyledüklerin bildürmeğın, timarları âhara virilüp ve kendüler dahı Südde-i sa'âdet'üme gelüp: "*Bizi hilâf-ı vâkı' arz itmişlerdür*" didüklerinde, ahvâlleri yirinde sıhhati üzre teftiş olup görilmek için, âdemün Abdî'ye habs ile teslîm olup sana gönderildi ve zikr

olınan arzların sûretleri dahı aslından ihrâc olup bile gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup ve arzlarda mastûr olan mevâddı yirlü yirinde husamâ muvâcehesinde hakk üzre Şer'ile teftiş idüp göresin; müşârün-ileyh arz itduği husûslar mezkûrların üzerine sâbit ü zâhir olur ise re'âyâsının Şer'ile sâbit olan hakların hükm idüp alıvirüp ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın yazup bildüresin. Eger nâ'ibün ve müşârün-ileyhün arzı gayr-ı vâkı' ise nâ'ibi habs idüp arz idesin ve bi'l-cümle hakk kangı cânibde ise bir cânibe meyl itmeyüp hakk üzre görüp bildüresin.

1588 *Delvine sancağı beyine: İsyan ve tuğyanlarına binaen evvelce başka yerlere nakledilmiş bazı köylülerin eski yerlerine iadeleri hakkında.*

Yazıldı.
Beg kethudâsına virildi.
Fî 13 Muharrem sene 968

Delvine sancağı beyine hüküm ki:

Livâ'-i mezbûra tâbî' Kurdeş nâhiyesinde isyân ü tuğyân ile meşhûr olan Jölab nâm karye bundan akdem ümerâ-i selef, emr-i şerîf ile isyânlarına binâ'en niçe def'a v[a]rup envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm ile sâkin oldukları

sa'b mekânlarından kaldurup nısfın Delvine semtinde Edrenmiş nâm mahalle ve nısfın Ergiri kasrı semtinde Karvik kal'ası kurbinde kondurup derbend idüp itâ'at üzre iken, hâliyâ kalkup eski vatanlarına rücû' idüp kadîmi isyânların izhâr itmekle Emin ve Tvernîk ve Aya-Vasil nâm karyeler dahı kalkup eski mekânlarına göçüp muttasıl fesâd itmekden hâlî değillerdür diyü arz itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikr olınan karyeler halkın
girü uslûb-ı sâbık üzre ta'yîn olınan

yirlerine getürdesin.

1589

Eskişehir kadısına: Nalbant Mustafa'nın hasımları elindeki hükmün alınıp gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Na'im Çelebi'ye virildi.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Eskişehir kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ sipâhî-oğlanları zümresinden
olan Na'iband Mustafa Dergâh-ı
mu'allâ'ma gelüp arz eyledi ki, anda
ba'zı kimesneler ile da'vâsı olup bi-
hasebi'-ş-Şer' ve'l-kânûn teftîş olınmak
içün hükm-i hümayûnum virilüp
mezkûr kimesneler senün bizümle olan

da'vâlarun istimâ' olınmak içün hükm-i
hümayûnum virilmiştir, diyü nizâ'
iderlerimiş. **Buyurdum ki:**
Zikr olınan hükmi, mezkûr kimesne-
lerden alup mühürleyüp Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin.

-1589 /a-

Bir sûreti dahı aynı ile yazıldı.

Mustafa Çavuş'a virildi.

Fi 11 Reb'û'l-âhir sene 968

[Yev]mü'l-hamîs fi 12 Muharrem sene 968 [03.10.1560]

1590

Deryaya ve küffâra mahsul verdirilmemesi hakkındaki hükmü tekiden Yenişehir kadısına hüküm.

Yazıldı.

Husrev Beg âdemine virildi.

Fi yevm-i m[ezbûr]

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem ol cevânibe niçe def'a
ahkâm-ı şerîfe gönderilüp deryâya ve
küffâr-ı hâksâra tereke virilmek men'
olınmış idi. Ol evâmir-i sâbika kemâ-
kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed
olup taht-ı kazânda vâkı' olan
iskelelerden geçen seneden bu seneye
gelince kimesne deryâya ve küffâr-ı
hâksâra emre mugâyir tereke virmiş
midür, virenler kimlerdür, ne mikdâr
tereke virmiştir, ne zamânda
virmiştir? Ma'lûm idinüp dahı yazup
bildüresin.

1591

Ağrıboz beyine: Sahte defter sunanlar arasında evvelce yanlışlıkla küreğe konulan Şah Ali'nin salıverilmesi hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Mahmûd'a virildi.

Fi 19 Muharrem sene 968

Ağrıboz begine hüküm ki:

Bundan akdem hüküm gönderilüp Şâh
Ali nâm kimesne ile Mehmed nâm
kimesnelerün nizâ'ları olup sûret-i

defter ibrâz itdüklerinde Mehmed'un sûret-i defteri müzevver olmağın küreğe gönderesin diyü emr olındı. İrsâl olınan emr-i şerîfde defterde mastûr olan Mehmed ile İbrâhîm için küreğe^{lxxvi} mezkûrları küreğe gönderesin diyü

yazılmağın hükm-i şerîf virilen Şâh Ali bile habs olunduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:** Anun gibi hükm-i şerîf ileten Şâh Ali de habs olmuş ise ıtlâk idüp emrüm üzre mezkûrları küreğe gönderesin.

[Yev]mü'l-isneyn fî 16 Muharrem sene 968 [07.10.1560]

1592 *Edirne kadısına: Kaftancı Kara İlyas'ın İstanbul kasaplarından olduğu için İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

İstanbul kâdîsı muhızrlarından Emîr Hasan b. Şa'bân'a virildi.
Fî 16 Muharrem sene 968

Edirne kâdîsına hüküm ki:
Mahrûse-i Edirne'de sâkin Kaftancı Kara İlyâs nâm kimesne mahmiyye-i İstanbul kassâblarından olup kendü nefsiyle gelüp hıdmet itmesin emr idüp **buyurdum ki:**
Muhzır Emîr Hasan b. Şa'bân varıcak, mezkûrî mâlik olduğu sermâyesiyle yarar âdemlere koşup mahrûse-i

mezbûreye gönderesin ki gelüp nefsiyle kassâblık hıdmetinde ola.

-1592/a

İstanbul kâdîsı muhızrlarından Ramazân-oğlı Dervîş'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti Burusa kâdîsına, Burunsuz Acem dimekle ma'rûf Pîr Ali nâm sarraf için.

-1592/b-

Muhızrlardan Mahmûd-oğlı Halil'e virildi.
Fî Yevm-i m[ezbûr].
Bir sûreti Sofya kâdîsına, Kara-oğulları dimekle ma'rûf Hacı Abdî ve Hacı Nasûh için.

1593 *Karahisar ve Sandıklı kadılarına: Karısının yüzünü yaralayan Yakub Çavuş hakkında tahkikat yapıp şeriate göre lâzım gelenin icrası hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Fî 16 Muharrem sene 968
Arz, şikârda Pâdişâh hazretlerinin rikâb-ı hümâyûnlarına sunulup üzerinde hatt-ı şerîf olup ana göre yazıldı.

Kara-hisâr ve Sanduklu kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûra tâbi' Emîr-hisârî nâm karyede sâkin olan Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ya'køb Çavuş'un Ali nâm bir Arabı, zevcesi olan Sâbir[e] Hâtun'un burnın kesüp cemî'-i espâbın alup sübaşı ile mürâsele gönderilüp sâ'ir kulları za'îm-i mezbûra, "Arabı ihzâra gelürsen kan olur" diyüp sübaşı dahı ihzârına kâdir olmayup Şer'-i

Şerîfün icrâsına kâbiliyyet olmaduğın arz eylediğün ecilden **buyurdum ki:** Mehmed Çavuş varıcak, bu husûsı ma'an bi'z-zât mübâşeret idüp Arabı mezkûr Ya'køb Çavuş'a teklîf idüp buldurup husamâyı berâber idüp bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup on beş yıl mürûr itmiş da'vâ değil ise hakk üzre Şer'ile teftîş ü tefahhus idüp göresin, eger mezkûr Arab, mezkûrenün

ol vechile burnın kesüp te'addî itdüğü Şer'ile sâbit olursa Şer'ile lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın. Ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ ve himâyet itmeyüp hakk üzre görüp hilâf-ı Şer' kimesneye iş itdurmeyesin; anun gibi çavuş bulup virmekde nizâ' iderse çavuşı habs idüp arz idesin.

1594

Bolu kadısına ve Zaim Süleyman'a: Bolu livasında fesat ve şenaat üzere olan talebelerin yakalanmaları hakkında.

Yazıldı.

Bolî kâdîsına ve ze'âmet tasarruf iden Za'im Süleymân'a hüküm ki: Hâliyâ sen ki Za'im Süleymân'sın, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp, livâ'-ı Bolî'nun fesâd ü şenâ'at üzere sûhtelerinin teftîşi için vârid olan hükm-i şerîf mücebince husûs-ı mezbûrun tecessüsünde iken Kıbrıs kazâsında Kırık nâm karyeden Ali nâm kimesne hırsuz yatağı ve hırsuz olup ba'zı mâddeleri Bolî kâdîsı mahzarında sâbit olup sancak-begi, emrile teftîşe gitmiş bulunup vâkı' olan sicilleri irsâl olunup şerîkleri bulunmak için hükm-i şerîf lâzımdur, diyü bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:** Vardukda, bu husûsa ihtimâm-ı tamâm ile mukayyed olup mezbûr Ali'nün

şerîklerini her kimler ise ve kande ise buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp buldurup getürdüp hakk taleb ider kimesneler var ise husamâ muvâcesinde bir def'a Şer'ile fasl olunmuş olmayup ve üzerine bilâ-özü Şer'î on beş yıl mürûr eylemiş olmayan kazıyyelerini ber-mûceb-i Şer'-i kavîm teftîş eyleyüp göresin; ehl-i fesâd ü şenâ'at idükleri Şer'ile sâbit olacak olursa erbâb-ı hukûka sâbit olan hakların alıvirdükden sonra, muktezâ-yı Şer'ile amel eylesin. Ammâ sipâhî olanı habs idüp arz eylesin ve hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî' olup tezvîr ü telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer eyleyüp kazıyyede medhâli olmayanı dahl itdurmeyesin.

1595

Eflâk voyvodasına: Yergöğü Kalesi'nin tamirinin tamamlandığıyla ilgili mektubu üzerini sadakatte devam etmesi ve muhafazada ihtimam göstermesi hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çelebi'ye virildi.
Fî 21 Muharrem sene 968

Eflâk voyvodasına hüküm ki: Mektûb gönderüp fermân-ı şerîfün üzre Yergöğü kal'ası ta'mîrine vâfir ü

müstevfâ cerahor ve kereste tedârük idüp irsâl itdüğün ve kal'a-i mezbûreye gurre-i Receb'de mübâşeret olunup ikdâm ü ihtimâm ile itmâma irişdüğün bildürmüşsin. İmdi, Âstâne-i sa'âdet'üme sadâkat ü ihlâs ile hıdmet ider yarar kulumsun, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger kal'a-i mezkûre hıdmeti husûsıdır ve eger memleket ü vilâyetin hıfz u hırâseti ve refâhiyyet ü emnidür, dakΩka fevt itmeyüp mücidd ü merdâne olup Âstâne-i devlet-âşiyân'uma olan ubûdiyyet ü rikkıyyetün muktezâsınca vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda dakΩka fevt

itmeyüp muhtâc-ı arz olan husûsları ve sâ'ir vâkıf olduğı ahbâr-ı sahîhayı yazup bildürmekden hâlî olmayasın ve Eflâk'dan ba'zı müfsidler kaçup Silistre begi fevt olmağla Silistre kal'asında habs olınmışlardı. Mahallinde siyâset olınmak için çavuş gönderilmişdür.

1596

Van beylerbeyine: Van'daki gönüllü, azab ve tüfekçi taifesinden hizmetlerinden izinsiz ayrılanların ulûfelerinin kesilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 18 Muharremi'l-harâm sene 968

Van beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Van'da olan gönüllü ve azeb ve tûfengci tâ'ifesi ve müstahfızlar hıdmet-

lerinde olmayup icâzetsüz âhar yire gitdikleri istimâ' olındı. **Buyurdum ki:** Va[r]ıacak göresin; anun gibi tavâ'if-i mezbûreden icâzetsüz koyup gidüp girü gelen kimesnelerin ulûfelerin kat' idüp virdürmeyesin ki herkes, hıdmetlü hıdmetlerinde olup ihmâl ü müsâhele itmeyeler.

1597

Bursa ve Kite kadılarına: Emre mugayir olarak pirinç ve saireyi Kumla, Gemlik ve Karamürsel iskelelerinden çıkaran Mustafa Reis'in tutulup bildirilmesi hakkında.

Yazıldı.

Muhtesib'e virildi.

Fî 20 Muharrem sene 968

Bursa ve Kite kâdisına hüküm ki:

Mustafa nâm re'îs Kumla ve Gemlik ve Karamürsel iskelelerinde emre mugâyir üç yüz yük pirinç ve dört kafes şeker ve dahı ba'zı espâb çıkarup bey' itdüğü istîmâ' olındı. **Buyurdum ki:**

Varıacak teftîş idüp göresin; mezkûr re'îs fi'l-vâkı' emr-i şerîfe mugâyir öte yakaya bu makøle metâ' çıkarup bey' itmiş ise ve ne mikdâr ise defter idüp emre mugâyir iletüp bey' itdüğü eger pirinçdür ve eger şekerdür, girift idüp ve kendüyi dahı tutup ne mikdâr metâ' girift olunursa defteri ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

1598

Birgi kadısına: Aydın sancağı kadısı ile Ali adlı subaşının Selcen oğlu ile beraber yaptıkları fenalıklara dair tahkikat yapılması hakkında.

Yazıldı.

Maksûd Çavuş'a virildi.

Fî 21 Muharrem sene 968

Birgi kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Aydın sancağında Arpaz nâm karye halkı rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunup ve ba'zıları Südde-i sa'âdet'üme gelüp kâdîları olan Muhyiddîn, kasaba-i mezbûra iltizâm iden Ali nâm sübaşı ile

ve Selcen-oğlu demekle ma'rûf kimesne ile müttetik olup sübaşının çengî câriyeleri olup bir gice kâdî, sübaşının odasında ve bir gice sübaşı, kâdî odasında yiyüp içüp kasaba-i mezbûre halkından niçe Müslimânları fakΩr u muhtâc idüp ve Hüseyin nâm kimesnenün bir oğlını bostân beklerken kâdînun hıdmetkârları dülbendin boğazına takup fi'l-i kabîh itmek kasdına kâdîya alup giderken Süleymân Kethudâ nâm kimesne râst gelüp kurtarup ve kendüyi dahı fûlan kimesneye beş yüz akça borcun var diyü sübaşıya dutdurup habs itdürüp beş yüz akçasın aldurup ve mezbûr Selcen-oğlu'nun bir Arab kulu Hacı Yûsuf nâm kimesnenün bir merkebinin serika idüp sâhibi merkebin, Arabun elinde bulup döğüp elinden alup Arab fevt olmağla Mehmed FakΩh nâm kimesneye senün Arabların katl itdi diyü mezbûr Selcen-oğlu dutdukda kâdî-i mezbûr "*seni kurtarayın*" diyü üç sikke altunun alduktan sonra iki bin akça dahı aldurup ve yine mezbûrun iki buçuk kile arpasın alup iki yüz elli akça iderken yüz akça virüp ve Bâlî nâm kimesne dahı Abdullâh FakΩh nâm kimesne fevt oldukda altı bin akçalık koyunun bir kimesne ile müsterek satun alup kâdî eline huccet virmiş iken mezbûr sübaşı müteveffânun hâtûnının almağla altı aydan sonra koyunu sübaşı elinden alup kâdîya fetvâ iletüp kâdî mu'în olmağla fetvâyâ amel itmeyüp Süleymân ve Mustafa nâm kimesnelerin dahı bir kimesnede bin akçaları olup yüzine sâbit idüp akçayı hükm idüp sicillât itmiş iken kâdî yine hükmün dönderüp mezbûrlar gâ'ibde iken virmiş haklaşmış diyü ana hükm idüp ve Abdullâh nâm kimesnenün bir akçalık imâmete on beş florisin alup ve Süleymân nâm kimesnenün iki kile

arpasın alup iki yüz akça iderken seksen akça virüp ve getüresin diyü şart dahı virüp ve Mustafa nâm kimesnenün ebese fevt olup kâdî-yı mezbûr espâbın kismet idüp mezbûrun anasından intikâl itmiş incüsi olup bize yarardur diyü anı dahı elinden alup incüsün istediği için ehl-i örfe virmek isteyüp havf eyledi diyü arz-ı hâl itdükleri ecilden sundukları ruk'aların sûreti aynı ile ihrâc olunup gönderildi. İmdi, ruk'alarda mastûr olan ve zikr olunan mâddeler onat vechile husamâ muvâcehesinde hakk üzre teftîş olunup zikr olunan mâddelerden biri kâdî-i mezbûrun üzerine sâbit olursa kâdî azl olunup umûmen teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup eger sûret-i ruk'alarda mastûr olan ve eger takrîr olunan mevâddan her kim gelüp da'vâ iderse kâdî-ı mezkûr ile mürâfa'a idüp bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup ve on yıl mürûr itmeyen da'vâların bermûceb-i Şer'-i kavîm teftîş idüp anun gibi tahrîr olunan mevâddan biri kâdî-i mezkûrun üzerine Şer'ile sâbit olur ise emrüm üzre ma'zûl olup ba'dehû eger tahrîr olınandır ve eger sâ'ir umûmen her kim gelüp da'vâ-yı hakk iderse vech-i meşrûh üzre da'vâların görüp her kimün hakkı sâbit olur ise ba'de's-sübût ashâbına bî-kusûr alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit alup ve ne makøle mevâd sâbit olur ise mufassal yazup bildüresin. Ammâ hîn-i teftîşde temâm-ı hakk üzre olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan ve hilâf-ı Şer' kimesneye iş olmakdan hazer eylesesin. Anun ruk'ada da'vâ oldukların nesne sâbit olmazsa Şer'ile itmeyesin.

1599 *Dukagin beyine: Ergiri'nin bir köyünde oturan İlyekin adlı zimminin sâbık Eflâk voyvodasına borcu olmadığından rencide edilmemesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebi'ye virildi.
Fî 21 Muharrem sene 968

Dukagin begine hüküm ki:
Eflâk voyvodası mektûb gönderüp
Avlonya sancağında Ergiri-kasrı
kazâsına tâbi' Bogaya (?) nâhiyesinde
Mübâretiye nâm karyede mütemekkin
olan İlyekin nâm zimmî için varup
der-i devlete bir kimesne babam
Mirço'nun mezbûr İlyekin zimmetinde

iki yüz bin akçası kalmışdır diyü arz
idüp zikr olunan akça tahsîl olunmak
içün livâ'-i mezbûr sancağı begi Ahmed
dâme izzuhû'ya hükm-i şerîf vârid olup,
mezkûr zimmînün üzerinde babamun
bir akça ve bir habbesi kalmış değildir
diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**
Vardukda, mezkûra kimesneyi bî-vech
dahl itdürmeyüp ol bâbda hilâf-ı Şer'-i
Şerîf rencide itdürmeyesin.

1600 *Sultan Hüseyin Bey'e: Öte canibden vâkıf olduğu ahvali bildirilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Hasan Çelebi'ye virildi.
Fî 25 Muharrem sene 968

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:
Bundan akdem sana hükm-i hü mâ-
yûnum gönderilüp öte cânibden vâkıf

olduğun ahabârı i'lâm idesin diyü emrüm
olmuş idi. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, şimdiye değin öte
cânibden vâkıf olduğın ahabâr-ı sahîhayı
yazup bildürüp ba'de'l-yevm dahı
i'lâmdan hâlî olmayasın.

*[Yev]mü's-sebt fî 21 Muharremi'l-harâm
sene semân ve sittîn ve tis'a-mi'e [12.10.1560]*

1601 *Anadolu'da derya yahılarında ve yakınında olan sancak beylerine ve kâdîlarına: Donanma-yı Hümâyûn geçtikten sonra tecavüzat ve şekâvette bulunan levendlerin takip ve yakalanmaları hakkında.*

Yazıldı.
Çavuş-başı'ya virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968
Ba'dehû Mustafa Çavuş'a virildi.
Fî 3 Safer

**Vilâyet-i Anadolu'da deryâ
yahılarında ve yalıya karîb yirlerde
olan sancaklar beglerine ve
kâdîlarına hüküm ki:**
Hâliyâ Livâdiye ve Yenişehir kâdîları
Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp

donanma-i hümâyûn bu taraftan
geçdükden sonra levend tâ'ifesinden
Tirelû Mehmed ve Kara Ca'fer ve
Ahmed ve Delû Bayrâm ve Sefer ve
Arnavud Hüseyin nâm re'îsler altı pâre
on yedişer oturaklu gemilerle bu
tarafalarda gezüp ba'zı yirlere çıkup
gâret eyleyüp kazâ'-i Livâdiye'de
havâss-ı hümâyûndan Hayreddîn Paşa
mukâta'asına tâbi' Lonkor nâm karyeyi
urup ve yüz doksan altı nefer
kimesnesini alup ve küllî mâlların gâret

eyleyüp ehl-i karye ardlarınca Ağrıboz adası'nda yetişüp halâsa mümkün olanların esîr bahâsından ziyâdeye akça ve espâb virüp halâs idüp bâkΩ yetmiş neferi kalup halâsı mümkün olmaduğın ve mezbûr levendün cemî'-i ahvâlî ehl-i vukûfdan işidildüğü üzre karye-i mezbûrede mütemekkin olan Süleymân Emîn ile arz olunmuş idi. Hâliyâ mezbûr Lonkor köyi halkı ol halâs olmayan yetmiş neferin Anadolu vilâyetine geçüp ol taraflarda satılup müteferrik oldukların işidüp Anadolu semtine varup buldukların taleb eylemek istediklerin arz idüp ve Yenişehir ve Alasonya kâdîsı Mevlânâ Mustafa *zîde fazluhû* dahı mektûb gönderüp sene 967 Receb'inün evvelinde vilâyet-i Anadolu'dan ba'zı harâmî levend kayıkları ile gelüp Yenişehir'de Kerme nâm karyeyi urup re'âyâsından

Polopolin ve Ayostoli Polid nâm *مکری* ve Todor Polya ve Nikola Mirosaş ve Dimosuyaş ve Yarandaklu ve Yorgo Kosta Gabas ve Yani Yakob ve Nikosoli ve Divasimalı ve Dimo Koko ve Yorgo Nikola ve Koyko Polid ve Dimo Lazari ve Yorgovi ve Boyro ve Nikola Yani Kokola nâm zimmîleri ve İvele bint-i Gabas nâm sagΩre ve Arhond Droça Yani Kostaki ve Zoro bint-i Kundari ve Piloton İşkabeste nâm zimmîyyeleri gâret idüp Anadolu vilâyetine alup, gidüp ba'dehû kendü kazâ'-i mezbûra geldükde ahâlî-i karye-i mezbûre kazıyyelerin arz eylemek taleb itdüklerinde ba'zı ehl-i vukûf da bu fesâdı idenler kimlerdür diyü tefahhus olındukda re'sü'l-fesâd Anadolu'da kasaba-i Seferî-hisâr'da Velî Bayrâm nâm re'îsdür ve kalan kayıkların re'îsleri mezbûrun yoldaşlarıdır ve alup gitdükleri re'âyâyı, kasaba-i mezbûrede ve etrâfında olan kasabât ve kurâda satmışlardır diyü haber virdüklerin arz

idüp andan gayrı zikr olan ehl-i fesâd ele gelüp ve mezkûr levendlerin yatakları ve durakları ve sâkin oldukları mahalleri ve yoldaşların göstermek için bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mehmed *zîde kadruhû*'ya kayd ü bend ile teslîm olunup irsâl olındı ve esîrleri alınanlardan ba'zı akribâları taleb için bile gönderilüp **buyurdum ki:** Her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olurlar ise eger hüküm zeylinde arz olunup mastûr olan levend re'îsleri ve sâir yoldaşları ve mezkûrun didüğü levend tâ'ifesidür her kande ise ve ne tarîkla mümkün ve mutasavver ise ele getirüp gaybet idenleri yataklarına ve duraklarına ve akvâm ü akribâlarına teklîf idüp buldurup re'îslerinden ve yoldaşlarından ne mikdâr levend ele gelürse cümle habs idüp yazup arz eyleyesin ve taht-ı hükûmetinizde eger şimdi, levend urup alınup bey' itdüğü illik Rûm esîrleri ve eger mukaddemâ urup bey' itdükleri esîrlerinden her kimde bulunur ise Rûm idüğü zâhir oldukdan sonra eger alup itlâk idüp ve elinde levendden alınmış Rûm esîri bulunan kimesneleri tutup kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki bir vechile haklarından geline ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' olup bir dahı bir ferd levend tâ'ifesinden Rûm esîri almayup ve satmaya, ammâ bu bâbda tamâm hakk üzre olup bu bahâne ile eger çavuş ve eger siz Rûm'dan gayrı esîre dahl eylemekden ve kimesneden ahz ü celb itmekden ve ellerinde Rûm esîri bulunanları himâyet itmekden ziyâde hazer idüp hemân emr üzre ellerinde eger şimdi, urulup levend bey' itdüğü Rûm esîrleridür, eger mukaddemâ levendden alınmış Rûm esîrleridür ki, Rûm idükleri zâhir ola, anun gibileri itlâk idüp her kimün elinde bulındiyse emr üzre Südde-i sa'âdet'e

gönderesin ve ne mikdâr Rûm esîri
bulunup ıtlâk olunduğın ve kimün elinde
bulunduğın ve her biri kimden alınduğın
ve ne târîhde alınduğın isimleri ve
resimleri ile ve karyeleri ile mufassal
yazup bildürüp ve ne mikdâr esîr ele
geldüğün dahı arz idüp ve her birinüz
taht-ı hükûmetinüzde bir vechile tenbîh

eyleyesiz ki min-ba'd kimesne
levendden Rûm esîri alup satmaya şöyle
ki bir kimesnede levendden alınmış
Rûm esîri bulına, eşedd-i siyâsetle
siyaset olunur; ana göre tenbîh ü i'lâm
idesin ki sonra kimesnenün bilmedük ve
işitmedük dimeğe özri olmaya.

*İznik kadısına: Mehmed isimli yetimin, hiyaneti sâbit olan vasisi Musa'nın
zimmetindeki parasının şeriate göre tesbit ve tahsil ettirilmesi hakkında.*

1602

Yazıldı.
Mezbûr Sinân'a virildi.
Fi't-târîhi'l-mezbûr.

İznik kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefis-i İznik'den
müteveffâ Dervîş Ali nâm kimesneden
oğlu Mehmed nâm yetîme intikâl iden
metrûkâta kibel-i Şer' den vasî olan
Mûsâ'nun üç senenün muhâsebesi
görölüp hiyâneti zâhir olup zimmetinde
5584 akça zâhir olup virmekte te'allül
itdükde habs olunup mahbesi bozup,

gaybet itdüğün bildürmüşsin. İmdi,
mezkûr Südde-i sa'âdet'ümde ele gelüp
habs ile Koca-ili beginün âdemisi
Sinân'a koşılup sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Vardukda, arz itdüğün üzre mezkûrun
zimmetinde mezkûrun Şer' ile ne mikdâr
hakkı sâbit olmuşsa Şer' ile sâbit olan
hakkın bî-kusûr tahsîl idüp dahı kendüyi
habsden ıtlâk idesin. Hilâf-ı Şer' ta'allül
itdürmeyesin.

1603

*Vize beyine: Bergoz'da ele geçirilen eşkiyâ hakkında şeriate göre lâzım gelenin
icrasına dair.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hasan'a virildi.
Fi't-târîhi'l-Mezbûr.

Vize begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Çorlu câniblerinde
altı nefer harâmîlerün haberin alup,
izleyüp Burgoz'da yaralı ve libâsları
kanlı dört nefer kimesneyi ele getirüp
sü'âl olındukda iki nefer yoldaşları
Migalkara câniblerinden olup ve
yatakları Çorlu olup ve şimdiye dek ele
gelen harâmîlerün yatakları Çorlu ve
Kara-evli olduğın ve mezbûrlar meclis-i
Şer'a ihzâr olındukda ba'zı zimmîler
içün yatağımız ve şerîkimüz ve ba'zı

espâb dahı virdük diyü ikrâr itdüklerin
ve anlardan gayrı on bu mikdârı mücrim
olup at ve sığır serika itdükleri sâbit
olup kâdî Şer' ile nesne lâzım gelmez
dimeğin kalup karyeleri halkından
kimesne kefil olmaduğın arz eylemişsin.

Buyurdum ki:

Zıkr olunan ehl-i fesâdun yatağı ve
turağı ve espâb virdüğü şerîkimüz diyü
ta'yîn itdükleri âdemleri dahı ele
getirüp toprak kâdîları ma'rifeti ile
ahvâllerin ber-mûceb-i Şer'-i kavîm
onat vechile teftîş idüp anun gibi fesâd
ü şenâ'ati ve hırsuz u harâmîliği Şer' ile
sâbit ü zâhir olanlardan sipâhî olanları
habs idüp arz eyleyüp sipâhî

olmayanları Şer'ile lâzım geleni
mahallinde icrâ idüp yerine koyup
ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre
olup ehl-i fesâda himâyet olunup ve bu
bahâne ile kendü hâllerinde olanlara

dahl olmakdan ve kimesneden ahz ü
celb olmakdan hazer eyleyesin ve serika
ile tutulup töhmeti olup kefilî
olmayanları sûret-i sicilleri ile Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin.

1604

Keşan kadısına: Emir hilâfına deryaya mahsul verenlerin yazılması ve mahsullerinin yakalanması hakkında.

Yazıldı

İskender Çavuş'a virildi.

Fi 22 Muharrem sene 968.

Keşan kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem deryâya ve küffâr-ı
hâksâra tereke virilmek memnû' olup
defe'âtle ahkâm-ı şerîfe virilmişdi.
Hâliyâ taht-ı kazândan deryâya ve
küffâr-ı hâksâra emr-i şerîfüm olmadın
tereke virildiği istimâ' olunur; eyle olsa
buyurdum ki:

Varıcak, bu husûsa bizzat mukayyed
olup taht-ı kazândan emr-i şerîf olmadın
bilâ-emr deryâya tereke virildiği vâkı'
midür, viren kimlerdür ve gelüp emirsüz
tereke tahmîl iden gemi kimün
gemisidür, nicedür? Görüp vâkı' ise
emre mugâyir deryâya ve küffâr-ı
hâksâra tereke virenlerün terekelerin
giriift idüp dahı sihhati üzre yazup arz
eyleyesin ki emre muhâlif tereke
virenler ve gelüp alanlar kimler idüğü
ma'lûm ola ve min-ba'd emirsüz
deryâya tereke virdürmeyesin.

1605

Sultan Hüseyin'e: Ağaç Kaleyi tamir ve orada tahassun eden Budak adlı kimsenin ve diğer eşkiyalık edenlerin ele geçirilmelerine dair.

Yazıldı.

Hasan Çelebi'ye virildi.

Fi 25 Muharrem sene 968.

Sultân Hüseyin Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i sa'âdet'üm'e mektûb
gönderüp Dasnı (?) tâ'ifesinden Budak
nâm kimesne ağaç kal'ayı ta'mîr idüp
ba'zı eşirrâ ile tahassun idüp Erbil ile
Musul mâ-beyninde harâmîlik idüp ve
Emîn Tâceddîn bile şerîk olup ve Sincâr
tâ'ifesinden Şeyh İzzeddîn dahı
harâmîlik itdüğün bildürmişsin.
Anlardan mâ'adâ Acur'da sâkin Mîr

Kāsım dahı anlar ol tâ'ifeden olup ehl-i
fesâd olmağın ele gelüp haklarından
gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, Südde-i sa'âdet'üme
olan vüfûr-i ihlâs ve fart-ı ihtisâsun
mûcebince bu bâbda bi'z-zât mukayyed
olup, zikr olunan ehl-i fesâdı hüsn-i
tedbîr [ile] tedârük eyleyüp ele getirüp
dahı aslâ mecâl vermeyüp ele geldüğü
vakitde haklarından gelüp ol cevânibi
anların şerr u şûrlarından emîn ü sâlim
itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle
zuhûra getüresin.

1606

İzvornik beyine: İzvornik kazasında Sokol Kalesi Kethudâsı Hüseyin'in cizye tahsilindeki yolsuzluklardan dolayı hapsi ve babası ile mîrî malından ne almışlarsa tahsili hakkında.

Yazıldı.

Defterdâr Efendi'ye virildi.

Fi 29 Muharrem sene 968.

İzvornik begine hüküm ki:

Hâliyâ Belgrad kâdîsı, Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp emr-i şerîfle kazâ'-i İzvornik keferesi cizyelerin cem'a mübâşeret itdükde kazâ'-i mezbûra tabî' kal'a-i Sokol kethudâsı Hüseyin, çiftliği adına bir karyeyi cümle zabt idüp fevt olan babası Ali ve kendü ehl-i karyenün harâcların ve âdet-i agnâmların cem' idüp harâccılar ve âdet-i agnâm cem'ine gelenlere bir mikdâr ağırlık ile def' idüp harâc ve âdet-i agnâm defterine kayd itdürmemişler, hâliyâ karye-i mezbûre halkını cem' için âdem gönderdükde ehl-i karyeden ba'zın alup gelürken mezkûr Hüseyin ba'zı levendâtla âlet-i harbile âdemimizün yolın basup ellerinden alup karye-i mezbûre keferesini bir zamân kaçurup harâc cem'i âhır olmağa karîb oldukda kendü evlerine geldükleri istimâ' olup tekrâr hisâr-erleri ile âdemlerimiz gönderildükde ehl-i karyeyi alup gelürken yine yollarına gelüp âdemlerimiz ve hisâr-erenleri ile döğüşüp kan olmak havfindan ehl-i

karyenün ba'zın ellerinden alup beş nefer kimesneyi getürdüklerinde şimdiye değin harâcların ve âdet-i agnâmların mezbûr Hüseyin Kethudâ'ya ve kendüden evvel babasına edâ itdük bizi harâccıya ve âdet-i agnâmcıya varup harâc ve âdet-i agnâm edâsından men' iderler diyü beş neferin ikrâr ü i'tirâf-ı sicill olunduğın bildürmeğın şimdiye değin karye-i mezbûre cizye ve âdet-i agnâmından eger babası ve eger mezkûr Hüseyin cem' idüp aldıkları akça mîrî için tahsîl olunup dahı kendü habs olmasın emr idüp **buyurdum ki:** Aslâ te'hîr itmeyüp mezkûr Hüseyin'i ele getürüp dahı şimdiye değin eger babası ve eger kendü karye-i mezbûrenün hâsıl olan cizye ve âdet-i agnâmından her ne alup kabz itmişler ise mâl-ı mîrîye bi-kusûr tahsîl itdürüp dahı mezkûr muhkem habs idüp ne mikdâr mâl tahsîl olunduğın ve sâ'ir ahvâlin yazup arz idesin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idüp amma gaflet ile gaybet itdürmekden, ziyâde hazer idesin, ele getürüp habs idesin. Şöyle ki, gaybet itdüresin ve yâhûd ele getürmekde ihmâl idesin, netîcesi sana â'id olur. Ana göre mukayyed olasın.

Kili, Ahyolu, Aydos, İbrail, Yanbol, Tuzla ve Varna kadılarına: İstanbul zahîresi için emirle gelen gemilerden maada mahsul verdirilmemesi hakkında.

1607

Yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi.

Fi 24 Muharrem sene 968

Kili ve Ahyolu ve Aydos ve Brayıl ve Yanbolı ve Tuzla ve Varna kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan ba'zı kimesneler Kefe câniblerine tereke alup gitdükleri istimâ' olındı. İmdi, tereke bâbında

müzâyaka olmağın ol cânibe tereke virilmek câ'iz değildir. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup, mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün emr-i şerîfümle varan gemilere emr-i şerîfüm mücebince tereke virüp, emirsüz kimesneye Kefe cânibine alup gitmek için tereke vir[mey]lesin. Şöyle ki, ba'de'l-yevm birinüzün taht-ı kazâsında emre mugâyir, Kefe cânibine kimesne tereke

alup gitdüğü istimâ' olına, özrinüz
makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana

1608

Haleb beylerbeyine: Âl-i Fazl taifesinin hiyanet üzere olup olmadıklarının tahkik ve arzına dair.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 26 Muharrem sene 968

Haleb beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Âl-i Mûsa tâ'ifesinden Sâbit-oğlu Berkøk Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl idüp Âl-i Fazl tâ'ifesi hıyânet üzere olup karındaşı Hermos'un katline mukaddemâ bunlar bâ'is olup ve Ebû-Rîş'e kulağuzluk idüp ve Âl-i Fazl tâ'ifesine baş ve buğ olan Ebû-Doğan, Ebû-Rîş[i] tahrîk idüp: "*Biz yatak olalum; Rûmlı tâ'ifesinden havf itme, vilâyet gâret idelüm*" diyü fesâd üzere

göre mukayyed olup hazer idesin.

oldukların ve icâzet olunursam,

cümlesin kılıçdan geçürüp mâlların
getürüp serdârların Haleb kal'ası'na
habs idelüm diyü arz eylemeğin

buyurdum ki:

Vusûl buldukda göresin; fi'l-vâkı' zikr
olınan tâ'ife hıyânet üzere olup vech-i
meşrûh üzere Ebû-Rîş'i tahrîk idüp fesâd
ü şenâ'atleri var mıdur ve olduğu
tacdîrce müşârün-ileyh mezkûrları ele
getürüp haklarından gelmeğe kâdir
midür, nicedür? Vukø'ı üzere arz
eyleyesin.

Bursa ve Kete kadılarına: Kumla, Gemlik ve Karamürsel iskelelerinden zahire çıkaran Mustafa Reis değilse kim olduğunun bildirilmesi hakkında.

1609

Yazıldı.

Muhsin'e virildi.

Fî 2 Safer sene 968

Bursa ve Kite kâdılarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem
Mustafa nâm re'îs emr-i şerîfûme
muğâyir ol câniblere pirinç ve ba'zı
metâ' iledüp bey' eyledüğü istimâ'
olınmağın bey' itdüğü metâ'ı çıkarup
mikdarlarını defter idüp girift idüp
kendüyi dahı irsâl idesin diyü hükm-i
şerîf gönderilmeğin Bursa'da kantâr ve
gümrük emînlerinden tefahhus olunup
defterleri yoklandukda Mustafa adlu

re'îsün pirinci ve sâ'ir metâ'ı satılmış
bulınmayup ve şehirde Mustafa adlu
re'îs pirinç getürüp satduğun bilür
kimesne olmaduğun arz eylemişsin.

İmdi, buyurdum ki:

Anda ne makøle kimesne pirinç alınup
bey' itmişdür, hiç bir kişi pirinç alup
bey' itmiş değil midür? Eger emre
muğâyir pirinç iletmiş re'îs varsa, niçün
ismi ile yazup bildürmeyesin. Anda
pirinç ileten re'îs kim idüğü istimâ'
olınmışdur. Mustafa olmaduğu tacdîrce
ol re'îsün ismi yazılup i'lâm
olınmamağa bâ'is nedür? Bildüresin.

1610

Trabzon sancağını tahrir eden Kasım Bey'e: Bazı kalelerin hisar erlerine tımar tevcihine dair.

Yazıldı.

Âdemi Bâlf'ye virildi.

Fî 28 Muharrem sene 968

**Trabzon sancağı'n tahrîr iden Kâsım
Beg'e hüküm ki:**

Trabzon sancağında iç-illerde olan kal'alardan Çaniçe ve Torlı ve Hemşîn-i bâlâ ve Hemşîn-i zîr ve Arçova ve Bedreme nâm altı pâre kal'anun yüz on beş nefer müstahfızlarınun her yılda mevâciblerine iki yüz bin dahı dokuz bin üç yüz seksen sekiz akça virilür, livâ'-i mezbûrda yüz elli bin akçalık hâslar vardır. Hâssa-i hümayûna münâsib değildir. Zikr olunan kal'aların hisâr-erenlerine timar ta'yîn

olınmak münâsibdür, diyü i'lâm itdüğün ecilden mezbûrûn hisârlarun erenlerine biner akça timar tevcîh olunmasın emr idüp **buyurdum ki:** Vardukda, livâ'-i mezbûrda hâssa-i hümayûna münâsib olmayan mezbûr yüz elli bin akça hâslardan zikr olunan kal'aların erenlerine biner akça ve dizdârlarına ve kethudâlarına dahı münâsib olduğu üzre timar tevcîh ü ta'yîn eylesin, deftere kayd eylesin.

1611

Cezâyır beylerbeyine: Cerbe Kalesi'ni muhasaradan dolayı bazı donanma reislerine terakki ve ihsanlar verilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Fî 28 Muharrem sene 968

Cezâyır beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mühürlü defter gönderüp hâssa re'îslerden bu def'a donanma-i hümayûn seferinde ve fethi müyesser olan kal'a-i Cerbe muhâsarasında ve sâ'ir vâkı' olan muhârebelerde hıdmetde ve yoldaşlıkda bulındukların i'lâm itdüğün ecilden, şeref-i dest-bûs-i sa'âdet-me'nûs ile müşerref olan on nefer re'îsler kullarumdan azebler kethudâsı Süheyl'e yigirmi beş ve Durmuş Re'îs'e yigirmi,

sâ'irlerine onar akça terakkî emr idüp ve bunlardan mâ'adâ defterde mukayyed olanlara dahı istihkâklarına göre tevzî' u taksîm olınmak için üç yüz akça inâyet idüp **buyurdum ki:** Emrüm mücebince zikr olunan üç yüz akçayı zikr olunan on neferden mâ'adâ re'îs kullaruma hıdmetleri ve istihkâklarına göre tevzî' u tevcîh eyleyüp ve ne vechile tevzî' itdüğün defter idüp gönderesin ki ana göre berâtları virile ve mezkûrlara dahı tenbîh idesin ki berâtların ihrâc eyleyeler.

1612

Memiş Bey'e: Sorkun ve Budak Özü nahiyelerinde emanet zapteden Haki'nin uhdesindeki mîrî malının tahsili için ne suretle muamele olunacağına dair.

Yazıldı.

Âdemi Doğancı Hasan'a virildi.

Fî 28 Muharrem sene 968

Memiş Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Sorkun ve Budak-özi nâhiyelerinde emânet zabt iden Hâkî'nün uhdesinde olan mâl-ı mîrînün tahsili emr olup lâkin mezbûrun elinde bi'l-fi'l mevcûd küllî akçası

olmayup, mezkûr Hâkî zimem-i re'âyâlara ve iş-erlerinde ve ba'zı dahi sipâhî tâ'ifesi üzerlerinde olup taleb itdüğümden^{lxxvii}, te'allül-i nizâ' iderler diyü cevâb itmeğin mâl-ı mîrî olan yirlerden müceb-i Şer' u kânûn tahsîl olınmak için hükm-i şerîf virilmesin arz eylemişsin. **Buyurdum ki:** Vardukda, her kimün üzerinde mâl-ı mîrî varise ki bi-hasebi's-Şer' ve'l-

kânûn Hazîne-i Âmire['me] â'id ola, nizâ' itdurmeyüp cem' u tahsîl eylesin. Bu husûs mühimdür, gereği gibi mukayyed olup kimesne üzerinde mâl-ı mîrîden kimesne üzerinde bir akça ve bir habbe komayup cem' u tahsîl idüp bel' u ketm olmakdan hazer idesin.

1613

Dukagin beyine: Karadağ nahiyesi ile Dukagin sancağında bulunan asilerin şirret ve şekâvetinden reâyânın muhafazası tamamlandığından, hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Hân kethudâsı Tûrâbî'ye virildi.

Fi 2 Safer sene 968

Dukagin begine hüküm ki:

Mehmed Hân mektûb gönderüp İskenderiyye sancağında kazâ'-i Karadağ nahiyesi, livâ'-i mezbûrdan ifrâz olunup bi'l-fi'l Dukagin sancağına ilhâk olunup hâliyâ livâ'-i mezbûrda isyân u tугyân üzre olan tâğÖlerün haklarından gelinmesi fermân olunmağın nâhiye-i mezbûre ol âsîler ile hem-civâr olmağın ekser ihtilâtları atlar ile olup ve urulup haklarından gelinmek kasd olındukda nâhiye-i mezbûra sığınup kendülerin ve iyâllerin ve davarların pinhân itdükleri ecilden haklarından gelinmek mümkün olmayup ve nâhiye-i mezbûre Freng kal'aları ile muttasıl olmağın bu diyârun terekese ve âhar yirlerden gelen eger at ve sâ'ir

davar ve eger me'kûlât kısmıdır, bi'l-külliyeye deryâya ol nâhiyeden çekilüp Freng ile müttahid oldukların bildürmeğin **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'ima mukayyed olup arz olunduğı gibi ise, zikr olunan mahâlleri gereği gibi hıfz u hırâset idüp kimesnenün mâlına ve cânına zarar u gezend irişdurmeyüp kimesne küffâr-ı hâksâra tereke ve at ve sâ'ir memnû' olan metâ'dan nesne geçürtmeyüp ânun gibilerün gereği gibi haklarından gelüp emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet-ü itmi'nân-ı ra'ıyyet bâbında dakÖka fevt itmeyüp şöyle ki, ba'de'l-yevm eger tereke ve eger at ve sâ'ir me'kûlât kısmından deryâya ve küffâr-ı hâksâra kimesne nesne virdüğü istîmâ' olına, aslâ özrün makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasın.

1614

Erzurum beylerbeyine: Trabzon sancağının tahriri tamamlandığından, sipahilere kanun üzere müstehak oldukları beratları almak için yaftaların verilerek gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kâsım Beg âdemi Bâli'ye virildi.

Fi 28 Muharrem sene 968

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ emr ile tahrîr olunan Trabzon sancağı itmâma irişüp tevzî' olmak emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:** Vusûl buldukda, livâ'-i mezbûr sipâhîlerine kânûn üzre müstahakk olduklarına göre yaftaların viresin ki

gelüp defter-i cedîdden berât eyleyeler.
Cümle sipâhî gelmek câ'iz değildir,
cümlesinün yaftaları bir kaç kendü

i'timâd itdükleri sipâhîlere virüp
gönderesin.

1615

Aynı husus hakkında bu Trabzon sancağını tahrir eden Kasım Bey'e hüküm.

Yazıldı.

Bu dahı.

Kasım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr itdüğün Trabzon sancağı
tevzî' olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Livâ'-i mezbûr defter-i cedîdden
sipâhîlere müstahıkk olduklarına göre
yaftaları mücebince kânûn üzre
timarların tevcih idüp tezkireleri viresin
ki berâtları virile.

1616

*Alacahisar Beyi Mustafa Bey'e: Kış münasebetiyle askeri terhis ederek
sancağın muhafazasıyla meşgul olması hakkında.*

Yazıldı.

Alaca-hisâr zu'amâsından Mehmed'e virildi.
Fî 28 Muharrem sene 968

**Alaca-hisâr Begi Mustafa Beg'e
hüküm ki:**

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm
gönderilüp Silistre câniblerine varup
cem'ıyyet üzre olası diyü emrüm
olmuşdı. Hâliyâ eyyâm-ı şitâ karîb olup
askere icâzet virilmesin emr idüp

buyurdum ki:

Sancağın sipâhîsin yoklayup defter
idüp icâzet virüp size varup sancağının
hıfzında olup defteri mühürleyüp
Südde-i sa'âdet'e gönderesin.

-1616 / a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti İnebahtı Begi Turahan Beg'e. Sipâhîsi
yokdur.

-1616 / b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Vulçitrın Begi Süleymân Beg'e.

-1616 / c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Çirmen begine. Sipâhîsi yokdur.

-1616 / d-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Vidin begine. Sipâhîsi yokdur.

-1616 / e-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Mehmed Hân'a.

-1616 / f-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Selânîk begine.

1617

*şehzade Sultan Selim'e: Salyâne şeklinde kendisine ellibin sikke altın ile bazı
haslar ihsan olunduğuna dair.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virilmişdür.

Fî 16 Safer sene 968

**Şehzâde hazretlerine hükm-i şerîf
yazıla ki:**

Hâliyâ atebe-i ulyâma emîr-i ahurum
irsâl idüp hâsların husûsın i'lâm
itmişsin. Her ne dimiş isen alâ vechi't-
tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm oldı. İmdi,
bundan akdem cümle hâsların elli
dokuz yük ve on dört bin üç yüz doksan

akça olup ba‘dehû mezîd-i âtifet-i
husrevânemden sâlyâne tarîkıyla on beş
yük akça dahı Hazîne-i Âmire'mden
virilmek emrüm olmuş idi. Hâliyâ
hakkunda merâhim-i aliyye-i hıdîvânem
zuhûr u Bürûz idüp yigirmi beş bin
sikke altun sâlyâne tarîkıyla ve Rûm
hâslarından dahı mahsûl-i cemâ‘at-i
Ulu-yürük ve gayrıdan on kerre yüz bin
dahı doksan bin yüz elli sekiz akçalık
hâslar dahı havâss-ı hümayûnumdan

ifrâz olunup hâslaruna ber-vech-i
terakkî ilhâk olunmak emr idüp ve
hâliyâ inâyet olunan yigirmi beş bin
sikke altun dahı Hızâne-i Âmire'mden
ihrac olunup müşârün-ileyhe teslîm
olunup cümle sâlyânen ile hâslarun yüz
yük olup **buyurdum ki:**
Hâliyâ ta‘yîn olunan hâslarun dahı zabt
itdürüp ve min-ba‘d fermân olunan elli
bin sikke altun sâlyânen sâl be-sâl
âdemün gönderüp alasin.

1618

Midilli beyine: Levend araştıran reislerin yakaladıkları Deli Bayram adlı suçlunun mahallinde siyaset olunması hakkında.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed'e virildi.

Fî 17 Safer sene 968

Midillü begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp gönüllü re'îslerden
Dîvâne Nasûh ve Karaca Ali ve
Gördenli (?) Ali nâm re'îsler donanma
seferin seferledükden sonra levend
tettebbu'ına gitdiklerinde harâmî
levendât re'îslerden üç kıt'a kayığa râst
gelüp birisi doğilüp halâs olup ve ikisi
tutulup biri Deli Bayrâm dimekle ma'rûf
ehl-i fesâd harâmî ki sâbıkâ Sidre ve
Selânîk körfözi'nde Bulâdiye nâm
mevzı'ları gâret idüp envâ'-ı fesâdât

idüp bu diyârlarda olan fesâdlara
külliyyen mezkûr bâ'is olmuşdur.
Hâliyâ mezkûr harâmî re'îs der-i
devlete mi gönderilür ve yâhûd bu
cânibde mi hakkından gelinür diyü
bildürmüşsin. Mahallinde siyâset
olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**
Mezbûra mahallinde siyâset idüp sâ'ir
yoldaşları ne mikdârdur? Gaybet mi
itmişlerdür ve dahı bundan gayrı ele
gelmiş var mıdur? Elde ne mikdârdur ve
gaybet iden ne mikdârdur ve ne
mahalde gaybet itmişler, karaya
dökilmişlerdür? Mufassal yazup
bildüresin.

1619

Sultan Medresesi müderrisi Mevlânâ Şemseddin'e: Bursa'da Emir Sultan mütevellisi Müslihiddin'in su-i hal ve istimaleri hakkında tahkikat yapıp bildirmesine dair.

Yazıldı.

Arz-ı hâl getüren Mehmed'e virildi.

Mühürlü kîse ile.

Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bursa'da Sultân Medresesi müderrisi Mevlânâ Şemsüddîn'e hüküm ki:

Mahrûse-i mezkûrede Emîr Sultân
nevvera'llâhü merkadehû mahallesini

halkı Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl
gönderüp mütevellîleri olan
Muslihuddîn'ün bundan akdem ahvâlî
teftîş olunmak için hükm-i şerîf virilüp
teftîş olındukda imâretten evine her
gün aş iletdüğü ve fodulanun altısı bir
vukıyye iken dokuz-on kesdüdüğü ve
bir vukıyye et yedi pâre iken on pâre
eyledüğü ve türbe-i şerîf kapusunun
perdesin evine iledüp yigirmi gün

kapusına asduğı Şer‘ile sâbit olup müfettiş kâdılar arz eylemiş iken hasmı iskât idüp arzları yoldan döndürdi, min-ba‘d imâretten evine aş iletme diyü tenbîh olunmuş iken mütenebbih olmayup bi'l-fi‘l aş alur ve köylerden matbaha gelen pirinçün ba‘zın evine iletduğı mukarrerdür. Kâtibi aslâ mütevellîye muhâlefet itmez, mütevellî müstakıl kalup bildüğün ider ve hâliyâ gösterduğı muhâsebeden iki mütevellînin bakâyâsı yazılmışdur. Muhâsebe ziyâde olduğı bunun sa‘yi ile değıldür. Sâbıkâ mütevellî zamânından kalan pirinçün muhâsebesi ziyâde

görmesün diyü der-anbâr gösterdi ve kendü muhâsebesi ziyâde gelsün diyü zamânında olan pirinçün ba‘zın bey‘ eyledi. Hîle vü hud‘ası çokdur ve evkâfun cihâtın kullarına ve akribâsına tevcîh ider diyü i‘lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:** Hükm-i şerîfüm varıcak, zikr olunan mevâddı yirlü yirinden husamâ muvâcehesinde bi-hasebi‘ş-Şer‘i‘ş-Şerîf onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus idüp göresin, zikr olunan kazıyyeler vâkı‘ olup Şer‘ile sâbit ü zâhir olur ise mufassal u meşrûh yazup Südde-i sa‘âdet'üme arz eylesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 16 Safer sene 968 Kostantiniyye [06.11.1560]

1620

Aydın beyine ve Alaşehir kadısına: Pazarlarda kılıç, kalkan, bozdoğan ve saire ile gezip Müslümanlara teaddi eden levendlerin şeriate göre muhakeme olunmaları hakkında.

Yazıldı.
Kâdî-asker arz itmişdür.
Muhzır-başısına virildi.
Fî 17 Safer sene 968

Aydın begine ve Alaşehir kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın; mektûb gönderüp Dîvâne Yûnus ve Dîvâne Mehmed ve Yazıcı nâm levendler iki nefer yoldaşlariyle binüp kılıç ve kalkan ve bozdoğan ve ok ve yay ile bâzâr içinde gezüp Müslimânlarla te‘addî

itdüklerinde Âstâne-i sa‘âdet'ümden irsâl olunan yasakçı Malkoç: "Edebinüz ile olun" didükde kimi nacak ve kimi külüng ve kimi kılıç ile muhkem döğüp başında üskûfün pâreleyüp ve başın mecrûh idüp muhzır gönderilüp da‘vet olındukda itâ‘at-i Şer‘ itmedüklerin bildürmeğün **buyurdum ki:** Mezbûr ehl-i fesâd olanları ihzâr idüp ber-mûceb-i Şer‘-i Şerîf teftiş idüp habs idüp üzerine sâbit olan mevâddı arz idesin.

1621

Şehzadenin defterdarına: Şehzadeye tayin olunan hasları ve sikke altınları alması hakkında.

Yazıldı.
Hasan Çelebi'ye virildi.
Mâliyye tarafından yazılan hükümler ile.
Fî 19 Safer sene 968

Şehzâde hazretleri defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ müşârün-ileyh oğlum hakkında mezîd-i âtîfet-i husrevânem zuhûra getirüp mutasarrıf olduğı elli dokuz yük ve on dört bin üç yüz doksan akçalık hâsları üzerine hâliyâ Tokat hâslarından ber-vech-i terakkî on kerre yüz bin dahı doksan bin yüz elli sekiz

akçalık hâslar havâss-ı hümayûnumdan
ifrâz olunup ber-vech-i terakkî
müşârün-ileyhe inâyet olunup ve yigirmi
beş bin sikke altun sâlyâne tarîkiyla
ta'yîn olunup hâliyâ müşârün-ileyhün
mîr-i ahurî Durak *zîde mecduhû* ile irsâl
olunup ve ta'yîn olunan hâslarun defteri
ve mâliyye tarafından ifrâz idüp ta'yîn

itmek için nâzır-ı emvâle hükm-i şerîf
yazılıp irsâl olunup müşârün-ileyhün
cümle hâsları ile sâlyânesi yüz yük olup
buyurdum ki:
İrsâl olunan altunı müşârün-ileyhün
hazînesiye için alup kabz eyleyüp ve
ta'yîn olunan hâsları dahı zabt itdüresin.

1622

*Françe kralına nâme-i hümayûn: Donanma harbinde ve Cerbe Kalesi'nde
alınan esirlerden Fransız tebeasından bulunanların iadesi kabil olamayacağına;
ancak gösterilen dostluğa mukabil dostluk üzere bulunulacağına dair.*

Yazıldı.

Âdet üzere ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile
Hasan Çelebi'ye teslim olındı.

Fî 19 Safer sene 968

Françe Pâdişâhına nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Âstâne-i devlet-âşiyânımız ki,
melâz-ı kayâsire-i zamân ve melce'i-i
ekâsire-i devrândur, mektûb-ı
meveddet-mashûbınız vârid olup yüce
ve azametlü Âstâne'müz ile mürd olan
babanız gibi dostluk üzere olduğunuz ve
hâliyâ bi-inâyeti'llâhi te'âlâ kuvve-i
kâhire-i husrevânemüz ile alınan
küffâr-ı hâksâr gemilerinde ve feth
olunan Cerbe kal'ası'nda alınan ba'zı
re'âyânuz istihlâsı husûsı iş'âr olunup
andan mâ'adâ dahı her ne tahrîr olmuş
ise pâye-i serîr-i âlem-masîr-i
husrevâneme arz olunup ilm-i şerîf-i
âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmuşdur.
İmdi, âstân-ı müşeyyedü'l-bünyân ve
dûdmân-ı muhalledü'l-erkânımız ile
mâdâmki dostlukda sâbit-kadem olasız,

atebe-i ulyâ-menziletimüz tarafından
dahı şerâ'it-i dostluk mer'î tutulup
hilâfına cevâz gösterilmez. Ammâ esîr
husûsı anun gibi Südde-i sa'âdet-
medârimuz ile müvâlât üzere olanların
emn ü emân üzere yürüyenlerinden bir
tarîkla ahde muğâyir alınup Memâlik-i
mahrûse'müzde esîr olsa, ri'âyet-i ahd
içün ıtlâk olınmak kâ'ide-i dûdmân-ı
adâlet-bünyânımızdur. Ammâ atebe-i
vâlâ-makâmımız ile dostluk üzere olup
dahı a'dâmuz ile yek-dil olup bu
makøle ehl-i İslâm-ı fevz-encâm ile
muhârebe ve mukâtele idüp cengde
giriştâr olanları ıtlâk olınmak âdet-i
hânedân-ı Şerî'at-âyînümüz değildir.
Gerekdür ki, bu bâbda şöyle ki
levâzım-ı ülfet ve dostlukdur, dâ'imâ
mer'î tutulup dergâh-ı felek-
medârimuzdan ahbâr-ı sâ'ire-i
selâmetinüzle ol cevânibün ahvâlin
i'lâmdan hâlî vü zâ'il olmayasız ki
vürûdî bâ'is-i temhîd-i ihlâs ve mûris-i
teşeyyüd-ihtisâsdur.

1623

*Boğdan voyvodasına: Nemçe'de zuhur eden eşkiyâ hakkında tahkikatta
bulunulması ve her ihtimale karşı hazır olunması hakkında.*

Yazıldı.

Ali Çavuş'a virildi.

Fî 15 Saferü'l-muzaffer sene 968

Bir sûreti dahı yazılıp âdemlerinden Dragoman

Luka'ya virildi.

Fî 18 Safer sene 968

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Nemçe cânibinden bir müfsid zuhûr idüp Lih vilâyetinden Boğdan kasdına gelmek üzre olup ve Lih tâ'ifesinin derneği olup yararlarından ba'zı[sın] Lih Kralı ol müfsidi ele getürmek için göndermişdür diyü haber gönderilüp ammâ fikr-i fâsidleri ne idüğü ma'lûm olmayup lâkin girü tecessüs için yarar âdemlerimiz gönderilüp ve sen dahı cem'iyet üzre hâzır olup mu'âvenet taleb itmişsin. İmdi, bundan akdem bu husûsı Südde-i sa'âdet'üme i'lâm itdüğünde ol bâbda lâzım gelür ise sana mu'âvenet itmek için Akkerman ve Alaca-hisâr ve Vidin ve Vulçıtrın ve Selânık ve İnebahtı ve Çirmen begleri kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilüp sana dahı hükm-i şerîf gönderilmişdür. Eyle olsa zıkr olınan ehl-i fesâd ne mukøle tâ'ife olduğu ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp mezkûrların ahvâl ü etvârın ve fikr-i fesâd ve hayâl-i kâsidleri ne idüğü ve ol

1624

Serfice, Tırhala ve sair kadılıklardaki celeblerin tahririnin ikmal olunması hakkında hüküm.

Yazıldı.

Serfice kazâsında on iki bin akça timarı olan Murâd'a virildi.

Fî 18 Safer sene 968

(Boşluk) kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Sर्फice ve Tırhala ve Fenar ve Çatalca ve Filorina ve Gölü Kesteriye kâdîlıklarında vâkı' olan celebleri tahrîr itmek için Sर्फice kâdîsı ta'yîn olup ol bâbda Dergâh-ı

müfsid ne makøle kimesne olup ve yanında olan Nemçe askeri ne mikdâr olup Ferenduş Kral'un ma'rifeti ile midür yohsa fuzûlî mi gelmişlerdür. Ve Lih Kralı[nu]n dahı bundan haberi olup anun dahı cem'iyeti anlara mu'âvenet için midür, yohsa ol ehl-i fesâdı ele getürmek için midür? Eger Lih tâ'ifesi ve eger Nemçe tâ'ifesi her biri ne mikdârdur. Tamâm ahvâllerin ma'lûm idinüp dahı mezkûr ile mufassal yazup bildüresin ve sen dahı gaflet üzre olup^{lxxviii} tamâm basîret üzre olup gaflet ile a'dâdan ve vilâyet-i Boğdan ve re'âyâsına zarar irişdürmekden hazer idesin. Zıkr olınan begler kullarum ile haberleşüp lâzım gelür ise getürüp vech ü münâsib olduğu üzre Âstâne-i sa'âdet'imüze olan ubûdiyyetün muktezâsınca hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin. Mezkûr çavuşum ulak ile gönderilüp binmek için at viresin, kendü atı ile gele.

mu'allâ'm çavuşlarından Bâlî zîde *kadruhû* mübâşir ta'yîn olup zıkr olınan celeblerin defteri irsâl olınmışdır. Hâliyâ zıkr olınan hıdmeti sana emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, mezbûr kâdîdan zıkr olınan celeblerin defterin taleb idüp alup dahı emr üzre mübâşir-i mezbûr ile emr-i sâbık üzre itmâm-ı maslahat idesin.

1625

Rum beylerbeyine: Erim kazası reâyasının zulmünden şikâyet ettikleri Receb adlı kimse hakkında şeriate göre muhakeme yapılarak hak sahiplerinin haklarının verilmesine dair.

Yazıldı.

Dânişmend Abdurrahmân Çelebî'ye virildi.

Fî 20 Safer sene 968

Rûm beglerbegisine hüküm ki:

Erim kâdîsı mektûb gönderüp kazâ'-i mezbûrun re'âyâsı meclis-i Şer'a gelüp Receb nâm kimesne vilâyetimizde olan sancak-begleri ve voyvodaları yanına düşüp bi-gayr-ı hakkın akçamuz alup ve ba'zı akçamuz dahı voyvodalara aldurup bize haylî te'addî idüp her vechile müzevvir ü şerîr ve ehl-i telbîs olup bunun ahvâlin der-i devlete arz idivir didüklerinde mezbûr Receb'i ihzâr idüp su'âl olındukda ba'zısın inkâr ve ba'zısın ikrâr idüp fi'l-vâkı' mezbûr, şerîr ve müzevvirdür diyü arz eylemiş. Eyle olsa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrdan da'vâ-yı hakk ider var ise ihzâr-ı husamâ kılup bir def'a Şer'ile fasl olmuş olmayup on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; mezbûrun üzerinde her kimün hakkı var ise ki bi-hasebi's-Şer' sâbit ola, Şer'ile sâbit olan hakların alınmasına hükm idüp ahıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı sâbit olup ve nenün gibi mevâd sübût bulduğun ve sâ'ir şirret ü şakâvetin yazup bildüresin.

1626

Van beylerbeyisi Kubad Paşa'ya: Beylerbeyiliğinin tevcih olunduğu kişi gelinceye kadar işine devam etmesi hakkında.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Fî 19 Safer sene 968

Van Beglerbegisi Kubâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ zikr olınan beglerbegiliğün âhara tevcih olunup varmak üzredür.

Beglerbegi varınca senün kemâ-kân hıfz

u hırâsetde olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beglerbegi varınca vilâyet-i mezbûreyi kemâ-kân hıfz u hırâset idüp ve serhadleri görüp gözedüp ahd ü emâna mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin. Muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-ahad fî 18 Safer sene 968 Kostantuniyye [08.11.1560]

1627

Gönen kadısına: Bilecik madeni hizmeti için iki nöbetli müsellemler tayin edilmesi hakkında.

Çeri-başı Turhanca'ya virildi.

Fî 18 Safer sene 968

Gönen kâdîsına hüküm ki:

Aydın müsellemleri begi Mustafa âdem gönderüp Bilecik ma'deninde hâsıl olan yuvalaklar iskeleye inmesi lâzım olmağın Aydın müsellemlerinin iki nevbetlüsü ki bin neferdür, hıdmet-i mezbûre için ta'yîn olunup hükm-i şerîf gönderilmeğın çeri-başların gönderüp ihrâc itmek murâd itdükde müsellemler

ellerine kânûn üzre bir nevbetlü emr olmuş iken bilâ-emr iki nevbetlü ihrâc itdirmeyesin diyü emr virilmekle ol emr-i şerîfümü temessük idinüp iki nevbetlüsü ihrâc olmak için emr-i şerîfüm virilmişken mâni' olup hıdmeti avk itdüğün bildürdi. İmdi, bu vaz' müsellemler eline virilen emr-i şerîfüm mefhûmın ma'lûm itmedüğünden nâşîdür. Bu bâbda mes'ûl olmuşsındur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi emr-i
şerîfümle iki nevbetlü ta'yîn olup emr
virildükde bilâ-emr iki nevbetlü ihrâc

ittürmeysin diyü emr vârid olmak ile
ihrâcî fermân olunan iki nevbetlüye
mâni' olmayasın.

[Yev]mü'l-isneyn fî 20 Safer sene 968 Kostantiniyye [10.11.1560]

1628

İznikmid kadısına: Orada emr-i hümayûn olmaksızın inşa edilen gemi hakkında malûmat verilmesine dair.

Mu'temed İskender'e virildi.
Fî 20 Safer sene 968

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Anda kasaba-i mezbûrede bilâ-emr bir
gemi binâ olunduğın bildürmişsin. İmdi,
buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ol gemiyi girift idüp ne
asl gemi olduğın ve sâhibi kimdür ve
eni uzunı ne mikdârdur? Mufassal
yazup bildüresin.

1629

Basra beylerbeyine: Sancak mutasarrıfı iken vefat eden Ali Bey'in kızının güvenilir adamlarla İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Murâd Paşa âdemi Pulad'a virildi.
Fî 22 Safer sene 968

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Basra'da
sancak tasarruf iderken fevt olan Ali
Beg'ün kızı olup müteveffâ Süleymân
Aga'nun zevcesi olan Kâmile nâm hâtûn
anda kız karındaşı yanında olup bu
cânibe gelmek murâd itdükde kız
karındaşının zevci olan kullar kethudâsı

Mehmed mâni' olduğu arz olunmağın
buyurdum ki:
Müşârün-ileyhâyı yarar mu'temedün-
aleyh âdemlere kendü âdemleriyle ve
mâ-meleki ile koşup Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin. Mezkûr
Mehmed mâni' olmaya. Şöyle ki: Mâni'
ola ve yâhûd kul ve câriyesinden ve
espâbından ba'zı nesnesine dahl iderse
aslâ itdürmeyüp emr üzre gönderesin.

1630

Lahsa'da Kullar Ağası olan Ali Ağ'a'ya: Kul taifesinin reâyâyâ taaddilerine meydan verilmemesi ve bunların zabt u rabtıyla meşgul olunması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahi.

Lahsâ'da kullar-agası olan Ali'ye hüküm ki:

Agaluğuna tabi' olan kul tâ'ifesiñün
mevâcibleri Lahsâ dîvânında kendülere
tevzî' olmayup kendü evünde tevzî'
olunup andan mâ'adâ kul tâ'ifesi zabt

olmayup re'âyâ üzerine çıkup müft ü
meccânen yemlerin ve yemeklerin alup
te'addî itdükleri istimâ' olunmışdur.
İmdi, kul tâ'ifesiñün zabt u rabtı senün
uhdenedür? **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi
mukayyed olup neferlerün zabt u rabt
eyleyüp onat vechile her birine tenbîh ü
te'kid eylesin ki kimesne çıkup

re'âyâ üzerine gezüp hilâf-ı Şer' u
kânûn me'kûlât ü melbûsâtların alup
te'addî itmeyeler. Sana mütâba'at
itmeyüp inâd üzre olanları emîrû'l-
ümerâ'i'l-kirâm Lahsâ Beglerbegisi

Murâd *dâme ikbâlühû*'ya bildüresin ki
hakkından gele ve ba'de'l-yevm
mevâciblerin dahı müşârûn-ileyh
ma'rifetiyle müstahıkk olanlara tevzî'
eyleyesin.

1631

Katîf Beyi Sultan Ali Bey'e: Asilerin tenkili için Lahsa beylerbeyine yardım etmesi hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Katîf Begi Sultân Ali Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Lahsâ
Beglerbegisi Murâd *dâme ikbâlühû*
mektûb gönderüp isyân üzre olan^{lxxix}
lâzım gelüp hakkından gelinmek için
üzerine varmalu olup senün dahı bile

olman münâsib idüğün bildürmeğün
buyurdum ki:
Anun gibi müşârûn-ileyh, mezkûrun
üzerine varmalu olup taleb itdükde
te'hîr itmeyüp müşârûn-ileyh ile yek-dil
ü yek-cihet olup vech ü münâsib
gördüğü üzre dîn bâbında ve devlet-i
hümâyûnuma müteferri' olan cumhûr-ı
hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınasın.

1632

Lahsa beylerbeyine: Eminü'l-ümenâ olan şahsa Keyvan'dan mahlûl olan tımdardan yirmi bin akça tevcih olunması hakkında.

Yazıldı.
Bu dahı.

Lahsâ beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emînü'l-ümenâ olan
yarar ve müstaklûm olup mukaddemâ
Diyârbekr'de on dört bin akçalık timara
mutasarrıf olup livâ'-i Katîf'de otuz bin

akçalık timara mutasarrıf olan Keyvan,
Bahreyn seferinde fevt olup ze'âmeti
mezkûra olmasın arz itmeğün, yigirmi
bin akçalığı virilmek emr idüp
buyurdum ki:
Yigirmi bin akçalığın tevcih idüp
tezkiresin viresin.

1633

Lahsa beylerbeyine: Uyun sancağı Beyi Osman ile Eminü'l-ümenâ Hüseyin'in ve diğer kimselerin zimmetlerindeki mîrî malının tahsil ettirilmesine dair.

Müşârûn-ileyhe hüküm ki:

Kazâyâ defteri gönderüp bundan akdem
hükm-i şerîf gönderilüp Uyûn sancağı
Begi olan Osmân ve emînü'l-ümenâ
olan Hüseyin, kal'ada hıfz olunmak emr
olmağın kal'ada hıfz olunup elli nefer
agası, teklü neferleriyle bekci konup
mezbûr Tekelü mezbûrlara Sa'dûn
cânibine ve Lâr Pâdişâhı'na varınca
Arabistan'da Lâr vilâyetinden gelmiş
Şems-i Döldül ve Burunsuz Ca'fer nâm
kimesneleri kulağuz idüp Osmân Beg

cümle espâbın kal'adan taşra Hüseyin
Acem evinde emânet kor. Andan alup
bir gice firâr itmek istediklerinde
haberdâr olunup kulağuzların ele
getürüp Osmân Beg'i ve emînü'l-ümenâ
Hüseyin'i ve Tekelü Aga'yı cümlesin
der-zencîr idüp iç-kal'ada habs olındılar
diyü arz eylemişsin. Anlardan gayrı
dahı her ne arz itmiş isen ale't-tafsîl
ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. İmdi, eger
Osmân Beg ve eger emînü'l-ümenâ
Hüseyin'dür, ekl ü bel' eyledükleri mâlı

tahsîl itdürilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda hüsn-i tedârük idüp mezbûrlarun ekl ü bel' eyledükleri mâlı bi't-tamâm tahsîl itdürüp dahı Hazîne-i Âmire'm için zabt u kabz itdürüp ve kendülerin habsden ıtlak itmeyüp ne mikdâr mâl tahsîl olunur ve ahvâlleri neye münce olduğın yazup arz eylesesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sudûr bulursa mücebi ile amel eylesesin. Ve mezkûr Tekelü Aga'nun mecâl vermeyüp arz itdüğün üzre hakkından gelüp emrüm yirine varduğın bildüresin. Vilâyet-i mezbûrede kurâ ve mezâri' ve sikke-hâne ve neyl-hâne âmil olup iflâs sûretin gösterdüğü arz olup küreğe konmak emr olınan Süleymân anda iki bin flori ve Hürmüz'e espâb almak için akça irsâl itdüğün, ikrâr idüp ve avretine haylî altun virüp ammâ avreti Tekelü Aga kaçurup nâ-bedîd olmuşdur, diyü bildürmişsin. Bu husûsda dahı gereği gibi dikkat ü ihtimâm idüp mezkûre avreti buldurup eger mezbûr Süleymân'dan ve eger avretten bi-hasebi's-Şer' ve'l-kânûn Hazîne-i Âmire'm müte'allık olan mâlı cem' u tahsîl itdürüp alup Hazîne-i Âmire'm için zabt itdüresin. Ve ol vilâyetde ba'zı kimesneler Arab vaz'ından yürüyüp isyân idüp Sa'dûn'a itâ'at iderler. Bu makûle kimesnelerün haklarından gelinmek gerekdür diyü bildürmüşsin. İmdi, anun gibi fesâd ü şenâ'at üzre olup bi-hasebi's-Şer' ve'l-kânûn salb ü siyâsete müstahıkk olanları dahı mecâl vermeyüp mahallinde hakkından gelesin ki, sâ'irlerine mûcib-i ibret ola. Ve Katîf Sancağı Begi Sultân Ali Beg'ün muhâsebesi görilmediğün, zimmetinde mâl-ı mîrîden iki yüz seksen üç bin iki yüz otuz dokuz akça bâkΩ olup taleb olındukda vermeyüp ve Arablar ile ittifâk idüp mâl-ı mîrîyi bel' u ketm ider

ve Katîf neferlerinin agaları ekser acem olmuşdur. Fukarâyâ zulminün nihâyeti yokdur, isyân iden Hamîd b. Sa'dûn'a azık virilür diyü i'lâm itmişsin. Müşârün-ileyh Sultân Ali Beg livâ'-i mezbûrdan azl olmuşdur. Gerekdür ki, görülen muhâsebe mücebine zimmetinden hazîneye alınmak lâzım gelen mâlı, hüsn-i tedârük ve cidd ü ikdâm idüp cem' u tahsîl itdürüp bî-kusûr alup arz itdüğün üzre habs lâzım gelürse habs idüp ahvâlin bildüresin. Ve Katîf agaları husûsında vech ü münâsib ne[y]se amel idesin. Ve livâ'-i Katîf hâss olmak mı münâsibdür, yohsa sancak-begî oturmak mı lâzımdur. Eger hâss olmak münâsib ise bir yarar kimesne ta'yîn idüp mahsûlin Hazîne-i Âmire'm için zabt itdüresin. Vilâyet-i Lahsâ'da kullar agası olan Ali'ye hükm-i şerîfüm irsâl olmuşdur. Mezkûrlara îsâl idesin. Ve bundan akdem beglerbegi olan Mehmed *dâme uluvvuhû* zamânında emînü'l-ümenâ olan Abdî b. İlyâs'un muhâsebesi görilmesin ve Har[îr]eyn ? ze'âmeti husûsın i'lâm eylemişsin. İmdi, zıkr olınan ze'âmeti hâss idüp mahsûlin Hazîne-i Âmire'm için zabt itdüresin. Ve mezkûr Abdî'nün dahı zamân-ı mübâşeretinde ferâgati zamânına gelince görilmeyen muhâsebelerin yirlü yirinden onat vechile dikkat ü ihtimâm ile müfredât defteri ile görüp zimmetde şer u kânûn ile mâl-ı mîrîden nesne zâhir olursa tahrîr (?) itdürüp Hazîne-i Âmire'm için kabz idesin ve bi'l-cümle ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibârun cumhûr-ı umûrî senün re'y-i isâbet-karînüne tefvîz olmuşdur. Eger mâl-ı mîrînün tevfir ü teksîridür ve eger re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü itmi'nânıdır ve eger memleket ü vilâyet ma'mûr u âbâdân olmasına hüsn-i tedârük idüp emn ü emân-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı ra'îyyet ve sâ'ir dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allık olan umûrda dakΩka fevt

itmeyüp nazm ü nizâm-ı memleketde
tamâm basîret üzre olup gaflet ile re‘âyâ
vü berâyâyâ ve nevâhî vü kurâyâ
a‘dâdan zarar irişdürmekden ihtiyât

idüp muhtâc-ı arz olanı ve sâ‘ir ol
cevânibün ahvâlin ve a‘dânun evzâ‘ u
etvârın i‘lâmdan hâlî olmayasın.

1634 *Kocaeli beyine: Mahsul yüküyle yakalanan Venedik gemilerinin bunları nereden yüklediklerinin ve hangi eminden aldıklarının bildirilmesi hakkında.*

Koca-ili begine hüküm ki:

Hâliyâ Venediklünün deryâda tereke
tahmîl olunmuş gemisine râst gelinüp
girift idüp Südde-i sa‘âdet‘üme irsâl
eylemişsin. Ammâ terekeyi ne
mahalden tahmîl idüp ve kangı emînden

alduklarına temessüklerin irsâl

eylememişsin, buyurdum ki:

Vardukda, zikr olunan Venedik gemisine ne
mahalden tereke tahmîl olup ve kangı
emînden alup ne mikdâr tereke alduğına
mühürlü temessükleri varise aynı ile
mühürleyüp irsâl eylesin.

[Yev]mü's-sülâsâ fî 21 Safer sene 968 [11.11.1560]

1635 *Kütahya Piyadeleri Beyi Kasım'a: Bir nöbetli yayaların Tersâne-i Âmire hizmetine memur edildiklerinden altı aylık yiyecek ve zahireleriyle gönderilmeleri hakkında.*

Yazıldı.
Tershâne emînine virildi.
Fî 29 Safer sene 968

zikr olunan yayaları giç veyâ eksük
getürmekden ziyâde hazer idesin.

Kütahya piyâdeleri begi Kâsım Beg'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağına müte‘allık olan
yayaların bir nevbetlülere ki altı yüz
otuz dokuz neferdür, Tershâne-i Âmire
hıdmetine ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**
Varıcak, te‘hîr ü terâhî itmeyüp zikr
olunan yayaların birer nevbetlülerin
altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve âdet ü
kânûn üzre yaya-başları ve
mukaddemleri ile bî-kusûr ale't-ta‘cîl
bî-kusûr ihrâc eyleyüp dahı emrüm
mûcebince mahall-i me‘mûra getirüp
hıdmete mübâşeret itdüresin. Bu husûs
mühimdür. İhmâl ü müsâhele olup

-1635/a-

Yazıldı.
Bu dahı bir sûreti Bolı müsellemleri begi Hasan
Beg'e.
Bir nevbetlüsü ki 894 neferdür. âdet üzre zâd ü
zevâde ve bârgîrleriyle diyü.

-1635/b-

Yazıldı.
Mezbûr Hüseyin Beg'e virildi.
Fî [yev]m-i mezbûr
Bir sûreti Teke müsellemleri begi Hüseyin
Beg'e.
Bir nevbetlüsü ki 550 neferdür. Âdet ü kânûn
üzre diyü.

[Yev]mü'l-Hamîs fî 24 Safer sene 968 Kostantiniyye [14.11.1560]

1636 *Kütahya kadısına: Kütahya Nâibi Hamza'nın bir nizâ işinde sahtekârlığı ortaya çıktığından kendisine nâiblik ettirilmemesine dair.*

Yazıldı.
Kürkci-oğlu Ali Beg'e virildi.
Fî 28 Safer sene 968

Kütahya kâdîsına hüküm ki:
Kütahya'da niyâbet eden Hamza FakΩh
nâm kimesnenün Kürkci-oğulları Abdî
ve İbrâhîm'ün Anac ? [Neccâr]^{lxxx} Îsâ-
kızı Halîme ile vâkı' olan nizâ'
husûslarında telbîsi zâhir olmağın

niyâbetden ref' olmasın emr idüp
buyurdum ki:
Sen ki kâdîsın, mezbûra min-ba'd
zamânunda niyâbet itdûrmeyüp ve bu
hükm-i hümayûnumun sûretin sicill-i
mahfûza kayd idesin ki min-ba'd dahı
kim kâdî olursa mücebi ile amel idüp
fermân-ı şerîfûme mugâyir mezbûra
niyâbet itdûrmeyeler.

*Bozok beyine ve Ak Dağ kadısına: Mustafa ve Mehmed sipahiler ile münazaası
olan Yusuf sipahinin buldurulup İstanbul'a gönderilmesi hakkında.*

1637

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed'e virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

**Bozok begine ve Akdağ kâdîsına
hüküm ki:**
Kayseriyye sancağında timara
mutasarrıf olan Mehmed ve Mustafa
nâm sipâhîler ile Yûsuf nâm sipâhînün
Uzunkuyu nâm mezra'a husûsında
nizâ'ları olup teftîşi için Karaman

beglerbegisine hükm-i şerîf virilüp,
teftîş olunup fasl olmadın gaybet idüp
tekrâr sen görmen için hükm-i şerîf
alduğın müşârün-ileyh arz itmeğın
mezkûr Südde-i sa'âdet'üme
gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûr Yûsuf'ı
her kandeysa buldurup bu bâbda virilen hükmi
ve kendüyi ve sâ'ir temessükleri ile Südde-i
sa'âdet'e gönderesin ki ahvâlleri görölüp defter
mûcebince fasl ola.

[Yev]mü's-sebt fî 27 Safer sene 968 [17.11.1560]

1638

*Vize ve Kırkkilise beylerine ve kadılarına: Öteden beri carî olan narhdan
noksan koyun eti sattırılmamasına dair.*

Yazıldı.
Çavuş-başısına virildi.
Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 968

**Vize ve Kırk-kilise beglerine ve
kādîlarına hüküm ki:**
Bundan akdem kasabâtda et üç yüz
dirheme satılı gelüp narh-ı cârî icrâ
olınmayup yüz elli dirheme satılmak ile
mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün celeb
tâ'ifesi ve sâ'ir haymana koyun
getürenler koyunı anda bey' idüp
mahmiyye-i İstanbul'da et bâbında
müzâyaka olmışdur. **Buyurdum ki:**
Vardukda, bu husûsa kendünüz bi'z-zât
mukayyed olup taht-ı hükûmetinizde

kasabâtda gereği gibi tenbîh ü te'kîd
eyleyesin ki, kadîmî cârî olan narhdan
eksük koyun eti satdurmayup ve
mahrûse-i mezbûre için gelen eger
ta'yîn olan celeb koyunıdır ve eger
haymanadur, aslâ kasabâtda bey'
itdûrmeyüp ve kassâb tâ'ifesine
aldurmayup doğru mahrûse-i mezbûreye
gönderesin. Şöyle ki, ba'de'l-yevm
taht-ı hükûmetinizde kadîmden
kasabâtda cârî olan narhdan eksük et
bey' olına, ve yâhûd mahrûse-i mezbûre
içün ta'yîn olunan celeb koyunların ve
haymanadan anda kasabâtda kassâblar

koyun ala, istimâ' olına, aslâ özrinüz

makbûl olmayup.

Vulçitrın beyine: Leh canibinde çıkan eşkiyâdan dolayı Boğdan voyvodasıyla haberleşerek harp ihtimali yoksa askere izin vermesine dair.

1639

Yazıldı.

Vulçitrın begi âdemi Hasan Çavuş'a virildi.
Fî 28 Safer sene 968

Vulçitrın begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Özi ve Azak câniblerinde küffârın hareketi olduğu istimâ' olunmağın sancağın askeriyle Silistre Begi Sinân Paşa'ya mülâkΩ olup cem'iyet üzre olasın diyü emr olunmağın ol zamândan berü cem'iyet üzre olup hâliyâ kış irişüp davar taşrada olup çadır ile oturmak mümkün olmaduğın arz eylemişsin. İmdi, bundan akdem sana hükm-i şerîf gönderilüp askere icâzet viresin diyü emr olunup ba'dehû Boğdan voyvodasından mektûb gelüp Lih cânibinden ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp cem'iyetle Boğdan vilâyetine gelmek üzeredür diyü arz itmeğın tekrar müşârün-ileyh ile haberleşüp lâzım gelürse varup mu'âvenet idesin diyü emr olunup hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûr voyvoda ile haberleşüp göresin; anun gibi düşmen hareketi olmayup ol müfsidden vilâyet-i Boğdan'a zarar ihtimâli ber-tarâf olmuş ise askere icâzet virüp sen dahı sancağuna varasın. Ammâ şöyle ki, henüz ol cânibde ehl-i fesâd hareket üzre olup fitneleri def' olmayup tevakkuf lâzım gelürse askeri sahrâda komayup ol etrâfda münâsib olan kasabât ü kurâya yirleştürüp ol cânibe göz kulak olup lâzım gelürse mu'âvenet idesin ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

-1639/a-

Yazıldı.

Bu dahı bir sûreti Alaca-hisâr begine.

-1639/b-

Yazıldı.

Bu dahı bir sûreti Vidin begine.

-1639/c-

Yazıldı.

Bu dahı bir sûreti Çirmen begine.

-1639/d-

Yazıldı.

Bu dahı bir sûreti Selânîk begine.

Kastamonu beyine ve kadısına: Araç Nâibi Emrullah ile Bâlî adlı kimsenin sahtekâr olmalarından dolayı başka diyara sürülmeleri hakkında.

1640

Yazıldı.

Beg'ün kethudâsına virildi.
Fî 29 safer sene 968

Kastamoni begine ve kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Araç Kâdısı Mevlânâ Abdurrahmân, Emrullâh nâm nâ'ib ile

Bâlî nâm kimesne ehl-i telbîs ve ehl-i tezvîrdür diyü arz eylediği sebebden, bu husûsın teftîşi için size hükm-i hümâyûnum gönderilüp kazâ'-i mezbûra varup mezkûr kâdînun arzında olan mevâddun sıhhati tefahhus olındukda mezbûr kâdî hakk üzre arz idüp fi'l-vâkı' mezbûrân kimesneler

ehl-i tezvîrdür diyü a'yân-ı vilâyetden
cemm-i gafîr haber virdüklerin arz
eyledüğünüz ecilden mezbûrlarun
Rodos'a sürilmelerin emr idüp
buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrları ol diyardan sürüp
alâkaların kat' idüp mahmiyye-i
Rodos'a gönderesin; varup vâsıl
olduğuna temessük dahı alasin.

Yevmü's-sülâsâ fî 29 Safer sene 968 Kostantıniyye [19.11.1560]

1641 *Kocaeli beyine: Deryada düşmanın zarar verme hâli kalmamış ise gemilerle içeri gelmesine dair.*

Çavuş-başıya virildi.
Fî 14 Rebî'u'l-evvel sene 968

Koca-ili begine hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı şitâ irişüp deryânun
mevsimi geçmeğın **buyurdum ki:**
Vardukda, küffâr-ı hâksârun ve
donanmanun ahvâl ü etvârın ve fikr-i
fâsidlerin onat vechile tetebbu' eyleyüp
sahîh haber alup gönderesin. Anun gibi

küffâr-ı hâksârun Memâlik-i mahrûse'ye
zarar u gezend ihtimâli olmayup
cem'iyetleri perâkende olmuş ise sen
dahı gelüp gidesin. Ammâ tamâm
ahvâllerine muttali' olup gaflet ile içerü
geldükde Memâlik-i mahrûse'mden
yalılara ve re'âyâyâ zarar ihtimâli
olmaya.

1642 *Varna kadısına ve Zaim Mehmed Çelebi'ye: Koyun celeplerinden çalışmayanların yerlerine tahrir olunanlardan kaydedilmesi hakkında.*

Yazıldı.
Mehmed Çelebî'ye virildi.
Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 968

Varna kâdısına ve Za'îm Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp fermân-ı
şerîfüm üzre koyun eri olan celeb
tâ'ifesin ihrâc idüp yirine yazılan
celeblerün koyunları ihrâc olunan
celebler agnâmından ziyâde olup Varna
ve Pravadi ve Hırsova ve Yanbolı ve
Hezargrad ve Çernovi ve Şumnı ve
Karîn-âbâd kazalarında olan
celeblerden on beş nefer celeb fakÖr ve
marîz ve amel-mânde olup mâlları ve

nefsleri ile hıdmete iktidarları
olamadukları ecilden ihrâc olunup hâliyâ
tahrîr olunan celebleri ziyâde gelen
koyunları anların koyunları yirine kayd
olmasın bildürdüğünüz ecilden
buyurdum ki:
Hükm-i şerîfüm vardukda, kazıyye arz
itdüğünüz gibi ise mezkûrları ihrâc idüp
yirlerine hâliyâ tahrîr olunan celeblerden
kayd idesin ki anlar ihrâc olmak ile
koyuna noksân lâzım gelmeye ve ihrâc
olanların yirlerine kayd itdüğünüz
kimesnelerin defterin Südde-i
sa'âdet'üme gönderesin.

[Yev]mü'l-erbi'â fi 2 Rebî'u'l-evvel sene 968 Kostantiniyye [21.11.1560]

1643

Delvine beyine: İsyan üzere olmalarından dolayı mekânları değiştirilen bazı köylerin ahalisinin eski mekânlarında iskân edilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Âdemi Bâli'ye virildi.

Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel sene 968

Delvine begine hüküm ki:

Delvine ve Karuş kâdîları ile Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Karuş kazâsına tabi' Jolan ve Eftere ve Dayovasıl ve Nojenik (?) nâm karyeler mukaddemâ isyân üzre oldukları mekânlarından emrile düz mekâna indürilüp temekkün itmişler iken ittifâk idüp evlerin ihrâk idüp kadîmî sa'b mekânlarına gidüp sâ'ir karyeler dahı onları görüp her gün niçe evler kalkup Şer'-i Şerîfe mütâba'at itmedükleri arz olındukda girü yirlerine indüresin diyü hükm-i şerîf gönderilüp mutî' oldukları mekânlarına teklîf olındukda kadîmî sa'b yirlerimize göçmekden murâd, Şer'-i Şerîfe itâ'at itmeyüp harâc ve sâ'ir hukûk vermeyüp kadîmî isyânımızda olan âdetimiz üzerine

olmakdur diyü cevâb virüp zikr olınan kurâ ve anlara tabi' âsî karyeler harâclarının edâsına ta'allül itdüklerinden mâ'adâ Tunca ve Numad (?) ve Gardik kal'alarının yolların kat' idüp külliyyen derbendleri kapayup kal'alardan azık için bir ferd çıkartmayup buldukları Müslimânları ve muti' olan kâfirleri katl idüp espâbların gâret itmekle cemî' Karuş yolları kat' olup kal'aları dahı an-karîb gezend irişdürmek mukarrerdür diyü arz eyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:** Vardukda, emr-i şerîf-i sâbıkum mûcbince zikr olınan karyeler keferesin girü göçüp gitedükleri düz mekânlarına da'vet idüp getirüp temekkün itdüresin. Anun gibi varmazlar ise her ne tarîkla mümkün ise eşkıyâyı def' u ref' eyleyüp ehl-i fesâdun gereği gibi haklarından gelesin.

1644

Varna kadısına: Tekkeleri etrafına üzüm dikip içki yapan ışıkların İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Yazıldı.

Mezbûr Mehmed Çelebi'ye virildi.

Fî Rebî'u'l-evvel sene 968

Varna kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Za'îm Mehmed ile mektûb gönderüp Varna kazâsına tâbi' Sebve (?) nâm mevzı'da Akyazılı Baba Tekyesi'nde sâkin olan eşkıyâların ahvâli emr-i şerîf mûcebinde teftiş olındukda zikr olınan kimesneye karîb olan kurâ ahâlîsinden niçe Müslimânlar tekye-i mezbûreye serhad begleri

hıdmet için vâfir kullar gönderüp zikr olınan kullar tekyenün etrâfında bağlar diküp ve üzüm sıkup hamr idüp fısk u fücûrdan hâlî olmaduklarından gayrı, gelen levendâta hamr diyüp satup niçe fesâda sebep olur diyü haber virdüklerinden mâ'adâ, tekye-i mezbûrede Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at vaz'ı üzre olan dervîşler dahı vech-i meşrûh üzre haber virüp ale'l-husûs içlerinden Karaca Ali nâm ılık harâm-zâde olup cem'î-i zamânda fesâddan

hâlî olmayup ehl-i fesâd olmağın te'dîb
olinup birkaç günden sonra pervâne ve
birkaç ışık ile tekyenün şeyhi kul
tâ'ifesinden olmak gerek diyü fâcir
kullar ile ittifâk idüp ahâlî-i tekye-i

mezbûre emr-i riyaseti mezbûra bıragup
külli fesâda bâ'is olmışdur diyü arz
itdüğü ecilden **buyurdum ki:**
Mezbûrları yarar âdemlere koşup
Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

*Sâbık Yemen Beylerbeyisi Mustafa Paşa'ya: Mısır Beylerbeyisi Ali Paşa'nın
vefatından dolayı beylerbeyiliğın kendisine tevcih edildiğine dair.*

1645

Yazıldı.
Mezbûr Husrev Çavuş'a virildi.
Fî 2 Rebî'u'l-evvel sene 968

**Sâbıkâ Yemen Beglerbegisi Mustafa
Paşa'ya hüküm ki:**

Hâliyâ Mısır Beglerbegisi olan Ali fevt
olup Mısır beglerbegiliği mezîd-i âtîfet-i
husrevânemden sana inâyet olinup
müjdegânun içün Südde-i sa'âdet-
me'âb'umda kapucılarum kethudâsı
olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim
Mehmed zîde mecduhû ta'yîn olinup
hükmi şerîf virilmişdür. Eyle olsa
buyurdum ki:

Hükmi şerîfümle Dergâh-ı mu'allâ'm
çavuşlarından Husrev sana her kande
mülâkΩ olursa asla te'hîr itmeyüp
mahrûse-i Mısır'a varup hıfz u hırâset-i
memleket ve refâhiyyet ü itmi'nân-ı
ra'yyet bâbında vech ü münâsib
gördüğün üzre bezl-i makdûr ve sa'y-i
meşkûr zuhûra getürüp ve bu hükmi-
şerîfüm sana ne yazılmak ve ne
mahalde varup ve ne vechile tedârük
itdüğün ve sâ'ir ol vilâyetün muhtâc-ı
arz olan ahvâlin yazup mezbûr ile
bildüresin.

[Yevm]mü'l-Cum'a fî 4 mâh-ı Rebî'u'l-evvel sene 968 [23.11.1560]

1646

*Van Beylerbeyiliğının Mustafa Paşa'ya tevcih edildiğine dair Van'a tâbi
beglere, Hızır kethudâya, defterdarına ve kullar ağalarına hüküm.*

Yazıldı.
Husrev Beg haber getürüp yazılıp virildi.
Fî't-târîhi'l-mezbûr.
Tekrâr bir sûreti dahı yazılıp Husrev Beg'e
virildi.
Fî 5 minhû

**Van'a müte'allık olan beglere ve
Hızır Kethudâ'ya ve defterdarına ve
kullar ağalarına hüküm ki:**

Hâliyâ vilâyet-i mezbûre beglerbegiliği
emîrû'l-ümerâ'i'l-izâm zahîrû'l-
küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm
ilâ-âhirihî Mustafa dâme ikbâlühû'ya
inâyet olinmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup hıfz [u] hırâset-i memlekete
mübâşeret ve mübâderet itdükde, siz ki
begler kullarumsız ve siz ki defter
kethudâsı ve defterdâr ve kullar
ağalarısız her birinüz müşârün-ileyh ile
hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre olup
sancaklarınız hıfz u hırâsetinde ve kul
tâ'ifesinün zabt u rabtlarında ve sâ'ir
savv [u] sıyânet-i memleket ve refâhiyyet
[ü] itmi'nân-ı ra'yyet bâbında ve bi'l-
cümle devlet-i ebed-peyvendüme
müteferri' olan cumhûr-ı umûrda
müşârün-ileyhe mürâca'at idüp vech-i
münâsib gördüğü üzre hıdmetde olup
emrine muhâlefet ve sözine

mümânâ'atden ziyâde hazer idüp taht-ı hükûmetinüzden olan eger sipâhîdür ve eger sâir re'âyâdur, ahd ü amâna mugâyir bir cânibden bir ferde iş itdürmeyesin, müşârün-ileyhin her

husûsda şükr ü şikâyeti atebe-i ulyâmda müsmir ü mü'essirdür. Ana göre her birinüz mukayyed olup sözine muhâlefetden hazer idesiz.

1647

Teke beyine ve Antalya kadısına: Mısır Çavuşlarından Mustafa'nın o tarafa selâmetle ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Teke begine ve Antâliyye kâdîsına
Hâliyâ Mısır çavuşlarından ol cânibden haber ile gelen kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa, girü haber ile ol cânibe

gönderilüp mu'accelen irişmesi lâzımdur. **Buyurdum ki:**
Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itdürmeyüp gemi tedârük idüp ber vech-i isti'câl mahrûse-i Mısır'a irsâl ü îsâl eylesin.

1648

Silivri kadısına ve diğer bazı kadılıklara: İstanbul'a zahire gönderilmesine dair.

Yazıldı.

Yûsuf Çavuş'a virildi.

Fî 3 Rebî'u'l-evvel sene 968

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da tereke bâbında müzâyaka olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp taht-ı kazânda eger matrabâzlarda ve sâ'ir re'âyâda der-anbâr olmuş tereke var ise eger matrabâzdadur ve eger re'âyâdadur, sâhibleri ve yâhûd vekîlleri ile mahrûse-i mezbûreye tereke getürmek için varan gemilere narh-ı rûzî üzre bey' itdürüp gemilerine tahmîl idüp mahrûse-i mezbûreye gönderesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Bu husûs[da] kimesneye i'timâd itmeyüp kendün bi'z-zât taht-ı kazânı yoklayup görüp eger matrabâzda ve eger sâ'ir re'âyâdadur, her kimde tereke bulunursa kendü ma'îşetleri ve zirâ'at için kifâyet mikdârı koyup dahı ziyâdesin emrüm üzre tereke için

varanlara narh üzre bey' itdüresin. Şöyle ki, bu bâbda ihmâl idüp ve yâhûd kimesneye himâyet idesin, sonra taht-ı kazânda matrabâzlarda ve sâ'irde der-anbâr olmuş tereke bulına, aslâ özrüñ makhbûl olmak ihtimâli olmayup mu'âkab olman mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasın. Ammâ gemiciler dahı bu bahâne ile tereke sâhiblerin tazyîk itmeyüp narh-ı rûzî üzre akçaların bi't-tamâm edâ eyleye. Ammâ terekeyi tahmîl idüp gemiler Kefe cânibine alup gitmek ihtimâli olmayup ne mikdâr tereke bulunup ve kimün gemilerine tahmîl olunup ve hareketi ile ne mikdâr tereke gönderildüğün yazup mezkûr ile bildüresin.

-1648/a-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Çorlu kâdîsına.

-1648/b-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Rodoscuk kâdîsına.

-1648/c-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Migalkara kâdîsına.

-1648/d-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Pınar-hisârı kâdîsına.

-1648/e-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Gelibolı kâdîsına.

-1648/f-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti Köpri ve İpsala ve Hayrabolı kâdîlarına.

-1648/g-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı İnecek kâdîsına.

-1648/h-

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı Vize begine.

-1648/i-

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Fî 4 Rebî'ul-evvel sene 968

Bir sûreti Aydos ve Ahyolı ve Varna kâdîlarına.

1649

Dulkadirli defter kethudâsına ve defterdarına: Dulkadirli Beylerbeyisi Ali Paşa ile beraber gelmeyip yerlerinde kalmaları hakkında.

Yazıldı.

Hasan Çelebî'ye virildi.

Fî 5 Rebî'ul-evvel [sene 968]

Dulkādirlü defter kethudâsına ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem emîrû'l-ümerâ'î'kirâm Dulkādirlü Beglerbegisi Ali Südde-i sa'âdet'üme teveccüh itdükde sizünle cümle espâbı bile gitmek için ta'yîn

itmiş imiş. Hâliyâ siz ve sipahîlerinüz, girü yirlü yirinüzde olmanız emr idüp **buyurdum ki:**

Sipâhî tâ'ifesine icâzet virüp tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, herkes varup yirlü yirinde sâkin olup siz dahı mürâca'at idüp yirlü yirinüze varasız. Kendü âdemleri ta'yîn itdüği üzre mahall-i mu'ayyene varup hâzır olalar.

1650

Karaman beylerbeyine: Dulkadirli defter kethudâsıyla ilgili hükmün geciktirilmeden kendisine ulaştırılması hakkında.

Yazıldı.

Bu dahı.

Karaman beglerbegisine hüküm ki:

Hâliyâ Dulkādirlü defter kethudâsına ve defterdârına mühürlü kîse ile hükm-i

şerîfüm gönderilmişdür; îsâl için sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp yarar âdem ile ulaştırırsın. İhmâlden hazer idesin.

1651

Varna kadısına: Koyun erlerinden üç kimsenin celeplikten ihraç edilip, önceki karar üzere koyun tutup ocakları şenlendirmeleri hususunun tenbih olunmasına dair.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fi 2 Rebî'u'l-evvel sene 968

**Varna kâdisına ve Nâzır-ı Emvâl
Za'îm Mehmed'e hüküm ki:**

Mektûb gönderüp sâbıkâ Kili ve Akkerman'a emr ile yeniden celeb yazılan koyun-eri olduğu ecilden ihrâc olunup yirlerine Niğebolı ve Silistre sancaklarında celeb tahrîri fermân olındukda yigirmi yedi bin dokuz yüz yigirmi re's olup Kili ve Akkerman hisârlarında ihrâcı fermân olunan cedîd celeblerden koyun-eri olanlardan seksen nefer kimesne ihrâc olunup koyunları dokuz bin sekiz yüz altmış aded olup bu mikdâr koyun aşağıya varıldığı takdîrce on sekiz bin altmış koyun ziyâde gelüp Kili ve Akkerman'da atîk ve cedîd celeb olup koyun-eri olan kimesneler cümlemüz ihrâc olındukda diyü koyunı olmayanlar dahı koyun tedârük idüp bu senede âdet-i agnâmdan yetmiş bin akça ziyâde gelüp hâliyâ eski celebler ihrâc olunmamağla girü koyunların dağıtmak üzere olup şöyle ki, mezkûrlar dahı ihrâc olunur ise gelecek senede yüz elli bin akça hâsıl olmak mukarrerdür. Husûsân Kili ve Akkerman kazâlarında olan eski celeblerin mürde ve girîhte olanlardan mâ'adâ elli bir nefer mevcûd olup koyunları sekiz bin üç yüz on beş re'sdür. Hâliyâ ziyâde gelen on sekiz bin altmış koyundan aşağıya var isegirü dokuz bin yedi yüz yetmiş beş koyun ziyâde kaldığından mâ'adâ girü cümlesi ocakların şeneldüp vilâyet-i mezbûre koyun ile ma'mûr olup varan kassâb ve celeb tâ'ifesi koyun alup girü

İstanbul'a getirüp ete müzâyaka çekilmeyüp mâl-ı mîrîye nef'-i küllî olmak mukarrerdür. Varna kazâsına tabi' nefis-i Balçık'da sâkin İsmâ'îl b. Mustafa ve Murâd b. Hızır nâm kimesnelerin, ki ikişer yüz koyuna celeb yazılup ve nefis-i Yanbolı'da Abdî b. Reyhân nâm kimesne yüz elli koyuna celeb yazılup zikr olunan kimesneler mîrî mukâta'âta mültezim olup mîrîye haylî deynleri olup anlar dahı celeblikden ihrâc olınmaların arz eylemişsiz. İmdi, zikr olunan ellişer nefer koyun-eri olup eski celeb olanlar ve zikr olunan üç nefer, ki cümle elli dört nefer olup girü kemâ-kân ocakların ma'mûr idüp koyun üretmek üzere celeblikden ihrâc idüp beg yazılan celeblerin ziyâde olan koyunların ziyâde koyunları yirine deftere kayd olınmak emr idüp **buyurdum ki:** Vusûl buldukda, emrüm üzere zikr olunan koyun erlerin ve üç neferi celeblikden ihrâc idesin ve gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki her biri berkarâr-ı sâbık koyun tutup ocakların şeneldüp ma'mûr ideler. Anlara celeblik hıdmeti teklîf olmaya. Ammâ şöyle ki, bu bahâne ile halâs olup dahı koyun tutmayup ocakların ma'mûr itmeyeler, sonra yoklatılup görildükde bulunmaya, girü celeblikleri mukarrer olur; ana göre mukayyed olup koyun ocakların ma'mûr ideler ve ihrâc olunan kimesnelerin koyunların yeni yazılanlardan ziyâde gelen koyundan tekmi'l idüp deftere işâret eyleyesin ki, anlar ihrâc olmak ile koyun noksân olmak lâzım gelmeye.

[Yev]mü's-sebt fî 4 Rebî'u'l-evvel sene 968 Kostantıniyye [23.11.1560]

1652 Kocaeli sancağında Karadeniz yahılarında olan kadılara: İstanbul'a zahire gönderilmesine dair.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî yevm-i m[ezbûr].

Koca-ili sancağında Karadeniz yahılarında vâkı' olan kâdılara hüküm ki:

Hâliyâ tereke bâbında müzâyaka olmağın Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mehmed zîde kadruhû vardukda, te'hîr itmeyüp her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda ve eger matrabâzlarda ve eger re'âyâda eger buğday ve eger undur, her kimde der-anbâr olmuş tereke var ise çıkardup kendü ma'îşetleri ve zirâ'atleri için kifâyet mikdârı koyup dahı bâkΩsin narh-ı rûzî üzre mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemilere

bey' idüp gemilerine tahmîl idüp ber-vech-i isti'câl irsâl idesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur, ana göre mukayyed olup kimesneye himâyet için emrüm üzre her kimde tereke var ise çıkardup gemilere bey' idüp gönderesiz ve her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr tereke ihrâc idüp ve kimün gemisiyle gönderdiğiniz ve ne si'r üzre bey' olunduğın yazup bildüresiz.

-1652/a-

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti Koca-ili sancağında Akdeniz yahılarında olan kâdılara ale't-tevâlf gönderesin diyü.

Aynı mesele hakkında Lapseki, Ezine, Biga ve Kızılca Tuzla kadılarına hüküm.

1653

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî 5 Rebî'u'l-evvel sene 968

Lapseki ve Ezine ve Biga ve Kızılca-tuzla kâdılarına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında müzâyaka olmağın taht-ı kazânuzda her kimde der-anbâr olmuş tereke var ise varan gemilere tahmîl olunup gönderilmesin emr idüp bu bâbda hâssa kalafatcılar kethudâsı Halîl zîde kardruhû mübâşir ta'yîn olunup
buyurdum ki:
Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bu husûsa her birinüz bi'z-zât müşârün-ileyh ile mübâşeret eyleyüp

taht-ı kazânuzda eger sipâhîde ve re'âyâda ve matrabâzda ne mikdâr der-anbâr olmuş tereke var ise defter idüp dahı mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemicilere narh-ı rûzî üzre bey' idüp gemilerine tahmîl idüp mu'accelen mahrûse-i mezbûreye irsâl ü îsâl eyleyesiz. Ve her birinüz taht-ı kazânuzdan ne mikdâr tereke irsâl itdüğünüz ve ne si'r üzre alınup ve kimün gemisine tahmîl olunup ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunduğın mufassal defter idüp arz idesiz ki ana göre taleb olına. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur. Ana göre mukayyed olup ikdâm ü ihtimâmda

dakΩka fevt itmeyesiz. Sonra özrinüz
makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana

göre tedârük idesiz.

1654

Aynı hususa dair Gelibolu kadısına hüküm.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Fî 5 Rebî'ul-evvel sene 968

Gelibolu kâdısına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da zahîre hususunda müzâyaka olmağın eger hâslarda ve eger evkâfda eger sâ'ir re'âyâda bulunan yirden narh-ı rûzî üzre alınup mîrî tereke navlun ile sâ'ir re'âyâdan alınan terekeyi mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemicilere si'r-i cârî üzre aldurup mu'accelen irsâl olunmasın emr idüp bu bâbda hâssa kalafatçılar kethudâsı ve Ece-ovası emîni Halîl *zîde kadrihû* mübâşir ta'yîn olınup

buyurdum ki:

Aslâ te'hîr itmeyüp bu husûsa bi'z-zât müşârün-ileyhle mübâşeret eyleyüp eger Ece-ovası hâslarından ve Karin-baba ve Evreşe ve Sirem sürgünleri hâslarında ve Bolayır evkâfı terekesinden imâret harcından ziyâde ne mikdâr tereke var ise ve anlardan mâ'adâ re'âyâda ve sâ'ir matrabâzda ve sipâhîde ne mikdâr der-anbâr tereke var ise cümlesin yazup defter idüp dahı hâslar terekesin navlun ile mîrî gemilere tahmîl idüp ve sâ'ir re'âyâda bulunan

terekeleri dahı mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan rençber gemilerine narh-ı rûzî üzre aldurup ber-vech-i isti'câl yükledüp mahrûse-i mezbûreye irsâl [idüp] kimesneye inâd itdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup hâslardan ne mikdâr tereke bulunup ve evkâfdan ne mikdâr alınup ve sâ'ir sipâhî ve re'âyâ ve matrabâzlarda ne mikdâr tereke bulunup ve navlun ile ne mikdâr irsâl olunup ve sâir re'âyâdan varan gemicilere ne mikdâr tereke aldurup irsâl olunduğın ve kimün gemileriyle gönderildiğün mufassal defter idüp gönderesin ki ana göre taleb olına. Bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin. Anun gibi eger anlara ve eger evkâfda ve sâ'irde der-anbâr olmuş tereke olup virmekte inâd iderler ise isimleri ile yazup bildüresin. Ammâ re'âyânun kendü ma'îşetleri ve zirâ'atleri için kifâyet mikdârı tereke koyup andan ziyâdesin alup tazyîk itmeyesin ve bu bahâne ile kifâyet mikdârından ziyâde alıkomakdan hazer idesin.

1655

Silivri, Çorlu, Rodosçuk, Malkara, Pınarhisarı, Gelibolu, Köprülü, İpsala ve saire kadılarına: Zahire gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Kâdîya hıdmet iden Hacı Mustafa'ya virildi.

Fî 6 Rebî'ul-evvel sene 968

Silivri ve Çorlu ve Rodosçuk ve Migalkara ve Pınar-hisarı ve Gelibolu ve Köprülü ve İpsala ve Hayrabolu ve İnegöl ve Vize ve Aydos ve Ahyolu ve

Varna ve Lapseki ve Biga ve Ezine ve Kızılca-tuzla kâdılarına hüküm ki:

Size mahrûse-i İstanbul için zahîre tedârük idüp irsâl idesiz diyü ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrer olup hâliyâ mahrûse-i mezbûre kâdısı talebesinden

kıdvetü'l-ahâlî Mahmûd bile mübâşir
olmak emr idüp **buyurdum ki:**
Bulunup irsâl olınan terekeyi müşârün-
ileyh ile bile görüp defter idüp

bildüresiz. İhmâlden hazer idesiz. Şöyle
ki ihmâl idesin, mu'âkab olursun. Ana
göre tedârük idesiz.

1656

Bağdad beylerbeyine: Paske Sancağı Beyi Nur Ali'nin Pave sancağında fakirlere zulüm edip etmediğinin araştırılması hakkında.

Yazıldı.
Mezbûrun âdemi Mehmed'e virildi.
Fî 8 Rebî'u'l-evvel sene 968

Bagdâd beglerbegisine hüküm ki:
Pave sancağı begi mektûb gönderüp
livâ'-i mezbûr kendüye ve Paske
sancağı Nûr Ali *dâme izzuhû*'ya inâyet
olunup lâkin, Nur Ali'nün aslâ
sancağında sâkin olmayup mezbûrun
sancağında mütemekkin olup her

vechile bize ve mesâkîne envâ'-ı zulm ü
te'addî olduğu ecilden re'âyâya tefrika
olmağa yüz dutmuşdur diyü kendünün
sancağında mütemekkin olmayup
re'âyâya dahl itmemek için hüküm-i
şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**
Göresin, fi'l-vâkı' arz itdüğü gibi
te'addîsi var mıdır, nicedür? Eger
te'addîsi varise men' idüp muhtâc-ı arz
olanı yazup bildüresin.

1657

Üsküb Beyi Atai Bey'e: Pirlepe'de yahut dilediği her hangi bir yerde oturup sancağın muhafazasında bulunması hakkında.

Yazıldı.
Mezbûra virildi.
Fî evâ'il-i Rebî'u'l-evvel sene 968

Üsküb Sancağı Begi Ata'î Beg'e hüküm ki:
Nefs-i Üsküb'ün âb ü hevâsı ile imtizâc
idemeyüp ve sâbıkâ vâkı' olan
zelzeleden sâkin olduğun hâne dahı
harâba müşrif olup nefsi-i Pirlepe'de
mütemekkin olman bâbında icâzet-i

hümâyûnum taleb itdüğün ecilden
buyurdum ki:
Arz itdüğün üzre eger Pirlepe'dedür ve
eger her kande dilersen oturup hemân
sancağının hıfz u hırâseti ve zabt u
sıyâneti bâbında dakΩka fevt itmeyüp
envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra
getürüp ehl-i fesâd ü şenâ'atün
muktezâ-yı Şer'-i Şerîf üzre hakkından
gelüp muhtâc-ı arz olanı yazup
bildüresin.

[Yev]mü'l-hamîs [fî] 9 Rebî'u'l-evvel sene 967 [28.11.1560]

1658

Haleb defterdarına: Mısır'dan hazine ile gelen kul taifesinden ve başkasından alınacak baclar hakkında.

Yazıldı.
Erzurum Beglerbegisi Çavuş-başısı Sefer'e
virildi.
Fî 17 Cumâde'l-ûla sene 968

Haleb defterdârına hüküm ki:
Mektûb gönderüp ba'zı tüccâr tâ'ifesin-
den siyâh kul ve câriye getüren

kimesnelerden ba‘zı Mısır hazînesiyle koşılan kullara ve serdârlarına istinâd idüp bâc alınugelen mahâllere uğraduklarında kânûn üzre bâcların ve akarların havâss-ı hümayûn emînleri taleb eyledüklerinde gavgâya mübâşeret idüp bâc vermeyüp mâl-ı mîrîye zarar eyledüklerin arz eylemişsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazîne ile gelen kul tâ‘ifesinden ve gayrıdan anun gibi tüccâr tâ‘ifesinün bâcları husûsında kimesneye himâyet idüp eger metâ‘dur ve eger celeb kul tâ‘ifesinden mîrîye â‘id olan bâcların kânûn üzre edâ itmeğe mâni‘ olup nizâ‘ idenleri her kim olursa ismi ve resmi ile yazup Südde-i sa‘âdet’üme bildüresin.

1659

Mısır beylerbeyine: Tüccar taifesinden siyah kul ve cariye getirenlerden Safed kazasınca bac alınacağına dair.

Yazıldı.

Hasan Kethudâ’ya virildi.

Fî 14 Rebî‘u’l-evvel sene 968

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Arab cânibi defterdârı Murâd *dâme ulüvvhû* Südde-i sa‘âdet’üme mektûb gönderüp Safed kâdîsı müşârün-ileyhe mektûb gönderüp tüccâr tâ‘ifesinden siyah kul ve câriye getüren kimesnelerden ba‘zı mahmiyye-i Mısır hazînesiyle koşılan kullara ve serdârlara istinâd idüp Safed kazâsında bâc alını gelen ba‘zı mahâllere uğrayup vâkı‘ olan havâss-ı hümayûn emînleri, kıbel-i Şer‘den âdem alup varup kânûn üzre bâcların ve akarların taleb eyledüklerinde gavgâya mübâşeret idüp bir akça ve bir habbe vermeyüp mâl-ı mîrî[ye] zarar eyledüklerin i‘lâm eyleyüp ve her yıl Mısır hazînesi gelür

oldukda tüccâr ve celeb tâ‘ifesinden ba‘zı kimesneler hazîne ile koşılan gemilere istinâd idüp bâc virmedüklerinden gayrı ittihâd idüp mâla zarar eyledüklerin arz eylemiş. İmdi, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazîne ile gelen kul tâ‘ifesine baş ve buğ ta‘yîn itdüğün kimesneye gereği gibi tenbîh ü te‘kîd eylesin ki, anun gibi bile gelen tüccâr tâ‘ifesinün bâcları husûsında kimesneye himâyet itmeyüp min-ba‘d eger metâ‘dur ve eger celeb kul tâ‘ifesidür, mîrîye â‘id olan bâcların kânûn üzre edâ ideler. Şöyle ki ba‘de’l-yevm kimesneden bu makøle vaz‘ sâdır olduğu istimâ‘ olına, dirliği gitmek ile konılmayup haktan gelinür. Ana göre mukayyed olalar.

1660

Yalakâbâd kâdîsına: Mevcut un ve buğday gibi zahirenin gemilere yüklenip gönderilmesi hakkında.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş’a virildi.

Fî 8 Rebî‘u’l-evvel sene 968

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdet’üme mektûb gönderüp fermân-ı şerîfüm mücebince mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün taht-ı kazândan üç bin çuval un ve bin beş yüz çuval buğday bulunup dört yüz altmış çuval

gemilere tahmîl idüp irsâl olunduğın mâ‘adâsı dahı gemilere müzâyaka olmağın irsâl olunmaduğın bildürmüşsin. İmdi, **buyurdum ki:**

Varıcak, te‘hîr itmeyüp eger zikr olunan un ve buğdaydur ve eger andan gayrı emrüm üzre tedârük olunan terekedür, anda varan rencber gemilerine navlun ile tahmîl itdürüp terekeden gayrı odun ve sâ‘ir nesne yükletdirmeyüp hâzır

olan terekeyi tahmîl itdüresin,
gemicilere inâd itdürmeyesin; si‘r-i cârî

ne ise ol mikdâr navlun ile tahmîl
itdüresin.

Dukagin beyine: Venedikliler andlaşmaya aykırı hareket etmedikçe müdahale olunmaması ve korsan tecavüzünden iskelelerin korunması hakkında.

1661

Yazıldı.
Âdemi Ali‘ye virildi.
Fî 11 Rebî‘u‘l-evvel sene 968

Dukagin begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp deryâda yüriyen
gönüllü re‘îsler donanma-i hümayûn ile
bile olmağla Polya‘dan kayıklar çıkup
Avlonya‘dan Niş ve İskenderiyye‘ye
varınca muttasıl gâret idüp Avlonya
iskelesi‘nden ticâret için tahmîl olunmuş
üç bin florilik espâblar bir gemiyi ve bir
dahı boş gemiyi alup Venedik
kapudanına haber oldukda aslâ
mukayyed olup^{lxxxı} ve mültezim olanlar

gelüp şekvâ idüp gönüllü re‘îslerden
Karaca Ali ve Divâne Nasûh nâm
re‘îsler iskeleler muhafazasıyçün
Avlonya‘da kışlayup yazlar ise
Müslimânlar belâdan halâs olurlar diyü
arz itmişsin. İmdi, **buyurdum ki:**
Arz itdüğün üzre mezkûrlar mâdâmki
kendü hâllerinde olup ahd ü emâna
mugâyir ahd içinde olanlara dahl ü
tecâvüz itmeyüp re‘âya vü berâyâya
te‘addîleri olmayup iskeleleri levend ve
sâ‘ir korsandan hıfz idesin, münâsib
olan mahalde kışlayup hıfz u hırâsetde
olasın.

[Yev]mü‘l-ehad fî 12 Rebî‘u‘l-evvel sene 968 [01.12.1560]

1662

Amasya kadısına: Çorum‘daki buzhaneye bazı kimse tarafından yapılan müdahaleden dolayı tahkikat yapıp arzedilmesi hakkında.

Yazıldı.
İlyâs Beg âdemi Behrâm‘a virildi.
Fî 14 Rebî‘u‘l-evvel sene 968

Amâsiyye kâdısına hüküm ki:

Çorum Sancağı Begi İlyâs Beg mektûb
gönderüp sancağı hâslarından nefsi-i
Çorum‘da olan boza-hâne, mukâta‘a
tarîkıyle gâh Müslimâna ve gâh
zimmîlere virilügelüp hâliyâ bir zimmî
uhdesinde olup lâkin kasaba-i
mezbûrede şirretle meşhûr ve ma‘rûf
olan kimesnelerden Hacı Nasrullâh ve
Mahmûd ve Mûsâ FakΩh nâm
kimesneler kendülere tâbi‘ olanı cem‘
idüp tâbi‘ olmayanların evlerine ve
dükkânları üzerine varup bir küllî
cem‘iyyet idüp mûmâ-ileyh hâzır değil
iken boza-hânede hamr vardur diyü

cem‘-i kesîr ile boza-hâneyi
mühürleyüp ve mezbûr zimmîyi kâdîya
iletüp muhkem ta‘zîr itdürdükden sonra
vilâyetden redd itdürdüp ve min-ba‘d
vilâyetde durmayasın diyü şart itdürip
bu bâbda mûmâ-ileyhe aslâ iltifât
itmeyüp ihânet itmişlerdür ve
mezbûrların şerrinden kimesne anlara
mürâca‘ât itmedin kâdîya mürâca‘ât
idemezler; itdükleri takdîrce isnâdü mâ-
lem-yekün idüp şâhid-i zûr ile bir nesne
isbât iderler; ol ecilden her hâllerine
tabi‘ olurlar diyü arz itmeğın
buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsı onat vechile hakk
üzre teftîş idüp göresin; fi‘l-vâkı‘ ol
kimesneler arz olınan gibi midür,

nicedür? Vukø'ı üzre yazup arz

eyleyesin.

1663

Filek Beyi Hüseyin Bey'e: Filek vilâyetinde eşkiânın hakkından gelindiğine memleketi muhafazaya dikkat etmesine dair.

Yazıldı.

Âdemi Behrâm'a virildi.

Fî 14 Rebî'u'l-evvel sene 968

Filek Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Filek vilâyetinde vâkı' olan kurâya Beg-oğlı cânibinden üç yüz neferden ziyâde sipâhî ta'yîn olunup her biri mâlikâne[ye] mutasarrıf olup ve re'âyâyı ıdlâl idüp ve yarar atlar besleyüp muttasıl binüp inüp fesâddan hâlî olmayup ve Memâlik-i mahrûse kasdına zuhûr iden düşmen ile dâ'imâ bir olup ve memleket içinde yollar bekleyüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl itmeden eksük olmayup ve la'în-i mezbûr asker-i İslâma zarar kasdın eylemeğin, mezkûrı pusuya çeküp atlu gâzîler ile Semendire nâm harbî kal'aya azm idüp sen kendün bir mikdâr atlu ile pusu yirinde kalup bir mikdâr atluyla

ilerü gönderüp mel'ûn-ı mezbûr yüze gelmeyüp âkıbet itâ'at eylemeyen karyelerün sipâhîsin ve ba'zı harâm-zâdesin alup Filek'e getirüp sâ'irlerine mûcib-i ibret olmak için haklarından gelinüp bu sebeb ile la'în-i mezkûr gâyet zebûn olmağın Dergâh-ı sa'âdet-destgâhuma ubûdiyyet-nâme irsâl eylediğin bildürmüşsin. İmdi, mâ-beynde vâkı' olan sulh u salâha mugâyir berü cânibden vaz' câ'iz değildir.

Buyurdum ki:

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup serhaddi onat vechile hıfz eyleyüp re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmeyüp ve öte cânibden mâdâmki ahde mugâyir vaz' sâdır olmaya, sen dahı berü cânibden kimesneye ahde mugâyir iş itdürmeyüp hıfz u hırâsetde dakΩka fevt itmeyesin.

1664

Venedik dojunu: Zakise Kalesi'ne kaçan Müslümanların köle ve cariyelerinin orada dünden döndürüldüğüne dair haber üzerine bunların iade ettirilmesi ve andlaşmaya mugayir hareketlerin men edilmesi hakkında.

Yazıldı.

Venedik dojunu hüküm ki:

Mora Sancağı Begi Osmân mektûb gönderüp Venedik cezîrelerinden Zakise nâm kal'a livâ'-i mezkûra karîb mahalde vâkı' olup Müslimânların kulları ve câriyeleri kaçup sandal ile cezîre-i mezkûreye geçüp anda vardukda, kal'a-i mezkûre prodorı ma'rifetiyle ahâlî-i kal'a âyîn-i bâtılları üzre kiliselerine iledüp mürtedd idüp mektûbla sâhibleri varup taleb itdüklerinde inkârla cevâb virüp müşârün-ileyhün dahı efrenciyyü'l-asl

üç nefer kulları gaybet idüp cezîre-i mezkûreye varup ol hinde rencber tâ'ifesinden bir niçe Müslimânlar anda hâzır bulinup mezkûr kulların dahı kiliseye iletüp mürtedd idüp ikişer akça vazîfe ta'yîn eyledüklerin, zikr olunan Müslimânlar gelüp haber virüp mahkemede sicille kayd olunup sûret-i sicill ile yarar âdemler ve mektûb gönderilüp taleb olındukda girü evvelki âdetleri üzre inkâr ile cevâb virdiler diyü bildürdi. İmdi, mâ-beynimizde olan dostluğa ve ahd [ü] emâna mugâyir bu makøle vaz' idenlerin haklarından gelinmek mühimm olmağın, gerekdür

ki, yüce Âstâne'müze olan ihlâs u
ihtisâsınız müsted'âsınca eger ehl-i
İslâmdan vech-i meşrûh üzre kaçup kul
ve câriyelerdür ve eger müşârün-
ileyhün zikr olunan kullarıdır, her kande
ise buldurup girü mûmâ-ileyhe tislîm

itdürilüp bu makøle ahd ü emâna
mugâyir vaz' idenlerün gereği gibi
haklarından gelinmek bâbında envâ'-ı
mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra gele ki, min-
ba'd kimesnenün bu asl vaz'a cür'et
itmeğe iktidârı olmaya.

1665

*Gümülcine kadısına: Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Karasu Yenicesine tâbi
bir köyde öldürülen Ahmed'in kâtillerinin bulunmasına dair.*

Yazıldı.

Zağarcı-başı Bâyezîd Sübaşı'ya virildi.

Fî 13 Rebî'u'l-evvel sene 968

Gümülcine kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'm yeniçerilerinden
Ahmed nâm kimesne Karasu-yenicesi kazâsına
tâbi' Balabanlu nâm karyede katl olunup ba'zı
kimesneler elinde espâbı bulunup kâtil kim idüğü
ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından İbrâhîm
zîde izzuhû vardukda, karye-i mezbûre
ahâlîsinden ve gayrıdan bu bâbda mazınna vü
müttehem olanları ve ellerinde maktûl-i
mezbûrun espâbı bulunanları ihzâr idüp gaybet
idenleri kefillerine ve Şer'ile buldurması lâzım
olanlara buldurup getürdüp dahı ber-mûceb-i
Şer'-i Şerîf onat vechile hakk üzre tefîş
eyleyüp dahı kâtil kim idüğü bi-hasebi's-Şer'i's-
Şerîf sâbit ü zâhir olur ise isimleri ve resimleri
ile yazup arz eylesin. Bu bâbda Dergâh-ı
mu'allâ'm yaya-başlarından Ali zîde kadruhû
mübâşir ola. Emr-i Şer'-i Şerîfden tecâvüz
eylemeye.

SEÇİLMİŞ BİBLİYOGRAFYA

AHMET REFİK, *Onaltıncı Asırda İstanbul Hayatı (1553-1591)*, İstanbul 1935.

_____, *Hicri Onbirinci Asırda İstanbul Hayatı (1000-1100)*, İstanbul 1931.

_____, *Hicri Onikinci Asırda İstanbul Hayatı (1100-1200)*, İstanbul 1930.

AKTAŞ, Necati- BİNARK, İsmet, *el-Arşîfü'l-Osmânî, (Ottoman Archives-Başbakanlık Arşivi)*, IRCICA, Amman 1406/1986.

AYKUT, Nezihi- Mehmet İPŞİRLİ ve diğerleri, *Mühimme Defteri 90*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1993.

BEYDİLLİ, Kemal, “Kitâbiyat -Hans J. Mayer'in hazırladığı Şikâyet Defterinin tanıtımı-” *Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı XIII, İstanbul 1987, s. 607-611.

BİNARK, İsmet, “Arşiv Tarihimize Ait Kaynaklar: Musa Kâzım: Vesâik-i Târihiyyemiz”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, XXIX, 4, Ankara 1980, s.254-259.

CHANTAL LEMERCİER QUELQUEJAY, “Une source Inédite pour l'histoire de la Russie au XVIe. siècle: Les registres des Mühimme Defteri des Archives du Başvekâlet”, *Cahiers du Monde Russe et Soviétique*, 8 (1967), pp.335-343.

ÇETİN, Atilla, “İstilâ-yı Keferede Kalan Osmanlı Defterleri”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, sayı 3, İstanbul 1987.

ELOZOVİĆ, Glisa, *Iz Carigradskih Turskih Arhiva-Mühimme Defteri*, Beograd 1950-51, 574 s.

- ERGİN, Osman, *Muallim M. Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi*, İstanbul 1937.
- GÖKBİLGİN, Tayyib, "Kanuni Sultan Süleyman'ın Tımar ve Zeâmet ile İlgili Fermanları", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, XVII, İstanbul 1967, s.35-48.
- GÖKTÜRK, Cevdet, *239 Sayılı Mühimme Defterinde Eflâk, Boğdan, Mora, Yunan Adaları İsyanına Ait Vesikaların Tetkiki*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul 1940.
- GÖYÜNÇ, Nejat, "XVI. yüzyılda Ruûs ve Önemi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, XVII, İstanbul 1967, s.17-34.
- GÜMRAH, Ali, *Mühimme Defterlerinde XVII. Yüzyılda Ermenilerle İlgili Hükümler*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul 1967.
- HAVA, Abdurrahman, *Aydından Olaylar (Mühimme Defterlerine Göre)*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul 1980.
- HEYD, Uriel, "The Mühimme Defteri. (Register of Degrees) a major source for the study of Ottoman administration, "Akten des vier und zwanzigsten Orientalisten-Kongress-München" Herausgegeben Von H. Franke, Wiesbaden 1959.
- _____, *Ottoman Documents on Palestine 1552-1615, A study of the firman according to the Mühimme Defteri*, Oxford 1963, XVII-2045.
- İPŞİRLİ, Mehmet, "XVI. Asrın İkinci Yarısında Kürek Cezası ile İlgili Hükümler", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı 12, İstanbul 1982.
- KOVACEVIC, Eşref, *Mühimme Defteri, Dokumenti o Nasım Krajevima*, Sarajevo 1985.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat, "Mühimme Defterlerindeki Muamele Kayıtları Üzerine", *Tarih Boyunca Diplomatika ve Paleografya Semineri: 30 Nisan-2 Mayıs 1986, Bildiriler*, İstanbul 1988, s.95-112.
- MAJER, Hans George, *Das Osmanische "Registerbuch der Beschwerden" (Şikayet Defteri) vom Jahre 1675*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1984.
- MUMCU, Ahmet, *Hukuksal ve Siyasal Karar Organı Olarak Divan-ı Hümayun*, Ankara 1976.

SERTOĞLU, Mithat, “Diplomatik Bilgisi Bakımından Başvekâlet Arşivi” *V. Türk Tarih Kongresi (Kongreye Sunulan Tebliğler 1956)*, Ankara 1960, s.355-364.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, TTK Yayını, Ankara 1948.

İ N D E K S

ŞAHİS İSİMLERİ	: BÜYÜK HARF
Yer isimleri	: Siyah (Bold)
<i>Müessesese, ıstılah ve tâbirler</i>	: <i>İtalik</i>
Diğerleri (millet, kabîle, meslek vs. zümre mensupları)	: Normal

Abano (?) karyesi, Premedi'ye tâbi, 559

Abaza tâ'ifesi, 1516

ABBÂS, Hüseyin Çavuş-oğlu, 77, 94

ABD (?), arz getiren, hüküm götüren Arab, 1584

ABDÂL, Mîr, Şîrvîn Beyi, 338, 770, 771

ABDÂL HÂN Heytûm ? ( ) Beyi, 336, 770

Abdâl zâviyesi, 199

ABDÎ, 330

ABDÎ, Anadolu beylerbeyisinin adamı, 1587

ABDÎ, Beg-bâzârı kazâsından levend, 1291

ABDÎ, Bosna beyinin adamı, hüküm götüren, 926

ABDÎ, Bosnalı sipâhî Kara Yahyâ'nın oğlu, 912

ABDÎ, Bozdoğanlı, 325

ABDÎ, Burusalı kuyumcu, 1170, 1171

ABDÎ, Dizdâr-oğlu, 1470

ABDÎ, Eskişehir'de mütemekkin ehl-i fesâd, 1172

ABDÎ, hüküm götüren, 791

ABDÎ, Kürkci-oğullarından, 1636

ABDÎ, Ömer Ağa-oğlu, azebler kethudâlığından
ma'zûl, 836

ABDÎ, Sofya'da sâkin Kara-oğulları'ndan kassâb, 125

ABDÎ AGA, sol ulûfeciler ağası, 620

ABDÎ b. İLYÂS, sâbık emînü'l-ümenâ, 1633

ABDÎ b. REYHÂN, Yanbolulu celeb, 1651

ABDÎ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 225,
226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 415, 458, 668,
669, 670, 919, 1297, 1298, 1358

ABDÎ HALÎFE, Üsküdar kâdîlığında Nâ'ibü'-Şer',
717

ABDÎ KETHUDÂ, hüküm götüren, 410, 444, 457,
655, 769, 814, 829, 906, 908, 931, 1237, 1290,
1469, 1473, 1587

Abdî Halife mahallesi, Vize kasabasında, 50

ABDULLÂH, Alâ'iyyeli, 1448

ABDULLÂH, Siverek Sancağı Beyi, 2

ABDULLÂH FAKÎH, Aydınlı, 1598

ABDULLÂH HÂN, Şeyh, 412

ABDURRAHÎM, Hışân-oğulları'ndan, 105, 115

ABDURRAHMÂN, Araç Kâdîsı, 1640

ABDURRAHMÂN, Burusalı ayak âmili, 896

ABDURRAHMÂN, Kuds-i Şerîf Beyi ve Kâdîsı,
1163

ABDURRAHMÂN, Lahsâ'da cebe-kulları ağası,
1414

ABDURRAHMÂN, Medîne-i Münevvere Kâdîsı,
1384

ABDURRAHMÂN, Seydîşehirli, 1555

ABDURRAHMÂN b. ABDULLÂH, Şâmlı kürek
mahkûmu, 630

ABDURRAHMÂN ÇELEBÎ, Dânişmend, 1625

ABDÜLBÂKÎ, Dukagin Sancağı Beyi, 798, 813,
1475

ABDÜLBÂKÎ, Kütahya'ya tâbi Baba-yani
karyesinden, hüküm götüren, 1178

ABDÜLCELÎL, Seydîşehirli, 1555

- ABDÜLHALÎM, hüküm götüren, 870
 ABDÜLKERÎM, Alâ'iyeli, 1448
 ABDÜLKERÎM, Haleb vilâyetinde timar sahibi, 1271
 ABDÜLKERÎM, Şâm Timarları Defterdârı ve Nâzır-ı Evkâf, 306, 307, 1458
 ABDÜLKERÎM ÇELEBÎ, Budun Defterdârı, 614
 ABDÜLKÛDİR b. ŞUVEYR, Tâcirli kürek mahkûmu, 630
 ABDÜLKÛDİR ÇAVUŞ, hüküm götüren, 85, 197, 573, 576, 769, 824
 ABDÜLLATÎF, sâbık Aksarây Kādîsı, 459
 ABDÜSSELÂM, Erzurum beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1292, 1341, 1382, 1422, 1425
 Âb-ı Zemzem, 1089
 âbede-i asnâm, 1268
 âbhâne, 1090
 ABRAHAM, Tercemân, Venedik dojunu hüküm götüren, 591
 ACEM HÜSEYİN, hırsuz, 492, 515
Acem diyârı, 1117
 Acem tâ'ifesi, 1459
 Acem tüccârı tâ'ifesi, 664
 acemî-oğlan(lar)ı, 242, 369, 783, 914, 1397, 1514, 1534, 1581
Acı-dere karyesi, Boğdan sınırında, 1164
Aclun (livâsı), 59; —beyi, 1294, 1501; —halkı, 1294; —kādîsı, 1294, 1501
Acur, 1605
 acûze esirler, 887
Ada hâsları, Edirne muzâfâtından, 1236
 Ada kâdîlığı, 256
Ada kal'aları, 1416
Ada Kal'ası (Adakale), 1266
Ada muhâfazası, 1416
Adala kādîsı, 1554
Adalar, 216, 940, 999, 1310, 1311; —cânibi, 1544; —muhâfazası, 999, 1310, 1311, 1326, 1542
 adâlet-nâme-i hümayûn, 1024, 1224
 a'dâ (ayrıca bk. düşmen), 9, 18, 78, 79, 80, 81, 83, 93, 102, 112, 118, 139, 147, 215, 240, 250, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 342, 344, 381, 401, 402, 407, 408, 516, 520, 543, 618, 625, 649, 674, 753, 878, 894, 922, 940, 949, 954, 995, 999, 1008, 1034, 1047, 1048, 1049, 1072, 1077, 1262, 1265, 1268, 1416, 1451, 1453, 1457, 1512, 1513, 1517, 1527, 1546, 1622; —memâlik, 1479; —yı bed-âyîn, 973; —yı bed-girdâr, 601, 602, 922; —yı dîn (ü devlet), 346, 579, 954, 959, 1047, 1099, 1210, 1265; —yı hâksâr, 922;
Adana, 808; —kâdîlığı, 1246; —kādîsı, 1227
ÂDEM BEG, Temür-hisârlı harâmî sipâhî, 445, 446
 âdem çalmak (çekmek, kaçırmak), 516, 560, 672
 âdem katl eylemek (ayrıca bk. katl), 157, 194, 196, 277, 315, 321, 348, 363, 411, 419, 453, 511, 577, 697, 802, 880, 1346
 âdet-i agnâm, 845, 853, 1094, 1332, 1606
 âdet-i Arabiyye, 1584
 âdet-i kadîme, 1035, 1121, 1337, 1384
ÂDİL, erbâb-ı timardan, 1202
ÂDİL KETHUDÂ, Midillü beyinin adamı, 923
Âdilcevâz (sancağı), 169, 1095, 1559; —beyi, 169, 1113, 1138, 1144, 1221, 1222; —halkı, 1095; —kulları ağası, 1093; —ulemâsı, 1095
 adl ü dâd, 408
 adû(-yı bed-girdâr, -yı bed-hûy, -yı hâksâr), 601, 985, 1208, 1210, 1524, 1525, 1579; —gemileri, 959
 âfet-i semâvî, 549, 929
Aga-pınarı mezra'ası, Lâzikiyye'ye tâbi, 1041
AGACIK VELED-İ ŞÂDÎ, Bozok sancağında sipâhî, 1258
Agakis beyi, 234, 771
 agniyâ, 558
 agribar, 750
AGRİLYANUS, Ferenduş Kral tarafından gelen Yahûdî hâtûn, 1169
 ağaç (odun, kereste), (ayrıca bk. odun, kereste), 439, 463, 514, 522, 596, 849, 1260, 1349; —kesmek (kırdırmak), 463, 846, 1174, 1494; —kesme yasağı, 285; —(ahşâb) kal'a, 1605; —tevzî'i, 717
Ağaç-köprü, Sabancı kazâsında bir mahal, 157
Ağaç-köy, Kütahya'ya tâbi, 26
 ağaçcılar, 72
 ağalar, 392, 679, 770, 771, 1122, 1128
 ağıl(lar), 885; —ihdâs eylemek, 885, 866
Ağriboz (adası, livâsı, sancağı), 517, 526, 750, 1031, 1410; 1601; —beyi, 437, 517, 561, 735, 750, 606, 732, 857, 1118, 1591; —kādîsı, 300, 526, 561, 606, 750, 842, 857, 1031, 1361, 1504, 1511; —kal'ası, 1504; —limanı, 606; —sipâhîleri, 1008
AHAD ALÎ, Alâ'iyye'de Çaylaklar cemâ'atinden, 1448
 ahâlî-i İslâm, 625, 959, 1544
 ahd (ü emân), 48, 90, 93, 103, 145, 341, 344, 997, 1203, 1204, 1524, 1646, 1661, 1664

ahd-nâme (-i hümayûn, -i şerîf), 30, 118, 145, 147, 178, 179, 180, 148, 206, 243, 376, 591, 951; — *kîsesi*, 103, 145

âhen-pûş atlu, 1513

âhen-pûş piyâde, 1513

ahkâm(-ı şerîfe), 1, 34, 39, 57, 60, 87, 99, 139, 147, 161, 162, 182, 197, 208, 221, 225, 329, 343, 355, 391, 426, 427, 437, 459, 473, 478, 482, 485, 507, 517, 526, 573, 579, 581, 582, 583, 680, 692, 693, 732, 763, 776, 829, 834, 919, 944, 967, 1031, 1047, 1049, 1110, 1112, 1138, 1144, 1187, 1234, 1242, 1298, 1333, 1350, 1385, 1401, 1478, 1524, 1559, 1590, 1604, 1623, 1655; —ı cihân-mutâ', 776; —ı hümayûn, 1211; —ıhrâc etmek, 1426;

AHMED, Ağrıboz iskelesi emîni, 750

AHMED, Ahmed Kethudâ'nın adamı, 315

AHMED, Amâsiyyeli, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 1027

AHMED, Anabolu Kâdîsı, 1228

AHMED, arz getüren, hüküm götüren, 915

AHMED, arz getüren, hüküm götüren yuva yazıcısı, 706

AHMED, Ayasuluğlu levend, 508

AHMED, Aydın Sancağı Beyi Mustafa Bey'in adamı, hüküm götüren, 1074, 1337, 1359, 1371, 1372, 1545, 1561

AHMED, Balıkesir'de kuttâ'-ı tarîk tâifesinin serdârı, harâmî, 433

AHMED, Bâlis Beyi, 59

AHMED, Basra beylerbeyisinin adamı (kethudâsı), 1023, 1036, 1067, 1021, 1435

AHMED, Bilecik Kâdîsı, 151; —kâdîlıktan azli, 258

AHMED, Bitlis kulları ağası, 980

AHMED, Bolulu sipâhî, 1569

AHMED, Borlu Kâdîsı, 1569

AHMED, Cidde Beyi, 1572

AHMED, Çeri-başı, 1526

AHMED, defter çavuşlarından, hüküm götüren, 1222, 1230

AHMED, Dergâh-ı Âlî çavuşlarından, 614

AHMED, Dergâh-ı Mu'allâ kapucuları-başısı, 1472

AHMED, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden, 1665

AHMED, deryâya küffâra tereke verenlerden, 20

AHMED, Deyrû Rahbe sancağında Ragab A'râbları Şeyhi, 1584

AHMED, erbâb-ı timardan, Ladik cânibinde ehl-i fesâd teftîşine me'mûr, hüküm götüren, 419

AHMED, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 370

AHMED, Gelibolulu, 269

AHMED, gemi reîsi, 1601

AHMED, Göynüklü Mengen-oğlu, sûhte, 455

AHMED, Hacı, Edremidli, ehl-i fesâddan, 496

AHMED, hârice zahîre kaçıran gemi reîsi, 128

AHMED, hüküm götüren, 70, 424

AHMED, İbrâhîm-oğlu, Mîr, Körkik Beyi, 771

AHMED, İç-il sancağında sipâhî, 850

AHMED, İlbasan Sancağı Beyi, 837, 890, 1059, 1079

AHMED, İnallu Boyu Beyi Ali'nin oğlu, 59

AHMED, İnebegi-oğlu, 1120

AHMED, Kalkandelen Çeri-başısı, 559

AHMED, Karaman'da timar sahibi, 644

AHMED, Karaman'ın Aksarây kazâsına tâbi Gelgin karyesinden, 459

AHMED, kâtib, 398

AHMED, Kırk-kilise beyinin güveygûsı, 200

AHMED, Klisli, 903

AHMED, Kurd-oğlu, Rodos Kapudanı, 139

AHMED, Lacan Beyi Ahmed Bey'in adamı, 158

AHMED, Lacan Beyi, Hân, 158

AHMED, Menteşe Beyi, 901

AHMED, Mısır'da Sancak-beyi, 632

AHMED, Mîr, Müks Beyi, 771

AHMED, Mihrânî Beyi, 336

AHMED, Musul Beyi, 394

AHMED, nâhiye-i Sayd'da Şeyh, 59

AHMED, nâhiye-i Şeyh'de Şeyh, 59

AHMED, Niğebolu Beyi, 1289, 1330, 1405

AHMED, Ohri Beyi, 1038

AHMED, Pojega havâlesi, hüküm götüren, 1101

AHMED, Rodos Beyi, 132, 133, 134, 267, 268, 539, 611, 899, 940

AHMED, Rumâhiye Sancağı Beyi, 235

AHMED, sâbık Prizrin Beyi, 1550

AHMED, Sipâhî-oğlanlarından, İstanbul ihtisâb me'muru, 97

AHMED, sipâhî-oğulları zümresinden, hüküm götüren, 876

AHMED, Süleymân Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 245, 255

AHMED, Şâm Beylerbeyisi, 59, 317, 1025

AHMED, Şâm beylerbeyisinin kethudâsı, 8, 1243, 1458, 1464

AHMED, Şâm beylerbeyisinin adamı, 1423

AHMED, Teke-ili sipâhilerinden, hüküm götüren, 796

- AHMED, Tırhala sancağında timar sahibi sipâhî, 559
- AHMED, Tuygun Bey-oğlu, Seçen Sancağı Beyi, 291, 704, 1313, 1515
- AHMED, Velika Kādîsı, 911
- AHMED, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, 764
- AHMED, yeniçeri ağası, 1379
- AHMED, yolkesici, 877
- AHMED, Zu'b Arablarının Şeyhi, 59
- AHMED (PAŞA), Anadolu Beylerbeyisi, 1562
- AHMED AGA, Azaklı, 985
- AHMED AGA, Lipva kal'ası azebleri ağası, 836
- AHMED b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223
- AHMED b. ABDULLÂH, kehhâl, 351
- AHMED b. ABDULLÂH, Sinobî, Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden, 1012
- AHMED b. BEŞÂRET, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
- AHMED b. KULİ, Âdilcevâzlı, 1095
- AHMED b. MANSÛR, ehl-i fesâd sûhte, 904, 1114, 1288
- AHMED b. MUSTAFA, Nova kal'ası erenlerinden, 831
- AHMED b. ŞETTÂ, nâhiye-i Benî-Zeyd Şeyhi, 59
- AHMED b. ŞEYH ALÎ, Aclun livâsına tâbi Benî-Senhî tâifesinin Şeyhi, 59
- AHMED b. ZİYÂD, nâhiye-i Urza' («Ė—“Ÿ da Şeyh, 59
- AHMED ÇAVUŞ, Haleb'e gönderilen mahkûm, 154
- AHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 955
- AHMED ÇAVUŞ, timar sahibi sipâhî, 559
- AHMED ÇELEBÎ (ÇAVUŞ), Uncu-oğlu, hüküm götüren, 279, 717
- AHMED ÇELEBÎ, Budun defterdârının karındaşı, hüküm götüren, 1388
- AHMED ÇELEBÎ, Dîvân-ı Hümayûn Kâtibi, 1065
- AHMED ÇELEBÎ, Kadî-zâde, 1472
- AHMED FAKÎH b. ELDELİK (?), yörük, 107
- AHMED FAKÎH, Cârullâh Çavuş'un adamı, 171
- AHMED HOCA, Burusalı, 1328
- AHMED KETHUDÂ, hüküm götüren, 120, 315, 1510
- AHMED PAŞA, 85
- AHMED RE'ÎS, hâssa reislerden, 1310, 1311, 1335
- AHMED RE'ÎS, hüküm götüren, 274, 275
- AHMED SÛBAŞI, Ohrili harâmî, 1346
- AHMED SÛBAŞI, Ramazân Emîn-oğlu, İstefelî, 561, 857
- Ahmed Beg karyesi**, Kara-hisâr sancağında, 122
- AHMEDCİK, harâmî firkate gemileri levendlerinden, 1361
- AHMEDEYN, Ma'arra'da sâkin Setliş-oğulları'ndan, 31
- ahşâb dükkânlar, 610
- Ahşâfât**, Erbil'e tâbi, 741
- ahur halkı, 23, 47
- Ahyolı**, 623; —kādîsı, 203, 623, 938, 1607, 1648, 1655
- ak-bayrak hevâsı*, 316
- Ak-in karyesi**, Karaman'ın Aksarây kazâsına tâbi, 459
- ak-kullar, 211
- Ak-ova**, Şile kazâsında bir mahal, 454
- Ak-ova karyesi**, Edirne'de, 871
- Akbaş karyesi**, Balya kazâsına tâbi, 451
- Akbayraklı tâ'ifesi (Şâm'da), 607
- akça, 35, 54, 56, 69, 120, 148, 149, 152, 157, 281; —616; —cem' eylemek, 37; —gasb (gâret) eylemek, 457, 1300, 1371; —mukâta'ası (kat'ı, kesilmesi), 616, 1369; —müzâyakası, 1460; —salmak, 681, 1361, 1549; —tevzi'i, 17
- Akça-hisâr** (nâhiyesi), Ohri livâsına tâbi, 1353; —kādîsı, 1078; —kethudâsı, 1353
- akça-i Süleymânî*, 616
- Akça-kızanlık** (kazâsı), 688, 1315, 1521; —kādîsı, 891, 1315, 1366, 1521; —Yahûdîleri, 1315
- Akça-koyunlu tâ'ifesi, 881
- Akçasar**, 505
- Akçaşehir karyesi**, Kara-hisâr sancağında, 122
- Akdağ**, 1637; —kādîsı, 1637; —Tatarları, 556
- Akdeniz yalıları**, 274, 324, 420, 427, 508, 581, 583, 629, 1652
- Akhisâr**, 441; —kādîlğı, 214
- akıncı askeri, 897
- akıncı(lar) (tâ'ifesi), 55, 143, 520, 839, 1054, 1333, 1393, 1512; —begi, 143, 520, 1333, 1393, 1512; —kitâbet etmek, 399
- Akkerman** (sancağı), 55, 143, 839, 894, 897, 1333, 1651; —beyi, 5, 45, 88, 217, 323, 522, 694, 832, 863, 897, 925, 936, 951, 1047, 1049, 1321, 1325, 1333, 1370, 1623; beyi, 697, 1048, 1139, 1497; —emîni, 864; —hisârı, 1651; —iskelesi, 1325; —kādîsı, 832, 863, 925, 936, 1139, 1500; —Kazağı, 951;
- aklâm*, 398

Aklıkçı-İnebegi karyesi, Filibe'de (?), 1211

Aksaray (kazâsı, sancağı), 22, 242, 532, 1207; — beyi, 242, 672; —kādîsı, 459

Akseki (kazâsı), 1253; —kādîsı, 1448

Aksu, Özi cânibinde, 949

Akşehir, 1101, 1235

Akyaz yürük tâ'ifesi, 196

Akyazı (kazâsı), 454, 456; —kādîlğı, 214; —kādîsı, 185, 415, 453

Akyazılı Baba Tekyesi, Varna kazâsında, 1644

Akâyir benderi, Lahsâ kurbünde, 1129

Ala-kilise karyesi, Sultân-öni'ne tâbi, 1316

Alaca-atlu karyesi, Bigadiç'e tâbi, 708

Alaca-hisâr (kazâsı, sancağı, livâsı, kasabası), 511, 577, —beyi, 172, 400, 511, 577, 725, 821, 1047, 1048, 1049, 1054, 1497, 1560, 1565, 1616, 1623, 1639; —kādîsı, 577

Alaçam karyesi, Bafra kazâsına tâbi, 969

Aladağ kādîsı, 1080, 1213, 1555

ALÂ'EDDÎN, aşîret ağası, 757

ALÂ'EDDÎN, Baş-açuk-oğlu Bû-Sa'id'in birâder-zâdesi, 1168

ALÂ'EDDÎN, Halîlû'r-rahmân Nâzırı, 1163

ALÂ'EDDÎN, Karagöz Paşa Müderrisi, 1469

ALÂ'EDDÎN, Kudûs mütevellîsinin adamı, hüküm götüren, 1269, 1275

ALÂ'EDDÎN, mukaddim, nâhiye-i Zebîbe Şeyhi, 59

ALÂ'EDDÎN, Şâm'da ehl-i fesâddan, 1336

Alâ'iyye (kazâsı), 933, 1448; —beyi, 933, 1253, 1410, 1448; —kādîsı, 933, 1448

alâmet getürmek, 318

alâmet-i şerîf, 916

Alan karyesi, Göynük kazâsına tâbi, 455

Alasonya kādîsı, 1363, 1601

Alaşehir (nâhiyesi), Aydın sancağına tâbi, 906, 1237; —kādîsı, 1620

ALATİN ANDRİYA, Turbeyli kürek mahkûmu, 630 alay, 814; —beyi(leri), 76, 430, 576, 718, 724, 732, 734, 735, 780, 829, 874, 1219, 1220, 1337, 1546

ALÂ'ÜDDEVLE, Cessân-ı bedre Sancağı Beyi, 1273

ALÂ'ÜDDEVLE, sâbık Cessân-ı Bedre Beyi, 1296

ALÂ'ÜDDÎN b. ABRIŞE, nâhiye-i Vâdi't-tem (?) şeyhi, 59

alef, 897, 1321

ALEKSANDRA VOYVODA, Boğdan Voyvodası, 490, 506, 697, 925, 1259

ALEKSİ, İstanbul'da Terkos karyesinde sâkin zimmî, 1045

ALEKSİ ANDRİ, neccâr, 284

ALEMŞÂH, Keşanlı, 588

ALEMÜDDÎN, Mısır'a tâbi Menfelûtıyye'de Şeyhu'l-Arab, 671

âlet-i harb (âlet-i ceng) ü kıtâl (cidâl), 57, 59, 86, 104, 192, 261, 459, 485, 487, 523, 560, 576, 625, 664, 714, 732, 733, 734, 735, 736, 769, 770, 771, 818, 829, 846, 852, 1048, 1078, 1157, 1134, 1160, 1180, 1304, 1313, 1325, 1443, 1448, 1515, 1540, 1582, 1586

âlet-i lehv ü la'ib, 246, 245, 1339

ALİ, کهنس kal'ası dizdârlığından ma'zûl, 890

ALİ, acemî-oğlanlarından, 914

ALİ, Ağriboz iskelesi emîni, 750

ALİ, Ankara'da erbâb-ı timardan, 1245

ALİ, Ardahân kulları kethudâsı, 1382

ALİ, arz getüren, hüküm götüren, 325, 1339

ALİ, Askarpar («.—Ü kal'ası sâbık Dizdârı, 869

ALİ, Aya-Mavra kal'ası kethudâsı, 1120

ALİ, Aydın'da mültezim ve sübaş, 1598

ALİ, Bagdâd beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 616

ALİ, Batum beyinin adamı, 270

ALİ, Ben-کلب Şeyhi, 59

ALİ, Bergama kal'ası'nda Dizdâr, 1173

ALİ, Bolu sancağında timara mutasarıf, telbîs hüküm yazan sipâhî, 410

ALİ, Burusa'da Kestel karyeli ehl-i fesâd, 896

ALİ, Canik Sancağı Beyi, 65, 283, 485, 487, 1154

ALİ, Cessân Sancağı Beyi, 212

ALİ, Çorum beyinin adamı, 261, 262

ALİ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 160

ALİ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşu oğlanlarından, 183

ALİ, Dergâh-ı Mu'allâ yaya-başlarından, 1665

ALİ, Dîvân Kâtibi, hüküm götüren, 829

ALİ, Dukagin beyinin adamı, hüküm götüren, 1661

ALİ, Dulkâdirlü Beylerbeyisi, 1649

ALİ, Edirne yasakçılarından yeniçeri, 1236

ALİ, emîr-i ahur, 401, 402, 489, 649

ALİ, Erzincan Dizdârı, 1230

ALİ, Galata Emîni, 91

ALİ, Gâzî Kıran-oğlu, Şâh Mehmed Bey'in karındaşı, 233

ALİ, Hasan Çavuş âdemlerinden, 325

ALİ, hâssa reîslerinden, 973

ALİ, hâssa sarrâclardan, hüküm götüren, 1083

- ALİ, Hışân-oğulları'ndan, 105, 115
- ALİ, İç-il Beyi Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren sipâhî, 850
- ALİ, İnallu Boyu Beyi, 59
- ALİ, İskender Paşa'nın kâtibi, hüküm götüren, 909
- ALİ, İzladi'ye tâbi Büyük Kamer karyesi sâkinlerinden, 1521
- ALİ, Kara-hisâr'da mütemekkin Arab, 1593
- ALİ, Karıştıran'da sâkin, 519
- ALİ, Kıbrıs kazâsına tâbi Kırık karyesinden, 1594
- ALİ, Koca-ili livâsı tahririne me'mur, 1001
- ALİ, Koca-ili Sancağı Beyi, sâbık Rodos Sancağı Begi, 19, 132, 133, 139, 140, 346, 569, 734, 1013, 1231, 1252, 1264, 1517, 1527
- ALİ, Kotur Beyi Mansûr Bey'in oğlu, müfsid, 1221
- ALİ, koyun emîni adamı, hüküm götüren, 597, 872
- ALİ, Kul-oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden, maktûl, 497
- ALİ, Lahsâ'da kullar ağası, 1630; 1633
- ALİ, levend kayıkları reislerinden, 1120
- ALİ, maktûl Bergama Dizdârı, 835
- ALİ, Mercânî'l-fev'de (?) Şeyh, 59
- ALİ, Migalkara kasabasına tâbi Deveciler karyesinden, 207
- ALİ, Mostar zu'amâsından Hacı Mehmed'in kölesi, 827
- ALİ, Mürgâver Sancağı Beyi, 679
- ALİ, Niğebolu Kal'ası Emîni, 1405
- ALİ, Receb-oğlu, Geyveli, 1376
- ALİ, Rodos Beyi ve Kapudanı, 591, 611
- ALİ, Rûm Beylerbeyisi, 1100
- ALİ, Rûm-ili'nde erbâb-ı timardan, 820
- ALİ, Sayd nâhiyesinde Şeyh, 59
- ALİ, Sedd-i İslâm kal'ası oda-başılarında, arz getüren, hüküm götüren, 963
- ALİ, Selânik Kâdîsı, 471
- ALİ, Silivrili, 904
- ALİ, sipâhî-oğlanları zümresinden, 519
- ALİ, Sirem Beyi Behrâm Bey'in adamı, hüküm götüren, 1061
- ALİ, Solhisârîlî âmil, 444
- ALİ, Şâm yeniçerilerinden, 354
- ALİ, telbîs arz sunan, 1194
- ALİ, Tire'ye bağlı Uzgur karyesinde za'ım, 868
- ALİ, Tokat'da Hâtûniyye İmâreti Mütevellîsi, 1065
- ALİ, Trablus'da vakıf hanları müste'ciri, 138, 746
- ALİ, Üsküdarlı, 1013
- ALİ, Yanbolulu Za'ım Mehmed Çelebî'nin adamı, hüküm götüren, 897, 935, 936
- ALİ, Yeniçeri-oğlu, ehl-i fesâddan, 200
- ALİ, Yeniçeri-oğlu, ehl-i fesâddan, 200
- ALİ, Yevmci-oğlu, hırsuz, 114
- ALİ AGA, Çerâkise Ağası, 1155
- ALİ b. ABDÂN, nâhiye-i Zebîb'de Şeyh, 59
- ALİ b. HASAN, İzladi nâhiyesine tâbi Paşa-yiğit nâm karyeden yürük, 560
- ALİ b. ISFAHAN, Diyârbekrlî kürek mahkûmu, 630
- ALİ b. KARA MURÂD, İzladi'ye tâbi Kamerlû karyesinden, 1530
- ALİ b. MEHMED, Sirozlu kürek mahkûmu, 630
- ALİ b. MESÎH, Gelibolu'da olan Çingânelerin ispençelerini toplamağa me'mûr, 116
- ALİ b. MUSTAFA, Edirne'de Kürd Hoca mahallesi mescidinin müezzini, 1150
- ALİ BAHÂ'EDDÎN, Gâzî Kıran-oğlu, 276
- ALİ BÂLÎ, Kara Yûsuf-oğlu, İlbasan sancağında mütemekkin, 1353
- ALİ BÂLÎ, Mehmed-oğlu, Nâ'ib, Dukagin sancağına tâbi Yenice karyesi sâkinlerinden, 1217
- ALİ BEG, Basra vilâyetinde sancak mutasarrıfı, 1629
- ALİ BEG, berber ve cerrâh, 351
- ALİ BEG, Budun Beylerbeyisi, 723
- ALİ BEG, Filibe'de (?) kendi ismi verilen (Ali-beglü) karyeyi kitâbet (tahrîr) eden, 1211
- ALİ BEG, Gâzî Kıran-oğlu, Şâh Mehmed karındaşı, 273
- ALİ BEG, hüküm götüren, 1448
- ALİ BEG, Kürkcî-oğlu, 1636
- ALİ BEG, Mîzân Emîni, 328
- ALİ BEG, Şehzâde adamlarının kethudâsı, hüküm götüren, 884
- ALİ ÇAVUŞ, arz getüren, hüküm götüren, 28
- ALİ ÇAVUŞ, Florina'da sipâhî, 559
- ALİ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 500, 501, 502, 1623
- ALİ ÇAVUŞ, Mısır çavuşlarından, hüküm götüren, 1155
- ALİ ÇAVUŞ, Şâm çavuşlarından, hüküm götüren, 12, 138, 1267
- ALİ ÇELEBÎ, Diyârbekr beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 829, 1203, 1308, 1352, 1563
- ALİ ÇELEBÎ, Vilâyet Kâtibi Murâd Çelebî'nin karındaşı, 42
- ALİ DEVLE, Cessân-ı Bedre Beyi, 220
- ALİ EZDÎN («œîfê, Burusalı, 1534
- ALİ HÂN, 21

ALİ KETHUDÂ, hüküm götüren, 993, 1080, 1106
 ALİ MORA, İstanbul'a zahîre nakleden, 768
 ALİ PAŞA, Mısır Beylerbeyisi, 565, 1645
 ALİ PAŞA, Mohaç'da za'ım, 1293
 ALİ PAŞA, Vezîr, 313, 445, 446, 715, 838; —hâsları, 1120
 ALİ RE'ÎS, gemi reîsi, 346
 ALİ RE'ÎS, Azak muhâfazasına me'mûr, 266, 278
 ALİ RE'ÎS, hâssa reislerden, 324, 349
Ali-beglü karyesi, Filibe'de (?), 1211
 ALİCAN BEG, Kulp Beyi (Hâkimi), 336, 771
 Âl-i Fazl tâ'ifesi, Haleb'de, 1608
 ALİHAN, sipâhî, 1188
 Âl-i Mûsa tâ'ifesi, Haleb'de, 1608
 alîk, 317
 ALİKÂ AGA, Azaklı, Tomruk Dizdârı, 985
Ali Şeyh karyesi, Bozok sancağının Gedük nâhiyesine tâbi, 1258
 ÂLIYE-İ GÜLBÂĞÎ, 771
 ALLAHVİRDÎ, Kız-uçan Beyi, 771
Alman dağları, 1513
Alos kethudâları, 1491
Alpak begi, 338, 770
 ALPAVUD, sipâhî, 1419
 ALPO, Eflâklı, 1560
 altun, 152, 1103, 1307, 1341, 1617, 1621; —bozmak, 1309; —evânîsi, 1341; —kılıc, 1128; —kozalak, 206, 294, 805, 963, 1622; —salmak, 622, 969; —sikke, 41; —taleb etmek, 1301
 Âlûs Şeyhi, 59
 ALYO, eflâk, 1449
Amâsiyye (livâsı, sancağı), 32, 34, 35, 37, 43, 153, 201, 230, 231, 232, 286, 370, 419, 431, 485, 900, 1534; —beyi, 224, 452, 485, 504, 587, 759, 824, 856, 900, 934, 971, 1011, 1345, 1440; —beyi adamları, 210; —hisâr-erenleri, 921, 934; —kādîsı, 219, 280, 370, 452, 503, 540, 759, 770, 824, 856, 898, 934, 1027, 1140, 1295, 1662; —kal'ası, 504, 934; —kal'ası dizdârı, 504, 900, 971; —kal'ası erenleri, 856; —kal'ası hisâr-erenleri, 504; —kal'ası kethudâsı, 504, 971; —kal'ası müstahfızları, 504, 971; —kal'ası topçuları, 971; —levendleri, 1422; —müftîsi, 119
 amâyir, 553
 amele, 1284
Âmid, 227, 329, 396, 412, 785; —beylerbeyisi, 765; —defterdârı, 765; —hazînesi, 765, 766; —kādîsı,

2, 778, 779, 1095, 1113, 1526; —kal'ası, 21; —kulları, 1042; —parası, 1369
 âmiller (ayrıca bk. ummâl), 308, 320, 406, 444, 795, 1284, 1300, 1479
 ÂMİR, Mezkûk Hâkimi, 1036
Anadolu (kal'ası), 1228; —azepleri ağası, 1228; —kādîsı, 768, 1228; —kapudanı, 300, 1118; —müstahfızları, 768
Anadolu, 624, 783, 888, 1212, 1545; —askeri, 32, 34, 144; —beylerbeyisi, 186, 225, 226, 229, 332, 410, 457, 533, 576, 655, 732, 736, 769, 814, 829, 860, 906, 908, 931, 1178, 1179, 1237, 1281, 1290, 1396, 1470, 1473, 1562, 1587; —beyleri, 959; —cânibleri, 414, 1410, 1545; —defterleri emîni, 1439; —kādîları, 113, 320, 539, 1116; —kethudâsı adamları, 26; —sancak-beyleri, 692, 732; —semti, 1601; —sipâhîleri, 533, 956, 1008, 1562; —vilâyeti, 736, 888, 1175, 1601; —vilâyeti defteri çavuşları, 908; —yakası, 223
Anafarta karyesi, Gelibolu'ya tâbi, 269
Anakari karyesi, Vize'ye âbi, 1212
Anamur kādîsı, 1448
 anbar hıdmeti, 691
 anbarcı, 883
 ANDERYA b. FLUKA, Tekfur kazâsında kâfir levend, 700
Anderyan karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Andırın kādîlığı re'âyâsı, 1249
 ANDRİNİKO HANİKOS (?), Silivri'de Papayani mahallesinde sâkin neccâr, 284
Ane (sancağı), 440; —beyi, 59
 ANGELO-SAL, Venedik bâzergânı, 561
Ankara (nâhiyesi, sancağı), 820, 975, 1439; —beyi, 1245, 1450; —dizdârı, 1232; —kādîlığı, 196, 197; —kādîsı, 36, 196, 256, 257, 820, 975, 1188, 1245, 1291, 1439; —kal'ası (hisârı), 1232; —kal'ası (hisârı) kethudâsı, 1290; —piyâdeleri beyi, 812
Antâkıyye (kazâsı), 751, 1040, 1424; —mahkemesi, 1430
Antâliyye (kazâsı), 385, 747, 751, 987, 1178; —dizdârı, 362, 1060; —iskelesi, 751; —iskelesi mahsûli, 1060; —kādîsı, 40, 136, 362, 385, 390, 567, 634, 1017, 1060, 1647; —limanı, 1060
 ANTON, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974
 ANYAN (?), Moskov kumandanı Dimitraş'ın beylerinden, 266, 278
 Arab(lar), 377, 1146, 1633; —âsîler, 929, 1438; —meşâyih, 367; —müfsidleri, 563; —şeyhleri, 139; —tâ'ifesi, 1189

A'râb, 987, 1146, 1294; —ı bed-fi'âl, 8, 189, 297, 593, 594

ARAB, mazınna, 1495

ARAB HÜSEYİN, yolkesici, 877

ARAB-OĞLI, Türkmen boy-beylerinden, 59

araba, 48, 118, 185, 210, 281, 816, 935, 1132, 1174, 1415, 1571; — bâcı, 696; —basmak, 1212; — çekmek, 1333

arabacı(lar), 1099, 1255

Arabcık yaylağı, Usturmca kazâsında, 1515

Arabî, 820

Arabistân (vilâyeti), 57, 59, 211, 377, 464, 555, 586, 1633, ; —cânibi defterdârı (ayrıca bk. Haleb vilâyeti defterdârı), 191, 306, 307, 317, 398, 628, 661, 666, 681, 728, 786, 794, 808, 1322, 1492, 1543, 1659; —hazinesi, 377

Arabiye ? (**أرْبِیَّة**) **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Arac (kal'ası), Klis'de, 903; —a'yânı, 870; —kādîsı, 870, 1640

A'rac cezîresi, 284

Arad (sancağı), 1571; —beyi, 1386; —kal'ası ta'mîri, 1571

Arâğrı ? (**اررغری**), Rumeli'de (?) bir mahal, 1265

ARAS (?) BEG, Zül'-cevzân Beyi, 771

Aras suyu, 228

Arbihisneden (?) **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Arbordor, Venedik barçalarından birinin adı, 561, 591

Arçov kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610

Ardahan (sancağı), 962, 1382; —beyi, 144, 668, 763; —kādîsı, 1382; —kulları kethudâsı, 1382; —tahrîri, 659

Ardanuç sancağı tahrîri, 659

ARDIÇ, Nemçe Kapudanı, 723

Argon Kâmil Bîmârkhânesi (Haleb'de), 643, 646; —terekesi, 643, 646

Ariş, Mısır beylerbeyiliğine tâbi bir mahal, 563

Ark deresi, Üsküdar'da, 544

Arla sancağı beyi, 1026

ARMAĞAN, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1238, 1242, 1244, 1248

armân (?) koyunu, 1401

ARMUDCI-ZÂDE, hüküm götüren, 432

ARNAVUD HASAN, harâmî firkate gemileri levendlerinden, 1361

ARNAVUD HÜSEYİN, gemi reîsi, 1601

Arnavud (tâ'ifesi), 464, 1284; —levend kâfirleri, 464; —levendler, 545

arpa, 47, 48, 67, 89, 96, 98, 99, 187, 203, 290, 374, 404, 405, 470, 482, 540, 647, 657, 720, 867, 1333, 1536, 1566; —müzâyakası, 89

arpacı, 777

arpalık, 292, 293

Arpaz karyesi, Aydın sancağında, 1598

ARSLAN, Çeşme kazâsında deryâ muhâfazasında olan Hâce-zâde Mehmed'den arz getüren, hüküm götüren, 508

ARSLAN, Lahsâ Beylerbeyisi Kethudâsı, 1126

ARSLAN, Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren, 761

ARSLAN b. HUSREV, 577

ARSLAN BEG, 380, 1477

ARSLAN KETHUDÂ, hüküm götüren, 510, 1201, 1218

arz, 17, 23, 46, 84, 116, 151, 152, 168, 169, 177, 184, 204, 207, 211, 370, 433, 451, 472, 481, 628, 637, 681, 691, 700, 701, 704, 836, 837, 877, 911, 915, 943, 960, 963, 979, 987, 1026, 1091, 1111, 1116, 1160, 1192, 1194, 1202, 1208, 1212, 1213, 1221, 1306, 1307, 1325, 1333, 1342, 1346, 1377, 1516, 1526, 1532, 1587, 1593; —ibrâz etmek, 869, 890

arz-ı hâl, 91, 163, 220, 282, 310, 360, 436, 524, 557, 568, 587, 599, 627, 671, 690, 757, 760, 799, 882, 911, 921, 928, 938, 1011, 1027, 1082, 1095, 1142, 1167, 1190, 1209, 1214, 1241, 1263, 1269, 1309, 1354, 1501, 1526, 1535, 1598, 1608, 1619; —sunmak, 66

asâkir, bk. asker

asel, 436, 1270

ases-başı, 464, 1371

ashâb-ı hayrât, 1090

ashâb-ı hukûk, 204, 206, 282, 348, 717, 818, 891, 901, 1045, 1178, 1213, 1217, 1403

ASIL BEG, cemâ't-i Bulacılurlu boyunun beyi, 59

asıl-zâde, 1584

âsî(ler), 52, 53, 59, 289, 334, 477, 483, 1038, 1039, 1040, 1058, 1129, 1219, 1220, 1444, 1613; —Arablar (tâ'ifeleri), 235, 929, 1129; —kâfirler, 345; —karyeler (kurâ), 1332, 1336, 1444, 1475, 1508, 1509, 1643

asker, asâkir (ayrıca bk. cünûd), 1, 34, 61, 62, 93, 179, 225, 226, 227, 229, 234, 236, 247, 250, 251, 260, 323, 332, 344, 364, 366, 373, 384, 393, 394, 395, 495, 500, 600, 602, 618, 642, 676, 718, 729, 735, 769, 771, 776, 777, 829, 839, 873, 874, 892,

955, 966, 1054, 1072, 1146, 1219, 1220, 1265, 1283, 1305, 1321, 1390, 1419, 1497, 1524, 1525, 1547, 1565, 1616, 1639; —cem' (tedârük) eylemek, 43, 139, 178, 180, 1219, 1283; —çekmek, 43; —göndermek, 147; —halkı, 8, 30, 52, 60, 147, 229, 266, 558, 820, 867, 973, 1240, 1455, 1497; —harchı, 558; —i bâgΩ 1419; —i fevz-me'âsir 144, 829, 892, 959, 1048, 1265; —i İslâm (asâkir-i Müslimîn), 364, 516, 959, 961, 954, 1099, 1268, 1663; —i zafer-nigâr, 22; —i muvahhidîn, 1265; —i nusret-karâ'in, 22; —i nusret-me'âsir, 52, 57, 59, 229, 500, 529, 613, 776, 829, 892, 1047, 1072, 1265, 1268; —i nusret-rehîn, 959; —i şeyâtîn-şükûh, 1265; —i zafer-karâ'in (makrûn), 364, 625, 1527; —i zafer-me'âsir, 52, 53, 225, 364, 770, 771; —i zafer-şi'âr, 959; —zahîresi, 500

Ashhan mezra'ası, Lâzıkıyye'ye tâbi, 1041

Âstâne (İstanbul), 147, 241, 294, 335, 336, 350, 364, 373, 392, 401, 402, 407, 408, 506, 831, 1048, 1062, 1121, 1622, 1664; —i adâlet, 845; —i adâlet-destgâh, 1524; —i adâlet-penâh, 1121, 1265; —i âlem-penâh, 1451; —i aliyye, 1524; —i devlet-âşiyân, 22, 273, 1595, 1622; —i devlet-medâr, 102; —i devlet-penâh, 939; —i muhalledü'l-ikbâl, 1544; —i sa'âdet, 3, 30, 137, 180, 205, 206, 238, 257, 298, 408, 439, 466, 489, 495, 600, 601, 602, 624, 650, 676, 677, 897, 915, 927, 939, 963, 969, 986, 1060, 1069, 1077, 1092, 1122, 1155, 1158, 1217, 1314, 1320, 1321, 1328, 1342, 1347, 1406, 1447, 1453, 1454, 1486, 1487, 1499, 1507, 1520, 1523, 1524, 1539, 1568, 1595, 1620, 1623; —sa'âdet-âşiyân, 770

Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesi, 818, 1038, 1058

aşâ'ir, 57, 59, 60; —ü kabâ'il, 59

aşçı(lar), 210, 281, 431, 777

aşîret, 212, 679, 748, 770, 771, 1073, 1563; —ağaları, 679, 757, 770, 771; —askeri, 770, 771; —beyleri, 158; —sâhibleri, 1066

at (ayrıca bk. bârgir), 26, 34, 37, 90, 103, 156, 173, 200, 243, 259, 310, 417, 642, 664, 674, 677, 871, 925, 1128, 1130, 1152, 1296, 1325, 1375, 1455, 1487, 1488, 1613, 1663; —gemileri, 48, 222, 1202, 1240; —serika etmek, 1603; —oğlanları, 110

Ata-begî Gâzî Câmî'i, Kastamoni'de, 970

Atak begi, 771

ATA'Î (ATÂ'YÎ), Üsküb Sancağı Beyi, 129, 559, 944, 1657

ATÂ'ULLÂH, Şehzâde Selîm'in hocası, 292, 737

atebe-i aliyye, 206, 1121, 1523

atebe-i gerdûn-iktidâr, 680, 1265

atebe-i ulyâ, 144, 145, 146, 155, 180, 204, 205, 206, 225, 240, 241, 281, 309, 364, 366, 367, 382, 407, 413, 495, 507, 555, 591, 625, 649, 653, 654, 680, 769, 805, 808, 893, 915, 924, 939, 954, 959, 981, 1024, 1048, 1050, 1064, 1068, 1077, 1085, 1224, 1329, 1384, 1392, 1429, 1452, 1453, 1455, 1535, 1556, 1566, 1582, 1617, 1622, 1646

âteş (ayrıca bk. yangın, ihrâk), 1235, 1378, 1379, 1380

Atina kâdîsı, 842

Atina varoşı, Seksar sancağında, 491

atlas kîse, 1265

atlu, 91, 104, 483, 767, 961, 1085, 1145, 1149, 1266, 1663; —bölüğü, 105, 115; —gâzîler, 1663; —kefere, 1305; —levend, 295; —yarar yiğitler, 1130

av avlamak, 590

av hayvanları, 590

avadanlık, 588

avâriz (vergesi), 622, 795, 938, 1249, 1332, 1503; —akçası, 927; —den mu'âf ü müsellemler (olmak), 375, 993, 1556; —ı dîvâniyye, 57, 59, 60, 172, 369, 375, 1276; —salmak, 157, 938

AVCI, Hızır Bey'in adamı, 461

Avlonya (sancağı), 272, 1599, 1661; —harchıkcıları, 559; —iskelesi, 1661; —kal'ası dizdârı, 1079

Avret-hisârı celebleri, 1363

Avzâ (?) begi, 771

a'yâd, bk. bayrâm

Aya-Mavra kal'ası, 1120

Aya-Pevrek (?) limanı, 1361

Aya-Sofya evkâfı, 1119, 1151, 1190

Aya-Sofya mütevellîsı, 1151

Aya-Vasil karyesi keferesi, Koroveş ? (کوروش) kazâsında, 852

Aya-Vasil karyesi, Delvine sancağında, 1588

ayak âmili, 881, 896

Ayamana, Selânik sancağına tâbi karye, 498

a'yân, 111, 494, 831, 1498; —ı memleket, 433, 441, 750; —ı vilâyet, 408, 441, 649, 942, 944, 1640

Ayan ? (آیان) Göli, Koca-ili'de, 1255

AYAS, Çorum Beyi, 230

AYAS, Haydar Paşa'nın kethudâsı, 149

AYAS, hüküm götüren, 290, 297

AYAS, Ohrili, Kara Yûsuf-oğullarından harâmî, 1346

AYAS BEG, Mütevellî, 642

AYAS BEG, sâbık müteveffâ Şâm Beylerbeyisi, 731
 AYAS PAŞA, Erzurum Beylerbeyisi, 480, 540, 731, 902, 1073
Ayasluğ (Ayasuluğ) (kazâsı), 411, 508, 1360, 1337, 1568; —kâdîsı, 868; —karyeleri, 1337
Ayazma, Silivri'de bir mahal, 904
Ayazmend kâdîsı, 482, 1307
 AYDIN b. HAYDAR, Âdilcevâzlı, 1095
Aydın (sancağı), 423, 508, 906, 1237, 1562, 1598; —beyi, 320, 411, 537, 761, 1074, 1337, 1359, 1360, 1361, 1371, 1372, 1545, 1561, 1568, 1620; —kâdîsı, 320, 411; —müsellemleri, 1627; —müsellemleri beyi, 812, 1627; —yayaları beyi, 707
 AYDIN, ehl-i fesâddan, 672
 AYDIN, Kütahyalı, 1407
Aydonat nâ'ibi, 845
Aydos (kazâsı), 277, 938; —evkâfı re'âyâsı, 938; —kâdîsı, 203, 1607, 1648, 1655
 aygır, 841
Ayıntab, 396; —kâdîlğı re'âyâsı, 1249
âyîn, 246, 516; —i bâtlı, 1169, 1664
 ÂYİŞE HÂTÛN, maktûle, 441
 ÂYİŞE VÂLİDE SULTÂN (Kânûnî Süleymân'nın annesi) imâreti (Mağnisa'da) mütevellîsı, 554
 AYO AYOLASTİN, 1479
Ayvalı karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
 azâdlı esîr, 684
Azak, 83, 102, 266, 278, 305, 343, 961, 1048, 1050, 1054, 1072, 1111, 1259, 1266, 1393, 1565, 1639; —kâdîsı, 949, 985, 1047; —kal'ası (hisârı), 79, 80, 81, 83, 102, 216, 266, 278, 953, 954, 961, 985, 995, 1047, 1048, 1049, 1072, 1542, 1544; —kal'ası ahâlîsı, 954; —kal'ası handekı, 543; —kal'ası ta'mîri, 543, 1265, 1266, 1453; —muhâfazası, 266, 305, 1416; —muhâsarası, 305
A'zâz sancağı, 377, 379
 azeb(ler) (tâ'ifesi), 278, 301, 302, 618, 819, 1021, 1079, 1097, 1098, 1579, 1596; —ağası (ağaları), 1079, 1146, 1228, 1579; —ağası gemisi, 1228; —kethudâlığı, 836; —kethudâsı, 1611
 AZİZ, sâbık İzvornik Kâdîsı, 1334
 aznavurlar, 1519
Bâb, Güney-doğu'da bir mahal, 396
Bâb-ı Sa'âdet, 212, 755, 1035; —hıdmetkârları, 867

Baba-eskisi (kazâsı), 1181, 1212, 1279; —kâdîsı, 598
Baba-yani karyesi, 1178
Baban begi, 340, 771
bâc, 359, 696, 1658, 1659; —gâhlar, 628; —hâsıl kayd etmek, 696; —taleb etmek, 441
bâc-ı tarîk, 1415
bâc-ı ubûr, 696
 bâcdâr, 791
Bacı kâdîsı, 638
Bacvanlu (?) sancağı beyi, 340
bâd-ı hevâ, 881, 932, 1094
 BÂD-MUŞ (?), Cemâ'atü'l-Fâzıl Şeyhi, 59
 badaloşka, 1210
 bâdâm (bâdem), 1270
Bâdiye begi, 1454
Badracık kâdîsı, 943
 BADRİŞİN, Galata sâkinlerinden zimmî tâcir Jorji'nin karındaşı, hüküm götüren, 805
Bafra (kazâsı), 969; —kâdîsı, 419
Bagdâd (vilâyeti), 61, 62, 234, 260, 329, 330, 331, 333, 335, 337, 387, 394, 396, 605, 616, 618, 620, 770, 771, 787, 849, 1185, 1317, 1355, 1503, 1563; —Arabı, 189; —azebleri, 1097; —beylerbeyiliği, 60, 234, 237; —beylerbeyisi, 49, 60, 61, 62, 126, 212, 220, 235, 236, 238, 329, 330, 331, 339, 340, 368, 387, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 500, 573, 576, 605, 615, 616, 617, 618, 619, 641, 741, 743, 769, 829, 909, 910, 919, 920, 992, 997, 1003, 1097, 1132, 1133, 1147, 1189, 1273, 1296, 1503, 1537, 1563, 1656; —darb-hânesi, 616; —defterdârı, 615, 616, 617, 618; —dîvânı, 1296; —gönüllüleri, 1097; —hazînesi, 641, 1185; —kal'ası, 60, 333, 339, 1189; —kal'ası muhafazası, 387; —muhâfazası, 339, 641; —serhaddi, 615; —yeniçerileri, 618
 bâgÖler, 257, 969, 1419
 bâgÖlik, 323
 bâğ, 66, 193, 590, 1122, 1124, 1146, 1294, 1519
 bâğçe, 66, 1122, 1146, 1519; —hıdmeti, 1397
Bağdiye, İnebahtı kal'ası'nın iç bölmesinde bir mahalle, 599
Bağte (?) kâdîsı (بغته), 1148
 BAHÂ'EDDÎN, Mîr, Brazgird nâhiyesi sâbık hâkimi, 233
 BAHÂ'EDDÎN BEG, 770
 BAHÂ'EDDÎN BEG, Sason Hâkimi, 336

Bahreyn, 1122, 1123, 1124, 1125, 1130, 1143, 1146, 1456; —cezîresi, 364, 747; —hâkimi, 364, 366; —seferi, 1132, 1632

Bahr-i sefid cezîreleri, 985

bakâyâ defteri, 549

bakır, 664, 1117; —evânî, 588, 664

Bakır-âbâd (Bakır-obası), Tarhala kazâsına tâbi, 451, 1522

BÂKÎ, Mahmûd Emnî'nin hıdmetkârı, 432

bakkam, 675, 805

bakkâl (tâ'ifesi), 777, 1270

bakrac, 708

bal, 67, 101, 290, 1065

balaban, 991

Balabanlu karyesi, Karasu Yenicesi kazâsına tâbi, 1665

Balat (Menteşe'ye tâbi) ahâlîsi, 901

Ba'lbek (kazâsı), 59, 307, 1336; —kâdîsı, 719, 1336; —re'âyâsı, 104

Balçık (kasabası), Varna kazâsına tâbi, 418, 1651; —nâ'ibi, 418

balçık, 1255

balık, 949; —dişi, 1158

Balık-bâzârı, İstanbul'da, 1442

Bahkesr (Bahkesrî), 107, 357, 433, 451; —kâdîsı, 433, 740; —nâ'ibi, 740

BÂLÎ, Aydınlu, 1598

BÂLÎ, Bâcdâr-oğlu, İlbasan sancağında, 1353

BÂLÎ, Bihilişte nâhiyesine tâbi Öşme karyesinden sipâhî ser-askeri, 559

BÂLÎ, Burusa Beyi Bâyezîd Bey'in oğlu, hüküm götüren, 880, 896, 1307

BÂLÎ, Burusalı, 268, 1534

BÂLÎ, Burusalı Yahûdî, 267

BÂLÎ, defter kâtibi, 1261

BÂLÎ, Delvine Beyi Mehmed Bey'in kethudâsı, hüküm götüren, 711, 846, 852, 1134, 1643

BÂLÎ, Kastamonili, 1640

BÂLÎ, Mehmed Kör-oğlu, Anabolı kal'ası bölük-başlılarından, arz getüren, hüküm götüren, 1228

BÂLÎ, mu'temed, 1459

BÂLÎ, Rûm-ili çavuşlarından, 488

BÂLÎ, Semendire Sancağı Beyi, 123, 416, 1182

BÂLÎ, su yolcuları-başı, 871

BÂLÎ, Teke-ili Sancağı Beyi, 14

BÂLÎ, Trabzon sancağını tahrîr eden Kâsım Bey'in adamı, hüküm götüren, 1610, 1614

BÂLÎ b. YUNUS, Vize kazâsı Bâlî Hoca karyesinden, 687

BÂLÎ ÇAVUŞ, Celâyir-oğlu, hüküm götüren, 161, 163, 164

BÂLÎ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 87, 482, 559, 579, 580, 581, 583, 631, 633, 634, 710, 879, 1363, 1368, 1370, 1374, 1624

BÂLÎ ÇELEBÎ, Selânik kâdîsının hısmı, hüküm götüren, 927

BÂLÎ DOĞAN, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078

BÂLÎ KETHUDÂ, Midillü sâkinlerinden, 760

BÂLÎ SÂDİK, Şücâ'-oğlu, İlbasan sancağında, 1353

BÂLÎ YAVRIZEN, Ohrihî harâmî, 1346

Bâlî Hoca karyesi, Vize'ye tâbi, 687

Bâlis begi, 59

Balis harâbeleri, Haleb vilâyetinde, 756

BALİSTE GRAŞTA, Venediklü tâcir, 963

baltacı, 431

BALUCA, mühtedî Eflâk bolarlarından, 1449

Balya (kazâsı), 451; —kâdîsı, 451

BANBUR (?), aşîret ağası, 757

Bane (kazâsı), 172, 821; —kâdîsı, 172, 821; —parkanı, 111; —varoşı, 844

BANİK SULTÂN, 527

BARAFK (?), Boğdanlı ehl-i fesâd ü şenâ'tat zimmi, 465

barça(lar), 131, 250, 345, 518, 561, 591, 750, 857, 1268, 1306

Barçmlu kâdîsı, 199, 1174

bârgîr (ayrıca bk. at), 124, 173, 259, 281, 308, 309, 314, 350, 417, 501, 556, 577, 674, 677, 820, 841, 843, 896, 1210, 1375, 1487, 1533; —çalmak, 289

Bârgîrî begi, 771

barışıklık, 1524, 1525

Barksaz, Erdel'de bir nâhiye, 602

bârût, 512, 785, 822, 1099, 1133, 1147, 1180; —ı siyâh, 15, 16, 512

basdırma (pastırma), 1270; —lık sığır, 665

baskun etmek, 60

Basra (vilâyeti), 260, 302, 366, 368, 616, 764, 790, 791, 834, 849, 1021, 1023, 1122, 1131, 1135, 1141, 1143, 1185, 1355, 1435, 1446, 1510, 1629; —azepleri, 1146, 1435; —beylerbeyisi, 61, 260, 301, 302, 364, 366, 747, 1021, 1023, 1036, 1067, 1097, 1131, 1135, 1141, 1143, 1146, 1147, 1218, 1355, 1435, 1446, 1510, 1629; —benderi, 260; —gönüllüleri, 1097, 1435; —mühimmâtı, 463,

764, 1185, 1249, 1355; —serhaddi, 1067; —yolu, 260
 BAŞ-AÇUK MELİK, Gürcistan meliklerinden, 1425
 BAŞ-AÇUK-OĞLI, 393, 1168, 1406
baş-hâneler, 1151
 başcı, 777
başı kabak kaçmak, 1554
 Başî-büyük cema'ati (Burgos nâhiyesinde), 299
Başküfe, Azak'da bir mahal, 266, 278
 baştarde, 19, 132, 133, 550, 1356
baştine, 1585
Batum, 271; —beyi, 270
 Ba've-oğulları, Haleb'de Hubul memlehası mültezimleri, 1209
Bayatcuk karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
Bayburd (sancağı), 1091; —dizdârı, 1342, 1369; —kâdîsı, 1091, 1342; —kal'ası (hisârı) erenleri, 1342; —kal'ası bölük-başısı, 1342; —kal'ası kethudâsı, 1342
 BÂYEZİD, arz getüren, hüküm götüren, 691
 BÂYEZİD, Bayburd dizdârının adamı, hüküm götüren, 1369
 BÂYEZİD, Burusa (Hüdâvendigâr) Beyi, 880, 881
 BÂYEZİD, Dergâh-ı Mu'allâ samsoncılar-başısı, 242
 BÂYEZİD, Hamâ Beyi, 59
 BÂYEZİD, Nova ve Neretve iskeleleri âmili, 963
 BÂYEZİD, Rodoscuklu maktûl, 1160
 BÂYEZİD, sipâhî, 199
 BÂYEZİD, Şehzâde, Kanûnî Sultan Süleyman'ın oğlu, 1, 3, 8, 22, 26, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 44, 52, 57, 59, 60, 61, 62, 71, 75, 86, 87, 95, 144, 153, 198, 210, 224, 228, 230, 231, 232, 280, 281, 283, 288, 298, 299, 303, 328, 332, 334, 335, 337, 339, 353, 365, 431, 449, 450, 458, 573, 574, 584, 672, 683, 1207, 1322
 BÂYEZİD ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 57, 59, 62, 303, 327, 328, 377, 531, 943, 1363
 BÂYEZİD HÂN (Sultân), 1327
 BÂYEZİD SÜBAŞI, Zağarcı-başı, hüküm götüren, 1665
 baylos, 206, 385, 439, 1523
bayrak, 118; —dikmek (isyân etmek), 718; —hevâsı, 316; —kaldurmak (isyân etmek), 1038, 1058
 bayrâm(lar) (ayrıca bk. id), 245, 246
 BAYRÂM, Bosnalı, 926
 BAYRÂM, Sirem Sancağı Beyi, 434, 867, 1176, 1182, 1195, 1334, 1474

BAYRÂM ÇAVUŞ, Vâlîde Sultân'ın Kuds-i Şerif'deki imâreti evkâfının sâbık mütevellîsi, 138, 486, 746
Bayrâmlu kâdîsı, 168
 bâzâr, 411, 483, 1074, 1315, 1402, 1620; —peremesi, 1480; —yeri, 453
Bâzârcık, Varna kazâsına tâbi kasaba, 295; —kâdîsı, 171, 258, 994
 bâzârcılar, 1574
 bâzergân(lar), 156, 561, 893, 1165, 1457, 1488; —gemisi, 1216; —tâ'ifesi, 987, 1461
 Bâzûkî tâ'ifesi, 1221, 1222
bedâyi' [bida'], bk. bid'at
bedel akçası, 1498
bedel-i nüzûl, bk. nüzûl
 BEDR, tâ'ife-i Benî-Mehdiyye Şeyhi, 59
 BEDR BEG, 336
Bedre (nâhiyesi), 212, 1296; —halkı, 1296; —meliki, 1296
Bedreme kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
 BEDRÜDDÎN, nâhiye-i Burc-i Mebrûd'da şeyh, 59
Beg sancağı, 433; —beyi, 1564
 beg-zâdeler, 1028
Begbâzârı (kazâsı), 1291; —kâdîsı, 221, 1291; —kâdîlığı, 65
Begdemür karyesi, Kavak kazâsına tâbi, 1304
 BEGDEMÜR, Urla kazâsına tâbi Ovacık karyesinden, 356
 Begdili cema'ati, Yeni-il kazâsında, 84
 beglerbegi(ler), 1, 59, 106, 144, 147, 197, 225, 226, 234, 355, 364, 510, 613, 667, 696, 703, 776, 1524; —arızı, 1473; —berâtı, 572, 1096; —defteri, 559; —hâsları, 28, 696, 800, 1415; —kalıtası, 1060; —kethudâsı, 615
 beglerbegilik, 57, 59, 60; —verilmek, 387
Begşehri, 1233; —beyi, 1213
 BEGTEMÜR-OĞLI, nâhiye-i Ba'lbek'de ze'âmet tasarruf eden, 59
 BEĞENDÜK, arz getüren, hüküm götüren, 1408
Behisni kazâsı, 628
 BEHRÂM, Basra Beylerbeyisi, 1097
 BEHRÂM, Çatalcalı, 1413
 BEHRÂM, Çavuş-başı, 1135, 1141, 1143
 BEHRÂM, Çorum Sancağı Beyi İlyâs Bey'in adamı, hüküm götüren, 1662
 BEHRÂM, Filek Beyi Hasan Bey'in adamı, hüküm götüren, 1663
 BEHRÂM, Kara-hisâr-ı Şark'ı'da ehl-i fesâd, 722

BEHRÂM, Na'ldöken yürükleri sübaşısı, 965
 BEHRÂM, Pojega sancağı beyinin kethudâsı, 699, 716
 BEHRÂM, sâbık Mısır beylerbeyisinin adamı, 1326, 1344
 BEHRÂM, Sirem Beyi, 1061
 BEHRÂM b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223
 bekciler, 680
 BEKE BEG-OĞLI, 1203, 1204, 1205, 1206
 BEKİR, Edirne'de ber-vech-i iltizâm hâslar emîni, 1236
 BEKİR, Erbil Sancağı Beyi, 237, 238, 391, 392, 574, 741, 743, 770, 780; —Şehrizol sancağı beyiliği, 984, 1003
 BEKİR, Kızıl-ağaç Yenicesi'nde sâkin, 1196
 BEKİR, şikâyetci, hüküm götüren, 1188
 BEKİR ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 198, 449, 450, 477, 561
 BEKİR FAKÎH, Seydîşehirli, 1555
 BEKKÎ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 154
 BEKTAŞ, Bihor kal'ası kethudâsı, 1217
 BEKTAŞ, Burusalı, 267, 268
Bele karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
Belende karyesi, Çihârşenbih kazâsına tâbi, 738
Belgrad, 384; —kādısı, 1195, 1474, 1606; —kal'ası müstahfızları, 689, 691
Belsbarye (?) karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
bend bozmak (zencîr bozmak, habsden firâr etmek), 1301
Bender, 894, 897, 925; —beyi, 954; —kal'ası, 697, 925
Bender-i Süveyş, 983
 benderler, 1129, 1131
be-nevbet sipâhî timarı, 736
be-nevbet timar, 732, 736, 888
 Benî-Ali şeyhi, 59
 Benî-Atâ tâ'ifesi, Gazze livâsında, 59
 Benî-Atryye tâ'ifesi, Gazze livâsında, 59
 BENÎ-CEMÎL, mülhid, 1400
Benî-Cevher nâhiyesi şeyhi, 59
Benî-Hâzeyd nâhiyesi, livâ'-i Kuds-i Şerîf'de, 59
Benî-Ken'ân nâhiyesi, 59
 Benî-Sa'îd tâ'ifesi, 59
 Benî-Senhî tâ'ifesi, Aclun livâsında, 59
Benî-Zeyd nâhiyesi, Livâ'-i Kuds-i Şerîf'de, 59
bennâ, 897, 1108, 1321, 1333, 1453; —arşumı, 72

berât (*berât-ı hümayûn*, *berât-ı şerîf*) 27, 105, 115, 233, 293, 299, 364, 497, 504, 528, 530, 537, 572, 703, 741, 745, 992, 1069, 1071, 1091, 1096, 1201, 1211, 1215, 1275, 1285, 1312, 1347, 1398, 1419, 1445, 1518, 1519, 1550, 1611, 1614; —etdirmek, 939; —ı şâhî, 1217; —ile mutasarrıf olmak, 27; —resmi, 276, 440; —sadaka buyurulmak, 1096; —sûreti, 895
 berâtlu sipâhî, 1073
Berâ' karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338
 berâyâ, 196, 320, 364, 401, 402, 407, 408, 466, 832, 961, 964, 1024, 1049, 1510
 berber, 351, 777
Berbofça kal'ası, 702
 berende, 1150
Bergama, 128, 1098; —dizdârı, 835; —kādısı, 128, 482, —kal'ası (hisârı), 1173, 1307, 1564; —kal'ası erenleri, 1331; —kal'ası dizdârı, 1033; 1307; —nevâhîsi, 128; —sübaşısı, 1307
Berîd begi, 771
Berk (برك), Erdel'de bir nâhiye, 602
 BERKÆK, Sâbit-oğlu, Haleb'de Âl-i Mûsâ tâ'ifesinden, 1608
Berkofça, 1363; —kādısı, 488, 559
 berre vü mesâkîn, 832
 berriyye, 189, 1094, 1294; —kabîleleri, 317
Bertak ? (برتن) kādısı, 1540
ber-vech-i emânet, 398
ber-vech-i iltizâm, 932, 1236
ber-vech-i terakkî 1617, 1621
Besnâr karyesi, Ohri sancağına tâbi, 1346
 BEŞÂRET ÇAVUŞ, 1526
Beşdere, Bigadiç kazâsına tâbi bir mahal, 1087
 BEŞÎR, çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 1190
 BEŞÎR AGA, Novigrad kal'ası beşlü ağalarından, 903
 beşlü (tâ'ifesi), 118, 897, 1321, 1333; —ağası, 118, 903, 1064; —gedüğü, 592
 Betikara Mustafa-oğulları, İlbasan sancağında, 1353
 bey(ler), 6, 8, 22, 27, 30, 53, 60, 61, 75, 93, 106, 120, 161, 197, 206, 220, 229, 234, 236, 237, 259, 271, 315, 320, 336, 337, 344, 364, 391, 408, 457, 576, 624, 629, 665, 696, 754, 769, 770, 775, 776, 787, 829, 959, 1024, 1047, 1111, 1116, 1180, 1203, 1224, 1268, 1347, 1385, 1399, 1499, 1510, 1547, 1563, 1572, 1646; —âdemleri, 482; —hâsları, 647, 800, 1385; —nasb etmek, 511
bey' u şîrâ, 616

Beytül'l-Harâm, 542

*beytül'l-mâl-ı âmm*e, 398

beyyine taleb etmek, 200

bez, 211, 623, 808, 809

bezzâz, 777

bezzâzîstân, 1459

bittîh, 436

BIYIKLU TÂCEDDÎN, Şeyh Bahâ'eddîn Gaybî-oğlu, Kandırlı harâmî sûhte, 456

biçici, 571

bida'-ı merfû'a, 239, 245

bida'-ı şenî'a, 246, 358

bid'at(ler), 220, 1154, 1224, 1225, 1510; —ihdâs etmek, 156, 163, 220, 290, 1224, 1024, 1225; —ü dalâlet, 473; —ref' olunmak, 1024; —teftîş etmek, 290

Biga (sancağı), 107, 371, 433; —beyi, 107, 923, 1483; —kâdîsı, 1483, 1653, 1655; —piyâdeleri, 1570; —piyâdeleri beyi, 812; —sipâhîleri, 451; —tahrîri, 1570; —yayaları beyi, 1159

Bigadiç (kazâsı), 1087; —kâdîsı, 708, 1098

Bihilişte (nâhiyesi) —kâdîsı, 1427; —harcılıkçıları, 559

Bihor, 1217; —kal'ası, 1217

BÎKÂRÎ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 975

Bilecik (kazâsı), 184, 258; —kâdîsı, 151, 994; —ma'deni, 151, 171, 202, 258, 812, 1627; —ma'deni hıdmeti, 1116, 1159

bîmârhâne, 553, 643, 646; —vakfı mahsûlü, 553

Bin Diya (?) cemâ'ati, 749

binâ, 72; —hedm etmek, 68; —inşâsı, 69, 72

Bingöl, 1138

Biradost aşireti, 233

Biradost Ekrâdı, 1168

Birecik (sancağı), 751, 834, 849; —beyi, 59, 613; —iskelesi, 1355; —kâdîsı, 613; —ma'beri, 613; —suyu (nehri), 764

Birgi kâdîsı, 1598

Bitlis, 225, 226, 1101; —beyi, 198, 234, 1117; —kâdîsı, 1095, 1113; —kulları ağası, 980

Bi'r-i Zemzem, bk. Zemzem

Blâşkerme (?), 1216

Boboçka kal'ası, Sigetvar'da, 960

Bodos karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Bogaya (?) nâhiyesi, Avlonya sancağına tâbi, 1599

Boğaz karyesi, Ladik önünde, 419

Boğaz(lar), 223, 429

Boğaz-hisâr, 732, 1335; —dizdârı, 888

Boğaz-hisârları, 734, 736; —dizdârları, 429

Boğazkesen hisârı erenleri, 673

Boğdan (vilâyeti), 93, 240, 241, 465, 495, 507, 514, 897, 1034, 1283, 1284, 1286, 1401, 1623, 1639; —askeri, 373, 601, 602, 894, 1050, 1259; —halkı, 369; —kâfiri, 1502; —re'âyâsı, 93, 507, 1283, 1284; —serhaddi, 1286; —sınırı, 801, 894, 1164; —voyvodası, 92, 93, 102, 112, 130, 179, 180, 240, 241, 350, 373, 374, 383, 465, 489, 490, 495, 506, 514, 522, 601, 602, 651, 676, 680, 694, 697, 721, 801, 839, 894, 897, 925, 935, 1047, 1049, 1050, 1158, 1164, 1165, 1259, 1283, 1284, 1286, 1321, 1333, 1457, 1486, 1502, 1524, 1525, 1536, 1551, 1623, 1639

bolarlar, 93, 495, 649, 861, 862, 1247, 1248, 1449, 1560

Bolayır evkâfı terekisi, 1654

Bolı (sancağı), 403, 410, 1594; —beyi, 575, 638, 1112, 1358, 1420, 1461, 1462, 1463, 1491, 1506, 1569, 1577; —beyi, 1569; —hâsları, 348; —kâdîlikları, 209; —kâdîsı (kâdîları), 99, 197, 208, 1577, 1594; —müsellemleri beyi, 575, 1635; —piyâdeleri, 1257; —piyâdeleri beyi, 1257

Boliste ? (بولسته), Lehistan'da bir mahal, 893

Bolvadin kâdîsı, 1174

Bonlovinci, kâfir gemi reîsi, 591

Bonlu, Venedik barçalarından birinin reîsi, 561

Borçka kal'ası, 1195

Borlı (nâhiyesi, kasabası), 1569

Bosna (livâsı, sancağı), 718, 753, 844, 912, 913, 1195, 1219, 1220, 1479, 1513, 1579, 1580; —beyi, 341, 344, 551, 742, 753, 844, 895, 911, 912, 913, 926, 972, 1305, 1513, 1579; —kâdîsı, 1569; —nehri, 1195; —serhaddi, 341, 1579, 1580

Bosna-Sarâyı, bk. Sarây-Bosna

bostân(lar), 193, 1146

BOSTAN, Mehmed Sipâhî-oğlu, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden, 451

bostancı-başı, 739

BOVOSYAN, hüküm götüren zimmî, 1321

boya-hâne, 126; —mahsûlü, 126

Boyâbâd kâdîlığı, 1300

BOYARİNO, Venedikli bâzergân, 591

boy-begleri, 59

Boylu tâ'ifesi, 1295

boz yund, 1213

Bozbeği çayırı, Amâsiyye'de, 1549

Bozdoğan kâdîsı, 325

bozdoğan, 26, 612, 1317, 1620

Bozkoyunlu boyu, 59

Bozok (sancağı), 1100, 1258, 1440; —beyi, 825, 826, 1258, 1419, 1575, 1637; —tahrîr defterleri, 1387

Bozulus Türkmenleri, 59

BOZ-YUNUS MEHMED ÇAVUŞ, Anadolu çavuşlarından, 924

boza-hâne, 1662

Böğürdelen kâdîsı, 1474

bölük-başı, 564, 1157, 1342

bölük-halkı, 52, 54, 157, 281, 288, 313, 329, 330, 396, 776, 819, 820, 1122

Brayıl (İbrail) (kasabası), 48, 308, 721, 1247, 1248, 1449, 1452, 1560; —iskelesi, 470, 720; —kâdîsı, 47, 48, 203, 308, 897, 1321, 1607

Brazgird nâhiyesi, 233

Brod (?) kâdîsı, 372

Buckar, 1122

BUDAK, Ali-oğlu, 679

BUDAK, Barçınlu kazâsı sâkinlerinden, 199

BUDAK, Canik Sancağı Beyi Ali Bey'in adamı, hüküm götüren, 485, 487

BUDAK, Dasnı (?) tâ'ifesinden, 1605

BUDAK, Diyârbekr çavuşlarından, 1204, 1205

BUDAK, Dudan Beyi, 771

BUDAK, Emînüddîn-oğlu (?), hüküm götüren, 991

BUDAK, Gâzî Kıran-oğlu Şâh Mehmed Bey'in oğlu, 233, 273

BUDAK, İç-il'de za'ım, 996

BUDAK, Örgân Sancağı Beyi Îsâ Bey'in adamı, 75

BUDAK, Üsküblü, 944

BUDAK ÇAVUŞ, Diyârbekr çavuşlarından, 1206

Budak-özi (kazâsı, nâhiyesi), Kırşehir'e tâbi, 767, 825, 826, 1295, 1612

Budun (vilâyeti, livâsı), 9, 11, 29, 111, 172, 201, 243, 291, 371, 408, 416, 430, 657, 696, 867, 1293, 1343, 1351, 1415; —beylerbeyliği, 9; —beglerbegisi, 11, 27, 30, 90, 103, 106, 147, 170, 178, 182, 341, 342, 344, 380, 384, 400, 430, 434, 491, 509, 513, 516, 604, 614, 648, 656, 657, 662, 665, 674, 680, 689, 691, 704, 723, 753, 848, 946, 958, 1085, 1148, 1157, 1180, 1210, 1224, 1285, 1338, 1343, 1347, 1351, 1389, 1524, 1525; —defter kethudâsı, 657; —defterdârı, 380, 614, 1145, 1388, 1389; —dizdârı, 656; —kal'ası, 723; —mîr-alemi, 704; —nâ'ibi, 723; —neferâtı, 656

buğday, 103, 203, 481, 482, 542, 647, 717, 768, 867, 1120, 1228, 1652, 1660; —bahâsı, 138; —gasb etmek, 1361

BUĞICI AHMED, Ankara'da gurebâ zümresinden, 820

buk'a, 939

Bulacılarlu boyu, 59

Bulâdiye, 1618

Bulanık (?) donanması, 1516

bulgarî, 623

BUNCA-OĞLI, Burusalı, 267, 268

Burc-i Mebrûd nâhiyesi, 59

Burdur kâdîsı, 1250

Burgaz kasabası, 1212, 1603

Burgos nâhiyesi, 299

BURUNSUZ CA'FER, 1633

BURUNSUZ MEHMED, Ağribozlu (?), 1361

Burusa (sancağı, nâhiyesi), 25, 63, 196, 267, 268, 326, 353, 431, 441, 442, 448, 450, 457, 464, 492, 515, 664, 896, 1082, 1098, 1170, 1264, 1397, 1447, 1459, 1460, 1491, 1506, 1586, 1609, 1619; —ases-başısı, 1535, 1576; —begi, 421, 782, 880, 896, 986, 1033, 1087, 1098, 1307, 1331, 1340, 1376, 1397, 1534, 1570, 1577; —hâssa harc emîni, 195; —kâdîlığı, 881; —kâdîsı, 46, 63, 109, 142, 246, 303, 326, 327, 328, 358, 389, 422, 450, 464, 468, 515, 545, 640, 865, 887, 1082, 1170, 1171, 1328, 1459, 1460, 1500, 1535, 1576, 1577, 1586, 1592, 1597, 1609; —kal'ası, 303; —kassâbları, 25; —nevâhîsi, 545; —sübaşısı, 359, 492, 515

BÛ-SA'İD, bk. Ebû-Sa'îd

buz kayıkları, 1447

BÜLEND, Mostar zu'amâsından Hacı Mehmed'in câriyesi, 827

Büyük Kamer, İzladi'ye tâbi, 1521

Büyük-kumlı karyesi, Kite kazâsına tâbi, 1404

BÜYÜKBAŞ, Eskişehir'de mütemekkin ehl-i fesâd, 1172

câbi, 871, 1586

CÂBÎ BEG EL-CÂRÎ (?), nâhiye-i Ceydûr'da Şeyh, 59

CA'BERÎ, livâ'-i Kuds-i Şerîf'de nâhiye-i Halîlül'-Rahmân Şeyhi, 59

CA'FER, Anabolı azebleri ağası, 1228

CA'FER, Antâliyye limanı reîsi, 1060

CA'FER, Çorum Sancağı Beyi İlyâs Bey'in adamı, 493

- CA'FER, Hacı Mahmûd-oğlu, Burgoslu, hüküm götüren, 299
- CA'FER, Hamîd-ili'nde müderris, 1256
- CA'FER, Hüseyin Bâlî-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
- CA'FER, İstanbul kâdîsı muhızlılarından, 855
- CA'FER, Karacan-oğlu, Akyazı'ya tâbi Karacan-oğlu karyesinden, 453
- CA'FER, Limyeli bekçi, hüküm götüren, 967
- CA'FER, nâm-ı diğer: UZUN EMÎR, Azaklı, 985
- CA'FER, Rodos Beyi, 591
- CA'FER, Rûm çavuşlarından, 32, 34
- CA'FER, Selîm Bey'in adamı, hüküm götüren, 748
- CA'FER, Zacesne Beyi Ferhâd Bey'in adamı, hüküm götüren, 1471, 1513
- CA'FER AGA, Solnoklu şakî, 146, 181
- CA'FER b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223
- CA'FER BEG, 345
- CA'FER ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 650, 1534
- CA'FER ÇAVUŞ, hüküm götüren, 320, 531, 537, 547, 548
- CA'FER ÇAVUŞ, muhızır-başlıktan çıkma, 1535
- CA'FER ÇAVUŞ, Teke-oğlu, hüküm götüren, 1197
- CA'FER SÜBAŞI, 538
- CA'FER VOYVODA, 932, 964
- Ca'fer Beg-oğulları, 19
- CÂMEDÂN KİSİM, yeniçeri yaya-başlılarından, 330, 331
- camız, 867
- câmi'*, *cevâmî'* (ayrıca bk. mescid), 23, 24, 457, 553, 562, 610, 799, 942, 1327, 1102, 1327, 1339, 1349, 1402, 1556; —binâ etmek, 1193, 1480, 1496; —evkâfı mahsûlî, 970; —ta'mîri, 970
- Câmi'-i Atîk*, Edirne'de, 686, 690
- Câmi'** mahallesi, Gelibolu'ya tâbi Kazdağlı İnceiği'nde, 1483
- câmûs (bahâsı, kıstı), 138
- CANBERDÎ, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
- CANE, Çerkes, 527
- Canik** (sancağı) 35, 419, 1319; —beyi, 65, 485, 487, 1154, 1304, 1319; —cânibleri, 485; —dağları, 283; —kâdîsı, 419
- Cankirman**, 102; —kâdîsı, 102; —kal'ası, 102
- CANPÂRE, Bigadiç'e tâbi Alaca-atlu karyesinden, 708
- CANPULAD, A'zâz ve Kilis Sancağı Beyi, 377, 378, 379
- CANPULAD, Ekrâd Sancağı Beyi, 59, 772
- CANTEMÎR SULTÂN, 527
- câriye, 85, 86, 406, 525, 651, 706, 827, 1629, 1658, 1659, 1664
- CÂRULLÂH ÇAVUŞ, 100, 151, 171, 184, 258
- câsûs(lar), 317, 516, 702, 790, 954, 1039, 1138, 1153, 1208, 1305, 1513
- câsûsluk, 1457
- cebeciler, 883
- cebehâne*, 16, 210, 281, 1467; —espâbı, 15
- cebe-kulları ağası, 1414
- Cebel-i İbn-i Sâ'id nâhiyesi**, 59
- Cebel-i Kesrevân nâhiyesi**, 59
- cebelü, 523, 576, 732, 733, 734, 735, 736, 829; —Tatarlar, 1047
- cebe vü cevşen*, 22, 523, 576, 732, 733, 734, 735, 736, 829
- Cedye** (?), Mısır'da Reşîd kazâsına tâbi, 1115
- cehûd, 115
- CEKÎ MÎHAL, elçi, 1457
- CELÂL, mahkûm, 1423
- CELÂL, Nablus sancağında bir cürmile müttehem, 1458
- celâlî, 1443
- celâ-yı vatan* (eylemek), 867, 949, 1122, 1123, 1213, 1284, 1479
- CELEB YANOŞ (?), küffâr boy-beylerinden, 753
- celeb (tâ'ifesi), 125, 295, 478, 479, 498, 597, 872, 938, 1139, 1297, 1309, 1351, 1363, 1365, 1366, 1367, 1373, 1374, 1401, 1431, 1432, 1433, 1434, 1489, 1502, 1533, 1624, 1638, 1642, 1651, 1658, 1659; —agnâmi, 1642; —hıdmeti, 1333; —hucceti, 479; —kayd eylemek, 1363, 1433; —koyunu, 255, 478, 1638; —maslahatı, 1333; —tahrîri (yazılmak), 1363, 1374, 1431, 1573, 1624, 1651; —(tahrîr) defteri, 188, 479, 1373, 1624
- celebkeş, 872
- celeblik, 1363, 1433; —hıdmeti, 1363, 1651; —den ihrâc olunmak, 1651
- Celiye** kâdîsı, 1395
- CEMÂLEDDÎN, Halebli mi'mâr, 1106
- Cemâsse** begi, 748, 749
- Cemâ'atü'l-Fâzıl, 59
- CEMŞİD BEG, Palu Hâkimi, 336, 770
- CENÂZE (?), hüküm götüren, 204, 206, 385
- Ceneviz**, 131
- cengci, 140, 254, 1517, 1527
- CENGİZ HÂN, 771

cerahor, 662, 1579, 1595; —ihrâc olunmak, 810, 848
Cerbe (adası) 139, 878, 1268; —hisârı (kal'ası), 1268, 1622; —muhâsarası, 1611
cerîme, 120, 355, 448, 482, 804, 852, 880, 923, 962, 979, 1016, 1154, 1256, 1264, 1399, 1498, 1576, 1582; —isnâdı, 469; —kesmek, 622
cerr, 411, 1074
cerrâh, 351
Cessân-ı Bedre (sancağı), 387; —beyi, 212, 220, 387, 1296; —kādîsı, 212, 1273
cevâhir, 1400
cevâlî (Mısır Beylerbeyiliğinden alınan bir vergi türü), 1069; —berâtları, 1069; —mahsûlî, 1069; —mâlî, 1069
cevâmî*, bk. câmi*
CEVATU NARDA, Venedikli bâzergân, 561
Cevheretü's-sahretü Câmi'i evkâfî, Mısır'da, 552
Ceviz-ağaç karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122
Cevlân nâhiyesi, 59
Ceydûr nâhiyesi, 59
Cezâyir serhadleri, 1023
Cezâyir-i Garb (Vilâyeti), 922; —beylerbeyisi, 139, 248, 251, 272, 346, 381, 426, 625, 733, 735, 752, 873, 892, 899, 922, 924, 956, 1288, 1527, 1611
Cezîre kazâsı, Bağdad'a tâbi, 62
Cibrîl karyesi, Lahsâ'ya tâbi, 1414
Cidde(-i ma'mûre), 983, 1499; —emîni, 550; —beyi, 1572; —muhâfazası, 1572
CİHÂN ŞÂH, Urman Beyi, 771
CİHÂNŞÂN, Seydişehirli, 1555
cihet (*cihât*), 939; —ihdâs etmek, 126; —tasarruf etmek, 939; —vermek, 126
Cile nâhiyesi, Trablus sancağına tâbi, 1040
CİMRÎ CELLÂD, nâm-ı diğer Yûsuf, Burusalı mücrim, 1576
cizye, 106, 845, 858, 883, 1037, 1445, 1606
Corile (?) **karyesi**, İlbasan sancağına tâbi, 1346
CÖMERD, Hasekî Sultân'ın müşâhere kâtibi, hüküm götüren, 1102
CUM'A, Harfeyn Kethudâsı, 59
CUM'A b. REMMÂL, Bahreyn'de mütemekkin tâcir, 1123
cum'a namâzı, 409, 918, 1402
Cum'a-bâzârı, Tırhala'ya tâbi Yenişehir-i Fener'de, 445, 446; —kādîsı, 488
Cüllâb nehri, 1317
CÜNDÎ, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149

cünûd-ı muvahhidîn, 892
CÜRCÂN, Amâsiyye Müftüsü, 119
cürm ü cinâyet resmi, 150
cüz-hânlık, 1187
Çacka (چاك), Alaca-hisâr taraflarında bir yer, 577
çadır, 189, 210, 281
ÇADIRCI HACI, oğlu tarafından katl olunan Şâmlı, 141
Çaka-sazı, Burusa yakınlarında bir mahal, 457
Çakır Beg karyesi, Erciş'e tâbi, 1411
çakır curası, 1472
ÇAKIR, Kara-hisâr sancağında, Bayatcuk karyesinden yaya-başı, 122
çakırcılar, 1035
ÇALABVİRDİ, Ağa, Velî-oğlu, 1419
Çalışlar karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Çaltı karyesi, Pazarcık kazâsına tâbi, 258
Çamlık karyesi, Yoros kazâsına tâbi, 1480
Çanıçe kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610
Çapakçur sancağı beyi, 1138
Çarıkcılar karyesi, Alâ'iyye'ye tâbi, 1448
çarıkçı, 777
Çarniçe karyesi, Alaca-hisâr'a tâbi, 577
çârtâk, 72, 82; —yapdırmak, 72
çaşnı, 1150
Çâşnigîr köprüsü, 37
çâşnigîr, 367, 769
Çatalca, 445, 446, 1413; —celebleri, 1363; —kādîsı, 445, 446, 838, 1624
çatma yaptırmak, 585
Çavdar karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1522
çavuş(lar), 728, 829, 1060, 1122; —başı, 125, 135, 609, 652, 744, 788, 792, 799, 819, 851, 865, 882, 885, 951, 976, 1143, 1404, 1489, 1496, 1601, 1638, 1641; —luk, 468; —luk gedüğü, 1484; —luk verilme, 644
ÇAVUŞ-OĞLI, Ankaralı, 820, 1245
çayır(lar), 885, 1010, 1083, 1105, 1439, 1549; —biçdirmek, 1549
ÇAYLAK, Alâ'iyye'de Çaylaklar cemâ'ati reislerinden, 1448
Çaylaklar cemâ'ati, Alâ'iyye'de, 1448
çekirge âfeti, 929
çeküş, 1150
ÇELEBÎ KETHUDÂ, hüküm götüren, 853
Celebî-alam karyesi, İzladi'ye tâbi, 1530

çeltük emînleri, 725

çeltük enhârı, 725

çeltükci, 725, 1433, 1434

Çemişkezek, 771

çeng ü çegâne, 1280

Çenger, İstanbul'da Boğaziçi'nde bir semt (köy),
bugünkü Çengelköyü, 571

çengî câriyeler, 1598

Çepni karyesi, Siirt nâhiyesine tâbi, 833

çerak (çerâğ) yağı, 1270

Çerâkise (tâ'ifesi), 961, 1453, 1542; —ağası, 1155;
—beyleri, 1266; —i devlet-ma'kûs, 1453; —
keferesi, 1544; —semtleri, 3, 35, 43; —sultânları
evkâfı (Mısır'da), 553; —vilâyeti (ayrıca bk.
Çerkes vilâyeti), 32

çeri-başı(lar), 76, 425, 656, 790, 791, 957, 958, 1333,
1526, 1627

çeri-başılık, 841

ÇERKES BEG, Bozok Beyi, 767, 825, 826, 1258,
1419, 1575

Çerkes begi, 527

Çerkes vilâyeti, 527, 1542, 1544; —câ nibleri, 305

Çerkesler, 961, 985, 1542

Çerkeş kâdîsı, 612

Çernik nâhiyesi, Bosna sancağına tâbi, 844

Çernik-i Dolna mezra'ası, Bosna sancağında, 844

Çernik-i Gorna mezra'ası, Bosna sancağında, 844

Çernovi (kâzası), 1070, 1642; —kâdîsı, 308, 406,
488

çervîş yağı, 1270

Çese gönüllüleri, 49

Çeşme kâdîsı, 444, 508

çeteler, 3, 665

Çıgan-gedüğü begi, 771

ÇINAR BETREK (?) BEG, 771

ÇIRPAN-OĞLI, Balıkesirli yürük, ehl-i fesâd
reislerinden, 107, 433

çift, 185, 988

çiftlik(ler), 85, 86, 428, 673, 416, 802, 988, 1116,
1211, 1439, 1568, 1570; —resmi, 428

çiftlikçiler, 988

Çine (kazâsı), 1030; —kâdîsı, 1029, 1030

ÇİNE, Benderli zimmî, 925

çingâne tâ'ifesi (çingâneler), 116, 803

Çirmen (sancağı), 1212, 1441; —beyi, 461, 687,
839, 891, 1047, 1048, 1049, 1054, 1070, 1111,
1212, 1465, 1616, 1623, 1639; —kâdîları, 559;
—müsellemleri, 1111; —voyvodası, 1070

Çirpert, 1205

Çit ^(D) **karyesi**, Edremid kazâsına tâbi, 20

Çongar, Amâsiyye'ye tâbi bir mahal, 824

Çopî hâssı, Ladik cânibinde, 452

Çorlı, Çorlu (kasabası, kazâsı), 519, 559, 1104,
1109, 1447, 1603; —kâdîsı, 101, 425, 519, 555,
586, 590, 598, 608, 682, 1110, 1447, 1648, 1655;
—mütevellişi, 101, 1447; —müderrisleri, 1109

Çorum (sancağı), 197, 969, 1491; —beyi, 219, 230,
231, 261, 262, 452, 485, 493, 969, 1154, 1662;
—hâsları, 1662; —kâdîsı, 197, 1154; —
levvendleri, 1422

ÇÖLMEK, Ladik kazâsından ehl-i fesâd reîsi, 419

Çölmekçiler mahallesi, Burusa'da, 865

Çubuk, Bozok nâhiyesine tâbi, 1419; —çeri-başısı,
1450; —kâdîsı, 36

çûka, 816, 831; —çalmak, 1212; —ferâce, 299, 1216

Çumran karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

Çura karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

Daday (kazâsı), 1318; —kâdîsı, 712, 870, 1318, 1357

DADUNYA, Fransa elçisi, 294

Dağ Arablari nâhiyesi, 59

Dağ-dibi, Koca-ili'de bir mahal, 1255

dakk u dübelek, 239

Dal karyesi, Budun vilâyetinin Mohaç sancağına
tâbi, 1338, 1343

Daluca karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

Dalyan, 1305; —kâfiri, 346

dalyanlar, 700

Dam-başı, Baba-eskisi kazâsına tâbi, 1181

Dânişmendlü karyesi (İznik kazâsına tâbi) re'âyâsı,
375

DANYAL, Prizrin sancağında timar sahibi sipâhî,
ser-asker, 559

Darada (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine
tâbi, 818, 1038, 1058

darb-hâne, 616, 851

darbzen(ler), 32, 512, 1099, 1132, 1133, 1147, 1210;
—kundağı, 846

darçın, 131

Dârende kâdîsı, 84

Darnice (Darnize) karyesi, Bender kal'ası kurbünde,
697

daru kulleşi, 1276

Daruca karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

dâriü'l-harb, 988; —e tereke (zahîre) kaçırmak, 128; —kâfirleri, 1504

dâriü'l-kapan (Hıms'da), 290

Dasnı (?) tâ'ifesi, 1605

DASNİ KİSİM, Musul'da ze'âmetden ma'zûl sipâhî, 1563

davar, 16, 37, 59, 85, 86, 92, 103, 124, 128, 148, 151, 197, 281, 308, 412, 600, 601, 602, 622, 664, 721, 729, 818, 841, 894, 897, 925, 953, 984, 997, 1038, 1086, 1138, 1152, 1164, 1284, 1294, 1313, 1319, 1321, 1333, 1475, 1555, 1613, 1639; —cem' eylemek, 32; —serika, gasb, gâret etmek, yağmâlamak, 46, 308, 697, 845, 929, 995, 1037, 1038, 1058, 1395

Davşeni beyi, 771

DÂVÛD, Alaşehir nâhiyesinde timar sahibi sipâhî, 906, 1237

DÂVÛD, Aydın'da timar sâhibi, hüküm götüren, 1562

DÂVÛD, Bayburd mütemekkinlerinden, 1091

DÂVÛD, Hâssa sarrâclardan, hüküm götüren, 1137

DÂVÛD, Rodoscuklu maktûl Bâyezîd'in oğlu, 1160

DÂVÛD BEG, Hammâzlu Kethudâsı, 59

DÂVÛD PAŞA, 1187

DAYEZ (œ«İ', Keşanlı zimmî kazgancı, 588

DÂYİM MEHMED, İskenderiyye kal'ası'nda neccârlik gedüğüne mutasarrıf, 1398

Dayovası karyesi, Karuş kazâsına tâbi, 1643

debbâğ-hâne, 1391

Debbâğlar mahallesi, nefsi-i Selânik'de, 498

Debri (Debre) kâdîsı, 818, 1038, 1057, 1058, 1059, 1332

DEDE, Dergâh-ı Mu'allâ sipâhî-oğlanlarından, 1418, 1495

DEDE PETRİ, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845

def ü dübelek, 245

defîne, 1301

defter-hâne, 1570

defter; —eylemek, etmek, 254, 257; —çavuşları, 1230, 1529; —emîni, 889, 1531; —i atık, 375, 510, 1363, 1570, 1585; —i cedîd, 375, 510, 530, 696, 703, 957, 958, 992, 1312, 1363, 1415, 1570, 1614, 1615; —i cedîd-i hâkânî, 375, 1235, 1275; —i hâkânî, 688, 1139, 1251, 1431; —i hâkânî kâtibleri, 1251; —i hümâyûn, 220, 1024, 1224; —i mufassal, 494; —kâtibi (kâtibleri), 1001, 1029, 1261; —kethudâsı, 1646; —mühürlemek, 388, 400, 523, 525, 531, 558; —sûreti, 316

defterdâr (nâzir-ı emvâl), 17, 23, 190, 592, 615, 628, 678, 857, 902, 932, 1146, 1352, 1646, 1649; —efendi, 370, 618, 793, 992, 1069, 1088, 1606

defterdâr-ı mâliyye, 678

defterlü çavuşlar, 978

değirmen, 946, 1441, 1519; —mahsûlü, 946

DEĞİRMENCİ MEHMED, Mostarlı, 827

değirmenci(ler), 946, 1441

dekâkîn, bk. dükkân

DELİ BAYRÂM, ehl-i fesâd, 1601, 1618

DELİ DİMYAN, ehl-i fesâd zimmî, 948

DELİ MAHMÛD, Bilecik ma'denini ref' ettirmek isteyen, 171, 258

Delik-pınarı yaylağı, Akça-kızanlık kazâsında, 688

DELLÂL ULU, Çorlulu, 1447

Delvine (livâsı, sancağı), 846; —beyi, 462, 709, 711, 732, 735, 845, 846, 852, 873, 1134, 1588, 1643; —kâdîsı, 559, 852, 1134, 1643; —yalıları, 846

DEMBELE MANSÛR BEG, Kutur Beyi, 771

Demir karyesi, Canik sınırında, 487

Demirci (kazâsı), 1554; —kâdîsı, 1554

demür bırakmak (gemicilik), 1268

demür tava, 1150

demür top hıdmeti, 151

Deniz-değirmeni, Güzel-hisâr kazâsına tabi bir mevzı, 128

Depe-yolu karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041

Der-sa'âdet, 495

der-zencîr etmek, 116, 299, 560, 877, 1633

Derbâz ülkesi, 1168

derbend(ler), 236, 238, 329, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 391, 392, 451, 877, 969, 1098, 1206, 1531, 1588, 1643; —ağızları, 551; —karyeler keferesi, 877; —karyesi, 1367; —köyleri, 823

derbendci(ler), 867, 1531

DERDEL, Kefe Ermenilerinden, 886

Derecik karyesi, Samakov kazâsına tâbi, 1367

Dergâh-ı Mu'allâ, 41, 100, 106, 122, 128, 131, 157, 180, 185, 189, 205, 221, 224, 242, 248, 263, 264, 266, 268, 279, 281, 289, 298, 306, 307, 315, 323, 325, 326, 327, 342, 343, 344, 345, 360, 364, 424, 432, 433, 439, 445, 446, 447, 459, 462, 481, 483, 487, 492, 493, 494, 496, 498, 506, 508, 511, 515, 516, 535, 538, 545, 554, 557, 565, 572, 597, 598, 599, 605, 614, 622, 643, 657, 673, 676, 681, 682, 689, 697, 698, 700, 713, 722, 725, 803, 806, 822, 823, 847, 854, 860, 867, 886, 911, 912, 928, 949, 969, 984, 985, 987, 993, 1015, 1026, 1060, 1096, 1101, 1104, 1105, 1121, 1149, 1150, 1172, 1173,

1187, 1210, 1211, 1217, 1231, 1241, 1242, 1245, 1252, 1291, 1296, 1306, 1318, 1321, 1322, 1325, 1334, 1347, 1359, 1360, 1361, 1365, 1366, 1367, 1402, 1414, 1416, 1419, 1420, 1449, 1452, 1454, 1457, 1463, 1465, 1514, 1528, 1531, 1532, 1533, 1545, 1554, 1560, 1564, 1584, 1586, 1589, 1594, 1606; —çavuşları, 16, 71, 74, 96, 197; —kapucıları, 197; —ulûfecileri ağaları, 333; —yaya-başları, 170

Dergâh-ı Sa'âdet, 145, 364; —destgâh, 542, 886, 1265, 1502, 1663; —me'âb, 200

Deri-bolı karyesi, 931

Derne beyi, 771

DERVÎŞ, Beg-bâzârı kazâsından levend, 1291

DERVÎŞ, Bolu'da sipâhî, 1569

DERVÎŞ, Burusa'da kürk hırsuzu, 492, 515

DERVÎŞ, Çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 533, 1506

DERVÎŞ, Çıkışmaz-oğlu, hırsuz, 114

DERVÎŞ, Edirne'de Etmekci köyü'nde sâkin dolabıcı şâkirdlerinden, 979

DERVÎŞ, ehl-i fesâd, 497

DERVÎŞ, Ferecikli, 1442

DERVÎŞ, hüküm götüren, 99

DERVÎŞ, Mürşid Ca'fer'in kulu, 497

DERVÎŞ, Ramazân-oğlu, İstanbul kâdîsı muhızlılarından, 1592

DERVÎŞ, Segedin Sancağı Beyi, 7, 9, 10, 118, 146, 639, 648, 663, 696, 703, 704, 946, 1157, 1415

DERVÎŞ, Seydî Çavuş-oğlu, 246

dervîşler, 1644

DERVÎŞ ALÎ, Edirne kâdîsının adamı, hüküm götüren, 1193

DERVÎŞ ALÎ, İznikli, 1602

DERVÎŞ ÇELEBÎ, Burusalı, 1447

DERVÎŞ ÇELEBÎ, Dîvân Kâtibi, 1334

DERVÎŞ KETHUDÂ, Mısır beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 541, 542, 547, 549, 552, 563, 567, 589, 939, 952, 968, 977, 983, 989, 990, 998, 1002, 1004, 1014, 1060, 1062, 1063, 1069, 1071, 1088

DERVÎŞ KETHUDÂ, Midillü sâkinlerinden, 760

DERVÎŞ MEHMED, Yeniçeri yaya-başlarından, 81

Dervîş köyi, Kızıl-ağaç Yenicesi'ne tâbi, 1196

deryâ muhafazası, 18, 131, 444, 752, 761

deryâ seferi, 709, 711, 732, 733, 734, 735, 750, 888, 940, 956, 1175

deryâ yalıları, bk. yalılar

deryâyâ tereke vermek (kaçırmak), 20, 128, 162, 248, 349, 482, 517, 526, 750, 1031

DERZÎ HACI, Tireli ehl-i fesâd, ases-başı, 1371

DERZÎ PAŞAYİĞİT, Hendekli, 298

deşîşe(-i âmme) buğdayı, 542, 1572

Deşîşe-i Şerîfe Evkâfı, 983

Deşt (?) boyı, 59

devâddâr, 1020

deve, 110, 128, 189, 317, 540, 808, 809

DEVE HOCA, gönüllü reîsleri kapudanı, 18, 439

deve yüki, 290

Deve-boymı, Menteşe sancağında bir mahal, 901

deveci(ler), 70, 299; —kulu, 70

Deveciler karyesi, Migalkara kasabasına tâbi, 207

DEVLET GİRÂY HÂN, Kırım Hânı, 536, 951, 953, 985, 1265, 1390, 1453, 1542

devlet-i ebed-peyvend, 770, 771, 1048, 1077, 1224

devlet-i hümayûn, 22, 579, 732, 735, 770, 771, 873, 874, 875, 899, 959, 999, 1047, 1049, 1054, 1146, 1429, 1453, 1454, 1631, 1633

DEVLETYÂR, sipâhî, 1419

Devrek kâdîları, 1461

Devrekânî nâhiyesi, Kastamoni sancağına tâbi, 814

Deyr-i Divân begi, 771

Deyr-i Ruha begi, 771

Deyrû Rahbe sancağı, 1584

Dicle nehri, 849, 1355

Dikme dağları, 285

dil (ayrıca bk. esîr); —almak, 139, 250, 305, 878, 1265, 1268, 1390, 1504; —getirmek, 139; —olmak, 961; —göndermek, 878

Dil-iskelesi, 71, 222

DİLÂVER BEG, Badvanlu, 771

Dilde-Hersek (?) karyesi, Yalova-İstanbul yolu üzerinde, 1418

Dimetoka, 877, 1532; —kâdîsı, 871, 877, 1532; —kâdîsı nâ'ibi, 877

DİMİTRAŞ, Rus kumandanı, 81, 83, 102, 266, 278, 305, 949, 961, 1047, 1048, 1049, 1265, 1266, 1390, 1453

DİMİTRAŞ VELED-İ KOSTADİN, İzvornik sancağında kuyumcu, 577

DİMİTRİ, Boğdanlı ehl-i fesâd zimmî, 465

DİMİTRİ, Eflâklî zimmî, 1533

DİMİTRİ, harâmî zimmî, 1309

DİMİTRİ MANOKONLU, Silivri'de Metropolit mahallesi'nde sâkin neccâr, 284

DİMO İSTEMAT, Alasonyalı kürek mahkûmu, 630
dirlik, 59, 60, 817, 1006, 1047, 1071, 1354, 1390, 1393, 1419, 1454, 1512; —tasarruf edenler, 57; —tevcih etmek, 1207
 dirliksüz ra'yyet, 60
 dirliksüz sipâhîler, 1054
Dîvân(-ı Âlî, -ı Hümayûn) 60, 102, 145, 1007, 1008, 1122, 1123, 1403, 1456; —hıdmeti, 1425; —kâdîsî, 436, 52, 1451, 1453; —kâtibi, 70, 833, 1334;
 dîvân kâtibi, 829, 1569
 DÎVÂNE AHMED, Tırhala sancağında Yenişehir-i Fenar'a tâbi Cum'a-bâzârlı harâmî sipâhî, 445, 446, 715, 838
 DÎVÂNE AYDIN, Erzurum gönüllülerinden, 1214
 DÎVÂNE BÂLÎ, Barçınlu kazâsı sâkinlerinden, 199
 DÎVÂNE BAYRÂM, Menteşe sancağında ve Çeşme'de şakî levendlerden, 444, 901
 DÎVÂNE BEKİR, Hendekli, 298
 DÎVÂNE DÂVÛD, Seçen sancağında mütemekkin, 1313, 1515
 DÎVÂNE HALÎL, Geredeli, 1420
 DÎVÂNE HASAN, 211
 DÎVÂNE HASAN, Çatalca'ya tâbi Serciler karyesinden harâmî sipâhî, 445, 446
 DÎVÂNE HÜSEYİN, Midilli adası ehl-i fesâddan, 557, 760
 DÎVÂNE KAYIKI (?), Ohri harâmî, 1346
 DÎVÂNE MEHMED, 1466
 DÎVÂNE MEHMED, Alaşehirli levend, 1620
 DÎVÂNE MEMÎ, sânk, kürek mahkûmu, 854
 DÎVÂNE MUSTAFA, ehl-i fesâddan, 672
 DÎVÂNE NASÛH, Demirci'de erbâb-ı timardan sipâhî, 1554
 DÎVÂNE NASÛH, gönüllü re'îslerden, 1618
 DÎVÂNE PİRÎ, Yeni-Deli Boyu'nun beyi, 59
 DÎVÂNE-OĞLAN-OĞLI, 1491
 DÎVÂNE YÛNUS, Alaşehirli levend, 1620
Diyârbekr (vilâyeti), 58, 265, 616, 770, 771, 773, 779, 1133, 1206, 1317, 1369, 1503, 1632; —beylerbeyisi, 1, 2, 21, 22, 32, 34, 62, 169, 225, 226, 228, 234, 236, 237, 238, 264, 276, 329, 334, 335, 336, 395, 440, 500, 501, 528, 573, 754, 576, 748, 754, 766, 769, 770, 773, 775, 776, 829, 833, 859, 910, 920, 1042, 1132, 1138, 1142, 1144, 1204, 1277, 1308, 1322, 1352, 1485, 1491, 1563; —beyleri, 58; —çavuşları, 1204, 1205, 1206; —defterdârı (mâl defterdârı, nâzır-ı emvâl), 174, 176, 198, 276, 766, 1043, 1277, 1482, 1485,

1584; —kîsesi, 573; —kulları, 1352; —sancak-beyleri, 754
diyet, 714, 1511
 dizdâr(lar), 44, 194, 219, 476, 504, 587, 618, 828, 835, 895, 926, 1079, 1120, 1134, 1139, 1149, 1217, 1230, 1276, 1290, 1307, 1342, 1421
 dizdârlık, 890, 1217; —dan ref' olunmak, 835
Dobrica (vilâyeti), 1164, 556
Dodur karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1087
 doğan(lar), 435, 590, 991, 996, 1055, 1472
 DOĞAN, Petrin (?) Kal'ası Dizdârı, 1443
 DOĞANCI HASAN, hüküm götüren, 1612
 DOĞANCI HASAN, Ma'arra'da sâkin Setliş-oğulları'ndan, 31
Doğancı karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
 doğancı-oğulları, 1137
 doğancılar, 1137
 dolâb, 871; —hafr olunmak, 1496
 dolâbcî şâkirdleri, 979
 dolama, 299
Domaniç kâdîlığı, 447
Domaniç kâdîsî, 447, 994
 DOMİNE GOKARTİM, Venedik gemi reislerinden, 439
donanma, 206, 305, 878, 961, 1512, 1542, 1579, 1641; —seferi, 1618
Donanma-i Hümayûn, 113, 139, 215, 250, 305, 346, 376, 381, 579, 625, 633, 732, 733, 734, 735, 736, 750, 752, 783, 873, 874, 875, 892, 899, 924, 952, 955, 959, 1047, 1048, 1202, 1268, 1504, 1517, 1527, 1544, 1601, 1661; —gemileri, 949; —mühimmi, 633; —seferi, 1611
Donaz, Kütahya'ya bağlı, 931
Donboy dizdârı, 372
 donlu yarar yigitler, 1130
Donuz-pınarı karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Doş ? (دوش) kal'ası, Erdel vilâyetinde, 1068
Draç, 204, 206, 1216; —iskelesi, 831, 1346; —kâdîsî, 204, 205, 206, 932; —kal'ası dizdârı, 1079; —limanı, 204, 205
 dragoman (ayrıca bk. tercemân), 1486, 1488, 1507, 1520, 1524
Drama kâdîsî, 559, 799, 1363
Drama Matbâh-ı Âmire sebzecileri, 914
Dranik karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Drava nehri, 699, 1513
Dreşne karyesi, Köprülü kazâsında, 927

Dubniçe kâdîsı, 1363

Dubrovnik, 1479; —beyleri, 827, 1120, 1166, 1392; —elçileri, 1120, 1392; —gemileri, 361, 486; —kal'ası, 827; —keferesi, 149, 1479; —tüccârı, 1306

Dubrovniklü (Dubravniklü), 349, 361, 432, 486, 941, 959, 1479; —bâzergânlar, 149

Dudan begi, 771

DUKA, Tercemân, Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1457

Dukagin (sancağı, nâhiyesi), 1475, 1613; —âsileri, 289; —beyi, 289, 798, 813, 928, 1217, 1475, 1508, 1509, 1550, 1599, 1613, 1661; —hisârı (kal'ası), 289

Dukagin karyesi, Edirne'de, 1236

Dukagin-oğlu, 513

Dulkâdir, **Dulkâdirli**, **Dulkâdiriye** (vilâyeti), 32, 398, 628, 1195; —askeri, 32, 34, 144; —beylerbeyisi, 225, 226, 332, 463, 524, 576, 655, 829, 921, 1100, 1249, 1387, 1649; —defter kethudâsı, 1649, 1650; —sipâhîleri, 524, 705, 921, 1440; —tahrîri, 921

Dunbo (αῖῖ» **kal'ası**, Mohaç'da, 604

DURAK, Çatalca'ya tâbi Ulaşlı karyesinden harâmî sipâhî, 445, 446

DURAK, Hammâzlu Kethudâsı, 59

DURAK, Kapudan Kethudâsı, 13

DURAK, mîr-i ahur, 1621

DURAK, Osmancıklı kuttâ'-ı tarîk, sûhte, 969

DURALÎ, Seksar Sancağı Beyi, 1338

DURDI BEG, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Hasan Çavuş'un babası, 14

Durkistan kal'ası, Basra vilâyetine tâbi, 1435

DURMIŞ, Budun'da Defter Kethudâsı, 657

DURMIŞ, Tımsıvar Defterdârı, 146

DURMIŞ b. YENİCE, Güzel-hisârlı kürek mahkûmu, 630

DURMIŞ RE'ÎS, 1611

Durna hisârı, Sadr-ı Süveyb sancağına tâbi, 1218

Durpeşte kâdîsı, 559

Dursun karyesi, İzladî'ye tâbi, 1521

duta, 1493, 1499

Dutlişte karyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346

dutsak, bk. dil, esîr

düğümli kendir, 1101

dükkân(lar) (dekâkîn), 72, 73, 82, 290, 610, 1151, 1190, 1235, 1270, 1495, 1540, 1662; —binâ etmek, 82; —inşâsı, 69; —yıkımı, 69

dülbend, 299, 1213, 1403

dümen almak, 128

dümenci, 222

Dümeyrâ, Aclun livâsına tâbi, 59

Dünbal ulus, 1221

DÜNDAR, 306

DÜRRÎ, Süleymânlu Kethudâsı, 59

düşmen (ayrıca bk. a'dâ), 29, 248, 604, 605, 1130, 1268, 1293, 1306, 1393, 1435, 1451, 1497, 1639, 1663; —askeri, 579; —e mu'âvenet etmek, 995; — tarafları, 1528; —yarağı, 8, 22, 60, 102, 132, 140, 226, 238, 247, 393, 394, 395, 576, 618, 724, 732, 733, 734, 735, 736, 769, 770, 771, 781, 829, 873, 875, 1047, 1048, 1054, 1058, 1131

Ebnâ karyesi, Ağriboz'a (?) tâbi, 1361

ebnâ'-i sebîl, 189, 199, 286, 320, 867, 1174, 1340

Ebri (?) **nehri**, 815

EBÛ-BEKİR, Kara-hisâr sancağında Ceviz-ağaç karyesinden yaya-başı, 122

EBÛ-BEKR NÂ'ÎL, cemâ'at-i Ka'bere Şeyhi, 59

EBÛ-DOĞAN, Haleb'de Âl-i Fazl tâifesinin reîsi, 1608

Ebû-Garbe sancağı beyi, 1218

EBÛ-RÎŞ (EBÛ-RÎŞE), Ane Beyi, 59, 622, 748, 749, 1608

EBÛ-RÎŞ MUHAMMED b. MÜDLİÇ, Sancak-beyi, 59

EBÛ-SA'ÎD, Kabur Beyi, 21, 391, 757, 758, 1168, 1406

EBÛ-SA'ÎD, Lahçan Beyi, 771

EBÛ-ZEYD, Benî-Ali Şeyhi, 59

EBÛ'L-GARÎB TUBEYLÎ, Mısır'da mültezim, 436

ebvâb mahsûlatı, 371

Ece limanı, 269

Ece-adası, Gelibolu nâhiyesine tâbi, 269

Ece-ovası, 274; —emîni, 1654; —hâsları, 1654; —tuzlası, 311

ECVED b. NUSSÂR, Kûzetü'l-eymen Şeyhi, 59

EDEL (?) TOYCA, ze'âmet tasarruf eden, 143

edevât-ı ceng, 770, 771; —ü cidâl, 625, 732, 734, 735, 769, 829, 1048

EDHEM ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 199, 693

Edirne, 17, 245, 686, 877, 1150, 1212, 1279, 1441, 1465, 1592; —bostancı-başısı, 688, 739; —

imâreti, 871; —kâdîsı, 114, 117, 239, 245, 255, 478, 559, 609, 627, 686, 690, 739, 755, 847, 871, 887, 979, 1102, 1150, 1193, 1236, 1272, 1279, 1441, 1461, 1496, 1583, 1592; —kassâbları, 255, 478; —muhâfazası, 245; —sübaşısı, 1583; —zindânı, 1196

Edremid, 782; 451; —kâdîsı, 20, 107, 433, 482, 496, 1087; —kazâsı

Edrenmiş, Delvine sancağında bir mahal, 1588

ef'âl-i kabîha (şenî'a), 239, 245, 358

Eflâk (vilâyeti), 296, 373, 383, 402, 405, 407, 466, 474, 475, 490, 495, 507, 568, 603, 720, 803, 858, 861, 862, 1034, 1239, 1244, 1283, 1284, 1330, 1401, 1405, 1449, 1560, 1595; —askeri, 180; —a'yânı, 649, 966; —beyleri, 966; —bolarları, 649, 803, 861, 862, 1244, 1247, 1248, 1449, 1560; —çingâneleri, 803; —ihtilâli, 721; —müfsidler, 721; —pre-beyleri, 373, 680; —re'âyâsı, 308, 475, 507, 568, 649, 721, 802; —re'âyâ vü berâyâsı, 507, 649; —sımrı, 802, 1329, 1330; —tarafı, 1528; —tâifesi, 1075, 1329, 1452, 1507; —voyvodası, 112, 179, 180, 296, 308, 309, 401, 405, 407, 408, 466, 470, 474, 475, 476, 489, 490, 495, 507, 534, 535, 603, 649, 680, 685, 720, 721, 802, 803, 810, 816, 858, 861, 897, 935, 966, 1047, 1081, 1086, 1229, 1234, 1238, 1242, 1247, 1248, 1283, 1284, 1309, 1329, 1330, 1333, 1394, 1405, 1452, 1524, 1525, 1533, 1560, 1595, 1599, 803, 1333, 1524; —voyvodalığı, 401

EFLÂK, Eflâklı zimmî, 1560

eflâk-oğulları, 1403

eflâkler, 1540

Eftere, Karuş kazâsına tâbi bir köy, 1643

Eğil begi, 336

Eğin hâkimi, 770

Eğirdir hisârı (kal'ası), 177, 1233

Eğirdir kâdîsı, 930, 1250

Eğirdir nevâhîsi, 1256

Eğri kal'ası, 90, 103, 384, 1145, 1149, 1210; —keferesi, 148

Eğri Nasûh-oğulları, 1522

Eğrilü elçi, 91, 104

Ehl-i Sünnet Cemâ'ati (Mezhebi), 418, 473, 1644; —târîkı, 73

ehl-i bagy ü inâd, 335

ehl-i berât, 150

ehl-i bid'at, 418, 473

ehl-i fesâd, 1, 36, 57, 59, 61, 65, 73, 75, 93, 103, 104, 105, 107, 115, 120, 124, 127, 128, 148, 157, 167, 181, 192, 193, 196, 206, 223, 224, 230, 231, 232,

235, 239, 240, 241, 245, 253, 254, 256, 261, 274, 275, 277, 283, 286, 287, 289, 295, 296, 297, 300, 315, 320, 321, 322, 324, 329, 334, 336, 348, 355, 363, 373, 383, 401, 402, 407, 411, 414, 419, 423, 424, 451, 452, 453, 454, 455, 466, 474, 475, 483, 485, 487, 489, 490, 493, 495, 496, 507, 509, 511, 535, 569, 577, 593, 622, 649, 665, 721, 722, 738, 760, 782, 800, 807, 815, 818, 823, 845, 852, 861, 880, 896, 898, 900, 904, 927, 928, 930, 931, 933, 944, 950, 953, 960, 962, 979, 1013, 1015, 1029, 1030, 1037, 1044, 1045, 1057, 1059, 1074, 1087, 1098, 1104, 1145, 1196, 1212, 1231, 1233, 1251, 1252, 1254, 1258, 1264, 1284, 1300, 1310, 1311, 1325, 1332, 1338, 1340, 1346, 1357, 1361, 1371, 1397, 1399, 1420, 1427, 1452, 1465, 1475, 1522, 1525, 1540, 1546, 1561, 1569, 1586, 1601, 1603, 1605, 1620, 1623, 1639, 1643, 1644; —cem' eylemek, 3; —kâfir, keferesi, 506, 948, 1550; —sipâhîler, 1420; —teftîşi, 65, 414; —ü şenâ'at, 22, 31, 61, 93, 107, 118, 137, 196, 277, 315, 660, 672, 800, 876, 930, 969, 987, 1016, 1074, 1196, 1340, 1357, 1533, 1578, 1594, 1657; —zimmîler, 608

ehl-i fisk u fücûr, 245

ehl-i hıref (hırfet), bk. hıref (hırfet) ehli

ehl-i hibre, 195, 1177

ehl-i İslâm, 1, 3, 8, 35, 38, 43, 60, 61, 104, 106, 218, 385, 591, 625, 684, 744, 959, 961, 1086, 1099, 1145, 1478, 1500, 1557, 1664; —a tereke bey' etmek, 13; —tüccârı, 959

ehl-i isyân, 337

ehl-i örf, 482, 1598

ehl-i şenâ'at, 104, 105, 507, 725, 1443, 1533

ehl-i telbîs, 1625, 1640

ehl-i tezvîr, 1640

EJDER HÂN, 1048

ekin, 151

Ekizce-pınar mezra'ası, Ankara nâhiyesine tâbi, 1439

Ekrâd (ayrıca bk. Kürd), 618; —aşâ'iri, 59; —sancağı beyi, 772; —tâ'ifesi, 120, 1322; —ümerâsı, 264

elçi, bk. ilçi

Elekler karyesi, Gördük kazâsına tâbi, 1087

ELİF BİNTİ MEHMED, Migalkara kasabasına tâbi Deveciler karyesinden, 207

Elkas emîri, 312

ELVÂN b. DÜNDAR, Mihalıçlı kürek mahkûmu, 630

ELVAN, Akça-kızanlıklı, 891

emân, 341, 344; —vermek, 1251

emânet konilmek, 722
 EMET, Seydîşehirli, 1555
 EMÎN, kâtib, 398
 EMÎN TÂCEDDÎN, harâmî, 1605
 EMÎN YÛSUF, Konya kal'ası'nda siyâseti fermân olunan mahkûm, 14
 emîn(ler) (ayrıca bk. ümenâ), 121, 355, 803, 835, 857, 932, 1015, 1236, 1322, 1363, 1383, 1479
 emînü'l-ümenâ, 1127, 1632, 1633
 EMÎR HACI, Alâ'iyye'de sühtevât tâifesinden, 1253
 EMÎR HASAN b. ŞA'BÂN, İstanbul kâdîsı muhızrlarından, hüküm götüren, 1592
 EMÎR MUHAMMED BEG, nâhiye-i Şeref b. Ma'n'da ze'âmete mutasarrıf, 59
 EMÎR RE'ÎS, hâssa reîslerden, 1335
 EMÎR SULTÂN, cemâ'at-i Hâlid Boyu'nun beyi, 59
Emîr Sultân mahallesî, Burusa'da, 1619
Emîr-hisârı karyesi, Kara-hisâr'a tâbi, 1593
 emîr-i ahur, 401, 402, 489, 649, 1617
 emîr-i hâcc, 968, 1553
 emîr-i Mekke, 905
 EMÎRŞÂH, Ankara Kâdîsı, 257, 196, 256
 EMÎRZÂ, gemi dümencisi, 222
 EMÎRZÂ, Kırşehir Sancağı Beyi Mahmûd Bey'in adamı, hüküm götüren, 705
Emin karyesi, Delvine sancağında, 1588
 EMÎRZE, şikâyetci, 185
emn ü emân, 156, 189, 1537
emr-i âlî, *emr-i âlî-şân*, 969, 1496
emr-i hümayûn, 44, 72, 246, 281, 355, 366, 408, 437, 473, 674, 705, 741, 745, 860, 952, 967, 977, 1405, 1460, 1548
emr-i pâdişâhî, 122
emr-i şerîf, 8, 14, 46, 55, 68, 82, 100, 131, 157, 192, 197, 256, 384, 407, 414, 422, 426, 441, 460, 462, 470, 478, 482, 487, 492, 495, 496, 510, 515, 517, 525, 526, 545, 552, 590, 601, 610, 612, 615, 642, 645, 648, 656, 661, 664, 667, 676, 679, 680, 700, 722, 750, 754, 756, 759, 760, 761, 763, 764, 782, 806, 829, 840, 842, 843, 864, 894, 895, 900, 903, 904, 908, 927, 929, 935, 953, 957, 958, 959, 971, 984, 985, 1003, 1012, 1015, 1018, 1019, 1029, 1033, 1056, 1064, 1073, 1075, 1083, 1094, 1110, 1111, 1114, 1118, 1122, 1123, 1126, 1146, 1151, 1161, 1164, 1169, 1171, 1186, 1193, 1197, 1207, 1221, 1249, 1259, 1275, 1288, 1291, 1295, 1296, 1298, 1303, 1304, 1306, 1313, 1316, 1317, 1318, 1322, 1323, 1325, 1336, 1355, 1357, 1376, 1390, 1396, 1401, 1405, 1407, 1411, 1419, 1424, 1443,

1444, 1448, 1449, 1456, 1462, 1464, 1479, 1481, 1496, 1507, 1512, 1515, 1517, 1518, 1529, 1531, 1532, 1534, 1548, 1552, 1553, 1560, 1561, 1566, 1569, 1574, 1575, 1577, 1588, 1591, 1597, 1606, 1609, 1627, 1633, 1643, 1644, 1655; —e muhâlefet, 122
 EMRÎZDÎN, Âdilcevâzlı zimmî, 1095
 EMRULLÂH, Kastamoni kâdılığı nâ'ibi, 1640
emvâl-i hâssa nezâreti, 989
 erbâb-ı huref, bk. huref (hurfet)
 erbâb-ı hukûk, 1196, 1292, 1594
 erbâb-ı şenâ'at ü tугуân, 52, 53
 erbâb-ı timar (bk. timar erbâbı)
Erbil (sancağı), 605, 741, 743, 1605; —beyi, 234, 238, 340, 573, 574
Erciş (sancağı, nâhiyesi), 1096, 1411, 1559; —beyi, 1042, 1095, 1113, 1138, 1144, 1411; —kâdîsı, 1113; —muhafazası, 1042
erdeş, 542
Erdel (vilâyeti), 106, 112, 147, 173, 178, 179, 180, 240, 373, 383, 407, 408, 489, 490, 495, 506, 507, 534, 601, 649, 677, 861, 966, 1034, 1055, 1081, 1084, 1329, 1351, 1375, 1451, 1457, 1486, 1487, 1502, 1524, 1525, ; —beyleri, 495; —elçisi, 602, 677, 1487; —Kralı (ayrıca bk. Kral-oğlu, İstefan Kralı), 178, 179, 180, 181, 240, 241, 383, 506, 507, 600, 603, 676, 677, 685, 861, 894, 1077, 1085, 1229, 1262, 1283, 1486, 1487, 1488, 1525; —Kralı oğlu, 1528; —Kraliçesi, 106, 146, 147, 173, 350; —küffârı, 1329; —re'âyâsı, 146; —seferi, 867; —ve Macar Kralı (Erdel-i Macar Kralı), 408, 601, 680, 1451; —zabtu, 1153
Erdel-i Macar vilâyetleri, 408
 ERDOĞDI, Çirmen Beyi Hızır Bey'in adamı, hüküm götüren, 1111
 ERDOĞDI, Selânik kazâsında sipâhî, 559
Erdud iskelesi, Tuna nehri sahilinde, 111
Ereğli, 993, 1447; —kâdîsı, 155
Ereğli karyesi, Yalak-âbâd kazâsına tâbi, 1264
 EREKLİ MÛSÂ, Alâ'iyye'de Yürük-i Karamanlu cemâ'atlerinden, 1448
Ergiri-kasrı (kazâsı), Avlonya sancağına tâbi, 1588, 1599
Erim kazâsı, Canik sancağına tâbi, 1319; —kâdîsı, 1154, 1625
 ERLMAK ? (رلماك), Peç Kralı'nın beylerinden, 1513
 ERMEN DERVİŞ, yolkesici, 877
 Ermenî(ler), 218, 886, 893, 1082; —tâciri, 388

Erzincan (kazâsı), 1230, 1138; —dizdârı, 1230; —kādîsı, 1230, 1342; —kal'ası dizdârı, 1292

Erzurum (vilâyeti, livâsı), 225, 226, 523, 528, 531, 573, 654, 664, 731, 771, 962, 978, 980, 1221, 1222, 1230, 1342, 1492, 1526, 1529, 1566; —beylerbeyliği, 174; —beylerbeyisi, 32, 33, 34, 35, 174, 175, 226, 228, 229, 232, 271, 332, 477, 480, 502, 512, 523, 528, 531, 540, 572, 576, 642, 653, 654, 659, 664, 668, 670, 729, 730, 731, 745, 763, 769, 793, 829, 902, 919, 962, 978, 981, 982, 1039, 1066, 1073, 1091, 1138, 1140, 1144, 1177, 1214, 1222, 1230, 1292, 1341, 1342, 1350, 1382, 1422, 1425, 1516, 1519, 1526, 1529, 1543, 1566, 1567, 1614; —çavuşları, 1529; —gönüllüleri, 1214, 1425; —kādîsı, 1091, 1526; —kal'ası, 1422; —karyeleri, 1066; —kulları, 902, 982, 1214; —kulları bölük-başısı, 1177; —kulları kethudâsı, 1543; —nâzırı, 540, 1425; —sipâhîleri, 1526; —timarları defterdârı, 1519

ESED BEG b. BUDAK BEG, Berîd Beyi, 771

ESEDULLÂH b. SEYYÎD ALÎ, Silivri ve Kavala'da müteseyyidlik iddiâsında bulunan, 904, 1114, 1288

esîr(ler), dil, tutsak, dutsak (ayrıca bk. dil), 148, 167, 181, 266, 267, 268, 323, 360, 439, 525, 602, 665, 674, 684, 714, 723, 744, 806, 827, 852, 878, 883, 887, 913, 922, 924, 948, 961, 985, 1037, 1057, 1058, 1120, 1145, 1219, 1220, 1346, 1360, 1410, 1444, 1461, 1498, 1511, 1577, 1601, 1622; —almak, 146, 181, 360, 600, 601, 1561; —bahâsı, 1601; —bey' etmek, 684, 744, 1360; —gemileri, 924; —istihdâm etmek, 684; —satmak, 881; —teftîş etmek, 887—uçurlamak, 881

esîrciler, 1577

ESÎRÎ MEMÎ 1522

Eski Cami', Edirne'de, 755, 847

Eski Musul, 1563; —aşîreti, 1563

Eski Zağra, bk. **Zağra Eskisi**

Eski-hisâr kādîsı, 559

Eski-il kādîları, 993

Eskişehir, 74; —kādîlığı, 73, 1172; —kādîsı, 73, 1172, 1589; —kal'ası, 1172

ESLEMEZ, Bozoklu sipâhî Ağacık'ın oğlu, 1258

espâb-ı ceng ü cidâl, 576

eşedd-i siyâset etmek, 516

eşirâ, 495, 824, 1039, 1251, 1319; —i Arab, 1124; —i Arab kabîlesi, 1131

eşkiyâ, 383, 407, 464, 699, 716, 880, 894, 1291, 1319, 1359, 1644

eşkünci tâ'ifesi, 50, 897, 1321, 1333

Eşme dağları, 285

et, 1065, 1297, 1298, 1619; —bey' etmek, 1110; —müzâyakası, 479, 1299, 1308, 1351, 1373, 1401, 1491, 1506, 1638, 1651; —narhı, 1109

etmeğe kan halt eylemek, 1169

Etmekci köyi, Edirne'ye tâbi, 979

etmekci(ler), 777, 1479

ev, 68, 69, 72, 73, 82, 124, 370, 788, 1102, 1148, 1557, 1556; —basamak, 107, 157, 193, 211, 277, 348, 411, 451, 454, 455, 456, 464, 511, 577, 876, 880, 896, 912, 944, 1015, 1070, 1074, 1087, 1181, 1195, 1212, 1263, 1279, 1337, 1357, 1360, 1361, 1371, 1443, 1465, 1535, 1582; —binâ etmek, 68, 73, 82, 788, 1102, 1148, 1556 —ihrâk etmek, 124, 560, 718, 818, 845, 911, 1038, 1058; —yıkamak, 69

evâmîr-i aliyye, 1187

evânî, 101, 1117

EVHAD, Karaman'ın Aksarây kazâsı Gelgin karyesinden, 459

evkâf, 306, 375, 481, 483, 484, 486, 552, 553, 562, 876, 880, 1015, 1119, 1231, 1252, 1267, 1275, 1411, 1441, 1586, 1619, 1654; —evleri, 1556; —kâtibi, 562; —mahsûlü, 562, 970, 1383; —mâlî, 1572; —muhâsebeleri, 562; —müfredât defterleri, 562; —mürtezîkâsı, 1441; —mütevellîleri, 562, 1163; —nâzırları, 553, 562; —ta'mîri, 553; —terekesi, 12, 13, 486, 1654; —ü emlâk, 880, 1015; —ü emlâk zâbitleri, 1231, 1252; —zâbitleri, 424; —zevâyidi, 138, 1155

evkâf-ı selâtin, 876, 880

Evlâd-ı Hasan, Livâ'-i Nablus'a tâbi, 59

evlâd-ı Arab, 939

Evrânî karyesi (Niğde kazâsına tâbi) zimmîleri 242

Evreşe sürgünleri hâsları, 1654

Eyle, Yenbû' ile Mısır arasında bir mahal, 12

EYMÜR KAMBER, Gürcistan melikinin adamı, 1425

EYMÜR VELED-İ İSMÂ'ÎL, Sofya'ya tâbi Seferlü karyesinden celeb, 1365

EYVÂNÎ, Geyveli, 1376

eyyâm-ı âşûr, âşûrâ, 239, 245, 246

ezân okumak, 799

Ezdin kādîsı, 943

Ezine (nâhiyesi), Tire kazâsına tâbi, 1371; —kādîsı, 433, 451, 1483, 1653, 1655

fâhişeler, 1256

FÂ'İK, Dervîş Bey'in adamı, hüküm götüren, 1362

FÂ'İK, Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'nın adamı (kâtibi), hüküm götüren, 296, 309, 404, 1329

FÂ'İK b. SAVVÂF, nâhiye-i Şeyhi, 59

Fak kazâsı, Mısır'da Reşîd kazâsına tâbi, 1115

FÂTİMA, Dimetokalı Nasûh b. Yûsuf zevcesi, 1532

FÂTİMA, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime kız, 1317

FÂTİMA, nâm-ı diğer: SİMAVLU-KIZI, Burusalı, 1170, 1171

FATİ HÂTÛN, Ilıca kazâsında sâkin, 1263

FÂTİH SULTÂN MEHMED, 172

FAZLULLÂH, Saruhan'da ehl-i fesâd elebaşlarından, 411

feddân, 552

fellâhlar, 541

Feltûbe, 91

Fenar celebleri, 1363

Fenar kâdîsı, 838, 943, 1624

FERÂNEKÎ HÂTÛN, 1407

FEREC, Husayya kal'ası müstahfızlarından Yehûd-ı aslî ve sicillâtta mukayyed hırsuz, 105

Ferecik, 1363; —kâdîsı, 427, 598, 1274, 1442

FERENDUŞ KRAL (FERDİNAND I), Avusturya Kralı, 30, 90, 103, 106, 145, 147, 148, 178, 179, 180, 243, 244, 350, 408, 495, 966, 1034, 1068, 1077, 1165, 1169, 1208, 1451, 1457, 1524, 1525, 1623; —memleketi cânibleri (tarafı), 179, 180

Ferenduşiler, 106

feres nâzırı, 326

FERHÂD, 740

FERHÂD, Amâsiyye Beyi Sinân Bey'in adamı, 759

FERHÂD, Basra beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 260, 301

FERHÂD, bölük kâtibi, Semendire sancağını tahrîr eden, 1312

FERHÂD, Doğan kaynı, kürek mahkûmu, 854

FERHÂD, Dragoman (Tercemân), hüküm götüren, 173, 854, 1055, 1375, 1451, 1486, 1488, 1524

FERHÂD, Göynik kâdîsı tarafından gönderilen muhızır, 637

FERHÂD, hüküm götüren, 518, 676, 680, 685

FERHÂD, Klis Sancağı Beyi, 249, 806, 988, 1075, 1507

FERHÂD, Lipva Beyi, 1386

FERHÂD, Malâtıyye Beyi iken fevt olan, 657

FERHÂD, Mısır beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1009

FERHÂD, muhızır, hüküm götüren, 636

FERHÂD, Muş Sancağı Beyi, 1505

FERHÂD, sâbık Bergama sübaşısı Muharrem'in kullarından, 1307

FERHÂD, Yemen Beylerbeyisi Mahmûd Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1000, 1006

FERHÂD, Zacesne Beyi, 551, 911, 1471, 1513

FERHÂD AGA (ÇAVUŞ), Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından (müteferrikalarından), hüküm götüren, 288, 353, 431, 442, 449, 450

FERHÂD b. ABDULLÂH, Kara-hisârlı kürek mahkûmu, 630

FERHÂD BEG, 289

FERHÂD BEG, Karaman Beylerbeyisi, 459

FERHÂD BEG, Kâtib, hüküm götüren, 957

FERHÂD ÇAVUŞ, Avlonya sancağı sipâhilerinden, 559

FERHÂD ÇAVUŞ, Niğebolı sancağında timar sahibi sipâhî, 559

FERHÂD KETHUDÂ, Köstendil sancağında sipâhî, 559

FERHÂD PAŞA (Vezîr), 82, 108, 119, 140, 1096

FERHÂD PAŞA, Bagdâd Beylerbeyisi, 741, 743, 1563

FERHÂD RE'ÎS, gemi reîsi, 606

FERİDÛN, Amâsiyye'ye tâbi Çongar'da iş-eri, 824

fermân, 72, 106, 684, 1001; —ı âlî, 1259; —ı âlî-şân, 845, 1268; —ı celîlü'l-kadr, 959; —ı hümayûn, 8, 259, 273, 274, 364, 427, 486, 524, 565, 677, 680, 705, 741, 769, 829, 986, 994, 1138, 1225, 1444, 1552, 1566, 1574; —ı şerîf, 57, 59, 68, 384, 437, 482, 502, 507, 527, 542, 590, 605, 684, 741, 747, 762, 770, 771, 783, 801, 864, 992, 1024, 1108, 1112, 1224, 1225, 1233, 1333, 1397, 1514, 1565, 1595, 1636, 1642, 1660; —ı vâcibü'l-iz'ân, 887

FERRUH, Erzurum beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 962, 1091

FERRUH, gemi reîsi, 1228

FERRUH, Hıms'da Husayya kal'ası müstahfızlarından, 115

FERRUH, hüküm götüren, 381, 928

FERRUH, Muhtesib Kethudâsı, hüküm götüren, 855

FERRUH, Rûm-ili çavuşlarından, 488

FERRUH, Segedin Beyi Dervîş Bey'in adamı, hüküm götüren, 118

FERRUH BEG, Tarsus Sancağı Beyi, 41, 661

FERRUH ÇAVUŞ, Cezâyir çavuşlarından, 842

feryâdcı(lar), 216, 1072, 1335

fesâd (ayrıca bk. ehl-i fesâd), 17, 22, 31, 36, 157, 192, 249, 289, 296, 348, 363, 423, 438, 444, 451, 452, 455, 457, 464, 483, 507, 511, 554, 593, 665, 716, 783, 815, 838, 840, 944, 960, 987, 1034, 1040, 1044, 1065, 1120, 1122, 1134, 1143, 1149, 1218, 1244, 1251, 1254, 1264, 1300, 1306, 1319, 1360, 1361, 1399, 1452, 1511, 1515, 1534, 1560, 1575, 1608; —ü şakâvet, 1074; —ü şenâ'at, 2, 31, 76, 90, 93, 107, 127, 137, 157, 166, 196, 211, 235, 261, 262, 283, 320, 348, 363, 411, 419, 424, 438, 439, 452, 465, 466, 473, 483, 493, 607, 608, 672, 718, 802, 818, 840, 927, 930, 947, 953, 954, 959, 987, 1013, 1037, 1044, 1045, 1087, 1104, 1145, 1195, 1196, 1212, 1219, 1247, 1300, 1325, 1332, 1338, 1340, 1346, 1361, 1362, 1395, 1534, 1540, 1594, 1603, 1608, 1633; —ü şer, 1264

feseka, bk. ehl-i fesâd

feth-i hâkânî, 384, 494

Fethiyye Parkanı (Palankası), Arad sancağına tâbi, 1571; —gönüllüleri, 1435; —kal'ası, 263; —nevbetçileri, 645; —müstahfızları, 1571

fetvâ, 939; —yî şerîf, 746, 859

fevkânî ev, 1212

fisk u fesâd (ayrıca bk. fesâd), 560

fisk u fücûr, 239, 245, 246, 850, 1190, 1307, 1644

Filek (sancağı), 662, 663, 1663; —beyi, 10, 1663; —kādîsı, 380; —tahrîri, 639

Filibi (kazâsı), 114, 559; —celebleri, 1363; —hâsları, 932; —kādîsı, 559, 667, 688, 841, 1101, 1211, 1287, 1465; —voyvodası, 1287; —yaylakları, 688;

fi'l-i kabîh, 1598

fi'l-i şenî'a, 1291, 1301, 1359, 1532

Filorina kādîsı, 488, 1624

firkate, 508, 1361; —basmak, 444; —donatmak, 345, 1504; —levendleri, 444; —reîsleri, 761;

Fiş (?) ACEM, Burusalı, 1082

fitil otu, 15, 16

fitne, 352, 408, 464; —vü fesâd, 31, 52, 167, 318, 335, 451, 459, 485, 487, 507, 985, 1028, 1048, 1217, 1244, 1247, 1248, 1251, 1336, 1515, 1525, 1544

flori, 290, 1200, 1306, 1598, 1633, 1661

floricıyân, floricî(ler) tâ'ifesi, 988, 1251

Foça kal'ası, 1169

Foça kādîsı, 941, 1403, 1479

fodula, 1619

Folça kal'ası, Yanya livâsında, 462; —dizdârı, 462

FRANÇE, Ağriboz beyinin adamı, hüküm götüren, 750

Frânçe, Fransa, 139, 518; —elçisi, 294; —pâdişâhı, 294, 805, 1121, 1622

Françelü, 959

FRANKOSNO (?), 1120

FRANKOSNO (?), Dubrovnîklü zimmî, 1120

Freng, 1442, 1498

Freng(ler) (tâ'ifesi), 744, 806, 1613; —kal'aları, 1613

Frengî altun, 851

Frengî flori, 851

fukarâ (tâ'ifesi), 265, 863, 890, 990, 1088, 1230, 1300, 1556; —hakkı, 212; —ve zu'afâ, 542; —ya te'addî etmek, 265

funda çekdürmek, 571

fundacı, 571

funduku'd-decâc, 436

Furat nehri, 849, 1355

futa, 1291

fülful, 131

Gabaveşte hâsları, İzvornik'de, 1474

Gable (?) **iskelesi**, Novesin kazâsına tâbi, 1479

Galata, 805, 1119; —azebleri, 19; —emîni, 91, 266, 278, 285, 999, 1114, 1494; —kādîsı, 246, 744, 788; —tâcirleri, 675

gallât, 605, 657, 1333

ganem (ayrıca bk. koyun), 1415

GANÎ, erbâb-ı timardan müfsid, 1420

Garabofça mezra'ası, Bosna sancağında, 844

Gardik kal'ası, Delvine kazasında, 1643

gâret (etmek, eylemek), 111, 146, 181, 444, 716, 818, 929, 954, 995, 1037, 1040, 1044, 1057, 1058, 1220, 1294, 1325, 1444, 1475, 1508, 1509, 1511, 1601, 1643, 1661; —i emvâl, 107, 586, 1663; —ü hasâret (eylemek), 106, 507, 665

garîb-yiğitler, 1, 22, 32, 34, 1245

gasb (ayrıca bk. gâret), 901, 1037, 1233

gâv, 1415; —ü gûsfend, 1168

GAYBÎ, eski kādî nâibi, 712

GAYBÎ, Tireli harâmî sûhte, 1371

GAYBÎ FAKÎH, Daday kazâsı eski nâibi, 870, 1318 gazâ, 732, 1265; 951; —dan safâlu gönüllü yarar yiğitler, 1047, 1054, 1393; —etmek

GAZÂLÎ, nâhiye-i Havran Şeyhi, 59

GAZÂLÎ, tâ'ife-i Müsâ'id Şeyhi, 59
 GAZÂLÎ-ZÂDE MUHYİDDÎN, 907, 1010, 1083
 GAZANFER, Burusa (Hüdâvendigâr) beyinin adamı, hüküm götüren, 1087, 1173
 GAZANFER, Sinân Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 460
 GAZANFER, Vize Beyi, 851
 GAZENFER, hâssa çakırcıları başı, 1035
 GĖZÎ, Kırım Hânı Mehmed Hân'ın oğlu, 710
 GĖZÎ KIRAN-OĞLI, 233, 273, 276
 gâzîler, 960, 1663
 GAZLÂN, nâhiye-i Havran'da ze'âmet tasarruf eden, 59
Gazze (sancağı), 8, 59, 563; —beyi, 8, 12, 13, 929; —kâdîsı, 929, 1458; —tahrîri, 889
 geçidler, 157
Gedegra (kazâsı), 1027; —kâdîsı, 419
Gedeli karyesi, Lâzikiyye'ye tâbi, 1041
Gedene-Ulura karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058
Gedos, Kütahya'ya bağlı, 931
Gedük nâhiyesi, Bozok sancağına tâbi, 1258
gedük(ler), 115, 194, 592, 618, 731, 828, 837, 856, 890, 908, 982, 1021, 1215, 1223, 1398, 1421, 1435, 1492, 1543, 1548; —ihrac etmek, 890; —tezkiresi, 982
Gekbuze kazâsı, 428, 673; —kâdîsı, 98
Gelengün ve Vecnegüle (?) beyi, 771
Gelgin karyesi, Karaman'ın Aksarây kazâsına tâbi, 459
Gelgin-boğazı, Karaman'ın Aksarây kazâsında, 459
Gelibolu (kazâsı, livâsı), 64, 116, 223, 1175, 1288, 1582; —iskelesi, 64; —kâdîsı, 64, 116, 269, 311, 425, 467, 598, 783, 888, 1012, 1520, 1648, 1654, 1655; —kapudanı, 1335; —ma'beri, 223, 224; —muhâfazası, 64, 224; —nâ'ibi, 1012; —sübaşısı, 311; —voyvodası, 269
GELİNCİK İBRÂHÎM, mahkûm, 356
 gemi(ler), sefine (sefâ'in), 3, 12, 13, 28, 43, 44, 108, 128, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 140, 157, 169, 204, 206, 222, 248, 251, 253, 254, 260, 266, 267, 268, 272, 278, 305, 345, 346, 349, 364, 366, 381, 385, 390, 425, 426, 429, 437, 439, 443, 463, 467, 470, 476, 482, 486, 517, 526, 527, 550, 613, 623, 640, 720, 735, 750, 751, 764, 768, 781, 805, 831, 834, 849, 873, 899, 922, 923, 924, 924, 940, 959, 961, 983, 1004, 1007, 1022, 1032, 1048, 1049, 1051, 1060, 1120, 1123, 1129, 1143, 1175, 1185, 1191, 1202, 1216, 1228, 1249, 1265, 1270, 1293,

1302, 1306, 1310, 1320, 1335, 1337, 1344, 1355, 1356, 1364, 1442, 1446, 1447, 1478, 1479, 1494, 1516, 1527, 1536, 1574, 1601, 1604, 1607, 1634, 1648, 1652, 1653, 1659, 1660, 1661; —ağacı (kerestesi), 285, 1018, 1161, 1185, 1255, 1355, 1494; —ağacı (kerestesi) kesmek, 621, 1260; —batırmak, 1120; —binâ (inşâ) etmek, 550, 764, 849, 1161, 1185, 1628; —cengcileri, 254; —demür bırakmak, 1361; —karaya urmak, 1216; —kürekçileri, 254; —levendleri, 1360, 1361, 1561; —re'is(ler)i, 128, 131, 357, 420, 425, 437, 482, 517, 526, 561, 606, 768, 834, 1494, 1574, 1601, 1618; —ta'mîri, 1585; —terekesi, 959; —e emânet koymak, 439; —e tereke tahmîl etmek, 13, 28, 251, 425, 427, 561; —zifti, 272
 gemici(ler), 203, 349, 425, 751, 1442, 1574, 1648, 1653, 1654, 1660
Gemlik iskelesi, 1597
Gence begi (hâkimi), 336, 771, 1138
Gerede kazâsı, 1420
Gerger, 1322; —**kal'ası**, 1322
Germücek kal'ası, Erzurum'a tâbi, 1177
Geyve, 1376; —kâdîsı, 352, 1376
 girâb, 1131; —topı, 1131
 GIYÂS (?), Niğebolu kal'ası emîni, 1405
Girid (adası), 206, 360, 439, 591; —beyleri, 591
 Gorgora aşireti, 748
Goriçe kal'ası, Bosna livâsı serhaddinde kâfir kal'ası, 753
 GÖBEK-OĞLI, Uşak kazâsından, 1179
 göç, 1094
Gödel karyesi, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Gök-meydân, Sarây-ı Âmire'nin bir bölümüne verilen isim, 613
Gökbaş karyesi, Barçınlu kazâsına tâbi, 199; —zâviyesi, 199; —zâviyesi şeyhi, 199
 GÖKCE, Külâhçı-oğlu, 1033
 göl hâsılı, 1354
Göl-başı bâcgâhı, Behisni kazâsında, 628
Göl-bâzâr (kazâsı), 1402; —kâdîsı, 151, 441, 505, 612, 942, 1376
Gölcük derbendi, 1098
Göle kal'ası, Erzurum'da, 1177; —ta'mîri, 1177
Göllü Kesteriye kâdîsı, 1624
 gön, 131
Gönen (kazâsı), 1397; —kâdîsı, 1627
 gönüllü(ler) (tâ'ifesi), 1048, 1049, 1125, 1126, 1130, 1220, 1393, 1510, 1596; —ağası, 631; —azebler, 1097; —celeb tâ'ifesi, 255, 1401; —il-eri, 254;

—re'îsler, 18, 139, 581, 582, 1661; —yiğitler, 1047

Gönye kal'ası, Trabzon'da, 1516

GÖRDENLİ (?) ALİ, gönüllü reislerden, 1618

Gördös, 1228; —kādîsı, 1087, 1098

Gördük (kazâsı), 1087; —harâmîleri, 1098; —kādîsı, 1087, 1522

Göregil begi, 234

Görenç (?) nâhiyesi harclıkçıları, 559

Göynik (kazâsı), 221; —kādîlîği, 214; —kādîsı, 221, 455, 570, 636, 637; —yürük tâ'ifesi, 196

Gradacac kal'ası, Klis'de, 988

Gradiška kal'ası (Bosna'da), 972, 1579; —kal'ası azebleri, 1579

gurabâ zümresi, 820, 1245

gurbet tâ'ifesi, 438, 457, 1280

GURGUR, Zu'b Arablarının Şeyhi, 59

GURGURE (?), Diyarbekrli Arab, 1584

guzât, guzât-ı garrâ, 90, 103, 1265

Güğercinlik kal'ası müstahfızları, 691; —kādîlîği re'âyâsı, 1249

güherçile, 1459; —işlemek, 1343

Gül-anber kal'ası, Şehrizol'da, 617, 618

GÜLÂBÎ, sâbık Samsun Kādîsı, 160

GÜLÂBÎ, Yoros kazâsı karyelerinden birinin imâmı, 318

GÜLÂBÎ BEG, Kara-hisâr-ı Sâhib Sancağı Beyi, 1569, 1587

GÜLCİ ALİ, mazınna, 1495

Güldiklan çayırı, Amâsiyye'de, 1549

Gülek, 790, 791; —dizdârı, 791

Güllü Kesriye celebleri, 1363

gümriük, 156, 606, 1499; —emînleri, 1609; —mültezimi, 156

Gümülçine nâhiyesi, 559; —kādîsı, 427, 559, 916, 1363, 1573, 1665

Gümüş kasabası (Gümüşhacıköy), 452

gümüş, 577, 664, 1117, 1341, 1459, 1460; —akça, 616; —evânîsi, 664, 1341; —kozalak, 240, 407, 1085, 1265; —lü kılıc, 299; —talerleri (?), 1551

GÜN (?), arz getüren, hüküm götüren zimmî, 1346

Gündek karyesi, Aksaray nâhiyesinde, 1207

Güngüş varoşı, 1145

günlük, 131, 1520

Gürciler, 1425

Gürcistân, Gürci cânibleri (tarafları), 32, 477; —meliki, 1425

Güzel-hisâr (kazâsı), 128, 411; —kādîsı, 128, 482
güzeşte, 1164

HABÎB, Burusalı tâcir, 457

habs (etmek, olmak), 10, 14, 20, 21, 65, 70, 73, 90, 92, 113, 127, 130, 141, 148, 154, 170, 177, 181, 197, 211, 212, 213, 249, 269, 283, 289, 295, 312, 321, 326, 365, 420, 425, 427, 433, 437, 441, 446, 459, 464, 487, 492, 497, 515, 517, 526, 527, 532, 538, 561, 584, 588, 608, 622, 636, 637, 638, 683, 687, 695, 710, 715, 717, 719, 722, 750, 759, 767, 772, 815, 820, 824, 825, 835, 836, 838, 850, 851, 852, 854, 859, 862, 880, 883, 890, 891, 896, 901, 912, 926, 927, 934, 941, 969, 1013, 1061, 1070, 1087, 1101, 1120, 1134, 1150, 1160, 1170, 1171, 1204, 1212, 1217, 1221, 1228, 1230, 1233, 1247, 1258, 1264, 1273, 1274, 1295, 1296, 1301, 1322, 1323, 1336, 1345, 1346, 1353, 1359, 1360, 1371, 1406, 1413, 1418, 1419, 1421, 1422, 1438, 1442, 1449, 1452, 1458, 1468, 1470, 1483, 1495, 1504, 1515, 1520, 1524, 1525, 1532, 1535, 1545, 1550, 1560, 1575, 1578, 1586, 1587, 1591, 1593, 1594, 1598, 1601, 1602, 1603, 1606, 1608, 1633; —den ıtlâk etmek, 10, 177, 312, 880

Habur sancağı, 1277

hacc, *hacc-ı şerîf* (ayrıca bk. *huccâc*), 189; —mevsimi (vakti), 1090

HACI, Amâsiyye kal'ası'nda topcu, hüküm götüren, 971

HACI, Bayramlı kazâsı'ndan kürek mahkûmu, 168

HACI, Ferecikli, 1442

HACI ABDÎ, Kara-oğulları'ndan, 1592

HACI AHMED, Filibe'de (?) müsellemler, 1211

HACI AHMED, Mağnisa'da sâkin, 472

HACI ALİ, Geyveli şakî, 352

HACI ALİ, Muhzır, 570

HACI b. NEBÎ, Ürgüblü kürek mahkûmu, 630

HACI BÂLÎ, kürek mahkûmu, 854

HACI BEG, Gördös'de sipâhî, 1087

HACI ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 1180, 1335

HACI DEDE, arz getüren, hüküm götüren, 1291

HACI HASAN, Baba-eskisi kazâsında sâkin, 1181, 1279

HACI HIZIR-OĞLI, *اوزل* kazâsında ehl-i fesâd elebaşlarından, 411

HACI İSKENDER, Amâsiyye kal'ası topcularından, 971
 HACI KUBÂD, arz getüren, hüküm götüren, 592
 HACI MAHMÛD, arz getüren, hüküm götüren, 1213
 HACI MAHMÛD, Karaman'a tâbi Yaylacık karyesinden, 1080, 1481
 HACI MAHMÛD, Sipâhî-oğlanlarından ve hâssa tâcirlerden Mustafa'nın adamı, 623
 HACI MAKSÛD, Hâssa reislerden, 924
 HACI MEHMED, Ağribozlu (?), 1361
 HACI MEHMED, Bâzergân, 1431
 HACI MEHMED AGA, Midillü sâkinlerinden, 760
 HACI MUSTAFA, Ferecikli, 1442
 HACI MUSTAFA, hüküm götüren, 1655
 HACI NASRULLÂH, Çorumlu, 1662
 HACI NASÛH, Kara-oğulları'ndan, 1592
 HACI NEBÎ, Midillü sâkinlerinden, 760
 HACI PÎRÎ, Acem tâ'ifesinden, Tokat'da mütemekkin, 1459
 HACI SEFER, hüküm götüren, 672
 HACI ŞÂH-KULİ, Musul Sancağı Beyi, 859, 1485
 HACI ÜVEYS, Kırşehir'i'nde mültezim, 398
 HACI VELÎ, Akyazılı, 454, 456
 HACI YÛSUF, Aydınli Selcen-oğlu'nun Arab kulu (kölesi), 1598
Hacı Hamza kasabası, Osmancık'a tâbi, 969
Hacı İshâk mahallesi, Balıkesir'e tâbi, 433
Hacı-beglü karyesi, Koşisâr'a tâbi, 672
 HACUY, Ulu Kethudâsı, 59
 HAÇAZİR, Ermenî tâciri, 388
 haddâd, 1115
 hademe, 281; —istihdâm eylemek, 94
 HADÎCE, Hamîd-ili'nde Müderris Ca'fer'in kızı, 1256
 hadravât, 290
 hafta bâzârı, 483
 HÂKÎ, Kırşehirli şakî, 767, 825, 826, 947, 1258, 1295, 1612
 hâkim, 451; —e itâ'at etmemek, 315
hakk-ı şûrb, 871, 1076
Hakkârî begi (hâkimi), 233, 234, 338, 757, 758, 770, 797, 1028, 1221, 1406, 1559
 halâş (?), 798
Haleb (vilâyeti), 59, 164, 396, 553, 562, 563, 564, 565, 566, 609, 613, 616, 809, 961, 1101, 1106, 1209, 1246, 1378, 1379, 1380, 1464, 1541; —beylerbeyliği, 59, 1271, 1464; —beylerbeyisi,

58, 104, 105, 115, 154, 297, 355, 378, 379, 576, 594, 622, 701, 728, 749, 756, 762, 769, 829, 1464, 1539, 1558, 1608; —cânibi defterdârı (ayrıca bk. Arabistân cânibi defterdârı), 21, 164, 165, 166, 189, 190, 191, 347, 355, 377, 397, 501, 531, 537, 613, 646, 785, 789, 793, 1395, 1417, 1548, 1658; —evkâfı, 553; —hazînesi, 138, 306, 307, 377, 379, 765, 785, 786; —hıfzı, 165; —kâdîsı, 104, 643, 646, 678, 776, 777, 1106, 1209; —kal'ası, 154, 785, 1322, 1608; —kazâsı, 1395; —nâzırı, 104; —sarâyı, 643, 646; —sübaşısı, 104; —yeniçerileri, 1378
 halı serika etmek, 1080
 HALÎL, Sancakı Beyi, 918
 HALÎL, hâssa kalafatçılar kethudâsı ve Ece-ovası emîni, 1653, 1654
 HALÎL, İskenderiyye Sancağı Beyi Mehmed Hân'ın kethudâsı, hüküm götüren, 718, 1220
 HALÎL, Karaman'ın Aksarây kazâsı Gelgin karyesinden, 459
 HALÎL, Kütahya livâsı müsellemleri beyi, 1019
 HALÎL, Mahmûd-oğlu, Muhzır, 1592
 HALÎL, Mehmed Çavuş'un adamı, hüküm götüren, 724
 HALÎL, müteveffâ Pojega Beyi, 124
 HALÎL, Yanya sancağında timar sahibi sipâhî, 559
 HALÎL BEG, ZirikΩ 336, 771
Halîlü'l-Rahmân (nâhiyesi), 59; —evkâfı (Kuds-i Şerîf'de), 1163, 1275; —nâzırı, 1163
 HALÎME, dâvâlı, 1281
 HALÎME, Neccâr Îsâ-kızı, 1469, 1470, 1636
 Hâlid Boyı cemâ'ati, 59
 Hâlid tâ'ifesi, Arab harâmî ve âsî tâifelerinden, 235
 Hâlik tâ'ifesi, Arab harâmî ve âsî tâifelerinden, 235
Halofça (?), 346
 hâm gön, 131
Hamâ (sancağı), 794, 1101, 1271; —beyi, 59; —kâdîsı, 701, 794, 1539
 HÂMÎD, Rûm-ili Kâdî-askeri, 291
 HAMÎD b. SA'DÛN, 1633
Hamîd-ili (sancağı); —beyi, 177, 438, 930, 987, 1233, 1243, 1250, 1256, 1280; —kâdîsı, 348, 363, 1019, 1256; —piyâdeleri beyi, 812
 hammâm, 589, 1197, 1250, 1291, 1349, 1354, 1428; —basmak, 1233; —binâ etmek, 798, 813, 993, 1106, 1108, 1197, 1428; —ta'mîri, 794
Hammâm-ı Seydî Dâvûd, Sahratu'llâh-ı Mûşerreffe vakfindan, 1076
Hammâre nâhiyesi, 59

hamr, 359, 525, 904, 1065, 1160, 1362, 1644; —bey' etmek, 359; —içmek, 560; —meclisi, 1245
 HAMZA, arz getüren, hüküm götüren, 211, 1160
 HAMZA, gemi reîsi, 1344
 HAMZA, hıdmetkâr, 1403
 HAMZA, Hızır-oğlu, Bayburd sancağında timar sâhibi, 1091
 HAMZA, İstolni-Belgrad Beyi, 665
 HAMZA, Karamürsel gemisinin reîsi, 1228
 HAMZA, Lahsâ Beylerbeyisi Mustafa Paşa'nın Kethudâsı, 1141
 HAMZA, Mısır müteferrikalarından, Deşîşe-i Şerife Evkâfî Nâzırı, 983
 HAMZA, sâbık Gördük Kādîsı, 1087
 HAMZA, Safed kazâsında, Kubbe karyesi isimli vakıf köyün nâzırı, 917
 HAMZA, Saruhan zu'amâsından, 411
 HAMZA, sipâhî, arz getüren, hüküm götüren, 929
 HAMZA, Söğüd nâm karyeden, ruk'a sunan, 375
 HAMZA, Trabzon alay-beyisi, 435
 HAMZA, Yeniçeri yaya-başlılarından, 80
 HAMZA, Yergöği sâkinlerinden, 816
 HAMZA, za'im, 423, 1466
 HAMZA, Zencire Beyi, 771
 HAMZA b. MEMÎ, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
 HAMZA b. ÜVEYS, ulûfeciler sübaşısı, 1377
 HAMZA BÂLÎ, Tırhala'ya tâbi Yenişehir-i Fenar'a bağlı Cum'a-bâzırlı harâmî sipâhî, 445, 446
 HAMZA BEG, İrişuvanlı Kethudâsı, 59
 HAMZA ÇELEBÎ, hüküm götüren, 1017
 HAMZA ÇELEBÎ, za'im, 1029, 1030
 HAMZA FAKÎH, Kütahya'da nâ'ib, 1469, 1470, 1636
 HAMZA SÜBAŞI, Brayıl sâkinlerinden, 721
 HÂN AHMED, Diyârbekrlî aşîret reîsi, 1142
 HÂN b. TURAK, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
 hân, 138, 163, 290, 643, 646, 820, 1190; —binâ etmek, 993
 hâncı, 290
Handek, 453
 hâne, 124; —mu'âfiyeti, 821
 hânedân, 805
 HANÎ HÂTÛN, Edirneli, 114
Hanpaşa-oğlu mahallesi, Rodoscuk kazâsına tâbi, 1160

Hârâ karyesi, Şâm vilâyetinde, 1267
harâc, 118, 495, 541, 552, 714, 720, 853, 858, 1158, 1329, 1375, 1451, 1487, 1585, 1606, 1643; —cem' etmek, 665, 853, 1445
 harâccılar, 1606
 harâc-güzâr, 665, 697, 760, 1551; —çingâne, 803; —kâfir(ler), 901, 1545; —re'âyâ, 649, 697, 718, 1219, 1306; —re'âyâ karyeleri, 1220; —zimmîler, 1360
 harâm-zâde(ler), 76, 199, 560, 800, 1145, 1254, 1300, 1301, 1338, 1644, 1663
 harâm-zâdelik, 1253
 harâmî(ler), 124, 134, 135, 148, 200, 348, 433, 438, 441, 445, 455, 505, 511, 516, 577, 682, 807, 815, 821, 823, 893, 903, 912, 925, 927, 1015, 1044, 1070, 1087, 1098, 1104, 1195, 1196, 1212, 1279, 1291, 1340, 1346, 1361, 1399, 1465, 1474, 1522, 1550, 1560, 1582, 1603, 1618; —âmilleri, 1284; —Arab, 555; —başlıları, 1195; —hayduk, 111; —levend(ler) tâifesi, 206, 783, 901, 959; —levend kâfirleri, 591; —levend kayıkları, 1601; —teftîşi, 433; —voyvodaları, 912
 harâmîlik, 235, 344, 493, 555, 586, 679, 901, 1168, 1196, 1254, 1550, 1605
 harâset, 988
 HARB b. BÎŞÂC, nâhiye-i Kunaytara'da (?) Şeyh, 59
 harbe, 1582
 harbî kâfir(ler), 349, 361, 385
harbî kal'a, 111, 118, 148, 384, 698, 699, 716, 1149, 1210, 1663
 harbî varoş, 1210
Harbuz karyesi, Budun vilâyetine tâbi, 1343
harc, 834; —ı zâ'id, 968
 harclık cem' etmek, 558
 harclıkcı, 499, 558, 559, 715, 838; —sipâhî(ler), 559, 715
Harem-i Şerîf, 1088, 1090
Haremeyn-i Şerîfeyn, 290; —vakfı, evkâfı, 290, 306, 307, 1541
 Harfeyn Kethudâsı, 59
Harîr-i Divîn, 391; —beyi, 158, 395
Harîreyn (sancağı), 440; —ze'âmeti, 1633
hâric ez-defter, 397, 572, 667, 1314, 1439, 1518, 1519 mezra'alar, 1023
Harka, Segedin-Budun arasında bir mahal, 111
 harman ihrâk etmek, 120
 Harman-dilü boyı, 59
Harmanika nâhiyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346
Harprut begi, 771

- hâs(lar), 21, 355, 488, 491, 559, 577, 611, 657, 696, 703, 741, 760, 786, 800, 928, 949, 1104, 1277, 1332, 1385, 1386, 1550, 1617, 1621, 1633, 1654; —emîni, 1419; —emînler, 853; —karyeler, 1395; —mahsûlî, 499; —terekesi, 1654; —olmak, 122; —yaya-başılar, 122; —yayalar, 122; —ı hümayûn, 1415; —zâbiti, 1195
- HASAN, Ağrıboz Beyi, 437, 735, 750
- HASAN, Alay-beyi, Kerkük sancağında ze'âmete mutasarıf, 780
- HASAN, Ankara'da erbâb-ı timardan Ali isimli kimsenin hıdmetkârı, 1245
- HASAN, Ankara'da gurebâ zümresinden Buğucu Ahmed'in hıdmetkârı, 820
- HASAN, Arla Sancağı Beyi, 1026
- HASAN, Bigalı mazınna, 1483
- HASAN, Bilecik ma'deni hıdmetine ta'yîn olunan za'îm, 1116, 1159
- HASAN, Bolu müsellemleri beyi, 575, 1635
- HASAN, Bosna'da za'îm, 844
- HASAN, Bosnalı sipâhî Kara Yahyâ'nın oğlu, 912
- HASAN, Bostancı-başının adamı, hüküm götüren, 739
- HASAN, Budun beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 513, 723
- HASAN, Burusa beyinin adamı, hüküm götüren, 1397
- HASAN, Burusa'da yürük tâifesinden, 1586
- HASAN, Çatalca'ya tâbi Ulaşlı karyesinden sipâhî harâmî, 445, 446
- HASAN, çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 1263
- HASAN, Çese gönüllüleri kethudâsı, 49
- HASAN, Demirci halkından, 1554
- HASAN, Dergâh-ı Mu'allâ kapucularından, 170
- HASAN, Dilki Mustafa-oğlu, Gelibolulu, 269
- HASAN, Ebû-Garbe Sancağı Beyi, 1218
- HASAN, Edirne'de ber-vech-i iltizâm hâslar emîni, 1236
- HASAN, Erciş Beyi, 1095
- HASAN, Filek Beyi, 1663
- HASAN, Gelibolu'da hisâr-eri, 1520
- HASAN, Haleb'de kâdî tercemânı, 762
- HASAN, Hüseyin Mede-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
- HASAN, İznikli, 1197
- HASAN, Karamanlu, da'vâ şâhidi, 441
- HASAN, Karamanlu, İznik'de sübaşı, 505
- HASAN, Karin-âbâd Kâdisı, 854
- HASAN, Kırşehir Beyi Memiş Bey'in adamı, hüküm götüren, 947, 1295
- HASAN, Kisan (Keysan) Sancağı Beyi, 771, 807
- HASAN, Kopan Sancağı Beyi, 201
- HASAN, mektûb getiren, hüküm götüren, 1276
- HASAN, Mîr, Müks beyinin karındaşı, 771
- HASAN, Osmancık derbendine istihdâm için gönderilen, 452
- HASAN, Osmancıklı kutta'-ı tarîkden sipâhî, 969
- HASAN, Sâlih Efendi'nin dânişmendlerinden, hüküm götüren, 944
- HASAN, Semendire sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 1015
- HASAN, sipâhî, sâbık Bolu Sancağı Beyi, 1569
- HASAN, Sivas çavuşlarından, 898
- HASAN, Şâm beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 632
- HASAN, Şâm beylerbeyisinin kethudâsı, 1094, 1271, 1294, 1354, 1395
- HASAN, Şehr-emîni, 544
- HASAN, Şehrîzol'de kul-ağası, 780
- HASAN, Trabzon Sancağı Beyi, 33, 270
- HASAN, Van beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 1221
- HASAN, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 784, 789, 834
- HASAN, Vize Beyi Rüstem Bey'in adamı, hüküm götüren, 1104, 1226, 1272, 1279, 1603
- HASAN, Yergöği sâkinlerinden, 816
- HASAN, za'îm, 287
- HASAN, Zehrimâr(?) -oğlu'nun adamı, 411
- HASAN AGA, Kürd a'yânından, 21
- HASAN AGA, Midillî sâkinlerinden, 760
- HASAN b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223
- HASAN b. ABDULLÂH, Yanbolu'da sâkin, 1212
- HASAN b. BÂLÎ, Pazarcık kazâsına tâbi Murâd Fakihler karyesinden, 258
- HASAN b. HİMMET, kürek mahkûmu, 854
- HASAN b. ÎSÂ, İzladi nâhiyesine tâbi Paşa-yiğit nâm karyeden sipâhî-oğlanı, 560
- HASAN b. İBRÂHÎM, Amâsiyyeli kürek mahkûmu, 630
- HASAN b. MEHMED, Arkamlı kürek mahkûmu, 630
- HASAN BEG, İznik'de za'im, 287
- HASAN BEG, yarıcı, hüküm götüren, 1314
- HASAN ÇAVUŞ, 325, 617

HASAN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 1044
 HASAN ÇAVUŞ, Durdu Bey-oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 14
 HASAN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 63, 618, 620, 839
 HASAN ÇAVUŞ, timar sahibi sipâhî, 559
 HASAN ÇAVUŞ, Vize sancağ'na tâbi Korçar karyesinden timar sahibi sipâhî, 559
 HASAN ÇAVUŞ, Vulçitrın beyinin adamı, hüküm götüren, 1639
 HASAN ÇELEBÎ, 360, 737, 960, 987, 1046, 1086, 1284
 HASAN ÇELEBÎ, Divân Kâtibi, hüküm götüren, 1569
 HASAN ÇELEBÎ, hüküm götüren, 26, 770, 844, 983, 990, 1191, 1547, 1595, 1599, 1600, 1605, 1621, 1622, 1649
 HASAN ÇELEBÎ, Mevcûdâtçı, hüküm götüren, 1162
 HASAN ÇELEBÎ, Yazıcı, Hazîne kapusunda oturan, hüküm götüren, 1391
 HASAN KETHUDÂ, hüküm götüren, 1525, 1659
 HASAN KETHUDÂ, Küre Emîni, 812
 HASAN KETHUDÂ, Yemen beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 607
 HASAN KETHUDÂ, Za'im, 365, 1417
 HASAN KUL, Kuds-i Şerîf hisâr enenlerinden, 1269
 HASAN MANAS, Ohrili, 1346
 HASAN PAŞA, Cezâyir-i Garb Beylerbeyisi, 924
 HASAN RE'ÎS, gönüllü reislerine kapudan olan Deve Hoca'nın adamı, 18
Hasan Beg mahallesi, Vize'de, 851
 Hasan Çelebî rü'ûsı, 896
Hasan kal'ası, 1566
Hasan Paşa Hânı, Ankara'da, 820, 1245
Hasan-keyf sancağı, 833; —beyi, 1277; —hâsları, 1277
 HASBÎ, Yüzde-pâre yürükleri kabîlesinden, 898
 HASEKÎ SULTÂN, 1102
 Hasene tâ'ifesi şeyhleri (livâ'-i Kerek'de), 59
hâsıl yazılmak, 673
Hasköy (kazâsı), Rûm-ili'nde, 416; —kādîsı, 424
Hâslar (kazâsı), 322, 950, 1550; —kādîsı, 246, 314, 321, 322, 590, 652, 866, 885, 907, 976, 1010, 1045, 1105, 1137, 1162, 1413, 1538; —sübaşısı, 1413
hâssa; —ahur, 1413; —beytü'l-mâl emâneti, 1445; —çakırcıları, 1035; —çayır(lar), 652, 1010; —çiftlik, 673, 1001; —doğanlar, 435; —espâb,

1128; —gemiler, 606; —incü, 1128; —kadırğa, 571, 1018; —kalafatcılar kethudâsı, 1653, 1654; —karye, 1316; —koyunlar, 688; —kumaşcılar, 1514; —Kürd obaları, 452; —müteferrikalık, 1032; —re'is(ler), 624, 629, 924, 940, 973, 999, 1310, 1311, 1335, 1611; —tâcirler, 623, 1551
hâssa-i hümayûn, bk. havâss-ı hümayûn
 HÂŞİM, sâbık Prizrin Beyi Hızır Bey'in adamı, 277
 HATÂYÎ, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime, 1317
 hâtem(ler), 1400
 HATIR ? (فطر), Bozoklu İrşâddil-oğlu, 1258
 hatîb, 552, 975
hatt-ı şerîf, 1, 37, 54, 59, 108, 193, 197, 198, 225, 236, 237, 303, 328, 378, 380, 442, 449, 450, 587, 589, 653, 654, 668, 682, 759, 764, 765, 766, 770, 790, 850, 851, 852, 895, 939, 950, 993, 1135, 1221, 1222, 1378, 1381, 1496, 1556, 1559, 1593
 hâtûn çekmek, 455, 672
Hâtûniyye İmâreti, 1065
Hatvan (sancağı), 663; —beyi, 152, 157, 196, 298, 1145, 1148, 1149; —kal'ası, 1149; —tahrîri, 648
havâ'ic, 125
havâle, 615; —defterleri, 1492; —hükümleri, 903
 havâs nâzırı, 884
Havâss-ı Kostantiniyye kazâsı, bk. Hâslar kazâsı
havâss-ı (hâssa-i) hümayûn (Pâdişâhî), 6, 27, 76, 106, 122, 127, 316, 355, 390, 605, 642, 648, 665, 696, 780, 800, 805, 833, 932, 991, 960, 1010, 1015, 1055, 1083, 1118, 1145, 1146, 1251, 1267, 1417, 1419, 1566, 1601, 1610, 1617, 1621; —emînleri, 613, 1488, 1658, 1659; —hıfzı, 1435; —mahsûlû, 613; —mühimmi, 614; —re'âyası (ra'iyetleri), 76, 355, 800; —tâcirleri, 801; —tahrîr defterleri, 174, 176; —terekesi, 642; —toprağı, 1015
havâss-ı cedîd, 1415
 havâtîn tâ'ifesi, 589
Haver-şâh, 771; —kal'ası, 771
Havran (nâhiyesi), 59, 189; —beyi, 340; —şeyhi, 59
 HAVYARCI MANOL, İstanbullu gemi reîsi, 1442
 HAYDAR, Âdilcevâz Beyi, 169, 770, 1095, 1113
 HAYDAR, Bağdâd beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 1273
 HAYDAR, Bölük-başı, Segedin hisâr-erlerinden, 1157
 HAYDAR, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 98
 HAYDAR, Kabur beyinin kethudâsı, 757
 HAYDAR b. MÛSÂ, Dimetokalı, 1532

HAYDAR PAŞA, 149, 432, 650, 718, 724, 827, 941, 945, 1219, 1220, 1403

haydud, hayduk, hayduğ(lar), 111, 118, 124, 148, 167, 344, 380, 516, 604, 714, 716, 807, 509, 800, 960, 1338; —katl etmek, 960; —u harâmî, 30, 491, 384, 509, 516

Haymana, 111; —a'yâmı, 111; —koyunu, 1638

HAYR BEG, nâhiye-i Havran Şeyhi Gazâlî'nin karındaşı, 59

Hayrabolî (kazâsı), 687; —kâdîsı, 598, 1648, 1655

HAYRÂN, Akyazı yürük tâ'ifesinden, 415

HAYREDDÎN, Amâsiyye'de vâ'iz, 119

HAYREDDÎN, Edirne'de Câmi'-i Atîk (Eski Câmi') ve Üç-Şerefeli Câmi' mütevellîsi, 686, 690, 755, 847

HAYREDDÎN, Eğirdir nevâhîsi nâibi, fâsık, 1256

HAYREDDÎN BEG, hüküm götüren, 505

HAYREDDÎN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 314

Hayreddîn Paşa mukâta'ası, Livâdiye kazâsında, 1601

hazîne, 126, 176, 378, 379, 430, 531, 547, 565, 968, 1061, 1092, 1125, 1126, 1155, 1176, 1180, 1182, 1342, 1384, 1658; —akçaları, 867; —defterdârı, 648; —irsâl olunmak, 11; —kapısı, 1391; —kulesi, 1276; —yağmâ etmek, 152

Hazîne-i Âmire, 276, 371, 657, 786, 1251, 1352, 1553, 1612, 1617, 1633

hazînedâr(lar), 152, 1128

Hazret-i Ali mezârı (türbesi), 909

Hazret-i Davûd türbesi (Kuds-i Şerîf'de), 1076

hekim-başı, 210

Helona (kasabası), Klis'e tâbi, 249; —kal'ası, 903

helvâ-hâne, 613

HELVÂCI FERHÂD, Saray-Bosna mütemekkinlerinden, 1064

Helvâci-kapısı, Migalkara'da bir mahal, 1582

Hemşîn-i bâlâ kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610

Hemşîn-i zîr kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610

Hendek nâhiyesi, 298

HENRÎ, Fransa Kralı, 294

HERAK, İzvornik sancağında kuyumcu, 577

HEREVÎ, Şeyh, Muhammed Abdullâh, 1200

Hermenîçe karyesi, Dubrovnik'de Popova nâhiyesine tâbi, 827

HERMOS, Haleb'de Âl-i Fazl tâifesinden, 1608

Hersek (sancağı, livâsı), 167, 718, 724, 1219, 1220, 1403, 1479, 1495; —sipâhîleri, 718, 724, 1219, 1403, 1547; —sipâhîleri alay-beyisi, 718

Heytûm ? (هیتوم) begi, 335, 770

Hezargrad (kazâsı), 1070, 1642; —kâdîsı, 1330

humâr yükü, 290

Hıms (sancağı), 163, 290, 297, 1271; —alay-beyisi, 297; —beyi, 59, 104, 115, 592, 701; —kâdîsı, 163, 290, 701, 1046; —re'âyâsı, 105, 115, 622; —sübaşıları, 701

Hıms (sancağı), 1559; —beyi, 1138, 1144; —tahrîr defterleri, 174, 175

Hıraversova kal'ası müstahfızları, 691

hıref (hırfet) ehli (erbâbı), 777, 779, 904

HIRSO, Boğdan voyvodasının adamı, 694, 697, 894, 1164

Hırsova (kazâsı), 48, 470, 897, 1333, 1642; 470, 897, 1321, 1431; —dizdârı, 470; —iskelesi, 47; —kâdîsı, 48, 203, —kal'ası, 1449, 1560; —kethudâsı, 1421

hırsuz(lar), 115, 200, 348, 433, 438, 455, 496, 515, 570, 577, 697, 823, 925, 1015, 1037, 1172, 1340, 1418, 1465, 1474, 1540, 1594, 1603; —harâmî, 348; —levend kâfirler, 1044; —u harâmî, 1015, 1016, 1195, 1218, 1231, 1252, 1531

hırsuzluk (ayrıca bk. serika), 235, 493, 586, 672, 891, 1253, 1306

HIRVAT MARKO, Sigetvar kal'ası haydudlarının reîsi, 118, 509, 702, 960

HIRVAT YANOŞ, 106

Hırvat, 1513; —cânibi, 1305

Hırvatlu Furoroş (?), 1305

Hısn-ı Mansûr kazâsı, 628

Hışân-oğulları, 105, 115

hızâne kal'ası, 988

Hızâne-i Âmire, 541, 613, 643, 728, 1055, 1069, 1322, 1400, 1584, 1617; —defterdâr(lar)ı, 24, 902, 982

Hızâne-i cevâlî, 1069

HIZIR ? (هيزر), Bozoklu Mestân-oğlu, 1258

HIZIR, Bagdâd Beylerbeyisi, 392, 393, 997

HIZIR, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden, 451

HIZIR, Çirmen Beyi, 1070, 1111

HIZIR, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 182, 744

HIZIR, ehl-i fesâddan, 497

HIZIR, hüküm götüren, 700

HIZIR, Kurd-oğlu, hassa reîslerden, Rodos Muhâfızı, 1004, 1032

HIZIR, Mel'a ve Feltûbe kâşifi, 91

HIZIR, Mısır Kapudanı, 1356

HIZIR, Mîr, Baban Beyi, 771
HIZIR, Rûm Beylerbeyisi, 1387
HIZIR, sâbık Bagdâd Beylerbeyisi, 909
HIZIR, sâbık Prizrin Beyi, 137, 192, 193, 277
HIZIR, Segedin beyinin adamı, hüküm götüren, 111
HIZIR AGA, Beşlü Ağası, 118
HIZIR BÂLÎ, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden ehl-i fesâd, 738
HIZIR BÂLÎ, ehl-i fesâddan, kâtil, 497
HIZIR BEG, Mihal-oğlu, 17
HIZIR ÇAVUŞ, Anadolu çavuşlarından, hüküm götüren, 734, 736
HIZIR ÇAVUŞ, hüküm götüren, 36, 39, 146, 147, 181, 1363
HIZIR ÇAVUŞ, Mumcı-oğlu, hüküm götüren, 29, 30
HIZIR ÇAVUŞ, Uncı-oğlu, 178
HIZIR İLYÂS, arz getüren, hüküm götüren, Vulçitrın Beyi Süleymân Bey'in adamı, 55
HIZIR KETHUDÂ, 1646
HIZIR PAŞA, Rûm Beylerbeyisi, 1167
HIZIR RE'ÎS, Hâssa reîslerinden, Rodos muhâfazasına ta'yın olunan, 940, 999
Hizo begi, 234
hibre ehli, 195
HİCÂZÎ, Medine-i Münevvere Emîri, 977
hila 'ı *fâhire*, 769
Hilye, 1040
hil'at, 769, 770, 775; —ı *fâhire*, 770; —ı *hümâyûn*, 408, 769, 770, 771, 1268
HÎMMET, za'im, 1314
Hind cânibleri, 616
Hindlü karyesi, Koçhisâr'a tâbi, 672
hisâr(lar), 305; —kapısı, 289; —hisâr kethudâsı, 759, 934; —hisâr-erleri, erenleri, 66, 113, 194, 253, 254, 299, 319, 427, 429, 432, 522, 546, 592, 605, 611, 714, 724, 743, 750, 759, 811, 818, 835, 852, 856, 883, 955, 956, 1001, 1008, 1031, 1037, 1038, 1051, 1058, 1078, 1079, 1124, 1134, 1139, 1176, 1182, 1219, 1220, 1269, 1276, 1312, 1331, 1342, 1363, 1370, 1434, 1435, 1511, 1520, 1579, 1580, 1606, 1610
Hisârlu کویس , Premedi'ye karye, 559
Hizân begi (hâkimi), 234, 338
HOCA MEHMED, Çirmen mütemekkinlerinden, 1070
Hoca Osmân mezra'ası, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
Horkda (?) **kal'ası**, Sigetvar'da, 960

Horpişte kâdîsı, 1427
Hoş (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818
Hoy, 1221
hoyrad(lar), 852, 1058, 1219, 1220
Höst ? (هوست) **kal'ası**, Erdel'de, 1451
HRİSTO, Boğdan voyvodasının adamı, 130, 465
hubûbât, 558
Hubul memlehası mültezimleri, 1209, 1227
huccâc, huccâc-ı zevi'l-ibtihâc, 105, 115, 189, 317, 983, 1094, 1455; —kâfileleri, 317, 563
huccet, 479, 681, 830, 859, 974, 1145, 1461, 1598; —ibrâz etmek, 597, 1365, 1366, 1367, 1461; —i Şer'iyye, 1550; —i Şer'iyye vermek, 459; — vermek, 1190
HUDÂVİRDÎ, Burusa beyinin adamı, hüküm götüren, 1376
HUDÂVİRDÎ, Devrekânî'de timara mutasarrıf, 814, 860
Huday-tuzı, Gelibolu'da Ece-adası nâhiyesinde, 269
huddâm-ı nuzzâr, 1383
hukkâm, 239; —nasb etmek, 239, 245; —ı müslimîn, 245
hukøk-ı divâniyye, 1123
hukøk-ı nâs, 560, 608, 795, 868, 901, 987, 1230, 1318, 1396, 1458, 1550
hukøk-ı Şer'iyye, 499, 1285
Hurakı karyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346
hurdevât, 1447
HÛRÎ, Vidinli maktûl sipâhî, Kurd Ali'nin vâlidesi, 1578
hurma ağaçları, 1354
HURREM, Arab cânibi (Haleb) defterdârı Mehmed Çelebî'nin adamı, hüküm götüren, 317, 355
HURREM, Donboy Dizdârı, 372
HURREM, Erzurum beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 769, 902, 978, 982, 1066, 1073
HURREM, Mertek kal'ası sâkinlerinden, 926
HURREM, Peçuy sipâhîlerinden olup Arslan Bey voyvodası, 1477
HURREM VOYVODA, İstefelü, 561, 857
HURREM VOYVODA, Vezîr Ali Paşa'nın Mora'daki hâsları zâbiti (voyvodası), 445, 446
hurrül'-asl bey' etmek, 881
Husayya kal'ası, Hims livâsına tâbi' Husayya karyesinde, 105, 115, 592, 595, 1046; —erenleri, 105, 115

HUSREV, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 390, 1645
HUSREV, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
HUSREV, hüküm götüren, 499
HUSREV, İzvornik beyinin adamı, hüküm götüren, 1195
HUSREV, Karesi piyâdeleri beyi, 812, 827
HUSREV, Mehmed Paşa'nın adamı, mektûb getiren, hüküm götüren, 845
HUSREV, Mısır Kapudanı Şücâ' Bey'in adamı, 135, 136, 1022
HUSREV, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149, 432
HUSREV, Selânik yürükleri sübaşısı, 843
HUSREV, Za'ım Süleymân'ın adamı, hüküm götüren, 738
HUSREV b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223
HUSREV BEG, 593, 596, 675, 686, 753, 1040, 1046
HUSREV BEG, hüküm götüren, 623, 742, 858, 859, 907, 970, 980, 1136, 1167, 1174, 1190, 1265, 1266, 1277, 1287, 1297, 1299, 1328, 1358, 1485, 1546, 1548, 1559, 1566, 1646
HUSREV ÇAVUŞ (BEG), hüküm götüren, 1578
HUSREV ÇAVUŞ, Filibe kazâsında timar sahibi sipâhî, 559
HUSREV ÇAVUŞ, hüküm götüren, 156, 351, 382, 386, 1645
HUSREV ÇAVUŞ, Ohri'ye tâbi' karyesinden timar sâhibi sipâhî, 559
Hüdâvendigâr (sancağı, livâsı), (ayrıca bk. Burusa), 881, 1570; —beyi, 835, 1173, 1291, 1404, 1522; —piyâdeleri, 1531; —piyâdeleri beyi, 812
hükm, hüküm, 91, 193, 212, 225, 355, 386, 410, 442, 501, 540, 559, 670, 684, 770, 776, 793, 817, 828, 887, 895, 939, 1000, 1026, 1028, 1080, 1140, 1220, 1227, 1258, 1259, 1328, 1352, 1376, 1398, 1466, 1473, 1491, 1517, 1538, 1547, 1559, 1573, 1591, 1621; —etmek, 881; —ibrâz etmek, 194; —ihrac etmek, 915, 1481; —mühürlemek, 369; —müsveddesi, 59; —nişanlamak, 524; —vermek, verilmek, 887, 1324; —yazmak, 17; —zeyli, 1601
hükm-i cihân-mutâ' 939, 1158
hükm-i hümayûn, 7, 37, 38, 43, 44, 55, 61, 83, 129, 133, 146, 165, 181, 197, 206, 213, 215, 225, 240, 241, 248, 258, 275, 281, 301, 329, 330, 355, 366, 369, 395, 398, 408, 427, 458, 496, 545, 554, 576, 591, 603, 657, 664, 668, 676, 684, 716, 744, 770,

771, 849, 860, 861, 887, 908, 909, 939, 942, 954, 985, 998, 1026, 1043, 1049, 1051, 1054, 1105, 1217, 1219, 1236, 1240, 1242, 1250, 1292, 1311, 1373, 1402, 1451, 1453, 1474, 1506, 1573, 1589, 1600, 1636, 1640
hükm-i kâdî, 1145
hükm-i şerîf, 5, 8, 16, 22, 43, 47, 48, 52, 59, 60, 62, 65, 67, 72, 73, 82, 90, 102, 103, 105, 111, 114, 115, 126, 133, 134, 135, 137, 146, 152, 156, 169, 178, 190, 192, 204, 212, 217, 227, 236, 239, 240, 241, 250, 267, 279, 280, 281, 283, 288, 289, 290, 292, 305, 334, 344, 347, 366, 369, 378, 385, 390, 391, 392, 396, 400, 407, 408, 411, 418, 419, 421, 423, 427, 432, 435, 446, 450, 459, 465, 466, 468, 471, 474, 476, 481, 489, 491, 499, 500, 501, 502, 503, 515, 517, 522, 524, 535, 536, 547, 548, 549, 553, 558, 565, 566, 573, 576, 580, 590, 591, 594, 598, 601, 602, 607, 615, 617, 631, 633, 638, 640, 641, 646, 647, 649, 650, 654, 670, 688, 690, 696, 705, 711, 712, 718, 719, 720, 730, 732, 733, 734, 735, 736, 738, 745, 747, 750, 751, 753, 754, 764, 765, 769, 772, 774, 776, 778, 782, 785, 792, 795, 801, 808, 816, 818, 821, 825, 828, 835, 837, 839, 845, 857, 858, 859, 860, 863, 867, 871, 872, 873, 874, 875, 885, 895, 900, 903, 910, 912, 914, 916, 917, 920, 923, 926, 934, 935, 937, 942, 947, 949, 952, 953, 954, 956, 958, 965, 982, 985, 986, 988, 994, 996, 1000, 1001, 1008, 1009, 1010, 1015, 1024, 1025, 1038, 1047, 1049, 1050, 1052, 1053, 1056, 1057, 1059, 1072, 1075, 1077, 1083, 1084, 1091, 1098, 1103, 1109, 1113, 1120, 1138, 1141, 1147, 1148, 1164, 1173, 1178, 1179, 1182, 1190, 1200, 1202, 1209, 1213, 1219, 1220, 1224, 1225, 1227, 1228, 1231, 1233, 1237, 1238, 1239, 1241, 1246, 1248, 1252, 1254, 1281, 1283, 1289, 1303, 1307, 1310, 1313, 1317, 1321, 1328, 1329, 1332, 1335, 1340, 1341, 1346, 1353, 1357, 1368, 1371, 1375, 1378, 1380, 1384, 1387, 1391, 1392, 1393, 1396, 1399, 1400, 1402, 1406, 1417, 1418, 1424, 1429, 1436, 1441, 1442, 1447, 1452, 1455, 1458, 1462, 1464, 1465, 1470, 1473, 1474, 1476, 1480, 1486, 1492, 1495, 1497, 1499, 1507, 1509, 1516, 1524, 1525, 1527, 1533, 1542, 1548, 1551, 1552, 1558, 1560, 1561, 1562, 1565, 1566, 1567, 1573, 1576, 1577, 1584, 1591, 1594, 1599, 1609, 1612, 1616, 1617, 1619, 1621, 1623, 1627, 1633, 1637, 1639, 1643, 1645, 1650, 1656; —sûreti, 72; —taleb etmek, 768, 1213; —şerîf verilmek, 173; —yazılmak, 59
Hürmüz, 550, 1122, 1633; —cânilberi, 616; —keferesi, 1131
hürr, 1461

HÜSÂM, Akyazı'da mehâyif müfettişi, 453
HÜSÂM, sâbık Kandırı Kādîsı, 256
HÜSÂM, Tireli harâmî reîsi, 1371
HÜSÂM RE'ÎS, Donanma-i Hümâyûn reîslerinden, 1310, 1311, 1416
HÜSEYİN, Mustafa-oğlu, Edirne'de sâkin, 847
HÜSEYİN, Akkerman Sancağı Beyi, 951, 1325, 1497
HÜSEYİN, Aksaray sancağında (nâhiyesinde) timar sâhibi, 532, 1207
HÜSEYİN, Alay-beyi, 760
HÜSEYİN, Aydınli, 1598
HÜSEYİN, Bagdâd beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 339, 1189
HÜSEYİN, Bâlî Doğan-oğlu, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
HÜSEYİN, Bender Beyi, 954
HÜSEYİN, Budun beylerbeyisinin kethudâsı, hüküm götüren, 341, 342, 344, 434, 509, 516, 614, 656, 657
HÜSEYİN, Burusa'da yürük tâ'ifesinden, 1586
HÜSEYİN, deryâya küffâra tereke verenlerden, 20
HÜSEYİN, Dîvân-ı Hümâyûn Kâtibleri Reîsi olan Mehmed'in Rûsu'l-asl deveci kulu, 70
HÜSEYİN, Dizdâr, 926
HÜSEYİN, Doğan-oğlu, 1443
HÜSEYİN, emînü'l-ümenâ, 1633
HÜSEYİN, Hacı, Burusalı, 267, 268
HÜSEYİN, Hıms Sancağı Beyi, 59, 104, 593, 594, 701
HÜSEYİN, hisâr-eri, 432
HÜSEYİN, hüküm götüren, 435
HÜSEYİN, İlok Dizdârı, 1061
HÜSEYİN, İşban ? kazâsında sipâhî oğlanı, 1468
HÜSEYİN, İzvornik Sancağı Beyi, 1195
HÜSEYİN, kalita reîsi, 1310, 1311
HÜSEYİN, Kapucı-başı, 174
HÜSEYİN, Katîf Kādîsı, 1128
HÜSEYİN, Katîfli za'îm, 1128
HÜSEYİN, Kavala Kapudanı, 254, 1114, 1288
HÜSEYİN, Keşanlı Alemşâh-oğlu, 588
HÜSEYİN, Lahsâ'da Emîn, 1146
HÜSEYİN, Manavgat ve Teke müsellemleri beyi, 575

HÜSEYİN, Matbah-ı Âmire acemî-oğlanlarından, 914
HÜSEYİN, mazınna, 1495
HÜSEYİN, Mîr, Burusalı, 328
HÜSEYİN, Mohaç Sancağı Beyi Mehmed'in adamı, hüküm götüren, 585
HÜSEYİN, Mora sancağı beyinin voyvodası, hüküm götüren, 878
HÜSEYİN, mu'temed, hüküm götüren, 1327
HÜSEYİN, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149
HÜSEYİN, Pojega Beyi olup Semendire muhâfazasında olan, 30, 178, 182
HÜSEYİN, Rodoscuklu maktûl Bâyezîd'in oğlu, 1160
HÜSEYİN, Rûm çavuşlarından, 32, 34
HÜSEYİN, Rûm-ili Muhâsebecisi, 656
HÜSEYİN, sâbık Prizrin Beyi, 295
HÜSEYİN, sâbık Semendire Beyi, 123
HÜSEYİN, Selemiyîye Sancağı Beyi, 1094
HÜSEYİN, Seyyid Mehmed Bey-oğlu, Diyârbekr müteferrikalarından, 1221
HÜSEYİN, Sokol Kal'ası Kethudâsı, 1606
HÜSEYİN, Şâm beylerbeyisinin kethudâsı, 189
HÜSEYİN, Teke müsellemleri beyi, 1635
HÜSEYİN, Tımuşvar beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 600
HÜSEYİN, Van beylerbeyisinin kapucı-başısı, 264
HÜSEYİN, Van kādîsının kapucı-başısı, 169
HÜSEYİN, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, 776
HÜSEYİN, Yemen Beylerbeyisi Mustafa Bey'in adamı, 252
HÜSEYİN, Yûsuf-oğlu, Bigadiçli hırsuz, 708
HÜSEYİN b. ABDULLÂH, Ahur halkından, 47
HÜSEYİN b. ABDULLÂH, Lahsâ Kal'ası Dizdârı, 1122
HÜSEYİN b. ABDULLÂH, Sirozlu kürek mahkûmu, 630
HÜSEYİN b. İBRÂHÎM MÎRZÂ, Ohrili harâmî, 1346
HÜSEYİN b. İBRÂHÎM, yeniçeri kâtili, 1012
HÜSEYİN b. KOCA, Vize kasabasında Abdî Halîfe mahallesî sâkinlerinden, 50
HÜSEYİN b. MAHMÛD, Yanbolulu kürek mahkûmu, 630
HÜSEYİN b. MEHMED, Ayasuluğlu kürek mahkûmu, 630
HÜSEYİN BÂLÎ, Pîrî-oğlu, ma'denci ve celeb, 498

HÜSEYİN BEG, hüküm götüren, 1635
 HÜSEYİN BEG, Küregöz (?) Beyi, 771
 HÜSEYİN ÇAVUŞ, Atinalu, Cezâyir çavuşlarından, 842
 HÜSEYİN ÇAVUŞ, Avlonya sancağı sipâhîlerinden, 559
 HÜSEYİN ÇAVUŞ, Budak-oğlu, hüküm götüren, 295
 HÜSEYİN ÇAVUŞ, Burak-oğlu, Şehirköy kazâsından, 559
 HÜSEYİN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 123, 362, 388, 675, 888, 1181, 1227, 1246, 1484, 1573
 HÜSEYİN ÇAVUŞ, Van çavuşlarından, hüküm götüren, 413
 HÜSEYİN ÇELEBÎ, Ohrili harâmî, 1346
 HÜSEYİN KETHUDÂ, hüküm götüren, 380, 383, 384, 400, 494, 645
 HÜSEYİN NECCÂR, Antâkiyyeli, 1430
 HÜSEYİN SÜBAŞI, Ardahan'da tımar sâhibi, 1382
 HÜSEYİN SÜBAŞI, sâbık Erzurum beylerbeyisi'nin adamı, 480
 HÜSEYİN VOYVODA, Üsküb Beyi'nin adamı, hüküm götüren, 129
Hüveyze vilâyeti, 1036

ılgar etmek, 228

İlca (kazâsı), 196, 1001; —yürük tâ'ifesi, 196

ılıcalar, 1354

ırgad (tâ'ifesi), 321, 596, 896, 897, 976, 1321; —istihdâm eylemek, 321; —keferesi, 321

Istabl-ı Âmire, 187

Istranca, 1413

Işık (tâ'ifesi), 73, 239, 245, 246, 418, 473, 1463, 1644

İbn-i Ma'n nâhiyesi, 59

İBRÂHİM Seksar Sancağı Beyi, 964

İbrâhîm Paşa metrûkâtı, 1141

İBRÂHİM, Ağribozlu, 1591

İBRÂHİM, Alâ'ıyyeli, 1448

İBRÂHİM, Bâdiye Beyi Râşid-oğlu Mehmed'in adamı, hüküm götüren, 1454

İBRÂHİM, Bahşâyış-oğlu, kürek mahkûmu, 630

İBRÂHİM, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden sipâhî, 451

İBRÂHİM, Behmen-oğlu, Şehzâde Bâyezîd'in adamı, 71

İBRÂHİM, Bolu'da şirret ü şakâvet üzre olan, 638

İBRÂHİM, Bozoklu sipâhî Ağacık'ın oğlu, 1258

İBRÂHİM, Çorlulu, 1447

İBRÂHİM, Dergâh-ı Mu'allâ çavuş-oğullarından, 1264, 1397

İBRÂHİM, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 791, 1281, 1665

İBRÂHİM, Dizdâr-oğlu, 1470

İBRÂHİM, Dulkâdirlü beylerbeyisinin kapıcı-başısı, hüküm götüren, 1249

İBRÂHİM, Edirne'de mukâta'a mültezimi, 1236

İBRÂHİM, Hacı, 859

İBRÂHİM, Hacı Ahmed-oğlu, sûhte, Balıkesir'de kuttâ'-ı tarîk tâifesinin serdârı harâmî, 433

İBRÂHİM, Karaman çavuşlarından, 1555

İBRÂHİM, Kilâs Beyi, 771

İBRÂHİM, Kürkci-oğullarından, 1636

İBRÂHİM, Lahsâ beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1414, 1456

İBRÂHİM, Livâ'-i Nablus'da Şeyh, 59

İBRÂHİM, mazınna, 1281, 1495

İBRÂHİM, Mekke-i Mükerreme şerfinin adamı, hüküm götüren, 1429

İBRÂHİM, Murâd Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1446

İBRÂHİM, Ni'metî Bey'in adamı, hüküm götüren, 1417

İBRÂHİM, sâbık Burusa Beyi, 421

İBRÂHİM, sâbıkâ Tımışvar'da tımar defterdârı, 480

İBRÂHİM, sipâhî-oğlanları kethudâsı, 586, 590

İBRÂHİM, sûhte, 453

İBRÂHİM, Tire'ye bağlı Uzgur karyesinden, arz getüren hüküm götüren, 868

İBRÂHİM, yelken reîsi, 64

İBRÂHİM, yürük Ahmed Fakıh b. Eldelik (?)'in oğlu, 107

İBRÂHİM AGA, 679

İBRÂHİM b. MÛSÂ, Haslar'a kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137

İBRÂHİM b. MUSTAFA, Edirne'de Kürd Hoca mahallesini mescidinin imâmı, 1150

İBRÂHİM BEG, Karaman-oğlu, 159

İBRÂHİM BEG, Nâzır-ı Emvâl, 633

İBRÂHİM ÇAVUŞ, 512, 1190

İBRÂHÎM ÇAVUŞ, hüküm götüren, 119, 523, 528, 572, 647, 693, 790, 1103
 İBRÂHÎM ÇAVUŞ, Karaman çavuşlarından, 1080, 1481
 İBRÂHÎM ÇAVUŞ, Seydişehir'de sipâhî, 1213
ibrişim kîse, 1307
ibtidâ berâtı, 572, 1096
ibtidâdan ağır ze'âmet, 59, 60
icâre, 138, 290, 983, 1119, 1500; —i arz, 306; —ye vermek, 138
icmâl muhâsebe defterleri, 306
icmâl tahrîr defterleri, 174
 iç-halkı, 210, 280, 288, 303, 328, 353, 431, 449, 450
İç-il (sancağı), 459, 850; —beyi, 850, 996
îd-i şerîf, bk. bayrâm
 İDRÎS ÇAVUŞ, Dergâh-ı Âlî çavuşlarından, hüküm götüren, 795
İdris-obası karyesi, Çatalca kazâsına tâbi, 445, 446
 ihrâk (bi'n-nâr itmek), (ayrıca bk. yangın, âteş), 124, 788, 1339, 1569, 1571
 ihtidâ (etmek), 1449, 1560
 ihtilâl, 106, 942
İhtiman mahallesi, Üsküb'de Tahte'l-kal'a kurbinde, 471
ihtisâb hudmeti 97
İki-uluca karyesi, Alâ'iyye'ye tâbi, 1448
İklîm-i Zebîbe nâhiyesi, 59
 il-eri, 128, 140, 192, 193, 287, 320, 411, 419, 452, 508, 511, 818, 1038, 1044, 1058, 1074, 1087, 1098, 1264, 1371, 1448, 1511; —cem' etmek, 1340
İlbasan (sancağı, livâsı), 1037, 1346, 1353; —beyi, 204, 205, 206, 837, 869, 890, 1037, 1057, 1058, 1059, 1078, 1079, 1194, 1332, 1343, 1446, 1444, 1468, 1475, 1508, 1509; —harcılıkçıları, 559; —kâdîsı, 1346, 1353, 1468; —kal'ası erenleri, 837
 ilçi (elçi), 90, 145, 653, 654, 668, 669, 763, 919, 980, 981, 1068, 1077, 1121, 1266, 1392, 1457, 1524; —mühimmâtı, 1230
İlisu (?) (kasabası, karyesi), Göl-bâzâr kazâsına tâbi, 942, 1402
 illik esîrler, 1360
 illik re'âyâ, 1306
ilm-i deryâ, 1527
ilm-i kimyâ, 1301
İlok, Tuna nehri sahilinde, 111; —iskelesi, 111; dizdârı, 1061;— kâdîsı, 1061

iltizâm, 122, 138, 269, 398, 549, 557, 857, 1094, 1354, 1549, 1584; —eylemek, 398, 611, 1585
 il-voyvodası, 1167
 İLYA ÇAVUŞ, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
 İLYA, mahbûs, 682
 İLYÂS, acemî oğlu, Yenişehirli Şiryân-oğlu Yani isimli zimmînin oğlu, 1514
 İLYÂS, Amâsiyye kâdîsının adamı, 1549
 İLYÂS, Çorum Sancağı Beyi, 219, 262, 493, 1662
 İLYÂS, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 802, 803
 İLYÂS, İstanbul'da Monlâ Gürânî mahallesi sâkinlerinden, 713
 İLYÂS, vekîl-i harc, 1495
 İLYÂS, Yanya hisâr-erenlerinden, arz getüren, hüküm götüren, 1306
 İLYÂS BEG, Dizdâr, 462
 İLYÂS SÜBAŞI, 257
 İLYEKÎN, Avlonya sancağına tâbi Mübâretiye karyesinde zimmî, 1599
 İMÂDEDDÎN, Mîr Bahâ'eddîn-oğlu, 233, 273
İmâdiyye hâkimi, 391
 İMÂM KULI, Malazgird Sancağı Beyi, 1073
 imâm, 318, 451, 552, 1556
imâret, 117, 193, 481, 484, 486, 554, 739, 871, 929, 1065, 1088, 1096, 1272, 1327, 1586, 1619; —harcı, 1654; —huddâmı, 193; —mütevellîsi, 483
imâret-i âmire, 101, 1041, 1102, 1354, 1496; —kilâarı, 101; —matbahı, 101; —mütevellîsi, 138, 726
İn-öni kâdîsı, 994
İnallu boyı, 59
İnallu karyesi, Hayrabolu kazâsına tâbi' 687
İnash karyesi, Lâzikıyye'ye tâbi, 1041
 İNÂYET b. SEYDÎ, Âdilcevâzlı, 1095
 İNÂYETULLÂH, Beg-bâzâr kazâsından levend, 1291
İncirlü, Havâss-ı Kostantniyye kazâsı tevâbi'inden, 950
 incü, 1128, 1400, 1598; —gavvâsları, 1123; —tesbîhler, 1400
 İNE HOCA b. MEHMED, Gelibolulu kürek mahkûmu, 630
İnebahtı, 599; —beyi, 437, 445, 446, 580, 583, 715, 735, 838, 874, 943, 1047, 1048, 1049, 1054, 1393, 1616, 1623; —iskelesi, 1306; —kâdîsı, 251, 599; —kal'ası, 599; —sipâhîleri, 1008

İnecik kâdîsı, 1648

İnegöl kâdîsı, 447, 994, 1655

inek, 103

İnöz, 253; —iskelesi, 253, 274; —kâdîsı, 427, 598, 1573; —memlehası, 254, 275

ipek, 1354, 1447

İpsala (kazâsı), 192, 193, 1236; —burnu, Anadolu yakasında, 443; —kâdîsı, 50, 427, 598, 1648, 1655

îrâd ü masraf, 1127

İrişuvanlı kethudâsı, 59

irsâliyye defteri, 830

İRŞÂDDİL, Bozoklu sipâhî, 1258

irtişâ, bk. rişvet

İSA, Zacesne Beyi Ferhâd Bey'in adamı, 551

İSÂ, arz getüren, hüküm götüren, 818

İSÂ, Bayburd hisâr-erenlerinden, hüküm götüren, 1342

İSÂ, Bosna Beyi Malkoç Bey'in adamı, hüküm götüren, 972

İSÂ, Dergâh-ı Mu'allâ silâhdârlarından, 1156

İSÂ, Filibe'de (?) müselleme, 1211

İSÂ, İstanbul'da Monlâ Gûrânî Mahallesi sâkinlerinden, 713

İSÂ, İstefelü, 561, 750, 857

İSÂ, Örgân Sancağı Beyi, 75

İSÂ, Saruhan'da ehl-i fesâd elebaşlarından, 411

İSÂ, Türkmen boy-beylerinden, 59

İSÂ BEG, Kulu Bey karındaşı, 771

İSÂ ÇAVUŞ-OĞLI, hüküm götüren, 557

İsâ nehri, Fırat nehri'nin kollarından biri (?), 1355

İsakçı iskelesi, 1284

İsâmca ? (رسمي) **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489

İSFENDİYÂR, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 71

İsferlik Banesi kâdîsı, 823

İSHÂK ÇELEBÎ, Defter-i Hakânî kâtiblerinden, 1192, 1251

İSHAK, Vardar Yenicesi'ne tâbi Vodina karyesinde celeb, 1432

İSHÂK, Kastamonili, 1357

İskaradin ? (اسکرادین) kâdîsı, 1540

İskarapar ( ), 869; —dizdârı, 869, 1194; —hisârı, kal'ası, 1194; —kal'ası erenleri, 869;

iskele(ler), 48, 420, 425, 750, 834, 959, 1143, 1195, 1306, 1478, 1488; —âmili, 1120; —emîni, 417, 1479; —muhafazası, 1661

İSKENDER, Ahmed-oğlu, Ohri sancağında timar sahibi sipâhî, 559

İSKENDER, Hamza Bey'in âdemlerinden, hüküm götüren, 946

İSKENDER, İbrâhîm-oğlu, Gedegra kazâsına tâbi Köpri karyesinden, 1027

İSKENDER, Kırk-kiliseli, Yeniçeri-oğlu Ali'nin müdde'îsi, 200

İSKENDER, Kâ'im-makâm, 1498

İSKENDER, mu'temed, hüküm götüren, 1628

İSKENDER, sipâhî, 1403

İSKENDER, sipâhî-oğlanları zümresinden, 519

İSKENDER, Solnok livâsı sipâhîlerinden, 1085

İSKENDER (PAŞA), Erzurum Beylerbeyisi, 745

İSKENDER (PAŞA), Mısır Beylerbeyisi, 1326, 1344, 1480

İSKENDER b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223

İSKENDER b. ABDULLÂH, Dimetokalı, 1532

İSKENDER BEG, Gâzî Kırân-oğlu Ali Bey'in oğlu, sancak-beyi, 233, 273

İSKENDER BEG, Hamîd piyâdeleri beyi, 812

İSKENDER ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 223, 224, 425, 429, 467, 1084, 1085, 1236, 1449, 1451, 1520

İSKENDER ÇAVUŞ, Durdı Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 403

İSKENDER ÇAVUŞ, hüküm götüren, 101, 108, 253, 584, 587, 588, 754, 1068, 1077, 1240, 1247, 1320, 1323, 1604

İSKENDER ÇAVUŞ, sipâhî, 559

İSKENDER PAŞA, 156, 332, 573, 829, 909, 1096, 1223

İSKENDER PAŞA, Diyârbekr Beylerbeyisi, 335, 336, 1132

İskenderiyye (kazâsı, sancağı, livâsı), 718, 798, 1004, 1216, 1219, 1220, 1613, 1661; —a'yânı, 1216; —beyi, 319, 718, 798, 1047, 1048, 1049, 1054, 1215, 1219, 1220, 1398; —cânibleri, 1335; —kâdîsı, 928, 1216; —muhâfazası, 1326; —kal'ası, 559, 1398; —kapudanı, 376, 1004, 1335; —keferesi, 718; —mukâta'ası, 932; —mukâta'âtı müfettişi, 932

İskilip dizdârı, 219

İSLÂM, imâret-i âmire mütevellîsi, 1041

İSLÂM BEG, mütevellî, 1327

İSLÂM ÖMER, Bolulu kürek mahkûmu, 630
İslâm Kirmân kal'ası, Kırım'da Özi nehri kıyısında, 527, 536
 İSMÂ'ÎL, Akça-kızanlıklı, 891
 İSMÂ'ÎL, Antâkıyyeli, 1430
 İSMÂ'ÎL AGA, 679
 İSMÂ'ÎL b. MUSTAFA, Varna kazâsına tâbi Balçık kasabasından celeb, 1651
 İSMÂ'ÎL BEG, 949
İsmâ'îl, Tuna nehri üzerinde bir mahal, 694, 697
İspanya, 139, 518; —kadırgaları, 139; —kâfiri, 346; —kalitası, 139; —Kralı, 516; —Krallığı, 516
ispence, 116, 558, 714, 760, 1585; —me'mûru, 116
 istabur ağacı, 1333
 İSTANBOV VELED-İ VASÎL, Akçakızanlık'a tâbi Keçi-depesi karyesinden, 1366
İstanbul (ayrıca bk. Âstâne), 4, 47, 48, 64, 89, 130, 184, 255, 258, 267, 268, 349, 388, 405, 420, 425, 429, 435, 445, 478, 479, 482, 591, 597, 598, 720, 752, 768, 855, 872, 904, 913, 939, 1041, 1063, 1183, 1190, 1191, 1206, 1212, 1270, 1297, 1299, 1308, 1327, 1333, 1334, 1364, 1368, 1401, 1418, 1431, 1432, 1433, 1442, 1447, 1478, 1491, 1500, 1538, 1581, 1648, 1651; —celebleri, 1139; —debbâğ-hânesi, 1391; —gümrük-hânesi, 1391; —hisârı (surları), 68, 72, 82; —iskelesi, 1536; —kâdîsı, 23, 24, 68, 72, 82, 97, 125, 246, 525, 684, 974, 1151, 1190, 1270, 1391, 1574; —kâdîsı muhızlıları, 1592; —kantârı, 675; —kassâbları, 125, 1592; —kassâblığı, 125; —koyunu, 255; —metropolidi, 627; —muhtesibi, 768; —müddü, 1228, 1566; —sübaşısı, 72, 492, 515, 1211; —zahîresi, 203, 437, 427, 482, 517, 526, 640, 768, 855, 916, 1308, 1228, 1442, 1506, 1607, 1638, 1652, 1653, 1654, 1655, 1660
İstanbul-Budun yolu, 172
 İSTANCA, Eflâk voyvodasının adamı, 1394
 İSTANÎ, celeb tâifesinden, Eflâklı zimmî, 1309, 1533
İstanköy, 751
İstavros, İstanbul'da Boğaziçi'nde bir semt (köy), bugünkü Beylerbeyi, 571
 İSTEFAN KRAL (KRAL-OĞLI), Erdel ve Macar Kralı, 6, 27, 106, 146, 147, 173, 178, 179, 180, 259, 341, 344, 350, 407, 408, 495, 506, 600, 601, 602, 603, 676, 677, 680, 685, 894, 1034, 1055, 1068, 1077, 1085, 1153, 1165, 1208, 1229, 1285, 1375, 1451, 1457, 1486, 1487, 1488, 1518, 1524; —âdemleri, 417; —elçisi, 310
İstefe (kazâsı), Ağriboz mukâbelesinde, 517, 526, 750, 1118; —emîni, 750; —kâdîlığı, 517; —

kâdîsı, 517, 750, 842; —müddü, 517, 526, 750; —ümenâsı, 750
 İSTEMAD, Rûm-ilili, ehl-i fesâd kâfir, 706
 İSTEMAD, Selânik sancağına tâbi Ayamana köyünden zimmî, 498
istimâlet, 329, 366, 527, 898; —eylemek, 22; —vermek, verilmek, 60, 541; —nâme, 1036
İstolni-Belgrad, 516; —beyi, 665
 isyân, 8, 75, 224, 329, 334, 339, 370, 495, 718, 1028, 1038, 1039, 1040, 1057, 1058, 1059, 1146, 1575, 1588, 1631, 1633, 1643; —u tугyân, 3, 52, 57, 59, 60, 61, 235, 852, 1037, 1219, 1220, 1395, 1613
 iş-erleri, 482, 824, 1024, 1224, 1359, 1612
İşban ? (شبان) **kazâsı**, 1468
İştib celebleri, 1363
İştib kâdîsı, 559
 İVAN VELED-İ NİKOLA, Dubrovnik'de Popova nâhiyesine tâbi Hermeniçe karyesinden, 827
 İVÂZ, Dulkâdîrlü sipâhîlerinden, 921
 İVÂZ, havâss-i hümayûn nâzırı, 780
İvlaşak karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1058
İvranya (kazâsı), 451, 1363; —kâdîsı, 559
İzladi (kazâsı), 1521; —kâdîsı, 560, 1521, 1530
İzmir (kazâsı), 113, 1360, 1545; —kâdîsı, 356
İznik (kazâsı, kasabası), 375, 441, 505, 610, 1197, 1340, 1602; —hammâmları, 1197; —kâdîsı, 287, 313, 365, 441, 505, 610, 1197, 1264, 1340, 1397, 1531, 1602
İznikmid, 99, 187, 569, 1255; —iskelesi, 185; —kâdîsı, 98, 187, 209, 214, 285, 569, 1161, 1628
İzvornik (sancağı, livâsı), 511, 577, 1195, 1403, 1474; —beyi, 815, 1195, 1546, 1606; —kâdîsı, 1334, 1474; —keferesi, 1606
 İZZÜDDÎN b. ALLÂF, nâhiye-i Şevk b. Allâf Şeyhi, 59

JAK ANDRAŞ, Solnoklu, 1085

Jak karyesi, Solnok'a tâbi, 1085

JANE, 1266

Jane Begi, 961; —oğlu, 961

JERAVİK, Boğdan halkından, ehl-i fesâd kâfir, 506
 jiva, 805

Jolan, Karuş kazâsına tâbi bir köy, 1643

JORJİ, Galata sâkinlerinden, zimmî tâcir, 805

Jölab karyesi, Delvine sancağına tâbi, 1588
JULAY MİHAY, İstefan Kral'ın şerîr adamı, 495

Kabak karyesi, Vîrânşehri kazâsına tâbi, 1358
KABASAKAL, Dragoman, hüküm götüren, 1507
kabâ'il, 57, 59, 60; —i A'râb, 57, 59, 579
Ka'be-i Mu'azzama (Şerîfe) ahâlîsi, 542, 1541
Ka'be-i Mu'azzama fukarâsı, 542
Ka'be-i Mu'azzama mücâvirleri, 1541
Ka'be-i Şerîfe ziyâreti, 1088
Ka'bere cemâ'ati şeyhleri, 59
Kabur begi, 21, 757
kaçkun, 398
KÂBİL, Daday kazâsı eski nâibi, 712, 870, 1318
KÂBİL, Rodoslu kâtil, 539
kâdî-asker (efendi), 91, 141, 152, 168, 207, 433, 441, 451, 472, 497, 505, 770, 767, 820, 915, 979, 1070, 1082, 1119, 1172, 1197, 1213, 1216, 1219, 1230, 1245, 1246, 1273, 1274, 1281, 1291, 1307, 1328, 1395, 1402, 1407, 1420, 1448, 1578, 1620; —hükümü, 1227; —rü'ûsı, 1012
kâdî(lar), 108, 126, 140, 196, 218, 221, 259, 265, 320, 398, 447, 476, 479, 493, 624, 629, 678, 692, 719, 743, 783, 959, 980, 1109, 1116, 1206, 1209, 1225, 1227, 1319, 1321, 1375, 1478, 1491; —azl olmak, 184, 695; —hükümü, 1145; —mürâselesi, 1233; —nâ'ibi, 20; —teftîşi, 160; —tercemânı, 762
kâdîlık(lar), 17, 196, 447; —verilmek, 1227
kadırğa(lar), 43, 44, 69, 70, 78, 79, 81, 83, 84, 108, 139, 140, 205, 210, 215, 250, 253, 266, 267, 268, 278, 352, 364, 366, 518, 596, 752, 878, 922, 924, 940, 954, 973, 1007, 1008, 1018, 1049, 1072, 1266, 1268, 1310, 1416, 1504, 1517, 1527; —ağacı, 1260; —mühimmi, 621; —tedârük etmek, 254; —yapmak, 596
kadife, 1447; —döşek, 1371
KÂDİR b. ELVÂN, Şeyh, 59
KÂDİR ŞÂH, çavuş, 612
kadunaya urmak, 69, 268, 349, 385, 439, 1228, 1504
kafes, 1597
kâfile basmak, 1040
kâfir(ler), (ayrıca bk. kefere, küffâr), 170, 266, 268, 278, 345, 360, 361, 385, 470, 687, 706, 723, 753, 818, 876, 948, 961, 1038, 1101, 1130, 1143, 1166, 1190, 1216, 1251, 1264, 1305, 1325, 1390, 1536, 1542, 1582, 1643; —barçaları, 131; —celepleri, 295; —donanması, 346; —e tereke

verilmek, 967; —gemisi, 420; —karyeleri, 1181; —katl etmek, 346; —kürekçiler, 1517; —levend tâ'ifesi, 1181

Kâfir-Balabanlı karyesi, Edirne'de, 1236

Kâfir-köspencesi karyesi, Samakov kazâsına tâbi, 1367

kâfirî binâ, 1354

kâfirî bodurumlar, 1354

kaftan, 1307

KAFTANCI KARA İLYÂS, Edirneli, İstanbul kassâblarından, 1592

kâğıd, 290, 297; —emîni, 1026, 1539

Kâğıdhâne, 866, 885, 907; —çayırıları, 1105

kaht, 384, 832, 863, 894, 897, 1275, 1333, 1478, 1500

Kâhta (kazâsı), 628, 1322

kahtlık, 949, 1321, 1333

kahve işletdirmek, 290

kahve-hâneler, 290

kahveciler, 290

Kakun karyesi ahâlîsi, Nablus'a tâbi, 483

kalafatçı(lar), 751, 1115; —kethudâsı, 64

kalay, 623, 675, 801, 805; —fuçıları, 1551

kaldurum (yol), 1255; —ta'mîri, 1255

KALENDER, Kara-hisâr sancağında timar sâhibi, 1408, 1587

KALENDER, Kastamonili, 1357

KALENDER b. ŞÂHKULI, kürek mahkûmu, 854

Kalenderaş karyesi, Sanduklu kazâsına tâbi, 1426

kalıçe, 909; —çalmak, 457

KALİSUN VELED-İ DİMİTRAŞİN, İzvornikli zimmî, 577

kalita, 43, 44, 83, 132, 133, 139, 140, 274, 305, 360, 751, 834, 849, 954, 973, 1002, 1060, 1072, 1303, 1361; —reîs(ler)i, 360, 1310, 1311

kalkan, 1620

Kalkandelen çeri-başısı, 559

kallâb, 851

kallâblık, 851

Kaloç (?) iskelesi, Eflak'da, 470

kalp akça, 1150

Kalur karyesi, Dukagin'de âsî kefere köyü, 289

kal'a, 60, 206, 216, 266, 278, 339, 551, 604, 617, 619, 702, 753, 761, 806, 856, 1077, 1153, 1451, 1610; —ahâlîsi, 513; —binâ etmek, 217, 512, 513, 520, 521, 563, 806, 1129, 1135, 1294; —cebecileri, 883; —dizdârı, 584, 592, 911, 949; —erenleri, 105, 194, 691, 856; —halkı, 953; —

hıdmeti, 869; —hıfzı, 62, 66, 79; —kapısı, 289; —kethudâsı, 856, 900, 949; —mahzenleri, 1180; —ma'zûlleri, 828; —müstahfizları, 618, 691, 884, 1177; —ta'mîri (meremmâtı), 69, 206, 217, 514, 520, 527, 536, 585, 617, 753, 810, 811, 848, 883, 897, 949, 1135, 1157, 1177, 1189, 1266, 1321, 1333, 1580, 1605; —zahîresi, 605, 617, 618, 619

kama, 560

KAMER (?) HÂTÛN, Bergama kal'ası dizdârı Ali'nin zevcesi, 1173

KAMER HÂTÛN, Tarhala kazâsına tâbi Bakır-obası mevkiinde sâkin, 451

Kamerlî karyesi, İzladî kazâsına tâbi, 1530

KÂMİLE HÂTÛN, Süleymân Ağa zevcesi, 1629

KANBER BEG, Çığan-gedüğü Beyi, 771

Kandırî (kazâsı), 428, 454, 673; —kâdîlığı, 157; —kâdîsı, 98, 157, 196, 456

kaneviçe, 805

Kangen karyesi, 103

Kangırı (sancağı), 103; —beyi, 1254; —kâdîları, 197; —kal'ası, 1301

KANSUK BEG, Jane Beyi, 961

kantâr, 751, 1320; —emînleri, 1609

kânûn-ı pâdişâhî, 1479

kânûn-nâme, 908

kânûn-nâme-i hümayûn, 150, 576, 732, 734, 735, 874

Kapan (sancağı), Basra serhaddinde, 1067; —beyi, 1067; —serhaddi, 1435

kapan, 290

Kaplan-alanı yaylağı, Sanduklu kazâsına tâbi, 1426

Kapoşvar kal'ası, Mohaç'da, 604

kapu beklemesi, 1276

kapu halkı, 144, 157

kapu kulları, 225, 227, 1363

kapu-oğlanları, 210, 281, 382

kapucı(lar), 210, 281, 288, 298, 387, 431, 883; —başı, 230, 231, 232; —kâtibi, 726; —sûkı, 299; —yazıcısı, 746

Kapudan (Paşa), 250; —kethudâsı, 13

kapudan(lar), 132, 133, 134, 135, 140, 508, 805, 895, 1007, 1008, 1175, 1504

kapudanlık, 1004, 1032, 1516

Kapoşvar, 807

kâr-nâme, 117

KARA ALÎ, Ayasuluğlu levend, 508

KARA ALÎ-OĞLI MUSTAFA, hüküm götüren, 57

KARA CA'FER, gemi reîsi, 1601

KARA HASAN, Ayasuluğlu levend, 508

KARA HASAN, hüküm götüren, 1522

KARA KOÇI ÇAVUŞ, 1526

KARA KİSİM, sanık, 257

KARA MEHMED b. TURSUN, nâm-ı diğer: YAĞLU KAYIŞ, Göynüklü harâmî, 455

KARA MEHMED, İznikli harâmî, 441, 505

KARA MÛSÂ, Ruha sancağında timar sâhibi, maktûl, 1317

KARA MUSTAFA b. YÛSUF, yeniçeri kâtili, 1012

KARA MUSTAFA, sâbık Bergama sübaşısı Muharrem'in hıdmetkârı, 1307

KARA SİNÂN, koyun emîni, 188

KARA VELED-İ AHAD, Akçakızanlık'a tâbi Ulubeglü karyesinden, 1366

KARA YAHYÂ, Bosnalı sipâhî, 912

KARA YA'KÂB, Menteşeli, 901

KARA YÛSUF, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438

Kara Âmid, 225, 1101

Kara-burun, 128

Kara Eflâk vilâyeti, 495

Kara Halîl karyesi, Haslar kazâsına tâbi, 1137

kara hıdmeti, 1568

Kara-hisâr sancağı, 122, 642, 931, 1101; —beyi, 1396, 1408, 1424, 1587; —kâdîsı, 87, 1178, 1227, 1314, 1424, 1593; —kâdîsı nâ'ibi, 1587; —piyâdeleri, 1116; —yayaları beyi, 122, 409

Kara-hisâr-ı Sâhib (sancağı), 1569; —beyi, 1569; —kâdîsı, 1246; —piyâdeleri (yayaları), 150; —piyâdeleri beyi, 150, 812

Kara-hisâr-ı Şark 271, 1566; —beyi, 270, 584, 722

Kârâ kâdîsı, 127

Kara (?) karyesi, Premedi'ye tâbi, 559

Kara-oğulları, Sofya'da sâkin, 125

Kara-Osmanlu karyesi, İstanbul civârında, 927

kara-torî at, 417

KARABAŞ, Hamîd-ili kazâsında papas, 1250

KARACA ALÎ, gönüllü reislerden, 139, 1618, 1661

KARACA ALÎ, Varna'da ışık harâm-zâde, 1644

karaca akça, 290

Karaca-koyunlu cemâ'ati (Ayдын livâsında), 1359

Karaca limanı, 1361

Karaca nâhiyesi, Bozok nâhiyesine tâbi, 1419

Karaca-oğlu karyesi, Akyazı'ya tâbi, 453

Karadağ nâhiyesi, İskenderiyye kazâsında, 1613

Karadeniz, 140; —cânibi, 323; —kenârları, 108; —yalıları, 140, 969, 973, 1652; —yalıları hıfzı, 35

Karaferye kâdîsı, 1433

Karagöz Paşa Müderrisi, 1469

Karakaya, Teke-ili'ne tâbi bir mahal, 1314

Karalar (nâhiyesi), 59; —kâdîsı, 166

Karaman (vilâyeti), 532, 1126, 1320; —askeri, 32, 34, 144; —beylerbeyisi, 226, 229, 292, 332, 459, 576, 644, 655, 817, 829, 1126, 1207, 1481, 1637, 1650; —çavuşları, 644; —kâdîları, 1108; —sipâhîleri, 1080; —vilâyet defteri, 1324

KARAMAN-OĞLI İBRÂHÎM BEG, bk. İbrâhîm Bey, Karaman-oğlu, 159

Karamürsel, 1597; —gemisi, 206, 1228; —halkı, 67; —iskelesi, 1597

Karapınar, 1106, 1107, 1108

Karasu (nâhiyesi), 559; —kâdîsı, 559

Karasu-yenicesi (kazâsı), 1665; —kâdîsı, 427

karavul(lar) (karakol), 814, 1138

Karayazı (Karayazu) çeri-başısı, 1221, 1222

Karbada (?), Klis'de bir nâhiye, 988

kârbân, 1346; —basmak, 457, 1015, 1037, 1346; —menâzili, 1563

kârbân-sarây binâ etmek, 1106, 1107, 1108

Karedeniz, 1047

Karesi (sancağı), 107, 433, 736; —beyi, 433, 708, 732, 734, 740, 923, 1410; —nâzırı, 357; —piyâdeleri beyi, 812; —sancağı sipâhîleri, 888

Kargalı, Azak'da bir mahal, 305

kârgâr binâ, 610

kârgâr dükkânlar, 610

kârgâr kulle, 1085

KARINCA SÜLEYMÂN, 1128

Karıstıran, Çorlu'da bir semt, 519

Karîn-âbâd (kazâsı), 277, 1642; —kâdîsı, 854

Karin-baba sürgünleri hâsları, 1654

Karlı-ili sancağı beyi, 437, 732, 735, 873

Karlı-ili sipâhîleri, 1008

KAROFEK (?), Korof Nikola-oğlu, Nemçeli, 516

Kars (sancağı), 1066; —kâdîlığı re'âyâsı, 1249

KARTAL-ZÂDE (?), 559

Karuş (kazâsı), 1643; —kâdîsı, 1643; —yolları, 1643

Karvîk kal'ası, Delvine sancağında, 1588

karye basmak, 1058

karye kitâbeti (tahrîri), 1211

karye şeneltmek, 1073

karz, 1103

kasaba basmak, 17, 1195

kasaba halkı, 192

kassâb (tâ'ifesi), 25, 46, 109, 130, 142, 221, 255, 478, 479, 597, 598, 777, 914, 1151, 1401, 1638, 1651; —sayıcıları, 855; —kethudâsı, 1151

kassâblık, 109, 125; —hıdmeti, 125, 1592

kassâm, 291

K[Ş]İM b. VELÎ, Nâ'ib, 1070

K[Ş]İM BEG, 1573

K[Ş]İM BEG, Defterdâr, 23, 77, 321, 322, 857, 932

K[Ş]İM BEG, Eğin Hâkimi, 770

K[Ş]İM BEG, Kütahya müsellemleri beyi, 812, 1635

K[Ş]İM BEG, Menteşe piyâdeleri beyi, 812

K[Ş]İM BEG, Trabzon sancağını tahrîr eden, 1610, 1614, 1615

K[Ş]İM KETHUDÂ, hüküm götüren, 1537

K[Ş]İM PAŞA, Tımsıvar Beylerbeyisi, 6, 11, 30, 146, 380, 400, 836, 1034, 1518, 1571

K[Ş]İM SÜBAŞI, Âdilcevaz'da yaya-başısı, 169

K[Ş]İM VOYVODA, il-voyvodası, 1167

K[Ş]İM, Dergâh-ı Âli yeniçerilerinden, 1104

K[Ş]İM, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olup su yolu hıdmetinde olan, 314

K[Ş]İM, Dergâh-ı Mu'allâ topcularından, 1099

K[Ş]İM, Hatvan beyinin adamı, hüküm götüren, 1145, 1148

K[Ş]İM, Hızâne-i Âmire Defterdârı, 24

K[Ş]İM, Medîne-i Münevvere muhâfazasına ta'yîn olunan, 977

K[Ş]İM, Mîr, Eğil Beyi, 336

K[Ş]İM, sâbık Budun beylerbeyisi vekîli ve kethudâsı, 723

K[Ş]İM, Siirtli za'îm, 833

K[Ş]İM, Za'îm Ali Paşa'nın Kethudâsı, 1293

K[Ş]İM, Zencire ve Sipa Beyi, 771

Kastamoni (sancağı), 814, 969, 970, 1237; —beyi, 774, 860, 870, 942, 1300, 1301, 1318, 1357, 1402, 1640; —kâdîsı, 197, 282, 712, 870, 970, 1301, 1318, 1357, 1640; —kal'ası, 774, 1301

Kaş kâdîsı, 915

Kaş Leğence karyesi, Lâzıkıyye'ye tâbi, 1041

Kâşif-oğulları, livâ-i Gazze'ye tâbi, 59

kâşifler, 541, 968

katır, 15, 16, 34, 110, 156, 664, 1172; —yükü, 290

KATIRCI AHMED, Na'iband-oğlu, 298

kat'-ı ru'ûs, 1099

kat'-ı tarîk, 937, 1037, 1353, 1399, 1443

kat'ı uzv, 196, 880, 1016, 1359, 1582

Katîf (sancağı, livâsı), 1123, 1124, 1128, 1131, 1446, 1632, 1633; —ağaları, 1633; —beyi, 1128, 1631, 1633; —benderi, 1123, 1124, 1131; —kādîsı, 1128; —kal'ası, 1128, 1132; —neferleri, 1633

KÂTİB ALÎ, Diyârbekr beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1142, 1144

KÂTİB MEHMED, hâss emîni, 1322

KÂTİB ŞEHSUVÂR, Kara-hisâr sancağında timar sâhibi, 1587

kâtib(ler), 1363; —ta'yîn eylemek, 421, 553, 1156

kâtil(ler), 192, 419, 452, 715, 757, 758, 835, 838, 937, 1074, 1087, 1098, 1334, 1511, 1665; —teftîşi, 715

katl (etmek), 49, 120, 124, 127, 128, 192, 194, 295, 299, 313, 322, 348, 419, 441, 444, 452, 464, 497, 505, 527, 577, 602, 687, 697, 715, 757, 797, 818, 835, 838, 852, 876, 880, 893, 896, 904, 928, 929, 931, 933, 937, 950, 961, 964, 969, 1012, 1015, 1033, 1037, 1074, 1078, 1087, 1098, 1104, 1169, 1172, 1181, 1212, 1219, 1220, 1233, 1254, 1279, 1307, 1315, 1337, 1346, 1360, 1361, 1376, 1403, 1420, 1427, 1438, 1443, 1465, 1511, 1520, 1560, 1564, 1578, 1582, 1586, 1598, 1608, 1643, 1665; —i âmm, 960; —i nüfûs, 107, 586, 912, 1099, 1399

Kavâdire tâ'ifesi, 59

Kavak (kazâsı), 1304; —kādîsı, 419; —memlehası, 254, 275

Kavak, Migalkara'da bir mahal, 1582

Kavak iskelesi, 253, 274

Kavak karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

Kavala, 855, 1310; —iskelesi, 274; —kādîsı, 253, 254, 427, 904, 1114, 1363; —kapudanı, 50, 162, 253, 254, 274, 275, 443, 904, 1114, 1288, 1335, 1545

Kavalas karyesi, Lâzikiyye'ye tâbi, 1041

KAYA ALÎ, arz getüren, hüküm götüren, 1172

KAYA b. TURSAN, Sofya'da Seferli karyesinden, 1530

KAYA ÇAVUŞ, hüküm götüren, 622

KAYA TURASAN-OĞLI, İzladi'ye tâbi Büyük Kamer karyesinden, 1521

Kaya-dili, Göynük kazâsına tâbi, 455

Kayacık kādîsı, 1087, 1098

Kayı, Tekfurdağı'na tâbi, 706

Kayı cemâ'ati, Sanduklu kazâsında, 1426

kayık(lar), 19, 102, 253, 269, 274, 275, 311, 1120, 1447, 1516, 1601, 1618, 1661

kaynar ılıcalar, 1354

kaysı, 1270

KAYTAS, Kefe beyinin adamı, hüküm götüren, 949, 985, 995, 1478, 1542

KAYTAS, Kuds-i Şerîf Sancağı Beyi, 1020

kayımlar, 552

Kazak(lar), 949, 951

Kazancılar karyesi, 356

kazâyâ defteri, 219, 678, 759, 1030, 1122, 1123, 1131, 1132, 1137, 1149, 1633

Kazdağı İnceiği (?), 1483

Kazdağı, Gelibolu'ya bağlı, 783

kazgancı, 588

Kazganov, Azak'da bir mahal, 949

kebe, 441

kebeci, 687

Keçi-depesi karyesi, Akçakızanlık'a tâbi, 1366

Kefe (sancağı), 3, 4, 5, 45, 80, 83, 88, 216, 217, 266, 886, 1048, 1051, 1053, 1056, 1461, 1478, 1500, 1607, 1648; —beyi, 4, 43, 44, 78, 79, 80, 83, 89, 213, 216, 217, 278, 305, 343, 536, 543, 683, 886, 949, 953, 954, 961, 985, 995, 1047, 1048, 1049, 1052, 1072, 1266, 1364, 1368, 1416, 1478, 1542, 1544; —kādîsı, 43, 44, 217, 887, 1364, 1368, 1478

kefere (ayrıca bk. kâfir, küffâr), 148, 218, 246, 266, 278, 289, 323, 359, 464, 465, 525, 544, 591, 799, 852, 1048, 1072, 1131, 1216, 1219, 1339, 1362, 1390, 1441, 1449, 1453, 1550, 1560; —donanması, 381; —esîrleri, 268; —gemileri, 361, 427, 437; —i fecere, 381, 551, 698, 1048, 1542; —i la'în, 346, 579, 1048, 1099, 1453; —i sakarmekîn, 1544; —kethudâsı, 113; —köyleri, 876

kefile vermek, 113

kefilsüz ırgad, 976; —istihdâm etmek, 976

kefilsüz icâreye vermek, 138

Kefrukâhir karyesi, Trablus kazâsına tâbi, 1412

kehhâl, 351

Kelâs begi, 340

Kelbîn tâ'ifesi, 1395

Keligra hisârı, Varna'da, 418

Kelin tâ'ifesi, Trablus sancağında, 1040

Kelis livâsı, 844

KEMÂL KÜÇÜK, 985

KEMÂL, Edremid Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl, 107, 371, 433, 496, 782

KEMÂL, Göl-bâzâr Kādîsının Nâibi, 441

KEMÂL, za'îm, 1027

kemendciler, 1101

Kemer (Kemer-burgaz), karyesi, İstanbul'da, 885, 866

Kemerlü-Belgrad karyesi, 1538

kemha-i meşdûdî, 1447

kemhacı-başı, 1514

kendir cem'i, 282

kendir emîni, 282

Kendirîş karyesi, 103

KEN'ÂN, Arab (Haleb) defterdârının adamı, hüküm götüren, 783, 808

KEN'ÂN b. ABDULLÂH, Burgoslu kâtil ve hırsuz, 299

kenîse, 91, 1339; — ta'mîri, 1339

Kerek-Şevbek (sancağı, livâsı, kazâsı), 59, 194; — beyi, 194, 1436, 1437, 1438, 1455; —kâdîsı, 1438; —kal'ası dizdârı, 194

Kerer begi, 340

kereste (ayrıca bk. ağaç, odun), 82, 101, 463, 514, 522, 536, 543, 596, 621, 810, 834, 849, 935, 1046, 1085, 1174, 1185, 1249, 1255, 1333, 1355, 1413, 1494, 1595; —kesmek, 834

KERÎM ÇELEBÎ, Budun Defterdârı, 1145

KERÎM FAKÎH b. MURÂD FAKÎH, Pazarcık kazâsına tâbi Murâd Fakîhler karyesinden, 258

Kerkük (sancağı, livâsı), 741, 780; —hâsları, 741; —tahrîri, 992

Kerme karyesi, Yenişehir'e tâbi, 1601

kerpi etdirmek, 72

Kerş, 305; —hisârı, 266

kesr-i iltizâm, 549

Kesrî (كسر) karyesi, Ayasuluğ'a tâbi, 508, 1545

Kesriye kâdîsı, 559

Kestel, Burusa nâhiyesinde, 896; —kâdîsı, 211

Keş mezra'ası, Ankara nâhiyesine tâbi, 1439

Keşan, 588; —kâdîsı, 427, 588, 598, 1604

keşşâf, 541

keten, 131

kethudâ(lar), 11, 1149, 1382, 1491

kethudâlık, 762; —hıdmeti, 1382

KEYHUSREV, Çemişkezek'de sancak tasarruf eden, 771

KEYKÂVUS, Gürcistan melikinin adamı, 1425

KEYVÂN, Bağdâd kullarından, hüküm götüren, 1503

KEYVÂN, Dizdâr Keyvân'ın kulu, 926

KEYVÂN, Lahsâ'da timar sâhibi, 1632

KEYVÂN, sâbık Bergama sübaşısı Muharrem'in kullarından, 1307

Kezuk (?), Kefe civârında bir mahal, 1266

Kıbrus, Kıbruz, Kıbrıs (adası, kazâsı), 206, 267, 268, 439, 996, 1594; —beyleri, 267, 268, 376, 385, 991; —doğanları, 991, 996

kıl (keçi kılı), 1391

kılâ' (ayrıca bk. kal'a), 878; —ta'mîri, 743; —u bikâ' 30, 134, 135, 139, 147, 178, 344, 408, 878, 940, 1047, 1143, 1390, 1513, 1517, 1527; —zahîresi, 615

kılıç, 769, 770, 969, 1268, 1317, 1403, 1569, 1578, 1582, 1620; —çekmek, 193, 904; —dan geçmek, geçirmek, 961, 1058, 1608; —havâle etmek, 560

KILIÇ, Bozkoyunlu Boyu'nun beyi, 59

Kılıç karyesi, Bozdoğan'a tâbi, 325

kır at, 417

Kırık karyesi, Burusa'da, 1586

Kırık karyesi, Kıbrus kazâsına tâbi, 1594

KIRIM HÂN, 1049, 1323, 1544

Kırım, 894, 949; —ehl-i fesâdî, 995; —halkı, 954; —Hânı, 3, 43, 55, 79, 217, 266, 527, 954, 995, 1047, 1048, 1072, 1099, 1165, 1266, 1368, 1370, 1390; —mîrzâları, 995; —Tatarları, 863, 864, 897, 1321; —tâ'ifesi, 894

Kırk-kilise (kazâsı, sancağı), 200; —beyi, 200, 321, 424, 876, 1181, 1196, 1638; —kâdîsı, 424, 559, 598

Kırklar nâhiyesi, 1411

Kırloş (kazâsı), 1134; —kâdîsı, 1134

Kırşehir (sancağı), 1258; —beyi, 398, 524, 628, 705, 767, 947, 1258, 1295

kısâs, 904; —etmek, 120

kısarak, 841

kış zahîresi, 216

kışlaklar, 598

kıtâl, 969

kıtmîr, 1467, 1519

kıvırcık koyunu, 830, 1401

kız çekmek, 455

kız ve oğlan çekmek, 560

Kız-uçan begi, 771

Kızanlık (kazâsı, nâhiyesi), 1212, 1465; —kâdîsı, 1465

Kızıl-ağaç kâdîsı, 424, 469, 559

Kızıl-ağaç Yenicesi kâdîsı, 1196

Kızılbaş, 984; —cânibi, 477, 1036

Kızılbaş vilâyeti, 1422

Kızılca-tuzla kâdîsı, 1653, 1655

Kızıldeli, Dimetoka'ya tâbi derbend köyü, 877

Kızılhisâr nâhiyesi, 1504

KİGA, Eflâk voyvodasının adamı, 1394

Kiği begi, 771

Kilâbiyye tâ'ifesi şeyhleri, 59

kilâr, 101

kilâr-ı ma'mûre ta'mîri, 613

Kilâs begi, 771

kile, 1235

Kili, 897, 1651; —hisârı, 1651; —iskelesi, 1461; —kal'ası, 894; —kâdîsı, 897, 1321, 1607; —kal'ası ta'mîri, 556

kilim serika etmek, 1080

Kilis (sancağı), 377, 379; —beyi, 338, 379

kilise(ler), 599, 798, 799, 960, 1664; —basamak, 464; —keferesi, 799; —yıkamak, 1085; —yeri, 1556; —ye te'addî etmek, 1082

kimyâ, 1301

kimyâger, 1463

kirâ davarları, 210

kiREC, 314, 1349; —furunları, 314

kiRemid, 1157

Kiremidci mahallesi, Burusa'da, 464

KİRİLA (?), Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465

Kirman kal'ası, 1390

Kirmastî kasabası, 195

KİRYAK, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 966

KİRYAKOS NİKOLA, neccâr, 284

KİRYAKOS, Kızıl-ağaç kazâsına tâbi Vele-i Doğan karyesinden, 469

kîse, 174, 206, 230, 240, 294, 1000, 1091

Kisan (Keysan) Sancağı beyi, 234, 338, 771

kitâb, 210, 281

kitâbet (ayrıca bk. tahrîr), 375, 398, 428, 1211, 1261, 1519

Kite (kazâsı), 1404; —kâdîlığı, 881; —kâdîsı, 1597, 1609

Klis (sancağı, livâsı), 1403, 1540; —a'yânı, 903; —beyi, 51, 249, 806, 988, 903, 1075, 1507, 1513, 1540; —kal'ası, 806

knezler, 1585

KOCA, ehl-i fesâddan, 672

Koca-ili (vilâyeti, livâsı, sancağı), 196, 428, 673, 1652; —beyi, 19, 140, 621, 346, 717, 732, 734, 736, 1013, 1161, 1231, 1255, 1264, 1397, 1517,

1527, 1552, 1634, 1641; —kâdîları, 70, 1231, 1252; —sipâhîleri, 888; —tahrîri, 375, 428, 1001

Kocacık yürükleri sübaşısı, 556

Kocalı karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1522

Koçanik karyesi, Dubrovnik kal'ası'na tâbi, 827

Koçanya dağı, Rumeli'de harâmî yatağı bir dağ, 511, 821, 1015; —ma'den martolosları, 511; —muhâfazası, 822, 823

Koçhisâr kâdîsı, 672

KOÇİ, Dîvâne Ali-oğlu, hırsuz, 1196

KOÇİ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşluğundan mütekâ'id, 818, 1038, 1058, 1059, 1427

KOÇİ ÇAVUŞ, Gelibolu'da olan Çingânelerin ispençelerini toplamağa me'mûr, 116

Koğrı, 192; —dağı, 193

kol gezmek, 569

KOLAK RE'ÎS, gemi reîsi, 439

Koldoni, Kıbrıs'da bir mahal, 385

Komaç (?) karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

KOMNENOS (?) DİMİTRİ, neccâr, 284

konak, 628, 1486

KONTAR, Venedik donanmasında provador reîs, 831

Konya, 219, 993, 1207, 1235, 1419, 1428, 1481; —dizdârı, 14, 884; —kâdîsı, 14, 884, 1428; —kal'ası, 14; —kal'ası erenleri, 884; —kal'ası müstahfızları, 884; —muhârebesi, 232, 532, 814, 906, 1207, 1237, 1473, 1562

Kopan (sancağı), Budun vilâyetine tâbi, 201, 604; —beyi, 807

Korbin, Venedik barçalarından birinin adı, 561

Korçar karyesi, Vize sancağına tâbi, 559

korı, 285, 1001

Korıcı değirmeni, Bağdâd'da Cüllâb nehni civârında bir mahal, 1317

korıcılar, 1494

Koroveş ? نورونشی nâhiyesi, 852; —kâdîsı, 852

korsan, 134, 135, 215, 385, 444, 781, 1310, 1311, 1337, 1517, 1527, 1661; —kâfirleri, 385; —levend tâifesi, 999; —tâifesi, 133, 940, 1335

korsanlık etmek, 345

KOSTA b. TODOR, Zeytinlü kürek mahkûmu, 630

KOSTA İSTANBULÎ, Silivri'de Papa Dimitri mahallesi'nde sâkin neccâr, 284

KOSTANDİN MONOL, neccâr, 284

Kostaniçe kal'ası, Bosna serhaddinde, 753, 1064, 1513; —fethi, 972

Kostanika karyesi, Şâm'da, 127

KOSTANTİN GÜRCİ, Gürcistan melikinin karındaşı, 1425

Kosti karyesi, Samakov kazâsına tâbi derbend köyü, 1367

köt-i yevmiyye, 541

Kotur-deresi, Hoy kurbinde, 1221

koyun, 25, 46, 67, 92, 96, 99, 100, 100, 101, 109, 130, 142, 183, 208, 209, 221, 255, 385, 403, 478, 479, 498, 598, 688, 830, 855, 866, 872, 885, 1094, 1139, 1151, 1297, 1299, 1308, 1313, 1351, 1363, 1365, 1367, 1373, 1374, 1401, 1431, 1432, 1433, 1491, 1502, 1506, 1515, 1530, 1638, 1642, 1651; —celebleri, 295, 1363; —cem' etmek, 74, 100; —çalmak (serika etmek), 262, 411, 1074; —emâneti, 188; —eri, 1651; —emîni, 125, 188, 597, 598, 830, 855, 872, 1139, 1299, 1363, 1373, 1401, 1431, 1434; —eti, 1638; —gasb (gâret) eylemek, 1300, 1325; —getirmek, 597; —hakkı, 1445; —ihrâcı, 74; —irsâli, 109; —müzâyakası, 125; —sürici, 872; —sürmek, 1431; —şûbânı (çobanı), 1104; —telef etmek, 125; —üretmek, 1651; —ziyânlığı, 104

Koyun-adası karyeleri, 384

KÖÇEK b. YÜSUF, piyâde, Sultân-önü'ne tâbi Alakilise karyesi sâkinlerinden, 1316

köhne defterler, 1001

köhne nâ'ibler, 870

KÖLE MİHAL, Erdel Kralı'nın adamı, 1486

kömür, 544; —yakmak, 544

Köpri karyesi, Gedegra kazâsına tâbi, 1027

köprü, *köpri*, 214; —binâ etmek, 867; —ta'miri, 1585

Köprülülü (kazâsı), 927, 1363; —kâdîsı, 559, 974, 1489, 1648, 1655

Körfös (Körföz) beyleri, 439

Körfös (Körföz) keferesi, 846

Körkik beyi, 771

Köroş karyesi, Budun vilâyetine tâbi, 1343

kös, 239, 245

KÖSE İBRÂHÎM, Şile'ye bağlı Ak-ovalı sûhte, 454, 456

KÖSE ŞA'BÂN, Tırhala'ya tâbi Yenişehir-i Fenar'a bağlı Cum'a-bâzârlı harâmî, 445, 446

KÖSEÇ YORGÎ, mahbûs, 682

KÖSEM b. BÂYEZÎD, Akyazı'da sârik levend, 453

Köstence iskelesi, 48

Köstendil sancağı kâdîları, 559

Köşk bâcgâhı, Behisni kazâsında, 628

köy basmak, urmak, yağmâ eylemek, 36, 360, 411, 802, 818, 1220

köy kondurmak, ikâmet eylemek, 694, 697, 1394

köy şeneltmek, 1394

Kral, 665, 702

Kral-ı bed-fi'âl, bk. Peç Kralı

KRAL-OĞLU (Erdel Kralı-oğlu), bk. İstefan Kral

Kraliçe, bk. Erdel Kraliçesi

KRALİÇE-OĞLI (Erdel Kraliçesi-oğlu), bk. İstefan Kral (Kralı-oğlu)

krallar, 495

KUBÂD, Burusa Sübaşısı, 359

KUBÂD, Diyarbekr beylerbeyisinin adamı, 21, 22

KUBÂD, Hâssa Harc Emîni ve Sübaşısı, 464

KUBÂD, İmâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin Bey-oğlu, 770

KUBÂD, Velî-oğlu, 1317

KUBÂD ÇAVUŞ, Burusa Hâssa Harc Emîni, 195

KUBÂD ÇAVUŞ, Dulkâdirlü çavuşlarından, 1345

KUBÂD PAŞA, Van Beylerbeyisi, 198, 227, 233, 338, 413, 679, 771, 1042, 1138, 1204, 1626

Kubâd-oğulları, Ömerlü Kethudâsı, 59

Kuban beyi, 1305

Kubbe karyesi, Safed kazâsında vakıf köy, 917

kubur, 969

kûçe-bend eylemek, 32, 34

kudât, 72

Kuds, Kuds-i Şerif, Kuds-i Münevvere (sancağı), 59, 156, 1020, 1076; —beyi, 1025, 1076, 1163, 1269, 1275; —evkâfı mütevellîsi, 138, 746, 1163, 1269, 1275; —fukarâsı, 990; —hisârı erenleri, 1269; —imâreti evkâfı, 481, 484, 486; —imâreti mütevellîsi, 483; —kâdîsı, 138, 746, 917, 1076

kul(lar), kul tâ'ifesi, 22, 64, 523, 525, 528, 531, 605, 641, 695, 730, 741, 743, 785, 829, 1021, 1042, 1067, 1072, 1122, 1124, 1127, 1128, 1351, 1445, 1456, 1464, 1510, 1630, 1644, 1646, 1658, 1659; —ağası, ağaları, 780, 1633, 1646; —karındaşları, 856; —kethudâsı, 1629; —oğlu, oğlanları, 528, 828, 837; —yazmak, yazılmak, 252, 1009, 1126

Kula, Migalkaralı maktûl zimmî, 1582

kulağuz, 265; —vermek, 265

KULAK HUSREV, İstanbul'da hırsuz, 492, 515

KULAKSUZ MEHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 743, 747, 1403

KULI BEG, 771

kulle(ler), 618; —yapdurmak, 1085

Kulp begi (hâkimi), 234, 336, 771

Kum karyesi, Gönen kazâsına tâbi, 1397

kumaş, 1447

Kumaşçı-başı, 1514

Kumla iskelesi, 1597

Kunaytara (?) nâhiyesi, 59

kundak, 512

kurâ vü mezâri' 663, 696, 1075, 1267

kurâ zabt etmek, 372

kurâ-i floriciyân, 1251

kuraklık, bk. kaht

KURD, kal'ası dizdârı Ali'nin karındaşı, 890

KURD, Barçınlu kazâsı sâkinlerinden, 199

KURD, Dimetoka kâdîsının adamı, hüküm götüren, 871

KURD, Edirneli muhtesib, arz getüren, hüküm götüren, 877

KURD, Kavala Kapudanının Kethudâsı, 274

KURD ALÎ, Konur-oğlu, hırsuz, 1196

KURD ALÎ, Vidinli maktûl sipâhî, 1578

KURD b. MURÂD, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı-oğlu, 1137

KURD b. MAHMÛD, Pazarcık kazâsına tâbi Çaltı karyesinden, 258

KURD KETHUDÂ, Hâssa reislerden Kapudan Ali Reis'in Kethudâsı, 349

KURD KETHUDÂ, hüküm götüren, 135, 139, 162, 202, 272, 284, 300, 324, 571, 575, 579, 580, 583, 621, 732, 735, 752, 842, 873, 892, 922, 940, 953, 956, 961, 973, 1007, 1175, 1257, 1268, 1288, 1310, 1517, 1611

KURD-OĞLI AHMED, bk. Ahmed, Kurd-oğlu

Kurdeş nâhiyesi, Delvine sancağına tâbi, 1588

Kurnalı, Rodoscuk'da bir mahal, 1160

kurşun, 1302, 1320

kuttâ'-ı Arab, 1094

kuttâ'-ı tarîk, 76, 433, 740, 969, 1233, 1399

Kutur begi, 771, 1221

kuyular, 82

kuyumcı(lar), 577, 851; —körüğü, 1150

kuzât, bk. kâdî, kudât

Kûzetü'l-fevk tâ'ifesi, 59

Kuzkuncuk, İstanbul'da Boğaziçi'nde bir semt (köy), 571

KÜÇÜK DİLSÜZ, İstanbullu, 1103

KÜÇÜK HAMZA, Galata azeblerinden, 19

Küçük Anafarta, Gelibolu'da bir karye, 269

Küçük Ardahan nâhiyesi, 1177

küçük emîr-i ahur, 568

KÜÇÜK, Akça-kızanlıklılı hırsuz, 891

Küçüksu, Alâ'iyye'de bir mahal, 1448

küffâr, küffâr-ı bed-girdâr, küffâr-ı bî-dîn, küffâr-ı düzah-karâr, küffâr-ı düzah-medâr, küffâr-ı hâksâr, küffâr-ı hâsirîn, küffâr-ı hezîmet-âsâr, küffâr-ı liyâm, küffâr-ı nekbet-şi'âr, küffâr-ı şakâvet-şi'âr (aynca bk. kâfir, kefere), 12, 79, 80, 81, 102, 133, 134, 135, 139, 170, 237, 250, 263, 266, 278, 346, 364, 366, 516, 517, 518, 520, 522, 527, 579, 604, 625, 665, 674, 696, 702, 704, 732, 747, 750, 781, 878, 940, 959, 961, 985, 999, 1048, 1049, 1050, 1054, 1072, 1099, 1111, 1124, 1128, 1210, 1259, 1265, 1266, 1268, 1390, 1393, 1416, 1446, 1479, 1517, 1527, 1540, 1542, 1544, 1557, 1565, 1579, 1590, 1613, 1639; —a tereke bey' etmek, satmak, vermek, kaçırmak, 12, 13, 20, 28, 128, 162, 248, 251, 349, 437, 482, 517, 526, 561, 750, 967, 1031, 1590, 1604; —atluları, 753; —a'yânı, 494; —barçası, 750; —beyleri, 753; —boy-beyleri, 753; —donanması, 250, 346, 878, 1641; —gemi reisleri, 427; —gemileri, 427, 526, 579, 750, 959, 1216, 1622; —haydukları ve harâmîleri, 167, 516; —hîlesi, 878; —kadırgaları, 1517; —kal'aları, 551, 753; —levend reisleri, 1545; —vilâyeti, 1504; —yayaları, 753

küfr, 1468, 1554

külekler, 871

külüng, 472, 1620

kümât, 103

KÜRD İBRÂHÎM BEG, müteveffâ Niksar Beyi, 657

Kürd Hoca mahallesi, Edirne'de, 1150

Kürd(ler), 452, 618, 1168; —a'yânı, 21; —beyleri, 58; —hisâr-erleri, 605; —obaları, 452

kürde, 1582

Kürdistân begleri, 22, 60, 329, 334, 337, 339, 773, 775

Kürdistân ümerâsı, 22, 60, 335, 776

Küre emîni, 812

KÜRE, Gümrük kâtibi zimmî, 149

Küre-i ma'mûre ma'dencileri, 774

Küregöz (?) beyi, 771

küreğe koşmak, koymak, konulmak, göndermek, 50, 113, 122, 168, 352, 414, 459, 469, 472, 569, 611, 630, 636, 660, 706, 708, 740, 760, 784, 804, 845, 854, 915, 923, 959, 986, 994, 1118, 1196, 1243, 1233, 1256, 1274, 1304, 1315, 1316, 1404, 1522, 1535, 1576, 1586, 1591, 1633

kürek, 834, 849; —mücrimleri (mahkûmları), 113

kürekci(ler), 140, 250, 253, 254, 470, 476, 725, 761, 783, 795, 1185, 1416, 1503, 1517, 1527; —

defteri, 783; —hükmi, 783; —ihrâcı, 783; —
kâfirler, 1190

KÜREKLÜ RE'ÎS, gemi reîsi, 439

kürk, 492, 515, 1141, 1216; —hırsuzluğu, 515

kürkci, 692, 693; —ihrâc etmek, 692

Kürnemürde (?), Semendire, İzvornik ve Alaca-
hisâr sınırlarının birleştiği mevkide bir mahal,
511

Kütahya (sancağı, livâsı), 100, 1178; —kal'ası, 72,
73; —kâdîsı, 26, 74, 87, 95, 100, 299, 457, 931,
1019, 1178, 1407, 1424, 1426, 1470, 1587, 1636;
—müsellemleri beyi, 812, 1019; —piyâdeleri,
202; —piyâdeleri beyi, 202, 1635; —sübaşısı, 71;
—yayaları beyi, 575

Lacan (sancağı), 757; —beyi, 158

Ladik (kazâsı), Amâsiyye'ye tâbi, 419, 452, 914; —
çayırı, 1549; —kâdîsı, 419

Lahcan begi, 771, 797

Lahsâ (vilâyeti), 49, 260, 301, 302, 618, 1126, 1129,
1130, 1131, 1132, 1146, 1414, 1446, 1456, 1630;
—beylerbeyiliği, 366, 367; —beylerbeyisi, 49,
301, 302, 364, 366, 747, 1122, 1123, 1124, 1125,
1127, 1128, 1132, 1133, 1138, 1140, 1141, 1146,
1147, 1152, 1201, 1400, 1414, 1429, 1446, 1454,
1456, 1630, 1631, 1632; —benderleri, 1131,
1446; —dîvânı, 1630; —evkâfı, 49; —evkâfı
zevâ'idâtı, 49; —fethi, 1122; —hazînesi, 49; —
kal'ası, 1128, 1132; —kâdîsı, 1128, 1146; —
kal'ası dizdârı, 1122; —kulları, 1456; —re'âyâsı,
1122

la'ib ü lehv, 239, 245, 246

lala, 532, 1080, 1235, 1424

LALA MUSTAFA BEG (PAŞA), Şehzâde Selîm'in
lalası, 884, 1396, 1418, 1481

la'l hâtemler, 1400

Lapseki kâdîsı, 1653, 1655

Lâr (vilâyeti), 1633; —pâdişâhı, 1633

LARDO, Eflâk voyvodasının adamı, 1394

Lârende kal'ası, Konya'da, 884; —müstahfızları,
884

Lârî akça, 616

Laşâk karyesi, Aşağa-Debri nâhiyesine tâbi, 1038

LAZ HASAN, Gelibolulu, 269

Lâzikıyye, 931; —kâdîsı, 1041, 1178, 1407, 1424; —
nâ'ibi, 211

Leccûn (sancağı), Şâm'da, 59, 631; —beyi, 632

Lerde karyesi, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi,
818, 1038, 1058

Leş iskelesi, 289, 798, 813, 1346; —yolları, 1346

levend(ler), levendât (tâ'ifesi), 116, 128, 133, 134,
215, 253, 269, 274, 275, 295, 311, 320, 324, 348,
411, 443, 444, 451, 452, 455, 464, 485, 487, 508,
545, 554, 589, 738, 781, 783, 825, 826, 900, 901,
940, 987, 1044, 1045, 1112, 1120, 1175, 1264,
1275, 1291, 1295, 1304, 1306, 1310, 1311, 1335,
1337, 1340, 1360, 1361, 1397, 1410, 1419, 1511,
1517, 1520, 1522, 1527, 1533, 1545, 1561, 1601,
1606, 1620, 1644; —firkateleri, 1568; —
gemileri, 1335, 1545; —harâmî tâifesi, 286; —
hırsuz, 348; —kâfirler, 700, 1264; —kayıkları,
134, 135, 204, 253, 254, 269, 1120; —reîsleri,
1601; —sûhte tâifesi, 987

levendlik, 321

Lih (vilâyeti, memleketi= Lehistan), 93, 350, 373,
893, 951, 1283, 1623; —beyleri, 93; —cânibi,
323, 1639; —keferesi, 323, 1283, 1286; —Kralı,
94, 893, 954, 1283, 1457, 1551, 1623; —
memleketi, 93, 1283; —serhad beyleri, 93; —
serhaddi, 93; —sınırı, 1551; —tâifesi, 1158,
1623

LİKO, Keşanlı zimmî, 588

liman(lar), 43, 44, 108, 140, 215, 376, 444, 1517; —
riyâseti ulûfesi, 1060

limon, 1520

Limye kâdîsı, 967

Lipka, Klis'de bir nâhiye, 988

Lipva, 106, 1571; —beyi, 836, 1386; —kal'ası
azepleri, 836; —re'âyâsı, 1386; —serhaddi, 279;
—tahrîri, 1386

livâ tahrîri, 530

Livâdiye (kazâsı), 1601; —kâdîsı, 1601

Livâne (sancağı), 659; —beyi, 1519; —kâdîsı, 1519;
—tahrîri, 659

LO, Senyör, dö, Françe elçisi, 1121

Lofça (kasabası), 1497; —voyvodası, 560

Lonkor karyesi, Livâdiye kazâsına tâbi, 1601

LUKA, dragoman, Boğdan voyvodasının adamı,
hüküm götüren, 1525, 1536, 1551, 1623

Luposire, Semendire'de bir köy, 577

LUTFÎ, çakırcı âdemlerinden, hüküm götüren, 1035

LUTFÎ, hüküm götüren, 1376

LUTFÎ ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından,
1045

LUTFÎ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 1166

lüle, 23, 24, 1327

Ma'arra (sancağı), 31; —beyi, 31, 59, 76

Macar, 495, 516; —beyleri, 495, 1285; —Kralı, 407, 507, 1524; —vilâyeti, 407, 408, 1451

Macon sancağı tahrîri, 889

Maçın iskelesi, 1284

Ma'den halkı, 369

ma'den, ma'âdin, 279, 577, 1015; —hıdmeti, 815

ma'denci(ler), 498, 774, 1433

MA'DİN (?), Bolu'da şirret ü şakâvet üzre olan, 638

MA'DİN (?), hârice zahîre kaçırın gemi reîsi, 128

Mâdin kal'ası, Klis'de, 903

madrabâz(lar) bk. matrabâz(lar)

Madric kasabası, 1195

Magaraska iskelesi, 963

MAGDA KÖPEK (?), rencber gemisi reîsi, 606

Magrib (sancağı), 432; —beyi, 252; —cânibi kralları, 495; —cânibleri, 139; —kalitası, 360

Magrib Trablusı, 624, 625, 629, 959; —beylerbeyisi, 248, 579, 580, 581, 583

Magribî tâ'ifesi, 1301

Mağnisa, 554, 1337; —imâreti, 554; —kâdisı, 472, 554

mahbes, 1288; —bozmak, 113

mahbûs, 289, 497, 532, 555, 608, 682, 708, 719, 840, 1204, 1221, 1470

mahfil-i Şer' 50, 1315

MÂHİR, ehl-i fesâddan, 224

mahkeme, 141, 560, 719; —basamak, 1134, 1540

mahkeme-i şerîf, 1120

mahlûl, 789; —defter, 906; —gedük, 618, 731, 1021; —timarlar, 186

MAHMÛD, Amâsiyye Beyi, 1011, 1440

MAHMÛD, arz getüren, hüküm götüren, 358, 1591

MAHMÛD, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden, 451

MAHMÛD, Budun Mîr-alemi, 704

MAHMÛD, çavuş-oğullarından, hüküm götüren, 835

MAHMÛD, Çorumlu, 1662

MAHMÛD, Dimetokalı, 1532

MAHMÛD, ehl-i fesâd, 224, 230, 231

MAHMÛD, Erzurum beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 763

MAHMÛD, Erzurum kulları bölük-başısı, hüküm götüren, 1177

MAHMÛD, Geredeli, 1420

MAHMÛD, Göl-bâzâr kazâsından, arz getüren, hüküm götüren, 1402

MAHMÛD, Göynik'de hırsuz, 570

MAHMÛD, Göynüklü Mengen-oğlu, sûhte, 455

MAHMÛD, Harman-dilü Boyu'nun beyi, 59

MAHMÛD, hâss emîni, 1322

MAHMÛD, imâret-i âmire mütevellîsi İslâm'ın adamı, hüküm götüren, 1041

MAHMÛD, İstanbul kâdisının dânişmendlerinden, hüküm götüren, 974

MAHMÛD, İstanbullu mübâşir, 1655

MAHMÛD, Karlı-ili Beyi, 437, 735, 873

MAHMÛD, Mar'aş'ı kitâbet eden Kırşehir Sancağı Beyi, 510, 628, 705, 1006

MAHMÛD, Mehâyif Müfettişi Ali Bey'in adamı, 66

MAHMÛD, Na'ldöken yürükleri sübaşısı, 965

MAHMÛD, Paşa kapucılarından, hüküm götüren, 671

MAHMÛD, Rûm-ilili Za'îm Mehmed-oğlu, 1014

MAHMÛD, Seçen Sancağı Beyi, 662, 663

MAHMÛD, Solnok Beyi, 27, 103, 106, 146, 181, 408

MAHMÛD, Solnok Sancağı Beyi, 90, 148

MAHMÛD, Şehzâde Bâyezîd'in Kapu-kethudâsı, 365

MAHMÛD, Şile sâkinlerinden, 110

MAHMÛD, Tireli, harâmî firkate gemileri levendlerinden, 1361

MAHMÛD, Uşak kazâsından, 1178, 1179, 1396, 1424

MAHMÛD, Üsküblü, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 369

MAHMÛD, Vilâyet Kâtibi, 921

MAHMÛD, Zablana Ma'den Emîni, 577

MAHMÛD AGA, 21

MAHMÛD AGA, Süleymân Paşa'nın Kapucı-başısı, 153

MAHMÛD b. ALÎ, Alaca-hisârlı harâmî sipâhî, 577

MAHMÛD b. HASAN BEG, 338, 770

MAHMÛD BEG (PAŞA), Mısır'da sancak tasarruf eden, bilâhere Yemen Beylerbeyisi, 998, 1000, 1009

MAHMÛD BEG, Dulkâdiriyye vilâyetini tahrîr eden, 921

MAHMÛD ÇAVUŞ, 183

MAHMÛD ÇAVUŞ, Bâli-oğlu, hüküm götüren, 642

MAHMÛD ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 3, 5, 313, 1018, 1495

MAHMÛD ÇAVUŞ, Erciş beyinin adamı, hüküm götüren, 1095

MAHMÛD ÇAVUŞ, hüküm götüren, 305, 426, 427, 773, 1418
 MAHMÛD ÇAVUŞ, Nardalı, hüküm götüren, 437
 MAHMÛD EMÎN, 432
 MAHMÛD EMÎN, İstefelü, 561, 857
 MAHMÛD EMÎN, müfettiş, 149, 945
 MAHMÛD EMÎN, Nova emîni, 941
Mahmûd Paşa Hânı, İstanbul'da, 1190
Mahmûd Paşa hâsları, Kırk-kilise'de, 876
 mahrem kâtibi, 637, 915
 mahsûl(ât), 499, 553, 780, 806, 917, 946, 963, 1069, 1124, 1131, 1275, 1354; —ı hâssa, 106
 mahzenler vaz' etmek, 1270
 MAKSÛD, hüküm götüren, 1019
 maktû' köyler, 541
Malâtiyye (sancağı), 1, 21, 22, 32, 33, 34, 218, 1073, 1100; —beyi, 22, 218, 657; —emînleri, 21; —geçidi, 1; —kâdîsı, 218; —livâsı, 1322; —nâzırı, 1; —tahrîri, 42; —tahrîr defterleri, 1387
Malazgird (sancağı), 1073; —beyi, 512; —kal'ası, 512
 MAKSÛD ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 221
 MAKSÛD ÇAVUŞ, hüküm götüren, 99, 208, 1598
 MAKSÛD KETHUDÂ, 924
 mâl defterdârı, 656, 678, 833, 1352
 mâl gâret (gasb, yağmâ) etmek, 411, 456, 483, 511, 516, 577, 600, 601, 718, 757, 838, 852, 912, 927, 930, 933, 953, 1058, 1070, 1074, 1087, 1181, 1195, 1212, 1219, 1220, 1264, 1346, 1360, 1438, 1444, 1540, 1601
mâl-ı cevâlî, 1069
mâl-ı gâ'ib, 398
mâl-ı mefkûd, 398
mâl-ı mîrî (ayrıca bk. *mîrî mâl*), 127, 166, 347, 355, 541, 563, 594, 616, 628, 728, 748, 774, 867, 881, 883, 884, 895, 898, 932, 1129, 1131, 1146, 1295, 1300, 1306, 1322, 1332, 1351, 1388, 1389, 1395, 1414, 1458, 1479, 1584, 1585, 1606, 1612, 1633, 1651, 1658, 1659; —hîdmeti, 191, 479; —tahsîli, 1251
mâl-ı mukâta'a, 541
mâl-ı pâdişâhî, 927
mâl-ı vakf (evkâf), 138, 553, 562, 1090, 1572, 1586
 mâ'-i âbyâr, 1076
Mâlîyye (Hazine), 212, 219, 282, 330, 355, 501, 502, 692, 693, 747, 793, 895, 1209, 1234, 1238, 1242, 1266, 1516, 1517, 1538, 1621

MALKOÇ, Bosna Sancağı Beyi, 341, 344, 742, 753, 972, 1471, 1513, 1540, 1579, 1580
 MALKOÇ, Eflâk Voyvodası Petri Voyvoda'nın adamı, 489, 1394
 MALKOÇ, sâbık Klis Sancağı Beyi, 1507
 MALKOÇ, Segedin sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 1415
 MALKOÇ, yasakçı, 1620
 MALKOÇ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 692
 mâl nâzırı, 219
Malta (adası), 1268; —kâfirleri, 267, 268
Mamanlu (?) **karyesi**, Gördük kazâsına tâbi, 1087
Mâmervân sancağı beyi, 1177, 1490
Manaca, Azak'da bir mahal, 1542
Manastır, 1363; —kâdîsı, 559, 1468
 MANAV ABDURRAHMÂN, mültezim, ayak âmili, 881
 MANAV MEHMED, 1431
Manavgat müsellemleri, 575
 mandıralar, 1181
Mandirili, Venedik barçalarından birinin adı, 561
Mandras karyesi, Alâ'iyye'ye bağlı, 933
 MANO, Eflâk voyvodasının adamı, 1394
 MANOL b. YANİ, İstanbullu, 1442
 MANOL VELED-İ KONYAD, Silivri'de Metrepolid mahallesinde sâkin neccâr, 284
 MANOL VELED-İ MARYOL, Silivri'de Metrepolid mahallesinde sâkin neccâr, 284
 MANSÛR, Göynik'de elinde müzevver fetvâ bulunan, 636
 MANSÛR, Kotur Beyi, 1221
 MANSÛR b. ABDURRAHMÂN, Kudüslü kürek mahkûmu, 630
 MANSÛR b. DERDÜK (?), tâ'ife-i Kûzetü'l-fevk şeyhi, 59
 MÂNSÛR b. ŞEREFUDDÎN, Nuhkerek nâhiyesi şeyhi, 59
Manyas (kazâsı), 451; —kâdîsı, 326, 327, 538
 MARAN, nâm-ı diğer: PAPAS, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974
Maranda kal'ası, 1504
 marçıl, 1459
Mardin, 1482, 1485; —alay-beyi, 21; —altı, 21; —kâdîsı, 695, 859; —yolları, 62
Markaliç kal'ası, Delvine sancağında, 462
Marmara kâdîsı, 284
 MARNOCU SOGORYA, Venedik bâzergânı, 561

MARTİN NİKOLA, Çorlu'da mütemekkin zimmî, 1104
 martolos(lar), 103, 822, 960, 1293, 1585; —başı ta'yîn olunmak, 511; —yazılmak, 511
Maruşa varoşı, Budun'da, 1415
Mar'aş, 463, 1472; —beylerbeyisi, 1472; —dağları (ormanları), 463; —kādîlığı re'âyâsı, 1249; —tahrîri, 705
Maskov (memleketi), ayrıca bk. Moskov, 350, 388, 894, 954; —beyi, 1048; —eşkıyâsı, 894; —keferesi, 93
maslak(lar), 871, 1089; —binâ etmek, 871
Mat kâdîsı, 818
 matbah, 101, 1327
Matbah-ı Âmire, 1161; —agnâmı, 914; —sebzecileri, 914
Matolta (?) sancağı, 771
 matrabâz(lar), madrabâz(lar), 4, 597, 598, 916, 1226, 1270, 1364, 1648, 1652, 1653, 1654
 MAVRANCALI MEMÎ, Midilli adası'nda ehl-i fesâd, 557, 760
 mazınna (vü müttehem), 321, 835, 840, 950, 1087, 1172, 1173, 1274, 1281, 1307, 1418, 1483, 1495, 1564, 1582, 1665
 ma'zûl kâdî, 1319
 ma'zûl sipâhîler, 1047, 1054, 1066, 1073, 1111, 1393, 1565
 ma'zûl timar sahipleri, 756
Meclis-i Şer' 110, 258, 718, 1150, 1216, 1441, 1443, 1468, 1469, 1554, 1582, 1625; —e da'vet etmek, 121
Medîne(-i Münevvere, Mutahhara), 990, 1062, 1136, 1381, 1383, 1384; —ahâlisı, 542, 1187; —azebleri, 1435; —emîri, 977; —hisâr-erenleri, 1435;—kâdîsı, 977, 1062, 1136, 1187, 1381; —kâtibi, 326, 327; —muhâfazası, 977
medrese, 939, 1233, 1411; —talebesi, 1136
Megri (ülkesi), 1168; —beyi, 1168
 Megâmiz-oğulları, 59
mehâyif teftîşi, 65, 453
 MEHMED, -oğulları'ndan Aydın-oğlu, hüküm götüren, 654
 MEHMED, Acemî-oğlanı, hüküm götüren, 269
 MEHMED, acemî-oğlanları kâtibi, 1397
 MEHMED, âdet-i agnâm cem'ine me'mûr, 1332
 MEHMED, Ağakis Beyi, 771
 MEHMED, Ağriboz İskeleyi Emîni, 750
 MEHMED, Ağribozlu, 1591

MEHMED, Akbaş-oğlu, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden sipâhî, 451
 MEHMED, Akpınarlı, müteveffâ Edirne Sübaşısı, 1583
 MEHMED, Aksaray nâhiyesinde timar sâhibi sipâhî, 532, 1207
 MEHMED, Alaca-hisâr zu'amâsından, hüküm götüren, 511, 1616
 MEHMED, Alâ'iyye beyinin adamı, hüküm götüren, 933, 1448, 1253
 MEHMED, Alâ'iyyeli, 1448
 MEHMED, Ali-oğlu, ulûfelü bölük-başı, 1377
 MEHMED, Amâsiyye Kal'ası Kethudâsı, 934
 MEHMED, Amâsiyyeli mahbûs, 1345
 MEHMED, âmil, 468
 MEHMED, Ankara Dizdârı, 1232
 MEHMED, arz getüren, hüküm götüren, at-gemisi reîsi, 1202
 MEHMED, arz getüren, hüküm götüren, 1618, 1619
 MEHMED, Aydın Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 1011
 MEHMED, Aydın Sancağı Beyi, 537
 MEHMED, Bâcdâr-oğlu, İlbasan sancağında, 1353
 MEHMED, Bagdâd beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1656
 MEHMED, Bâlî Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 1439
 MEHMED, Bâlî Doğan-oğlu, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
 MEHMED, Balya Kâdîsı, 451
 MEHMED, Bergama Kal'ası Dizdârı Ali'nin oğlu, 1173
 MEHMED, Bigalı mazınna, 1483
 MEHMED, Bitlis beyinin adamı, hüküm götüren, 1117
 MEHMED, Burusa Sübaşısı Kubâd'ın adamı, hüküm götüren, 359
 MEHMED, Çadırcı Hacı-oğlu, Şâm Çavuşları Kethudâsı, 141
 MEHMED, çavuş oğlanlarından, hüküm götüren, 25, 222, 320, 1192, 1491
 MEHMED, Çelik Halîl-oğlu, Kığı Beyi, 771
 MEHMED, Çeri-başı, Midillî sâkinlerinden, 760
 MEHMED, Dellâl Mustafa'nın karındaşı, hüküm götüren, 448
 MEHMED, Delvine Beyi, 735, 845, 846
 MEHMED, Delvine Sancağı Beyi, 462
 MEHMED, Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden, hüküm götüren, 1012

- MEHMED, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 1, 2, 16, 40, 45, 66, 69, 88, 142, 153, 366, 367, 368, 389, 401, 468, 470, 534, 546, 654, 695, 790, 791, 941, 950, 970, 1403, 1601, 1652
- MEHMED, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mustafa Çavuş'un adamı, hüküm götüren, 441
- MEHMED, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşlarından, Burusa'da nâzır, 1459, 1460
- MEHMED, Dervîş Ali-oğlu, İznikli, 1602
- MEHMED, deryâ muhâfazası hizmetinde olan, 444, 761
- MEHMED, Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinin reîsi, 70
- MEHMED, Dimetokalı yolkesici, 877
- MEHMED, Doğan-oğlu, 1443
- MEHMED, Dukagin sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 289
- MEHMED, Edirne'de Etmekci köyü'nde sâkin, hüküm götüren, 979
- MEHMED, Edirne'ye tâbi Pınar-hisâr Kasabası Kâdisi, 17
- MEHMED, eflâk-oğullarından, 1403
- MEHMED, ehl-i fesâd tâcir, 497
- MEHMED, Erzurum kulları kethudâsı, 1230, 1543
- MEHMED, Gelibolu'da Voyvoda, 1175
- MEHMED, Göynik'de hırsuz, 570
- MEHMED, Hâce, Varna'da Bazarcık kasabası sâkinlerinden, 295
- MEHMED, Hâce-zâde, Çeşme kazâsında deryâ muhâfazasında olan, 508
- MEHMED, Hacı, Mostar zu'amâsından, 827
- MEHMED, Hacı, Radonik (?) ma'dencilerinden, 279
- MEHMED, Hamîd-ili Beyi Ya'køb Bey'in adamı, hüküm götüren, 930, 987, 1233, 1243, 1250, 1256, 1280
- MEHMED, Hamza-oğlu, Anabolu müstahfızlarından, 768
- MEHMED, Hasan Çavuş âdemlerinden, 325
- MEHMED, Hasan-keyf Sancağı Beyi, 1277
- MEHMED, hâssa beytü'l-mâl emânetinden ma'zûl, hüküm götüren, 1445
- MEHMED, Hatvan Beyi, 152, 157, 196, 298, 1149
- MEHMED, Hışân-oğullarından, 105, 115
- MEHMED, Hızâne-i Âmire Defterdârı, 982
- MEHMED, hüküm götüren, 837
- MEHMED, İç-il Beyi, 850
- MEHMED, İç-il karyesinden, arz getüren, hüküm götüren, 459
- MEHMED, İlbasan'da gedük tasarruf eden timar sâhibi, 837
- MEHMED, İlbasan'da kul-oğullarından, 837
- MEHMED, İskarapar kal'ası dizdârı, 869
- MEHMED, İskenderiyye kazâsında gedük mutasarrıfı, 1215
- MEHMED, İstanbul Sübaşısı, 525
- MEHMED, İstefelü, Ali Çelebî-oğlu, 561, 857, 1118
- MEHMED, İznik'de za'im olan Hasan Bey'in adamı, 287
- MEHMED, kapucılar kethudâsı, 1645
- MEHMED, Kara Mûsâ-oğlu, Ruha sancağında sâkin, 1317
- MEHMED, Kara-hisâr-ı Sâhib piyâdeleri beyi, 409, 812
- MEHMED, Kara-Osmanlı karyesinden, 927
- MEHMED, Karesi Beyi, 734
- MEHMED, Karesi beyinin adamı, hüküm götüren, 708
- MEHMED, Kastamoni beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 1357
- MEHMED, Kastamoni sancağına tâbi Taşköpri nâhiyesinde timar sahibi sipâhî, 1237
- MEHMED, kâtib, 398
- MEHMED, Kayseriyye sancağında timara mutasarrıf sipâhî, hüküm götüren, 1637
- MEHMED, Kerek-Şevbek sancağında mütemekkin, 1438
- MEHMED, Klis Beyi Ferhâd Bey'in adamı, hüküm götüren, 249, 903, 988, 1075, 1513
- MEHMED, koyun emîni, 597, 1431, 1432, 1434
- MEHMED, Köprülü kazâsında Dreşne karyesinde yeniçeri, 927
- MEHMED, Kuds-i Şerîf ve Halîlû'r-rahmân Evkâfî Mütavellîsi, 1163
- MEHMED, kullar kethudâsı, 1629
- MEHMED, Kumaşçı-başı, 1514
- MEHMED, Lahsâ Vilâyeti Beylerbeyisi, 747, 1122, 1123, 1633
- MEHMED, Livâne Sancağı Beyi, 1519
- MEHMED, Lofça voyvodasının adamı, arz getüren, hüküm götüren, 560
- MEHMED, Mağnisalı, kürek mahkûmu, 472
- MEHMED, Malâtıyye beyi iken fevt olan Ferhâd Bey'in oğlu, 657
- MEHMED, Malâtıyye Nâzırı, 1
- MEHMED, Mohaç Beyi, 698, 807, 1153

- MEHMED, Mohaç Beyi Mehmed Bey'in adamı, hüküm götüren, 585, 604, 698, 702, 714, 807, 1153, 1293
- MEHMED, muhızır yoldaşı, 497
- MEHMED, Mustafa-oğlu, Anabolu'da gemi reîsi, 768
- MEHMED, Mürüvvet-oğlu, sipâhî, 715, 838
- MEHMED, Nâzır-ı Emvâl ve Za'îm, 521, 963, 1374, 1476
- MEHMED, Oruç-oğlu, Çatalca'ya tâbi İdris-obası karyesinden, harâmîleri yataklandıran sipâhî, 445, 446
- MEHMED, Özi kal'ası ta'mîrine me'mûr za'îm, 1321
- MEHMED, Peçuy Beyi, 1477
- MEHMED, Prizrin Beyi'nin adamı, 137
- MEHMED, Râşid-oğlu, Bâdiye Beyi, bilâhare Uyûn Sancağı Beyi, 1454
- MEHMED, Rûm-ili'de za'îm, 1014
- MEHMED, sâbık Hırsova Kethudâsı, 1421
- MEHMED, sağ-ulûfecilerden, hüküm götüren, 1479
- MEHMED, sarrâc, 1010
- MEHMED, Saruhan piyâdeleri beyi, 812
- MEHMED, Seçen sancağından ma'zûl, 371
- MEHMED, segbân-başı, 329
- MEHMED, Seksar beyinin Macariyyü'l-asl kapucı-başısı, 964
- MEHMED, Selânik kazâsında sipâhî, 559
- MEHMED, Semendire beyinin adamı, hüküm götüren, 1585
- MEHMED, Silistre Beyi, Boğdan voyvodasının ihtidâ eden oğlu, 651
- MEHMED, Sinân Kethudâ'nın adamı, 201
- MEHMED, sipâhî-oğlanları zümresinden, 188
- MEHMED, Şehzâde Selim'in lalası oğlu, 36
- MEHMED, Şeyhî-oğlu, Antâkıyyeli, 1430
- MEHMED, Tercemân, hüküm götüren, 861, 862
- MEHMED, Tireli gemi reîsi, 1601
- MEHMED, Tokatlı maktûl bâzergân, 893
- MEHMED, Topcı-zâde, 561, 857
- MEHMED, Turhal Dizdân, 759, 934
- MEHMED, tüccâr a'cemlerinden, 471
- MEHMED, Usturgön Beyi, 948
- MEHMED, Üsküb hıfzına me'mûr, 944
- MEHMED, Üsküdarlı, 1013
- MEHMED, Varna'da Keligra hisârında vâki Sarı Saltuk zâviyesi'nde ışık tâ'ifesinden, 418
- MEHMED, Yeniçeri-oğlu, sipâhî-oğlanları zümresinden, 519
- MEHMED, Za'îm Hasan'ın adamı, hüküm götüren, 1159
- MEHMED AGA, Çine kazâsı sâkinlerinden, 1030
- MEHMED b. AHMED, Gönen kazâsına tâbi Kum karyesi mütemekkinlerinden levend, 1397
- MEHMED b. AHMED, iskele âmili, 1120
- MEHMED b. ALÎ, Mağnisalı kürek mahkûmu, 630
- MEHMED b. HAMZA, Köprülü kazâsından celeb, 1489
- MEHMED b. HASAN, Vidinli sipâhî, 1578
- MEHMED b. MAHMÛD, Rodos'da hisâr-eri, 611
- MEHMED b. MÛSÂ, Haslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
- MEHMED b. MÛRÛVVET VOYVODA, Çatalca'ya tâbi Ulaslı karyesinden sipâhî, harâmî, 445, 446
- MEHMED b. SEYYÎD KEMÂL, Seyyid, Şehirköy kasabasında maktûl, 937
- MEHMED b. VELÎ, 904, 1114, 1288
- MEHMED b. YÛSUF, Işıklı kürek mahkûmu, 630
- MEHMED BEG, Borçka kal'ası muhâfızı, 1195
- MEHMED BEG, Dukagin-zâde, 643, 646
- MEHMED BEG, koyun emîni, hüküm götüren, 1401
- MEHMED BEG, Mihal-oğlu, 1339
- MEHMED BEG, sâbık Şâm Beylerbeyisi, 804
- MEHMED BEG, Tercemân, 1251
- MEHMED ÇAVUŞ, 131, 466, 724
- MEHMED ÇAVUŞ, Arslan-oğlu, 534
- MEHMED ÇAVUŞ, Hâss-ı Harc Emîni, hüküm götüren, 887
- MEHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 38, 43, 78, 83, 89, 132, 236, 237, 305, 332, 365, 476, 506, 517, 528, 529, 627, 679, 695, 715, 741, 769, 817, 838, 866, 885, 898, 937, 941, 945, 950, 965, 986, 992, 994, 997, 1008, 1016, 1054, 1056, 1112, 1119, 1154, 1209, 1361, 1393, 1477, 1577, 1593, 1648, 1660
- MEHMED ÇAVUŞ, Kara-hisâr-ı Şarkı beyinin adamı, hüküm götüren, 722
- MEHMED ÇAVUŞ, Karamanlı, hüküm götüren, 95, 474
- MEHMED ÇAVUŞ, Mudurnulu, 212
- MEHMED ÇAVUŞ, mübâşir, 1296
- MEHMED ÇAVUŞ, Niğebolı sancağında timar sahibi sipâhî, 559
- MEHMED ÇAVUŞ, Selânik kazâsında sipâhî, 559
- MEHMED ÇAVUŞ, Serfice kazâsında sipâhî, 559

MEHMED ÇAVUŞ, Tırhala sancağında timar sahibi sipâhî, 559
 MEHMED ÇAVUŞ, usta hısmı, hüküm götüren, 1047, 1048
 MEHMED ÇAVUŞ, Üsküb sancağında timar sahibi sipâhî, 559
 MEHMED ÇELEBÎ, 536
 MEHMED ÇELEBÎ, Arab cânibi (Haleb) Vilâyeti Hızâne-i Âmire Defterdârı, 317, 347, 355, 628, 643
 MEHMED ÇELEBÎ, hüküm götüren, 556, 1642
 MEHMED ÇELEBÎ, Özi kal'ası ta'mirine ta'yîn olunan za'im, 897
 MEHMED ÇELEBÎ, Silistre'de ze'âmete mutasarrıf, 1467
 MEHMED ÇELEBÎ, Yanbolulu, za'im, 323, 418, 514, 543, 935, 936, 1642
 MEHMED ÇELEBÎ, Za'im ve Nâzır-ı Emvâl, hüküm götüren, 473, 520, 521, 522, 527, 559, 1333, 1644, 1651
 MEHMED FAKÎH, Aydınlı, 1598
 MEHMED HÂN, İskenderiyye Sancağı Beyi, 319, 718, 932, 1219, 1220, 1613, 1616
 MEHMED HÂN, Kırım Hânı, 688, 710, 724, 951, 1195, 1390, 1474, 1508, 1509
 MEHMED KETHUDÂ, Mohaç beyinin adamı, hüküm götüren, 960, 964
 MEHMED PAŞA, 436, 494, 641, 769, 845
 MEHMED PAŞA, Dukagin-oğlu, 513
 MEHMED PAŞA, Kostaniçe kal'ası'nın fethi sırasında şehid olan, 972
 MEHMED PAŞA, Mohaç Beyi, 1513
 MEHMED PAŞA, Rûm-ili Beylerbeyisi, 867
 MEHMED PAŞA, Vezîr, 1, 16, 22, 32, 34, 36, 37, 52, 53, 54, 65, 144, 225, 227, 228, 265, 329, 330, 331, 387, 396, 564, 565, 566, 678, 713, 747, 751, 764, 765, 776, 777, 778, 784, 785, 786, 789, 819, 834, 849, 1185, 1209, 1227, 1246, 1317, 1355, 1377, 1378, 1379, 1380, 1430
 MEHMED RÂŞİD, 1414
 MEHMED ŞAH, Ergani Beyi, 440
 MEHMED ŞÂH, Gâzî Kıran-oğlu, 233, 273
 MEHMED ŞEYH, Germiyanlı kürek mahkûmu, 630
 MEHMED VELÎ, Doğancı-başı, 1472
Mehmed Paşa medresesi, İznik'de, 1197
mehr, 451
Mekke(-i Mükerreme, Mu'azzama, Müşerreffe), 990, 1088, 1090, 1572; —ahâlisi, 1184, 1199; —emîri (şerîfi), 905, 977, 1429, 1493, 1499; —fukarâsı,

542, 990; —kâdîsı, 550, 1088, 1184, 1186, 1199, 1541; —mücâvirleri, 1541

Mel'a, 91

melâ'ib ü menâhî, 239; —irtikâb etmek, 239, 245, 246

melbûsât, 980

MELEK MEHMED, Leccûn Beyi, 632

mellâhlr, 1131

Mellâşî Garbî tâ'ifesi, Antâliyye'de, 987

Memâlik-i husrevâne, 959

Memâlik-i mahmiyye, 245, 246, 384, 579, 716

Memâlik-i mahrûse, 30, 55, 57, 59, 106, 111, 147, 148, 167, 173, 197, 206, 239, 243, 245, 250, 310, 323, 329, 335, 336, 344, 369, 381, 384, 417, 418, 473, 509, 516, 527, 579, 753, 806, 832, 864, 959, 1034, 1047, 1048, 1049, 1066, 1073, 1099, 1143, 1145, 1146, 1164, 1266, 1330, 1451, 1453, 1478, 1488, 1507, 1525, 1527, 1528, 1572, 1622, 1641, 1663; —re'âyâsı, 1075; —serhaddi, 206

memâlik-i İslâm(iyye), 527, 625, 954

memâlik-i mahmiyye-i İslâm, 1449, 1560

MEMÇE b. HACI, Hayrabolu kazâsından, 687

memhûr urgan kesmek, 325

MEMÎ, arz getüren, hüküm götüren, 168

MEMÎ, Bayramlı kazâsında sâkin, 168

MEMÎ, Değirmenci-oğlu, Ferecik kazâsına tâbi, Saruhanlı karyesinde mütemekkin levend, 1274

MEMÎ, Delvine'de timar sahibi sipâhî, 559

MEMÎ, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1086

MEMÎ, gazzâz, 497

MEMÎ, Göbek-oğlu, Uşak kazâsında sâkin, 1178, 1424

MEMÎ, Hacı Kâbil-oğlu, Galata azebelerinden, 19

MEMÎ, levend kayıkları reislerinden, 1120

MEMÎ, mahbûs, 682

MEMÎ, Moravik dizdârı, 1334

MEMÎ, Pare ? (Û«— sübaşılardan, 1287

MEMÎ, sâbık Bergama Sübaşısı Muharrem'in kullarından, 1307

MEMÎ, şakî, 802

MEMÎ, Yergöğülü hırsuz, 816

MEMÎ b. ALÎ, İstanbullu, kürek mahkûmu, 630

MEMÎ b. CA'FER, Köprülü kazâsında Dreşne karyesinden yeniçeri, 927

MEMÎ FAKÎH, Bilecik ma'denini ref' etdirmek isteyen şakî, 171, 258

MEMÎ RE'ÎS, Geyveli şakî, 352

MEMÎ ŞÂH, Kırşehir Beyi, 1258
 MEMÎŞ, Kırşehir Beyi, 767, 825, 898, 947, 1295, 1612
memleha(lar), 253, 275, 806, 1209
 memleket harâm-zâdesi, 36
 memleket voyvodası, 424
menâre, 117, 195
menâzil (ayrıca bk. *menzil*), 129, 281; —ü merâhil, 129, 305
Menemen kâdîsı, 1169
Menfelûtiyye, Mısır'a tâbi, 671
Menkûb kâdîsı, 536
Menlik sancağı tahrîri, 648
Menteşe (sancağı, vilâyeti), 411, 423, 828; —beyi, 901, 1276, 1410; —kâdîsı, 411; —piyâdeleri beyi, 812
 menzil, 1563
Merargird kal'ası, 679
 MERCÂN, Rıdvân Çavuş'un kulu, 371
 MERCÂN-OĞLI, Hoca, Burusalı, 1328
Mercânü'l-fev (?) nâhiyesi, 59
 MERDÎ İSKENDER ÇAVUŞ, Durdu Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 452, 453
 Merdit âsîleri, Dukagin âsîlerine verilen isim, 289
 meremmât, 306, 743
Merîç nehri, 871
 merkeb, 750; —yükü, 290
 mermer, 798; —şâhî dülbend, 1080
Mernefâc ? (مرنفاع) kal'ası, Erdel'de, 1451
Mertek kal'ası, 926
Merzifon, 219, 224, 452; —kâdîsı, 261
 mer'â münâza'ası, 459
 mesâkîn, 863
 mesâlih-i mîrî, 978
 mesâlih-i Müslimîn, 193
 mesâlih-i nâs, 978
mescid (ayrıca bk. *câmi'*), 290, 472, 553, 562, 635, 799, 1089, 1190, 1193, 1235, 1349, 1362; —binâ etmek, 117, 195, 635, 993, 1106, 1107, 1108; —ta'mîri, 195, 1349
Mescid-i Ömerî(-i Nûrî), Şâm'da, 1556, 1557
Mescidü'l-Harâm, 1089
 MESÎH, Dukagin Sancağı Beyi'nin Kethudâsı, hüküm götüren, 1217
 MESÎH, Kangırı beyinin adamı, hüküm götüren, 1254

Mesîna, 139, 345, 346; —gemisi, 345; —memlehası, 806
Mesked ? (مسكد), Lehistan'da bir mahal, 893
 mesken, 119; —tedârük etmek, 119
 meskûkât, 616
 MESTAN, Bozoklu sipâhî, 1258
 meşâyih, 483, 939; —ı Urbân, 579
Meşk-âbâd nâhiyesi, 757
meşkûk kalp akça, 1150
Metropolid mahallesi, Silivri'de, 284
 metropolid, 627
metrûkât, 291, 1086, 1141, 1201
mevâcib, 11, 605, 615, 617, 681, 741, 743, 903, 1124, 1127, 1130, 1425, 1630; —ehli, 11, 249; —havâle etdirmek, 903; —tevzî'i, 11
Mevisladine karyesi, Pojega'da Drava nehri yalısında, 699
mevkûfât, 398
 mevsim koyunları, 479, 872, 1279
 meyhâne(ler), 359, 358
 meyhâneci kâfir, 313
 meyve, ayrıca bk. yemiş, 1574
Meyyit karyesi, Dukagin'de, 289
 mezâlim, 1510, 1555
Mezerak (kazâsı), 845; —kâdîsı, 845
 MEZÎD, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1430
Mezkûk hâkimi, 1036
 mezra'a(lar), mezârî' 27, 106, 397, 572, 726, 844, 1023, 1075, 1294, 1312, 1439, 1518, 1519, 1637; —şeneltmek, 844
Mezra'a-i ملو, Şâm vilâyetinde, havâss-ı hümayûndan, 1267
Mezra'a-i Kenise, Şâm vilâyetinde, havâss-ı hümayûndan, 1267
Mezra'a-i Sûfiyye, Şâm vilâyetinde, havâss-ı hümayûndan, 1267
Me'âzir (آيز), Gelibolu'da bir mahal, 1175
 me'kûlât, 317, 980, 1613
Mısır, 40, 156, 267, 268, 351, 390, 549, 552, 553, 555, 565, 566, 586, 589, 631, 632, 634, 671, 998, 1006, 1017, 1060, 1069, 1191, 1326, 1344, 1553, 1572, 1645, 1647; —beylerbeyliği, 1645; —beylerbeyisi, 91, 135, 156, 252, 351, 382, 436, 481, 497, 541, 542, 547, 548, 549, 550, 552, 553, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 589, 631, 633, 671, 781, 939, 952, 968, 983, 990, 998, 1002, 1004, 1006, 1009, 1014, 1022, 1032, 1060, 1062, 1063,

1069, 1071, 1092, 1115, 1155, 1156, 1223, 1326, 1344, 1383, 1384, 1480, 1541, 1553, 1572, 1645, 1659; —defterdârı, 436; —Divânı, 983; —Divânı müteferrikaları, 1223; —emîr-i hâccı, 968; —gemileri, 1191, 1302; —hazînesi, 747, 765, 990, 1006, 1092, 1572, 1658, 1659; —hazînesi vâridâtı, 1069; —kadırgaları, 1517; —kâdîsı, 589, 939, 1383; —kapudanı, 131, 132, 133, 136, 139, 215, 360, 361, 781, 1032, 1335, 1344, 1356; —kulları, 553; —muhâfazası, 1572; —müteferrikaları, 1014; —yeniçerileri, 564, 565, 566; —yolu, 929

Midillü (adası, sancağı), 901; —halkı, 557, 760; —beyi, 580, 583, 708, 732, 735, 760, 923, 1517, 1618; —hisâr-erenleri, 760; —kâdîsı, 557, 760, 1498; —muhâfazası, 1310, 1311; —re'âyâsı, 760; —sipâhîleri, 1202

Migalkara, 588, 1362, 1603; —kâdîsı, 116, 192, 193, 207, 598, 1236, 1362, 1582, 1648, 1655

MİHAİL, Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465

MİHAL, Erdel bolarlarından, 1451

MİHAL, Erdel Kralı'nın Elçisi, 676, 677

MİHAL, Gelibolu'da iltizâm emîni, 269

MİHAL DİMİTRİ, neccâr, 284

MİHAL-OĞLI, bk. Mehmed Beg, Mihal-oğlu

Mihaliç kâdîlığı, 881

Mihaliç kâdîsı, 195

Mihaliçcik kâdîlığı, 65

Mihallu, 520

MİHNE (?) YUVAN, kürek mahkûmu zimmî, 854

Mihrânî begi, 336

Milân kâdîsı, 612

milh, 1479

minâre, bk. menâre

MİRÇO VOYVODA, Eflâk Voyvodası, 373, 401, 402, 404, 405, 470, 495, 649, 720, 721, 1244, 1449, 1533, 1560, 1599

Mirez karyesi, Lahsâ'da, 1146

MÎR ALÎ b. TURABEG, Leccûn livâsında sâkin, 59

MÎR HÜSEYİN, nâhiye-i Şeyhi, 59

MÎR İMÂDÜDDÎN, 679

MÎR KANSÛH, Cebel-i İbn-i Sâ'id nâhiyesinde ze'âmet tasarruf eden, 59

MÎR KAYIT BEG, nâhiye-i Cebel-i Kesrevân'da ze'âmete mutasarrıf, 59

MÎR KORKMAZ, nâhiye-i İbn-i Ma'n Şeyhi, 59

MÎR KİŞİM, Acuz'da sâkin, 1605

MÎR MANSÛR, nâhiye-i Şeyhi, 59

MÎR MÛSÂ, nâhiye-i Ba'lbek'de ze'âmet tasarruf eden, 59

MÎR ŞEYH, hüküm götüren Arab, 719

mîrî, 42, 85, 126, 195, 285, 397, 500, 537, 552, 657, 673, 780, 924, 977, 988, 1001, 1105, 1115, 1123, 1126, 1201, 1215, 1277, 1306, 1314, 1398, 1467, 1482, 1485, 1539, 1584, 1606, 1658; —akça, 428, 1176; —anbâr hıdmeti, 689, 691; —biçici, 571; —buz kayıkları, 1447; —çayır hıdmeti, 1137; —çayırılar, 907, 1549; —deve, 808; —doğan, 1472; —fundacı, 571; —gemiler, 470, 1654; —gümrük, 606; —gümüş, 577; —hammâm, 794; —hıdmet, 597, 691, 867; —iş, 1094; —kadırga mühimmi, 621; —kalita, 1060; —kayıklar, 1516; —koyun, 688; —mahsûl, 1124; —mâl, 347, 748, 780; —mukâta'ât, 1651; —otluk, 1162; —raht 1391; —tereke, 216, 1056, 1654; —tüfeng kârhânesi mühimmi, 544; —ye zabt etmek, 86, 540, 552; —yük, 1459

mîr-i ahur (mîr-ahur), 1162, 1391

mîr-i alem (mîr-alem), 704

mîr-i hâcc (mîr-hacc), emîr-i hâcc, 968, 1553

mîr-i livâ (mîr-livâ), 1376

mîrzâ(lar), 832, 953, 954, 995

MÎRZÂ, Za'im, hüküm götüren, 363

MÎRZÂ ALÎ, Kızılbaş'a tâbi Durak memleketinin hâkimi, 1143

MÎRZÂ ALÎ, Mâmervân Sancağı Beyi, 1177, 1490

Mise karyesi, Bolu'ya tâbi Borlu nâhiyesinde, 1569

Misina kal'ası, 518

mitresler, 1268

mi'mâr(lar), 23, 834, 1106, 1333; —başı, 68, 82

Mod-ova ma'deni, 279

Mod-ova parkanı dizdârlığı, 279

Mohaç (sancağı, livâsı), 342, 509, 585, 604, 698, 702, 807, 1293; —beyi, 509, 698, 714, 807, 960, 964, 1153, 1293, 1513; —kâdîsı, 380, 714; —sipâhîleri, 698; —seddi, 604; —varoşu, 960, 1338

Molkaç ? () kal'ası, Erdel vilâyetinde, 1068

MONLÂ HASAN rû'ûsu, 901

MONLÂ MEHMED, hüküm götüren, 606

Monlâ Gürânî Mahallesi, 713

MONOL YORGİ, neccâr, 284

Mora (sancağı), 247, 250; —beyi, 247, 250, 437, 518, 733, 875, 878, 955, 1228, 1664; —hâsları, 445, 446; —harcılıkçıları, 559; —kâdîsı, 488, 1282; —sipâhîleri, 955, 956, 732, sipâhîleri, 1008

Moravik dizdârı, 1334

Morik ? (موریک) **kal'ası**, Dukagin'de, 928
Moskov, Maskov, Moskof (memleketi, vilâyeti) (ayrıca bk. Maskov), 527, 623, 801, 1158, 1266; —askeri, 323; —beyi, 949; —cânibi, 1165; —keferesi, küffârı, 83, 1158
Mostar kasabası, 827
Moton, 875; —kal'ası, 874; —limanı, 873, 878, 1268
mu'âf(iyet) (ayrıca bk. vergi mu'âfiyeti), 57, 60, 1116, 1276; —köyler, 172; —ü müsellemler, 59, 375, 494, 993, 1585
mu'âf-nâme, 375, 1538
mu'âhede-i hümayûn, 59
mu'âhede-i şerîf, 147
mu'allim-hâne, 1349; —binâ etdirmek, 1272
Mu'azzamiyye, Şâm sancağında havâss-ı hümayûndan bir köy, 127
Mud kazası, İç-il sancağında, 850
Mudur (?) karyesi, Gördük kazâsına tâbi, 1087
Mudurnî kâdîsı, 221
mufasssal muhâsebe defterleri, 306, 307
mufasssal tahrîr, 434; —defterleri, 174, 434, 889, 1387
muhâfaza hıdmeti, 111
muhallefât, 41, 657, 661, 1086, 1141, 1467, 1476
MUHAMMED, Ma'arra'da sâkin Setliş-oğulları'ndan, 31
MUHAMMED, Mukaddim, nâhiye-i Zebîbe Şeyhi, 59
MUHAMMED, nâhiye-i Dağ Arablarının Şeyhi, 59
MUHAMMED, nâhiye-i Şevku'l-Ebyâz Şeyhi, 59
MUHAMMED, nâhiye-i Şeyh'de Şeyh, 59
MUHAMMED b. SA'D, nâhiye-i Zeydânî'de Şeyh, 59
MUHAMMED b. TEVBE, Livâ'-i Nablus'a tâbi tâ'ife-i Kavâdire Şeyhi, 59
MUHAMMED BEG, Üzeyr Beyi, 59
MUHAMMED ÇELEBÎ, Medîne-i Münevvere Kâtibi, 326, 327
MUHAMMED el-CELÎS, nâhiye-i Benî-Hâzeyd Şeyhi, 59
MUHAMMED MEKÎS (?), Sâlur Kethudâsı, 59
MUHAMMEDÎ MÎRZÂ, yukarı cânib beylerinden, 1296
Muhammedî akça, 616
muhamminler, 195
MUHARREM, Bergama Sübaşısı, 1173, 1307, 1564
MUHARREM, Bigalı mazınna, 1483

MUHARREM ÇELEBÎ, Karaman beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1207
muhâsebe defterleri, 648, 1127
MUHİB, hüküm götüren, 99
MUHSİN, hüküm götüren, 1609
MUHSİN, sâbık Bozok Beyi, 1419
muhtesib, 290, 1574, 1597; —kethudâsı, 855
MUHYİDDÎN, Amâsiyye Kâdîsı ve Nâzır-ı Emvâl, 280, 281, 898, 1295
MUHYİDDÎN, Aydın Kâdîsı, 1598
MUHYİDDÎN, Gördös Kâdîsı, 1087
MUHYİDDÎN, sâbık Kâdî-asker, 1119
MUHYİDDÎN, sâbık Mekke-i Mükerrreme Kâdîsı, 1541
MUHYİDDÎN, Saltuk Boyacı-oğlu, Virânşehir kazâsına tâbi Kabak karyesinden, 1358
MUHYİDDÎN, Yoros ve Tavas kadılıklarından ma'zûl, 318
muhzır, 497, 504, 636, 637, 660, 1282, 1363, 1620; —başı, 459, 1620
MUHZİR, hüküm götüren, 263
Mujak karyesi, Edirne'de, 871
mukaddemler, 202, 707
mukarrer-nâme, 532
mukâta'a, *mukâta'ât*, 398, 436, 541, 881, 883, 1236, 1662; —âmilleri, 1094; —battâl eylemek, 1306; —defter(ler)i, 436, 541; —müfettişi, 932; —nâzırları, 827
mukâta'acı, 436
mukâtele, 38, 57, 59, 898, 1233, 1544, 1622
mumcı, 777
Murâd Fakihler karyesi, Pazarcık kazâsına tâbi, 258
MURÂD, (مرد) aşireti Beyi, 158
MURÂD, Aclun Beyi, 1294
MURÂD, Amâsiyye kal'ası kethudâsı, hüküm götüren, 900
MURÂD, arz götüren, hüküm götüren, 124
MURÂD, aşiret ağası, 757
MURÂD, Ayasuluğlu levend, 508
MURÂD, Bosna beyinin adamı, hüküm götüren, 1305
MURÂD, Erzurum beylerbeyisinin kethudâsı, 829
MURÂD, Haleb beylerbeyisinin kapu kethudâsı, hüküm götüren, 701, 728, 829, 1539
MURÂD, Hamîd-ili Beyi Mustafa Bey'in adamı, 438
MURÂD, hüküm götüren, 145

- MURÂD, kal'a kethudâsı, hüküm götüren, 856
 MURÂD, Ordu-yı Hümâyûn kassâblarından, 142
 MURÂD, Selemiyye sancağı tahrîr kâtibi, 1094
 MURÂD, Serfice kazâsında timar sâhibi, 1624
 MURÂD, Tercemân, hüküm götüren, 103
 MURÂD, Za'îm Hamza'nın adamı, hüküm götüren, 1466
 MURÂD b. HIZIR, Varna kazâsına tâbi Balçık kasabasından celeb, 1651
 MURÂD b. İSÂ, Haslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
 MURÂD ÇELEBÎ, Arab (Haleb) Defterdârı, 42, 290, 297, 398, 531, 595, 1271, 1348, 1492, 1417, 1543, 1659
 MURÂD KETHUDÂ, hüküm götüren, 565, 576
 MURÂD PAŞA, Lahsâ Beylerbeyisi, 366, 367, 1131, 1132, 1133, 1446, 1454, 1630, 1631; —Musul Sancağı Beylerbeyiliği, 237, 238, 333, 339, 366, 367, 387
 MURÂD RE'ÎS (ŞÂH), Bahreyn Cezîresi Hâkimi, 364, 366, 747
 MURÂD VOYVODA, Rûm-ili Beylerbeyisi Mustafa Paşa hâsları zâbiti, 1332
 MURTAZÂ, Silistre beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 1390, 1393, 1421, 1449, 1476, 1511
Mûsâ Hocalı karyesi, Tarhala kazâsına tâbi, 1087, 1522
 MÛSÂ, -oğulları'ndan, 1196
 MÛSÂ, Burusa'da Yahûdî sarrâf, 865
 MÛSÂ, Dergâh-ı Mu'allâ yaya-başlarından, 430
 MÛSÂ, Eskişehir'de mütemekkin ehl-i fesâd, 1172
 MÛSÂ, Eskişehirli maktûl, 1172
 MÛSÂ, Hasan Çavuş-oğlu, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşları oğlanlarından, hüküm götüren, 608, 682, 687
 MÛSÂ, İznikli, 1602
 MÛSÂ, Saruhan Sancağı Beyi, 1103
 MÛSÂ, Türkmen boy-beylerinden, 59
 MÛSÂ, Yanbolu'da sâkin maktûl, 1212
 MÛSÂ AGA, Travnik kal'ası dizdârlığından ma'zûl, 372
 MÛSÂ b. MEHMED, Bolulu kürek mahkûmu, 630
 MÛSÂ b. MUSTAFA, piyâde tâifesinden, 660
 MÛSÂ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 416
 MÛSÂ FAKÎH, Çorumlu, 1662
 MÛSÂ-OĞLI, Cevlân ^{Ä%} nâhiyesinde şeyh, 59
 MUSLI, Ankara'da erbâb-ı timardan Ali'nin hıdmetkârı, 1245
 MUSLI, Ankara'da gurebâ zümresinden Buğucu Ahmed'in hıdmetkârı, 820
 MUSLI ÇAVUŞ, hüküm götüren, 649, 651
 MUSLİHUDDÎN, Aydos Kādîsı, 938
 MUSLİHUDDÎN, Burusa'da Emîr Sultân Medresesi mütevellîsi, 1619
 MUSLİHUDDÎN, Daday kādîlığından ma'zûl, 870
 MUSLİHUDDÎN, gemi reîsi, 1228
 MUSLİHUDDÎN, Koca-ili sancağını tahrîr eden, 428, 673
 MUSLİHUDDÎN, Üsküb Kādîsı, 950, 1083, 1105, 1119, 1151
 MUSTAFA, Amâsiyye kādîsının adamı, 1549
 MUSTAFA, Anadolu Defterleri Emîni, 1439
 MUSTAFA, arz getüren, hüküm götüren, 428, 1325
 MUSTAFA, Aydın Beyi, 411, 812, 1360, 1568
 MUSTAFA, Aydın Müsellemleri Beyi, 1627
 MUSTAFA, Balya kazâsına tâbi Akbaş karyesinden sipâhî, 451
 MUSTAFA, Bayburd Dizdârı, 1342
 MUSTAFA, Biga beyinin adamı, hüküm götüren, 1483
 MUSTAFA, Bozacı-oğlu, 637
 MUSTAFA, Bölük-başı, Midillü hisâr-erenlerinden, hüküm götüren, 760
 MUSTAFA, bölük halkından, hüküm götüren, 545
 MUSTAFA, Burusa'da dellâl olup taş gemisine koşulan, 448
 MUSTAFA, Burusa'da Kırık karyesinden, 1586
 MUSTAFA, Burusa'da Seyyid Mehmed el-Buhârî imâreti mütevellîsi, 1586
 MUSTAFA, çavuş-oğullarından, 1033, 1461
 MUSTAFA, Çorlulu, 1447
 MUSTAFA, Çubuk Çeri-başısı, 1450
 MUSTAFA, Demirci halkından, 1554
 MUSTAFA, Dergâh-ı Mu'allâ çâşnigîrlerinden, 1017
 MUSTAFA, Dizdâr Keyvân'ın adamı, 926
 MUSTAFA, Dizdâr-oğlu, 1470
 MUSTAFA, Doğan-oğlu, İlbasan sancağında Petril nâhiyesinden harâmî, 1346, 1353
 MUSTAFA, Edirne'de za'îm, 1150
 MUSTAFA, Edremid Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl olan Kemâl'in adamı, hüküm götüren, 433, 451, 496, 782
 MUSTAFA, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 912
 MUSTAFA, Erzurum timarları defterdârı, 1519
 MUSTAFA, Feres nâzırının adamı, 326

- MUSTAFA, Galata azebelerinden, 19
 MUSTAFA, Geyveli, 1376
 MUSTAFA, Hamîd-ili Beyi, 438
 MUSTAFA, Hamîd-ili'nde Müderris müteveffâ
 Ca'fer'in kızının velisi, 1256
 MUSTAFA, hâssa reislerden, 1007
 MUSTAFA, hâssa-i hümayûn tâcirlerinden, 801,
 1551
 MUSTAFA, Hırsova Kethudâsı, 1421
 MUSTAFA, Hüdâvendigâr Sancağı piyâdeleri beyi,
 812, 1531
 MUSTAFA, hüküm götüren, 911
 MUSTAFA, hüküm götüren tâcir, 683
 MUSTAFA, İç-il sancağı Mud kazasında sâkin, 850
 MUSTAFA, İlbasan eşkiyasından, 1443
 MUSTAFA, İskenderiyye'de timar sahibi sipâhî, 559
 MUSTAFA, İstanbul'da Muhtesib-oğlanı, 855
 MUSTAFA, Kara Boyacı-oğlu, Göynük kazâsına tâbi
 Yürükler karyesinden, harâmî levend, 455
 MUSTAFA, Ahmed Paşa'nın voyvodası, 85
 MUSTAFA, ahur halkından, 23
 MUSTAFA, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078
 MUSTAFA, Akkerman Beyi, 5, 45, 88, 323, 522, 832
 MUSTAFA, Alaca-hisâr Beyi, 1616
 MUSTAFA, Alaca-hisâr beyinin adamı, hüküm
 götüren, 1497
 MUSTAFA, Alaca-hisâr'da sipâhî, 511
 MUSTAFA, Alasonya Kādîsı, 1601
 MUSTAFA, Karaman çavuşlarından, 644
 MUSTAFA, Karesi nâzırının adamı, 357
 MUSTAFA, Kastamoni beyinin kethudâsı, hüküm
 götüren, 774, 1300, 1301, 1318
 MUSTAFA, Kastamoni sancağına tâbi Taşköpri
 nâhiyesinde timar sahibi sipâhî, 1237
 MUSTAFA, Kayseriyye sancağında timara
 mutasarrıf sipâhî, 1637
 MUSTAFA, Kefelü bâzergân, 893
 MUSTAFA, Kemâl Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 498,
 561, 599
 MUSTAFA, Klis Sancağı Beyi, 1507, 1513
 MUSTAFA, Koca-oğlu, 840
 MUSTAFA, Kostaniçe kal'ası'nın Beşlü Ağası,
 hüküm götüren, 1064
 MUSTAFA, Lahsâ gönüllülerinden, 49
 MUSTAFA, Lipva Beyi, 836
 MUSTAFA, Magrib Sancağı Beyi, 252
 MUSTAFA, mahbûs, 682
 MUSTAFA, Mısır çavuşlarından, 1647
 MUSTAFA, Midillü Sancağı Beyi, 583, 708, 735,
 923, 1498
 MUSTAFA, Muhtesib, 1313
 MUSTAFA, mu'temed, 1413
 MUSTAFA, müteferrika reislerden, 360, 376
 MUSTAFA, Ohrili Hasan Manas-oğlu, 1346
 MUSTAFA, ordücü, hüküm götüren, 109
 MUSTAFA, Pulak-oğlu, Mora sancağında sipâhî,
 559
 MUSTAFA, Rûm-ili çavuşlarından, 488
 MUSTAFA, Sanduklu kazâsına tâbi Kalenderaş
 karyesinden, 1426
 MUSTAFA, Semendire Alay-beyisi, 1477
 MUSTAFA, silâhdârlar zümresinden, 399
 MUSTAFA, Sipâhî-oğlanlarından, Burusa'da Ases-
 başı, hüküm götüren, 464
 MUSTAFA, Sipâhî-oğlanlarından ve hâssa
 tâcirlerden, 623
 MUSTAFA, Şâm beylerbeyisinin mütevellîsi, 1354
 MUSTAFA, Şehzâde Bâyezîd'in adamı, 298
 MUSTAFA, tâcir, 886
 MUSTAFA, Teke alay-beyisi olup siyâset olunan
 Turgut'un oğlu, 727
 MUSTAFA, tezvîr hüküm düzenleyen, 538
 MUSTAFA, Tımsıvar Sancağı Beyi, 106
 MUSTAFA, Ulaş karyesinden, 356
 MUSTAFA, ulûfeciler sübaşısı, 895, 913
 MUSTAFA, Uşak kazâsında mütemekkin, 1178,
 1179, 1396, 1424
 MUSTAFA, yeniçeri, 497
 MUSTAFA, Yûnus Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 197
 MUSTAFA, Za'îm Mehmed Çelebî'nin-oğlu, 418
 MUSTAFA, Za'îm Mehmed'in adamı, 473
 MUSTAFA BEG, Edirne Muhâfızı, 245
 MUSTAFA BEG, Emîr-i hâcc, 1553
 MUSTAFA BEG, Lala, 1235, 1324
 MUSTAFA BEG, Müe'zzin, hüküm götüren, 530
 MUSTAFA BEG, Palanka (Budun'a tâbi) Voyvodası,
 380
 MUSTAFA BEG, Selânik Beyi, 1054
 MUSTAFA BEG, yeniçeri yaya-başlarından, sübaşısı,
 1517
 MUSTAFA ÇAVUŞ, Berkofça kazâsında sipâhî, 559
 MUSTAFA ÇAVUŞ, Ca'fer Çavuş-oğlu, 1317

- MUSTAFA ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 196, 213, 216, 256, 318, 441, 497, 658, 787, 1033, 1363, 1530
- MUSTAFA ÇAVUŞ, hüküm götüren, 58, 59, 60, 61, 86, 330, 334, 336, 478, 601, 770, 771, 1054, 1315, 1350, 1365, 1416, 1530, 1589, 1601
- MUSTAFA ÇAVUŞ, hüküm götüren, 559, 1350
- MUSTAFA ÇAVUŞ, Tırhala sancağında timar sahibi sipâhî, 559
- MUSTAFA ÇELEBÎ, Defter-i Hâkânî kâtiblerinden, hüküm götüren, 423, 1029, 1030
- MUSTAFA FAKÎH, Mehmed-oğlu, 326
- MUSTAFA PAŞA muhallefâtı, 1400
- MUSTAFA PAŞA, Mısır Beylerbeyisi, 1645; — Yemen beylerbeyiliği, 252, 1464; —Yemen Beylerbeyiliği'nden ma'zûlen Emîr-i Hâclığı, 968, 1000
- MUSTAFA PAŞA, Rûm-ili Beylerbeyisi, 488, 558, 766, 1332
- MUSTAFA RE'ÎS, Adalar muhâfızı, 1326
- MUSTAFA RE'ÎS, Burusalı, 1609
- MUSTAFA RE'ÎS, gemi reîsi, 1597
- MUSTAFA RE'ÎS, gönüllü reîslerden, 580, 583
- MUSTAFA RE'ÎS, levend kayıkları reîslerinden, 1120
- MUSTAFA RE'ÎS, Mısır Kapudanı Şücâ' Bey'in adamı, hüküm götüren, 345
- MUSTAFA TURALÎ MEHMED ÇAVUŞ, sipâhî, 559
- Mustafa Paşa köprüsi**, Edirne'de, 117, 871, 1102, 1193, 1272
- MUSTAFA (PAŞA), Erzurum Beylerbeyisi, 1526, 1543
- MUSTAFA (PAŞA), Van Beylerbeyisi, 1646
- MUSTAFA b. FÂRÛK, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
- MUSTAFA b. HÜSEYİN, Vize kazâsı Bâlî Hoca karyesinden, 687
- MUSTAFA b. İSHÂK, Bihor Kal'ası Dizdârı, 1217
- MUSTAFA b. MEHMED, Edirneli kalpazan, 1150
- MUSTAFA b. MEHMED, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258
- MUSTAFA b. MÛSÂ, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137
- MUSTAFA BEG (PAŞA), Lahsâ Beylerbeyisi, 364, 1123, 1124, 1125, 1127, 1128, 1132, 1141, 1146, 1201
- Musul** (sancağı), 62, 126, 440, 605, 1203, 1503, 1563, 1605; —beyi, 234, 238, 333, 339, 394, 859, 1203, 1485
- Muş** (sancağı), 234, 1221, 1505; —beyi, 234; —ovası, 225, 226
- MUTÂF YÛSUF-KULI, Bigadiç kazâsında mütemekkin, 1087
- mu'tak, 684, 744; —acûzeler, 684; —esîrler, 887
- mûy-tâb, 777
- MUZAFFER, Amâsiyye Kādîsı ve Nâzır-ı Emvâl, 1549
- MUZAFFER, Bosna'da oğlan devşirmeğe me'mur, 742
- MUZAFFER BEG, Niğebolu Beyi, 1238, 1239; —Vidin Sancağı Beyliği, 530, 1054, 1251, 1289
- mübâлага akçası*, 558
- Mübâretiye karyesi**, Avlonya sancağına tâbi, 1599
- mübâşir(ler), mübâşirîn, 1024, 1224, 1254, 1264, 1333, 1573, 1653; —kayd olunmak, 193; —ta'yîn olunmak, 695
- mücrim(ler), 65, 113, 300, 414, 923, 1145, 1243, 1288, 1301, 1303, 1310, 1450, 1535, 1576, 1582, 1603; —defteri, 1535, 1576; —gemisi, 923; —kadırgası, 1310, 1311; —kâtibi, 708
- müdd*, 517, 526, 720, 768, 1120, 1228, 1235, 1566
- müderis(ler), 221, 1256
- müdre, 867
- müfettiş, 196, 911, 1095, 1518, 1524, 1526; —kādîlar, 1619; —ta'yîn etmek, 943
- MÜFİD ? (مفيد) BEG, 1245
- müfredât defterleri*, 306, 307, 562, 917, 1127, 1322
- müfsid(ler), müfsidîn, 464, 483, 489, 490, 527, 535, 649, 721, 826, 947, 962, 985, 1221, 1244, 1595, 1623, 1633
- mühür(ler), 116; —kazmak, 1217; —lü defter, 60, 667, 684, 1124, 1126, 1127, 1128, 1129, 1133, 1531, 1611; —lü кіse, 178, 182, 213, 227, 396, 501, 502, 548, 576, 581, 670, 754, 910, 920, 1000, 1026, 1113, 1140, 1558, 1567, 1619, 1650; —lü mektûb, 911; —lü temessük, 1634; —lü tezkire, 494, 559, 1105, 1151, 1331, 1338, 1391
- Müks** begi, 771
- mülâzım, 737; —çavuşlar, 978; —defteri, 737
- MÛLHEM, Cemâsse Beyi, 748, 749
- mültezim(ler), 398, 541, 1236, 1363, 1396, 1549, 1651, 1661
- mürde, 528
- Mürgâver sancağı**, 679
- mürîdler, 879

MÜRSE ? (مورس), Bozoklu sipâhî Ağacık'ın oğlu, 1258
MÜRSEL, mazınna, 1495
MÜRŞİD CA'FER, 497
mürtedler, 167, 1449, 1452, 1560, 1664
mürteşî nâ'ibler, 1372
mürtezika mahzarları, 917
mürûr-nâme, 471
müsâfirîn-i bahr, 133, 135, 215, 959, 999, 1310, 1335, 1527
Müsâ'id tâ'ifesi (Livâ'-i Kerek'de), 59
müsellem(ler) (tâ'ifesi), 77, 94, 111, 118, 425, 883, 1019, 1102, 1111, 1211, 1276, 1568, 1627; — cemâ'atleri, 1359; —çiftlikleri, 1211; — sancakları, 77; —tahrîri, 931; —ta'yîni, 111
müsellem-oğlu müsellem, 1276
müsellemlik yirler, 1211
MÜSLİM, sağ ulûfeciler kethudâsı, 1387
Müslimân(lar), 141, 157, 193, 218, 316, 325, 411, 433, 509, 560, 577, 589, 599, 604, 635, 638, 679, 714, 740, 750, 818, 859, 904, 930, 1001, 1030, 1087, 1090, 1101, 1145, 1169, 1190, 1213, 1233, 1253, 1258, 1280, 1288, 1291, 1301, 1315, 1324, 1336, 1337, 1339, 1349, 1351, 1354, 1362, 1441, 1442, 1510, 1540, 1550, 1557, 1620, 1643, 1662, 1664; —câriye, 651; —evleri (Şâm'da), 1557; —esîrler, 345, 1577; —gemileri, 345, 747; —hâtûnlar, 1250; —kürekci, 1517; —rençber gemileri, 12; —şâhid, 308; —şehâdeti, 299
müstahfız(lar), 1579, 1596
MÜSTEDÂM, sipâhî oğlanlarından, 739
MÜSTEDÂM ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 219, 810, 811
müste'cir, 138
Müşâşaka meşâyihî, Nablus'da, 483
Müşâşaka tâ'ifesi, 483
müteferrika(lar), 1122; —ağalar, 281; —re'is, 360
müteferrikalık, 1032, 1221
mütekâ'id sipâhîler, 221
mütemevvil, 1074
müteseyyid, 904, 1114, 1288
mütevellî(ler), 553, 726, 746, 755, 1190, 1267, 1275, 1383, 1441, 1586, 1619
müzevver (ayrıca bk. *tezvîr*); —arz, 869, 903, 1421; —berât, 1217; —celeb huccetleri, 1530; —defter, 1591; —fetvâ, 636; —huccet, 974; —hüküm, 837, 1014, 1215, 1217, 1398; —koyun hucceti, 974; —mühür, 836; —nişân, 1217; —sûret-i sicil, 1530

MÜ'ezzîn MEMÎ b. YÛSUF, Alaca-hisârlı harâmî, 577
MÜ'ezzîn MUSTAFA, sipâhî, Koçanya dağı muhâfazasına me'mur, 821, 822, 823
mü'ezzin, 552, 1556

Nablus (sancağı), 59, 316, 483; —alay-beyisi, 316, 607, 772, 792, 1458; —beyi, 483; —halkı, 316; —kādîsı, 316, 1458; —sipâhîleri, 316
nacak, 2, 1620
NADAJ TOMAS, Mohaç'da haydud reislerinden, 509
na'faka, 94
NÂFÎ', Nablus sancağında bir cürmile müttehem, 1458
Nahcivân seferi, 558, 737
nâhiye sipâhîleri, 530, 957
NA'LBAND MUSTAFA, sipâhî oğlanlarından, 1589
NA'LBAND ŞA'BÂN, Kite kazâhı, 1404
na'lbând, 777
Na'lbând-oğulları, İlbasan sancağında, 1353
na'lçacı, 777
Na'ldöken yürükleri, 556, 965
nâ'ib(ler), 127, 196, 221, 218, 242, 269, 289, 451, 479, 597, 911, 969, 1070, 1080, 1209, 1213, 1217, 1254, 1256, 1318, 1363, 1372, 1373, 1376, 1409, 1430, 1540, 1561, 1587; —teftîşi, 712
nâ'ibü's-Ser' 289, 459, 717, 1540
NA'ÎM, emîr-i hâcc olmak isteyen, 189
NA'ÎM, nâhiye-i Havran'da ze'âmet tasarruf eden, 59
NA'ÎM ÇELEBÎ, hüküm götüren, 1589
nakd akça, 1341
nâkih-ı gayr-ı hâzıra, 1256
nakkâre(ler), 239, 245, 246; —çalmak, çaldırmak, 239, 245, 246
nakl-i şehâde, 326, 538
Nakomihler ? (نکوميل), İzvornik sancağına tâbi bir mahal, 577
Nakşa varoşı, Seksar sancağında, 491
nakşr, 1467, 1519; —u kıtmîr, 1086
namâz (*salât*), 409, 635, 918, 1339, 1402; —kılmak, 1089, 1134, 1556; —terk etmek, 409
nâme, 1121, 1451
nâme-i hümayûn, 144, 145, 148, 204, 205, 206, 591, 805, 806, 893, 1121

nâme-i Sâmî, 1099

nâme-i şerîf, 90, 103, 145, 805, 1121, 1622

Namrevân sancağı tahrîri, 659

Narda, 1120

narh (ayrıca bk. si'r), 1051, 1109, 1270, 1298, 1479, 1638, 1648; —ı rûzî, 110, 128, 216, 248, 251, 420, 425, 482, 486, 558, 640, 1051, 1063, 1109, 1298, 1351, 1364, 1391, 1442, 1648, 1652, 1653, 1654

Nasârâ, Nasrânî, 525, 684, 744, 887, 904, 1354, 1557; —evleri (Şâm'da), 1557

NÂSIRUDDÎN, Antakiyye mahkemesinde dâvâcı, 1430

NÂSIRUDDÎN, nâhiye-i Hammâre Şeyhi, 59

NASREDDÎN, arz getüren ve hüküm götüren, 1412

NASRULLÂH, emîr-i hâcc olmak isteyen, 189

NASRULLÂH, nâhiye-i Havran'da ze'âmet tasarruf eden, 59

NASÛH, Ankara'da erbâb-ı timardan Ali isimli kimsenin kulu, 1245

NASÛH, arz getüren, hüküm götüren, 867, 1582

NASÛH, Dimetokalı, arz getüren, hüküm götüren, 1532

NASÛH, hârîce zahîre kaçırın gemi reîsi, 128

NASÛH, Kırım Hânı'nın kapucı-başısı, hüküm götüren, 1544

NASÛH, kilârcı, hüküm götüren, 914

NASÛH, sicil getiren, Çit (D) karyeli, 20

NASÛH, Silâhdârlar Ağası, 1467

NASÛH, Sofya'da sâkin Kara-oğulları'ndan kassâb, 125

NASÛH, telbîs hüküm yazan, 410

NASÛH, Vize yürükleri Sübaşısı Pîrî'nin adamı, 50

NASÛH, Zacesne Nâ'ibi, 911

NASÛH AGA, Boğaz-hisârı'nda görevli gemi reîsi, 1335

NASÛH b. YÛSUF, Dimetokalı, 1532

NASÛH b. YÛSUF, piyâde, Sultân-önü'ne tâbi Alakilise karyesi sâkinlerinden, 1316

NASÛH RE'ÎS, gönüllü gemi reislerinden, 580, 583

navlun, 203, 983, 1302, 1320, 1654, 1660; —akçası, 983

NAZAR, Mihaletli Hızır Bey'in adamı, 17

NAZAR b. KARAGÖZ, Zağrahi kürek mahkûmu, 630

NAZAR ÇAVUŞ, Edirne'de timar sahibi sipâhî, 559

nâzır, 190, 540, 1459, 1478; —ı emvâl (=defterdâr), 281, 371, 433, 436, 473, 496, 520, 521, 522, 615,

633, 642, 898, 1266, 1369, 1458, 1467, 1476, 1549, 1621, 1651; —ı evkâf, 306

NAZÎR, Bağdâd'da Avzâ (?) Beyi, 771

NEBÎ, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078

NEBÎ, arz getüren, hüküm götüren, 1212

NEBÎ, Bolu beyinin adamı, hüküm götüren, 1461

NEBÎ, İlbasan eşkıyâsından, 1443

NEBÎ, Ohri sancağında harâmî, 1346

neccâr, 284, 463, 936, 1108, 1115, 1185, 1333

neccârlık gedüğü, 1215, 1398

Necd, Arab Yarımadası'nda bir bölge, 1122

NEFLE VELED-İ PETRÎ, Köprülü kazâsında celeb, 1489

nehb ü gâret, 315, 954, 1124, 1129, 1146, 1264, 1325, 1395

nehb-i emvâl, 1099, 1399

nehirler, 1265

Nemçe, 516, 600, 680, 1305, 1528, 1623; —askeri, 180, 240, 1513, 1623; —kapudanı, 723; —keferesi, 601, 602; —piyâdesi, 1513; —tâ'ifesi, 1165, 1623; —vilâyetleri, 373

Neretve iskelesi, 963

NESÎM, Arab âsîllerinden, 317

NESÎMÎ, Akça-kızanlıklı hırsuz, 891

Neşkef karyesi, İlbasan sancağına tâbi, 1346

nevbet, 122, 1441; —hâne, 513

nevbetci(ler), 513, 645, 1146, 1149; ağası, 723; —azebler, 1097, 1146; —kul tâ'ifesi, 1042, 1047; —turnacı-başı, 497; —yaya-başılar, 122; —yayalar, 1159; —yeniçeri(ler), 79, 80, 81, 83, 169, 190, 191, 216, 263, 305, 343, 618, 867, 1052, 1056, 1282, 1436, 1437

nevbetlü müsellemler, 1019, 1111, 1627, 1635

nevbetlü piyâdeler (yayalar), 184, 202, 575, 707, 812, 1116, 1257, 1316, 1635

nevbetlü sefer voynukları, 841

nevbetlü yürükler, 556, 843, 965

Nevrekop, 1363; —celebleri, 1363; —kâdîsı, 799

Nevrûz(-ı mübârek), 547, 732, 733, 734, 735, 736, 829, 888

neyl-hâne, 1633

nezâret hîdmeti, 1572

nezr bk. nüzûr

NİGÂR, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime kız, 1317

Nigde, 159; —beyi, 242; —kâdîsı, 159, 242, 1107

Nigebolu (sancağı), 308, 470, 476, 841, 1238, 1289, 1333, 1651; —beyi, 1239, 1289, 1330, 1405,

1497; —kādısı, kādıları, 475, 559, 841, 862, 1086, 1289, 1488; —voyvodası, 475
nikâh, 451, 1256, 1407; —akd etmek, 451; —ı cibrî, 1154
NİKAPANYER, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
NİKO VELED-İ ARYAN, Köprülü kazâsına tâbi Çumran köyünden celeb, 1489
NİKO VELED-İ BARAT, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKO VELED-İ DOYKO, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKO-OĞLI KURD, Yenişehirli acemî oğlanı, 1514
NİKOLA, ehl-i fesâd zimmîlerden, 149
NİKOLA, ehl-i fesâddan, 1533
NİKOLA, zimmî, 432
NİKOLA (?) KOSTA, neccâr, 284
NİKOLA MİROSAŞ, zimmî, 1601
NİKOLA VELED-İ BALFOR, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKOLA VELED-İ BERLİÇ, Köprülü kazâsında celeb, 1489
NİKOLA YANİ KOKOLA, zimmî, 1601
NİKOSOLİ, zimmî, 1601
Niksar, 224, 230, 231, 232; —beyi, 657
Nİ-METÎ BEG, 1417
Nİ-METULLÂH, Selemiyeye Beyi, 59
Nİ-METULLÂH, Şeyh, Vize'de Hasan Bey mahallesi sâkinlerinden, siyâdet iddiâsında bulunan, 851
Niş, 172, 1661; —hudûdu, 1578
nişân 1398; —çekmek (hüküm nişânlamak), 178, 225, 524, 770, 895, 1215, 1217; —ı hümayûn, 959, 973, 1001
nişânlu celeb defterleri, 188
nişânlu kağıd, 413, 415, 416, 584
niyâbet (nâ'iblik), 717, 1254, 1256, 1318, 1336, 1372, 1409, 1636; —den ref' olmak, 1636; —etdirmek, 1636; —hıdmeti, 1409
Niyavul nâhiyesi, Ohri livâsına tâbi, 1353
Nogay, ayrıca bk. Kırım, Tatar (memleketi, cânibi), 832, 949, 953; —mîrzâları, 79, 83, 953, 954; —Tatar(lar)ı, 863, 864, 894, 897, 1321; —tâ'ifesi (Nogaylar), 953, 985, 995
 nohud, 1270
Nojenik (?), Karuş kazâsına tâbi bir köy, 1643
Nolta varoşı, Seksar sancağında, 491
Nova, 963; —iskelesi, 963; —emîni, 941; —kal'ası, 831

Novesin (kazâsı), 1479, 1579; —kādısı, 1479
Novi kal'ası, Bosna livâsı serhaddinde, 753
Noviç karyesi, Kırloş kazâsında Noviçe kal'ası'nda, 1134
Noviçe kal'ası, Kırloş kazâsına tâbi, 1134
Novigrad, 662, 663, 1149; —beyi, 657; —kal'ası, 903, 1149; —sancağı, 662, 663; —tahrîri, 639, 648
 nöker(ler), 392, 770, 771, 1066, 1073, 1414; —zâde, 1066
 nökerlik, 1073
NÛH, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
NÛH, İskenderiyye'de timar sahibi sipâhî, 559
NÛH ÇAVUŞ, İskenderiyye sancağında timar sahibi sipâhî, 559
Nuhkerek nâhiyesi, 59
Numad (?) kal'ası, Delvine kazasında, 1643
NÛR ALİ, Paske Sancağı Beyi, 1656
Nurgân kâdılığı, 214
NÛRİ, Ali-oğlu, Onbaşı, 50
NÛRİ, Kerek-Şevbek Beyi Sa'îd Bey'in adamı, hüküm götüren, 1436, 1455
NU-MÂN, Silistre'de ze'âmete mutasarrıf olan Mehmed Çelebî'nin adamı, hüküm götüren, 1467
nüzûr sadakâtı, 1381, 1384, 1572
nüzûl, 1235, 1249; —almak, 1235; —bedeli akçası, 1249; —ihrâc, 1249; —salmak, 1235; —vergisi, 1503
 oba basmak, 452
Ocak nâhiyesi, Erzurum tevâbi'inden, 572
 ocak, 122, 150; —eri, 532; —piyâdeleri, 122; —yaya-başlığı, 122
Odanya kal'ası, Klis'de, 988
 odun (ayrıca bk. kereste, ağaç), 67, 1154, 1161; —çekdirmek, 185; —kesmek, 285, 846; —salmak, 185
Odun-iskelesi, 82
OĞLAN ŞEYH'in babası, 879
 oğlan(lar), 210, 281; —cem' etmek, 369; —çekmek, kaçırmaq, 17, 193, 363, 419, 455, 560, 930, 933, 1074, 1233, 1361; —devşirmek, 270, 271, 742
Oğuca («*Ë'ËD*»), Erdel'de bir nâhiye, 602
Ohri (livâsı, sancağı), 1037, 1346, 1353, 1444, 1475; —beyi, 1038; —kādıları, 559; —kal'ası dizdârı, 883; —serhaddi, 1037

ok, 57, 59, 211, 1361, 1582, 1620; —atmak, 193, 904; —lu nefer, 287; —ve yay, 969

Oklağulı karyesi, Çatalca'ya tâbi, 1413

Oklu-Bâli, Eskişehir'de bir mahal, 1172

Oltu (sancağı), 523, 528, 962; —tahrîri, 659

Oradupça karyesi, Tırnova'ya tâbi, Vezîr-i a'zam Rüstem Paşa hâslarından, 1394

Orağzı, Rumeli'de Soniçe yakınlarında bir mahal, 323

Oray karyesi, İlbasan'a tâbi, 1037

Ordu-yı Hümayûn, 46, 63, 74, 96, 98, 99, 100, 109, 142, 183, 208, 221, 259, 403; —zahîresi, 209

orducı, 46, 63, 776, 777, 778, 779; —defterleri, 777; —ihrâc etmek, 46, 779

ORHÂN, Kara-hisâr sancağında Akçaşehir karyesinden yaya-başı, 122

ORHÂN (SULTÂN) G'ZÎ evkâfı, İznik kazâsında, 375; —Câmi'i, İznik'de, 610

orman, 1118

Orta-Belgrad karyesi, 1538

ortakçı(lar), 184, 1316

Ortaköy, Dimetoka'ya tâbi derbend köyü, 877

ORUC, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 568, 649, 1081

ORUÇ, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden, ehl-i fesâd, 738

OSMÂN, Beg sancağı beyinin adamı, hüküm götüren, 1564

OSMÂN, Burusa beyinin adamı, hüküm götüren, 1570, 1577

OSMÂN, hâssa çakırcılarından, 1035

OSMÂN, Özdemir Paşa-oğlu, 968, 1553

OSMÂN b. ABDULLÂH, Dîvân-ı Mısır müteferrikalarından, 1223

OSMÂN BEG, Uyûn Sancağı Beyi, 1126, 1127, 1128, 1146, 1400, 1633

OSMÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 422, 468

OSMÂN ÇAVUŞ, Niğebolı sancağında timar sahibi sipâhî, 559

OSMÂN ODA-BAŞI, Midillü sâkinlerinden, 760

OSMÂN ŞÂH, Mora Beyi, 247, 250, 437, 733, 878, 955, 1664

Osmân karyesi, Lâzıkıyye'ye tâbi, 1041

Osmancık, 452, 462, 969; —derbendi, 452; —kādîsı, 969

Osmânî akça, 49, 290

OTCI HURREM, Sadr-ı a'zam hıdmetcisi, 1477

Otlakdol mezra'ası, Bosna sancağında, 844

otluk, 66, 67, 98, 110

oturaklu gemiler, 1601

Ovacık karyesi, Urla kazâsına tâbi, 356

öküz, 185, 211, 925

Öküz Beg karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122

ÖMER, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 319, 883, 1057, 1058, 1059, 1078, 1079, 1443, 1444

ÖMER, Filibe'de (?) müsellemler, 1211

ÖMER, Mîr, Derne Beyi, 771

ÖMER, Şâm yeniçerilerinden, arz getüren, hüküm götüren, 481, 483, 484, 486

ÖMER, Şeyh, erbâb-ı timardan, 59

ÖMER B. YALKU, nâhiye-i Zeydânî'de Şeyh, 59

ÖMER ÇELEBÎ, Erzurum'da Nâzır-ı Emvâl ve Za'im, 540, 659, 1342, 1369, 1425

ÖMER HALÎFE, Şile sâkinlerinden, 110

Ömerlü kethudâsı, 59

örf, 141; —etmek, 441, 577, 1150, 1376; —olmak, olunmak, 141, 196, 1245, 1307, 1564

örf-i ma'rûf, 141, 896, 1087, 1212, 1245, 1564; —etmek, 141, 441, 1172, 1307, 1376

Örgân begi, 75, 340, 771

Örmez ? (روژ) yaylağı, Lâzıkıyye'de, 211

örs, 1150

Ösek (kazâsı), 124; —kādîsı, 124, 1061, 1349; —kal'ası, 1349; —mescidi, 1349

Öşme karyesi, Bihilişte nâhiyesine tâbi, 559

Öşnik mezra'ası, Bosna sancağında, 844

öşr, 428, 494, 542, 1164; —âşiri, 542; —i gallât, 558, 1332

Öte cânib, 27, 93, 144, 198, 205, 225, 228, 413, 624, 654, 729, 919, 981, 997, 1039, 1221, 1566, 1600, 1663

ÖZDEMİR-OĞLI OSMÂN, bk. Osmân, Özdemir Paşa-oğlu

Özi, 949, 1049, 1050, 1054, 1111, 1259, 1612, 1639; —cânibleri, 1239, 1565; —kal'ası, 556, 965; —kal'ası ta'miri, 514, 520, 521, 522, 527, 556, 897, 935, 936, 1321, 1333; —nehri (suyu), 323, 527, 536, 954, 1390; —sevâhili, 1099; —şehri, 1099

pâdişâh, 197, 1021, 1457, 1593

Paġnik bâcġâhı, Kâhta kazâsında kazâsında, 628
Palanduzlar, Konya'da bir mahal, 1428
Palanka (Budun'a tâbi) voyvodası, 380
palanka, 1293; —binâ etmek, 699, 1085, 1293
Palatimona, 445, 446
Palu hâkimi, 234, 336, 770
PALUCA, Eflâk bolarlarından, 1560
PAPA روضي, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
Papa Astasya mahallesi, Silivri'de, 284
Papa Dimitri mahallesi, Silivri'de, 284
Papalık kal'ası, 806
papas, 1250, 1457
Papayani mahallesi, Silivri'de, 284
PAPAZ, Samakovlu, 1367
para âmili, 963
para kesmek, 1369
Pare (Û«—Á) Sübaşı, 1287
pâre hisâbı, 616
Parga karyesi, Aşaġa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818, 1038, 1058
parkan, 111, 124, 342, 702, 1471; —binâ etmek, 342; —ta'mîri, 662
Pasarofça kal'ası, 1471
Pasin sancaġı, 1222; —beyi, 1138, 1144
Paske sancaġı, 1656
pastav, 831
Paşa, 7, 9, 108, 139, 144, 210, 234, 294, 381, 387, 391, 564, 584, 595, 671, 690, 737, 742, 753, 770, 790, 947, 949, 983, 990, 1185, 1278, 1283, 1286, 1289, 1326, 1330, 1350, 1380, 1453, 1456, 1490, 1527, 1547, 1617
paşalar, 1007
Paşa sancaġı, 663; —tahrîri, 648
Paşa-yiġit karyesi, İzladi nâhiyesine tâbi, 560
PAŞAYİĞİT, Dizdâr Keyvân'ın adamı, 926
PATRANDIRAŞ (?), 495
Pave sancaġı begi, 771, 1656
PAVLO, sâbık Eflâk voyvodasının tüccâr vekîli, 805
Peç, 1351, 1457, 1513; —cânibi, 1153; —kal'ası, 1210; —Kralı, 509, 516, 1153, 1513; —Krallığı, 516
Peçin dizdârı, 1276
Peçin kal'ası, 1276
Peçuy, 698, 702, 807; —beyi, 1477; —kal'ası, 1293; —kal'ası câmi'i, 1349; —kal'ası ta'mîri, 585; —sipâhîleri, 1477

pedora, 591
PEHLİVÂN MEHMED ÇAVUŞ, hüküm götüren, 1109
peksimâd, 108
PELTEN, Çemişkezek'de sancak tasarruf eden, 771
penbe, 131
penç-yek, 742, 1478; —mukâta'ası, 742
pençik, 1461
per-gâr, 1150; —lu kalp çubuk, 1150
Perakin, 172; —kâdîsı, 823
PERÇE, Eskişehir'de mütemekkin, ehl-i fesâd, 1172
pereme, 1480
PERÎ-ŞÂH, Baba-eskili, 1279
Perikrek sancaġı tahrîri, 659
Pertek begi, 771, 853
Pertekrek sancaġı begi, 1519
PERVÂNE, Koyun Emîni Kethudâsı, hüküm götüren, 1139
PERVÂNE, müfettiş Mahmûd Emîn'in hıdmetkârlarından, 149
PERVÂNE b. ABDULLÂH, Aya-Mavra kal'ası kethudâsı, 1120
PERVÂNE ÇAVUŞ, hüküm götüren, 727, 938
PERVÂNE ÇAVUŞ, Mısır çavuşlarından, hüküm götüren, 1493, 1499
pervâne tâ'ifesi, 1644
PERVÎZ, Dervîş Kethudâ'nın yoldaşı, hüküm götüren, 566, 589
Peşte, 103, 1145; —bölük-başlıları, 513; —dizdârı, 513; —kal'ası ta'mîri, 848; —kethudâsı, 513
PETER PETREVİK ? (پتر پترېويک), 1068
PETKOV MİKOV, Samakovlu celeb, 1367
PETKOV, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974
PETRE, Benderli zimmî, 925
PETRÎ VOYVODA, Mirço Voyvoda-oġlu, Eflâk Voyvodası, 401, 402, 404, 406, 470, 474, 489, 507, 680, 721, 803, 935, 1035, 1244, 1330, 1394, 1405, 1533
PETRÎ, Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845
Petril (nâhiyesi), Ohri sancaġına tâbi, 1037, 1346; —dizdârı, 1078; —kal'ası dizdârı, 1443
Petro nehri, 102
Petrosyah nâhiyesi (Dukagin'e tâbi) re'âyâsı, 928
PETROŞKO, Eflâk Voyvodası, 296
PEYKÂRÎ (?) ÇAVUŞ, hüküm götüren, 820

Pınar-hisâr kasabası, Edirne'ye tâbi, 17; —kâdîsı, 1648, 1655

PÎR AHMED, Kara-hisâr sancağında Ahmed Bey karyesinden yaya-başı, 122

PÎR AHMED, Kaş kazâsında, 915

PÎR ALÎ, nâm-ı dîger: BURUNSUZ ACEM, Burusalı sarrâf, 1592

PÎR GJ'İB, Alaşehir'de timar sahibi sipâhî, 906, 1237

PÎR GJ'İB, Meşk-âbâd nâhiyesinden, 757

PÎR MEHMED, Şile sâkinlerinden, 110

PÎR MEHMED, Uşak kazâsında mütemekkin, 422, 1178, 1179, 1396, 1424

PÎR VELÎ, Mehmed Hân'ın Kethudâsı, hüküm götüren, 1474

PÎRÎ, Akça-hisâr sâkinlerinden, 1078

PÎRÎ, arz getüren, hüküm götüren, 1442, 1495

PÎRÎ, Bosnalı sipâhî, 912

PÎRÎ, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 1349

PÎRÎ, İlbasan eşkıyasından, 1443

PÎRÎ, Rumâhiye beyinin adamı, 235

PÎRÎ, Sirem Sancağı Beyi Bayrâm Bey'in karındaşı, za'îm, 1182

PÎRÎ, Vize yürükleri sübaşısı, 50

PÎRÎ b. MUSTAFA, Nova kal'ası erenlerinden, 831

PÎRÎ b. NİYÂZ, Akyazı'da sânkı levend, 453

PÎRÎ BEG (PAŞA), 790, 791, 808, 809

PÎRÎ ÇAVUŞ (ÇELEBÎ), Dergâh-ı mu'alla çavuşlarından, hüküm götüren, 613, 628, 641, 643, 646, 666, 678

PÎRÎ ÇELEBÎ, Bayrâm Bey'in karındaşı, hüküm götüren, 1176

PÎRÎ ÇELEBÎ, hüküm götüren, 1492

pîşhûnlar, 72

piring, 101, 708, 831, 1063, 1191, 1270, 1597, 1609, 1619

Pirlepe, 1657; —kâdîsı, 1363

Pirzrin begi, 137

piyâde(ler) (tâ'ifesi), ayrıca bk. yaya(lar), 122, 150, 184, 221, 592, 660, 707, 812, 863, 1085, 1116, 1145, 1149, 1257, 1293, 1316, 1531; —kefere, 1305; —tahrîri, 931

piyâdelik hıdmeti, 1531

PIYÂLE BEG, defter kâtiblerinden, hüküm götüren, 421

PIYÂLE PAŞA, Cezâyir ve Magrib Trablusı Beylerbeyisi, Kapudan-ı Deryâ, 18, 132, 133, 134, 135, 247, 251, 381, 439, 625, 732, 733, 734,

735, 873, 874, 875, 892, 899, 924, 955, 959, 1007, 1268, 1517, 1527

PLADEMİR ÇARET, 495

Plevne kasabası, 1497

Podgorice (nâhiyesi), 798; —kâdîsı, 798

Pojega (livâsı, sancağı), 699, 972, 1546; —a'yânı, 167; —beyi, 124, 167, 182, 699, 716, 753, 1195; —halkı, 716; —kâdîsı, 167; —re'âyâsı, 124; —varoşı, 124

POLAD, Lahsâ beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1146

POLNA, Boğdan voyvodasının adamı, 495

POLUR (?), Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465

Polvan, Bane kazâsına tâbi nâhiye, 172

Polya, 1661

POP VELED-İ NİKOLA, Köprülü kazâsından celeb, 1489

Popoşa, Bane kazâsına tâbi Polvan nâhiyesinde bir köy, 172

Popov, Köprülü kazâsında mütemekkin zimmî, 974

Popova nâhiyesi, Dubrovnik'e tâbi, 827

Portugal keferesi, 550

POŞANK (?), Çerkes Beyi, 527

POŞKOV, Benderli zimmî, 925

pota, 1150

potere, 90, 103; —etmek, 714

POTODRA (?) DİMİTRÎ, neccâr, 284

Pravadi, 1642

pre-begleri, 373, 680, 1210

Prebol (kazâsı), 650; —kâdîsı, 650

Premedi, 559

Prepolya (?) kâdîsı, 1403

prevedor, 206, 831

Preveze, 439, 1120; —dizdârı, 1120

primkür(ler), 289, 1585

Prizrin (kazâsı), 718, 1550; —beyi, 192, 193, 295; —kâdîları, 559

Provnik (kazâsı), 815; —kâdîsı, 815

PULAD, Lahsâ Beylerbeyisi Murâd Paşa'nın adamı, 1122, 1140, 1152, 1629

Pulya yakası, 1504

PURSİN (?), Kara-hisâr sancağında Ahmed Bey karyesinden yaya-başı, 122

pusu etmek, 384

Radofca رادوفا **karyesi**, Köprülü kazâsına tâbi, 1489
Radomir, 1363
 Ragab A'râbî, Deyrû Rahbe sancağında, 1584
Rahmâniyye gönüllüleri, 1435
 raht, 26; —işlemek, 1391
 ra'yyet (tâ'ifesi), 59, 960, 1112; —çiftliği, 1324; —
 kayd olunmak, 1073; —oğlu, 528
Rakka beylerbeyisi, 60
 RAMÂZ (?), Gürcistan melikinin adamı, 1425
 RAMAZÂN, Ağriboz İskeleyi Emîni, 750
 RAMAZÂN, arz getüren, hüküm götüren, 352
 RAMAZÂN, Karın-âbâd kâdîsının karındaşı, hüküm
 götüren, 854
 RAMAZÂN, mazınna, 1495
 RAMAZÂN, Menteşeli, 901
 RAMAZÂN b. ABDULLÂH, Hâslar kazâsına tâbi
 Kara Halîl karyesinde sâkin, 1137
 RAMAZÂN b. İLYÂS, piyâde, Sultân-önü'ne tâbi
 Ala-kilise karyesi sâkinlerinden, 1316
 RAMAZÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 104, 256, 282,
 573, 574, 576, 770, 771, 773, 1607
 RAMAZÂN EMÎN, İstefelü, 561, 857
Ravza-i Mutahhara (Şerife), 1381, 1384; —ağaları,
 1384; — huddâmı, 1062, 1383, 1384
râyic akça, 616
 re'âyâ, 1, 2, 8, 11, 22, 37, 57, 91, 93, 98, 104, 110,
 121, 146, 157, 185, 196, 197, 206, 212, 215, 218,
 220, 282, 297, 308, 320, 334, 352, 355, 364, 401,
 402, 407, 408, 428, 444, 457, 466, 482, 483, 494,
 500, 541, 543, 558, 560, 594, 602, 622, 642, 647,
 650, 673, 716, 725, 729, 753, 767, 802, 818, 821,
 823, 824, 825, 826, 832, 844, 853, 863, 866, 867,
 868, 878, 885, 900, 911, 918, 925, 928, 929, 930,
 933, 938, 940, 943, 946, 947, 953, 961, 964, 973,
 976, 986, 993, 994, 1018, 1024, 1031, 1038,
 1049, 1056, 1058, 1074, 1075, 1112, 1122, 1124,
 1138, 1146, 1148, 1154, 1168, 1175, 1177, 1210,
 1219, 1220, 1224, 1233, 1244, 1249, 1251, 1254,
 1260, 1285, 1295, 1324, 1325, 1330, 1333, 1335,
 1337, 1346, 1364, 1372, 1395, 1403, 1408, 1445,
 1462, 1481, 1502, 1505, 1510, 1511, 1519, 1526,
 1536, 1549, 1554, 1641, 1653, 1654; —arz-ı hâli,
 568; —bağları, 1122; —çayırıları, 885; —
 davarları, 894, 995; —dan akça cem' etmek, 35;
 —dan davar cem' etmek, 35; —kaçırmak, 1385;
 —terekeleri, 866, 885; —voyvodaları, 1332; —
 vü berâyâ, 9, 30, 93, 112, 134, 145, 167, 206,
 220, 253, 273, 286, 315, 527, 541, 579, 590, 593,
 601, 622, 656, 665, 666, 694, 714, 753, 863, 900,
 954, 1047, 1072, 1077, 1099, 1143, 1210, 1220,

1224, 1225, 1244, 1265, 1266, 1310, 1311, 1335,
 1337, 1416, 1445, 1451, 1490, 1513, 1516, 1517,
 1524, 1527, 1537, 1540, 1633, 1661, 1663; —ya
 dahl ü ta'arruz, 147; —ya müzâyaka vermek,
 1226; —ya salgun salmak, 1154; —ya tazyîk
 etmek, 187; —ya tefrika olmak, 1656; —ya
 te'addî etmek, 163, 275, 297, 320, 348, 474, 853,
 1051, 1080, 1217, 1244, 1444, 1502, 1547; —ya
 zulm ü te'addî etmek, 959
Rece (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine
 tâbi, 818, 1038, 1058
 RECEB, arz getüren, hüküm götüren, 128
 RECEB, Erim kazâsında mütemekkin, 1625
 RECEB, Geyveli maktûl, 1376
 RECEB, hüküm götüren, 1229
 RECEB, Kâsım Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1518
 RECEB, Şehzâde Selîm'in hâslarından olan Midilli
 adasını iltizâm eden, 557, 760
 RECEB, Tımsıvar beylerbeyisinin adamı, hüküm
 götüren, 1208, 1261, 1262, 1525, 1528, 1571
 RECEB ÇAVUŞ, Çirmen sancağında timar sahibi
 sipâhî, 559
 RECEB ÇAVUŞ, Gümülcine'de sipâhî, 559
Remle (Rodos'da), 13, 28; —kâdîsı, 929
 REMMÂL HAYDAR, Tatar-bâzârı za'îmi, 1101
 REMMÂL MEHMED, Magribî tâifesinden, 1301
 rencber(ler) (tâ'ifesi), 156, 214, 289, 682; —gemileri,
 12, 13, 89, 205, 248, 260, 384, 420, 606, 901,
 966, 1051, 1056, 1391, 1479, 1528, 1654, 1660,
 1664; —terekeleri, 640
 rencberlik, 863
Res limanı, 269
resm, 428, 673, 1499; —hâsıl kayd etmek, 988; —
 i arûsâne, 150; —i berât, 371, 754, 1201, 1539;
 —i bevvâbân, 1539; —i çavuşân, 1539; —i mîrî,
 1539; —i tapu, 988; —i zemîn, 673
 RESÛL, Handekli sûhte, 453
 RESÛL, harâmî, 441, 505
 RESÛL, Megri Beyi, 1168
 RESÛL ÇAVUŞ, Erzurum çavuşlarından, 1091
 RESUL-YİRİ MEHMED, İskenderiyye'de sâkin,
 1215, 1398
Reşid (kazâsı), Mısır'da, 1115; —kâdîsı, 497, 1115
Revâne, Klis'de bir mahal, 1540
 revgan-ı sâde, 1270
 RIDVÂN, ريدوان -oğulları'ndan, 1196
 RIDVÂN, Edirne'de timar sahibi sipâhî, 559
 RIDVÂN, Köprülü kazâsından, 927

RİDVÂN, Menteşe beyinin adamı, hüküm götüren, 901

RİDVÂN, Nablus Sancağı Beyi, 607

RİDVÂN, Ravza-i Mutahhara huddâmından ve tavâşî ağalardan, hüküm götüren, 1381, 1383, 1384

RİDVÂN ÇAVUŞ, 371

RİDVÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 729, 919, 920, 1028, 1039, 1043

RİDVÂN NASÛH, hüküm götüren, 841

ribâ-horluk, 1363

ribât şeyhleri, 1186

ribâtlar, 1186

rikâb-ı hümayûn, 51, 652, 847, 911, 1011, 1214, 1440, 1470, 1593, 1598

rişvet, 1382, 1441

Rodos, 12, 13, 132, 133, 134, 135, 177, 215, 267, 356, 414, 539, 596, 611, 751, 781, 854, 940, 1170, 1233, 1303, 1318, 1323, 1404, 1640; — altı, 345; —beyi, 12, 13, 19, 28, 113, 131, 132, 133, 135, 140, 215, 267, 268, 345, 414, 539, 591, 596, 611, 630, 747, 751, 828, 899, 940, 1171, 1243, 1256, 1303, 1304, 1318, 1517; —Boğazı, 139; —cânibleri, 215, 1335; —dizdârı, 828, 1323; —efendisi, 131; —etrâfı, 133; —gemileri, 1335; —hıfzı, 132; —kadırgaları, 1517; —kal'ası fethi, 828; —kapudanı, 139, 591; —kādîsı, 635, 1323; —keferesi, 1542; —limanı, 131, 940; —muhâfazası, 940, 999, 1004, 1335; —Müslimânları, 635; —yalıları, 781, 940

Rodoscuk, 1150; —kādîsı, 425, 598, 700, 1110, 1160, 1488, 1648, 1655

Ruha sancağı, 1317, 1485

Ruhayna, Şâm sancağında havâss-ı hümayûndan bir köy, 127

ruk'a, 51, 375, 649, 686, 690, 755, 911, 921, 1027, 1241, 1281, 1292, 1440, 1470, 1598; —sunmak, 51, 652, 847, 1241

Rûm, 697; —adamları, 618; —askeri, 144; —beylerbeyliği, 1100; —beylerbeyisi, 32, 34, 35, 37, 39, 169, 226, 229, 332, 502, 540, 576, 647, 655, 670, 769, 773, 775, 829, 980, 1027, 1065, 1167, 1205, 1258, 1387, 1567, 1625; —çavuşları, 34; —esîrleri, 1601; —hâsları, 1617; —vilâyeti, 261, 664

Rûm-ili (vilâyeti), 107, 125, 433, 624, 693, 706, 783, 1008, 1014, 1212, 1297, 1363, 1545, 1582; —askeri, 1, 32, 34, 144, 226, 765, 766, 778, 779, 1152; —beylerbeyisi, 1, 22, 53, 64, 129, 226, 229, 332, 445, 462, 488, 529, 558, 766, 778, 859, 867, 1152, 1196, 1332, 1547; —beyleri, 959; —

cânibleri, 223, 1335; —celepleri, 1373; —Kādî-askeri, 291; —kādîları, 188, 388, 465, 479, 480, 539, 597, 872, 1298, 1373, 1434; —muhâsebecisi, 656; —sağ-kolu, 1297; —sağ-kol kādîları, 693; —sağ-kol voyvodaları, 693; —sancak-beyleri, 732; —sipâhîleri, 1547; —sol-kolu, 1363; —sol-kol kādîları, 693; —sol-kol voyvodaları, 693

RÛM İLYÂS, Ruscuk kādîsının adamı, hüküm götüren, 1405

RÛM ŞÂH, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden, ehl-i fesâd, 738

Rumâhiye begi, 235

Rûmî (sancağı), 440; —beyi, 340

Rûmlar, 1284

Rûmlı tâ'ifesi, 1608

Rus(lar) (memleketi), Rusya (ayrıca bk. Moskov, Maskov), 55, 93, 961, 949, 985, 1390; —askeri (ayrıca bk. Moskov askeri), 305, 323, 949, 961, 1047; —dil (esîr), 305; —ittifâkı, 949

Rus-ı menhûs, 55, 83, 954, 961, 1047, 1048, 1049, 1265, 1453, 1544

Ruscuk (kasabası), 406; —İskelesi emîni, 310; —kādîsı, 310, 417, 75, 1405; —voyvodası, 475

rusûm-ı örfiyye, 1285

rûznâme, 362

RÛSTEM, çavuşlukdan ma'zûl, 208

RÛSTEM, çavuş-oğlanlarından, hüküm götüren, 99

RÛSTEM, Dimetokalı yeniçeri, 877

RÛSTEM, Pertek Beyi, 771, 853

RÛSTEM, Vize Beyi, 1226, 1279

RÛSTEM b. MEHMED, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258

RÛSTEM KETHUDÂ, hüküm götüren, 797

RÛSTEM PAŞA, Budun Beylerbeyisi, 11, 341, 342, 344, 704, 1085

RÛSTEM PAŞA, Tımsıvar Beylerbeyisi, 9

RÛSTEM PAŞA, Vezîr-i a'zam, 675, 840, 1136, 1174, 1394, 1477

Rüstem Paşa medresesi, Medîne-i Münnevve'de, 1136

rûsûm (ayrıca bk. resm), 106, 428, 494, 673, 867, 1359; —ı âdiyye, 714; —ı etrâkiyye, 898; —ı örfiyye, 499; —ı ra'yyet, 1066, 1554

Saba ? (سبأ) nâhiyesi, Klis livâsına tâbi, 1540

Sabancı (kazâsı), 157, 1255, 1340; —kâdîsı, 85, 1255
 sâbûn, 156, 290
 saçaklı ev(ler), 72; —binâ etmek, 788
Saçaklu kal'ası, 217
sadaka, 452, 1300
sadakât-ı Müslimîn, 1062
sadakât-ı nüüzûr, bk. nüüzûr sadakâtı
 sâdât, 126
 Sâ'd b. Sa'îd Şeyhi, nâhiye-i Benî-Ken'an'da, 59
Sa'dî Hoca Mahallesi, Vidin'de, 1578
Sa'dûn, 1146, 1633
 SA'DÛN, Sancak-beyi Arab, 1146
 SÂDİK ÇELEBÎ, 1261
Sâdık karyesi, Yenişehir'e tâbi, 660
Sadr-ı Süveyb sancağı, 1218
Safed (sancağı), 889; —beyi, 917, 1241; —emîni, 1354; —gölü, 1354; —gölü balığı, 1354; —imâret-i âmiresi, 1354; —kâdîsı, 917, 1659; —kazâsı, 917, 1354, 1659; —tahrîri, 889
Saferlü karyesi, Sofya'ya tâbi, 1365
 sağ-azebler, 819
 sağ-kol kâdîları, 479
 sağ-kol kâdîları, 1297
 sağ-ulûfeciler, 1479; —kethudâsı, 1387
 sağmalı koyun, 100, 866, 885
 sahan, 664
Sahratu'llâh-i Müşerreffe vakfı, 1076
 SA'İD, Kerek-Şevbek Sancağı Beyi, 194, 1436, 1437, 1438, 1455
 SA'İD BEG, bk. Ebû-Sa'îd, Kabur Beyi
 SA'İD RE'ÎS, hâssa reislerden, hüküm götüren, 579, 624, 629
Sakalar karyesi, Kütahya'ya tâbi, 457
Sakarya nehri (suyu), 214, 1001
 sakat at, 310, 417
Sakız (cezîresi, adası), 443, 901, 1498, 1520; —beyleri, 443, 1320; —gemileri, 131, 361
 sal, 849
 SALAMONUS, Yahûdî, 1169
salât, bk. namâz
salb, 196, 300, 1016; —etmek, 407, 1309, 1533; —üsiyâset, 725, 880, 923, 927, 1145, 1359, 1582, 1633
salgun salmak, 483, 487, 929, 1154, 1304
 salıncak(lar), 245, 246
 SÂLİH, Mekke-i Mükerrreme'de mütemekkin, 1200

SÂLİM BEG, Kethudâsı, 59
 SÂLİM el-KESREVANÎ, nâhiye-i Zebîb'de Şeyh, 59
Salkoz, Rodos'da hâs yeri, 611
Salta-Boğazı, Eflâk'da, 470
sâlyâne, 1006, 1493, 1499, 1617, 1621
Samakov, 1363; —kâdîsı, 1367
 saman, 67, 98, 110, 540
Samana, Alaca-hisâr kaâsında bir mahal, 511
Samanlu, Burusa'ya tâbi, 1531; —derbendi, Burusa'da, 1531; —iskelesi, Burusa'da, 313, 1264; —kâdîsı, 559
Samantu nâhiyesi, 510
 samsoncılar-başı, 242
Samsun, 108, 160; —iskelesi, 281; —kâdîsı, 160, 419; —kal'ası, 487; —yalıları, 38
 san'at, 777
 SANCAK ALÎ, Alâ'iyye'de Yürük-i Karamanlu cemâ'atinden, 1448
 sancak(lar), 57, 59; —âmilleri, 482; —asker(ler)i, 732, 734, 769, 1048, 1049; —bey(ler)i, 2, 36, 44, 57, 59, 123, 144, 220, 320, 355, 597, 639, 718, 814, 838, 845, 908, 911, 928, 980, 1015, 1024, 1048, 1051, 1074, 1075, 1093, 1098, 1145, 1180, 1224, 1251, 1296, 1312, 1318, 1346, 1353, 1376, 1454, 1478, 1485, 1527, 1546, 1563, 1585, 1625, 1633; —beyi âdemleri, 355, 1148, 1510; —beyi sübaşıları, 355, 815, 1465; —beyi ta'yîn eylemek, 387; —kaldurmak, 211, 239, 245, 246; —sınırları, 639; —sipâhîleri, 1008, 1025, 1111, 1393, 1547; —sübaşıları, 65, 355, 482, 880, 1231, 1252, 1254, 1315, 1561; —tahrîri, 174, 696, 889, 1312
 sancakdâr, 790, 791
sancak-ı hümayûn, 402
sancak-ı sa'âdet, 401
 sandal, 108, 750, 1120, 1520, 1664
Sanduklu (kazâsı), 1426; —kâdîsı, 87, 1426, 1593
 SANOP AVALA, Silivri'de Papa Astasya mahallesi'nde sâkin neccâr, 284
 SANOS KARYESÎ, Mohaç'a tâbi, 1338
 sapan, 1448
Sapancı dağları, 285
 SARANDALÖZ, Silivrilî zimmî, 904
 sarây, 1180
Sarây-ı Âmire (Haleb'de), 643, 646
Sarây-ı Âmire, 314, 613; —ta'mîri, 613
Sarây-Bosna (Bosna Sarâyi), 806, 844; —kâdîsı, 806, 844, 911, 912, 1064

SARI, Abdî-oğlu, Akyazı'ya tâbi Karaca-oğlu karyesinden, 453
 SARI İMÂM, Üsküb'de Tahte'l-kal'a kurbinde İhtiman mahallesi'nde sâkin, 471
 SARI SÎNÂN, çâşnigîrlerden, hüküm götüren, 769
Sarı Saltuk zâviyesi, Varna'da Keligra hisârında, 418
Sarı-yaylağı, Akça-kızanlık kazâsında, 688
 sârik(lar) (ayrıca bk. hırsuz), 453, 854, 953, 954, 995, 1421
 SÂRİM, Harfeyn Kethudâsı, 59
Sarısu nâhiyesi, 1411
 SARRÂC ALÎ, hüküm götüren, 1105
 SARRÂC MEHMED, Antakiyye mahkemesinde nâib, 1430
 sarrâc(lar), ayrıca bk. hırsuz(lar), 777, 1010
 SARRÂF MUSLİHUDDÎN, Edirneli, 1441
 sarrâf, 865, 938, 1433, 1592
Saruca Paşa vakfı, Edirne'de, 871
Saruhan (sancağı), 423; —beyi, 761, 1103, 1554; —kâdîsı, kâdîları, 320, 411; —piyâdeleri beyi, 812
 SARUHAN, Bârgîrî Beyi, 771
Saruhanlı karyesi, Ferecik kazâsına tâbi, 1274
Sarvanlı karyesi (Aksaray kazâsına tâbi) zimmîleri, 242
 Sason hâkimi, 336
Satı karyesi, Geyve'ye tâbi, 352
 SATI, Kara-hisâr Sancağında Ahmed Bey karyesinden yaya-başı, 122
 SATILMIŞ, Akça-kızanlık, 891
 SATILMIŞ, Geredeli sipâhî, 1420
 SATILMIŞ, yolkesici, 877
 SATILMIŞ SÜLEYMÂN, Işıklı kürek mahkûmu, 630
 Sav (?) begi, 1386
Sava nehri, 1195, 1579, 1580
 savaş, 1420
Sayd nâhiyesi, 59
Sayda, 726; —kâdîsı, 726; —suı, 28, 1267
 SAYVEK, Malatya'da Ermenî şakî, 218
Sebve (?), Varna kazâsına tâbi bir mahal, 1644
 sebzeciler, 914
Seçen (sancağı), 371, 663; —beyi, 291, 662, 704, 800, 1515; —parkanı, 662; —tahrîri, 639, 648
Sedd-i İslâm kal'ası, 963
 sefâ'in, bk. gemi(ler), donanma
 sefâ'in-i hasâret-karâ'in, bk. küffâr (kâfir) gemileri
 sefâ'in-i nusret-karâ'in, bk. donanma-i hümayûn

sefer mühimmâtı, 736, 829, 1249
 SEFER, arz getüren, hüküm götüren, 1396, 1424
 SEFER, Çavuş-başı, hüküm götüren, 1529
 SEFER, Dimetokalı, 1532
 SEFER, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 1348
 SEFER, Erzurum beylerbeyisinin çavuş-başısı, hüküm götüren, 1516, 1658
 SEFER, Filibe'de (?) müsellemler, 1211
 SEFER, Folça Dizdârı, 462
 SEFER, gemi reîsi, 1601
 SEFER, Hacı Mahmûd-oğlu, Burgoslu, maktûl, 299
 SEFER, İstanbul'da kassâblar kethudâsı, 1151
 SEFER, Kefe beyinin adamı, 305, 343
 SEFER, Klis'de Melvine kal'ası sâkinlerinden, 903
 SEFER, Klisli, ehl-i fesâd, 249
 SEFER, mahbûs, 682
 SEFER, Pertekrek Sancağı Beyi, 1519
 SEFER, Sukna Kal'ası Voyvodası, Budun'da, 1210
 SEFER, Toygun Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 1515
 SEFER, Türkmen Kâdîsı, 1209
 SEFER b. KARA PÎRÎ, Balıkesir'de kuttâ'-ı tarîk, 740
 SEFER b. TİMUR, Samakovlu koyun sürücü, 1367
 SEFER RE'ÎS, Süveyş reislerinden, hüküm götüren, 1356
Seferî-hisâr, 65, 840; —kâdîsı, 840; —kâdîlığı, 65; —kal'ası, 65
sefer-i hümayûn, 64, 107, 200, 289, 451, 576, 667, 820, 929, 1249, 1419, 1585
sefer-i nusret-rehber, 829
sefer-i pâdişâhî, 1419
sefer-i zafer-eser, 529
 sefere çıkmak, 777
Seferli karyesi, Sofya'ya tâbi, 1530
 sefîne, bk. gemi, donanma
 segbân, 81, 83; —başı, 1, 56, 329, 331, 1378, 1379, 1380
Segedin, 111; —beyi, 7, 9, 111, 118, 146, 639, 648, 663, 696, 703, 704, 1157, 1415; —hisâr-erleri, 1157; —kal'ası, 1157; —yolları, 111
Seksar sancağı begi, 491, 702, 964, 1338
Selânik, 125, 498, 1320; —beyi, 437, 927, 1047, 1049, 1054, 1515, 1616, 1623, 1639; —kâdîsı, kâdîları, 471, 498, 559, 887, 927, 1302, 1433; —körfezi, 1335, 1618; —yürükleri sübaşısı, 843
 SELCEN-OĞLI, Aydın, 1598

Seldûz ülkesi, 1168

Selemiyye sancağı, 1271; —beyi, 59, 593, 1094; —
tahrîri, 1094

selh-hâne, 1151

SELÎM, Şehzâde, Kanûnî Sultan Süleyman'ın oğlu, 1,
3, 8, 12, 15, 16, 22, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 43, 44,
57, 59, 60, 61, 144, 153, 186, 199, 225, 226, 227,
292, 293, 329, 396, 481, 483, 484, 557, 613, 679,
737, 760, 817, 880, 906, 938, 975, 990, 993,
1106, 1108, 1155, 1207, 1267, 1337, 1376, 1396,
1418, 1424, 1428, 1473, 1481, 1495; —lâlası, 15,
16, 41

SELÎM BEG, 748

SELÎMEŞAN, Mostar zu'amâsından Hacı Mehmed'in
cârîyesi, 827

Sellûriyye sipâhîleri, 1094

Sellûriyye Türkmenleri, Hıms sancağında, 104, 105

Selvi varoşı, 1338

Semartde nâhiyesi, Mohaç sancağına tâbi, 509

Semarten parkanı, Mohaç sancağında, 702

semâvî âfet, 929

Semendire (sancağı, vilâyeti), 30, 244, 511, 577,
689, 912, 1585; —alay-beyisi, 1477; —beyi, 123,
243, 416, 430, 577, 957, 1015, 1024, 1176, 1182,
1225, 1445, 1474, 1585; —kâdîsı, kâdîları, 1015,
1024, 1224, 1312, 1585; —kal'ası, 1663; —
kal'ası müstahfızları, 691; —muhâfazası, 178,
182; —sipâhîleri, 430, 957; —tahrîri, 957, 958,
1312

Semenlos (?) karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

semerci, 777

semmûr kürkleri, 1158

ser-â-ser kîse, 407, 805, 963, 1085, 1622

ser-asker, 559

serbest timar(lar), 76, 424, 880, 015, 1104, 1231,
1252; —sâhibleri, 1252; —cemâ'ati, 1359

serbest toprak, 424

Serciler karyesi, Çatalcaya tâbi, 445, 446

seren, 214

Serfice (kazâsı), 1624; —kâdîsı, 559, 1363, 1624

serhad(ler), 8, 178, 180, 198, 206, 264, 323, 341, 384,
387, 674, 1003, 1039, 1117, 1153, 1221; —
askeri, 341; —beyleri, 93, 206, 341, 753, 1153,
1221, 1644; —1073; —hıfzı, muhâfazası, 604,
698, 1516; —ümerâsı, 344; —zâbitleri, 1203; —
sancağı, 201

serhadd-i Memâlik-i mahrûse (mahmiyye), 206, 144

serhadd-i vilâyet-i ma'mûre, 30

serika (etmek), (ayrıca bk. hırsuzluk), 46, 114, 308,
679, 708, 721, 816, 925, 928, 937, 953, 954, 995,
1080, 1213, 1274, 1404, 1418, 1421, 1483, 1495,
1598, 1603

sermek ile akça teklîf etmek, 558

Sermîn kâdîsı, 1209, 1227, 1271

Setliş-oğulları, Ma'arra'da sâkin, 31

SEYDÎ, Bozkoyunlu Boyu'nun beyi, 59

SEYDÎ, mazınna, 1495

SEYDÎ ALÎ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 74

SEYDÎ ALÎ, Kazancılar karyesinden, 356

SEYDÎ RE'ÎS, at gemileri reislerinden, 222

Seydî Gazî, 73; —ışıkları, 73

Seydî-şehri (kazâsı), 1213; —kâdîsı, 1080, 1213,
1555; —nâ'ibi, 1213; —sipâhîleri, 1213

SEYFEDDÎN, Örgân Beyi, Hüseyin Bey'in biraderi,
771

SEYFEDDÎN, yürük eşkincisi, Edirne'de ehl-i
fesâddan, 1196

SEYFÎ, Cârullâh Çavuş'un adamı, 258

SEYFÎ b. MÛSÂ, Balıkesir'de kuttâ'-ı tarîk, 740

SEYFÎ ÇAVUŞ, İlbasan sancağı sipâhîlerinden, 559

SEYRÂN, Ankaralı Çavuş-oğlu'nun hıdmetkârı, 820,
1245

SEYYÎD HASAN, Lahsâ Kâdîsı, 1146

SEYYÎD YÛSUF, Burusalı, 1170

Seyyid Mehmed Bey-oğulları, 1028, 1221

Seyyid Mehmed el-Buhârî imâreti, Burusa'da, 1586

seyyid, 471

Siçanlı nahiyesi, Kara-hisâr sancağına tâbi, 122

sığır, 308, 665, 1401, 1502; —celepleri, 1401; —
gasb, *serika* eylemek, 1300, 1603

SİĞIRMAÇ ALÎ, şakî, 1535

Sındırgı (nâhiyesi), 1098; —derbendi, 1098

Sırf (Sırp), 697

sicil etmek, 20

sicil ve huccet hakkı, 196

sicil yazmak, 1070

sicill-i mahfûz, 197, 684, 744, 1024, 1224, 1339,
1574, 1577, 1636; —a kayd eylemek, 72, 141,
239, 246, 469, 887

Sidnik kal'ası, Venedik'e tâbi, 1507

Sidre körfözi, 1618

Sidrekapsi, 1335

Sigetvar, Mohaç sancağında, 111, 118, 698; —
kal'ası, 111, 118, 167, 509, 698, 702; —kal'ası
beyi, 960; —kal'ası eşkıyası, haydukları, 118,

509, 699, 714, 716; —kal'ası parkanı, 702; —
muhâsarası, 723

Siirt nâhiyesi, 833

sikke, 41, 851, 1069, 1103, 1617, 1621

silâh, 674

silâhdâr(lar) (tâ'ifesi), 1, 22, 32, 34, 399, 609, 713,
819, 1156; —kâtibi, 713

Silifke iskelesi, Karaman vilâyetine tâbi, 1302, 1320

Silifke kâdîsı, 1448

Silistre (kazâsı), 64, 295, 839, 1047, 1049, 1054,
1072, 1220, 1247, 1248, 1333, 1449, 1452, 1560,
1651; —beyi, 231, 280, 281, 286, 288, 485, 832,
839, 863, 936, 1047, 1048, 1049, 1050, 1054,
1111, 1240, 1247, 1248, 1283, 1286, 1390, 1393,
1421, 1449, 1452, 1467, 1476, 1497, 1536, 1560,
1565, 1595, 1639; —cânibleri, 1616; —iskelesi,
1284; —kâdîsı, kâdîları, 559, 721, 802, 816, 863,
897, 936, 1321, 1467, 1476, 1560; —kal'ası,
1449, 1560, 1595; —mukâta'âtı nâzırı, 1333

Silivri, 284, 1447; —çarşısı, 904; —kâdîsı, 284, 425,
555, 590, 608, 682, 700, 819, 904, 1110, 1648,
1655; —müderisleri, 1109

Silivri-kapısı, 1151

Simav, 1098; —kâdîsı, 95, 96

sîm-keş tâ'ifesi, 1460

SİMİON, Benderli zimmî, 925

SİNÂN, Trablus Beyi, 666

SİNÂN, Amâsiyye Beyi, 153, 224, 452, 759

SİNÂN, Ankara piyâdeleri beyi, 812

SİNÂN, Ardahan Sancağı Beyi, 144, 668, 669, 763

SİNÂN, Birecik Beyi, 59

SİNÂN, Boğazkesen hisârı erenlerinden, hüküm
götüren, 673

SİNÂN, Bolu Beyi, 1112, 1358, 1506, 1569

SİNÂN, Çapakçur Sancağı Beyi, 1138

SİNÂN, Edirne Bostancı-başısı, 739

SİNÂN, Edirne'de Kürd Hoca mahallesi
sâkinlerinden, 1150

SİNÂN, Gazze Beyi, 929

SİNÂN, Geyveli, 1376

SİNÂN, Hâssa Harc Kâtibi, 354

SİNÂN, hüküm götüren, 230, 1260

SİNÂN, İlbasan Beyi'nin Kethudâsı, hüküm götüren,
1037, 1353, 1468

SİNÂN, Kefe Beyi, 4, 81, 305, 954, 1048, 1266

SİNÂN, Kerîm Çavuş-oğlu, hüküm götüren, 540

SİNÂN, Kırk-kilise Beyi, 94

SİNÂN, Kırloş kazâsında Dizdâr, 1134

SİNÂN, Koca-ili sancağı hıfzına me'mur, 1255

SİNÂN, Ma'arra Beyi, 31, 59

SİNÂN, Murâd-oğlu, Gedegra kazâsına tâbi Köpri
karyesinden, 1027

SİNÂN, Provnik kâdîsının kethudâsı, hüküm götüren,
815

SİNÂN, Rodos beyinin sâbık kethudâsı, 828

SİNÂN, za'îm, Haleb'de Mankosa (?) Kethudâsı, 762

SİNÂN, 653, 654, 729, 1602

SİNÂN b. HÜSEYİN, Dergâh-ı Mu'allâ
çavuşlarından, 1526

SİNÂN BEG (PAŞA), Silistre Beyi, 64, 231, 261,
280, 281, 286, 288, 485, 832, 839, 863, 1047,
1048, 1050, 1054, 1240, 1247, 1248, 1259, 1393,
1452, 1467, 1476, 1497, 1560, 1565, 1639

SİNÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından,
258, 838

SİNÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 110, 151, 298, 427

SİNÂN ÇAVUŞ, sipâhî, 559

SİNÂN ÇELEBÎ, Edirne'de müderis, 1441

SİNÂN ÇELEBÎ, Kâsım Bey'in Çavuşu, hüküm
götüren, 1538, 1573

SİNÂN KETHUDÂ, 201

SİNÂN KETHUDÂ, hüküm götüren, 276, 440, 1013,
1252, 1552

SİNÂN KETHUDÂ, Koca-ili Sancağı Beyi Ali'nin
adamı (kethudâsı), 569, 734, 1013, 1397, 1264,
1602

SİNÂN PAŞA, 210, 460

SİNÂN PAŞA, Amâsiyye Muhâfızı, 201

SİNÂN RE'ÎS, hâssa reislerden, 1310, 1311

SİNÂN VOYVODA, Bosna Beyi Malkoç Bey'in
adamı, hüküm götüren, 1540, 1579, 1580

SİNÂN VOYVODA, Usturgun Beyi Mehmed Bey'in
adamı, hüküm götüren, 948

Sincâr tâ'ifesi, 1605

Sindî Süleymânî aşîreti, 1142

Sindi begi, 234

Sinob, 108; —kâdîsı, kâdîhğı, 69, 419, 1300; —
kal'ası ta'mîri, 69; —yalıları, 38

sipâh(lar), sipâhî(ler) (tâ'ifesi), 106, 150, 189, 247,
250, 295, 316, 317, 318, 321, 382, 410, 430, 445,
446, 451, 509, 510, 511, 522, 524, 530, 533, 558,
559, 577, 591, 593, 594, 607, 673, 696, 703, 714,
715, 718, 724, 732, 733, 734, 736, 821, 838, 850,
856, 860, 875, 888, 891, 896, 901, 906, 912, 929,
937, 943, 947, 955, 956, 957, 958, 959, 961,
1007, 1008, 1038, 1047, 1058, 1066, 1073, 1080,
1085, 1087, 1098, 1104, 1111, 1138, 1175, 1181,

1182, 1188, 1202, 1207, 1212, 1217, 1219, 1220, 1237, 1238, 1258, 1264, 1324, 1337, 1346, 1357, 1360, 1361, 1363, 1403, 1418, 1420, 1434, 1441, 1473, 1494, 1497, 1512, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1526, 1546, 1547, 1554, 1562, 1565, 1569, 1578, 1594, 1603, 1612, 1614, 1615, 1616, 1637, 1653, 1654, 1663; —çavuşlar, 559; —harclıkçılar, 559, 715; —oğlanları, oğulları, 97, 188, 321, 519, 560, 1396, 1468; —oğlanları çavuşı, 555; —oğlanları kethudâsı, 590, 904; —ta'yîn etmek, 530; —timarı, 533, 815

sîpâhî(ler) (tâ'ifesi), 667, 1649

SİPÂHÎ-ZÂDE ARSLAN, Hendekli, 298

sipâhî-zâdeler, 150, 528, 883, 1047, 1054, 1066, 1073, 1565, 1111, 1363, 1393, 1497

si'r, 1298, 1653; —i cârî, 1654, 1660

Sirem (sancağı), 1183; —beyi, 434, 867, 1061, 1182, 1195, 1334, 1474; —tahrîri, 434; —sürgünleri hâsları, 1654

Sîret-bâzârı, Boğdan'da, 651

Siroz, 877; —kādîsı, 291, 488, 559, 838, 1363

Sisam adası, 1337, 1361

SİTTÎ, Kara Mûsâ-kızı, Ruha sancağında yetime, 1317

Sivas, 1491; —çavuşları, 898

Siverek (sancağı), 2, 120, 121; —beyi, 2, 120, 121; —Ekrâdî, 120; —kādîsı, 2, 120, 121

siyâdet iddi'â etmek, 318, 851

siyah kul (zenci köle), 1659

siyâset (etmek, edilmek, olunmak) (ayrıca bk. eşedd-i siyâset, salb), 14, 72, 76, 107, 150, 152, 167, 196, 210, 211, 257, 300, 316, 355, 433, 444, 464, 505, 516, 586, 588, 607, 665, 684, 700, 725, 727, 744, 774, 880, 887, 903, 904, 923, 959, 960, 969, 976, 1012, 1016, 1039, 1114, 1116, 1145, 1160, 1233, 1288, 1291, 1300, 1397, 1478, 1532, 1534, 1545, 1550, 1595, 1618; —e müstahik olmak, 880, 1015

Sofya (nâhiyesi), 125, 1363, 1530; —harclıkçıları, 559; —kādîsı, 125, 488, 841, 1365, 1530, 1592

Soğanlu, Havâss-ı Kostantîniyye kazâsı tevâbi'inden, 950

Sokol, 649; —kal'ası kethudâsı, 1606

SOLAK MUSTAFA, İstefelü, 561, 857

sol-bölük ağası, 396

sol-bölük ulûfecileri, 329

sol-kol kâdîları, 479, 1297

sol ulûfeciler, 819; —ağaları, 339, 620

Solhisâr, 444

Solnok (sancağı, livâsı), 103, 146, 181, 1145; —beyi, 90, 104, 106, 146, 148, 181, 408, 1085, 1285; —kal'ası, 1085; —serhaddi, 384; —sipâhîleri, 1085

SOLONOSKÎ, küffâr boy-beylerinden, 753

soltatlar, 346

somar, 1566; —zahîre, 1566

Sonbor (nâhiyesi), Segedin'e tâbi, 111, 118; —kal'ası, 111; —varoşu, 118

Sonice kal'ası, 323

Soriçe, 689; —kal'ası müstahfızları, 691

Sorkun nâhiyesi 1612

SORPOL, Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 93, 102

Söğüd karyesi, 375

Söğüdcük kâdîsı, nâ'ibi, 1376

SÖHRÂB BEG, Gelengün ve Vecnegüle (?) Beyi, 771

SÖRHÂB, Kırşehirli şakî 767, 825, 826, 947, 1258, 1295

Sucuk-pınar, Burusa'da bir mahal, 1170

Sudak kâdîsı, 536

su dolâbı, 871

su kuyusu, 513

Sûfler karyesi, İzladi'ye tâbi, 1521, 1530

sûhte(ler), sûhtevât (tâ'ifesi), 17, 107, 157, 192, 193, 196, 262, 286, 320, 348, 363, 411, 419, 423, 433, 438, 452, 453, 454, 455, 456, 485, 487, 554, 738, 904, 930, 931, 933, 987, 1029, 1065, 1074, 1114, 1233, 1253, 1288, 1300, 1304, 1340, 1361, 1371, 1594; —ayaklanması, 261

Sukna kal'ası, Budun'da, 1210

sulehâ, 441, 990, 1556

SULHUDDÎN, Akçakızanlık kazâsında koyun sürücüsü, 1366

SULTÂN AHMED BEG, Gence Hâkimi (Beyi), 336, 771, 1138; —oğulları, 1138

SULTÂN AHMED BEG, Harran Hâkimi, 770

SULTÂN AHMED BEG, Hizân Hâkimi (Beyi), 234, 237, 338

SULTÂN ALÎ BEG, Katîf Sancağı Beyi, 1128, 1631, 1633

SULTÂN ALÎ BEG, Sörhâb Bey-oğlu, 984, 997

SULTÂN ALÎ, Bedre Meliki, 1296

SULTÂN ALÎ, hüküm götüren, 220

SULTÂN BÂYEZÎD, 532

SULTÂN HÜSEYİN BEG, İmâdiyye Hâkimi, 233, 237, 238, 273, 335, 391, 392, 757, 758, 770, 997, 1168, 1406, 1600, 1605

Sultân Bâyezîd vakfı mütevellisi, 652, 1105

Sultân-öni (sancağı), Burusa'ya tâbi, 25; — mütevellisi, 1586; —beyi, 1172; —piyâdeleri (yayaları), 184; —piyâdeleri beyi, 184, 707, 1316 sultânlar, 1203

SUNKUR, Eflâk ve Boğdan voyvodasının adamı, hüküm götüren, 720, 721

SUN'ULLÂH, Geredeli, 1420

sûr, 849

SÛRÂNÎ SÜLEYMÂN BEG, 233

sûret-i sicil, 20, 65, 84, 128, 282, 300, 414, 418, 446, 660, 687, 708, 723, 815, 854, 911, 912, 926, 1091, 1134, 1207, 1216, 1233, 1245, 1281, 1296, 1300, 1307, 1421, 1458, 1483, 1526, 1530, 1552, 1561, 1582, 1603, 1664; —göndermek, 20

surna çalmak, 239, 245, 246

Surniçe kal'ası dizdârlığı, 279

surre, 189, 317, 1187, 1200, 1541, 1572; —defteri, 1186, 1187; —emâneti, 1156; —mahlûlü, 1199; —ta'yîni, 1541

surre-i cedîd, 1541

Suruç begi, 771

SURURİÇE (?), Boğdan'da Varniçe karyesinde zimmî, 925

SUSANUS MAVRAMAÇ (?), Silivri'de Papa Astasya mahallesi'nde sâkin neccâr, 284

suyolcu-başı, 871, 1327

su tугyânı, 834, 1189

su-yolu, 321, 322, 1327; —hıdmeti, 50, 77, 94, 314, 843, 1538, 1581; —lâğımı, 23; —ta'mîri, 159

sübaşı(lar), 2, 50, 71, 94, 116, 196, 218, 355, 359, 464, 469, 471, 497, 505, 515, 538, 569, 597, 638, 701, 815, 1098, 1116, 1198, 1225, 1296, 1315, 1359, 1517, 1593, 1598

sübaşılık, 843, 1377; —hıdmeti, 1377

Südde-i sa'âdet, **Südde-i sa'âdet-nijâd**, **Südde-i seniyye** (ayrıca bk. İstanbul), 7, 8, 20, 25, 26, 27, 30, 32, 43, 47, 57, 69, 78, 83, 85, 86, 91, 92, 101, 104, 109, 110, 113, 114, 118, 119, 126, 128, 139, 146, 147, 149, 151, 153, 155, 156, 162, 163, 164, 165, 168, 173, 175, 178, 179, 180, 181, 184, 186, 190, 191, 193, 194, 196, 197, 199, 200, 204, 205, 206, 207, 210, 211, 212, 215, 216, 220, 222, 225, 235, 240, 241, 243, 244, 247, 250, 252, 253, 254, 257, 259, 267, 268, 272, 275, 278, 280, 281, 291, 293, 298, 299, 300, 304, 305, 308, 309, 310, 314, 316, 317, 320, 321, 338, 339, 340, 341, 343, 347, 348, 350, 351, 352, 354, 356, 360, 361, 364, 366, 369, 372, 374, 375, 376, 378, 379, 381, 383, 385, 386, 388, 397, 399, 401, 402, 404, 406, 408, 410,

414, 415, 417, 418, 419, 421, 423, 425, 426, 431, 432, 434, 435, 436, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 448, 451, 453, 454, 455, 461, 464, 467, 469, 470, 471, 475, 477, 479, 482, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 495, 499, 501, 502, 505, 507, 514, 515, 517, 519, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 530, 531, 532, 533, 535, 538, 541, 544, 547, 548, 549, 553, 555, 557, 560, 561, 562, 567, 570, 573, 577, 579, 581, 586, 587, 590, 591, 592, 600, 603, 604, 605, 607, 608, 612, 614, 618, 619, 622, 623, 624, 627, 636, 637, 638, 646, 649, 651, 653, 654, 655, 657, 659, 660, 662, 665, 668, 669, 671, 672, 673, 678, 680, 681, 684, 685, 686, 687, 690, 695, 696, 697, 699, 701, 702, 703, 704, 706, 708, 709, 713, 717, 719, 720, 721, 727, 729, 730, 732, 736, 737, 740, 741, 744, 747, 748, 750, 752, 754, 755, 759, 760, 767, 772, 789, 790, 791, 792, 796, 799, 804, 805, 808, 809, 814, 817, 818, 819, 828, 832, 835, 836, 837, 838, 840, 845, 847, 854, 856, 858, 860, 862, 865, 869, 870, 877, 878, 879, 882, 887, 889, 893, 894, 895, 900, 902, 906, 907, 910, 911, 915, 916, 918, 920, 921, 922, 923, 924, 926, 927, 928, 934, 935, 939, 942, 945, 950, 953, 957, 958, 959, 962, 963, 967, 970, 973, 979, 980, 988, 990, 991, 992, 994, 1011, 1014, 1023, 1024, 1027, 1031, 1032, 1036, 1039, 1049, 1055, 1061, 1064, 1068, 1070, 1071, 1072, 1078, 1080, 1082, 1083, 1086, 1088, 1091, 1092, 1095, 1103, 1112, 1121, 1122, 1128, 1130, 1134, 1141, 1142, 1150, 1152, 1154, 1166, 1167, 1169, 1170, 1173, 1176, 1183, 1184, 1191, 1194, 1199, 1200, 1201, 1203, 1204, 1209, 1211, 1221, 1224, 1228, 1229, 1232, 1233, 1235, 1245, 1256, 1259, 1273, 1274, 1283, 1287, 1290, 1292, 1294, 1296, 1304, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1323, 1324, 1329, 1335, 1340, 1341, 1345, 1346, 1348, 1349, 1350, 1352, 1353, 1354, 1356, 1358, 1363, 1365, 1366, 1367, 1368, 1369, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1383, 1388, 1389, 1392, 1397, 1398, 1400, 1403, 1404, 1405, 1408, 1410, 1411, 1417, 1421, 1422, 1425, 1426, 1430, 1433, 1434, 1442, 1446, 1447, 1448, 1451, 1452, 1455, 1456, 1458, 1459, 1460, 1462, 1464, 1466, 1467, 1469, 1470, 1473, 1478, 1480, 1481, 1483, 1486, 1488, 1489, 1490, 1492, 1499, 1501, 1504, 1507, 1509, 1510, 1514, 1518, 1520, 1521, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1534, 1535, 1542, 1544, 1547, 1551, 1560, 1562, 1565, 1566, 1567, 1574, 1576, 1582, 1583, 1584, 1586, 1587, 1589, 1597, 1598, 1601, 1602, 1603, 1605, 1608, 1611, 1616, 1619, 1622, 1623, 1629, 1634, 1637, 1642, 1643, 1644, 1645, 1649, 1658, 1659, 1660

SÛHEYL, azebler kethudâsı, 1611

SÜLEYMÂN, Batum Beyi, 270

SÜLEYMÂN, Berka ? ( )-oğlu, Şâm sipâhîlerinden, 166, 127

SÜLEYMÂN, Bolu sancağında za'îm, 1594

SÜLEYMÂN, bölük-halkından, 313

SÜLEYMÂN, Çirmen Beyi, 687

SÜLEYMÂN, Deyr-i Divîn Beyi, 771

SÜLEYMÂN, emîn, 932

SÜLEYMÂN, Gazze Sancağı Beyi, 8, 13

SÜLEYMÂN, Hacı, 441

SÜLEYMÂN, Kapu Kethudâsı, hüküm götüren, 1553

SÜLEYMÂN, Kara-hisâr sancağında Ulu karyesinden yaya-başı, 122

SÜLEYMÂN, Kastamonî Beyi, 774, 1300

SÜLEYMÂN, Kastamonili, 1357

SÜLEYMÂN, Mehmed Paşa medresesi (İznik'de) müderrisi, 1197

SÜLEYMÂN, Mısır beylerbeyisinin adamı, hüküm götüren, 1541, 1572

SÜLEYMÂN, Mûsâ Paşa-oğlu, 152

SÜLEYMÂN, Rodos sancağı beyinin adamı, sipâhî, 539, 751

SÜLEYMÂN, sâbık Budun Defderdârı Mehmed Çelebî'nin adamı, 559

SÜLEYMÂN, sâbık Gazze Beyi, 929

SÜLEYMÂN, Sanduklu kazâsına tâbi Kalenderaş karyesinden, 1426

SÜLEYMÂN, Sultân-önü sancağı yayaları-beyinin adamı, 184

SÜLEYMÂN, Sürânî, Harîr-i Divîn Beyi, 158, 391, 395

SÜLEYMÂN, Trablus sancağında Cile nâhiyesinde âsî, 1040

SÜLEYMÂN, Vulçitrın Beyi, 55, 143, 399, 520, 839, 1054, 1616

SÜLEYMÂN, Yemen'de Emvâl-i Hâssa Nâzırı, 989

SÜLEYMÂN, Za'îm, 738

SÜLEYMÂN AGA, Basra'da mütemekkin, müteveffâ, 1629

SÜLEYMÂN b. ALÎ BAŞA, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?) karyesinden, 258

SÜLEYMÂN b. MURÂD, Hâslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı-oğlu, 1137

SÜLEYMÂN b. VELÎ, Tireli kürek mahkûmu, 630

SÜLEYMÂN BEG, Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikalarından olup ze'âmet tasarruf eden, hüküm götüren, 403

SÜLEYMÂN BEG, Za'îm, 348

SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm götüren, 1072

SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Dergâh-ı Mu'allâ huddâmından, 1453

SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Drama'da sipâhî, 559

SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, hüküm götüren, 103, 193, 832, 863, 1265, 1266, 1500, 1560

SÜLEYMÂN ÇAVUŞ, Temür-hisâr'da sipâhî, 559

SÜLEYMÂN EMÎN, Livâdiye kazâsında mütemekkin, 1601

SÜLEYMÂN KETHUDÂ, Aydınlı, 1598

SÜLEYMÂN PAŞA, 153, 224, 230, 231, 232

SÜLEYMÂN VOYVODA, 840

Süleymânî akça, 616

Süleymânlu Kethudâsı, 59

Sünnetler karyesi, Akça-kızanlık kazâsında, 891

Sünnî-mezheb, 984, 997

Sürgî bâcgâhı, Hisn-ı Mansûr kazâsında, 628

sürgün, 985; —etdirmek, 167

SÜRHÂB (SÖHRÂB) BEG, Şehrizol Beyi, 984, 997

Sürice, Eskişehir'de bir mevki, 1172

sürici(ler), 597, 872, 1365, 1366, 1367

Süsen adası, 596

süvârî, 1149

Süveys, 550, 983; —reisleri, 1356

ŞA'BÂN, Ali-oğlu, Ferecik kazâsına tâbi Saruhanlı karyesinde mütemekkin, 1274

ŞA'BÂN, arz getüren, hüküm götüren, 1420

ŞA'BÂN, Canik beyinin adamı, hüküm götüren, 1304

ŞA'BÂN, Erzurum kullarından, hüküm götüren, 1492

ŞA'BÂN, Göynüklü, 455

ŞA'BÂN, Hisâr Bey-oğlu, 1469

ŞA'BÂN, sicil getiren Çit (D) karyeli, 20

ŞA'BÂN, Şile sâkinlerinden, 110

ŞA'BÂN KETHUDÂ, hüküm götüren, 126, 491

şefâ'at-nâme, 1296

ŞÂH, sâbık Debri (Debre) kâdîsı, 1332

ŞÂH ALÎ, Ağrıboz'da mütemekkin, 1118, 1591

ŞÂH BÂLÎ, erbâb-ı timardan, arz getüren, 1118

ŞÂH HÛBÂN HÂTÛN, 41; —vakfı, 661

ŞÂH HÛSEYİN, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 1188, 1474

ŞÂH MANSÛR, aşîret ağası, 757

ŞÂH MEHMED BEG, 679

ŞÂH-KULI AGA, Sultân Ali Bey'in adamı, 984

ŞÂH-KULI, Deyr-i Ruha Beyi, 771

ŞÂH-KULI, şikâyetci, 185

ŞÂH-KULI-OĞLI, Bozoklu âsî, 1575

şâhbeg kumaş, 1447

ŞÂHDİL, Deşt (?) Boyu'nun Beyi, 59

şâhid-i zûr (ayrıca bk. şuhûd-ı zûr), 1662

şâhin(ler), 309, 350, 1035, 1055, 1455; —yuvaları, 1314

şakâvet, 171, 218, 258, 352, 672, 845, 915, 962, 985, 1064, 1196, 1403, 1550

şakŲler, 52, 53

Şaleş ? (شالشی) karyesi, İşban ? (شېبان) kazâsına tâbi, 1468

Şâm (sancağı, vilâyeti), 57, 127, 141, 156, 306, 315, 316, 347, 553, 562, 563, 616, 631, 1101, 1336, 1436, 1458, 1541, 1556, 1557, 1572; —ahâlîsi, 1198; —beylerbeyliği, 59; —beylerbeyisi, 8, 57, 127, 141, 161, 164, 165, 166, 189, 190, 191, 194, 315, 316, 317, 354, 355, 484, 547, 548, 576, 607, 632, 719, 769, 772, 789, 792, 804, 829, 889, 929, 1020, 1025, 1198, 1267, 1294, 1336, 1354, 1395, 1399, 1423, 1436, 1437, 1455, 1458, 1556, 1558; —çavuşları, 12, 138; —çavuşları kethudâlığı, 141; —evkâfı, 553; —hazînesi, 165; —kâdîsı, 1395, 1557; —kal'ası, 141, 1336; —nâzırı, 190, 191; —sipâhîleri, 127, 166; —sübaşısı, 141; —şehir kâdîsı, 141; —timarları defterdârı, 306, 307; —yaya-başlıları, 190, 191; —yeniçerileri, 165, 190, 191, 354, 481, 484, 486, 789, 1436, 1437, 1548; —yeniçerileri ağası, 484

şart-ı vakf, 1275

şart-ı vâkıf, 126, 553, 939, 1383, 1411, 1541; —a muhâlefet, 307

şartlı timar, 1094

Şarvar, Rûm-ilî'de bir mahal, 1305

Şat nehri, 1218

Şattu'l-Arab, 1435

şâtü'l-mer'â, 1094

ŞAVER, kendir emîni, 282

şayka, 47, 48, 384, 1293, 1390

ŞAYKON (شايكون) Kal'ası Dizdârı, 1149

ŞEBDÎDE (?), nâm-ı diğer: ŞEYHÎ, Ömer-oğlu, Şehirköy sâkinlerinden ma'zûl sipâhî, 937

Şebenik, Klis'e tâbi bir mahal, 1075

şehir kâdîsı, 436

Şehirköy (kasabası), 937, 1363; —çarsûsı, 937; —kâdîsı, 559, 937

Şehme mezra'ası, Mısır'da Cevheretü's-sahretî Câmî'i evkâfından, 552

şehnişinler, 72

şehr-emîni, 47, 1161

Şehr-i bâzâr begi, 771

Şehrizol (sancağı, vilâyeti), 605, 618, 741, 743, 780, 984, 997, 1003; —beyi, 340, 573, 574, 605, 617, 618, 619, 919, 920, 984, 1003; —hâsları, 741; —kal'aları, 605; —kal'ası ta'mîri, 617; —muhâfazası, 741, 743; —tahrîri, 618, 741

ŞEHSUVÂR, Kâtib, 1408

ŞEHSUVÂR, Voynuk Sancağı Beyi, 1211

ŞEHSUVAR b. DÂVÛD, Dukagin'de timar sahibi, 1550

şehzâde, 1617; —defterdârı, 1562, 1621; —kethudâsı, 1428

şeker, 1597; —kamuşu, 1354

Şekin (?) parkanı, Mohaç sancağında, 702

şekvâ, ayrıca bk. şikâyet, 121, 167, 220, 686, 690, 706, 760, 818, 882, 901, 903, 911, 921, 937, 938, 942, 943, 985, 1044, 1082, 1151, 1154, 1167, 1168, 1178, 1179, 1217, 1230, 1233, 1251, 1254, 1291, 1296, 1309, 1332, 1384, 1424, 1448, 1465, 1541, 1661; —eylemek, 194, 316

Şemetlos palankası, 106

ŞEMSÎ, Akyazı'da sânk levend, 453

ŞEMS-İ DÜLDÜL, 1633

ŞEMSEDDÎN, Gördük Kâdîsı, 1087

ŞEMSEDDÎN, Hamâ Kâdîsı, 1539

ŞEMSÜDDÎN, Burusa'da Emîr Sultân Medresesi müderrisi, 1619

şeneltmek, şenlenmek, 1177, 1208, 1354, 1394, 1414, 1563

ŞEREF BEG-OĞLI, Van'da, 771

Şeref b. Ma'n nâhiyesi, 59

ŞEREFUDDÎN, Mercânü'l-fev'de (?) Şeyh, 59

ŞEREFUDDÎN, nâhiye-i Burc-i Mebrûd'da Şeyh ve Za'im, 59

Şerî'at, 1332; —e itâ'at eylemek, 1438

ŞERÎF HASAN, Emîr-i Mekke, 905

Şer'-i Şerîf, 2, 110, 121; —e muhâlefet, 121, 245; —e da'vet eylemek, 459; —i icrâ etmek, 17, 65, 104, 107, 127, 166

Şer'ile siyâset etmek (ayrıca bk. siyâset), 76

ŞEVK b. ALLÂF NÂHİYESİ 59

şeyh Arablar, 541

Şeybânlar (?) karyesi, Alaşehir nâhiyesinde, 906

ŞEYH AHMED, 59

ŞEYH AHMED, hüküm götüren, 1336
 ŞEYH HAYDAR, 1168
 ŞEYH ÎSÂ, hüküm götüren, 1076
 ŞEYH İZZEDDÎN, harâmî, 1605
 ŞEYH MUHAMMED, nâhiye-i Benî-Cevher Şeyhi, 59
Şeyh Ahmed Deccânî türbesi, Kuds-i Şerif'de, 1076
Şeyh nâhiyesi, 59
 Şeyh Yergin-oğulları, Aclun livâsına tâbi tâ'ife-i Dümeyrâ'da şeyhler, 59
 ŞEYHÎ, yürük kethudâsı, 898
 ŞEYHÎ CAN, Âdilcevâzlı zimmî, 1095
Şeyhler karyesi, Akyazı'ya tâbi, 453
 şeyhler, 199
Şeyhlü kâdîsı, 87
 Şeyhu'l-Arab, 671
 sıra, 867; —mahsûlü, 240, 558
 şîr-revgan, 1270
 ŞÎT, erbâb-ı timardan müfsid, 1420
 ŞİHÂBUDDÎN, İklîm-i Zebîbe Şeyhi, 59
 şikâr, 894, 1593; —etmek, 986, 994, 1112
şikâyet, ayrıca bk. şekvâ, 194, 258, 1027, 1230, 1254, 1382, 1465, 1486, 1526, 1550
 şikâyetci(ler), 2, 1403
Şili (Şile) (kazâsı), 110, 428, 673; —kâdîsı, 110, 454, 1552
Şiltere (?) karyesi, İlbasan'a tâbi, 837
Şilven nâhiyesi, 741
Şimontorna kâdîsı, 380
 şirret ü şakâvet, 611, 1319, 1526
Şirvân, 34; —cânibleri, 683
Şirvi, Şirvin begi, 234, 338, 770, 771
 ŞİRVİN, aşîret ağası, 757
 şûbân (çoban), 1104
Şuhûd kasabası, Kara-hisâr'a tâbi, 931
Şuhûd kâdîsı, 1358
şuhûd-ı udûl, 937, 1555
şuhûd-ı zûr, 850, 868, 1188, 1594, 1598
Şumni, 1642; —kâdîsı, 1330
 ŞÜCÂ', Akça-hisâr Kethudâsı, 1353
 ŞÜCÂ', Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, 680
 ŞÜCÂ', Kayacık Kâdîsı, 1087
 ŞÜCÂ', Kefe Beyi, 527
 ŞÜCÂ', Rodos Beyi, 132
 ŞÜCÂ' BEG, Mîsr (İskenderiyye) Kapudanı, 132, 133, 134, 135, 136, 345, 360, 361, 376, 781, 1004, 1022, 1032, 1344, 1356

ŞÜCÂ' ÇAVUŞ, hüküm götüren, 407, 408
şûrb-i hamr, 409, 497, 599, 1160, 1339
 şüyûh-ı kabâ'il-i A'râb, 57, 161
 şüyûh-ı Urbân, 58, 541
Taban ovası, 527
Taberiyye nâhiyesi, Safed kazâsına tâbi, 1354, 1241
 tabl u nakkâre çalmak, 239
*tabl-hâne*ler, 1296
tabya, 1268
 tâcirler, 267, 457, 664, 675, 1034, 1123, 1341, 1488
 TÂCÜDDÎN, Antâliyye Kâdîsı, 362
 TÂCÜDDÎN, SEYYİD, Haremeynü's-Şerîfeyn evkâfının mütevellîsi, 306, 307
 tâgÖler, 59, 1613
 TÂHİR, Çerkeş kazâsından, 612
 TAHMASB ŞÂH, İran Şâhı, 144
tahrîr, 6, 27, 106, 174, 176, 375, 398, 428, 434, 530, 614, 648, 659, 673, 696, 703, 705, 741, 889, 921, 958, 992, 1251, 1312, 1333, 1348, 1385, 1386, 1570, 1573, 1610, 1614, 1615, 1622; —defterleri, 174, 659, 889, 1385, 1387; —etmek, 595; —kâtibleri, 1001
tahrîr-i cedîd, 1585
 tahta (kereste), 514; —biçdirmek, 1552
Tahtelkal'a, Üsküb'de, 471
Tahtelkal'a mahallesi, Konya'da, 1428
taksîm-i guremâ, 657, 1301
 TAKYACI AHMED ÇAVUŞ, Manastır'da sipâhî, 559
 takye, 1447
 TAKYECİ HASAN, Çatalca'ya tâbi Serciler karyesinden harâmî sipâhî, 445, 446
 talebe, 1136
tamga, 308
 tamgâm (?), 156
 TANKIR, Şehzâde Bâyezîd'in adamı, 231, 283
Tanrıdağ yürükleri, 556
 TANRIVİRDİ, Ağa Velî-oğlu, 1419
 tapanca, 1554
tapu, 1102, 1324, 1439; —ya vermek, 988
 târâc etmek, 2
Taraklu yürük tâ'ifesi, 196
Tarhala (kazâsı), 128, 451, 1087, 1522; —harâmîleri, 1098; —kâdîsı, 1522

Tarhaniyat kâdîsı, 482
TARİK ÇAVUŞ, Lahsâ çavuşlarından, 49
 tarîk-ı âmm, 72, 82, 441, 505
Tarsus sancağı begi, 41, 661
Tasal karyesi, Budun'da, 657
 taş binâ, 1349
 taşçılar, 151, 950
Taşköpri (nâhiyesi), Kastamoni sancağına tâbi, 1237; —kâdîsı, 98
Taşluyük (?) limanı, 1361
 TATAN, Âlûs Şeyhi, 59
 TAT-OĞLI, İstanbul'da nizâ'lı, 713
 Tatar(lar) (tâ'ifesi) , 323, 832, 863, 864, 894, 1047, 1478, 1500, 1577; —askeri, 1048; —esîrleri, 1478, 1500, 1577; —Hânı, 1158; —mîrzâları, 863; —serdârları, 863; —vilâyeti (memleketi), 93, 323, 897, 1158, 1453
Tatar-bâzârı, 249; —kâdîsı, 559, 667, 1211; —za'îmi, 1101
 Tatarân-ı Akdağ, 556
 Tatarân-ı Yanbolu, 556
Tatarcuk kâdîsı, 559
 tâ'ûn, 172
 tava, 1150
 tavâ'if-i Arab, 235
Tavas nâhiyesi, 318
 tavâşî, 1381
 tavuk, 1154
 tazi, 590
Tâziyâne (?) vakfı, Safed kazâsında, 917
ta'zîr, 859, 1154; —i kâdî eyelemek, 859
 te'addî, 590, 594, 640, 665, 666, 699, 738, 740, 749, 767, 803, 824, 832, 853, 863, 868, 890, 901, 911, 928, 930, 933, 943, 946, 959, 964, 1082, 1095, 1148, 1154, 1162, 1164, 1168, 1258, 1283, 1287, 1294, 1295, 1309, 1313, 1330, 1336, 1371, 1401, 1405, 1445, 1448, 1494, 1502, 1505, 1510, 1547, 1549, 1555, 1577, 1593, 1620, 1625, 1630, 1656, 1661
 TEBERRÜK, Galata azebelerinden, 19
 TEBERRÜK, Kandırlı harâmî sûhte, 456
 TEBERRÜK RE'ÎS, Donanma-i Hümâyûn reislerinden, 1416
 TEBERRÜK RE'ÎS, hüküm götüren, 274, 275
Tebrîz hâkimi, 1221
tecdîd-i berât, 957, 958, 992, 1096
tefâvüt-i gallât, 648

teftîş, 106, 107, 120, 121, 138, 177, 181, 196, 200, 204, 212, 249, 256, 258, 282, 295, 316, 322, 325, 348, 389, 408, 441, 446, 451, 453, 454, 455, 456, 459, 468, 496, 525, 539, 608, 612, 627, 649, 652, 682, 684, 686, 687, 690, 695, 701, 712, 714, 717, 719, 721, 738, 740, 744, 746, 755, 757, 759, 760, 772, 774, 782, 792, 795, 796, 802, 835, 838, 840, 847, 850, 851, 854, 857, 863, 868, 870, 876, 880, 881, 887, 890, 891, 895, 896, 897, 903, 907, 911, 912, 917, 931, 934, 938, 939, 941, 943, 945, 950, 963, 1010, 1013, 1027, 1030, 1041, 1045, 1061, 1065, 1078, 1080, 1082, 1083, 1095, 1098, 1104, 1105, 1113, 1120, 1128, 1142, 1154, 1167, 1173, 1178, 1179, 1181, 1196, 1207, 1213, 1217, 1227, 1230, 1231, 1233, 1236, 1245, 1246, 1250, 1252, 1264, 1273, 1279, 1281, 1313, 1317, 1318, 1338, 1345, 1357, 1363, 1376, 1383, 1396, 1397, 1402, 1403, 1405, 1407, 1408, 1418, 1424, 1426, 1427, 1430, 1438, 1443, 1448, 1452, 1458, 1463, 1465, 1468, 1474, 1483, 1495, 1515, 1518, 1522, 1526, 1533, 1534, 1535, 1540, 1550, 1554, 1555, 1560, 1561, 1569, 1578, 1586, 1587, 1589, 1594, 1597, 1603, 1619, 1620, 1625, 1637, 1644, 1662, 1665; —i âmm, 1178, 1188, 1213, 1217, 1424; —ü tefahhus, 441, 560, 561, 750, 816, 943, 950, 975, 1087, 1091, 1119, 1134, 1142, 1346, 1360, 1426, 1495, 1582, 1593
tekâlîf-i örfiyye, 57, 59, 60, 172, 375, 595, 1276; —den mu'âf olmak, 595
 tekâlîfiden mu'âf olmak, 369, 993
Teke(-ili) (sancağı), 14, 363, 1647; —alay-beyisi, 727; —beyi, 14, 727, 1060, 1314, 1647; —kâdîları, 363; —müsellemleri beyi, 1635; —sipâhileri, 796
 TEKELÜ AGA, 1633
Tekfur-dağı (kazâsı), 700, 1582; —kâdîsı, 706, 1044
Tekfur-göli (kazâsı), 1333; —kâdîsı, 203, 897, 1321
Tekman sancağı, 572
tekye, 473, 1644; —haremi, 290
 tel, 1447
 telbîs(ât), 850, 868, 870, 890, 903, 915; —arz, 611, 890, 1194, 1421; —berât, 1217; —defter, 1118; —defter sûreti ibrâz etmek, 372; —ehli, 895; —hüküm, 410; —etmek, 271; —kâğıdı, 93; —mühr, 249
temessük, 12, 13, 16, 28, 745, 768, 867, 1233, 1243, 1256, 1426, 1499, 1518; —almak, 138; —ibrâz etmek, 1478; —i Şer'iyye, 552
Temür-hisâr, 445, 446; —kâdîsı, 559, 1363
Ten suyu (nehri), 949, 961
 tepsi, 664

terakkî 186, 397, 741, 780, 817, 1014, 1071, 1091, 1125, 1419, 1456, 1492, 1548, 1562, 1611, 1621; —hükümleri, 1473, 1562; —tezkiresi, 186

Tercan, 225, 226, 1138; —kādîsı, 1091

TERCEMÂN ÖMER, Antâkıyyeli, 1430

tercemân(lar) (ayrıca bk. dragoman), 103, 443, 591, 1198

tercemânlık, 762; —hıdmeti, 1055

Tercemlû karyesi, Tire kazâsına tâbi, 1371

tereke, 13, 28, 67, 85, 86, 128, 216, 240, 248, 251, 349, 357, 420, 425, 427, 429, 437, 481, 483, 486, 500, 558, 590, 591, 622, 642, 643, 646, 720, 750, 866, 885, 916, 929, 959, 967, 1031, 1051, 1052, 1053, 1056, 1072, 1120, 1164, 1228, 1333, 1442, 1479, 1559, 1566, 1590, 1604, 1607, 1613, 1634, 1648, 1653, 1654, 1655, 1660; —almak, 248, 357, 481, 482, 517, 526; —bey' etmek (satmak), 12, 28, 558, 1479; —cem' eylemek (der-anbâr etmek), 517, 526, 720, 916, 1226, 1228, 1479; —gemileri, 28, 162, 251, 420, 425, 426, 427, 429, 486, 517, 526, 640, 1120, 1604, 1607, 1634, 1648, 1653; —kaçırmak, 128; —müzâyakası (ihtiyâcı), 216, 251, 357, 420, 481, 482, 1051, 1607, 1648, 1652; —salmak, 622; —vermek, 13, 162, 248, 349, 517, 526, 561, 857

terk-i diyâr (ayrıca bk. celâ-yı vatan), 760, 867

terk-i salât, 409

Terköz karyesi, Hâslar kâdîlığına tâbi, 1045

TERMOZEK ARNAVUD, Zeytinlû kürek mahkûmu, 630

tershâne(ler), 305; —binâ etmek, 83; —emîni, 1635

Tershâne-i Âmire, 202, 284; —hıdmeti, 575, 1257, 1635; —mühimmâtı, 214

tevliyet, 553, 690

tevzî'-nâme, 1275

tezallüm etmek, 835, 1188

tezkire, 106, 186, 293, 381, 494, 510, 530, 532, 817, 1011, 1046, 1073, 1086, 1096, 1125, 1207, 1312, 1343, 1347, 1352, 1397, 1456, 1493, 1539, 1550; —bozdurmak, 510, 524; —îrâd etmek, 592; —resmi, 440; —vermek, 532

tezkirelû sipâhîler, 732

tezkiresüz sipâhîler, 732, 733, 734, 736

tezkiresüz timar, 734, 875

tezvîr (ayrıca bk. müzevver, telbîs), 850, 868, 870; —arz, 611; —hüküm, 197, 538; —ü telbîs (ayrıca bk. telbîs), 890, 1091, 1188, 1196, 1217

Timışvar (sancağı, vilâyeti), 400, 480, 1571; —beyi, 106; —beylerbeyisi, 6, 9, 29, 30, 146, 147, 178, 181, 182, 263, 279, 380, 383, 400, 408, 494, 530,

600, 645, 680, 836, 1026, 1034, 1208, 1229, 1261, 1262, 1285, 1349, 1385, 1484, 1524, 1525, 1528, 1571; —çavuşları, 1484; —defterdârı, 146; —tahrîr defterleri, 1385; —emîni, 494; —tahrîri, 494

TIRA FRENC, Peç Kralı, 1153

Tırhala (sancağı), 559, 1363; —celebleri, 1363; —kādîsı, 559, 1624

Tirnova karyesi, Yenişehir kazâsına tâbi, 1514

Tirnovi kādîsı, 1016, 1394, 1465

Tırrîn-oğulları, nâhiye-i Karalar'da erbâb-ı timardan şeyhler, 59

ticâret, 89, 388, 805, 831, 897, 935, 1034, 1063, 1086, 1165, 1308, 1364, 1488, 1661

Tikveş celebleri, 1363

Tikveş kādîsı, 559, 927

timar, 122, 279, 316, 397, 410, 468, 494, 510, 524, 532, 558, 559, 572, 642, 644, 655, 696, 698, 733, 745, 756, 800, 814, 817, 837, 844, 875, 876, 906, 908, 912, 921, 928, 947, 1066, 1071, 1073, 1091, 1094, 1096, 1207, 1211, 1215, 1230, 1237, 1258, 1271, 1312, 1317, 1359, 1363, 1398, 1408, 1414, 1419, 1473, 1481, 1518, 1550, 1555, 1562, 1569, 1579, 1587, 1615, 1632; —verilmek, 756, 1066; —berâtı, 572, 1071; —defterdârı, 480; —erbâbı, 6, 22, 27, 30, 39, 53, 57, 59, 106, 121, 397, 500, 523, 529, 533, 558, 576, 590, 642, 647, 667, 674, 696, 698, 728, 732, 734, 735, 800, 829, 960, 976, 992, 1001, 1011, 1031, 1285, 1312, 1385; —erbâbı karyeleri, 725, 960; —erbâbı re'âyâsı, 1386; —etmek, 113; —harcıkları, 558; —lu sipâhî, 1516; —mahsûlü, 122, 533, 558, 667; —sâhib(ler)i, 59, 1359; —tahrîri, 1011; —taleb etmek, 745; —tasarruf eylemek, 703; —ta'yîn etmek, 1610; —terakkî'si, 1091; —tezkireleri bozdurmak, 524; —tezkiresi, 186, 532, 572, 696, 703, 705, 1011, 1177, 1615; —yemek, 451; —yoklama defteri, 1473; —a tezkire vermek, 703

TİMUR, Teke Alay-beyisi olup siyâset olunan, 727

TİMUR-OĞLI, 1522

TİMURTAŞ, Harput Beyi, 771

tinnîn kürkleri, 1158

Tiraz (?) karyesi, Sermin kazâsına tâbi, 1271

Tire (kazâsı), 1371; —kādîsı, 423, 868, 1361, 1561

Tirme, Canik sancağına tâbi, 1319

TODOR , Mezerak kazâsında sâkin zimmî şakîlerden, 845

Toğrı dağı, 1012

TOHTAMIŞ SULTÂN, 527

Tokat, 197, 1065, 1101, 1459, 1547; —hâsları, 1621; —kâdîsı, 1065; —levendleri, 1422; —takyesi, 1447

Tokay kal'ası, Erdel vilâyetinde, 1068, 1451

TOKLU MEHMED, Nablus Alay-beyisi, 607, 772, 792, 1458

TOMAKA, tercemân, hüküm götüren, 443

Tomruk dizdârı, 985

top, 206, 512, 551, 846, 972, 1120, 1268; —çekmek, 1210

TOPCI HACI, Amâsiyye hisâr-erenlerinden, 921, 934, 969

topcı(lar), 949, 1099; —başı, 707

Tophâne-i Âmire, 1099; —hıdmeti, 707

toprak kayması, 1255

toprak kâdîsı, kâdîları, 65, 76, 107, 169, 181, 196, 212, 235, 249, 316, 562, 850, 881, 901, 930, 931, 1181, 1212, 1231, 1233, 1300, 357, 1360, 1363, 1458, 1534, 1540, 1603

torı at, 417

Torlı kal'ası, Trabzon sancağına tâbi, 1610

Tortum sancağı tahrîri, 659

TOSUN, Saruhan'da ehl-i fesâd elebaşlarından, 411

toyaka, 1160

TOYCA, Za'im-i evvel, 521

toycalar, 520, 1393, 1512

toyumluk, 1511

Tozgan kâdîlığı, 1300

Trablus (Trablus) (sancağı, vilâyeti), ayrıca bk. Magrib Trablusı, 138, 139, 347, 518, 579, 746, 747, 785, 959, 1040; —A'râbı, 518; —beyi, 666, 1040; —yakaları, 781; —ı Magrib Beylerbeyisi, 518

Trablus (kazâsı, sancağı), Rumeli'de, 1412; —beyi, 1412; —kâdîsı, 138, 1040, 1209, 1227; —tahrîri, 889

Trablus-şâm sancağı, 537

Trabzon (sancağı), 33, 35, 140, 270, 271, 435, 747, 1101; —alay-beyisi, 435; —beyi, 33, 35; —kal'aları, 1610; —sipâhîleri, 1614; —tahrîri, 1610, 1614, 1615; —tershânesi, 1516; —yalıları, 38

Travnik kal'ası dizdârlığı, 372

TUĞCI AHMED, Ankara'da gurebâ zümresinden, maktûl, 1245

TUĞRUL, Çavuş, Köprülü kazâsında timar sahibi sipâhî, 559

tûla, 72

tulum peyniri, 1270

tulum yağı serika etmek, 1080

Tuna nehri, 111, 470, 697, 867; —adaları, 1293; —yalısı, yalıları, 118, 303, 1284, 1488; —yalısı kâdîları, 476

Tunca kal'ası, Delyine kazasında, 1643

Tunus (vilâyeti), 625; —hâkimi, 625

TUR ALİ, Edirne'de ehl-i fesâddan, 1196

TUR ALİ, Seçen Beyi, 800

TUR ALİ, Seksar Sancağı Beyi, 491, 702

TUR ALİ RE'İS, hâssa reislerden, 1310, 1311

turacı, 1433, 1434

TURAHAN, dizdâr, ehl-i telbîs, 895, 926

TURAHAN BEG, İnebahtı Sancağı Beyi ve Akıncı Beyi, 437, 445, 446, 580, 715, 943, 1054, 1393, 1512, 1616

TURAHAN ÇAVUŞ, Şehirköy kazâsında sipâhî, 559

TURAK, İzladi'ye tâbi Sûfiler karyesinden, 1521

TURAK, Üsküblü, 944

TURAK, arz getüren, hüküm götüren, 840

TURAK b. İSKENDER, Sofya'ya tâbi Sûfiler karyesinden, 1530

TURAK, BALTA-OĞLI, 946

TURASAN VELED-İ ÖMER, koyun sürücü, 1365

TURASI-OĞLI, Bigadiç kazâsında mütemekkin, 1087

Turbcılar (?) karyesi, Edirne'de, 1236

TURBEG b. İSMÂ'ÎL, İzladi'ye tâbi Çelebî-alanı karyesinden, 1530

TURBEGİ, İzladi'ye tâbi Dursun karyesinden, 1521

TURGUD, Vâlide Sultân'ın evkâfı mütevellîsi, 28, 138, 481, 483, 484, 486, 726, 746, 1267

TURGUD BEG, 139

TURGUD ÇAVUŞ, Siroz'da sipâhî, 559

TURGUD ÇAVUŞ, Zihne'de sipâhî, 559

TURGUD PAŞA (RE'İS), Kapudan ve Magrib Trablusı Beylerbeyisi, 248, 250, 251, 518, 878, 580, 581, 582, 1268

Turhal dizdârı, 587, 759, 934

Turhal kâdîsı, 587

Turhalı-bâlâ, İlbasan sancağında karye, 559

TURHANCA, Çeri-başı, 1627

turnacı-başı, 497

TURSAN, müzevver hüküm düzenleyen, 1530

turunç çiçeği suyu, 1520

tutsak, bk. esîr

TUYGUN BEG (PAŞA), makeddemâ Budun ve
Tımsıvar Beylerbeyisi olup vefât iden, 9, 90, 103,
170, 291, 342, 400, 1293, 1515; —verese, 291

tuz bâcı, 696

tuz ticâreti, 963

tuzcu, 1260

tuzla, 269, 311

tuzla emîni, 1175

Tuzla karyesi, Üsküdar'a tâbi, 1260

Tuzla kâdîsı, 1607

Tuzla-depesi, Gelibolu'da, 269

tüccâr, 260, 781, 940, 959, 983, 1037, 1306, 1346,
1446, 1659; —a'cemleri, 471; —gemileri, 1129,
1131, 1306; —kâfileleri, 563; —soymak, 1346;
—tâ'ifesi, 616, 664, 1034, 1086, 1117, 1190,
1306, 1341, 1499, 1658, 1659

tüfeng, 57, 59, 253, 254, 261, 419, 452, 487, 508,
509, 512, 714, 900, 969, 986, 994, 1132, 1133,
1147, 1210, 1304, 1335, 1448, 1586; —
endâz(lar), 118, 1219, 1513; —endâz kâfir(ler),
1265, 1390; —fitili, 15, 16; —hâne, 82; —
isti'mâl etmek, kullanmak, atmak, 900, 949, 986,
994, 1112, 1462; —kârhânesi, 544; —kundağı,
846; —müsellem, 111; —piyâde, 111

tüfengci, tüfekci, 342, 491, 1596

tüfenglü, 419; —hisâr-erenleri, 1079; —kefere, 1210

TÜRÂBÎ, Mehmed Hân'ın kethudâsı, hüküm götüren,
1613

TÜRÂBÎ KETHUDÂ, hüküm götüren, 1508

türbe, 1076, 1371

Türbe-i Mutahhara, bk. Ravza-i Mutahhara

Türkmen boy-begleri, 58, 59

Türkmen kethudâları, 58

Türkmen koyunları, 1308

Türkmen kâdîsı, 1209

Türkmen sipâhîleri, 1094

TÜRÜK, Türkmen boy-beylerinden, 59

tütün dütmek, 949

Tvernik karyesi, Delvine sancağında, 1588

ubûdiyyet-nâme, 1663

ubûr bâcı, 696

Uca karyesi, Budun vilâyetine tâbi, 1343

ucuzluk, 486

Uden (?) karyesi, Pazarcık kazâsına tâbi, 258

uğrı, 308

UĞURLU, Çerkes Bey'in adamı, hüküm götüren,
1258

ulak(lar), 45, 88, 139, 154, 172, 197, 198, 412, 415,
573, 642, 654, 790, 920, 1028, 1146, 1317, 1370,
1526, 1623; —bârgîrleri, 172; —hükmü, 237,
501, 548, 642, 1547

Ulamış karyesi, 356

Ulaşlı karyesi, Çatalca'ya tâbi, 445

Ulaş Anderya, İlbasan sancağında zimmî, 1346

Ulaşkon karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

ulemâ, 126, 441, 737, 939, 942, 990, 1095; —ve
sulehâ, 464, 1402

Ulu karyesi, Kara-hisâr sancağında, 122

Ulu kethudâsı, 59

Ulu yürük cemâ'ati mahsûlü, 1617

Ulubeglü karyesi, Akçakızanlık'a tâbi, 1366

Uluborlı (kasabası), 1233; —kâdîsı, 1233

ulûfe, 194, 250, 330, 550, 566, 618, 641, 784, 789,
793, 836, 902, 914, 962, 982, 1021, 1060, 1097,
1125, 1126, 1214, 1352, 1425, 1436, 1456, 1517,
1543, 1548, 1579, 1596; —defterleri, 531; —kat'
olmak, 877; —salmak, 531; —terakkîsi, 1492;
—tevzî'i, 656; —yoklaması defteri, 1043

ulûfeciler, 1, 22, 32, 34, 339, 784, 819, 1495; —
ağaları, 329, 330, 333; —sübaşısı, 895, 911, 913,
1377

Ulûfeciler karyesi, Kırk-kilise'de, 200

ulûfelü bölük-başı, 1377

Ulus tâ'ifesi, 1138, 1144, 1505

Ulyan-oğlu memleketi (vilâyeti), 764, 834, 849

Umân, 1122

ummâl (ta'ifesi), 320, 406, 482, 541, 666, 1015,
1124, 1322, 1330, 1510

umûr-ı münkere, 358

Umûr-mu'allim karyesi, Akça-kızanlık kazâsında,
891

un, 67, 211, 1441, 1652, 1660; —gasb etmek, 1361

Ungurus, 466, 474, 475; —atluları, 147

Unkapanı, 82, 768

Urbân, 579; —beyi, 340; —kabîleleri, 189

Urla kazâsı, 356

Urman begi, 771

Urza' («**Ë**—“**nâhiyesi**, 59

Uskal karyesi, Mohaç'a tâbi, 1338

Usturgon begi, 948, 1180, 1210; —dizdârı, 1180

Usturumca (kazâsı), 291; —celepleri, 1363; —
kâdîsı, 291, 559, 1313, 1515

Uşak (kazâsı), 1178, 1179, 1396, 1424; —kâdîsı, 409

Uşni hâkimi, 1168

Uyûn (sancağı), 1454; —beyi, 1126, 1127, 1128, 1146, 1633

Uzgun karyesi, Tire'ye bağlı, 868

Uzunkuyu mezra'ası, Kayseriyye'de, 1637

Uzur («**Ë**“**Ë**“, Budun'da bir mahal, 946

Üç-Şerefeli Cami‘, Edirne'de, 686, 690, 755, 847

ÜLGEN İBRÂHÎM, Malâtiyye Muhâfızı, 218

Ülgün, 1216; —kal'ası, 1216

ümenâ, 21, 355, 397, 406, 482, 541, 666, 800, 857, 1015, 1306, 1322, 1330, 1493, 1510; —vü ummâl, 44, 76, 592, 1024, 1031, 1224, 1225, 1330, 1415

ümerâ, 8, 22, 57, 60, 334, 338, 344, 364, 366, 529, 553, 732, 1048, 1072, 1124, 1128, 1168, 1265, 1347, 1493, 1499, 1547, 1553; —âdemleri, 121; —hâsları, 642, 696; —i selef, 1588; —sancakları, 8

ÜMÎD, Beg-bâzârı kazâsında emred (çocuk), 1291

Ürdük varoşı, Ösek kazâsına tâbi, 124

Üsküb, 289, 471, 944, 1363, 1657; —beyi, 129, 559, 1657; —kâdîsı, kâdîları, 471, 499, 559, 944, 950, 1083, 1119, 1151

Üsküdar, 210; —imâreti kassâbları, 130; —kâdîsı, 222, 246, 544, 571, 717, 879, 1013, 1260, 1495

üsküf, 1620

üstâd gemici, 751

üstübi, 633, 952

ÜVEYS BEG, Biga sancağını tahrîr eden, 1570

ÜVEYS, Ferencik kazâsına tâbi Saruhanlı karyesinde mütemekkin, 1274

ÜVEYS, İshâk Çelebî adamı, hüküm götüren, 1251

ÜVEYS, Kastamonili, 1357

ÜVEYS, Kastamonili sipâhî, 1357

ÜVEYS, Rûm çavuşlarından, 32, 34

ÜVEYS, Şehrizol tahrîr kâtibi, 618

Üzeyr begi, 59

ÜZEYR, Er-oğlu, Rodos beyinin adamı, 215

üzüm, 1362, 1644

Vac kal'ası, Budun'da, 1415

Vâci nâhiyesi, Budun'a tâbi, 1415

Vâdi't-tem (?) nâhiyesi, 59

vakf, 28, 195, 307, 483, 690, 871, 917, 1041, 1190, 1267, 1275, 1354, 1383, 1556; —dükkânlar, 1151, 1197; —etmek, 1480; —evleri, 1119; —gemiler, 157, 746, 820, 983; —hammâm, 1197; —hânlar, 1119; —içün hükm etmek, 1119; —köy ve mezra'alar, 726; —kurâ, karye, köy(ler), 28, 138, 483, 917, 1401, 1254; —mâlî, 1090; —mezra'a, mezârî' 28, 552; —mütevellîliği, 307; —nâzırlığı, 307; —terekesi, 28; —toprağı, 424

vakf-nâme, **vakfiyye**, 28, 726, 871

vakit koyunu, 1299

VAKKAS POLAD SULTÂN, 527

VAKMAN VELED-İ KOSDİN, İzvornik sancağında kuyumcu, 577

VÂLİDE SULTÂN (Şehzâde Selîm Vâlidesi), 12, 481, 484, 975, 983, 990, 1267; —**Câmi'-i Şerîfî**, Ankara'da, 975; —**evkâfî**, 1155; —**evkâfî** mütevellîsi, 28; —Rodos'da, 13; —**İmâreti**, Mekke-i Mükerrreme'de, 1088

Van (kazâsı, vilâyeti), 174, 176, 234, 237, 415, 573, 695, 770, 1039, 1043, 1096, 1204, 1221, 1559, 1596; —beylerbeyliği, 234, 237, 771, 1646; —beylerbeyisi, 169, 174, 227, 228, 264, 329, 337, 338, 458, 573, 654, 668, 695, 754, 769, 771, 797, 829, 918, 919, 1028, 1039, 1093, 1096, 1138, 1168, 1203, 1221, 1222, 1350, 1505, 1559, 1596, 1626; —beyleri, 771, 1646; —hazinesi, 1411; —kâdîsı, 695; —kal'ası, 1221; —tahrîr defterleri, 174

VANHAR, Rodoscuklu, 1160

Varad kal'ası, 106

Varadin, 867; —kâdîsı, 867; —kal'ası varoşı halkı, 867; —kal'ası varoşı zimmîleri, 867; —iskelesi, Tuna nehri sahilinde, 111

VARAKA b. ÎSÂ, Haslar kazâsına tâbi Kara Halîl karyesinde sâkin doğancı, 1137

Vardar Yenicesi kâdîsı, 1432

Varfani karyesi, Mezerak kazâsına tâbi, 845

Varna (kazâsı), 295, 461, 1053, 1642, 1644, 1651; —dizdârı, 1053; —kâdîsı, 203, 418, 1051, 1052, 1056, 1072, 1374, 1607, 1642, 1644, 1648, 1651, 1655

Varniçe karyesi, Boğdan'da, 925

varoş(lar), 27, 106, 124, 491, 1145; —ahâlîsi, 1338

Vâsit karyesi, Bahrein'de, 1146

vâsî-i Şer'î, 1317

VASOKOLE, İlbasan sancağında zimmî, 1346

Vay-Yürük karyesi, Ayasulug kazâsına tâbi, 1568

Vekâletü's-sâbûn, Mısır'da bir hânın ismi, 156

vekîl-i harc, 1495

Veled-i Doğan karyesi, Kızıl-ağaç kazâsına tâbi, 469

VELÎ, Cessân-ı Bedre Sancağı Beyi, 387

VELÎ, Kara-hisâr sancağında, Öküz Bey karyesinden
yaya-başı, 122

VELÎ, Keşanlı, 588

VELÎ, Silivri Kasabası Câbîsi, 904

VELÎ, yolkesici, 877

VELÎ AGA, Budun kal'asında nevbetçiler ağası, 723

VELÎ b. ABDULLÂH, Hâslar kazâsına tâbi Kara
Halîl karyesinde sâkin, 1137

VELÎ BAYRÂM, Seferî-hisarlı, 1601

VELÎ BEG, Kal'a-yı Haver-şah Beyi, 771

VELÎ BEG, Pojega Beyi, 124, 167

VELÎ BEG, Şehrizol Beyi, 605, 617, 618, 619

VELÎ SÛBAŞI, Dergâh-ı Mu'allâ yaya-başlarından,
170

VELİCAN BEG, Filek Sancağı Beyi, 7, 10

Velika kâdîsi, 911, 926

Velika mahkemesi, 926

Venedik, 205, 963, 1305, 1457, 1479, 1507; —
barçaları, 561, 591, 857; —baylosı, 205, 206,
360, 439, 1507; —beyleri, 204, 205; —cezîreleri,
1664; —doji, 204, 205, 206, 591, 806, 831, 963,
1523, 1664; —donanması, 831; —gemileri, 361,
439, 1216, 1634; —kadırgaları, 204, 205; —
kapudanı, 1661; —kürkü, 1216; —re'âyâsı, 439;
—tercemânı, 1523; —tevâbi'i, 806; —tüccârı,
1306

Venediklü, 204, 206, 361, 439, 959, 1075, 1507,
1634

verâset da'vâsı, 1583

vergi, bk. *virgü*

Vesil mezra'ası, Kelis livâsında, 844

vezîr, 1227, 1317, 1430

Vezîr-i a'zam, 1136, 1174, 1394, 1477

VEZNEDÂR İVAN VELED-İ MİLÂN, Freng, 723

Vilk mezra'ası, Bosna sancağında, 844

Vîrânşehir kazâsı, 1358, 1463

Vidin (sancağı, vilâyeti), 1239, 1251, 1289, 1339,
1578; —alay-beyisi, 1238; —beyi, 474, 489, 490,
530, 802, 816, 821, 822, 839, 1047, 1048, 1049,
1054, 1192, 1238, 1251, 1289, 1578, 1616, 1623,
1639; —kâdîsı, 474, 1251, 1339, 1488, 1578; —
tahrîri, 1192, 1251

vilâyet defteri, 375, 494, 1316

vilâyet kâtibi, 106, 524, 618, 1011, 1096, 1275, 1385,
1386, 1411

vilâyet kâdîları, 827

vilâyet muhâfazası hıdmeti, 1585

vilâyet tahrîri, 118, 494, 510, 524, 614, 844, 1096

vilâyet zahîresi, 500

Vilâyet-i Arab (Haleb) defderdârı, bk. Arab (ve
Haleb) Vilâyeti defderdârı

vire, 341, 344, 384; —bozmak, 509, 516; —vü emân,
344

virgü (vergi), 30, 145, 384, 401, 402, 951; —
mu'âfiyeti, 369, 595, 993, 1116, 1235, 1276

Vironiçe kal'ası, Pojega sancağında, 972

Vişigrad kâdîsı, 912

Vize (sancağı, kazâsı), 687, 851, 1212; —beyi, 819,
851, 1104, 1181, 1226, 1279, 1603, 1638, 1648;
—dağları, 1104; —kâdîsı, 559, 598, 851, 1104,
1494, 1655

Vodina karyesi, Vardar Yenicesi'ne tâbi, 1432

VOLKOV BOGDAT, Samakovlu celeb, 1367

voynuk(lar), 841; —beyi, 841; —çeri-başıları, 841,
1211; —sancağı beyi, 1211

voyvoda(lar), 84, 118, 289, 295, 296, 401, 402, 406,
424, 475, 476, 482, 488, 490, 597, 649, 693, 715,
721, 821, 827, 838, 1158, 1195, 1244, 1286,
1332, 1333, 1467, 1474, 1477, 1540, 1560, 1582,
1625, 1639

vukryye, 1619

Vulçitrın, 1219, 1220; —beyi, 55, 143, 399, 520,
839, 897, 1047, 1048, 1049, 1054, 1321, 1616,
1623, 1639

vülât nasb etmek, 239, 245

vüzerâ, 60, 1451, 1453; —hâsları, 1016

YÂDIGÂR SULTÂN, 527

Yafa iskelesi, 486

yafta, 530, 696, 703, 957, 958, 992, 1614

yağ, 4, 67, 101, 290, 439, 1065, 1364, 1368; —cem'
(der-mahzen) itmek, 1364; —müzâyakası, 1364,
1368

yağı (düşmen), 1306

yağmâ, 57, 59, 602, 901, 911; —etmek, 152

YAHŞÎ b. YÛSUF, Pazarcık kazâsına tâbi Uden (?)
karyesinden, 258

Yahûd-ı aslî, 105

Yahûdî(ler), Yehûd (tâ'ifesi), 72, 156, 267, 268, 471,
525, 684, 744, 887, 904, 1151, 1169, 1212, 1315,
1354, 1465, 1557; —evleri (Şâm'da), 1557; —
sarrâf, 865

YAHYÂ, Vezîr Mehmed Paşa'nın adamı, hüküm götüren, 849

YAHYÂ ÇAVUŞ, 577, 1565

YAHYÂ ÇAVUŞ, hüküm götüren, 725

YAHYÂ ÇAVUŞ, Prizrin sancağında timar sahibi sipâhî, 559

YAHYÂ EL-METÛSÎ (?), Mekke-i Mükerrreme'de mütemekkin, 1200

YAKAMU, zimmî, 1504

Yakanlu karyesi, Koçhisâr'a tâbi, 672

YA'KæB, Hamîd-ili Beyi, 987

YA'KæB, Rusman kazâsından, 927

Ya'køb Beg-oğulları, 1028, 1221

YA'KæB BEG, Zerî'î, 771

YA'KæB BEG, ZirikΩ Hâkimi, 336

YA'KæB ÇAVUŞ, Dergâh-ı Âlî çavuşlarından, 1178, 1179, 1313, 1396, 1515, 1593

YA'KæB ÇAVUŞ, Silistre sancağında timar sahibi sipâhî, 559

Yalak nâhiyesi, Kara-hisâr sancağına tâbi, 122

Yalak-âbâd, 1340; —kâdîsı, 67, 313, 1018, 1264, 1397, 1418, 1495, 1660

Yalak-ova halkı, 67

yalan şehâdet, 915

yalancı yaya-başı, 722

yalı hisârları, 1306

yalılar, 3, 33, 38, 43, 44, 69, 108, 134, 140, 162, 206, 215, 253, 305, 346, 349, 426, 437, 444, 518, 526, 579, 621, 624, 781, 878, 940, 973, 999, 1007, 1032, 1049, 1175, 1310, 1311, 1335, 1337, 1410, 1478, 1511, 1517, 1527, 1561, 1601, 1641

yalın kılıç, 560

Yalvac kâdîsı, 892

Yanbolı, 277, 1196, 1212, 1465, 1642, 1651; —kâdîsı, 137, 1212, 1607; —Tatarları, 556

yangın (ayrıca bk. âteş, ihrâk), 72, 610, 788, 1235

Yanık-hisâr, Bosna'da, 1305

YANÎ, Gelibolu'da iltizâm emfîni olan Mihal'in hıdmetkârı zimmî, 269

YANÎ, Migalkaralı zimmî, 1582

YANÎ, Şiryân-oğlu, Yenişehirli zimmî, 1514

YANÎ b. DÎMO, Tekfur kazâsında kâfir levend, 700

YANÎ SAVAVAK (?), Ohrili harâmî, 1346

YANOL (?), Boğdanlı ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465

YANOŞ KRAL (Hırvat), 106, 147, 408

Yanoviçe karyesi, İzladı nâhiyesine tâbi, 560

Yanya (livâsı, sancağı), 462; —beyi, 1120; —kâdîsı, 488, 559, 1120, 1306

yapağı, 131, 1488

yarağ, yarak (ayrıca bk. yat ü yarak), 60, 411, 457, 487, 509, 520, 527, 664, 699, 831, 949, 1074, 1128, 1130, 1132, 1147, 1177, 1361; —kullandırmak, 1; —lu sûhteler, 554; —lu gemiler, 1320; —lu hisâr-erenleri, 1079; —u yasağ, 348, 363, 411, 452, 485, 487, 738, 1074, 1340

YARALI ÇALIK, 561

YARAN (?), Boğdanlı, ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465

yarar yiğitler, 1021, 1111, 1565

Yardılı karyesi, Alâ'iyye'ye tâbi, 1448

yasak, 1361

yasakçı, 110, 1236, 1620

yasduğ, 1447

Yastofça kal'ası, Bosna'da, 1579; —ta'mîri, 1580

yaş yemiş, 1574

yat ü yarak (ayrıca bk. yarağ), 348, 363, 522, 579, 733, 734, 735, 736, 769, 776, 832, 873, 874, 1072

yatık (?) burunlu gemi, 1120

Yavace Şedene (?) **karyesi**, Aşağa-Debri (Debre) nâhiyesine tâbi, 818

yavacılar, 70

yay, 31, 57, 59, 969, 1582, 1620

yaya, 122, 202, 483, 575, 707, 812, 1070, 1159, 1635; —beyi, 85; —ihrâcı, 151; —başı(lar), 81, 83, 108, 122, 150, 151, 169, 202, 270, 271, 330, 331, 343, 369, 564, 575, 707, 723, 783, 812, 1116, 1159, 1257, 1340, 1517, 1635; —başılık, 122; —başılık hissesi, 122; —başılık timarı, 122; —cemâ'atleri, 1359; —lık hıdmeti, 184, 1531; —tahrîri (kitâbeti), 421

Yaylacık karyesi, Karaman'a tâbi, 1213; —ahâlîsi, 1481, 1080, 1213

yaylak(lar), 211, 688, 1138, 1313, 1420, 1426, 1505; —halkı, 211

yaylu nefer, 287

YAZICI, Alaşehirli levend, 1620

yazılı celeb(ler), 597, 1139, 1363, 1401; —koyunu, 255

yazılı ra'yyet, 111, 235

Yazirin varoşı, 1145

Yedek-yaylağı, Akça-kızanlık kazâsında, 688

Yedi-kulle dizdârı, 710

Yehûd, Yehûdâ (tâ'ifesi), bk. Yahûdî

yelken bezi, 633, 808, 809, 842, 952

yelken re'îsi, 64

yelken takye, 850

yem, 1154

Yemen (vilâyeti), 252, 550, 989, 1009, 1493, 1499; —beylerbeyliği, 968, 998, 1006, 1553; —beylerbeyisi, 252, 607, 989, 1000, 1009, 1464, 1493, 1645

yemiş, 1574

Yeni-bağçe, 1151

Yeni-bâzâr kâdîsı, 369, 941

Yeni-Deli Boyı, 59

Yeni-hisârî dizdârı, 312

Yeni-il (kazâsı), 84; —kâdîsı, 84; —voyvodası, 84

Yeni-şehir kâdîsı, 446

Yenice karyesi, Bozok sancağında Gedük nâhiyesine tâbi, 1258

Yenice karyesi, Dukagin sancağına tâbi, 1217

Yenice kâdîlığı, 214

Yenice-i Karasu kapudanı, 1288

Yenice-i Karasu kâdîsı, 1114, 1363

Yenice-i Taraklu kâdîsı, 1376

YENİÇERİ MEHMED, Berkofça kazâsında harclıkcı sipâhî, 559

YENİÇERİ MUSTAFA, Yenişehirli, 660

YENİÇERİ RIDVÂN, Kırkkilise sancağında sipâhî, 559

yeniçeri(ler), 1, 22, 32, 34, 52, 54, 56, 79, 80, 81, 83, 108, 144, 157, 164, 165, 169, 190, 191, 216, 225, 227, 263, 305, 317, 329, 330, 331, 333, 339, 343, 396, 484, 564, 565, 566, 590, 605, 618, 620, 718, 741, 743, 776, 808, 867, 876, 927, 959, 964, 1003, 1052, 1072, 1104, 1236, 1278, 1378, 1379, 1380, 1437, 1494, 1517, 1527; —ağası, ağaları, 56, 108, 914, 1264, 1278, 1379, 1380, 1397, 1581; —muhzırı, 660; —muhzırı yazucısı, 242; —oğlanı, 172; —serdârları, 959; —tebdîl etmek, 191; —ulûfeleri, 867; —yaya-başlıları, 331; —zahîresi, 216, 1052

yeniçerilik, 369

Yenikapu, 1151

Yenişehir, 660, 1601; —kâdîsı, 86, 151, 445, 660, 1363, 1514, 1590, 1601

Yenişehir-i Fenar, 445, 446

Yergöğü (kasabası), Eflâk'da, 308, 816; —dizdârı, 546, 658, 811, 1084, 1370; —kal'ası, 1405; —kal'ası (hisân) erenleri, 803; —kal'ası ta'mîri, 810, 1595

YEŞBEK BEG, Dukagin'de âsîler üzerine gönderilen, 289

yetîm, 1317

yevmlü (tâ'ifesi), 197, 199, 219, 1258, 1419, 1575; —teftîş etmek, 197

yir hakkı, 290

(İË¹—ËË karyesi, Keşan tevâbi'inden, 588

yoklama defteri, 730, 814, 860, 906, 1562

yol kesmek, basmak (ayrıca bk. kat'ı tarîk), 211, 441, 516, 969, 1087, 1104, 1131, 1264, 1346, 1465, 1522, 1555, 1606

yolcu, 111, 1255, 1340; —basmak, 453

yollar, 105, 111; —kat' etmek, 384; —ın hıfzı, emniyeti, 111, 115

YONAK, Eflâk voyvodasının adamı, hüküm götüren, 1452

YORGİ ^{یورجی}, Lehistanlı, 893

YORGİ, İzmir'de kefare kethudâsı, hüküm götüren zimmî, 113

YORGİ, Migalkaralı zimmî, 1582

YORGİ İSTO, Kızıl-ağaç kazâsına tâbi Veled-i Doğan karyesinden, 469

YORLA (?), Boğdanlı ehl-i fesâd ü şenâ'at zimmî, 465

Yoros (kazâsı), 318; —dizdârı kethudâsı, 66; —kâdîsı, 66, 98, 318, 1480; —kal'ası erenleri, 66

Yukaru cânib, 21, 37, 226, 227, 898, 909, 1341, 1350; —beyleri, 1296

YUMURDA MUSTAFA, Geyveli, 1376

YUNAK (?), Eflâk voyvodasının adamı, 535

yund, 688, 840, 925, 1080, 1213; —serika etmek, 1274

YÛNUS, Bozok Beyi Çerkes Bey'in Kethudâsı, hüküm götüren, 1419

YÛNUS, çavuş-oğullarından, 280, 281, 283, 286

YÛNUS b. ASKER, tâ'ife-i Hasene Şeyhi, 59

YÛNUS ÇAVUŞ, 197

YÛNUS ÇAVUŞ, Esîr-oğlu, 210, 829

YÛNUS KETHUDÂ, hüküm götüren, 1575

YÛNUS PAŞA, 1075

YÛNUS RE'ÎS, gemi reîsi, 346, 439

YÛNUS YAYA-BAŞI, 263

Yurtanlu karyesi, Alaşehir nâhiyesinde, 906

YÛSUF, Abdî-oğlu, Akyazı'ya tâbi Karaca-oğlu karyesinden, 453

YÛSUF, Amâsiyye kal'ası topcularından, 971

YÛSUF, Atak Beyi, 771
 YÛSUF, beşlü tâifesinden, 90, 103
 YÛSUF, Dâvûd-oğlu, Handekli sûhte, 453
 YÛSUF, erbâb-ı timardan, hüküm götüren, 917
 YÛSUF, Ferencikli, 1442
 YÛSUF, Galata azebelerinden, 19
 YÛSUF, hisâr-eri, arz getüren, hüküm götüren, 1194
 YÛSUF, İlbasan beyinin kethudâsı, hüküm götüren, 890
 YÛSUF, İskarapar hisârı erenlerinden, arz getüren, hüküm götüren, 869
 YÛSUF, Kapıcı Mîrzâ-oğlu, 177
 YÛSUF, Kara-hisârlı, 931
 YÛSUF, Kayseriye sancağında timara mutasarrıf sipâhî, 1637
 YÛSUF, kürek mahkûmu, 854
 YÛSUF, livâ'-i Nablus'da Şeyh, 59
 YÛSUF, sâbık Amâsiyye Beyi, 971
 YÛSUF, Sirozlu, 877
 YÛSUF, Sultân-önü piyâdeleri beyinin adamı, hüküm götüren, 1316
 YÛSUF, Şeyh, erbâb-ı timardan, 59
 YÛSUF, Yanya sancağında timar sahibi sipâhî, 559
 YÛSUF, Yaya-başı, 1116
 YÛSUF b. ALÎ, piyâde tâifesinden, 1316
 YÛSUF b. ASKER, tâ'ife-i Hasene Şeyhi, 59
 YÛSUF b. İSMÂ'ÎL, Burusalı mücrim, 1535, 1576
 YÛSUF b. MAHMÛD, Kavala'da sûhte, 904, 1114, 1288
 YÛSUF b. NASÛH, Ürgüblü kürek mahkûmu, 630
 YÛSUF b. RAMAZÂN, Hayrabolu kazâsından, 687
 YÛSUF b. SÛYÛSÎ, Nabluslu müfsid, 483
 YÛSUF BEG, maktûl, 757, 758, 1406
 YÛSUF ÇAVUŞ, hüküm götüren, 1648
 YÛSUF ŞÂH, Lahcan Beyi, 797
Yûsufça, 1522
 yuva yazıcısı, 706
 yuvalaklar, 1627
 yuvalar, 1055
 YUVAN, Erdel vilâyetinde bir köy, 146, 181
Yuvan, Solnok'da bir köy, 181
 yük, 1597

Yüklük ? ( ), Teke-ili'ne tâbi bir mahal, 1314

yürük(ler) (tâ'ifesi), 25, 94, 196, 299, 326, 415, 556, 560, 843, 898, 965; —eşküncisi, 1196; — sübaşısı, 843, 1582; —Türkmenleri, 59
 Yürük-i Karamanlu cemâ'atleri, 1448
Yürükler karyesi, Göynük kazâsına tâbi, 455
 Yüzde-pâre yürükleri kabîlesi, 898
 zâbitler, 1015
Zablana ma'den emîni, 577
Zacesne (sancağı), 911; —a'yâmı, 911; —beyi, 551, 911, 1471, 1513; —dizdârlığı, 911; —kal'aları dizdârları, 911; —kal'aları, 551
 zâd ü zevâde, 202, 229, 244, 278, 556, 629, 676, 735, 736, 873, 875, 1257, 1479
Zaderme, Dukagin'de, 813; —evkâfı, 289; —kādîsı, 813
Zadra kal'ası, 1305
 zağanos, 991
 ZAĞANOS, Premedi'ye tâbi Abano (?) karyesinden timar sâhibi sipâhî, 559
Zağara, 630
 zağarcı-başı, 1665
Zağra karyesi, İstefe kazâsına tâbi, 1118
Zağra-eskisi (Eski Zağra, Zağra-i Atîk), 137; —kādîsı, 319, 559, 687
 zahîre (ayrıca bk. tereke), 47, 60, 67, 96, 98, 99, 103, 110, 189, 206, 209, 216, 229, 250, 263, 339, 343, 425, 482, 500, 540, 605, 615, 617, 642, 647, 741, 743, 855, 897, 935, 949, 1056, 1072, 1177, 1180, 1230, 1270, 1306, 1308, 1321, 1333, 1360, 1559, 1566, 1571, 1653, 1654, 1655; —cem' etmek, 128; —gemileri, 1240; —hıfz etmek, 60; —koyunu, 125; —müzâyakası, 216, 339, 343, 1653, 1654; —tedârük etmek, 645, 897, 935, 1321, 1333
 ZÂHÎD, Şehrizol tahrîrine me'mur, 618
 ZÂHÎD BEG, Zeynel Bey-oğlu Alpak Bey, Zengî-âbâd Sancağı Beyi, 619, 770
Zakise, Venedik cezîrelerinden, 1664; —kal'ası prodorı, 1664
Zâlim kal'ası, Bagdâd'a bağlı, 605, 618
Zaplana kasabası, 815
 zâviye(ler) 418, 1349, 1411; —şeyhleri, 199
 za'im, 57, 59, 60, 522, 762, 844, 868, 897, 928, 1150, 1321
 ze'âmet, 57, 59, 60, 189, 287, 365, 473, 514, 780, 833, 868, 928, 996, 1014, 1027, 1182, 1271,

1342, 1369, 1417, 1467, 1563, 1584, 1594, 1632, 1633; —tevcih etmek, 655

Zebîb[e] nâhiyesi, 59

ZEHRİMÂR (?)—OĞLI, 411

zekât, 452, 1300, 1304

Zekiyye kal'ası, Basra vilâyetinde, 1135

zelzele, 195, 1657

Zemzem-i Şerîf, 1089; —Kuyusu, 1089; —suyı, 1089

zencebil, 131

zencîr, 852; —bozmak (habsden firâr etmek), 538, 927, 1540, 1550; —kullandırmak, 880

Zencire begi, 771

Zencire ve **Sipa** begi, 771

Zengî-âbâd sancacı begi, 619

zerbeft kumaş, 1447

ZERE, âsî kâfir, 289

zevâ'id, 42, 648, 1348

Zevin kal'ası, 680

Zeydânî nâhiyesi, 59

ZEYNEL, Davşeni Beyi, 771

ZEYNEL, Hakkâri Beyi, 233, 234, 237, 238, 264, 338, 757, 758, 770, 797, 1028, 1221, 1406, 1559

ZEYNEL, Kara Yûsuf-oğlu, Uşni Hâkimi, 1168

ZEYNEL, Suruç Beyi, 771

ZEYNÜDDÎN, nâhiye-i Şevku'l-Ebyâz Şeyhi, 59

zeyt, 290; —bahâsı, 138; —yağı, 204, 439, 1270

zift, 272, 751

Zihne kethudâsı, 882

Zihne kâdîsı, 427, 488, 559, 882, 1363

ZÎLKA'DE, Kastamonili, 1357

zimmî(ler), 20, 149, 167, 269, 289, 465, 469, 498, 577, 608, 627, 805, 845, 854, 867, 904, 925, 933, 948, 974, 1013, 1045, 1095, 1104, 1120, 1309, 1346, 1360, 1403, 1442, 1449, 1514, 1533, 1560, 1582, 1599, 1662; —a'yân, 494; —tâcirler, 805

zinâ, 1274

zindân, 852

zîrâ'at, 104, 397, 541, 563, 622, 652, 714, 988, 1001, 1164, 1439, 1652, 1654; —etmek, 1102; —yeri, 1001

Zirik hâkimi, 336

Ziyâdîn tâ'ifesi, 1395

ZİYAL—OĞLI, 653

ZORZO, Galata tâcirlerinden olup mürd olan, 675

ZRİNGİ, Mohaç'da haydud reislerinden, 509

zu'amâ, 6, 22, 27, 30, 39, 53, 76, 106, 121, 411, 523, 558, 576, 642, 647, 667, 674, 696, 698, 728, 732,

733, 734, 735, 800, 827, 829, 874, 875, 880, 959, 960, 992, 1001, 1031, 1312, 1314, 1337, 1385, 1386, 1497, 1519; —köyleri, 509

Zu'b Arabları, 59

zulm, 2, 110, 156, 212, 308, 649, 818, 831, 881, 929, 959, 985, 1213, 1230, 1342, 1510, 1515, 1520, 1577, 1633; —etmek, 316; —ü hayf, 185, 212, 220, 557, 760, 1011, 1360; —ü te'addî (ayrıca bk. te'addî), 116, 121, 212, 220, 235, 468, 541, 622, 649, 666, 701, 826, 911, 918, 930, 938, 1024, 1196, 1198, 1224, 1225, 1273, 1346, 1408, 1587, 1656

Zü'l-cevzân begi, 771

ZÜFER, Kirmasti kasabasında mescid binâ eden vâkîf, 195

ZÜLFİK[R, Çihârşenbih kazâsı sâkinlerinden, ehl-i fesâd, 738

ZÜLFİK[R, hüküm götüren, 348

ZÜNNÜN, Bey-bâzârı kazâsında levend, 1291

- ⁱ "13 Ramazân" olmal›d›r.
- ⁱⁱ "13 Ramazân" olmal›d›r.
- ⁱⁱⁱ Ebû-Sa'îd Beg.
- ^{iv} Elli yedinci hükmün bir sûretinin gönderildiği yeri ve flahs› belirtmektedir. Yanl›fl›kla hüküm numaras› verilmifl olmal›d›r.
- ^v "olman" olmas› gerekir.
- ^{vi} "eger" kelimesi mükerrerrdir.
- ^{vii} "Koca-ili" olmas› gerekir.
- ^{viii} Piyâle Pafla.
- ^{ix} Orjinal defterin 58. sahifesinde yer alan bu hükmün tamamlanmam›fl olduğu anlafl›lmaktad›r.
- ^x Bu hüküm, muhtevâ bak›m›ndan 278 numaal› hüküm ile ilgilidir.
- ^{xi} Bu hüküm, muhtevâ bak›m›ndan 266 numaal› hüküm ile ilgilidir.
- ^{xii} "cumhûr-" olmas› gerekir.
- ^{xiii} "Hamîd-ili" kelimesinin üzeri çizilmifltir.
- ^{xiv} "Defî-i mazarrat" olmal›d›r.
- ^{xv} "Harîr-i Divin" olmal›d›r.
- ^{xvi} "bafl" kelimesi mükerrerrdir.
- ^{xvii} "cumhûr-› umûr-" olmas› gerekir.
- ^{xviii} "Kara-hisâr sancağ› yayalar› begi" olmas› gerekir.
- ^{xix} 25 olmal›d›r.
- ^{xx} "vilâyet-i" olmal›d›r.
- ^{xxi} 558. hükmün bir sûretinin gönderildiği yeri belirten bu paragrafa yanl›fl›kla hüküm numaras› verilmifl olmal›d›r.
- ^{xxii} "safralar-n" kelimesi mükerrer yaz›lm›ft›r.
- ^{xxiii} "20 Rebî'ü'l-evvel" olmal›d›r.
- ^{xxiv} Orjinal defterin 239. sahifesinde yer alan 684. hüküm "mu'tak" kelimesi ile sona ermektedir. Bundan sonraki k›sm› A. Refik [Alt›nay]'›n *Onuncu Ars-› Hicrîde (stanbul Hayât* (›stanbul 1333, s. 62-63) isimli kitab›ndan al›nm›ft›r. Ancak, yazar›n, bu k›sm› hangi kaynaktan istinsâh ederek tamamlad›ğ› anlafl›lamam›ft›r.
- ^{xxv} Orjinal defterin 241. sahifesinde yer alan bu hüküm tamamlanmam›ft›r.
- ^{xxvi} "Hamza'nun" olmas› gerekir.
- ^{xxvii} "Ard›ç nâm tutsağ›" olmas› gerekir.
- ^{xxviii} "düflmen" kelimesi fazladan yaz›lm›fl olmal›d›r.
- ^{xxix} "Antâliyye'ye" olmas› gerekir.
- ^{xxx} "kantâr" olmas› gerekir.
- ^{xxxi} Bu kayd, üzerine "sehv" yaz›larak iptal edilmifltir.
- ^{xxxii} Bu hüküm 773 numaral› hükmün ayn›d›r. Sehven mükerrer olarak yaz›lm›fl olmal›d›r.
- ^{xxxiii} Metinde: "«Ë " fleklinde yaz›lm›ft›r.
- ^{xxxiv} "mezkûrun" kelimesi mükerrerrdir.
- ^{xxxv} "bâb›nda" kelimesinin üzeri çizilmifltir.
- ^{xxxvi} "Cumâde'l-âhire" veya "Cemâziye'l-âhir" olmas› gerekir.
- ^{xxxvii} "diyü" kelimesi mükerrerrdir.
- ^{xxxviii} "sûhte" olmal›d›r.
- ^{xxxix} "olmayanlar" olmal›d›r.
- ^{xl} Önce "vâk" fleklinde yaz›lm›fl ve bu kelime iptal edilmeksizin üzerine "vârid" kelimesi kayd edilmiiftir.
- ^{xli} "ahd-i emân ve sulh u salâha" olmal›d›r.
- ^{xlii} Bu hüküm, 1224 numaral› hükümle ayn›d›r.
- ^{xliii} "eger ma'zûl sipâhîdür" ibâresi mükerrer yaz›lm›ft›r.
- ^{xliv} "kuttâ" Arabdan" olmas› gerekir.

-
- xlv "Çorl'da" olmas> gerekir.
 xlvi "nâmenüzde" olmas> gerekir.
 xlvii "da'vâs>" olmas> gerekir.
 xlviii "zevcesi" olmas> gerekir.
 xlix Muhteva bak>m>ndan 1424 nr.l> hüküm ile ayn>d>r.
 l Hüküm 1424'de "Antâk>yye" olarak yaz>lm>ft>r.
 li Bu hüküm, 1024 numaral> hükümle ayn>d>r.
 lii "onat" kelimesi mükerrerrdir.
 liii "Bey'e" olmal>.
 liv "Anun gibi" mükerrerrdir.
 lv "çerâ€" (ı—«) olmal>.
 lvi "h>fz" kelimesi mükerrerrdir.
 lvii "âdet-i agnâm" olmal>.
 lviii "mezkûrlarun" kelimesi mükerrerrdir.
 lix <sim yaz>lmam>ft>r.
 lx "zîkr ol>nan" mükerrerrdir.
 lxi <sim yaz>lmam>ft>r. Kastamoni olmal>d>r.
 lxii "husûs>nda" kelimesi mükerrerrdir.
 lxiii Muhteva bak>m>ndan 1178 nr.l> hüküm ile ayn>d>r.
 lxiv Hüküm 1178'de "Antâliyye" olarak yaz>lm>ft>r.
 lxv "Ol vechile" kelimesi fazladan yaz>lm>fl olmal>d>r.
 lxvi "Âlf'de" kelimesi mükerrerrdir.
 lxvii "Nâfi'î" olmal>.
 lxviii "ve" kelimesinden sonra herhangi bir isim yaz>lmam>ft>r.
 lxix Bu hükmün üzerinde iki aded iptal çizgisi olmas>na ra€men hüküm numaras> mevcuttur.
 lxx "beg" olmas> gerekir.
 lxxi 968 olmal>.
 lxxii 968 olmal>.
 lxxiii "intibâh" kelimesi mükerrer yaz>lm>ft>r.
 lxxiv "968" olmal>.
 lxxv "kasaba-i" olmal>d>r.
 lxxvi "küre€e" kelimesi fazaladan yaz>lm>fl olmal>.
 lxxvii "taleb itdü€ümde" mükerrer yaz>lm>ft>r.
 lxxviii "olmayup" olmal>d>r.
 lxxix Cümleinin bundan sonraki k>sm>nda, yaz>lmas> unutulmuş bir veya birkaç kelime olmal>d>r.
 lxxx Bk. hüküm 1469.
 lxxxi "olmayup" olmal>d>r.